

ТИ МОЖЕШ ДА РАЗБИРАШ БИБЛИЯТА!

***Писмата на Павел
до една проблемна църква:
I и II Коринтяни***

БОБ ЪТЛИ
ПРОФЕСОР ПО ХЕРМЕНЕВТИКА
(ТЪЛКУВАНЕ НА БИБЛИЯТА)

*ПОРЕДИЦА УЧЕБНИ КОМЕНТАРИ
НОВ ЗАВЕТ, ТОМ 6*

MARSHALL, TEXAS: BIBLE LESSONS INTERNATIONAL
1997 (REVISED 2010)
www.BibleLessonsIntl.com

Copyright ©2012 by Bible Lessons International, Marshall, Texas (Revised 2010)
All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way or by any means
without the written permission of the publisher.

Bible Lessons International
P. O. Box 1289
Marshall, TX 75671-1289
1-800-785-1005

ISBN 978-1-892691-04-0

The primary biblical text used in this commentary is:
New American Standard Bible (Update 1995)
Copyright ©1960, 1962, 1963, 1968, 1971, 1972, 1973, 1975, 1977, 1995 by the
Lockman Foundation
P. O. Box 2279
La Habra, CA 90632-2279
Used by permission. All rights reserved.

The paragraph divisions and summary captions as well as selected phrases are from:

The Greek New Testament, Fourth Revised Edition. Copyright ©1993 Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart. Used by permission. All rights reserved
NKJV – The New King James Version, Copyright ©1979, 1980, 1982 by Thomas Nelson, Inc. Used by permission. All rights reserved.
NRSV – The New Revised Standard Version of the Bible, Copyright ©1989 by the Division of Christian Education of National Council of the Churches of Christ in the U. S. A. Used by permission. All rights reserved.
TEV – Today’s English Version is used by permission of the copyright owner, The American Bible Society, ©1966, 1971. Used by permission. All rights reserved.
NJV – The New Jerusalem Bible, copyright ©1990 by Darton, Longman & Todd, Ltd. and Doubleday, a division of Bantam Doubleday Dell Publishing Group, Inc. Used by permission. All rights reserved.

Библейските цитати в българското издание са заимствани от: Библия или Свещеното Писание на Стария и Новия завет, Ревизирано издание © Издателство „Верен“ 2013, VI ревизирано издание, освен в случаите, където е отбелязано друго:

РИ ББД – Библия, Ревизирано издание, © Българско библейско дружество 2015. Използвани с разрешение;
НП ББД – Библия, Нов превод от оригиналните езици, © Българско библейско дружество 2013. Използвани с разрешение;
СП БЛБ – Новият завет, Съвременен превод, © Библейска лига България 2000;
СИ – Библия сиреч книгите на Свещеното Писание на Ветхия и Новия завет, издание на Св. Синод на Българската православна църква, София 1992.

СЪДЪРЖАНИЕ

Съдържание	3
Съкращения в този коментар	4
Индекс на специалните понятия	5
От автора: Как ще ви помогне този учебен коментар?	8
Ръководство за четене на Библията: В лично търсене на проверяемата истина	10

Коментар:

Въведение към Коментара върху I Коринтяни	17
I Коринтяни 1 гл.	24
I Коринтяни 2 гл.	68
I Коринтяни 3 гл.	88
I Коринтяни 4 гл.	103
I Коринтяни 5 гл.	118
I Коринтяни 6 гл.	129
I Коринтяни 7 гл.	147
I Коринтяни 8 гл.	171
I Коринтяни 9 гл.	181
I Коринтяни 10 гл.	198
I Коринтяни 11 гл.	214
I Коринтяни 12 гл.	235
I Коринтяни 13 гл.	254
I Коринтяни 14 гл.	263
I Коринтяни 15 гл.	282
I Коринтяни 16 гл.	312
Въведение към Коментара върху II Коринтяни	324
II Коринтяни 1 гл.	330
II Коринтяни 2 гл.	348
II Коринтяни 3 гл.	358
II Коринтяни 4 гл.	368
II Коринтяни 5 гл.	378
II Коринтяни 6:1—7:1	392
II Коринтяни 7:2-16	401
II Коринтяни 8 гл.	408
II Коринтяни 9 гл.	420
II Коринтяни 10 гл.	432
II Коринтяни 11 гл.	440
II Коринтяни 12 гл.	451
II Коринтяни 13 гл.	464
I приложение: Кратко описание на гръцките граматически термини	472
II приложение: Текст критика	480
III приложение: Речник	483
IV приложение: Доктринална изповед	492

СЪКРАЩЕНИЯ В ТОЗИ КОМЕНТАР

AB	Anchor Bible Commentaries, ed. William Foxwell Albright and David Noel Freedman
ABD	Anchor Bible Dictionary (6 vols.), ed. David Noel Freedman
AKOT	Analytical Key to the Old Testament by John Joseph Owens
ANET	Ancient Near Eastern Texts, James B. Pritchard
BDB	A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament by F. Brown, S. R. Driver and A. Briggs
IDB	The Interpreter's Dictionary of the Bible (4 vols.), ed. George A. Buttrick
ISBE	International Standard Bible Encyclopedia (5 vols.), ed. James Orr
JB	Jerusalem Bible
JPSOA	The Holy Scriptures According to the Masoretic Text: A New Translation (The Jewish Publication Society of America)
KB	The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament by Ludwig Koehler and Walter Baumgartner
LAM	The Holy Bible From Ancient Eastern Manuscripts (the Peshitta) by George M. Lamsa
LXX	Septuagint (Greek-English) by Zondervan, 1970
MOF	New Translation of the Bible by James Moffatt
MT	Masoretic Hebrew Text
NAB	New American Bible Text
NASB	New American Standard Bible
NEB	New English Bible
NET	NET Bible: New English Translation, Second Beta Edition
NIDOTTE	New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis (5 vols.), ed. Willem A. VanGemeren
NRSV	New Revised Standard Bible
NIV	New International Version
NJB	New Jerusalem Bible OTPG Old Testament Parsing Guide by Todd S. Beall, William A. Banks and Colin Smith REB Revised English Bible
OTPG	Old Testament Passing Guide by Todd S. Beall, William A. Banks and Colin Smith
REB	Revised English Bible
RSV	Revised Standard Version
SEPT	The Septuagint (Greek-English) by Zondervan, 1970
TEV	Today's English Version from United Bible Societies
YLT	Young's Literal Translation of the Holy Bible by Robert Young
ZPBE	Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia (5 vols.), ed. Merrill C. Tenney

ИНДЕКС НА СПЕЦИАЛНИТЕ ПОНЯТИЯ

Призван, I Коринтяни 1:1.....	25
Църквата (<i>ekklēsia</i>), I Коринтяни 1:2.....	27
Святост и освещение в Новия завет, I Коринтяни 1:2.....	27
Светии, I Коринтяни 1:2.....	29
Мир (<i>shalom</i>), I Коринтяни 1:3.....	30
Бащинството на Бога, I Коринтяни 1:3.....	31
Благодарности, I Коринтяни 1:4.....	33
Непорочен, невинен, безукорен, без недостатък, I Коринтяни 1:8.....	37
Вяра, доверие, упование, вярност в Стария завет, I Коринтяни 1:9.....	39
<i>Koinōnia</i> (общение), I Коринтяни 1:9.....	43
Синът на Бога, I Коринтяни 1:9.....	43
Утеха, I Коринтяни 1:10.....	45
Господнето име, I Коринтяни 1:10.....	46
Кръщение, I Коринтяни 1:1.....	48
Този век и идещият, I Коринтяни 1:20.....	52
Вечният изкупителен план на ЯХВЕ, I Коринтяни 1:21.....	53
Нуждата да устояваме, I Коринтяни 1:21.....	54
Месия, I Коринтяни 1:23.....	56
Избиране/предопределение и нуждата от богословски баланс, I Коринтяни 1:24.....	57
Плът (<i>sarx</i>), I Коринтяни 1:26.....	59
Унищожавам/анулирам (<i>katargeō</i>), I Коринтяни 1:28.....	61
Правдата, I Коринтяни 1:30.....	62
Откуп/изкупвам, I Коринтяни 1:30.....	65
Просветление.....	69
Боговдъхновение.....	69
Сложни думи с представката <i>hyper</i> при Павел, I Коринтяни 2:1.....	71
Тайна, I Коринтяни 2:1.....	72
Завършек или пълнота (<i>telos</i>), I Коринтяни 2:6.....	74
Завинаги (' <i>olam</i>), I Коринтяни 2:7.....	77
Слава (<i>doxa</i>), I Коринтяни 2:7.....	79
Имената на Бога, I Коринтяни 2:8.....	79
Троицата, I Коринтяни 2:10.....	82
Личността на Духа, I Коринтяни 2:10.....	84
Огън, I Коринтяни 3:13.....	94
Гръцки думи за изпитание и техни конотации, I Коринтяни 3:13.....	95
Спасението (гръцки глаголни времена), I Коринтяни 3:15.....	97
Свят, I Коринтяни 3:17.....	99
Думата <i>kosmos</i> (свят) при Павел, I Коринтяни 3:22.....	101
Слугуващо водачество, I Коринтяни 4:1.....	104
Вяра, доверие, упование, вярност в Стария завет, I Коринтяни 4:2.....	105
Изпращам (<i>apostellō</i>), I Коринтяни 4:19.....	112
Божието царство, I Коринтяни 4:20.....	115
Духът (<i>pneuma</i>) в Новия завет, I Коринтяни 5:3.....	121
Хвалене, I Коринтяни 5:6.....	123
Квас, I Коринтяни 5:6.....	124
Пороци и добродетели в Новия завет, I Коринтяни 5:9.....	126
Отстъпление (<i>aphistēmi</i>), I Коринтяни 6:9.....	134
Наследството на вярващите, I Коринтяни 6:9.....	136
Завръщането на Исус – скоро или още не, I Коринтяни 6:14.....	142
Жените в Библията, I Коринтяни 7:5.....	150
Постене, I Коринтяни 7:5.....	153
Личностното зло, I Коринтяни 7:5.....	153

Съвети от Павел към слугите, I Коринтяни 7:21	162
Имущество, I Коринтяни 7:30	165
Тяло и дух, I Коринтяни 7:34.....	168
Изграждам, I Коринтяни 8:1	173
Монотеизъм, I Коринтяни 8:4.....	174
Погубване (<i>apollumi</i>), I Коринтяни 8:11	179
Печат, I Коринтяни 9:2	183
Варнава, I Коринтяни 9:6	185
Възгледът на Павел за Мойсеевия закон, I Коринтяни 9:9.....	186
Текст критика, I Коринтяни 9:9.....	187
Степени на награди и наказания, I Коринтяни 9:26	195
Червено море, I Коринтяни 10:1.....	200
Пасха (ред на службата), I Коринтяни 10:16.....	206
Демоничният свят (нечистите духове), I Коринтяни 10:20	207
Свободата и отговорността на християнина, I Коринтяни 10:23	209
Съденето в Новия завет, I Коринтяни 10:28.....	212
Глава (<i>kephalē</i>), I Коринтяни 11:3	217
Жените в Библията, I Коринтяни 7:5	219
Отношението на Библията към алкохола, I Коринтяни 11:21	227
Завет, I Коринтяни 11:25	231
Духът в Библията, I Коринтяни 12:1	237
Проклятие (<i>anathema</i>), I Коринтяни 12:3	240
Християнството е общностно, I Коринтяни 12:7.....	243
Пророчествата в Стария завет, I Коринтяни 12:10	244
Личността на Духа, I Коринтяни 12:11	248
Вечна любов (<i>hesed</i>), I Коринтяни	256
Завършек или пълнота (<i>telos</i>), I Коринтяни 2:6	260
Надежда, I Коринтяни 13:13	262
Пророчествата в Новия завет, I Коринтяни 14:1	265
Амин, I Коринтяни 14:16	271
Сърцето, I Коринтяни 14:25.....	274
Жени в служение, I Коринтяни 14:34	277
Теории, свързани с „жените нека да мълчат“, I Коринтяни 14:34	278
Покорство (<i>hypotassō</i>), I Коринтяни 14:34	279
<i>Керигма</i> на ранната църква, I Коринтяни 15:1	284
Стоя (<i>histēmi</i>), I Коринтяни 15:1.....	286
Възкресението, I Коринтяни 15:4	289
Следвъзкресенските явления на Исус, I Коринтяни 15:5	290
Числото дванадесет, I Коринтяни 15:5	290
Яков, полубратът на Исус, I Коринтяни 15:7.....	292
Първороден, I Коринтяни 15:20	295
Новозаветни изрази за Христовото завръщане, I Коринтяни 15:23.....	296
<i>Archē</i> , I Коринтяни 15:24	298
Власт (<i>exousia</i>), I Коринтяни 15:24	298
Ангели в писмата на Павел, I Коринтяни 15:24	300
Понятия за глупави хора, I Коринтяни 15:35.....	304
Разрушавам, съсипвам, покварявам (<i>phtheirō</i>), I Коринтяни 15:42	306
Божият план за изкупление, тайна, I Коринтяни 15:51	307
Завръщането на Исус (НЗ парадокс „всеки миг“ срещу „все още не“, I Коринтяни 6:14	308
Рогове, които се използват в Израил, I Коринтяни 15:52	309
Десятък, I Коринтяни 16:2	314
Думата „врата“ в Новия завет, I Коринтяни 16:9.....	317
Укрепвам, I Коринтяни 16:13	319
<i>Мараната</i> , I Коринтяни 16:22.....	322
Софисти, II Коринтяни, въведение	324

Тимотей, II Коринтяни 1:1	332
Скръб (<i>thlipsis</i>), II Коринтяни 1:4	336
Гаранция, II Коринтяни 1:7	338
Онзи ден, II Коринтяни 1:14	342
Увереност, II Коринтяни 1:22	344
Изобилствам (<i>perisseuō</i>), II Коринтяни 2:7	351
Помисли, II Коринтяни 2:11	353
Тит, II Коринтяни 2:13	354
Хваление и благодарност на Павел пред Бога, II Коринтяни 2:14	355
Дързост (<i>parrhēsia</i>), II Коринтяни 3:12	364
Исус и Духът, II Коринтяни 3:17	366
Обновявам (<i>anakainōsis</i>), II Коринтяни 4:16	376
Къде са мъртвите?, II Коринтяни 5:6	382
<i>Ktisis</i> , II Коринтяни 5:17	388
Покаянието в Стария завет, II Коринтяни 7:8	404
Десятък, I Коринтяни 16:2	412
Избиране/предопределение и нуждата от богословски баланс, I Коринтяни 1:24	415
Милостиня, II Коринтяни 9:9	424
Завинаги (<i>‘olam</i>), I Коринтяни 2:7.....	426
Изповед/признание, II Коринтяни 9:13	429
Покорство (<i>hupotassō</i>), I Коринтяни 14:34	430
Небесата и третото небе, II Коринтяни 12:2	453
Сатана, II Коринтяни 12:7	455
Слабост (<i>astheneō</i>), II Коринтяни 12:9	457
Думата „истина“ в писмата на Павел, II Коринтяни 13:8	468

ОТ АВТОРА: КАК ЩЕ ВИ ПОМОГНЕ ТОЗИ УЧЕБЕН КОМЕНТАР?

Тълкуването на Библията е рационален и духовен процес, който се стреми да разбере древния вдъхновен свише писател по такъв начин, че посланието от Бога да стане понятно и приложимо в наше време.

Духовният процес е важен, но труден за определяне. Той включва искреност и откритост пред Бога. Необходим е глад (а) за Него, (б) за познаването Му и (в) за служение пред Него. Процесът включва молитва, изповед и готовност за житейска промяна. Неизменна роля в тълкуването има Духът, макар че си остава тайна защо искрени и духовни християни често разбират Библията по различен начин.

Рационалният процес се описва по-лесно. Трябва да сме последователни и да третираме текста справедливо, без да се влияем от лични или деноминационни пристрастия. Всеки от нас е исторически обусловен. Никой не е напълно обективен и неутрален интерпретатор. Този Учебен коментар предлага рационален процес с три тълкувателни принципа за предразсъдъците ни.

Първи принцип

Първият принцип е да отбележим историческата обстановка, в която е писана дадена книга, и конкретния исторически повод. Авторът ѝ е имал цел и основна мисъл. Текстът не може да носи за нас значение, каквото не е замисляно от древния вдъхновен свише автор. Неговото намерение е ключът, а не нашата историческа, емоционална, културна, личностна или деноминационна нужда. Приложението е неразривен спътник на тълкуването, но правилното тълкуване винаги го предхожда. Всеки библейски текст има едно единствено значение. Именно него авторът на текста е искал да предаде на съвременниците си чрез ръководството на Духа. Това значение може да има много различни приложения към различните култури и обстановки. Всички тези приложения следва да бъдат свързани с централната истина на автора. Затова настоящият Учебен коментар се стреми да даде въведение към всяка библейска книга.

Втори принцип

Вторият принцип е да се определят литературните единици. Всяка библейска книга е завършен документ. Тълкувателите нямат право да изолират един аспект на истината, изключвайки други. Затова ще се стремим да проумеем целта на цялата библейска книга, и то преди да тълкуваме нейните части. Една отделна единица – глава, абзац, стих – не може да носи значение, каквото липсва в цялостната книга. Тълкуването трябва да тръгва от дедуктивен подход на цялото към индуктивен подход на отделните части. Настоящият Учебен коментар цели да помага на студента да анализира структурата на всяка литературна единица по абзаци. Разделенията по стих, абзац и глава в нашите Библии не са боговдъхновени, но ни помагат да съзрем къде започва и завършва мисълта.

Тълкуването на ниво абзац (а не изречение, фраза или дума) е ключ към проникването в замисъла на библейския автор. Абзаците се основават на завършена мисъл, често наричана „тема“ или „тематично изречение“. Всяка дума, фраза или изречение в абзаца се свързва с тази обща тема. Именно те я ограничават, разширяват, поясняват или оспорват. Истинският ключ към правилното тълкуване да се следи мисълта на автора абзац по абзац с помощта на литературните единици, съставляващи съответната библейска книга. Този Учебен коментар ще подпомага студента в съпоставката на различни съвременни английски преводи на Библията. Те са избрани, понеже следват няколко специфични теории на превода:

1. Гръцкият текст на *United Bible Society* е ревизираното IV издание (UBS⁴). Този текст е разделен на абзаци от съвременни учени.
2. Преводът *New King James Version* (NKJV) буквален словесен превод, основан на гръцките манускрипти, познати като *Textus Receptus*. Неговите разделения по абзаци са по-дълги от тези в други преводи. Именно по-голямата им дължина е полезна за студента при изследването на цялостни тематични единици.
3. Преводът *New Revised Standard Version* (NRSV) е модифициран буквален словесен превод. Той заема средна позиция между следващите два по-съвременни превода. Неговият подбор на абзаци е доста полезен за определянето на теми.
4. Преводът *Today's English Version* (TEV) е динамично еквивалентен превод на *United Bible Society*. Той се стреми да превежда Библията така, че един съвременен читател на английски да може да разбира значението на гръцкия текст. Често в евангелията той разделя абзаците според

говорещия, а не според темата (подобно на NIV). За целите на интерпретацията това не носи особена полза. Струва си да отбележим, че UBS⁴ и TEV са плод на едно и също издателство, макар че абзаците им се различават.

5. Преводът *Ерусалим Bible* (JB) е динамично еквивалентен превод, основан на френската католическа традиция. Полезен е за съпоставка на разделянето на текстовете по абзаци от европейска гледна точка.
6. Текстът в цитатите е от осъвремененото издание на *New American Standard Bible* от 1995 г. – буквален словесен превод. Настоящият Учебен коментар следва неговия подбор на разделяне по абзаци.

Трети принцип

Третият принцип е да четем Библията с помощта на различни преводи, за да успеем да обхванем възможно по-широк набор от значения (на семантично ниво), каквито може да има дадена библейска дума или израз. Често се случва дадено понятие на гръцки да може да се разбира по различни начини. Затова разнообразните преводи на Библията извежда на преден план тези варианти и ни помага да си обясним защо понякога в гръцките ръкописи се срещат различаващи се думи. Наличието на подобни разночетения не влияе на доктрината, а ни помага да се завърнем възможно най-близо до първоначалния текст, съставен от вдъхновения свише автор.

Настоящият Учебен коментар предлага бърза схема, по която студентът може да проверява интерпретациите си. Тя не е замислена като дефинитивна норма, а по-скоро като информативно и предизвикващо размисли средство. Често наличието на други възможни интерпретации ни помага да не ставаме тесногръди, догматични и деноминационно едностранчиви. Тълкувателите следва да ползват по-широк набор от интерпретативни възможности, за да помнят колко смътно би могло да е понякога същинското значение на древните текстове. Шокиращо е колко малко съгласие съществува между християните, които твърдят, че Библията е техният единствен източник на истината.

Тези принципи са ми помагали да преодолявам голяма част от собствените ми исторически предразсъдъци, принуждавайки ме да се преборвам с древния текст. Надявам се те да се окажат полезни и за вас.

Боб Ътли

Източнотексаски баптистки университет

27 юни 1996 г.

РЪКОВОДСТВО ЗА ЧЕТЕНЕ НА БИБЛИЯТА: В ЛИЧНО ТЪРСЕНЕ НА ПРОВЕРЯЕМАТА ИСТИНА

*Следва кратко разяснение на херменевтичната философия на д-р Боб Ътли
и на конкретните процедури, които са били следвани при съставянето на настоящия коментар.*

Как можем да опознаем истината? Къде да я открием? Можем ли логически да я проверим? Има ли най-висш авторитет? Съществуват ли абсолютни, които ръководят нашия живот, нашия свят? Има ли животът смисъл? Защо сме тук? Накъде отиваме? Тези въпроси, задавани от всички разумни хора, притесняват човешкия разум още от началото на времето (Екл. 1:13-18; 3:9-11). Спомням си моето собствено търсене на центъра на живота ми. Повярвах в Христос още на ранна възраст най-вече заради свидетелството на значимите хора в семейството ми. С течение на времето обаче въпросите за самия мен и за света наоколо започнаха да назряват. Простите културни и религиозни клишета не докарваха смисъл в нещата, за които четях и които преживявах. Беше период на объркване, търсене, копнежи и често усещане за безпомощност пред лицето на суровия и безчувствен свят наоколо.

Мнозина твърдят, че имат отговори на тези висши житейски въпроси, но след известно изследване съм установил, че отговорите се основават на (1) лични философии; (2) древни митове; (3) лични преживявания или (4) психологически проекции. Нуждая се от някаква степен на верификация, от някакво доказателство, от поне някаква рационалност, върху която да основавам мирогледа си и смисъла на живота си.

Всичко това откривам при изучаването на Библията. Започвам да търся доказателства за достоверността ѝ – и наистина ги намирам (1) в историческата меродавност на Библията, потвърдена от археологията; (2) в прецизността на старозаветните пророчества; (3) в единството на библейското послание, което е излагано над шестнайсет века и (4) в личните свидетелства на хората, чийто живот е бил трайно променен от досега с Библията. Като единна система на вярвания, християнството притежава способността да борави със сложните въпроси на човешкия живот. Това не само осигурява рационална рамка, но и практическият аспект на библейската вяра ми предоставя емоционална радост и стабилност.

Смятах, че съм открил интегриращия център на живота ми – Христос, какъвто го опознавам чрез Писанието. Но това разбиране е било само умствено, а освобождението – само емоционално. Но все още си спомням изненадата и шока, когато започна да ми просветва колко много различни интерпретации на тази книга се защитават, и то понякога дори в рамките на една и съща църква или мисловна традиция. Това откритие ме увери, че боговдъхновеността и достоверността на Библията са не края, а само началото. Как мога да потвърдя или да опровергая разнообразните противоречащи си интерпретации на всички онези трудни текстове в Писанието, излагани от богослови с твърдението, че Библията притежава висш авторитет и достоверност? (Евангелското християнство потвърждава, че Библията има авторитет, но е в разногласие за нейното значение!)

Тази задача постепенно се превърна в житейско предизвикателство за мен. Това щеше да стане моето трайно поклонническо пътешествие на вярата ми. Бях уверен, че вярата ми в Христос ми е донесла мир и радост. В същото време умът ми копнееше за абсолютни в контекста (1) на относителността из заобикалящата ме култура (постмодернизъм); (2) на догматизма на различните противоречащи си светогледи (религиите); (3) на деноминационната арогантност около мен. В търсенето си за валидни подходи към интерпретирането на древна литература с изненада откривах своите собствени исторически, културни, деноминационни и личностни пристрастия. Често четях Библията просто с цел да утвърждавам още повече собствените си възгледи. Използвах я като източник на догми, за да нападам околните, същевременно подсилвайки собствените си несигурности и недостатъци. И колко болезнено се оказа за мен това откритие!

Макар че никога няма да успея да постигна пълна обективност, има начин да стана по-добър читател на Библията. Мога да ограничавам собствените си предразсъдъци, като им давам определение и признавам наличието им. Все още не съм се освободил от тях, но поне се възпротивявам на слабостите си. Интерпретаторът често се оказва най-лошият враг на правилното четене!

Нека да изброя някои предварителни настройки, с чиято помощ подхождам към моето библейско изучаване, за да можем да ги изследваме заедно.

I. Предварителни настройки

1. Вярвам, че Библията е единственото вдъхновено свише откровение на единствения истинен Бог. За това тя трябва да се тълкува в светлината на намерението на първоначалния ѝ Автор (Божият Дух), изложено чрез човешка длан в конкретна историческа обстановка.
2. Вярвам, че Библията е написана с обща цел – за всички хора. Бог лично е предприел да говори на нас ясно в точен историкокултурен контекст. Бог не желае да крие истината. Напротив, Той иска да я разбираме! Ето защо Библията трябва да се тълкува в светлината на нейната епоха, а не на нашата. Не е възможно Библията да носи за нас значение, каквото никога не е носела на първите си читатели или слушатели. Тя е разбираема с капацитета на средния човешки ум и използва обичайни човешки комуникативни форми и техники.
3. Вярвам, че Библията има единно послание и предназначение. Тя не си противоречи, въпреки че съдържа трудни и непонятни текстове. Ето защо най-добрият интерпретатор на Библията е самата тя.
4. Вярвам, че всеки текст (освен пророческите) има едно-единствено значение, основано на намерението на първоначалния вдъхновен свише писател. Макар че никога няма да можем да сме абсолютно сигурни в неговото намерение, множество индикатори ни подпомагат:
  - a. жанрът (т.е. литературният стил), с който е изразено посланието;
  - b. историческата обстановка и/или конкретен повод за написване;
  - c. литературният контекст на цялата книга и на отделните ѝ части;
  - d. текстовата подредба на литературните единици и връзката им към цялостното послание;
  - e. конкретните граматически черти, с които се изразява посланието;
  - f. думите, с които се излага посланието.

Изследването на всяка от тези области се превръща в цел на изследването на самия текст. Преди да поясня методологията на правилното четене на Библията, нека да изложим някои неправилни методики, които се използват днес, които водят до такова разнообразие на тълкувания и които трябва да избягваме.

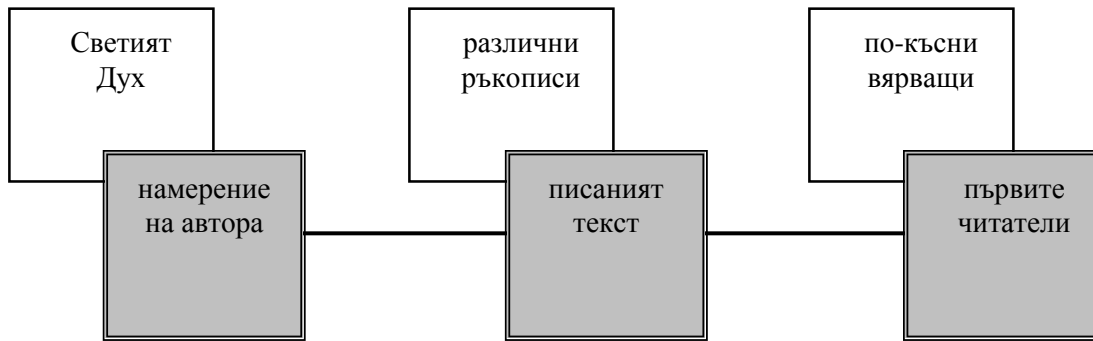
II. Неправилни методики за четене на Библията

1. Пренебрегване на буквалния контекст на библейската книга. Използване на всяко отделното изречение, фраза или дума като истинно твърдение, несвързано с намерението на автора. Ще го наричаме „пожелателно четене“ (*proof-texting*).
2. Пренебрегване на историческата обстановка на книгата и заменянето ѝ с друга обстановка, която не се подкрепя от текста.
3. Пренебрегване на историческата обстановка на книгата и четенето ѝ като сутрешен вестник, писан само за съвременния отделен християнин.
4. Пренебрегване на историческата обстановка на книгата чрез алегорично четене на текста като някакво философско или богословско послание, несвързано с проблемите на първите читатели или намерението на автора.
5. Пренебрегване на оригиналното послание чрез подмяна с наша собствена богословска система, усвоена доктрина или съвременна проблематика, несвързана с целта и посланието на автора. С такъв подход човек често се стреми да използва Библията, за да докаже правотата си. Тук ще го наричаме „читателски прочит“ (т.е. интерпретация според онова значение, което текстът носи за мен самия).

Във всяка една човешка комуникация могат да се открият поне три свързани помежду си компонента:

В миналото е имало различни техники на четене, фокусиращи се върху един или друг от горните компоненти. Ала за да можем истински да подчертаем уникалната боговдъхновеност на Библията, е нужна друга диаграма:

Истината е, че и трите компонента следва да се включват в процеса на интерпретация. За целите на верификацията моят процес на тълкуване ще се фокусира върху първите два компонента – намерението на автора и писаният текст. Вероятно причината за това е защото реагирам на различни злоупотреби, на които съм бил свидетел, (а) когато текстът се чете прекалено алегорично или прекалено „духовно“ или (б) когато има „читателски прочит“ (т.е. тълкуване според онова значение, което текстът носи за мен самия). На веки един етап е възможно да се получи изкривяване. Затова винаги трябва да проверяваме своите мотиви, предразсъдъци, техники и приложения. Ала как можем да ги проверяваме, ако не разполагаме с никакви граници на интерпретациите, с никакви ограничения, с никакви критерии? Ето тук идва намерението на автора и текстовата структура. Те ми предоставят някакви критерии за ограничаване на обхвата на възможните валидни интерпретации.

В светлината на гореописаните неправилни техники на четене какво можем да кажем за възможните подходи към правилно четене и интерпретиране на Библията, които биха ни дали някаква степен на верификация и състоятелност?

III. Възможни правилни подходи към четенето на Библията

Тук няма да се спирам на отделните техники на тълкуване на различни конкретни жанрове, а по-скоро ще разгледам общите херменевтични принципи, валидни за всички видове библейски текст. За онези, които искат да се поровят още как да четат Библията според различните жанрове в нея, препоръчвам книгата *How To Read The Bible For All Its Worth*, с автори Gordon Fee и Douglas Stuart (Zondervan).

При моята методология читателят най-напред позволява на Светия Дух да осветли библейския текст посредством четири цикъла на личен прочит. Така Духът, текстът и читателят излизат на първо място в процеса. Освен това така читателят се застрахова срещу нежелани въздействия от коментаторите. Често се казва: „Словото хвърля доста светлина върху коментарите.“ Тази поговорка цели не да обезцени стойността на съпътстващите коментари, а по-скоро да посочи кога и къде им е мястото.

Трябва да можем да подкрепяме интерпретациите си с помощта на самия текст. Пет области предлагат поне ограничена верификация:

1. историческата обстановка
2. литературният контекст
3. граматическите структури (синтаксис)
4. съвременната лексикална употреба
5. паралелните текстове, които имат връзка
6. жанрът

Трябва да можем да излагаме мотивите и логиката на интерпретациите си. Библията е нашият единствен източник на вяра и практики. За жалост, често вярващите не постигат съгласие какво точно твърди тя. Четирите цикъла на прочит целят да предоставят няколко интерпретативни ползи:

1. Първи цикъл на прочит

- a. Прочетете книгата на един дъх. После я прочетете в друг превод, по възможност от друга преводаческа теория:
  - 1) буквално словесен превод (NKJV, NASB, NRSV)
  - 2) динамично еквивалентен превод (TEV, JB)

- 3) перифразиран превод (*Living Bible, Amplified Bible*)
- b. Търсете централната цел на целия откъс. Определете темата.
- c. Очертайте (по възможност) отделна литературна единица – глава, абзац или изречение, – която ясно изразява централната тема.
- d. Определете доминиращия жанр.
  - 1) в Стария завет:
    - a) еврейски наратив
    - b) еврейска поезия (литература на мъдростта, псалм)
    - c) еврейско пророчество (проза, поезия)
    - d) законови кодекси
  - 2) в Новия завет:
    - a) наративи (евангелията, Деяния)
    - b) притчи (евангелията)
    - c) писма/послания
    - d) апокалиптична литература

2. Втори цикъл на прочит

- a. Прочетете цялата книга наново, опитвайки се да идентифицирате кои са основните теми и подтеми.
- b. Очертайте основните теми и накратко опишете съдържанието им в сбита форма.
- c. Съпоставете това, до което сте достигнали, с налични пособия.

3. Трети цикъл на прочит

- a. Прочетете цялата книга наново, стремейки се да си съставите представа за историческата обстановка и специфичния повод за написването на библейската книга.
- b. Посочете историческите препратки, които се споменават:
  - 1) за автора
  - 2) за датата
  - 3) за получателите
  - 4) за повода на написване
  - 5) за аспектите на културната обстановка за целта на написването
  - 6) за препратките към исторически фигури и местности
- c. Разширете плана си до ниво абзаци за конкретния откъс, който ще интерпретирате. Винаги определяйте и очертавайте литературната единица. Тя може да обхваща няколко глави или абзаци. Това ще ви помага да следвате логиката на втора и подредбата на текста.
- d. Проверявайте историческата обстановка с помощта на наръчници.

4. Четвърти цикъл на прочит

- a. Прочетете пак конкретната литературна единица в различни преводи.
  - 1) буквално словесен превод (NKJV, NASB, NRSV)
  - 2) динамично еквивалентен превод (TEV, JB)
  - 3) перифразиран превод (*Living Bible, Amplified Bible*)
- b. Търсете литературни или граматически структури
  - 1) повтарящи се изрази (Ефес. 1:6,12,13)
  - 2) повтарящи се грам. структури (Римл. 8:31)
  - 3) контрастиращи концепции
- c. Посочете следните неща:
  - 1) значими понятия
  - 2) необичайни понятия
  - 3) важни граматически структури
  - 4) особено трудни думи, фрази и изречения
- d. Търсете паралелни пасажи
  - 1) Изберете най-ясния пасаж за поучаване по темата, използвайки: (а) книги по „систематично богословие“; (б) Библии с препратки в текста; (в) конкорданс.

- 2) Потърсете в текста евентуална „парадоксна двойка“ по темата ви. Често библейската истина се представя в диалектична двойка със съпътстващо я твърдение. Много деноминационни караници идват от пожелателно четене на половинчато възприемане на подобна двойка. Цялото Писание е боговдъхновено и затова трябва да търсим пълното му послание, за да си гарантираме библейски баланс в интерпретацията.
  - 3) Търсете паралелни текстове в рамките на същата книга, на същия автор или на същия жанр. Библията е най-добрият интерпретатор на самата себе си, понеже има един и същ автор – Светият Дух.
- е. Използвайте помощни пособия, за да сверявате своите наблюдения за историческата обстановка и повода на написване:
- 1) с учебни Библии
  - 2) с библейски енциклопедии, наръчници и речници
  - 3) с уводи към библейските книги
  - 4) с библейски коментари (едва на този етап в изучаването ви нека наличните коментари да подпомогнат и да коригират изводите, до които сте достигнали.)

IV. Приложение на библейската интерпретация

След като сме преминали всички горни стъпки, стигаме до приложението. Отделили сте време да разберете текста в първоначалния му контекст. Сега трябва да го приложите към своя живот, в своята култура. Когато говоря за авторитета на Библията, имам предвид „разбиране на онова, което оригиналният автор е казвал на съвременниците си, и прилагането на тази истина днес“.

Приложението трябва да следва интерпретацията на авторското намерение както във време, така и в логика. Не можем да прилагаме библейски текст към нашето съвремие, докато не сме проверили какво е било значението му в онова време! Библейският текст не би следвало да носи значение, каквото не е имал никога!

Вашият подробен план на ниво абзаци (от Трети цикъл на прочит) ще бъде ваш спътник. Приложението трябва да се прави на ниво абзаци, но не и на ниво думи. Думите носят значение единствено в своя контекст; фразите носят значение единствено в своя контекст; и изреченията носят значение единствено в своя контекст. Единственият боговдъхновен човек в целия интерпретативен процес е първоначалният автор на текста. Ние можем само да следваме неговото ръководство под просветлението на Светия Дух. Но просветлението не е боговдъхновение. За да твърдим „тъй рече Господ“, трябва да се придържаме към намерението на автора. Приложението трябва да се свързва конкретно с основната насока в развитието на мисълта в текста, в съответната литературна единица и в съответния абзац.

Не позволявайте на съвременните си проблеми да тълкуват Библията! Нека тя сама да говори! За тази цел извличайте основните принципи на текста. Това е възможно само когато самият текст подкрепя даден принцип. За съжаление, твърде често нашите принципи са си именно „наши“ принципи – а не принципи на самия текст!

При приложението на Библията е важно да помним (освен за пророчествата), че за конкретния библейски текст е валидно едно единствено вярно значение. Това значение се свързва с оригиналното намерение на автора, с което той е адресирал дадена критична ситуация или нужда в своето съвремие. Много възможни приложения могат да се извличат от едно и също текстуално значение. Възможно е приложението да се основава на нуждите на читателя, но задължително трябва да се основава на авторското значение.

V. Духовният аспект на интерпретацията

Дотук се спрях на логическия и текстуалния процес при интерпретацията и прилагането на текста. Нека сега накратко да обсъдим и духовния аспект на целия процес. Ето списък с няколко принципа, които са ми особено полезни:

1. Молете се за помощта на Духа (вж. I Кор. 1:26—2:16).
2. Молете се за лична прошка и за очистиране от съзнателните грехове (вж. I Йоан 1:9).
3. Молете се за по-силен копнеж да познавате Бога (вж. Пс. 19:7-14; 42:1 и сл.; 119:1 и сл.).
4. Незабавно прилагайте в живота си всяко откритие.
5. Поддържайте смирен и любознателен дух.

Трудно е да поддържаме равновесие между логическия процес и духовното водителство на Светия Дух. Следните цитати ми помагат да го откривам:

1. от Джеймс Сайър (James W. Sire, *Scripture Twisting*, pp. 17-18):

„Просветлението идва до ума на Божиите хора – а не само до духовния елит. В библейското християнство не съществува класа от *гуру* учители. Няма *илюминати*, няма специални хора, чрез които единствено може да идва интерпретирането. И макар Светият Дух дава особени дарби на мъдрост, познание и духовно проникновение, Той не назначава съответните обдарени християни да се превръщат в единствените авторитетни тълкуватели на Неговото Слово. Всеки един от неговите хора самостоятелно има отговорност да се изучава, да отсява и да изготвя преценката си с помощта на Библията, която остава висш авторитет дори и за онези хора, на които Бог е раздал специални умения. И така, твърдението ми до този момент гласи, че Библията е единственото истинно Божие откровение към хората, че тя е наш висш авторитет по всички теми в нея самата и че тя не е някаква скрита мистерия, а може да се разбира от обикновените хора във всяка една култура.“

2. от Киркегор, цитиран в Bernard Ramm, *Protestant Biblical Interpretation* (p. 75):

Според Киркегор граматическото, лексикалното и историческото изследване на Библията е необходимо и предхожда истинното четене на Библията: „Да четеш Библията *като Божие Слово*, означава да я четеш със сърцето си в уста, застанал на пръсти, с нетърпеливо очакване, в диалог с Бога. Да четеш Библията безразсъдно или безгрижно, или академично, или професионално, не означава да я четеш като Божие Слово. Когато човек я чете като любовно писмо се чете, тогава наистина я чете като Слово на Бога.“

3. от Х. Раули (H. H. Rowley, *The Relevance of the Bible*, p. 19):

„Не само интелектуалното разбиране на Библията, а пълноценното може да усвои всичките ѝ богатства. Тя не презира това разбиране, понеже тя е основата на всяко пълноценно разбиране. Ала този процес трябва да доведе до проумяване на духовните съкровища в тази книга, ако изобщо искаме да имаме някакво пълно разбиране. А за такова духовно проумяване е необходимо нещо повече от интелектуална бдителност. Духовните неща се разбират по духовен начин, а изследователят на Библията трябва да е настроен да приема, да е жаден да вкуси как Бог разкрива Себе си, ако изобщо желае да отиде отвъд научното изследване в дълбините на богатото наследство на тази най-велика от всички книга.“

VI. Методът на настоящия Учебен коментар

Учебният коментар е предназначен да помага на библейския студент в интерпретативните процедури по следните начини:

1. Кратък исторически преглед въвежда всяка книга. След като извършите Прочита на трети цикъл, следва да се запознаете и с тази информация.
2. Наблюденията върху контекста се намират в началото на всяка глава. Те ще ви помагат да си изградите представа как се структурират отделните литературни единици.
3. В началото на всяка глава или основна литературна единица се излагат разделенията по абзац и описателните заглавия от няколко съвременни превода:
  - a. The United Bible Society Greek text, fourth edition revised (UBS⁴)
  - b. The New American Standard Bible, 1995 Update (NASB)
  - c. The New King James Version (NKJV)
  - d. The New Revised Standard Version (NRSV)
  - e. Today's English Version (TEV)
  - f. The Jerusalem Bible (JB)

Разделенията по абзаци не са боговдъхновени. Те следва да се извеждат от контекста. Чрез съпоставката на няколкото съвременни преводи, основани на различни преводачески подходи и богословски мирогледи, ще можем да анализираме предполагаемата структура на авторската мисъл. Всеки абзац има една основна мисъл. Тя се нарича „тематично изречение“ или „централна идея на текста“. Тази основна мисъл е ключът към правилното историческо и граматическо тълкуване. Човек никога не трябва да тълкува, да проповядва или да поучава върху текст, който е по-малък от един абзац! Също така не забравяйте, че всеки абзац е свързан с околните абзаци. Ето защо е важно да си изграждаме и план на цялото послание на ниво абзаци. Необходимо е също така да проследяваме потокът на логическата мисъл на автора върху адресираната тема.

4. Тълкувателните бележки на Боб проследяват стиховете един по един. Този подход ни принуждава да следим мисълта на автора. Бележките предоставят информация от няколко сфери:
  - a. литературен контекст;
  - b. историкокултурни забележки;
  - c. граматическа информация;
  - d. словесни изследвания;
  - e. свързани паралелни пасажии.

5. На определени места в коментара давам цитати от американската версия на Библията *New American Standard Version* (1995 update). Те ще се допълват и от цитати от други съвременни преводи:
  - a. *The New King James Version* (NKJV), който следва текстуалната традиция на ръкописите на „Textus Receptus“.
  - b. *The New Revised Standard Version* (NRSV), който е буквална ревизия, подготвена върху *Revised Standard Version* от Националния съвет на църквите в САЩ.
  - c. *Today's English Version* (TEV), който е динамично еквивалентен превод, подготвен от Американската библейска общност.
  - d. *The New Jerusalem Bible* (NJB), който е английски превод, основан на френската католическа традиция, следвайки подхода на динамично еквивалентните преводи.

6. За всички онези, които не четат гръцки език, съпоставянето между няколкото английски превода може да помогне при откриването на следните проблеми в теста:
  - a. различия между оригиналните манускрипти;
  - b. алтернативни словесни значения;
  - c. граматически трудности в текста и в структурата;
  - d. неясни текстове (макар че не могат да разрешат тези проблеми, английските преводи поне могат да ни дадат насока къде е необходимо да отделим време и старание за по-задълбочено изследване);
  - e. В края на всяка глава са предоставени актуални въпроси за обсъждане, чиято цел е да насочат вниманието към ключовите интерпретативни проблеми в съответната глава.

ВЪВЕДЕНИЕ КЪМ КОМЕНТАРА ВЪРХУ I КОРИНТЯНИ

(ПРАКТИЧЕСКИ СЪВЕТИ КЪМ ЕДНА ПРОБЛЕМНА ЦЪРКВА)

I. УНИКАЛНОСТТА НА ПЪРВОТО ПОСЛАНИЕ ДО КОРИНТЯНИТЕ

- A. Това послание се цитира от ранните църковни отци по-често и с по-ранна дата, отколкото всяко друго съчинение на апостол Павел. Този факт е показателен за важността и ценността му.
- B. Според Мураториевия фрагмент от град Рим (ок. 200 г. сл. Хр.), който съдържа списък с каноничните книги, това послание се смята за първото Павлово писмо. Този факт също е показателен за важността му.
- C. В това доста практично послание апостол Павел чертае разделителна линия между собственото си становище и Господните постановления. Дори и неговото мнение обаче се основава на Исусовите поучения в различни области. Ако е можел, Павел е щял да ни предаде самите думи на Исус. Той е бил убеден, че и неговото мнение е вдъхновено свише и има авторитет (вж. I Коринтяни 7:25,40).
- D. Водещият принцип у апостол Павел за църковното общение е, че както свободата на отделните вярващи, така и съвместната им отговорност се основават не на Закона, а не любовта. Здравето и растежът на цялата църква са по-важни от личните предпочитания или привилегии (вж. I Коринтяни 12:7).
- E. Това послание (както и II Коринтяни) ни дава възможност да надзърнем в живота на ранната новозаветна църква, в нейната структура, в нейните методи и в нейното послание. Необходимо е обаче да помним, че тази църква е проблемна и не е типична за други църковни общности през периода.

II. ГРАД КОРИНТ

- A. Зимните транспортни пътища по море край най-южната точка на древна Гърция (нос Малеа) са били изключително опасни места. По тази причина е било от съществена важност да има кратки варианти за пътуване по суша. Географското местоположение на град Коринт на шесткилометровия провлак между Коринтския залив (Йонийско море) и Саронския залив (Егейско море) превръща града в особено важен търговски център (с местно производство на съдове от глина и от специален вид мед), както и в значима военна база. През времето на апостол Павел на това място съвсем буквално са се срещали културите на Изтока и Запада.
- B. Коринт също така е бил и значим културен център в гръкоримския свят. В него на всеки две години са се провеждали известни в целия древен свят игри. Началото им се поставя още през 581 г. пр. Хр. в храма на Посейдон. Единствено Олимпиадата в Атина на всеки четири години си е съперничела с тези игри по значимост и мащаби (Туцидит, *История* 1.13.5).
- C. През 146 г. пр. Хр. Коринт е въввлечен в революция (от т.нар. Ахейска лига) срещу Рим. В резултат при потушаването на бунта градът е разрушен от римския генерал Луций Мумий, а гръцкото му население е разпратено в робство. Поради икономическото и военното си значение градът е възстановен през 46 или 48 г. пр. Хр. от Юлий Цезар. Превърнат е в римска колония за пенсиониране на имперски военносслужещи. По своята архитектура и култура новият Коринт наподобява на столицата Рим, а от 27 г. пр. Хр. получава привилегията да стане административен

център на римската (сенаторската) провинция Ахая. През 15 г. пр. Хр. става имперска провинция.

- D. Акрополът на стария Коринт, издигащ се на почти 600 метра над полето, е избран за построяването на храма на Афродита. Към този храм са работели хиляда проститутки (според римския изследовател Страбон, *География*, 8.6.20-22). Да се държиш „като коринтянин“ (гр., *korinthiazesthai* – дума, изкована от Аристофан [450-385 г. пр. Хр.]) е било иносказателно за това, да водиш разгулен, разпътен живот. Както храмът, така и по-голямата част от града са разрушени от земетресение 150 години преди пристигането на Павел. По-късно през 77 г. сл. Хр. следва още едно тежко земетресение. Не е много сигурно дали култът към плодородието е продължавал и през времето на Павел. Тъй като през 146 г. пр. Хр. римските войски унищожават града и избиват или поробват всички негови жители, най-вероятно гръцкият дух на това селище е бил заместен с манталитета и културата на настанилите се тук римляни (Pausanias, II.3,7). Именно този римски културен контекст е от особено значение да се има предвид, когато се тълкува съдържанието на Първото послание до коринтяните.

III. АВТОРЪТ

- A. В този град апостол Павел пристига по време на своето второ мисионерско пътешествие. За това четем в Деяния 18:1-21. Посредством специално видение от Господа той разбира, че мнозина ще повярват на това място и че противниците на благовестието няма да успеят да пожънат успех (Деяния 18:9-10).
- B. Мисионерската стратегия на апостол Павел е да основава малки църкви в по-големите градове през неговата епоха. Той си дава сметка, че пътешественици, търговци и мореплаватели, които се обърнат чрез местната църква към вярата, впоследствие ще разнасят евангелието навсякъде, където попаднат. От местната църква зависи да поема отговорността да разпространява благата вест и да изгражда Христовите ученици в своя град.
- C. Павел открива Коринт Акила и Прискила – двойка повярвали евреи, по професия кожари. През 49 г. сл. Хр. двамата са изгонени от Рим с постановление от император Клавдий (Оросий, *История*, 7:6:15-16), с което се осъждат всякакви видове юдейски обреди и ритуали (Деяния 18:2). Преди това Павел е пристигнал в Коринт съвсем сам. Както Сила, така и Тимотей са заминали с различни задачи към Македония (Деяния 18:5). Затова Павел се чувства доста обезсърчен (Деяния 18:9-19; I Коринтяни 2:3). Той обаче не се отказва от делото и остава в Коринт цели единайсет месеца (Деяния 18:11).
- D. Авторството на Павел се потвърждава от Климент Римски, който на свой ред пише послание до Коринтската църква през 95 или 96 г. сл. Хр. (*I послание на Климент* 37:5; 47:1-3; 49:5). Фактът, че именно апостол Павел е автор на това писмо, не се подлага на съмнение от никого, дори и от съвременните критични изследователи.

IV. ДАТАТА

- A. Датата на посещението на апостол Павел до Коринт се установява според един надпис на император Клавдий, открит в Делфи. С него се определя, че проколнсулството на Галион трае от юли 51 до юли 52 г. сл. Хр. (вж. Деяния 18:12-17). Това означава, че пристигането на Павел в града е около 49-50 г. сл. Хр.
- B. Датата на самото писмо следователно би следвало да е някъде в средата на 50-те години на първи век. Апостолът пише от Ефес, където е отседнал и служи между две години (Деяния 19:10) и три години (Деяния 20:31).
- C. По-долу следва възможна хронология на съчиненията на апостол Павел, заимствана с някои дребни адаптации от изследванията на Ф. Ф. Брус и Мъри Харис.

	книга	г. сл. Хр.	място на написване	връзка с Деяния
1.	Галатяни	48	Сирийска Антиохия	Деяния 14:28; 15:2
2.	I Солунци	50	Коринт	Деяния 18:5
3.	II Солунци	50	Коринт	
4.	I Коринтяни	55	Ефес	Деяния 19:20
5.	II Коринтяни	56	Македония	Деяния 20:2
6.	Римляни	57	Коринт	Деяния 20:3
<i>Затворнически послания</i>				
7.	Колосяни	начало на 60-те	Рим	
8.	Филимон	начало на 60-те	Рим	
9.	Ефесяни	начало на 60-те	Рим	
10.	Филипяни	в края на 62/63	Рим	
<i>Четвъртото мисионерско пътуване</i>				
11.	I Тимотей	след 63, преди 68	Ефес (?) Македония	
12.	Тит	след 63, преди 68		
13.	II Тимотей	след 64, преди 68	Рим	

V. ПОЛУЧАТЕЛИ НА ПИСМОТО

- A. Получател на писмото е разлистваща се църква, състояща се предимно от езичници. Град Коринт е имал расово и културно смесено население. От археологически открития, както и от Светото писание (Деяния 18:4-8) знаем, че в града е имало синагога.
- B. Римски войници са се заселвали в този град, когато са се оттегляли в пенсия след 20-годишна военна служба. Коринт е бил свободен град, римска колония и столица на провинция Ахая.
- C. Писмото сякаш говори за няколко обособени групи вярващи в църквата:
1. Интелектуални гърци, които продължават да изпитват особена гордост от философските си традиции. Те правят опити да съчетаят християнското откровение с такива древни обичаи и интелектуални традиции.
  2. Римски покровители и обществен елит.
  3. Повярвали евреи, повечето от които са били „богобоязливи“ езичници, които са започнали да посещават синагогата.
  4. Голям брой роби, обърнали се към вярата.

VI. ЦЕЛТА НА ПИСМОТО

- A. Павел научава от няколко източника за проблемите, които са се развили в Коринт:
1. от хората на Хлоя – I Коринтяни 1:11;
  2. от църковно писмо с въпроси – I Коринтяни 7:1,25; 8:1; 21:1; 16:1,12;
  3. от лични посещения на Стефанас, Фортунат и Ахаик – I Коринтяни 16:17
- Възможно е писмото от вариант №2 да е било донесено от тези трима души.

Мъри Харис предлага интересен план на I Коринтяни въз основа на начините, по които Павел е получавал информация за църквата:

1. устни разкази от членове на домоцедието на Хлоя, поради които Павел пише 1-4 глави;
2. устни разкази от църковни членове (Стефанас, Фортунат, Ахаик), поради които Павел пише 5-6 глави;
3. писмени въпроси от църквата, поради които Павел пише 7-16 глави.

В. Църквата се е разделила на групички според предпочитанието им на различните водачи: Павел, Аполос, Петър, както и вероятно такива, които се наричат само Христови (I Коринтяни 1:12). Не само че има разделения според видовете ръководители, но и са се нагрупали определени морални въпроси и спорове около практикуването на духовните дарби. Основен предмет на пререканията им е и апостолският авторитет на Павел (особ. във II Коринтяни).

VII. КОНТАКТИТЕ НА ПАВЕЛ С КОРИНТСКАТА ЦЪРКВА – ПРЕДПОЛОЖЕНИЕ

А. Колко писма е изпратил апостол Павел до Коринт?

1. само две – I и II Коринтяни
2. три, но едно от тях не е запазено
3. четири, но две от тях не са запазени
4. според някои изследователи части от другите две писма са запазени във II Коринтяни:
  - а. предишно писмо (I Коринтяни 5:9) във II Коринтяни 6:14—17:1;
  - б. строго писмо (II Коринтяни 2:3-4,9; 7:8-12) във II Коринтяни 10-13 гл.
5. пет, като II Коринтяни 10-13 глави е петото писмо, изпратено след разказите на Тит с още притеснителни вести.

В. Изглежда най-правдоподобна е теория №3:

1. По-ранно писмо не е запазено до ден днешен (I Коринтяни 5:9).
2. Следва I Коринтяни.
3. Строго писмо, не запазено (част от което може би е повторена във II Кор. 2:1-11; 7:8-12).
4. Следва II Коринтяни.

С. Възможна хронология:

ДАТА	ПОСЕЩЕНИЕ	ПОСЛАНИЕ
50-52 г. сл. Хр. Второ мисионерско пътешествие	а. При Второто мисионерско пътуване Павел отсяда в Коринт единнаесет месеца (Деяния 8:1-11)	
52 г. сл. Хр. Галион е проконсул от 51 г. (Деяния 18:12-17)		а. I Коринтяни 5:9-11 говори за предишно писмо по повод аморалност в църквата. Това писмо не е запазено, или: (1) според някои II Коринтяни 6:14-7:1 е част от него; или: (2) II Коринтяни 2:3-4,9 са епистоларни аористи и касаят II Коринтяни.
56 г. сл. Хр. (пролет)	б. Павел научава за проблеми в църквата, докато е в град Ефес, от два различни източника: (1) хората на Хлоя (I Кор. 1:11) и (2) Стефанас, Фортунат, Ахаик (16:17). Те донасят и писмо с въпроси от домашните църкви в Коринт.	
56 г. сл. Хр. (зима) или 57 г. сл. Хр. (пролет)		б. Павел отговаря на въпроси (I Кор. 7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1-2), като написва I Коринтяни. Тимотей носи отговора (4:17) от Ефес (16:8) до Коринт.

Тимотей не успява да разреши проблемите в църквата.

в. Павел прави болезнено и спешно посещение до Коринт (неописано в Деяния; II Кор. 2:1). То е безуспешно, но той обещава да се върне отново при тях.

в. Павел пише остро писмо (II Коринтяни 2:3—4:9; 7:8-12) до домашните църкви в Коринт, което е изпратено по Тит (вж. II Коринтяни 2:13; 7:13-15). Това писмо не е запазено, освен ако части от него не са във II Коринтяни 10-13 глави.

г. Павел планира да се срещне с Тит в Троада, но Тит не идва там. Затова Павел отива в Македония (II Коринтяни 2:13; 7:5,13) и може би във Филипи (вж. MSS B^c, K, L, P).

г. Павел намира Тит и научава, че църквата е откликнала на неговото водачество. Затова той пише II Коринтяни с голяма благодарност (7:11-16). Изпратено е по Тит.

57-58 г. сл. Хр. (зима)

д. Последното описано посещение на Павел до Коринт е в Деян. 20:2-3. Въпреки че там град Коринт не се споменава изрично, иде реч за него. Павел остава да зимува в този град.

д. Явната смяна в настроението между I Кор. 1-9 и 10-13 глави според някои изследователи е показателно за още лоши вести (може би активизиране на стари опоненти и добавяне на нови) от домашните църкви в Коринт след написването на 1-9 глави (Ф. Ф. Брус).

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- А. В I Коринтяни виждаме Павел като пастир, който пише до една проблемна църква. В това послание и в Галатяни виждаме как той прилага универсалното благовестие по различни начини спрямо нуждите на конкретната църква – свобода за галатийските църкви и ограничения за църквата в град Коринт.
- В. Тази новозаветна книга или е поредица от „културни динозаври“, или е богатство от принципни истини, приложени към конкретна историко-културна обстановка. Трябва да бъдем внимателни да не объркваме истината с нейните културни приложения. Добро изследване на този особено важен херменевтичен въпрос можете да намерите в: Gordon D. Fee and Douglas Stuart, *How To Read the Bible for All Its Worth*, pp. 65-76, както и в: Gordon Fee, *Gospel and Spirit*.

- С. Тази книга ще ви доведе до пределите на духовните ви способности да тълкувате Библията. Тя ще ви принуди да преосмислите някои аспекти от собственото си богословие. Повече от някои други библейски писания тя ще разтвори пред вас и прозорец към конкретните приложения на Божията воля за нашето съвремие.

IX. КРАТКА СХЕМА НА I КОРИНТИЯНИ

- A. Въведение – I Коринтяни 1:1-9
1. Поздрави – I Коринтяни 1:1-3
  2. Благодарности – I Коринтяни 1:4-9
- B. Сведения за проблеми в Коринт – I Коринтяни 1:10—6:20
1. Групички в църквата поради неразбиране на мотивите на християнските водачи (Павел, Аполос, Петър) – I Коринтяни 1:10—4:12
  2. Шокираща аморалност – I Коринтяни 5:1-13
  3. Съдебни дела между християни – I Коринтяни 6:1-11
  4. Християнската свобода се ограничава от отговорността – I Коринтяни 6:12-20
- C. Писмо от Коринт с натрапчивите въпроси – I Коринтяни 7:1—16:4
1. Човешката сексуалност – I Коринтяни 7:1-40
  2. Отношение към културата с идоли и християнската отговорност – I Коринтяни 8:1—11:1
  3. Християнското поклонение и духовност – I Коринтяни 11:2—14:40
  4. Есхатологични бележки особено относно възкресението – I Коринтяни 15:1-58
  5. Помощ за църквата майка в Ерусалим – I Коринтяни 16:1-4
- D. Заключителни бележки – I Коринтяни 16:5-24
1. Планове за пътуването на Павел (и на спътниците му в служението) – I Коринтяни 16:5-12
  2. Последни увещания и поздрави – I Коринтяни 16:13-24

X. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ ЗА МИСЪЛТА НА ПАВЕЛ

- A. *The Mind of St. Paul*, William Barclay, published by Harper & Row
- B. *Paul, Apostle of the Heart Set Free*, F. F. Bruce, published by Eerdmans
- C. *The Origins of Paul's Religion*, J. Gresham Machen, published by Eerdmans
- D. *Paul, An Outline of His Theology*, Herman Ridderbos (translated by John De Witt), published by Eerdmans
- E. *Epochs in the Life of Paul*, A. T. Robertson, published by Baker
- F. *A Man In Christ*, James S. Stewart, published by Harper & Row
- G. *Dictionary of Paul and His Letters*, published by IVP
- H. *Paul in the Roman World, The Conflict at Corinth*, Robert M. Grant, published by Westminster, John Knox Press
- I. *Paul and Paul Among the Sophists*, Bruce W. Winter, published by Eerdmans
- J. *After Paul Left Corinth*, Bruce W. Winter

ПЪРВИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете цялата библейска книга на един дъх. Посочете централната ѝ тема със свои собствени думи.

1. Тема на цялата книга
2. Тип литература (жанр)

ВТОРИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Отново прочетете цялата библейска книга на един дъх. Очертайте основните тематични единици и ги озаглавете с по едно изречение.

1. Тема на първата литературна единица:
2. Тема на втората литературна единица:
3. Тема на третата литературна единица:
4. Тема на четвъртата литературна единица:
5. И т.н.

Copyright © 2013 Bible Lessons International

І Коринтяни 1 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ*

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Приветствия и благодарности	Поздрав	Привет	Приветствия	Обръщение и приветствия
1:1-3	1:1-3	1:1-3	1:1	1:1-3
			1:2	
			1:3	
	Духовни дарби в Коринт	Благодарности	Благословения в Христос	Благодарност
1:4-9	1:4-9	1:4-9	1:4-9	1:4-9
Разделения в църквата	Сектантство в църквата	Разделения в Коринт	Разделения в църквата	Разединения сред верните
1:10-17	1:10-17	1:10-17	1:10-13	1:10-16
			1:14-17	Истинската и фалшивата мъдрост
Христос – силата и мъдростта от Бога	Христос – силата и мъдростта от Бога	Христос разпнат	Христос – силата и мъдростта от Бога	(1:17—3:4)
		(1:18—2:5)		1:17-25
1:18-25	1:18-25	1:18-25	1:18-20	
			1:21-25	
1:25-31	1:25-31	1:25-31	1:25-31	1:25-31

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац

* Макар да не са вдъхновени от Бога, разделенията по абзаци са полезни, за да проследяваме намерението на автора. Всеки съвременен превод е направил свое разделение. Абзацът има централна тема, истина или мисъл. Различните библейски преводи предават тази тема по различен начин. Докато четете текста, си задавайте въпроса кой превод пасва най-добре на начина, по който вие разбирате делението на темата.

Във всяка глава трябва най-напред да прочитаме библейския текст и да се опитаме сами да обособим нейните абзаци и теми. После съпоставяме нашето деление с това на съвременните преводи. Едва когато човек проникне в намерението на първоначалния автор, следвайки неговата логика и изложение, ще може и истински да започне да разбира Библията. Вдъхновен от Бога е само първоначалният автор. Читателят няма право да променя или да модифицира посланието. Библейските читатели имат отговорност да прилагат вдъхновената истина в своя живот.

Забележете, че всички технически понятия и съкращения са обяснени в I приложение „Кратко описание на гръцките граматически термини“, II приложение „Текст критика“ и III приложение „Речник“.

2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 1:1

¹ Павел, с Божията воля призван да бъде апостол на Исус Христос, и брат Состен...

1:1 „Павел“ Повечето евреи от онези епоха, които са живеели извън Палестина, са имали две имена – едно еврейско и едно римско (Деяния 13:9). Еврейското име на автора е Савел. Подобно на своя съименник цар Саул той също произхожда от племето на Вениамин (Римляни 11:1; Филипяни 3:5). Римското му име означава „дребен, малък“. Възможно е това да се отнася за няколко неща.

1. Може да става дума за физическия му ръст, за който се говори също така в една древна неканонична книга от втори век, озаглавена *Деяния на Павел*. Втора глава от това произведение е свързана с град Солун и е озаглавена „Павел и Текла“.
2. Може да се отнася за личното му усещане, че е най-незначителният измежду апостолите, тъй като първоначално е бил гонител на Църквата (I Коринтяни 15:9; Ефесяни 3:8; I Тимотей 1:15).
3. Възможно е това римско име да му е било дадено от родителите му при раждане.

■ **„с Божията воля“** Първото от цяла поредица твърдения в тези уводни абзаци, чиято цел е да се постави акцент върху авторитета на Павел („призован да бъде апостол“, 1:1; „с Божията воля“, 1:1; „чрез името на нашия Господ Исус Христос“, 1:10). Апостолският авторитет на Павел е основният богословски казус в писмата до коринтяните – и особено във II Коринтяни.

Същата уводна фраза се използва в следните писма: Колосяни 1:1; I Коринтяни 1:1; II Коринтяни 1:1; II Тимотей 1:1. Павел е напълно убеден, че именно Бог го е призовал да бъде апостол. Началото на това призвание е поставено на пътя за Дамаск (Деяния 9:22,26).

■ **„призован“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПРИЗВАН SPECIAL TOPIC: CALLED

Бог винаги поема инициативата в призоваването, избирането и изпълването на вярващите за Себе си (вж. Йоан 6:44, 65; 15:16; I Кор. 1:12; Ефес. 1:4-5,11). Понятието „призвание“ се среща в няколко богословски значения:

- A. В Стария завет „призоваването по име“ винаги е в контекст на поклонение (вж. Битие 4:26; 12:8; 21:33; 26:25; Изход 34:5).
- B. Грешниците са призвани към спасение чрез Божията благодат (Изход 34:6-7) и посредством завършеното дело на Христос и убеждението на Духа (*klētos*, вж. Римл. 1:6-7; 9:24, което е богословски сходно с I Кор. 1:1-2 и II Тим. 1:9; II Петър 1:10).
- C. Грешниците призовават името на Господа, за да се спасят (*epikaleō*, вж. Деяния 2:21; 22:16; Римл. 10:9-13). Това твърдение е юдейски идиом за поклонение.
- D. Вярващите хора призовават Божието име в периоди на криза и стрес (Деяния 7:59).
- E. Вярващите са призвани да живеят христов подобен живот (*klēsis*, вж. I Кор. 1:26; 7:20; Ефес. 4:1; Фил. 3:14; II Сол. 1:11; II Тим. 1:9).
- F. Вярващите са призвани да се включват в служение (вж. Деяния 13:2; I Кор. 12:4-7; Ефес. 4:1).

■ „апостол“ Обичайна гръцка дума, произхождаща от глагола „изпращам“ (*apostellō*). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 4:19. Думата има няколко богословски употреби.

1. Равините са я използвали за човек, който е повикан и изпратен като представител на някого друго – нещо като съвременното понятие „посланик“ (II Коринтяни 5:20).
2. Евангелията често използват тази дума за Исус, който е изпратен от Бог Отец (Матей 10:40; 15:24; Марк 9:37; Лука 9:48). При Йоан понятието добива месианско звучене (Йоан 4:34; 5:24,30,36,37,38; 6:29,38,39,40,57; 7:29; 8:42; 10:36; 11:42; 17:3,8,18,21,23,25; 20:21). Използва се също така и за вярващи хора, които са били изпратени някъде от самия Исус (Йоан 17:18; 20:21).
3. Новият завет я прилага за последователите на Исус:
  - a. за дванайсетте апостоли – вътрешният кръг ученици (Лука 6:13; Деяния 1:21-22);
  - b. за специална група апостолски помощници и съработници:
    - 1) Варнава – Деяния 14:4,14
    - 2) Андроник и Юния – Римляни 16:7
    - 3) Аполос – I Коринтяни 4:6-9
    - 4) Яков, брат на Господа – Галатяни 1:19
    - 5) Сила и Тимотей – I Солунци 2:6
    - 6) вероятно Тит – II Коринтяни 8:23
    - 7) вероятно Епафродит – Филипяни 2:25
  - c. като една от дарбите в църквата (I Коринтяни 12:28-29; Ефесяни 4:11)
4. Павел използва тази титла за самия себе си в повечето от своите писма. Това е неговият начин да заяви, че призванието и авторитетът му са му дадени лично от Бог Отец като представител на Христос (вж. Римляни 1:1; I Коринтяни 1:1; II Коринтяни 1:2; Галатяни 1:1; Ефесяни 1:1; Колосяни 1:1; I Тимотей 1:1; II Тимотей 1:1; Тит 1:1).

■ „Исус Христос“ Пълната титла е „Господ Исус Христос“ (I Коринтяни 1:2-3,7-10). И трите думи имат богословско значение поотделно.

1. „Исус“ е името, дадено във Витлеем от ангела (Матей 1:21). Състои се от два еврейски корена на думите „ЯХВЕ“ (заветното име на Бога) и „спасение“ (подобно на пророк Осия). На еврейски език е същото име като това на Исус Навиев. Когато се използва самостоятелно, обикновено се отнася за човека Исус от Назарет, син на Мария (Матей 1:16,25; 2:1; 3:13,15-16).
2. „Христос“ е гръцкият превод на еврейската дума *Месия* (т.е. „помазаникът“). Това понятие утвърждава старозаветната титла на Исус като онзи, когото ЯХВЕ е обещал да изпрати, за да установи нова епоха на правда.
3. „Господ“ (която се среща в I Коринтяни 1:1 според KJV) е съвременният превод на еврейското понятие *adon*, което означава „собственик, съпруг, господар, владетел“. Евреите са се страхували да произнасят свещеното име ЯХВЕ, за да не би случайно да нарушат една от Десетте заповеди. Затова при всеки прочит на текст от Писанието те са произнасяли *Adon* на мястото на ЯХВЕ. Именно по тази причина някои съвременни преводи (включително и българският РИВ) изписват главни букви „ГОСПОД“ всеки случай в Стария завет, когато се среща името ЯХВЕ. Когато новозаветните автори използват тази титла (*kurios* на гръцки) за Исус, те неизменно утвърждават Неговата божествена природа и равенството Му с Бог Отец.

■ „Состен“ Вероятно това е еврейският християнин, за когото се споменава в Деяния 18:17, че е бил пребит от тълпите. Впоследствие той приема вярата и става водач в ранната църковна общност. Напълно възможно е той да е бил (1) помощник на Павел; (2) книжник; (3) вестител за проблемите в църквата; (4) човек, когото коринтската църква е познавала особено добре.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 1:2

² До Божията църква, която е в Коринт, до осветените в Христос Исус, призованите светии, заедно с всички, които призовават на всяко място Името на Исус Христос, нашия Господ, който е и техен, и наш...

1:2 „църква“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЦЪРКВАТА (EKKLĒSIA)
SPECIAL TOPIC: CHURCH (EKKLĒSIA)

Гръцката дума *ekklēsia* е съставена от две части: „от“ и „призован“. Дума има както светска употреба (граждани, свикани за събрание; вж. Деяния 19:32,39,41); така и религиозна употреба поради употребата в Септуагинта на този термин за „събрание“ на Израил (*Qahal*, BDB 874, KB 1078, вж. Числа 16:3; 20:4). Ранната църква я е използвала за себе си като продължение на Божия народ от Стария завет. Те са новият Израил (вж. Римл. 2:28-29; Гал. 3:29; 6:16; I Петър 2:5,9; Откр. 1:6), изпълнението на Божията мисия за света (вж. Битие 3:15; 12:3; Изход 19:5-6; Матей 28:18-20; Лука 24:47; Деяния 1:8). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЕЧНИЯТ ИЗКУПИТЕЛЕН ПЛАН НА ЯХВЕ.

Думата се използва с няколко различни смисъла в евангелията и Деяния.

1. светско градско събрание, Деяния 19:32,39,41;
2. всеобщият Божи народ в Христос, Матей 16:18 и Ефесяни;
3. местно събрание от вярващи в Христос, Матей 18:17; Деяния 5:11 (църквата в Ерусалим); Деяния 13:1; Римляни 16:5; I Коринтяни 16:19; Колосяни 4:15; Филимон 2 стих;
4. събирателно за израилтяните в проповедта на Стефан (Деян. 7:38);
5. Божият народ в определен район, Деяния 8:3; Галатяни 1:2 (Юдея или Палестина).

Църквата е събрание на повярвали хора, а не здание. През първите векове не е имало църковни сгради. В книгата Яков (една от най-ранните в Новия завет) църквата е наречена „събрание“ (*synagōgē*). Това понятие за църква се среща единствено при Яков (2:2; 5:14).

■ **До Божията църква, която е в Коринт**“ Тази фраза изразява две различни обособени значения на думата „църква“.

1. Местното събрание от новородени и кръстени вярващи. При повечето места в Новия завет, където се среща думата *ekklēsia*, значението е именно това.
2. Всеобщото изражение на Христовото тяло. Това се вижда в Матей 16:18 (първият случай на тази по-рядка употреба при Исус; ср. с Матей 18:17, два пъти); Деяния 9:31 (където думата „църква“ в единствено число се употребява събирателно за местните общности в Юдея, Галилея и Самария); и накрая употребата на това понятие в Посланието до ефесяните (циркулярно писмо до общности в Мала Азия; вж. Ефесяни 1:22; 3:10,21; 5:23-32).

Има само едно всеобщо Христово тяло. То се състои от всички повярвали в Месията хора (някои живи, а други починали). Това всеобщо тяло има местни общности.

■ **„осветените“** Перфектно страдателно причастие – т.е. тези хора са обявени за свети и все още са такива посредством делото на Христос и посредничеството на Духа (I Коринтяни 6:11). Глаголът *hagiazō* е свързан с прилагателното *hagios* („свят“) и производното съществително *hagioi* („светии“). Значението му касае отделянето ни за свята служба в полза на Бога. В конкретния случай се отнася за нашето положение в Него също както в I Коринтяни 1:3. В други случаи в Новия завет обаче акцентът по-скоро е върху стремежа към святост (вж. например Матей 5:48). Това положение трябва и да се практикува. Павел насърчава тази разпокъсана и горделива църква, наричайки вярващите хора в нея „светии“ – въпреки техните недостатъци и грехове!

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СВЯТОСТ И ОСВЕЩЕНИЕ В НОВИЯ ЗАВЕТ
SPECIAL TOPIC: NEW TESTAMENT HOLINESS/SANCTIFICATION

Новият завет настоява, че когато грешниците се обърнат към Исус с покаяние и вяра (Марк 1:15; Деяния 3:16,19; 20:21), Той мигновено ги оправдава и спасява. Това е тяхната нова позиция в Христос.

Неговата праведност им се вменява (вж. Битие 15:6; Римл. 4 гл.). Те са обявени за оправдани и святи (като юридическо постановление от Божия страна).

Но Новият завет също така подтиква повярвалите хора да се стремят към святост и освещение. Тази богословска истина виждаме в завършеното дело на Исус Христос, както и в призива да бъдем уподобени на Христос в отношенията си и в ежедневието си. Спасението е едновременно и подарък, и скъпо костващо отричане от стария човек. Абсолютно същото се отнася и за освещението.

Първоначален отклик

Деяния 20:23; 26:18
Римляни 15:16
I Коринтяни 1:2-3; 6:11
II Солунци 2:13
Евреи 2:11; 10:10,14; 13:12
I Петър 1:12

Прогресивно христоподобие

Римляни 6:19
II Коринтяни 7:1
Ефесяни 1:4; 2:10
I Солунци 3:13; 4:3-4,7; 5:23
I Тимотей 2:15
II Тимотей 2:21
I Петър 1:15-16
Евреи 12:14

■ **„в Христос Исус“** Граматическият падеж тук е локатив за положение в пространството. Вярващите хора получават освещение от Бог Отец (Той е източникът на това – Йоан 17:7; I Солунци 5:23) посредством Господ Исус Христос (Той е основата за това – I Коринтяни 1:2; Ефесяни 5:26). И двата аспекта се събират в съчетание в Евреи 2:11. Обикновено това действие се приписва на Светия Дух (Той е изпълнителят – Римляни 15:16; II Солунци 2:13).

Това е любимият начин на апостол Павел да описва вярващите хора. Прекрасни примери можем да намерим в Ефесяни 1:3-4,7,9-10,12-13 (вж. William Barclay, *The Mind of St. Paul*, pp. 121-132). Обозначава жизнена и лична връзка с Исус (вж. Деяния 17:28).

Интересно е да отбележим, че различните ръкописи се разделят на две групи:

1. „в Христос Исус“ – MSS P⁴⁶, B, D, F, G.
2. „в Исус Христос“ – MSS κ, A.

Този вид вариации се появяват често в процеса на четене и преписване. Те не са показателни за нищо. Единствено показват, че ранните преписвачи книжници по-скоро са мислели за основното значение на текста, отколкото за строгата буквалност.

■ **„призованите“** Сегашно средно причастие. Също както Павел е бил призван за апостол, християните в Коринт са призвани да бъдат светии (Римляни 1:7). Обърнете внимание колко силен акцент има в тази първа глава доктрината за избирането (вж. 1:9,24,26,27,28). Тази конструкция се отнася за първоначалното действие на Бога, при което Той ги призовава; както и за последвалия призив от страна на Исус да Го приемат, което на свой ред ще произведе у тях живот на молитва, хваление и покорство. Спасението е както първоначално решение за вяра и покаяние, така и траен живот на вяра и покаяние. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРИЗВАН към I Коринтяни 1:1.

■ **„светии“** Думата „светии“ (*hagioi*) богословски е свързана със старозаветното понятие „свят“ (*kadosh*), което означава „отделен за служба на Бога“ (I Коринтяни 1:1; II Коринтяни 1:1; Римляни 1:1; Филипаяни 1:1; Колосаяни 1:2). В Новия завет тази дума е в множествено число с едно изключение във Филипаяни 4:21 (но дори и там се използва в корпоративен смисъл). Да бъдеш спасен означава да станеш част от заветната общност на вяра – семейството на вярващите, Христовото тяло.

Божии хора са наречени „святи“ единствено поради вменената им праведност на Исус (Римляни 4 гл.; II Коринтяни 5:21; Галатаяни 3 гл.). Бог иска всички те да водят свят живот (I Коринтяни 1:4; 4:1; 5:27; Колосаяни 1:22; 3:12). Вярващите хора едновременно са и обявени за святи (освещението като положение), и призвани да водят свят живот (прогресивно освещение). Оправданието и освещението следва да се изповядват и да се практикуват заедно!

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СВЕТИИ SPECIAL TOPIC: SAINTS

Тази дума е гръцкият еквивалент на еврейското *kadash* (съществително BDB 871; глагол BDB 872, KB 1066-1067; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТ), чието основно значение е „да отделиш някого или нещо настрана за употреба от ЯХВЕ“. На съвременен език значението се припокрива с думата „свещен“. Израил е „святият народ“ на ЯХВЕ (I Петър 2:9; цитат от Изход 19:6). ЯХВЕ е отделен от хората по Своето естество (вечен и несътворен) и по Своя характер (нравствено съвършенство). Той е стандартът, според който всичко друго се измерва и съди. Той е трансцендентният, святият, другият.

Бог е създал хората за общение, но грехопадението (Битие 3 гл.) издига бариера в отношенията между святия Бог и грешния човек. Въпреки това Бог решава да възстанови и изкупи творението си. По тази причина Той призовава хората си да бъдат „святи“ (вж. Лев. 11:44; 19:2; 20:7,26; 21:8). Чрез отношения на вяра с ЯХВЕ хората Му стават святи посредством заветното си положение в Него. В същото време Той ги призовава да водят свят живот (вж. Мат. 5:48; Ефесяни 4:1,17; 5:2-3,15; I Петър 1:15).

Този свят живот е възможен, понеже вярващите са напълно приети и опростени чрез живота и делото на Исус Христос и имат присъствието на Светия Дух в сърцата си. Това установява парадоксалното положение на вярващите хора:

1. да са святи заради вменената им Христова праведност (Римляни 4 гл.);
2. да са призовани към святост заради присъствието на Духа (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ОСВЕЩЕНИЕ).

Вярващите са „светии“ (*hagioi*) поради:

1. волята на Святия Отец;
2. делото на Святия Син Исус;
3. присъствието на Святия Дух.

Новият завет винаги нарича светиите в множествено число (освен един случай във Фил. 4:12, но дори и там контекстът придава на думата значение в мн.ч.). Да бъдеш спасен означава да станеш част от семейство, тяло, духовно здание! Библейската вяра започва с лично приемане на Спасителя, но продължава с включване в съвместно общение. Всеки от нас има дарба (вж. I Кор. 12:11), дадена за здравето, растежа и благоденствието на Христовото тяло – Църквата (вж. I Кор. 12:7). Ние сме спасени, за да служим! Святостта е семейна черта!

С времето тази дума се превръща в описателно наименование за вярващите хора (Деяния 9:13,32,41; 26:10; Римляни 1:7; I Коринтяни 1:2; II Коринтяни 1:1; Ефесяни 1:1; Филипяни 1:1; Колосяни 1:2), както и в описание на служението спрямо околните (Римляни 12:13; 16:2; Ефесяни 1:15; Колосяни 1:4; I Тимотей 5:10; Евреи 6:10). Апостол Павел приема специално дарение от езически църкви за църквата майка в град Ерусалим (Римл. 15:25-26; I Коринтяни 16:1; II Коринтяни 8:4; 9:1).

■ **„с всички, които... на всяко място“** С тази фраза апостол Павел припомня на коринтските вярващи, че са част от по-голямо църковно семейство. Те нямат право на претенции за уникалност или за по-специално отношение. Трябва да се съобразяват с цялото Христово тяло както в доктрините си, така и в практиките си (I Коринтяни 4:17; 7:17; 11:16; 14:33).

■ **„призовават... Името на... нашия Господ“** Става дума за решението на човека, при което той става християнин (Деяния 2:21; 22:16; Римляни 10:9-13), но също така и за всекидневното поклонение (вж. как в Стария завет хората призовават Името на ЯХВЕ – Битие 4:26; 12:8; 26:25). Тук глаголът е сегашно средно причастие, с което се обозначава ежеминутната връзка на вяра с Христос (т.е. в богословски план този израз е сходен с често използваната от Павел фраза „в Христос“) и се поставя акцент върху личното желание на човека. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:10.

■ „който е и техен, и наш“ Поредната фраза, която говори за единството на всички вярващи и църкви. Исус е Господ на всички християнски общности, сред които е и тази в Коринт. С тази фраза апостол Павел идентифицира себе си и Состен с вярващите хора от Коринт. Те трябва да помнят, че (1) са една от много църкви и че (2) Павел е един от тях и е с тях!

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 1:3

³ Благодат и мир да бъде на вас от Бога, нашия Отец, и от Господ Исус Христос.

1:3 „Благодат“ Тук Павел подменя стандартния поздрав, с който започват древногръцките писма *charein* („поздрави“) с уникално християнска дума, която звучи по подобен начин – *charis* (ср. с Римляни 1:7; II Коринтяни 1:2; Галатяни 1:3; Ефесяни 1:2; Филипяни 1:2; II Солунци 1:2; Филимон 3 ст.).

■ „мир“ Възможно е също както думата „благодат“ да имитира обичайния древногръцки формат за приветствие, тук пък с думата *shalom* да се прехвърля мост към древноеврейски поздрав. Думата *shalom* се използва както за поздрав, така и за сбогуване в древния Израил. Тя съдържа пожелание не само за липса на проблеми, а и за присъствието на благополучие и добруване. Напълно е възможно Павел да заимства своя поздрав от Числа 6:25-26, където се използват и двете думи. В богословски план благодатта винаги предхожда мира. И двете обаче могат да се намерят единствено чрез правилни отношения с Христос (както в личен, така и в общностен план).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: МИР (ШАЛОМ)

SPECIAL TOPIC: PEACE (SHALOM)

Еврейската дума *shalom* (BDB 1022; KB 1532) се среща в няколко семитки езика:

- A. Акадийски
  - 1. да не съм наранен
  - 2. да остана добре
  - 3. да бъда в добро състояние
- B. Угаритски (ханаански)
  - 1. да не съм наранен
  - 2. да съм здрав
- C. Арабски
  - 1. да съм здрав
  - 2. да съм в щастливо състояние
- D. Арамейски
  - 1. да съм завършен
  - 2. да достигна завършеност/завършек
  - 3. да достигна мир
  - 4. да остана незасегнат
- E. Еврейски конотации
  - 1. завършеност
  - 2. стабилност
  - 3. благоденствие
  - 4. мир

В днешно време думата *shalom* е еврейски поздрав и благопожелание. Все още има значение за отсъствие на зло и присъствие на доброто (т.е. задоволство от живота). Обозначава душевно състояние на сигурност и удовлетворение. Обърнете внимание как Старият завет говори за „завет на мир“ (Числа 25:12; Езекиил 34:12; 37:26; както и Битие 26:29,31; Исус Навиев 9:15). Ние трябва да се стремим към него. според АВ, vol. 5, p. 206 на иврит понятията „мир“, „истина“ и „справедливост“ са

паралелни (вж. Захария 8:16-19). Писанието нарича ЯХВЕ „Господ на мира“ (Съдии 6:24; Римляни 16:20; II Коринтяни 13:11; Филипяни 4:9; I Солунци 5:23). Месията ще се нарича „Князът на мира“ (Исаия 9:5). Един ден хората ще живеят в нова епоха на мир, истина и справедливост (Исаия 60:17; 66:12,22). Оценката „много добро“ от Битие 1:31 също така е възможност и обещание (за „ново небе и нова земя“).

■ „от Бога, нашия Отец, и от Господ Исус Христос“ Както „благодатта“, така и „мирът“ идват от Бог Отец и от Бог Син. Отец и Исус са свързани граматически в една единица (две непреки допълнения, но с въведени един предлог). Този прием е характерен за Новия завет. Така неговите автори утвърждават божествената природа на Исус (вж. I Солунци 1:1; 3:11; II Солунци 1:2,12; 2:16). Употребата на титли от Стария завет, които са приложени спрямо Исус (напр. Господ), е поредният начин да се поставя акцент на същата истина. Виждаме го и в различни събития от Стария завет като „Господния ден“, които сега се приписват на Исус (I Коринтяни:1:8 – „денят на нашия Господ Исус Христос“).

Относно титлата „Господ Исус Христос“ вж. бележката към I Коринтяни 1:1.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: БАЩИНСТВОТО НА БОГА SPECIAL TOPIC: FATHERHOOD OF GOD

I. В Стария завет

A. Бог е баща поради факта, че е сътворил всичко.

1. Битие 1:26-27
2. Малахия 2:10
3. Деяния 17:28

B. Думата „Отец“ е аналогия в няколко отношения:

1. Баща на Израил (тъй като ги е избрал)
  - a. „син“ – Изход 4:22; Второзаконие 14:1; Исаия 1:2; 63:16; 64:8; Еремия 3:19; 31:9,20; Осия 1:10; 11:1; Малахия 1:6;
  - b. „първороден“ – Еремия 31:9
2. Баща на израилевия цар (в месиански смисъл)
  - a. II Царе 7:11-16
  - b. Псалом 2:7; Деяния 13:33; Евреи 1:5; 55
3. Аналогия за любящ родител
  - a. баща (метафорично)
    - (1) носи сина си – Второзаконие 1:31
    - (2) дисциплинира го – Второзаконие 8:5; Притчи 3:12
    - (3) грижи се за него (като през Изхода) – Второзаконие 32:6
    - (4) никога няма да го изостави – Псалом 27:10
    - (5) обича го – Псалом 103:13
    - (6) приятел/водач Еремия 3:4
    - (7) изцелител – Еремия 3:22
    - (8) дава милост – Еремия 31:20
    - (9) наставник – Осия 11:1-4
    - (10) специален син – Малахия 3:17
  - b. майка (метафорично)
    - (1) никога няма да изостави – Псалом 27:10
    - (2) любовта на кърмачка – Исаия 49:15; 66:9-13; Осия 11:4 (с предложено текстово изменение на „иго“ към „младенец“)

II. В Новия завет

A. Троицата (текстове, където се споменават и трите личности)

1. в евангелията
  - a. Матей 3:16-17; 28:19
  - b. Йоан 14:26
2. при апостол Павел
  - a. Римляни 1:4-5; 5:1,5; 8:1-4,8-10
  - b. I Коринтяни 2:8-10; 12:4-6
  - c. II Коринтяни 1:21-22; 13:14
  - d. Галатяни 4:4-6
  - e. Ефесяни 1:3-14,17; 2:18; 3:14-17; 4:4
  - f. I Солунци 1:2-5
  - g. II Солунци 2:13
  - h. Тит 3:4-6
3. при апостол Петър – I Петър 1:2
4. при апостол Юда – 20-21 ст.

B. Исус

1. Исус като „единородния“ – Йоан 1:18; 3:16,18; I Йоан 4:9
2. Исус като „Божия син“ – Матей 4:3; 14:33; 16:16; Лука 1:32,35; Йоан 1:32,35; 6:69; 11:27
3. Исус като възлюбения син – Матей 3:17; 17:5
4. Исус се обръща към Бога с *Авва* – Марк 14:36
5. Използва специални местоимения за връзката си с Бога
  - a. „моят Отец“ – Йоан 5: 18; 10:30,33; 19:7; 20:17
  - b. „вашият Отец“ – Матей 5:16,45,48; 6:1,4,6,8,9,14,15,18,26,32; 7:11; 10:20,29; 18:14
  - c. „нашият Отец – Матей 6:9,14,26

C. Една от многото семейни метафори, описващи отношението на Бога към човека:

1. Бог като баща
2. Вярващите като:
  - a. синове на Бога
  - b. деца на Бога
  - c. родени от Бога
  - d. новородени
  - e. осиновени
  - f. доведени
  - g. семейство на Бога

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 1:4-9

⁴ Винаги благодаря на моя Бог заради вас за Божията благодат, която ви е дадена в Христос Исус; ⁵ че в Него се обогатихте във всичко – във всяко слово и всяко познание, ⁶ както се утвърди у вас Христовото свидетелство, ⁷ така че не ви липсва нито една дарба, като чакате явяването на нашия Господ Исус Христос, ⁸ който и до края ще ви утвърждава, за да бъдете безупречни в Деня на нашия Господ Исус Христос. ⁹ Верен е Бог, чрез когото бяхте призовани в общение с Неговия Син Исус Христос, нашия Господ.

1:4 „Винаги благодаря на моя Бог заради вас“ Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение, с което се акцентира на продължаващо действие. Стихове 4-9 разгръщат нещата, за които апостол Павел отправя благодарности на Бога в живота на тази проблемна църква. Уводните думи на благодарност са обичаен за онази култура елемент от всяко писмено обръщение. За разлика от това писмо благодарствени думи липсват във II Коринтяни (както и в Галатяни).

Има два древногръцки унциални манускрипта (κ* и Β), в които липсва местоимението „моя“. От друга страна гръцките ръкописи P⁶¹, κ², Α, С, D, F, G, както и Вулгата, сирийските, коптските и арменските библейски преводи включват тази дума. Гръцкият текст UBS⁴ дава на думата рейтинг А (т.е. сигурно).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: БЛАГОДАРНОСТИ SPECIAL TOPIC: THANKSGIVING

I. Въведение

A. Подобавашото отношение от вярващите към Бога

1. Източникът на нашите славословия за Бога чрез Христос
  - a. II Коринтяни 2:14
  - b. II Коринтяни 9:15
  - c. Колосяни 3:17
2. Подходящата мотивировка за служение
  - a. I Коринтяни 1:4
3. Вечната тема в небесата
  - a. Откровение 4:9
  - b. Откровение 7:12
  - c. Откровение 11:12
4. Вечната тема за вярващите
  - a. Колосяни 2:7
  - b. Колосяни 3:17
  - c. Колосяни 4:2

II. Библейски материал

A. В Стария завет

1. Две основни думи
  - a. *yadah* (BDB 392, KB 398) – хваление
  - b. *todah* (BDB 392, KB 1695) – благодарност; обикновено се използва за принасянето на жертви (II Летописи 29:31; 33:16)
2. Давид назначава специални левити да славословят и да благодарят. Впоследствие Соломон, Езекия и Неемия продължават тази практика.
  - a. I Летописи 16:4,7,41
  - b. I Летописи 23:30
  - c. I Летописи 25:3
  - d. II Летописи 5:13
  - e. II Летописи 7:6
  - f. II Летописи 31:2
  - g. Неемия 11:12
  - h. Неемия 12:24,27,31,38,46
3. Псалтирът е сборник със славословия и благодарности от Израил към Бога
  - a. Благодарност на ЯХВЕ за Неговата вяроност към завета Му
    - (1) Псалом 107:8
    - (2) Псалом 103:1 и сл.
    - (3) Псалом 138:2
  - b. Благодарността е част от процесиите в храма
    - (1) Псалом 95:2
    - (2) Псалом 100:4
  - c. Благодарността съпътства жертвите
    - (1) Псалом 26:7
    - (2) Псалом 122:4
  - d. Благодарност се дава за действията на ЯХВЕ

- (1) Избавление от неприятелите
  - (a) Псалом 7:17
  - (b) Псалом 18:49
  - (c) Псалом 28:7
  - (d) Псалом 35:18
  - (e) Псалом 44:8
  - (f) Псалом 54:6
  - (g) Псалом 79:13
  - (h) Псалом 118:1,21,29
  - (i) Псалом 138:1
- (2) Избавление от тъмница (метафорично) – Псалом 142:7
- (3) Избавление от смъртта
  - (a) Псалом 30:4,12
  - (b) Псалом 86:12-13
  - (c) Исаия 38:18-19
- (4) Той унижава злите и въздига праведните
  - (a) Псалом 52:9
  - (b) Псалом 75:1
  - (c) Псалом 92:1
  - (d) Псалом 140:13
- (5) Той прощава
  - (a) Псалом 30:4
  - (b) Исаия 12:1
- (6) Той проявява грижи за Своите си
  - (a) Псалом 106:1 и сл.
  - (b) Псалом 111:1
  - (c) Псалом 136:1,26
  - (d) Псалом 145:10
  - (e) Еремия 33:11

В. В Новия завет

1. Основни думи за отправянето на благодарност (някои примери)
  - a. *eucharisteō* (I Коринтяни 1:4,14; 10:30; 11:24; 14:17,18; Колосяни 1:3,12; 3:17)
  - b. *eucharistos* (Колосяни 3:15)
  - c. *eucharistia* (I Коринтяни 14:16; II Коринтяни 4:15; 9:11,12; Колосяни 2:7; 4:2)
  - d. *charis* (I Коринтяни 15:57; II Коринтяни 2:14; 8:16; 9:15; I Петър 2:19)
2. Примерът на Исус
  - a. благодарен при приемане на храна
    - (1) Лука 22:17,19 (ср. с I Коринтяни 11:24)
    - (2) Йоан 6:11,23
3. Други примери за благодарност
  - a. за Божия дар в Христос – II Коринтяни 9:15
  - b. за храна
    - (1) Деяния 27:35
    - (2) Римляни 14:6
    - (3) I Коринтяни 10:30; 11:24
    - (4) I Тимотей 4:3-4
  - c. за изцеление – Лука 17:16
  - d. за мир – Деяния 24:2-3
  - e. за избавление от опасност
    - (1) Деяния 27:35
    - (2) Деяния 28:15
  - f. за всички обстоятелства – Филипяни 4:6

- g. за всички хора, а най-вече за ръководителите – I Тимотей 2:1-2
- 4. Други аспекти на признателността
  - a. Такава е Божията воля за вяращите – I Солунци 5:18
  - b. Това е свидетелство, че Духът изпълва живота – Ефесяни 5:20
  - c. Пренебрегването на благодарността е грях:
    - (1) Лука 17:16-17
    - (2) Римляни 1:21
  - d. Благодарността е противоотрова срещу греха – Ефесяни 5:4
- 5. Благодарностите на апостол Павел
  - a. благословения за църквите
    - (1) за да прогласяват евангелието
      - (a) Римляни 1:8
      - (b) Колосяни 1:3-4
      - (c) Ефесяни 1:15-16
      - (d) I Солунци 1:2
    - (2) за дадената благодат
      - (a) I Коринтяни 1:4
      - (b) II Коринтяни 1:11; 4:15
    - (3) за приемането на евангелието – I Солунци 2:13
    - (4) за общението в благовестието – Филипяни 1:3-5
    - (5) за израстването в благодатта – II Солунци 1:3
    - (6) за знанието за избирането – II Солунци 2:13
    - (7) за духовните благословения – Колосяни 1:12; 3:15
    - (8) за щедростта в даването – II Коринтяни 9:11-12
    - (9) за радост при новоповярвали – I Солунци 3:9
  - b. лични благодарности
    - (1) за това, че е повярвал – Колосяни 1:12
    - (2) за избавление от робството на греха – Римляни 7:25; II Коринтяни 2:14
    - (3) за жертвения труд на други вяращи – Римляни 16:4; II Коринтяни 8:16
    - (4) за някои неща, които не са се случили – I Коринтяни 1:14
    - (5) за личната му духовна дарба – I Коринтяни 14:18
    - (6) за духовното израстване на приятелите му – Филимон 4-5 ст.
    - (7) за физическите сили за служение – I Тимотей 1:12

III. Заключение

- A. Благодарността е основният ни отклик спрямо Бога, когато повярваме в Него. Тя се проявява не само в словесен израз, а и в подобаващ стил на живот.
- B. Благодарността за всичко случващо се е целта на зрелия живот под Божията грижа (вж. I Солунци 5:13-18).
- C. Благодарността е червена нишка както в Стария, така и в Новия завет. А дали е червена нишка и на вашия живот?

■ „за Божията благодат, която ви е дадена в Христос Исус“ Апостол Павел поставя акцент върху това, че животът им и дарбите им са по Божия благодат чрез завършеното дело на Исус Христос, а не по техни заслуги (т.е. страдателно причастие в аорист; Ефесяни 2:8-9). Този фокус е необходим, за да се коригира тяхната духовна гордост, която е насочена върху:

1. надарените им ръководители
2. собствените им духовни дарби
3. интелектуалните им способности (гръцката култура)
4. обществения им статут (римската култура)

1:5 „в Него се обогатихте във всичко“ Тук глаголет в аорист, страдателен залог, отговаря на акцента от I Коринтяни 1:4 (че Божията благодат е дадена в Христос). При всички глаголи в страдателен залог в 4-9

стихове се предполага, че извършителят на действието е самият Бог. Триединният Бог е подsigурил за вярващите абсолютно всичко необходимо (т.е. духовните дарби; вж. 7 стих). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТРОИЦАТА към I Коринтяни 2:10.

Обърнете внимание на начина, по който апостол Павел използва в този стих думата *pas* („всичко“, „всяко“), повторена цели три пъти. Бог подsigурява абсолютно всичко. Той не се нуждае от интелекта, изобретателността или обществения статут на човешките същества.

NASB	„във всяка реч и всяко познание“
NKJV	„във всяка дума и всяко познание“
NRSV	„в реч и познание от всякакъв вид“
TEV	„във всички неща, включително и във всяка реч и всяко познание“
NJB	„във всеки вид реч и познание“

Библейският превод *Phillips* тук дава: „от думите на устните ви до разбирането в сърцето ви“. Това са двата аспекта на елинската (и впоследствие гностична) духовна гордост, появила се сред коринтяните (вж. I Коринтяни 13:1-3). Местните вярващи се хвалят с дарбите си и с постиженията си вместо с Христос. А тези дарби са им дадени именно от Бога. Няма абсолютно никакво място за човешка гордост (вж. Ефесяни 2:9). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ХВАЛЕНЕ към I Коринтяни 5:6.

Познанието, за което говори Павел тук, не е теоретично, нито академично знание. Става дума за познаване на християнската истина и нейното практическо приложение (I Коринтяни 1:8-10; Римляни 14:1—15:13). Човешките знания са градивни, но познаването на Бога наставлява и води до мир и хармония в общението на християните. О, колко много се нуждаем от Божия дар на познание в съвременната църква!

1:6 „както се утвърди у вас Христовото свидетелство“ Апостолското проповядване на благовестието, подсилено от Духа, обогатява тези вярващи с духовна надареност. Подобно на всички Божии благословения и дарове тези също идват чрез Христос към нуждаещите се и меки човешки сърца.

NASB, NKJV	„се утвърди у вас“
NRSV	„беше заздравено сред вас“
TEV	„стана твърдо установено у вас“
NJB	„е пунало корени у вас“

Тук се използва гръцката дума *bebaios*, която има три конотации:

1. нещо сигурно, на което може да се разчита (Римляни 4:16; II Коринтяни 1:7; Евреи 2:20; 3:6,14; 6:19; II Петър 1:10,19);
2. процесът как се показва или установява достоверността на дадено нещо (Римляни 15:8; Евреи 2:2; вж. също Louw and Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament*, Vol. 1, pp. 340,377,670);
3. в папирусите с *койне* гръцки от първи век, открити в Египет, тази дума приема значение на юридическа гаранция (Moulton and Milligan, *The Vocabulary of the Greek New Testament*, pp. 107-108).

Тук тази дума се отнася за силата на Бога, която се е извила сред тях (под формата на духовни дарби). Може да се отнася и за други проявления на Духа, понеже е поредният глагол в аорист, страдателен залог, изявително наклонение в рамките на контекста след I Коринтяни 1:5 (както и към страдателното причастие в аорист от 4 стих). Възможно е също така да се отнася за действията на Бога чрез Светия Дух в техните разговори.

1:7	
NASB,	„за да не сте в липса с нито една дарба“
NKJV	„за да не ви липсва нито една дарба“
NRSV	„за да не сте в липса с която и да е духовна дарба“
TEV	„за да не пропуснете нито едно духовно благословение“

Думата „дарба“ е *charisma*. Тя е свързана със съществителното *charis* („благодат“), което означава, че духовните дарби се дават от Бога за общото благо (вж. I Коринтяни 12:7,11). Тяхното предназначение е да прославят Христос, а не Духа или отделния християнин (вж. 12-14 гл.). Всички необходими дарби са били дадени на коринтската църква – също както и във всяка друга църква (вж. I Коринтяни 1:5). Бог е раздал с изобилие и щедрост (обърнете внимание на подсиленото двойно отрицание да не им липсва нищо) на Своите хора при служението на Светия Дух във времето между двете идвания на Христос.

■ „**чакат**“ Гръцкият глагол тук може да означава:

1. търпеливо очакване на предстоящо събитие (Евреи 10:13; I Петър 3:20);
2. ревностно очакване на предстоящо събитие (Римляни 8:19,23,25; Филипияни 3:20; Евреи 9:28).

Преводите NKJV, NASB и NIV на английски език по-скоро следват първия вариант, докато NRSV, TEV и NJB предпочитат втория.

■ „**явяването на нашия Господ Иисус Христос**“ Тук думата на гръцки е *apocalupsis*. Често тя се превежда „откровение“. Буквално съществителното означава да дръпнеш някаква завеса, за да се разкрие нещо. Това е заглавието и на последната книга в Новия завет. В този стих обозначава завръщането на Христос (вж. I Коринтяни 1:8). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: НОВОЗАВЕТНИ ПОНЯТИЯ ЗА ХРИСТОВОТО ЗАВРЪЩАНЕ към I Коринтяни 15:23.

1:8

NASB, NKJV „**който също така ще ви утвърждава до края**“

NRSV „**Той също така ще ви укрепва до края**“

TEV „**Той ще ви опази твърди до края**“

NJB „**той ще продължава да ви придава сили до самия край**“

В целия контекст на 4-9 стихове извършителят на действието на тези глаголи в страдателен залог е Бог. Тук обаче в 8 стих съществува известна неяснота. Някои коментатори смятат, че за първи път в този абзац местоимението „който“ се отнася за Христос. Въз основа на контекста изглежда по-естествено да допуснем, че Бог Отец все още е извършителят на действието – че Той поддържа вярващите и изгражда тяхната безупречност.

Думата „утвърждава“ вече се срещаше по-рано в 6 стих. Тази църква се нуждае от стабилизиране, от постоянство и неотклонност. Това е една от главните причини Павел да напише писмото до тях. Христовото евангелие е утвърдено (1:6), а самите те също ще бъдат утвърдени с Божия помощ (1:8). По-късно във II Коринтяни 2:8 апостол Павел ще иска и тяхната любов към него също да бъде утвърдена.

Библията поддържа две привидно противоречащи си истини относно отношението на вярващия към Бога.

1. По естеството си то е заветно. Следователно изисква първоначален отклик на вяра и постоянство във вярата с всекидневен отклик на покаяние. Ние трябва усърдно да пазим тази връзка.
2. То се гарантира от Божията вярност (вж. Юда 24 ст.). Никой не може да ни отнеме тази връзка (Йоан 6:37,39; 10:28; Римляни 8:38-39).

Както сигурността на вярващия, така и учението за нуждата от постоянство са библейски истини (вж. Ефесяни 2:8-9,10; Филипияни 2:12-13). Това са двата необходими аспекта, за да съществува един „завет“.

■ „**безупречни**“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

**СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: НЕПОРОЧЕН, НЕВИНЕН, БЕЗУКОРЕН, БЕЗ НЕДОСТАТЪК
SPECIAL TOPIC: BLAMELESS, INNOCENT, GUILTLESS, WITHOUT REPROACH**

А. Уводни твърдения

1. Тази идея е богословско описание на първоначалното състояние на човечеството (Битие 1 гл., Едемската градина).
2. Грехът и бунтът слагат край на това състояние на съвършено общение (вж. Битие 3 глава).
3. Човеците (мъже и жени) копнеят за възстановяване на общението с Бога, защото са направени по Негов образ и подобие (вж. Битие 1:26-27).
4. Бог общува с грешното човечество по няколко начина:
  - a. богоугодни водачи (вж. Авраам, Мойсей, Исаия);
  - b. жертвена система (вж. Левит 1-7 гл.);
  - c. благочестиви примери (вж. Ной, Йов).
5. В крайна сметка Бог предвижда Месия:
  - a. като пълно Свое откровение (Йоан 1:1-14; Кол. 1:13-17; Евреи 1:2-3);

- б. като съвършена жертва за грях (Марк 10:45; II Коринтяни 5:21).
- 6. Християните са непорочни:
  - а. законово чрез вменената Христова правда (Римл. 4:3,6,8,11,22,23,24; Яков 2:23);
  - б. прогресивно чрез делото на Духа (Йоан 16:8-11);
  - в. Целта на християнството е хриstopодобие (Римл. 8:28-29; II Кор. 3:18; Гал. 4:19; Ефесяни 1:4; 4:13; I Солунци 3:13; 4:3; 5:23; II Солунци 2:13; Тит 2:14; I Петър 1:15), което на практика е възстановяване на Божия образ, загубен при грехопадението на Адам и Ева.
- 7. Небето е възстановяване на перфектното общение с Бога от Едемската градина. Небето е Новият Йерусалим, слизащ от Бога (Откр. 21:2) на очиcтената земя (II Петър 3:10). Библията започва и свършва с едни и същи теми.
  - а. близко, лично общение с Бога
  - б. в градината (Битие 1-2 гл. и Откровение 21-22 гл.)
  - в. с пророческото изявление, присъствието и общението на животните (Исаия 11:6-9)

В. В Стария завет

1. Има толкова различни еврейски думи, съдържащи идеята за съвършенство, непорочност, невинност, така че е трудно да споменем понятията, които описват всички сложни взаимоотношения.
2. Основните понятия, съдържащи идеята за съвършенство, непорочност или невинност (според Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, pp. 94-99) са:
  - а. *shalom* (BDB1022, KB 1532);
  - б. *thamam* (BDB1070, KB 1743);
  - в. *calah* (BDB478, KB 476).
3. Септуагинта превежда много от тези идеи на гръцки език *койне* в Новия завет.
4. Ключовата идея е свързана с жертвената система:
  - а. *amomos* (BDB 1071; Изход 29:1; Левит 1:3,10; 3:1,6; Числа 6:14);
  - б. *amiantos* и *aspilus* също съдържат идеята за култови практики.

С. В Новия завет

1. правна концепция:
  - а. Еврейското правно култово значение се превежда с гръцкото *amōmos* (BDB 1071; Ефес. 5:27; Фил. 2:15; I Петър 1:19);
  - б. Гръцкото правно значение (I Кор. 1:8; Кол. 1:22).
2. Христос е безгрешният, непорочният, невинният (*amōmos*, вж. Евреи 9:14; I Петър 1:19)
3. Христовите последователи трябва да Му подражават (*amōmos*, вж. Ефес. 1:4; 5:27; Фил. 2:15; Кол. 1:22; II Петър 3:14; Юда ст. 24; Откр. 14:5)
4. Тази идея се използва и от църковните водачи:
  - а. *aneglētos*, „без обвинение“ (I Тим. 3:10; Тит 1:6-7)
  - б. *anepileptos*, „непорочен“ или „безукорен“ (I Тим. 3:2; 5:7; 6:14; Тит 2:8)
5. Понятието „непорочен“ (*amiantos*) се използва:
  - а. за самия Христос (Евреи 7:26);
  - б. за Христовото наследство (I Петър 1:4).
6. Идеята за „съвършенство“ или „безпогрешност“ (*holoklēria*) (Деяния 3:16; I Сол. 5:23; Яков 1:4).
7. Идеята за „непорочност“ и „невинност“ е отразена в думата *amēptos* (Лука 1:6; Фил. 2:15; 3:6; I Сол. 2:10; 3:13; 5:23).
8. Идеята за „неподлежащ на обвинение“ е изразена в думата *amōmētos* (II Петър 3:14).
9. Идеята за „непорочен“, „безукорен“ често е изразена в пасажи, съдържащи и някое от горните понятия (I Тим. 6:14; Яков 1:27; I Петър 1:19; II Петър 3:14).

- D.** Броят на еврейските и гръцки думи, изразяващи тази идея, показват нейното значение. Бог задоволява нашата нужда в Христос и ни призовава да бъдем като Него.

По положение вярващите са обявени юридически за „праведни“, „оправдани“, „непорочни“ чрез делото на Христос. Сега вярващите трябва да заемат положението си. „Ходете в светлината, както Той е в светлината“ (I Йоан 1:7). „Обхождайте се достойно според призванието ви“ (Ефес. 4:1,17; 5:2,15). Исус възстановява Божия образ. Сега близкото общение в възможно, но помнете, че Бог иска хора, които отразяват Неговия характер, както Неговият Син. Ние сме призвани към святост, нищо по-малко от това (Матей 5:20,48; Ефес. 1:4; I Петър 1:13-16). Божията святост, не само юридически, но и в живота!

■ „в Деня на нашия Господ Исус Христос“ Авторите на Новия завет заимстват старозаветната фраза „деня на ЯХВЕ“ и я прилагат към Второто идване на Месията. Господ Исус Христос е изпълнителят от Божия страна на сътворяването на света, на изкуплението и на предстоящия съд.

1:9 „Верен е Бог“ Думата „вяра“ в Стария завет е метафорично приложение на представата за стабилна или здрава позиция. В метафоричен смисъл тя обозначава неща, които са сигурни, достоверни и верни. Никое от тях не описва изкупения грешен човек. Става дума не за верността, стабилността или сигурността на човека, а за тази на Бога (вж. Второзаконие 7:9; Псалом 36:5; 40:10; 89:1,2,5,8; 92:2; 119:90; Исаия 49:7; Римляни 3:3; I Коринтяни 10:13; II Коринтяни 1:18; I Солунци 5:24; II Тимотей 2:13). Ние се доверяваме на Неговите сигурни обещания, а не на нашата стабилност! Заветното послушание се основава именно на тази признателност от наша страна! Библейският фокус винаги е бил върху Божията вяроност, а не върху вярата на хората! Сама по себе си вярата не може да спаси никого. Спасява единствено благодатта, но тя се приема посредством вяра (Ефесяни 2:8-9). Фокусът никога не се поставя върху количеството вяра (Матей 17:20). Важен е обектът на вярата (Исус). Нашата надежда е в непроменимия характер на онзи Бог, който ни призовава и който дава обещанията (Мал. 3:6; II Кор. 1:20).

Вярата приема Божия дар в Христос (Римляни 3:22,25; 4:5; 6:23; 9:30; Галатяни 2:16; I Петър 1:5). Човекът трябва да откликне (както първоначално, така и после всекидневно) на Божията благодат и прошка в Исус Христос (вж. Йоан 1:12; 3:16-17,36; 6:40; 11:25-26; Римляни 10:9-13).

Бог общува с падналия в грях човек посредством завет. Инициативата неизменно е у Него (Йоан 6:44,65) и именно Той задава дневния ред и очертава рамките (Марк 1:51; Деяния 20:21). Овен това Той позволява на грешния човек да участва в спасението посредством отклик с вяра на тази заветна покана. Отговорът от страна на човека се очаква да е и първоначален, и всекидневен в проява на вяра, покаяние, послушание, служение, поклонение и устояване.

Майкъл Магил прави следния чудесен коментар (Michael Magill, *New Testament TransLine*, p. 577, #24): „Обърнете внимание на миналото време в I Коринтяни 1:5-6, сегашното време в 7 стих и бъдещето време в 8 стих. Бог е верен във всяко време.“

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ВЯРА, ДОВЕРИЕ, УПОВАНИЕ, ВЯРНОСТ В СТАРИЯ ЗАВЕТ SPECIAL TOPIC: BELIEVE, TRUST, FAITH, AND FAITHFULNESS IN THE OT

I. Уводно изложение

Трябва да се отбележи, че тази богословска представа, толкова съществена за Новия завет, не е ясно дефинирана в Стария завет. Тя определено присъства, но е демонстрирана чрез ключови пасажи и личности. Старият завет съчетава:

- A. Личността и обществото;
- B. Личната среща и заветното послушание.

Вярата е не само лична връзка, но и всекидневен начин на живот! По-лесно е да се представи с личност, отколкото в лексикална форма. Този личен аспект най-добре се илюстрира при:

- A. Авраам и неговото потомство;
- B. Давид и Израил.

Тези мъже се срещат с Бога и животът им е изцяло променен (не съвършен живот, но постоянна вяра). Испитанията разкриват силните и слаби страни на тяхната лична връзка с Бога, но близкото общение на доверие продължава във времето! То бива изпитано и пречистено, но продължава като доказателство за тяхното посвещение.

II. Основно използвани корени на глаголи

A. ׀ן (BDB 52, KB 63)

1. ГЛАГОЛ

- a. *Qal* – проста глаголна форма – да подкрепя, да подхраня (вж. IV Царе 10:1,5; Естир 2:7, небогословска употреба);
- b. *Niphal stem* – форма в страдателен залог – да подсигурия или затвърдя, да установя, да потвърдя, да бъда верен или надежден;
  - (1) за хора, Исаия 8:2; 53:1; Еремия 40:14;
  - (2) за неща, Исаия 22:23;
  - (3) за Бога, Второзаконие 7:9; Исаия 49:7; Еремия 42:5.
- c. *Niphil stem* – да стоя твърдо, да вярвам, да се доверя:
  - (1) Авраам повярва в Бога, Битие 15:6;
  - (2) Израилтяните в Египет повярваха, Изход 4:31; 14:31 (отречено във Втор. 1:32);
  - (3) Израилтяните повярваха, че *ЯХВЕ* говори чрез Мойсей, Изход 19:9; Пс. 106:12,24;
  - (4) Ахаз не се довери на Бога, Исаия 7:9;
  - (5) Който повярва в него, Исаия 28:16;
  - (6) Вярва в истини относно Бога, Исаия 43:10-12.

2. СЪЩЕСТВИТЕЛНО (МЪЖКИ РОД) – вяроност (вж. Втор. 32:20; Исаия 25:1; 26:2)

3. НАРЕЧИЕ – наистина, сигурно, вярно, нека бъде така (Втор. 27:15-26; III Царе 1:36; I Лет. 16:36; Исаия 65:16; Ер. 11:5; 28:6). Това е литургичната употреба на „амин“ в Стария завет и в Новия завет.

B. (86 BK ,45 BDB) ׀ללСЪЩЕСТВИТЕЛНИ В ЖЕНСКИ РОД, твърдост, вяроност, истина:

1. за хора, Исаия 10:20; 42:3; 48:1;
2. за Бога, Изход 34:6; Пс. 117:2; Исаия 38:18,19; 61:8;
3. за истината, Втор. 32:4; III Царе 22:16; Пс. 33:4; 98:3; 100:5; 119:30; Ер. 9:5; Зах. 8:16.

C. ׀ללל (BDB 53, KB 62), твърдост, постоянство, вяроност:

1. за ръце, Изход 17:12;
2. за времена, Исаия 33:6;
3. за хора, Ер. 5:3; 7:28; 9:2;
4. за Бога, Пс. 40:11; 88:11; 89:1,2,5,8; 119:138.

III. Употреба на тази старозаветна представа от Павел

A. Павел основава новото си разбиране за *ЯХВЕ* и за Стария завет на своята лична среща с Исус по пътя за Дамаск (Деяния 9:1-19; 22:3-16; 26:9-18).

B. Привежда в подкрепа на новото си разбиране два ключови старозаветни текста, които съдържат корена ׀ן:

1. Битие 15:6 – личната среща на Авраам, инициирана от Бога (Битие 12 гл.), което доведе до живот на вяра и послушание (Битие 12-22 гл.). Павел споменава за това в Римляни 4 глава и Галатяни 3 глава.
2. Исаия 28:16 – онези, които вярват в него (в Крайъгълния камък, поставен от Бога), никога няма да бъде:
  - a. Римл. 9:33, „посрамен“ или „разочарован“;
  - b. Римл. 10:11, същото като по-горе.
3. Авакум 2:4 – онези, които познават верния Бог, ще живеят живот на вяра (вж. Еремия 7:28). Павел използва този текст в Римл. 1:17 и Гал. 3:11 (вж. също така Евреи 10:38).

IV. Как Петър използва старозаветната идея

A. Петър комбинира:

1. Исаия 8:14 – I Петър 2:8 (камък за препъване)
2. Исаия 28:16 – I Петър 2:6 (краеъгълен камък)
3. Псалом 118:22 – I Петър 2:7 (отхвърлен камък)

B. Възприема уникалните понятия, описващи Израил като „избран род, царско свещенство, свят народ, народ за собствено притежание на Бога“ от:

1. Втор. 10:15; Исаия 43:21;
2. Исаия 61:6; 66:21;
3. Изход 19:6; Второзаконие 7:6.

Апостол Петър го използва за вярата на църквата в Христос (I Петър 2:5,9).

V. Как Йоан използва идеята

A. Новозаветната употреба

Понятието „повярваха“ идва от гръцкото *pisteuō*, което може да се преведе като „вяра“, „упование“ или „доверие“. Например СЪЩЕСТВИТЕЛНОТО не се появява в евангелието от Йоан, но ГЛАГОЛЪТ се използва често. В Йоан 2:23-25 се изразява несигурност относно искрената вяра на множеството, че Исус от Назарет е Месията. Други примери за тази повърхностна употреба на понятието „вярвам“ се намират в Йоан 8:31-59 и Деяния 8:13, 18-24. Истинската библийска вяра е повече от първоначален отклик. Тя трябва да е последвана от процес на ученичество (Матей 13:20-22,31-32).

B. Употреба на думата с ПРЕДЛОЗИ

1. *eis* означава „в“. Тази уникална конструкция подчертава, че вярващите полагат доверието/вярата си в Исус:
  - a. в Неговото име (Йоан 1:12; 2:23; 3:18; I Йоан 5:13);
  - b. в Него (Йоан 2:11; 3:15,18; 4:39; 6:40; 7:5,31,39,48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45, 48; 12:37,42; Матей 18:6; Acts 10:43; Фил. 1:29; I Петър 1:8);
  - c. в мене (Йоан 6:35; 7:38; 11:25,26; 12:44,46; 14:1,12; 16:9; 17:20);
  - d. в Сина (Йоан 3:36; 9:35; I Йоан 5:10);
  - e. в Исус (Йоан 12:11; Деяния 19:4; Гал. 2:16);
  - f. в Светлината (Йоан 12:36);
  - g. в Бога (Йоан 14:1).
2. *en* означава „в“ – Йоан 3:15; Марк 1:15; Деяния 5:14.
3. *epi* означава „в“ или „върху“ – Матей 27:42; Деяния 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Римл. 4:5, 24; 9:33; 10:11; I Тим. 1:16; I Петър 2:6.
4. ДАТЕЛЕН ПАДЕЖ БЕЗ ПРЕДЛОГ, както в Гал. 3:6; Деяния 18:8; 27:25; I Йоан 3:23; 5:10.
5. *hoti* означава „вярвайте, че“ и осигурява съдържанието на вярата:
  - a. Исус е Светият на Бога (Йоан 6:69);
  - b. Исус е Аз Съм (Йоан 8:24);
  - c. Исус е в Отец и Отец е в Него (Йоан 10:38);
  - d. Исус е Месията (Йоан 11:27; 20:31);
  - e. Исус е Синът на Бога (Йоан 11:27; 20:31);
  - f. Исус е изпратен от Отца (Йоан 11:42; 17:8,21);
  - g. Исус е едно с Отца (Йоан 14:10-11);
  - h. Исус дойде от Отца (Йоан 16:27,30);
  - i. Исус се представя със заветното име на Отца, „Аз съм“ (Йоан 8:24; 13:19);
  - j. Ние ще живеем с Него (Римл. 6:8);
  - k. Исус умря и възкръсна отново (I Сол. 4:14).

VI. Заключение

А. Библейската вяра е човешкият отклик на Божието слово. Бог винаги подема инициативата (вж. Йоан 6:44,65), но хората трябва да откликнат на Неговия призив (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЗАВЕТ).

1. покаяние (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОКАЯНИЕ)
2. вяра/доверие (вж. СПЕЦИАЛНИТЕ ПОНЯТИЯ по тези теми)
3. послушание
4. устояване (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: УСТОЯВАНЕ)

В. Библейската вяра е:

1. лична връзка (начална вяра);
2. потвърждаване на библейската истина (вяра в Божието откровение);
3. подобаващ отклик с послушание към вярата (всекидневна вяра).

Библейската вяра не е билет за небето или застрахователна полица. Тя е лична връзка. Това е целта на творението и хората, създадени по Божия образ и подобие (Битие 1:26-27).

Целта е „близост“. Бог желае общение, а не – богословска позиция! Но общението със светия Бог изисква децата на вярата а демонстрират „семеините“ характеристики (напр. святостта; вж. Левит 19:2; Матей 5:48; I Петър 1:15-16). Грехопадението (Битие 3 гл.) влияе на нашата способност да реагираме правилно. Затова Бог действа в наша полза (Езекиил 36:27-38), давайки ни „ново сърце“ и „нов дух“, което ни помага чрез вяра и покаяние да общуваме с Него и да Му се покоряваме!

И трите неща са съществени. И трите трябва да са налице. Целта е да познаваме Бога (както в еврейския, така и в гръцкия смисъл) и да отразяваме Неговия характер в живота си. Целта на вярата не е един ден да стигнем в небето, но всеки ден да живеем като Христос!

С. Човешката вяроност е резултат (в Новия завет), не – основа (в Стария завет) за връзката с Бога: вяра в Неговата вяроност; доверие в Неговата надеждност. Сърцевината на новозаветното схващане за спасението е, че всички хора трябва да откликнат с вяра и постоянно да я упражняват, заради благодатта и милостта на Бога, показани в Христос. Той ни е възлюбил, Той е изпратил, Той е промислил. А ние трябва да откликнем с вяра и вяроност (Ефес. 2:8-9,10)!

Д. Верният Бог търси верни хора, за да се разкрие чрез тях на безверния свят и да го доведе до лична вяра в Него.

■ „чрез когото бяхте призовани“ Продължава акцентът върху това, че именно Бог е избрал вярващите хора в Коринт (I Коринтяни 1:2,9,24,26; Деяния 18:9).

■ „в общение с Неговия Син“ Тук срещаеме гръцката дума *koinōnia*, която означава съвместно участие в дадено нещо. Бог ни е призовал да влезем в съюз с Неговия син както по отношение на положението ни (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ОСВЕЩЕНИЕ към I Коринтяни 1:2), така и в във връзката си с Него. Целта на християнската вяра е да бъдем христоподобни (Римляни 8:29; Галатяни 4:19; Ефесяни 1:4; 2:10).

Начинът на живот на вярващите хора се променя, след като те се срещнат с Христос. Именно това е свидетелството за това, че са били спасени (вж. новозаветните книги Яков и I Йоан). Спасението е чрез вяра по благодат с цел добри дела (Ефес. 2:8-9,10)! Причината да бъдем спасени е за да служим (Римляни 6:11)! Без дела вярата е мъртва. Без вяра делата са мъртви (Матей 7:21-23; Яков 2:14-26). Целта на избирането ни от страна на Бог Отец е да станем „свети и безупречни“ (Ефесяни 1:4; Матей 5:48).

Апостол Павел често е критикуван за акцента, който поставя върху това, че спасението е подарък, тъй като неправилното разбиране на тази истина може да доведе до безбожно живеене. Едно благовестие, което сякаш няма връзка с нравствеността, би могло да провокира злоупотреби. Благовестието на Павел е дар от Божията благодат, Христовото завършено дело и действието на Светия Дух. В същото време обаче то изисква съответния отклик от наша страна не само по отношение на първоначалната ни реакция, а и при всекидневното живеене. Благочестивият живот (а не безбожното отношение) е истинският резултат от спасението на човека. Добрите дела не са механизъм, който довежда до спасението. Те са следствие от наличието на спасение. Парадоксът между спасението изцяло по благодат и на всекидневния живот, който

ни коства всичко, не е лесен за обяснение. Двете обаче трябва да се поддържат в постоянно напрежение и диалектически баланс. Нямаме правото да разделяме оправданието от освещението.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: KOINŌNIA (ОБЩЕНИЕ)
SPECIAL TOPIC: KOINŌNIA (FELLOWSHIP)

Понятието „общение“ (*koinōnia*) означава:

1. близка връзка с някого:
  - a. със Сина (вж. I Кор. 1:9; I Йоан 1:6)
  - b. с Духа (вж. II Кор. 13:13; Фил. 2:1)
  - c. с Отец и със Сина (вж. I Йоан 1:3)
  - d. със заветните братя и сестри (вж. Деяния 2:42; II Кор. 8:23; Гал. 2:9; Филимон 17 ст.; I Йоан 1:3,7)
  - e. но не и със злото (вж. II Коринтяни 6:14)
2. близка връзка с неща или групи:
  - a. с благовестието (вж. Фил. 1:5; Филимон 6 ст.)
  - b. с Христовата кръв (вж. I Кор. 10:16)
  - c. не с мрака (вж. II Кор. 6:14)
  - d. със страданията (вж. Фил. 3:10; 4:14; I Петър 4:13)
3. подарък, направен от щедрост (вж. Римл. 12:13; 15:26; II Кор. 8:4; 9:13; Фил. 4:15; Евр. 13:16)
4. Божият дар на благодат посредством Христос, който възстановява общението между хората и Бога като братя и сестри в Христос.

Това подчертава хоризонталното взаимоотношение (между хората), което се обуславя от вертикалното взаимоотношение (между хората и Твореца). То също така подчертава нуждата от радост в християнската общност (вж. Евреи 10:25).

■ „Неговия Син“ Исус като Син на Бога е постоянна тема в писанията на апостол Павел (Римляни 1:3,4,9; 5:10; 8:3,29,32; I Коринтяни 1:9; II Коринтяни 1:19; Галатяни 1:16; 2:20; 4:4,6; Ефесяни 4:13; Колосяни 1:13; I Солунци 1:10). Той не е само временен „син“, а е „Син“ във вечността (вж. Евреи 1:2; 3:6; 5:8; 7:28). Никога не е имало момент, когато Исус да не е бил Син на Бога. Възнесението на Исус след възкресението просто възстановява и издига Неговата предвечна и предвъплъщенска слава.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СИНЪТ НА БОГА
SPECIAL TOPIC: THE SON OF GOD

Една от основните новозаветни титли на Исус. Тя определено има божествени конотации. Тя включва Исус като „Синът“ или „Моят Син“ и Бог като „Баща“ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: БАЩИНСТВОТО НА БОГА). Среща се над 124 пъти в Новия завет. Дори когато Исус се самоопределя като „Човешки син“, титлата има божествени конотации на основание на Даниил 7:13-14.

В Стария завет определението „син“ може да се отнася до четири специфични групи.

- A. ангели (обикновено е в МНОЖЕСТВЕНО ЧИСЛО, вж. Битие 6:2; Йов 1:6; 2:1)
- B. царят на Израил (вж. II Царе 7:14; Пс. 2:7; 89:26-27)
- C. израилевият народ като цяло (вж. Изход 4:22-23; Втор. 14:1; Осия 11:1; Мал. 2:10)
- D. съдиите на Израил (вж. Пс. 82:6)

Втората от тези четири употреби се отнася за Исус. Именно в този смисъл двете титли „Давидов син“ и „Божий Син“ са свързани с II Царе 7 гл.; Псалми 2 и 89. В Стария завет понятието „син на Бога“ не се използва конкретно за Месията, освен за есхатологичния цар като една от „помазаните служби“ в Израил. В ръкописите от Мъртво море обаче титлата с Месианско звучене се среща доста често (вж. *Dictionary of Jesus and the Gospels*, p. 770). Освен това „Божият Син“ е Месианска титла в две междузаветни юдейски апокалиптични творби (II Ездра 7:28; 13:32,37,52; 14:9 и I Енох 105:2).

Новозаветната употреба на това понятие по отношение на Исус се обобщава в няколко категории:

1. Неговото предвечно съществуване (вж. Йоан 1:15-30; 8:56-59; 16:28; 17:5; II Коринтяни 8:9; Филипяни 2:6-7; Колосяни 1:17; Евреи 1:3; 10:5-8);
2. Неговото уникално раждане от девица (вж. Исаия 7:14; Мат. 1:23; Лука 1:31-35);
3. Неговото кръщение (вж. Мат. 3:17; Марк 1:11; Лука 3:22; Божият глас от небето обединява фигурата на царя от Псалом 2 и страдащия служител от Исаия 53 гл.);
4. Неговото изкушаване от Сатана (вж. Мат. 4:1-11; Марк 1:12-13; Лука 4:1-13; целта на Сатана е Исус да се усъмни дали наистина е Божий син или поне да изпълни целта си по друг начин, а не на кръста);
5. Неговото признаване от неочаквани източници:
  - a. демони (вж. Марк 1:23-25; Лука 4:31-37,41; Марк 3:11-12; 5:7; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДЕМОНИ);
  - b. вярвачи (вж. Мат. 27:43; Марк 14:61; Йоан 19:7).
6. Неговото признаване от страна на учениците Му:
  - a. Мат. 14:33; 16:16;
  - b. Йоан 1:34,49; 6:69; 11:27.
7. Неговото себеутвърждаване:
  - a. Матей 11:25-27;
  - b. Йоан 10:36.
8. Неговото фамилиарно обръщение към Бога като Негов Баща:
  - a. Фактът, че използва обръщението *abba* („татко“), когато назовава Бога:
    - 1) Марк 14:36;
    - 2) Римляни 8:15;
    - 3) Галатяни 4:6.
  - b. Непрекъснато се обръща към Бога с думата *patēr* („татко“), което описва Неговата връзка с Бога.

В резюме, титлата „Син на Бога“ има огромно богословско значение за онези, които познават Стария завет и неговите обещания и категории. Новозаветните автори обаче използват тази титла доста пестеливо, когато пишат до езичници именно поради тяхното езическо минало, изпъстрено с различни „божества“, на които им се раждат „титани“ или „гиганти“ в резултат от взаимоотношения с жена.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 1:10-17

¹⁰ Сега аз ви умолявам, братя, чрез Името на нашия Господ Исус Христос, всички да говорите в съгласие и да няма разцепления между вас, а да бъдете съединени в един и същ ум и в едно и също мнение. ¹¹ Защото някои от домашните на Хлоя ми казаха за вас, братя мои, че между вас имало разпри. ¹² Искам да кажа, че всеки от вас казва: Аз съм Павлов; А аз – Аполосов; А аз – Кифов; А пък аз – Христов. ¹³ Нима Христос се е разделил? Нима Павел беше разпънат за вас? Или се кръстихте в името на Павел? ¹⁴ Благодаря на Бога, че не съм кръстил никого от вас освен Крисп и Гай, ¹⁵ за да не каже никой, че сте били кръстени в моето име. ¹⁶ Кръстих още и Стефаниновия дом. Освен тях не помня да съм кръстил някой друг. ¹⁷ Защото Христос не ме е пратил да кръщавам, а да проповядвам благовестието – не с мъдростта на думите, за да не би кръстът на Христос да се лиши от значението си.

1:10 „Сега“ С тази дума апостол Павел показва, че започва същинската част на посланието.

■ **аз ви умолявам**“ Тази дума е както дискретна, така и строга. Тя съдържа призив за праведно живеене, както и авторитетно предизвикателство. Павел използва тази дума в много случаи (I Коринтяни 1:10; 4:16; 16:15; II Коринтяни 2:8; 5:20; 6:1; 10:1; 12:1,8; 15:30; Ефесяни 4:1; Филипаяни 4:2; I Солунци 4:10; I Тимотей 1:3; Филимон 1:9-10). Вж. пълната бележка по този повод към II Коринтяни 1:4-11.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: УТЕХА SPECIAL TOPIC: COMFORT

I. Утехата в Стария завет (бележки върху Исаия 40:1)

Това понятие (BDB 636; KB 688; *Piel* повелително наклонение, мн.ч.) се използва в Исаия 1-39 гл. само три пъти, а след това в Исаия 40-66 гл. – цели четиринайсет пъти (предимно в *Piel*). Напълно е възможно заглавието на тази втора част от книгата на Исаия да е именно „Утехата“. Думата изразява милостивата грижа и обич на ЯХВЕ (вж. Исаия 12:1). Вероятно се е развила от понятие за тежкото дишане на конете. ЯХВЕ е загрижен поради това, че се е налагало да наказва людето Си. Сега наказанието е приключило. Не е много сигурно дали причината е защото:

А. Те са се покаяли (вж. Езекиил 18 гл.).

В. ЯХВЕ е избрал да се намеси въпреки че не са способни на истинско покаяние (вж. Езекиил 36:22-38).

Сега настъпва нов ден („нов завет“, вж. Еремия 31:31-34)! Причината за това ново утро е характерът на ЯХВЕ, а не постиженията на Неговите люде (вж. Римляни 3:21-31; Галатяни 3 гл.; Ефесяни 2:8-9); Неговите способности а не техните; Неговият вечен изкупителен план, от който те са интегрална част.

II. Утехата в Новия завет

Думата „утеха“ (*paraklēsis*) в своите различни форми се среща цели десет пъти само в рамките на няколко стиха във II Коринтяни 1:3-11. Това е ключовото новозаветно понятие в целия пасаж, както и изобщо в първите девет глави на II Коринтяни, където се използва общо 25 пъти. Основното значение на думата е „да повикам наблизко“. Често се среща в юридически контекст за адвокат, който застава до подсъдимия като негова правна подкрепа, утеха и напътствие.

В този контекст се използва в смисъла на насърчение и успокоение. От същия корен произлиза съществителното *paraklētos*, с което в Йоан 14:16,25; 15:26; 16:7 е наречен Светият Дух; а в I Йоан 2:1 е наречен Исус Христос. В този контекст се използва за Бог Отец (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: УТЕШИТЕЛ (*PARAKLĒTOS*)).

Глаголът *parakaleō* от своя страна се използва в няколко смисъла.

А. В превода на Септуагинта

1. увещавам – Второзаконие 3:28
2. успокоявам – битие 24:68; 37:35; Псалом 119:50 (както и в месиански смисъл в Исаия 40:1; 49:13; 51:3; 61:2)
3. изпитвам състрадание – Второзаконие 32:36; Съдии 2:18; Псалом 135:14
4. утешавам – Исаия 35:4
5. призовавам – Изход 15:13

В. В писмата на апостол Павел до коринтяните

1. увещавам – I Коринтяни 1:10; 4:16; 14:30-31; 16:15-16; II Коринтяни 2:8; 5:20; 6:1; 8:4,6; 10:1
2. утешавам, насърчавам – II Коринтяни 1:4,6; 2:7; 7:6,7,13; 13:11
3. изпитвам състрадание, съчувствам – I Коринтяни 4:13
4. умолявам, призовавам, моля – I Коринтяни 16:12; II Коринтяни 9:5; 12:18

■ **„братя“** Апостол Павел често пъти използва думата „братя“ или „брат“. Въпреки острите думи, с които се налага той да ги увещава, преди всичко останало те си остават братя и сестри в Христос.

Павел често прибегва до тази дума, когато подхваща нова тема. В това послание обаче той я използва и с цел да подчертае единството между тази църква и самия него, както и между нея и всички останали църкви.

■ **„чрез Името на нашия Господ Исус Христос“** В живота на евреите името е представлявало характера на човека, както и неговия авторитет. Тук английският превод *Phillips* удачно улавя идеята, превеждайки тази фраза: „чрез всичко онова, което Господ Исус Христос означава за вас“.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ГОСПОДНЕТО ИМЕ SPECIAL TOPIC: THE NAME OF THE LORD

В Новия завет това е обичайната фраза, изразяваща личното присъствие и активна намеса на Триединния Бог в църквата. Тя не е магическа формула, а позоваване на Божия характер.

Тази фраза често се отнася към Исус като Господ (вж. Фил. 2:11)

1. като изповед на вярата при кръщението (вж. Римл. 10:9-13; Деяния 2:38; 8:12,16; 10:48; 19:5; 22:16; I Кор. 1:13,15; Яков 2:7)
2. при изгонване на бесове (вж. Матей 7:22; Марк 9:38; Лука 9:49; 10:17; Деяния 19:13)
3. при изцеление на болни (вж. Деяния 3:6,16; 4:10; 9:34; Яков 5:14)
4. при осъществяване на служение (вж. Матей 10:42; 18:5; Лука 9:48)
5. при църковно дисциплиниране (вж. Матей 18:15-20)
6. при проповядване пред езичници (вж. Лука 24:47; Деяния 9:15; 15:17; Римл. 1:5)
7. в молитва (вж. Йоан 14:13-14; 15:2,16; 16:23; I Кор. 1:2)
8. като един от начините за представяне на християнството (вж. Деяния 26:9; I Кор. 1:10; II Тим. 2:19; Яков 2:7; I Петър 4:14)

Каквото и да правим като служители, проповедници, помощници, изцелители, екзорцисти и т.н., правим го поради Неговия характер, с неговата сила, с Неговата промисъл – в Неговото име (вж. Филипяни 2:9-10)!

■ **„всички да говорите в съгласие“** В подчиненото изречение на Павел, което изразява неговото намерение (*hina*), има два глагола в сегашно време, деятелен залог:

1. да не продължава да има несъгласия помежду им;
2. да бъдат съединени заедно (перфектно страдателно причастие, което прави фразата описателна)

Тези глаголи в подчинително наклонение съдържат усещане за неотложност. Между вярващите има някакви разделения, които ги разпокъсват вътрешно. Необходимото отношение и съответни действия за поддържане на единството се описват в Ефесяни 4:2-3.

Желанието на апостол Павел за тази църква е в унисон с молитвата на Исус от Йоан 17:11,21-23: „да бъдат едно както Ние сме едно“. Същата идея намираме в Ефесяни 4:1-6. Единството (но не и еднаквостта) е от изключителна важност, за да се подсигури здравето, израстването и служението на църквата във Великото поръчение (вж. Филипяни 1:27). Липсата на единство от друга страна води до заслепяване на съзнанието (II Коринтяни 3:14; 4:4; 11:3).

■ **„да няма разцепления между вас“** Думата *schismata* се среща в гръцкия койне за описание на враждуващи политически фракции (вж. Деяния 14:4; 23:7). От нея произлиза съвременната дума „схизма“. Именно в това се състои един от основните проблеми на коринтската църква (вж. I Коринтяни 11:18-19; 12:25). Разделенията помежду им се дължат на:

1. техните предпочитания за определени лидерски умения (напр. риторика);
2. тяхната гордост и взаимна завист за духовните дарби;
3. техните пристрастия за икономически критерии (богати или бедни);
4. техните предразсъдъци за социален статут (роби или свободни);
5. тяхната расова надменност (евреи или езичници);

6. тяхната завист или гордост за брачния статут (женени или неженени);
7. тяхната надменност за интелектуална надпревара (характерния за I в. елитизъм).

В много отношения подобна арогантност, горделивост, догматизъм и лични предразсъдъци бележат и съвременната църква и деноминационните разцепления в нея. Всяка група претендира за първенство, следвайки определен човешки авторитет (бил той Лутер, Калвин, Арминий, Уесли и т.н.). Всяка група е убедена, че изразява Божието мислене по най-добър начин. О, колко огромна е нуждата ни от смирение и готовност да се учим! Всички онези, които с постоянство призовават името на Исус, са Неговата църква!

■ **„да бъдете съединени в един и същ ум и в едно и също мнение“** Английският превод на Библията TEV на това място дава следното: „напълно обединени с една единствена мисъл и една цел“. Тази цел е Божието царство, благовестието, Великото поръчение, личната святост, но не и нашите собствени предразсъдъци, предпочитания и цели.

1:11 „домашните на Хлоя“ За тази жена не знаем нищо, освен че е член на коринтската църква или най-малкото нейните работници са били членове. Името ѝ е съкратеният вариант на гръцката богиня на земеделието Деметра. Служителите на Хлоя са един от източниците за информация за апостол Павел. От тях именно той научава за появилите се проблеми в коринтската църква. Вж. Въведението, VI. А.

■ **„между вас имало разпри“** Същата дума *eris* се среща между плодовете на плътта в Галатяни 5:20, които характеризират падналите в грях и гняв себични хора. Тя се среща и в други Павлови списъци с грехове (I Коринтяни 3:3; II Коринтяни 12:20; I Тимотей 6:4). Подобно нещо никога, никога не би трябвало да е белег на Христовата църква!

1:12 Изглежда това е списъкът на групичките (привърженици на Павел, на Аполос, на Петър, на Исус). Много се е изписало за характеристиките на тези водачи (напр., че групата на Павел се фокусира върху свободата и вероятно се е състояла от обърнали се единствено по вяра езичници; групата на Аполос е била философски настроените вярващи; групата на Кифа са били традиционалистите или легалисти евреи; вж. II Коринтяни 11:18-23; а групата на Христос – хората със специален ранг, призвание, надареност или духовност; вж. II Коринтяни 12:1). В Новия завет обаче няма категорична информация за богословието или за мотивацията на всяка от тези групи. Самите водачи не са поводът за тези разцепления. По-скоро хората сами са се групирани според предпочитанията си.

■ **„Аполосов“** Аполос е високо образован и сладкодумен проповедник от град Александрия. Бил е в Коринт (Деяния 18:24—19:1), но впоследствие е отказал да се върне (I Коринтяни 16:12). Именно такива водачи е харесвала тази църква.

■ **„Кифов“** Кифа е арамейският еквивалент на името на апостол Петър. Не е сигурно дали някога Петър въобще е минавал през Коринт. Ако не е, значи тази групичка вероятно са били партията на юдаистите (вж. Галатяни и II Коринтяни).

■ **„А пък аз – Христов“** Не е много сигурно дали тук Павел реагира с преувеличение на склонността им да се групират според определени лидери или това е просто още една група, които са се тупали в гърдите как следват единствено Христос. Климент Римски, който пише писмо до коринтяните през 95 г. сл. Хр. (I Климент 48), не споменава нищо за такава „Христова групичка“, макар че изрично се спира на другите три групи. По тази причина е възможно тази добавка да е просто хиперболизирано възклицание от страна на Павел. Те може да си избират отделни хора като водачи, но има само едно име, което си струва да следваме!

Други изследователи смятат, че може да е имало група с претенции за специално познание за Исус или за специално откровение от Исус, или за специална връзка с Исус (елитна група, подобна на гностиците). Това обаче не е сигурно и е по-скоро въпрос на предположения. Има много неща, които не знаем за ранната църква от първи и втори век.

1:13 Този стих показва ужасената реакция на апостол Павел. „На парчета ли е бил разделен Христос?“ Тук глаголът е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение – тоест пита се дали Христос е бил разделен и все още е разделен от взаимните нападки и враждебните действия между различните групички в град Коринт. При този начин на задаване на въпроса се предполага, че отговорът е „да“.

Манускриптът, който е написан през първото десетилетие на II век, на това място съдържа вариация: „Христос не може да бъде разделен“. (Самият пергамент обаче е в доста лошо състояние и не е сигурно дали точно така следва да се чете.) Най-древните и най-достоверни гръцки унциални ръкописи κ , A, B, C, D, F и G премахват отрицателната частица и по този начин изречението (1) или е въпрос; (2) или е възклицание; (3) или е твърдение. UBS⁴ дава на краткия текст рейтинг A (сигурно).

■ **„Нима Павел беше разпънат за вас? Или се кръстихте в името на Павел?“** С тези въпроси Павел поставя акцент върху превъзходството на Христос (за своя собствена сметка), което е от огромно значение за тези нацелени групички – и особено за тази, която се идентифицира със собственото му име. Начинът, по който е зададен въпросът, предполага отрицателен отговор.

1:14 „Крисп“ Този човек се споменава в Деяния 18:8 като водач на местната синагога в град Коринт, впоследствие приел Христос. Освен това Деяния споменава и че той се е кръстил заедно с цялото си домоцадие (вж. I Коринтяни 1:16). Явно това кръщение е било отслужено от самия Павел. В древния свят, когато главата на домоцадиято се обърне към вярата, обикновено го последват всички останали възрастни, в това число и децата, и слугите, ако има такива. Вж. пълната ми бележка по тази тема към Деяния 16:5 онлайн на www.freebiblecommentary.org.

■ **„Гай“** Възможно е този човек да е същият, за който се споменава в Деяния 16:23 – в неговия дом се е събирала коринтската църква. Пълното му римско име може да е Гай Тит Юст.

1:16 „Стефаниновия дом“ За тази личност се споменава в I Коринтяни 16:15,17. Това е един от тримата, които са донесли писмо от църквата до Павел в Ефес. Вж. Въведението, VI.A.

1:17 „Христос не ме е пратил да кръщавам, а да проповядвам“ Целта на това изречение не е да се оспори кръщението. По-скоро Павел показва реакция срещу духа на разделения в коринтската църква, според който определени водачи са били превъзнасяни. Изречението обаче показва, че кръщението не се е възприемало като „сакраментален“ носител на благодатта. Изненадващо е, че някои изследователи тълкуват думите на Павел именно в сакраментален смисъл, при положение че от всичките си послания той споменава Господнята трапеза само веднъж (в I Коринтяни 11 гл.) и кръщението два пъти (в Римляни 6:1-11 и в Колосияни 2:12). Кръщението обаче е Божията воля за всеки повярвал човек:

1. Такъв е примерът на Исус (Матей 3:13-17).
2. Такава е заповедта на Исус (Матей 28:18-20).
3. Такава е нормалната процедура, когато човек повярва в Бога (Римляни 6 гл.; Деяния 2:38).

Според мен кръщението по никакъв начин не е проводник за благодатта на Бога или за присъствието на Духа. Предназначението му е по публичен начин да се даде възможност на новоповярвалите да изразят врата си пред хората по особено категоричен начин. Никой новозаветен вярващ не би задал въпроса: „Трябва ли да се кръстя, за да бъда спасен?“ Исус го е направил! И е заповядал на църквата да го прави! Правете го тогава!

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: КРЪЩЕНИЕ **SPECIAL TOPIC: BAPTISM**

- I. Кръщението в живота на евреите
  - A. Кръщението е разпространен обред сред евреите от първи и втори век.
    1. Подготовка за поклонението в храма (ритуал за почистване)
    2. Прозелитите кръщават сами себе си
Ако човек от езически произход реши да стане пълноправен израилянин, трябва да изпълни три конкретни задачи:
      - a. Ако е мъж, да се обреже.
      - b. Да се потопи сам във вода в присъствието на трима свидетели.
      - c. Да принесе жертва в храма.

3. Акт на очистване (вж. Левит 15 гл.).

При някои сектантски групи в Палестина от първи век като есеите кръщението изглежда е било доста разпространено и повторяемо действие. От гледна точка на традиционния юдаизъм обаче Йоановото кръщение за покаяние би изглеждало унижително за кръвните потомци на Авраам да се подлагат на обред за обращение на езичници.

В. Някои старозаветни прецеденти говорят за церемониално измиване.

1. като символ за духовно очистване (вж. Исая 1:16)

2. като редовен обред, който се изпълнява от свещениците (вж. Изход 19:10; Левит 16 гл.).

Трябва да отбележим, че всички други видове кръщение в юдейската култура през първи век са се извършвали самостоятелно. Единствено призивът на Йоан Кръстител за кръщение е включвал неговата роля да преценява (Матей 3:7-12) и да извършва ритуала, показващ покаяние (Матей 3:6).

II. Кръщението в църквата

А. Богословски предназначения

1. прошка за греховете – Деяния 2:38; 22:16

2. приемане на Святия Дух – Деяния 2:38 (ср. с Деяния 10:44-48)

3. единение с Христос – Галатяни 3:26-27

4. членство в църквата – I Коринтяни 12:13

5. символ на духовно обръщение – I Петър 3:20-21

6. символ на духовна смърт и възкресение – Римляни 6:1-5

В. Кръщението е възможността в ранната църква човек да направи публична изповед. То не е механизъм за спасение, а повод за устно потвърждаване и заявяване на вярата (напр. с изявления като „Исус е Господ!“). Не забравяйте, че в ранната църква не е имало сгради, а хората са се събирали по домовете си или на тайни места поради гоненията.

С. Много коментатори смятат, че Първото послание на Петър всъщност е представлявало проповед при кръщение. Възможно е, но това не е единствената вероятност. Действително апостол Петър многократно посочва кръщението като неразривно свързано с проявата на личната вяра (вж. Деяния 2:38,41; 10:47). Самото действие обаче не е сакраментално събитие, а по-скоро събитие на вярата, символизиращо смъртта, кръщението и възкресението, при които вярващият човек се отъждествява с преживяното от Христос (вж. Римляни 6:7-9; Колосяни 2:12). Действието има символичен, а не сакраментален характер. То е повод за изповядване на вярата, а не механизъм за придобиване на спасение.

III. Кръщението и покаянието в Деяния 2:38

Интересен коментар прави Къртис Воъм (Curtis Vaughan, *Acts*, p. 28):

„Гръцката дума „кръстен“ е императив в трето лице, а думата „покай се“ е императив във второ лице. Тази смяна от директната заповед към по-малко директното трето лице при „кръстен“ показва, че основната грижа на Петър е покаянието.“

Това се вижда и в проповедите на Йоан Кръстител (вж. Матей 3:2) и на Исус (вж. Матей 4:17).

Покаянието е духовният ключ, докато кръщението явно е външен израз на тази духовна промяна.

Новият завет никъде не говори за некръстени вярващи! За ранната църква кръщението е публичната изява на вярата. Тя е повод да бъде заявена вярата пред хората, а не механизъм за спасение! Можем да отбележим, че в своята втора проповед Петър не споменава кръщението, но говори за покаянието (вж. Деяния 3:19; Лука 24:17). Кръщението е пример, даден от Исус (вж. Матей 3:13-18). Кръщението е заповед на Исус (вж. Матей 28:19). Съвременната тема дали кръщението е необходимо условие за спасението изобщо не се адресира в Новия завет. Всички вярващи просто трябва да се кръстят. Трябва обаче също да се пазим да не го превърщаме в сакраментален механизъм! Спасението е въпрос на лична вяра, а зависещо от подходящото място, подходящите думи или подходящия обред действие!

NASB „не с остроумие на речта“
NKJV „не с мъдростта на думи“
NRSV „не с красноречива мъдрост“
TEV „без да използвам езика на човешката мъдрост“
NJB „не чрез мъдростта на езика“

Думата *sophia* („мъдрост“) в I Коринтяни 1:17-24 се използва от човешка гледна точка (т.е. светска мъдрост, човешка мъдрост, покварена от греха мъдрост). Човешкото красноречие и/или мъдрост не могат да заемат мястото на Божията добра вест за заместническата смърт на Исус Христос. Силата се състои в посланието, а не в посланика (дори и той да се казва Павел; вж. II Коринтяни 10:10; 11:6). Някаква част от хората в тази църква са се гордеели с блестящата си риторика (вж. Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*). Група от ориентирани към юдеите лъжеучители по-късно ще се появят в град Коринт и ще атакуват Павел поради липсата на ораторски умения във II Коринтяни 10-13 глави. Никоя път обаче не би могла да се прослави пред Бога (вж. I Коринтяни 1:29; Ефесяни 2:9).

☐ „за да не би кръстът на Христос да се лиши от значението си“ Ако хората можеха сами да се спасят от греха посредством собствени действия или интелект, тогава Христовата смърт щеше да е излишна! Никой обаче не би могъл да спаси сам себе си! Силата на кръста се състои в съвършеното изкупление, което подsigурява за нас Бог Отец чрез Христос. Абсолютно всичко необходимо за пълното спасение на всеки човек вече извършено, осъществено и достъпно посредством живота, ученията, смъртта, възкресението, възнесението и Второто идване на Месията. Именно към Него следва да се обръщат с вяра всички хора за собственото си спасение.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 1:18-25

¹⁸ Защото словото на кръста е безумие за тези, които погиват; но за нас, които биваме спасени, то е Божия сила. ¹⁹ Понеже е писано: "Ще унищожа мъдростта на мъдрите и разума на разумните ще отхвърля." ²⁰ Къде е мъдрият? Къде е книжникът? Къде е защитникът на този свят? Не обърна ли Бог в глупост светската мъдрост? ²¹ Защото, понеже в Божията мъдрост светът не позна Бога чрез мъдрост, Бог благоволи чрез глупостта на това, което се проповядва, да спаси вярващите. ²² Понеже юдеите искат знамение, а гърците търсят мъдрост; ²³ но ние проповядваме разпнатия Христос: за юдеите – препънка, а за езичниците – глупост, ²⁴ но за самите призвани – и юдеи, и гърци – Христос, Божия сила и Божия мъдрост. ²⁵ Защото Божието глупаво е по-мъдро от хората и Божията немощ – по-силна от хората.

1:18 „словото на кръста“ Думата „слово“ (*logos*) е свързано със съдържанието на проповедите на Павел (ср. 17 стих с 23 стих). Обикновено при проповядването си апостол Павел акцентира както на разпятието, така и на възкресението на Исус Христос. В този конкретен контекст обаче той съсредоточава погледа си върху разпятието (ср. с Битие 3:15; Псалом 22; Исаия 53 гл.; Захария 9-14 гл.) и върху последствията от него за вярващите хора (вж. I Коринтяни 1:30).

NASB, NKJV, NRSV „глупост“
TEV „безсмислица“
NJB „нелепост“

Тази гръцка дума е ключов елемент в начина, по който апостол Павел описва покварената от грях човешка мъдрост (I Коринтяни 1:18,21,23,25). Обърнете внимание също на I Коринтяни 2:14; 3:18-19; 4:10. Благата вест е откровение, себеразкриване на Бога, а не някакво човешко гениално откритие!

☐ „за тези, които погиват; но за нас, които биваме спасени, то е Божия сила“ Тук има две сегашни причастия. Първото е сегашно средно причастие, а второто е сегашно страдателно причастие. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СПАСЕНИЕТО (ГРЪЦКИ ГЛАГОЛНИ ВРЕМЕНА) към I Коринтяни 3:15. Има само два вида хора: погиващите и спасените (вж. I Коринтяни 2:15; 3:4). Думата „погиващи“ означава не физическо унищожение, а безвъзвратна загуба на онази връзка с Бога, заради която са създадени хората. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:28. Някои съвременни тълкуватели на Писанието заимстват определени еврейски евфемизми и им придават буквален прочит. Ето два примера:

1. „спя“ – отнася се за смърт, а не за безсъзнателно съществуване до възкресението;
2. „погивам“ – отнася се за духовна загуба, а не за унищожение на човека.

Някои твърдят, че унищожението (т.е. окончателното прекратяване на човешкия живот) би било доста по-хуманно действие от вечния пъкъл (напр. Fudge, *The Fire That Consumes*). Проблемът възниква обаче, когато същата дума, с която Библията описва Ада, се използва и за Рая (думата „вечен“; вж. Матей 25:46). Освен това в Даниил 12:2, Йоан 5:28-30 и Деяния 24:15 се споменава за двойно възкресение – и на едните, и на другите. Трябва да помним, че не Бог изпраща хората в Ада. Всеки от тях самостоятелно взема това решение, като отхвърля (1) предоставената му светлина (Псалом 19:1-6; Римляни 1-2 гл.); и (2) благата вест (извършвайки непростимия грях или смъртния грях, които всъщност са грехове на неверието). Неверието в този живот се отразява на вечната ни участ.

Новият завет описва спасението като:

1. минало съзнателно решение (в аорист: Деяния 15:11; Римляни 8:24; II Коринтяни 1:9; Тит 3:5);
2. процес за целия земен живот (в сегашно време: I Коринтяни 1:18; 15:2; II Коринтяни 2:15);
3. минало събитие, превърнало се в сегашно състояние (в перфектно време: Ефесяни 2:5,8);
4. бъдещо консумиране (в бъдеще време: Римляни 5:9-10; 10:9; 13:11; I Коринтяни 3:15; Филипийци 1:28; II Солунци 5:8-9; Евреи 1:14; 9:28).

Богословската опасност се състои в това, да изолираме някое от тези неща като „основната“ същност на спасението. Винаги следва да сме нащрек срещу лековатото вярване, при което се акцентира само върху първоначалното решение; както и срещу духовния перфекционизъм, който търси единствено крайния плод. Спасението е първоначално, категорично решение да откликнеш на безвъзмездния дар на Бога в Христос, което впоследствие оттук насетне приема израз на всекидневно уподобяване на Христос. То не се свежда само до готовността да приемеш личността на Спасителя, а е също така и желание да усвоиш посланието на тази личност, както и стремеж да изобразяваш тази личност в собствения си живот. Спасението не е продукт, нито застрахователна полица, нито билет за небето. То е жива, развиваща се връзка с Господ Исус Христос. Акцентът в Новия завет не е върху първоначалното решение, а върху цялостното ученичество (вж. Матей 28:19-20).

Истинската тайна се състои в това, че когато се представя благовестието, някои казват „да“ и се спасяват; докато други откликват с „не“ и по този начин само затвърждават бунта си (Лука 2:34; Йоан 9:39; I Петър 2:7). Не е никак изненадващо, когато хората отговарят положително на евангелието. Удивителното по-скоро е, че мнозина реагират с отрицание независимо от:

1. желанието на Бога всички да се спасят;
2. завършеното дело на Христос;
3. вътрешното действие на Духа;
4. гузната съвест на човека;
5. безсмислието на живота без Христос.

Ето в това се състои тайната на избирането (вж. II Коринтяни 3:14; 4:4; 11:3).

■ „**Божия сила**“ Благовестието е силата на Бога (вж. I Коринтяни 1:24; Римляни 1:16). То я разкрива и ѝ подсигурава път към нас. Именно Божията сила възпроизвежда покаяние у човека. Тя ни придава мъдрост, праведност, освещение и изкупление (I Коринтяни 1:30). Всичко това се постига чрез проповядването на Христовия кръст. Именно то е Божията сила зад писаното слово (Библията), живото слово (Христос), проповядваното слово (Благовестието) и установеното слово (христоподобие в Божието царство).

1:19 Цитат от Исаия 29:14. Тук виждаме пример за старозаветен паралелизъм. Акцентът е върху глупостта на човешката мъдрост без Бога (Исаия 29:13; Еклисиаст 1:12-18; 12:12).

■ „**ще унищожа**“ Част от старозаветния цитат (Исаия 29:14). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОГУБВАНЕ (*APOLLUMI*) към I Коринтяни 8:11.

1:20 Списък на човешки рационалисти (и евреи, и езичници). Възможно е тук да има препратка към Исаия 33:18 в Септуагинта (вж. *Jerome Biblical Commentary*, p. 257). Хората не са способни да открият евангелието. То е тайна на Бога, скрита от вековете (Ефесяни 2:11—3:13). Божият план и Божията промисъл изглеждат глупави, понеже обезценяват човешките заслуги и човешката мъдрост.

■ „на този свят... светската“ Тези две фрази изразяват сходна представа за настоящия времеви период, белязан от Грехопадението. Не такъв е светът, който Бог е възнамерявал. Благовестието обаче ще успее да преобразува тази паднала в грях епоха според първоначалния замисъл на Твореца (вж. Битие 1-2 гл.; Откровение 21-22 гл.).

Думата „свят“ се използва с две значения в Новия завет: (1) физическата планета (Йоан 3:16); и (2) човешкото общество, покварено от греха и функциониращо далеч от Бога (Яков 1:27; 4:4; I Йоан 2:15-17). В съчиненията на апостол Павел еврейското понятие *'olam* приема гръцката форма *aiōn*, като с времето става синоним на *kosmos* (I Коринтяни 1:20; 2:6; 3:19; Ефесяни 2:2). Относно думата *kosmos* вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДУМАТА *KOSMOS* (СВЯТ) ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 3:21-22.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ТОЗИ ВЕК И ИДЕЩИЯТ SPECIAL TOPIC: THIS AGE AND THE AGE TO COME

Старозаветните пророци разглеждат бъдещето като продължение на настоящето. За тях бъдещето е свързано с възстановяване на географския Израил. Но дори и те са склонни да го разглеждат като едно ново време (вж. Исаия 65:17; 66:22). Тъй като наследниците на Авраам продължават съзнателно да отхвърлят ЯХВЕ (дори след плена във Вавилон), еврейската междузаветна, апокалиптична литература изгражда нов модел (I Енох, IV Ездра, II Варух). Тези писания правят разграничаване между два века: сегашният зъл век, доминиран от Сатана и идещият век на правда, започващ с идването на Месията (често представян като динамичен воин).

В тази богословска област (есхатология) е налице очевидно развитие. Богословите го наричат „прогресивно откровение“. Новият завет потвърждава тази нова космична реалност на двата века (временен дуализъм).

Исус	Павел	Евреи
Матей 12:32	Римляни 12:2	1:2
Матей 13:22 & 29	I Кор. 1:20; 2:6,8; 3:18	6:5
Марк 10:30	II Кор. 4:4	11:3
Лука 16:8	Галатяни 1:4	
Лука 18:30	Ефесяни 1:21; 2:1,7; 6:12	
Лука 20:34-35	I Тимотей 6:17	
II Тимотей 4:10		
Тит 2:12		

В новозаветното богословие тези две еврейски епохи се припокриват заради неочакваните и пренебрегвани предсказания за двете идвания на Месията. Въплъщението на Исус изпълнява старозаветните пророчества за началото на новия век (Дан.2:44-45). Обаче Старият завет гледа на Него и като съдия и победител, но при все това при първото си идване, Той е страдащ слуга (вж. Исаия 53 гл.; Зах. 12:10), смирен и кротък (вж. Захария 9:9). Той ще се завърне с власт, точно както е предсказано в Стария завет (вж. Откровение 19 гл.). Това изпълнение, което се осъществява на два етапа, прави реалността на Царството *настояща* (започнала вече), но и *очаквана в бъдеще* (не осъществена изцяло). Това е новозаветното напрежение между *вече* и *все още не!*

■ „Не обърна ли Бог в глупост светската мъдрост?“ Граматическата конструкция тук показва, че Павел очаква утвърдителен отговор.

1:21 „Защото, понеже в Божията мъдрост“ Възможно е тук да има препратка към Римляни 8:22-31, също както и Йоан 1:1-5,9-14. Става дума за плана на Бога за изкуплението на падналия в грях човек. Бог е планирал изкуплението още преди Сътворението на света (Матей 25:34; Деяния 2:23; 3:18; 4:28; 13:29; Ефесяни 1:4; I Петър 1:19-20; Откровение 13:8). Този план включва:

1. предузание за грехопадението на човека;

2. неспособността на човека да изпълнява волята на Бога (Второзаконие 31:27-29; Исус Навиев 24:19; Галатяни 3 гл.);
3. Божията промисъл чрез Христос (в Новия завет; вж. Еремия 31:31-34);
4. поканата към юдеи и езичници да повярват в Христос (I Коринтяни 1:21; Ефесяни 2:11—3:13).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ВЕЧНИЯТ ИЗКУПИТЕЛЕН ПЛАН НА ЯХВЕ **SPECIAL TOPIC: YHWH'S ETERNAL REDEMPTIVE PLAN**

Трябва да признаем на читателя, че в тази сфера съм пристрастен. Собственото ми систематично богословие не е нито калвинистично, нито диспенсационалистично. По-скоро бих го определил като благовестителско въз основа на Великото поръчение (Матей 28:18-20; Лука 24:46-47; Деяния 1:8). Убеждението ми е, че Бог има вечен план за изкуплението на всички хора (вж. Битие 3:15; 12:3; Изход 19:5-6; Еремия 31:31-34; Езекиил 18; 36:22-39; Деяния 2:23; 3:18; 4:28; 13:29; Римляни 3:9-18,19-20,21-31) – всички онези, които са сътворени по Негов образ и подобие (Битие 1:26-27). Заветите се обединяват в Христос (Галатяни 3:28-29; Колосяни 3:11). Исус е тайната на Бога, скрита в продължение на векове, но в крайна сметка разкрита (вж. Ефесяни 2:11—3:13)! Разковничето за тълкуването на Светото писание е новозаветното благовестие, а не народът на Израил.

Това убеждение оцветява цялостното ми разбиране на Писанието. Чета всички библейски пасажи през тези очила! Със сигурност това е определена богословска школа (а и всеки един тълкувател на Писанието изхожда от някаква своя позиция!), но смея да твърдя, че е обоснована и основана на Библията.

Фокусът на Битие 1-2 гл. е как ЯХВЕ създава място, на което да може да има общение с най-висшето си творение – човекът (Битие 1:26-27; 3:8). Физическото творение е просто етап в Божия план.

1. Според Августин в душата на всеки човек има празнота с форма, която може да се запълни единствено от самия Бог.
2. К. С. Луис нарича тази планета „докоснатата планета“ (т.е. подготвена от Бога за хората).

Старият завет многократно подчертава тази представа.

1. Битие 3:15 е първото обещание, че ЯХВЕ няма да изостави човека в ужасяващата каша на греха и бунта. Тук не се говори за Израил (понеже той още не съществува). Заветен народ не се споменава чак до призива към Авраам в Битие 12 гл.
2. Битие 12:1-3 е първоначалният призив на ЯХВЕ и откровението му пред Авраам, че ще стане родоначалник на Божия заветен народ Израил. Дори и при онзи първоначален призив обаче ЯХВЕ вече подготвя избавлението на целия свят.
3. В Изход 20 гл. (и Второзаконие 5 гл.) ЯХВЕ разкрива дава Своя закон на Мойсей, за да напътства хората. Обърнете внимание, че според Изход 19:5-6 ЯХВЕ разкрива пред Мойсей уникалните отношения, които ще има с народа на Израил. Още в този момент вече става ясно, че причината да бъдат избрани е (подобно на Авраам) да служат за благословение на целия свят (вж. Изход 19:5: „защото цялата земя е Моя“). Израил ще бъде основният механизъм, по който хората по лицето на земята ще могат да опознават ЯХВЕ и да се приближават към Него. За съжаление, израилевият народ се проваля в тази мисия (Езекиил 36:22-38).
4. Според III Царе 8 гл. Соломон посвещава храма, за да могат всички хора да идват пред ЯХВЕ (вж. III Царе 8:43,60).
5. В Псалмите – 22:27-28; 66:4; 86:9 (и Откровение 15:4).
6. Чрез пророците ЯХВЕ продължава да разкрива всеобщия си изкупителен план:
  - a. Исаия – 2:2-4; 12:4-5; 25:6-9; 42:6,10-12; 45:22; 49:5-6; 51:4-5; 56:6-8; 60:1-3; 66:18,23;
  - b. Еремия – 3:17; 4:2; 16:19;
  - c. Михей – 4:1-3;
  - d. Малахия – 1:11.

Универсалният акцент се подсилва от появата на „новия завет“ (Еремия 31:31-34; Езекиил 36:22-38), който насочва вниманието върху милостта на ЯХВЕ вместо върху нравствените постижения на човека. Ние получаваме „ново сърце“, „ново съзнание“, „нов дух“. Покорството тук също е изключително важно, но вече не се търси само външното поведение, а по-скоро вътрешното отношение (Римляни 3:21-31).

Новият завет ясно подчертава всеобщия изкупителен план на Бога в няколко отношения.

1. Великото поръчение – Матей 28:18-20; Лука 24:46-47; Деяния 1:8
2. Божият вечен план (предопределен) – Лука 22:22; Деяния 2:23; 3:18; 3:28; 13:29
3. Бог иска всички хора да се спасят – Йоан 3:16; 4:42; Деяния 10:34-35; I Тимотей 2:4-6; Тит 2:11; II Петър 3:9; I Йоан 2:2; 4:14
4. Христос обединява Стария завет и Новия завет – Галатяни 3:28-29; Ефесяни 2:11—3:13; Колосяни 3:11. Всички човешки препятствия и различия се отстраняват в Него. Исус е „Божията тайна“, скрита през вековете, но сега вече разкрита (Ефесяни 2:11—3:13).

Новият завет фокусира вниманието върху Исус, а не върху Израил. Централно е благовестието, а не даден географски регион. Израил е първото откровение, но окончателното откровение е Исус (вж. Матей 5:17-18).

Отделете време също така да се запознаете със специалното понятие: ЗАЩО СТАРОЗАВЕТНИТЕ ЗАВЕТНИ ОБЕЩАНИЯ СЯКАШ СЕ РАЗЛИЧАВАТ ОТ НОВОЗАВЕТНИТЕ (на англ. език на адрес: www.FreeBibleCommentary.org).

☐ **„не позна Бога чрез мъдрост“** Гърците са смятали, че Бог е непознаваем. Техните божества са имали човешки недостатъци и са се замесвали в нещата от този свят. Падналият в грях човек не е способен да открие Бога, но самият Бог разкрива Себе си посредством Исус Христос (живото Слово) и посредством Библията (писаното Слово), също както и чрез изкупеното човечество (установеното Слово)!

☐ **„Бог благоволи чрез глупостта на това, което се проповядва“** За покварения ум глупост е не представянето, а съдържанието на благовестието (вж. I Коринтяни 2:14).

☐ **„да спаси вярващите“** Тук глаголят е в аорист, деятелен залог, инфинитив. Веднага след него идва деятелно сегашно причастие. Ето това е същността на прогласяването на Благовестието! Глаголът „спаси“ се използва в Стария завет за физическо избавление, докато в Новия завет той придобива ново значение – на духовна прошка и приемане. Бог ни приема чрез Христос и това е завършено действие. От наша страна обаче се очаква траен живот в заветно взаимоотношение. Всички отношения между Бога и хората имат заветен характер. Бог неизменно инициира завета и постановява неговите измерения. Той обаче е избрал всеки от нас лично да откликне – както първоначално, така и всекидневно. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 3:15.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: НУЖДАТА ДА УСТОЯВАМЕ SPECIAL TOPIC: THE NEED TO PERSEVERE

Библейските доктрини, касаещи християнската вяра, са трудни за обяснение, защото са представени с типични източни понятия под формата на диалектични двойки. Те изглеждат контрастни, но и двете са библейски. Западните християни имат тенденцията да приемат едната истина и да игнорират или подценяват противоположната. Нека да го илюстрирам.

- А. Дали спасението е единично решение да се доверим на Христос или е доживотно посвещение на ученичество?

В. Дали спасението е избор по благодат от един суверенен Бог или се свежда до човешкия отклик на божествената покана с покаяние и вяра?

С. Дали веднъж придобитото спасението не може да се изгуби или има нужда от постоянно усърдие?

Темата за устояването е предмет на непрекъснати коментари в хода на църковната история.

Проблемът започва с няколко наглед конфликтни пасажи от Новия завет:

А. текстове относно сигурността в спасението

1. изявления на Исус (Йоан 6:37; 10:28-29)
2. изявление на Павел (Римл. 8:35-39; Ефес. 1:13; 2:5,8-9; Фил. 1:6; 2:13; II Сол. 3:3; II Тим. 1:12; 4:18)
3. изявления на Петър (I Петър 1:4-5)

В. текстове относно нуждата от устояване (постоянство)

1. изявления на Исус (Мат. 10:22; 13:1-9,24-30; 24:13; Марк 13:13; Йоан 8:31; 15:4-10; Откр. 2:7,17,20; 3:5,12,21)
2. изявления на Павел (Римл. 11:22; I Кор. 15:2; II Кор. 13:5; Гал. 1:6; 3:4; 5:4; 6:9; Фил. 2:12; 3:18-20; Кол. 1:23)
3. изявления на автора на Евреите (2:1; 3:6,14; 4:14; 6:11)
4. изявления на Йоан (I Йоан 2:6; II Йоан 9 ст.)
5. изявление на Бог Отец (Откр. 21:7)

Библейското спасение зависи от любовта, милостта и благодатта на суверенния Триединен Бог.

Нито един човек може да бъде спасен без инициативата на Духа (вж. Йоан 6:44,65). Бог действа пръв и постановява модела, но изисква от хората да откликнат с покаяние и вяра, както в началото, така и постоянно. Бог работи с човека в контекста на заветните взаимоотношения. Има привилегии и отговорности!

Спасението се предлага на всички човеци. Исусовата смърт е по причина на греха на падналото човечество. Бог промисля начин и иска всички, направени по Неговия образ да откликнат на Неговата любов и промисъл, показани в Христос.

Ако искате да прочетете повече по темата от некалвинистична перспектива, вж.:

1. Dale Moody, *The Word of Truth*, Eerdmans, 1981 (pp. 348-365)
2. Howard Marshall, *Kept by the Power of God*, Bethany Fellowship, 1969
3. Robert Shank, *Life in the Son*, Westcott, 1961

В тази област Библията адресира два различни проблема: (1) сигурността в спасението, използвана като разрешение да живеем безплоден и себичен живот и (2) нужда от насърчение за онези, които страдат с проблеми в служението или поради лични грехове. Проблемът е там, че неправилните групи от хора подхождат към неправилните текстове и изграждат богословски системи върху ограничени библейски пасажи. Някои християни отчаяно се нуждаят от послание за увереност, докато други имат нужда от остро предупреждение! Към коя група принадлежите вие?

1:22 „юдените искат знамение“ Тук става дума за познанията на апостол Павел за живота на Исус Христос (вж. Матей 12:38; 16:1,4; Марк 8:11-12; Йоан 4:48; 6:30).

■ **„гърците търсят мъдрост“** Думата „гърци“ (*Hellēnes*) в този контекст се отнася за всички неевреи. Тази употреба ясно си личи от Деяния 18:16-21,32; Римляни 1:13.

1:23 „но“ Този стих започва с противопоставящия предлог „но“. Отговорът на Павел относно желанието на хората както за „чудеса“, така и за „мъдрост“ е един и същи – благовестието.

■ **„разпънатия“** Перфектно страдателно причастие. В сърцевината на благовестието на апостол Павел е разпятието на Исус, а не логиката или знаменията. Перфектното време тук утвърждава, че разпънатият е именно Исус Христос. Когато видим Исус на небето, Той ще е запазил белезите на разпятието (Йоан 20:25), тъй като те са свидетелство за Неговата слава и почит. Исус е единственият от Троицата, който е имал човешко тяло.

Със сигурност е възможно това перфектно време да е „консумативното“ перфектно време, което се фокусира върху завършването на дадено събитие или действие, предполагайки резултата (вж. Daner and Mantey, *A Manual Grammar of the Greek New Testament*, pp. 202-203). Разпятието на Исус подпечатва нашето спасение. Той е изпълнението на Битие 3:15; Псалом 22; Исаия 53 гл.; Захария 12:10. За юдеите е било истински богословски шок да видят Месията да страда!

Забележете какви месиански титли се използват от ранните проповедници:

1. Исус е Месията (Христос) – Деяния 5:42; 9:22; 17:3; 18:5,28; I Коринтяни 1:23.
2. Исус е Божият Син – Деяния 9:20; Римляни 1:3-4.
3. Исус е Господ (равносилно на ЯХВЕ) – Деяния 2:36; 10:36; 11:20; Римляни 10:9; II Коринтяни 4:5; Колосяни 2:6.

Тези богословски обобщения утвърждават една и съща христологична изповед (вж. James D. G. Dunn, *Unity and Diversity in the NT*, pp. 34-63).

NASB, NKJV, NRSV „препъващ камък“

TEV „нещо обидно“

NJB „препятствие“

Гръцката дума (*skandalon*) се използва за задействащия механизъм на животински капан (вж. Галатяни 5:11). Юдеите отхвърлят Исус поради разпятието (вж. Второзаконие 21:23). Те очакват Месията да бъде военен завоевател (и Той действително ще бъде такъв при Второто си идване!). По никакъв начин обаче те не разбират страдащия Месия (Битие 3:15; Псалом 22; Исаия 52:13—53:12), както и двукратното Му идване (при Въплъщението и при славното Му завръщане).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: МЕСИЯ (по Даниил 9:26)

SPECIAL TOPIC: MESSIAH (from Daniel 9:26)

Трудността да се тълкува това понятие се дължи на различните употреби, свързани с думата „Месия“ или „помазаник“ (BDB 603, KB 645). Използва се за обозначаване на поставяне на специално масло върху човек, за да се подчертае Божият призив и подготовка за конкретна ръководна задача.

1. Използва се за еврейските царе – I Царе 2:10; 12:3; 24:6,10; II Царе 19:21; 23:1; Псалом 89:51; 132:10,17; Плач Ер. 4:20; Авак. 3:13; „помазаният княз“ в Даниил 9:25).
2. Използва се за еврейските свещеници („помазани свещеници“, Изход 29:7; Левит 4:3,5,16; 6:15; 7:36; 8:12; вероятно и в Псалом 84:9-10 и 133:2).
3. Използва се за патриарси и пророци (Битие 26:7; I Летописи 16:22; Псалом 105:15, където се отнася за общността на заветния народ; и вероятно в Авак. 3:13).
4. Използва се за пророци (III Царе 19:16; вероятно и I Летописи 29:22).
5. Използва се за Кир (Исаия 45:1).
6. В Псалом 110 и Захария 4 глава първото и второто тълкуване се съчетават.
7. Използва се за специалната Божия поява – Давидовият цар, който да въведе епохата на правдата:
  - a. родословието на Юда (Битие 49:10)
  - b. домът на Есей (II Царе 7 гл.)
  - c. всемирното царуване (Псалом 2; Исаия 9:6; 11:1-5; Михей 5:1-4 и сл.)
  - d. служението на нуждаещите се (Исаия 61:1-3)

Лично на мен особено много ми допада приравняването на думата „помазаникът“ с личността на Исус от Назарет (вж. Йоан 1:41; 4:25). Има няколко причини за това:

1. Въвеждането на Вечното царство в Даниил 2 глава по време на четвъртата империя.
2. Представянето на „човешкия син“ в Даниил 7:13, на когото се дава вечно царство.
3. Елементите на изкупление, споменати в Даниил 9:24, които са прелюдия към кулминацията човешката история.
4. Исус цитира книгата Даниил в Новия завет (Матей 24:15; Марк 13:14).

Трябва да признаем, че в Стария завет употребата на тази титла за обещания идещ Месия е сравнително рядка – вероятно в Даниил 9:25. Необходимо е също така да си дадем сметка, че самият Исус не се вписва в общото очакване за фигурата на Месията според старозаветните представи.

1. Не е ръководител на Израил.
2. Не е официално ръкоположен за свещеник.
3. Не е спасител единствено на Израил.
4. Не е само „човешки син“, а и „Божий син“!

NASB, NJB „а за езичниците глупост“

NKJV „за гърците глупост“

NRSV „глупост за езичниците“

TEV „безсмислица за езичниците“

Гърците са отхвърляли Христос поради идеята за възкресението (понеже за тях физическото тяло е именно произходът на злото). То не се е вписвало в техните философски идеали. Това твърдение на апостол Павел също така показва, че митологията за умиращи и съживяващи се изкупители в езическите култове към божествата на плодovitостта и в мистичните религии по никакъв начин не са били привлекателна идея за елинската мисъл. Невъзможно е именно оттам Павел да е заимствал възгледа си за Исус.

Винаги се пазете да съдите благовестието според собствената си култура или етнически категории! В този стих NKJV следва *Текстус Рецептус* и поставя думата „гърци“ въз основа на коригираните унциални ръкописи C³ и D^C. Всички останали гръцки манускрипти тук поставят думата „езичници“ (*ethnesiu*). По-рано думата „гърци“ наистина се е срещала в 22 и 24 стихове. Вероятно древни преписвачи са променили Израил 23 стих, за да има последователност.

За думата „глупост“ вж. бележката към 1:25.

1:24 „за самите призвани“ Въведението към Първото послание до коринтяните поставя акцент на Божия призив (т.е. избор) и на Божията благодат като единствената основа за спасението на вярващите хора в град Коринт (I Коринтяни 1:2,9,26-27; Ефесяни 1-2 гл.). По-късно от Йоан 6:44,65 ще научим, че никой не би могъл да дойде до Бога, освен ако Духът не го привлече. Божият призив не елиминира и не минимализира нуждата от отклик от страна на човека – както първоначално, така и редовно.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ИЗБИРАНЕ/ПРЕДОПРЕДЕЛЕНИЕ И НУЖДТА ОТ БОГОСЛОВСКИ БАЛАНС

SPECIAL TOPIC: ELECTION/PREDESTINATION AND THE NEED FOR A THEOLOGICAL BALANCE

Избирането е прекрасна доктрина. Тя обаче не е зов за фаворитизъм, а по-скоро призив да бъдем посредници или средство за избавлението на другите! В Стария завет понятието се използва предимно за служение. В Новия завет се среща най-вече в контекста на спасението, което води до служение. Библията никъде не примирява привидното противоречие между Божия суверенитет и свободната воля на човека. Тя подкрепя и двете! Добър пример за това библейско напрежение може да се види в Римляни 9 глава (върху суверенния избор на Бога) и Римляни 10 глава (върху подobaващия отклик от човека; вж. 10:11,13).

Ключът към това богословско напрежение може би се крие в Ефесяни 1:4. Исус е избраният човек на Бога, в когото всички хора са потенциално избрани (Карл Барт). Исус е Божието „да“ на нуждата на падналия в грях човек (Барт). Ефесяни 1:4 също така ни помага да изясним въпроса с твърдението, че целта на предопределението не е небето, а святостта (т.е. хриstopодобието). Ние често изпитваме привличане към ползите от благовестието и пренебрегваме отговорностите! Божият призив (избирането) е както за времето, така и за вечността!

Всяка доктрина на свой ред е свързана с други истини, а не е отделна, самостоятелна истина. Тук е подходяща аналогията между едно съзвездие и отделната звезда. В Писанието Божията истина се представя посредством източни, а не западни литературни жанрове. Не трябва да премахваме напрежението, предизвикано от диалектични (парадоксни) двойки от доктринални истини:

1. Предопределението срещу свободната човешка воля
2. Сигурността на вярващите срещу нуждата да устояваме
3. Първороден грях срещу съзнателен грях
4. Безгрешност (перфекционизъм) срещу по-малко съгрешаване
5. Първоначално спонтанно оправдание и осветение срещу прогресивно осветение
6. Християнска свобода срещу Християнска отговорност
7. Божията трансцендентност срещу Божията иманентност
8. Бог е напълно непознаваем срещу Бог е познаваем чрез Писанията
9. Божието царство е сред над срещу Божието царство предстои
10. Покаянието като дар от Бога срещу покаянието като необходима човешка заветна отговорност
11. Исус като божествен срещу Исус като човешка личност
12. Исус като равен на Отец срещу Исус като подчинен на Отец

Богословското значение на понятието „завет“ обединява суверенитета на Бога (който винаги поема инициативата и начертава дневния ред) и задължителния първоначален и траен отклик с покаяние и вяра от страна на човека (вж. Марк 1:15; Деяния 3:16,19; 20:21). Бъдете внимателни срещу изкушението да редактирате едната страна на парадокса за сметка на другата! Внимавайте и да не залагате своята собствена доктрина или богословска система!

■ **„и юден, и гърци“** Тук се показва предназначението на благовестието – да обединява всички хора в Христос. Именно това е тайната, която Бог е скрил от предвечността, но сега е ясно изявена (вж. Ефесяни 2:11—3:13).

■ **„Христос, Божия сила и Божия мъдрост“** Първата фраза може да е свързана с възкресението на Исус Христос поради значението на формулировката „Божия сила“ в Римляни 1:4.

Втората фраза се отнася конкретно до проблема на коринтската църква и акцента, който те поставят върху знанието. Възможно е обаче и да е препратка към Притчи 8:22-31 (където мъдростта е персонифицирана при Сътворението на света; ср. с I Коринтяни 8:6; Колосяни 1:15-17; Евреи 1:2).

1:25 „Божие глупаво е по-мъдро от хората“ Старозаветна тема (Исаия 55:8-9). Повтаря се няколко пъти в 18, 21 и 23 стихове. Думата тук е *mōros*. Заедно с другите си форми често тази дума се използва от Павел в писмата до коринтяните. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 15:36.

1. *mōros* („глупав“), I Коринтяни 1:25,27; 3:18; 4:10
2. *mōria* („глупост“), I Коринтяни 1:18,21,23; 2:14; 3:19
3. *morainō* („правя глупав“), I Коринтяни 1:20.

■ **„и Божията немощ – по-силна от хората“** Тук в общи линии се утвърждава несравнимото величие на Бога. Той се възвеличава дори и чрез глупостта на хората (вж. I Коринтяни 12:5,7-10). Възможно е да става дума за привидния провал на Исус при Неговата екзекуция, погледната от човешка гледна точка (вж. II Коринтяни 13:4), което обаче в действителност е изключителна победа с вечни последствия!

Благовестието, победата – тези неща са изцяло Божии. В тях няма никакво човешко постижение. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 12:9.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 1:26-31

²⁶ Понеже, братя, виждате какви сте вие призваните – че между вас няма мнозина мъдри по плът, нито мнозина могъщи, нито мнозина благородни. ²⁷ Но Бог избра глупавите неща на света,

за да посрами мъдрите; и Бог избра слабите неща на света, за да посрами силните;²⁸ още и
долните и презрените неща на света избра Бог; и онези неща, които не са, за да унищожи тези,
които са,²⁹ за да не се похвали никое създание пред Бога.³⁰ А вие сте от Него в Христос Иисус,
който стана за нас мъдрост от Бога и правда, и освещение, и изкупление;³¹ така че, както е
писано: "който се хвали, с Господа да се хвали."

1:26-31 Този последен абзац от главата ни показва изпълненото с напрежение отношение между понятията „мъдрост“ и „знание“ в контекста на благовестието. В един смисъл те са „лоши“, а в друг – „добри“. Нека да цитирам прекрасната мисъл на Херман Ридърброс (Herman Ridderbos' Paul, An Outline of His Theology, p. 242):

„Със сигурност отношението между вярата и познанието – *pistis* и *gnosis* – е амбивалентно, също както отношението между вярата и делата. От една страна, знанието застава на пътя на вярата, когато подобно на ролята на добрите дела при юдеите то представя желанието на човека сам да изкупи себе си. Също както тази антитеза се разработва в Галатяни и Римляни по отношение на делата, така и заплахата за християнската вяра от страна на *gnosis* се изчиства особено в I Коринтяни (вж. напр. 1:26-29). А тази опасност съществува не само от страна на онова, което Павел нарича „мъдростта на този свят“ (I Коринтяни 1:21), а също така и в определени сфери на християнския *gnosis*. Павел добре познава този *gnosis*: знанието надува, а любовта изгражда. Въпросът тук е за неправилното приложение на християнския *gnosis*, при който човек започва да издига себе си над ближния, над слабия. Такова знание се поставя в услуга на личната свобода на човека, но не служи за изграждане на църквата. Този *gnosis* само подбужда гордостта на индивидуализма и сериозно пречи на любовта. В този смисъл *gnosis* (също като делата) може да се възпротиви срещу любовта. Тогава той е вреден и от него няма полза (I Коринтяни 13:2-3).“

1:26

NASB, NRSV, NJB „преценете“

NKJV „виждате“

TEV „помнете“

Тук деятелният глагол е или в повелително, или в изявително наклонение. Според Мофат преводът гласи: „Прегледайте собствените си редици.“ Съответният текст няма за цел да унижава вярващите и водачите в ранната църква, а по-скоро да утвърди разбирането за любовта и силата на Бога. Идеята е да се разбие себичността и горделивостта на тази арогантна църква. През първи и втори век църковните общности са се състояли предимно от аутсайдерите на обществото. Очевидно обаче една от групичките в коринтската църква е била съставена от римски благородници и културен елит. Като посочва хората, които не притежават никакъв светски статут, Бог в случая демонстрира собственото си могъщество.

■ „няма мнозина мъдри по плът“ Става дума за човешка мъдрост или за светски стандарти (вж. I Коринтяни 1:20; 2:6,8; 3:18).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПЛЪТ (SARX)

SPECIAL TOPIC: FLESH (SARX)

Това понятие се използва най-често от Павел в Посланието до галатяните, както и в неговата богословска разработка в Посланието до римляните. Изследователите не са съвсем единодушни как да определят различните нюанси на тази гръцка дума. Със сигурност има припокриване в значенията. Следните наблюдения са само опит да опишем широкото семантично поле на това понятие.

- A. тялото на човека (Йоан 1:14; Римл. 2:28; I Кор. 5:5; 7:28; II Кор. 4:11; 7:5; 12:7; Гал. 1:16; 2:16,20; 4:13; Фил. 1:22; Кол. 1:22,24; 2:5; I Тим. 3:16).
- B. произходът на човека (Йоан 3:6; Римл. 1:3; 4:1; 9:3,5,8; 11:14; I Кор. 10:18; Гал. 4:23,29).
- C. личността на човека (Римл. 3:20; 7:5; 8:7-8; I Кор. 1:29; II Кор. 10:3; Гал. 2:16; 5:24).
- D. по човешки казано (Йоан 8:15; I Кор. 1:26; II Кор. 1:12; 5:16; 10:2; Гал. 6:12).

- Е. слабостта на човека (Римл. 6:19; 7:18; 8:5-6,9; II Кор. 10:4; Гал. 3:3; 5:13,16,19-21; Кол. 2:18).
- Ф. враждебността на човешката природа срещу Бога, която е свързана с последствията от Грехопадението (Римл. 7:14; 13:14; I Кор. 3:1,3; Ефес. 2:3; Кол. 2:18; I Петър 2:11; I Йоан 2:16).

Следва да подчертаем, че в Новия завет думата „плът“ няма толкова негативно значение, както в класическия гръцки език. Според елинските философи „плътта“ е един от основните проблеми на човека. Единственият начин да се освободиш от нея е чрез смърт. В Новия завет обаче „плътта“ е теренът на духовните битки (вж. Ефесяни 6:10-18), но самата тя остава неутрална. Човешкото тяло може да се използва както за добро, така и за зло.

☐ „**нито мнозина могъщи**“ Тук става дума за физическо могъщество или за обществена позиция.

☐ „**нито мнозина благородни**“ Става дума за семейната среда, която при някои хора води със себе си богато състояние, добро образование, социални привилегии. Тези характеристики отговарят на групата на софистите, които именно така се гордеят със своето образование, позиция и начетеност.

1:27 „Бог избра глупавите неща на света“ Тук глаголет е в аорист, среден залог, изявително наклонение. Бог лично е избрал да изяви силата си чрез слабите, за да няма никакво съмнение кому принадлежи цялата слава (вж. II Коринтяни 12 гл.). Победата се постига благодарение на Божиата сила, а не на човешки постижения (вж. I Коринтяни 1:29; Ефесяни 2:9), нито на обществен статут.

За думата „глупавите“ вж. бележката към I Коринтяни 1:25. За думат „света“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 3:21-22.

1:28

- NASB** „**основните неща на света и презрените**“
- NKJV** „**основните неща на света и нещата, които се презират**“
- NRSV** „**онова, което е долно и презряно в света**“
- TEV** „**онова, което светът пренебрегва и презира**“
- NJB** „**онези, които по човешки стандарти са общи и низки**“

Тази фраза е в контраст с думите „мъдри... могъщи... благородни“ в 26 стих. Понятието „основни неща“ буквално се превежда „онези с неблагоприятен произход“. Това е поредната препратка към представите за благородно потекло у римляните.

- NASB, NRSV** „**нещата, които не са**“
- NKJV** „**нещата, каквито не са**“
- TEV** „**нещата са нищо**“
- NJB** „**онези, които не значат нищо**“

Дали това е поредната категория за незначителни презрени неща/хора? Или е обобщение на горните? Тъй като тук липсва думата *kai* (съюзът „и“; вж. MSS P⁴⁶, ⁸, A, C*, D, F, G) преди тази фраза за разлика от всички останали, възможно е този израз да обобщава горните. Бог призовава и използва хора, които този свят по никакъв начин не забелязва! Богословските идеи тук са:

1. Никоя плът не се прославя пред Бога (I Кор. 1:29).
2. Божиата сила и грижа още повече се виждат, когато се изявяват чрез човек (II Кор. 12:1-10).
3. Посредничеството на Христос се възвеличава (I Кор. 1:30).

В Него всичко онова, за което са се стремели и юдеи, и гърци, е подарено от ЯХВЕ. Това става само чрез Месията и със силата на Светия Дух!

☐ „**за да унищожи тези, които са**“ Тук се използва гръцкият глагол *katargeō*. Вж. бележката към I Коринтяни 1:18, както и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: УНИЩОЖАВАМ / АНУЛИРАМ (KATARGEŌ)
SPECIAL TOPIC: NULL AND VOID (KATARGEŌ)

Тази дума (*katargeō*) е една от любимите на Павел. Той я използва поне двадесет и пет пъти. Думата има широк семантичен обхват.

A. Основният етимологичен корен е от *argos*, което означава:

1. бездеен
2. свободен
3. неизползван
4. безполезен
5. бездеен

B. Сложният глагол с *kata* изразява:

1. бездействие
2. безполезност
3. нещо, което е отменено
4. нещо, което е премахнато
5. нещо, което е напълно бездейно

C. Използва се веднъж в Лука за безплодие – безполезно дърво (вж. Лука 13:7).

D. Павел го използва във фигуративен смисъл по два основни начина:

1. Бог е бездеен, което предизвиква хорската враждебност
  - a. Греховната природа на човечеството – Римл. 6:6;
  - b. Мойсеевия закон и обещанието за „семето“ – Римл. 4:14; Гал. 3:17; 5:4,11; Ефес. 2:15;
  - c. Духовни сили – I Кор. 15:24;
  - d. „Човекът на беззаконието“ – II Сол. 2:8;
  - e. Физическа смърт – I Кор. 15:26; II Тим. 1:16 (Евр. 2:14);
2. Бог заменя стария (завет, век) с нов:
  - a. неща, свързани с Мойсеевия закон – Римл. 3:3,31; 4:14; II Кор. 3:7,11,13,14;
  - b. аналогията за брака, използван от Закона – Римл. 7:2,6;
  - c. нещата на този век – I Кор. 13:8,10,11;
  - d. това тяло – I Кор. 6:13;
  - e. водачите на този век – I Кор. 1:28; 2:6.

Думата *katargeō* се превежда по различни начини. Основното ѝ значение обаче е да направиш дадено нещо безполезно, нищожно, безсилно, но не непременно да прекратиш съществуването, да унищожши.

1:29 „за да не се похвали никое създание пред Бога“ Тук глаголът е в аорист, среден залог, подчинително наклонение, което предполага уставен личен избор. Нито едно сътворено създание няма да може да се похвали пред своя Творец (Ефесяни 2:9)! Това е централна истина в посланието на Павел към горделивите коринтяни, както и до падналото в грях човечество – и юдеи, и езичници (вж. Римляни 3:27; Ефесяни 2:9). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 5:6.

■ „създание“ Буквално думата тук е „плът“. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26.

1:30

NASB „по Негово действие“

NKJV „от Него“

NRSV „Той е източникът“

TEV „Бог“

NJB „чрез Него“

Буквално тук фразата е „от Него“. По този начин на гръцки език се посочва Първопричината. Отец го е изпратил, Исус го е донесъл, Духът му вдъхва сили. Онова, което следва, е списък на Божиите дарби за вярващите хора чрез Христос.

■ „мъдрост от Бога“ В юдейската мисъл мъдростта е персонафицирана в Притчи 8:22-31 и Колосяни 2:2-3. Мъдростта е личност. Истината е личност. Благовестието е личност – Исус (Йоан 14:6).

Ако обаче тук Павел пише за философското понятие „мъдрост“ в църквата, тогава думата *Sophia* би следвало да има връзка с гордостта на културната традиция на елините (Платон, Сократ, Аристотел и др.). Би било синоним на академията. Би било също възможно сред елитните кръгове в коринтската църква да има някакъв латентен гностицизъм, успял някак си да инфилтрира тази църковна общност (вж. I Коринтяни 1:18—2:8; 3:18-23; 8:1-2). Ако е така, значи коментарите на Павел към колосяните се отнасят и тук към коринтяните (за това, че самият Христос е мъдростта; вж. Колосяни 1:9; 2:3).

Според мен тези понятия се отнасят за онова, което Христос е извършил за вярващите и което те могат да имат чрез вяра в Него:

1. Той е Божията мъдрост за нас.
2. Той е Божията праведност за нас.
3. Той е Божието освещение за нас.
4. Той е Божието изкупление за нас.

Във всичко това Бог Отец работи посредством Сина.

■ „правда“ Това е метафора от сферата на правото (вж. Римляни 3:21-26; II Коринтяни 5:21). По времето на апостол Павел равнините вече са отъждествили почти личностната мъдрост от Притчи 8 глава с Мойсеевия закон. Именно на него се приписва най-върховен авторитет. Ако Павел се обръща към юдеите в контекста на коринтската църква, това е изключително силна и внушителна препратка.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПРАВДАТА SPECIAL TOPIC: RIGHTEOUSNESS

Темата за „правдата“ е толкова съществена, че всеки изследовател Библията трябва внимателно да изследва това понятие.

В Стария завет Божият характер е описан като „справедлив“ или „праведен“ (глагол, BDB 842, KB 1003; съществително в мъжки род, BDB 841, KB 1004; съществително в женски род, BDB 842, KB 1006). Месопотамското понятие идва от думата за речна тръстика, която се използва като отвес в строителството за определяне точността на стени и огради. Бог избира това понятие, за да опише метафорично Своята същност. Той е точният отвес (линеал), по който се оценява всичко. Тази идея утвърждава както Божията правда, така и правото Му да съди.

Човекът е създаден по образа на Бога (вж. Битие 1:26-27; 5:1,3; 9:6). Човечеството е създадено да общува с Бога. Цялото творение е сцена или екран, разкриващи Божието взаимодействие с човека. Бог иска Неговото висше творение, човечеството да Го познава, да Го обича, да Му служи и да бъде като Него! Първите хора биват изпитани (вж. Битие 3 гл.) и се провалят на теста. Това води до разруха в отношенията между Бога и човечеството (вж. Римл. 5:12-21).

Бог обещава да възстанови общението (вж. Битие 3:15; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЕЧНИЯТ ИЗКУПИТЕЛЕН ПЛАН НА ЯХВЕ). Той прави това по Своята воля и чрез Своя Син. Хората не са в състояние сами да прекосят пропастта (вж. Римл. 1:18-3:20; Откровение 5 гл.).

След грехопадението първата стъпка на Бога към възстановяването е идеята за завет, основан на Неговата покана, и отклика на човека с покаяние и вяра. Поради грехопадението хората не са способни на адекватни действия (вж. Римл. 3:21-31; Галатяни 3 гл.). Самият Бог трябва да поеме инициативата, за да възстанови завета, нарушен от нас. Той прави това, като:

1. обявява човеците за праведни чрез делото на Христос (юридическа правда);
2. осигурява правда на хората чрез делото на Христос (вменена правда);
3. осигурява обитаването на Духа, който произвежда правда (христоподобие, възстановяването на Божия образ) в човека;
4. възстановява общението от Едемската градина (ср. Битие 1-2 гл. с Откровение 21-22 гл.).

Бог обаче изисква заветен отклик. Той постановява (Римл. 5:8) и подsigурява, но човекът трябва да се отзове на тази покана, и то не еднократно, а с постоянство. Неговият отклик следва да включва:

1. покаяние
2. вяра
3. живот на покорство
4. устояване

Следователно правдата е заветно, реципрочно действие между Бога и най-висшето Му творение. Тя се основава на Божия характер, на делото на Христос и на присъствието на Духа. Всеки човек трябва самостоятелно и систематично да откликва на нея по подобаващ начин. Понятието се нарича „оправдание чрез вяра“ (Ефесяни 2:8-9). То е изявено в евангелията, но не със същите думи. Основно е дефинирано от Павел, който използва гръцкото понятие „правда“ в неговите различни форми над сто пъти.

При положение че е обучен като равин, Павел използва понятието *dikaionē* в еврейския смисъл на думата *tsaddiq*, което се среща в Септуагинта, а не в гръцката литература. В гръцките писания понятието описва човешката реакция на изискванията на божеството и обществото (напр. Ной, Йов). В еврейския смисъл думата винаги е част от заветните понятия (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЗАВЕТ). ЯХВЕ е справедлив, етичен, морален Бог. Той иска Неговите хора да отразяват характера Му. Изкупеният човек става ново създание (вж. II Коринтяни 5:17; Галатяни 6:15). Това води до нов, благочестив начин на живот (вж. Матей 5-7 гл.; Галатяни 5:22-24; Яков; I Йоан). Тъй като Израил е теокрация, няма ясна разлика между светското (обществените норми) и свещеното (Божията воля). Тази разлика е изразена в еврейските и гръцки понятия, превеждани като „правосъдие, справедливост“ (по отношение на обществените отношения) и „правда, праведност“ (в духовния живот).

Благата вест за Исус говори за възстановяване на връзката между Бога и падналия в грях човек. Това е възможно благодарение на любовта, милостта и благодатта на Отец; живота, смъртта и възкресението на Христос; и действието на Духа, който ни привлича към благовестието. Оправданието е дело по инициатива на Бога, но то трябва да произведе благочестие (позицията на Августин тук обхваща както акцента на Реформацията върху достъпния за всички дар на благовестието, така и акцента на Католическата църква върху променения живот, изпълнен с любов и вяроност). За реформаторите понятието „Божията правда“ е *подлогът в изречението* (т.е. правдата прави човека приемлив за Бога – „позиционно осветление“), докато за католиците то е по-скоро *прякото допълнение в изречението* (т.е. човекът е в процес на оприличаване с Бога – „преживяно прогресивно осветление“). В действителност и двете тези са правилни!

По мое мнение цялата Библия от Битие 4 глава до Откровение 20 глава е един разказ за възстановяване общението между Бога и човека, каквото беше в Едем. Библията започва с Бога и човека, общуващи на земята (вж. Битие 1-2 гл.), и завършва със същата обстановка (вж. Откровение 21-22 глави). Божият образ и Божията цел ще бъдат възстановени!

За илюстрация разгледайте следните новозаветни пасажи, онагледяващи езиковата група на гръцки.

1. Бог е праведен (което често се свързва с истината, че Бог е съдия)
  - a. Римляни 3:26
  - b. II Солунци 1:5-6
  - c. II Тимотей 4:8
  - d. Откровение 16:5
2. Исус е праведен
  - a. Деяния 3:14; 7:52; 22:14 (месианска титла)
  - b. Матей 27:19
  - c. I Йоан 2:1,29; 3:7
3. Бог желае творението Му да е праведно
  - a. Левит 19:2
  - b. Матей 5:48 (вж. 5:17-20)
4. Божиите начини за подsigуряване и произвеждане на праведност
  - a. Римляни 3:21-31
  - b. Римляни 4 гл.

- c. Римляни 5:6-11
- d. Галатяни 3:6-14
- 5. Правдата се дава от Бога:
  - a. Римляни 3:24; 6:23
  - b. I Коринтяни 1:30
  - c. Ефесяни 2:8-9
- 6. Правдата се получава с вяра
  - a. Римляни 1:17; 3:22,26; 4:3,5,13; 9:30; 10:4,6,10
  - b. II Коринтяни 5:21
- 7. Правдата е чрез делата на Сина
  - a. Римляни 5:21
  - b. II Коринтяни 5:21
  - c. Филипяни 2:6-11
- 8. Бог желае Неговите ученици да са праведни
  - a. Матей 5:3-48; 7:24-27
  - b. Римляни 2:13; 5:1-5; 6:1-23
  - c. I Тимотей 6:11
  - d. II Тимотей 2:22; 3:16
  - e. I Йоан 3:7
  - f. I Петър 2:24
- 9. Бог ще съди света чрез своята праведност
  - a. Деяния 17:31
  - b. II Тимотей 4:8

Правдата е характеристика на Бога, свободно дадена на грешния човек чрез Христос. Тя е:

1. постановена от Бога
2. подарена от Бога
3. дело на Христос
4. всекидневно живеене

Тя обаче представлява и процес на оправдание, към който трябва да се стремим, защото един ден ще бъде завършен при Второто идване на Исус. При спасението се възстановява общението с Бога, но то търпи прогрес през целия ни живот, докато се срещнем с Него лично (I Йоан 3:2) при смъртта или при *Parousia!*

В завършек ето един цитат, заимстван от *Dictionary of Paul u His Letters* (IVP, p. 834):

„Калвин в по-голяма степен от Лутер подчертава, че Божията правда се изразява в сферата на взаимоотношенията. За Лутер Божията правда по-скоро съдържа аспект на оправдание. Калвин изтъква чудесната същност на предаването или вменяването на Божията правда на нас.“

За мен връзката на вярващия с Бога има три аспекта:

1. Евангелието е личност (акцент в Източната църква и при Калвин);
2. Евангелието е истина (акцент при Августин и Лутер)
3. Евангелието е променен живот (акцент в Западната църква)

Всички те са верни и трябва да се разглеждат заедно, за да е налице здраво и сериозно библейско християнство. Когато някой от тези елементи бъде омаловажен или пък се изтъква прекалено много, се появяват проблеми.

Трябва да приемем Исус!

Трябва да вярваме в благовестието!

Трябва да се стремим към христоводие!

■ „освещение“ Това е заимствана метафора от жертвената система на Израил (вж. Римляни 6:19-22). Думата е със същия корен като понятията „свят“ или „посветен“. В Стария завет тя се отнася за всяко място, същество или нещо, което се отделя за служба на Бога. В богословски план думата се отнася за позицията на вярващия човек в Христос. В момента щом човек положи доверието си в Него, незабавно той получава оправдание и осветение (Римляни 8:30). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:2.

■ „изкупление“ Значението на думата е от глагола „изкупвам“ (вж. Римляни 3:24). Метафората е заимствана от търговията с роби. В Стария завет думата е синоним на спасението.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ОТКУП/ИЗКУПВАМ SPECIAL TOPIC: RANSOM/REDEEM

I. В Стария завет

A. В основни линии има два еврейски правни термина, които отразяват тази идея.

1. *Ga'al* (BDB 145 I; KB 169 I), което по принцип означава „да освободиш като платиш цена.“ Друга форма на понятието е *go'el*, където е налице елемент на посредничество, обикновено от член на семейството (сродник-изкупител). Този културен аспект, включващ правото на откупване на обекти, животни, земя (вж. Левит 25,27 гл.) или роднини (вж. Рут 4:15; Исая 29:22), има своята богословска основа в избавянето на Израил от Египет посредством *ЯХВЕ* (вж. Изход 6:6; 15:13; Пс. 74:2; 77:15; Ер. 31:11). Той се превръща в „изкупител“ (вж. Йов 19:25; Пс. 19:14; 78:35; Пр. 23:11; Исая 41:14; 43:14; 44:6,24; 47:4; 48:17; 49:7,26; 54:5,8; 59:20; 60:16; 63:16; Еремия 50:34).
2. *Padah* (BDB 804), което означава „да избавя“ или „да изкупя“
  - a. избавлението на първородните (Изход 13:13,14 и Числа 18:15-17);
  - b. физическото избавление в контраст с духовното избавление (Пс. 49:7,8,15);
  - c. *ЯХВЕ* ще избави Израил от греха и непокорството (Пс. 130:7-8).

B. Богословската идея включва няколко елемента.

1. Налице е нужда, робство, затвор.
  - a. физическо
  - b. социално
  - c. духовно (вж. Пс. 130:8)
2. Трябва да бъде платена цена за свободата, пускането и възстановяването.
  - a. на израилския народ (вж. Втор. 7:8)
  - b. на отделната личност (вж. Йов 19:25-27; 33:28)
3. Някой трябва да действа като посредник и благодетел. В думата *gaal* това обикновено е член от семейството или близък роднина (*go'el*, BDB 145).
4. *ЯХВЕ* често се представя, използвайки фамилни термини
  - a. Баща
  - b. Съпруг
  - c. Близък сродник/отмъстител. Изкуплението е сигурно благодарение на личната намеса на *ЯХВЕ*. Цената е платена и изкуплението е налице!

II. В Новия завет

A. Има няколко понятия, които описват тази богословска представа.

1. *Agorazō* (вж. I Кор. 6:20; 7:23; II Петър 2:1; Откр. 5:9; 14:3-4). Това е търговско понятие, което отразява, че е платена цена за нещо. Ние сме хора, изкупени с кръв, които не контролират сами живота си. Ние принадлежим на Христос.
2. *Exagorazō* (вж. Гал. 3:13; 4:5; Ефес. 5:16; Кол. 4:5). Това също е търговско понятие. То отразява заместническата смърт на Исус заради нас. Исус понесе проклятието на закона, който изисква вършене на дела (според Мойсеевия закон; вж. Ефес. 2:14-16; Кол. 2:14),

защото грешните хора не са в състояние да го изпълнят. Той понесе проклятието (вж. Втор. 21:23) за всички нас (вж. Марк 10:45; II Кор. 5:21)! В личността на Исус правдата и любовта на Бога преливат в пълно прощение, приемане и достъп до Бога!

3. *Liō*, „да освободя“
    - a. *Lutron*, „платена цена“ (вж. Мат. 20:28; Марк 10:45). Това са силни думи, произнесени от Самия Исус относно целта на Неговото идване, да бъде Спасител на света, плащайки дълга за грях, който Той не е извършил (вж. Йоан 1:29).
    - b. *Lutroō*, „да освободя“
      - (1) да изкупи Израил (Лука 24:21)
      - (2) да даде Себе Си за изкуплението и очистването на народа (Тит 2:14)
      - (3) да бъде непорочен заместник (I Петър 1:18-19)
    - c. *Lutrōsis*, „изкупление“, „избавление“, или „освобождение“
      - (1) Захариевото пророчество за Исус, Лука 1:68
      - (2) Анна прославя Бога заради Исус, Лука 2:38
      - (3) Исусовата по-добра жертва, принесена веднъж завинаги, Евр. 9:12
  4. *Apolytrōsis*
    - a. Изкупление при Второто идване на Христос (вж. Деяния 3:19-21)
      - (1) Лука 21:28
      - (2) Римляни 8:23
      - (3) Ефесяни 1:14; 4:30
      - (4) Евреи 9:15
    - b. изкупление в Христовата смърт
      - (1) Римляни 3:24
      - (2) I Коринтяни 1:30
      - (3) Ефесяни 1:7
      - (4) Колосяни 1:14
  5. *Antilytron* (вж. I Тим. 2:6). Този текст е важен (както в Тит 2:14), защото прави връзка между освобождението и заместническата смърт на Исус на кръста. Той е единствената приемлива жертва, Този, който умря за „всички“ (вж. Йоан 1:29; 3:16-17; 4:42; I Тим. 2:4; 4:10; Тит 2:11; II Петър 3:9; I Йоан 2:2; 4:14).
- В. Богословската идея в Новия завет.
1. Човечеството е под робството на греха (вж. Йоан 8:34; Римл. 3:10-18; 6:23).
  2. Фактът, че човекът е поробен от греха е разкрит от Мойсеевия закон в Стария завет (вж. Гал. 3 гл.) и Исусовата проповед на планината (вж. Матей 5-7 гл.). Човешките дела водят до смъртна присъда (вж. Кол. 2:14).
  3. Безгрешният Божий Агнец дойде и умря вместо нас (вж. Йоан 1:29; II Кор. 5:21). Ние сме изкупени от греха, за да служим на Бога (вж. Римляни 6 гл.).
  4. По същия начин *ЯХВЕ* и Исус са близките сродници, които действат в наша полза. Това е поредната семейна метафора (баща, съпруг, син, брат, близък сродник).
  5. Изкуплението не е цена, платена на Сатана (Средновековното богословие), но примирение на Божието слово и Неговата правда с любовта на Бога и пълното спасение в Христос. На кръста мирът бива възстановен, човешкият бунт бива простен, Божият образ в човека отново действа с пълна сила, а близкото общение между Бога и човека е възстановено!
  6. Изкуплението има и един бъдещ аспект (вж. Римл. 8:23; Ефес. 1:14; 4:30), което включва възкресението на нашите тела и лично общение с Триединния Бог. Нашите възкресенски тела ще бъдат като Неговото (вж. I Йоан 3:2). Той има физическо тяло, но то не е ограничено от земното измерение. Трудно е да дефинираме парадокса от I Кор. 15:12-19 и I Кор. 15:35-58. Очевидно има физическо, земно тяло и ще има небесно, духовно тяло. Исус има и двете!

1:31 Тук има цитат от Еремия 9:23-24. Апостол Павел повтаря същия текст и във II Коринтяни 10:17. Думата „Господ“ в пасажа от Еремия се отнася за ЯХВЕ, а тук се приписва на Исус! Това е често използван прием в Новия завет за утвърждаване на божествената природа на Исус. Ние се хвалим не със себе си, а с

Него, в когото цялата пълнота на Бога обитава телесно! Тези два цитата от книгата на пророк Еремия показват връзка между I Коринтяни 1-4 глави и II Коринтяни 10-13 глави. Опонентите и в двата случая са юдейски софисти, които се хвалят с риториката си (вж. Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Защо Божието призвание се акцентира толкова често от апостол Павел?
2. По какъв начин Бог може да нарича грешните хора „святи“?
3. Каква е целта на духовните дарби в църквата?
4. Защо в коринтската църква е имало толкова групички?
5. По какъв начин I Коринтяни 1:12 касае съвременните деноминации?
6. Оспорва ли Павел кръщението в I Коринтяни 1:17?
7. Защо юдеите отхвърлят благовестието?
8. Защо гърците отхвърлят благовестието?
9. Защо Бог е избрал да използва слаби хора без никаква обществена или интелектуална позиция, за да разпръсква благата вест?

І Коринтяни 2 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Прогласяване на Христос разпнат	Христос разпнат	Христос разпнат	Посланието за Христос на кръста	Истинската и фалшивата мъдрост (1:17—3:4)
2:1-5	2:1-5	2:1-5	2:1-5	2:1-5
Откровението от Божия Дух	Духовна мъдрост	Духовна мъдрост	Божията мъдрост	
2:6-16	2:6-16	2:6-13	2:6-12	2:6-9
				2:10-16
			2:13-16	
		2:14-16		

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА І КОРИНТЯНИ 2:1-16

- А. Някои хора в коринтската църква са ерудирани и интелектуално ориентирани (следвайки риторическите традиции от първи век). Именно в тази обстановка на свръхголям акцент върху познанията и постиженията на човека апостол Павел започва в 1 глава изложение на Божията благодат (също както и в Ефесяни 2:1-10). От друга страна обаче той признава, че мъдростта е една от дарбите на Бога. Сега, във 2 глава, Павел се връща към същата тема, съпоставяйки Божието откровение с човешките прозрения. При положение че коринтяните нямат претенции върху притежаваното знание, в този смисъл те също така нямат претенции и върху начина на придобиване на това знание.
- В. В основни линии текстът в І Коринтяни 2:1-16 е подсилване на предходния в 1:18-25.
- С. Стихове 10-16 може да се отнасят към няколко категории духовни прозрения или откровения. Бог ни се е изявил (чрез Своето откровение; 2:10-12); избрал е конкретни хора да опишат и да обяснят действията Му (чрез Своето боговдъхновение; 2:13); а днес Духът помага на читателите на Библията да разбират основните истини на откровението (чрез Божието просветление; 2:14-16).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПРОСВЕТЛЕНИЕ SPECIAL TOPIC: ILLUMINATION

Бог вече се е проявявал в миналото по ясни начини, за да се разкрие пред човечеството. В богословието това се нарича *откровение*. Той е подбирал определени хора, за да записват и да обясняват Неговото себеразкриване. Това се нарича *боговдъхновение*. Изпращал е своя Дух да помага на читателите да разбират Словото му. В богословието това се нарича *просветление*. Обаче щом като Светият Дух е обещал да ни помага да разбираме правилно Словото на Бога, тогава защо има толкова много разминаващи се тълкувания?

Отчасти проблемът се крие в това, че читателят често подхожда с някаква предварителна нагласа и личен опит. Често личните намерения се адресират от начина, по който човек решава да използва Библията като доказателство и оправдание, раздробявайки я на отделни стихове. В много случаи върху Библията се налага определена богословска схема, която ѝ позволява да говори само по определени начини и в определени области. Просветлението просто не може да се сравнява с боговдъхновението, въпреки че и в двете основната роля е на Светия Дух. Боговдъхновението (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: БОГОВДЪХНОВЕНИЕ) се прекратява с приключването на Новия завет (вж. Юда 3,20 ст.). Повечето новозаветни текстове във връзка с просветлението касаят познаването на благата вест и христоводобния живот (вж. напр. Римл. 8:12-17; I Коринтяни 2:10-13; Ефесяни 1:17-19; Филипяни 1:9-11; Колосяни 1:9-13; I Йоан 2:20-27). Всъщност това е едно от обещанията във връзка с „новия завет“ (вж. Еремия 31:31-34, и особено 34 стих).

Най-добрият подход би бил да се търси основната идея на всеки абзац, а не да се прави опит да се тълкува всеки един детайл от текста. Именно тематичният подход изразява първоначалната мисъл на автора. Когато правим план на дадена книга или литературна единица, това ни помага да проследим по-добре намерението на вдъхновения от Бога автор. Никой интерпретатор не може да претендира за боговдъхновеност. На нас не ни е дадено да възпроизведеме метода за интерпретация на първоначалния автор. Ние можем и трябва да се стараем да разбираме какво е казал той на своите съвременници – и едва след като сме го направили, да си задаваме въпроса какво говори този текст на нас днес. Има части от Библията, които са неясни или скрити от нас (до някой определен исторически период). Върху определени текстове винаги ще съществуват несъгласия, но ние трябва да изразяваме ясно централните истини и да позволяваме свобода за индивидуални интерпретации в рамките на намерението на първоначалния автор. Всички тълкуватели трябва да ходят в наличната светлина, като непрестанно четат текста с готовност да получат допълнителна светлина от Писанието и от Духа. Бог ще ни съди един ден въз основа на равнището на нашето разбиране и начина, по който сме откликвали на практика на това разбиране.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: БОГОВДЪХНОВЕНИЕ SPECIAL TOPIC: INSPIRATION

Това е убеждението, че Бог активно е действал чрез Духа си при записването на Неговите действия, обещания и воля за човека. Именно това е Неговото себеразкриване! То се нарича „откровение“. Процесът, при който откровението Му се записва за следващите поколения, се нарича „боговдъхновение“.

Единственото място в Библията, където се среща думата „боговдъхновение“, е във II Тимотей 3:16. Буквално тази дума идва от представата как Бог „е вдъхнал“ думите си. Обърнете внимание, че когато в Новия завет се използва понятието „Писание“, неизменно става дума за Стария завет (вж. например II Тимотей 3:15, където става дума за възпитанието на Тимотей в юдейските свещени текстове). Забележете, че Писанието има двойко предназначение:

1. мъдрост, която води към спасение (II Тимотей 3:15);
2. изграждане в правдата (II Тимотей 3:16).

Разгледайте как текстове като Йоан 5:39, I Коринтяни 15:3-4 и I Петър 1:10-12 разглеждат Стария завет като набор от текстове, които сочат към Месията. Самият Исус заявява това в Лука 24:25-27! Духът направлява старозаветните автори (вж. II Петър 1:20-21). Църквата приема канона (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: КАНОН) на Стария завет като напълно вдъхновен от Бога текст (вж. Матей 5:17-19). В същото време обаче вярващите си дават сметка, че Новия завет, който съдържа думите и делата на Исус, е завършването на откровението (Матей 5:21-48; Евреи 1:1-2). Исус е пълноценното, окончателно и завършено откровение на ЯХВЕ (Йоан 1:1-5,14; Колосяни 1:15-16). Именно Той изпълнява обещанията за Месията, дадени в Стария завет (Матей 26:31,56; 14:27,49; Лука 20:17; Йоан 12:14-16; 13:18; 15:25; 17:12; 19:24-36; Деяния 1:16; 3:18,21-26; 4:25-28).

Духът трябва да отваря сърцето и ума на човека, за да може той да разбира какво се казва (Деяния 8:34-35; 13:27). Духът е водил библейските автори да изразяват чрез човешки думи, идиоми и илюстрации истините на Божието себеразкриване посредством Исус (Йоан 14:26; 15:26-27; I Коринтяни 2:10-11,13-16).

Чудесен преглед на тази тема може да се намери в труда на Милард Ериксън *Християнско богословие* (224-245 стр. в английското издание).

Друг препоръчителен преглед на литературния процес от основано на устни предания общество до писмените документи е: Н. Walton and D. Brent Sandy, *The Lost World of Scripture* (2013).

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 2:1-5

¹ И аз, братя, когато дойдох при вас, не дойдох с превъзходство в слово или мъдрост да ви известя Божията тайна. ² Защото бях решил да не зная между вас нищо друго, освен Исус Христос, и то разпънат. ³ Аз бях слаб между вас, страхувах се и много треперех. ⁴ И говоренето ми, и проповядването ми не ставаха с убедителните думи на мъдростта, а с доказателство от Духа и от сила, ⁵ за да бъде вярата ви основана не на човешка мъдрост, а на Божията сила.

2:1 „братя“ Това обръщение към вярващите хора често се използва от Павел – съзнателно или не, – за да подготви следващата стъпка в представянето на дадена истина (вж. I Коринтяни 2:1; 3:1; 4:6; 7:24; 10:1; 11:33; 12:1; 14:6, 20, 35; 15:1, 31, 50, 58; 16:15). Обръщението се отнася както към мъжете, така и към жените от коринтската църква.

NASB	„не дойдох с превъзходство в реч или мъдрост“
NKJV	„не дойдох с отлична реч или мъдрост“
NRSV	„не дойдох да прогласявам... с възвишени слова или мъдрост“
TEV	„не използвах дълги думи и големи познания“
NJB	„не дойдох с някаква блестяща риторика или мъдри аргументи“

Павел подчертава разликата между самия себе си (вж. Павел в Коринт, Деяния 18:1-18) и фалша на прекомерния акцент върху познанията и риториката на някои от коринтяните, които впоследствие са се издигнали като водачи в църквата. Не Павел, а Аполос е бил известен с изящната си реч, а хората са имали очакване Павел да говори като него (вж. Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*). Относно думата „превъзходство“ (*huperochē*) вж. специалното понятие по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ SPECIAL TOPIC: PAUL'S USE OF *HUPER* COMPOUNDS

Павел е имал особена слабост да изковава нови думи с гръцката представка *huper*, която основно означава „над“ или „горе“. Когато се среща с *генитив (аблатив)*, тя означава „от името на“. Може също така да носи значението „относно“, подобно на представката *peri* (вж. II Кор. 8:23; II Сол. 2:1). Когато се среща с АКУЗАТИВ, тя означава „отгоре“, „свръх“ или „отвъд“ (вж. А. Т. Robertson, *A Grammar of the Greek New Testament in the Light of Historical Research*, стр. 625-633). Когато Павел иска да подчертае дадено понятие, той често е прибягвал до тази представка, образувайки от нея нова дума. Ето списък на Павлови думи с представката *huper*:

А. *Narax legomenon* (срещаци се единствено в Новия завет):

1. *Huperaktos*, отвъд зрялата възраст, I Кор. 7:36
2. *Huperauxanō*, надвишавам значително, II Сол. 1:3
3. *Huperbainō*, престъпвам, I Сол. 4:6
4. *Huperkeina*, отвъд, II Кор. 10:16
5. *Huperekteina*, простирам се отвъд, II Кор. 10:14
6. *Huperentugchanō*, застъпвам се, Римл. 8:26
7. *Hupernikaō*, жъна огромна победа, Римл. 8:37
8. *Huperpleonazō*, изобилствам свръх много, I Тим. 1:14
9. *Huperipsoō*, въздигам най-високо, Фил. 2:9
10. *Huperphroneō*, умувам с твърде възвишени мисли, Римл. 12:3

В. Думи, които се срещат само в писмата на Павел:

1. *Huperaiomai*, превъзнасям се, II Кор. 12:7; II Сол. 2:4
2. *Huperballontōs*, прекомерно, II Кор. 11:23 (само тук е наречие, докато във II Кор. 3:10; 9:14; Ефес. 1:19; 2:7; 3:19 е глагол)
3. *Huperbolē*, изключително, прекалено, свръх силите, Римл. 7:13; I Кор. 12:31; II Кор. 1:8; 4:7,17; 12:7; Гал. 1:13
4. *Huperekperissou*, извънмерно, Ефес. 3:20; I Сол. 3:10; 5:13
5. *Huperlian*, превъзходен, II Кор. 11:5; 12:11
6. *Huperochē*, превъзходство, изрядност, I Кор. 2:1; I Тим. 2:2
7. *Huperperisseiō*, преумножавам, Римл. 5:20 (в среден залог, да се преумножавам, да преливам, II Кор. 7:4)

С. Думи, използвани от Павел и рядко от други новозаветни автори:

1. *Huperanō*, далеч над, Ефес. 1:21; 4:10; Евр. 9:5
2. *Huperechō*, превъзходство, Римл. 13:1; Фил. 2:3; 3:8; 4:7; I Пет. 2:13
3. *Huperēphanos*, надменен, високомерен, Римл. 1:30; II Тим. 3:2; Лука 1:51; Яков 4:6; I Пет. 5:5

Павел е човек на големи страсти. В неговия речник когато някой или нещо е добро, то е твърде добро; а когато е лошо, е твърде лошо. Представката *huper* позволява на автора да изразява своето категорично становище за греха, за себе си, за Христос и за благовестието.

NASB, NKJV „свидетелството за Бога“
NRSV, NJB „тайната на Бога“
TEV „Божията тайна истина“

Тук в гръцкия текст има разночетения. Думата *musterion* („тайна“) се среща в ръкописите P⁴⁶, κ*, А и С. От друга страна в древните ръкописи κ², В, С, D на това място фигурира думата *marturion* („свидетелство“). Ако верният прочит е „тайна“, тогава тази идея се разгръща допълнително в I Коринтяни 2:7; Ефесяни 2:11—3:13 и Колосяни 1:26-27 и се отнася за единството между евреи и елини, които в Христос съставят едно семейство (църквата). Ако обаче правилната дума тук е „свидетелство“, значи препраща към 1:6 и се явява синоним на „благовестието“. Според UBS⁴ думата „тайна“ получава рейтинг В (почти сигурно).

Съществителното „тайна“ се среща многократно в старогръцките *койне* ръкописи от първи век, които са открити в Египет. То се отнася за разкриването само за избрани хора на някакво тайно познание (в т.нар. *мистични религии*). Павел заимства техническия термин и го прилага за всички хора, които имат Духа (т.е. повярвалите в Христос). Към този момент от писмото на Павел все още няма разграничаване между самите вярващи (ср. с I Коринтяни 3:1). Засега всички повярвали се смятат за „свършени“ (т.е. зрели) хора.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ТАЙНА В ЕВАНГЕЛИЯТА SPECIAL TOPIC: MYSTERY IN THE GOSPELS

A. В Синоптичните евангелия думата „тайна“ се използва за духовните прозрения, скрити в притчите на Исус.

1. Марк 4:11
2. Матей 13:11
3. Лука 8:10

B. Павел използва понятието по няколко различни начина.

1. Има частично закоравяване на Израил, за да може езичниците да бъдат включени. Напливът на езичници ще подежда като механизъм (чрез ревност), за да може в крайна сметка евреите да приемат Исус като пророкувания Месия (Римляни 11:25-32).
2. Благовестието е разкрито пред народите и всички хора потенциално са включени в Христос и чрез Христос (Римляни 16:25-27; Колосяни 2:2).
3. Вярващите ще имат ново тяло при Второто идване (I Коринтяни 15:5-57; I Солунци 4:13-18).
4. Всички неща ще се съберат в Христос (Ефесяни 1:8-11).
5. Езичниците и евреите ще бъдат сънаследници (Ефесяни 2:11—3:13).
6. Близката връзка между Христос и Църквата е описана като брачни отношения (Ефес. 5:22-33).
7. Езичниците са включени към заветния народ, а Святият Дух обитава в тях, за да произвежда у всекиго христоводна зрялост – т.е. за да възстанови Божия образ в падналия в грях човек (Битие 1:26-27; 5:1; Колосяни 1:26-28).
8. Антихристът в края на времената (II Солунци 2:1-11).
9. В I Тимотей 3:16 намираме химна на ранната църква за тайната на благовестието.

C. В Откровението на Йоан думата се използва за обозначаване на апокалиптичните символи, които споменава апостолът.

1. Откровение 1:20
2. Откровение 10:7
3. Откровение 17:5-6

Това са истини, които човечите не могат да разкрият; те трябва да бъдат разкрити от Бога. Тези прозрения са съществени за правилното разбиране на вечния Божи план за изкупление на всички човечи (вж. Битие 3:15). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЕЧНИЯТ ИЗКУПИТЕЛЕН ПЛАН НА ЯХВЕ.

2:2 „аз“ Според 1-5 стихове апостол Павел се сравнява с:

1. предишното представяне на благовестието пред атиняните, където той използва гръцка логика и дори цитира техни собствени поети (наблюдение, което най-напред се прави от Ориген; вж. Деяния 17:16-34);
2. представянето на благата вест на фона на онези, които говорят с човешка мъдрост и човешка риторика по отношение на духовни въпроси.

■ **„Исус Христос, и то разпънат“** Тук глаголет е перфектно страдателно причастие (ср. с I Коринтяни 1:23). Има два богословски аспекта, които се разкриват с това причастие:

1. Изборът на перфектно време показва, че Исус продължава да бъде Онзи, който е разпънат. Когато ние го видим един ден, Той ще продължава да носи бележите. Те са се превърнали в белег на Неговата слава (вж. бележката към I Коринтяни 1:23).
2. Страдателният залог показва, че смъртта на Исус е:
  - а. допуснатата от Отец според Неговия предвечен план (вж. Деяния 2:23; 3:18; 4:28; 13:29) за изкуплението на човека (вж. Исаия 53:10);
  - б. поради греха и бунта на човека, за които е необходима жертва (вж. Римл. 5:14-15,18-19).

Посланието за смъртта на Исус Христос на мястото на човека е централна за богословието на апостол Павел. Представата за това, че Месията може да страда и да понесе смърт, е напълно чужда за юдейската мисъл по онова време. Този аспект на благовестието първоначално може да е притеснявал Павел. Как е възможно помазаникът на ЯХВЕ да се окаже прокълнат от Бога (вж. Второзаконие 21:23)? При все това обаче тази истина се разкрива съвсем ясно на страниците на Стария завет (Битие 3:15; Псалом 22; Исаия 53 гл.; Захария 12:10). Безгрешният Син на Бога действително умира вместо нас (Римляни 5:18-19; II Коринтяни 5:21). Заради нас той става „проклятие“ (Галатяни 3:13). Разпънатият Христос е скритата тайна на Бога (вж. Колосяни 1:26-28; 2:2-4).

2:3 „Аз бях слаб между вас, страхувах се и много треперех“ Възможно е тук да има препратка към Изход 15:16 в Септуагинта. Павел споделя собствените си слабости пред нас.

1. Той изпитва страх поради грубото отношение към него във Филипяни, Солун и Берея (вж. Деяния 16-17 гл.).
2. Той е разочарован от резултатите и може би от подхода си в Атина (така поне смята Ориген по отношение на Деяния 17:22-34).
3. Физическият му недъг – вероятно доста слабо зрение – му създава огромни неудобства (вж. II Коринтяни 12:7-9).
4. През престоя му в Коринт самият той изпитва обезверения и обезсърчения.

Междувременно се налага неколккратно самият Христос да се явява пред Павел, за да му вдъхва вяра и насърчение (вж. Деяния 18:9-10; 23:11; 27:23). Неговите думи и неговото физическо състояние не са онова, което обръща хората към Христос. Причината за обръщенията е привлекателната сила на благовестието и могъществото на Духа (I Коринтяни 2:4; 1:17; II Коринтяни 10:10).

За мен като Христов служител е полезно да си давам сметка, че:

1. И самият Исус е преживявал обезсърчителни мигове (вж. Гетсимания).
2. И самите апостоли невинаги са разбирали ученията на Исус.
3. И самият Павел е изпитвал страхове и слабости.

Ние винаги трябва да помним слабостите на плътта, но същевременно с това не бива да пренебрегваме изключителната сила на благовестието и на присъствието на Духа! Характерът и грижата на Бога се увеличават неимоверно именно на фона на човешката слабост (вж. I Кор. 1:26-29; II Кор. 12 гл.).

Именно слабостите на Павел са онова, за което той е понасял особени критики от своите неприятели лъжеучители (II Коринтяни 10-13 гл.). Тези хора акцентират върху собствените си сили и способности (образование, обществен статут, духовна надареност, риторически умения). Очевидно писанията на Павел имат далеч по-добра риторическа структура и подредба (вж. напр. II Кор. 10-13 гл.) и много по-голяма сила от неговите устни проповеди. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАБОСТ към II Коринтяни 12:9.

2:4

NASB	„не в убедителни слова на мъдрост“
NKJV	„не с убедителни думи на човешка мъдрост“
NRSV	„не с убедителни думи на мъдрост“
TEV	„не поднесено с умели думи на човешка мъдрост“
NJB	„без намерение да убеждавам с философски аргументи“

Тази фраза има доста вариации в гръцките манускрипти.

1. Първият проблем касае рядко срещаното прилагателно *peithois* (MSS P⁴⁶, x, A, B, C, D), което не може да се намери никъде другаде, освен в Септуагинта, в *койне* папирусите и в Новия завет.
2. Някои изследователи смятат, че вариациите са причинени от книжници, които не са познавали това прилагателно. Възможно е да са го изменили леко при преписване на *peithoi*, което означава „убеждаване“.
3. Някои гръцки манускрипти добавят: „убеждения от човеци“ (вж. I Коринтяни 2:13; x², A, C).

4. При някои ръкописи съществителното „думи“ (*logois* или *logos*) липсва (вж. MSS P⁴⁶, F, G, както и гръцкия текст, който използва Йоан Златоуст).

Изглежда най-удачното решение според общия контекст е тази фраза да се обвърже с демонстрираната неохота на апостол Павел да използва човешка риторика, логика или мъдрост (ср. с I Кор. 1:17; 2:1,13). Точното значение на думата *peithois* обаче остава несигурно (вж. също NIDNTT, vol. 1, pp. 588-593).

■ **„с доказателство от Духа и от сила“** Тук става дума за видимо променения живот на коринтските християни. Възможно е също да иде реч за наличието на съпровождащи знамения, които често съпътстват проповядването на благата вест при Павел (Деяния 13:11; 14:10; 16:18,28; 19:11-12; 20:10). Вж. бележката по отношение на употребата на главна или малка буква за думата „дух“ към I Коринтяни 2:11.

2:5 За Павел единствената надежда на човека се крие в благодатта на Бог Отец, в завършеното дело на Сина и в силата на Духа. С други думи, самият Бог е единствената истинска основа за спасението на човека. То се осъществява чрез Божието откровение, а не чрез човешко откритие; чрез Божиата мъдрост, а не чрез човешко красноречие и логика. Това са единствените източници на сигурност.

Според Павел благовестието на Бога и подобаващия заветен отклик на човека (чрез покаяние, доверие, послушание и устояване) са разковничето към вечния живот.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 2:6-13

⁶Обаче ние говорим мъдрост между съвършените, но не мъдростта на този свят, нито на владетелите на този свят, които преминават; ⁷ а говорим в тайна Божиата премъдрост, която е била скрита, която е била предопределена от Бога преди вековете за наша слава, ⁸ която нито един от владетелите на този свят не е познал; защото, ако я бяха познали, нямаше да разпънат Господа на славата. ⁹ А както е писано: „Каквото око не е видяло и ухо не е чуло, и на човешко сърце не е идвало, това е приготвил Бог за тези, които Го любя.“ ¹⁰ Но на нас Бог откри това чрез Духа; понеже Духът изследва всичко, дори и Божиите дълбочини. ¹¹ Защото кой човек знае какво има в човека, освен духът на човека, който е в него? Така и никой не знае какво има в Бога, освен Духът на Бога. ¹² А ние получихме не духа на света, а Духа, който е от Бога, за да познаем това, което Бог ни е подарил; ¹³ за което също и говорим – не с думи, научени от човешка мъдрост, а с думи, научени от Духа, като изясняваме духовното с духовно.

2:6 „ние говорим мъдрост между съвършените“ Възможно е тук апостол Павел:

1. да използва сарказъм относно прекомерния акцент, който коринтяните поставят върху човешката мъдрост, както и относно тяхното самочувствие, че имат „мъдрост“ (вж. George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, pp. 383-385);
2. да говори за незрелите във вярата християни от I Коринтяни 3:1-4, които според Павел вкарват в църквата светския дух на разделения;
3. да използва същата дума *teleios* както в Ефесяни 4:13, където показва как зрелите вярващи повече не са деца (буквално „невръстни“; вж. Ефесяни 4:14); вж. също I Коринтяни 14:20; Филипияни 3:15 и Евреи 5:14.

Обърнете внимание как това понятие се използва в Посланието до евреите според СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЗАВЪРШЕК ИЛИ ПЪЛНОТА (*TELOS*) SPECIAL TOPIC: END OR FULL (*TELOS*)

В Посланието до евреите многократно се среща темата за това, как духовните неща достигат до своята кулминация:

1. *telos* – „край“, „завършек“ (Евреи 3:6,14; 6:8,11);
2. *teleiōō* – „усъвършенствам, правя съвършен“:

- a. (Исус) да направи съвършен чрез страдания Автора на тяхното спасение (Евреи 2:10);
  - b. (Исус) послушание от това, което пострада, и усъвършенстван (Евреи 5:8-9);
  - c. законът не е усъвършенствал нищо (Евреи 7:19);
  - d. Сина, който е съвършен довека (Евреи 7:28);
  - e. да направи съвършени онези, които пристъпват (Евреи 10:1);
  - f. усъвършенствал е завинаги онези, които се освещават (Евреи 10:14);
  - g. да не би да достигнат съвършенство без нас (Евреи 11:40);
  - h. духовете на усъвършенстваните праведници (Евреи 12:23);
3. *teleios* – пълнолетните (Евреи 5:14);
  4. *teleios* – по-съвършената скиния (Евреи 9:11);
  5. *teleiotēs* – нека се обърнем към пълната зрялост (Евреи 6:1);
  6. *teleiōsis* – ако можеше да има съвършенство чрез левитското свещенство (Евреи 7:11);
  7. *teleiōtēs* – Начинателя и Завършителя на нашата вяра (Евреи 12:2).

Исус довежда до зрялост и завършеност онова, което Мойсеевият завет никога не би могъл!

■ **„не мъдростта на този свят“** Тук Павел утвърждава равинското разбиране, че съществуват две епохи: настоящата епоха на злото, която се доминира от потъналия в грехове човек; и бъдещата епоха на правдата под господството на Месията. Земната човешка мъдрост в основите си се гради на предразсъдъци и се променя от култура в култура и от период в период. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по темата за двете юдейски епохи към I Коринтяни 1:20.

■ **„нито на владетелите на този свят“** Възможно е тази фраза да се отнася за ангелската йерархия или пък за гностичните епохи (вж. Римляни 8:38-39; Ефесяни 1:21; 3:10; 6:12; Колосяни 1:16; 2:10,15; BAGD, р. 114, #3; F. F. Bruce, *Answers to Questions*, р. 90). Въз основа на непосредствения контекст по-логично би било да става дума за човешки власти (ср. с I Коринтяни 2:8; Деяния 3:17; Римляни 13:1-2; вж. също Grant Osborne, *The Hermeneutical Spiral*, pp. 82-83). Не е лесно да кажем със сигурност дали тук апостол Павел говори просто за човешка логика или за демоничната дейност, която се крие зад човешката логика. И двете са факт. Поради греховността си хората са податливи на внушения от други хора (Римляни 12:3; Галатяни 1:14; Ефесяни 2:2), но също така се влияят и от присъствието на свръхестественото зло (вж. II Коринтяни 4:4; Даниил 10 гл.).

NASB	„които преминават“
NKJV	„които се свеждат до нищо“
NRSV	„които са обречени да погинат“
TEV	„сили, които губят своята сила“
NJB	„които няма да траят дълго сега“

Това е сегашно страдателно причастие от глагола, който означава „обезсилвам“ (ср. с I Коринтяни 1:28; Римляни 6:6). Самият Павел използва тази дума цели двайсет и седем пъти. Ако тук тя се отнася за човешки власти, значи те са преходни. Ако става дума за ангелски власти, тази епоха ще отmine и ще се замести от новата епоха на правдата. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: УНИЩОЖАВАМ / АНУЛИРАМ (*KATARGEŌ*) към I Коринтяни 1:28.

2:7 „а“ Тук се използва силният съюз за противопоставяне *alla*. Мъдростта и силите на Павел са от Бога.

■ **„говорим в тайна Божията премъдрост, която е била скрита“** Тази мъдрост е от Бога (в гръцкия словоред думата *Theos* е поставена на първо място за акцент). Тя е скрита мъдрост (използва се перфектно страдателно причастие; ср. с Ефесяни 3:9). Сега вече в Христос тази тайна е напълно изявена (вж. Римляни 16:25; Ефесяни 3:3-5; Колосяни 1:26). Откритата тайна (благовестието) акцентира на Божието откровение, а не на човешкото откритие (вж. Римляни 16:25-26; Ефесяни 1:9-10; 3:3-5; Колосяни 1:26; 2:2-3). Най-изчерпателната дефиниция на тази тайна е, че евреи и езичници сега вече са обединени в един нов Божий народ (църквата; вж. Ефесяни 2:11—3:13). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТАЙНА към I Коринтяни 2:1.

NASB	„която Бог е предопределил“
NKJV	„която Бог е разпоредил“
NRSV	„която Бог е постановил“
TEV	„която той вече е избрал“
NJB	„която Бог е предопределил“

Още преди Сътворението на света Бог вече е имал изготвен план за неговото изкупление (Матей 25:34; Йоан 17:24; Ефесяни 1:3; I Петър 1:20; Откровение 13:8; както и Деяния 2:13; 3:18; 4:28; 13:29). Думата, която тук се превежда „предопределена“, е съставена от думите „предварително“ и „ограничавам“ (ср. с Деяния 4:28; Римляни 8:29-30; Ефесяни 1:5,11).

Най-категоричните текстове в Новия завет по отношение на предопределението са Римляни 8:28-30; 9 гл.; Ефесяни 1:3-14. Тези библейски пасажии очевидно учат, че Бог е суверен. Той изцяло контролира нещата от човешката история. Съществува предварително замислен изкупителен план, който се разгръща с течение на времето. Този план обаче не е нито произволен, нито избирателен. Той е основава не само на Божия суверенитет и Неговото предузнание, а и в непроменимия Му характер с любов, милост и незаслужена благодат.

Трябва винаги да бъдем нащрек дали нашия западен индивидуализъм или нашата евангелска ревност не оцветяват тази прекрасна истина в допълнителни краски. Необходимо е също така да се пазим от това, да не се поддаваме на поляризирането, което познава историята от богословските конфликти съответно между Августин и Пелагий или между калвинизма и арминианството.

Доктрината за предопределението няма за цел да ограничава любовта, благодатта и милостта на Бога, нито пък да изключва някои хора от обхвата на благовестието. Нейното предназначение е да укрепва вярващите хора и да оформя техния светоглед. Божията любов е за *всички* хора (вж. I Тимотей 2:4; II Петър 3:9). Бог контролира абсолютно всички неща. Кой и какво може да ни отлъчи от Него (Римляни 8:31-39)? Учението за предопределението води до два отделни възгледа върху живота. Бог разглежда цялата история като настояще. Само хората са подвластни на времето. Нашата гледна точка и нашите интелектуални умения са ограничени. Не съществува никакво противоречие между Божия суверенитет и свободната воля на човека. Двете се съчетават в заветна структура. Ето го поредния пример как библейската истина ни се поднася под формата на парадоксални, диалектически двойки истини, изпълнени с напрежение помежду си. Доктрините на Библията се представят от различни гледни точки. Често те ни се струват противоречащи си помежду си. Истината е баланс между привидно парадоксални двойки доктрини. В опитите да отстраним напрежението ние нямаме право да избираме само една от тези двойки истини. Не можем да изолираме дадена библейска истина в нейно собствено изолирано от останалите отделение.

Важно е също така да добавим, че целта на избирането не е само след смъртта да отидем на небето, а много повече да развиваме у себе си христоводие (Ефесяни 1:4; 2:10)! Бог ни е избрал, за да бъдем „святи“ и „безукорни“. Той ни променя, за да може околните да видят обновлението в нас и да откликнат с вяра в Бога чрез Христос. Предопределението не е някаква лична привилегия. То е заветна отговорност! Причината да бъдем спасени е за да служим на околните!

■ **„преди вековете“** Изразът „преди вековете“ е старозаветен идиом. Отнася се за предвечността. Той съответства на еврейската дума *'olam*, която може да означава „вечност“ както в минало, така и в бъдеще. Също така може да обозначава и ограничен период от време. Превежда се според контекста. Конкретният превод се определя според обекта, с който е обвързана думата (напр. Бог; или заветните обещания в Стария завет; или земния живот; или злите сили).

Същото се отнася и за гръцките еквиваленти на това понятие *aiōn, aiōnios, eis ton aiōna*, които следват в Септуагинта употребите на еврейското *'olam*. Бог е вечен, но физическите неща (напр. небесата и земята) ще отминат (вж. II Петър 3:10). Както при много други думи, но още повече в случаите на *'olam* и *aiōn*, значението се определя според контекста.

Изключително интересни анализи на концепцията „вечност“ можете да откриете в следните изследвания: Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, pp. 312-319; както и F. F. Bruce, *Answers to Questions*, pp. 202-203.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЗАВИНАГИ ('OLAM)
SPECIAL TOPIC: FOREVER ('OLAM)

Етимологията на думата 'olam (עולם, BDB 761, KB 798) не е сигурна (NIDOTTE, vol. 3, p. 345). Използва се в няколко смисъла (и обикновено значението ѝ се определя от контекста). Следват някои примери.

1. древни неща:

- a. хора – Битие 6:4; I Царе 27:8; Еремия 5:15; 28:8
- b. местности – Исаия 58:12; 61:4
- c. Бог – Псалом 93:2; Притчи 8:23; Исаия 63:16
- d. неща – Битие 49:26; Йов 22:15; Псалом 24:7,9; Исаия 46:9
- e. време – Второзаконие 32:7; Исаия 51:9; 63:9,11

2. бъдещето

- a. човешкият живот – Изход 21:6; Второзаконие 15:17; I Царе 1:22; 27:12
- b. хипербола за уважение към цар – III Царе 1:31; Псалом 61:7; Неемия 2:3
- c. продължително съществуване
  - 1) земята – Псалом 78:69; 104:5; Еклисиаст 1:4
  - 2) небесата – Псалом 148:5
- d. съществуването на Бога
  - 1) Битие 21:33;
  - 2) Изход 15:18
  - 3) Второзаконие 32:40;
  - 4) Псалом 93:2;
  - 5) Исаия 40:28;
  - 6) Еремия 10:10;
  - 7) Даниил 12:7
- e. заветът
  - 1) Битие 9:12,16; 17:7, 8, 13, 19
  - 2) Изход 31:16
  - 3) Левит 24:8
  - 4) Числа 18:19
  - 5) II Царе 23:5
  - 6) Псалом 105:10
  - 7) Исаия 24:5; 55:3; 61:8
  - 8) Еремия 32:40; 50:5
- f. специалният завет с Давид
  - 1) 2 Sam. 7:13,16,25,29; 22:51; 23:5
  - 2) III Царе 2:33,45; 9:5
  - 3) II Летописи 13:5
  - 4) Псалом 18:50; 89:4,28,36,37
  - 5) Исаия 9:7; 55:3
- g. Божият Месия
  - 1) Псалом 45:2; 72:17; 89:35-36; 110:4
  - 2) Исаия 9:6
- h. Божиите закони
  - 1) Изход 29:28; 30:21
  - 2) Левит 6:18,22; 7:34; 10:15; 24:9
  - 3) Числа 18:8,11,19
  - 4) Псалом 119:89,160
- i. Божиите обещания
  - 1) II Царе 7:13,16,25; 22:51

- 2) III Царе 9:5
- 3) Псалом 18:50
- 4) Исаия 40:8
- j. наследниците на Авраам в Обещаната земя
  - 1) Битие 13:15; 17:19; 48:4
  - 2) Изход 32:13
  - 3) I Летописи 16:17
- k. заветни празници
  - 1) Изход 12:14,17,24
  - 2) Левит 23:14,21,41
  - 3) Числа 10:8
- l. вечността
  - 1) III Царе 8:13
  - 2) Псалом 61:7-8; 77:8; 90:2; 103:17; 145:13
  - 3) Исав 26:4; 45:17
  - 4) Даниил 9:24
- m. какво ще прави вярващият завинаги според псалмите
  - 1) ще благодари – Псалом 30:12; 79:13
  - 2) ще пребъдва в присъствието Му – Псалом 41:12; 61:4,7
  - 3) ще уповава на милостта Му – Псалом 52:8
  - 4) ще хвали Господа – Псалом 52:9
  - 5) ще пее славословия – Псалом 61:8; 89:1
  - 6) ще изявява праведността Му – Псалом 75:7-9
  - 7) ще прославя името Му – Псалом 86:12; 145:2
  - 8) ще благославя името Му – Псалом 145:1
- n. новата епоха според Исаия
  - 1) вечен завет – Исаия 24:5; 55:3; 61:8
  - 2) ЯХВЕ е вечна канара – Исаия 26:4
  - 3) вечна радост – Исаия 35:10; 51:11; 61:7
  - 4) вечният Бог – Исаия 40:28
  - 5) вечно спасение – Исаия 45:17
  - 6) вечна милост (*hesed*) – Исаия 54:8
  - 7) вечен знак – Исаия 55:13
  - 8) вечно име – Исаия 56:5; 63:12,16
  - 9) вечна светлина – Исаия 60:19,20

В отрицателен смисъл се използва за вечното наказание на нечестивите, за което четем в Исаия 33:14 („вечно изгаряне“). Исаия често използва думата „огън“, за да опише Божия гняв (вж. Исаия 9:18-19; 10:16; 47:14), но единствено в Исаия 33:14 огънят е „вечен“.

- 3. както напред, така и назад във времето
  - a. Псалом 41:13 – славословия за Бога
  - b. Псалом 90:2 – самият Бог
  - c. Псалом 103:17 – милостта на Бога

Помнете, че контекстът определя обхвата на значението на тази дума. Вечните завети и обещания са условни (напр. в Еремия 7 гл.; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЗАВЕТ). Пазете се от изкушението да налагате съвременната си гледна точка или новозаветната си богословска рамка върху старозаветната употреба на това доста флуидно понятие. Помнете също така, че Новият завет универсализира обещанията от Стария завет (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СТАРОЗАВЕТНИ ПРЕДСКАЗАНИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО И НОВОЗАВЕТНИ ПРЕДСКАЗАНИЯ).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (DOXA)
SPECIAL TOPIC: GLORY (DOXA)

Библейското понятие „слава“ не е лесно за дефиниране. В Септуагинта думата *doxa* се използва за превод на над двайсет еврейски думи. Среща се под различни форми и в множество употреби в Новия завет. Използва се за Бога, за хората и за Месианското царство.

В Стария завет най-обичайната еврейска дума за „слава“ (*kabod*, BDB 458, KB 455-458) първоначално е търговско понятие, свързано с чифт везни („тежа“). Онова, което тежи, е ценно и има търговска стойност. Често пъти към понятието се добавя и идеята за блясък, за да изрази Божието величие (вж. Изход 19:16-18; 24:17; 33:18; Исаия 60:1-2). Само Той е достоен за слава и почит (Псалом 24:7-10; 66:2; 79:9). Той е твърде славен, за да може грешните човеци да Го погледнат и затова се покрива в облак, с ръка или с дим (вж. Изход 16:7,10; 33:17-23; Исаия 6:5). ЯХВЕ може да бъде познат истински единствено чрез Христос (вж. Йоан 1:18; 6:46; 12:45; 14:8-11; Колосияни 1:15; I Тимотей 6:16; Евреи 1:3; I Йоан 4:12).

За по-подробно разглеждане на понятието *kabod* вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (СЗ). Славата на вярващите се свежда до това, че разбират благовестието и се хвалят с Бога, а не със себе си (вж. I Коринтяни 1:29-31; Еремия 9:23-24). За повече подробности вж. NIDOTTE, vol. 2, pp. 577-587.

2:8 „ако“ А. Т. Робъртсън нарича този вид условно изречение от втори клас „противоположно на фактите“ (А. Т. Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, p. 85). Изтъква се невярно твърдение, за да се подчертае колко невярно е заключението. Ако владетелите на този свят бяха разбрали (перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение), а те не са разбрали, нямаше да разпънат (аорист, деятелен залог, изявително наклонение) Господа на славата, а те го сториха.

■ „Господа на славата“ Тази фраза се приписва на ЯХВЕ в Деяния 7:2 и Ефесяни 1:17. Вероятно тя е препратка към Изход 24:16. Подобен израз в Яков 2:1 се използва за Исус. Това поредният пример как авторите на Новия завет използват титла на ЯХВЕ за Исус и по този начин допълнително утвърждават равенството Му с ЯХВЕ (ср. с II Коринтяни 4:6).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ИМЕНАТА НА БОГА
SPECIAL TOPIC: NAMES FOR DEITY

А. Ел (BDB 42, KB 48)

1. Оригиналното значение на тази дума в древността не е съвсем ясно, макар че според мнозина учени той идва от акадийския корен „да бъде силен“ или „да бъде могъщ“ (вж. Битие 17:1; Числа 23:19; Втор. 7:21; Пс. 50:1).
2. В ханаанския пантеон върховният бог е *Ел* (в текстовете от Рас Шамра). Наричали са го „бащата на боговете“ или „господарят на небесата“.
3. В Библията *Ел* обикновено се свързва с други понятия. С тези съчетания характеризира Бога.
  - a. *Ел-Елион* („върховен Бог“, BDB 42 & 751 II), Битие 14:18-22; Втор. 32:8; Исаия 14:14
  - b. *Ел-Рой* („виждащият Бог“ или „изявяващият се Бог“, BDB 42 & 909), Битие 16:13;
  - c. *Ел-Шадай* („всемогъщ Бог“ или „Бог на всяка милост“ или „Бог на планината“ BDB 42 & 994), Битие 17:1; 35:11; 43:14; 49:25; Изход 6:3;
  - d. *Ел-Олам* („вечният Бог“, BDB 42 & 761), Битие 21:33. Това понятие богословски се свързва с Божието обещание към Давид, II Царе 7:13,16;
  - e. *Ел-Берит* („Бог на завета“ BDB 42 & 136), Съдии 9:46

4. *Ел* отговаря на:
- ЯХВЕ* в Пс. 85:8; Исаия 42:5;
  - Елохим* в Битие 46:3; Йов 5:8, „Аз съм *Ел*, *Елохим* на баща ти“;
  - Шадай* в Битие 49:25;
  - „ревнив“ в Изход 34:14; Втор. 4:24; 5:9; 6:15;
  - „милостив“ във Втор. 4:31; Неем. 9:31; „верен“ във Втор. 7:9; 32:4;
  - „велик и страшен“ във Втор. 7:21; 10:17; Неем. 1:5; 9:32; Дан. 9:4;
  - „знание“ в I Царе 2:3;
  - „силната ми крепост“ във II Царе 22:33;
  - „отмъщава за мен“ във II Царе 22:48;
  - „свят“ в Исаия 5:16;
  - „мощ“ в Исаия 10:21;
  - „мое спасение“ в Исаия 12:2;
  - „велик и силен“ в Еремия 32:18;
  - „въздавание“ в Еремия 51:56
5. В Исус Навиев 22:22 се среща комбинация на всички основни старозаветни имена на Бога (*Ел*, *Елохим*, *ЯХВЕ*, повторени).

В. Елион (BDB 751, KB 832)

- Основното му значение „висок“, „издигнат“, „възвишен“ (вж. Битие 40:17; III Царе 9:8; 4 Царе 18:17; Неем. 3:25; Ер. 20:2; 36:10; Пс. 18:13).
- Използва се като паралел на няколко други имена/ титли на Бога.
  - Елохим* – Пс. 47:1-2; 73:11; 107:11;
  - ЯХВЕ* – *Битие* 14:22; 4 Царе 22:14;
  - Ел-Шадай* – Пс. 91:1, 9;
  - Ел* – Числа 24:16;
  - Ела* – използва се в Даниил 2-6 гл. и Ездра 4-7 гл., като се свързва с *илаир* (арамейският термин за „върховен бог“) в Даниил 3:26; 4:2; 5:18, 21.
- Използва се често от неизраилтяни.
  - Мелхиседек. Битие 14:18-22;
  - Валаам, Числа 24:16;
  - Мойсей, когато говори за народите във Втор. 32:8;
  - Евангелист Лука, който пише до езичници, използва гръцкия еквивалент *хюпистос* (вж. Лука 1:32, 35, 76; 6:35; 8:28; Деян. 7:48; 16:17).

С. Елохим (мн. ч.), Елоах (ед. ч.), използва се предимно в поезия (BDB 43, KB 52)

- Това понятие не се среща извън Стария завет.
- Думата може да означава Бога на Израил или боговете на народите (вж. Изход 12:12; 20:3). Семейството на Авраам е политеистично (вж. Исус Навиев 24:2).
- Думата *елохим* се използва също и за духовните същества (ангели, демони) – Вт. 32:8 (LXX); Пс. 8:5; Йов 1:6; 38:7.
- В Библията това е първото име/ титла на Бога (вж. Битие 1:1). До Битие 2:4 се използва само думата *Елохим*, а след това се съчетава с *ЯХВЕ*. Принципно (богословски) се отнася до Бога като Творец, даряващ и поддържащ живота на земята (вж. Пс. 104). Синоним е на *Ел* (вж. Втор. 32:15-19). Може да бъде паралел и на *ЯХВЕ*, както например в Псалом 14 (*Елохим* в 1,2,5 ст.; *ЯХВЕ* във 2,6 ст.; и дори *Адон* в 4 ст.).
- Макар да е в множествено число и да се използва и за други богове, тази дума често се отнася до Бога на Израил, като обикновено обаче глаголът след него е в единствено число, за да се изяви монотеистичната му употреба (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МОНОТЕИЗЪМ).
- Странно е, че често употребявано име за монотеистичния Бог на Израил е в множествено число! Не е съвсем ясно защо е така, но има няколко теории:

- a. В еврейския език има много различни видове множествено число, често използвани за поставяне на ударение върху дадена дума. По-късно в езика се появява граматическа черта, наречена „множественост на величие“, където множественото число се използва, за да подсили дадена идея;
- b. Понятието може да говори за ангелския съвет, който Бог събира на небето и изпраща за целите Си (вж. III Царе 22:19-23; Йов 1:6; Пс. 82:1; 89:5,7);
- c. Възможно е дори да отразява новозаветното откровение на Бог в три лица. В Битие 1:1 Бог създава вселената; в Битие 1:2 Духът се носи над водите, а според Новия завет Исус е извършителят на Сътворението (вж. Йоан 1:3, 10; Римл. 11:36; I Кор. 8:6; Кол. 1:15; Евреи 1:2; 2:10).

D. *ЯХВЕ* (BDB 217, KB 394)

1. Това име изявява Бога като Бог на завета; като спасител и изкупител! Хората престъпват заветите си, но Бог е верен на думата Си, на обещанията, на завета (вж. Пс. 103).
Среща се за първи път в Битие 2:4, в комбинация с *Елохим*. В Битие гл. 1-2 няма описания на два процеса на сътворяване, а е един, разгледан от различни гледни точки:
  - a. Бог като творец на света (физическата – Псалом 104);
  - b. Бог като творец на специалното творение – човека (Псалом 103).
 Битие 2:4 започва със специалното откровение за привилегированата позиция и целта на човека, както и с проблема за греха и бунта, който е свързан с тази уникална позиция.
2. В Битие 4:26 се казва: „*хората* започнаха да призовават името на Господа“ (*ЯХВЕ*). От Изход 6:3 обаче става ясно, че първите хора на завета (патриарсите и техните родове) познават Бога единствено като *Ел-Шадай*. Името *ЯХВЕ* се обяснява само на едно място – в Изход 3:13-16, особено в 14 ст. В писанията на Мойсей обаче често се появяват популярни игри на думи, а не етимологични понятия (вж. Битие 17:5; 27:36; 29:13-35). Няколко са теориите за значението на това име (взети от IDB, том 2, pp. 409-411).
  - a. от арабски корен, „показвам искрена любов“;
  - b. от арабски корен, „отвявам“ (*ЯХВЕ* като буреносен Бог);
  - c. от угаритски (ханаански) корен, „говоря“;
  - d. в един финикийски надпис се среща каузативно причастие със значение „Този, който поддържа“ или „Този, който постановява“;
  - e. от еврейска *Qal* форма, „Този, който е“ или „Този, който е тук“ (в бъдеще време: „Този, който ще бъде“);
  - f. от еврейска *Hiphil* форма, „Този, който причинява“;
  - g. от еврейски корен, „живее“ (напр. Битие 3:20), като означава „вечно живият, единствено живият“;
  - h. от контекста в Изход 3:13-16, игра на думи на формата в имперфект, използва в перфект: „Аз ще продължа да бъда какъвто бях“ или „Аз ще продължа да бъда какъвто съм бил“ (вж. J. Wash Watts, *A Survey of Syntax in the Old Testament*, p. 67). Пълното име *ЯХВЕ* често се използва в абривиация или вероятно в оригиналната си форма.
    - 1) *Ях* (напр. в алелу-я; BDB 219, Изход 15:2; 17:16; Пс. 89:8; 104:35)
    - 2) *Яху* (в имена, напр. в Исая)
    - 3) *Йо* или *Йе* (в имена, напр. в Йоил, Йешуа)
3. В късния юдаизъм това заветно име се приема за толкова свято (четирибуквието), че евреите се страхуват да го изрекат, за да не нарушат заповедта от Изход 20:7; Втор. 5:11; 6:13. Затова заменят еврейското понятие с дума за „господар“, „владетел“, „съпруг“ – *адон* или *адонай* (господарю мой). Когато четат Стария завет и срещат името *ЯХВЕ*, те произнасят думата „Господ“. Затова в много преводи *ЯХВЕ* се превежда като Господ.
4. Както и с *Ел*, *ЯХВЕ* често се съчетава с други понятия, за да подчертае определени характеристики на заветния Бог на Израил. Възможните комбинации са много, но ето някои от тях.
  - a. *ЯХВЕ Ире* (*ЯХВЕ* ще осигури; BDB 217 & 906), Битие 22:14;

- b. *ЯХВЕ Рофека* (*ЯХВЕ* е твоят изцелител; BDB 217 & 950, *Qal*), Изход 15:26;
- c. *ЯХВЕ Ниси* (*ЯХВЕ* е моето знаме; BDB 217 & 651), Изход 17:15;
- d. *ЯХВЕ Мекадишкем* (*ЯХВЕ*, Който те освещава; BDB 217 & 872, *Piel*), Изход 31:13;
- e. *ЯХВЕ Шалом* (*ЯХВЕ* е мир; BDB 217 & 1022), Съд. 6:24;
- f. *ЯХВЕ Саваот* (*ЯХВЕ* на силите; BDB 217 & 878), I Царе 1:3, 11; 4:4; 15:2; често в пророците);
- g. *ЯХВЕ Роу* (*ЯХВЕ* е моят пастир; BDB 217 & 944, *Qal*), Пс. 23:1;
- h. *ЯХВЕ Цидкени* (*ЯХВЕ* е наша правда; BDB 217 & 841), Ер. 23:6;
- i. *ЯХВЕ Шамат* (*ЯХВЕ* е тук; BDB 217 & 1027), Езек. 48:35.

2:9 „А както е писано“ Еврейски идиом (перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение), с който се въвежда старозаветен цитат. Климент Римски през 95 г. сл. Хр. пише, че това е цитат от Септуагинта от Исая 64:4 или може би в съчетание с Исая 65:17 (ср. с Исая 52:15 и Еремия 3:16; вж. Clement of Rome, *The First Epistle of Clement to the Corinthians XXXIV*). Ориген и Йероним Блажени посочват, че според тях апостол Павел привежда цитат от неканоническа книга със заглавие *Откровение на Илия*, която с времето е била изгубена почти напълно. Истината е, че този цитат (или препратка) не отговаря прецизно на нито един старозаветен текст. (Същото се отнася впрочем и за Матей 2:23; Йоан 7:38 и Яков 4:5).

Бог действа по начини, които човешките същества не биха могли никога да си представят (вж. Исая 55:8-9). Сега обаче чрез евангелието и с помощта на Духа те могат да ги разберат. Колко прекрасно обещание!

■ **„човешко сърце“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 14:25.

2:10 „Но на нас Бог откри това чрез Духа“ Бог Отец чрез Духа е разкрил (гр. *apokaluptō*, аорист, деятелен залог, изявително наклонение) тази скрита тайна в Христос. Всяка мъдрост е скрита в Христос (вж. I Коринтяни 1:18-25,30).

Забележете как се представя Триединният Бог в I Коринтяни 2:8-10: разпънатият Господ на славата (Исус); Бог (Отец); Духът.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ТРОИЦАТА SPECIAL TOPIC: THE TRINITY

Забележете дейността на трите Личности от Троицата, които работят в хармония. Понятието „троица“ за първи път се въвежда от Тертулиан и не е библейска дума, но концепцията е широко разпространена.

- A. Евангелията
  - 1. Мат. 3:16-17; 28:19 (и паралелните пасажи)
  - 2. Йоан 14:26
- B. Деяния – Деяния 2:32-33, 38-39
- C. Павел
  - 1. Римл. 1:4-5; 5:1,5; 8:1-4,8-10
  - 2. I Кор. 2:8-10; 12:4-6
  - 3. II Кор. 1:21; 13:14
  - 4. Гал. 4:4-6
  - 5. Ефес. 1:3-14,17; 2:18; 3:14-17; 4:4-6
  - 6. I Сол. 1:2-5
  - 7. II Сол. 2:13
  - 8. Тит 3:4-6
- D. Петър – I Петър 1:2

Е. Юда – Юда 20-21 ст.

В Стария завет също има намеци за множественост по отношение на Бога.

- А. Употреба на МНОЖЕСТВЕНО ЧИСЛО относно Бога.
  - 1. Името *Елохим* е в МНОЖЕСТВЕНО ЧИСЛО (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИМЕНАТА НА Бога), но когато се използва за Бога, сказуемото винаги е в ЕДИНСТВЕНО ЧИСЛО
  - 2. „Нас“ в Битие 1:26-27; 3:22; 11:7
- В. Ангелът Господен (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: АНГЕЛЪТ ГОСПОДЕН) е видим представител на Бога.
  - 1. Битие 16:7-13; 22:11-15; 31:11,13; 48:15-16
  - 2. Изход 3:2,4; 13:21; 14:19
  - 3. Съдии 2:1; 6:22-23; 13:3-22
  - 4. Захария 3:1-2
- С. Бог и Неговият Дух се споменават поотделно, Битие 1:1-2; Пс. 104:30; Исаия 63:9-11; Езек. 37:13-14
- Д. Бог (*ЯХВЕ*) и Месия (*Адон*) са споменати поотделно, Пс. 45:6-7; 110:1; Зах. 2:8-11; 10:9-12
- Е. Месията и Духът са споменати поотделно, Зах. 12:10
- Ф. И трите личности са споменати в Исаия 48:16; 61:1

Божествеността на Исус и личността на Духа предизвикват проблеми за ранните вярващи, които са стриктни монотеисти (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МОНОТЕИЗЪМ).

- 1. Тертулиан – смята, че Синът е второстепенен (подчинен) по отношение на Отца
- 2. Ориген – смята за второстепенна божествената същност на Сина и Духа
- 3. Арий – отрича божествеността на Сина и Духа
- 4. монархианство – вярват в последователното проявление на Отца, Сина и след това, Духа

Думата „Троица“ е формулировка, развита в историята, на основата на библейски материал.

- 1. През 325 г. сл. Хр. на Събора в Никея се утвърждава догмата за пълната божественост на Исус, еднаква с тази на Отец.
- 2. През 381 г. сл. Хр. на Събора в Константинопол се утвърждава доктрината за пълната божественост на Духа, еднаква с тази на Отца и Сина.
- 3. Доктрината за Троицата най-пълно се представя в съчинението на Августин *De Trinitate* (*За Троицата*).

Действително в тази сфера има определена тайнственост. Новият завет обаче категорично поддържа учението за единност у Бога (монотеизъм), изразяваща се чрез три личности (Отец, Син и Дух).

■ „понеже Духът изследва всичко, дори и Божиите дълбочини“ Акцентът тук е върху пълноценната индивидуалност на Духа (ср. с Исаия 63:10; Ефесяни 4:30). Духът е единственият начин да опознаем Бога (Римляни 8:26-27; 11:33-36). Същият акцент се поставя в целия контекст – с човешки прийоми не е възможно да достигнем до познание на Бога, нито на Божиите неща (планове). Думата „дълбочини“ е метафора за: (1) нещо, което е съдържателно, а не повърхностно; (2) нещо, което е скрито отвъд досега на човека. Делото на Духа е от ключово значение за изобличението, спасението и уподобяването на Христос (Йоан 16:7-14).

Фразата „Божии дълбочини“ може да е била заимствана от речника на някоя от групите в коринтската църква. Дълбочините на Бога са достъпни за всички, които упражняват вяра в Исус Христос. Те повече не са скрити тайни. Благовестието се разкрива на абсолютно всички, които повярват. Вече няма „по-дълбоки неща“, няма повече тайни, нито елитизъм, нито ексклузивизъм!

Прекрасната увереност, която имаме в Божията закрила, грижа и любов, впоследствие ще се използва от по-късните гностици като аргумент в полза на това, че на тях им е било разкрито някакво специално познание (напр. твърдението, че са получили ексклузивен достъп до неканоничната и гностическа книга *Възнесение на Исаия*).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЛИЧНОСТТА НА ДУХА SPECIAL TOPIC: THE PERSONHOOD OF THE SPIRIT

В Стария завет „Духът на Бога“ (*ruach*) е сила, която осъществява целта на ЯХВЕ, но няма намек, че се касае за личност (старозаветен монотеизъм; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МОНОТЕИЗЪМ). В Новия завет обаче се разкрива личностният характер на Светия Дух:

1. Той може да бъде похулен (вж. Мат. 12:31; Марк 3:29)
2. Той поучава (вж. Лука 12:12; Йоан 14:26)
3. Той свидетелства (вж. Йоан 15:26)
4. Той избличава и насочва (вж. Йоан 16:7-15)
5. Той е наречен „кой“ (*hos*; вж. Ефес. 1:14)
6. Той може да бъде наскърбен (вж. Ефес. 4:30)
7. Той може да бъде угасян (вж. I Сол. 5:19)

Текстовете за Троицата също говорят за три личности (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТРОИЦАТА).

1. Матей 28:19
2. II Коринтяни 13:14
3. I Петър 1:2

Духът е свързан с действията на хората.

1. Деяния 15:28
2. Римляни 8:26
3. I Коринтяни 12:11
4. Ефесяни 4:30

В самото начало на Деяния се изтъква ролята на Духа (също както в Евангелието от Йоан). Петдесетница не е началото на работата на Духа, а само една нова глава. Исус винаги е бил изпълнен с Духа. Неговото кръщение не е начало на работата на Духа, а една нова глава. Лука подготвя църквата за една нова глава на ефективно служение. Исус продължава да е фокусът, Духът все още е ефективната сила, а целта е любовта и милостта на Отца да възстановят всички човеци по образа на Бога! (Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЕЧНИЯТ ИЗКУПИТЕЛЕН ПЛАН НА ЯХВЕ.)

2:11-12 Ето пример за по-рано изказана истина. Обърнете внимание на първата и на третата употреба на съществителното „дух“ в този стих. Те би следвало да се изписва с малка буква, докато във втория случай следва да бъде с главна буква: „Дух“. От гръцкия оригинал на Новия завет не е възможно да се определят главни и малки букви. Това решение е на преводачите. Когато се използва главна буква, става дума за личността на Светия Дух; докато когато има малка буква, става дума за човешкия дух (вж. I Коринтяни 6:18; Римляни 8:16; II Коринтяни 2:13; 7:13; 12:18; Галатяни 6:18; Филипяни 4:23). Възможно е също така тук да има препратка към Притчи 20:27.

2:12 „духа на света“ Още една конотация на съществителното *kosmos* („свят“; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 3:21-22). Става дума за организираното човешко общество и функционирането му без Бога (мисъл, която често се среща в съчиненията на апостол Йоан). Днес използваме понятия като „атеистичен хуманизъм“ (ср. с I Коринтяни 2:6). В Римляни 8:15 се нарича „духът на робството“.

■ „за да познаем това, което Бог ни е подарил“ Единственият начин, по който вярващите хора могат да разбират благовестието на Христос и благословенията от Бога, е посредством помощта на Светия Дух.

Със сигурност в своето греховно естество и временно състояние те не са способни напълно и изчерпателно да опознаят Бога. всичко необходимо за спасението и за благочестивия живот обаче им е достъпно чрез откровението на Бог Отец, чрез личността и делото на Божия Син и чрез просветлението на Божия Дух. Фактът, че не можем да знаем всичко, не е извинение да избягваме ясните библейски учения.

От съществена важност е също така вярващите хора да си дават сметка, че Божията мъдрост се предлага на всекиго (Римляни 8:32). Тя е подарък, който Бог желае да даде на всички хора, сътворени по Негов образ (Битие 1:26-27), но сега откъснати и отчуждени от Него поради своето бунтовно естество (Битие 3 гл.). Божията мъдрост не е следствие от интелигентността, социалния статут или находчивостта на човека. Тя е изцяло откровение на Божията любов и милост посредством делото на Христос и действието на Духа. След идването на Христос всяко невежество вече е съзнателен избор на човека! Божият Дух носи светлина, истина и спасение. Духът на този свят носи мрак, заблуда и смърт.

2:13 „за което също и говорим“ От съществено значение е вярващите хора да споделят разкритите им от Бога истини. Те са живот и светлина за този умиращ и изгубен свят. А Бог обича света и е подсигурил необходимото избавление – стига само хората да приемат Божия Син, Божията истина! Откровението е най-напред с изкупителна цел (вж. II Тимотей 2:15), а сетне – и с преобразуваща цел (II Тимотей 3:16-17).

NASB „а с такива, научени от Духа, съчетавайки духовните мисли с духовни думи“
NKJV „които учи Святият Дух, съпоставяйки духовните неща с духовни“
NRSV „учени от Духа, тълкувайки духовните неща на онези, които са духовни“
TEV „говорим не с думи на човешка мъдрост, а с думи, които учи Духът“
NJB „с понятия, научени от Духа, отнасяйки духовен език към духовните неща“

По няколко причини тази фраза съдържа неясноти. Преди да се опитаме да я разясним, нека да напомним, че в подобни случаи разковничето се крие в по-големия контекст и в по-ясните подробности от гръцката граматика и език. По-големият контекст тук се отнася за зрелите вярващи (вж. I Коринтяни 2:6). Сравнява се човешката мъдрост и познание с Божията мъдрост в Христос и с Божието знание, изразено в евангелието. Това е основната истина в 1 и 2 глави.

Святият Дух е незаменим източник на всяко знание (Йоан 16:8-14). Той разкрива духовните истини на онези, които са се доверили на Христос и са приели Духа в себе си. В някои отношения темата на Павел тук е подобна на Исусовата притча за сеяча (Матей 13 гл.). Евангелското послание може да се разбере само от възприемчивите слушатели. Те го приемат, докато невъзприемчивите го отхвърлят.

Думата *pneumatikois* може да бъде в среден род („духовни неща“) или в мъжки род („духовни хора“). Още в следващия стих се споменава друга група хора – *psuchikos* („естествени, изгубени хора“). Възможно е в този смисъл понятието от 13 стих да се отнася за духовни хора. Същата тази група по-рано се споменават в 6 стих (*teleiois*, „зрели, завършени вярващи“), както и в 15 стих (където са наречени *pneumatikos*). Изглежда в текста се говори за три различни групи:

1. изгубени хора;
2. спасени, но незрели вярващи;
3. зрели вярващи.

Често няма видима разлика между първата и втората група.

Ако е така, в такъв случай по какъв начин точно Духът изразява пред хората духовни истини? Сегашното деятелно причастие *sunkrinontes* се използва в Септуагинта със значение „тълкувам сънища“ (вж. Битие 40:8,16,22; 41:12,15; Съдии 7:15; Даниил 5:12; 7:15-16). Обаче същата гръцка дума се използва в Новия завет в настоящия стих и в I Коринтяни 10:12 със значение „съпоставям“. По какъв начин Духът обяснява духовните истини пред духовните хора остава не съвсем ясно. Именно по тази причина не би следвало да влизаме в догматичност или категоричност при тълкуването на този текст. Голямата истина е, че светият Бог търси и постига общение с падналите в грях хора (ср. с I Коринтяни 2:12). Бог говори. Въпросът е дали ние се вслушаме.

Интересна статия със заглавие „Откровение и Писание“ намираме тук: *The Expositor's Bible Commentary*, „Revelation and Scripture“, vol. 1, pp. 461-462. Цитирам абзац от нея:

„За авторите на Новия завет откровението касае истината. Истината е функция на езика. В този смисъл откровението и Писанието са неразривно свързани в новозаветното богословие. Събитието и неговото тълкуване вървят заедно. Откровението в Новия завет по отношение на Исус Христос включва не просто някакви абстрактни и безвременни нравствени истини, нито просто субективните изживявания на Христовите последователи, а е обвързано със съвсем конкретни и действителни събития. Изявлението на апостолите и интерпретацията на събитията е същностната истина. Писателите имат намерение да изявят пред читателя

онова, което става в действителност – тоест да подчертаят какво всъщност се случва заедно със събитията, които разказват. Каквото и мнение да таим по отношение на религиозните убеждения на новозаветните автори, ние трябва също така да си даваме сметка, че те целят да ни предават Божието откровение, изразявайки го на човешки език (I Коринтяни 2:13).“

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 2:14-16

¹⁴ Но естественият човек не възприема това, което е от Божия Дух, защото за него е глупост; и не може да го разбере, понеже то се преценява духовно. ¹⁵ Но духовният човек преценява всичко, а него никой не преценява. ¹⁶ Защото: „Кой е познал ума на Господа, за да може да Го научи?“
А ние имаме ум Христов.

2:14

NASB „един естествен човек“
NKJV „естественият човек“
NRSV „онези, които са недуховни“
TEV „човекът, който няма Духа“
NJB „естествената личност“

Тук виждаме антонима на „духовния човек“, за който четем в I Коринтяни 2:6,13 и 3:1. Това понятие (*psuchikos*) се среща няколко пъти в Новия завет, като се отнася за естествения начин на живот, който се контролира единствено от петте сетива (т.е. животът *bios* за разлика от живота *zoē*). Окончанието *-ikos* означава „белязан от“ (вж. I Коринтяни 3:3). В такъв случай може да става дума за разграничаване на земното от небесното или на недуховното от духовното (вж. I Коринтяни 15:44,46; Яков 3:15; Юда 19 ст.).

NASB „не възприема“
NKJV, NRSV „не приема“
TEV „не може да приеме“
NJB „не оставя място за“

Тук гръцката дума означава „отхвърлям“, „отказвам да приема“, „не мога да схвана“ или „не мога да проумея“. Без отрицателната частица този глагол често се използва за приемане на гостенин. Самата дума *dechomai* (Лука 8:13; Деяния 8:14; 11:1; 17:11; II Коринтяни 11:4; I Солунци 1:6; Яков 1:21) е синоним на думата *lambanō* (Йоан 1:12; 12:48; 14:17). Тя не се отнася за човешко невежество, а касае неспособността да се проумяват духовни истини.

Ето я тайната как и защо някои хора чуват благовестието и откликват с вяра, докато други отказват. Дали техният отказ се дължи на Божието предопределение или на човешката им воля? Отговорът е „да“. Как обаче точно тези две неща са свързани помежду си е част от диалектичката природа на самото откровение (вж. Филипяни 2:12-13; вж. също СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 8:16-17). Много ми допада заключението на Франк Стаг: „В Новия завет противоположното на избирането не е неизбирането, а човешкото отхвърляне на Божието спасение“ (Frank Stagg, *New Testament Theology*, p. 87).

■ „глупост“ Вж. бележката към I Коринтяни 1:25.

■ „то се преценява духовно“ Това е юридически термин, който касае предварителното изчерпателно разследване преди съдебно дело (Лука 23:14; Деяния 12:19; 24:8; 25:26; 28:18) или старателно проучване на нещо (напр. на Писанието, Деяния 17:11; на храна, I Коринтяни 10:25,27). Същата дума се среща още два пъти в I Коринтяни 2:15.

■ Вярващите хора, които са изпълнени с Духа, имат способност да преценяват подобаващо нещата и от физическия, и от духовния свят (вж. I Коринтяни 1:22-25 и 2:2; вж. също бележката към 14:29 и I Солунци 5:20-21). От друга страна, недуховните хора от I Коринтяни 2:14 не са способни правилно да проумяват духовните неща, духовните истини или духовните хора.

2:15 „а него никой не преценява“ Тук, разбира се, имаме характерния мъжки род. Вярващите не могат да бъдат съдени, нито дори разбрани, от невярващите (I Коринтяни 4:3-4). Възможно е тук да има препратка

към някои от враговете на Павел в Коринт (I Коринтяни 9:3). Именно обитаващият в християните Дух може да донесе светлина чрез евангелието. Тази светлина осветлява действителността – не настоящата светска и физическа действителност, а Божията!

2:16 Препратка към Исаия 40:13 в Септуагинта. Според Исаия 40:3 думата „Господ“ е равносилна на Божието име ЯХВЕ. Тук обаче Павел отнася този цитат към Исус Христос (вж. също бел. Към Римляни 10:13 и Филипяни 2:10-11).

Така в този контекст отново се поставя акцент върху нуждата на хората от Духа, за „да чуват“ благата вест и да разбират духовната истина. Този контекст, както и Йоан 14-16 глави са с ключово значение за разбиране на действието на Божия Дух.

Без Духа падналият в грях човек се впуска в предположения, митове и дори демонично вдъхновени лъжи! Колко огромна е трагедията на световните религии и човешките философии!

■ **„А ние имаме ум Христов“** Местоимението „ние“ тук е поставено под ударение! Възможно е то да се отнася за: (1) Павел и неговите спътници; (2) християнските проповедници; (3) зрелите християни. Това не означава, че вярващите знаят всичко, което знае Христос. Идеята е, че Духът е отворил съзнанието ни за Неговата перспектива, за Неговите приоритети, за Неговото сърце (Римляни 12:2; Филипяни 2:5).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Дайте определение за думата „тайна“, както я използва Павел в този контекст.
2. Какво иска да каже Павел с думите, че с голям страх и треперене идва в Коринт?
3. Какво е свидетелството, че проповедите на Павел са имали силата на Духа?
4. Защо авторите на Новия завет не описват рая и ада с особени подробности?
5. Обяснете разликите между „откровение“, „боговдъхновение“ и „просветление“.
6. Посочете трите отделни начина, по които в тази глава Павел използва думата „дух“.
7. Посочете четирите отделни начина, по които в тази глава Павел използва думата „мъдрост“.
8. Потърсете I Коринтяни 2:13 в различни библейски преводи. Според вас какво казва този стих?

І Коринтяни 3 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Съработници за Бога	Сектантството е плътско	Разногласия относно водачите	Служители на Бога	Истинската и лъжливата мъдрост (1:17—3:4)
3:1-9	3:1-4	3:1-4	3:1-4	3:1-4
	Поливане, работа и предупреждение			Мястото на християнския проповедник
	3:5-17	3:5-9	3:5-9a	3:5-9
			3:5-9b-15	
		Учители и църкви под Бога		
3:10-17		3:10-15		3:10-15
		3:16-17	3:16-17	3:16-17
	Избягвайте светската мъдрост			Заклучения (3:18—4:13)
3:18-23	3:18-23	3:18-23	3:18-23	3:18-23

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА І КОРИНТИЯНИ 3:1-23

- A. В тази глава апостол Павел продължава да развива характеристиката на християните в коринтската църква като незрели хора (продължение от 2 глава).
- B. Групирайте се около различни водачи фракции в църквата, които се споменават в 1 глава, сега отново се изброяват конкретно в 3 глава. Това показва, че 1-3 глави са един цялостен аргумент за човешката мъдрост и християнското водачество.
- C. Обърнете внимание на следните три групи:

1. естественият човек, I Коринтяни 2:1
2. духовният човек, I Коринтяни 3:1
3. невръстни в Христос, I Коринтяни 3:1

D. Стихове 10-17 традиционно се смята, че описват плътските християни. Това става ясно при съпоставка с по-големия контекст от 1:12 до 3:4-5. Друго основание за този възглед би било това, че Павел се обръща към църквата (мн.ч. „вие“) в I Коринтяни 3:1,16. Повтарянето на фрази от рода на „всеки човек“, „никой човек“, „някой човек“ в I Коринтяни 3:10,11,12,13,14,15,17,18 също така се явява в подкрепа на това тълкуване.

От друга страна е възможно този текст да е насочен към църковните ръководители (вж. 3:10). Малките групички в коринтската църква не се отнасят за всички коринтяни вярващи (напр. не за зрелите християни от 2:6), а само за някои от тях („плътските“, „невръстни в Христос“, 3:1). Именно водачите на тези групички Павел сравнява със себе си и Аполос в 3:6-9. Непосредственият контекст тук обвързва I Коринтяни 3:10-15 с водачите и с това, как те използват духовните си дарби, за да служат на църквата. Именно в това се състои същността на предупреждението от I Коринтяни 3:17. Трудността се състои в това, да изберем измежду следните два възгледа: (1) Новият завет не говори за духовния статут и последиците от плътското християнство; и (2) „разграничението“ от 3:17 не е много ясно. Стихове 15 и 17 трябва да се разглеждат в напрежение помежду си. Всички условни съюзи „ако“ в този контекст са условни изречения от първи клас – тоест твърдението се предполага, че е вярно за целите на автора. Стих 14 предполага, че тези хора наистина са повярвали, докато 15 стих предполага, че някои ще изгубят всяка награда. Думата „изпита“ в 13 стих загатва, че става дума за проверка, която се нуждае от одобряване. Контекстът обаче показва, че Павел ги укорява за това, че не са разбрали евангелието и че са недуховни, завистливи и подмолни.

На мен ми се струва, че най-доброто решение е да не се прилага този текст към всички християни, но и също така да не се ограничава единствено до ръководителите. Този текст конкретно се отнася за онези, които провокират разцепления и разделения в църквата. Всички вярващи хора ще трябва един ден да дадат обяснение пред Бога за служението си към църквата или за шетите, които са ѝ нанасяли (вж. II Коринтяни 5:10; Галатяни 5:10).

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 3:1-4

¹ И аз, братя, не можах да говоря на вас като на духовни хора, а като на плътски, като на невръстни в Христос. ² Храних ви с мляко, а не с твърда храна; защото още не можехте да я приемете, а и сега още не можете. ³ Защото и досега сте плътски. Защото, докато между вас има завист и кавги, и разцепления, не сте ли плътски и не постъпвате ли по човешки? ⁴ Защото, когато един казва: Аз съм Павлов, а друг: Аз съм Аполосов, не постъпвате ли по човешки?

3:1 „братя“ Вж. пълната бележка за тази дума към I Коринтяни 2:1.

☐ „не можах да говоря на вас“ Тук глаголите са в аорист изявително наклонение и аорист инфинитив. Отнася се за първите проповеди на Павел в Коринт (Деяния 18:1-18).

NASB, NKJV, NRSV	„като на духовни хора“
TEV	„като на хора, които имат Духа“
NJB	„като духовни хора“

Към кого насочва думите си апостол Павел: (1) към всички вярващи или (2) към духовно незрелите (т.е. групичките, за които става дума в 3:4)? Отговорът на този въпрос зависи от тълкуването на 2:6. Имало ли е в коринтската църква хора, които са били водени от Духа и зрели във вярата? Или всички християни там са били незрели?

■ „а“ Тук се използва силният съюз *alla*. Явно се прави контраст между „зрелите“ хора от I Коринтяни 2:6 (т.е. духовните хора) и „плътските“ хора от I Коринтяни 3:1-4. И двете групи имат Божия Дух (т.е. и едните, и другите са християни), но у първите присъствието на Духа е видимо, докато последните са белязани от светско мислене.

NASB	„хора на плътта“
NKJV	„като на плътски“
NRSV	„като хора на плътта“
TEV	„като че принадлежите на този свят“
NJB	„като хора, които все още живеят според естествените си наклонности“

Думата на гръцки език тук е *sarkinos*. Наставката *-inos* означава „направени от“ или „произлезли от“ (напр. „сърце от плът“; вж. II Коринтяни 3:3). Следователно значението би могло да бъде буквално „направени от плът“. Павел използва понятието „плът“ по няколко начина (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 1:26). Контекстът (в случая фразата „като на деца в Христос“) сякаш подсказва, че става дума за повярвали хора, които имат Божия Дух, но все още живеят според светските пътища. Тук идеята е различна от случая, когато Павел съпоставя плътта с Духа (Римляни 8:1-11). По-скоро иде реч за определена категория вярващи. Ако е така, значи контекстът е едно от малкото места в Новия завет, където се прави подобно разграничение. Ето я трагедията на спасението без осветление. Да твърдиш, че Христос е твой спасител, но да не живееш под Неговото господство. Ако това ужасяващо духовно състояние е белязано от завист, боричкания и дух на вътрешно разцепление, тогава какво да кажем за съвременната църква? Колко голяма е трагедията на „бебетата християни“ в Божието царство! Колко болка донася тя в сърцето на Царя!

■ „невръстни в Христос“ Всеки християнин първоначално е бебе в Христос. В това няма нищо срамно. Такъв е произходът на семейната метафора, според която ние „се раждаме отново“ (Йоан 3:3; II Коринтяни 5:17; I Петър 1:3,23). Не може обаче цял живот да оставаме бебета!

3:2 „Храних ви с мляко“ Част от разгърнатата метафора за новоповярвалия християнин, който прилича на невръстно детенце (Евреи 5:12-14; I Петър 2:2). Тертулиан и Иполит ни казват, че като символ на тази истина през ранната църква са давали чаша мляко на новоповярвалите хора при първата им Господня трапеза.

■ „още не можехте да я приемете“ Много месеци са изминали, докато Павел успее да им напише това писмо. Въпреки че е съвсем нормално в началото на християнския си живот да си бебе, ще бъде истинска трагедия, ако след много години продължаваш да си на такова равнище.

Началните стихове на 3 глава вероятно са засегнали духовната гордост на водачите на съответните малки групички в коринтската църква. Показателна е смяната на времето – от минало несвършено („още не можехте“) към сегашно време (т.е. „и сега не можете“). Думата „можехте“ на гръцки е *dunamai*, което означава силата да действаш, да постигаш, да функционираш за някакъв конкретен резултат. Спасението е дадено на вярващите, за да служат. В настоящето време те са призовани към хриstopодобие, а не само да се застраховат за небето. Тези „вярващи“ хора не са имали силата на Царството. Притежавали са единствено плътска сила, което в действителност означава пълно безсилие!

3:3	
NASB, NKJV	„все още сте плътски“
NRSV	„все още сте от плътта“
TEV	„все още живеете като хората от този свят“
NJB	„все още живеете по естествените си наклонности“

Думата на гръцки език тук е *sarkinos*. Наставката *-inos* означава „белязани от“ (вж. I Коринтяни 2:14-15). Павел играе с думата *sarx* („плът“) в 3:1,2, описвайки мнозина от коринтските вярващи като спасени, но много незрели хора. Те са себични, а не жертвоготовни! Относно думата „плът“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26.

■ „завист и кавги“ Това са две от делата на плътта, които Павел описва в Галатяни 5:19-21. Те са свидетелство, че някои от християните в коринтската църква са все още плътски.

Според някои ранни гръцки манускрипти (като P⁴⁶, D и сирийските преводи) тук има допълнително описателно понятие „разделения“, което също се среща в Галатяни 5:20. Със сигурност то е било валидно описание на обстановката в Коринт. Тази дума обаче липсва в ръкописите P¹¹, κ, A, B, C и P, както и във Вулгата и в коптските и арменските преводи. Вероятно е добавка от преписвач, като UBS⁴ дава рейтинг на липсата ѝ B (почти сигурно).

■ „не постъпвате ли по човешки“ Граматическата форма на този въпрос предполага отговор „да“. В това се състои същността на плътското състояние. Зрелостта си личи по плодовете – както в отношенията, така и в действията ни (вж. Римляни 8:1-11; Матей 7:1 и сл.).

3:4 Става дума за разделенията от I Коринтяни 1:10-17.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 3:5-9

⁵ Какво е тогава Аполос и какво – Павел? Служители, чрез които повярвахте, и то, както Господ е дал на всекиго. ⁶ Аз посадах, Аполос напои, но Господ даде растежа. ⁷ И така, нито този, който сади, е нещо, нито този, който напоява, а Господ, който дава растеж. ⁸ И така, този, който сади, и този, който напоява, са едно, но всеки ще получи своя собствена награда според своя собствен труд. ⁹ Защото сме съработници на Бога; вие сте Божия нива, Божи строеж.

3:5

NASB, NRSV, NJB
NKJV, TEV

„какъв“
„кой“

Английският превод KJV тук предпочита думата „кой“ (*tis*), като следва гръцките ръкописи P⁴⁶, C, D, G. Повечето съвременни английски преводи обаче предпочитат „какъв“ (*ti*). Изглежда целта е да се свали фокусът от конкретните личности (Аполос, Павел, Петър). Този вариант се потвърждава и от употребата на *ti* по-нататък в 7 стих. Вж. Bruce Metzger, *A Textual Commentary On the Greek NT*, p. 548.

■ „Служители“ Това е понятието *diakonos*, от което произлиза съвременната дума „дякон“ (вж. Филипяни 1:1; I Тимотей 3:8,12). На гръцки език служението, служенето и помагането се обозначават от три глагола (*therapeuō*, *hupēreteō* *diakoneō*). Другото разпространено понятие *latreuō* се използва за „служение“ от свещеници. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтяни 4:1.

■ „чрез които повярвахте“ Християнството започва със съзнателно решение да приемеш (тук глаголът е в аорист, деятелен залог, изявително наклонение) Божието благовестие – т.е. Исус Христос, Неговите учения, Неговото изкупително дело, Неговото възкресение и Неговото завръщане. Човек не влиза неусетно в спасението. То не произлиза от вярата на родителите, от етническия произход или от интелигентността на човека. Спасението е предмет на Божия заветен дар на нашия заветен отклик (с покаяние, вяра, покорство, служение и устояване). Човек става християнин, когато приеме Христос, когато повярва в благовестието и когато ходи в Христос. Читателите на Павел са предприели първите две стъпки, но не изпълняват третата. Благовестието е както Личност, така и истина, така и стил на живот. За да има зрялост, са необходими и трите неща.

Гръцкият глагол *pisteuō* се превежда „вярвам“, „доверявам се“. Старозаветният му аналог означава „да бъде твърд“ и се използва метафорично за човек, който е лоялен и верен и на когото може да се има доверие (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:9). Както може да се види в приложението на този контекст, хората могат само да откликнат на Божията вяроност и заветна лоялност. Човешката вяра е просто реакция на Божията вяроност! Предметът на вярата и обещанието на вярата е в личността на Бога! Неговата благодат, Неговата милост, Неговото призвание, Неговият Син и Неговият Дух – само в тях е надеждата на разбунтувалото се човечество.

■ **„както Господ е дал на всекиго“** Акцентът тук е върху Божиите действия, а не върху човешкия отклик или изпълнение. Целта на предопределението е святостта (Ефесяни 1:4; 2:10) а не привилегираната позиция, нито упражняването на личната привилегия или личните предпочитания. Всеки един вярващ получава всичко необходимо от Бога, за да служи в църквата и за църквата (вж. I Коринтяни 12:7; Ефесяни 4:11-13).

Трудно е да кажем с категоричност кой е „Господ“. Обикновено Бог Отец е този, които призовава хората към спасение Павел обаче в I Коринтяни вече неколкократно използва титлата „Господ“ за Исус (I Кор. 1:2,3,7,8,9,10; 2;8). В други няколко случая обаче той цитира текст от Стария завет, където същата титла се отнася за ЯХВЕ (I Кор. 1:31; 2:16; 3:20). Неяснотата се вижда в 1к 2:16, където думата „Господ“ е цитат от Стария завет, използвана паралелно с фразата „умът Христов“.

Фразата „на всекиго“ също ясно показва колко трудно е да се определят точните адресати на писмото. Дали става дума за водачи като Павел и Аполос или за вярващите в коринтската църква, или пък за всички вярващи изобщо?

1. Всички вярващи са призвани и надарени. Само някои обаче имат призвание да ръководят (вж. Числа 16:3).
2. Контекстът изключително общностен ли е или има и акцент върху отделни фигури (т.е. конкретни ръководители)?

3:6 „посади... напои“ Тук Павел използва селскостопанска метафора. Благовестието е семето (вж. Матей 13 гл.), а хората имат отговорност да го засяват и да го напояват.

Великото поръчение (Матей 28:18-20) има две страни:

1. благовестване
2. ученичество

Апостол Павел поставя началото на църквата чрез благовестителско проповядване, а Аполос поема изграждането на вярващите хора. Двете неща са еднакво същностни и неразделни!

■ **„Господ даде растежа“** Тук глаголет е в несвършено време, което обозначава продължително действие в миналото. Делото и на Павел, и на Аполос е било ограничено във времето, докато действията на Бога продължават все още (I Коринтяни 3:7).

3:8

NASB, NKJV	„са едно“
NRSV	„имат обща цел“
TEV	„помежду им няма разлика“
NJB	„всичко е едно“

Въпросът с тази кратка и неясна гръцка фраза (вж. NASB, NKJV) се състои в следното: (1) Всички водачи ли са еднакви? (2) Всички водачи ли участват в същото служение за изграждане на църквата? Истинският контраст не е между духовните дарби (между благовестител и учител; между пастир и наставник и т.н.; вж. Ефесяни 4:11), а между Божието действие и ролята на хората като Негови инструменти. Бог е в основата!

■ **„но всеки ще получи своя собствена награда според своя собствен труд“** Темата с наградата се развива допълнително в 10-15 стихове на тази глава. По този въпрос вж. бележката към 3:14.

Идеята за награди за служението е свързана с духовния принцип, който се разкрива в I Коринтяни 3:13 и Галатяни 6:7. Човек жъне онова, което е посял (ср. с II Коринтяни 9:6).

В същата насока са и богословските въпроси за степените на награди. Познаването на благовестието заедно със силата на Духа и призива за водачество в Божията църква води със себе си и по-голяма отговорност (вж. Лука 12:48). Новият завет изглежда наистина учи за различни нива на награждаване и наказание (вж. Матей 10:15; 11:22,24; 18:6; 25:21,23; Марк 12:40; Лука 12:47-48; 20:47; Яков 3:1). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 9:24.

3:9

NASB, NKJV	„ние сме Божии съработници“
NRSV	„ние сме Божии служители, работещи заедно“
TEV	„ние сме партньори, работещи заедно за Бога“

Различните преводи тук се опитват да покажат, че Аполос и Павел са работели „за“ Бога, а не че и тримата са били съработници. Приоритетът в насоката и съдържанието на служението винаги следва да бъде у Бога, а не върху човешките водачи, които са временно в такава позиция!

Това се отнася за Павел и Аполос. Използва се близкоизточна метафора за семейство, което се труди заедно на полето (вж. II Коринтяни 6:1). Този стих съдържа три притежателни родителни падежа: Павел и Аполос принадлежат на Бог Отец, също както и коринтската църква.

☐ „вие сте Божия нива, Божи строеж“ Става дума за коринтската църква. Апостол Павел използва метафори от земеделието (ср. с Исаия 61:3; Матей 15:13) и от строителството (ср. с Ефесяни 2:20-22; Колосяни 2:7; I Петър 2:5), с които описва църквата. От богословска гледна точка следва да помним, че църквата – това са хората, а не сградите.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 3:10-15

¹⁰ Според дадената ми Божия благодат, като мъдър майстор-строител аз положих основа, а друг гради на нея. Но всеки нека да внимава как гради на нея. ¹¹ Защото никой не може да положи друга основа освен тази, която е положена, която е Исус Христос. ¹² И ако някой гради на тази основа злато, сребро, скъпоценни камъни, дърва, сено, слама, ¹³ на всекиго делото ще стане явно какво е; защото Денят ще го изяви, понеже в огън се открива; и огънят ще изпита какво е делото на всекиго. ¹⁴ Този, на когото делото, което е градил, устои, ще получи награда. ¹⁵ А този, на когото делото изгори, ще претърпи загуба; но самият той ще се спаси, само че като през огън.

3:10 „Според дадената ми Божия благодат“ Павел твърди, че неговото собствено спасение, призвание и надареност са предназначени да го подготвят, за да бъде апостол сред езичниците (ср. с I Кор. 15:10).

☐ „като мъдър майстор-строител“ Възможно е значението тук да е „строителен надзор“. Съвременната дума „архитект“ произлиза етимологически от това съществително. В някакъв смисъл Павел тук подчертава своя авторитет като апостол, изпратен сред езичниците. Той е първият, донесъл благовестието сред тези коринтяни.

☐ „аз положих основа“ Става дума за първоначалното въвеждане на благата вест в град Коринт. Може би тук има препратка към Исаия 28:16. Истинската основа е Господ Исус!

☐ „а друг гради на нея“ Павел е поставил началото на тази църква, ала други са продължили надграждане след него. Аполос е един от примерите (вж. I Коринтяни 3:5-9). Според контекста обаче е възможно Павел тук да говори за онези водачи в църквата, които провокират разцепленията между вярващите. Може би именно тези хора са били ръководители на различните домашни църкви.

☐ „нека да внимава“ Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение на думата *blepō* – „гледам“. Това е предупреждение, че водачите на църквата един ден ще дават отчет пред Бога за своята дейност – досущ като всички останали вярващи (II Коринтяни 5:10).

3:11 В този текст се споменават два критерия за църквата:

1. Посланието на вярващия/ръководителя трябва да се христичентрично (I Кор. 3:11-12; Еф. 2:20-21);
2. Животът на вярващия/ръководителя трябва да е христоподобен (I Кор. 3:12-15).

3:12 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас – тоест твърдението се предполага, че е вярно от гледна точка на автора и за неговите литературни цели (вж. I Коринтяни 3:12,14,15,17, 18). Някои водачи са плодоносни и ценни, докато други са вредни и разрушителни!

■ **„ако някой гради на тази основа“** Основният въпрос пред библейските преводачи тук е за коя основа говори сега Павел: (1) за благовестието ли (I Коринтяни 3:11); или (2) за коринтската църква (I Коринтяни 3:10)? Дали се обръща към ръководителите или общо към всички вярващи? Тълкуването на I Коринтяни 3:10-15 би следвало да има връзка с I Коринтяни 3:16-17, където се говори, че църквата като цяло е храм на Бога.

■ **„злато, сребро, скъпоценни камъни“** Акцентът тук е върху онова, което е трайно, красиво и скъпо; което не може да се унищожи чрез огън. Скъпоценните камъни може да са бисери, полускъпоценни камъни или полиран мрамор.

3:13

NASB	„ще стане очевидно“
NKJV	„ще стане изявено“
NRSV	„ще стане видимо“
TEV	„ще се види“
NJB	„ще се покаже“

Това категорично изявление на служението на вярващите или ръководителите (т.е. на техните мотиви, действия и намерения) се акцентира от трикратно наслагване на глаголи в 13 стих:

1. ще стане очевидно (*phainō*)
2. ще го изяви (*dēloō*)
3. открива (*apokaluptō*)

Видимото разкриване и съд за вярващите вероятно се отнасят до Христовото съдилище (II Кор. 5:10).

■ **„Денят ще го изяви“** Става дума за „Деня Господен“ – заимствана фраза от Стария завет, която говори за времето на прославянето и наградите (за вярващите) и на осъждението (за невярващите). Дори и вярващите хора обаче предстои да отговарят за действията си пред Христовото съдилище (II Кор. 5:10; Матей 12:36-37; 25:31 и сл.; Римляни 2:16; 14:12; Галатяни 5:10; Евреи 13:17).

■ **„огън“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ОГЪН SPECIAL TOPIC: FIRE

В Писанието огънят (BDB 77, KB 92) има както положителни, така и отрицателни конотации:

А. Положителни

1. топлини (вж. Исаия 44:15; Йоан 18:18);
2. светлини (вж. Исаия 50:11; Матей 25:1-13);
3. готвачи (вж. Изход 12:8; Исаия 44:15-16; Йоан 21:9);
4. за очистване (вж. Числа 31:22-23; Пр. 17:3; Исаия 1:25; 6:6-8; Еремия 6:29; Мал. 3:2-3);
5. за святост (вж. Битие 15:17; Изход 3:2; 19:18; Езекиил 1:27; Евреи 12:29);
6. за ръководството на Бога (вж. Изход 13:21; Числа 14:14; I Царе 18:24);
7. за приемане на сила от Бога (вж. Деяния 2:3);
8. закрила от Бога (вж. Захария 2:5).

В. Отрицателни

1. изгаряне (вж. Ис. Нав. 6:24; 8:8; 11:11; Мат. 22:7);
2. унищожаване (вж. Битие 19:24; Левит 10:1-2);
3. гняв (вж. Числа 21:28; Исаия 10:16; Захария 12:6);
4. наказание (вж. Битие 38:24; Левит 20:14; 21:9; Исус Навиев 7:15);
5. за лъжливи есхатологични белези (вж. Откровение 13:13).

С. Божият гняв срещу греха се изразява чрез огнени метафори:

1. Неговият гняв пояжда (вж. Осия 8:5; Софония 3:8);
2. Той излива огън (вж. Наум 1:6);
3. вечен огън (вж. Еремия 15:14; 17:4; Матей 25:41; Юда 7 ст.);
4. есхатологично осъждане (вж. Матей 3:10; 13:40; Йоан 15:6; II Сол. 1:7; II Петър 3:7-10; Откровение 8:7; 16:8; 20:14-15).

Д. Огънят често се появява при теофания:

1. Битие 15:17;
2. Изход 3:2;
3. Изход 19:18;
4. Псалом 18:7-15; 29:7;
5. Езекиил 1:4,27; 10:2;
6. Евреи 1:7; 12:29.

Е. Подобно на редица други метафори в Библията (като кваса или лъва) огънят може да означава или благословение, или проклятие в зависимост от контекста.

■ „ще изпита“ Става дума за пречистващия огън (вж. I Коринтяни 4:5), който изпитва с цел одобрение (т.е. *dokimazō*).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ГРЪЦКИ ДУМИ ЗА ИЗПИТАНИЕ И ТЕХНИ КОНОТАЦИИ SPECIAL TOPIC: GREEK TERMS FOR TESTING AND THEIR CONNOTATIONS

Има две гръцки понятия, които съдържат идеята за изпитание с определена цел.

1. *Dokimazō, dokimion, dokimasia*

Понятие от металургията, означаващо да изпиташ истинската същност на дадено нещо (или метафорично някого) чрез огън (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ОГЪН). Огънят разкрива истинския метал и изгаря (очиства) шлаката. Този физичен процес се превръща в силен идиом за Бога, Сатана или човечите, които изпитват останалите. Този термин е използван само в позитивен смисъл на тестване с цел приемане и утвърждаване (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: БОГ ИЗПИТВА ХОРАТА [СЗ]).

В Новия завет се използва, когато се говори за опитване на:

- a. волове, Лука 14:19
- b. нас самите, I Кор. 11:28
- c. нашата вяра, Яков 1:3
- d. дори Бог, Евр. 3:9

Очаква се изходът от тези изпитания да бъде позитивен (вж. Римляни 1:28; 14:22; 16:10; II Коринтяни 10:18; 13:3; Филипяни 2:27; I Петър 1:7). Затова понятието съдържа идеята за нечие изпитание, при което човекът е доказал, че е:

- a. достоен
- b. добър
- c. искрен
- d. ценен
- e. почтен

2. *Peirazō, peirasmus*

Това понятие съдържа идеята за изпитване с цел провал или отхвърляне. Често се използва във връзка с изкушенията на Исус в пустинята.

- a. Изразява опита Исус да бъде хванат в капан (вж. Матей 4:1; 16:1; 19:3; 22:18,35; Марк 1:13; Лука 4:2; Евреи 2:18).
- b. Това понятие (*peirazōn*) се използва като титла за Сатана в Мат. 4:3; I Сол. 3:5.
- c. Употреба:
  - 1) Използва се от Исус, когато предупреждава да не изпитваме Бога (вж. Мат. 14:7; Лука 4:12).
  - 2) Описва опита да правиш нещо, което претърпява провал (вж. Деяния 9:20; 20:21; Евреи 11:29).
  - 3) Използва се във връзка с изкушенията и изпитанията на вярващите (вж. I Кор. 7:5; 10:9,13; Гал. 6:1; I Сол. 3:5; Евреи 2:18; Яков 1:2,13,14; I Петър 4:12; II Петър 2:9).

■ **„делото на всекиго“** Според контекста тук би следвало да иде реч за ангажираността на църквата. Всички духовни дарби са предназначени за изграждането на църквата (I Коринтяни 12:7). В Писанието няма никаква духовна разлика между духовници и миряни, между водачи и последователи. Има обаче разлики между задачите, които са ни възложени (Числа 16:3). Водачите носят по-голяма отговорност (Яков 3:1).

3:14 „ако“ Това е второто от поредицата условни изречения от първи клас, за което се предполага, че е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели (вж. I Коринтяни 3:12,14,15,17,18).

■ **„ще получи награда“** Този текст говори за награди, а не за спасението. Следователно се приема по презумпция, че адресатите на посланието са вярващи хора!

Представата на Новия завет, че за вярващите хора има определени известни награди според делата им, следва да се разграничава от спасението по заслуги (Римляни 6:23). В Стария завет наградите или благословенията се обвързват с послушанието на хората (вж. Втор. 11:13-32,27-29; Псалом 1). В един смисъл това все още е вярно. Самото спасение обаче е дар, а не награда. Изпълненият с вяра и послушание живот е следствие от спасението, а не път към него. Човек може да изгуби наградите си, но не и спасението си. Наградите са белег дали служението на вярващия търпи развитие. Апостол Павел тук унивесализира есхатологичното си заключение (вж. I Солунци 2:19-20; Филипяни 2:14-16), като включва всички вярващи. Наградите са начин за оценяване на онези, които са служели плодно и вярно за разпространението на благата вест. Наградите са Божият дар посредством силите, които Той ни е дал за съграждането на Царството. Подобно на всички останали заветни отношения обаче тук също вярващите трябва да откликват по съответния начин, и то с постоянство (I Кор. 9:24-27). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СТЕПЕНИ НА НАГРАДИ И НАКАЗАНИЯ към I Коринтяни 9:24-27.

3:15 „този, на когото делото изгори“ Колко огромна е трагедията на безплодното, себично и разпокъсано християнство – трагедия за отделната личност, трагедия за цялата църква, а и трагедия най-вече за неспасените хора!

■ **„но самият той ще се спаси“** Тук се илюстрира важността на благодатта дори и когато има вероятност да се изгуби наградата.

Тази представа може би отговаря на богословската дилема за безвъзмездното спасение по Божия благодат, завършеното Христово дело и действието на Святия Дух в съпоставка с истината, че християнският живот ще ни коства всичко. Единственото ми опасение да използвам този текст като ключова концепция е това, колко рядко в Писанието се използва богословската категория за „отпаднали“, плътски християни бебета! Съвременната църква прибегва до това понятие, за да си обяснява неплодното, апатично и светско християнство, докато в същото време твърде рядко изтъква новозаветния мандат за духовно израстване (вж. Евреи 5:11-14).

■ **„ще се спаси“** В тази фраза може да се долови есхатологична ориентация. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СПАСЕНИЕТО (ГРЪЦКИ ГЛАГОЛНИ ВРЕМЕНА) SPECIAL TOPIC: SALVATION (GREEK VERB TENSES)

Спасението не е продукт, а взаимоотношение. То не завършва в момента, когато човек се доверява на Христос; това е само началото (то е тясна порта и тесен път; Мат. 7:13-14)! Спасението не е застраховка срещу пожар, нито е билет за небето, но представлява живот на растящо уподобяване с Христос (вж. Римляни 8:28-29; II Коринтяни 3:18; 7:1; Галатяни 4:19; Ефесяни 1:4; 4:13; I Солунци 3:13; 4:3,7; 5:23; I Петър 1:15). В Америка има поговорка, която казва, че колкото по-дълго една семейна двойка живеят заедно, толкова повече заприличват един на друг. Това е целта на спасението!

СПАСЕНИЕТО КАТО ЗАВЪРШЕНО ДЕЛО (АОРИСТ)

- ◆ Деяния 15:11
- ◆ Римляни 8:24
- ◆ II Тимотей 1:9
- ◆ Тит 3:5
- ◆ Римляни 13:11 (съчетава АОРИСТ с ориентация за в БЪДЕЩЕ)

СПАСЕНИЕТО КАТО НАСТОЯЩА РЕАЛНОСТ (ПЕРФЕКТНО ВРЕМЕ)

- ◆ Ефесяни 2:5,8

СПАСЕНИЕТО КАТО ПРОДЪЛЖИТЕЛЕН ПРОЦЕС (СЕГАШНО ВРЕМЕ)

- ◆ I Коринтяни 1:18; 15:2
- ◆ II Коринтяни 2:15
- ◆ I Петър 3:21

СПАСЕНИЕТО КАТО ЗАВЪРШЕНО ДЕЙСТВИЕ В БЪДЕЩЕ (БЪДЕЩЕ време или според контекста)

- ◆ Римляни 5:9,10; 10:9,13
- ◆ I Коринтяни 3:15; 5:5
- ◆ Филипяни 1:28;
- ◆ I Солунци 5:8-9
- ◆ Евреи 1:14; 9:28
- ◆ I Петър 1:5,9

Следователно спасението започва с първоначално решение на вяра (вж. Йоан 1:12; 3:16; Римляни 10:9-13), но то трябва да се прояви в един живот на вяра (вж. Римл. 8:29; Гал. 3:19; Ефес. 1:4; 2:10), а един ден ще бъде изцяло завършено (вж. I Йоан 3:2). Този последен етап се нарича прославяне (Римляни 8:28-29). Може да се илюстрира така:

1. първоначално прославяне – оправдание (спасение от наказанието за греха);
2. прогресивно спасение – освещение (спасение от силата на греха);
3. окончателно спасение – прославяне (спасение от присъствието на греха).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 3:16-17

¹⁶ Не знаете ли, че сте храм на Бога и че Божият Дух живее във вас? ¹⁷ Ако някой развали Божия храм, него Бог ще развали; защото Божият храм е свят, а този храм сте вие.

3:16 „Не знаете ли, че сте храм на Бога“ Думата „храм“ в този стих няма определителен член (т.е. не става дума за основното светилище). Местоимението „вас“ е в множествено число, докато съществителното „храм“ е в единствено. Следователно в този контекст „храм“ се отнася за цялата църква в град Коринт (вж. II Коринтяни 6:16; Ефесяни 2:21-22), която може би е била съставена от няколко домашни групи.

Фокусът на еврейската вяра е съсредоточен върху ритуалите и литургиите в храма (Еремия 7 гл.), а не толкова върху личната вяра в ЯХВЕ. Въпросът се състои не в това, кога или как се покланя човек, а по-скоро с кого са неговите взаимоотношения – а именно, с Бога. Исус посочва собственото си тяло като храма на Бога (Йоан 2:21). Той е по-велик от старозаветния храм (Матей 12:6). Божиите действия се изместват от свещената сграда към свещеното (т.е. изкупено и осветено) тяло от вярващи хора. Фокусът на Божието дело в света са хората! Тялото на Исус сега е място – както общностно, така и индивидуално.

■ **„че Божият Дух живее във вас“** Глаголът „живее“ е в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение. Думата „вас“ е в мн. ч. Представата за храма като единственото местообитание на ЯХВЕ в Стария завет тук се придружава от представата, че Църквата е местообитанието на Святия Дух.

Истината за обитаващия в хората Бог се среща многократно в Новия завет. И трите личности на Троицата се казва, че обитават в хората:

1. Духът (Йоан 14:16-17; Римляни 8:9,11; I Коринтяни 3:16; 6:19; II Тимотей 1:14);
2. Синът (Матей 28:20; Йоан 14:20,23; 15:4-5; Римляни 8:10; II Коринтяни 13:5; Галатяни 2:20; Ефесяни 3:17; Колосяни 1:27);
3. Бог Отец и Бог Син (Йоан 14:23, II Коринтяни 6:16).

3:17 „Ако някой развали Божия храм, него Бог ще развали“ Тук условното изречение е от първи клас – тоест твърдението се предполага, че е действително има недуховни вярващи, които пречат делото на църквата (които може да са или сред водачите, или сред групичките). Акцентът тук е върху действията на отделния вярващ. Това не влияе на спасението му (I Кор. 3:15), а на наградата, която ще получи.

Върховната трагедия на вярващите, които водят себичен и безплоден живот, се състои в потенциала на ресурсите, които имат на разположение. Те познават благовестието, имат Духа, но въпреки всичко нанасят щети на църквата с действията си. Именно тук Лука 12:48 говори най-силно! Говори ли и на вас?

Понятието *phtheirō* („развалям“, „унищожавам“) има няколко значения в Новия завет:

1. покварявам или развалям физически (за гнил плод, развалено месо; дори и метафорично за влиянието на парите върху сърцето на човека);
2. покварявам или развалям нравствено (за нарушаване на правилата на спортно състезание или за сексуално изкушаване);
3. унищожавам
  - a. физически
  - b. духовно
  - c. окончателно

Единствено непосредственият контекст може да определи кое е конкретното значение. Тук думата се използва два пъти в две последователни подчинени изречения. Не е сигурно обаче дали значението е едно и също или в първия случай става дума за църквата, а във втория – за отделната личност. Понятието в контекста се отнася за спасените, но незрели вярващи хора, които причиняват разцепления в коринтската църква. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 15:42.

Трудно е да изясним с категоричност какво е значението на думата „развали“ в този контекст (ср. с Матей 18:6; Лука 17:1-2; Римляни 14:15; I Коринтяни 5:5; 8:11; I Тимотей 1:20).

И докато съм на тази тема, лично аз не съм убеден, че това понятие (и свързаните с него) могат да се използват с основание за доказване на физическото унищожаване на изгубените хора (вж. Fudge, *The Fire that Consumes*). По-скоро става дума за тяхното съзнателно и вечно отделяне от Бога (в ада; вж. Даниил 12:2; Матей 25:46; Деяния 24:15).

Напълно е възможно и Павел тук да прави връзка с казаното в I Коринтяни 5:5 и I Тимотей 1:20, където църквата налага дисциплина с лишаване от общение (ала винаги с надеждата и молитвата това да доведе до покаяние и съответно до възстановяване).

■ **„Божият храм е свят, а този храм сте вие“** Тук представата е общностна. Свързаното с тази тема логично приложение е, че отделният вярващ човек също сам по себе си е храм на Бога (I Коринтяни 6:19). Християните са призовани към святост (Матей 5:48; Ефесяни 1:4).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СВЯТ
SPECIAL TOPIC: HOLY

I. Старият завет (онагледено предимно от Исаия)

- A. Етимологията на понятието *kadosh* (BDB 872, KB 1072) е несигурна, вероятно идва от Ханаан (т.е. от угаритски). Възможно е част от корена (*kd*) да означава „разделям“. Това е източникът на популярната дефиниция „отделени за Божия употреба“ (т.е. отделени от ханаанската култура; вж. Втор. 7:6; 14:2,21; 26:19).
- B. Понятието е свързано с Божието присъствие в неща, места, време и личности. Не се използва в Битие, но се среща многократно в книгите Изход, Левит и Числа.
- C. В пророческата литература (особено Исаия и Осия) преобладава личностният елемент, който до това време е бил наличен, но без акцент върху него (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТИЯТ). Превръща се в начин за определяне на Божието присъствие (вж. Исаия 6:3). Бог е свят. Неговото име представя характера Му като свят. Неговите хора, които трябва да разкриват характера Му пред нуждаещия се свят, са свети (ако се покоряват на завета с вяра).
1. ПРИЛАГАТЕЛНО – BDB 872, קדוש – „свят“, „свещен“
    - a. Бог – Исаия 5:16; 6:3 (три пъти); вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТИЯТ
    - b. Неговото име – Исаия 40:25; 49:7; 57:15
    - c. Неговото обиталище – Исаия 57:15
    - d. Неговият *шабат* – Исаия 58:13
  2. ГЛАГОЛ – BDB 872, קדש – „освещавам“, „посвещавам“
    - a. Божият характер – Исаия 5:16; 29:23
    - b. Бог – Исаия 8:13; 65:5
    - c. Божиите ангели – Исаия 13:3
    - d. Божието име – Исаия 29:23
    - e. празник – Исаия 30:29
    - f. осветени хора – Исаия 66:17
  3. СЪЩЕСТВИТЕЛНО – BDB 871, קדוש – „отделеност“, „осветеност“
    - a. свято семе – Исаия 6:13
    - b. свята планина – Исаия 11:9; 27:13; 56:7; 57:13; 65:11,25; 66:20
    - c. отделен, Исаия 23:18
    - d. пътят на святостта, Исаия 35:8
    - e. светилище, Исаия 43:28; 62:9; 64:11
    - f. свят град, Исаия 48:2; 52:1
    - g. Святият, Исаия 49:7 (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТИЯТ)
    - h. свята десница, Исаия 52:10
    - i. свят ден, Исаия 58:13
    - j. свят народ, Исаия 62:12
    - k. Святия Дух, Исаия 63:10,11
    - l. Божият престол, Исаия 63:15
    - m. свято място, Исаия 63:18
    - n. свети градове, Исаия 64:10
- D. Божията милост и любов са неотделими от богословските представи за завет, правосъдие и същност на характера. Оттук и напрежението в Бога по отношение на падналото в грях бунтовно човечество. Има много интересна статия относно връзката между Бога като „милостив“ и Бог като „свят“ в книгата на Robert V. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, pp. 112-113.

II. Новият завет

- A. Авторите на Новия завет (с изключение на Лука) разсъждават на еврейски, но са под влияние на гръцкия *койне*. Новият завет често използва за цитиране гръцкия превод на Стария завет *Септуагинта* (LXX). Техният речник е под влияние на гръцкия превод на Стария завет, а не на класическата гръцка литература, мисъл или религия.

- В. Исус е свят, защото е от Бога и като Бога (вж. Лука 1:35; 4:34; Деяния 3:14; 4:27,30; Откровение 3:7). Той е Светият и Праведният (вж. Деяния 3:14; 22:14). Исус е свят, защото е безгрешен (вж. Йоан 8:46; II Кор. 5:21; Евр. 4:15; 7:26; I Петър 1:19; 2:22; I Йоан 3:5).
- С. При положение че Бог е свят (Йоан 17:11; I Петър 1:15-16; Откровение 4:8; 6:10), Неговите деца също трябва да са свети (вж. Левит 11:44-45; 19:2; 20:7,26; Мат. 5:48; I Петър 1:16). При положение че Исус е свят, Неговите последователи трябва да бъдат свети (вж. Римл. 8:28-29; II Кор. 3:18; Гал. 4:19; Ефес. 1:4; I Сол. 3:13; 4:3; I Петър 1:15). Християните получават спасението, за да служат в христоводие (в святост).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 3:18-23

¹⁸ Нека никой да не лъже себе си! Ако някой между вас мисли, че е мъдър според този свят, нека стане глупав, за да бъде мъдър. ¹⁹ Защото мъдростта на този свят е глупост пред Бога, понеже е писано: „Улавя мъдрите в лукавството им“, ²⁰ и пак: „Господ знае, че разсъжденията на мъдрите са суетни.“ ²¹ Затова никой да не се хвали с хората, защото всичко е ваше: ²² било Павел, или Аполос, или Кифа, или свят, или живот, или смърт, или сегашното, или бъдещето – всичко е ваше; ²³ а вие сте Христови, а Христос – Божи.

3:18 „Нека никой не лъже себе си!“ Тук глаголът е в сегашно време, повелително наклонение с отрицателна частица. Обикновено това означава прекратяване на нещо, което вече се случва. Някои от вярващите в град Коринт изпитват особена гордост заради членството си към съответната групичка около някой водач или заради претенциите за специално познание.

Понятието „лъже“ е подсилена форма на глагола *apataō* (Ефесияни 5:6; I Тимотей 2:14; Яков 1:26) с представката *ek-* (Римляни 7:11; 16:8; II Солунци 2:3). Думата е синоним на *planaō* („скитам се“, „лутам се“, „отклонявам се“), която се среща в синоптичните евангелия, в писанията на Йоан и на Павел (вж. напр. I Коринтияни 6:9; 15:33; както и прилагателното във II Коринтияни 6:8). Самозаблудата е духовна трагедия (Римляни 12:16; Галатяни 6:3; II Тимотей 3:13; I Йоан 1:8). Възможно е Павел да наемква за Притчи 3:7 или за Исая 5:21, или дори за Еремия 9:23-24. Много от водачите на малките групички в коринтската църква си въобразяват, че са зрели и мъдри. В действителност обаче те живеят в заблуда.

■ **„Ако“** Тук условното изречение е от първи клас – тоест твърдението се предполага, че е вярно. Много от вярващите в коринтската църква се гордеят с претенциите си за голяма духовност или за особена надареност и познания. Тези тенденции са сходни с по-късно появилия се гностицизъм. Исторически не е твърде сигурно дали в град Коринт е имало силно влияние на този вид гръцки интелектуален ексклузивизъм. Тази мисловна система (радикален дуализъм между дух и материя) се документира на хартия едва през втори век. Още в ранната църква обаче има сведения за сериозни проблеми с влиянието на гностични учения.

■ **„някой между вас мисли, че е мъдър според този свят“** Става дума за човека, който си въобразява, че има специално познание или особен статут. В църквата е имало хора с претенции за превъзходство въз основа на своята духовност, своите познания, своята обществена позиция или своята ерудиция. Възможно е в стиха да става дума за група водачи или за самите групички, споменати в 1:12 и 3:5,21.

■ **„нека стане глупав“** Тук глаголът е в аорист, среден (депонентен) императив. Божието благовестие – т.е. самият Христос – е единствената върховна мъдрост. Това понятие се среща често относно „мъдростта на този свят“ (I Коринтияни 1:18,27 и тук). Павел го използва даже и в I Коринтияни 4:10 със саркастичен тон по отношение на коринтските християни, които са претендирали за особена човешка мъдрост.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОНЯТИЯ ЗА ГЛУПАВИ ХОРА към I Коринтияни 15:36.

3:19 „мъдростта на този свят е глупост пред Бога“ Причината за това е защото се основава на ограничено, светско и паднало в грях познание (I Коринтияни 1:18,21,23,25). Относно думата „глупост“ вж. бележката към I Коринтияни 1:25.

3:19-20 Леко изменените цитати в тези стихове са заимствани от Йов 5:13 и Псалом 94:11. По отношение на думата „лукавството“ вж. пълната бележка към II Коринтяни 4:2.

3:21

NASB

„Затова никой да не се хвали с хората“

NKJV

„следователно никой нека да не прославя хора“

NRSV

„затова нека никой да не се хвали с хора водачи“

TEV

„никой следователно не бива да се хвали с човешки постижения“

NJB

„затова не бива да има никаква хвалба за човешки неща“

Възможно е тук да има препратка към Еремия 9:23-24. Човешката хвалба се споменава няколко пъти в I и II Коринтяни (вж. I Коринтяни 1:29,31; 3:21; 4:7; II Коринтяни 5:12; 10:17; 11:12,18,30; 12:1,5,6,9). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 5:6. В град Коринт това явно е било огромен проблем (както и по принцип сред хората). Този проблем се отнася по-скоро за цялата църква, отколкото за неколцина водачи. Последователите също носят своята отговорност. Колко много напомня това на съвременните прояви на деноминационна гордост и арогантност („Аз съм с Калвин“; „Аз съм с Уесли“; вж. I Кор. 4:6).

3:216-22 Павел заявява, че всички неща (списък, който доста напомня на Римляни 8:38-39) принадлежат на вярващите посредством вярата в Христос – включително и всички описани проповедници. Понятието *kosmos* („свят“) се използва тук с положителна конотация за творението (вж. LXX за Битие 1:31). Вярващите хора са сънаследници на всички неща във всички времена посредством Христос (Римляни 8:12-17). Не си позволявайте да се ограничавате.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ДУМАТА *KOSMOS* (СВЯТ) ПРИ ПАВЕЛ SPECIAL TOPIC: PAUL'S USE OF *KOSMOS* (WORLD)

Павел използва понятието *kosmos* по няколко начина.

1. за подредбата на космоса (Римл. 1:20; Ефес. 1:4; I Кор. 3:22; 8:4,5);
2. за тази планета (II Кор. 1:17; Ефес. 1:10; Кол. 1:20; I Тим. 1:15; 3:16; 6:7);
3. за човеците (Римл. 3:6,19; 11:15; I Кор. 1:27-28; 4:9,13; II Кор. 5:19; Кол. 1:6);
4. за хората, организирани и действащи без Бога (I Кор. 1:20-21; 2:12; 3:19; 11:32; Гал. 4:3; Ефес. 2:2,12; Фил. 2:15; Кол. 2:8,20-24); подобно е и при Йоан (вж. I Йоан 2:15-17);
5. за настоящата световна структура (I Кор. 7:29-31; Гал. 6:14, подобно на Фил. 3:4-9, където Павел описва еврейската структура).

В известен смисъл те се припокриват и е трудно да се определи всяка употреба. Тези понятия подобно на много други в съчиненията на апостол Павел трябва да се определят от непосредствения контекст, а не от предварителна дефиниция. Терминологията на Павел е променлива (James Stewart, *A Man in Christ*). Той се стреми не да налага систематично богословие, а да прогласява Христос.

3:23 „вие сте Христови“ Местоимението „вие“ е в множествено число. Тук то е акцентирано. Така се изтъква издигнатата позиция на Исус Христос в църквата (вж. I Коринтяни 1:29-31). Текстът също така сочи към тяхната отговорност като вярващи.

■ „а Христос – Божи“ Става дума за временното подчинение на Христос пред Бог Отец (I Коринтяни 11:3; 15:28). Тук не иде реч за Неговата същност (вж. Йоан 1:1-3), а за функциите Му. В Троицата има определени вътрешни задачи (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 2:10).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Каква е разликата между млякото и солидната храна при християнското проповядване?
2. Ще застанат ли християните пред Бог на съд? Ако да, защо?
3. До кого е адресиран пасажът в I Коринтяни 3:10-15?
4. Отнася ли се I Коринтяни 3:16 до отделни християни или до цялата църква?
5. Какво означава глаголът „развали“ в I Коринтяни 3:17? Каква е връзката му с 3:15?
6. Подчинението на Христос спрямо Бог Отец, ясно видимо в I Коринтяни 3:23 и 15:28, означава ли, че Той не е Бог?

Copyright © 2013 Bible Lessons International

І Коринтяни 4 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Служението на апостолите	Настойници на Божиите тайни	Приложения	Апостоли на Христос	Заклучения
				(3:18—4:13)
4:1-5	4:1-5	4:1-5	4:1-5	4:1-5
	Глупаци заради Христос			
4:6-13	4:6-13	4:6-7	4:6-7	4:6-13
		4:8-13	4:6-13	
	Грижовното отношение на Павел	Бащински увещания и предупреждения		Призив
4:14-21	4:14-21	4:14-21	4:14-17	4:14-17
			4:18-21	4:18-21

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА І КОРИНТЯНИ 3:1-23

- A. Стихове 1-5 се занимават с това, дали християните съдят и са съдени.
- B. Стихове 6-13 съпоставят гордите коринтски водачи с истинските апостоли.
- C. В стихове 14-21 апостол Павел обсъжда своя авторитет и намеренията си за пътуване в светлината на обвиненията от страна на някои негови обвинители.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 4:1-5

¹ Така всеки човек да ни счита за Христови служители и управители на Божиите тайни. ² А това, което тук се изисква от управителите, е всеки да се намери верен. ³ А за мен е най-малко нещо да бъда съден от вас или от човешки съд; аз дори не съдя сам себе си. ⁴ Защото, въпреки че не се съзнавам виновен в нищо, пак с това не съм оправдан; защото Господ е Този, който ще ме съди. ⁵ Затова не съдете нищо преждевременно, докато не дойде Господ, който ще извади на светло скритото в тъмнината и ще изяви намеренията на сърцата. И тогава всеки ще получи своята похвала от Бога.

4:1 „всеки човек да ни счита“ Тук глаголът е в сегашно време, среден (депонентен) залог, повелително наклонение. Вярващите следва да зачитат статута на ръководителите. За Божието царство водачеството се изразява в служение (Марк 10:42-44). Богословието на апостол Павел следва думите на Исус.

■ „Христови служители“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО SPECIAL TOPIC: SERVANT LEADERSHIP

I. В Стария завет („Моят служител“).

Използва се като титла за уважение и призвание (BDB 713, KB 774).

A. Използва се в колективен смисъл.

1. за патриарсите групово – Второзаконие 9:27
2. за пророците – IV Царе 9:7; 17:13; Ездра 9:11; Ер. 7:25; 26:5; 29:19; 35:15; 44:4;
3. за Израил – Псалом 105:6; 136:22; Isa. 41:8-9; 42:18-19; 44:1,2,21; 45:4; 48:20; 49:3; Еремия 30:10; 46:27,28;
4. В Септуагинта също се добавя фраза към Исаия 42:1, която го отнася за националния Израил („Яков е моят служител; ще му помогна. Израил е моят избран.“).

B. Използва се в индивидуален смисъл.

1. Авраам – Битие 26:24; Псалом 105:6
2. Йов – Йов 1:8; 2:3; 42:7-8
3. Исаак – Битие 24:14
4. Яков – I Летописи 16:13; Псалом 105:6; Езекиил 28:25
5. Мойсей – Изход 14:31; Числа 12:7-8; Второзаконие 34:5; Исус Навиев 1:1-2,7,13,15
6. Исус Навиев – Исус Навиев 24:29; Съдии 2:8
7. Халев – Числа 14:24
8. Давид – Езекиил 37:25
9. Зоровавел – Агей 2:23
10. Соломон – III Царе 3:8
11. Исаия – Исаия 20:3; 44:26
12. Исус – Матей 12:15-21 цитира Исаия 42:1-4.

II. В Новия завет (особено в посланията до коринтяните)

Водачите са Божият подарък за църквата (Ефесяни 4:11). Те обаче не са тартори, а служители! Апостол Павел използва няколко понятия, за да илюстрира пред коринтските вярващи представата за служещия водач.

A. помощ у дома (първоначално „вдига прах“)

1. *diakonos* – I Кор. 3:5; II Кор. 3:6; 6:4; 11:15 (два пъти), 23;

2. *diakonia* – I Кор. 16:15; II Кор. 3:7,8,9 (два пъти); 4:1; 5:18; 6:3; 8:4, 9:1,13; 11:18;
  3. *diakoneō* – II Кор. 3:3.
- В. слуга или помощник, *hypēretēs* (в Новия завет се използва за няколко различни видове прислужници) – I Кор. 4:1
- С. роб (който е притежание на някого другого)
1. *doulos* – I Кор. 7:21,22 (два пъти), 23; II Кор. 4:5
  2. *douloō* – I Кор. 9:19
- Д. съработник, сътрудник, *sunergos* (съставна дума от представката *sun-* и думата „работник“) – II Коринтяни 1:24
- Е. доставчик (първоначално един, който подкрепя хор)
1. *chorēgeō* – I Кор. 9:10
  2. *epichorēgeō* – II Кор. 9:10
- Ф. служител (в Септуагинта се използва за Йосиф при Петефрий, за Исус Навиев при Мойсей, за Самуил при Илий, за Ависав при Давид и за левитите при Израил (*leitourgia* – общото понятие за служение в Септуагинта) – II Коринтяни 9:12.

Всички тези понятия онагледяват разбирането на Павел за служението. Вярващите хора принадлежат на Исус Христос. Също както Христос служи на хората (Марк 10:45), вярващите трябва да служат на околните (I Йоан 3:16). Църковното водачество е служещо водачество (Матей 20:20-28; Марк 10:32-45; Лука 22:24-27). Онези арогантни и горделиви групички в коринтската църква очевидно не са схванали нищо от благата вест и не са успели да разберат сърцето и служението на Исус!

Вярващите хора са част от общо семейство. Целта пред нас е не да се фокусираме върху нуждите на отделния вярващ, а върху здравето и израстването на Тялото – съвместното семейство, общия храм (все новозаветни общностни метафори). Всеки един от вярващите хора е обдарен (I Коринтяни 12:11) за общото благо (ср. с I Коринтяни 12:7). Бог ни е спасил от греха, за да служим на околните!

■ „управители“ Това е съставна дума на гръцки език от понятията „къща“ и „закон“. Служителят е този, който управлява дома/имението и се отчита пред собственика (Матей 25:14-46; Лука 16:1). Такъв е акцентът върху отговорността пред благовестието (вж. I Коринтяни 4:2; 4:1; 9:17; Колосияни 1:25; I Солунци 2:4; Тит 1:7; I Петър 4:10). Бог ще съди Своите настойници (I Коринтяни 4:4,5; 3:13). Каква удивителна привилегия и отговорност!

■ „Божните тайни“ Това понятие се използва с различни значения от Павел. Основната идея сякаш е, че Бог възнамерява да обедини юдеи и езичници в едно общо семейство посредством Христос, като по този начин доведе до изпълнение пророчеството в Битие 3:15 и 12:3. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТАЙНА КЪМ I Коринтяни 2:1.

4:2 „да се намери верен“ Тук се използва прилагателното *pistos*. Исус говори за верния служител в Матей 24:45; 25:21,23!

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ВЯРА, ДОВЕРИЕ, УПОВАНИЕ, ВЯРНОСТ В СТАРИЯ ЗАВЕТ SPECIAL TOPIC: BELIEVE, TRUST, FAITH, AND FAITHFULNESS IN THE OT

I. Уводно изложение

Трябва да се отбележи, че тази богословска представа, толкова съществена за Новия завет, не е ясно дефинирана в Стария завет. Тя определено присъства, но е демонстрирана чрез ключови пасажии и личности. Старият завет съчетава:

- А. Личността и обществото;
- В. Личната среща и заветното послушание.

Вярата е не само лична връзка, но и всекидневен начин на живот! По-лесно е да се представи с личност, отколкото в лексикална форма. Този личен аспект най-добре се илюстрира при:

- А. Авраам и неговото потомство;
- В. Давид и Израил.

Тези мъже се срещат с Бога и животът им е изцяло променен (не съвършен живот, но постоянна вяра). Изпитанията разкриват силните и слаби страни на тяхната лична връзка с Бога, но близкото общение на доверие продължава във времето! То бива изпитано и пречистено, но продължава като доказателство за тяхното посвещение.

II. Основно използвани корени на глаголи

А. ׀ח (BDB 52, KB 63)

1. ГЛАГОЛ

- a. *Qal* – проста глаголна форма – да подкрепя, да подхраня (вж. IV Царе 10:1,5; Естир 2:7, небогословска употреба);
- b. *Niphal stem* – форма в страдателен залог – да подсигурия или затвърдя, да установя, да потвърдя, да бъда верен или надежден;
  - 1) за хора, Исаия 8:2; 53:1; Еремия 40:14;
  - 2) за неща, Исаия 22:23;
  - 3) за Бога, Второзаконие 7:9; Исаия 49:7; Еремия 42:5.
- c. *Hiphil stem* – да стоя твърдо, да вярвам, да се доверя:
  - 1) Авраам повярва в Бога, Битие 15:6;
  - 2) Израилтяните в Египет повярваха, Изход 4:31; 14:31 (отречено във Втор. 1:32);
  - 3) Израилтяните повярваха, че *ЯХВЕ* говори чрез Мойсей, Изход 19:9; Пс. 106:12,24;
  - 4) Ахаз не се довери на Бога, Исаия 7:9;
  - 5) Който повярва в него, Исаия 28:16;
  - 6) Вярва в истини относно Бога, Исаия 43:10-12.
- 4. СЪЩЕСТВИТЕЛНО (МЪЖКИ РОД) – вяроност (вж. Втор. 32:20; Исаия 25:1; 26:2)
- 5. НАРЕЧИЕ – наистина, сигурно, вяроно, нека бъде така (Втор. 27:15-26; III Царе 1:36; I Лет. 16:36; Исаия 65:16; Ер. 11:5; 28:6). Това е литургичната употреба на „амин“ в Стария завет и в Новия завет.

В. ׀ל (BDB 54, KB 68) СЪЩЕСТВИТЕЛНИ В ЖЕНСКИ РОД, ТЪВРОДОСТ, ВЯРОНОСТ, ИСТИНА:

- 4. за хора, Исаия 10:20; 42:3; 48:1;
- 5. за Бога, Изход 34:6; Пс. 117:2; Исаия 38:18,19; 61:8;
- 6. за истината, Втор. 32:4; III Царе 22:16; Пс. 33:4; 98:3; 100:5; 119:30; Ер. 9:5; Зах. 8:16.

С. ׀סו (BDB 35, KB 26) ТЪВРОДОСТ, ВЯРОНОСТ, ИСТИНА:

- 5. за ръце, Изход 17:12;
- 6. за времена, Исаия 33:6;
- 7. за хора, Ер. 5:3; 7:28; 9:2;
- 8. за Бога, Пс. 40:11; 88:11; 89:1,2,5,8; 119:138.

III. Употреба на тази старозаветна представа от Павел

- А. Павел основава новото си разбиране за *ЯХВЕ* и за Стария завет на своята лична среща с Исус по пътя за Дамаск (Деяния 9:1-19; 22:3-16; 26:9-18).
- В. Привежда в подкрепа на новото си разбиране два ключови старозаветни текста, които съдържат корена ׀ח:
  - 1. Битие 15:6 – личната среща на Авраам, инициирана от Бога (Битие 12 гл.), което доведе до живот на вяра и послушание (Битие 12-22 гл.). Павел споменава за това в Римляни 4 глава и Галатяни 3 глава.

2. Исаия 28:16 – онези, които вярват в него (в Крайъгълния камък, поставен от Бога), никога няма да бъде:
  - a. Римл. 9:33, „посрамен“ или „разочарован“;
  - b. Римл. 10:11, същото като по-горе.
3. Авакум 2:4 – онези, които познават верния Бог, ще живеят живот на вяра (вж. Еремия 7:28). Павел използва този текст в Римл. 1:17 и Гал. 3:11 (вж. също така Евреи 10:38).

IV. Употреба на тази старозаветна представа от Петър

A. Петър комбинира:

1. Исаия 8:14 – I Петър 2:8 (камък за препъване)
2. Исаия 28:16 – I Петър 2:6 (крайъгълен камък)
3. Псалом 118:22 – I Петър 2:7 (отхвърлен камък)

B. Възприема уникалните понятия, описващи Израил като „избран род, царско свещенство, свят народ, народ за собствено притежание на Бога“ от:

1. Втор. 10:15; Исаия 43:21;
2. Исаия 61:6; 66:21;
3. Изход 19:6; Второзаконие 7:6.

Апостол Петър го използва за вярата на църквата в Христос (I Петър 2:5,9).

V. Употреба на тази старозаветна представа от Йоан

A. Новозаветната употреба

Понятието „повярваха“ идва от гръцкото *pisteuō*, което може да се преведе като „вяра“, „упование“ или „доверие“. Например СЪЩЕСТВИТЕЛНОТО не се появява в евангелието от Йоан, но ГЛАГОЛЪТ се използва често. В Йоан 2:23-25 се изразява несигурност относно искрената вяра на множеството, че Исус от Назарет е Месията. Други примери за тази повърхностна употреба на понятието „вярвам“ се намират в Йоан 8:31-59 и Деяния 8:13, 18-24. Истинската библийска вяра е повече от първоначален отклик. Тя трябва да е последвана от процес на ученичество (Матей 13:20-22,31-32).

B. Употреба на думата с ПРЕДЛОЗИ

1. *eis* означава „в“. Тази уникална конструкция подчертава, че вярващите полагат доверието/вярата си в Исус:
  - a. в Неговото име (Йоан 1:12; 2:23; 3:18; I Йоан 5:13);
  - b. в Него (Йоан 2:11; 3:15,18; 4:39; 6:40; 7:5,31,39,48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45, 48; 12:37,42; Матей 18:6; Acts 10:43; Фил. 1:29; I Петър 1:8);
  - c. в мене (Йоан 6:35; 7:38; 11:25,26; 12:44,46; 14:1,12; 16:9; 17:20);
  - d. в Сина (Йоан 3:36; 9:35; I Йоан 5:10);
  - e. в Исус (Йоан 12:11; Деяния 19:4; Гал. 2:16);
  - f. в Светлината (Йоан 12:36);
  - g. в Бога (Йоан 14:1).
2. *en* означава „в“ – Йоан 3:15; Марк 1:15; Деяния 5:14.
3. *epi* означава „в“ или „върху“ – Матей 27:42; Деяния 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Римл. 4:5, 24; 9:33; 10:11; I Тим. 1:16; I Петър 2:6.
4. ДАТЕЛЕН ПАДЕЖ без ПРЕДЛОГ, както в Гал. 3:6; Деяния 18:8; 27:25; I Йоан 3:23; 5:10.
5. *hoti* означава „вярвайте, че“ и осигурява съдържанието на вярата:
  - a. Исус е Светият на Бога (Йоан 6:69);
  - b. Исус е Аз Съм (Йоан 8:24);
  - c. Исус е в Отец и Отец е в Него (Йоан 10:38);
  - d. Исус е Месията (Йоан 11:27; 20:31);
  - e. Исус е Синът на Бога (Йоан 11:27; 20:31);
  - f. Исус е изпратен от Отца (Йоан 11:42; 17:8,21);
  - g. Исус е едно с Отца (Йоан 14:10-11);
  - h. Исус дойде от Отца (Йоан 16:27,30);
  - i. Исус се представя със заветното име на Отца, „Аз съм“ (Йоан 8:24; 13:19);

- j. Ние ще живеем с Него (Римл. 6:8);
- k. Исус умря и възкръсна отново (I Сол. 4:14).

VI. Заключение

A. Библейската вяра е човешкият отклик на Божието слово. Бог винаги подема инициативата (вж. Йоан 6:44,65), но хората трябва да откликнат на Неговия призив (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЗАВЕТ).

1. покаяние (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОКАЯНИЕ)
2. вяра/доверие (вж. СПЕЦИАЛНИТЕ ПОНЯТИЯ по тези теми)
3. послушание
4. устояване (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: УСТОЯВАНЕ)

B. Библейската вяра е:

1. лична връзка (начална вяра);
2. потвърждаване на библейската истина (вяра в Божието откровение);
3. подобаващ отклик с послушание към вярата (всекидневна вяра).

Библейската вяра не е билет за небето или застрахователна полица. Тя е лична връзка. Това е целта на творението и човеците, създадени по Божия образ и подобие (Битие 1:26-27). Целта е „близост“. Бог желае общение, а не – богословска позиция! Но общението със светия Бог изисква децата на вярата а демонстрират „семеините“ характеристики (напр. святостта; вж. Левит 19:2; Матей 5:48; I Петър 1:15-16). Грехопадението (Битие 3 гл.) влияе на нашата способност да реагираме правилно. Затова Бог действа в наша полза (Езекиил 36:27-38), давайки ни „ново сърце“ и „нов дух“, което ни помага чрез вяра и покаяние да общуваме с Него и да Му се покоряваме!

И трите неща са съществени. И трите трябва да са налице. Целта е да познаваме Бога (както в еврейския, така и в гръцкия смисъл) и да отразяваме Неговия характер в живота си. Целта на вярата не е един ден да стигнем в небето, но всеки ден да живеем като Христос!

C. Човешката вяроност е резултат (в Новия завет), не – основа (в Стария завет) за връзката с Бога: вяра в Неговата вяроност; доверие в Неговата надеждност. Сърцевината на новозаветното схващане за спасението е, че всички хора трябва да откликнат с вяра и постоянно да я упражняват, заради благодатта и милостта на Бога, показани в Христос. Той ни е възлюбил, Той е изпратил, Той е промислил. А ние трябва да откликнем с вяра и вяроност (Ефес. 2:8-10)! Верният Бог търси верни хора, за да се разкрие чрез тях на безверния свят и да го доведе до лична вяра в Него.

4:3 „за мен е най-малко нещо да бъда съден от вас“ Апостол Павел е подложен на лични атаки от няколко страни в Коринт (сред тях са бебетата в Христос, I Кор. 3:1; както и юдейската опозиция подобно на юдаизаторите в Галатия). Тяхното мнение относно неговото апостолство не е твърде притеснително (макар да е болезнено). По-скоро Павел се притеснява по какъв начин хората възприемат благовестието и църквата (вж. I Коринтяни 8:13; 9:19-23; 10:23,33; II Коринтяни 4:2; 5:11; Римляни 14:1—15:13).

■ **„от човешки съд“** Буквално фразата тук е: „от човешки ден“. Отнася се за човешки съдилища (за разлика от 3:13, където става дума за Божието съдилище в края на времето; ср. с I Кор. 1:8; 5:5). Докато началото на 3 стих говори за *sarkinois* (т.е. незрелите вярващи от 3:1), тази фраза се отнася за *psuchikos* (т.е. естествените хора без Духа от 2:14).

■ **„аз дори не съдя сам себе си“** Неимоверно трудно нещо е човек сам да се изпитва в духовно отношение. Често вярващите хора се отнасят прекалено строго със себе си и прекалено благосклонно с околните. Често сравняваме себе си с други хора (вж. II Коринтяни 10:12-18). Необходимо е обаче да позволим на Бога да бъде нашият съдия (I Коринтяни 4:5). Той познава и сърцето ни, и обстоятелствата ни (I Царе 16:7; III Царе 8:39; I Летописи 28:9; Еремия 17:10; Лука 16:15; Деяния 1:24).

4:4 „не се съзнавам виновен в нищо“ Преди обръщението си Павел е изпитвал подобно нещо и за начина, по който се е отнасял към Мойсеевия закон (Деяния 23:1; Филипяни 3:5-6). Духът му помага да осъзнае проблема си (Римляни 7:7) и Павел усеща изобличението Му за греха, откликвайки на Божията благодат единствено в Христос (Римляни 3:19-26). В тази благодат той живее и служи като настойник. При парадокса на безвъзмездната благодат и отговорното настойничество той има чиста съвест. Единствено обаче Бог като съдия в есхатологичния контекст би могъл да издаде съответната присъда и награда!

NASB, NRSV	„оневинен“
NKJV	„оправдан“
TEV	„невинен“
NJB	„оправдавам“

Тук глаголят е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение. Това е юридически термин за човек, който е бил освободен от последствията от някакво престъпление (вж. Римляни 3:24). Богословски тази фраза е сходна с израза „никакво осъждане“ от Римляни 8:1 и с юридическия контекст от Римляни 8:31-35. В настоящия контекст Павел заявява, че не е освободен от Божия съд (ср. с II Кор. 5:10) само защото съвестта му е чиста.

■ **„Господ е Този, който ще ме съди“** Настойниците дават отчет за верността си (I Коринтяни 4:2; 3:11; II Коринтяни 5:10; 10:18).

4:5

NASB, NKJV, NRSV	„Следователно“
TEV	„и така“
NJB	„по тази причина“

Ето го заключението на Павел. Това се явява и заповед да не прибързваме да съдим по човешки.

■ **„не съдете нищо преждевременно“** Тук глаголят е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение с отрицателна частица. Обикновено това означава заповед да се прекрати нещо, което вече се извършва (Матей 7:1-5). Тези разпокъсани групички или последователите на лъжеучителите вече са осъдили Павел. С течение на годините очевидно Павел е имал немалко критики в град Коринт (II Коринтяни 10-12 гл.).

■ **„докато не дойде Господ“** Второто идване на Месията е сигурен факт. Времето и начинът обаче не са сигурни. Истинското отсъждане ще дойде, когато настъпи подходящото време (Матей 13:24-30,36-43).

■ **„който ще извади на светло скритото в тъмнината“** Дори и вярващите хора ще дават отчет за своите мотиви, планове и отношения (I Коринтяни 3:13; Йоан 3:17-21; Римляни 2:16; II Коринтяни 5:10), но не и за своите грехове, слава Богу! Павел използва същата дума „скритото“ (*krupta*) на няколко места:

1. Римляни 2:16 – „скритото на хората“
2. I Коринтяни 4:2-6 – „скритото в тъмнината“
3. I Коринтяни 14:25 – „тайните на сърцето му“
4. II Коринтяни 4:2 – „тайните дела на срама“

■ **„ще изяви намеренията на сърцата“** Това е особено важно. Именно по тази причина единствено Бог би могъл да съди справедливо. Вярващите хора носят отговорност за онова, което разбират. Но те винаги са отговорни за отношението си и за мотивите си. Верността следва да бъде възнаграждавана (I Коринтяни 3:8,14,15), а неверността да бъде осъждана (I Коринтяни 3:16-17). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЪРЦЕТО към I Коринтяни 14:25.

■ **„всеки ще получи своята похвала от Бога“** Въз основа на принципа от Галатяни 6:7 това е повтаряща се тема на много места в Писанието (Йов 34:11; Псалом 62:12; Екл. 12:14; Еремия 17:10; 32:19; Матей 16:27; 25:31-40; Римляни 2:16; 14:12; I Кор. 3:8; II Кор. 5:10; I Петър 1:17; Откр. 2:23; 20:12; 22:12).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 4:6-7

⁶ И това, братя, преносно приспособих към себе си и Аполос заради вас, за да се научите чрез нас да не мъдрувате повече от написаното и да не се гордее някой от вас с един против друг. ⁷ Защото, кой те прави да се отличава от другото? И какво имаш, което да не си получил? Но ако си го получил, защо се хвалиш, като че не си го получил?

4:6

NASB „преносно приложих към себе си и Аполос“
NKJV „образно прехвърлих“
NRSV, TEV, NJB „приложих“

Гръцката дума *meteschēmatisa* („преносно приложих“; в аорист, деятелен залог, изявително наклонение) е доста трудна за превод в този контекст. На други места като Филипяни 3:21 деятелният залог означава „преобразувам“; а във II Коринтияни 11:13-15 средният ѝ залог означава „преобличам“. Основната идея е за прехвърляне на някакви обстоятелства от една върху друга група. Павел посочва себе си и Аполос като примери за всички водачи.

NASB „в нас да се научите да не надхвърляте написаното“
NKJV „да се научите в нас да не разсъждавате отвъд написаното“
NRSV „да се научите чрез нас значението на израза „нищо отвъд написаното““
TEV „да съблюдавате подобаващите постановления“
NJB „нищо отвъд онова, което е написано“

Изразът „писано е“ се използва обичайно в Новия завет, за да въвежда старозаветни цитати. Тук сякаш с него се въвежда позната поговорка. Възможните тълкувания са следните:

1. Въвежда се цитат от Стария завет (ср. с I Коринтияни 1:19,31; 3:19).
2. Това е лозунг на някоя от фракциите в коринтската църква.
3. Вариантът на TEV „да съблюдавате подобаващите постановления“ би означавал, че вярващите хора следва да живеят в покорство спрямо Писанието:
  - a. особено спрямо цитираните от Павел стихове в 1-3 глави;
  - b. и да не излизат отвъд Писанието подобно на някои юдейски лъжеучители.

NASB „никой от вас да не става арогантен поради някого срещу другото“
NKJV „да не би някой от вас да се надува поради някого срещу другото“
NRSV „никой от вас да не се надува в подкрепа на одного против другото“
TEV „никой от вас не следва да се гордее с един, а да презира друг“
NJB „нито един изсред вас не бива да се мисли за особено важен и да прави сравнения за сметка на някого“

Гръцкият глагол *phusioō* обичайно означава „да надуваш“ нещо (вж. Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, p. 105; Vincent, *Word Studies*, p. 766; от съществителното *phusa* – „духало, мях“). Впоследствие тя прониква в християнската литература (най-вероятно заимствана именно от Павел) с метафорично значение за гордост и арогантност. За коринтската църква това е основен духовен проблем. Павел прибегва до тази дума в I Коринтияни 4:6,18,19; 5:2; 8:1; 13:4, както и в един списък с грехове във II Коринтияни 12:20. Извън обхвата на посланията до коринтската църква думата се среща също така в Колосияни 2:18, където се отнася за претенциите на гностиците за видения и специално познание.

Вярващите хора трябва да се пазят от тенденцията арогантно да си избират едни учители, пренебрегвайки други. Вместо това трябва да преценяват говорителите според съдържанието на тяхното послание (I Йоан 4:1-6) и според начина им на живот (Матей 7:1 и сл.), а не според представянето им, нито според темперамента им, нито според личните си предпочитания, нито според претенциите им да са последователи на някой конкретен човек (или деноминация).

4:7

NASB „Защото кой те смята за по-издигнат?“

NKJV	„Защото кой те прави да се отличаваш от другото?“
NRSV	„Защото кой търси нещо различно у теб?“
TEV	„Кой те е направил по-голям от останалите?“
NJB	„Кой те е направил толкова важен?“

Местоимението и глаголите в този 7 стих са в единствено число, но се отнасят индивидуално за всекиго от читателите. В следващия 8 стих отново авторът се връща към множественото число на адресатите.

Гръцкият сложен глагол *diakrinō* се среща в I Коринтяни многократно и с няколко значения:

1. да предпочитам или да изразявам превъзходство (4:7);
2. да отсъждам (6:5);
3. да разграничавам (11:29);
4. да изследвам (11:31; 14:29);
5. да разпознавам (свързано съществително: *diakrisis*, 12:10).

Друг подобен глагол от същия корен – *anakrinō* – се среща в I Коринтяни 2:15 (два пъти); 4:3-4 и 14:24. За коринтската църква е важно да умее правилно да разграничава между вярващите и водачите, както и между едни и други водачи.

Приемът със задаване на риторични въпроси и отговарянето им е характерен за Павловия метод на преподаване, известен с техническото наименование „филипика“. Този подход се среща често в Стария завет (вж. напр. Малахия), както и в равинската литература. Изглежда тук Павел се обръща към възгорделите се учители в църквата или към водачите на малките групи (и вероятно домашни църкви).

☐ „какво имаш, което да не си получил“ Павел напомня на възгорделите се водачи, че самите те не са автори, нито откриватели на истината. Те просто са приемници на неговото служение.

☐ „ако“ Тук има условно изречение от първи клас. То приема, че от гледна точка на автора или за неговите литературни цели съответното твърдение е вярно. Това е третият риторичен въпрос в 7 стих. Някои водачи и техните последователи се държат сякаш самите те са източникът на твърденията, които проповядват. Друг проблем в коринтската църква е човешкото самохвалство (вж. I Коринтяни 1:29,31; 3:21; 4:7; 13:4). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 5:6.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 4:8-13

⁸ Сити сте вече! Обогатихте се вече! Възцарихте се без нас! О, да бяхте се възцарили (наистина), че и ние да царуваме с вас! ⁹ Защото аз мисля, че Бог изложи нас, апостолите, като най-последни, като осъдени на смърт; защото станахме за показ на света – както на ангелите, така и на хората: ¹⁰ ние сме безумни заради Христос, а вие сте разумни в Христос; ние – слаби, а вие – силни; вие – почитани, а ние – презрени. ¹¹ Ние и досега гладуваме и жадуваме, и сме голи, и сме бити, и се скитахме бездомни, ¹² трудим се, работейки с ръцете си. Като ни хулят – благославяме, като ни гонят – търпим, ¹³ като ни злословят – умоляваме. Досега станахме като смет на света, измет на всичко.

4:8-13 Доста шокиращ сарказъм!

4:8

NASB	„Вече сте сити.“
NKJV	„Вече сте пълни.“
NRSV	„Вече имате всичко, което искате.“
TEV	„Имате ли вече всичко необходимо?“
NJB	„Имате всичко.“

Местоимението „вие“ е в множествено число в 8 и 10 стихове. Думата „изпълнени, пълни“ обичайно се използва за физическо хранене (вж. Деяния 27:28), но в този случай е метафора за духовна гордост (ср. с Матей 5:6). Осми стих би могъл да съдържа три въпроса или три съждения (ср. преводите на NASB, NKJV, RSV, REB). Те са поредица от саркастични изявления или въпроси, чиято цел е да се подчертае гордостта у

водачите на различните групички в коринтската църква. Те си въобразяват, че вече са пристигнали (глаголът е в перфектно пасивно време). На Павел би му се искало да бе така, но това не е вярно. Техните действия на практика разкриват нивото на зрелостта им. Те са все още бебета в духовен план.

■ „възцарили... царуваме“ Павел използва есхатологична образност, за да провокира арогантността и чувството за самодостатъчност у тези водачи. В Христос всички вярващи ще бъдат заедно с Царя Исус, ала това ще се случи едва след Второто идване. Тези водачи си въобразяват, че в духовно отношение вече са станали царе.

4:9 „Бог изложи нас, апостолите, като най-последни, като осъдени на смърт“ Този стих е илюстрация, заимствана от триумфалните маршове на римските войски (вж. Колосяни 2:15), при които военнопленници (обикновено убивани впоследствие на римските арени; ср. с I Кор. 15:32) се водят най-накрая на процесията като плячка на победителите.

**СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ИЗПРАЩАМ (APOSTELLŌ), ОТКЪДЕТО ИДВА „АПОСТОЛ“
SPECIAL TOPIC: SEND (APOSTELLŌ), FROM WHICH COMES “APOSTLE”**

Това е често използвана гръцка дума със значение „изпращам“ (*apostellō*). Това понятие има няколко богословски употреби:

1. В класическия гръцки и при равините се използва за човек, който е призван и изпратен и като нечий официален представител подобно съвременното понятие „посланик“ (вж. II Кор. 5:20)
2. Евангелията често използват този глагол, за да покажат, че Исус е изпратен от Бог Отец. В Йоан понятието приема месиански нотки (вж. Мат. 10:40; 15:24; Марк 9:37; Лука 9:48 и особено Йоан 4:34; 5:24,30,36,37,38; 6:29,38,39,40,57; 7:29; 8:42; 10:36; 11:42; 17:3,8,18,21,23,25; 20:21, като в този 21 стих се използва както думата „апостол“, така и нейният синоним *πεμπῶ*). Използва се за Исус, който изпраща учениците (вж. Йоан 17:18; 20:21, като в 21 стих се срещат както думата *apostellō*, така и нейният синоним *πεμπῶ*)
3. Новият завет използва съществителното „апостол“ за учениците:
  - а. Първоначалният кръг от дванадесет ученици (Марк 6:30; Лука 6:13; Деяния 1:21-22)
  - б. Специална група помощници и съработници на апостолите
    - 1) Варнава (вж. Деяния 14:4,14)
    - 2) Андроник и Юниас (КJV, Юния, вж. Римл. 16:7)
    - 3) Аполос (вж. I Кор. 4:6-9)
    - 4) Яков, братът Господен (вж. Гал. 1:19)
    - 5) Силванус и Тимотей (вж. I Сол. 2:6)
    - 6) вероятно Тит (вж. II Кор. 8:23)
    - 7) вероятно Епафродит (вж. Фил. 2:25)
  - в. дарба в църквата през вековете (вж. I Кор. 12:28-29; Ефес. 4:11)
4. Павел използва тази титла за себе си в повечето послания, така че да подчертае дадената му от Бога власт като Христов представител (вж. Римл. 1:1; I Кор. 1:1; II Кор. 1:1; Гал. 1:1; Ефес. 1:1; Кол. 1:1; I Тим. 1:1; II Тим. 1:1; Тит 1:1).
5. Проблемът, с който се сблъскваме в съвременното ни, се състои в това, че Новият завет така и не дефинира какво точно включва тази дарба, нито пък как точно тя се идентифицира у вярващите. Очевидно човек трябва да прави разлика между първоначалните Дванайсет апостоли (3а) и по-късната употреба (3б). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: БОГОВДЪХНОВЕНИЕ, както и ПРОСВЕТЛЕНИЕ. Ако съвременните „апостоли“ не получават повече боговдъхновение да пишат още от Писанието (т.е. ако Канонът е приключен; вж. Юда 3 ст.; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: КАНОН), тогава с какво се занимават, което е различно от новозаветните пророци и благовестители (Ефесяни 4:11)? Ето моите предположения:
  - а. мисионери, които започват нови църкви (така се използва думата в *Дидахе*);

- b. ръководители на групи пастири в дадени деноминации
  - c. нещо друго?
- Лично аз предпочитам вариант (a).

■ **„станахме за показ на света – както на ангелите, така и на хората“** Павел говори за трудната задача да се проповядва благата вест (вж. II Коринтяни 4:7-12; 6:3-10; 11:23-30).

Същевителното „ангелите“ вероятно е свързано с Ефесяни 2:7 и 3:10. Бог е разкрил Себе си пред света на ангелите посредством действията си спрямо човешките същества (вж. I Петър 1:12).

4:10 „ние сме безумни заради Христос“ Божията мъдрост е глупост за този свят. Понякога арогантните християни също я възприемат по този начин. За понятието „глупци“ вж. бележката към I Коринтяни 1:25, както и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 15:36.

■ **„вие сте разумни в Христос... вие – силни; вие – почитани“** Отново хапливият сарказъм, продължение от 7-9 стихове.

■ **„слаби“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАБОСТ към II Коринтяни 12:9.

4:11 „Ние и досега гладуваме и жадуваме, и сме голи, и сме бити, и се скитаме бездомни“ Тези стихове изразяват личните преживявания на апостол Павел (вж. II Коринтяни 4:7-12; 6:3-10; 11:23-30; както и Евреи 11:34-38). Първото послание до коринтяните е написано от град Ефес.

4:12 „трудим се, работейки с ръцете си“ Тук се вижда акцентът, който евреите поставят върху ценността на ръчния труд (ср. с Деяния 18:3; 20:34; I Солунци 2:9; II Солунци 3:8). Гръцката култура – включително и коринтската църква – подценява физическото трудолюбие.

■ **„Като ни хулят – благославяме“** Павел повтаря ученията на Исус (вж. Матей 5:10-12; I Петър 2:23). Глаголът *loidoreō* („хулят“) е включен и в списъците с грехове в I Коринтяни 5:11 и 6:10 (където е *loidoros*). В книгата си *Word Studies* Винсент посочва, че това понятие касае вербалната обида, докато от друга страна глаголът *dusphēmeō* („злословят“) в 13 стих по-скоро се отнася за публична клевета (ср. с II Кор. 6:8). Самият аз не съм напълно сигурен в това разграничение. И двата глагола са част от голяма група понятия в древния гръцки *койне*, спадащи към семантичната категория на „обидите и хулите“ (вж. също Louw and Nida, *Greek-English Lexicon*, vol. 1, pp. 433-434).

Апостол Павел понася вербални нападки от немалко лъжеучители, но в този случай най-вероятно именно коринтската църква му е нанесла тези рани. Група хора, които той лично е довел до Христос, са се превърнали в най-яроствните му хулители.

4:13 „умоляваме“ Вж. пълната бележка към II Коринтяни 1:4-11.

NASB	„станахме като отпадъци на света, отрепки на всички неща“
NKJV	„ние сме като смет на света, утайка на всички неща“
NRSV	„станахме като смет на света, отрепки на всички неща“
TEV	„не сме нищо повече от светски боклук; ние сме отрепките на земята“
NJB	„третират ни като отпадъците на света, като най-низши отрепки“

Този абзац (8-13 ст.) показва личната болка на Павел, която съпътства проповядването на благата вест. Той се чувства унижен и отхвърлен не само от невярващите хора, а и от тези въпросни водачи в Коринт.

Първата от двете фрази „смет на света“ се свързва с онова, което в мивката след почистването на кухненски съдове и прибори. Буквално означава „очиствам от всички страни“. Когато дефинираме значението на такива редки думи, е важно да си дадем сметка откъде произхождат метафорите на Павел.

1. Ако се позовава на старозаветна образност посредством гръцкия превод на Стария завет (LXX), тогава това понятие касае пълното почистване и в този смисъл изкупване (вж. Притчи 21:18). В своя

Гръцко-английски лексикон Бауер, Арнт, Гингрич и Данкер допускат, че думата може да се разбира и като „изкупителна жертва“ (Bauer, Arndt, Gingrich, Danker, *Greek/English Lexicon*, p. 647). Същото мнение се защитава от А. Т. Robertson, *Word Pictures*, p. 108, като се посочва евентуална връзка с употребата на думата в Товит 5:19.

2. Ако Павел използва двете понятия от I Коринтяни 4:13 в елинистичен контекст, тогава те са синоними на отпадъците, които се получават при почистването.
3. Ако думите се използват в метафоричен план, тогава просто може да се отнасят за смирението му (Bauer, Arndt, Gingrich, Danker, *Greek/English Lexicon*, p. 653).

Втората фраза „утайка на всички неща“ също се отнася за онова, което се премахва в процеса на измиване. Двете думи са синоними. Като понятия са изключително силни, но тук се използват като метафори и художествени образи. Възможно е причината за това, да звучат толкова силно, да се крие в рядката им употреба. С тяхна помощ се подсилва сарказъмът на апостол Павел.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 4:14-21

¹⁴ Не пиша това, за да ви засрамя, а за да ви увещая, като възлюбени мои деца. ¹⁵ Защото, дори и да имате десетки хиляди възпитатели в Христос, пак нямате много бащи; понеже аз ви родих в Христос Исус чрез благовестието. ¹⁶ Затова ви моля настойчиво: бъдете мои подражатели! ¹⁷ Поради тази причина ви изпратих Тимотей, който е мое възлюбено и вярно дете в Господа; той ще ви напомни моите пътища в Христос, които аз поучавам навсякъде във всяка църква. ¹⁸ Но някои се възгордяха, като че ли нямаше да дойда при вас. ¹⁹ Но ако Господ желае, аз скоро ще дойда при вас и ще изпитам не думите, а силата на онези, които са се възгордели. ²⁰ Защото Божието царство не се състои в думи, а в сила. ²¹ Какво искате? Да дойда при вас с тояга ли, или с любов и кротък дух?

4:14 „Не пиша това, за да ви засрамя“ Стихове 8-13 съдържаха доста сарказъм. Павел смята, че неговите читатели би трябвало да се засрамят (вж. I Коринтяни 6:5; 15:34). Не е сигурно дали този абзац (4:14-24) сочи назад (към 1-4 глави) или напред. Със сигурност обаче има за какво да се засрамят читателите.

☐ „а за да ви увещая, като възлюбени мои деца“ Павел използва метафората за възпитание на дете, за да насърчи коринтяните (вж. Ефесяни 6:4). Това е сложна гръцка дума (съставена от думите „съзнание“ и „поставям“), която означава „напомням“ (ср. с I Коринтяни 10:11 и Тит 3:10). Свързано понятие (при което съчетанието е между „съзнание“ и „спомен“) се среща в I Коринтяни 4:17; 11:24-25; II Коринтяни 7:15.

4:15 „ако“ Това изречение е условно, от трети тип. Обозначава потенциално действие. с

NASB „безчет наставници“
NKJV „десет хиляди инструктори“
NRSV, TEV „десет хиляди попечители“
NJB „десет хиляди слуги, за да се грижат за вас“

Буквално това понятие е „слуги възпитатели“ (Галатяни 3:24). Тези служители носят отговорност да водят порастащите момчета до училище, да ги наставляват у дома и да ги предпазват от опасност.

☐ „бащи... родих“ Това е метафора на апостол Павел, с която той описва себе си като благовестител, който ги е довел до вярата в Христос. С това той си е заслужил поне някакво уважение и зачитане!

4:16 „ви моля настойчиво: бъдете мои подражатели!“ Глаголът е в сегашно средно (депонентно) време, в повелително наклонение. Съвременните думи „мимика“ и „имитатор“ произлизат етимологически от това съществително. Вярата на Павел е видима и на дело (вж. I Коринтяни 11:1; Филипийци 3:17; 4:9; I Солунци 1:6; 3:9) и той призовава коринтските вярващи подражават на същото.

☐ „моля“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: УТЕХА към I Коринтяни 1:10.

4:17 „изпратих Тимотей“ Нямаме библейски сведения за това посещение. Тимотей се обръща към вярата по време на първото мисионерско пътешествие на Павел, а при второто се присъединява като спътник. Той става доверен приятел, спътник, съработник и представител на апостола. Решението да изпрати Тимотей е демонстрация за любовта и загрижеността на Павел към коринтската църква. Той изпитва притеснения от това, как някои в църквата ще се отнесат към неговия млад приятел и личен представител (вж. 16:10-11). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТИМОТЕЙ към II Коринтяни 1:1.

■ **„които аз поучавам навсякъде във всяка църква“** Павел подчертава, че коринтската църква е получила абсолютно същите учения както и всички останали църкви (вж. 7:17; 11:15; 14:33). По нищо те не са по-специални от останалите. Няма право да се смятат за по-различни, по-нови или по-авангардни от другите църкви. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЦЪРКВАТА (*EKKLĒSIA*) към I Коринтяни 1:2.

4:18-21 Тук виждаме бъдещите намерения за пътуване на Павел по отношение на Коринт. Той ги споделя, понеже някои в църквата използват отсъствието му като начин на атака (I Коринтяни 4:18). Те намекват, че (1) отсъствието на Павел е белег за неговата незаинтересованост към тази църква; или че (2) той никога не си изпълнява обещанията.

4:18 „някои се възгордяха“ Апостол Павел използва това понятие три пъти в 4 глава (6,18,19 ст.), както и още няколко пъти изобщо в писмата до коринтската църква (I Кор. 5:2; 8:1; 13:4; II Кор. 12:20). За тази църква това е специален проблем. Вж. бележката към I Коринтяни 4:6.

4:19 „аз скоро ще дойда при вас“ Отново и отново Павел се завръща при църквите, които е основал, за да ги укрепи (вж. I Коринтяни 11:34; 16:5). Той има желание да дойде при коринтяните, ала съзнава, че не контролира живота си. Затова трябва да търси напътствията на Духа (вж. Деяния 16:6).

■ **„ако Господ желае“** Това е условно изречение от трети клас със значение на потенциално действие. В устата на Павел това не е никак лековата фраза (вж. I Коринтяни 16:7; Деяния 18:21; Римляни 1:10; 15:32).

NASB	„ще изпитам не думите на онези, които са арогантни, а силата им“
NKJV	„ще позная не словото на онези, които са се надули, а силата“
NRSV	„ще открия не говоренето на тези арогантни хора, а тяхната сила“
TEV	„ще установя за себе си силата на онези възгордели се хора, а не само говоренето им“
NJB	„ще установя не какво говорят тези самозабравили се хора, а каква сила имат“

Лъжеучителите са красноречиви в говоренето си, ала са напълно безсилни по отношение на плодовете (вж. Матей 7 гл.).

4:20 „Божие царство“ Павел използва тази фраза по-рядко от Исус (като тя се среща най-вече в синопитичните евангелия). Тя се отнася до Божието управление в човешките сърца сега (вж. Римляни 14:17), което един ден ще се реализира по цялата земя така, както сега е на небето (вж. Матей 6:10). В това първо писмо до коринтската църква Павел използва израза „Божие царство“ по-често от всяко друго послание (вж. I Коринтяни 4:20; 6:9; 15:24,50). Тези вярващи трябва да знаят, че са част от далеч по-мощно християнско семейство (вж. 4:17).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: БОЖИЕТО ЦАРСТВО SPECIAL TOPIC: THE KINGDOM OF GOD

В Стария завет ЯХВЕ е представен като Цар на Израил (вж. I Царе 8:7; Пс. 10:16; 24:7-9; 29:10; 44:4; 89:18; 95:3; Исаия 43:15; 44:4,6), а Месията е съвършеният Цар (вж. Пс. 2:6; Исаия 9:6-7; 11:1-5). С раждането на Исус във Витлеем (6-4 г. пр. Хр.) Божието царство изгрява в човешката история с нова сила и изкупление (това е „новият завет“, за който пишат Еремия 31:31-34 и Езекиил 36:27-36).

1. Йоан Кръстител прогласява, че царството е близо (вж. Матей 3:2; Марк 1:15).

2. Исус ясно заявява, че Божието царство е там, където е Неговото присъствие и Неговото благовестие (вж. Матей 4:17,23; 9:35; 10:7; 11:11-12; 12:28;16:19; Марк 12:34; Лука 10:9,11; 11:20; 12:31-32; 16:16; 17:21). При все това Царството има и бъдещ аспект (вж. Матей 16:28; 24:14; 26:29; Марк 9:1; Лука 21:31; 22:16,18).

В синоптичните паралели в Марк и Лука откриваме израза „Божие царство“. Тази позната тема от поученията на Исус включва настоящото царуване на Бога в човешките сърца, но един ден то ще се осъществи по цялата земя. Виждаме го в Исусовата молитва в Матей 6:10. Матей, който пише до юдеи, предпочита фразата, в която не се използва името на Бога („Небесното царство“), докато Марк и Лука, които пишат до езичници, използват общи понятия, в които то присъства.

Това е ключов израз за синоптичните евангелия. Първата и последната проповед на Исус, както и повечето от Неговите притчи касаят тази тема. Днес тя се отнася до царуването на Бога в човешките сърца! Изненадващо е, че Йоан използва израза само два пъти (и нито веднъж в Исусовите притчи). В Евангелието от Йоан ключовата метафора е „вечен живот“.

Напрежението в този израз се предизвиква от двете идвания на Христос. Старият завет фокусира вниманието само върху едно идване на Божия Месия – войнствено, наказателно, славно идване, – докато Новият завет показва, че Той идва за първи път като *страдащия служител* от Исая 53 глава и *смирения цар* от Захария 9:9. Двете еврейски епохи – епохата на нечестието и новата епоха на правдата – се припокриват (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТОЗИ ВЕК И ИДЕЩИЯТ). Понастоящем Исус царува в сърцата на вярващите, но един ден ще царува над цялото творение. Той ще дойде точно така, както е предсказано в Стария завет (вж. Откровение 19 гл.)! Вярващите „вече“ живеят в царството на Бога и все пак то „предстои да дойде“ (вж. Gordon D. Fee, Douglas Stuart, *How to Read The Bible For All Its Worth*, pp. 131-134).

☐ „не се състои в думи, а в сила“ Съвременната пословица гласи: „Действията говорят по-силно от думите.“

4:21 „тояга“ Тук става дума за пръчката на преподавателя (4:15). Коринтската църква трябва да вземе решение дали ще възприема Павел като дисциплиниращ или като прощаващ баща. Поведението им ще определи като какъв ще дойде той.

☐ „кротък дух“ Робърт Гърдълстоун предлага интересен преглед на различните употреби на думата „дух“ в Новия завет (вж. Robert Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, pp. 61-63):

1. зли духове;
2. човешкият дух;
3. Светият Дух;
4. неща, които Духът произвежда във и чрез човешкия дух:
  - a. „не дух на робство, а дух на осиноwienie“ – Римляни 8:15;
  - b. „дух на кротост“ – I Коринтяни 4:21;
  - c. „дух на вяра“ – II Коринтяни 4:13;
  - d. „дух на мъдрост и откровение в познаването на Него“ – Ефесяни 1:17;
  - e. „не дух на плахост, а на сила, любов и себевладение“ – II Тимотей 1:7;
  - f. „дух на заблуда или дух на истина“ – I Йоан 4:6.

Във II Коринтяни 4:13 вж. още една бележка относно употребата на това съществително.

Според *The Jerome Bible Commentary, NT* (р. 260) последното изречение от I Коринтяни 4:21 вероятно е препратка към Йов 37:13.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Защо вярващите не трябва сами да съдят околните, нито да позволяват на останалите да го правят? По какъв начин това се обвързва с християнското ни свидетелство?
2. Какво казва абзацът в 6-13 стихове относно мотивите и живота на съвременните служители?
3. Дайте определение за фразата „Божие царство“.
4. Открийте и обяснете елементите на сарказъм от страна на Павел в тази глава

І Коринтяни 5 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
		Безредие в Коринт		
		(5:1—6:20)		
Осъждане на разврата	Разврат осквернява църквата	Пример за църковна дисциплина	Разврат в църквата	Кръвосмешение в църквата
5:1-8	5:1-8	5:1-2	5:1-5	5:1-5
		5:3-5		
		5:6-8	5:6-8	5:6-8
	Развратът следва да се осъди			
5:9-13	5:9-13	5:9-13	5:9-11	5:9-13а
			5:12-13	5:13б

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

БОГОСЛОВСКИ КОНТЕКСТ НА ХРИСТИЯНСКАТА ДИСЦИПЛИНА

- А. Това е един от новозаветните пасажи по отношение на църковната дисциплина (вж. I Коринтяни 5:2,7,13; II Коринтяни 2:5-7; II Солунци 3:14-15; I Тимотей 1:20; Тит 3:10).
- В. Църковната дисциплина има три цели:
  1. да се поддържа репутацията и интегритетът на местната църква;
  2. да се подпомогне ученичеството и възстановяването на съгрешил заветен брат или сестра (вж. II Коринтяни 2:5-11; II Солунци 3:14-15);
  3. да се предпазят други християни от съгрешаване (I Солунци 5:20).
- С. В тази процедура има определени етапи:
  1. първо, личен разговор с адресиране на проблема, а при неуспех – прекъсване на личното общуване с провинилия се (Матей 18:15; Гал. 6:1; II Сол. 3:14-15; Тит 3:10);

2. второ, разговор в тесен кръг (Матей 18:16);
3. трето, публично изключване от християнско общение (Матей 18:17; I Кор. 5:1; I Тим. 1:20);
4. целта винаги следва да е покаяние и възстановяване, а не просто изолиране и наказание (вж. II Кор. 2:6-8; Гал. 6:1).

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 5:1-2

¹ Отвсякъде се чува, че между вас има блудство, и то такова блудство, каквото и между езичниците не се споменава, а именно, че един от вас има бащината си жена. ² И вие сте се възгордели, вместо да скърбите, така че този, който е извършил това дело, да бъде отлъчен от вас.

5:1 „Отвсякъде се чува“ Първата дума в тази глава е гръцкото понятие *holōs* – рядка форма, която на няколко пъти се среща в това послание (I Коринтияни 5:1; 6:7; 15:29). Тя е форма на гръцкото наречие *holos*, което означава „изцяло, напълно“. По всичко изглежда, че значението тук е „широко разпространено“ (вж. NJB). Вероятно това е една от причините Павел да е толкова разгневен от грозното блудство в техните редици. Коринтската църква се хвали с това и очевидно случващото се вече се е разчуло между другите църкви. На Павел му се налага да се разправи с тази язва, както и с отношението на самата църква, за да не се отрази отрицателно на останалите църкви (по принципа на маята; ср. с I Кор. 5:6-8).

■ **„блудство“** Тук се използва гръцкото съществително *porneia*, която е общо понятие за сексуална разпуснатост. От нея произхожда съвременната дума „порнография“. Гръцкият град Коринт е бил известен именно с пословичната си сексуална разюзданост. Дори и езичниците в околните градове са били поразени от непристойните практики на коринтските жители. Вж. Bruce W. Winter, *After Paul Left Corinth*.

В Стария завет има разграничение между понятията „прелюбодейство“ (при което поне един от двамата партньори е женен) и „блудство“ (при което никой не е женен). Не така обаче стоят нещата в гръцкия *койне* (вж. Деяния 15:20,29). Тук понятието касае всеки вид полово непристойност (блудство, прелюбодейство, хомосексуални практики и дори сношаване с животни). То е нарушение на Левит 18:8 и Второзаконие 27:20.

■ **„каквото и между езичниците не се споменава“** Тази връзка с кръвосмешение категорично се забранява в Мойсеевия закон (Левит 18:8 и Второзаконие 27:20), а в случая очевидно е шокираща дори и за развратните езичници в град Коринт. Подобно поведение е прекалено дори за разюзданата римска култура от първи век (вж. Gaius, *Inst.* I, 63; както и *Oxford Classical Dictionary* 8, pp. 539-540).

NASB, NKJV	„езичниците“
NRSV	„варвари“
TEV	„народите“
NJB	„езичници“

Павел използва това понятие в специфичния му смисъл. В Стария завет има ясно разграничаване между юдеин и езичник. Понятието „народите“ има отрицателна конотация. Павел използва думата със значение на невярващ човек. Немалко от неговите читатели в коринтската църква са етнически неевреи.

NASB	„някой има бащината си жена“
NKJV	„човек има бащината си жена“
NRSV	„човек живее с жената на баща си“
TEV	„човек спи с доведената си майка“
NJB	„един от вас живее с доведената си майка“

Очевидно става дума за полово съжителство с доведена майка. Въпросният човек:

1. или е съблазнил втората съпруга на баща си, отнемайки му я;
2. или тя се е развела с баща му и сега той живее с нея;
3. или баща му е починал и сега той живее с нея.

5:2 Този стих може да се тълкува: (1) или като три въпроса; (2) или като три твърдения (NASB, NKJV); (3) или като съчетание между въпроси и твърдения (NRSV, TEV, NJB, NIV).

NASB	„станали сте арогантни“
NKJV	„надули сте се“
NRSV	„възгордели сте се“
TEV	„Как така се възгордявате“
NJB	„Толкова сте се надули от собствената си важност“

Това е перфектно страдателно причастие от глагола „надувам се“, който се среща многократно в двете послания (I Кор. 4:6,18,19; 5:2; 8:1; 13:4; II Кор. 12:20). Тук е в съчетание с глагола „съм“, което го прави перфектна перифрастична форма – т.е. описва установено състояние. Действителният проблем тук е отношението на църквата (и местоимението, и сказуемите са в мн.ч.). Тези хора са се възгордели от случващото се.

Няколко са възможните обяснения за този шокиращ инцидент.

1. Според общия контекст има вероятност църквата да е възприемала това като пример за радикално новия живот, който донася спасението.
2. Отразява илюстрацията на юдейския равин Акиба за това, как новият завет довежда до напълно нов човек (вж. А. Т. Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, р. 111) – и в този смисъл за коринтския контекст това може да е звучало не като кръвосмешение, а като реализиране на свободата в Христос (т.е. човекът е обновен в Христос).

NASB	„а не скърбите вместо това“
NKJV	„вместо по-скоро да скърбите“
NRSV	„Не би ли следвало вместо това да скърбите“
TEV	„А напротив, трябва да сте изпълнени с тъга“
NJB	„По-добре щеше да е да скърбите горчиво“

Тази гръцка дума (*pentheō*; вж. Матей 5:4; 9:15; II Коринтяни 12:21; Яков 4:9) се използва за оплакване на мъртвец (вж. Откровение 18:8,11). В юдейското общество се скърби за починал човек, за някаква трагедия или за произнесено богохулство (вж. Марк 14:63).

NASB	„да се отстрани измежду вас“
NKJV	„да се премахне отсред вас“
NRSV	„трябваше да го отстраните отсред вас“
TEV	„би следвало да е прогонен от общението ви“
NJB	„да се извади от общността“

Тук глаголът е в аорист, страдателен залог, подчинително наклонение. Гръцката дума означава „да вдигна и да премахна“ и често включва осъждане (Матей 24:39) и унищожаване (Йоан 11:48). Предназначението на църковната дисциплина е тройко:

1. очистването на местната църква (както от конкретния грях, така и възстановяването на нейния имидж в очите на общността);
2. реформирането и изкуплението на съгрешилите вярващи; като поради I Коринтяни 5:5 (същите понятия се използват в Лука 23:18) е възможно да става дума за смъртта на съгрешилите;
3. другите вярващи да видят Божията дисциплина и да се насърчат в борбата срещу греха.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 5:3-5

³ Защото аз, макар и да не съм телесно при вас, но с духа си съм, и осъдих вече в Името на нашия Господ Исус Христос този, който е извършил това, като че съм там – ⁴ като сте събрани вие и моят дух със силата на нашия Господ Исус – ⁵ да се предаде такъв човек на Сатана за погубване на плътта му, за да се спаси духът му в Деня на Господ Исус.

5:3-5 Този абзац е съдебна метафора. Павел допуска, че църквата е някакво съдилище (вж. Яков 2:1-4). Ранната църква е следвала административната и литургичната структура на синагогата. Подобни съдилища са били обичайни и мнозина са били отлъчвани от синагогата.

5:3 „макар и да не съм телесно при вас, но с духа си съм“ Тук има две сегашни деятелни причастия. Ясно се илюстрира апостолският авторитет на Павел (вж. 5:3,5). Забележете обаче, че той иска църквата да потвърди неговото решение (вж. 5:4).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ДУХ (*PNEUMA*) В НОВИЯ ЗАВЕТ SPECIAL TOPIC: SPIRIT (*PNEUMA*) IN THE NT

Гръцкото съществително *pneuma* („дух“) се използва по различни начини в Новия завет. Ето някои по-представителни класификации и примери.

- A. За триединния Бог
  - 1. за Бог Отец (вж. Йоан 4:24)
  - 2. за Бог Син (вж. Римл. 8:9-10; II Кор. 3:17; Гал. 4:6; I Пет. 1:11)
  - 3. за Светия Дух (вж. Марк 1:11; Матей 3:16; 10:20; Йоан 3:5,6,8; 7:39; 14:17; Деяния 2:4; 5:9; 8:29,35; Римл. 1:4; 8:11,16; I Кор. 2:4,10,11,13,14; 12:7)
- B. За житейските сили на човека
  - 1. за Исус (вж. Марк 8:12; Йоан 11:33,38; 13:21)
  - 2. за човека (вж. Матей 22:43; Деяния 7:59; 17:16; 20:22; Римл. 1:9; 8:16; I Кор. 2:11; 5:3-5; 7:34; 15:45; 16:18; II Кор. 2:13; 7:13; Фил. 4:23; Кол. 2:5)
  - 3. за неща, които Духът произвежда във и чрез човешкия дух:
    - a. „не дух на робство, а дух на осиновение“ – Римляни 8:15;
    - b. „дух на кротост“ – I Коринтяни 4:21;
    - c. „дух на вяра“ – II Коринтяни 4:13;
    - d. „дух на мъдрост и откровение в познаването на Него“ – Ефесяни 1:17;
    - e. „не дух на плахост, а на сила, любов и себевладение“ – II Тимотей 1:7;
    - f. „дух на заблуда или дух на истина“ – I Йоан 4:6.
- C. За духовния свят
  - 1. за духовни същества
    - a. добри – т.е. ангели (вж. Деяния 23:8-9; Евр. 1:14)
    - b. лоши – т.е. демонични (вж. Матей 8:16; 10:1; 12:43,45; Деяния 5:16; 8:7; 16:16; 19:12-21; Ефес. 6:12)
    - c. духове (вж. Лука 24:37)
  - 2. за духовно разбиране (вж. Матей 5:3; 26:41; Йоан 3:6; 4:23; Деяния 18:25; 19:21; Римл. 2:29; 7:6; 8:4,10; 12:11; I Кор. 14:37)
  - 3. за духовни неща (вж. Йоан 6:63; Римл. 2:29; 8:2,5,9,15; 15:27; I Кор. 9:11; 14:12)
  - 4. за духовни дарби (вж. I Кор. 12:1; 14:1)
  - 5. за вдъхновението от Светия Дух (вж. Матей 22:43; Лука 2:27; Ефес. 1:17)
  - 6. за духовното тяло (вж. I Кор. 15:44-45)
- D. Характеризира:
  - 1. отношението на света (вж. Римл. 8:15; 11:8; I Кор. 2:12)
  - 2. мисловния процес на човека (вж. Деяния 6:10; Римл. 8:6; I Кор. 4:2)
- E. За физическия свят
  - 1. вятър (вж. Матей 7:25,27; Йоан 3:8; Деяния 2:2)
  - 2. дъх (вж. Деяния 17:25; II Сол. 2:8)

Очевидно е, че това понятие следва да се тълкува в светлината на съответния непосредствен контекст. Съществуват различни нюанси на значението, които могат да се отнасят или (1) за физическия свят; или (2) за невидимия свят; или (3) за личности, живеещи било във единия, било в другия свят.

Светият Дух е онази личност от Триединния Бог, която е най-силно ангажирана с действия в сегашния исторически период. Новата ера на Духа вече е започнала. Всичко, което е добро, свято, праведно или истинно, се отнася към Него. Неговото присъствие, Неговите дарби и Неговото служение са ключови елементи за разпространението на благовестието и за успеха на Божието царство (вж. Йоан 14 и 16 гл.). Светият Дух привлича вниманието не върху себе си, а върху Христос (вж. Йоан 16:13-14). Той изобличава, убеждава, укорява, кръщава и възраства всеки вярващ човек (вж. Йоан 16:8-11).

☐ „осъдих вече... този, който е извършил това“ Глаголът е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение. Павел подчертава авторитета си дори и в свое отсъствие. Решението му остава.

☐ „в Името на нашия Господ Исус Христос“ Това е еврейският начин да се утвърди престижът и името на възкръсналия Исус като източник на апостолския авторитет на Павел. Апостолът представлява Христос.

В гръцките манускрипти има няколко вариации на формата „името на...“:

1. „на нашия Исус“ – в унциалните ръкописи В, D*
2. „на Исус Христос“ – в унциалния ръкопис κ
3. „на нашия Исус Христос“ – в унциалните ръкописи D², F, G
4. „на нашия“ – в Препис с малки букви 1021 (XII век)
5. „на Исус Христос нашия Господ“ – в Препис с малки букви (XI век)

Гръцкият Нов завет на UBS, четвърто издание (UBS⁴) признава, че не е лесно да се вземе решение, но изказва предпочитание към вариант 1. Същият манускриптен проблем се появява и в 5 стих (а по-късно и в 11 стих).

1. „на Господ“ – в манускрипти P⁴⁶, В
2. „на Господ Исус“ – в унциалния ръкопис κ
3. „на Господ Исус Христос“ – в ръкописа D
4. „на нашия Господ Исус Христос“ – в ръкописи А, F, G, P

Според UBS⁴ вариант 1 е почти сигурен.

5:5 „да се предаде такъв човек на Сатана за погубване на плътта му“ Глаголът „да се предаде“ на гръцки език е *paradidōmi*. Той се използва в евангелията за предаване на човек на властите за подобаващо наказание (вж. Матей 4:12; 5:25; 10:4,17; 18:34; 20:19; 26:15; 27:2,18,26), както и в Римляни (1:24,26,28) за предаване на някого на злите сили. Именно втората употреба отговаря на настоящия контекст – още повече че и Сатана е посочен лично).

Текстът е сходен с I Тимотей 1:20. Много са дискусиите сред библейските изследователи и коментатори какво конкретно се има предвид тук. Някои съзират в текста крайна мярка за физическо наказание (смърт) – както в Деяния 5 гл. и в I Коринтяни 3:17 и 11:30. Според други става дума за цялостно отлъчване – тоест за прехвърляне на човека напълно във владението на Сатана, в този свят (Йоан 12:31; 16:11; I Кор. 4:4; I Йоан 5:19), където неговото отчуждаване от общението с Бога и с Неговите люде би могло да го подтикне да се обърне обратно към Бога и да избегне есхатологичното осъждение. Павел възприема настоящия свят като сфера на сатанинско владение (Ефесяни 2:2). Злото в този свят (смърт, болести, загуби и т.н.) се приписва на Лукавия (II Коринтяни 12:7; I Солунци 2:18). Възможно е също така съществителното „плът“ да се отнася и за похотливостта на човека (т.е. за греховната ни Адамова природа). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЛИЧНОСТНОТО ЗЛО към I Коринтяни 7:5.

Относно думата „плът“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26.

☐ „да се спаси духът му“ Църковната дисциплина следва винаги да е изкупителна и възстановителна, а не отмъстителна (вж. II Коринтяни 2:5-11; II Солунци 3:14-15). Старозаветната конотация на думата „спасен“ е физическо избавление. Макар и да е въввлечен в развратни действия, този човек е член на църквата. Той се нуждае от духовно избавление, а не от спасение.

При апостол Павел физическото тяло и духът много често се поставят в контраст (вж. Римляни 8:1-11). Те представляват две отделни структури на авторитет, два светогледа, две разнопосочни нива на лоялност (Матей 6:19-34; I Йоан 2:15-17).

Трябва да добавим и още едно богословско съображение относно този 5 стих. Сатана е инструмент в ръцете на Бога и служи за Неговите изкупителни планове. В Стария завет Сатана е враг на човека, ала е и служител на Бога (вж. А. В. Davidson, *An OT Theology*, pp. 300-306). Тази връзка става още по-силна в Новия завет. Сатана става враг на Бога, но продължава да е Негов служител, макар и с неохота. Неговата функция според I Коринтяни 5:5 е да съдейства за духовното избавление на съгрешилия църковен член.

■ „в Деня на Господ Иисус“ Това очевидно се отнася до есхатологичен контекст – до края на времето. Временните Божии осъждения върху християнина се виждат в I Коринтяни 11:30-32; Деяния 5 глава и I Тимотей 1:20. Дали този текст говори за (1) физическа смърт, но есхатологично спасение (вж. 1:8); или за (2) спасение, което се обуславя от покаянието на човека?

В Първото послание до коринтяните отново и отново се долавя есхатологичната тематика (1:7-8; 3:13; 4:5; 5:5; 6:14; 11:26; 13:12; 15:50-54; 16:22). Възможно е сред богословските проблеми на коринтската църква да е било и битуването на свърхреализирана есхатология, съчетана със заченки на гностицизъм. Те са си въобразявали, че в духовен план вече са постигнали необходимото (4:7-10), както и че човешкото тяло е нещо зло (в съответствие с елинската мисъл) и е несвързано с духовните теми. Павел оборва подобно мислене, като:

1. утвърждава както настоящото, така и бъдещото осъждение (5:5);
2. акцентира колко неуместно е да има разврат сред вярващите (5:5-6).

Обърнете внимание също така, че старозаветните фрази, свързани с ЯХВЕ, сега се пренасят върху личността на Иисус (I Коринтяни 1:8; II Коринтяни 1:14; I Солунци 5:2; II Солунци 2:2; II Тимотей 4:8). Това е един от литературните прийоми на новозаветните автори да утвърдят божествената природа на Иисус.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 5:6-8

⁶ Вашата хвалба не е добра. Не знаете ли, че малко квас заквасва цялото тесто? ⁷ Затова изметете стария квас, за да бъдете ново тесто, тъй като вие сте безквасни. Защото и нашата Пасха, Христос, беше заклан (за нас). ⁸ Затова нека празнуваме не със стар квас, нито с квас от злоба и злина, а с безквасни хлябове от искреност и истина.

5:6 „Вашата хвалба не е добра“ Този коментар ни помага да си обясним мисленето на коринтската църква. Те претендират за свобода да правят каквото си искат въз основа на евангелието. Вместо да споделят добрата вест с хората около тях, те по-скоро предпочитат да парадират с новопридобитата свобода.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ХВАЛЕНЕ SPECIAL TOPIC: BOASTING

Гръцките понятия *kauchaomai*, *kauchēta*, и *kauchēsis* се използват около тридесет и пет пъти от Павел и само два пъти в останалата част от Новия завет (и двата пъти в Яков). Преобладаващите случаи са в I и II Коринтяни.

Има две основни истини, които са свързани със самохвалството.

- А. никоя плът няма да се прослави/похвали пред Бог (вж. I Кор. 1:29; Ефес. 2:9).
- В. вярващите трябва да се прославят в Господа (вж. I Кор. 1:31; II Кор. 10:17, което е препратка към Ерем. 9:23-24).

Затова има уместна и неуместна похвала (т.е. гордост).

- А. уместна
  1. в надеждата на славата (вж. Римл. 4:2)
  2. в Бога, чрез Господ Иисус (вж. Римл. 5:11)
  3. в кръста на Господ Иисус Христос (главната тема на Павел – вж. I Кор. 1:17-18; Гал. 6:14)
  4. Павел се хвали:
    - а. със своето служение, което е без компенсации (вж. I Кор. 9:15,16; II Кор. 10:12)

- b. със своя авторитет от Христос (вж. II Кор. 10:8,12)
- c. с това, че не се е хвалел с работата на другите (както някои в Коринт правеха – вж. II Кор. 10:15)
- d. със своето потомствено наследство (както другите са правели в Коринт – вж. II Кор. 11:17; 12:1,5,6)
- e. със своите църкви
  - 1) Коринт (II Кор. 7:4,14; 8:24; 9:2; 11:10)
  - 2) Солун (вж. II Сол. 1:4)
  - 3) увереността си в утехата и спасението у Бога (вж. II Кор. 1:12)

В. неуместна

- 1. във връзка с юдейското наследство (вж. Римл. 2:17,23; 3:27; Гал. 6:13)
- 2. някои в църквата в Коринт се хвалели
  - a. с хората (вж. I Кор. 3:21)
  - b. с мъдростта (вж. I Кор. 4:7)
  - c. със свободата (вж. I Кор. 5:6)
- 3. лъжливите учители се опитали да се хвалят в църквата в Коринт (вж. II Кор. 11:12)

■ **„Не знаете ли“** Характерна фраза, често използвана от Павел във връзка с неща, които е нормално да се знаят от християните – неща, които по-рано вече са им били разяснени и предадени, но въпреки това поради своите действия или поради своето мислене те са забравили (вж. Римляни 6:16; 11:2; I Коринтяни 3:16; 5:6; 6:2,3,9,15,19; 9:13,24).

■ **„квас“** Думата в еврейски контекст често се използва иносказателно (Матей 16:6,12; Галатяни 5:9) и обикновено в отрицателен нюанс със значение на поквара и разваляне поради процеса на ферментация. В някои случаи обаче метафората има положително приложение (Матей 13:3; Лука 13:20-21). Необходимо е да оставяме контекста да определи дали е едното или другото.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: КВАС
SPECIAL TOPIC: LEAVEN

Понятието „квас“ (BDB 329, KB 329, гр., *zumē*) се използва в две значения и в Стария завет, и в Новия завет:

- 1. В смисъл на поквара и оттам символ на зло:
  - a. Изход 12:15; 13:3,7; 23:18; 34:25; Левит 2:11; 6:17; Втор. 16:3
  - b. Матей 16:6,11; Марк 8:15; Лука 12:1; Гал. 5:9; I Кор. 5:6-8
- 2. В смисъл на проникване и оттам образ за въздействие, а не символ на зло:
  - a. Левит 7:13; 23:17; Амос 4:5
  - b. Матей 13:33; Лука 13:20-21

Само контекстът може да определи смисъла на тази дума (което се отнася за всички думи!).

Темата с безквасния хляб идва от момента, когато евреите не можели да чакат чак до сутринта, за да бухне хлябът. Този детайл от историята за Изхода довежда до ежегодното отбелязване на Пасха в съчетание със селскостопанско празненство (Изход 12:15-20; 23:14-17; 34:18).

Квасът се използва редовно при определени жертви (Левит 7:13; 23:17), но се превръща в символ на греха и непокорството. Ферментацията започва да се разглежда в този символичен смисъл като възможност за всеки човек да изпита собствения си живот за признаци на бунтовно отношение спрямо ЯХВЕ. Докато Денят на изкуплението (Левит 16 гл.) функционира предимно на общонационално ниво, Празникът на безквасните хлябове по-скоро функционира на семейно и индивидуално ниво.

Този ежегоден и задължителен празник в съчетание с Пасха поддържа подсигураното от ЯХВЕ избавление пред очите и сърцето на Неговите люде. Благодатта и обещанието подсигурият чудотворното спасение от египетско робство, а с помощта на ежегодното празнуване Израил си припомня, че се осланя на същите неща и за бъдещото си съществуване (вж. Изход 13:8,14; Втор. 4:9; 6:2,7,20-21).

5:7 „изметете стария квас“ Тук глаголет е в аорист, деятелен залог, повелително наклонение. Има препратка към юдейския обичай всеки квас да се премахва от къщата в навечерието на Пасха (Изход 12:15). Ежегодният ритуал е символ на покаяние.

NASB „за да бъдете ново тесто, също както *в действителност* сте безквасни“
NKJV „за да бъдете ново тесто, след като наистина сте безквасни“
NRSV „за да бъдете нов хляб, тъй като реално сте безквасни“
TEV „за да бъдете напълно чисти. Тогава ще сте като нова буца тесто без каквато и да е мая, каквито и действително сте“
NJB „за да бъдете онова прясно тесто, както сте и безквасни“

Тук се онагледява характерната за апостол Павел **МОРАЛНА** заповед, обвързана с твърдение за тяхната **ПОЗИЦИЯ**. Положението, което имаме в Христос, следва да се изразява и в стил на живот. Коринтяните са Божии хора („безквасни“), но сега трябва и есхатологически да се държат като Божии хора („ново тесто“).

NASB „и Христос, нашата Пасха, беше пожертван“
NKJV „наистина Христос, нашата Пасха, бе пожертван за нас“
NRSV „нашата Пасхална трапеза е готова, след като Христос, нашият Пасхален агнец, беше принесен в жертва“
TEV „нашият Пасхален фестивал е подготвен, след като Христос, нашият Пасхален агнец, беше принесен в жертва“
NJB „и нашата Пасха беше пожертвана – Христос“

Павел свързва смъртта на Христос със старозаветната жертва на пасхалното агне (Изход 12:15 и сл.; 13:7). Това е едно от няколко места в Новия завет, където връзката се подчертава изрично:

1. Йоан Кръстител съзира тази връзка и нарича Исус „Божия Агнец, който носи греха на света“ (Йоан 1:29).
2. В Йоан 19:36 се привежда цитат от Пасхата в книгата Изход 12:46.

5:8 „Затова нека празнуваме“ Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, подчинително наклонение (което призовава към действие). Връзката в I Коринтяни 5:7 е със старозаветния празник (Левит 16 глава), познат като Деня на изкуплението, докато в I Коринтяни 5:7б-8 препратката е към Пасха (Изход 12 глава). Отнася се за постоянството в нашия живот поради Христовото дело за нас и във нас, ала с елемент на условност (поради подчинителното наклонение).

☐ **„не със стар квас“** Става дума за новия завет в Христос (Еремия 31:31-34; Езекиил 36:22-38). В този нов завет няма никакво място за човешка хвалба или арогантност. Смъртта на Христос е вододелът на библейското откровение.

☐ **„нито с квас от злоба и злина“** Според контекста и за контраст Павел допуска неуместните и дори нечестиви мотиви и действия на някои от групичките в коринтската църква.

☐ **„искреност“** Тази рядка дума вероятно е съчетание между думите за „слънчева светлина“ и „съдия“. Изразява представа за нескрити, чисти мотиви (ср. I Коринтяни 5:8 с II Коринтяни 1:12; 2:17; Филипийци 1:10; II Петър 3:1).

■ „истина“ Етимологията на гръцката дума *alētheia* е „разкривам, изявявам ясно“, като тук се получава паралел с основното значение на предишната дума „искреност“. Павел е загрижен за мотивите на хората! Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 13:8.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 5:9-13

⁹ В писмото си ви писах да нямате общение с блудници, ¹⁰ и не избощо с блудниците на този свят или сребролюбците, или грабителите, или идолопоклонниците, тъй като тогава би трябвало да излезете от света. ¹¹ Но сега ви писах да нямате общение с такъв, който се нарича брат, и е блудник или сребролюбец, или идолопоклонник, или грабител, или пияница, или хулител; с такъв даже да не ядете заедно. ¹² Защото каква работа имам да съдя и външните? Вие не съдите ли вътрешните? ¹³ Външните съди Бог. Отлъчете нечестивия от самите вас.

5:9 „В писмото си ви писах“ Вероятно става дума за изгубено писмо (вж. А, Т, Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, p. 115, and M. R. Vincent, *Word Studies in the New Testament*, p. 769). Възможно е Павел да е писал и други послания (вж. също Колосяни 4:16). Друго обяснение е този глагол да е поставен в т.нар. *епистоларен аорист* (ср. с I Коринтяни 9:15). Ако е така, значи става дума за настоящото послание (5:11). Вж. Въведението към коментара на Първото послание до коринтяните VII, С.

■ „общение с блудници“ Това е гръцката дума *pornos* (5:9,10,11; 6:9). Тя има коренна връзка с думата „разврат“ (*porneia*; I Коринтяни 5:1, два пъти; 6:13,18; 7:2; II Коринтяни 12:21) и с глагола „блудствам“ (*porneuo*, I Коринтяни 6:18; 10:8).

Тези новоповярвали хора в Коринт са предимно с езически произход (най-вероятно римляни). В езическите храмове поклонението се свързва с пиянски и сексуални оргии. Това се практикува също така и при специални обществени или частни празненства. Новата вяра в Исус Христос тепърва ще трябва да се отърсва от езическото си минало и култура.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПОРОЦИ И ДОБРОДЕТЕЛИ В НОВИЯ ЗАВЕТ SPECIAL TOPIC: VICES AND VIRTUES IN THE NT

В Новия завет можем да срещнем списъци и на пороците, и на добродетелите в християнския живот. Често те са отражение на вече съществуващи равински или културно обособени (елинистични) списъци. В Новия завет съпоставка между добрите и лошите навици може да се намери на следните места:

	Пороци	Добродетели
1. при Павел:	Римл. 1:28-32	---
	Римл. 13:13	Римл. 12:9-21
	I Кор. 5:9-11	---
	I Кор. 6:10	I Кор. 6:6-9
	II Кор. 12:20	II Кор. 6:4-10
	Гал. 5:19-21	Гал. 5:22-23
	Ефес. 4:25-32	---
	Ефес. 5:3-5	---
	---	Фил. 4:8-9
	Кол. 3:5,8	Кол. 3:12-14
	I Тим. 1:9-10	---
	I Тим. 6:4-5	---
	II Тим. 2:22a,23	II Тим. 2:22b,24
	Тит 1:7, 3:3	Тит 1:8-9; 3:1-2

2. при Яков:	Яков 3:15-16	Яков 3:17-18
3. при Петър	I Петър 4:3 II Петър 1:9	I Петър 4:7-11 II Петър 1:5-8
4. при Йоан	Откр. 21:8; 22:15	---

5:10 Писмото на Павел очевидно не е било разбрано правилно. Павел призовава новите вярващи да бягат от блудодеянието. Някои хора обаче отиват в другата крайност и твърдят, че това означава да се прекъснат всякакви контакти. Налага се Павел да изясни какво има предвид. Вярващите хора живеят в един паднал в грях свят. Невъзможно е да прекъснеш всякакви контакти с невярващите безморални хора (особено ако приемеш присърце думите на Исус в Матей 28:19). По-скоро апостол Павел иска да каже да не позволяват на практикуващите греховете си езичници да се възприемат като техни заветни братя и сестри във вярата, като църковни членове и дори като близки приятели. Тук глаголет *sunanamignumi* е в сегашно време, среден залог, инфинитив. Той означава „смесвам се“ (вж. I Коринтяни 5:9,11; II Солунци 3:6,14). Стихове 10-11 дават ясна картина каква е културната обстановка в коринтската църква.

5:11

NASB	„всеки така наречен брат“
NKJV	„всеки наричащ се брат“
NRSV	„всеки, който си поставя име на брат или сестра“
TEV	„човек, който се нарича вярващ“
NJB	„всеки, който се представя за брат“

Тази фраза е сегашно страдателно причастие, което е свързано с условно изречение от трети клас. Отнася се за човек, който претендира да носи името на Христос (вж. Ефесяни 5:3) или призовава името на Исус Христос (Римляни 10:9-13; Филипяни 2:11). Да приемеш името на Христос означава да възприемеш и Неговия характер. Напълно ясно е, че Павел (подобно на Исус) е убеден във факта, че поведението на човека изразява истинската му същност (Матей 7:15-23). Изповедта следва да е съпроводена с познание на благовестието, с присъствието на Духа, с лично покорство и с устояване във вярата.

▣ „грабител“ Вж. бележката към I Коринтяни 4:12.

▣ „ако“ Това е условно изречение от трети клас, което означава възможно действие. В писанията на Павел има няколко списъка с описание на греховете на плътта (Римляни 1:29-37; I Коринтяни 5:10-11; 6:9-10; II Коринтяни 12:20; Галатяни 5:19-21; Ефесяни 4:31; 5:3-4; Колосяни 3:5-9).

▣ „с такъв даже да не ядете заедно“ Възможно е тук да иде реч за Господнята трапеза, а може и да е просто обикновени гостувания (I Коринтяни 10:27). В римската култура времето за вечеря често е ставало повод за развратни практики.

5:12 Павел и църквата трябва да се разправят с членовете на събранието (12 стих очаква утвърдителен отговор), но когато става дума за външни хора, тогава трябва да се остави на Бога да се разправя с тях. Вярващите нямат право да се съдят едни други (Матей 7:1 и сл.; Римляни 14:1—15:13. От друга страна обаче:

1. Ние трябва да се изпитваме един другото дали принасяме необходимите плодове, за да бъдем в ръководна позиция (I Коринтяни 6:1-3; Матей 7 гл.).
2. Ние трябва да упражняваме църковна дисциплина, когато има угроза за репутацията на църквата.

Често тук линията е изключително тънка. Приложението на тези думи е, че съгрешаващият човек от 5:1 следва да бъде оставен в сферата на Божието осъждане (т.е. извън църквата).

Човек си задава въпроса по какъв начин този контекст се прилага в съвременното западно общество, при което вярващите и невярващите хора имат възможност с гласуване да променят обществените норми. Следва ли вярващите да се включват в политическия процес? Конкретният контекст е ограничен до съденето при църковна дисциплина, ала не се отнася за съвременната западна демокрация. Вярващите хора са жители на

различни вселени, като носят отговорност и ползват привилегиите и на двете! Божият Дух, Божията воля и Божието слово ни помагат като вярващи да си пробиваме път в този паднал в грях свят. От друга страна обаче невярващите хора са експлоатирани и манипулирани от Сатана, от греха и от собственото си его. Те се нуждаят от нашето свидетелство и нашето състрадание, а не от претенциозната ни себеправедност. Те не са способни да вникнат в нашите мотиви, намерения и действия.

Проблемът кога и как християните следва „да се съдят“ едни други, подтикват някои преписвачи в гръцките манускрипти да внесат някои промени в този текст.

1. Много ранният папирусен манускрипт P⁴⁶ (датиран около 200 г. сл. Хр.), както и коптският превод от град Бахайра (от III век) и сирийският превод от Пешита (V век) просто изпускат отрицателната частица и превеждат изречението като повелително: „Вие съдете вътрешните [в църквата]“ (вж. Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, p. 551).
2. Коптският сахидски превод (III век) поставя отрицателната частица при предходното изречение: „Защото каква работа имам да съдя външните, а не и външните? Вие съдете вътрешните“ (Metzger, p. 51).
3. Текстът на UBS⁴ въобще не приема тези две разночетения като възможни варианти на оригинала.

5:13 Павел извежда аргумента си от еврейското мислене, обвързвайки го с Мойсеевите писания (вж. Второзаконие 13:5; 17:7,12; 19:19; 21:21; 22:21,24; 24:7). Ако църквата толерира (и дори се хвали с) разврата на някои свои членове, това със сигурност ще зарази цялото събрание (вж. I Коринтяни 5:11).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Защо църквите днес не практикуват църковна дисциплина?
2. По какъв начин апостолският авторитет на Павел се свързва с авторитета на местната църква?
3. Какво означава да предадеш някого на Сатана за погубване на плътта?
4. Колко писма е изпратил Павел до коринтската църква?

I Коринтяни 6 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Да се съдим пред невярващите	Не се съдете с братята	Съдебни дела в езически съдилища	Съдебни дела срещу други християни	Прибягване до светски съдилища
6:1-11	6:1-11	6:1-6	6:1-6	6:1-8
		6:7-8	6:7-11	
				6:9-11
Прославяйте Бога със своето тяло	Прославяйте Бога с тяло и с дух	Предупреждение срещу разпуснатост	Използвайте тялото си за Божия слава	Сексуалният разврат
		6:9-11		
6:12-20	6:12-20	6:12-20	6:12-14	6:12-17
			6:15-17	
			6:18-20	6:18-20

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

УВОДНИ БЕЛЕЖКИ

С течение на годините различни юристи са ми задавали въпроса как този контекст касае съвременното ни общество.

Преди всичко, трябва да разгледаме забраната да завеждаме съдебно дело срещу други хора (дори и срещу християни). Някой би могъл да каже, че съвременните съдилища се различават от онези древни езически съдилища. По какъв начин обаче? В огромна степен нашето право се основава върху римското право. Някои съдии днес са вярващи хора, но това не би следвало да въздейства на отсъжданията им.

Изглежда тук има няколко преплетени въпроса.

1. От значение е мотивът и намерението на завеждането на съдебно дело, а не само юридическата обосновка на случая. Ние живеем в общество, което е свикнало на съдебни дела – досущ каквито са били и древните атиняни. Много често реалните мотиви за подобно действие са гордостта, парите или желанието за мъст.

2. При всички случаи трябва да имаме предвид жалкото впечатление, което оставят у околните наблюдатели онези християни, които изхождат от алчност, дребнавост или неовладян гняв. Всеки един християнин носи лична отговорност към Божието царство. Нашето свидетелство е с особена важност.
3. Църквата обаче не е изнамерила все още удачен формат за уреждане на конфликтни отношения между вярващите. Не съществува църковен форум, при който вярващите да могат да повдигат и да оспорват теми, които ги вълнуват или които са съществено несправедливи.
4. Едно възможно разрешение е сформиранието на християнски правни асоциации с духовни ресурси (Писанието, духовна мъдрост и т.н.), които да решават юридическите въпроси на християните не само на базата на правни прецеденти. Вярващите юристи, които се чувстват призвани да се захващат със съдебни дела, би следвало да търсят от Бога напътствия и предварително да си очертават насоки как да практикуват професията си. Това би могло да се развие в някакъв вид форум за арбитраж на несъгласия между вярващи хора.

Въпреки че Новият завет е исторически и културно обусловен, това не се отнася за същностните проблеми и наклонности на човешката раса. Бог говори чрез тези библейски пасажии, а вярващите би следвало да се вслушват в думите Му и волята Му независимо че не живеят според моралните и житейските категории на гръко-римския свят. Тези текстове призовават вярващите хора да не прибързват със завеждането на съдебни дела, а вместо това да изградят христов подобен характер. Освен това те са и призив към църквата да набави необходимия форум (подобно на древните съдилища в синагогите). Те подчертават и че личната загуба е за предпочитане пред евентуалните щети за Божието царство (т.е. за благовестието)!

В съвременната белязана от алчност и съперничество епоха, където почти липсва църковна дисциплина и където разводите между християни са всекидневие, тези 5 и 6 глави са от особено значение. Ние следва да ги изучаваме както общностно (като църкви), така и индивидуално. Човешките свободи се основават на равенство пред закона. Това означава, че като вярващи хора ние обитаваме в две сфери на действителност – една гражданска и една духовна. Нямаме право да подкопаваме правната система на нашето общество, но в същото време следва да помним и принадлежността си към Небесното царство. И двете сфери на живот са натоварени със своите права и отговорности. Едната от тях обаче има категоричен приоритет пред другата (вж. I Коринтяни 6:19-20)!

Някои вярващи хора може да разглеждат по друг начин въпроса със завеждането на съдебни дела и съпътстващите го мотиви. Всички ние трябва да ходим според светлината, която имаме. А именно този контекст би следвало да хвърли повече светлина по темата.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 6:1-6

¹ Когато някой от вас има нещо против другото, смее ли да се съди пред несправедните, а не пред светиите? ² Или не знаете, че светиите ще съдят света? И ако вие ще съдите света, не сте ли достойни да съдите за най-малките неща? ³ Не знаете ли, че ние ще съдим ангели? Колко повече тогава житейски работи! ⁴ Ако имате да се съдите за житейски работи, поставяте ли за съдии онези, които от църквата се считат за нищо? ⁵ Казвам това, за да ви накарам да се засрамите. Няма ли между вас нито един мъдър човек, който би могъл да отсъди между братята си, ⁶ а брат с брат се съди, и то пред невярващите?

6:1

NASB

„повод“

NKJV

„случай“

NRSV

„жалба“

TEV

„спор“

NJB

„оплакване“

Тази дума в гръцките *койне* папируси, открити в Египет, се използва: (1) за „действие, дело“; (2) за „съдебно дело“; (3) за „трудност, беда“; (4) за „работа, сделка“ (вж. Moulton and Milligan, *The Vocabulary of the Greek New Testament*, p. 532). Второто значение тук сякаш най-добре отговаря на контекста. От атинските

документи знаем, че елините са имали особена склонност да се съдят едни други. В известна степен това се отнася и за римляните. През дните на апостол Павел град Коринт е бил не гръцки, а предимно римски по култура (вж. Bruce W. Winter, *After Paul Left Corinth*, Eerdmans, 2001).

NASB „ближния си“
NKJV, NRSV, TEV „друго“
NJB „друг християнин“

Думата тук е *heteros* (ср. с I Коринтяни 10:24; 14:17; Галатяни 6:4). В класическия гръцки език има ясна разлика между *allos* (т.е. „друг от същия вид“) и *heteros* (т.е. „друг, но от различен вид“). В гръцкия *койне* това разграничение сякаш избледнява (както и редица други разграничения от граматиката и употребата на класическия гръцки. Настоящият контекст е добър пример за това. Подборът на думата *heteros* за обозначаване на друг вярващ човек се среща и в Римляни 13:8. В Римляни 2:1 понятието има по-широко значение – може би ближен, съгражданин или юдеин. Контекстуалният ориентир за конотацията в този стих е фразата „пред светиите“. Някой изгубен „ближен“ вероятно не би склонил да се изправя пред църковен съд (Матей 18:17; Яков 2:1-4), за да разрешава спор с вярващ човек.

Разбира се, възможно е тук Павел да очертава двойко разграничение. За вярващия е проблем да се изправи в светски трибунал срещу невярващ човек. Още по-лошо би било вярващи хора да се съдят едни други пред езическо съдилище. Самият аз предпочитам обяснението, че думата „ближен“ в този 1 стих също означава „заветен партньор“ или „съвярващ“.

■ „сmee ли“ Този гръцки глагол (*tolmaō*) се среща неколкократно в писмата до коринтската църква със значение „дръзвам“, „одързостявам се“ (I Кор. 6:1; II Кор. 10:2,12; 11:21; Римл. 5:7; 15:15-17; Юда 9 ст.).

NASB, NKJV „да отива пред закона на несправедните“
NRSV „да го води на съд пред несправедните“
TEV „да отива пред езичници съдии“
NJB „да търси съд от грешници“

Павел се притеснява не от това, дали срещу вярващите хора ще има несправедливо отношение, а от това, дали вътрешните проблеми между християните ще стават достойни на невярващи хора. Разковничето за решаване на междуличностните взаимоотношения в църквата е Духът, а не езическото право. Благовестието е далеч по-важно от личната справедливост!

6:2 „или не знаете“ Вж. бележката към I Коринтяни 5:6.

■ „светиите“ Думата „светии“ (*hagioi*) е превод на старозаветното понятие „свят“ (*kadosh*), което означава „заделен за Божия служба“ (вж. Изход 19:6; Второзаконие 7:6; I Коринтяни 1:2; II Коринтяни 1:1; Римляни 1:1; Ефесяни 1:1; Филипяни 1:1; Колосяни 1:2). В Новия завет то неизменно се поставя в множествено число с изключение на Филипяни 4:21 (но дори и там се използва в общностен смисъл). Да бъдеш спасен означава да станеш част от заветната общност на вярата, от семейството на повярвалите в Христос (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЕТИИ към I Коринтяни 1:2).

Божииете люде са свети поради вменената им праведност на Исус (вж. изявителното твърдение в Римляни 4 гл. и II Коринтяни 5:21). Божията воля е те да водят свят живот (вж. императивното повеление в Ефесяни 1:4; 4:1; 5:27; Колосяни 1:22; 3:12). От една страна вярващите са обявени за свети (позиционна святост), а от друга са призвани да водят свят живот (прогресивно осветение). Оправданието и осветението следва винаги да вървят заедно! Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТОСТ И ОСВЕЩЕНИЕ В НОВИЯ ЗАВЕТ към I Коринтяни 1:2.

■ „ще съдят света“ Въпреки че Исус се обръща изрично към апостолите с твърдението, че ще бъдат съдии, логичното приложение на тази истина обхваща и светиите (вж. Даниил 7:22,27; Матей 19:28; Лука 22:28-30; Откровение 2:26; 3:21; 20:4). Кога и по какъв начин не е лесно да се каже.

■ „ако“ Тук условното изречение е от първи клас – тоест твърдението се предполага, че е вярно. Светиите ще имат роля на съдии през събитията от последните времена.

NASB	„не сте ли компетентни да конституирате и най-малките съдилища“
NKJV	„не сте ли достойни да съдите за най-малките неща“
NRSV	„некомпетентни ли сте да отсъждате тривиални неща“
TEV	„не сте ли способни да отсъждате дребните неща“
NJB	„не сте ли компетентни за дребните случаи“

Тук виждаме хаплив сарказъм по отношение на онези, които претендират за върховна мъдрост! Същото понятие (*anaxios*) се използва за неуместното държание на някои коринтяни при Господнята трапеза (вж. I Коринтяни 11:27,29). Тези незрели вярващи, които претендират за толкова много духовно прозрение, на практика не са способни да преценяват и дребни неща, камо ли да се държат както трябва!

Думата „най-малките“ е превъзходна форма на *mikros*. Павел я използва по-рано в 4:3. Подборът именно на това понятие подсилва саркастичния тон.

6:3 „Не знаете ли, че ние ще съдим ангели?“ Граматическата структура на въпроса очаква утвърдителен отговор. Вярващите хора стоят по-високо от ангелите в духовно отношение. Поради това, че се намират в този паднал в грях свят, на тях им е трудно да осъзнаят истинската си духовна стойност (I Коринтяни 13:12). Ангелите са сътворени като служители на Бога и на изкупените хора (Евреи 1:14). Единствено човекът обаче е създаден по образ и подобие на Бога (Битие 1:26-27). Подобно нещо за ангелите не се казва. Именно за хората, а не за ангелите, Исус даде живота си (Евреи 2:14-16). Един ден вярващите хора ще съдят ангелите (става дума за разбунтувалите се ангели; вж. Битие 6 гл.; Матей 25:41; II Петър 2:4-9); Юда 6 ст.; или пък за всички ангели като метафора за универсалното владение; вж. Даниил 7:22,27).

■ **„колко повече тогава“** Тук срещаме силната енкликтичен съюз *ge*, който се използва за поставяне на някакъв акцент (вж. Moulton, *Analytical Lexicon*, Revised, p. 75). Саркастичният контраст е очевиден.

6:4 „ако“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие.

■ **„поставяте ли за съдии“** Тази фраза би могла да се преведе по няколко различни начина. Варианти:

1. изявително твърдение: „вие поставяте“
2. въпросително изречение: „поставяте ли“
3. възклицателна фраза (NJB, NIV): „вие поставяте!“
4. повелително (заповед): „поставете“

И най-незначителният християнин би следвало да може да отсъжда по елементарните земни въпроси. За да разясним допълнително вариантите, ето как този текст може да се сведе до две опции: (1) става дума за езичници съдии; или (2) отнася се за най-незначителни църковни членове. Ако е така, значи саркастичният тон продължава и тук.

NASB, NJB	„които нямат стойност“
NKJV	„които се зачитат най-малко“
NRSV, TEV	„които нямат позиция“

Това понятие (*exoutheneō*, перфектно страдателно причастие) вече се среща в 1:28, където Павел пише, че Бог използва „основните неща“, „презрените“, „нещата, които не са“, за да се противопостави на светската мъдрост, така че в крайна сметка Бог да приеме цялата слава. Тук изглежда думата се отнася за онези в църквата, които нямат социален статут или водачески умения. Поради мъдростта и Духа на Бога и най-незначителните изсред Божиите люде са по-адекватни да се справят с проблеми, отколкото и най-ерудирани и опитни съдии нехристияни.

■ **„църквата“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:2.

6:5 „Казвам това, за да ви накарам да се засрамите“ Павел често използва тази дума (вж. I Коринтяни 4:14; 6:5; 15:34; II Солунци 3:14; Тит 2:8). Засрамването е едно от средствата на Духа, чрез които дава убеждение и позволява развитие у нас на истината и на праведни действия и отношения. Този стих отново продължава тенденцията с хапливия сарказъм.

■ „Няма ли между вас нито един мъдър човек“ Ето го пак хапливия сарказъм към тази арогантна църква. Във въпроса се съдържа двойно отрицание, а предполагаемият отговор е утвърдителен. Вж. бележката към I Коринтяни 4:7.

6:6 „и то пред невярващите“ Тук няма определителен член. Акцентът е върху светското мислене на невярващите съдии.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 6:7-8

⁷ Въобщо вече е голям ваш недостатък, че имате тъжби помежду си. Защо по-добре не останете онеправдани? Защо да не бъдете ошетени? ⁸ Но вие самите онеправдавате и ошетявате, и то братя!

6:7 „Въобщо“ Вж. коментара към I Коринтяни 5:1.

■ „вече“ Тази фраза (*ēdē men oun*) показва, че църквата вече преминава през тези неща. Те вече са се оставили да бъдат победени.

NASB, NRSV	„поражение“
NKJV	„пълн провал“
TEV	„напълно провалени“
NJB	„недостатък“

Буквално думата означава „по-малко“, но се използва със значение на поражение или провал (II Коринтяни 12:13; Римляни 11:12; II Петър 2:19-20).

NASB, NRSV	„Защо по-скоро не бъдете онеправдани? Защо по-скоро не бъдете измамени?“
NKJV	„Защо по-скоро не приемете неправда? Защо по-скоро не позволите да ви измамат?“
TEV	„Няма ли да е по-добре да бъдете онеправдани? Няма ли да е по-добре да бъдете ошетени?“
NJB	„Защо да не предпочетете да понесете несправедливост, защо да не предпочетете да бъдете измамени?“

И в двата случая сказуемото е в сегашно време, страдателен залог, изявително наклонение. Личните права на вярващия човек не са толкова важни, колкото репутацията и мисията на Църквата. Печели ли въобще някой християнин, когато Царството понася загуби?

6:8 Със своя прекомерен акцент върху индивидуалното Западната църква е изопачила благовестието. Ние пренебрегваме трайния акцент върху цялостното, общностното тяло! Разглеждаме християнската вяра като нещо лично за самите нас вместо нещо в полза на благовестието. Всеки от нас (индивидуално) е бил спасен, за да служи на цялото тяло (I Коринтяни 12:7). Вярващите хора следва да развиват новозаветен светоглед, да разглеждат света през Божия поглед и за общностните цели на цялата църква (Матей 28:18-20; Лука 24:47; Деяния 1:8).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 6:9-11

⁹ Или не знаете, че несправедните няма да наследят Божието царство? Не се лъжете. Нито блудниците, нито идолопоклонниците, нито прелюбодейците, нито хомосексуалистите, нито малакийците, ¹⁰ нито крадците, нито сребролюбците, нито пияниците, нито хулителите, нито грабителите няма да наследят Божието царство. ¹¹ И някои от вас бяха такива, но вие бяхте измити, бяхте осветени, бяхте оправдани в Името на Господ Исус Христос и в Духа на нашия Бог.

6:9-10 Очевидно апостол Павел е загрижен за индивидуалния живот на християнина (I Кор.5:10-11; 6:9-10), който отразява живота на църквата. Спасението не е само юридическо действие (оправдание чрез вяра), а и променен живот (с осветение и уподобяване на Христос; вж. Галатяни 6:7). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТОСТ И ОСВЕЩЕНИЕ В НОВИЯ ЗАВЕТ към I Коринтяни 1:2.

Църквата и преди, и сега е подложена на заблуди и измами. Глаголът тук е в сегашно време, страдателен залог, повелително наклонение с отрицателна частица. Обикновено това означава прекратяване на действие, което вече е в процес (I Коринтяни 12:2).

6:9 „Или не знаете“ Вж. коментара към I Коринтяни 5:6. Приложението е, че поради своето спасение и поради действието на Святия Дух вярващите хора би следвало да знаят всички изброени дотук неща! Обаче невръстните (незрели) плътски християни не го схващат!!! Съзнанието им е подвластно на системата на настоящия паднал в грех свят и на демонично присъствие (чрез самозаблуди, културни измами и сатанинска подлост; вж. I Коринтяни 12:2).

■ **„неправедните няма да наследят Божието царство“** За акцент Павел повтаря тази мисъл два пъти (в 9 и 10 стихове). Тук парадоксът на благовестието се довежда до остър контраст. Спасението е достъпно за всекиго посредством завършеното дело на Христос, ала заветното спасение включва подобаващият отклик да бъде и постоянен, а не просто еднократен. Вярващите хора, които са обявени за „праведни“ в Христос, трябва да съзряват в хриstopодобие. Целта на Бога винаги е била праведните хора да отразяват Неговия характер. В това отношение Новият завет е досущ като Стария завет. Радикалното естество на Новия завет (Еремия 31:31-34; Езекиил 36:22-38) е такова, че човешките постижения за спасението са заменени с Христовите постижения. Това обаче не отменя желанието на Бога хората да бъдат праведни. Просто се променя механизмът. В този евангелски период хората се мотивират от благодарност, а не за награда.

Духовният принцип на сеенето и жъненето (Галатяни 6:7) обаче продължава да е валиден както за вярващите, така и за невярващите хора (вж. 3 глава). Колко трагично е безплодното и ялово християнство (вж. Йоан 15 гл.; Яков 2:14-26; I Петър; I Йоан). То нанася щети както върху Царството, така и върху местната църква, така и върху отделния човек, така и върху изгубените.

Възможно ли е християнин, който е извършил греховете от I Коринтяни 6:9-10, да получи спасение? Със сигурност (вж. 11 стих)! Възможно ли е един християнин да продължи да извършва такива грехове и да остане спасен? Не и без духовни последици – загуба на общението с Бога, загуба на напътствието на Духа, загуба на увереността, загуба на мира, загуба на ефективната молитва, загуба на поклонението, загуба на радостта, загуба на свидетелството! Колко тежка цена!

В Деяния и в писанията на апостол Павел има няколко пасажа (Деяния 20:32; 26:18; I Коринтяни 6:9-10; 15:50; Галатяни 5:21; Ефесяни 5:5), които изразяват думите на Исус за наследяването на Царството (от Матей 25:34).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ОТСТЪПЛЕНИЕ (*APHISTĒMI*) SPECIAL TOPIC: APOSTASY (*APHISTĒMI*)

Гръцката дума *aphistēmi* има широко семантично поле. Нейният превод „отстъпвам“ може да се разбира погрешно днес. Както винаги, ключът към тълкуването ѝ е нейният контекст, а не днешната дефиниция.

Това сложно съставно съществително се състои от представката *apo* („от“ или „откъм“) и *histēmi* („сядам“, „ставам“, „опрavam“). Забележете следните небогословски употреби на същото понятие:

1. премахвам физически
  - a. от храма, Лука 2:37
  - b. от къщи, Марк 13:34
  - c. от човек, Марк 12:12; 14:50; Деяния 5:38
  - d. отвсякъде, Мат. 19:27,29
2. премахвам политически, Деяния 5:37
3. премахвам връзката между, Деяния 5:38; 15:38; 19:9; 22:29

4. премахвам правно (чрез развод), Втор. 24:1,3 (LXX); както и в Новия завет – Матей 5:31; 19:7; Марк 10:4; I Кор. 7:11
5. отстранявам дълг/заем, Мат. 18:24
6. показвам незаинтересованост, като си тръгвам, Мат. 4:20; 22:27; Йоан 4:28; 16:32
7. показвам загриженост, като не си тръгвам, Йоан 8:29; 14:18
8. допускам, позволявам, Мат. 13:30; 19:14; Марк 14:6; Лука 13:8

В богословски смисъл ГЛАГОЛЪТ също има широка употреба:

1. отменям, опрощавам, премахвам вината за грях, Изход 32:32 (LXX); Числа 14:19; Йов 42:10; както и в Новия завет – Матей 6:12,14-15; Марк 11:25-26
2. въздържа се от грях, II Тим. 2:19
3. пренебрегвам, като се отстранявам от греха
  - a. Законът, Мат. 23:23; Деяния 21:21
  - b. вярата, Езекиил 20:8 (LXX); Лука 8:13; II Сол. 2:3; I Тим. 4:1; Евр. 2:13

Съвременните вярващи задават немалко богословски въпроси, за които едва ли някой новозаветен автор се е замислял. Един от тях касае съвременната тенденция да се прави разграничение между вяра (оправдание) и вяроност (освещение).

В Библията има фигури, които са участвали в събранията на Божиите хора, но впоследствие се случва нещо, поради което те отстъпват.

I. В Стария завет

- A. Онези, които чуват разказа на съгледвачите и се уплашват, Числа 14 гл. (Евр. 3:16-19)
- B. Корей, Числа 16 гл.
- C. синовете на Елий, I Царе 2 и 4 гл.
- D. Саул, I Царе 11-31 гл.
- E. Фалшивите пророци (примери)
  1. Втор. 13:1-5 18:19-22 (как да се разпознае фалшивият пророк)
  2. Еремия 28
  3. Езекиил 13:1-7
- F. Фалшивите пророчици
  1. Езекиил 13:17
  2. Неемия 6:14
- G. Злите водачи на Израил (примери)
  1. Еремия 5:30-31; 8:1-2; 23:1-4
  2. Езекиил 22:23-31
  3. Михей 3:5-12

II. В Новия завет

- A. Гръцкото понятие буквално е *отстъпвам*. И в Стария завет, и в Новия завет се потвърждава, че ще има засилване на злото и на лъжливите учения преди Второто идване на Исус (вж. Мат. 24:24; Марк 13:22; Деяния 20:29-30; II Сол. 2:9-12; II Тим. 4:4). Тук гръцкото понятие вероятно подчертава Исусовите думи в Притчата за почвите от Матей 13 гл.; Марк 4 гл. и Лука 8 гл. Тези лъжливи учители очевидно не са християни, но пък са излезли изсред редиците на християните (Деяния 20:29-30; I Йоан 2:19). Те могат да подлъжат и пленят незрелите вярващи (Евр. 3:12). Богословският въпрос тук е дали лъжливите учители въобще някога са били вярващи. На това е трудно да дадем отговор, понеже още в ранната църква е имало лъжеучители (I Йоан 2:18-19). Често нашите богословски или деноминационни традиции отговарят на този въпрос без препратка към библейски текстове (изключение прави подходът, при който търсим стихове, за да оправдаем собственото си мнение и убеждения).
- B. Привидна вяра
  1. Юда, Йоан 17:12
  2. Симон Магьосника, Деяния 8 гл.
  3. хората от Мат. 7:13-23
  4. хората от Матей 13 гл.; Марк 4 гл.; Лука 8 гл.

5. евреите от Йоан 8:31-59
  6. Александър и Именей, I Тим. 1:19-20
  7. хората от I Тим. 6:21
  8. Именей и Филет, II Тим. 2:16-18
  9. Димас, II Тим. 4:10
  10. лъжеучителите, II Петър 2:19-22; Юда ст. 12-19
  11. антихристи, I Йоан 2:18-19
- С. Вяра без плодове
1. I Коринтяни 3:10-15
  2. II Петър 1:8-11

Ние рядко се замисляме за тези текстове, понеже нашето систематично богословие диктува определен отговор. Моля, не подхождайте към мен с предрасъдък заради това, че повдигам темата. Моята грижа е подходящата херменевтична процедура. Ние трябва да позволим на Библията да ни говори и да не се опитваме да я вместим в настоящото си богословие това често е болезнено и шокиращо, понеже до голяма степен нашето богословие е деноминационно, културно или релационно обусловено (повлияно от родител, приятел, пастир), а не библейски аргументирано (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: КАКВО ОЗНАЧАВА ДА ПРИЕМЕШ, ДА ПОВЯРВАШ, ДА ИЗПОВЯДАШ, ДА ПРИЗОВЕШ?). Има хора, които са ръководели Божия народ в миналото, а се е оказвало, че не са *от* Божия народ (вж. напр. Римл. 9:6).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: НАСЛЕДСТВОТО НА ВЯРВАЩИТЕ (по I Петър 1 гл.) **SPECIAL TOPIC: BELIEVERS' INHERITANCE (from 1 Peter 1)**

В Стария завет всяко племе освен Леви получава като наследство някаква земя (вж. Исус Навиев 14-22 гл.). Като свещеническо племе левитите заедно със служителите в храма и местните учители приемат като свое наследство самия ЯХВЕ (Псалом 16:5; 73:23-26; 119:57; 143:5; Пл. Ер. 3:24). От своя страна авторите на Новия завет често приемат правата и привилегиите на левитите и ги прилагат към всекиго от вярващите и новородени хора. По този начин те подчертават, че последователите на Исус са истинският Божий народ и че сега вярващите са призвани да бъдат свещеници на Бога (вж. I Петър 2:5,9; Откр. 1:6) – по същия начин, както в Стария завет се е говорело за Израил (вж. Изход 19:4-6). Така според Новия завет акцентът не е върху отделния човек като свещеник с някакви определени права, а по-скоро върху истината, че всички вярващи хора са свещеници – тоест с акцент върху общностното отношение за служене (вж. I Коринтяни 12:7). В Новия завет християните получават задача за глобално благовестие, подобна на тази в Стария завет (Битие 12:3; Изход 19:5б; Мат. 28:18-20; Лука 24:46-47; Деяния 1:8; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЕЧНИЯТ ИЗКУПИТЕЛЕН ПЛАН НА ЯХВЕ).

Исус е собственикът на творението, понеже е извършителят на Сътворението заедно с Отец (вж. Йоан 1:3,10; I Коринтяни 8:6; Колосяни 1:16; Евреи 1:2-3). Ние сме сънаследници с Него само защото Той е наследникът (вж. Римл. 8:17; Гал. 4:7; Кол. 3:24). Писанието казва, че вярващите са наследници (вж. Деяния 20:32; 26:18; Ефес. 1:4; Кол. 1:12; 3:24) на много неща поради семейната си връзка с Исус, който е наследник на всички неща (вж. Евр. 1:2). Заради това те са „сънаследници” с Него (вж. Римляни 8:17; Галатяни 4:7) на:

1. Царството (вж. Мат. 25:34; I Кор. 6:9-10; 15:50; Ефес. 5:5);
2. вечния живот (вж. Мат. 19:29; Евр. 9:15);
3. обещанията на Бога (вж. Евр. 6:12);
4. изпълнението на Божиите обещания (вж. I Петър 1:4; 5:4).

■ **„Не се лъжете“** Тук глаголет е в сегашно време, страдателен залог, повелително наклонение (според *The Expositor's Bible Commentary*, Vol. 10, p. 223 това е сегашно средно: т.е. „престанете да се заблуждавате“) с отрицателна частица, което обикновено означава „прекратете нещо, което вече се случва“. Използва се *асиндетон* (също както и в 18 стих), което е граматическа форма за акцент в гръцкия *койне*, която приковава вниманието на читателя.

NASB, NRSV, NKJV „блудниците“
TEV „неморалните хора“
NJB „сексуално безморалните“

Това е стандартното понятие за сексуална аморалност (вж. I Коринтяни 5:1 [два пъти], 9,10; 6:9,11,13,18; 7:2; 10:8; II Коринтяни 12:21). Стихове 9-10 изброяват грехове, свързани с поклонническите практики на езичниците през първи век (ср. с I Коринтяни 5:9-11), сред които обичайно присъствали и полови контакти в името на някое божество на плодородието.

■ **„идолопоклонниците“** За всеки вярващ със старозаветна перспектива няма нищо по-лошо от това. Решението да се включи това понятие в списъка с грехове показва, че става дума за поклонническите практики на езичниците. Всички повярвали езичници в Коринт са произлезли именно от такава среда (вж. I Коринтяни 6:11). Павел често включва това понятие (поклонение и служение на чужди божества) в своите писма до коринтската църква (вж. I Коринтяни 5:10,11; 6:9; 8:4,7,10; 10:7,14,19,28; 12:2; II Коринтяни 6:16).

■ **„прелюбодейците“** Това е гръцката дума *moichos*, която се отнася до извънбрачна полова изневяра. Тук е единственото място в двете писма до коринтската църква, където се среща тя.

NASB „женствените“
NKJV „содомитите“
NRSV „мъжките проститутки“
TEV „хомосексуално извратените“
NJB „самоугаждащите“

Тази дума (*malakos*) буквално означава „мек“. Може да се използва за дрехи (вж. Матей 11:8). Когато се прилага метафорично за хора, тя се отнася за проституиращи мъже, обикновено на млада възраст. Добра статия за хомосексуалността има тук: *Dictionary of Paul and His Letters*, pp. 413-414.

NASB „хомосексуалните“
NKJV, NRSV, NJB „содомитите“
TEV [обединено с предишното понятие: „хомосексуално извратените“]

Тази дума (*arsenokoitēs*, от *arsēn*, „мъжки“, и *keitē*, „съжителстващ“) се отнася за хомосексуален мъж (вж. I Тимотей 1:10; Римляни 1:27). В римското общество това е представлявало огромен проблем (вж. Римляни 1:26-27; I Тимотей 1:16), също както и в Близкия изток (Левит 18:22; 20:13; Второзаконие 23:18). Тези две свързани понятия от 9 стих за хомосексуално поведение е възможно да се отнасят съответно за активната (*arsenokoitai*) и пасивната (*malakoi*) страна на този полов грях.

В нашето съвремие има все по-осезаем натиск да възприемаме хомосексуалността като алтернативен и нормален стил на живот. Библията обаче я осъжда като пагубна и противна на Божията воля за творението.

1. Хомосексуалността извращава заповедта от Битие 1 глава да бъдем плодови и да се множим.
2. Хомосексуалността бележи поклонението и културата на езическия свят (Левит 18:22; 20:13; Римл. 1:26-27; Юда 7 стих).
3. Хомосексуалността показва отношение на себечетричност и еманципация от Бога (I Кор. 6:9-10).

Преди да затворя тази тема обаче нека да подчертая колко много Бог обича бунтовните човешки създания. Християните нямат право да реагират с омраза и арогантност по отношение на този конкретен грях – особено след като си даваме сметка, че всички ние съгрешаваме. Молитвата, загрижеността, свидетелството и състраданието ще постигнат далеч повече в тази област от яростното осъждане. Божието слово и Божият Дух ще се справят с осъждането, ако им дадем място. Всички видове сексуални грехове (а не само този един) са противни за Бога и са повод за осъждане. Половият нагон ни е подарен от Бога за благоденствието,

за радостта и за стабилността на обществото. Този изключително могъщ нагон обаче често се обръща в бунтовно, себецентрично, хедонистично, егоистично живеене (вж. Римляни 8:1-18; Галатяни 6:7-8).

6:10 „хулителите“ Вж. бележката към I Коринтяни 4:12.

6:11 „някои от вас бяха такива“ Тук глаголът е в неперфектно време, изявително наклонение. Изразява се продължително действие в миналото. Така се онагледява нравственият упадък на езическата култура в дните на Павел (вж. също 12:2), както и от друга страна пречудната благодат и въздействащата сила на Божието благовестие в Христос.

Промененият живот на обръналите се към вярата езичници е могъщо свидетелство на благата вест. Тази промяна обаче следва да е трайна и пълна, а не само временна и избирателна. Сега тези хора вече са станали нови. Сега Духът живее в тях. Сега мисленето им е променено. Не може да се завръщат назад като куче или свиня към бълвоча си (вж. II Петър 2:22). Изгубеният свят ги наблюдава!

■ **„но“** Обърнете внимание на трикратната поява на думата *alla* в гръцкия текст. Тя обозначава три ясно разграничими духовни събития:

1. измиване;
2. освещаване;
3. оправдаване, което се извършва от Сина и Духа посредством вяра и покаяние у нас.

■ **„вие бяхте измити“** Тук глаголът е в аорист, среден залог, изявително наклонение. Може да става дума за кръщението като първоначално, съзнателно, външно и символично „измиване“ (ср. с Деяния 2:38; 22:16; Тит 3:5). Повечето библейски преводи приемат тази фраза като страдателен залог. Изключение прави само английският превод *Williams*, където фразата е възвратна: „вие се измитихте“. Когато в онази епоха езичници приемали юдейска вяра, това се съпровождало с кръщение. Ако приемем, че глаголът е в среден залог като Деяния 22:16, тогава може би има богословска препратка към обсъждането на заветната отговорност в Езекиил 18:31 в съчетание с Божия суверенитет (вж. Езекиил 36:25-27). Възможно е това и да е метафора за духовното очистване (Тит 3:15).

■ **„бяхте осветени“** Тук глаголът е в аорист, страдателен залог, изявително наклонение. Освещението се извършва посредством смъртта на Христос и посредничеството на Святия Дух (вж. I Коринтяни 1:2,30). Вж. също СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТОСТ И ОСВЕЩЕНИЕ В НОВИЯ ЗАВЕТ към I Коринтяни 1:2.

■ **„бяхте оправдани“** Тук глаголът е в аорист, страдателен залог, изявително наклонение. При своето обръщение вярващите хора получават и оправдание, и освещение (Римляни 8:29). Новото им положение в богословско отношение изисква и нов начин на христово подобно живеене. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРАВДАТА към I Коринтяни 1:30.

■ **„в Името на Господ Исус Христос и в Духа на нашия Бог“** Тази фраза най-вероятно подкрепя тълкуването, че „измиването“ по-горе в този стих касае кръщението (Римляни 10:9-13). Публичната изповед в ранната църква е била именно под формата на кръщението. Кандидатите утвърждават вярата си, като казват на глас: „Вярвам, че Исус е Господ!“ или някаква подобна изповед.

Втората фраза споменава Духа. Възможно е тя да отразява литургична формулировка, основана на Матей 28:19: „като ги кръщавате в името на Отец и на Сина, и на Святия Дух“. Забележително е колко често апостол Павел споменава „името“ в началните глави на Първо коринтяни (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:10).

1. описателно за вярващите („които изповядват името“; 1:2);
2. увещаване на вярващите (1:10);
3. утвърждаване на авторитета на Павел (5:4);
4. изразяване на обръщението на вярващите (6:11).

Името представлява личността, авторитета, характеристиките и статута на Исус.

Очевидно тук (6:10-11) има загатване на изкупителното дело на триединния Бог. Понятието „Троица“ не присъства на страниците на Писанието, но представата зад него е напълно библейска. Ако Исус е Бог и ако Духът е личност, следователно една и съща духовна същност притежава три вечни и личностни проявления. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТРОИЦАТА към I Коринтяни 2:10.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 6:12-20

¹² Всичко ми е позволено, но не всичко е полезно. Всичко ми е позволено, но не искам да съм подвластен на нищо. ¹³ Храната е за стомаха, и стомахът е за храната; но Бог ще унищожи и него, и нея. А тялото не е за блудство, а за Господа, и Господ е за тялото. ¹⁴ И Бог, който възкреси Господа, ще възкреси и нас със Своята сила. ¹⁵ Не знаете ли, че вашите тела са части на Христос? И така, да отнема ли от Христос частите Му и да ги направя части на блудница? Да не бъде! ¹⁶ Или не знаете, че който се сношава с блудница, е едно тяло с нея? Защото Той казва: „двамата ще бъдат една плът.“ ¹⁷ Но който се съединява с Господа, е един дух с Него. ¹⁸ Бягайте от блудството. Всеки друг грях, който би извършил човек, е вън от тялото, но който блудства, съгрешава против своето си тяло. ¹⁹ Или не знаете, че вашето тяло е храм на Светия Дух, който е във вас, когото имате от Бога, и вие не принадлежите на себе си? ²⁰ Защото вие бяхте купени с цена, затова прославете Бога с телата си.

6:12

NASB, NKJV, NRSV „Всичко е законно за мене“

TEV „Някой ще каже: Позволено ми е да правя всичко“

NJB „За мен всичко е позволено“

Възможно е това да се отнася за нещо, което Павел е казал по-рано (вж. I Коринтяни 10:23; Римляни 14:2,14,20), обаче е било извадено от контекста (1) било поради законничеството на вярващите юдеи; (2) било поради либертинските лъжеучители, които са се възползвали от учението за свободата на християнина като повод да правят каквото си искат, включително и да грешат (вж. Галатяни 5:13; I Петър 2:16). Павел се опитва внимателно да пристъпва между тези две крайности, като в същото време не прави компромис с истината.

Има вероятност също така това да е първият случай, когато Павел цитира лозунгите на лъжеучителите. Или пък е възможно самите лъжеучители да са заимствали извън контекста нещо от проповедите му и да са го прехвърлили върху други сфери (вж. I Коринтяни 6:12-13; 7:1; 8:1,4; 10:23; вж. също (1) *The Cambridge History of the Bible, vol. 1, p. 244*; (2) Klein, Blomberg and Hubbard, *Introduction to Biblical Interpretation*, pp. 362-363). Не че думите им не са истина, а по-скоро те си позволяват да разтеглят истината отвъд допустимите граници. Трудно е да кажем кога Павел е използвал такъв прием. Следните няколко насоки може да ни бъдат от помощ в преценката:

1. Нещо подобно е казал Павел в други писания (вж. I Кор. 10:23; Римляни 14:2,14,20).
2. Това е кратка формулировка на някаква истина (може би пословица).
3. Всички библейски метафори са верни, но има ограничения в адекватното им приложение. Нито един пример и нито една метафора не следва да се прехвърля автоматично на всяко друго равнище. Обикновено образният език има едно основно тълкувание и приложение.

Апостол Павел се опитва да повтори въпросната истина и да ограничи неправилните ѝ приложения. Същата херменевтична задача е валидна във всяка епоха!

■ „но не всичко е полезно“ Този стих говори за правилната употреба на християнската свобода. Тя следва да се прилага заедно със самоограничаваща се любов (вж. I Коринтяни 10:23; 14:26; Римляни 14:19; 15:2). Изграждането на Христовото тяло е по-важно от личните права и свободи на отделните хора.

■ „полезно“ Съставна гръцка дума, означаваща „да докарам за нечия полза“ (вж. I Коринтяни 6:12; 7:35; 10:23; 12:7; II Коринтяни 8:10; както и в отрицателен смисъл в I Коринтяни 12:1). Тук има паралел с изявленията на апостол Павел в Римляни 14:19; 15:2; I Коринтяни 10:23; 14:26; II Коринтяни 12:19; Ефесяни 4:12,29. Самият факт, че вярващият човек е свободен в Христос, не означава сам по себе си, че всяко едно нещо изгражда останалите вярващи. От любов към Господа и към Църквата ние би следвало да се ограничаваме в свободата си. Ние винаги следва да търсим здравето и жизнеността на тялото на Христос (вж. I Коринтяни 12:7).

NASB	„но аз няма да съм подвластен на нищо“
NKJV	„но аз няма да се оставя на властта на нищо“
NRSV	„но аз няма да бъда доминиран от нищо“
TEV	„нямам намерение да позволя нещо да ме поробва“
NJB	„но аз съм решен да не бъда доминиран от нищо“

Тук глаголят е в бъдеще време, страдателен залог, изявително наклонение. Коренът е от гръцката дума *exousia*. Това понятие има широк набор от употреби:

1. авторитет
2. юрисдикция
3. контрол
4. власт
5. свръхестествена сила

Апостол Павел може би е имал предвид няколко от тези значения в настоящия контекст. Очевидно има и игра на думи между „законен“ (*exestin*) и „подвластен“ (*exousiasthēsomai*). Той е смятал, че:

1. Никой човек няма правото да го съди (I Коринтяни 2:14-15; 3:4-5).
2. Никое свръхестествено същество няма власт над него (I Коринтяни 12:2), докато невярващите хора са подвластни на демоничния свят.
3. Никоя лична свобода и лично предпочитание, и лично изкушение няма да го контролира (използва думата *tinōs* – неопределително местоимение в ед.ч., което е в контраст с двойната употреба на думата *panta* в настоящия стих).

Авторитетът на апостол Павел идва от Господ Исус Христос. Именно Христос и Неговият Дух владеят и подкрепят Павел. Самоконтролът определено е един от плодовете на Духа (Галатяни 5:23; Деяния 24:25; II Петър 1:6). Павел обуздава собствената си свобода, за да може благовестието да напредва. Същото следва да правим и ние на свой ред!

Павел настоява, че свободата на християнина не би следвало да е повод за лично облагодетелстване или за съгрешаване. Много от нещата, които сами по себе си са добри, биха могли да се превърнат в неправилни мотиви, отношения или ситуации (вж. Римляни 14:23). Въпросът със свободата и отговорността на християните е от съществена важност в писмата до коринтската църква. Той занимава Павел също така и в пасажа от Римляни 14:1—15:13. По-долу бих искал да цитирам наблюденията ми по темата към тези текстове от Коментара върху Посланието до римляните:

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА РИМЛЯНИ 14:1-12

- A. Римляни 14:1—15:13 се опитва да балансира парадокса между свободата и отговорността на християнина. Темата е едно литературно цяло и се простира от Римляни 14:1 до 15:13.
- B. Централният проблем за написването на тази глава вероятно е напрежението между вярващите евреи и езичници в римската църква. Преди да станат християни, от евреите са имали вътрешен инстинкт да следват правилата, а езичниците – да се предават на аморалност. Не забравяйте, че тази глава е адресирана до искрените последователи на Исус. Тя не е за плътските вярващи (вж. I Кор. 3:1). И евреи, и езичници са максимално мотивирани. Изпадането в крайностите е опасно и в двете посоки. Тази дискусия няма за цел да оспори спазването на закона или да подтикне хората към безотговорност.
- C. Вярващите трябва да бъдат внимателни, когато налагат своите богословски разбирания и етика като стандарт за всички останали вярващи (вж. II Кор. 10:12). Всички вярващи трябва да ходят в светлината на собственото си богословско разбиране, но да помнят, че то не им е спуснато директно от Бога. Все пак вярващите са под влияние на греха. Трябва да се насърчаваме, увещаваме и учим взаимно от Писанията, от здравия разум и от опита си, но винаги да го правим с любов. Колкото повече знаем, толкова повече осъзнаваме колко малко всъщност знаем (вж. I Кор. 13:12)!
- D. Мотивите и поведението пред Бога са истинското разковниче как да се оценяват действията на брата и сестрата във вярата. Християните ще дават отчет пред Христос за отношението си един към друг (вж. Деяния 15:10,12 и II Кор. 5:10).
- E. Мартин Лутер пише: „Християнинът е господар над всички неща и подчинен никому. Християнинът е слуга във всички неща и подчинен всекому.“ Библейската истина често е представена като парадокс, изпълнен с напрежение (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПАРАДОКСЪТ В ПИСАНИЕТО).

- F. Тази трудна, но важна тема е в центъра на Римляни 14:1—15:13, а също и в I Коринтяни 8-10 гл. и Колосяни 2:8-23. Ползена книга в това отношение е: Gordon Fee and Douglas Stuart, *How To Read the Bible For All Its Worth*, pp. 75-86.
- G. Трябва обаче да се отбележи, че плурализъмът между искрените вярващи не е лошо нещо. Всеки вярващ има своите силни и слаби страни. Всеки трябва да се обхожда в дадената му светлина, винаги готов да приема нови прозрения чрез Духа и Библията. Докато сме на земята и гледаме през замъглено стъкло (I Кор. 13:8-13), трябва да се обхождаме с любов (Деяния 15:15), и мир (Деяния 15:17,19), като се изграждаме взаимно.
- Различията помежду вярващите са отворена врата, през която различните невярващи хора биха могли да намерят път към прощката и възстановяването в Христос. Християнският плурализъм, когато е в определени библейски граници, е добро нещо за благовестието!
- H. Определенията „силен“ и „слаб“, дадени от Павел, сякаш внушават определени предубеждения у самите нас. Апостолът едва ли е имал такова намерение. И едните, и другите са искрени вярващи. Не трябва да се опитваме да моделираме околните по своя стандарт. Вместо това се приемаме един друго в Христос!

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА РИМЛЯНИ 15:1-13

- A. Темата за християнската свобода и отговорност в Римляни 15:1-13 продължава от 14 глава.
- B. Тезата от 14:1—15:13 може да бъде обобщена така:
1. Да се приемаме, защото Бог ни приема в Христос (Римляни 14:1,3; 15:7).
  2. Да не се съдим, защото Христос е Господарят и Съдията (Римляни 14:3-12).
  3. Любовта е по-важна от личната свобода (Римляни 14:13-23).
  4. Следвай Христовия пример и се откажи от правата си заради околните (Римляни 15:1-13).
- C. Римляни 15:5-6 отразява тройната цел на целия контекст на Римляни 14:1—15:13
1. Живейте в хармония един с друг.
  2. Живейте според примера на Христос.
  3. Предложете хваление на Бога заедно с единно сърце и език.
- D. За това напрежение между личната свобода и общата отговорност се говори и в I Коринтяни 8-10 гл. и Колосяни 2:8-23.

6:13

NASB	„храната е за стомаха“
NKJV	„храните за стомаха и стомахът за храните“
NRSV	„храната е предназначена за стомаха, а стомахът е за храната“
TEV	„някой друг би казал: храната е за стомаха, а стомахът е за храната“
NJB	„храните са за стомаха и стомахът е за храните“

Възможно е това да е още един лозунг. Изглежда касае неправилните херменевтични интерпретации на либертинските лъжеучители. Павел тук показва, че в думите им има елемент на истина (вж. Марк 7:19). Може би апостолът:

1. използва художествен прием на име „филипика“, при която привежда въображаеми контра аргументи, за да утвърди собствената си богословска теза;
2. цитира лозунги на лъжеучителите, част от които може и да са били заимствани от ученията на Исус или на самия Павел.

■ „но Бог ще унищожи и него, и нея“ Алюзия към бъдещото реализирано Божие царство. Храната принадлежи към временния свят, а не към вечността. Исус се е хранел с риба след възкресението си (вж. Йоан 21 гл.), ала това е просто възможност да общува с изплашените ученици, а не физическа потребност. Исус освен това говори за Месианската трапеза (Лука 22:30), но и това е метафора за общението, а не някаква нужда от препитание, която ще трябва да се задоволява и там.

Глаголът „ще унищожи“ (NKJV) или „ще отстрани“ (NASB) е *katargeō*. Апостол Павел използва тази дума 27 пъти, но с различно значение. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: KATARGEŌ към I Коринтяни 1:28.

■ **„А тялото не е за блудство“** Тук ясно се показва фалшивото тълкуване. Човекът е създаден по чуден начин, за да живее и да се развива на тази планета. За да може обаче животът му да е продължителен, щастлив и плодотворен, е необходимо да се съобразява с някои ограничения. След Грехопадението (Битие 3 гл.) човекът по-скоро се стреми да сграбчи на всяка цена бързото удоволствие и личното облагодетелстване.

■ **„Тялото... за Господа, и Господ е за тялото“** Тези фрази са в паралелни отношения. Изглежда идеята тук е, че вярващите хора принадлежат на Господа (вж. I Коринтяни 6:20; 7:23; Деяния 20:28). Бог иска да използва телата си в Негова служба. Възможно е също тук да има игра на думи между човешкото тяло и църквата като Христово тяло.

6:14 Изчерпателната новозаветна глава относно възкресението на Христос и възкресението на вярващите е I Коринтяни 15 гл.

В светлината на елинската мисъл (според която физическото тяло е зло) трябва да се подчертае ясно какво е отношението на Библията към тялото. То не е незначително и второстепенно. Дори и тук виждаме:

1. Тялото е направено за Господа (6:13).
2. Ние сме „части на Христос“ (6:15).
3. Тялото е храм, в който обитава Духът (6:19).
4. Тялото е предназначено да прославя Христос (6:20).

Тялото не е зло. То ще бъде възкресено и ще участва във вечното царство. От друга страна обаче то е платформа за изкушенията и нравствените битки с греха. Исус отдава Себе си физически за Църквата. Вярващите хора би трябвало да следват неговия пример (I Йоан 3:16).

■ **„Бог, който възкреси Господа“** Брус Метцгер проследява разночетенията в гръцките ръкописи относно използваното време в този стих (Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary of the Greek New Testament*):

1. Аорист в MSS P⁴⁶, C², B
2. Сегашно време в MSS P¹¹, P⁴⁶, A, D*
3. Бъдеще време в MSS P⁴⁶, C¹, x, C, D³.

Тази фраза е отлична възможност да се покаже, че Новият завет многократно приписва осъществяването на човешкото изкупление и на трите личности в Троицата.

1. Бог Отец възкресява Исус (Деяния 2:24; 3:15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33,34,37; 17:31; Римл. 6:4,9; 10:9; I Кор. 6:14; II Кор. 4:14; Гал. 1:1; Ефес. 1:20; Кол. 2:12; I Сол. 1:10)
2. Бог Син възкръсва (Йоан 2:19-22; 10:17-18)
3. Бог Дух възкресява Исус (Римляни 8:11).

■ **„ще възкреси и нас“** Павел изразява радостта си от своите отношения с Христос (6:17). Ето тук виждаме неговата „реализирана есхатология“ (по думите на Чарлз Дод). В един съвсем осезаем смисъл небето е дошло при Павел в този живот и единственото по-добро нещо от това е бъдещият живот.

Павел е убеден също така и че Исус ще се завърне съвсем скоро. В някои текстове апостолът намеква, че очаква дори да е жив по времето на Христовото завръщане (вж. I Солунци 4:17; I Коринтяни 15:51-52; Филипийци 3:20). На други места обаче той причислява себе си към онези, които вече са възкръснали от смъртта (I Коринтяни 6:14; II Коринтяни 4:14). Цялото Второ послание до солунците говори за отложеното настъпване на *Parousia*. Същото виждаме и в Матей 24 гл., Марк 13 гл. и Лука 21 гл.

Второто идване на Месията е надеждата на всяко поколение християни. То обаче ще се изпълни за едно единствено поколение. От друга страна, възкресението заедно с неговото ново тяло и близко общение с Бога ще бъде действително за абсолютно всички вярващи!

**СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЗАВРЪЩАНЕТО НА ИСУС (НОВОЗАВЕТНИЯТ ПАРАДОКС
„ВСЕКИ МИГ“ СРЕЩУ „ВСЕ ОЩЕ НЕ“)
SPECIAL TOPIC: THE ANY-MOMENT RETURN OF JESUS VERSUS THE NOT YET**

- A. Новозаветните есхатологични пасажии отразяват старозаветното пророческо прозрение, което гледа на последното време с очите на съвременето.

- В. Матей 24 гл., Марк 13 гл. и Лука 21 гл. са трудни за тълкуване, защото касаят няколко въпроса едновременно.
1. Кога ще бъде разрушен Храмът?
  2. Какъв ще бъде белегът на Второто идване на Месията?
  3. Кога ще настъпи краят (Матей 24:3)?
- С. Жанрът на новозаветните есхатологични текстове обикновено е съчетание от апокалиптични и пророчески послания, които нарочно са неясни и с много символи (вж. D. Brent Sandy, *Ploshwares and Pruning Hooks: Rethinking the Language of Biblical Prophecy and Apocalyptic*).
- Д. Няколко пасажа в Новия завет (Матей 24 гл., Марк 13 гл., Лука 17, 21 гл., I и II Солунци и Откровение) говорят за Второто идване. Тези пасажи подчертават, че:
1. Точното време на събитието е неизвестно, но то е сигурно
  2. Можем да знаем общото време, но не и конкретния момент на събитието
  3. Ще дойде внезапно и неочаквано
  4. Ние трябва да се молим, да бъдем готови и верни на поставените задачи.
- Е. Налице е парадоксално богословско напрежение между:
1. завръщането на Исус всеки момент (Лука 12:40,46; 21:36; Матей 24:27,44) и
  2. фактът, че първо трябва да станат някои световни събития.
- Ф. Новият завет твърди, че някои събития трябва да се случат преди Второто идване:
1. Евангелието трябва да се проповядва в целия свят (Матей 24:14; Марк 13:10)
  2. Голямо отстъпление (Матей 24:10-13, 21; I Тим. 4:1; II Тим. 3:1 и сл.; II Сол. 2:3)
  3. Появата на „човека на греха“ (Дан. 7:23-26; 9:24-27; II Сол. 2:3)
  4. Премахване на онова/онзи, който въздържа (II Сол. 2:6-7)
  5. Съживление в Израил (Захария 12:10; Римляни 11 гл.)
- Г. Лука 17:26-37 не е паралелен с пасажа в Марк. Неговият синоптичен паралел е Матей 24:37-44.
- Н. За анализ на темата за скорошното идване на Месията вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СКОРОШНОТО ИДВАНЕ.
- И. За анализ на темата за забавянето на Месията вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЗАБАВЯНЕТО НА ВТОРОТО ИДВАНЕ.

6:15 „Не знаете ли“ Вж. бележката към I Коринтяни 5:6.

▣ **„вашиите тела са части на Христос“** Апостол Павел използва аналогия от Битие 2:24 като основа за предупреждение към вярващите хора срещу всеки вид сексуален разврат. Вярващите са едно с Христос (вж. I Коринтяни 12:20,27; Римляни 12:5; Ефесяни 4:12,16,25).

▣ **„блудница“** Тук е гръцкото съществително *pornē*, произлизащо от глагола „продавам“ (гр. *pernēmi*; вж. Kittel, *Theological Dictionary of the New Testament*, vol. 6, p. 580). В град Коринт, а и в древния Близък изток съществуват два вида проституция – един за култови практики (при езическо поклонение), а друг с робини (т.е. за печалба). Павел многократно обсъжда темата за *porneia* (вж. I Коринтяни 5:1 [два пъти]; 9,10,11; 6:9,13,15,16,18; 7:2; 10:8; II Коринтяни 11:21). Езическите молитви за плодородие се извършват и чрез полови контакти. Слушателите на Павел добре познават този вид ритуали и вероятно са участвали в тях преди обръщането си. Сега обаче те са християни!

NASB „Никак да не бъде“
NKJV „Категорично не“
NRSV „Никога“
TEV „Невъзможно“
NJB „Да не става и въпрос“

Това възклицание (с рядко използвания опативен залог, изразяващ силно желание или молитва) се използва често от Павел за израз на неговия ужас спрямо реакциите на някои хора (като филипика) спрямо

неговите твърдения или риторични въпроси (вж. Римляни 3:4; 6:31; 6:2,15; 7:7,13; 9:14; 11:1,11; I Коринтяни 6:15; Галатяни 2:17; 3:21; 6:14).

6:16 „двамата ще бъдат една плът“ Цитат от Битие 2:24. При брака две личности доброволно стават едно тяло. Физическата интимност е силно обвързващо изживяване. Тя си има конкретно предназначение в този живот според Божия замисъл. Подобно на всички Божии дарби и с нея може да се злоупотребява извън постановените от Създателя граници.

6:17 Духовна аналогия, заимствана от Битие 2:24. Също както мъжът и жената стават една плът във физически план, вярващият човек става едно с Господа в духовен план (вж. Йоан 17:11,23; Галатяни 2:20; Ефесяни 5:21-33). Добър пример за това богословско учение виждаме в Римляни 6:1-11. Вярващите хора умират заедно с Христос, биват погребани (при кръщението) с Христос и биват възкресени с Христос.

NASB	„онзи, който се съединява“
NKJV	„който се съединява“
NRSV	„всеки съединен“
TEV	„този който съединява себе си“
NJB	„който привързва себе си“

Точен паралел с 6:16. Граматическата конструкция тук е:

1. сегашно страдателно причастие също както в I Коринтяни 6:16 (вж. Zerwick and Grosvenor, *A Grammatical Analysis of the Greek New Testament*, p. 508)
2. сегашно средно причастие (вж.. Harold K. Moulton, *The Analytical Greek Lexicon Revised*, p. 236).

Динамичните преводи като TEV и NJB, както и NASB предпочитат средния залог. Очевидно е, че според контекста тук има съзнателно участие и от двете страни.

6:18 „бягайте от блудството“ Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение без граматическа връзка с онова, което идва преди или след (т.нар. *асиндетон*). За читателя на елинския *койне* език това е форма на акцент, при който фразата изпъква.

Половият нагон е подарък от благодатния Бог. Съществуват обаче правилни и неправилни употреби на тази Божия дарба. Павел утвърждава мястото на брака, като цитира Битие 2:24, но и твърдо установява граници за предбрачните или извънбрачните полови контакти.

В тази сфера вярващите следва да са непрекъснато нащрек – особено когато заобикалящата култура е пропита с промискуитет. Сексуалните грехове са огромен проблем за вярата. Вярващите хора следва да водят преобразуван живот и в областта на половите отношения (вж. II Кор. 12:21; Ефес. 5:3; Кол. 3:5).

■ „Всеки друг грях, който би извършил човек, е вън от тялото“ Странен коментар. Ще ми се да можех да го разбирам по-добре. Възможно е да отразява:

1. езическата култура на град Коринт
2. учение на лъжеучителите
3. акцент в проповядването на апостол Павел (ср. с I Коринтяни 6:12-13).

Според Битие 2:7 виждаме, че човекът не притежава душа, а представлява душа. Павел споделя именно такова разбиране. Възможно е тази мисъл да е богословско разгръщане на текста от Битие на фона на тогавашната елинска мисъл, според която тялото е нещо зло. Както Старият завет, така и Новият завет говорят за физическо възкресение като начин за утвърждаване на истината, че човек съществува като цяла личност за вечността. Впоследствие гностическите учители с либертинско и антиноминианско говорене ще разграничават физическите аспекти от тези на човешкото съзнание, като по този начин ще твърдят, че спасението е въпрос по-скоро на познания, отколкото на праведност. Павел заявява, че благовестието е:

1. личност, която трябва да приемеш
2. истина, в която трябва да повярваш
3. живот, който да изразява горните две

Невъзможно е тези неща да се разделят! Човекът представлява едно цялостно нещо. Спасението покрива всички сфери на живота. Царството е пристигнало. Съществува ненакърнима връзка между вярата и послушанието. Първоначалното осветение трябва да доведе до прогресивно осветение. Праведността е както дар (индикативно), така и заповед (императивно).

Моят колега от Източнотексаския баптистки университет д-р Брус Танкерсли напомня, че при култовата проституция ролята на проститутката е да замества божеството. В този смисъл сексуалните отношения са не само неморални действия, а и форма на идолопоклонство.

6:19 „Или не знаете“ Вж. бележката към I Коринтяни 5:6.

■ **„вашето тяло е храм на Светия Дух“** Християнство заменя физическия храм на юдеите с духовния храм на Христовото физическо тяло (Йоан 2:21) като Неговото общностно тяло – Църквата (вж. I Коринтяни 10:16-17; 11:29; 12:12-27). В Първо коринтяни тази концепция се използва с две значения:

1. В I Коринтяни 3:16-17 става дума за цялата местна църква.
2. Тук се използва за отделния вярващ.

Виждаме, че има флуидни отношения между общностния и индивидуалния аспект.

Основната идея на апостол Павел в този контекст е призивът към святост. Вярващите хора следва да са радикално различни от заобикалящата ги култура. Това има две предназначения:

1. Осъществява целта – христоводобие.
2. Привлича хората към вярата в Христос – основният фокус на Великото поръчение (Мат. 28:19-20).

■ **„Светия Дух, който е във вас“** Акцент върху истината, че Светият Дух обитава у вярващите. Силата на християнския живот е дар от Бога – също като спасението. Ние трябва да се предаваме на действието на Духа. И трите личности в Троицата обитават у вярващия човек:

1. Духът (вж. Йоан 14:16-17; Римляни 8:9,11; I Коринтяни 3:16; 6:19; II Тимотей 1:14);
2. Синът (вж. Матей 28:20; Йоан 14:20,23; 15:4-5; Римляни 8:10; II Коринтяни 13:5; Галатяни 2:20; Ефесяни 3:17; Колосяни 1:27);
3. Отец (вж. Йоан 14:23; II Коринтяни 6:16).

Вярващите хора са Божие притежание. За разлика от демоничното обладаване Бог живее във вярващия с негово доброволно сътрудничество на всеки етап. Демоничното обладаване разрушава волята на човека, докато суверенният Бог е преценил, че ще зачита волята и свободата на Своето създание. Единствено при пълната зрялост на християнина (т.е. при пълното христоводобие) Божията воля става доминиращата водеща сила!

6:20 „вие бяхте купени с цена“ Тук глаголът е в аорист, страдателен залог, изявително наклонение. Тази метафора идва от пазара на роби (вж. I Коринтяни 7:22-23; Римляни 3:24; Галатяни 3:13; 4:5). В Стария завет се използва понятието *go'el*, което обозначава ситуацията, при която близък сродник откупува някого от робство (Левит 25:25). Препратката е към заместническото победоносно изкупление, осъществено от Христос (Исаия 53 гл.; Марк 10:45; II Коринтяни 5:21). Когато човек приеме Христос, с това се отказва от всички лични права върху своето тяло и поема отговорност за съвместното здраве и жизненост на целия храм – на цялото Тяло (I Коринтяни 12:7).

■ **„прославете Бога с телата си“** Тук глаголът е в аорист, деятелен залог, изявително наклонение. Това е спешна заповед, а не въпрос на личен избор. Начинът на живот на вярващите влияе и на увереността му, и на мира му, и на свидетелството му! Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (DOXA) към I Кор. 2:7.

Има две крайности, които християнинът трябва да избягва: (1) мисленето, че всяко нещо е уместно; (2) мисленето, че всяко нещо е уместно. Нашите тела са за Бога, а не за нас. Те са за служение, а не за грях (вж. Римляни 6 гл.). Този възглед за човешкото тяло се различава значително от елинската мисъл, според която душата е пленник на тялото. Само по себе си тялото не е зло. То е мястото, на което се води битката за духовния живот (Ефесяни 6:10-20).

В английския превод NKJV има една добавена фраза: „...и с духа си, който принадлежи на Бога“. Тази добавка е налична в няколко сравнително късни унциални ръкописа, както и в редица по-късно минускулни гръцки манускрипти. По-старите текстове обаче не я притежават. Тя липсва в P⁴⁶, κ, A, B, C*, D*, F или G. Според UBS⁴ по-краткият вариант на стиха има рейтинг A (сигурно).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Учи ли ни тази глава, че християните не трябва да ходят на съд?
2. Как и кога светиите ще съдят ангели?
3. Списъкът с грехове в 9-10 стихове до какво се отнася – отделните действия или трайните пороци?
4. Когато Павел пише, че всичко е позволено за мен, какво по-точно има предвид той по отношение на личните навици и конкретните заповеди в Библията?
5. Защо сексуалните грехове са толкова сериозен духовен проблем?
6. Разяснете различията между елинския възглед за тялото и християнския възглед за тялото.

Copyright © 2013 Bible Lessons International

I Коринтяни 7 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Проблеми с брака	Принципи на брака	Напътствия за брака	Въпроси за брака	Бракът и девствеността
7:1-7	7:1-9	7:1-7	7:1a	7:1-7
			7:16-5	
			7:6-7	
7:8-16	Дръжте на брачния обет	7:8-9	7:8-9	7:8-9
	7:10-16	7:10-11	7:10-11	7:10-11
		7:12-16	7:12-16	7:12-16
Животът, който е назначил Бог	Живейте както сте били призвани	Есхатологията и промените в брачния и социалния статут	Живейте както ви е призовал Бог	
7:17-24	7:17-24	7:17-20	7:17-24	7:17-24
		7:21-24		
Неженените и вдовиците	Към неженените и вдовиците		Въпроси за неженените и вдовиците	
7:25-35	7:25-40	7:25-31	7:25	7:25-28
			7:26-28	
			7:29-21	7:29-21
		7:32-35	7:32-34	7:32-35
			7:35	
7:36-38		7:36-38	7:36-38	7:36-38
7:39-40		7:39-40	7:39-40	7:39-40

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА 7:1-40

- A. Тук виждаме най-подробното изложение от страна на Павел за домашните отношения. Той адресира следните въпроси:
1. сексуалния разврат – 6:9-20; 7:2
  2. брака – 7:2-5, 10-16, 28
  3. неженените хора – 7:6-9, 25-26, 29-35
  4. девствените хора – 7:36-38
  5. повторния брак на овдовелите хора – 7:39-40
  6. повтарящата се тема е „останете така, както сте“ (7:1, 6-7, 8, 10, 17-24, 26-35, 37, 40) поради настоящата криза и поради очакваната *Parousia*, макар че Павел допуска изключения.
- B. Седма глава е много добър пример как временната местна обстановка трябва да се има предвид, преди да се захванем с интерпретиране на Библията и да извличаме някакви универсални принципи за приложение. Много трудно е да познаваме контекста за написване на I Коринтяни, тъй като:
1. Не познаваме точното естество на кризата в Коринт (вероятно глад).
  2. Не знаем на коя от малките групички говори Павел и в кои стихове (на аскетиците или на либертинците).
  3. Не разполагаме с писмото от тази църква, с което са му зададени тези въпроси (вж. 7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1-2).
- C. Изглежда в град Коринт има поне две групички с погрешно мислене, които предизвикват сериозни борби. Първата са онези, които клонят към аскетизъм (7:1). Другата са онези, които предпочитат нравствената разпуснатост и антиноминианството (6:12; 10:23). И двете крайности атакуват истината. В тази седма глава Павел се опитва да ходи по практическо и богословско опънато въже между двете крайности, адресирайки и двете групи.
- D. В цялата седма глава има една тема, която се повтаря. Виждаме я в 17, 20, 24, 26 и 40 стихове, като към нея се насочва вниманието и в 8 стих. Тя гласи: „Останете така, както сте“, понеже времето е кратко. Това не би могло да бъде универсален принцип, тъй като:
1. има връзка с конкретен период на гонения;
  2. Божията воля за човека е да живее в брак (вж. Битие 1:28);
  3. тази църква е имала вътрешни проблеми с лъжеучители.
- Човек си задава въпроса от коя категория е бил самият Павел (никога женен; някога женен или женен за невярваща жена). Може би екзистенциално е познавал всяко от тези състояния. Повечето равини са се женели поради равинско тълкуване на Битие 1:28 като и поради традицията. Жената на Павел или е починала (т.е. по това време той е вдовец), или го е напуснала поради новата му вяра (т.е. той е разведен). В собственото си спасение и служение (още от момента на обръщането му по пътя към Дамаск) той избира безбрачието подобно на Варнава, но пък и нито веднъж не си позволява да осъди Петър за това, че е женен (вж. I Коринтяни 9:5).
- E. В Библията бракът е очакваната норма (Битие 1:28; 2:18). Възможно е в даден момент Павел да е бил женен (за което се намеква в Деяния 26:10, тъй като ако Павел е бил член на Синедриона, тогава би следвало и да е бил женен). Самият той пише, че бракът е достойно състояние на християнина (вж. I Коринтяни 6:16; 7:14; II Коринтяни 11:2; Ефесяни 5:22-31). Трябва да помним, че Павел адресира конкретна ситуация от първи век в църква, която е пълна с езичници, разделена е на групички и обитава космополитен град.
- F. Засягането на темата с обрязването в 19 стих потвърждава, че за Павел старозаветните ритуали и постановления са изместени за повярвалите езичници от Христовото благовестие (Деяния 15 гл.) и в този смисъл не са обвързващи. Богословски казано, обикновено се твърди, че Павел приема нравствените аспекти на Стария завет, но отхвърля церемониалните му аспекти. В *някаква* степен това е вярно.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 7:1-7

¹ А относно това, което ми писахте: Добре е човек да не се докосва до жена. ² Но за да се избягва блудството, нека всеки мъж да има своя собствена жена, и всяка жена да има свой собствен мъж. ³ Мъжът нека има с жената дължимото към нея сношение; също и жената – с мъжа. ⁴ Жената няма власт над своето тяло, а мъжът; но също така и мъжът няма власт над своето тяло, а жената. ⁵ Не се лишавайте един друг от съпружеско сношение, освен ако бъде по съгласие за малко време, за да се предадете на молитва, и пак бъдете заедно, за да не би Сатана да ви изкушава чрез това, че не можете да се въздържате. ⁶ Но това казвам като позволение, а не като заповед. ⁷ Но аз желая всички хора да са като мен. Обаче всеки има своя собствена дарба от Бога – един така, а друг иначе.

7:1 „А относно това, което ми писахте“ Възможно е въпросите, които Павел обсъжда в 1-6 глави, да са донесени до неговото внимание от хората на Хлоя. Изразът „а относно“ се отнася до конкретни въпроси, които са изпратени до него от коринтската църква вероятно чрез Стефанас, Фортунат и Ахаик (7:25; 8:1; 12:1; 16:1,12). Доста е трудно да се тълкува тази глава, без да знаем конкретно какви точно въпроси са му били зададени от коринтяните и кой именно ги е задал – верните християни, либертинската групичка, групата на аскетиците или някоя от домашните църкви.

NASB, NKJV „добре е мъж да не се докосва до жена“
NRSV „хубаво е мъж да не докосва жена“
TEV „мъжът би сторил добре да не се жени“
NJB „да, добро нещо е мъж да не докосва жена“

Думата „добре“ има широко семантично поле, но в контекста означава „полезно“ или „изгодно“ (вж. I Кор. 7:1,8,26). В същия смисъл се среща в Битие 2:18 според LXX. Намерението на Павел е да ги насочи към най-доброто за отделния вярващ в трудните моменти и за най-доброто за Божието царство.

Възможно е да става дума за:

1. цитат от писмото, което са му изпратили коринтяните
2. лозунг на някоя от групичките в коринтската църква
3. фраза, заимствана от проповедите на Павел, ала впоследствие изопачена според ученията съответно на аскетиците, либертинците или легалистите.

Глаголът „докосва“ има различни конотации: „полагам ръце“, „боравя“, „контролирам“. В метафоричен смисъл той се използва за полов контакт (ср. с LXX Битие 20:6; Притчи 6:29; както и Йосиф Флавий, *Юдейски древности*, 1.163; Платон, *Законо*, 8.840а; Плутарх, *Алекс. М.*, 21.4; вж. също Bauer, Arndt, Gingrich and Danker, *Lexicon*, р. 102. Думата обаче не се използва в сексуален смисъл в папирусите *койне* от Египет.

Павел не обезценява брака или човешката сексуалност. По-скоро критикува злоупотребата на човека със сексуалността. Човекът неизменно взема Божиите дарби и ги използва отвъд предназначенията. Общественият климат в град Коринт е крайно пропит с разврат (вж. 7:2а).

7:2

NASB „Но поради блудствата“
NKJV „Обаче поради сексуалния разврат“
NRSV „Ала поради случаи на сексуален разврат“
TEV „Но тъй като има толкова много разврат“
NJB „А за да се избягва развратът“

За Павел бракът не е проблем. Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение, трето лице единствено число. Мнозина смятат, че той е бил равин, понеже се е образовал при равина Гамалиил, и затова е бил ревностен за закона. Той много добре е съзнавал, че бракът е необходим, за да се изпълни заповедта „плодете се и се размножавайте“ (Битие 1:28; 9:1,7). Секът е дар от Бога. езическото общество се е отдало на толкова много разврат, тъй като секът се е използвал при поклонническите обичаи пред езическите божества на плодородието. По тази причина се налага Павел да адресира проблема.

Той говори за богословското значение на безбрачието и за настоящата обстановка на религиозни гонения. Наистина безбрачието е вид духовна дарба. То не е нещо по-духовно от брака. Нежененият човек може да заделя повече време, енергия и лични средства за служението. Това е добро, но не е за всички. Не е дори за мнозинството от вярващите!

Истинското внушение на Павел в този текст не е „бъдете безбрачни“, а „останете така, както сте“. Онези времена са тежки. Гоненията се засилват. Историята показва, че през онзи период е имало тежък глад из цялата империя. Павел принципно подкрепя брака (вж. 6:16), но в тази обществена ситуация насърчава безбрачието. Това не е универсален принцип, а обвързано с времето и културната обстановка увещание.

Загрижеността на апостола в този 2 стих касае всеобхватния разврат в гръкоримската култура от първи век. Сред едно промискуитетно общество моногамният брак с верни взаимоотношения е далеч повече за предпочитане в духовен, емоционален и физически план от езическите поклонения. Не само че бракът се поддържа като ценност, но и се затвърждава личната отговорност на всеки от партньорите.

■ „нека всеки мъж да има своя собствена жена, и всяка жена да има свой собствен мъж“ Тук има два глагола в повелително наклонение. Те обаче не функционират като заповеди, освен ако не се разглеждат като препратка към 5 стих. Между 2 и 5 стихове има граматически паралелна структура, също както и между 3 и 4 стихове. Бракът не е изключение. Той е нормата (вж. I Тимотей 4:3; Евреи 13:4).

7:3 Този стих също съдържа два повелителни деятелни глагола в сегашно време. В два поредни стиха Павел дава четири препоръки. Възможно е тук той да адресира два отделни проблема на човешката сексуалност (вж. Gordon D. Fee, *To What End Exegesis*, pp. 88-98).

1. развратно разхайтени християни, които не са се отказали от някогашните си езически навици в сферата на езическото поклонение и празнуване (т.е. либертинци);
2. християни, които са превърнали в табу дори секса в рамките на брака (аскетици; вж. 5 стих; тогава първи стих вероятно е бил лозунг на една от групичките в църквата.

7:4 Този стих ползва способността на Павел да балансира разюздаността на собствената си култура (вж. Ефесяни 5:21,22-23). През онази епоха съпругата е имала твърде малко права. Павел подчертава, че както жената, така и мъжът са натоварени с взаимна отговорност. Половите нужди не са нещо зло. Те са нагон, който е вложен в човека от Бога.

7:5 „Не се лишавайте един друг“ Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение с отрицателна частица, което обикновено означава „прекратете нещо, което вече се случва“. Става дума за проблема с аскетизма в коринтската църква. Според това повеление нито не може сексът да се използва като инструмент да контролираш брачния си партньор!

■ „освен ако бъде по съгласие“ Фразата започва с *ei mēti*, което означава „освен може би“ или „освен ако не е“ (ср. с Лука 9:13). Тя дава едно възможно изключение от общоприетата норма. Този вид структура (първо правило, а после изключение) се използва неколккратно в настоящата 7 глава. Павел върви по тънко въже в богословско отношение между легализма/аскетизма и либертинството/антиноминианството. Всяка една групичка изхожда от своя теза и защитава свои собствени лозунги.

Обърнете внимание, че Павел изразява егалитарен модел. Не само съпругът има право да взема такова решение! Библейската роля на мъжа като глава в семейството е била повод за големи изопачения. Мъжът би следвало да се държи жертвоготовно и самоотвержено в името на зрелостта на цялото семейство (вж. Ефесяни 5:25-29), а не за да налага личните си интереси или предпочитания. Той е духовен настойник.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЖЕНИТЕ В БИБЛИЯТА SPECIAL TOPIC: WOMEN IN THE BIBLE

I. Старият завет

- A. В културно отношение жените се смятат за нечия собственост.
  1. включени са в списъка с притежания (Изход 20:17)
  2. отношението към робините (Изход 21:7-11)

3. женските обреци могат да бъдат анулирани от отговорните за това мъже (Числа 30 гл.)
  4. жените като военна плячка (Второзаконие 20:10-14; 21:10-14)
- В. Практически има взаимност**
1. мъж и жена, направени по Божия образ (Битие 1:26-27)
  2. почитай бащата и майката (Изход 20:12 [Втор. 5:16])
  3. почитай майката и бащата (Левит 19:3; 20:9)
  4. мъже и жени могат да бъдат назареи (Числа 6:1-2)
  5. дъщерите имат право на наследство (Числа 27:1-11)
  6. част от заветния народ (Второзаконие 29:10-12)
  7. приемай поучението на бащата и майката (Притчи 1:8; 6:20)
  8. синовете и дъщерите на Еман (семејство левити) водят музикалното поклонение в храма (I Лет. 25:5-6)
  9. синовете и дъщерите ще прококуват в новия век (Йоил 2:28-29)
- С. Жените заемат ръководни позиции**
1. Мириам, сестрата на Мойсей е наречена пророчица (Изход 15:20-21, забележете и Михей 6:4)
  2. жени, надарени от Бога, тъкат платната, нужни за скинията (Изход 35:25-26)
  3. Дебора също пророчица (вж. Съдии 4:4), предвожда всички племена (Съдии 4:4-5; 5:7)
  4. Олда е пророчица, определена от цар Йосия да чете от току-що откритата „Книга на закона“ (IV Царе 22:14; II Лет. 34:22-27)
  5. Благочестивата царица Естир спасява евреите в Персия

II. Новият завет

- А.** В културно отношение както при юдаизма, така и в гръкоримския свят жените се третирали като второ качество поданици с малко права или привилегии (с изключение на Македония).
- В. Жени на лидерски постове**
1. Елисавета и Мария, благочестиви жени, посветени на Бога (Лука 1-2)
  2. Анна, благочестива жена, служеща в храма (Лука 2:36)
  3. Лидия, вярваща и водач на домашна църква (Деяния 16:14,40)
  4. Четирите дъщери-девици на Фили са пророчици (Деяния 21:8-9)
  5. Фива е дякониса на църквата в Кенхрея (Римл. 16:1)
  6. Приска (Прискила) е съработник на Павел и поучава Аполос (Деяния 18:26; Римл. 16:3)
  7. Мария, Трифена, Трифоса, Перса, Юлия – съработнички на Павел (Римл. 16:6-16)
  8. Юния (KJV), вероятно е жена апостол (Римл. 16:7)
  9. Еводия и Синтихия са съработници на Павел (Фил. 4:2-3)

III. Как съвременният вярващ балансира различните библейски примери?

- А.** Как да определим кои са историческите или културни истини, приложими за оригиналния контекст, и кои са вечните истини, валидни за всички църкви, всички вярващи от всички епохи?
1. Трябва сериозно да приемем намерението на оригиналния автор, вдъхновен от Бога. Библията е Божието слово и е единственият източник на вярата и практиката.
  2. Трябва внимателно да определим кои са вдъхновените текстове с характерен исторически контекст.
    - a. религията (ритуала и литургията) на Израил (вж. Деяния 15 гл.; Гал. 3 гл.)
    - b. юдаизмът от първи век
    - c. исторически обусловените твърдения на Павел в I Коринтяни
      - 1) правната система на езическия Рим (I Кор. 6 гл.)
      - 2) да останеш роб (I Кор. 7:20-24)
      - 3) безбрачие (I Кор. 7:1-35)
      - 4) девици (I Кор. 7:36-38)
      - 5) храна, принасяна на идол (I Кор. 8; 10:23-33)
      - 6) недостойни действия, свързани с Господнята трапеза (I Кор. 11 гл.)

3. Бог ясно и пълно се разкрива в конкретна култура, в определен исторически момент. Трябва сериозно да приемем откровението, но не и всеки аспект от историческия контекст. Божието слово е написано с човешки думи, адресирано към конкретна култура, в конкретно време.

В. Библейското тълкуване трябва да разкрие оригиналното намерение на автора. Какво казва той на своите съвременници? Това е от съществена важност за правилното тълкуване. След това обаче, трябва да приложим казаното към нас, днес. Тук възниква проблемът за жените на ръководни постове (може би същинският проблем на тълкуването се свежда до дефиниране на понятието. Има ли и други ръководни служби освен пастирската? Дали дяконисите и пророчиците се разглеждат като водачи?). От I Коринтяни 14:34-35 и I Тимотей 2:9-15 става ясно, че Павел не допуска жените да заемат водещо място при публичното богослужение! Но как да приложим това днес? Не бих искал Павловата култура или моята култура да доминират над Божието слово и Неговата воля. Вероятно времето, в което Павел живее е твърде ограничено, но може да се окаже, че нашето време е твърде разкрепостено. Неудобно ми е да твърдя, че Павловите думи и поучения са условни истини, които касаят само местната ситуация в първи век. Кой съм аз, та моят ум и култура да критикуват един боговдъхновен автор?!

Обаче, какво да кажем, когато срещаме примери за жени – водачи в Писанията (дори и в посланията на Павел, вж. Римл. 16 гл.)? Добър пример за това е Павловата дискусия за общото богослужение в I Коринтяни 11-14 глави. В 11:5 той изглежда позволява на жените да проповядват и да се молят в богослужението с покрити глави, въпреки това в 14:34-35 той им заповядва да мълчат! Говори се за дякониси (вж. Римл. 16:1) и пророчици (вж. Деяния 21:9). Това разнообразие ми позволява да твърдя, че Павловите коментари (относно ограниченията на жените), се отнася за Коринт и Ефес. И в двете църкви има проблеми с жени, които срещат затруднения да упражнява новата свобода, която са получили (вж. Bruce Winter, *After Paul Left Corinth*), което сигурно пречи на църквата да достигне обществото за Христос. Тяхната свобода трябвало да бъде ограничена, за да бъде благовестието по-ефективно.

Аз живея във време, напълно различно от онова. Днес евангелието се ограничава, когато способни и обучени жени са възпирани да водят и да разпространяват благовестието! Каква е крайната цел на публичното поклонение? Нима не е да благовестваме и да създаваме ученици? Дали жените водачи са угодни на Бога? Очевидно Библията казва „да!“.

Искам да се съобразя с Павел и моето богословие е предимно заимствано от неговите писания. Не бих искал да съм повлиян или манипулиран от съвременния феминизъм! Забелязвам обаче, че църквата забавено реагира на очевидни библейски истини, като неуместността на робството, тесногърдието, расизма и сексизма. Тя е бавна в реакциите си и по отношение на насилието над жени в съвременния свят. Бог в Христос освобождава робите и жените. Не бих искал някой културно обусловен текст да ги заробва отново.

Още нещо: като тълкувател зная, че Коринт е бил много разбунен град. Дарбите на Духа биват използвани неправомерно. Възможно е жените да са злоупотребявали с това. Зная също, че Ефес е бил под влияние на лъжливи учители, които се възползвали от жените, за да говорят в домашните църкви в Ефес.

С. Предложения за допълнителен прочит:

1. Gordon Fee и Doug Stuart, *How to Read the Bible For All Its Worth*, pp. 61-77.
2. Gordon Fee, *Gospel and Spirit: Issues in New Testament Hermeneutics*.
3. Walter C. Kaiser, Peter H. Davids, F. F. Bruce, Manfred T. Branch, *Hard Sayings of the Bible*, pp. 613-616; 665-667.

NASB, NRSV „за да можете да се посвещавате на молитва“
NKJV „за да се отдавате на постене и молитва“
TEV „така че да изкарвате време в молитва“
NJB „да се предоставяте на молитва“

Думата „постене“ се среща в *Текстус Рецентус*, следвайки ръкописите №, К, L и Пешита. Огромното мнозинство гръцки текстове обаче (P¹¹, P⁴⁶, №, А, В, С, D, G, P), както и повечето древни преводи на Библията и голяма част от съвременните преводи *не включват* тази дума. UBS⁴ дава рейтинг А (сигурно) на по-краткия вариант на този текст.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПОСТЕНЕ **SPECIAL TOPIC: FASTING**

Макар и в Новия завет да няма изрична заповед за постенето, от Исусовите ученици се очаква да постват в определено време (вж. Матей 6:16-17; 9:15; Марк 2:19; Лука 5:35). Правилното постене е описано в Исая 58 глава. Самият Исус нагледно показва пример в това отношение (вж. Матей 4:2). Ранната църква пости (вж. Деяния 13:2-3; 14:23; II Кор. 6:5; 11:27). Мотивът и начинът са от съществено значение, докато времето, дължината и честотата на поста са по желание. Старозаветният пост не се изисква за новозаветните вярващи (вж. Деяния 15:19-29). Постът не е начин за изтъкване духовност, а път за приближаване до Бога и търсене на Неговото ръководство. Той е от особена полза за духовното състояние.

Тенденциите в ранната църква в посока към аскетизма карат преписвачите на библейски текстове да включат „постенето“ в няколко новозаветни пасажа (Матей 17:21; Марк 9:29; Деяния 10:30; I Кор. 7:5). За допълнителна информация относно тези спорни текстове вж. Bruce Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, United Bible Societies.

■ „за да не би Сатана да ви изкушава“ Дори и женените двойки трябва да са непрестанно нащрек срещу постоянните нападки от Сатана. Макар и да е дар от Бога, човешката сексуалност е силен нагон. Сатана използва тази страна на биологичните ни нужди като инструмент да ни отчуждава от Бога. това се отнася както за изгубените, така и за спасените хора, макар и да е на различно равнище (вж. I Тимотей 5:14-15).

В настоящия контекст очевидно съществува проблем. Павел адресира конкретно богословско разбиране в коринтската църква относно човешката сексуалност. Възможно е тук също да става дума за крайните възгледи на аскетиците и либертинците.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЛИЧНОСТНОТО ЗЛО **SPECIAL TOPIC: PERSONAL EVIL**

I. ТЕМАТА ЗА САТАНА Е ТРУДНА ПО НЯКОЛКО ПРИЧИНИ

- A. Старият завет разкрива не толкова някакъв архивраг на доброто (на Бога), а по-скоро слуга на ЯХВЕ, който предлага алтернатива на човека и после го обвинява поради неправдата му (вж. A. V. Davidson, *A Theology of the OT*, pp. 300-306).
- B. Представата за личностен архивраг на Бога се развива през междузаветната неканонична литература под влиянието на персийските дуалистични религии (като зороастрийството). Това на свой ред силно повлиява на равинския юдаизъм (разгърнат по време на заточението на евреите във Вавилон и Персия).
- C. Новият завет разработва старозаветните теми в изненадващо ярки, но селективни категории.

Ако човек подходи към анализиране на злото от перспективата на библейското богословие (като всяка книга, автор или жанр се изследват и схематизират поотделно), тогава се забелязват доста различни представи за злото. Ако от друга страна подходи към изучаване на злото от небиблейска или извънбиблейската перспектива на световните или източните религии, тогава се вижда, че голяма част от новозаветните идеи са загатнати в персийския дуализъм и гръкоримския спиритизъм.

Ако обаче изследователят е изцяло посветен на категоричния авторитет на Писанието (а аз съм!), тогава новозаветните идеи и доктрини следва да се разглеждат като прогресивно откровение.

Християните трябва да са внимателни и да не допускат представите им да се влияят от еврейския фолклор или от западната литература (като Данте, Милтън) за изясняване на тази тема. Определено в тази област на библейското откровение има тайна и неяснота. Бог е избрал да не разкрива всички аспекти на злото, нито неговия произход и цел, но със сигурност разкрива неговото поражение!

II. САТАНА В СТАРИЯ ЗАВЕТ

В Стария завет думата „сатана“ (BDB 966; KB 1317) или „обвинител“ се отнася до три групи.

А. хора обвинители (вж. I Царе 29:4; II Царе 19:22; IV Царе 5:4; 11:14,20,29; Пс. 109:6,20,29)

В. ангели обвинители (вж. Числа 22:22-23; Зах. 3:1)

а. Господният ангел – Числа 22:22-23;

б. Сатана – I Летописи 21:1; Йов 1-2 гл.; Захария 3:1

С. демони обвинители и в частност Сатана (вж. IV Царе 22:21; Зах. 13:2)

Едва по-късно в междузаветния период змията от Битие 3 глава започва да се идентифицира със Сатана (вж. Премъдрост 2.23-24; II Енох 31:3). Още по-късно тази връзка се възприема от равините (вж. *Sot* 9b и *Sanh.* 29a). „Божии синове“ от Битие 6 глава стават зли ангели в I Енох 54:6. В равинското богословие именно те се възприемат като основния източник на злото. Споменавам това не за да защитавам богословската акуратност на това тяхно мислене, а за да покажа как представата търпи своето развитие. В Новия завет тези старозаветни дейности се приписват на зли ангели – на персонализираното зло, т.е. на Сатана (II Кор. 11:3; Откр. 12:9).

Трудно или невъзможно (в зависимост от гледната точка) е да определим произхода на личностното зло единствено според информацията, дадена в Стария завет. Една от причините е силният монотеизъм на Израил (вж. Втор. 6:4-6; III Царе 22:20-22; Екл. 7:14; Исая 45:7; Амос 3:6). Всяка причинност се приписва на ЯХВЕ, за да се подчертае Неговата уникалност и превъзходство (Исая 43:11; 44:6,8,24; 45:5-6,14,18,21,22).

Вероятни източници на информация по темата са: (1) Йов 1-2 глави, където Сатана е представен като един от „синовете на Бога“ (т.е., ангелите); или (2) Исая 14 глава и Езекиил 28 глава, където надменни монарси от Близкия изток (Вавилон и Тир) са посочени като илюстрация на гордостта на Сатана (вж. I Тим. 3:6). Този подход ме навежда на смесени чувства. Езекиил използва метафори от Едемската градина, не само като съпоставя тирския цар със Сатана (вж. Езек. 28:12-16), а и като сравнява египетския цар с Дървото за познаване на доброто и злото (Езек. 31 гл.). Обаче Исая 14 глава, особено 12-14 ст., изглежда описват ангелски бунт, предизвикан от гордост. Ако Бог иска да ни разкрие конкретната същност и природа на Сатана, това е доста неясен начин и доста необичайно място (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЛУЦИФЕР). Трябва да внимаваме с тенденцията на систематичното богословие, което взема малки, неясни части от различните завети, автори, книги и жанрове и ги комбинира като парчета от общ ребус.

III. САТАНА В НОВИЯ ЗАВЕТ

Според Едерщайм равинският юдаизъм силно се влияе от персийския дуализъм и неговите заигравки с демоничното (вж. Alfred Edersheim, *The Life and Times of Jesus the Messiah*, vol. 2, appendices XIII [pp. 748-763]; XVI [pp.770-776]). Равините не са добър автентичен източник в тази област. В това отношение Исус радикално се отклонява от поученията на синагогата. Сякаш именно равинската представа за ангелите като посредници (Деяния 7:53) или противници при даването на Закона на Мойсей на Синайската планина на практика отваря вратата за един архангел, който е основен враг на ЯХВЕ и на човека. В иранския дуализъм (зороастрийството) има две върховни божества:

1. *Ахура Мазда*, впоследствие наречен *Ормазд* – богът създател, добрият бог;

2. *Ангра Майню*, впоследствие наречен *Ариман* – богът унищожител, злият Бог.

Двамата се борят за превъзходство, а земята е тяхното бойно поле. Този дуализъм навлиза в равинските учения под формата на ограничен библейски дуализъм между ЯХВЕ и Сатана.

В Новия завет определено има прогресивно откровение на личностния характер на злото. То е съвсем различно от тази равинска представа. Добър пример за тази разлика е „войната в небесата“. Падането на Сатана (дявола) е логична необходимост, но подробности не са дадени (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПАДАНЕТО НА САТАНА И НЕГОВИТЕ АНГЕЛИ). А казаното по темата е завоалирано

в апокалиптичен жанр (вж. Откр. 12:4,7,12-13). Макар и победен от Исус и заточен на земята, Сатана (дяволът) продължава да бъде слуга на ЯХВЕ (вж. Матей 4:1; Лука 22:31-32; I Кор. 5:5; I Тим. 1:20).

Трябва да обуздаем любопитството си в тази област. Съществува изкусителна и зла личностна сила, но при все това Бог е само един и ние продължаваме да носим отговорност за собствените си решения и постъпки. Духовна битка има както преди, така и след спасението. Победа може да се постига и устоява единствено във и чрез Триединния Бог. Злото е победено и един ден ще бъде отстранено напълно (Откр. 20:10)!

■ **„това, че не можете да се въздържате“** Тук съществителното е *kratos*, което означава „сила“, „контрол“, „управление“. В началото му е добавена отрицателната частица *a-*, с която значението става обратното. Липсата на себеобуздание се споменава в:

1. Матей 23:35 за книжниците и фарисеите;
2. I Коринтяни 7:5 за женените двойки;
3. II Тимотей 3:3 в списък за пороци.

Родственото понятие *egkrateia* съдържа конотация на самоконтрол най-вече в сексуалната област.

1. Деяния 24:25 – в списък с добродетели, представени от Павел пред Феликс;
2. II Петър 1:6 – в списък с черти на характера, които изграждат зрялост.
3. I Коринтяни 7:9 – в темата за женените двойки;
4. I Коринтяни 9:25 – за спортната подготовка;
5. Галатяни 5:23 – в описанието на Плода на Духа;

Самоконтролът е (1) духовен плод на Духа; и (2) изграден навик на обуздаване на естествените нагони. Способността на изкупения човешки дух да побеждава плътта е възможна единствено с помощта на Святия Дух, който обитава в човека. Естествените желаниа не са нещо зло, освен ако не се изведат отвъд границите, които е постановил за тях Бог.

7:6

NASB	„Но това казвам като позволение, а не като заповед“
NKJV	„Но казвам това като позволение, а не като заповед“
NRSV	„Това казвам като позволение, а не като заповед“
TEV	„Казвам ви това не като заповед, а просто като позволение“
NJB	„Казвам ви това като позволение, а не заповед“

Дали I Коринтяни 7:6 се отнася за: (а) 7:1-5; (б) 7:3-5; (в) 7:5; или (г) 7:7? Павел изразява собственото си мнение, подкрепян от Духа. Той очаква:

1. Второто идване на Месията всеки момент;
2. нарастващи гонения през това време;
3. все по-големия глад в империята.

Намерението му е не да ограничава вярващите хора, а да им помогне да се справят с обстоятелствата.

7:7 „Но аз желая всички хора да са като мен“ Възможно е тук той да говори за: (1) себе си като човек без брак; (2) себе си като доволен в своето състояние; (3) себе си като овладял себеобузданието (вж. 7:9). Възможно е в даден момент Павел да е бил женен поради културния натиск на еврейската среда и поради възможна интерпретация на Деяния 26:10, където се намеква, че е бил член на Синедриона (гласувал е). Ако е бил в Синедриона, за това е имало изискване и да е бил женен.

Желанието на Павел е всички вярващи да останат като него. Необходимо е да се изясни тук:

1. Павел очаква Второто идване на Месията през своя живот – също както и всички останали вярващи през първи век. Непосредственото завръщане на Исус (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 6:14) е силна мотивация за вярващите от всяка епоха да се уподобяват на Христос.
2. Възгледът на Павел следва да се разглежда на фона на Божията заповед да се плодим и да се размножаваме от Битие 1:28. Ако християните не се женеха, как щеше да има нови поколения?
3. Самият Павел е имал високо мнение за брака (вж. 6:16). Иначе как би го използвал като аналогия за Христос и Църквата в Ефесияни 5:22-23?

■ „всеки има своя собствена дарба от Бога“ Изглежда става дума за безбрачието като една от многото духовни дарби (Матей 19:12). То не се изброява в никой от списъците с дарби (Римл. 12 гл.; I Кор. 12 гл.; Ефес. 4 гл.). Изглежда този вид дарба не функционира по обичайния за останалите дарби начин. Павел тук използва думата „дарба“ със специфична натовареност.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 7:8-9

⁸ А на неженените и вдовиците казвам: добро е за тях, ако си останат като мен. ⁹ Но ако не могат да се въздържат, нека се женят, защото по-добре е да се женят, отколкото да се разпалват.

7:8 „на неженените и вдовиците“ Първото понятие е в мъжки род и може да се отнася (1) за всички неженени хора; или (2) за вдовците. Второто е в женски род и в този смисъл се отнася (1) за хора, чийто брачен партньор е починал; или (2) за вдовиците.

■ „добро е за тях“ Вж. бележката към I Коринтияни 7:1 върху думата „добро“.

■ „ако“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие.

■ „си останат като мен“ Павел току-що е споменал духовна дарба в 7 стих, но сега в този стих говори за житейска ситуация, а не за дарба. Може би в този контекст думата „дарба“ се използва в смисъл на отношение или гледна точка.

7:9 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас – тоест твърдението се предполага, че е вярно от гледна точка на автора и за неговите литературни цели. Мнозина ще искат да се женят не защото са зли хора а понеже нямат дарбата безбрачие.

■ „не могат да се въздържат“ За съвременното ухо това звучи твърде негативно. Дали Павел пише в този стих, че бракът е признак за липса на самоконтрол у вярващия? Дали той е по-малко духовното състояние в сравнение с безбрачието? В светлината на учението на цялото Писание не може да е така. Апостол Павел насочва коментарите си към конкретната обстановка в онова време и място. Тези коментари за брака и безбрачието не са универсални. Бракът не е по-малката от две злини. Разхайтеният секс обаче винаги е проява на прекрочване на границите.

■ „нека се женят“ Тук глаголът е в аорист, деятелен залог, повелително наклонение. Павел подкрепя брака (ср. с I Тимотей 5:14).

NASB	„по-добре е да се женят, отколкото да изгарят <i>от страст</i> “
NKJV, TEV	„по-добре е да се женят, отколкото да изгарят <i>от страст</i> “
NRSV	„по-добре е да се женят, отколкото да се разпалват от <i>страст</i> “
NJB	„след като е по-добре да се женят, отколкото да изгарят“

Забележете контраста между глагола „женят се“ (аорист, деятелен залог) и „да изгарят“ (сегашно време, страдателен залог). Бракът озаптява изгарящата страст. Тук няма пренебрежително отношение към брака като такъв. Това е прагматично наблюдение. Бракът е нормалният начин да се удовлетворява този силен и траен нагон, поставен у нас от Бога. Глаголът „изгарям“ се използва от Павел за самия него във II Коринтияни 11:29 и следователно сам по себе си не може да се каже, че представлява отрицателно понятие.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 7:10-11

¹⁰ А на женените поръчвам, и то не аз, а Господ: жена да не напуска мъжа си; ¹¹ но ако е напуснала, нека остане неомъжена или нека се помири с мъжа си; и мъж да не оставя жена си.

7:10 „на женените“ Това е третата адресирана група: „неженените“, „овдовелите“ и сега „женените“.

■ **„не аз, а Господ“** С тази фраза Павел препраща към думите на Исус (макар и не всички), записани в синоптичните евангелия по отношение на развода (Матей 5:32; 19:6; Марк 10:11-12; Лука 16:8).

Това е хубав пример за това, че Павел не обхваща абсолютно всички аспекти от учението на Господа относно развода. Той се занимава само с един конкретен аспект. Писмата на апостол Павел са писани по конкретни поводи. Той реагира на слабото богословие както на либертинците, така и на аскетиците. Тази ситуация продължава модела на това, как Павел повтаря някои от изявленията на лъжеучителите и малките групи в коринтската църква, но също така очертава ограниченията на техните лозунги. Полуистините са особено трудни за коригиране особено когато и от двете страни има някакво изопачаване на истината!

■ **„жена да не напусна мъжа си“** Тук се допуска, че и двамата са повярвали (вж. I Коринтяни 7:12-16). В юдаизма жените не са имали правото да напуснат своя съпруг. Това е било възможно само в римското общество. Това, дали дадено общество допуска или не допуска дадено нещо, не е достатъчна причина вярващите хора да се възползват от съответното право или пък да го превръщат в табу! Просто защото *можеш*, не означава, че *трябва* да го правиш (вж. Римляни 14:1—15:13). Със сигурност съществуват определени обстоятелства, при които разводът е по-доброто решение:

1. когато е по-малкото от две злини;
2. когато помирението е невъзможно;
3. когато има физическа заплаха за единия партньор или за децата.

Към този момент трябва да подчертая и библейската сериозност на това, да поемаш обет в името на Бога. Християнският брак е вид религиозен обет! Не толкова обществото, колкото лично Бог държи двамата отговорни за това, как се отнасят към Неговото име. Бракът по своя замисъл е предназначен да е вечен. Той е нормата, а не изключението. През началото на XX век процентът на традиционни семейства в Северна Америка (съпруг, съпруга, деца) е спаднал до по-малко от една четвърт от населението. Съзнаваме ли какъв е проблемът с улеснените разводи? Бракът е преди всичко останало обет пред Бога – и едва след това е обещание пред другия партньор. Силните християнски семейства може да се окажат най-силното свидетелство в нашето съвремие (а изглежда е било така и в древния Рим).

7:11 „ако“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие. Английският превод NASB поставя тази клауза в скоби като страничен коментар. Подчинителното наклонение предполага, че разводи са се случвали и в християнските среди.

■ **„нека остане неомъжена“** Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Въпросът дали християнинът е редно да се жени повторно, е доста труден. Второзаконие 24 глава е написана именно с оглед на тази тематика. Отговорите на Исус в светлината на зададените от фарисеите въпроси не дават изчерпателно решение на тази дилема. Човек би могъл да приведе Марк 10:11-12 като аргумент. Проблемът е, че това евангелие не включва клаузата за изключението, която виждаме в Матей 5:32. По какъв начин клаузата за изключението касае повторния брак? В нашето съвремие I Тимотей 5:14-15 трябва да се разгърне до по-широка група от тази на „младите вдовици“. Със сигурност Божията загриженост за неженените, които желаят да се женят в I Коринтяни 7:9, би следвало да касае и нашето общество. Хората са създадени от Бога като полови същества. Освен ако няма ясно дадена дарба за безбрачие и/или лично решение за самоконтрол следствие на постигната зрелост, би следвало за Божиите люде да има угодни Нему правилни варианти. Сексуалният разврат не е такъв вариант, докато повторният брак на разведения или овдовелия християнин би могъл да бъде приемлива алтернатива. Тук трябва да се подхожда както с *благодат*, така и с покорство към Божието *откровение*.

■ **„или нека се помири с мъжа си“** Тук глаголът е в аорист, страдателен залог, повелително наклонение. В конкретната културна ситуация възможностите, които дава апостол Павел за претърпелите развод хора са: (1) да останат неженени; (2) да се помират.

Този стих често се извежда като твърдо и универсално правило. Помирението винаги е възможност, освен когато единият от партньорите вече се е оженил за друго. При такава ситуация то престава да бъде желано развитие (а и Старият завет го забранява).

Трудно е да тълкуваме I Коринтяни, понеже:

1. Очевидно има културно обусловени въпроси, с каквито съвременната западна култура не борави (напр. храна, принесена на идоли; девствени партньори в служение и др.).

2. Има две основни групи в коринтската църква (аскетиците и либертинците). Те представляват и две различни богословски школи. Думите на Павел са опит да се утвърдят истините и да се ограничат изключенията (като догматичния легализъм; или становището против брака изобщо; или стремежа към свобода без никакви правила; или тезата да правиш каквото те води сърцето).

Не е съвсем сигурно дали тези крайности изразяват напрежение между (1) юдеи и езичници; (2) легалисти и либертинци; (3) различните типове личности; или (4) две форми на елинска философия, каквато по-късно се среща в гностичните кръгове. Объркването идва, когато съвременните тълкуватели на Библията не знаят:

1. какви конкретно са лозунгите на отделните групи;
2. какъв е източникът на тези лозунги:
  - a. от по-ранни проповеди на самия Павел;
  - b. от юдаизма;
  - c. от стоици или зараждащи се гностици.

Павел адресира и двете крайности! Трудността е в това, да решим кои думи се отнасят до истинските вярващи и кои са до инициаторите на разделенията. Много съвременни интерпретатори чуват онова, което им се иска, и съответно осъждат онова, което не им се харесва! Нашето тълкуване говори повече за нашето собствено богословие, отколкото за конкретното писмо от Павел до някой римски град през първи век.

■ **„и мъж да не оставя жена си“** Не забравяйте, че този контекст адресира вярващи хора, които вече са женени. За този библейски мандат съществуват две новозаветни изключения: (1) неподобаваща сексуална активност (вж. Матей 5:32; 19:9); и (2) неверие (вж. I Коринтяни 7:12-13).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 7:12-16

¹² А на другите казвам аз, а не Господ: ако някой брат има невярваща жена и тя е съгласна да живее с него, да не я оставя. ¹³ И жена, която има невярващ мъж, и той е съгласен да живее с нея, да не го оставя. ¹⁴ Защото невярващият мъж се освещава чрез жената и невярващата жена се освещава чрез своя мъж; иначе децата ви щяха да бъдат нечисти, а сега са свети. ¹⁵ Но ако невярващият напусне, нека напусне; в такива случаи братът или сестрата не са заробени. Бог обаче ни е призовал към мир. ¹⁶ Защото откъде знаеш, жено, дали няма да спасиш мъжа си? Или откъде знаеш, мъжо, дали няма да спасиш жена си?

7:12 „на другите“ Най-вероятно става дума за езичници, женени от по-рано, от които единият е повярвал в Христос. Не можем да използваме този текст като аргумент срещу брака с невярващи хора. Тук става дума за ситуация, при която първоначално и двамата са били невярващи. Единият е приел Христос, а с времето има вероятност и другият да повярва (вж. 16 ст.).

NASB, NRSV	„аз казвам, не Господ“
NKJV	„аз, а не Господ“
TEV	„(самият аз, а не Господ“
NJB	„тези инструкции са мои, а не от Господа“

Тук няма вмъкване на небоговдъхновен текст. Просто Павел признава, че не знае какво е говорил Исус по тази конкретна тема. В настоящата глава Павел говори за усещането си за вдъхновение още в 25 и 40 ст.

■ **„ако“** Тук условното изречение е от първи клас. В град Коринт има смесени семейства. Това показва както ефективността на Павловите проповеди, така и колко трудно е човек да има брак с невярващ.

■ **„да не я оставя“** Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение – също както паралелния текст в 13 стих.

7:14

NASB, NKJV, NJB	„невярващият съпруг се освещава“
NRSV	„невярващият съпруг е направен свят“
TEV	„невярващият съпруг е направен приемлив за Бога“

Тук глаголет е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение – също както в паралелната структура в този стих. Текстът не твърди, че по този начин невярващият партньор получава спасение. Павел адресира притеснението на някои вярващи в коринтската църква, че бракът с невярващ човек би се равнявал на грях. Възможно е да са чули Павел да проповядва как при брака двамата стават една плът (вж. 6:16-20). По-скоро тук той има предвид позитивното влияние, което оказва в семейството си вярващият човек. Не става дума за положението на невярващия пред Христос. Не съществува никакъв друг начин човек да получи духовно спасение освен чрез лична вяра в Христос и покаяние за греховете си. Благовестието е основната задача пред всеки вярващ, ако се е оказал женен за невярващ партньор (вж. 7:16).

NASB, NIV „невярващата съпруга се освещава чрез своя вярващ съпруг“
NKJV, NRSV „невярващата жена се освещава чрез мъжа си“
TEV „невярващата съпруга се освещава чрез брата“
NJB „съпругата – чрез своя християнин съпруг“

В тази фраза има разночетене между гръцките манускрипти. Повечето от по-ранните ръкописи поставят думата „брата“ вместо „вярващия съпруг“ (вж. P⁴⁶, κ*, A, B, C, D*, G и P). Гръцките преписвачи са я сменили вероятно за да постигнат равновесие с предишната фраза (вж. κ^c, D^c, K и L). Според UBS⁴ думата „брата“ има рейтинг A (сигурно).

☐ „иначе децата ви щяха да бъдат нечисти, а сега са свети“ За тази фраза съществуват най-различни интерпретации. Тя може да се отнася до:

1. законността на децата (в правен смисъл);
2. церемониалната им чистота (в смисъла на юдейската обредност);
3. това, че невярващият партньор и децата в дома се ползват от благословенията на християнина (т.е. в духовен смисъл).

Мнозина са се опитвали да тълкуват този стих като препратка за кръщаването на невръстни деца. Твърде малка е вероятността от подобно значение обаче предвид това, че отношението между вярващия и децата е същото като отношението му спрямо невярващия партньор. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТ към I Коринтяни 3:17.

7:15 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Поради християнската вяра се налага някои домове да претърпят разделяне (вж. Матей 10:34-36; Лука 12:49-53).

NASB, NKJV „не е под обвързване в такива случаи“
NRSV „в такива случаи братът или сестрата не са обвързани“
TEV „в такива случаи християнинът партньор, съпруг или съпруга, има свобода“
NJB „в тези обстоятелства братът или сестрата повече не е вързан“

Тук глаголет е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение на понятието „поробвам“. Има се предвид, че в тази конкретна културна обстановка християните не са длъжни да подбуждат процедура за развод, ала ако невярващият партньор го направи, това е допустимо. Стихът изобщо не третира жененето за невярващи хора. В тази ситуация има двама женени невярващи, единият от които впоследствие е станал християнин. Според контекста стихът говори за разделянето, а не за повторното женене (вж. 7:11), въпреки че използването от Павел понятие е сходно с термините „вързвам“ и „отвързвам“ в еврейското право, при които темата за повторния брак се заема от Второзаконие 24:1-4. Джефърс пише: „Думата, която се превежда „напускане“ в I Кор. 7:15 се отнася до развода, тъй като древните не са имали никакъв еквивалент на съвременната представа за разделянето“ (James S. Jeffers, *The Greco-Roman World*, p. 247).

За самия Павел въпросът за развода обаче изглежда разрешен още в ученията на Исус (Марк 10:2-12). Павел защитава безбрачието на онези, които не са „вързани“, както и повторния брак за онези, чийто брачен партньор е починал!

☐ „Бог обаче ни е призовал към мир“ Тук глаголет е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение. Отнася се за мира с Бога, който на свой ред произвежда мир за вярващия и за дома му. Бог

желае Неговите чада да живеят в щастливо семейство, с любов и удовлетворение. Когато единият партньор е невярващ, това често не е възможно, но същото се получава и когато някой от двамата брачни партньори е незрял, себичен и изпълнен с грехове християнин! Именно липсата на мир е основната причина защо някои „християнски“ семейства се разпадат. Случва се единият от двамата да е повярвал, но да няма никаква зрелост във вярата. Мирът не е даденост за всички „християнски“ домове! Не приемам, че в този контекст Павел би защитавал тезата, че трябва да останем заедно *на всяка цена!* Съществуват опасни ситуации във физически и емоционален план. Не може това да бъде твърд и универсален мандат. Трябва да се тълкува според съответния контекст и заедно с останалите библейски текстове по темата. Освен това е трудно да балансираме зачитането на Писанието с историческия и културен аспект на откровението (Библията).

Текстът на UBS⁴ поставя рейтинг В (почти сигурно) на местоимението „ви“ (каквото се среща в ръкописите κ^* , А, С, К) вместо варианта „ни“ (в P⁴⁶, κ^2 , В, D, F, G). По отношение на местоименията има още много вариации между манускриптите.

7:16 „Или откъде знаеш, мъжо, дали няма да спасиш жена си?“ Съществуват две възможни тълкувания тук с диаметрално противоположно значение:

1. Възможно е този текст да следва I Петър 3:1-12, където благовестието е значима и валидна причина въпросният брак да се опази (вж. NRSV, TEV, NJB, NEB, NIV).
2. Основната цел на брака не е благовестието. Той е предназначен за спътничество и общение. Затова вярващият партньор *не би трябвало* да остане заедно с невярващия, когато средата е изпълнена с насилие и когато липсва любов, само и само за да се запази надеждата за благовестие (вж. англ. преводи *Phillips, Living Bible*).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 7:17-20

¹⁷ Но както Бог е отредил на всеки един и както Господ е призовал всеки един, така нека всеки да постъпва. И така нареждам за всичките църкви. ¹⁸ Обрязан ли е бил призован някой, да не крие обрязването. Необрязан ли е бил призован някой, да не се обрязва. ¹⁹ Обрязването е нищо и необрязването е нищо, а важното е пазенето на Божиите заповеди. ²⁰ Нека всеки си остава в званието, в което е бил призован.

7:17

NASB	„Само че“
NKJV	„Но“
NRSV	„Обаче“
TEV	—
NJB	„И все пак“
NIV	„Въпреки всичко“

Тук се въвеждат разширените приложения от страна на Павел относно по сексуалните теми. Гръцките думи *ei tē* може да означават „освен ако“, „само че“, „обаче“.

NASB, NRSV	„Господ е отредил на всеки един“
NKJV	„Бог е разпределил на всеки един“
TEV	„Господният дар за вас“
NJB	„Господ е раздал на него“

Глаголът *merizō* означава „разделям“, „разпределям“. В Септуагинта се използва за разпределянето на Обещаната земя между юдейските племена от ЯХВЕ (Изход 15:9; Числа 26:53,55,56; Второзаконие 18:8), което се превръща в метафора за Божия народ. Същото се отнася и за следващия глагол – „призовал“. ЯХВЕ призовава Своите люде, а те на свой ред призовават Неговото име. В настоящия контекст и двата глагола се отнасят за специалните напътствия на Бога (вж. 7 стих) към хората да Му служат (вж. I Кор. 12:7,11). В каквато и житейска ситуация да са се намирали при призоваването си, спасението си и обдаряването си, те сега са призвани да Му служат („останете така, както сте“ – вж. I Кор. 7:8,17,20,24,26,40). Разгърни своите дарби там, където Бог те е засадил, макар да има и изключения.

NASB	„по този начин нека и да ходи“
NKJV	„така нека да ходи“
NRSV	„нека всеки от вас да води живота си така“
TEV	„продължавайте да живеете“
NJB	„нека всеки продължава с ролята си“

Буквално тук глаголът е „да ходи“ (в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение). Това е библейска метафора за начин на живот (вж. Ефесяни 2:2,10; 4:1,17; 5:2,15; Колосяни 1:10; 2:6). Павел обяснява значението ѝ в I Коринтяни 7:18-20.

☐ **„така нареждам за всичките църкви“** Тази се повтаря многократно в I Коринтяни (4:17; 7:17; 11:16; 14:33; 16:1). Хората в коринтската църква са се смятали за нещо специално, за привилегирани и уникално надарени. Павел противопоставя на тази арогантност уверението, че същите истини той ги преподава и на всички останали църкви. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЦЪРКВАТА (*EKKLĒSIA*) към I Коринтяни 1:2.

7:18

NASB	„да не става необрязан“
NKJV	„нека не става необрязан“
TEV	„не бива да се опитва да отстрани белезите на обрязването“
NJB	„Ако призван човек вече е бил обрязан, тогава следва да остане обрязан“

Тук глаголът е в сегашно време, страдателен залог, повелително наклонение (паралелът във втората част на стиха също е в сегашно време, страдателен залог, повелително наклонение). Отнася се за човек, който по хирургически път се опитва да премахне белезите от това, че някога е бил обрязан (ср. с I Мак. 1:15 и също Йосиф Флавий, *Юдейски древности*, 12.5.1).

7:19 **„Обрязването е нищо и необрязването е нищо“** Тук ясно личи възгледът на Павел относно старозаветните обреди и постановления (вж. Деяния 15 гл.; Римляни 2:28-29; Галатяни 5:6; 6:15; вж. също СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 9:9). Точно същият въпрос се повдига на заседанието на първия църковен събор в Деяния 15 глава. Темата се експлоатира от юдаизаторите навсякъде из Галатия. Богословието на апостол Павел по този въпрос е пределно ясно. Не се налага езичниците да усвояват и практикуват юдейската обредност, ритуали и култови практики. Повярвалите юдеи не бива нито да се хвалят, нито да се срамуват от старозаветните си практики, в които са участвали някога. Истинското обрязване е на сърцето (вж. I Коринтяни 10:16; Второзаконие 30:6; Еремия 4:4), а не на тялото. То се изразява в „обрязани“ уши (Еремия 6:10), които да слушат Бога, както и устни (Изход 6:12,30), които да говорят на хората Неговото послание в Христос (Еремия 9:25-26).

☐ **„важното е пазенето на Божиите заповеди“** Ето го посланието на много от старозаветните пророци – че послушанието пред Бога е по-значимо от ритуалите (вж. I Царе 15:22; Исая 1:11-17; Осия 6:6; Амос 5:21-27; Михей 6:6-8). Бог изследва нашето отношение и мотиви, преди да обърне внимание на действията ни. Всички отношения между Бога и човека – както в Стария завет, така и в Новия завет – са на базата на сключен завет. Покорството е от ключово значение (вж. Лука 6:46), но конкретните аспекти на различните заветни изисквания се променят с времето.

☐ **„Нека всеки си остава в званието, в което е бил призван“** Английският превод NKJV е по-буквален и запазва играта на думи: „нека всеки да остане в същото призвание, в което е бил призван“ (Ефес. 4:1,4). Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Тази тема се повтаря навсякъде в контекста (вж. 8,17,20,24,26,40 ст.). Думата „призован“ се отнася до момента, когато човекът е приел Христос (I Коринтяни 1:20. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРИЗВАН към I Коринтяни 1:1).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 7:21-24

²¹ Като роб ли си бил призван? Да не те е грижа, но ако можеш да бъдеш свободен, по-добре се възползвай. ²² Защото този, който е бил призван в Господа като роб, е свободен човек на Господа; също така и този, който е бил призван като свободен човек, е роб на Христос. ²³ С цена сте били купени, не ставайте роби на хора. ²⁴ Братя, нека всеки остане пред Бога в това, в което е бил призван.

7:21 „роб“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 4:1.

NASB „ако можеш да се освободиш, по-добре го стори“
NKJV „ако може да станеш свободен, използвай го“
NRSV „дори и да придобиеш свобода, използвай сегашното си състояние повече от всякога“
TEV „ако имаш шанс да станеш свободен, използвай го“
NJB „дори и да имаш шанс за свобода, по-добре избири напълно да използваш състоянието си като слуга“

Тук условното изречение е от първи клас – тоест твърдението се предполага, че е вярно. Някои слуги ще имат възможност да бъдат свободни. След това идва глагол в аорист, среден залог, повелително наклонение: „направи го!“ Има две възможни тълкувания:

1. слугата следва да остане в завареното си състояние (I Коринтяни 7:20,24);
2. ако се разкрие възможност да се освободи, трябва да я използва (NASB, TEV, JB).

Тук текстът принадлежи към по-големия контекст за свободата (1) на неженените да се женят според 9 и 28 стихове (NRSV, NJB), както и (2) на повярвалите да се разведат с невярващия си партньор според 15 стих. Виждаме *както* личната препоръка на самия Павел, *така и* собственото право на избор на всеки вярващ човек. С тези „сиви области“ вярващите често изпитват проблеми. Когато дадена тема не се адресира изрично от Господ Исус Христос или от Светото писание, в такива случаи на вярващите им се позволява „благочестива гъвкавост“. Невинаги едни и същи принципи са валидни за всекиго!

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СЪВЕТИ ОТ ПАВЕЛ КЪМ СЛУГИТЕ SPECIAL TOPIC: PAUL'S ADMONITIONS TO SLAVES

1. Бъдете доволни, но ако има възможност да се освободите, възползвайте се (I Кор. 7:21-24)
2. В Христос няма роб или свободен (Гал. 3:28; Кол. 3:11; вж. I Кор. 12:13)
3. Работете като пред Господа. Той ще ви възнагради (Ефес. 6:5-9; Кол. 3:22-25; I Петър 2:18-20)
4. В Христос слугите стават братя (I Тим. 6:2; Филимон 16-17 ст.)
5. Благочестивите слуги принасят слава на Бога (I Тим. 6:1; Тит 2:9)

Увещания на Павел към притежателите на роби: Християнските роби и робовладелци имат един и същи господар; затова, трябва да се отнасят с уважение един към друг (Ефесяни 6:9; Колосяни 4:1).

Робовладелството е било една от културните норми през първи век (подобно на патриархалния строй). То е представлявало стълб в тогавашното общество. Новият завет не поставя този аспект под въпрос. От друга страна обаче истините на благовестието с времето повлияват на всеки от тези разнородни аспекти на местната култура.

7:22-23 В Господа всички вярващи хора са свободни; същевременно с това в Господа всички вярващи хора служители (вж. I Коринтяни 8:1—10:33; Римляни 14:1—15:13). Исус влиза в ролята на наш *go'el* и ни изкупува от робството на греха и на себето. Днес ние Му служим (I Коринтяни 6:20; 7:23; Римляни 6 гл.; Колосяни 2:16-23).

7:23 „не ставайте роби на хора“ Гръцкият език е падежен. Понякога формата може да има две възможни значения. Това конкретно повелително наклонение би могло да се чете като:

1. сегашно време, среден залог: „не се оставяйте да бъдете слуги на хора“;

2. сегашно време, страдателен залог: „не бъдете поробвани от хора“.

И двата варианта отговарят на контекста. Малките групички в коринтската църква се опитват да влияят на всички останали вярващи и да ги контролират. Същото се случва до ден днешен. Свободата ни следва да бъде в някакви граници. Тя е свобода не за себето и не за греха, а за Христос (вж. Римляни 6 и 14 гл.). тя е свобода на индивидуалния избор на живот за това, как най-добре да служиш на Христос, направляван от Божиите напътствия и житейските обстоятелства.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 7:25-31

²⁵ Относно девиците нямам заповед от Господа, но давам мнение като един, който е получил милост от Господа да бъде достоен за доверие. ²⁶ И така, поради настоящата неволя, ето какво мисля за добро: добре е за човека да остане така, както си е. ²⁷ Вързан ли си за жена, не търси развързване. Отвързан ли си от жена, не търси жена. ²⁸ Но ако все пак се ожениш, не съгрешаваш; и ако една девица се омъжи, не съгрешава. Но такива ще имат житейски скърби, а пък аз ви жалия. ²⁹ Това казвам, братя, че времето е кратко. Затова отсега нататък тези, които имат жени, нека бъдат, като че нямат; ³⁰ и онези, които плачат – като че не плачат; които се радват – като че не се радват; които купуват – като че не притежават; ³¹ и които си служат със света – като че не са предадени на него; защото сегашното състояние на този свят преминава.

7:25 „относно“ Това е текстови маркер, с който Павел подсказва, че преминава към нова тема от писмените въпроси, които коринтската църква му е изпратила (вж. 7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1,12).

NASB, NKJV, NRSV, NIV	„девиците“
TEV	„неженените хора“
NJB	„хората, останали девствени“

Основният въпрос във връзка с тази дума е как нейната употреба в 25 стих се свързва с употребата ѝ в 36 стих (вж. коментара към 36 стих). Контекстът на пасажа 7:25-35 изглежда касае безбрачието и брака като предпочитано състояние в светлината на настоящата ситуация, която би могла да се отнася за:

1. скорошното завръщане на Христос;
2. гоненията от страна на властите;
3. повсеместния глад;
4. свободата на неженения човек да се фокусира върху Христос.

☐ „**нямам заповед от Господа, но давам мнение**“ Някои тълкуватели се опитват да изтъкват 6 и 25 ст. като ограничаване от страна на Павел на неговия апостолски авторитет и като изключение от общото боговдъхновение на Библията. Нито едно от двете не е вярно. Тук той просто използва художествен идиом, с който признава, че не знае дали Исус е адресирал тази тема в поученията си. Стихове 25 и 40 показват, че Павел е имал пълно съзнание за апостолския си статут и за призванието му, които са му придавали нужния авторитет да говори по възникващите въпроси в ранната езическа църква.

☐ „**като един, който е получил милост от Господа да бъде достоен за доверие**“ Перфектно страдателно причастие. Това е идиоматичен начин да подчертаеш апостолския си авторитет и ръководените от Божия дух познания.

7:26	
NASB, NKJV, TEV	„настоящото напрежение“
NRSV	„непосредствената криза“
NJB	„поради стреса, надвиснал над нас“

Преводачите имат различни версии за тази фраза. Важното за нас е да си даваме сметка, че повечето от нещата, които се казват в 7 глава, не са универсални принципи. Това са конкретни съвети от страна на Павел, обвързани с местната обстановка и тогавашните обстоятелства. Различните предположения са, че тази фраза се отнася за:

1. кризата на сблъсъка с езическата култура;
2. конкретната местна обстановка в град Коринт;
3. повсеместен глад в Средиземноморието;
4. непосредственото завръщане на Месията (вж. 29 ст.).

☐ **„добре е за човека да остане така, както си е“** Тук има игра на думи с наречието „добре“ (вж. 1, 18, 26 ст.), чието значение е „ползено“. Една и съща тема се повтаря в цялата седма глава: „останете така, както сте“ (вж. 7:8,12-13,18,21,24,26,27,37,40). В настоящото послание именно в това се изразява богословският стандарт, защитаван от Павел.

7:27 „Вързан ли си за жена“ Тук глаголят е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение от понятието *dēo*, което означава „връзвам“. Използва се в метафоричен смисъл за брака (вж. I Коринтяни 7:27,39; Римляни 7:2). В същия стих има паралел с тази фраза, който също е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение: „отвързан ли си от жена“. Павел иска читателите му да останат в състоянието си, в което се намират.

☐ **„не търси развързване... не търси жена“** И двата глагола тук са в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение с отрицателна частица. Обикновено тази форма означава прекратяване на някакво действие, което вече се развива. Тук човек си задава въпроса дали различните групички в коринтската църква не са защитавали и различни семейни модели (безбрачие, брак, промискуитет); или пък намерението на Павел е да ги подтикне към максимална свобода за служение. Темата се повтаря многократно. Изглежда апостол Павел препоръчва:

1. да не променят състоянието си;
2. ако са неженени, да се фокусират да служат на Христос;
3. ако искат да се женят, това не е пречка; но нека бракът да е форма на служение на Христос!

Вярващите хора остават неженени, за да служат; женят се, за да служат; претърпяват гонения, за да служат; живеят в свобода, за да служат; изграждат богословски убеждения, за да служат! Причината за тяхното спасение е именно за да служат!

7:28 „ако... ако“ И двете изречения са в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие.

☐ **„не съгрешаваш“** Павел не прави универсални заключения, а адресира конкретната ситуация. Бракът е заложената от Бога норма (вж. Битие 1:28).

☐ **„ако... ако една девица“** Въпросът е до кого се отнасят тези препоръки. Първата е свързана с 27 стих. В такъв случай вероятно тя касае повторния брак. Втората е свързана с 25 стих и касае хората, които никога не са се женили. И двете категории са адресирани още веднъж по-надолу в 34 стих.

☐ **„Но такива ще имат житейски скърби, а пък аз ви жалия“** Това не се отнася изобщо за брака, а за конкретната житейска криза (вж. 26 ст.). Стихове 32-34 от друга страна адресират брака като общ принцип.

☐ **„скърби“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СКЪРБИ към II Коринтяни 1:4.

☐ **„житейски“** Буквално думата е „плътски“. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26.

7:29 „времето е кратко“ Тук глаголят е в перфектно време, страдателен залог, описателно. Фразата има няколко възможни тълкувания. Според контекста изглежда се свързва с 26 стих и „настоящата неволя“. Според Жан Калвин става дума за краткостта на човешкия живот. Други по-скоро виждат препратка към ограничените възможности човек да служи. Според мен става дума за Второто идване на Месията (вж. I Коринтяни 7:31; Римляни 13:11-12).

Дали Павел е очаквал Христос да се завърне всеки миг или по-късно? Има текстове в подкрепа и за двете. Аз самият не смятам, че богословието на Павел е претърпявало някаква еволюция или съзряване. В едно от посланията си той говори за по-късен момент на Второто идване (вж. II Солунци 2 гл.). Подобно на други новозаветни автори Павел използва надеждата за предстоящото завръщане на Господ като мотивация да се

води благочестив живот с активно служение. Завръщането на Христос е в очакването на всяко поколение вярващи, ала ще се реализира само при едно поколение! Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 6:14.

Интересен преглед на апокалиптичната есхатология и коментарите на Павел има в: *Hard Sayings of the Bible*, pp. 593-595.

7:29-30 „тези, които“ Паралелните фрази тук обхващат нормалното човешко ежедневие. От вярващите се очаква да останат фокусирани върху задачите на служението според духовните си дарби (I Кор. 7:32,35).

Вярващите хора са граждани на две различни царства – духовното и физическото; църквата и обществото. Физическата сфера не е нещо зло. Просто е преходна. Вярващите трябва да живеят съсредоточени върху служението и благовестието. Ние използваме този свят и неговите ресурси, за да служим на Царството. В противен случай физическите земните неща ще ни завладеят!

Не позволявайте на брака да служи като оправдание да не се фокусирате върху духовните приоритети! Живейте и в двата свята с помощта на Божията мъдрост.

7:30 „нека бъдат, като че нямат“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ИМУЩЕСТВО SPECIAL TOPIC: WEALTH

- I. Перспективата на Стария завет като цяло
  - A. Бог е собственик на всичко
    - 1. Битие 1-2 гл.
    - 2. I Летописи 29:11
    - 3. Псалм 24:1; 50:12; 89:11
    - 4. Исаия 66:2
  - B. Хората са настойници на имуществото за Божиите цели
    - 1. Второзаконие 8:11-20
    - 2. Левит 19:9-18
    - 3. Йов 31:16-33
    - 4. Исаия 58:6-10
  - C. Имуществото е част от поклонението
    - 1. двата десетъка
      - a. Числа 18:21-29; Втор. 12:6-7; 14:22-27
      - b. Втор. 14:28-29; 26:12-15
    - 2. Притчи 3:9
  - D. Имуществото се разглежда като подарък от Бога за спазването на завета
    - 1. Второзаконие 27-28
    - 2. Притчи 3:10; 8:20-21; 10:22; 15:6
  - E. Предупреждение за имуществото, когато се придобива за сметка на околните
    - 1. Притчи 21:6
    - 2. Йеремиа 5:26-29
    - 3. Осия 12:6-8
    - 4. Михей 6:9-12
  - F. Имуществото не е грешно само по себе си освен ако не е превърнато в приоритет
    - 1. Псалм 52:7; 62:10; 73:3-9
    - 2. Притчи 11:28; 23:4-5; 27:24; 28:20-22
    - 3. Йов 31:24-28
- II. Уникалната перспектива на книгата Притчи
  - A. Имуществото като резултат от целенасочени човешки усилия
    - 1. осъждане на мързела – Притчи 6:6-11; 10:4-5,26; 12:24,27; 13:4; 15:19; 18:9; 19:15,24; 20:4, 13; 21:25; 22:13; 24:30-34; 26:13-16

- 2. похвала за трудолюбието – Притчи 12:11,14; 13:11
- B. Бедността в контраст на имуществото е използвана, за да илюстрира правдата в контраст с неправдата – Притчи 10:1 и сл.; 11:27-28; 13:7; 15:16-17; 28:6,19-20
- C. Мъдростта (да познаваш Бога и Словото Му, и да живееш според това знание) струва повече от богатствата – Притчи 3:13-15; 8:9-11,18-21; 13:18
- D. Предупреждения и увещания
  - 1. предупреждения
    - a. внимавай да не ставаш гарант на ближния си (поръчителство) – Притчи 6:1-5; 11:15; 17:18; 20:16; 22:26-27; 27:13
    - b. внимавай да не забогатееш по нечестен начин – Притчи 1:19; 10:2,15; 11:1; 13:11; 16:11; 20:10,23; 21:6; 22:16,22; 28:8
    - c. внимавай, когато вземаш на заем – Притчи 22:7
    - d. помни, че имуществото бързо отлита – Притчи 23:4-5
    - e. имуществото няма да ти помогне в Съдния ден – Притчи 11:4
    - f. имуществото има много „приятели“ – Притчи 14:20; 19:4
  - 2. увещания
    - a. защита на щедростта – Притчи 11:24-26; 14:31; 17:5; 19:17; 22:9,22-23; 23:10-11; 28:27
    - b. праведността струва повече от имуществото – Притчи 16:8; 28:6,8,20-22
    - c. молете се за нуждите, а не за изобилие – Притчи 30:7-9
    - d. когато давате на бедните, давате на Бога – Притчи 14:31

III. Перспективата на Новия завет

A. Исус

- 1. Имуществото крие уникалното изкушение да разчитаме на себе си и средствата си, вместо на Бога и Неговите начини
  - a. Матей 6:24; 13:22; 19:23
  - b. Марк 10:23-31
  - c. Лука 12:15-21,33-34
  - d. Откровение 3:17-19
- 2. Бог ще снабди нашите физически нужди
  - a. Матей 6:19-34
  - b. Лука 12:29-32
- 3. Сеенето е свързано с жъненето (както в духовен, така и във физически смисъл)
  - a. Марк 4:24
  - b. Лука 6:36-38
  - c. Матей 6:14; 18:35
- 4. Покаянието влияе на имуществото
  - a. Лука 19:2-10
  - b. Левит 5:16
- 5. Икономическата експлоатация е осъдена
  - a. Матей 23:25
  - b. Марк 12:38-40
- 6. Съдът в края на дните ни е свързан с това, как сме използвали имуществото си – Матей 25:31-46

B. Павел

- 1. Практично схващане подобно на това в книгата Притчи (трудолюбие)
  - a. Ефесяни 4:28
  - b. I Солунци 4:11-12
  - c. II Солунци 3:8,11-12
  - d. I Тимотей 5:8
- 2. Духовно схващане подобно на това на Исус (материалните неща отлитат, бъди доволен)
  - a. I Тимотей 6:6-10 (доволство)
  - b. Филипяни 4:11-12 (доволство)

- c. Евреи 13:5 (доволство)
- d. I Тимотей 6:17-19 (щедрот и доверие в Бога, не богатства)
- e. I Коринтяни 7:30-31 (преобразяване на нещата)

IV. Заключение

- A. Няма систематично библейско богословие относно имуществото.
- B. Няма категоричен пасаж по въпроса, затова трябва да съдим по проблясъци от различни пасажии. Внимавайте да не нагласите вашето схващане към съществуващите текстове.
- C. Притчите са писани от мъдри мъже (саги) и имат различна перспектива от тази, на другите библейски жанрове. Притчите са фокусирани практично към отделната личност. Казаното в Притчите трябва да бъде в баланс с истините в другите библейски книги (вж. Еремия 18:18).
- D. Днес отново трябва да анализираме схващанията относно имуществото в светлината на Библията. Ако се ръководим от принципите на капитализма или комунизма, мнението ни ще бъде изопачено. Въпросите защо и как човек успява са по-важни от количеството на имуществото
- E. Трупането на богатства трябва да бъде балансирано с истинско поклонение и отговорно настояничество (вж. II Коринтяни 8-9 гл.).

7:31 „защото сегашното състояние на този свят преминава“ Пророците в Стария завет (вж. напр. Исаия 56-55 гл.) разкриват едно ново небе и една нова земя. Новата епоха ще бъде подобна на сегашната, но ще е очистена и изкупена (II Петър 3:10-13). Небето ще представлява трансформирана Едемска градина – Бог, човекът и животните – в съвършено общение и възстановен ред. Битие 1-2 глави са паралелни с Откровение 21-22 глави.

Всяко поколение вярващи преживяват преходността на този световен ред (гр. *schēma*) и съзряват повече в христоводие. Колкото повече и по-ясно съзерцаваме Христос, толкова повече нещата от този свят стават по-смътни и мъгляви. Ние сме поставени в този свят, но не за да бъдем от този свят. Използваме нещата от този свят за целите на благовестието, а не за лична изгода.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 7:32-35

³² А аз желая вие да бъдете без грижи. Нежененият се грижи за това, което е Господно – как да угажда на Господа; ³³ а жененият се грижи за това, което е световно – как да угажда на жена си. ³⁴ Има разлика между жена и девица: неомъжената се грижи за това, което е Господно – да бъде свята и в тяло, и в дух; а омъжената се грижи за това, което е световно – как да угажда на мъжа си. ³⁵ И това казвам за ваша собствена полза – не за да ви сложа оглавник, а заради благоприличието и за да постоянствате в Господа, без да се отвличате.

7:32-33 Този текст описва взаимното посвещаване на вярващите като „една плът“ (вж. Ефесияни 5:24-31). Тези отношения не са нещо неправилно. Напротив, именно с тяхна помощ се описва и връзката между Христос и църквата. Очевидно е, че неженените ще разполагат с повече време и енергия за служение.

В целия контекст целта на Павел е да подсили увереността за вярващите да бъдат активни за Бога, без нещо друго да отвлича вниманието им. Той използва думата *merimnaō* четири пъти в два стиха. Този глагол може да се отнася до фриволни прищевки (Матей 10:19; Лука 12:25) или до реални копнежи (II Коринтяни 11:28; I Петър 5:7). В настоящия контекст тя касае обичайните ангажменти в рамките на брака, които биха могли да станат конкуренция на времето и енергията, които човек влага в служба на Бога. Може да се отнася и за конкретния натиск, който преживява вярващият човек в езическа култура (вж. 26 ст.).

Павел иска вярващите (1) да бъдат активни за Христос; (2) да живеят в мир и удовлетворение. И двете неща са добри, но трудни.

7:34 „Има разлика между жена и девица“ Тук Павел говори за два вида неженени жени:

1. Едната е по-възрастна, а другата – по-млада.
2. Първата е била омъжена (а сега е вдовица), а втората не се е омъжвала досега.

Втората вероятно се отнася за специална група неомъжени жени или партньори в служението (36-38 ст.).

■ „да бъде свята и в тяло, и в дух“ Тук няма пренебрежително отношение към сексуалността на човека. Тя не е нещо зло. По-скоро ученията на Павел са били тълкувани превратно от хората, които са се влияели от гръцката култура (на гностицизма, стоицизма и т.н.). Мисълта на Павел е, че когато човек се е посветил на Господа, той може да отдели цялото си време, енергия и ресурси за духовни неща; докато женените хора трябва също да носят отговорност и за семейните дела. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТ към I Коринтяни 3:17.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ТЯЛО И ДУХ SPECIAL TOPIC: BODY AND SPIRIT

Тялото и духът не са онтологична дихотомия в човека, а по-скоро двойно отношение едновременно и спрямо тази планета, и спрямо Бога. В книгата Битие еврейската дума *nephesh* (BDB 659; вж. бел. към Битие 3:18) се използва както за човека (Бит. 2:7), така и за животните (Бит. 1:20,24,30; 9:12,15,16), докато думата *ruah* („дух“) се използва единствено за човека. Само с помощта на тези понятия не можем да извлечем заключение дали човекът се състои от две части (дихотомен; вж. I Кор. 7:34; Евреи 4:12) или от три части (трихотомен; вж. I Сол. 1:23). Библията представя човека най-вече като единство (Битие 2:7; II Кор. 7:1).

Добър анализ на теориите за човека като трихотомно или дихотомно същество можете да намерите тук: Милард Ериксън, *Християнско богословие* (Нов човек, С., 2000), 508-525 стр.; Frank Stagg, *Polarities of Man's Existence in Biblical Perspective*.

7:35 „не за да ви сложа оглавник“ Това понятие се използва за животински оглавник.

NASB	„за да насърча благоприличието и да подсигурия неразделено посвещение пред Господа“
NKJV	„за благоприличното и за да служите на Господа, без да се разсейвате“
NRSV	„да насърча добрия ред и неотклонното посвещение пред Господа“
TEV	„вместо това искам да вършите доброто и правото, като се отдавате напълно в служба на Господа без никакви резерви“
NJB	„така че нещата да са както трябва и цялото ви внимание да е върху Господа“

На гръцки език тази фраза е доста кратка. Двете думи са съответно:

1. *euschēma*, сложно съставно понятие от думите „добър“ и „форма“. Обозначава нещо, което е полезно, приятно и уместно (вж. I Коринтяни 12:23-24; 14:40; Римляни 13:13) и е подобна по значение на думата *kalos* в I Коринтяни 7:1,8,26.
2. *aperispastōs*, алфа представка с понятие за обръщане и губене на фокус.

Павел иска всички вярващи да бъдат фокусирани върху въпросите на Царството, върху служението! Аз категорично съм съгласен с него. Моят „проблем“ с конкретния контекст е в това, че на пръв поглед бракът сякаш на по-ниско равнище от безбрачието по отношение на служението. Обаче бракът е постановен от Бога. Именно той е нормалното състояние. Аз съм по-силен като личност и като служител именно поради брака ми. Тази 7 глава се подлага на изопачения както от легалисти, така и от аскетици. Целта ѝ е фокус върху служението, а не догматично правило дали да се жениш или да останеш неженен. Павел има цели, поставени му от Духа, но те не може да се извличат като универсални принципи, отхвърляйки други пасажии.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 7:36-38

³⁶ Но ако някой мисли, че постъпва нередно със своята девица, ако ѝ е преминала цветущата възраст, и ако трябва да стане така, нека прави каквото иска; не съгрешава; нека се женят. ³⁷ Но този, който стои твърд в сърцето си, като не бива принуден, а има власт над волята си, и е решил това в сърцето си – да запази своята девица – прави добре. ³⁸ Така че този, който омъжи девицата си, прави добре; а който не я омъжи, прави по-добре.

7:36 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас – тоест твърдението се предполага, че е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели.

NASB	„някой човек... спрямо девствената си дъщеря“
NKJV	„някой човек... спрямо своята девица“
NRSV	„някой... спрямо своята годеница“
TEV	„при сгодена двойка, решила да не се жени, ако мъжът... спрямо девойката“
NJB	„някой със силни страсти... спрямо годеницата си“

Тук има три основни линии на интерпретация:

1. отнася се за християнин баща и неженената му дъщеря (NASB, JB);
2. отнася се за християнин и неговата годеница (NRSV, TEV, NJB);
3. отнася се за вид духовен брак, познат като „партньори в безбрачие“ (NEB).

Думата буквално означава „девойка, девица“.

Вариант 1 предполага, че изразът „онзи, който дава“ (38 ст.) се отнася за баща, който отстъпва дъщеря си някому за венчавка. Вариант 2 се фокусира върху израза „ако ѝ е преминала цветущата възраст“ (36 ст.). В светлината на целия текст и на обстановката на написването му този вариант изглежда най-приемлив. Вариант 3 от своя страна приема по презумпция, че може да става дума за конкретна ситуация от онази епоха. През първи век е имало пътуващи проповедници, съпътствани от млади жени в служението си и дори съжителстващи с тях, но при все това въздържащи се от женене и от полови контакти като знак на техния самоконтрол.

■ **„ако“** Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие.

NASB	„ако е след младостта си“
NKJV	„ако е след цъфтежа на младостта си“
NRSV	„ако страстите са силни“
TEV	„ако страстите са твърде силни“
NJB	„така че нещата да си поемат по реда“

Тук може да става дума: (1) за нормалния момент за брак (NASB, NKJV, NJB); или (2) след като думата е в мъжки род, може и да се отнася за мъжка страст (NRSV, TEV).

Относно думата *hyperaktmos* („след младостта“) вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

■ **„нека прави каквото иска“** Буквално текстът гласи: „тогава нека да е както иска“. Тази фраза може да се отнася както за мъжа, така и за жената. Местоименията в целия контекст не са еднозначни и определено отварят варианти за различни тълкувания.

NASB	„нека я омъжи“
NKJV, NRSV	„нека се оженият“
TEV	„следва да се оженият“
NJB	„трябва да се оженият“

Глаголът е в перфектно време, деятелен залог, повелително наклонение, трето лице, мн.ч. Буквално гласи: „нека се оженият“. Отнася се: (1) за годеник и годеница; или (2) за „партньори в безбрачието“.

7:37 „стои твърд“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СТОЯ (*HISTĒMI*) към I Коринтяни 15:1.

7:38 „който не я омъжи, прави по-добре“ Тук няма пренебрежително отношение спрямо брака, а по-скоро практична препоръка в светлината на:

1. настоящата криза в град Коринт;
2. близостта на Второто идване на Месията;
3. нормалната човешка страст, включително и у християнина.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 7:39-40

³⁹ Жената е обвързана дотогава, докогато е жив мъжът ѝ; но ако мъжът ѝ умре, е свободна да се омъжи за когото иска, но само в Господа. ⁴⁰ Но по мое мнение, по-щастлива е, ако си остане така. А мисля, че и аз имам Божия Дух.

7:39 „Жената е обвързана дотогава, докогато е жив мъжът ѝ“ Тук глаголът е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение (ср. с 27 ст.). Целият 39 стих показва, че повторният брак след кончината на брачния партньор всъщност не е нещо зло (I Тимотей 5:14). Освен това тук виждаме и че Павел не се опитва да налага тежки и универсални правила.

☐ „но само в Господа“ Има две възможни тълкувания: (1) че християнинът следва да се жени единствено за друг християнин (вж. II Коринтяни 6:14); или (2) че когато се омъжи повторно, християнката трябва да продължи да се държи като нов човек. Често пъти текстът във II Коринтяни 6:14 се привежда като основание за първото от тези тълкувания. В настоящия контекст обаче този въпрос не се адресира. Но по принцип е възможно и да е така.

7:40 „Но по мое мнение... А мисля, че и аз имам Божия Дух“ Павел повтаря мисълта си и отново подчертава, че думите му са вдъхновени свише (вж. I Коринтяни 7:12,25).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Как можем днес да прилагаме истините от 7 глава?
2. Каква част от 7 глава е културно обусловена и каква част е универсална?
3. Безбрачието по-висше състояние ли е от брака според Павел? Защо?
4. Позволява ли се разводът в Библията?
Ако е така, Библията позволява ли повторен брак (28,39 ст.)?
5. Какви са „настоящите неволи“, за които говори Павел в 26 стих?
6. Има ли разлика в значението на думата „девица“ в 25 и в 36 стих?

I Коринтяни 8 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Храна, принасяна на идоли	Бъдете чувствителни към съвестта	Може ли вярващият да яде месо, жертвано на идоли?	Въпросът с храната, жертвана на идоли	Храна, принасяна на лъжливи богове
				(8:1—11:1)
				Общи принципи
8:1-6	8:1-13	8:1-3	8:1	8:1-6
			8:2-3	
		8:4-6	8:4-6	Претенциите за познание
8:7-13		8:7-13	8:7-8	8:7-13
			8:9-13	

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА 8:1-13

- A. Литературният контекст започва от 8:1 и продължава чак до 11:1 (както посочва схемата на NJB).
- B. Въпросът с консумирането на месо, което е било принесено на идоли, изглежда доста странен за съвременното ухо. Според контекста на епохата на Павел и на коринтската църква обаче това е доста значим казус. Повечето обществени събрания по времето на апостол Павел са се провеждали с някаква религиозна конотация. Освен това месото, което се е продавало на пазара в град Коринт, най-вероятно (но не непременно) идва именно от жертвоприношения в езическите храмове.
- C. В богословски план 8 глава е паралелна с Римляни 14:1—15:3. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към наблюденията върху контекста на Римляни 14:1—15:13, които са цитирани към коментара върху I Коринтяни 6:12 (но са заимствани от коментара ми върху Римляни 14-15 гл.). И двата

текста се занимават със сложния въпрос как християнинът да намира баланс между свободата си в Исус Христос и любовта си към околните хора.

Гордън Фий смята, че този контекст се отнася не просто до яденето на храна, която е била жертвана на даден идол, а всъщност до посещението и съучастието в яденето, провеждано в самия езически храм, което често се е съпровождало и с разюздани полови контакти (I Кор. 10:6-22) (вж. Gordon Fee, *To What End Exegesis?*, pp. 105-128).

D. Тази глава също така подчертава истината, че всяко познание – включително и това, което ни се дава по откровение – когато не е балансирано с любов към околните, всъщност е само частично истинно (вж. I Коринтяни 13 гл.).

E. Струва ми се, че Джеймс Дън е достигнал до доста добро обобщение:

„Той не би подкрепил опитите на юдеите християни да сведат християнската свобода до обикновен легализъм (вж. Гал. 5:1 и сл.; Фил. 3:2 и сл.). Но също така и не би подкрепил желанието на езичниците християни да изопачат християнската свобода до себеугаждане и елитарност (Римл. 16:17 и сл.; I Кор. 5-6, 8-10 гл.; ср. с I Солунци 3:6, 14 и сл.).“

(James D. G. Dunn, *Unity and Diversity in the New Testament*, p. 319)

За Павел основен принцип е „благовестието е за всички“. Това негово убеждение категорично се демонстрира в I Коринтяни 9:19-23!

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 8:1-3

¹ А относно идоложертвеното: Знаем, че ние всички имаме знание! Знанието възгордява, а любовта изгражда. ² А ако някой мисли, че знае нещо, той още не е познал нищо така, както трябва да познава. ³ Но ако някой люби Бога, той е познат от Него.

8:1 „А относно идоложертвеното“ Ето го поредния въпрос (наред със 7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1,12), който е бил зададен от коринтската църква в писмото им до апостол Павел, което му донасят Стефанас, Фортунат и Ахаик (16:17).

NASB	„нещата, жертвани на идоли“
NKJV	„нещата, принасяни на идоли“
NRSV	„храната, жертвана на идоли“
TEV	„храната, принасяна на идоли“
NJB	„храната, която е посвещавана на лъжливи божества“

Тук се използва сложна дума, която е съставена от съществителното *eidōlon* („форма“, „фигура“, „образ“ или „статуя“) и глагола *thuō* („убивам, принасям в жертва“). Същото понятие се използва за забрана на консумиране на идоложертвено в писмо, което Ерусалимският събор изпраща до езическите църкви в Деяния 15:29 (ср. с Деяния 21:25).

■ „Знаем, че ние всички имаме знание“ Това изявление може да е:

1. цитат от писмото на коринтската църква до Павел
2. лозунг на някоя от фракциите
3. цитат от по-ранна проповед на Павел, останала недоразбрана от коринтяните.

■ „Знанието възгордява, а любовта изгражда“ Павел изразява съгласие с изявленията от писмото на коринтската църква, но ограничава понятията и разкрива истинското им значение и приложение (което също се отнася и за лозунгите на лъжеучителите в 6-7 глави).

Знанието е един от аспектите в елинската култура, с които някои от коринтската църква са се гордеели особено много. Проблемът с познанието е, че до прави човека надменен (I Коринтяни 4:6,18,19; 5:2; 8:1;

13:4; II Коринтяни 12:20). Вж. пълната бележка към I Коринтяни 4:6. Знанието се фокусира най-вече върху отделния човек, а не толкова върху семейството, върху тялото, върху църквата.

Понятието „изгражда“ е от сферата на строителството. Павел често говори за „изграждане“ не църквата и на отделните вярващи (вж. Римляни 14:19; 15:2; I Коринтяни 8:1; 10:23; 14:3,5,12,26; II Коринтяни 10:8; 12:19; 13:10; Ефесяни 4:12,29; I Солунци 5:11).

За нашата християнска свобода е от ключово значение да имаме любов. Познанието няма да успее да разреши проблема с надменността и себичността. Единствено самоограничаващата се любов би могла да постигне това. Вярващите хора трябва да търсят онова, което съгражда църквата, а не това, което издига отделните надарени християни.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ИЗГРАЖДАМ SPECIAL TOPIC: EDIFY

Понятието *oikodomeō* и сродните му форми се използват често от Павел. Буквално означава „строя къща“ (вж. Матей 7:24), но се използва метафорично в няколко области:

1. За Христовото тяло Църквата, I Кор. 3:9; Ефес. 2:21; 4:16
2. За изграждането на:
  - a. слабите братя, Римл. 15:1
  - b. ближните, Римл. 15:2
  - c. един другия, Ефес. 4:29; I Сол. 5:11
  - d. светиите за служение, Ефес. 4:11
3. Ние се изграждаме и наставляваме, когато:
  - a. си показваме любов, I Кор. 8:1; Ефес. 4:16
  - b. ограничаваме личната си свобода, I Кор. 10:23-24
  - c. избягваме празните спорове, I Тим. 1:4
  - d. ограничаваме говорещите при богослужение (певци, учители, пророци, говорещи езици и тълкуватели), I Кор. 14:3-4,12
4. Всички неща трябва да служат за назидание.
  - a. авторитета на Павел, II Кор. 10:8; 12:19; 13:10
  - b. заключителните изявления в Римл. 14:19 и I Кор. 14:26.

8:2 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели (вж. I Кор. 8:3,5).

☐ **„ако някой мисли, че знае нещо“** Тук глаголет е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение, последван от перфектен инфинитив. Касае дълбоката арогантност на коринтската църква (вж. I Кор. 3:18).

NASB	„още не е познал така, както трябва да познава“
NKJV	„не познава нищо така, както трябва да познава“
NRSV	„не притежава необходимото познание“
TEV	„реално не познава както би трябвало“
NJB	„а при все това да не познава както би трябвало“

Павел посочва липсата на духовно познание. Светската мъдрост (човешката философия) предизвиква разделения и провокира надменност. От друга страна обаче фактът, че Бог познава нас (I Кор. 13:12; Гал. 4:9), както и този, че ние познаваме благовестието, ни освобождава да служим и на Него, и на Неговите хора.

8:3 „ако някой люби Бога“ Тук условното изречение е от първи клас. В Коринт има хора, които обичат Бога. Обърнете внимание на акцента върху любовта (глаголет е в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение), а не върху знанието (ср. с I Коринтяни 13 гл.).

■ „той е познат от Него“ Поредният пример за лозунг от страна на онези, които са имали претенции за просветление и духовност. Много е сходен с гностическа фраза, която впоследствие ще стане особено популярна (вж. *Gospel of Truth*, 19:33). Истински просветените хора си дават сметка, че в Христос повече няма разделения между:

1. юдеи и езичници
2. роби и свободни
3. мъже и жени
4. силни и слаби

Знанията ни за Бога са наистина важни, но те не могат да заместят личните отношения по инициатива на Бога, които произвеждат любов помежду ни и изразяват любовта ни към Него (вж. Галатяни 4:6; II Тимотей 2:19; I Йоан 4:19).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 8:4-6

⁴ И така, относно яденето на идоложертвено: знаем, че идолът е нищо в света и че няма друг Бог, освен Един. ⁵ Защото, дори и да има така наречени богове – било на небето, или на земята, както има много богове и много господари – ⁶ за нас има само един Бог – Отец, от когото е всичко, и ние за Него; и един Господ – Исус Христос, чрез когото е всичко, и ние чрез Него.

8:4 „знаем, че идолът е нищо в света“ Между тези стихове съществува игра на конотации между еврейската представа за „познаването“ като лично взаимоотношение (I Кор. 8:3; Битие 4:1; Ерем. 1:5) и елинската конотация за „знанието“ като информация за някого или нещо (I Кор. 8:1,2,4).

В Стария завет идолите се описват като „празни“ или „суетни“. Те не са никакви божества (вж. II Летописи 13:9; Исая 37:19; 41:29; Еремия 2:11; Деяния 14:15; Галатяни 4:8). По-надолу в I Коринтияни апостол Павел ще спомене как демоните се възползват от суеверията и идолопоклонството у хората (вж. I Кор. 10:20). В действително обаче зад идола не съществува нищо реално!

■ „няма друг Бог, освен Един“ Богословско утвърждаване на монотеизма (вж. I Тимотей 2:5-6). Според библейското откровение съществува един единствен истинен Бог (вж. I Коринтияни 8:6; Второзаконие 4:35,39); Псалом 86:8,10). Често пъти в Стария завет се говори за други „елохими“ (духовни създания), но никое от тях не е в същата категория (Изход 20:2-3; Второзаконие 32:39) като ЯХВЕ (Изход 15:11; Псалом 86:8; 89:6). Заимстваната от Второзаконие 6:4 еврейска молитва *Шема* утвърждава сред юдеите чрез всекидневно реципиране, че ЯХВЕ е уникален и единствен (вж. Марк 12:28-29).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: МОНОТЕИЗЪМ SPECIAL TOPIC: MONOTHEISM

Човекът винаги е чувствал, че действителността се състои не само от физическото (тъй като ни влияят неща извън нашия контрол като бури, затъмнения, смени на времето, глобални събития, смърт и пр.). Антрополозите разказват, че още в гробовете на най-примитивните хуманоиди се откриват предмети, свързани със следващия живот, на който се гледа като на продължение на настоящия.

Първата писмена култура е шумерската (по южното течение на реките Тигър и Ефрат). Тя се заражда около десет до осем хиляди години преди Христос. Онези хора писали поеми, за да изразят възгледите си за своите богове и за отношенията си с тях. Всички техни божества притежавали качества досущ като тези на хората, наред с всичките им слабости. Тези традиции просъществували в устна форма далеч преди да се появи каквато и да е писменост.

Тук се вижда богословско развитие:

1. от анимизъм
2. към политеизъм
3. към върховно божество (или дуализъм)

Монотеизмът като светоглед (при който съществува един единствен върховен Бог с нравствен характер, без женски образ като спътник) за разлика от „върховното божество“ при политеизма или „добрия бог“ при персийския дуализъм (зороастрийството) е уникален за Израил (още от епохата на Авраам и Йов около две хиляди години пр. Хр.). В древния свят има само едно уникално изключение, когато в Египетската империя (при фараон Аменхотеп IV, известен също като Акенатен, управлявал през периода 1367-1350 или 1386-1361 г. пр. Хр.) има период на монотеистично поклонение пред *Атен* – слънцето бог (J. Assmann, *The Mind of Egypt*, pp. 216-217).

В Стария завет представата за единствения Бог се изразява на различни етапи:

1. „никой като ЯХВЕ нашия Елохим“, Изход 8:10; 9:14; Втор. 33:26; III Царе 8:23
2. „никой друг освен Него“, Втор. 4:35,39; 32:39; I Царе 2:2; II Царе 22:32; Исаия 45:21; 44:6,8; 45:6,21
3. „ЯХВЕ е един“, Втор. 6:4; Римл. 3:30; I Кор. 8:4,6; I Тим. 2:5; Яков 2:19
4. „никой като Теб“, II Царе 7:22; Еремия 10:6
5. „Ти единствен си Бог“, Пс. 86:10; Исаия 37:16
6. „преди Мен не е имало друг Бог и след Мен няма да има“, Исаия 43:10
7. „няма друг освен Мен... няма друг“, Исаия 45:5-6,22
8. „Той е източникът на всичко“, Исаия 45:7 (Амос 3:6)
9. „няма никой друг, няма друг Бог“, Исаия 45:14,18
10. „няма други освен Мен“, Исаия 45:21
11. „няма нито един друг... няма подобни на мен“, Исаия 46:9

Трябва да признаем, че тази съществено важна доктрина се разгръща поетапно през историята.

Ранните библейски изявления могат да се разбират като „хенотеизъм“ – т.е. практически монотеизъм („за нас няма други богове“, Исус Навиев 24:15; III Царе 18:21), при който се признава само един Бог (Изход 15:11; 20:2-5; Втор. 5:7; 6:4,14; 10:17; 32:12; III Царе 8:23; Пс. 83:18; 86:8; 136:1-9).

Първите текстове, които говорят за единственост (философски монотеизъм), са доста ранни (Изход 8:10; 9:14; 20:2-3; Второзаконие 4:35,39; 33:26). По-пълноценни и завършени твърдения можем да намерим в Исаия 43-46 глави (конкретно вж. 43:11; 44:6,8; 45:7,14,18,22; 46:5,9).

В Стария завет божествата на околните народи се характеризират като:

1. човешки творения – Втор. 4:28; IV Царе 19:18; Псалом 115:4-8; 135:15-18; Исаия 2:8; 17:8; 37:19; 40:19; 41:7,24,29; 44:10,12; 46:6-7; Еремия 10:3-5; Откровение 9:10
2. демони – Втор. 32:17; Псалом 106:37; Исаия 8:19; 19:3с; I Кор. 10:20; Откр. 9:20
3. суета, празнота – Втор. 32:21; IV Царе 17:15; Псалом 31:6; Исаия 2:18; 41:29; Еремия 2:5; 8:19; 10:8; 14:22
4. никакви богове – Втор. 32:21; II Летописи 13:9; Исаия 37:19; Еремия 2:11; 5:7; I Коринтяни 8:4-5; 10:20; Откр. 9:20

Новият завет ни препраща към Второзаконие 6:4 в следните текстове: Римляни 3:30; I Кор. 8:4,6; Ефесяни 4:6; I Тимотей 2:5; Яков 2:19. Исус също цитира този пасаж, наричайки го първата и най-голяма заповед (вж. Матей 22:26-27; Марк 12:29-30; Лука 10:27). Новият завет също както Стария подчертава съществуването на духовни създания (демони, ангели), но над тях има само един единствен създател и изкупител – Бог (ЯХВЕ от Битие 1:1).

Библейският монотеизъм има следните характеристики:

1. Бог е един и неповторим (онтологията се приема, без да се конкретизира).
2. Бог е личност (вж. Бит. 1:26-27; 3:8).
3. Бог е нравствено добър (вж. Изх. 34:6; Неем. 9:17; Пс. 103:8-10).
4. Бог е създал човешките същества по Свой образ (Бит. 1:26-27) с цел да може да общува с тях (защото е личност). Той е ревнив Бог (вж. Изх. 20:2-3).

От Новия завет извеждаме следните истини за Бога:

1. Бог има три вечни и личностни изявления (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТРОИЦА).
2. Бог се разкрива съвършено и пълноценно в Исус (вж. Йоан 1:1-14; Кол. 1:15-19; Евр. 1:2-3).
3. Вечният план на Бога за изкупление на падналото в грех човечество се изразява в жертвената смърт на Неговия единствен Син (вж. Исаия 53 гл.; Марк 10:45; II Кор. 5:21; Фил. 2:6-11; Посланието до евреите).

8:6 „за нас има само един Бог“ Богословско утвърждаване на монотеизма. Вж. бел. към 4 стих.

В историята на религиите има общо четири категории вярвания относно бога:

1. анимизъм – духовни същества се свързват с естествени процеси или предмети;
2. политеизъм – наличие на множество божества;
3. хенотеизъм – много богове, но само един добър бог за нас (нашето племе, нация, област);
4. монотеизъм – съществува само един истински Бог (под когото няма пантеон с божества).

Текстът утвърждава съществуването на множество духовни създания (вж. 5 стих), но само на един единствен истинен Бог (вж. 4 стих; вж. също СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МОНОТЕИЗЪМ по-горе). За последователите на юдео-християнската традиция спъ един единствен Създател/Изкупител, който във вечността съществува в три личности. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 2:10.

■ **„Отец“** Прекрасно лично, семейно обръщение към Бога! Думата поставя акцент върху Божията иманентност. Тази страна на Бога може да се познае единствено когато Той самият се разкрие и никога посредством човешки философии или проникновения.

Докато в Стария завет това семейно обръщение се среща доста оскъдно (Втор. 32:5-6; Isa. 63:16; 64:8; Еремия 31:9,20; Осия 11:3-4; Малахия 1:6; 2:10), Божият син Исус далеч повече разгръща удивителната и лична метафорична аналогия („Отче наш“; Матей 6:9; 23:9; Ефесяни 4:6; *Авва*, Марк 14:36). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 1:3.

■ **„от когото е всичко“** Утвърждаване на Бога като творец и създател (вж. I Коринтяни 11:12; Римляни 11:36; II Коринтяни 5:18; Колосяни 1:16; Евреи 2:10). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПЪРВОРОДЕН към I Коринтяни 15:20.

■ **„и ние за Него“** Бог е сътворил света като сцена, на която човекът да развива непосредствени отношения с Него. Когато последиците от човешкия бунт (Бит. 3 гл.) биват победени в нашето спасение и възстановяване в Христос, ние разбираме и първоначалния замисъл. Веднъж щом образът на Бога бъде възстановен чрез Христос, тогава близките и лични отношения от Едем получават нов шанс.

■ **„един Господ – Исус Христос“** Титлата „Господ“ препраща към старозаветното понятие ЯХВЕ, което произлиза от еврейския корен на думата „да бѣда“ (Изход 3:14; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 2:8). Евреите са се опасявали да произнасят това свещено име, за да не би по невнимание да го изкажат напразно. По тази причина на негово място са поставяли думи като *Адон* („Господ“).

Решението да наричаме Исус Господ (по аналогия с елинската дума *kurios*, еквивалент на еврейската *Адон*) утвърждава вярата ни в Неговата божествена природа и в единството му с ЯХВЕ (Филипяни 2:11). Истината за единството помежду им също е от особено значение (вж. Ефесяни 4:5; I Тимотей 2:5).

Въпреки че в този контекст Павел не нарича Исус *Theos* (т.е. „Бог“), той го прави на други места като Деяния 20:28; Римляни 9:5; Тит 2:13 (вж. също думата *Theotētus* в Колосяни 2:9). Няма никакво съмнение, че в съзнанието на апостола Исус е действително Бог. Павел е строг монотеист. Той не се занимава да доказва как един Бог може вечно да съществува в три личностни изявления, но именно това е очевидното заключение от неговите писма. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТРОИЦАТА към I Кор. 2:10.

■ **„чрез когото е всичко, и ние чрез Него“** Исус е този, чрез когото Бог Отец сътворява света (Йоан 1:3; Колосяни 1:16; Евреи 1:2). Същата роля се играе от персонифицираната мъдрост в Притчи 8:22-31. На еврейски език думата „мъдрост“ е в женски род (вж. Притчи 8:1-21; VDB 315). В този текст виждаме напрежението между нашето убеждение в истината за монотеизма и новозаветното откровение за същността на Троицата. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 2:10.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 8:7-13

⁷ Но това знание го няма във всички, а някои, като досега бяха свикнали с идолите, ядат месо като идоложертвено и съвестта им, като е слаба, се осквернява. ⁸ Но това, което ядем, не ни прави угодни на Бога; защото нито като не ядем, губим нещо, нито като ядем, печелим нещо. ⁹ Но внимавайте да не би по някакъв начин тази ваша свобода да стане спънка на слабите. ¹⁰ Защото, ако види някой, че ти, който имаш знание, седиш и ядеш в някой храм на идол, няма ли съвестта

на този, който е слаб, да се насърчи, така че и той да яде идоложертвено?¹¹ И заради твоето знание ще загине слабият, братът, за когото е умрял Христос.¹² А когато съгрешавате така против братята и наранявате слабата им съвест, вие съгрешавате против Христос.¹³ Затова, ако храната, която ям, е спънка на брат ми, аз няма да ям месо до века, за да не препъна брат си.

8:7 „Но това знание го няма във всички“ Според контекста тук става дума за „по-слаби“ и „по-силни“ християни (Римляни 14:1-2,14,22-23; 15:1). Тук „слаби“ би трябвало да касае онези, които изпитват суеверия или легализъм, наследени от живота преди обръщението. Това е саркастична препратка обратно към I Кор. 8:1 и надменността на някои групички в коринтската църква, претендиращи за особена мъдрост и знания (вж. 11 ст.).

☐ **„и съвестта им, като е слаба, се осквернява“** Вярващите хора следва да живеят с вяра въз основа на светлината, която са получили (Римляни 14:23) дори и когато познанията им съдържат грешки или в духовно отношение все още са наивни. Всеки вярващ носи отговорност единствено за нещата, които *вече* разбира.

В писмата до коринтската църква Павел използва думата „съвест“ доста пъти (I Коринтяни 4:4; 8:7,10,12; 10:25,27,28,29; II Коринтяни 1:12; 4:2; 5:11). Това понятие се отнася до вътрешното усещане за редно и нередно (ср. с Деяния 23:1). Съвестта може да се влияе от предишния ни живот, от погрешните ни избори, както и от Божия Дух. Тя не е безпогрешен наставник, но пък определя пределите на личната вяра. По тази причина склонността да изневеряваме на съвестта си – дори и когато става дума за дребни грешки или за морална слабост – е съществен проблем за вярата.

Съвестта на вярващия човек следва все повече и повече да се формира от Божието слово и от Божия Дух (I Тимотей 3:9). Бог ще съди вярващите според светлината, която имат (т.е. слаби или силни), но всеки един от нас би трябвало да е отворен към Библията и Духа за още повече светлина, за да може да израства в познаването на Господ Исус Христос. Вж. по-пълната бележка върху понятието „съвест“ към I Коринтяни 10:25. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАБОСТ към II Коринтяни 12:9.

☐ **„осквернява“** Това понятие оригинално се отнася до нечисти дрехи (Зах. 3:3-4; Юда 23 ст.; Откр. 3:4). Във фигуративен смисъл то се използва за нравствено оскверняване.

Изненадващо е, че този термин тук се прилага по отношение на случващото се със слабите вярващи, които са нарушили собствените си ограничения във вярата. Бог разглежда сърцето във всяка конкретна ситуация. Когато нарушаваме собствените си верски разбирания – независимо дали те са слаби или неуместни, – това е сериозно накръняване на вярата!

8:8 „Но това, което ядем, не ни прави угодни на Бога“ Тук апостолът показва изопаченото богословско разбиране както на онези, които подкрепят духовния аскетизъм (т.е. юдейския легализъм), така и на онези, които защитават радикалната свобода. Нито яденето, нито отказът от ядене ще ни представи приемливи пред Бога (Римляни 14:14,23; Марк 7:18-23). Любовта към Бога, изразена посредством самоограничаваща се свобода спрямо братята и сестрите в Христос, е разковничето за мира и зрелостта на християнската общност.

☐ **„печелим“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗОБИЛСТВОМ (*PERISSEUŌ*) към II Кор. 2:7.

☐ **„ако... ако“** В този 8 стих има две условни фрази от трети клас, което предполага потенциално действие.

8:9

NASB, NRSV

„внимавайте да не би тази ваша свобода някак да стане спънка на слабите“

NKJV

„пазете се да не би тази ваша свобода да стане спънка на онези, които са слаби“

TEV

„внимавайте обаче да не допускате тази ваша свобода да не подведе онези, които са слаби, да паднат в грях“

NJB

„само внимавайте тази ваша свобода по никакъв начин да не се превърне в пречка и да препъне онези, които са уязвими“

Тук глаголт е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Свободата на християнина (т.е. *exousia*, вж. I Коринтяни 9:4,5,6,12,18) следва да се контролира от любовта. В противен случай тя се превръща в свободия (вж. I Коринтяни 10:23-33; 13:1-13; Римляни 14:1—15:13). Всеки от нас е пазител на брат си!

Темата за свободата и отговорността на християнина също така се обсъжда в Римляни 14:1—15:13. Вж. цитираните наблюдения върху контекста на Римляни 14 и 15 глави, вмъкнати към коментара върху I Коринтяни 6:12.

8:10 „ако“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие. граматиката на I Коринтяни 8:10 очаква утвърдителен отговор.

NASB, NKJV	„ако някой види тебе, който имаш знание, да вечеряш в храм на идол“
NRSV	„ако околните видят тебе, който има знание, да ядеш в храма на идол“
TEV	„да кажем, че човек с по-слаба съвест в тази тема види тебе, който имаш т.нар. „знание“, да ядеш в храма на идол“
NJB	„да кажем, някой види тебе, който имаш познания, да седиш в храма на някакъв лъжлив бог“

В NASB и NKJV фразата се превежда неясно. Идиоматичните динамични преводи TEV и NJB по-удачно схващат мисълта тук.

Знанията, за които говори апостол Павел тук, са свързани с казаното в I Коринтяни 8:1-4. Силните вярващи знаят, че има само един Бог (8:4). Слабите вярващи се поддават на въздействието на миналото. Силните вярващи се дръпват, за да не наранят слабите братя и сестри в Христос или искрените търсещи (8:1).

Истинската духовна сила се състои не само в познанията, а и в изпълнените с любов действия спрямо останалите вярващи – дори и онези, които са суеверни, легалистични, аскетични или невръстни бебета във вярата! Истинското знание прави човека смирен настойник на незаслужената Божия благодат в Христос!

■ „ядеш в някой храм на идол“ Вж. бележката към I Коринтяни 10:14-22.

NASB	„да се подсили“
NKJV	„да се осмели да яде“
NRSV	„да се насърчи, така че и той да яде“
TEV	„няма ли това да го насърчи да яде“
NJB	„може да бъде насърчен да яде“

Това е същата дума като глагола „изгражда“ от 1 стих. Тук се използва в някое от следните значения:

1. в саркастичен смисъл за разрушителното въздействие на поведението на по-силния;
2. като вероятен цитат от по-ранно писмо, в което се говори как да помагаме на по-слабите.

8:11

NASB	„чрез твоето знание по-слабият рухва, братът, за когото е умрял Христос“
NKJV	„поради твоето знание ще загине слабият брат, за когото е умрял Христос“
NRSV	„чрез твоето знание онези слаби вярващи, за които е умрял Христос, се събарят“
TEV	„онзи слаб човек, твой брат, за когото е умрял Христос, ще загине поради твоето знание“
NJB	„тогава именно чрез твоето знание твоят брат, за когото е умрял Христос, тъй като е уязвим, се е изгубил“

Подредбата на гръцкото изречение акцентира върху местоимението „твоего“ (т.е. превъзходното знание, което притежаваш). Когато свободата на един християнин събаря друг християнин, тази свобода е напад (вж. Римляни 14:15,20).

Също като в предишния 10 стих и този коментар е саркастичен. Коринтската църква се гордее със знанията си (вж. 1 стих). Тук Павел им показва, че знанието може да съсипва. Апостолът винаги увещава „по-силния“ брат да проявява търпение и загриженост по отношение на „по-слабия“, понеже Христос е дал живота си и за двамата.

Думата „ще загине“ следва да се тълкува в светлината на Римляни 14:22-23, където означава „подтиквам някого към грях“. Именно в този смисъл тя се използва и тук. Не става дума за смърт, а за временно, но изключително сериозно препятствие на духовния растеж.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПОГУБВАНЕ (APOLLUMI) SPECIAL TOPIC: DESTRUCTION (APOLLUMI)

Това понятие има широко семантично поле, което предизвиква голямо объркване по отношение на богословските концепции за вечно осъждане срещу унищожение. Буквалното значение на думата се определя от представката *apo* и корена *ollumi* („погубвам“, „разрушавам“).

Проблемът се появява, когато говорим за фигуративната употреба на понятието. В своя лексикон на Новия завет Лоу и Найда ясно го илюстрират (вж. Louw and Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament, Based On Semantic Domains*, vol. 2, p. 30). Изследването посочва няколко значения на глагола *apollumi*:

1. разрушавам, Матей 10:28; Лука 5:37; Йоан 10:10; 17:12; Деяния 5:37; Римляни 9:22 (вж. vol. 1, p. 232)
2. не успявам да постигна, Мат. 10:42 (vol. 1, p. 566)
3. изгубвам, Лука 15:8 (vol. 1, p. 566)
4. не зная мястото, Лука 15:4 (vol. 1, p. 330)
5. умирам, Мат. 10:39 (vol. 1, p. 266)

Герхард Кител на свой ред се опитва да очертае различните употреби, като споменава четири значения (вж. Gerhard Kittel, *Theological Dictionary of the New Testament*, vol. 1, p. 394):

1. унищожавам, убивам (Матей 2:13; 27:20; Марк 3:6; 9:22; Лука 6:9; I Кор. 1:19)
2. губя, понасям загуба (Марк 9:41; Лука 15:4,8)
3. погивам (Мат. 26:52; Марк 4:38; Лука 11:51; 13:3,5,33; 15:17; Йоан 6:12,27; I Коринтяни 10:9-10)
4. изгубвам се (Мат. 5:29-30; Марк 2:22; Лука 15: 4,6,24,32; 21:18; Деяния 27:34)

Кител заключава: „Като цяло може да кажем, че #2 и #4 се отнасят до неща, свързани с този свят, както е в Синоптичните евангелия, докато #1 и #3 касаят неща, свързани с бъдещия свят, както е при Павел и Йоан.“

Именно тук идва и объркването. Понятието има толкова широка семантична употреба, че новозаветните автори го използват по различен начин. Харесва ми изследването на Гърдълстоун *Синонимите в Стария завет* (Robert V. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, pp. 275-277). Според него думата се използва както за тези, които са нравствено разрушени и ги чака вечно отделяне от Бога, така и за онези, които познават Христос и имат вечен живот в Него. Първите са „погубени“, докато вторите са спасени.

Освен това Гърдълстоун изтъква няколко места, където това понятие не може да се преведе с глагола „унищожавам“ (p. 276). В такива случаи според него значението му е „нанасям толкова щети, че съответният обект да не може да се използва практически за първоначалната му цел“.

1. прахосване на миро, Матей 26:8;
2. съсипване на стари мехове, Матей 9:17;
3. съсипване на коса, Лука 21:18;
4. съсипване на храна, Йоан 6:27;
5. съсипване на злато, I Петър 1:7;
6. унищожаване на света, II Петър 3:6;
7. унищожаване на физическото тяло, Матей 2:13; 8:25; 12:14; 21:41; 22:7; 26:52; 27:20; Римл. 2:12; 14:15; I Кор. 8:11.

При нито един случай този глагол не се използва за унищожаване на личността. Той касае само прекратяването на телесното съществуване. Освен това често се среща и в нравствен смисъл.

Гърдълстоун отбелязва: „Всички хора се смятат за нравствено съсипани, т.е. повече не са способни да изпълняват предназначението, с което са били създадени“ (p. 276). В отговор на този проблем Отец изпраща Исус Христос (Йоан 3:15-16; II Петър 3:9). Онези хора, които отхвърлят благата вест, сега са

предмет на допълнително погубление, което ще включва и тялото, и духа (I Коринтяни 1:18; II Коринтяни 2:15; 4:3; II Солунци 2:10). Противоположно становище можете да намерите тук: E. Fudge, *The Fire That Consumes*.

Не смятам, че понятието означава унищожение (вж. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, p. 276; Fudge, *The Fire That Consumes*). В Матей 25:46 определението „вечен“ се използва както за вечен живот, така и за вечно наказание. Ако оспорим едното, ще трябва да оспорим и другото!

8:12 „когато съгрешавате така против братя... вие съгрешавате против Христос“ Това е доста силно твърдение. Нашата любов към Бога се демонстрира чрез обичта към ближния. На няколко пъти в Новия завет се вижда как отрицателното отношение срещу вярващите се възприема като отрицателно отношение против Христос (вж. Деяния 9:4-5), както и обратно (Матей 25:40,45).

8:13 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Проблемите с храната подтикват някои вярващи да изопачават собствените си убеждения.

„спънка“ Тази дума се използва за залагане на животински капан.

☐ „аз няма да ям месо до века“ Този стих съдържа силна тройна отрицателна конструкция (ср. с Римляни 14:21). Свободата в Христос би следвало да изгражда, а не да разрушава. Неизказаното твърдение тук е, че Павел няма да консумира месо, пожертвано на идоли или в храм на идол. Не може оттук да се вади извод, че Павел е станал вегетарианец!

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Очевидно това не е проблем за нашето съвремие. Универсалният принцип тук обаче е от значение. Формулирайте този принцип със свои думи.
2. По какъв начин днес виждаме връзка между демоничната дейност и световните религии?
3. След като има само един истинен Бог, тогава как Исус притежава божествена природа?
4. Обяснете връзката между свободата и отговорността на християнина.
5. Дефинирайте значението на „слабите“ и „силните“ християни.
6. Трябва ли всички вярващи да са вегетарианци?

I Коринтяни 9 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
				Храна, принасяна на лъжливи богове (8:1—11:1)
Права на апостол	Модел за себеприказване	Правата на Павел като апостол	Права и задължения на един апостол	Павел изтъква своя собствен пример
9:1-2	9:1-18	9:1-2	9:1-2	9:1-14
9:3-12a		9:3-7	9:3-7	
		9:8-12a	9:8-12a	
9:12b-18		9:12b-14	9:12b-14	
		Павел е свободен да се откаже от правата си на апостол		
	Спасение за всички	9:15-18	9:15-18	9:15-18
9:19-23	9:19-23	9:19-23	9:19-22	9:19-23
	Стремеж към венеца		9:23-27	
9:24-27	9:24-27	9:24-27		9:24-27

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА 9:1-27

- A. Тази глава е свързана с 8 глава, като продължава темата за търсенето на баланс между правата и отговорностите на християнина в любовта (вж. Римляни 14:1—15:13; I Кор. 8:1-11; 13:1-13).
- B. Очевидно е от контекста, че някои групи в коринтската църква са атакували авторитета на Павел.

1. обучени в риторика юдеи пътуващи проповедници
  2. появили се гностици
- C. В 9 глава има разнообразие от лични местоимения (и съответните им глаголни форми):
1. първо лице, единствено число (1-3,6,8,15-23,26-27 стихове);
  2. първо лице, множествено число (4-5,10-11,25 стихове);
    - a. При положение че в 9:6 се споменава поименно Варнава, може би именно за него става дума в предишните два стиха (9:4-5).
    - b. По-нататък в 9:10-11 апостолът изглежда включва също така и Аполос, както и други пътуващи проповедници, в т.ч. може би и Петър.
    - c. В много случаи Павел използва местоимението „ние“, имайки предвид себе си.
  3. второ лице, множествено число (13,24 стихове, където Павел се обръща към християните, които имат претенции за „пълно“ познание на Божиите неща;
  4. употребата на местоимения при Павел е пословично трудна за интерпретация, като в тази област съществуват и редица вариации в гръцките манускрипти.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 9:1-2

¹ Не съм ли свободен? Не съм ли апостол? Не видях ли Исус, нашия Господ? Не сте ли вие моето дело в Господа? ² Ако на други не съм апостол, то поне на вас съм; защото вие сте печатът на моето апостолство в Господа.

9:1 „Не съм ли свободен?“ В този контекст има цяла поредица от въпроси. Според USB⁴ и TEV те са общо четиринайсет, според NASB и NRSV са шестнайсет, според NKJV са петнайсет, а според NJB са дванайсет. Не е сигурно дали всички те са въпроси или някои са твърдения (вж. Ellingworth and Hatton, *A Handbook on Paul's First Letter to the Corinthians*, p. 193). Всички въпроси в 1-2 стихове очакват утвърдителен отговор, докато въпросите в 6-7,10-11 стихове очакват отрицателен отговор.

Тук виждаме употребата на думата „свободен“ в смисъла на духовна свобода в Христос (I Кор. 9:19; 10:29), а не на римското право (т.е. политическа свобода). Когато вярващият човек е в Христос, когато Светият Дух обитава в него и когато Божието слово информира разума му, той е свободен да казва „не“ на някои неща. Силата на падналия в грех Аз от Битие 3 глава сега е заменена с мисленето „първо околните“. Свободата в благовестието не е „свобода да правя“, а „свобода да се въздържам“. Тя е същностно различна от онази политическа свобода, която е плод на Дървото за познаване на доброто и злото. Падналият в грех човек не е способен да се справи със „свободата“! Същото се отнася и за незрелите вярващи!

■ **„Не видях ли Исус, нашия Господ?“** Тук глаголът е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение, с което се обозначава минало действие, оказващо въздействие върху настоящо състояние. Апостолският авторитет на Павел се оспорва от някои хора, тъй като той не е бил сред първите Дванайсет. За да бъде признат човек за апостол, се е приемало за необходимо да е съпътствал Исус по време на земното Му служение и да е бил свидетел на възкресението Му (Деяния 1:25-26). Тук Павел настоява, че се е срещал с възкресения Христос (Деяния 9:3,17,27; 22:14; I Коринтяни 15:8). Призивът към него е отправен по особен начин от Христос, а неговата мисия е конкретно към езичниците, поради което Павел е и получил специално откровение (Деяния 18:9; 23:11).

Не само че по пътя за Дамаск Павел се е срещнал лично с Исус, но ни на няколко пъти по време на своето служение Павел е получавал насърчение лично от Исус или от Негов представител ангел (Деяния 18:9-11; 22:17-21; 27:23).

■ **„Не сте ли вие моето дело в Господа?“** Свидетелството за апостолския авторитет на Павел са многото църкви, които е основал той. Една от тях е коринтската църква (I Коринтяни 4:15; II Коринтяни 3:1-3).

9:2 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Апостолският авторитет на Павел се отхвърля от няколко различни групи в ранната църква (вж. Деяния 15 гл.; Галатяни).

■ „вие сте печатът на моето апостолство в Господа“ В древния свят печатът е представлявал парче нагорещен восък, върху който се притиска нечий пръстен за запечатване на писмо или пакет. По този начин се е гарантирало, че съдържанието не е било отваряно. Така се е доказвало и кой е собственикът. Освен това се е подсигурирало, че съдържанието е изпратено от съответния човек. Този вид печат е метафора за сигурността на християнина (вж. Йоан 3:33; Римляни 4:11).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПЕЧАТ SPECIAL TOPIC: SEAL

Печатът вероятно е древен начин да се докаже:

1. истина (вж. Йоан 3:33)
2. собственост (вж. Йоан 6:27; II Тим. 2:19; Откр. 7:2-3; 9:4)
3. сигурност или защита (вж. Бит. 4:15; Мат. 27:66; Римл. 4:11; 15:28; II Кор. 1:22; Ефес. 1:13; 4:30; Откр. 20:3)
4. може да бъде и знак за реалността на Божието обещание за дар (вж. Римл. 4:11 и I Кор. 9:2).

Целта на печата в Откровение 7:2-4; 9:4 е да обозначи Божиите хора като такива, така че да не ги достигне Божият гняв. Печатът на Сатана идентифицира неговите хора, които са обект на Божия гняв. В книгата Откровение при „Голямата скръб“ (*thlipsis*) винаги невярващи преследват вярващи, докато гневът/яростта (т.е., *orgē/thumos*) неизменно изразява Божието осъждане над невярващите, за да се покаят и да се обърнат с вяра към Христос. Тази позитивна цел на осъждането може да се проследи в заветните проклетия и благословения на Левит 26 глава; Второзаконие 27-28,30 глави; Псалом 1.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 9:3-7

³ Моята защита пред тези, които ме изпитват, е тази: ⁴ Нямаме ли и ние право да ядем и да прием? ⁵ Нямаме ли и ние право да водим жена от сестрите като другите апостоли и братята на Господа, и Кифа? ⁶ Или само аз и Варнава нямаме право да не работим? ⁷ Кой войник служи някога на свои разноски? Кой насажда лозе и не яде от плода му? Или кой пасе стадо и не яде от млякото на стадото?

9:3 „Моята защита“ Съществителното *apologia* обичайно се използва със значение на правна защита (Деяния 19:33; 22:1; 25:16; Филипяни 1:7,17; I Петър 3:15). В синтактически план 3 стих може да препраща или към 2 стих, или към 4 стих. USB⁴, NRSV и TEV поставят връзката напред към 4 стих, докато NKJV и NJB въобще не прекъсват абзаца на нито едно от двете места.

■ „пред тези, които ме изпитват“ Някаква групичка в коринтската църква отправя критики по адрес на Павел (вж. I Коринтияни 2:15; 4:3). Те твърдят следните неща:

1. че той не е истински апостол;
2. че е изопачил посланието на ерусалимските апостоли;
3. че проповядва само заради финансова изгода.

Конкретните обвинения не се цитират никъде, но според историческия контекст и от подбраните теми от Павел можем да предположим за какви неща е ставало дума.

9:4 Тук започва поредица от въпроси (4-7 стихове), в които Павел подчертава апостолския си авторитет и правото по тази причина да бъде подкрепян от местните църкви. Самият той обаче е взел лично решение да не се възползва от това свое право (вж. I Коринтияни 9:15,18; I Солунци 2:6), но в същото време го защитава като право на останалите служители във вярата.

9:5 „да водим... като другите апостоли“ Контекстът не говори пряко за правото на апостолите да се женят, макар че това със сигурност се загатва. По-скоро става дума за правото на апостолите да разчитат заедно със семейството си на подкрепа от страна на местната църква.

Понятието „апостоли“ може или да се отнася за Дванайсетте, или да има по-разширена употреба (Деяния 14:4,14; Римляни 16:6-7; I Коринтяни 4:9; Галатяни 1:9; Ефесяни 4:11; Филипяни 2:25; I Солунци 2:6). При положение че името на Петър се споменава отделно, по-вероятно е второто значение. Възможно е също така дадена група в коринтската църква да превъзнася апостолския авторитет на Петър (I Коринтяни 1:12; 3:22).

NASB, NKJV, NRSV, NIV „вярваща жена“
TEV, NJB, NEB „християнка съпруга“

В оригиналния гръцки тук има двойка съществителни: „сестра съпруга“, което може да е идиоматичен начин за обръщение към вярваща жена. В исторически план въпросът е как тази вметната фраза се отнася:

1. към жените, съпътстващи и подкрепящи Исус и учениците (Матей 27:55; Марк 15:40-41);
2. към жените в I Коринтяни 7:36-38 (дъщери, девиси или годеници);
3. към служението на съпругите на църковните водачи, което изглежда сходно с това на диаконисите от Римляни 6:1 или на изброените вдовици в пастирските послания (I Тимотей 3:11; 5:9-10).

Възможно е първоначалните дванайсет ученици да са били женени, понеже в юдейската култура е било сравнително рядко човек да остане без брак. Юдите са се женели дори и само за да спазват дадените от Бога заповеди в Битие 1:28 и 9:1,7.

■ **„като другите апостоли“** Думата „апостол“ е натоварена с няколко различни конотации в Новия завет:

1. хора, които са били призвани от Исус и са го съпътствали през земното Му служение;
2. Павел, който е призван за апостолско служение на прашния път към Дамаск;
3. дарба за църквата (вж. Ефесяни 4:11), която е била давана на няколко души.

От гледна точка на настоящия текст въпросът е по какъв начин можем да разгледаме списъка с имена, които ни дава Павел.

1. останалите апостоли;
2. братята на Господа;
3. Кифа
4. Варнава и Павел

■ **„братята на Господа“** Йероним Блажени (346-420 г. сл. Хр.) смята, че тези хора са били братовчеди, а не братя на Исус. Епифан (310-403 г. сл. Хр.) изразява предположение, че може да са доведени братя на Исус от предишен брак на Йосиф. И двете предположения очевидно се появяват вследствие на различни догадки и предположения в средите на римокатолицизма по отношение на Мария (но не са непременно извлечени от страниците на Новия завет). След раждането на Исус майка му Мария е имала още деца (вж. Матей 12:26; 13:55; Марк 6:3; Йоан 2:12; 7:3,5,10; Деяния 1:14; Галатяни 1:19).

Със сигурност тази фраза показва, че полубратята на Исус, които са били активни в ранната църква, са смятани за фигури с авторитет. Според църковните предания, като се започне от Яков, поне няколко кръвни роднини на Исус са заемали водаческа позиция в Ерусалимската църква от първи век.

■ **„Кифа“** Това е арамейската форма на гръцкото име *Petros*. Означава огромен камък, канара (вж. Матей 8:14; Йоан 1:42). Кифа е бил женен (Марк 1:30).

Павел нарича Петър с името Кифа в I Коринтяни 1:12; 3:22; 9:5; 15:5; Галатяни 1:18; 2:9. От друга страна, в Галатяни 2:7-8,11,14 той го нарича Петър. Изглежда основанията за това редуване са не богословски, а по-скоро литературни. Навсякъде в евангелията той се нарича Петър с изключение на Йоан 1:42.

Любопитно е как църквата съзира и използва връзката между името на Петър (*Petros*) и елинската дума *petra* („тази скала“) в Матей 16:18. Исус е говорел на арамейски и по тази причина на този език не е имало никакво разграничение между двете думи.

■ **„Варнава“** Варнава също е наречен „апостол“, с което се онагледява по-широката употреба на това понятие (Ефесяни 4:11). Явно то не касае единствено първите дванайсет.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ВАРНАВА
SPECIAL TOPIC: BARNABAS

I. Човекът

- A. първоначално наречен Йосиф (Деяния 4:36)
- B. роден в Кипър (Деяния 4:36)
- C. от племето на Леви (Деяния 4:36)
- D. с прякор „син на насърчение“ (Деяния 4:36; 11:23)
- E. наречен „добър човек“ (Деяния 11:24)
- F. член на Ерусалимската църква (Деяния 11:22) и изпратен от нейно име да наглежда новата църква в Антиохия Сирийска (Деяния 11:19-28)
- G. изпълнен със Святия Дух (Деяния 11:24)
- H. изпълнен с вяра (Деяния 11:24)
- I. с духовни дарби на пророк и учител (Деяния 13:1)
- J. наречен апостол (Деяния 14:14)

II. Неговото служение

- A. В Ерусалим
  - 1. Продава имота си и дарява парите на апостолите за подпомагане на бедни (Деяния 4:37)
  - 2. Водач в Ерусалимската църква (Деяния 11:22)
- B. Заедно с Павел
  - 1. Той е един от първите, който се доверява на Павел и приема неговото обръщение (Деяния 9:27).
  - 2. Той отива в Тарс, намира Павел и го взема със себе си, за да помага в Ерусалимската църква (Деяния 11:24-26).
  - 3. Антиохийската църква изпраща Варнава и Савел в Ерусалимската църква с помощи за бедните (Деяния 11:29-30).
  - 4. Варнава и Павел поемат на първото мисионерско пътуване (Деяния 13:1-3)
  - 5. Варнава е водач на тима в Кипър (родният му остров), но скоро лидерството на Павел е признато (Деяния 13:13)
  - 6. Те докладват пред църквата в Ерусалим, за да документират своята мисионерска работа сред езичниците (Деяния 15 гл. на Ерусалимския събор).
  - 7. Варнава и Павел за първи път спорят заради юдейските закони за храната и общуването с езичниците, описано в Галатяни 2:11-14.
  - 8. Варнава и Павел планират второ мисионерско пътуване, но се разразява спор заради Варнавовия братовчед Йоан Марк (Кол. 4:10), който напуска служението по време на първото мисионерско пътуване (Деяния 13:13). Павел отказва да го вземе със себе си на второто мисионерско пътуване, така че тимът се разпада (Деяния 15:36-41). Това води до образуване на два тима (Варнава с Йоан Марк, а Павел със Сила).

III. Църковното предание (Евсевий Кесарийски)

- A. Варнава е един от седемдесетте ученици, изпратени от Исус (Лука 10:1-20).
- B. Умира като мъченик за вярата на родния си остров Кипър (вж. *Деяния на Варнава*)
- C. Тертулиан смята, че Варнава е автор на Посланието до евреите.
- D. Климент Александрийски твърди, че Варнава е автор на неканоничното *Послание на Варнава*.

NASB	„нямаме право да се въздържаме от работа“
NKJV	„които нямаме право да се въздържаме от работа“
NRSV	„които нямаме право да не работим, за да се издържаме“
TEV	„единствените, които се налага да работят за издръжката си“
NJB	„единствените, които нямаме право да спрем да работим“

Равините са приписвали особено достойнство на физическия труд. Всички равини се е налагало да имат и светска работа, понеже се е смятало за греховно да приемаш пари, за да преподаваш истините на ЯХВЕ (вж. Pirke Abot, 1:13; 4:7). Павел предпочита да не се възползва от своите права като проповедник на благата вест (I Кор. 9:18). Причините може да са две: (1) поради юдейското си образование; (2) поради нападките на някои хора, че е манипулирал хората за финансова изгода (Деяния 20:33; II Кор. 11:7-12; 12:14-18).

9:7-14 В тези стихове има няколко примера от всекидневието, които се привеждат като аналогия, за да се покаже колко нормално нещо е проповедниците на благовестието да получават възнаграждение за труда си от църквите, на които служат (вж. Римляни 15:27): (1) военнослужещ, 7 ст.; (2) лозар, 7 ст.; (3) овчар, 7 ст.; (4) вол, 9 ст.; (5) орач и вършач, 10 ст.; (6) сеяч, 11 ст.; (7) свещеник, 13 ст.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 9:8-14

⁸ По човешки ли говоря това? Или законът не казва ли същото? ⁹ Защото в Мойсеевия закон е писано: „Да не обвързваш устата на вола, когато вършее.“ За воловете ли тук се грижи Бог, ¹⁰ или го казва несъмнено заради нас? Да, това е писано заради нас; защото, който оре, трябва да оре с надежда и който вършее, трябва да вършее с надежда, че ще участва в плода. ¹¹ Ако ние сме посели у вас духовното, голямо нещо ли е, ако пожънем от вас земното? ¹² Ако други участват в това право над вас, не участваме ли ние повече? Ние обаче не използвахме това право, а търпим всичко, за да не станем причина за спънка пред благовестието на Христос. ¹³ Не знаете ли, че тези, които свещенодействат, се хранят от храма, и че тези, които служат на олтара, имат дял от олтара? ¹⁴ Също и Господ е наредил така, че проповедниците на благовестието да живеят от благовестието.

9:8

NASB

„по човешка преценка“

NKJV

„като обикновен човек“

NRSV

„с човешки авторитет“

TEV

„да се ограничи до тези делнични примери“

NJB

„просто човешка мъдрост“

Гръцкият текст съдържа фразата „не според човек“ (като думата *anthrōpos* неизменно се използва за хора). Павел няколко пъти прибегва до тези контрастиращи изрази (I Коринтияни 3:3; 9:8; 15:32; Римляни 3:5; Галатяни 1:11; 3:15). Това е негов идиоматичен прием да съпоставя пътищата на човешката мъдрост с мисленето и живеенето, които са напътствани от Святия Дух (в т.ч. от ученията на Исус и шепота на Духа).

9:9 „в Мойсеевия закон е писано“ Юдейският прием за разрешаване на даден диспут е като се приведе авторитетен цитат от Писанието, за предпочитане от съчиненията на Мойсей (от Битие до Второзаконие). Именно по тази причина Павел тук цитира откъс от Второзаконие 25:4 (ср. с I Тимотей 5:18).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ВЪЗГЛЕДЪТ НА ПАВЕЛ ЗА МОЙСЕВИЯ ЗАКОН SPECIAL TOPIC: PAUL'S VIEWS OF THE MOSAIC LAW

Законът е добър и идва от Бога (вж. Римл. 7:12,16).

- A. Той не е начин за праведност и приемане от Бога (може даже да бъде проклетие; Гал. 3 гл.).
- B. Все пак той е Божия воля за вярващите, понеже в него Бог се разкрива (Павел често цитира Стария завет, за да убеждава и/или насърчава вярващите).
- C. От Стария завет вярващите се информират (вж. Римл. 4:23-24; 15:4; I Кор. 10:6,11), но той не може да ги спаси (вж. Деяния 15 гл.; Римляни 4 гл.; Галатяни 3 гл.; Евреи).
- D. От гледна точка на Новия завет той служи, за да:

1. изявява греховността (вж. Гал. 3:15-29);
2. ръководи изкупения човек в обществото;
3. информира християнина кои решения са етични.

Именно този богословски спектър – от проклятието до предаването на благословието и постоянното положение – предизвиква проблем при опитите ни да разберем какъв е възгледът на Павел върху Мойсеевия закон. В книгата си *A Man in Christ* Джеймс Стюарт показва парадоксалното мислене на Павел (James Stewart, *A Man in Christ*, p. 26):

„Обикновено бихте очаквали да видите, че човек, който се е захванал да конструира мисловна система и доктрина, ще я изглади възможно най-прилежно и ще полира значенията на термините си. Бихте очаквали той да се стреми към прецизност на фразеологията във водещите си идеи. Бихте искали когато той използва дадено понятие в определен смисъл, това да бъде систематично. Но ако търсите всичко това у Павел, ще останете много разочаровани. Голяма част от неговата фразеология е флуидна, а не вкочанена. [...] „Законът е свят – пише той, – и аз се наслаждавам в Божия закон с вътрешния човек“ (Римл. 7:12,22). Съвсем очевидно е обаче, че напълно друго значение на думата *nomos* го кара в различен контекст да пише: „Христос ни е изкупил от проклятието на Закона“ (Гал. 3:13).“

☐ „Да не обвързваш устата на вола“ Тук цитатът е от Второзаконие 25:4. Думата „обвързваш“ е *phimōsies*, което се среща в гръцките ръкописи P⁴⁶, x, A, B³, C, D^{b,c}, K, L, P, както и в по-късните минускулни манускрипти. Същата дума Павел използва при цитиране на същия текст в I Тимотей 5:18.

От друга страна обаче редакторите на UBS⁴ предпочитат варианта *kēmōseis*, който означава същото нещо и се среща в ръкописите B*, D*, F и G. Основанията за това предпочитание са, че е по-вероятно оригиналната дума да е по-рядко използваната (и вероятно жаргонна), тъй като другата се очаква от Септуагинта и от цитата в I Тимотей (следователно защо би я променил преписвачът?). От гледна точка на библиейския превод няма значение кой вариант се избира като оригинал. Този казус обаче онагледява някои от текстуалните принципи, с чиято помощ съвременните тексткритици преценяват ръкописите на гръцки *койне* в стремежа си да достигнат до първоначалната формулировка на даден авторски текст. Вж. II приложение.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ТЕКСТ КРИТИКА SPECIAL TOPIC: TEXTUAL CRITICISM

Целта на това изложение е да поясним текстуалните бележки в настоящия коментар. Използваме следната схема:

- I. Текстуални източници на английските преводи на Библията
  - A. За Стария завет
  - B. За Новия завет
- II. Кратко пояснение на проблемите и теориите на тексткритиката
- III. Предложения за допълнителен прочит

I. Текстуални източници на английските преводи на Библията

A. За Стария завет

1. Масоретски текст (MT). Еврейският текст със съгласни знаци, установен от Равин Акива през края на I век сл. Хр. Маркерите за гласни звуци, ударенията, бележките в полето, пунктуацията и всички останали необходими знаци са били добавени през VI век сл. Хр. и са довършени чак през IX век сл. Хр. Цялата тази дейност се извършва от Школата на масоретите. Те са използвали текстуална форма, същата като тази в Мишна, Талмуда, Таргумите, Пешита и Вулгатата.

2. Септуагинтата (LXX). Според традицията LXX е изготвена от 70 юдейски книжници за период от седемдесет дена в Александрийската библиотека с финансовата подкрепа на цар Птолемей II (285-246 г. пр. Хр.). Преводът е поръчан от юдейски водач, живеещ в Александрия. Тази история се разказва в „Посланието на Аристей“. В много от случаите LXX се базира на различна текстурална традиция от използваната от Равин Акива (MT).
3. Ръкописите от Мъртво море (DSS). Тези текстове са писани през Римския период (ок. 200 г. пр. Хр. до 70 г. сл. Хр.) от група юдейски сепаратисти, познати като „есеи“. Всички еврейски манускрипти, открити в различни пещери из района на Мъртво море са основани на текстурална традиция, която се различава както от MT, така и от LXX.
4. Ето някои конкретни примери как съпоставянето на тези текстове помага на преводачите да разбират Стария завет.
  - a. LXX помага за тълкуването на MT.
    - 1) Исая 52:14 (LXX): „Мнозина се чудеха на него.“
    - 2) Исая 52:14 (MT): „Мнозина се чудеха на теб.“
    - 3) в 15 ст. се потвърждава местоимението от LXX:
      - a) LXX: „много народи му се удивяват“
      - b) MT: „той поръсва много народи“
  - b. DSS помага за разбирането на MT.
    - 1) Исая 21:8 (DSS): „Гледачът извика: На стража стоя.“
    - 2) Исая 21:8 (MT): „И извиках лъв! Господи, винаги стоя на стражевата кула денем“
  - c. LXX и DSS помагат за изясняване на Исая 53:11.
    - 1) LXX и DSS: „след тежкия труд на душата му той ще види светлина и ще се удовлетвори“
    - 2) MT: „той ще види... от тежкия труд на душата си и ще се удовлетвори“

V. За Новия завет

1. Над 5300 ръкописа на всички части на гръцкия Нов завет са налични. Около 85 са записани на папируси, а 268 са манускрипти изцяло с главни букви (*унциали*). Гръцките манускрипти в писмена форма наброяват около 2700. Разполагаме също така с 2100 копия на списъци с библейски пасаж, използвани за литургични цели.
2. Около 85 гръцки манускрипти, съдържащи части от Новия завет на папируси, се пазят в различни музеи. Някои от тях са датирани до II век сл. Хр., но повечето са от третото и четвъртото столетие. Нито един от тези ръкописи не съдържа целия Нов завет. Фактът, че тези копия са най-древните, не гарантира, че ще имат най-малко разночетения. Много от наличните документи са били преписвани набързо за местна употреба, невинаги с достатъчно грижа и прецизност. Това е причината да имат различни вариации.
3. *Codex Sinaiticus*, познат с еврейската буква *aleph* (01), е открит в манастира „Св. Катерина“ на връх Синай от Тишендорф. Той е датиран до около IV век сл. Хр. и съдържа както LXX на Стария завет, така и гръцкия Нов завет. Този текст е от „Александрийски“ тип.
4. *Codex Alexandrinus*, познат като „А“ или (02), е гръцки манускрипт от V век, открит в египетския град Александрия.
5. *Codex Vaticanus*, познат като „В“ или (03), е открит във Ватиканската библиотека в Рим и датира от средата на IV век. Той съдържа както LXX, така и гръцкия Нов завет и е от „Александрийски“ тип.
6. *Codex Ephraemi*, познат като „С“ или (04), е гръцки манускрипт от V век, частично унищожен.
7. *Codex Bezae*, познат като „D“ или (05), е гръцки ръкопис от V или VI век. Той е основният представител на т.нар. „Западен“ тип текст. Съдържа множество добавки и е бил основната за изготвянето на превода KJV.

8. Новозаветните манускрипти могат да се групират в три или четири семейства, които споделят определени общи черти.
- a. *Александрийски текстове* от Египет
    - 1) P⁷⁵, P⁶⁶ (ок. 200 г. сл. Хр.), с четирите евангелия
    - 2) P⁴⁶ (ок. 225 г. сл. Хр.), с посланията на Павел
    - 3) P⁷² (ок. 225-250 г. сл. Хр.), с посланията на Петър и Юда
    - 4) *Codex B*, наричан *Vaticanus* (ок. 325 г. сл. Хр.), включващ и Стария завет, и Новия завет
    - 5) Ориген цитира от Александрийските текстове
    - 6) други манускрипти от този тип са: $\aleph$, C, L, W, 33
  - b. *Западни текстове* от Северна Африка
    - 1) северноафриканските църковни отци Тертулиан, Киприан и от старолатинския превод
    - 2) цитати от Иринея Лионски
    - 3) цитати от Тациан и старосирийския превод
    - 4) *Codex D* „*Bezae*“ следва Западните текстове
  - c. *Византийски източни текстове* от Константинопол
    - 1) този тип текстове е наличен в над 80% от всички налични 5300 манускрипти
    - 2) от Антиох Сирийски, Кападокийските отци, Йоан Златоуст и Теродорит
    - 3) *Codex A*, само в евангелията
    - 4) *Codex E* (VIII век сл. Хр.) за целия Нов завет
  - d. *Цезарийски текстове* от Палестина
    - 1) виждат се предимно в Марк
    - 2) някои свидетели за тях са P⁴⁵ и W

II. Кратко пояснение на проблемите и теориите на тексткритиката

A. Как се появяват разночетенията

1. по невнимание и случайност (в огромния брой случаи)
  - a. при неподвиждане при ръчно преписване, когато има две сходни думи и окото несъзнателно прескача на втората, изпускайки текста между тях (*хомойотелевтон*)
    - 1) неподвиждане при изпускане на двойна буква в дадена дума или фраза (*халпография*)
    - 2) несъзнателно повтаряне на израз или ред от гръцкия текст (*дитография*)
  - b. при недочуване при диктовка, когато се появява погрешно изписване (*итацизъм*); често води до изписване на друга, сходна дума на гръцки език.
  - c. най-ранните гръцки текстове не са имали разделение по глави и стихове; не е имало почти никаква пунктуация; не е имало дори разстояние между отделните думи, при което е възможно да настъпи неправилно разделяне на думата, формирайки нови думи.
2. преднамерени промени
  - a. промени за подобряване на граматическата форма на текста
  - b. промени за съгласуване с други библ. пасажи (*хармонизиране на паралелни текстове*)
  - c. промени за съчетаване на два или повече вариантни прочита в един дълъг съчетан пасаж (*конфлация*)
  - d. промени за коригиране на забелязан проблем в текста (вж. I Коринтяни 11:27, както и I Йоан 5:7-8)
  - e. допълнителна информация относно историческата обстановка или правилната интерпретация на текста се поставя в полето от някой книжник, а с течение на времето други преписвачи я вмъкват в самия текст (вж. Йоан 5:4)

- В. Основни принципи на текстуалния критицизъм (логически насоки, определящи оригиналното значение на даден текст, когато има наличие на разночетения)
1. Най-тромавият или граматически необичаен текст обикновено е оригиналният.
  2. Най-краткият текст обикновено е оригиналният.
  3. Най-старият текст получава повече тежест поради историческата му близост с оригинала. Всичко друго се третира равнопоставено.
  4. Географски разнообразните ръкописи обикновено имат оригинална тежест.
  5. Доктринално по-слабите текстове, особено онези, които са свързани с по-основни богословски дискусии от периода на манускриптните разночетения (като стиха за Троицата в I Йоан 5:7-8), би трябвало да се предпочитат.
  6. Текстът, който най-добре обяснява произхода на другите варианти.
  7. Ето два цитата, които показват баланса между многобройните обезпокоителни варианти:

Дж. Х. Грийнлий:

„Нито една християнска доктрина не зависи от дискутируем текст. Всеки изследовател на Новия завет трябва да се пази от стремежа даден текст да бъде по-ортодоксален или по-силен доктринално от боговдъхновения оригинален пасаж“ (J. Harold Greenlee, *Introduction to New Testament Textual Criticism*, p. 68).

У. А. Крисуел казва в интервю за в. *Бирмингам нюз*:

„Не можем да наречем *вдъхновена* всяка една дума в Библията – особено когато иде реч за думи, претърпели множество преводи през вековете. Вярвам в текстуалния критицизъм. В този смисъл, според мен, последната половина от Марк 16 гл. си е чиста проба ерес. Този текст не е боговдъхновен, а си е направо измислен... Когато съпоставите тези манускрипти с оригиналните, ще видите, че първоначалният вариант на Евангелието според Марк е оставен недовършен. Някой впоследствие е добавил този текст.“

Малко по-нататък в интервюто Крисуел заявява, че подобна „интерполация“ се вижда и в Йоан 5 гл., където е случката с Исус пред къпалнята Витезда. Освен това той съпоставя двата разнопосочни разказа за самоубийството на Юда (вж. Матей 27 гл. и Деяния 1 гл.):

„Това е просто различна гледна точка на самоубийството. Ако тези текстове са в Библията, за тях ще има някакво обяснение. А и двата разказа за самоубийството на Юда са си библейски текстове... Текстуалният критицизъм сам по себе си е чудесна наука. Той не е нито ефимерен, нито безочлив, а по-скоро е динамично и основополагащо начинание...“ (W. A. Criswell в интервю пред Greg Garrison за в. *Birmingham News*).

III. Предложения за допълнителен прочит за манускриптните разночетения

- A. R. H. Harrison, *Biblical Criticism: Historical, Literary u Textual*;
- B. Bruce M. Metzger, *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption u Restoration*;
- C. J. H. Greenlee, *Introduction to New Testament Textual Criticism*.

NASB „Бог не е загрижен за воловете, нали“
NKJV „За воловете ли е загрижен Бог“
NRSV „За воловете ли е загрижен Бог“
TEV „Сега, дали Бог е загрижен за воловете“
NJB „За воловете ли е загрижен Бог тук“

Стихове 9 и 10 показват как старозаветният текст се разширява (т.е. извлича се значението и приложението му), за да се посрещнат нуждите на новата епоха (ср. с Римляни 4:23-24; 15:4; I Коринтяни 9:10; 10:6,11). В Стария завет се показва специална грижа за животните (вж. Изход 21:33,35; 27:10-13; 23:5,12; Второзаконие 5:14; 22:4). Исус споменава грижата за животните (Лука 13:15; 14:5, където прилага равинския принцип за

„леко и тежко“). С това не се има предвид, че Бог не се интересува от животните. По-скоро се казва, че Той проявява грижа и за хората, а в настоящия контекст – в частност за служителите на благовестието (ср. с I Тимотей 5:18). Тук има връзка с Матей 6:26-34. Исус използва Божията грижа за природата като начин да затвърди истината за това, че Бог Отец ще проявява грижа най-вече за създадения по Негов образ човек. Това е характерна равинска техника, позната с наименованието „от по-малкото към по-голямото“ или „леко и тежко“, какъвто е един от принципите на Хилел (вж. Aboth. de Rab. Nathan XXXVII; Tosefta Sanhedrin с. 7). Не забравяйте, че Павел се е обучавал при равина Гамалиил (Деяния 5:34; 22:3). Вж. III Приложение (Равинска херменевтика) към Коментара върху Посланието до евреите на www.freebiblecommentary.org.

9:10

NASB „Или говори изобщо заради нас? Да, това заради нас е писано“
NKJV „Или дали го казва изцяло заради нас? Заради нас без съмнение е писано“
NRSV „Или дали не говори напълно заради нас? Наистина е написано заради нас“
TEV „Дали всъщност не е имал предвид нас? Разбира се, че е писано за нас“
NJB „или не се ли казва изцяло заради нас? Ясно е, че е писано заради нас“

Няколко пъти Павел утвърждава, че Старият завет е писан като пример за новозаветните вярващи (Римляни 4:23-24; 15:4; I Коринтяни 9:10; 10:6,11). Равинското обучение на Павел го е подготвило как да прилага Закона в съвременна обстановка. Тук той използва равински аргумент, познат като „леко и тежко“ или „от по-малкото към по-голямото“.

Според контекста на Второзаконие 25:4 подобно приложение би изглеждало неясно и ненужно. Тогава херменевтичният въпрос би бил: „Дали Павел използва оригиналното намерение на боговдъхновения автор?“ Отговорът очевидно е отрицателен! Дали обаче той използва валидно приложение на даден принцип? Павел също е боговдъхновен! Той съзира истината на равнище, до което ние нямаме достъп. Ние обаче не сме боговдъхновени, но пък имаме просветлението от Духа. Съвременните тълкуватели не могат да възпроизведат с лека ръка методите на херменевтика на новозаветните автори. Следователно е по-добре да ги оставим самите тях да говорят, а себе си – да ограничим до историко-граматическия подход, който издирва намерението на оригиналния автор като определящо за тълкуването, докато в същото време допускаме различните приложения, които са свързани с първоначалното намерение! Вж. СПЕЦИАЛНИТЕ ПОНЯТИЯ: ПРОСВЕТЛЕНИЕ и БОГОВДЪХНОВЕНИЕ към I Коринтяни 2 глава.

9:11 „ако... ако“ Тук и двете изречения са условни, от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели.

Истинският въпрос е кои са другите хора, които са претендирали за правото да получават подкрепа от коринтската църква. Дали става дума за пътуващи проповедници с еретично учение или за хора от ръководството на самата църква? Може да се отнася за другите местни водачи, които не допускат църквата да ги подкрепя (вж. превода на J.V. Phillips).

☐ **„ние сме посели... пожънем“** В Стария завет селскостопанският сезон на жетвата става и духовен принцип (вж. Йов 4:8; Притчи 22:8; Осия 8:7; Агей 1:6; Йоан 4:37; I Кор. 9:11; II Кор. 9:6,10; Гал. 6:7-9).

☐ **„земното“** Буквално тази дума е *ta sarkika* („плътските неща“). Тук обаче се използва не в греховен смисъл, а по-скоро във физически смисъл – нещата, от които имаме потребност, за да оцелеем в този свят (вода, храна, подслон, облекло и т.н.; вж. Римляни 15:27).

9:12 „Ако“ Още едно условно изречение от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели. Други водачи са упражнявали това право (*exousia*) да се ползват с материални компенсации.

☐ **„ние повече“** Препратка към факта, че Павел е основал тази църква. Той е своего рода техен духовен баща (вж. 4:15). Сега те отхвърлят неговите духовни права (I Коринтяни 9:11; Римляни 15:27), докато в същото време позволяват на други да изискват материална компенсация.

☐ **„гърпим всичко“** Метафорична употреба на гръцката дума „покрив“, която означава „покривам“, „скривам“ или „понасям“ (вж. I Коринтяни 13:7).

■ „спънка“ Силен термин от военното дело. Думата се използва да разрушаване на път, за да не може неприятелят да премине по него.

■ „благовестието на Христос“ Думата буквално означава „добра новина“. Включва няколко неща:

1. най-напред лоша вест за греха и бунта на човека;
2. Божията благодатна промисъл за справяне с греха (смъртта на Христос);
3. отворена покана за всекиго да приеме Божията промисъл чрез покаяние и вяра.

Благата вест за Исус Христос включва три аспекта:

1. приемане на личност (Исус);
2. вяра в определени истини (Новия завет);
3. живот, изразяващ тази личност (христоподобие).

Ако някой от тези три аспекта се подценява, благовестието вече е разрушено!

9:13 „тези, които свещенодействат, се хранят от храма“ Става дума за свещениците и левитите в Стария завет (Левит 7:6,8-10,14,28-36; Второзаконие 18:1). Павел използва понятие, което се среща в Септуагинта за действията на свещениците (Числа 3:7; 8:15), както и за работата изобщо (Битие 2:5,15; 3:23; 4:2,12; 29:27). Павел гледа на своето благовестителско служение като свещеническа дейност (Римляни 15:16).

9:14 „Също и Господ е наредил така“ Вероятно препратка към думите на Исус в Матей 10:10 и Лука 10:7. Павел винаги се старее, когато е възможно, да прави препратки към ученията на Исус.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 9:15-18

¹⁵ Но аз не съм използвал нито една от тези наредби, нито пиша това, за да се направи така и за мен, защото за мен е по-добре да умра, отколкото някой да ощети похвалата ми. ¹⁶ Защото, ако проповядвам благовестието, няма с какво да се похваля, понеже това ми се налага от необходимост и горко ми, ако не благовествам. ¹⁷ Защото, ако върша това доброволно, имам награда, но ако го върша от принуждение, то само изпълнявам повереното ми настойничество. ¹⁸ Тогава каква е моята награда? Тази – като благовествам, да мога да направя евангелието безплатно, така че да не използвам напълно своето право в благовестието.

9:15 „Но аз не съм използвал нито една от тези наредби“ Тук глаголът е в перфектно време, среден залог, изявително наклонение. Павел никога не е приемал финансово възнаграждение от коринтската църква. Вероятно причината е, че в църквата е имало хора, които са се възползвали от всеки повод, за да го нападат. Той е приемал средства от църквите във Филипи (вж. I Кор. 4:15) и в Солун (вж. II Кор. 11:9). Но дори и в тези случаи се е съгласявал на тяхната помощ едва впоследствие, а не докато е бил сред тях.

■ „за мен е по-добре да умра“ Колко силно е това твърдение в контекста на неговия отказ да получава от коринтската църква каквато и да е финансова компенсация! Тук е наличен и граматически проблем, свързан с разнотечене в гръцките манускрипти. По този въпрос Павел е особено емоционален. Той приема пари и подкрепа от църквата във Филипи (Фил. 4:15) и Солун (II Кор. 11:9). Тогава защо отказва на коринтската църква? Очевидно причината е, че някаква групичка или отделни лъжеучители сред коринтяните са го атакували по този въпрос в личен план.

Мисълта на Павел сякаш увисва в средата на изречението след думата „отколкото“. Обърнете внимание как NRSV и NET поставят тук тире, докато NJB използва многоточие в опитите си да изразят граматичното прекъсване на мисълта. По какъв начин това прекъсване въздейства на следващата фраза, не е напълно сигурно. Изглежда апостолът иска да каже, че не би приел пари от коринтската църква. Но така и не го казва изрично! Целият пасаж е наситен с емоционалност. Павел не само ги поучава, а и реагира с болка и дори умоляване. Неговият живот онагледява този принцип (всичко, винаги, с всекиго – за благовестието; вж. II Коринтяни 4:5-12; 6:3-13; 11:16-33)!

Изключително трудно е да тълкуваме писмото на Павел, при положение че не разполагаме: (1) с писмото от църквата към него; нито (2) с конкретна информация за местната обстановка.

9:16 „ако... ако“ Изреченията тук са в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие.

☐ **„това ми се налага от необходимост и горко ми, ако не благовествам“** Павел се чувства длъжен да проповядва поради специалното призвание, което е получил по пътя към Дамаск от Христос (Деяния 9:15; Римляни 1:14). В някакво отношение той прилича на древния пророк Еремия (вж. Еремия 20:9). Изпитвал е необходимост да проповядва благата вест (Деяния 4:20).

9:17 „ако... ако“ Тук условните изречения са от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели.

☐ **„изпълнявам повереното ми настойничество“** Тук глаголят е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение. Работниците на благовестието имат както заветна привилегия, така и страховита отговорност (вж. I Коринтяни 4:1; Галатяни 2:7; Ефесяни 3:2; Колосяни 1:25). Вж. по-пълната бележка върху настойничеството към I Коринтяни 4:1.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 9:19-23

¹⁹ **Защото, въпреки че съм свободен от всички хора, аз сам станах роб на всички, за да спечеля още повече хора.** ²⁰ **За юдеите станах като юдеин, за да спечеля юдеи; за тези, които са под закон, станах като под закон – въпреки че сам аз не съм под закон – за да спечеля онези, които са под закон;** ²¹ **на тези, които нямат закон, станах, като че нямам закон – въпреки че не съм без закон пред Бога, а съм под закона на Христос – за да спечеля онези, които нямат закон;** ²² **за слабите станах слаб, за да спечеля слабите. За всички станах всичко, така че по всякакъв начин да спася неколцина.** ²³ **И това правя заради благовестието – за да участвам и аз в него.**

9:19 „въпреки че съм свободен от всички хора“ Ето го акцента върху истинската свобода на вярващия човек (I Коринтяни 9:1; 10:29; Галатяни 5:13). Мартин Лутер пише: „Християнинът е свободен господар над всички неща и подчинен никому. Християнинът е слуга във всички неща и подчинен всекому.“ Вж. бележките върху Римляни 14-15 глави и върху I Коринтяни 6:12.

☐ **„аз сам станах роб на всички“** Ето го акцента върху истинската отговорност на вярващия човек (Римляни 14:1—15:13; II Коринтяни 4:5). При положение че Павел е слуга на Христос, той е слуга и на всички хора, които Христос е дошъл да спаси – както на вярващия, така и на невярващия.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтяни 4:1.

☐ **„за да спечеля още повече хора“** Думата *kerdainō* буквално означава „печеля“. Използва се с различни значения в Новия завет. В настоящия контекст апостол Павел я прилага в благовестителски смисъл (вж. I Коринтяни 9:19,20,21,22; I Петър 3:1). Това е истинската цел на нашите действия (I Коринтяни 9:22-23). Целенасоченото благовестване във всяка област на живота (и то не просто чрез някаква конкретна методика) е разковничето за баланса между свободата и отговорността на християнина.

9:20 Този стих хвърля светлина върху мотивацията на Павел. Основната му грижа е благовестието (вж. 9:20-23; 10:31-33). По тази причина именно той обрязва Тимотей, за да може да работи сред юдеи (Деяния 16:3), но отказва да обреже Тит (Галатяни 2:3-5), за да не компрометира свободата на евангелието сред езичниците.

☐ **„въпреки че сам аз не съм под закон“** Интересно е, че *Текстус Рецентус* (или т.нар. „западен текст“), който е известен с тенденцията да добавя вметки към текста, не включва тази очевидно оригинална фраза. Тя е налична в гръцките манускрипти P⁴⁶, κ, Α, Β, С, D*, F, G, P, както и във Вулгата, сирийските, коптските и арменските преводи. Трябва да направим връзка между тези думи на апостол Павел и изявлението на Исус в Матей 5:17-20. Павел не отменя Мойсеевия закон, а по-скоро търси изпълнението му в Христос. Законът не е средство за спасение, но продължава да бъде (1) истинно откровение на Бога и (2) изражение на Божията воля за човека в обществото. Той функционира в прогресивното осветение, но не и в оправданието на грешника. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 9:9.

9:21 „под закона на Христос“ Това е новозаветният начин да се говори за „новия завет“, за който става дума в Еремия 31:31-34. Павел и Яков използват няколко синонимни фрази („законът на Духа на живота, Римл. 8:2; „законът на Христос“, Гал. 6:2; „свършеният закон на свободата“, Яков 1:25; 2:12; „царският закон“, Яков 2:8).

9:22 „за слабите станах слаб, за да спечеля слабите“ Значението на думата „слаб“ тук не е сигурно, понеже в контекста на посланието се използва за свръхпредпазливите и суеверни християни (I Коринтяни 8:7,10). Може да се отнася за суеверни езичници (I Коринтяни 9:21). Преводът на Уилямс дори превежда тази дума „свръхпредпазливите“, което сякаш е добро попадение. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАБОСТ към II Коринтяни 12:9.

■ **„За всички станах всичко, така че по всякакъв начин да спася неколцина“** Обърнете внимание колко пъти Павел говори за „всички“, „всичко“, „всякакъв“ (форми на думата *pas*) в тази фраза. Неговото вътрешно „аз“ се трансформира от себечетричност към посвещение на благата вест. Той е свободен да служи на Христос, да служи на благовестието, да служи на Царството (Римляни 6:11; 7:4). Гъвкавостта, целеустремеността и любовта са ключови аспекти в живота и служението на Павел!

Съзнанието на апостола неизменно е върху споделянето на благата вест (вж. Римляни 11:14; I Коринтяни 1:21; 7:16; 10:31-33; I Тимотей 1:15). Тази последна фраза обаче дава и един тъжен намек, че не всички, които са го слушали, всъщност са се обърнали към вратата след неговото послание. Защо се получава така, че някои хора слушат (с духовни уши) и приемат, а други отказват – това е огромната тайна на Божия избор и свободната воля на човека!

9:23 Този стих е обобщение и преход към следващата мисъл. Той може да се обвърже както към 19-22 стихове, така и към 24-37 стихове. Възможно е и да бъде оставен като самостоятелен абзац. При всички случаи в този стих не се говори за спасение чрез добри дела. Павел получава спасението си не защото е благовествал. Тъкмо обратното. Той благовества, понеже е приел вестта в живота си и е наясно колко огромен мир носи тя и колко наложително е да бъде споделена с всички.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 9:24-27

²⁴ Не знаете ли, че тези, които тичат на игрището, всички тичат, а само един получава наградата? Тичайте така, че да я получите. ²⁵ А всеки, който се състезава, се въздържа във всичко. Те вършат това, за да получат тленен венец, а ние – нетленен. ²⁶ Затова, аз така тичам – не като към нещо неизвестно; така удрям – не като че бия въздуха; ²⁷ а уморявам тялото си и го поробвам, да не би проповядвайки на другите, аз самият да стана неодобрен.

9:24 „всеки, който се състезава, се въздържа във всичко“ Павел прилага метафора от света на спорта. На всеки две години в град Коринт се провеждат т.нар. Истмийски игри. Акцентът в този 25 стих е върху това, че сериозните атлети се състезават на предела на силите си, а не с половинчати старания (ср. с Евреи 12:1-3). Християнинът се състезава не за да придобие спасение, а понеже е бил спасен.

В Христос ние сме спечелили състезанието. Сега тичайте в състезанието заради Христос!

■ **„тленен венец“** Победителите в Истмийските игри на град Коринт са получавали венци от борови клонки (докато в Атина венецът е бил от маслинен клонки, а в Делфи – лавров венец). Вярващите хора според Новия завет получават няколко вида венци: (1) на радостта (I Сол. 2:19); (2) на правдата (II Тим. 4:8); (3) на живота (Яков 1:12; Откр. 2:10); (4) на славата (I Пет. 5:4). Тези венци никога не повяхват. Може ли посвещението и ентузиазмът на вярващия човек да са по-малки от тези на спортиста? Спортистите се надпреварват за неща, които не са трайни. Ние обаче се стремим към онова, което не може да повехне!

9:26-27 „тичам... удрям... бия“ С тези спортни метафори се онагледява необходимостта от строга дисциплина и самоконтрол. Животът на християнина действително подлежи на определени правила и изисквания. Те се отнасят за наградите, а не за спасението. Павел може многократно да е посещавал спортни събития, понеже редовно превежда примери от тази сфера по отношение на християнския живот.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СТЕПЕНИ НА НАГРАДИ И НАКАЗАНИЯ SPECIAL TOPIC: DEGREES OF REWARDS AND PUNISHMENTS

- A. Подходящият и неподходящият отклик към Бога се основава на познание. Колкото по-малко е това познание, толкова по-малка е отговорността на човека. Обратното също е вярно (Лука 12:45).
- B. Знанието за Бога идва по два основни начина
1. Творението (вж. Псалм 19; Римляни 1-2 гл.)
  2. Писанията (вж. Псалми 19,119; Исус според Новия завет)
- C. Старозаветни свидетелства
1. награди
    - a. Битие 15:1 (обикновено се свързва със земна награда, земя и синове)
    - b. Левит 26:1-13; Второзаконие 28:1-14,58-68 (покорството води до благословения)
    - c. Даниил 12:3
  2. наказания – Левит 26:14-39; Второзаконие 27:15-26; 28:15-47 (непослушването в завета води до проклятия)
  3. Старозаветният модел на награждаване за лична, заветна праведност се променя заради човешкия грях. Тази модификация е видна в книгата Йов и в Псалом 73 („двамата пътя“; ср. с Втор. 30:15,19; Псалом 1). Новият завет променя фокуса от този свят към идващия (вж. Проповедта на планината, Матей 5-7 гл.).
- D. Новозаветни свидетелства
1. награди (освен спасението)
    - a. Марк 9:41
    - b. Мат. 5:12,46; 6:1-4,5-6,6-18; 10:41-42; 16:27; 25:14-23
    - c. Лука 6:23,35; 19:11-19,25-26
  2. наказания
    - d. Марк 12:38-40
    - e. Лука 10:12; 12:47-48; 19:20-24; 20:47
    - f. Матей 5:22,29,30; 7:19; 10:15,28; 11:22-24; 13:49-50; 18:6; 25:14-30
    - g. Яков 3:1
- E. За мен единствената смислена аналогия е взета от операта. Аз не ходя на оперни представления и затова не ги разбирам. Колкото повече интерес проявявам към трудния и заплетен сюжет, музика и танц, толкова по-високо ще мога да оценя представлението. Смятам, че небето ще бъде върхът на нашето духовно преживяване, но делата ни в настоящето ще определят доколко ще се наслаждаваме на това върховно изживяване.
- Следователно, знанието и откликът на това знание определят наградите и наказанието (вж. Мат. 16:7; I Кор. 3:8,14; 9:17,18; Гал. 6:7; II Тим. 4:14). Има един духовен принцип – ние жънем каквото сме посели! Някои сеят повече и жънат повече (вж. Мат. 13:8,23).
- F. „Венецът на правдата“ е наш заради завършеното дело на Исус Христос (вж. II Тим. 4:8), но забележете, че „венецът на живота“ е обвързан с устояването по време на изпитания (вж. Яков 1:12; Откровение 2:10; 3:10-11). За християнските водачи „венецът на славата“ е свързан с техния начин на живот (вж. I Петър 5:1-4). Павел знае, че притежава неувяхващ венец, но упражнява съвършена самодисциплина (вж. I Кор. 9:24-27).
- Тайната на християнския живот се състои в това, че евангелието е напълно достъпно заради завършеното дело на Христос, но откликвайки на Божията покана в Христос, ние трябва да откликнем и на Неговата сила за християнски живот. Християнският живот е свръхестествен както и спасението, но ние трябва да го приемем и да стоим верни в него. Тайната на наградите и сеенето/жетвата се свежда до парадокса на благата вест: не плащаме нищо, но плащаме всичко!
- Ние се спасяваме не чрез добри дела, а за добри дела (вж. Ефесяни 2:8-10). Добрите дела са доказателство, че Го познаваме (вж. Матей 7 гл.). Човешката заслуга в областта на спасението води до погубел, но благочестивият живот, който произтича от спасението, получава награда.

9:27 „уморявам тялото си“ Глаголът „уморявам“ буквално означава „удрям в лицето точно под очите“. Във фигуративен смисъл той се среща в Лука 18:5.

Павел говори за себеобузданието в християнския живот с пределна сериозност. Само по себе си тялото не е нещо зло. То е бойното поле на изкушенията. Ако вярващите не обуздават плътта си, скоро тя започва да ги контролира (Римляни 8:1-11). Тук не става дума за еднократна и лека победа. Това е маратон на самодисциплина за каузата на Христос. Самоконтролът е последната добродетел в плода на Духа (Гал. 5:23).

Думата „тялото“ (*sōma*) се отнася за целия човек. Това понятие описва един от трите аспекта на човека. Често се използва като заместител на цялата личност (I Кор. 7:4; 13:3; Римл. 12:2; Фил. 1:20). Библията представя човека като единство (вж. Битие 2:7), а не като дихотомия или трихотомия. Вж. George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, pp. 464-466. Вж. бележката към 7:34.

NASB, NKJV „така че... самият аз да не бъда дисквалифициран“
NRSV „самият аз да не остана дисквалифициран“
TEV „за да се предпазя от дисквалифициране“
NJB „аз самият може да бъда дисквалифициран“

Понятието „дисквалифициран“ е метафора, заимствана от случаите, когато даден спортист нарушава правилата на игрите и поради това го лишават от право да продължи състезанието (I Тим. 6:12; II Тим. 4:7). Идва от корена на думата „проверявам, изпитвам“ с цел одобрение (*dokimazōi*), но с отрицателна представка „алфа“ (вж. II Коринтяни 13:5).

Тук не става дума за спасението на Павел (макар че с това значение думата действително се използва във II Тимотей 3:8), въпреки че предходният абзац изглежда говори за това (I Коринтяни 9:19-23). Подобно приложение би било в нарушение с редица други доктринални учения на апостол Павел – особено тези в Римляни и Галатяни. В настоящия контекст Павел споделя опасенията си да не бъде дисквалифициран и отхвърлен като прогласител на благовестието. В Новия завет виждаме неколцина, които са били отстранени от това служение (вж. I Коринтяни 15:12; I Тимотей 1:20; II Тимотей 4:10). Павел настоява, че благата вест следва да носи плодове от новоповярвали хора и новоосновани църкви.

Физическите тренировки на младежите за участие в елински спортни игри се споменава в: (1) *Ars Poetica*, 412, както и в: (2) *Ad Martyres*, 3. Тази подготовка включва десет месеца интензивни физически упражнения, специални диети, както и обществено уединяване и ограничения. Този текст обаче може да се разглежда и по друг начин (вж. Kaiser, Davids, Bruce and Branch, *Hard Sayings of the Bible*, p. 683):

„В този текст авторът показва баланс на страниците на Новия завет. Новозаветните автори пишат, водени от личното си преживяване на Христовата благодат и на убежденията си, че отиват към едно по-велико наследство на небесата. В същото време те пишат и с тревогата, че самите те или техните читатели биха могли да отстъпят и да изгубят онова, което вече притежават. При положение че хората следват Христос, новозаветните автори никъде не изразяват надежда, че без покаяние такива хора ще влязат в небето. Това напрежение ни отрезвява, но без да произвежда страх. То се вижда у Павел (I Кор. 9:27; Гал. 5:2,7-10; Фил. 3:12; II Тим. 4:7, който понякога описва напрежението в собствения си живот, а понякога пише за други), у Яков (Яков 5:20, където целта на посланието е да спасява грешник [тоест вярващ, който се е обърнал от света] от смъртта), у Юда (Юда 23 ст.) и у Йоан (I Йоан 5:15-16, където акцентът е върху това, да се молим за хората, преди да извършат „смъртен грях“). Призивът към съвременния читател е да приеме сериозно това предупреждение и да подражава на онези, които чрез вяра и търпение наследяват обещаното (Евреи 6:12), така че самият автор да може да каже и за нас: „Убедени сме в по-добри неща във вашия случай – неща, които съпътстват спасението.“

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. По какъв начин 9 глава се отнася към 8 глава?
2. Уместно ли е проповедникът да получава издръжка от църквата?
Ако да, защо Павел е отказвал коринтската църква да го подкрепя?
3. По какъв начин Павел може да се отнася различно към различните групи хора, без това да означава, че се държи лицемерно?
4. В 24-27 стихове се акцентира на спортната метафора. По какъв начин тази метафора се отнася за собствения ни живот като християни?

І Коринтяни 10 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
				Храна, принасяна на лъжливи богове (8:1—11:1)
Предупреждение срещу идолопоклонството	Примери от Стария завет	Предупреждение срещу надменността	Предупреждение срещу идолите	Предупреждение и уроци от историята на Израил
10:1-13	10:1-13	10:1-5	10:1-5	10:1-13
		10:6-13	10:6-10	
			10:11	
	Свободни от идолопоклонство	Приложение: ново жертване на идоли	10:12-13	Жертвени празници: никакъв компромис с идолопоклонство
10:14-22	10:14-22	10:14-22	10:14-17	10:14-22
			10:28-22	
Всичко правете за славата на Бога	Всичко за славата на Бога	Принципи: свободата и отговорността към другите		Храна, жертвана на идоли: практически решения
10:23—11:1	10:23—11:1	10:23-30	10:23-24	10:23—11:1
			10:25-26	
			10:27-29a	
			10:29b-30	
		10:31—11:1	10:31—11:1	

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА 10:1—11:1

- A. Осма, девета и десета глави са неразривно свързани в опита да се установи баланс по темата за свободата и отговорността на християните в любов. Павел се фокусира не върху твърди и тежки правила, а върху приоритетите на междуличностните взаимоотношения, които укрепват вярващите и привличат невярващите хора към Исус.
- B. Споменаването на Господнята трапеза в 14-17 стихове по-късно ще се разработи допълнително в 11:17-34.
- C. Възможно е в 14-22 стихове Павел да се обръща към „слабите“ вярващи, докато в 23-33 стихове да говори на „силните“ във вярата. Ако структурата не е такава, тогава остава открит въпросът как тези два текста не си противоречат взаимно: според 14-22 ст. не трябва да консумираме храна, която е жертвана на идоли; а според 23-33 ст. можем да я ядем, стига някой да не го постави под въпрос. Може би първият текст се отнася за публични трапези в езически храмове, докато вторият касае частна вечеря у дома.
- D. Елингвурт и Хатън предлагат интересна структура на I Коринтяни 10:1-13 (вж. Ellingworth and Hatton, *Handbook on Paul's First Letter to the Corinthians*, UBS, p. 214):
- „Общата структура изглежда е следната:
- I. Въведение – 1а ст.
  - II. Положителни аспекти
    - A. Четири положителни примера от Стария завет – 1б-4 ст. (като последният пример се разгръща в 4б ст.).
    - B. Заключение, извлечени от положителните примери – 5 ст.
    - C. Приложение за читателите – 6а ст.
  - III. Отрицателни аспекти
    - A. Пет отрицателни примера от Стария завет – 6б-10 ст.
    - B. Приложение за читателите – 11-13 ст.
- Думата „всички“ се повтаря цели пет пъти в 1-4 стихове, като с това се поставя сериозен акцент върху факта, че всички израилтяни са споделяли закрилата и благословенията на Бога по време на Изхода и на последвалите години скиталчество в пустощта. Тази дума е в контраст с „повечето от тях“ (5 ст.) и „някои от тях“ (7-10 ст.).“

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 10:1-5

¹ Не искам, братя, да не знаете, че нашите бащи са били всички под облака и всички са минали през морето, ² и всички в Мойсей са се кръстили в облака и в морето, ³ и всички са яли една и съща духовна храна, ⁴ и всички са пили от едно и също духовно питие, защото пиеха от духовната Канара, която ги придружаваше – и тази Канара беше Христос. ⁵ Но въпреки това в повечето от тях Бог не благоволи, защото ги измори в пустинята.

10:1 „Не искам, братя, да не знаете“ Тази фраза е художествен прием, който често се използва от Павел при въвеждане на някакво заключение (вж. Римляни 1:13; 11:25; I Коринтяни 10:1; 12:1; II Коринтяни 1:8; I Солунци 4:13).

■ **„нашите бащи“** Става дума (1) за повярвали юдеи в църквата или (2) за новозаветни езичници, които са били присадени към маслиненото дръвче Израил (ср. с Римляни 10 гл.; Галатяни 6:16) и сега вече са едно с Христос (Ефесяни 2:11—3:13).

■ **„всички“** Тази всеобхватна дума (*pantes*) се среща два пъти в 1 стих и по един път съответно във 2, 3 и 4 стихове. Чрез нея се илюстрира единството на всички израилтяни в преживяването на благодатта и на осъжденията на Бога през периода на скиталчество в пустинята (вж. Числа).

■ „под облака“ Неповторимият символ на присъствието на ЯХВЕ. Равините го наричат облака на славата *шекина* (Изход 13:21-22; 14:19). Еврейската дума *шекина* означава „обитавам с“. ЯХВЕ обитава с хората си по време на периода на осъждане по толкова близък и грижовен начин, че равините дори започват да определят този период между ЯХВЕ и Израил като „меден месец“.

■ „всички са минали през морето“ Става дума за разделянето на Червено море от страна на ЯХВЕ (букв. думата „червено“ означава „тръстика“ или „плевел“). Съвременните изследователи не са напълно единни за кое конкретно водно място става дума. Същото понятие *yam suph* се използва в Стария завет (1) за Залива Акаба (Изход 21:4; Втор. 2:1; III Царе 9:26; Еремия 49:21); или (2) за Индийския океан. Очевидно иде реч за тайнствени води някъде на юг. Любопитно е, че „водата“ не е едно от нещата, за които се казва, че е сътворено от Бога в Битие 1 глава. Месопотамските митове за сътворението на света често говорят за „водите“ (както солени, така и сладки) като богове, които желаят да унищожат човека. ЯХВЕ обаче избавя своя народ от поражение сред водния хаос.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЧЕРВЕНО МОРЕ SPECIAL TOPIC: THE RED SEA

I. Името

A. Буквално името е *Yam Suph*.

1. „море от бурени“ или „море от тръстики“ (египетски корен)
2. „море в края [на земята]“ (семитски корен)

B. Може да се отнася за:

1. солена вода – III Царе 9:26 (залив Акаба); Йона 2:5 (Средиземно море)
2. прясна вода – Изход 2:3; Исаия 19:6

C. В Септуагинта е първото място, където се споменава за „червено море“. Възможно е онези преводачи да са имали предвид Едомско море (червено). Наименованието прониква в латинската Вулгата и впоследствие в английските преводи чрез KJV.

II. Местоположение

A. Има няколко водни басейна, които се отъждествяват с това име.

1. тесният воден басейн между Египет и Синайския полуостров с дължина около 315 км (днес: Суецки залив);
2. водният басейн между Синайския полуостров и Арабия с дължина около 160 км (днес: залив Акаба).

B. Възможно е да касае плитката блатиста част на североизточната делта на река Нил в близост до Танис, Зоан, Аварис, Рамзес, която се намира на южното крайбрежие на езеро Менцале (блатист район).

C. Възможно е да се използва метафорично за водите на юг, като в някои случаи това словосъчетание се отнася за последното море (на земята). Тоест може да касае:

1. съвременното Червено море (Суецки залив или залив Акаба); вж. III Царе 9:26);
2. Индийския океан (вж. Херодот 1.180);
3. Персийския залив (вж. Йосиф Флавий).

III. *Suph* в Числа 33 гл.

A. Според Числа 33:8 водният басейн, който се разделя по чудотворен начин, е наречен *suph* (BDB 693 I, „тръстики“ или „бурени“).

B. Според Числа 33:10-11 израилтяните са се установили край *yam suph* (море от тръстики/бурени).

C. Има два различни водни басейна:

1. Първият не е Червено море (Суецки залив).
2. Вторият би могъл да е Червено море (Суецки залив).

D. Понятието *suph* се използва в Стария завет по три начина:

1. водният басейн, разделен от ЯХВЕ, за да преминат израилтяните, където египетските войски се издавят;
  2. северозападното продължение на Червено море (Суецки залив)
  3. североизточното продължение на Червено море (залив Акаба)
- Е. *Yam Suph* не означава „тръстиково море“, понеже:
1. не е имало и няма тръстики в Червено море (водата е солена);
  2. предполагаемата египетска етимология се отнася за земя, а не за море.
- Ф. *Suph* може да идва от семитския корен „край“ (BDB 692) и да се отнася до тайнствени непознати води някъде на юг (вж. Bernard F. Batts, “Red Sea or Reed Sea? What Yam Suph Really Means”, in *Approaches to the Bible*, vol. 1, pp. 291-304).

10:2 „всички в Мойсей са се кръстили“ Гръцките ръкописи съдържат вариации между страдателен залог (напр. MSS κ , A, C, D) и среден залог (MS B). На мен ми се струва, че според контекста по-удачният вариант е средният залог. Той акцентира върху съзнателното решение на израилтяните да следват Мойсей и върху историческия факт, че според юдейската практика прозелитът се е кръщавал сам. Самата фраза не е никак обичайна за Новия завет. Среща се единствено на това място. Предполага паралел между отговорността и привилегиите на Мойсеевия закон (от една страна) и нашият нов завет с Христос (от друга). И двата завета са от Бога и в много отношения са сходни. Тук кръщението се използва като символ за последовател.

Има една равинска традиция, започваща от Хилел (вж. b Ker 9a; bYeb 46a), която обвързва прозелитското кръщение с прекосяването на Червено море. Вж. Richard N. Longenecker, *Biblical Exegesis in the Apostolic Period*, pp. 102-103.

10:3 „духовна храна“ Отнася се както за манната (Изход 16 гл.), така и за пдпдъците (Изход 16:13; Числа 11:31-32) – т.е. за свръхестествените прояви на Божията грижа през пустинното скиталчество.

10:4 „едно и също духовно питие“ Отнася се за чудодейното подсигуряване на вода в пустинята (Изход 17:6; Числа 20:8 и сл.).

▣ **„пиеха от духовната Канара“** Думата „Канара“ е старозаветна метафора за ЯХВЕ. Поставя акцент върху Божията сила и устойчивост (вж. Второзаконие 32:4,15; Псалом 18:2; 19:14). Използва се също така и за Месианското царство като унищожителна сила (вж. Даниил 2:45).

▣ **„която ги придружаваше“** Изглежда става дума за равинско предание, основано на Изход 17:6 и Числа 20:11 и сл. Според него онази канара е съпътствала израилтяните. Вярвали са, че това е Месията. Това предание изрично се споменава и в Корана.

▣ **„тази Канара беше Христос“** Ето я равинската типология (персонификацията на канарата, заимствана вероятно от Числа 21:17 или Втор. 32:4,15,18,30; вж. *Targum Onkelos* по отношение на Числа 21 гл.). Бог подсигурява животворна вода през скиталческия период в пустинята. Павел съзира аналогия между Божията грижа тогава и животворческото Му подсигуряване за нас сега. Богословието на апостол Павел разглежда Христос като предсъществуващ и като този, който реализира за нас живота и благословенията от Бог Отец. Исус винаги е бил най-пълната проява и Божията грижа и най-голямото благословение за нас от страна на Бог Отец.

10:5 „въпреки това“ Това е гръцката дума *alla*, която изразява силен контраст. Вж. Наблюденията върху контекста на тази глава (199 с.), точка D.

▣ **„в повечето от тях Бог не благоволи“** Твърде меко казано. От цялото онова поколение в пустинята измират абсолютно всички с изключение на двама души. Единствено хората под двайсетгодишна възраст (т.е. прекалено млади, за да се причисляват във войската) заедно с Исус Навиев и Халев (двамата шпиони, които донасят положителни вести) получават привилегиата да влязат в Обещаната земя (Юда 5 ст.).

■ **„защото ги измори в пустинята“** Тази дума предполага, че костите им са били пръснати по протежение на траекторията, по която са вървели (вж. Числа 14:16). Онези хора са избраният народ на Бога и по тази причина Той осъжда тяхното неверие. Онези старозаветни вярващи са виждали чудотворните прояви на Божията грижа и закрила. Те са познавали Неговата воля посредством думите и поведението на водачите, които Бог е поставял над тях (Мойсей, Аарон, Мириам), ала при все това са реагирали с неверие и бунт (вж. Евреи 3-4 гл.).

Току-що апостол Павел е споменал собствените си затруднения да постига самоконтрол (9:24-27). В 11 глава той ще пише за хората, които се опитват да разделят богословското познание от благочестивия живот (гностици и други ерудити). Дори и обичайната трапеза за общение (т.нар. *agape вечеря*) не може да се приема от безбожни вярващи (I Коринтяни 11:27-32). Физическата смърт може да бъде временно наказание от страна на Бога по адрес на непокорните вярващи.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 10:6-13

⁶ Но тези неща бяха пример за нас, за да не жадуваме за злото, както те жадуваха. ⁷ И не бъдете идолопоклонници, като някои от тях, според писаното: „Народът седна да яде и да пие, и стана да играе.“ ⁸ Нито да блудстваме, както блудстваха някои от тях и паднаха в един ден двадесет и три хиляди души. ⁹ Нито да изпитваме Христос, както някои от тях Го изпитаха и погинаха от змиите. ¹⁰ И не роптайте, както роптаеха някои от тях и погинаха от изстребителя. ¹¹ А всичко това им се случи за пример и беше записано за поука на нас, върху които са дошли последните времена. ¹² Затова, който мисли, че стои, нека внимава да не падне. ¹³ Никакво изкушение не ви е постигнало, освен това, което е човешко; но Бог е верен, който няма да допусне да бъдете изкушени повече, отколкото ви е силата, но заедно с изкушението ще даде и изходен път, така че да можете да го издържите.

10:6 „Но“ Английските преводи NRSV, TEV и JB също отбелязват тук нов абзац, показвайки прехода между историческите аналогии и настоящото приложение.

■ **„тези неща бяха пример за нас“** Гръцката дума *typoi* („примери“; от ед.ч. *typos*) притежава широко семантично поле. Може да се отнася до белег от удар. Може да описва физически бой (Матей 24:49; 27:30) или метафора за него (I Коринтяни 8:12).

С течение на времето придобива значение на следата, която се оставя след удар с чук (Йоан 20:25). Тази следа може да се отнася за физически образ, идол (Деяния 7:43), или за отпечатан образ (Деяния 23:25; Римляни 6:17). Оттук започва да се използва като модел (Деяния 7:44; I Петър 5:3; Филипяни 3:17; I Солунци 1:7; II Солунци 3:5; I Тимотей 4:12; Евреи 8:5).

Най-добрите паралели за употребата на понятието в този текст („тип“ в I Кор. 10:6) са I Коринтяни 10:11 и Римляни 5:14. Там думата се отнася за (1) типологичен предварителен образ; (2) фигуративен двойник; (3) символичен пример.

Стихове 6 и 11 напомнят на новозаветните вярващи, че Старият завет за тях все още има духовно значение (Римляни 4:23-24; 15:4; I Коринтяни 9:10; 10:6,11). Откровенията на Бога са вечни, а принципите в Стария завет са валидни и днес.

■ **„за да не жадуваме за злото, както те жадуваха“** Обърнете внимание, че Павел сравнява заветните хора от Стария завет със заветните хора в Новия завет. Злото е проблем и за едните, и за другите. То е способно да ограби живота на човека и близкото му общение с Бога. Злото покварява човешкото битие на всяко равнище. Спасението не ни освобождава от борбата срещу злото (Римляни 7 гл.; Ефесяни 6:10-19). Коринтската църква е в опасност както в сферата на вярата, така и в сферата на практиката. Целта не е информацията, а трансформацията по Божия образ!

Глаголът „жадуваме“ (два пъти в този стих) е силното сложно гръцко понятие *epithumeō*, съставено от предлога „върху“ и думата „впускам се“. Изразява силна емоция, която обзема съзнанието и сърцето на човека. Може да се използва и в положителен смисъл (вж. напр. Фил. 1:23), ала обикновено е в отрицателен (вж. II Тимотей 2:22). Вероятно Павел говори за силните желания и непокорството на израилтяните, които са описани в Числа 11:31-35, тъй като в осми стих прави препратка към Числа 25:8, а в 10 стих препраща към Числа 16:4-5; 17:5,10.

10:7 „не бъдете идолопоклонници“ Тук глаголът е в сегашно време, среден (депонентен) залог, повелително наклонение, с отрицателна частица. Обикновено това означава прекратяване на случващо се действие. Този цитат от Стария завет се отнася за идолопоклонническата вакханалия в Изход 32 глава.

Не е напълно сигурно за какво конкретно идолопоклонство пише тук Павел към коринтската църква. По някакъв начин вярващите са се приближили опасно близо до това, да наранят Бога. Според 7 глава и според историческата обстановка в град Коринт бихме могли да допуснем, че иде реч за езически практики на поклонение, съпроводено с полови контакти. Ако обаче изхождаме от контекста на 8 глава, тогава може да става дума за жертвоприношения пред идоли.

■ **„Народът седна да яде и да пие, и стана да играе.“** Препратка към златния телец на Аарон от Изход 32 глава, когато израилтяните се струпват да празнуват около идола и дори се впускат в определени полови контакти (вж. Изход 32:6,19). Сексуалният контекст на глагола „да играе“ се вижда от това, че същата дума е използвана в Битие 26:8, когато Исаак преспива с Ревека.

10:8 „Нито да блудстваме“ Тук се вижда езическата обстановка на град Коринт, както и склонността на езичниците (включително и на онези, които са повярвали) да се отдават на блудство в името на съответната религия.

■ **„паднаха в един ден двадесет и три хиляди души“** Препратка към Числа 25:1-9. Забелязва се видимо несъответствие между този стих и еврейския текст в Числа 25:9, където е посочена бройката 24 000 души. Едва ли става дума за грешка при преписване. Това несъответствие съществува във всички манускрипти на гръцки език. Възможно е Павел тук да цитира общо, по памет. Това не означава, че липсва боговдъхновение или достоверност, а по-скоро че в древния свят не са държали толкова много на числовата прецизност, както в нашето западно съвремие.

Според Глийсън Арчър (Archer, *Encyclopedia of Bible Difficulties*, pp. 141, 401) старозаветният пасаж, за който тук говори Павел, не е Числа 25:1-9, а по-скоро Изход 32 глава. Той припомня, че 10:7 цитира Изход 32:6, както и че според Изход 32:35 очевидно Бог е поразил неопределен брой израилтяни, за които може да се отнасят тези двайсет и три хиляди души от 10:8. Този прочит определено е възможен според контекста.

10:9 „Нито да изпитваме Христос“ Това е глаголът *peirazō* с представката *ek-*, която го подсилва още (вж. Матей 4:7; Лука 4:12; 10:25). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ГРЪЦКИ ДУМИ ЗА ИЗПИТАНИЕ И ТЕХНИ КОНОТАЦИИ към I Коринтяни 3:13. Коринтската църква се държи по сходен начин с израилтяните в пустинята (Числа 21:5-6). Бог прилага временни осъждения, за да коригира пътищата на Своите люде.

Думата „Господ“ (NASB, TEV, NJB, NIV) се среща в древногръцките ръкописи α , B, C, P и арменския превод на Светото писание. Вероятно тя най-удачно пасва на старозаветната препратка, която се отнася за ЯХВЕ в Числа 21 глава.

Думата „Христос“ (NKJV, NRSV) се среща в манускриптите P⁴⁶, D, F, G, Вулгата и Пешита. Тя най-добре отговаря на конкретната аудитория на Павел.

Въпреки че UBS⁴ по-скоро предпочита варианта „Христос“ тук, поставяйки му рейтинг B (почти сигурно), добра аргументация в полза на варианта „Господ“ може да се намери в: Bart D. Ehrman, *The Orthodox Corruption of Scripture*, pp. 89-90.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ГРЪЦКИ ДУМИ ЗА ИЗПИТАНИЕ И ТЕХНИ КОНОТАЦИИ към I Коринтяни 3:13.

■ **„погинаха от змиите“** Препратка към Числа 21 глава. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОГУБВАНЕ (*APOLLUMI*) към I Коринтяни 8:11.

10:10 „И не роптайте, както роптаеха някои от тях“ Първият глагол е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение, с отрицателна частица. Обикновено това означава прекратяване на случващо се действие. Отнася се за Числа 16:41-50, за което се говори в Числа 17:5,10. Коринтската църква се е научила да мрънка и недоволства подобно на древния Израил.

■ **„изтребителя“** Става дума за чумата от Числа 16:49. Това е богословски прием да се покаже, че и смъртта е в ръцете на ЯХВЕ (вж. Изход 12:23,29; II Царе 24:16; I Лет. 21:15; Евреи 11:28). Не съществува

никаква личност с косачка и качулка! Не съществува случайност, късмет или съдба! Съществува единствено Бог – израилевият Бог, Бащата на Господ Исус Христос. Единствено Той контролира живота и смъртта!

10:11 „им се случи“ Става дума за хората в Стария завет, които са загинали от „изтребителя“.

■ **„пример“** Вж. бележката към I Коринтяни 10:6. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЪЗГЛЕДЪТ НА ПАВЕЛ ЗА МОЙСЕВИЯ ЗАКОН към I Коринтяни 9:9.

■ **„са дошли последните времена“** Тук глаголет е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение. Това е метафора за предсказаната нова епоха (сходна фраза с тази от Евреи 9:26). Вярващите хора живеят в Божието царство, което е обявено още с първото идване на Исус Христос, но ще бъде напълно завършено при Второто идване на Месията. Ние живеем в напрежението между „вече, но още не“.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТОЗИ ВЕК И ИДЕЩИЯТ към I Коринтяни 1:20.

10:12 „който мисли, че стои, нека внимава да не падне“ Надменността и самочувствието у водачите на някои групички в коринтската църква е огромен проблем. Същото е валидно и днес (Римл. 11:20; II Пет. 3:17). Бог е съдил собствения си народ и ще продължи да го прави (Ерем. 25:29; I Пет. 4:17). Самозаблудата е проклятието на религиозните хора! Всички онези, които са изкупени и се намират в Христос, трябва да упражняват бдителност по всяко време срещу тази опасност (вж. I Коринтяни 9:24-27)!

10:13 „изкушение“ Тази дума се използва три пъти в 13 стих. Значението на глагола е „изкушавам с цел да съборя“ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 3:13). Според Новия завет изкушението има три основни източника:

1. падналата в грях човешка природа
2. личностното зло (Сатана или демоните)
3. падналата в грях светска система (вж. Ефесяни 2:1-3; Яков 4:1,4,7).

NASB	„но това, което е обичайно за човека“
NKJV	„освен това, което е обичайно за човека“
NRSV	„това не е общо за всички“
TEV	„от вида, който обикновено идва към хората“
NJB	„никое... не е по-голямо, отколкото може да понесе човек“

Други хора са се изправяли пред същите изкушения като водачите на коринтската църква. Самият Исус също е преживявал и е преодолявал изкушения, характерни за всички човешки същества (Евреи 4:15).

■ **„Бог е верен“** Колко важно описателно твърдение! Библейската вяра почива върху характера на Бога. Нашата надежда е в Неговия благодатен характер, в Неговите сигурни обещания и изкупителни действия.

Този аспект на Божия характер се изразява за първи път във Второзаконие 7:9, който подсилва текста от Второзаконие 5:9-10. Божията справедливост преминава през времето, обхващайки следващите три-четири поколения, докато Божията милост (т.е. Неговата заветна лоялна любов *hesed*) се простира до хиляди поколения. Същото изявление се потвърждава и в Исаия 49:7.

Тази тема е особено значима в писмата до коринтската църква (вж. I Коринтяни 1:9; 10:13; II Коринтяни 1:18; както и I Солунци 5:24; II Солунци 3:3). От християните се очаква да вярват в Божията вяроност, да се доверяват на Божията достоверност. Именно в това е същността на библейската вяра!

NASB	„заедно с изкушението ще даде също и изход, за да можете да го издържите“
NKJV	„заедно с изкушението също ще подsigури изходен път, за да можете да го понесете“
NRSV	„заедно с изпитанието ще даде и изходен път, така че да можете да го издържите“
TEV	„когато сте подложени на изпит, той ще ви даде и сили да го издържите и така ще ви даде изходен път“
NJB	„с всяко изпитание ще произвежда е изходен път, помагайки ви да се справите с него“

Гръцката дума за „изходен път“ се използва за цели войкови единици. Вярващият човек не преминава през изкушенията сам!

Проблемът с този текст е каква е връзката между „ще подсигури изходен път“ и „можете да го издържите“. Дали някои хора получават изходен път, докато други понасят изпитанието? Или Божият изходен път всъщност не е начинът да понесем трудността? Самото изпитание ли престава или вярващите съумяват да се преборят с него посредством вяра? Макар тази неяснота да не може да се разчисти напълно, добрата новина е, че Бог е заедно с нас, когато имаме проблеми (Псалом 23:4). Бог няма никога да ни изостави, нито да ни забрави. Конкретният механизъм на победата не ни се разкрива. Знаем само, че ще има победа!

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 10:14-22

¹⁴ **Затова, възлюбени мои, бягайте от идолослужението.** ¹⁵ **Говоря като на разумни – вие сами съдете за това, което казвам.** ¹⁶ **Чашата на благословието, която ние благославяме, не е ли участие в Христовата кръв? Хлябът, който разчупваме, не е ли участие в Христовото тяло?** ¹⁷ **Защото ние, многото, сме един хляб, едно тяло, понеже всички в този един хляб участваме.** ¹⁸ **Вижте Израил по плът: тези, които ядат жертвите, нямат ли участие в олтара? Тогава какво?** ¹⁹ **Казвам ли аз, че идолът е нещо или че идоложертвеното е нещо?** ²⁰ **Не, но онова, което жертват езичниците, го жертват на демоните, а не на Бога, но аз не желая вие да имате общение с демоните.** ²¹ **Не можете да пиете Господната чаша и чашата на демоните, не можете да участвате в Господната трапеза и в трапезата на демоните.** ²² **Или искаме да подбудим Господа към ревност? Ние по-силни ли сме от Него?**

10:14 „затова“ Павел завършва предходната тема със заключение.

NASB, NKJV „възлюбени мои“
NRSV, TEV, NJB „мои скъпи приятели“

Писмата на Павел до коринтската църква (и до галатяните) са най-строгите му обръщения към която и да е църква. По този начин той иска да им напомни колко ценни са дори и когато им говори с особена строгост (вж. I Коринтяни 4:14; 10:14; 15:58; II Коринтяни 7:1; 12:19).

Тази дума се използва от Бог Отец за Исус (Матей 3:17; 12:18; 17:5). Павел, Петър, Юда и Йоан в своите писма използват това прилагателно, обозначавайки последователите на Исус. Тези хора са „възлюбени“ поради връзката си с Христос. Възлюбени са от Бога, от Исус, както и от новозаветните автори.

☐ **„бягайте от идолослужението“** Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Забележете, че думата „идолослужението“ е с определителен член. Бог подсигурава изходен път, но вярващите хора трябва лично да вземат решение да се възползват от него (6:18). Един от начините да се справяме с изкушението е като бягаме от неговото присъствие. Вярващите не трябва да поставят себе си на арената на изкушението.

В Стария завет думата „идолослужение“ се отнася за поклонение пред образа на езически божества. Днес тя обхваща всяко нещо, което измества Бога в схемата на нашите приоритети (10:7,14). Както казва Исус, където се намира съкровището ти, там ще бъде и сърцето ти (Матей 6:21). Съвременният човек разкрива своите приоритети с парите си, с времето си и с мисловния си живот. Религията често е значима добавка, но не непременно и същностен приоритет. Истинската вяра се занимава не с излишъците, а със същността на живота. Първо послание на Йоан завършва именно с фразата „пазете се от идоли“ (I Йоан 5:21).

10:15 Ето го подхода на Павел към водачеството. Той е Христов апостол, но при все това подтиква тези надменни вярващи сами да преценяват неговите слова (14:39-40). Със сигурност е възможно тук Павел да употребява сарказъм. Същата тази дума („разумни“) той използва в I Коринтяни 4:10 и II Коринтяни 11:10 със саркастична конотация.

10:16 Този стих се състои от два риторични въпроса (макар че TEV ги превежда като изявителни фрази).

☐ **„Чашата на благословието“** Вероятно се отнася за третата чаша при юдейската пасхална служба. Именно с нейна помощ Исус постановява и Господната трапеза.

Думата „благословието“ е *eulogia*. Тя произлиза от глагола *eulogeō*, който буквално означава „хваля“, „ласкава“, „благославям“ или „облажвам“. Вж. бележката към II Коринтяни 9:5. От същия корен произлиза съвременното име Евлоги. Когато постановява това тайнство, Исус взема и чашата, и хляба, отправяйки благодарствена молитва към Бог Отец. Гръцкото съществително за „благодарност“ е *eucharistia*, от което идва и съвременната дума „евхаристия“. В I Коринтяни 14:16 тези две думи се употребяват като синоними.

Интересно е (макар и не толкова важно от богословска гледна точка), че тук обичайният ред на чашата и хляба (ср. с 11:24-27) е обърнат. Въпросът не е в последователността, а по-скоро в отношенията с Христос по време на тази евхаристийна трапеза. Очевиден е контрастът с общуването с други божества на маса.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПАСХА (РЕД НА СЛУЖБАТА) SPECIAL TOPIC: PASSOVER (ORDER OF SERVICE)

- A. Молитва
- B. Чаша с вино
- C. Миене на ръцете от домакина и предаване легена на всички останали
- D. Потопяне хляба в сос от горчиви треви
- E. Агне и основно ястие
- F. Молитва и топене в сос от горчиви треви
- G. Втора чаша с вино и време за въпроси и отговори към децата (вж. Изход 12:26-27)
- H. Изпяване на първата част от Хвалебните псалми (113-114) и молитва
- I. Водещият церемонията подава залък на всеки след измиването на ръцете
- J. Всички ядат до насита; завършват с парче агнешко
- K. Трета чаша с вино след измиването на ръцете
- L. Изпяване втората част от Хвалебните псалми (115-118)
- M. Четвърта чаша с вино

Мнозина смятат, че постановяването на Господнята трапеза става след точка „К“.

■ **„участие“** Това е гръцката дума *koinōnia*, която означава „съвместно участие“. Евхаристийната трапеза акцентира върху общението сега, което сочи към едно по-пълноценно общение в бъдеще.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: *KOINŌNIA* (ОБЩЕНИЕ) към I Коринтяни 1:9.

■ **„в Христовата кръв“** Акцентът тук е върху смъртта на Христос в контекста на старозаветните жертви (вж. Левит 1-7 гл.). Кръвта е символ на живота (Левит 17:11,14).

■ **„Хлябът, който разчупваме“** Едно от образните наименования на Господнята трапеза е „преломяване на хляба“ (Деяния 2:42). Именно с този символ Исус представя Новия завет в собственото си ранено тяло на кръста. Целенасочено Той не поставя в Господнята трапеза присъствие на пасхално агне, което би било символ на старозаветната жертвена система (Изход 12 гл.).

■ **„участие в Христовото тяло“** Символът на фразата е двояк: (1) физическото тяло на Исус Христос, което е пожертвано за човешкия грях; и (2) Неговите последователи, които формират духовното Му тяло – Църквата (която на свой ред в I Коринтяни също има два аспекта – (а) местната църква; и (б) вселенската църква).

10:17 Акцентът тук е върху единството на Христос и Църквата, изразено чрез символиката на Господнята трапеза (един хляб). Същото единство на Христовото тяло се илюстрира в I Коринтяни 12:12-13 във връзка с духовните дарби.

10:18 „Израил по плът“ Буквално фразата е „Израил според плът“ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26). Това е поредният символ (чрез историческа препратка), показващ единството на онези, които вземат участие в Господнята трапеза.

10:19 „Казвам ли аз“ Съчиненията на Павел са сред най-лесните за тълкуване библейски пасажии, понеже той развива мисълта си последователно и логично. Бележите на логиката като тази конкретна фраза дават възможност на съвременния тълкувател да очертава мислите на Павел на ниво абзаци, което е особено важно при интерпретацията на книгите му.

Павел разгръща мисълта си в този контекст с помощта на поредица от риторични въпроси (вж. NASB): в 16 ст. (два); 18 ст. (един); 19 ст. (два или три); 22 ст. (два); 29 ст. (един); 30 ст. (един).

■ **„или че идоложертвеното е нещо“** Като пример за това, как древните преписвачи несъзнателно са нанасяли промени в текста, тази фраза случайно отсъства в най-ранните гръцки манускрипти (P⁴⁶, κ*, A, C). За допълнително информация относно текстуалния критицизъм вж. II приложение.

10:20 „жертват на демоните“ Като отправя поглед към Стария завет, Павел разбира идолопоклонството като нещо, което е свързано не толкова с образа, колкото с вътрешните духовни сили зад физическото творение (вж. Левит 16:8; 12:8; Втор. 32:17; Псалом 96:5; 106:37; Исаия 65:11; Откровение 9:20; 16:14). Зад всяка човешка дейност има духовен план (Втор. 32:8 [LXX]; Даниил 10 гл.; Ефесяни 6:10-18). Въпреки че никъде не се казва изрично, че старозаветните паднали ангели са същите като новозаветните демони и бесове, Павел споменава тези зли духовни сили с различни понятия в Римляни 8:38-39; I Коринтяни 15:24; Ефесяни 1:21; 3:10; Колосяни 1:16; 2:10,15. Павел използва думата „демон“ единствено тук и в I Тимотей 4:1. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЛИЧНОСТНОТО ЗЛО към I Коринтяни 7:5.

**СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ДЕМОНИЧНИЯТ СВЯТ (НЕЧИСТИ ДУХОВЕ)
SPECIAL TOPIC: THE DEMONIC (UNCLEAN SPIRITS)**

- A. Древните народи са анимисти. Те приписват човешки качества на природата, животните и обекти от природата. Животът се обяснява като взаимодействие между хората и тези духовни сили.
- B. Тази персонификация се превръща в политеизъм (много божества). Обикновено демоните (*genii*) се възприемат като по-нисши от божествата или са полубожества (добри или зли), които влияят в живота на отделните хора.
1. Месопотамия, хаос и конфликт
  2. Египет, ред и функционалност
  3. Ханаан, вж. W. F. Albright's *Archaeology u the Religion of Israel*, 5th ed., pp. 67-92
- C. Старият завет не се занимава с темата за по-нисши божества, ангели или демони, сигурно заради стриктния монотеизъм (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МОНОТЕИЗЪМ; вж. Изход 8:10; 9:14; 15:11; Втор. 4:35,39; 6:4; 33:26; Пс. 35:10; 71:19; 86:6; Исаия 46:9; Еремия 10:6-7; Михей 7:18). Той споменава лъжливите божества на езическите религии (*Shedim*, BDB 993; вж. Втор. 32:17; Пс. 106:37) и наименува някои от тях:
1. *Se'im* (сатири или космати демони; BDB 972 III; KB 1341 III; вж. Левит 17:7; II Лет. 11:15; Исаия 13:21; 24:14);
  2. *Lilith* (женски, съблазняващ демон; BDB 539; KB 528; вж. Исаия 34:14)
  3. *Mavet* (еврейска дума за смъртта, използван за ханаанския бог на подземния свят *Mot*; BDB 560; KB 560; вж. Исаия 28:15,18; Еремия 9:21; и вероятно Втор. 28:22)
  4. *Resheph* (напаст, огън, градушка; BDB 958; KB 958; вж. Втор. 33:29; Пс. 78:48; Авак. 3:5)
  5. *Dever* (мор; BDB 184; вж. Пс. 91:5-6; Авак. 3:5)
  6. *Az'azel* (името не е ясно, но вероятно се касае за пустинен демон; BDB 736; KB 736; вж. Левит 16:8,10,26)
- (Примерите са заимствани от *Encyclopaedia Judaica*, vol. 5, p. 1523.)

В Стария завет обаче няма дуализъм и ангелите не са независими от *ЯХВЕ*. Сатана е слуга на *ЯХВЕ* (вж. Йов 1-3 гл.; Зах. 3 гл.), а не независим и самовластен неприятел (вж. А. В. Davidson, *A Theology of the Old Testament*, pp. 300-306).

- D. Юдаизмът се развива по време на Вавилонския плен (586-538 г. пр. Хр.). В богословско отношение той е повлиян от персийския персонифициран дуализъм в зороастрианството, където има добро върховно божество на име *Мазда* или *Ормазд* и негов зъл опонент на име *Ахриман*. Така юдаизмът след Заточението допуска известен дуализъм между *ЯХВЕ* и Неговите ангели (от една страна) и Сатана и неговите демони (от друга).

Юдейското богословие за персонифицираното зло е обяснено и добре документирано тук: Alfred Edersheim, *The Life and Times of Jesus the Messiah*, vol. 2, appendix XIII (pp. 749-863) и XVI (pp. 770-776). Юдаизмът персонифицира злото по три начина:

1. Сатана или *Самаил*
2. злото намерение (*yetzer hara*) в човека
3. Ангелът на смъртта

Едершейм ги определя така (vol. 2, p. 756):

1. Обвинителят
2. Изкусителят
3. Наказващият

Има забележима богословска разлика между виждането на юдаизма след Вавилонския плен и начинът, по който Новият завет представя и обяснява злото.

- E. Новият завет и особено евангелията подкрепят съществуването и опозицията на злите духовни същества по отношение на човека и *ЯХВЕ* (в юдаизма Сатана е враг на човека, но не и на Бога). Те се противят на Божията воля, на Неговото управление и царство.

Исус конфронтира и прогонва тези демонични същества, наречени от хората: (1) нечисти духове (вж. Лука 4:36; 6:18) или (2) зли духове (вж. Лука 7:21; 8:2). Исус ясно разграничава заболяване (физическо и душевно) от демонично обладаване. Исус демонстрира Своята сила и духовно прозрение като разпознава и изгонва тези зли духове. Те често Го разпознават и се опитват да се обръщат към Него, но Исус отрича тяхното свидетелство, изисква от тях да мълчат и ги изгонва. Изгонването на зли духове е белег за победа над сатанинското царство.

В новозаветните апостолски послания има изненадваща липса на информация по този предмет. Изгонването на духове (екзорсизъм) никъде не фигурира сред духовните дарби. Липсва методология и процедури за справяне с тях за бъдещите поколения служители и вярващи.

- F. Злото е реално. Злото е лично. Злото съществува. Не се разкрива нито произходът му, нито целта му. Библията потвърждава съществуването на злото и активно се противопоставя на неговото влияние. Светът не е дуалистичен. Бог изцяло контролира всичко, а злото е поразено, осъдено и един ден ще бъде премахнато от творението.
- G. Божиите хора трябва да се противят на злото (вж. Яков 4:7). Те не може да бъдат контролирани от него (вж. I Йоан 5:18), но може да бъдат изкушавани, което зле да повлияе на тяхното свидетелство (вж. Ефес. 6:10-18). Злото е очевидна част от християнския светоглед. Съвременните християни нямат право да предефинират злото (според демитологизирането на Рудолф Бултман), нито да го обезличават (по социалните структури на Паул Тилих), нито да се опитват изцяло да го обясняват с психологически термини (като Зигмунд Фройд). Влиянието на злото е широко разпространено, но то е поразено. Вярващите трябва да ходят в победата на Христос!

■ „да имате общение с демоните“ Проследете аналогията на Павел. Християните са едно с Христовото тяло (Църквата), понеже са едно с Неговата жертва (разпънатото на Голгота тяло), понеже споделят хляба в Господнята трапеза, който символизира разчупеното Му тяло. Именно по тази причина езичниците, които

участват в яденето на месо, пожертвано на несъществуващ идол, в действителност участват в духовно идолослужение по отношение на демоните зад различните религии. Също както вярващите хора вземат участие в историческите събития на живота на Исус посредством ритуали (напр. Римляни 6 гл.), така и невярващите вземат участие в демоничния свят.

10:21 Фразата се отнася за жертвите и ритуалите на езическите храмове в Коринт. Вярващият не би могъл едновременно да защитава изключителността и уникалността на християнството (т.е. че има един истинен Бог и че Исус е Неговият Месия) и да участва в духовно езическо поклонение. Второто е духовно идолопоклонство!

10:22 „да подбудим Господа към ревност?“ Изглежда тук има препратка към Второзаконие 4:25; 32:16,21; Псалом 78:58 или Исая 65:3. Думата „Господ“ в 21 стих очевидно се отнася до Исус, докато в 22 стих тя се свързва с ЯХВЕ. Този вид прехвърляне е един от начините, по които новозаветните автори утвърждават божествеността на Исус от Назарет.

Думата „ревност“ е силно понятие от сферата на любовта. Ревност можеш да изпитваш единствено спрямо някого, когото обичаш. ЯХВЕ е емоционално обвързан със Своите хора, които отразяват Неговия характер и изразяват Неговото име пред света. Идолопоклонството разрушава това общение и благовестителското му предназначение.

■ **„Ние по-силни ли сме от Него?“** Граматическата структура очаква отрицателен отговор. Текстът допуска, че има две различни групи християни: по-слабите братя (14-21 ст.) и по-силните братя (23-33 ст.). Стих 22 показва колко трудно е да се балансира между мисленето на тези две групи вярващи (вж. също Римляни 14:1—15:13). Павел се опитва да ходи по тънко въже в богословско отношение между два отделни християнски светогледа (касаещи съответно свободата или робството от минали изживявания).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 10:23-30

²³ Всичко е позволено, но не всичко е полезно; всичко е позволено, но не всичко е изграждащо. ²⁴ Никой да не търси своята си полза, а всеки – ползата на другия. ²⁵ Яжте всичко, което се продава в месарницата, без да го изпитвате заради съвестта си; ²⁶ защото „Господна е земята и всичко, каквото има в нея.“ ²⁷ Ако ви покани някой от невярващите и вие желаете да отидете, яжте каквото и да сложат пред вас, без да го изпитвате заради съвестта си. ²⁸ Но ако някой ви каже: Това е било принесено в жертва на идоли; не яжте заради този, който ви го е известил, и заради съвестта. ²⁹ Имам предвид не твоята съвест, а на другия; понеже, защо да се съди моята свобода от друга съвест? ³⁰ Ако аз участвам в яденето с благодарение, защо да ме злословят за онова, за което благодаря?

10:23 Авторът се връща към темата от 6:12 за това, как да се балансира между свободата и отговорността на християнина (ср. с Римл. 14:19). Стихове 23-33 адресират по-силния брат във вярата.

■ **„всичко е позволено“** Два пъти се повтаря тази фраза. Някои преводи я поставят в кавички (NRSV, TEV, NJB), понеже допускат, че това е лозунг на някоя от малките групички в град Коринт или е някаква местна поговорка. Така изглежда еманципираният свят на „силния“ християнин (вж. I Коринтяни 6:12; 10:26; Римляни 14:14,20).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СВОБОДАТА И ОТГОВОРНОСТА НА ХРИСТИЯНИНА SPECIAL TOPIC: CHRISTIAN FREEDOM VS. CHRISTIAN RESPONSIBILITY

A. Римляни 14:1—15:13 се опитва да балансира парадокса между свободата и отговорността на християнина. Темата е едно литературно цяло и се простира от Римляни 14:1 до 15:13.

- В. Централният проблем за написването на тази глава вероятно е напрежението между вярващите евреи и езичници в римската църква. Преди да станат християни, от евреите са имали вътрешен инстинкт да следват правилата, а езичниците – да се предават на аморалност. Не забравяйте, че тази глава е адресирана до искрените последователи на Исус. Тя не е за плътските вярващи (вж. I Кор. 3:1). И евреи, и езичници са максимално мотивирани. Изпадането в крайностите е опасно и в двете посоки. Тази дискусия няма за цел да оспори спазването на закона или да подтикне хората към безотговорност.
- С. Вярващите трябва да бъдат внимателни, когато налагат своите богословски разбирания и етика като стандарт за всички останали вярващи (вж. II Кор. 10:12). Всички вярващи трябва да ходят в светлината на собственото си богословско разбиране, но да помнят, че то не им е спуснато директно от Бога. Все пак вярващите са под влияние на греха. Трябва да се насърчаваме, увещаваме и учим взаимно от Писанията, от здравия разум и от опита си, но винаги да го правим с любов. Колкото повече знаем, толкова повече осъзнаваме колко малко всъщност знаем (вж. I Кор. 13:12)!
- Д. Мотивите и поведението пред Бога са истинското разковниче как да се оценяват действията на братя и сестрата във вярата. Християните ще дават отчет пред Христос за отношението си един към друг (вж. Деяния 15:10,12 и II Кор. 5:10).
- Е. Мартин Лутер пише: „Християнинът е свободен господар над всички неща и подчинен никому. Християнинът е слуга във всички неща и подчинен всекиму.“ Библейската истина често е представена като парадокс, изпълнен с напрежение (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПАРАДОКСЪТ В ПИСАНИЕТО).
- Ф. Тази трудна, но важна тема е в центъра на Римляни 14:1—15:13, а също и в I Коринтяни 8-10 гл. и Колосяни 2:8-23. Полезна книга в това отношение е: Gordon Fee and Douglas Stuart, *How To Read the Bible For All Its Worth*, pp. 75-86.
- Г. Трябва обаче да се отбележи, че плурализъмът между искрените вярващи не е лошо нещо. Всеки вярващ има своите силни и слаби страни. Всеки трябва да се обхожда в дадената му светлина, винаги готов да приема нови прозрения чрез Духа и Библията. Докато сме на земята и гледаме през замъглено стъкло (I Кор. 13:8-13), трябва да се обхождаме с любов (Деяния 15:15), и мир (Деяния 15:17,19), като се изграждаме взаимно. Различията помежду вярващите са отворена врата, през която различните невярващи хора биха могли да намерят път към прошката и възстановяването в Христос. Християнският плурализъм, когато е в определени библейски граници, е добро нещо за благовестието!
- Н. Определенията „силен“ и „слаб“, дадени от Павел, сякаш внушават определени предубеждения у самите нас. Апостолът едва ли е имал такова намерение. И едните, и другите са искрени вярващи. Не трябва да се опитваме да моделираме околните по своя стандарт. Вместо това се приемаме един друго в Христос!
- И. Целият дебат може да бъде очертан като:
5. Да се приемаме, защото Бог ни приема в Христос (Римляни 14:1,3; 15:7).
  6. Да не се съдим, защото Христос е Господарят и Съдията (Римляни 14:3-12).
  7. Любовта е по-важна от личната свобода (Римляни 14:13-23).
  8. Следвай Христовия пример и се откажи от правата си заради околните (Римляни 15:1-13).

■ „но не всичко е полезно“ Практическият духовен въпрос тук е: „Изгражда ли това нещо Христовото тяло, вярващата общност?“ (I Кор. 6:12; 14:3-4,26; II Кор. 12:19; Римл. 14:19; 15:2). Този въпрос трябва да се задава от вярващите хора като проверка за всяко действие и всяка дума. Свободата ти в Христос не бива да нанаява някого, заради когото Христос е дал живота си (Римл. 14:15).

И една лична забележка тук. Това не означава, че духовността трябва да се сведе до най-ниското равнище на най-слабия вярващ. По-скоро зрелите хора във вярата не бива да размахват собствената си свобода пред носа на слабите във вярата и за тяхна сметка. Някои вярващи са изключително догматични и легалистични. Няма нужда да се подчинявам на техните правила, но съм длъжен да ги обичам, да се моля за тях, да ги приемам напълно и да не ги унижавам публично, демонстрирайки своята свобода. Аз нося духовна отговорност за братята и сестрите във вярата! Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗГРАЖДАМ към 8:1.

10:24 „Никой да не търси своята си полза, а всеки – ползата на другия“ Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Зрялото християнство поставя благото на околните на преден план (I Кор. 10:33; 12:7; 13:5; Римл. 14:7; 15:2; Фил. 2:1-5,21).

10:25,27 Това е гласът на еманципираната вяра. Обаче „силната“ вяра публично се предава пред „слабата“ вяра (вж. 28-29 ст.).

10:25 „съвестта си“ В Стария завет няма аналог на гръцката дума „съвест“, освен ако не приемем, че еврейската дума „гърди“ включва някаква идея за познаване на себе си и на мотивите си. Първоначално гръцката дума се е отнасяла за съзнанието във връзка с петте човешки сетива. С времето започва да се използва и за вътрешно усещане (вж. Римл. 2:15). По време на съдебните си изслушвания в Деяния апостол Павел използва тази дума два пъти (Деяния 23:1; 24:16). Отнася се за неговото вътрешно убеждение, че по никакъв начин съзнателно не е нарушил което и да е от духовните си задължения пред Бога (вж. I Кор. 4:4).

Съвестта е развиващото се разбиране у вяралия за собствените му мотиви и действия, основано на: (1) библейски светоглед; (2) обитаващия в него Дух на Бога; (3) житейските познания, базирани на Божието слово. Съвестта на християнина става възможна едва след приемането на благовестието. Вж. по-пълния коментар към I Коринтяни 8:7.

10:26 „защото „Господна е земята и всичко, каквото има в нея.“ Потвърждение, че всички сътворени неща са добри (вж. I Кор. 6:12; 10:26; Римл. 14:14,20). Цитатът е заимстван от Псалом 24:1 и 50:12. В древни времена старозаветните юдеи са използвали това изречение като благословение на храната.

Текстус Рецентус тук повтаря 26 стих в края на 28 стих. Подобно нещо няма в оригиналния текст. То липсва в гръцките манускрипти K, A, B, C, D, F, G, H^{*} и P, както и във Вулгата, и в коптските и сирийските преводи.

10:27 Този стих изтъква съществената разлика между публичните идоложертвени пиршества и личните всекидневни срещи на вяралиците с невярващи хора. Павел не налага твърди и тежки правила тук. По-скоро поставя приоритет върху личните взаимоотношения (т.е. благовестването и ученичеството). Хората са това, което го вълнува. Хората са вечни същества. Именно заради тях Христос е дал живота си – а не заради някаква храна! Стихове 29-33 ни показват обобщителните думи на Павел по темата.

10:27,30 „ако“ Тук и двете условни изречения са от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели.

10:28 „ако“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие.

■ **„не яжте“** Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение, с отрицателна частица, което обикновено означава: „престанете да го правите“. Ако християнинът е информиран, тогава не бива да яде поради самия факт, че този въпрос се повдига и това издава наличие на слаба вяра или на търсеща вяра (вж. 29 стих).

10:29

NASB „защо моята свобода се осъжда от нечия съвест“

NKJV „защо моята свобода се осъжда от съвестта на другия“

NRSV „защо трябва моята свобода да се подлага на осъждане от нечия друга съвест“

TEV „защо моята свобода да действам трябва да се ограничава от съвестта на другия“

NJB „защо трябва моята свобода да се управлява от съвестта на някого другия“

Според пунктуацията на английския превод NRSV тези думи са на самия Павел. От своя страна TEV по-скоро допуска, че това е чужд въпрос, зададен от евентуален опонент. Този литературен подход се нарича филипика (вж. I Коринтяни 6:12-13).

Въпросът е важен и всеки следва да си го задава. Под ръководството на Святия Дух всеки един от нас следва да дефинира в какви граници ще ограничава себе си пред околните от любов към Христос.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СЪДЕНЕТО В НОВИЯ ЗАВЕТ
SPECIAL TOPIC: JUDGMENT IN THE NT

Съдът е нещо сигурно (Матей 12:36; Евреи 9:27; 10:27; II Петър 2:4,9; 3:7).

А. Този, който съди, е:

1. Бог (Римляни 2:2-3; 14:10,12; I Петър 1:17; 2:23; Откровение 20:11-15);
2. Исус Христос (Йоан 9:39; Мат. 16:27; 25:31-46; Деян. 10:42; 17:31; II Кор. 5:10; II Тим. 4:1);
3. Отец чрез Сина (Йоан 5:22-27; Деяния 17:31; Римл. 2:16).

Съденето е неприятна тема, но се среща многократно в Библията. Основава се на няколко ключови библейски истини:

1. В творението има заложен морал, дело на един нравствен Бог (Гал. 6:7: жънеш каквото сееш);
2. Човекът е паднал в грях. Всички сме се разбунтували.
3. Този свят не е такъв, какъвто Бог е възнамерявал първоначално.
4. Всички съзнателни творения (и ангели, и хора) ще дават отчет пред своя Създател за дара на живота. Ние сме само настойници.
5. Вечността ще бъде белязана от действията и решенията ни в настоящия живот.

В. Трябва ли християните да се съдят едни други? Този въпрос следва да се разрешава по два начина:

1. Съветът към вярващите хора е да не се съдят едни други (вж. Матей 7:1-5; Лука 6:37,42; Римл. 2:1-11; Яков 4:11-12).
2. От друга страна те са насърчавани да преценяват водачите (вж. Матей 7:6,15-16; I Кор. 14:29; I Сол. 5:21; I Тим. 3:1-13; I Йоан 4:1-6).

Ето няколко полезни критерии, според които да се прави въпросната преценка:

1. Преценката трябва да бъде с цел изграждане (вж. I Йоан 4:1, изпит с цел одобрение; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗПИТВАНЕ [PEIRAZŌ, DOKIMAZŌ])
2. Преценката трябва да се провежда със смирение и кротост (вж. Гал. 6:1)
3. Преценката не трябва да се влияе от лични предпочитания (вж. Римл. 14:1-23; I Кор. 8:1-13; 10:23-33)
4. Преценката трябва да определи кои са безукорните водачи сред църквата или общността (вж. I Тим. 3 гл.).

10:30 Става дума за трапеза, за която християнинът е благодарил и на която се е хранил. Оттук сега се повдига въпросът за универсалния принцип как да упражняваме нашите християнски права. Именно тази тема следва в 31 стих.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 10:31—11:1

³¹ И така, ядете ли, пиете ли, или вършете нещо друго, всичко вършете за Божията слава. ³² Не ставайте спънка нито за юдеи, нито за гърци, нито за Божията църква, ³³ както и аз се стремя да угодя на всички във всичко, като търся не своята собствена полза, а ползата на мнозина, за да се спасят. ^{11:1} Бъдете подражатели на мен, както съм и аз на Христос.

10:31 „всичко вършете за Божията слава“ Този универсален принцип е приложим във всяка една област в живота на вярващия (Ефесяни 6:7; Колосяни 3:17,23; I Петър 4:11). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (DOXA) към I Коринтияни 2:7.

10:32 „Не ставайте спънка нито за юдеи, нито за гърци, нито за Божията църква“ Изглежда тук се визират три групи. Първите две са свързани с благовестието, а третата с общението в църквата.

Думата „църква“ очевидно тук се използва в универсалния си смисъл както в Матей 16:18. Понятието се среща в Новия завет:

1. в местен смисъл (предимно);
2. в регионален смисъл (Деяния 9:31; Галатяни 1:2);
3. в универсален смисъл (Филипяни 3:6; Евреи 12:23);
4. общо за всички светии от всички епохи – и живи, и мъртви (Ефесяни 1:22; 5:23,24,25,27,29,32; Колосяни 1:18,24).

▣ „църква“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЦЪРКВАТА (*EKKLĒSIA*) към I Коринтяни 1:2.

10:33 „както и аз се стремя да угодя на всички във всичко... за да се спасят“ Приоритетът на зрелите вярващи е благовестието, а не личните права (вж. I Коринтяни 9:19-22).

▣ „мнозина“ В съвременните езици тази дума има значение на „преобладаваща част от цялата група“. В еврейското мислене обаче тя просто е представлявала литературна вариация на думата „всички“. Такъв паралелизъм може да се види в:

1. Исайя 53:11 – „мнозина“
Исайя 53:12 – „мнозина“
Исайя 53:6 – „всички ние“
2. Римляни 5:18 – „всички... всички“
Римляни 5:19 – „мнозина... мнозина“
3. В I Коринтяни 10:17 „ние, които сме мнозина“ (тук Павел използва тази дума за всички вярващи).

▣ „за да се спасят“ Това е целта на благовестването и на християнския живот (вж. I Коринтяни 9:19-22). Божието обещание от Битие 3:15 и 12:3 се изпълнява понастоящем. Нарушената връзка между човека и Бога (и наред с това увреденият образ на Бога у човека) вече е възстановена чрез Христос. Всеки, който иска, може да се включи в това възстановяване (Езекиил 18:23,32; Йоан 1:12; 3:16; I Тимотей 2:4; I Петър 3:9).

11:1 Този стих по-скоро принадлежи към 10, отколкото към 11 глава. Благовестителските мотиви и действия на Павел отразяват живота и учението на Исус. Също както Павел подражава на Него, вярващите хора в Коринт следва да се фокусират върху (1) благополучието на тялото, Църквата; (2) спасението на невярващия свят.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Духовно изгубени ли са израилтяните, които измират в пустинята?
2. Какво е основното предназначение на Господнята трапеза?
3. По какъв начин се балансира между свободата и отговорността на християнина?
4. Каква следва да е основната цел на нашата свобода?

І Коринтяни 11 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
		Проблеми в съвместния живот		Благоприличие в публичното поклонение
		(11:2—14:40)		(11:2—14:40)
Покрита глава при поклонение	Покриване на глава	Прилично облекло при публично поклонение	Покриване на главата при поклонение	Поведението на жените на служба
11:2-16	11:2-16	11:2-16	11:2-12	11:2-6
				11:7-12
			11:13-16	11:13-15
				11:16
Злоупотреби при Господнята трапеза	Провеждане на Господнята трапеза	Напътствия в лицето на злоупотреби с Господнята трапеза	Господнята трапеза	Господнята трапеза
11:17-22	11:17-22	11:17-22	11:17-22	11:17-22
Постановяването на Господнята трапеза	Постановяване на Господнята трапеза			
11:23-26	11:23-26	11:23-26	11:23-26	11:23-27
Недостойно участие в трапезата	Изпитвайте себе си			
11:27-34	11:27-34	11:27-34	11:27-32	
				11:28-32
			11:33-34	11:33-34

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА 11:2-34

- A. От 11 до 14 глави касаят теми за съвместното поклонение. Те формират една обща литературна единица.
1. външен вид и държание на мъжете и жените (11:2-16);
  2. съблюдаване на Господнята трапеза (11:17-34);
  3. наличието на духовните дарби (12-14 гл.).
- B. Когато казвам „съвместно поклонение“, тук се имат предвид две възможни обстановки:
1. Малки групи са се събирали предимно в домашна обстановка – някои в по-заможни квартали, други в етнически махали, трети в робски гета.
  2. Периодично (неясно колко често) всички тези малки домашни църкви са се събирали за общо градско събиране за поклонение (наричано *agape* вечеря с отбелязване на Господнята трапеза).
  3. Не е ясно дали е имало различен протокол на събранието между срещите на домашните групи и общоградските събрания.
- C. Има няколко варианта за обяснение на I Коринтяни 11:2-16.
1. Контекстът се занимава най-вече с подобаващото благоприличие (11:13) при съвместното поклонение, а не толкова с отношенията между мъже и жени.
  2. Контекстът обсъжда новата свобода в Христос, която вярващите от римски произход в църквата в Коринт са използвали, за да демонстрират със социалния си статут (мъжете) и със своята независимост от юдейските традиции и култура (жените).
  3. Този контекст се занимава с изначалните по своя замисъл отношения между съпрузи и съпруги (вж. Ефесяни 5:22-31; I Тимотей 2:9-15). Правилното взаимоотношение се основава на Битие 2-3 глави, откъдето се извлича приоритетът на мъжа – поради факта, че Адам е създаден първи, а Ева се е разбунтувала първа.
  4. Темата с покриването на главата е адресирана не само до жените, а и до мъжете. Както обикновено, в град Коринт проблемът идва от две посоки. Като признак на елитния си обществен статут някои мъже са покривали главата си по време на богослужение точно както се прави и в езическите религии. Като знак за еманципацията си пък жените са премахвали брачния си воал, когато са водели при общо богослужение (вж. Bruce W. Winter, *After Paul Left Corinth*, pp. 121-141). Този текст се отнася изрично за град Коринт през римско време. В еврейската и гръцката култура жените обикновено не са носели забрадки.
  5. Този неясен текст очевидно е отворен за различни интерпретации. Техните заключения говорят повече за позицията и мисленето на самия тълкувател, отколкото за намерението на Павел. Един и същи текст, който с течение на историята е бил разбиран и прилаган по различни начини от много искрени вярващи, със сигурност не би следвало да се използва като догматичен аргумент, ограничаващ или дефиниращ мястото и функцията на жените в църквата или отношенията между мъже и жени във всички епохи и култури. Удивявам се как някои хора приписват I глава и темата за покриването на главата при мъжа и жената на конкретен културен въпрос (макар че Павел тук ни препраща към Битие 2-3 гл.), но едновременно с това настояват за ограниченията върху ролята на жените в коринтската църква да се прилага като принцип за всички епохи. Именно тази несъстоятелност на подхода води до толкова много проблеми при тълкуването на текста. Най-удачният и сбит анализ на тази сложна и емоционална тема е в следните трудове: Fee and Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*, pp. 61-77; или Gordon Fee, *Gospel and Spirit*.
- D. Тази глава ни помага да си дадем сметка как някои символи и привилегии следва да се ограничават или да се разгръщат спрямо културата, в която живее зрелият християнин. Една книга, която много ми е помогнала в тази насока, е: Gordon Fee and Douglas Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*.
- E. Това е най-ранното писмено описание на Господнята трапеза/Причастието/Евхаристията.
- F. Целите на Господнята трапеза:
1. единство и общение на църквата;
  2. израз на присъствието на Исус;
  3. израз на историческата жертва на Исус;
  4. израз на новата ни връзка с Бога чрез Исус;
  5. прогласяване на минало събитие и на бъдещото идване на Христос;
  6. сериозен акт на поклонение.

От I Коринтяни 10:16-17 става ясно, че Павел разглежда това преживяване като нещо по-дълбоко от просто символично действие за спомен на факти (вж. 11:24-25). Той обаче така и не доразработва тази мисъл. Възможно е един от аспектите на това духовно единство да е записан и в Йоан 6:41-71 (въпреки че там нищо в заобикалящия контекст не свързва темата именно с Господнята трапеза). Преди всичко останало християнството е лична връзка на вяра с триединния Бог.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 11:2-16

² За похвала ви е, че ме помните във всичко, като държите преданията така, както ви ги предадох. ³ Но искам да знаете, че глава на всеки мъж е Христос, глава на жената е мъжът, а глава на Христос е Бог. ⁴ Всеки мъж, който се моли или пророкува с покрита глава, засрамва главата си. ⁵ А всяка жена, която се моли или пророкува с непокрита глава, засрамва главата си, защото това е едно и също, като да е с бръсната глава. ⁶ Защото, която жена не се покрива, нека се остриже. Но ако за една жена е срамно да бъде с остригана или обръсната глава, нека се покрива. ⁷ Защото мъжът не трябва да си покрива главата, понеже е образ и слава на Бога, а жената е слава на мъжа. ⁸ Защото мъжът не е от жената, а жената – от мъжа. ⁹ Защото не мъжът беше създаден за жената, а жената – за мъжа. ¹⁰ Затова жената е длъжна да има на главата си белег на власт заради ангелите. ¹¹ Обаче в Господа нито жената е без мъжа, нито мъжът е без жената. ¹² Защото както жената е от мъжа, така и мъжът е чрез жената, а всичко е от Бога. ¹³ Сами в себе си съдете: прилично ли е жената да се моли на Бога с непокрита глава? ¹⁴ Не ви ли учи самото естество, че ако мъжът оставя косата си да расте, това е позор за него? ¹⁵ Но ако жената има дълга коса, това е слава за нея, защото косата е дадена вместо покривало. ¹⁶ Но ако някой мисли да спори за това, ние нямаме такъв обичай, нито Божиите църкви.

11:2 В светлината на предходните глави човек се чуди дали този стих не е проява на ирония или сарказъм. Тази църква определено не помни думите на Павел и не следва неговите учения (вж. 17,22 ст.). Възможно е това да е поредният въпрос, за който хората от църквата са му писали.

NASB	„държите здраво преданията“
NKJV	„спазвате преданията“
NRSV	„поддържате преданията“
TEV	„следвайте преданията“
NJB	„поддържайки преданията“

Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение. Вярващите следва да продължат да се придържат към истините, които е проповядвал Павел (II Солунци 2:15). Ето го заветния баланс на доктрината за Божия избор.

Думата *pardosis* („предания, традиции“) се използва с няколко значения:

1. за евангелските истини – I Коринтяни 11:2,23
2. за еврейските традиции – Матей 15:6; 23:1 и сл.; Марк 7:8; Галатяни 1:14
3. за проповедите на гностиците – Колосяни 2:6-8
4. Според римокатолиците и източноправославните този стих е аргумент в полза на тезата, че Писанието и Преданието имат еднакъв духовен авторитет.
5. В настоящия контекст думата се отнася до апостолската истина независимо дали тя е в писмена или в устна форма (вж. II Солунци 3:6).

☐ „преданията“ Огромна част от информацията за живота и делото на Исус се е предавала от човек на човек, докато най-сетне не е била записана между 30 и 60 години след Неговата смърт.

☐ „така, както ви ги предадох“ Тук има игра на думи между гръцкото съществително *paradoseis* („предания“) и глагола *paredōka* („предадох“). И двете понятия са форми на думата *paradidōmi*. Павел не е

автор на тези истини. Той само ги предава на някого по веригата на откровението. Понятието „предания“ се използва за християнски истини, които се предават от един на друг човек (I Коринтяни 11:23; 15:3).

Павел черпи информация за евангелските истини от няколко източника:

1. от проповедта на Стефан (Деяния 7 гл.)
2. от християните, които е преследвал (Деяния 8:1-3; 9:1-2; 22:4,19)
3. от Анания (Деяния 9:10-18)
4. от престоя си в Арабия насаме с Христос (Галатяни 1:11-17)
5. от престоя си в Ерусалим с Петър и Яков (Галатяни 1:18-19)
6. от Варнава (Деяния 9:20-27; 11:25-26).

11:3 „глава... е Христос“ В своя коментар към двете послания до коринтската църква Ф. Ф. Брус изтъква, че в настоящия контекст думата *kephalē* следва значението на еврейското понятие *rosh* в смисъла на произход или източник (вж. F. F. Bruce, *1 and 2 Corinthians*, p. 103). Това значение на *kephalē* не се документира в гръцките лексикони на:

1. Bauer, Arndt, Gingrich, Danker
2. Moulton, Milligan
3. Louw, Nida
4. Moulton

Така се вижда как не някой речник, а контекстът (в случая 11 глава) определя дефиницията на дадено понятие. Според настоящия контекст значението „източник“, „произход“ най-добре пасва на трети стих от гледна точка на Битие 1:26-27; 2:18 (вж. Kaiser, Davids, Bruce, and Brauch, *Hard Sayings of the Bible*, pp. 599-602).

Бог Отец сътворява света чрез Своя Син Исус (вж. Йоан 1:3,10; I Кор. 8:6; Кол. 1:16; Евреи 1:2). Човеките са създадени по Негов образ. Синът обаче е в покорство спрямо Бог Отец (вж. I Кор. 3:23; 11:2; 15:28). Този вид подчинение се отнася също така и за мъжа и жената. И двамата са сътворени по образа на Бога (Битие 1:26-27), но това става с последователност – първо мъжът, после жената (Битие 2:18), – която има отношение към функциите на всеки от двамата (поне в патриархалната система), но не и към неравенството между тях! Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ГЛАВА (*KEPHALĒ*) SPECIAL TOPIC: HEAD (*KEPHALĒ*)

Значението на думата *kephalē* („глава“) е било повод на множество богословски дискусии. Това понятие следва да се разбира по следния начин:

1. Неговият старозаветен еквивалент е думата *rosh* (BDB 910, KB 1164), която може да означава:
  - a. глава
  - b. началник
  - c. произход или начало (Притчи 8:23; Екл. 3:11; Исаия 41:1)
  - d. цялостно количество(вж. *Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, vol. 3, pp. 1015-1020)
2. в Септуагинта *rosh* се превежда с гръцката дума:
  - a. *archē* („начало“; Псалом 137:6)
  - b. *prōtotokos* (първи; I Летописи 5:12)
  - c. *kephalē* (глава)
    - 1) глава на човек
    - 2) глава на животно
    - 3) връх на планина
    - 4) връх на кула (Матей 21:42)
3. В Новия завет думата *kephalē* има следните значения:
  - a. глава на човек (I Коринтяни 11:4,5,7)
  - b. глава на животно

- c. идиом за цялостната личност
  - d. начало или извор (I Коринтяни 11:3)
  - e. сума (Римляни 13:9)
  - f. водач
    - 1) Исус е глава на всички управници и власти – Колосяни 2:10
    - 2) Исус е глава на Църквата – Ефесяни 4:15; 5:23; Колосяни 1:18; 2:19
  - g. съпруг (Ефесяни 5:23)
- (вж. *Dictionary of New Testament Theology*, vol. 2, pp. 156-163)

■ „глава на жената е мъжът“ Понятията „жена“ и „мъж“ може да означават „съпруга“ и „съпруг“ (NRSV, TEV). В настоящия контекст акцентът не е върху тези значения, а върху последователността, в която са сътворени според Битие 2 глава.

■ „глава на Христос е Бог“ Това твърдение се повтаря неколкостранно в I Коринтяни (3:23; 11:3; 15:28). Редът на личностите в рамките на Триединния Бог няма нищо общо с някакво неравенство помежду им. Той касае разпределението на функциите. Тази истина може да се извлече също и при обсъждането на мъжа и жената. Определено преди Грехопадението (Битие 3 гл.) между двамата има взаимност и обвързаност. Впоследствие тази взаимност се издига на преден план наново във възстановените отношения на вярващия с Бог Отец чрез Сина (т.е. Исус възстановява Божия образ както в повярвалите мъже, така и в повярвалите жени).

NASB	„Всеки мъж, който има <i>нещо</i> на главата си, докато се моли... засрамва главата си“
NKJV	„Всеки мъж, който се моли или пророкува с покрита глава, обезчестява главата си“
NRSV	„Който мъж се моли и пророкува с нещо на главата си, обезчестява своята глава“
TEV	„Така и мъж, който се моли и прогласява Божието послание в публично поклонение с покрита глава, обезчестява Христос“
NJB	„Когато мъж се моли или пророкува с покрита глава, показва неуважение към главата“

Има игра на думи със съществителното „глава“. Втората употреба на понятието в това изречение препраща към Христос (вж. TEV). Павел пише до една римска култура, чиито форми и символи са диаметрално противоположни на юдейските (напр. мъжете са покривали главата си). Действителният казус тук не е кой покрива чия глава, а по-скоро символиката на: (1) произхода; и (2) подчинението. И двете теми имат особена богословска значимост.

Някои автори описват така историческата обстановка в Коринт:

1. Общественици, политически фигури и финансови лидери са водели поклонението с покрита глава, за да се разграничат от простолюдието.
2. Юдеите в коринтската синагога са принуждавали жените да носят воал. Впоследствие повярвалите юдеи са пренесли тази практика и на църковните богослужбени събрания.

Съществува едно богословско напрежение между 11:4-5 (където сякаш се утвърждава ролята на жените в ръководна позиция при публични богослужения с обществено прието покривало) и пасажа в 14:34-35 (където жените или поне „съпругите“ нямат право да говорят в църквата).

Някои групи предпочитат да използват предимно 11 глава, докато други цитират предимно 14 глава. Трябва да признаем, че разковничето към този текст е културната обстановка в град Коринт. Не е ясно обаче кой конкретен аспект от културата се адресира с тези думи. Църквата от първи век е била наясно с ролята на жените в ръководна позиция в Стария завет, както и с факта, че Павел е упълномощавал редица жени в собственото си служение (вж. Римляни 16 гл.). Тогавашните християни са разбирали конкретни проблеми в град Коринт и в римската култура, които на нас днес ни убягват. Затова никак не е уместно тъкмо тук да се прилага догматизъм!

В една книга на Брус У. Уинтър се предлагат някои изключително ценни прозрения по отношение на литературата и изкуството на древния Рим (вж. Bruce W. Winter, *After Paul Left Corinth: The Influence of Secular Ethics and Social Change*, pp. 121-141). Неговото изследване подпомага съвременните тълкуватели в разбирането, че древният Коринт от първи век е бил с римско, а не гръцко културно влияние. (Вж. още следните книги: E. Fantham, "The 'New Woman': Representation and Reality," in *Women in the Classical World*,

chapter 10, and P. W. J. Gill, "The Importance of Roman Portraiture for Head Coverings in 1 Corinthians 11:2-16," TynB 41.2 (1990): pp. 245-260 and "In Search of the Social Elite in the Corinthian Church," TynB 44.2 (1993): pp. 323-337.)

Като имаме предвид тези документирани наблюдения върху повлияния от римска култура град Коринт от първи век, вече е възможно да започнем да дефинираме културните проблеми, които адресира апостол Павел в това послание:

1. В този контекст Павел не адресира нито юдейската, нито елинската култура.
2. Той пише до две групи с елитен обществен статут:
  - a. Заможни мъже на висока социална позиция демонстрират пред всички колко са изтъкнати, като покриват главата си, докато ръководят публично поклонение. Това е било практика за тяхната обществена класа при отслужване на култови поклоннически ритуали в онзи гръко-римски свят. По този начин те са натяквали превъзходството си.
  - b. Заможни, обществено издигнати жени премахват общоприетия в онази култура воал от главата си, за да демонстрират равенство с мъжете не само в Христос, а и като видимо социално изявление. Подобно нещо е било практика сред богатите римлянки от епохата.
3. Гражданите на римски Коринт, които се интересуват от вярата и поклонническите практики на християнството, са изпращали свои „посланици“ (думата „ангели“ в I Коринтяни 11:10 може да се отнася до слуги или представители на заможните хора), за да проверят какво се случва на тези събрания.

Тази историческа, културна и социална информация помага да осмислим един доста труден и широко обсъждан текст. Тя също отговаря на останалите пасажи в I Коринтяни – едно писмо, което очевидно е било предназначено за онази конкретна обстановка в град Коринт от първи век!

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЖЕНИТЕ В БИБЛИЯТА **SPECIAL TOPIC: WOMEN IN THE BIBLE**

I. Старият завет

A. В културно отношение жените се смятат за нечия собственост.

1. включени са в списъка с притежания (Изход 20:17)
2. отношението към робините (Изход 21:7-11)
3. женските обреци могат да бъдат анулирани от отговорните за това мъже (Числа 30 гл.)
4. жените като военна плячка (Второзаконие 20:10-14; 21:10-14)

B. Практически има взаимност

1. мъж и жена, направени по Божия образ (Битие 1:26-27)
2. почитай бащата и майката (Изход 20:12 [Втор. 5:16])
3. почитай майката и бащата (Левит 19:3; 20:9)
4. мъже и жени могат да бъдат назареи (Числа 6:1-2)
5. дъщерите имат право на наследство (Числа 27:1-11)
6. част от заветния народ (Второзаконие 29:10-12)
7. приемай поучението на бащата и майката (Притчи 1:8; 6:20)
8. синовете и дъщерите на Еман (семејство левити) водят музикалното поклонение в храма (I Лет. 25:5-6)
9. синовете и дъщерите ще пророкуват в новия век (Йоил 2:28-29)

C. Жените заемат ръководни позиции

1. Мириам, сестрата на Мойсей е наречена пророчица (Изход 15:20-21, забележете и Михей 6:4)
2. жени, надарени от Бога, тъкат платната, нужни за скинията (Изход 35:25-26)
3. Дебора също пророчица (вж. Съдии 4:4), предвожда всички племена (Съдии 4:4-5; 5:7)
4. Олда е пророчица, определена от цар Йосия да чете от току-що откритата „Книга на закона“ (IV Царе 22:14; II Лет. 34:22-27)
5. Благочестивата царица Естир спасява евреите в Персия

II. Новият завет

- A. В културно отношение както при юдаизма, така и в гръкоримския свят жените се третират като второ качество поданици с малко права или привилегии (с изключение на Македония).
- B. Жени на лидерски постове
1. Елисавета и Мария, благочестиви жени, посветени на Бога (Лука 1-2)
  2. Анна, благочестива жена, служеща в храма (Лука 2:36)
  3. Лидия, вярваща и водач на домашна църква (Деяния 16:14,40)
  4. Четирите дъщери-девици на Фили са пророчици (Деяния 21:8-9)
  5. Фива е дякониса на църквата в Кенхрея (Римл. 16:1)
  6. Приска (Прискила) е съработник на Павел и поучава Аполос (Деяния 18:26; Римл. 16:3)
  7. Мария, Трифена, Трифоса, Перса, Юлия, сестра на Нерей, това са все съработнички на Павел (Римл. 16:6-16)
  8. Юния (KJV), вероятно е жена апостол (Римл. 16:7)
  9. Еводия и Синтихия са съработници на Павел (Фил. 4:2-3)

III. Как съвременният вярващ балансира различните библейски примери?

- A. Как да определим кои са историческите или културни истини, приложими за оригиналния контекст, и кои са вечните истини, валидни за всички църкви, всички вярващи от всички епохи?
1. Трябва много сериозно да приемем намерението на оригиналния автор, който е вдъхновен от Бога. Библията е Божието слово и е единственият източник на вярата и практиката.
  2. Трябва внимателно да определим кои са вдъхновените текстове с характерен исторически контекст.
    - a. религията (ритуала и литургията) на Израил (вж. Деяния 15 гл.; Гал. 3 гл.)
    - b. юдаизмът от първи век
    - c. исторически обусловените твърдения на Павел в I Коринтяни
      - 1) правната система на езическия Рим (I Кор. 6 гл.)
      - 2) да останеш роб (I Кор. 7:20-24)
      - 3) безбрачие (I Кор. 7:1-35)
      - 4) девици (I Кор. 7:36-38)
      - 5) храна, принасяна на идол (I Кор. 8; 10:23-33)
      - 6) недостойни действия, свързани с Господнята трапеза (I Кор. 11 гл.)
  3. Бог ясно и пълно се разкрива в конкретна култура, в определен исторически момент. Трябва сериозно да приемем откровението, но не и всеки аспект от историческия контекст. Божието слово е написано с човешки думи, адресирано към конкретна култура, в конкретно време.
- B. Библейското тълкуване трябва да разкрие оригиналното намерение на автора. Какво казва той на своите съвременници? Това е от съществена важност за правилното тълкуване. След това обаче, трябва да приложим казаното към нас, днес. Тук възниква проблемът за жените на ръководни постове (може би същинският проблем на тълкуването се свежда до дефиниране на понятието. Има ли и други ръководни служби освен пастирската? Дали дяконисите и пророчиците се разглеждат като водачи?). От I Кор. 14:34-35 и I Тим. 2:9-15 става ясно, че Павел не допуска жените да заемат водещо място при публичното богослужение! Но как да приложим това днес? Не бих искал Павловата култура или моята култура да доминират над Божието слово и Неговата воля. Вероятно времето, в което Павел живее е твърде ограничено, но може да се окаже, че нашето време е твърде разкрепостено. Неудобно ми е да твърдя, че Павловите думи и поучения са условни истини, които касаят само местната ситуация в първи век. Кой съм аз, та моят ум и култура да критикуват един боговдъхновен автор?! Обаче, какво да кажем, когато срещаме примери за жени – водачи в Писанията (дори и в посланията на Павел, вж. Римл. 16 гл.)? Добър пример за това е Павловата дискусия за общото богослужение в I Коринтяни 11-14 глави. В 11:5 той изглежда позволява на жените да проповядват и да се молят в богослужението с покрити глави, въпреки това в 14:34-35 той им

заповядва да мълчат! Говори се за дякониси (вж. Римл. 16:1) и пророчици (вж. Деяния 21:9). Това разнообразие ми позволява да твърдя, че Павловите коментари (относно ограниченията на жените), се отнася за Коринт и Ефес. И в двете църкви има проблеми с жени, които срещат затруднения да упражнява новата свобода, която са получили (вж. Bruce Winter, *After Paul Left Corinth*), което сигурно пречи на църквата да достигне обществото за Христос. Тяхната свобода трябвало да бъде ограничена, за да бъде благовестието по-ефективно.

Аз живея във време, напълно различно от онова. Днес евангелието се ограничава, когато способни и обучени жени са възпирани да водят и да разпространяват благовестието! Каква е крайната цел на публичното поклонение? Нима не е да благовестваме и да създаваме ученици? Дали жените водачи са угодни на Бога? Очевидно Библията казва „да!“.

Искам да се съобразя с Павел и моето богословие е предимно заимствано от неговите писания. Не бих искал да съм повлиян или манипулиран от съвременния феминизъм! Забелязвам обаче, че църквата забавено реагира на очевидни библейски истини, като неуместността на робството, тесногърдието, расизма и сексизма. Тя е бавна в реакциите си и по отношение на насилието над жени в съвременния свят. Бог в Христос освобождава робите и жените. Не бих искал някой културно обусловен текст да ги заробва отново.

Още нещо: като тълкувател знам, че Коринт е бил много разбунен град. Дарбите на Духа биват използвани неправомерно. Възможно е жените да са злоупотребявали с това. Зная също, че Ефес е бил под влияние на лъжливи учители, които се възползвали от жените, за да говорят в домашните църкви в Ефес.

С. Предложения за допълнителен прочит:

4. Gordon Fee и Doug Stuart, *How to Read the Bible For All Its Worth*, pp. 61-77.
5. Gordon Fee, *Gospel and Spirit: Issues in New Testament Hermeneutics*.
6. Walter C. Kaiser, Peter H. Davids, F. F. Bruce, Manfred T. Branch, *Hard Sayings of the Bible*, pp. 613-616; 665-667.

11:5 „всяка жена, която се моли или пророкува с непокрита глава“ Тук се подчертава, че е възможно тя да се моли и да пророкува в публични събрания, стига главата ѝ да е покрита с нещо. Глаголът „пропрокувам“ в настоящото писмо означава „споделям благата вест“ или „проповядвам на обществено място“ (вж. I Кор. 14:39). Стихове 4 и 5 са паралелни и се отнасят до поведението на мъжете и жените при участие в групово поклонение. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРОРОЧЕСТВАТА В НОВИЯ ЗАВЕТ към I Коринтяни 14:1.

■ **„засрамва главата си“** Коринт е римска колония и е завладян от културата на римляните. Според нея момичетата в Римската империя е можело да се омъжват още на ранна тийнейджърска възраст. Покривалото е свързано с венчалната церемония. Очаквало се е то да се носи от всяка римлянка, когато излиза извън дома си. Отсъствието на такъв воал би означавало някое от следните неща:

1. обезчестена жена
2. проституираща жена
3. доминантна партньорка в лесбийска връзка
4. „нова“ жена (представителка на обществено движение през първи век за равенство и свободи).

Подобно демонстративно поведение от една жена на публично място би носело унижение за съпруга ѝ и би създавало погрешни впечатления за естеството на църквата за пред външните посетители и широката общественост. Христос освобождава както мъжете, така и жените, ала всеки от тях носи отговорност да се ограничава в собствената си свобода в името на Христовата кауза. Мъже и жени, съпруги и съпрузи, които са новоповярвали, имат призванието да живеят за здравето и развитието на Царството! Именно такава беше темата на 8-10 глави. Тя продължава и сега, в 11 глава.

■ **„това е едно и също, като да е с бръсната глава“** Това е перфектно страдателно причастие. Има няколко варианта как да се разбира тази фраза:

1. Отнася се за стандартния външен вид на тогавашните проституиращи жени.
2. Културен акт на публично унижаване на жена, хваната в извънбрачна връзка.

3. Показва, че унижените жени в средиземноморския свят са били често срещано явление сред т.нар. „мистични религии“.
4. Отнася се за културно несвойственото решение на християнките да подстригват косите си твърде късо, за да демонстрират с новооткритата си свобода (т.е. културна тенденция в град Рим и неговите колонии от първи век).

Много коментатори акцентират на вариант 1. Изтъква се, че вероятно иде реч за храмовите проститутки на богинята Дияна (Артемида). Нейният храм върху Акропола обаче е разрушен от земетресение близо 150 години преди времето на апостол Павел. Няма никакви исторически сведения, че той все още е съществувал по време на коринтската църква. Няма свидетелства и че проституиращите жени в древна Елада са бръснели главите си.

Ключовият въпрос тук гласи: „По каква тема всъщност пише Павел?“

1. обществено уместно поведение и външен вид по време на богослужение
2. злоупотреба с лични свободи
3. подходящи отношения между:
  - a. мъже и жени
  - b. съпрузи и съпруги
  - c. ангели и жени (11:10)
  - d. културата и жените (11:13).

Самият аз съм достигнал до предпочитание към вариант 1 като отговор на въпроса каква тема занимава апостола в 11 глава. Струва ми се, че текстът адресира проблема как нито мъжете, нито жените се водят от новооткритата си свобода в Христос, а по-скоро упорито отказват да се разделят с културните си привилегии и да работят в полза на единството и израстването на църквата.

11:6 „ако... ако“ Тук има две условни изречения от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели. В град Коринт има християнки, които отказват да покриват главата си, но в същото време желаят да запазят влиянието си и ръководната си роля в службата. Това е социално неприемливо. Вярващите следва да се научат да ограничават новооткритата си свобода в Христос заради:

1. по-слабите вярващи в църквата (Римляни 14:1—15:13);
2. културните очаквания на обществото, на което Църквата иска да благовества.

NASB	„не покрива своята глава“
NKJV	„е непокрита“
NRSV	„не покрива себе си“
TEV	„не покрива главата си“
NJB	„върви без покривало“

Много полезна в случая е историческата информация за употребата на лицево покривало (воал) или кърпи за глава, достигащи до раменете в древното Средиземноморие. Описах тези сведения в коментара към 4 стих по-горе. Всяка римлянка, която не е вдовица и не е проститутка, се е очаквало да носи кърпа на публични места като знак за това, че е омъжена. Неомъжените жени в Средиземноморието в онези времена са били изключително малко.

В юдейската култура лицевото покривало е било знак за:

1. проказа – Левит 13:45;
2. оплакване на мъртвец – Езекиил 24:17,22;
3. унижение – Михей 3:7;
4. брак – Битие 24:65;
5. проституиране – Битие 38:14-15.

Не забравяйте обаче, че тук Павел въобще не визира юдейската култура, понеже според нея мъжете са покривали главата си по време на поклонение.

■ **„нека се остриже“** Тук глаголът е в аорист, среден залог, повелително наклонение. Това не следва да се възприема в буквален смисъл. Павел не защитава публичните унижения на християнките. Целта му е да онагледя културните последици за неуместното поведение.

■ „нека се покрива“ Тук глаголят е в сегашно време, среден залог, повелително наклонение. От преданост към Христос повярвалите жени се е очаквало да се съобразяват с местната култура. Целта е да се достигнат невярващите за спасение и присъединяване към църквата. Тези културни форми ще се променят от епоха на епоха! Целта обаче остава същата (Матей 28:18-20; Лука 24:47; Деяния 1:8).

11:7 „образ и слава на Бога“ Става дума за Битие 1:26-27. Според контекста на Битие 1:26 думата за „мъж“ по-скоро следва да се разбира общо като „човек“. От богословска гледна точка не е напълно сигурно в какво се изразява сътворяването „по образ и подобие“ на Бога. Повечето изследователи се съгласяват, че тук се включва личността, самосъзнанието, нравственият компас, способността да вземаш решение, както и способността да се свързваш с други личности. Очевидно е, че както в Битие 1:26-27, така и в Битие 2:8 има видима взаимност и отдаденост. Проблемът идва чак в Битие 3:16! Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (*DOXA*) към I Коринтяни 2:7.

NASB „защото не мъжът произлиза от жената, а жената от мъжа“
NKJV „защото не мъжът е от жената, а жената от мъжа“
NRSV „наистина не мъжът е създаден от жената, а жената от мъжа“
TEV „защото не мъжът е създаден от жената, а жената от мъжа“
NJB „защото не мъжът идва от жената, а жената от мъжа“

Глаголят „произлиза“ отсъства в гръцкия текст. Има само предлог *ek-* („от“) както в 12 стих. По-рано в 7 и 9 стихове Павел подчертава реда на сътворението от Битие 2 глава (първо Адам, сетне Ева). Сега обаче в 8-9,11 стихове той акцентира на взаимната зависимост помежду им (с препратка към Битие 1:27 и 2:18).

11:9 „мъжът не е от жената“ Трябва да помним, че изявлението на апостол Павел от Галатяни 3:28 по отношение на равенството между мъжете и жените в действителност не премахва различията между двата пола – поне не и в настоящата епоха. Пълното равенство между мъжете и жените в Христос не отмахва автоматично всички културни и традиционни очаквания за ролите на всеки от двамата. Вярващите хора (и мъже, и жени) не бива да демонстрират с личните си свободи, понеже така е възможно да нанесат щети върху репутацията на Църквата сред заобикалящата ги езическа култура. Зрелите вярващи ограничават своята свобода в името на Христос и заради Неговото царство. Заедно вярващите хора носят съвместна отговорност за (1) Христовото тяло; и (2) невярващото общество около тях.

11:10 „Затова жената е длъжна да има на главата си белег на власт“ Този текст, също както и всички останали в настоящия контекст, може да се разбира по няколко начина. Ключовият въпрос е какво означава тук думата *exousia* („власт“).

Преди всичко трябва да отбележим, че *exousia* винаги се свързва с *dunamis*. Ото Бец има интересна статия върху понятието *exousia* тук: Otto Betz, *New International Dictionary of New Testament Theology*, vol. 2, pp. 606-611. Ето няколко примера.

„Характерно за Новия завет е, че както *exousia*, така и *dunamis* се свързват с делото на Христос, с настоящия последвал ред на космическите властови структури и с овластяването на вярващите“ (р. 609).

„*Exousia* на вярващите хора. Авторитетът на християнина се основава върху управлението на Христос и безоръжаването на всички власти. В него се включва както свободата, така и служението“ (р. 611).

„Той е свободен да прави каквото и да е (вж. I Кор. 6:12; 10:23, *exestin*). Това твърдение, което първоначално е представлявало теза на някои водачи на малките групички в Коринт, впоследствие е заимствано от Павел. Той потвърждава, че това е вярно“ (р. 611).

„На практика обаче тази теоретично ограничена свобода се управлява по преценка на онова, което ще е полезно за останалите християни и за цялостната църковна общност предвид факта, че пълното изкупление все още не е настъпило (I Кор. 6:12; 10:23)“ (р. 611).

„Всички неща са законни [*exestin*] за мен, ала не всички са полезни. Всички неща са законни [*exestin*], ала не всички неща изграждат. Нека никой не търси собственото си благо, а по-скоро благо на ближния си“ (I Кор. 10:23 и сл.). Първите части на тези две изречения вероятно са били лозунги на либертинците в град Коринт. Павел се противопоставя, признавайки фразите, но онагледявайки, че те не изразяват пълната истина“ (р. 611).

В писмата си до коринтската църква Павел използва често тези две съществителни:

1. *exousia* – I Кор. 7:37; 9:4,5,6,12 (два пъти),18; 11:10; II Кор. 13:10
2. *dunamis* – I Кор. 1:18; 2:4,5; 4:19,20; 5:4; 15:24,43; II Кор. 4:7; 6:7; 8:3 (два пъти); 12:9; 13:4 (два пъти).

Както за легалистите, така и за либертинците в Коринт правата и властта са ключови въпроси. Павел се опитва да върви по тънко въже между тези крайности. В настоящия контекст той насърчава жените християнки да приемат постановления от Бога порядък на творението (Христос-мъж-жена) за целите на разпространението на Божието царство. В 11-12 стихове Павел поставя акцент на взаимната им обвързаност и посвещение (Бит. 1:26-27; 2:18). В богословски план е изключително опасно:

1. един стих да се изолира от своя контекст;
2. да се прилага строга систематична деноминационна рамка от отношенията между мъжа и жената (съпруга и съпругата) през първи век към всяка култура във всяка епоха;
3. да не се пропусне балансът, който апостол Павел очертава между свободата на християнина и съвместната заветна общност на християнската църква.

Откъде християнките са получили свобода да участват като водачи в общото поклонение (т.е. в богослуженията на домашните църкви)? Със сигурност не от практиките в синагогата. Дали това е било културна тенденция, заимствана от римското общество? Със сигурност е възможно и по мое мнение подобно развитие би хвърлило светлина върху много от аспектите на тази глава. Обаче също така е възможно източникът за това да се крие в силата на благовестието да възстанови оригиналния „образ на Бога“, изгубен при Грехопадението. Във всички сфери на личния и на обществения живот вече има изненадващо ново равнище на равенство. Напълно възможно е обаче с това равенство да се злоупотребява за лично себедоказване и самоналагане. Павел адресира именно тази злоупотреба със свободата и равенството в Христос.

Ф. Ф. Брус е помогнал особено много за разнищването на многобройните противоречиви въпроси, свързани с църковните традиции на съвременното западно християнство. Като екзегет самият аз винаги съм смятал, че покривалото на жената е замислено да изявява Божия дар (или взаимното равенство от Битие 1:26-27), а не авторитета на съпруга ѝ спрямо нея. Подобно тълкуване обаче не успявам да намеря сред библейските източници, с които разполагам. Затова не го давам в коментарите ми и в проповедите ми. До ден днешен си спомням въодушевлението и радостта, която изпитах, когато установих, че Брус разсъждава по същия начин (вж. F. F. Bruce, *Answers to Questions*, p. 95). Моето убеждение е, че всички вярващи са призвани, пълноценни и надарени служители на Христос!

■ „заради ангелите“ Препратката към ангелите има три възможни линии на интерпретация:

1. че препратката се отнася за ангелите като представители на Бога и присъстват на нашите богослужения като Негови наблюдатели (вж. I Кор. 4:9; I Тим. 5:21; Пс. 138:1; и също скрижалите от Мъртво море);
2. че става дума за паднали ангели, обладани с нечестива похот, подобни на онези, за които се говори в Битие 6:2; II Петър 2:4 и Юда 6 стих (в Първото послание до коринтяните често се споменават ангели – вж. 4:9; 6:3; 11:10; 13:1);
3. че думата *angelous* следва да се преведе тук „пратеници“, а не „ангели“. Както на иврит (*malak*), така и на гръцки език (*angelos*) думата може да означава както „пратеник“, така и „ангел“. Тази теория се основава на някои обичаи от първи век (вж. Bruce W. Winter, *After Paul Left Corinth*, pp. 133-139). По онова време човек с обществен статут не би посетил домашна църква, без преди това да изпрати свой човек, за да провери мястото. Подобно обяснение звучи по-логично от това, да обвързваме този 10 стих било с похотливи демони, било с небесни ангели, следящи за приличното облекло (вж. Псалом 138:1) на църковните събрания.

11:11-12 „Обаче в Господа нито жената е без мъжа, нито мъжът е без жената“ Тези стихове поставят акцент върху взаимната отговорност между мъжете и жените (ср. с Битие 1:26-27; 2:17; Гал. 3:26-29).

Тази свобода (завръщането към първоначалния модел от Битие 1:26-27) трябва да се изразява подобаващо в рамките на съответната белязана от Грехопадението култура. Няма съмнение, че когато Павел утвърждава изкуплението ни в Исус, с това се променя истинският статут на всеки един вярващ човек! Всички ние сме едно в Христос. Нашата цел сега е да оказваме помощ на нашите близни и съграждани, белязани от греха, да намират достъп до същото изкупление. Във всяка култура все още има всевъзможно обществени въпроси. Само защото могат, вярващите не би трябвало непременно да вършат нещата, в които имат свобода!

Предлогът „от“ (12 ст., гр. *ek*) в контекста сякаш подсилва значението на думата „глава“ като „произход“. Жената е „от“ мъжа, а мъжът е „от“ Бога. Разказът в Битие също така подсигурия основа за тълкуване на съществителното „глава“ като указание за последователността при сътворението. Както свободата в Христос, така и подчинението (Ефес. 5:21) са ценни, когато върховната ни цел е благо на църквата.

11:13-15 Същият подход на Павел виждаме в I Коринтяни 10:15, където тонът би могъл да е саркастичен в зависимост от значението на думата „мъдри“ (ср. с I Кор. 4:10; II Кор. 11:10). Тук обаче сякаш няма сарказъм, а по-скоро виждаме аргумент, съобразен с културната среда. Павел се позовава на обществения етикет в коринтската (гръкоримската) култура от първи век.

1. Омъжените жени следва да са завоалирани на публично място или при богослужение (13 ст.).
2. Младите мъже в град Коринт подстригват дългите си коси при прехода към възмъжаване (т.е. на десетгодишна възраст). Запазването на дълги коси след този момент би било проява или на женственост, или на хомосексуалност (14 ст.).
3. Жените с къса коса са били възприемани:
  - a. или като публично унижени;
  - b. или като проститутки (15 ст.).

Тук не става дума за духовни наставления или за библейски постановления (нищо от тези неща не отговаря на юдейската култура). Това са просто препоръки, съобразени с местната културна обстановка.

11:13 „Сами в себе си“ Тази фраза е вмъкната за акцент.

11:14-15 „ако... ако“ Изреченията тук са в условен вид от трети клас – т.е. с потенциално действие.

Английските преводи поставят различна пунктуация: или като два въпроса (NRSV, NJB); или като две твърдения (NASB, TEV); или като един въпрос и едно твърдение (NKJV). Частицата, която обозначава наличие на въпрос в 14 стих, предполага утвърдителен отговор.

11:16 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели. В коринтската църква е имало заядливи християни.

NASB	„човек има склонност да е заядлив“
NKJV	„някой изглежда заядлив“
NRSV	„някой е предразположен към заядливост“
TEV	„някой иска да се препира за това“
NJB	„някой иска да бъде заядлив“

Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение. Заядливостта у някои хора е трайно състояние. Те просто обичат да се препират и да се заяждат!

Думата „заядлив“ е съставена от *philos* („обич“) и *veikos* („кавга“). В Лука 22:24 се използва за апостолите по време на Господнята трапеза.

■ „ние нямаме такъв обичай, нито Божиите църкви“ Вж. I Коринтяни 11:4-17. Павел не им дава нищо специално (ср. с I Кор. 4:17; 7:17; 11:16; 14:33). Тази църква се хвали със своята мъдрост и свобода. Смятат, че имат правото да живеят различно от останалите християнски църкви. Павел подчертава, че не е така!

■ „църкви“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЦЪРКВАТА (*EKKLĒSIA*) към I Коринтяни 1:2.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 11:17-22

¹⁷ А като ви давам тези наставления, не ви хваля, защото се събирате не за по-добро, а за по-лошо. ¹⁸ Защото първо, слушам, че когато се събирате в църква, ставали разцепления помежду ви; и отчасти вярвам това, ¹⁹ защото е нужно да има и разделение между вас, за да се видят кои са одобрените между вас. ²⁰ И когато така се събирате на едно място, това не е да ядете Господната вечеря, ²¹ защото на яденето всеки бърза да вземе своята вечеря преди другите и така един остава гладен, а друг се напива. ²² Какво! Къщи ли нямате, където да ядете и пиете? Или презирате

Божията църква и засрамват тези, които нямат нищо? Какво да ви кажа? Да ви похваля ли за това? Не ви хваля.

11:17 Павел подхваща нова тема, но надменното мислене на някои коринтски вярващи все още е във фокуса на вниманието му. Темата се променя, но основният проблем си остава същият.

1. техният елитизъм;
2. техният акцент върху личните свободи;
3. техните претенции за мъдрост.

Всички теми, които адресира апостол Павел (7:1,25; 8:1; 16:1) поради изпратените от тях въпроси в друго писмо, се въртят около едни и същи проблеми.

Дори и тяхната трапеза на любовта (вж. Юда 12 ст.) се е превърнала в място на надпреварване и боричкане! Правата, възможностите и общественият статут са изместили любовта, служението и здравето на Тялото.

☐ „не ви хваля“ В I Кор. 11:2 Павел ги е похвалил, но в тази конкретна сфера може само да ги укорява.

☐ „се събирате“ Гръцкият глагол тук е *sunerchomai*. Павел особено обича сложни думи с представката *sun*. Тя буквално носи значение на нещо, което се прави „заедно с“ някого. Тук понятието изразява същата идея като *синагога* – т.е. мястото, където вярващите хора се събират заедно. Глави 11-14 се занимават със съвместното поклонение (вж. 11:17-18,20,33-34; 14:23,26).

Чудя се как точно се е случвало това „събиране заедно“. В Коринт е имало няколко домашни църкви. Възможно е именно в някои от тях да са се сформирали и отделните групички. Дали Павел тук не говори за случаите, когато всички домашни църкви са се събирали на едно общо място за Господнята трапеза?

11:18 „първо“ Тази фраза може да се разбира по два начина:

1. от първостепенна значимост (NKJV);
2. първият от няколко въпроса (макар че няма „второ“ в този контекст).

Същата граматическа конструкция откриваме в Римляни 1:8.

☐ „разцепления помежду ви“ Тези разцепления се споменават най-напред в I Коринтяни 1:10-17 и 3:3-4. Тяхното наличие обаче прозира навсякъде из посланието. В настоящия контекст разделението не е на базата на водачите, а се характеризира от социално икономически фактори. Възможно е различните групички да са съдържали хора от различни социални класи, а не само с различно богословско мислене.

11:19

NASB, NKJV „между вас трябва да има и групички“

NRSV „наистина трябва да има групички сред вас“

TEV „е нужно да има и разделение между вас“

NJB „че трябва да има различни групи сред вас“

Думата тук е *hairesis* („групичка“, 19 ст.). От нея произлиза съвременното съществително „ерес“. Неговата основна етимология е от понятията „избирам“, „подбирам“, ала с добавена конотация за изразяване на специално отношение и пристрастие за едно пред друго (вж. Деяния 24:14; I Кор. 11:19; Галатяни 5:20). Възможно е тя да описва (1) човек, който вярва в някакво лъжливо учение (Тит 3:10); или (2) самото лъжливо учение (II Петър 2:1).

В 18 стих има различна дума – *schisma* („разцепления“). От нея произлиза съвременното съществително „схизма“. Основната му етимология е от глагола „разделям“ (Матей 27:51). Използва се за групи, които се разделят помежду си поради даден въпрос (вж. Йоан 7:43; 9:16; 10:19; Деяния 14:4; 23:7; I Кор. 1:10; 11:18).

Павел споменава богословското предназначение (гр., *hina*) и необходимост (гр., *dei*) за наличието на тези различни групички. Те са необходими, за да си проличи кои са истинските духовни водачи. Зрелите водачи ще се проявяват именно в моменти на криза.

Другата възможност е някои групички и техните ръководители ще си проличат по поведението. Тогава именно ще стане ясно, че тези хора въобще не са били християни (вж. I Йоан 2:19; Марк 4:16-19).

■ „кои са одобрените между вас“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ГРЪЦКИ ДУМИ ЗА ИЗПИТАНИЕ И ТЕХНИ КОНОТАЦИИ към I Коринтяни 3:13.

11:20 „това не е да ядете Господната вечеря“ Тези привилегирани групички с издигнат обществен статут имат поведение, което е напълно чуждо за общността и жертвоготовен характер на Последната вечеря на Исус с дванайсетте ученици. Стиховете отгук надолу изясняват мисълта (особено 22 ст.).

■ „Господната вечеря“ Това е единственият случай в Новия завет, където се среща тази фраза. Възможно е тук отново Павел да си служи със сарказъм. Абсолютно нищо от тяхното поведение и мислене не отговаря на начина, по който Исус се отнася към греховния свят, жертвайки самия себе си!

Самото събитие се среща под няколко наименования:

1. Господнята вечеря (I Кор. 11:20);
2. Господнята трапеза (I Кор. 10:21);
3. преломяване на хляба (Деяния 2:42; 20:7; I Кор. 10:16; 11:24 [ср. с Лука 24:30]);
4. благодарност (*eucharist*) или благословение (*eulogia*) (Матей 26:26-27; I Кор. 10:16; 11:24).

11:21 „всеки бърза да вземе своята вечеря преди другите“ Ранната църква е съчетавала Господнята трапеза със специална вечеря под наименованието *Agape вечеря* (II Петър 2:13; Юда 12 ст.; а може би също така и Деяния 20:7).

Тази фраза може да се разбира по няколко начина:

1. Заможните/ерудираните/влиятелните/знатните вярващи са идвали по-рано и са изяждали храната още преди пристигането на по-бедните, така че за тях не е оставало почти нищо.
2. Всеки е носел своя собствена вечеря. Елитната групичка вярващи са изяждали собствената си храна бързо пред погледите на по-бедните или по-нископоставените, които така или иначе не са можели да донесат почти никаква храна.

Проблемът се състои в егоистичното и алчно отношение, основащо се на социални различия. Очевидно то е започнало да измества ясно преподадените пред тях нови ценности на Исусовото отношение. Изглежда вярващите от коринтската църква не са вярвали, че действително са едно в Христос. Очертава се доста ярко различие в тази църква между:

1. обществено издигнатите и обществено низвергнатите
2. заможните и бедните
3. мъжете и жените
4. освободените и робите
5. римляните и всички останали
6. духовния елит и обикновения вярващ

Именно тези различия ясно се описват в 21-22 стихове на тази глава.

■ „и така един остава гладен, а друг се напива“ Независимо дали причината за това са обществените различия в римската култура или е индивидуалният егоизъм, тук ясно се подчертава неприемливостта на случващото се. Предназначението на възпоменателната трапеза и на общностното споделяне на събранието заедно са забравени. Въпросът явно е наболял (вж. 11:23). Този стих не може да се използва за защита на въздържанието от алкохол. Очевидно е, че виното е било част от съвместното преживяване. В текста се осъжда не консумацията, а злоупотребата.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ОТНОШЕНИЕТО НА БИБЛИЯТА КЪМ АЛКОХОЛА SPECIAL TOPIC: BIBLICAL ATTITUDES TOWARD ALCOHOL AND ALCOHOLISM

I. Библейски понятия

A. Стар завет

1. *Yayin* – общо понятие за вино (BDB 406, KB 409), срещано 141 пъти. Етимологията не е ясна, защото думата няма еврейски корен. Винаги означава ферментиран плодов сок, обикновено грозде. Някои типични пасажи са Битие 9:21; Изход 29:40; Числа 15:5,10.

2. *Tirosh* – означава „ново вино“ (BDB 440, KB 1727). Поради климатичните условия в Близкия изток, ферментацията започва шест часа след изстискването на сока. Тази дума се използва за вино, което е в процес на ферментация. Някои от типичните пасажи са: Втор. 12:17; 18:4; Исаия 62:8-9; Осия 4:11.
3. *Asis* – алкохолни напитки („сладко вино“, BDB 779, KB 860; напр. Йоил 1:5; Исаия 49:26).
4. *Sekar* – „силно питие“ (BDB 1016, KB 1500). Еврейският корен се среща в думте „пиян“ или „пияница“. Към питието се добавя нещо, за да бъде по-опияняващо. Думата е паралел на *yauin* (вж. Притчи 20:1; 31:6; Исаия 28:7).

В. Нов завет

1. *Oinos* – гръцкият еквивалент на *yauin*
2. *Neos oinos* (ново вино) – гръцкият еквивалент на *tirosh* (Марк 2:22).
3. *Gleuchos vinos* (сладко вино, *asis*) – вино в ранен етап на ферментация (Деяния 2:13).

II. Библейска употреба

А. Стар завет

1. Виното е дар от Бога (Битие 27:28; Пс. 104:14-15; Екл. 9:7; Осия 2:8-9; Йоил 2:19,24; Амос 9:13; Зах. 10:7).
2. Виното е част от жертвения принос (Изход 29:40; Левит 23:13; Числа 15:7,10; 28:14; Втор. 14:26; Съдии 9:13).
3. Вино се използва в медицината (II Царе 16:2; Притчи 31:6-7).
4. Виното може да бъде сериозен проблем (Ной, Битие 9:21; Лот, Битие 19:33,35; Самсон, Съдии 16:19; Навал, I Царе 25:36; Урия, II Царе 11:13; Амнон, II Царе 13:28; Ила, I Царе 16:9; Венадад, I Царе 20:12; управници, Амос 6:6; жени, Амос 4 гл.).
5. С виното може да се злоупотребява (Притчи 20:1; 23:29-35; 31:4-5; Исаия 5:11,22; 19:14; 28:7-8; Осия 4:11).
6. Виното е забранено за определени групи (свещеници в служение, Левит 10:9; Езек. 44:21; назареи, Числа 6 гл.; управници, Притчи 31:4-5; Исаия 56:11-12; Осия 7:5).
7. Виното се използва в есхатологичен контекст (Амос 9:13; Йоил 3:18; Зах. 9:17).

В. Междубиблейска

1. В умерени количества виното е много полезно (Иисус син Сирахов 31:27-33).
2. Равините казват: „Виното е най-добрият лек. Ако нямаш вино, са ти нужни лекарства“ (BB 58b).

С. Нов завет

1. Исус превръща голямо количество вода във вино (Йоан 2:1-11).
2. Исус пие вино (Мат. 11:18-19; Лука 7:33-34; 22:17 и сл.).
3. На Петдесетница Петър е обвинен, че е пиян от „ново вино“ (Деяния 2:13).
4. Виното може да се използва като лекарство (Марк 15:23; Лука 10:34; I Тим. 5:23).
5. Владетелите не трябва да прекаляват с виното. Това не означава изобщо да не пият (I Тим. 3:3,8; Тит 1:7; 2:3; I Петър 4:3).
6. Виното е използвано в есхатологичен контекст (Матей 22:1 и сл.; Откр. 19:9).
7. Пиянството е порицано (Мат. 24:49; Лука 12:45; 21:34; I Кор. 5:11-13; 6:10; Гал. 5:21; I Петър 4:3; Римл. 13:13-14).

III. Богословски наблюдения

А. Диалектично напрежение

1. Виното е дар от Бога.
2. Пиянството е сериозен проблем.
3. В някои култури вярващите трябва да ограничават свободата си заради благовестието (Матей 15:1-20; Марк 7:1-23; I Коринтяни 8-10 гл.; Римляни 14 гл.).

В. Тенденция да се погават ограниченията

1. Бог е източникът на всички добри неща.
  - a. храна – Марк 7:19; Лука 11:44; I Коринтяни 10:25-26
  - b. всичко е чисто – Римляни 14:14,20; I Тимотей 4:4

- c. всичко е позволено – I Коринтяни 6:12; 10:23
  - d. всичко е очистено – Тит 1:15
2. Падналият в грях човек злоупотребява с всички Божии дарове, като нарушава предвидените от Бога ограничения.
- C. Проблемът е в човека, а не във виното. Във физическото творение няма нищо зло (вж. В.1 горе).

IV. Еврейската култура и ферментацията през първи век

- A. Ферментацията започва много бързо, около шест часа след намачкване на гроздето.
- B. Според еврейската традиция, ако на повърхността има лека пяна (знак за ферментация), виното е готово, за да бъде даден десетък от него (*Ma aseroth* 1:7). Нарича се „ново вино“ или „сладко вино“.
- C. Основната алкохолна ферментация трае една седмица.
- D. Вторичната ферментация трае 40 дни. На този етап виното се смята за „старо вино“ и може да се принася на олтара (*Edhuyyoth* 6:1).
- E. Отлежалото вино (старо вино) се смята за добро, но трябва да се прецени добре преди употреба.
- F. Виното се смята за висококачествено обикновено след една година на ферментация. Три години е максималният период за сигурно съхранение на виното. Нарича се „старо вино“ и трябва да се разрежда с вода.
- G. Едва през последните стотина години със стерилната среда и добавка на химикали ферментацията може да се удължи повече. В древния свят не са могли да възпрат естествения процес на ферментация.

V. Заключениелни твърдения

- A. Внимавайте вашите лични преживявания, богословски разбирания и библиейско тълкуване да не омаловажават Исус и еврейско/християнската култура от първи век! Очевидно тогава хората не са били пълни въздържатели.
- B. Тук не защитавам употребата на алкохол в компания. Мнозина обаче разширяват твърде много богословската позиция по темата и изразяват претенции за праведност, основани на културни или деноминационни предразсъдъци.
- C. За мен Римляни 14 гл. и I Коринтяни 8-10 гл. осигуряват прозрение и насоки, основани на любов и респект към вярващите и с мисъл за разпространението на евангелието в нашата култура, а не ръководени от личната свобода или осъдителен критицизъм. Ако Библията е единственият източник за вяра и практика, тогава може би всички ние трябва да преосмислим позицията си по темата.
- D. Ако налагаме пълното въздържание като Божия воля, тогава какво да кажем за Исус, както и за вярващите в онези съвременни култури, които редовно ползват вино (като Европа, Израел, Аржентина)?

11:22 „Какво! Къщи ли нямате, където да ядете и пиете?“ Някои легалисти и буквояди се опитват да използват този стих като аргумент, че в църквата не трябва да се яде. Историята и контекстът винаги са от съществено значение при интерпретацията на древната литература. Когато цитираме кратки извадки от Писанието, можем да накараме Библията и Бога да кажат каквото ни се иска! Гордън Фий казва: „Ако една книга може да означава всичко, тя не означава нищо.“

В текста се съдържа поредица от риторически въпроси, които разкриват емоционалното състояние на Павел, докато съчинява това послание. Съвсем очевидно е, че той е напълно шокиран от поведението на някои хора в църквата (ср. с Яков 2:6).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 11:23-26

²³ **Защото аз от Господа приех това, което ви и предадох – че Господ Исус през нощта, когато беше предаден, взе хляб** ²⁴ **и като благодари, разчупи и каза: Това е Моето тяло, което е (разчупено) за вас; това правете за Мое възпоменание.** ²⁵ **Така взе и чашата след вечерята и каза: Тази чаша е Новият Завет в Моята кръв; това правете всеки път, когато пиете, за Мое възпоменание.** ²⁶ **Защото всеки път, когато ядете този хляб и пиете (тази) чаша, възвестявате смъртта на Господа, докато Той дойде.**

11:23 „аз от Господа приех това, което ви и предадох“ Павел не е присъствал при Господнята трапеза. В Галатяни 1:11-17 той пише, че е получил откровенията си лично от Христос, а в Галатяни 1:18-19 добавя, че не ги е заимствал от останалите апостоли и водачи в Ерусалим. Неговите думи тук обаче отразяват записаното в синоптичните евангелия.

■ **„взе хляб“** От особено значение е, че Исус не е използвал пасхалното агне като символ тук. Тази жертва е свързана прекалено силно със Стария завет (Изход 12 гл.). Новият символ на единството помежду им става хлябът (10:16-17).

11:24 „като благодари, разчупи и каза“ Тук става дума за съвсем конкретно историческо събитие (онази пасхална вечеря в горницата вечерта преди Исус да бъде предаден на властите). Много християни наричат този обред „евхаристия“, което е заимствано от гръцката дума *eucharisteō* („благодаря“; вж. Матей 26:27; Марк 14:22; Лука 22:19).

NASB „Това е моето тяло, което е за вас“
NKJV „Вземете, яжте. Това е Моето тяло, което е разчупено за вас“
NRSV „Това е моето тяло, то е за вас“
TEV, NJB „Това е моето тяло, което е за вас“

Очевидно това е метафора. Канибализмът би бил ужасяваща мисъл за всеки юдеин. Исус използва разчупения хляб като символ на собственото си тяло, което ще бъде разкъсано на Голгота. Също както хлябът ни предоставя физическо засищане и живот, така и действията на Исус вдъхват духовен живот на онези, които ги приемат.

Много са богословските дебати относно значението на тези думи на Исус. В огромна степен споровете се базират на: (1) естеството на събитието; и (2) начина, по който Бог дава благодат. Богословите, които виждат тук тайнство, се облягат на Йоан 6 глава, която според своя контекст няма нищо общо с Господнята трапеза.

Има няколко вариации в гръцките манускрипти на този текст:

1. Текстус Рецептус добавя: „вземете, яжте“. Тази фраза се намира в гръцките ръкописи C³, K, L и P. Тя липсва в оригиналните текстове.
2. Кратката фраза „за вас“ (MSS P⁴⁶, κ*, A, B, C*) впоследствие е била разширена от ранни книжници по следните начини:
  - a. „разчупен за вас“ (MSS κ², C³, D², F, G);
  - b. „пролята за вас“ (MS D*);
  - c. „даден за вас“ (ср. с Лука 22:19).

UBS⁴ придава на по-краткия вариант (*to hyper humōn*) рейтинг A (сигурно).

11:24-25 „това правете за Мое възпоменание“ Тук глаголът е или в сегашно време, деятелен залог, а наклонението е или изявително, или повелително. Спрямо контекста по-логичният вариант е императивът. Тази символична вечеря трябва да се повтаря редовно чак докато Исус не се завърне отново.

Интересно е, че според описанието на Господнята трапеза в Матей и Марк фразата „за Мое възпоменание“ не се включва. Тя обаче присъства в Лука 22:19 и I Коринтяни 11:24-26. Доста озадачаващо е, че една такава очевидно значима случка от живота на Исус (която освен всичко следва и да се повтаря многократно в живота на църквата) е описана с толкова вариации в евангелията и в съчиненията на апостол Павел.

Новият завет не уточнява всъщност колко често следва да се практикува Господнята трапеза. Някои групи вярващи не я провеждат никога (като напр. квакерите), докато други я отбелязват ежеседмично. Онези християнски групи, които възприемат по-сакраментален възглед за вечерята, предпочитат да я практикуват редовно (напр. всяка седмица), и то с централно място в богослужението. Ранните вярващи в Палестина

може и да са я съблюдавали веднъж годишно по аналогия с празника Пазха (напр. евионитите; вж. Ориген и Епифан). Други християни, които се опасяват, че повторемите ритуали с времето може да изгубят своето въздействие и значение, и според които Господнята трапеза не е канал за получаване на Божията благодат, обикновено я отбелязват доста по-рядко (напр. веднъж месечно при южните баптисти).

11:25 „Тази чаша е Новият завет“ За този „нов завет“ се говори още в Еремия 31:31-34 (и описателно също в Езекиил 36:22-38). Гръцката дума за „завет“ обичайно означава „последна воля“ или „завещание“, но значението тук по-скоро изразява старозаветната концепция за сключване на договор.

Представата за въвеждане на „нов завет“ със сигурност е била шокираща за юдеите. Те са вярвали, че Мойсеевият завет е постоянен и неизменен. Ерусалим е трябвало да им припомня, че заветите на ЯХВЕ са условни и че зависят от наличието на вяра от страна на човека.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЗАВЕТ **SPECIAL TOPIC: COVENANT**

Старозаветното понятие *berith* (BDB 136, KB 157) „завет“ не е лесно за дефиниране. Няма съответстващ ГЛАГОЛ в еврейския. Всички опити за извличане на етимологична дефиниция се оказват неубедителни. Възможно най-убедителното предположение е, че думата произлиза от глагола „режа“ (BDB 144), с която се описва жертвоприношението за подпечатване на самия завет (вж. Бит. 15:10,17). Тъй като обаче идеята е централна, учените са принудени да изследват употребата ѝ, за да определят нейния функционален смисъл.

Заветът е средството, чрез което единият истинен Бог (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: **МОНОТЕИЗЪМ**) взаимодейства със Своето творение. Идеята за завета, договора или съглашението е съществена за разбиране на библейското откровение. Напрежението между Божия суверенитет и свободната човешка воля ясно се виждат в идеята за завета. Някои завети са основани изключително на Божия характер и действия.

1. самото Сътворение (вж. Битие 1-2 гл.);
2. опазването на Ной и обещанието към него (вж. Битие 6-9 гл.);
3. призоваването на Авраам (вж. Битие 12 гл.);
4. заветът с Авраам (вж. Битие 15 гл.).

Обаче самата същност на завета изисква отговор:

1. чрез вяра Адам трябва да се довери на Бога и да не яде от дървото, което е наред Едем;
2. чрез вяра Ной трябва да изгради огромен кораб далеч от вода и да събере животните;
3. чрез вяра Авраам трябва да напусне рода си, да последва Бога и да вярва, че ще има наследници;
4. чрез вяра Мойсей извежда евреите от Египет, водейки ги на планината Синай и получава конкретни заръки за религиозния и социален живот с обещания за благословения и проклетия (вж. Левит 26 гл.; Втор. 27-28 гл.).

Същото напрежение, включващо Божията връзка с човечеството, е адресирано и в „новия завет“ (вж. Еремия 31:31-34; Евреи 7:22; 8:6,7,13; 9:15; 12:24). Напрежението може да се види ясно, ако сравним Езекиил 18:31 с 36:27-38 (действието на *ЯХВЕ*). Дали заветът е основан на благодатните Божии дела или на човешкия отговор? Това е пламеният въпрос, който касае и Стария, и Новия завет. И двата имат едни и същи предназначения:

1. възстановяване на загубеното общение с *ЯХВЕ*, описано в Битие 3 глава;
2. съграждане на праведен народ, който да отразява Божия характер.

Новият завет, споменат в Еремия 31:31-34 решава проблема с напрежението, заявявайки, че Бог не ни приема на основания на нашите дела. Божият закон се превръща в желание на сърцето, престава да бъде външен законов кодекс. Целта е същата – праведен Божий народ, но методите се променят. Грешното човечество доказва, че е неадекватно да отразява Божия образ. Проблемът не е в Божия завет, но в човешката греховност и слабост (вж. Битие 3 гл.; Римл. 7 гл.; Гал. 3 гл.).

Същото напрежение между старозаветните безусловни и условни завети е налице и в Новия завет. Спасението е налично и достъпно за всички поради завършеното дело на Исус Христос, но изисква

покаяние и вяра (и като първоначален акт, и като всекидневен живот; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЯРА, ДОВЕРИЕ, УПОВАНИЕ). Исус нарича новите си отношения с вярващите хора „нов завет“ (Матей 26:28; Марк 14:24; Лука 22:20; I Коринтяни 11:25). Това е както юридическа категория за нашето положение, така и призив към христоподобие (вж. Матей 5:48; Римляни 8:29-30; II Коринтяни 3:18; 7:1; Галатяни 4:19; Ефесяни 1:4; 4:13; I Солунци 3:13; 4:3,7; 5:23; I Петър 1:15). Едновременно това е потвърждаване на факта, че Бог ни е приел (Римл. 4 гл.), и императивен призив към святост (Мат. 5:48)! Вярващият човек се спасява не чрез добро поведение, а чрез смирено послушание (Ефес. 2:8-10; II Кор. 3:5-6). Благочестивият начин на живот става доказателство за спасението, не средство за постигане на спасение (вж. посланията на Яков и I Йоан). Вечният живот обаче има видими характеристики! Това напрежение ясно се вижда в Новия завет (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ОТСТЪПЛЕНИЕ (*APHISTĒMI*) към I Кор. 6:9).

■ „в Моята кръв“ Ето я отново препратката към жертвената смърт на Исус Христос (II кор. 5:21). В Стария завет кръвта е идиом за жертвоприношение пред Бога (Левит 17:11,14; Втор. 12:23). Първият завет е бил ратифициран с проливане на кръв (Изход 24:8).

11:26

NASB, NKJV, NRSV

„колкото пъти ядете... пиете“

TEV

„всеки път, когато ядете... пиете“

NJB

„когато и да ядете... пиете“

Обърнете внимание, че тук няма никакво изискване за определен брой пъти. Новият завет изобщо не поставя подобни очаквания. В Деяния характерната фраза за Господнята трапеза „разчупване на хляба“ се използва (1) за всекидневни срещи на вярващите (2:42,46); или (2) за неделно богослужение (20:7,11). Същата фраза обаче се използва и за обикновено ядене (27:34-35).

■ „възвестявате смъртта на Господа“ Очевидно тук се говори за жертвения аспект на Христовата смърт. Господнята трапеза е поглед назад към смъртта на Христос.

■ „докато Той дойде“ Господнята трапеза е и поглед напред към Второто идване на Месията (I Кор. 1:7; 4:5; 11:26; Марк 14:25).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 11:27-32

²⁷ Затова всеки, който яде този хляб или пие Господната чаша недостойно, ще бъде виновен за грях против тялото и кръвта на Господа. ²⁸ Но човек да изпитва себе си и така да яде от хляба и да пие от чашата; ²⁹ защото, който яде и пие, без да разпознава Господното тяло, той яде и пие осъждане за себе си. ³⁰ По тази причина мнозина между вас са слаби и болнави, а доста са и починали. ³¹ Защото, ако съдехме сами себе си, нямаше да бъдем съдени. ³² Но когато биваме съдени, биваме наказвани от Господа, за да не бъдем осъдени заедно със света. ³³ Затова, братя мои, когато се събирате да ядете, чакайте се един друг. ³⁴ А ако някой е гладен, нека яде у дома си, за да не се събирате за осъждане. А останалите работи ще наредя, когато дойда.

11:27

NASB, NKJV, NRSV

„който яде хляба или пие от чашата на Господа“

KJV

„който яде този хляб и пие от *тази* чаша на Господа“

TEV

„ако някой от вас яде Господния хляб или пие от тази чаша“

NJB

„тогава всеки, който яде хляба или пие от чашата на Господа“

Съюзът „и“ отсъства в оригиналния текст на 27 стих, но е наличен съответно в 28 и 29 стихове. Истинският съюз тук е „или“ в гръцкия текст. Преводачите на средновековния английски превод KJV са се притеснявали

от римокатолическото разбиране, според което свещеникът пие виното, а миряните ядат хляба, и затова целенасочено са заменили съюза „или“ с „и“! Впоследствие редактираният вариант NKJV коригира този неправилен превод (вж. Bart Ehrman, *The Orthodox Corruption of Scripture*, p. 154).

NASB, NKJV, NRSV „по недостоеен начин“
TEV „по начин, който го обезчестява“
NJB „недостойно“

Контекстът тук допуска, че става дума за нарушено единство в църквата поради арогантността и гордостта у някои групички в коринтската църква. Други изследователи обаче смятат, че става дума за постановление да подхождаме към Господнята трапеза с изправени взаимоотношения (Евреи 10:29).

11:28 „Но човек да изпитва себе си“ Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Глаголет „изпитва“ притежава конотация със значение „проверявам с цел одобрение“. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ГРЪЦКИ ДУМИ ЗА ИЗПИТАНИЕ И ТЕХНИ КОНОТАЦИИ към I Кор. 3:13.

11:29
NASB „ако не съди тялото правилно“
NKJV „без да различава Господнето тяло“
NRSV „без да различава тялото“
TEV „ако не разпознаваш значението на Господнето тяло“
NJB „без да разпознава тялото“

Тук изразът „Господното тяло“ изглежда не се отнася нито за (1) физическото тяло на Исус; нито за (2) отделните участници в църквата; а по-скоро за (3) цялостната църква като група (вж. 10:17; 12:12-13,27). Когато има дух на превъзходство или на класови различия, това унищожават общението между вярващите.

■ „разпознава“ Вж. коментара към I Кор. 4:7, както и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 10:29).

11:30 Апостол Павел подчертава с прости чък език, че вярващите хора, които нарушават единството на църквата, може да понесат някакви временни физически последици, а даже и смърт (I Кор. 3:17). Тук има пряка връзка с липсата на уважение към Христовото тяло – Църквата (Деяния 5 гл.; I Кор. 5:5; I Тим. 1:20).

11:31 „ако“ Условно изречение от втори клас, което обикновено се нарича „противоположно на фактите“. Следва да се превежда така: „Ако бяхме осъдили сами себе си правилно (а не сме), тогава нямаше да бъдем съдени (а сме)“. Вж. коментара към I Коринтяни 4:7.

11:32 „наказвани от Господа“ Трудно е да даваме отговор защо християните страдат, понеже зад нашите страдания има различни причини:

1. Живеем в свят, разрушен от Грехопадението.
2. Жънем плодовете на различни неправилни действия.
3. Подлежим на изпитания от Господа с цел духовното ни усъвършенстване (Евреи 5:8).

Бог наистина ни изпитва и ни дисциплинира (вж. напр. Евреи 12:5-11). Това е доказателство за Неговата любов и за това, че ние действително принадлежим към Неговото семейство.

■ „за да не бъдем осъдени заедно със света“ Временното осъждане на онези вярващи, които нанаяват Христовата църква, може да бъде и проява на любов, за да им бъде спестено по-строгото наказание за това, че са ѝ навредили (вж. I Кор. 3:10-17).

Много ми допада един цитат от Джордж Лад (George Ladd, *A Theology of the New Testament*, p. 399):

„Светът има своя собствена религия, която държи хората в плен на аскетизъм и легализъм, който може да има вид на мъдрост и да промотира някакво посвещение и дисциплина, ала в действителност така и не предоставя разрешение на нравствената дилема, пред която е изправен човекът (Кол. 2:20 и сл.). От тази гледна точка светът подлежи на осъждение от Бога (I Кор. 11:32) и се нуждае от помирение с Него (II Кор. 5:19; Римл. 11:15).“

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 11:23-34

³³ **Затова, братя мои, когато се събирате да ядете, чакайте се един друг.** ³⁴ **А ако някой е гладен, нека яде у дома си, за да не се събирате за осъждане. А останалите работи ще наредя, когато дойда.**

11:33 „когато се събирате да ядете, чакайте се един друг“ Тези думи се отнасят за 21 стих. Някои от вярващите в тази църква се държат като себични индивидуалисти, а не като семейство или като тяло. Тъкмо обратното на онова жертвоготовно поведение, към което ги призовава Исус.

11:34 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели.

■ **„нека яде у дома си“** Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. След като вярващите са толкова гладни, че да се държат така агресивно и себично през Господнята трапеза, значи най-добре да се постараят да удовлетворят този глад още преди да дойдат на събранието.

NASB „Другите неща ще уредя, когато дойда.“

NKJV „А останалото ще наредя, когато дойда.“

NRSV „За другите неща ще ви дам инструкции, когато дойда.“

TEV „Що се отнася до другите въпроси, ще ги уредя, когато дойда.“

NJB „Другите въпроси ще уредя, когато дойда.“

Забележете, че Бог не е преценил за необходимо да ни запознае с абсолютно всички напътствия на Павел към коринтската църква. Не е съвсем сигурно дали това се отнася единствено до Господнята трапеза или и до някои други въпроси. Структурата на Първо коринтяни (с отговори на редица несвързани помежду си въпроси) предполага, че има още неясноти и проблеми за разрешаване. Същността на Господнята трапеза се състои не в някакъв църковен правилник или в богослужебна подредба, а преди всичко в правилни отношения с Господ Исус Христос. Подробностите около религиозната обредност не са толкова значими, колкото е благоразположеното сърце към Господа, от което струи любов към църквата.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Съвременните християни трябва ли да дублират всички ритуали на новозаветната църква?
2. Какво казва 11:2-16 за участието на жени в ръководна роля при публично богослужение?
3. На какво би съответствало онова покривало днес?
4. Разяснете проблема с непокритите с воал жени и покритите мъже в римската култура от I век.
5. Каква е основната цел на Павел с обсъждането на Господнята трапеза в 11 глава?
6. Как обяснявате I Коринтяни 11:30?

І Коринтяни 12 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
		Проблеми в съвместния живот		Благоприличие в публичното поклонение
		(11:2—14:40)		(11:2—14:40)
Духовни дарби	Духовните дарби: единство в многообразието	Разнообразие от духовни дарби	Дарби от Святия Дух	Духовните дарби
12:1-3	12:1-11	12:1-3	12:1	12:1-3
			12:2-3	Разнообразието и единството на духовните дарби
12:4-11		12:4-11	12:4-11	12:4-11
Едно тяло с много части	Единство и разнообразие в едно тяло	Тялото се нуждае от разнообразни части	Едно тяло, много части	Аналогията с тялото
12:12-31a	12:12-31	12:12-13	12:12-13	12:12-17
		12:13-26	12:14-20	
				12:18-21
			12:21-26	
				12:22-26
		12:27-31	12:27-31a	
				12:27-30
			12:31b	

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА 12:1-31

А. Глави 11-14 формират една обща литературна единица, посветена на съвместното поклонение на църквата. Сред вярващите в коринтските домашни църкви е имало доста проблеми. Павел адресира много от тези, за които църквата изглежда му е написала писмо с въпроси (вж. 7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1,12). Въпросите, свързани със съвместното поклонение, включват:

1. как да се молим и да пророкуваме
  - а. мъжът – непокрит
  - б. жената – покрита
2. гордостта и злоупотребата с духовните дарби
3. как да прилагаме дарбите при поклонението
  - а. говорещите на език и преводачите
  - б. певците
  - с. пророците

В. Във връзка с духовните дарби има три теста:

1. глава 12 – мотивират ли те христоцентрично единство?
2. глава 13 – мотивират ли те любов?
3. глава 14 – изграждат ли те Тялото?

С. В Новия завет има няколко списъка с духовни дарби (Римл. 12 гл.; I Кор. 12-14 гл.; Ефесяни 4:11 и I Петър 4:10-11). Списъците не съвпадат помежду си, нито пък последователността на изброените дарби е една и съща. Това са представителни извадки, а не изчерпателни каталози. Някои от дарбите са предназначени за съвместното поклонение на църквата, докато други се насочени извън общите богослужебни събрания.

Акцентът, който поставя апостол Павел върху духовната надареност, е изненадващ. Той обаче не казва много за това, как точно човек да открие собствената си дарба. Самият аз не съм твърде голям ентузиаст по отношение на „тестовете за духовните дарби“, които срещаме в нашето съвремие. Такива тестове вземат предвид единствено онези дарби, които са попаднали в някой от четирите списъка в Новия завет. В добавка към това много от споменатите дарби не са ясно дефинирани (като напр. дарбите за ръководство в Ефесяни 4:11). Най-полезни за мен са били насоките в книжката на Пол Литъл *Как да утвърдим волята на Бога* (Paul Little, *Affirming the Will of God*, IVP). Същата небесна мъдрост, която ни помага да открием Божията воля, може да ни помогне и да установим коя е собствената ни дарба.

1. Молете се редовно.
2. Обръщайте се към зрели хора във вярата, които виждат силните ви страни.
3. Търсете отворени врати и възможности да опитвате различни области.
4. Следвайте копнежите на сърцето си.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 12:1-3

¹ **Що се отнася до духовните дарби, братя, не искам да не разбирате.** ² **Вие знаете, че когато бяхте езичници, ви теглеше към немите идоли, които ви привличаха.** ³ **Затова ви известявам, че никой, като говори с Божия Дух, не казва: Да бъде проклет Исус!, и никой не може да каже: Исус е Господ!, освен със Светия Дух.**

12:1 „Що се отнася“ Тази фраза се повтаря неколкократно в Първо коринтияни. Тя е маркер за това, че апостол Павел отговаря на конкретни въпроси, зададени му от тази църква (7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1,12).

NASB, NKJV	„духовните дарби“
NRSV [бел. под линия]	„духовните хора“
TEV	„дарбите на Светия Дух“
NJB	„дарбите на Духа“

Гръцката дума тук е родителен падеж, множествено число на съществителното *pneuma*. Може да се отнася до хора, дарби или духовни въпроси (вж. I Кор. 14:1).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ДУХЪТ В БИБЛИЯТА SPECIAL TOPIC: SPIRIT IN THE BIBLE

- I. Стар завет (*ruah*, BDB 924, KB 1197; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДЪХ, ВЯТЪР, ДУХ)
  - A. Действия на единствения Бог (Духът – около 90 употреби в Стария завет):
    1. положително – Битие 1:2
    2. отрицателно – I Царе 16:14-16,23; III Царе 22:21-22; Исаия 29:10
  - B. Животът, който Бог вдъхва у човека (Божият дъх; Битие 2:7).
  - C. Септуагинта превежда *ruah* с *pneuma* (около 100 употреби в LXX).
  - D. При по-късните писания на равините, апокалиптичните текстове и в скрижалите от Мъртво море, които са под въздействието на зороастрийството, думата *pneuma* се използва също така и за ангели и демони.
- II. Гръцки понятия
  - A. *pneō*, „духам“
  - B. *pnoē*, „вятър, дъх“
  - C. *pneuma*, „дух, вятър“
  - D. *pneumatikos*, свързан с духа
  - E. *pneumatikōs*, духовно
- III. В гръцката философска мисъл (*pneuma*)
  - A. Аристотел използва понятието за живителната сила, която се развива от раждането до самодисциплината.
  - B. Стоиците използват тази дума като синоним на *psuchē* („душа“) и дори на *nous* („ум, съзнание“) в смисъла на петте физически сетива и човешкия интелект.
  - C. В гръцката мисъл понятието става еквивалентно на намеса от божествени сили (като обожаване, магии, окултни практики, пророчества и пр.).
- IV. Нов завет (*pneuma*, вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДУХЪТ (*PNEUMA*) В НОВИЯ ЗАВЕТ)
  - A. Специалното присъствие, сила и снабдяване от страна на Бога.
  - B. Духът е свързан с Божието действие в Църквата (най-вече в текстовете на Йоан):
    1. пророчество
    2. чудеса
    3. дързост за проповядване на благовестието
    4. мъдрост (т.е. благовестието)
    5. радост
    6. въвеждане на новата епоха
    7. обръщение (убеждаване и обитаване)
    8. христоводие
    9. специални дарби за служение
    10. застъпва се за вярващите хора

Духът подбужда желанието на човека да има общение с Бога, заради което е създаден той. Това общение става възможно поради личността и делото на Месията Исус Христос (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МЕСИЯ). Новото духовно пробуждане довежда до христоводен живот, служение и доверие.

  - C. Най-добре може да се разбере като духовен процес, при който от единия край е Светият Дух, а от другия край е човекът като физическо създание на тази планета и като духовно същество, сътворено по образа на Бога.
  - D. Павел е новозаветният автор, който развива богословие на Божия Дух и човешкия дух.
    1. Павел използва Духа в противовес на плътта (греховната природа).
    2. Павел използва духа в противовес на физическото.
    3. Павел използва Духа/духа в контраст с човешкото мислене, знание и битие.

- Е. Някои примери от Първо коринтяни:
1. Святият Дух – I Коринтяни 12:3
  2. силата и мъдростта от Бога, дадени чрез Святия Дух – I Коринтяни 2:4-5
  3. Божиите действия у вярващия
    - a. ново мислене – I Коринтяни 2:12; 14:14,32
    - b. нов храм – I Коринтяни 3:16; 6:19-20
    - c. нов живот (нравственост) – I Коринтяни 6:9-11
    - d. нов живот, символизиран при кръщението – I Коринтяни 12:13
    - e. единство с Бога (обръщение) – I Коринтяни 6:17
    - f. Божията, а не човешката мъдрост – I Коринтяни 2:12-15; 14:14,32,37
    - g. духовна надареност на всеки вярващ за служение – I Коринтяни 12,14 гл.
  4. духовното в контраст с физическото – I Коринтяни 9:11; 10:3; 15:44
  5. духовната сфера в контраст с физическата – I Коринтяни 2:11; 5:5; 7:34; 15:45; 16:18
  6. обръщане към духовния/вътрешен живот на човека за разлика от физическото му тяло – I Коринтяни 7:34
- Ф. Още от самото си сътворение човешките същества живеят в две области (физическата и духовната). Човекът изгубва близостта си с Бога (Битие 3 гл.). Посредством ученията, смъртта, възкресението и обещаното завръщане на Исус Христос обаче днес Духът убеждава падналия в грях човек да повярва в благовестието (Йоан 6:44,65). Именно в този момент се възстановява връзката между човека и Бога. Духът е онази личност в Троицата, която характеризира новата епоха на праведността. Духът е представителят на Бог Отец и утешителят от Божия Син за тази „епоха“ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИСУС И ДУХЪТ). Тук се появява и един проблем. Новата епоха вече е започнала във времето, докато старата епоха на греховния бунт срещу Бога все още продължава. Духът е този, който преобразува старото в ново именно сега, когато двете епохи се застъпват.

■ **„братя“** Апостол Павел често прибегва до обръщението „братя“, сигнализирайки по този начин смяна на темата. Този първи стих на главата съдържа три маркера за нов контекст: (1) фразата „що се отнася“; (2) думата „братя“; и (3) уверението „не искам да не разбирате“. Глави 11-14 се занимават с различни аспекти на съвместното поклонение.

Посланията, които апостол Павел е изпратил до град Коринт, са толкова трудни, че на него му е налага често пъти да използва обръщението „братя“, за да им напомни и за тяхното единство в Божието семейство (вж. I Кор. 1:10,11,26; 2:1; 3:1; 4:6; 6:5,8; 7:24,29; 5:12; 9:5; 10:1; 11:2,33; 12:1; 14:6,20,26,39; 15:1,6,50,58; 16:11,12,15,20; II Кор. 1:8; 8:1,23; 9:3,5; 11:9; 13:11).

■ **„не искам да не разбирате“** Тази фраза се среща неколкостранно в писанията на Павел (Римляни 1:13; 11:25; I Коринтяни 10:1; 11:3; 12:1; II Коринтяни 1:8; I Солунци 4:13). Тя е един от неговите литературни прийоми да покаже, че подхваща някаква значима и нова тема.

12:2 „бяхте езичници“ Тук глаголет е в несвършено време, изявително наклонение. Някога тези хора са били езичници, но сега следва да се отърсят от този начин на мислене и от съпътстващото го поведение. Църквата в град Коринт е под влиянието на: (1) езически култови практики; (2) римската култура. И двете оцветяват благовестието по неподходящи начини.

NASB	„вие бяхте теглени настрани“
NKJV	„отнасяни... както бяхте водени“
NRSV	„бяхте омаяни и отвлечени“
TEV	„бяхте отвлечени по различни начини“
NJB	„бяхте неустоймо привличани“

Тази фраза има две свързани глаголни форми от корена на думата „вода“. Първата е имперфектна перифрастична форма, изявително наклонение. А втората е перфектна перифрастична форма на страдателно причастие. Буквално текстът гласи: „бяхте водени и продължавате да сте водени“.

Втората от двете думи освен това е подсилена и с представката *apo*, която означава „вода като затворник“ (вж. Марк 14:44; 15:16). Тези хора, доскоро езичници по религия, в продължение на дълги години са били контролирани от демони в богослужебните си практики (вж. I Кор. 10:20), преди да се обърнат.

■ „немите идоли“ Става дума за божества, които не са способни да говорят или да помагат (Исаия 46:5-7; Еремия 10:5; Авакум 2:18-19), за разлика от Святия Дух.

12:3 „никой, като говори с Божия Дух“ Това е еврейски идиом за боговдъхновение (вж. I Царе 10:10; 19:23-24). Така се напомня на вярващите, че не всеки говорител с претенции в действителност говори от Бога. Всеки един вярващ следва да преценява хората, които твърдят, че изговарят Божието послание (вж. I Коринтяни 12:10; Второзаконие 18:20-22; Матей 7 гл.; I Йоан 4:1-3).

NASB „Исус е проклет“
NKJV „нарича Исус проклет“
NRSV „нека Исус да е проклет“
TEV, NJB „проклятие върху Исус“

Това твърдение е особено шокиращо. Кому би било необходимо (освен на традиционните юдеи) да твърди, че Бог казва подобно нещо? Самото понятие *anathema* има старозаветна предистория (ивр. *herem*). Свързано е с представата за свещена война, когато даден град бива посветен на Бога и в този смисъл става „свят“. то означава, че всяко едно нещо вътре в него, което диша – животно или човек, – следва да умре (вж. Исус Навиев 6:17; 7:12).

Има няколко теории как това понятие се е използвало в град Коринт:

1. Може би идва от юдейската практика на обета в синагога (ср. с Деяния 26:11; т.е. с някакви по-късни равински проклетия са прогонвали християните от синагогата). За да остане човек член на юдейска синагога, е трябвало вербално да се отрече от Исус от Назарет и да го прокълне.
2. Може би идва от римска практика, при която като преклонение пред императора е трябвало човек да нарича Цезар „Господ“.
3. Може би идва от езическо поклонение, при което е можело да прокълнеш някого, призовавайки име на някое божество. Ако това е вярно, тогава фразата по-скоро следва да се преведе: „нека Исус да те прокълне“ (ср. с I Кор. 16:22).
4. Може би идва от предварителен разговор на Павел с някой коринтянин, който е обвързал тази фраза с богословската представа как Исус е понесъл старозаветното проклятие заради нас (вж. Второзаконие 21:23; Галатяни 3:13).
5. Някои по-съвременни изследвания на коринтската култура (вж. бел. под линия към 164 стр. от книгата Bruce Winter, *After Paul Left Corinth*) документират табелки с проклетия, открити в древния акропол на града. Библейските изследователи допускат, че глаголт „е“ следва да съществува в тази фраза: „Исус е проклет.“ Новите археологически открития обаче ясно показват, че за разлика от I Коринтяни 12:3 записаните проклетия на латински език от първи век в град Коринт не съдържат глагола „съм“ (както например се вижда в някои проклетия в LXX от Второзаконие 22:15-20). Има и други археологически свидетелства, че християните през първи век в Коринт са прибегвали до формулировки за проклятие при погребения в християнски гробове (както по-късно през византийския период; вж. J. H. Kent, *The Inscriptions*, 1926-50. Princeton: American School of Classical Studies, 1966, vol. 8:3, no. 644).

Някои групи в църквата изглежда са се завръщали към езически практики да кълнат в името на Исус срещу други членове на църквата. Тук се оказва, че има проблем не само с метода, но и с мотива зад подобни действия. Това е поредният пример за натрупаните напрежения в коринтската църква. Павел иска от тези хора да се научат да изграждат църквата, да я подкрепят и подсилват. А вместо това те се поддават на изкушението да кълнат други хора от църквата!

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПРОКЛЯТИЕ (*ANATHEMA*) SPECIAL TOPIC: ПРОКЛЯТИЕ (*ANATHEMA*)

I. В Стария завет

Има няколко еврейски думи за „клетва“. Съществителното *herem* (BDB 356, KB 353) се използва за нещо, дадено на Бога (LXX го превежда *anathema*; BAGD 54; Левит 27:28). Обикновено се използва за унищожаване на предмет, който е прекалено свят за човешка употреба (вж. Втор. 7:26; Ис. Нав. 6:17-18; 17:12). Включва се в идеята за „свещена война“. Бог заповядва на Исус Навиев да унищожи ханаанците. Ерихон е първата възможност – „първите плодове“ от това свято „очистване“.

II. В Новия завет

В Новия завет думата *anathema* и нейните производни се използват в няколко различни значения:

- A. като дар или принос на Бога (вж. Лука 21:5)
- B. като смъртен обет (вж. Деяния 23:14)
- C. проклинам, кълна (вж. Марк 14:71)
- D. клетвена формула, свързана с Исус (вж. I Кор. 12:3)
- E. предавам някого на Божията присъда или унищожение (вж. Римл. 9:3; I Кор. 16:22; Гал. 1:8-9).

Точка D от тези варианти е изключително противоречива. Ето извадка от коментара към I Кор. 12:3:

Твърдението „Исус е проклет“ е особено шокиращо. Кому би било необходимо (освен на традиционните юдеи) да твърди, че Бог казва подобно нещо? Самото понятие *anathema* има старозаветна предистория (ивр. *herem*). Свързано е с представата за свещена война, когато даден град бива посветен на Бога и в този смисъл става „свят“. то означава, че всяко едно нещо вътре в него, което диша – животно или човек, – следва да умре (вж. Исус Навиев 6:17; 7:12).

Има няколко теории как това понятие се е използвало в град Коринт:

1. Може би идва от юдейската практика на обета в синагога (ср. с Деяния 26:11; т.е. с някакви по-късни равински проклетия са прогонвали християните от синагогата). За да остане човек член на юдейска синагога, е трябвало вербално да се отрече от Исус от Назарет и да го прокълне.
2. Може би идва от римска практика, при която като преклонение пред императора е трябвало човек да нарича Цезар „Господ“.
3. Може би идва от езическо поклонение, при което е можело да прокълнеш някого, призовавайки име на някое божество. Ако това е вярно, тогава фразата по-скоро следва да се преведе: „нека Исус да те прокълне“ (ср. с I Кор. 16:22).
4. Може би идва от предварителен разговор на Павел с някой коринтянин, който е обвързал тази фраза с богословската представа как Исус е понесъл старозаветното проклятие заради нас (вж. Второзаконие 21:23; Галатяни 3:13).
5. Някои по-съвременни изследвания на коринтската култура (вж. бел. под линия към 164 стр. от книгата Bruce Winter, *After Paul Left Corinth*) документират табелки с проклетия, открити в древния акропол на града. Библейските изследователи допускат, че глаголят „е“ следва да съществува в тази фраза: „Исус е проклет.“ Новите археологически открития обаче ясно показват, че за разлика от I Коринтяни 12:3 записаните проклетия на латински език от първи век в град Коринт не съдържат глагола „съм“ (както например се вижда в някои проклетия в LXX от Второзаконие 22:15-20). Има и други археологически свидетелства, че християните през първи век в Коринт са прибегвали до формулировка за проклятие при погребения в християнски гробове (както по-късно през византийския период; вж. J. H. Kent, *The Inscriptions*, 1926-50. Princeton: American School of Classical Studies, 1966, vol. 8:3, no. 644).

Някои групи в църквата изглежда са се завръщали към езически практики да кълнат в името на Исус срещу други членове на църквата. Тук се оказва, че има проблем не само с метода, но и с мотива зад подобни действия. Това е поредният пример за натрупаните напрежения в коринтската църква. Павел иска от тези хора да се научат да изграждат църквата, да я подкрепят и подсилват. А вместо това те се поддават на изкушението да кълнат други хора от църквата!

■ **„Иисус е Господ!“** Това е една от изповедите на вяра на ранната църква (както Римляни 10:9-13, така и Деяния 2:21 цитират Йоил 2:33; вж. също бележката към Филипаяни 2:11). По този начин християните са утвърждавали божествеността и месианството на Исус.

■ **„освен със Светия Дух“** Ролята на Светия Дух е да изобличава света за греха и да привлича хората към Христос (Йоан 16:8-14). Никой паднал в греха човек не би могъл да се обърне към Бога или към Христос без външна помощ (Йоан 6:44,65). Това е тайна на суверенния Бог, който обича всички хора, създадени по Неговия образ, но при все това в заветното си постановление Той изисква да откликнем (и да продължаваме да откликваме) с покаяние, с вяра, с покорство, със служение и с устояване!

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 12:4-11

⁴ Дарбите са различни, но Духът е същият. ⁵ Службите са различни, но Господ е същият. ⁶ Различни са и действията, но Бог е Същият, който върши всичко във всички. ⁷ А на всеки се дава проявяването на Духа за обща полза; ⁸ защото на един се дава чрез Духа слово на мъдрост, а на друг – слово на познание чрез същия Дух, ⁹ на друг – вяра чрез същия Дух, а пък на друг – изцелителни дарби чрез същия Дух, ¹⁰ а на друг – да върши чудеса, а на друг – пророчество, а на друг – разпознаване на духове, на друг – разни езици, а на друг – тълкуване на езици. ¹¹ А всичко това се върши от един и същ Дух, който разделя на всеки поотделно, както иска.

12:4-6

NASB, NRSV „разнообразни“
NKJV „разнообразия“
TEV „различни видове“
NJB „различни“

Тази дума означава: (1) разпределям; или (2) разнообразие (4,5,6 ст.). Очевидно има паралел между 4-5 стихове и 6 стих, като така трите личности в Троицата се обединяват в едно (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтияни 2:10).

12:4-6 „Духът... Господ... Бог“ Забележете действието на Троицата, където се подчертава единство (но не и еднаквост) в контекста на разнообразието. Църквата е група от надарени с дарби индивидуалности. Всички ние се нуждаем един от другото! Всеки има значение. Всеки е надарен за служение. Понятието „Троица“ не присъства в Библията, но неговото съдържание е напълно библейско. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТРОИЦА към I Коринтияни 2:10.

12:4 „дарбите“ Тази дума е различна от онази, която Павел използва в 1 стих. Тук съществителното е *charisma*. То произлиза от корена *chairō* – „радвам се“, „изпълвам се с радост“ (вж. I Коринтияни 7:30; 13:6; II Коринтияни 2:3; 6:10; 7:7,9,16; както и съставна с представката *sun* в I Кор. 12:26 и 13:6). Оттук се развиват няколко концепции:

1. *chara* – радост, възраждане
2. *charis* – щедър дар (I Коринтияни 16:3; II Коринтияни 8:4,6)
  - a. благодат (I Коринтияни 1:4; 15:10)
  - b. благодарност (I Коринтияни 15:57)
3. *charizomai*
  - a. давам щедро
  - b. прощавам (II Коринтияни 2:7-10; 12:13)
  - c. опрощавам дълг
4. *charisma* – подарък (Римл. 5:15,16; 6:23; II Кор. 1:11) или обдаряване свише (I Кор. 12:4,9,28,30,31).

Бог е обдарил Църквата си с щедри дарове. Онези дарби, за които се говори в настоящата глава, имат за цел съграждането и възрастването на Христовото тяло. В действителност те са делото на самия Христос, разпределено между Неговите последователи. Вярващите хора трябва да обединяват дарбите си с любов и да си сътрудничат помежду си, така че църквата да може да печели и да изгражда във вярата повече хора (вж. Матей 28:19-20; Лука 24:47; Деяния 1:8).

12:5 „службите“ Това е гръцката дума *diakonos*. В Новия завет тя има няколко употреби:

1. *diakonos*

- a. слуга (Матей 20:28; 22:13; 23:11; Йоан 2:5)
- b. служител, проповедник (I Коринтяни 3:5; II Коринтяни 3:6; 6:4; 11:15[два пъти],23)

2. *diakoneō*

- a. служба (I Петър 4:11)
- b. дякон (Римляни 16:1; I Тимотей 3:8,10,13; вж. също Филипяни 1:1)
- c. администратор (Деяния 6:2; II Коринтяни 3:3; 8:19,20)

3. *diakonia*

- a. подкрепа, помощ (Деяния 6:1; II Коринтяни 8:4; 9:1,12,13)
- b. служение за благовестието (I Коринтяни 12:5; 16:15; II Коринтяни 4:1; 5:8; 6:3; 11:8)
- c. откровение от Бога (II Коринтяни 3:7,8,9).

Ключовата идея е тази за служене и помагане на околните (в духовен или във физически смисъл). Бог обдарява вярващите хора, за да служат – едни на други и на изгубения свят.

12:6

NASB	„результатите... работи“
NKJV	„действията... работи“
NRSV	„действията... действия“
TEV	„способностите... способност“
NJB	„действие... работа“

Тук има заигравка с понятието *energēs*, откъдето произлиза думата „енергия“. Основното му значение е ефективно изпълнение на дадена задача. Изречението в този шести стих съдържа както съществителното, така и производното му причастие (сегашно деятелно). Павел често го използва в писмата го коринтската църква:

1. *energēs, energieia, energeō, energēta* – I Кор. 4:12; 9:6; 12:6,10,11; 16:9,10; II Кор. 1:6; 4:12;
2. *ergon, sunergeō*, I Кор. 3:13,14,15; 9:1; 15:58; 16:10; II Кор. 6:1; 9:8; 11:15

Божие дело е ефективно. То постига целите си. Вярващите хора са призовани за активно служение, но със силата и ефективността на Бога.

12:7

NASB	„А на всеки един се дава проявяването на Духа за общото добро“
NKJV	„На всекиго се дава проявяването на Духа за полза на всички“
NRSV	„А на всеки се дава проявяването на Духа за общо благо“
TEV	„Присъствието на Духа се показва по някакъв начин на всекиго за доброто на всички“
NJB	„Конкретната проява на Духа, подарена на всекиго, следва да се използва за общо благо“

Тази истина е от изключително значение за живота и служението на Църквата.

1. Всеки вярващ човек след спасението си получава даром от Божия Дух дарба за служение.
  - a. Всеки вярващ има значима роля.
  - b. Всеки вярващ е надарен.
  - c. Всеки вярващ е служител.
2. Предназначението на Божията дарба е не за да се величае човекът, а за да може цялото тяло да расте здравословно. Ние се нуждаем един от другите!

Тази истина е особено ценна за раздробените на групички възгордели се вярващи в Коринт (както и във всяка следваща епоха). „Общото благо“ (*sumpheron*; ср. с I Кор. 6:12; 7:35; 10:33; II Кор. 8:10) е за тялото, а не за отделните хора. Всеки един от вярващите би трябвало да поема личната си отговорност за поддържане на единството на Духа в свързките на мира (Ефесяни 4:2-3). Тази библейска истина е радикално различна от съвременния индивидуализъм в Западния свят.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ХРИСТИЯНСТВОТО Е ОБЩНОСТНО
SPECIAL TOPIC: CHRISTIANITY IS CORPORATE

- A. Метафори, използвани от Павел и Петър в множествено число:
  - 1. тяло (вж. I Коринтяни 12:12-20)
  - 2. нива (вж. I Коринтяни 3:9)
  - 3. сграда (вж. I Петър 2:4-5)
- B. Понятието „светии“ винаги се среща в множествено число в Новия завет (освен във Филипяни 4:21, но дори и там касае общността).
- C. Акцентът на Мартин Лутер и Реформацията върху „свещенството на вярващите“ не е напълно библиейски. В действителност Библията говори за свещенство на *вярващите* (вж. Изход 19:6; I Петър 2:5,9; Откр. 1:6).
- D. Всеки вярващ има дарби за ползата на общността (вж. I Кор. 12:7).
- E. Божиите хора могат да бъдат ефективни само ако си сътрудничат. Служението е общностно (вж. Ефес. 4:11-12).

12:8

NASB, NKJV „слово на мъдрост... слово на познание“

NRSV „произнасяне на мъдрост... произнасяне на знание“

TEV „послание, пълно с мъдрост... послание, пълно със знание“

NJB „дарбата да се говори с израз на мъдрост... дарбата да се говори с израз на знание“

Тук има две различни гръцки понятия: *sophia* („мъдрост“) и *gnōsis* („знание“). Двете изразяват различията, които съществуват и на иврит между мъдростта и познанието. Първото е част от практическия живот, а второто спада към академичната сфера. Първото е свързано с живота на християнина, а второто се отнася за точното разяснение на християнските доктрини.

12:9 „вяра“ Отнася се не за спасителната вяра (както в Марк 1:15; Йоан 1:12), понеже дарби се дават единствено на повярвали хора, а по-скоро за довеждаща чудеса вяра. Това става ясно от I Коринтяни 13:2 (вж. също Матей 17:20; 21:21).

■ **„изцелителни“** Това понятие (*iaomai*) е в множествено число (ср. с II Кор. 12:7-9,28,30) и буквално означава „дарби на царове“. Според този контекст изцелението е дарба от Духа, докато според Яков 5:14 то е служение на по-зрелите хора в църквата. Физическото изцеление представлява свидетелство за любовта и грижата на Бога и е признак за наличие на духовно изцеление (т.е. прошка за греховете, спасение). За евреите съществува връзка между греха и болестта, както и съответно между праведността и здравето (вж. Втор. 27-28 гл.). От друга страна, книгата Йов и Псалом 73 хвърлят допълнително светлина по темата също както Йоан 9 глава. Тайната тук е защо някои хора получават изцеление, докато други – не. Разковничето в отговора на този въпрос се крие не във вярата на човека, в във волята на Бога. Нещата никога не зависят от степента на нашата вяра (понеже дори и вяра с размерите на синапово зрънце би имала силата да отмести цяла планина; Матей 17:20). Целият въпрос опира до това, кой е обектът на вярата ни.

Да благодарим на Бога за изцелителите, изцеленията и проявяващите грижа църкви!

■ **„да върши чудеса“** Изглежда тук има паралел с първата половина на 9 стих (т.е. с вярата, която върши чудеса). Но тъй като това е списък, не би трябвало понятията да са пълни синоними. Точната разлика между едното и другото не е твърде ясна.

■ **„пророчество“** Това понятие може да се разбира поне по два начина: (1) В писмата до коринтската църква става дума за споделяне или прогласяване на благовестието (вж. I Кор. 14:1); (2) В книгата Деяния се споменават пророци (ср. с Деяния 11:27-28; 31:1; 15:32; 21:10) и дори пророчици (Деяния 21:9).

Проблемът с това понятие е каква е връзката между новозаветната дарба „пророчество“ и служението на старозаветните пророци. В Стария завет пророците са автори на Писанието. В Новия завет тази задача е

възложена на първите дванайсет апостоли и техните сподвижници. Също както понятието „апостол“ се посочва като конкретна трайна дарба (Ефесяни 4:11), ала с различна задача след смъртта на Дванайсетте, подобно е положението със службата на пророка. Боговдъхновеното за писане на библиейски текстове вече е престанало и затова Писанието е окончателно и завършено (вж. Юда 20 ст.). Така основният ангажимент на новозаветните пророци е да прогласяват благата вест. Успоредно с това обаче те са натоварени и с различна задача – да прилагат новозаветния текст към конкретни ситуации и нужди. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРОРОЧЕСТВАТА В НОВИЯ ЗАВЕТ към I Коринтяни 14:1.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПРОРОЧЕСТВАТА В СТАРИЯ ЗАВЕТ SPECIAL TOPIC: OT PROPHECY

I. ВЪВЕДЕНИЕ

A. Уводни изложения

1. Общността от вярващи не е единодушна относно тълкуването на пророчеството. В хода на столетията други истини са били категорично утвърждавани, но не и тази.
2. Налице са няколко добре дефинирани етапа на старозаветни пророчества:
  - a. Преди монархията:
    - (1) индивидуално призовани пророци
      - (a) Авраам – Битие 20:7
      - (b) Мойсей – Числа 12:6-8; Втор. 18:15; 34:10
      - (c) Аарон – Изход 7:1 (говорител на Мойсей)
      - (d) Мириам – Изход 15:20
      - (e) Молад и Елдад – Числа 11:24-30
      - (f) Девора – Съдии 4:4
      - (g) неназовани – Съдии 6:7-10
      - (h) Самуил – I Царе 3:20
    - (2) групи пророци – Втор. 13:1-5; 18:20-22
    - (3) пророческа група или гилдия – I Царе 10:5-13; 19:20; III Царе 20:35,41; 22:6,10-13; IV Царе 2:3,7; 4:1,38; 5:22; 6:1 и пр.
    - (4) Месията е наречен пророк – Втор. 18:15-18
  - b. Непишещи пророци от периода на монархията (те говорят на царя):
    - (1) Гад – I Царе 22:5; II Царе 24:11; I Лет. 29:29
    - (2) Натан – II Царе 7:2; 12:25; III Царе 1:22
    - (3) Ахия – III Царе 11:29
    - (4) Ииуй – III Царе 16:1,7,12
    - (5) безименен – III Царе 18:4,13; 20:13,22
    - (6) Илия – III Царе 18 – IV Царе 2
    - (7) Михей – III Царе 22
    - (8) Елисей – IV Царе 2:8,13
  - c. Класически пишещи пророци (те говорят на царя и народа): Исаия-Малахия (с изключение на Даниил).

B. Библиейски понятия

1. *ro'eh* = „гледач“ (BDB 906, KB 1157), I Царе 9:9. Това е преход към понятието *nabi*. Думата *Ro'eh* произхожда от общото понятие „виждам“. Такъв човек разбира Божиите пътища и се допитва до Бога, за да вникне в Божията воля по даден въпрос.
2. *hozeh* = „гледач“ (BDB 302, KB 3011), II Царе 24:11. Принципно това е синоним на *ro'eh*. Идва от по-рядка форма на глагола „виждам“. Причастната му форма се използва най-често, за да опише пророците („съзирам“).
3. *nabi'* = „пророк“ (BDB 611, KB 661), близък до академия глагол *nabu* („призовавам“) и арабския *naba'a* („произнасям“). Това е най-често срещаното старозаветно понятие за пророк. Използва се повече от 300 пъти. Точната етимология не е ясна, но най-удачното предположение е от глагола „призовавам“. Вероятно идва от описанието на ЯХВЕ за

- връзката на Мойсей с Фараона чрез Аарон (Изход 4:10-16; 7:1; Втор. 5:5). Пророкът е човек, който говори от името на Бога на Неговия народ (Амос 3:8; Йер. 1:7,17; Езек. 3:4.)
4. И трите понятия се използват за службата на пророка в I Летописи 29:29: за Самуил – *ro'eh*; за Натан – *nabi*; за Гад – *hozeh*.
  5. Изразът *'ish ha 'elohim* („човек на Бога“) също е общо описание за говорител на Бога. Използва се 76 пъти в Стария завет със значение на „пророк“.
  6. Думата „пророк“ по етимология произлиза от представката „про“ (предварително) и корена „реч“ (говор, слово).

II. ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЗА ПРОРОЧЕСТВО

- A. Понятието „пророчество“ има по-широко семантично поле на иврит, отколкото в съвременните езици. Историческите книги от Исус Навиев до Царете (с изключение на Рут) са наричани от евреите „ранни пророци“. Както Авраам (Битие 20:7; Пс. 105:5), така и Мойсей (Втор. 18:18) са считани за пророци (също и Мириам, Изход 15:20). Затова се пазете от съвременното значение, което се влага в това съществително!
- B. „Пророчеството може да се определи като разбиране на историята, което е значимо единствено когато се съпровожда от интереса, намерението и участието на Бога“ (*Interpreter's Dictionary of the Bible*, vol. 3, p. 896).
- C. „Пророкът не е нито философ, нито систематичен богослов, а заветен посредник, който предава Божието слово на Божия народ с цел да формира тяхното бъдеще, като реформира настоящето им“ (*Encyclopedia Judaica*, „Prophets and Prophecy“, vol. 13, p. 1152).

III. ЦЕЛ НА ПРОРОЧЕСТВОТО

- A. Пророчеството е Божият начин да говори на Неговия народ, осигурявайки насоки за настоящето и надежда, че Той контролира не само живота им, но и световните събития. В основни линии тяхното послание е общо. То има за цел да порицае, насърчи, да предизвика вяра и покаяние, и да информира Божия народ за Неговата личност и планове. Пророчествата изискват вяност от народа към Божия завет. Трябва да се добави, че пророчеството често служи, за да разкрие ясният Божи избор на пророка (Втор. 13:1-3; 18:20-22). В крайна сметка това се отнася за Месията.
- B. Пророкът често взема историческа или богословска криза от настоящето и я проектира в есхатологичен план. Това виждане за края на историята е уникално за Израил, включващо и заветния избор, и божествените обещания.
- C. Служението на пророка изглежда балансира (Еремия 18:18) и присвоява службата на първосвещеника като начин за познаване на Божията воля. Уримът и Тумимът се превръщат във вербално послание от устата на Божия представител. Изглежда пророческото служение заглъхва в Израил след Малахия. Появява се отново чак 400 години по-късно с Йоан Кръстител. Не е ясно как новозаветната дарба „пророчество“ е свързана със старозаветната. Новозаветните пророци (Деяния 11:27-28; 13:1; 15:32; I Кор. 12:10,28-29; 14:29,32,37; Ефес. 4:11) не разкриват ново откровение или писание, но предсказват Божията воля в конкретни заветни ситуации.
- D. Пророчеството не се дава основно или само като предсказание. Предсказанието е само начин за потвърждаване на пророческата служба и послание, но трябва да се отбележи, че „не повече от 2% от старозаветните пророчества се отнасят за Месията. По-малко от 5% конкретно описват новозаветната епоха. По-малко от 1% касаят предстоящи събития“ (Fee and Stuart, *How to Read the Bible For All Its Worth*, p. 166).
- E. Пророците представят Бога пред народа, докато свещениците представят народа пред Бога. Това е общото твърдение. Има и изключения като например Авакум, който задава въпроси на Бога.
- F. Една от причините трудно да разбираме пророците е, че не знаем как точно са структурирани книгите им. Те не са хронологически. Изглежда са тематични, но не по начина, по който очакваме. Често пъти липсва конкретна историческа обстановка, времева рамка или ясно разделение между пророчествата. Тези книги трудно се четат (1) на един път; (2) темата се

определя трудно и (3) не е лесно да се каже, каква е централната истина или намерение на автора при всяко пророчество.

IV. ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОРОЧЕСТВОТО

- A. В Стария завет изглежда има развитие на представата за „пророк“ и „пророчество“. В ранния Израил има общности от пророци, водени от харизматични лидери като Илия и Елисей. Понякога изразът „пророчески синове“ описва именно тази група (IV Царе 2 гл.). Пророците често изпадат в състояние на екстаз (I Царе 10:10-13; 19:18-24).
- B. Този период обаче преминава и се появяват отделните пророци. Има пророци (както истински, така и лъжливи), които се отъждествяват с царя и живеят в двореца (Гад, Натан). Има и независими, които понякога нямат никаква връзка със статуквото на еврейското общество (Амос). Сред пророците има и мъже, и жени (IV Царе 22:14.)
- C. Често пророкът разкрива бъдещето, което зависи от непосредствената реакция на слушащите. Често задачата му е да разкрие универсалния план на Бога за Неговото творение, което не зависи от човешкия отговор. Този универсален есхатологичен план е уникален за пророците на древния Близък изток. Предсказанието и заветната вярност са двата фокуса на пророческите послания (Fee and Stuart, p. 150). Това подсказва, че основният пророчески фокус е насочен към еврейската общност. Обикновено те са адресирани към народа на Израил, макар да има и изключения.
- D. По-голяма част от пророческия материал е представена устно. По-късно е комбиниран по теми, хронология или други показатели, характерни за литературата на Близкия изток (до които днес нямаме достъп). Тъй като е устно, пророческото послание не е така добре структурирано като писаната проза. Това прави книгите трудни за четене наведнъж и трудни за разбиране, ако не сме запознати с конкретната историческа обстановка.
- E. Пророците използват различни модели, за да представят посланието си.
  - 1. *съдебно дело* – Бог съди Своя народ. Често пъти това е разводно дело, при което ЯХВЕ се отказва от жена си (Израил) заради нейната невярност (Осия 4 гл.; Мих. 6 гл.).
  - 2. *погребално оплакване* – специалната метричност на този тип послание и характерните думи „горко“ го определят като отделна форма (Исаия 5 гл.; Авакум 2 гл.).
  - 3. *заветно благословение* – подчертава се условната същност на Завета и се изтъкват положителните и отрицателните последици за бъдещето (Втор. 27-28 гл.).

V. ПОЛЕЗНИ НАСОКИ ЗА ТЪЛКУВАНЕ НА ПРОРОЧЕСТВАТА

- A. Открийте намерението на оригиналния пророк (редактор), като опишете историческата обстановка и литературния контекст на всяко пророчество. Обикновено се касае за това, че Израил е нарушил по някакъв начин Мойсеевия завет.
- B. Четете и тълкувайте цялото пророчество, а не само част от него. Направете план на съдържанието. Вижте каква е връзката с останалите пророчества. Опитайте се да съставите план на цялата книга.
- C. Започнете с буквално тълкуване на пасажа, докато нещо в текста не ви подсказва, че се касае за фигуративен език. След това представете в проза фигуративния език.
- D. Анализирайте символичното действие в светлината на историческата обстановка и паралелните пасажи. Помнете, че тази древна литература от Близкия изток няма нищо общо със съвременната или западната литература.
- E. Внимателно тълкувайте предсказанията.
  - 1. Дали се отнасят предимно за времето на автора?
  - 2. Дали са изпълнени по-късно в историята на Израил?
  - 3. Дали се касае за бъдещи събития, които предстоят?
  - 4. Дали имат съвременно изпълнение и осъществяване в бъдещето?
  - 5. Нека библейските автори (а не съвременните) да насочват отговорите ви.
- F. Обърнете специално внимание на следните въпроси:
  - 1. Дали предсказанието се обуславя от конкретен отговор?
  - 2. Сигурно ли е до кого е адресирано пророчеството (и защо)?

3. Има ли библейска вероятност и/или историческа такава за многократно изпълнение?
4. Новозаветните автори, вдъхновени от Бога са в състояние да съзрат Месията на много места в Стария завет, които не са очевидни за нас. Те изглежда използват типология или игра на дума. Тъй като ни липсва това вдъхновение, по-добре да оставим тълкуването на тях.

VI. ПОЛЕЗНИ КНИГИ

- A. Carl E. Amending and W. Ward Basque, *A Guide to Biblical Prophecy*.
- B. Gordon Fee and Douglas Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*.
- C. Edward J. Young, *My Servants the Prophets*.
- D. D. Brent Sandy, *Plowshares and Pruning Hooks: Rethinking the Language of Biblical Prophecy and Apocalyptic*.
- E. *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, vol. 4, pp. 1067-1078.
- F. G. B. Caird, *The Language and Imagery of the Bible*.

NASB	„различаване на духове“
NKJV	„разпознаване на духове“
NRSV	„разпознаване на духове“
TEV	„способността да се вижда разликата кои дарби идват от Духа и кои – не“
NJB	„силата да различава духовете“

Съществуват три източника на надареност: (1) природна – естествени таланти; (2) от Духа; и (2) от дявола. Тази конкретна духовна дарба има способността да разграничава между трите източника дарби (I Тимотей 4:1; I Йоан 4:1-3).

■ **„разни езици“** Тук се използва гръцката дума *glōssa* („език“). В Стария завет се използва като синоним на понятието „нация“. На гръцки език се използва за език, който се говори от дадена народностна група. С други думи, става дума за познати и разбираеми човешки езици. Обаче необходимостта от „тълкувател“, което също е духовна дарба (вместо „преводач“), наред с допълнителните разяснения на апостол Павел в 14 глава, ни подтиква да смятаме, че иде реч за вид екстатично говорене, характерно за коринтската църква.

По какъв точно начин „езиците“ от Коринт се свързват с езиците от деня на Петдесетница не е напълно сигурно. Чудото от Деяния 2 глава е свързано по-скоро със слуха (вж. I Кор. 2:6,8,11), отколкото с говора. Говоренето на различни наречия в Деяния 2 глава изразява ясно благовестието директно на присъстващите там юдеи от средиземноморската диаспора. Освен това то служи и като начин да се разбере, че присъствието и силата на Бога се отнасят също така и за други народностни групи като например самаряните (Деян. 8 гл.) или за римския военнослужещ Корнилий (Деян. 10 гл.). Езиците в книгата Деяния са признак за вярващите юдеи, че Бог отваря врата за присъединяването и на езичници (I Кор. 15:8). Обърнете внимание, че никъде в Деяния няма необходимост от преводачи!

Езиците в Коринт от друга страна са сходни с екстатичната реч, присъща на елинските религиозни култове (като напр. този в Делфи). Очевидно е също така и че с тях се е злоупотребявало и те са били издигани твърде много в центъра на вниманието (вж. I Коринтяни 13:1 и 14:1-33).

Езиците са начин, по който отделният християнин общува с Бога, без непременно да разбира значението на тази комуникация. Те са автентична дарба (I Кор. 14:39), ала не са предназначени за всички вярващи (вж. I Кор. 12:29-30, където има поредица от риторични въпроси, очакващи отрицателен отговор). Те не са дарба, която доказва наличието на спасение или на духовност. В съчетание с тълкувателна дарба те са един от начините да се изразява благата вест и нейната актуалност.

■ **„тълкуване на езици“** В новозаветни времена Коринт е космополитен град с римска култура, но разположен на гръцка територия. Местоположението на града в съчетание с опасностите на заобикалянето на цяла Гърция по море през зимата го превръщат в същностно значима културна и търговска връзка между източната и западната част на Римската империя. Буквално всякакви националности са се срещали по неговите улици. За езиците обаче се е налагало да има не просто преводач, а специална дарба за тълкуване

на произнесеното послание пред църквата. Говорените в коринтската църква езици *не са били* познати земни диалекти.

12:11 Този стих акцентира върху истината, че Духът придава на всеки повярвал човек дарба за конкретно служение (вж. I Кор. 12:7,18). Освен това е изрично решение на Божия Дух, а не на вярващия, коя именно дарба на кого ще бъде поверена. Между самите дарби не съществува йерархия. Всички дарби имат предназначение да служат на Христовото тяло – Църквата (12:7). Дарбите не са ордени за постижения, а хавлии за взаимно прислужване.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЛИЧНОСТТА НА ДУХА SPECIAL TOPIC: THE PERSONHOOD OF THE SPIRIT

В Стария завет „Духът на Бога“ (*ruach*) е сила, която осъществява целта на ЯХВЕ, но няма намек, че се касае за личност (старозаветен монотеизъм; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МОНОТЕИЗЪМ). В Новия завет обаче се разкрива личностният характер на Светия Дух:

1. Той може да бъде похулен (вж. Мат. 12:31; Марк 3:29)
2. Той поучава (вж. Лука 12:12; Йоан 14:26)
3. Той свидетелства (вж. Йоан 15:26)
4. Той избличава и насочва (вж. Йоан 16:7-15)
5. Той е наречен „кой“ (*hos*; вж. Ефес. 1:14)
6. Той може да бъде наскърбен (вж. Ефес. 4:30)
7. Той може да се угася (вж. I Сол. 5:19)

Текстовете за Троицата също говорят за три личности (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТРОИЦАТА).

1. Матей 28:19
2. II Коринтяни 13:14
3. I Петър 1:2

Духът е свързан с действията на хората.

1. Деяния 15:28
2. Римляни 8:26
3. I Коринтяни 12:11
4. Ефесяни 4:30

В самото начало на Деяния се изтъква ролята на Духа (също както в Евангелието от Йоан). Петдесетница не е началото на работата на Духа, а само една нова глава. Исус винаги е бил изпълнен с Духа. Неговото кръщение не е начало на работата на Духа, а една нова глава. Лука подготвя църквата за една нова глава на ефективно служение. Исус продължава да е фокусът, Духът все още е ефективната сила, а целта е любовта и милостта на Отца да възстановят всички човеци по образа на Бога! (Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЕЧНИЯТ ИЗКУПИТЕЛЕН ПЛАН НА ЯХВЕ.)

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 12:12-13

¹² **Защото, както тялото е едно и има много части, но всичките части на тялото, ако и да са много, пак са едно тяло, така е и Христос.** ¹³ **Защото всички ние – било юдеи или гърци, било роби или свободни – бяхме кръстени в един Дух, за да съставляваме едно тяло, и всички с един Дух бяхме напоени.**

12:12 Тук се поставя началото на нов абзац, при който взаимните връзки в човешкото тяло се извеждат като метафора за Църквата (ср. с Ефес. 4:4,16). Акцентира се на единството сред разнообразието. Фокусът

не е върху една отделна част, а върху функциониращото цяло. Не върху отделната индивидуална личност, а върху цялото семейство.

Както в Стария завет, така и в Новия завет има акцент върху общността (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ХРИСТИЯНСТВОТО Е ОБЩНОСТНО към I Кор. 12:7). Това по никакъв начин не омаловажава истината, че човек става християнин с лично решение. След като обаче си станал християнин, фокусът неизменно е върху здравето, единството и благополучието на цялото тяло!

12:13 „в един Дух“ Предлогът *en* може да означава „в“, „с“ или „чрез“. Винаги се пазете от изкушението да използвате гръцките предлози за доктринални заключения. Контекстът в този стих има паралел с Ефесяни 2:18; 4:4.

Духът е средството, чрез което Бог Отец изобличава човека за неговия грях, привлича го към Христос, кръщава го в Христос и формира Христовия образ у него (Йоан 16:8-14). Сега се намираме в епохата на Духа. Неговото действие е признак за това, че новата епоха на правдата вече е тук. Самият Дух е дар за нас, който продължава да дава дарби със същото намерение – да разкрива личността на Христос, да привлича изгубените към Христос и да формира христоводобие у повярвалите.

■ **„бяхме кръстени, за да съставляваме едно тяло“** Водното кръщение е метафора за това, че човекът вече е преминал през духовно обръщение към Бога (Ефесяни 4:5). В няколко отношения Ефесяни 4:4-6 има паралели с този пасаж. Това кръщение сочи към първоначалното спасение, при което вярващите хора се причисляват към Христовото тяло – Църквата. Често срещаната в нашето съвремие фраза „кръщение в Святия Дух“ е объркваща, понеже в контекста на Библията тя се отнася за приемането на Исус Христос като Спасител, ала днес се използва със значение за вторично овластяване и посвещение в живота на вярващите. Не бих отрекъл наличието на подобно по-късно преживяване, ала по-скоро бих използвал за него друг израз от рода на „преживяване на господството на Христос“.

Когато чета биографиите на значими християни през вековете, долавям следния модел: (1) обръща се към Христос; (2) опитва се да Му служи; (3) не съумява да произведе траен плод; (4) изтощава се от собствените си усилия; (5) признава нуждата си Бог да извършва Своето дело в него; (6) получава сили за служение; (7) цялата слава се отдава на Бога, а не на човека.

■ **„било юдеи или гърци, било роби или свободни“** Между онези, които са се доверили на Христос, вече не съществуват светски и човешки различия (вж. Йоил 2:28; цитиран от апостол Петър в Деяния 2:14-36; Галатяни 3:27-28; Колосяни 3:11). Тази истина категорично потвърждава равенството между всички хора, които са повярвали в Исус Христос. Тя обаче не премахва непременно всички видове различия. Всички вярващи са призовани и обдарени да бъдат служители, ала някои християни може все още да продължават да бъдат в състояние на роби.

Това равенство вероятно е звучало твърде шокиращо за римското общество в град Коринт, където мъжът е имал върховенство над (1) съпругата си; (2) децата си; (3) домашните си роби. Съществувала е строга обществена йерархия. Радикалното богословие на апостол Павел, основаващо се върху ученията на Исус, провокира драстично разместване и преосмисляне на парадигмите и въвежда напълно изненадващ нов светоглед, който следва да се практикува в общение с цялата църква (Ефесяни 5:18—6:9). Именно в тази област коринтската църква е девиантна.

■ **„и всички с един Дух бяхме напоени“** Глаголът от тази фраза обикновено се използва за напояване с вода. Буквално означава „насищам“. Августин, Лутер и Калвин смятат, че тук става дума за Господнята трапеза, ала в съпоставка с Йоан 7:37-39 можем да предположим, че по-скоро се отнася за изобилното присъствие на Святия Дух. В случая това е метафора за единството и общностното единство, което се произвежда от Духа.

Глаголите „кръстени“ и „напоени“ са в аорист, страдателен залог, изявително наклонение – тоест и двата се отнасят за завършено действие в минало време. Изборът на граматическото време и паралелизмът между тях показват, че тук не става дума нито за водното кръщение, нито за Господнята трапеза, а за едно конкретно завършено събитие в миналото – обръщението на човека, предизвикано от Духа (страдателен залог) или от Христос (Матей 3:11; Лука 3:16; Деяния 1:5) или от Бог Отец (Деяния 2:33).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 12:14-18

¹⁴ **Защото тялото не е съставено от една част, а от много.** ¹⁵ **Ако каже кракът: Понеже не съм ръка, не съм от тялото, това прави ли го да не е от тялото?** ¹⁶ **И ако каже ухото: Понеже не съм око, не съм от тялото, това прави ли го да не е от тялото?** ¹⁷ **Ако цялото тяло беше око, къде щеше да е слухът? Ако цялото беше слух, къде щеше да е обонянието?** ¹⁸ **Но сега Бог е поставил частите – всяка една от тях – в тялото, както е искал.**

12:14-26 Павел използва физическото тяло като аналогия, онагледяваща множеството връзки между отделните части, необходими, за да може тялото да функционира съразмерно и балансирано. Всяка отделна част е необходима за здравето и ефективността на цялото.

12:14 Тук се обобщава истината, която вече няколко пъти е изразена в 12 глава (12,13,14,20,25,27 ст.).

12:15-16 „ако... ако“ Изреченията тук са в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие. Тези стихове изразяват напрежението, което съществува не само между разпокъсаните групички в град Коринт, а и в прекомерния акцент, който вярващите поставят върху определени духовни дарби. Всички дарби идват от Бога и единствено Той преценява коя на кого да повери (I Кор. 12:11,18).

12:17,19 „ако... ако“ Условни изречения от втори клас, което обикновено се нарича „противоположно на фактите“. В 17 стих няма казуеми, а освен това в нито едно от трите изречения не присъства заключителна клауза. Първата част в този вид условни изречения е невярна (т.е. цялото тяло не е око, 17^a ст.; цялото тяло не е ухо, 17^b ст.; и цялото тяло не е една част, 19 ст.). Вж. А. Т. Robertson, *A Grammar of the Greek New Testament In Light of Historical Research*, pp. 1015,1023; *Short Grammar of the Greek New Testament*, p. 166).

12:18 „Бог е поставил“ Тук глаголът е в аорист, среден залог, изявително наклонение, което предполага пълно и завършено действие. По-рано в 11 стих вече беше казано, че Духът е този, който разпределя дарбите. Очевидно сега Павел утвърждава божествената природа на Святия Дух! Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 2:11.

☐ **„Бог е поставил частите – всяка една от тях – в тялото, както е искал“** Препратката е към началното сътворение на човека, но аналогията се отнася за духовните дарби (ср. с 27 ст.). Не ние избираме дарбите, а Бог ги поставя.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 12:19-25

¹⁹ **Но ако всичко беше една част, къде щеше да е тялото?** ²⁰ **А сега наистина частите са много, а тялото – едно.** ²¹ **И окото не може да каже на ръката: Не ми трябваш; или пък главата на краката: Не сте ми необходими.** ²² **Напротив, тези части на тялото, които изглеждат по-слаби, са необходими;** ²³ **и тези части на тялото, които ни изглеждат по-малко почетни, тях обграждаме с повече почит; и неблагоприличните ни части имат по-голямо благоприличие,** ²⁴ **а благоприличните ни части нямат нужда от това. Но Бог е сглобил тялото така, че е дал по-голяма почит на онази част, която не я притежава,** ²⁵ **за да няма раздор в тялото, а частите му да се грижат еднакво една за друга.**

12:22-24 „по-слаби... по-малко почетни... неблагоприличните ни части... онази част, която не я притежава“ Възможно е да става дума за онези части от човешкото тяло, които обикновено се покриват с дрехи. Аргументите в този абзац показват, че някои от по-незабележимите и по-малко търсените дарби, в които няма особена бляскавост, са също толкова необходими за здравето щастливо тяло. Всички дарби се дават от Бога (от Духа). Всички са необходими и всички имат свое достойнство. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАБОСТ към II Коринтяни 12:9).

☐ **„по-голяма почит“** Тази дума се използва както в 23, така и в 24 стих. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 2:7.

12:25 Този стих изразява основната мисъл на Павел (граматическа клауза за цел, въведена с *hina*). Би трябвало Църквата да е единна, а не разделена. Вярващите хора следва да полагат грижи едни за други (12:7), а не да търсят всеки своето си!

Глаголите са конюктиви, с което се показва, че би могло да има и друго развитие. Би следвало те да го правят, ала не е съвсем сигурно дали го правят.

Думата „грижа се“ обикновено изразява притеснение или тревожност (Матей. 6:25,27; 10:19; 13:22; II Кор. 11:28; Фил. 4:6). Освен това тя може да изразява и загриженост, както в този контекст и в I Кор. 7:32,33,34 и Фил. 2:20.

■ **„раздор“** Тук се използва гръцкото съществително *schisma*, от което произлиза съвременната дума „схизма“. Павел вече е споменавал въпросните „раздори“ и по-рано (вж. I Кор. 1:11; 11:18). Те са основният проблем на коринтската църква. Разделенията помежду им се дължат на: (1) разбиранията на определени водачи; (2) определени богословски разбираня; (3) разслоената структура на римското общество; (4) прекомерния акцент върху някои дарби; или (5) остатъци от езическото им мислене.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 12:26

²⁶ И ако страда една част, всичките части страдат заедно с нея; или ако се слави една част, всичките части се радват заедно с нея.

12:26 „ако... ако“ Тук условните изречения са от първи клас (думата *eite* със сегашно време, изявително наклонение, вж. II Кор. 1:6; а без глагол в следните случаи: Римл. 12:6-8; I Кор. 3:22; 8:5; 14:27; II Кор. 5:10), което изразява желанието на Павел как да се отнасят едни към други вярващите (вж. Римляни 12:15).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 12:27-31a

²⁷ А вие сте тялото на Христос и поотделно – части от Него. ²⁸ И Бог е поставил някои в църквата – първо апостоли, второ пророци, трето учители, после чудеса, после дарби на изцеление, помагания, управлявания, разни езици. ²⁹ Всички апостоли ли са? Всички пророци ли са? Всички учители ли са? Всички вършат ли чудеса? ³⁰ Всички имат ли изцелителни дарби? Всички говорят ли езици? Всички тълкуват ли? ^{31a} Копнейте за по-големите дарби.

12:28 „Бог е поставил“ Тук глаголът е в аорист, среден залог, изявително наклонение. В богословски план фразата е паралелна с тази от I Коринтияни 12:18.

■ **„в църквата“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтияни 12:18.

■ **„апостоли“** Гръцката дума е съставена от един от двата глагола със значение „изпращам“. С нейна помощ равнините са описвали официален пратеник, упълномощен да представлява някого. В Евангелието от Йоан се използва за Месията Исус, изпратен от Бога на земята. Изпратеният от Бога изпраща собствените си последователи (Йоан 20:21). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтияни 4:9.

Първоначално това понятие е било запазено конкретно за Дванайсетте, ала впоследствие Новият завет го приписва и на други личности: (1) Варнава (Деяния 14:4,14); (2) Андроник и Юния (Римляни 16:7); (3) Аполос (I Кор. 4:9); (4) Яков, полубрат на Исус (Галатяни 1:19); (5) Епафродит (Филипяни 2:25); (6 & 7) Сила и Тимотей (I Солунци 2:6). Дарбата се споменава в Ефесяни 4:11 като факт, който продължава да се случва.

■ **„пророци“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРОРОЧЕСТВАТА В НОВИЯ ЗАВЕТ към I Кор. 14:1; както и ПРОРОЧЕСТВАТА В СТАРИЯ ЗАВЕТ към I Кор. 12:10.

■ **„учители“** Тази дарба се споменава в Деяния 13:1 в съчетание с пророкуването. Според Ефесяни 4:11 обаче тя е обвързана по-скоро с пастируването. Във II Тимотей 1:11 Павел описва себе си като проповедник, апостол и учител. В настоящия случай по-скоро тя се използва независимо от останалите дарби. Подобно нещо виждаме и в Римляни 12:7, както и в Яков 3:1 и сл. Очевидно всички тези дарби могат да се съчетават

по различни начини помежду си с цел да се посрещат нуждите на съответната църква в конкретния период. Всеки от тези надарени свише водачи прогласява благовестието, ала с различен акцент.

■ **„чудеса“** Обърнете внимание, че в 9 и 10 стихове тази дума се споменаваше два пъти, докато в 28 стих се среща само веднъж. Чудесата са един от начините да се потвърждава благата вест. Те присъстват видимо в евангелията и в книгата Деяния. Споменават се и в апостолските писма. Изглежда се срещат най-често там, където благовестието все още тепърва прониква.

■ **„изцеление“** Тази дарба има за предназначение както да разкрива Божията любов, така и да потвърждава благата вест. Въпросът не е дали Бог продължава да изцелява и днес, а по-скоро защо едни хора получават изцеление, а други – не. Яков 5:13-18 хвърля допълнително светлина как да се процедира в това отношение в местната църква. Според Посланието на Яков това е по-скоро служение на местните ръководители, отколкото духовна дарба.

NASB, NKJV „помагания“
NRSV „форми на помощ“
TEV „силата... да помагат на други“
NJB „помощни действия“

Буквално понятието означава „полезни дела“. Поради липса на особена конкретност може да се допусне, че касае служението на дяконите (ср. с Филипаяни 1:1; както и M. R. Vincent, *Word Studies*, vol. 2, p. 793).

NASB, NKJV „администрирания“
NRSV „форми на ръководство“
TEV „силата... да ги насочват“
NJB „дарби на... водене“

Обикновено думата се използва за човека, който управлява кораб (Деяния 27:11; Откровение 18:17). В метафоричен план се отнася за водачите, които управляват общността. Това е способността да ръководиш останалите, така че да изпълняват духовните си отговорности.

Според А. Т. Робъртсън думата „помагания“ касае ангажимента на дяконите да подкрепят бедните и болните, докато думата „управлявания“ обхваща отговорността на епископите, старейците, пастирите (вж. А. Т. Robertson, *Word Pictures In Greek New Testament*, vol. 4, pp. 73-174).

■ **„разни езици“** Вж. коментара към 10 стих.

12:29-30 В тази поредица всеки въпрос започва с отрицателен съюз (*mē*), с което авторът намеква, че очакваният отговор е отрицателен. Посланието на тези стихове е важно, тъй като оборва богословското твърдение, че „езиците“ са дарба за всеки повярвал човек, един вид потвърждение за спасението и/или специален белег за наличие на духовност. Като дарба те са съвсем валидни, ала съвсем не са за всекиго. Другата крайност е да се твърди, че след епохата на апостолите „езиците“ вече са отменени като вид дарба. Това също е богословска крайност (вж. I Коринтяни 14:39).

Цялата идея на 12 глава е, че има едно цялостно тяло, с много и разнообразни части. Нито една от частите (и нито една от дарбите) не е по-значима от останалите.

12:31a
NASB, NIV „Но ревностно копнейте за по-големите дарби“
NKJV „Но ревностно копнейте за най-големите дарби“
NRSV „Но се стремете към по-големите дарби“
TEV „Насочете сърцето си тогава към по-важните дарби“
NJB „Насочете съзнанието си към по-висшите дарби“

Тук глаголът или е (1) в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение (т.е. изтъкване на факт), или (2) в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение (т.е. заповед с дългосрочна сила). Според Рандолф Тейт употребата е в изявително наклонение: „Вие обаче се стремете към по-добрите дарби“, което

е поредната саркастична бележка от страна на апостол Павел (вж. W. Randolph Tate, *Biblical Interpretation*, p. 22).

Втората част от този стих би следвало да възприема като част от 13 глава. По-големите дарби вероятно са или (1) вярата, надеждата и любовта от I Коринтяни 13:13, измежду които любовта е най-голямата; или (2) дарбите, които изграждат цялото тяло според I Коринтяни 14:1 и сл., с което изглежда се прави препратка към проповядването и поучаването (вж. 12:28).

Това увещание изглежда се отнася вече до цялостната църква, а не до отделния вярващ. Фокусирането върху отделния индивид изглежда е белег на западния начин на мислене. В тази глава обаче фокусът е върху общността. Църквата би следвало да иска от Духа повече от Неговите дарби (т.е. вярващи), за да прогласява благата вест и да съгражда тялото.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Защо в град Коринт има толкова голям проблем с духовните дарби?
2. Кога вярващият получава духовната си дарба? Всички ли имат дарби? Може ли човек да има повече от една духовна дарба? Може ли да избираш дарбата си?
3. Какво е предназначението на духовните дарби?

НЯКОИ ПРАКТИЧЕСКИ НАСОКИ КАК ВЯРВАЩИТЕ ДА ИЗПОЛЗВАТ ДАРБИТЕ СИ

1. Молете Бога да ви покаже конкретно.
2. Обърнете се към зрели хора във вярата, с които се познавате добре, и ги запитайте каква според тях би могла да е вашата дарба.
3. Изследвайте естествените си наклонности.
4. Тръгнете в посоката, за която имате най-много светлина и най-силно желание.
5. Опитайте да служите с тази дарба, търсейки духовно удовлетворение и плод.

Тези съвети са заимствани от книга на Пол Литъл (Paul Little, *Affirming the Will of God*, IVP). В тях е събран опитът на различни хора (а не от Писанието) как човек да разпознае Божията воля за себе си – или с други думи как да установи каква е неговата дарба.

Вярващите обаче следва да си дават сметка, че списъците с дарби не са еднакви. Да можеш да посочиш каква е дарбата ти не е от такова значение като това, да осъзнаеш изобщо, че имаш дарба. Всеки един вярващ е призван да служи (Ефесяни 4:11-12).

І Коринтяни 13 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
		Проблеми в съвместния живот		Благоприличие в публичното поклонение
		(11:2—14:40)		(11:2—14:40)
Любовта	Най-големият дар	Любовта – най-големият дар и път	Любовта	Редът на значимост на духовните дарби и любовта
12:31б—13:3				12:31—13:3
	13:1-13	13:1-3	13:1-3	
13:4-7		13:4-7	13:4-7	13:4-7
13:8-13		13:8-13	13:8-10	13:8-12
			13:11-12	
			13:13	13:13

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА 13:1-13

- A. Тази глава представлява интегрална част от обсъждането на духовните дарби. Темата за любовта е вмъкната точно по средата на споровете върху духовните дарби.
- B. Църквата в Коринт сякаш преувеличава значението на някои дарби. В 12-14 гл. Павел подчертава важността на абсолютно всички дарби и посочва границите на техните функции и тяхното предназначение при съвместното поклонение.
- C. Вторият главен тест за духовните дарби (вж. Наблюденията към контекста на 12 гл., точка B) е въпросът дали дарбите се прилагат с любов.

ОСНОВЕН ПЛАН НА ГЛАВАТА

- A. Необходимостта от любовта като мотив за упражняване на духовните дарби (13:1-3).
- B. Характерът на любовта се изразява в отношенията между хората (13:4-7).
- C. Върховенството на любовта е характерно за Божието семейство (13:8-13).

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 12:31б—13:3

^{12:31б} Но аз ви показвам един още по-превъзходен път.

¹ Ако говоря с човешки и ангелски езици, а любов нямам, аз съм станал мед, която звънти, или кимвал, който дрънка. ² И ако имам пророческа дарба и зная всички тайни и всяко знание, и ако имам всичката вяра, така че и планини да премествам, а любов нямам, нищо не съм. ³ И ако раздам целия си имот за прехрана на бедните и ако предам тялото си на изгаряне, а любов нямам, нищо не ме ползва.

12:31б „един още по-превъзходен път“ Думата „превъзходен“ е съставена от представката *hyper* („над“, „отвъд“) и глагола *ballō* („хвърлям“). Използва се като метафора за нещо, което преминава отвъд друго. Павел многократно си служи с тази метафора във Второто послание към коринтяните (1:8; 3:10; 4:7; 9:14; 11:23; 12:7). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

Думата „път“ е старозаветна метафора за благочестив стил на живот (вж. Втор. 5:32-33; 31:29; Псалом 27:11; Исая 35:8). Както старозаветната, така и новозаветната вяра не е само правилно верую (*ортодоксия*), а и живот на послушание пред Бога (*ортопрактика*). Едно от първите понятия, с които се е идентифицирала ранната църква, е „Пътят“ (Деяния 9:2; 19:9,23; 24:14,22). Върховната цел на Бога е ние да се научим да живеем с жертвоготовна любов по примера на Неговия Син.

13:1 „ако“ Тук има поредица от изречения в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие: 1, 2 и 3 [два пъти] стих.

NASB, NKJV	„говоря с езиците на хора и на ангели“
NRSV	„говоря с езиците на смъртни и на ангели“
TEV	„може да имам способност да говоря на езиците на човешки същества и на ангели“
NJB	„макар да владее езици както човешки, така и ангелски“

Очевидно тук има препратка към дарбата с езиците, за която се говори в I Коринтяни 12:10,28-29 – дарба, която е била силно преувеличена в редиците на коринтската църква и която самият Павел е притежавал (I Коринтяни 14:1,5,6,18-19).

След като по мое мнение „езиците“ в книгата Деяния на апостолите се различават от „езиците“ в Коринт, поединичното им споменаване в този стих ме кара да се питам дали пък Павел не е разглеждал езиците като човешки диалекти (т.е. онези в деня на Петдесетница) и екстатично говорене (т.е. небесна реч). Определено обаче тук идеята е, че само по себе си приказването е безсилно и безсмислено, освен ако не бъде подхранено от автентична любов! Християнството не е само вест. То е личността на Исус, изпълнен с жертвоготовност, любов и покорство пред Бог Отец.

■ „любов“ Ето я гръцката дума *agapē*. В класическия гръцки език има няколко понятия със значение „любов“. Това съществително не е било използвано особено често. Изглежда ранната църква го е избрала и го е наситила с нова християнска конотация (за личността на Бога и Неговата себепожертвователна любов; вж. I Йоан 4:10), заимствайки го вероятно от Септуагинта (напр. Битие 22:2) и от равинския юдаизъм. В Стария завет заветната любов и вяроност на Бога в сключваните от Негова страна завети и даваните обещания се изразява с понятието *hesed*. В много отношения думата *agapē* изразява именно тази представа за „заветна

любов“ в паралелна съпоставка с „Божие царство“. В Новия завет вече именно тази дума се усвоява за израз на Божия характер, който последователите на Христос следва да отразяват.

Само една кратка бележка за връзката между понятията *agapē* и *philia*. В определен контекст изглежда има някаква разлика помежду им (вж. напр. Йоан 21:15-19). В гръцкия език *койне* обаче двете думи са се използвали като синоними (ср. Йоан 3:35 с Йоан 5:20).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ВЕЧНА ЛЮБОВ (*HESED*) SPECIAL TOPIC: LOVINGKINDNESS (*HESED*)

Понятието *hesed* (BDB 338 I, KB 336 II) има широко семантично поле.

А. Използва се за отношението на човешки същества.

1. за проявена милост спрямо други хора (I Царе 20:14; II Царе 16:17; II Лет. 24:22; Йов 6:14; Пс. 141:5; Пр. 19:22; 20:6);
2. за милост спрямо нуждаещи се и бедни (Мих. 6:8);
3. за любовта на Израил към ЯХВЕ (Ерем. 2:2; Осия 6:4,6);
4. за временната красота на дивите цветя (Исая 40:6).

В. Използва се за отношението на Бога:

1. за Неговата заветна вярност и любов:
  - a. „изкупление от врагове и беди“ (Бит. 19:19; 39:21; Изх. 15:13; Пс. 31:16; 32:10; 33:18,22; 36:7,10; 42:8; 44:26; 66:20; 85:7; 90:14; 94:18; 107:8,15,21,31; 109:21-22; 143:8,12; Ерем. 31:3; Ездра 7:28; 9:9);
  - b. „опазване на живота на земята“ (Йов 10:12; Пс. 6:4-5; 86:13);
  - c. „задвижване на духовния живот“ (Пс. 119:41,76,88,124,149,159);
  - d. „изкупление от греха“ (Пс. 25:7; 51:1; 130:7-8);
  - e. „изпълнение на заветите“ (Втор. 7:9,12; II Лет. 6:14; Неем. 1:5; 9:32; Дан. 9:4; Мих. 7:20).
2. за описание на Негов атрибут (Изх. 34:6; Пс. 86:15; 103:8; Неем. 9:17; Йоил 2:13; Йона 4:2; Михей 7:20).
3. за милостта на Бога:
  - a. „изобилна“ (Чис. 14:18; Неем. 9:17; Пс. 86:5; 103:8; 145:8; Йоил 2:13; Ерем. 4:2);
  - b. „велика по обхват“ (Изх. 20:6; Втор. 5:10; 7:9);
  - c. „вечна“ (I Летописи 16:34,41; II Летописи 5:13; 7:3,6; 20:21; Езд. 3:11; Пс. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1,2,3,4,29; 136:1-26; 138:8; Ерем. 33:11);
  - d. „като крепост“ (Пс. 59:17);
  - e. свързана с Божието могъщество (Пс. 62:11-12).
4. делата на милостта (II Лет. 6:42; Пс. 89:2; Исая 55:3; 63:7; Плач Ер. 3:22).

Тази дума се превежда по различни начини в съвременните библейски преводи. Моето мнение е, че най-удачното обобщаващо определение би било следното: „безусловната заветна вярност на Бога“. Нейният новозаветен паралел е гръцката дума „любов/обичам“ (*agapē/agapaō*). Бог е верен и любящ поради самото си естество!

NASB, NRSV „шумен гонг или звънтящ кимвал“
NKJV „звучна мед или звънтящ кимвал“
TEV „нищо повече от шумен гонг или звънтящ кимвал“
NJB „гонг оглушителен или кимвал дрънкащ“

През първи век в римския свят тези инструменти са се използвали в култовото поклонение към Дионис и Кибела, за да се привлече вниманието на тези божества. В контекста на коринтските проблеми би могло да означава метафорично „фанфари и тропети“ (ср. с Матей 6:2), с които се привлича вниманието към някой

говорител – също както при съвместно поклонение мъжете са покривали косите си, а жените са откривали късите си коси (вж. I Коринтяни 11:4-5).

Град Коринт е бил известен надлъж и нашир из древния свят с производството на изделия от мед. Една от употребите на този метал е за подсилване на резонанса в театъра (вж. *Dictionary of Paul and His Letters*, p. 172).

Паралелизмът на Павел показва интензивността на неговите чувства по отношение на духовните действия без наличие на любов.

1. „Превърнал съм се в шумен гонг“ (перфектно време) – 1 стих.
2. „Не съм нищо“ (сегашно време) – 2 стих.
3. „Не ме ползва нищо“ (сегашно време) – 2 стих.

13:2 „пророческа дарба“ В това послание думата „пророчество“ най-удачно може да се преведе като „споделяне на евангелската вест“ (вж. I Коринтяни 11:4-5; 14:39). Първите три думи във 2 стих се отнасят за дарбите на мъдростта и знанието (вж. I Коринтяни 12:8). В тази сфера има проблем и това ясно си личи от отрицателните изречения на Павел в I Коринтяни 1:17,19,20,21,22,24; 2:1,4,5,6,13; 3:19. Пророкуването без любов (също както и мъдростта и знанието без любов) не е угодно на Бога. Духовните дарби следва да се използват според предназначението им.

За значението на думата „пророчество“ в Стария завет вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 12:10 и ПРОРОЧЕСТВАТА В НОВИЯ ЗАВЕТ към I Коринтяни 14:1.

■ **„зная всички тайни и всяко знание“** Същата фраза Павел използва в I Коринтяни 4:1 по отношение на евангелските истини, а в I Коринтяни 15:51 – за конкретните истини във връзка с възкресенското тяло. В настоящия контекст фразата изглежда касае знанието във всяка негова форма – а вярващите в град Коринт са ценили и търсили именно това. Дори и съвършеното знание, ако е лишено от любов, не е угодно на Бога. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТАЙНА към I Коринтяни 2:1.

■ **„всичката вяра“** Става дума за вяра, способна да предизвиква чудеса (вж. I Коринтяни 12:9,28; Матей 17:20; 21:21). Обърнете внимание обаче, че и според Матей 7:21-22 постигащата чудеса сила също не е удобна на Бога и дори не би могла да познава Бога, освен ако не е изпълнена с любов.

Относно съдържанието на думата вяра в Стария завет вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 1:9, а в Новия завет вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 2:4.

13:3

NASB	„раздам всичките си притежания“
NKJV	„отдам всичките си собствениности“
NRSV	„раздам всичко, което имам“
TEV	„и да дам всичко, което имам“
NJB	„ако бих раздал... всичко, което притежавам“

Очевидно става дума за раздаване на всичките ми притежания парче по парче (ср. с Йоан 13:26-27,30). Възможно е тук да има препратка към срещата на Исус с богатия млад управник (Матей 19:16-29; Марк 10:17-30; Лука 18:18-30).

NASB, NKJV	„да храня бедните“
NRSV	-липсва-
TEV	-липсва-
NJB	„на бедните“

Самата фраза липсва в гръцкия текст, но се подразбира според действието на глагола.

NASB, NKJV, TEV, NJB	„тялото ми да се изгаря“
NRSV	„тялото ми, така че да се възгордея“

Тук има два варианта сред древните манускрипти: *kauthēsomai* („изгарям“) или *kauchēsōmai* („хваля се“). И двата се срещат в различните ръкописи, както и сред ранните църковни отци. Изразът „хваля се“ има по-

силна подкрепа (в MSS P⁴⁶, κ и B), ала UBS⁴ така и не съумява да посочи разликата между тях. Понятието често се използва от Павел (вж. II Кор. 8:4; Фил 2:16; I Сол. 2:19; II Сол. 1:4). Мъченичеството чрез изгаряне не е било познато на ранната църква. То се появява чак по времето на по-късните гонения от Нерон и Домициан. В светлината на това изглежда логично защо някой по-късен преписвач би заменил думата „хваля се“ с „изгарям“.

По-изчерпателен анализ на различните текстови вариации тук може да се намери в: Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, pp. 563-564. Аргумент в противоположната посока може да се намери тук: *The Expositor's Bible Commentary*, p. 270, бел. под линия.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 13:4-7

⁴ Любовта дълго търпи и е милостива, любовта не завижда, любовта не се превъзнася, не се гордее, ⁵ не безобразничи, не търси своето, не се раздражнява, не мисли зло, ⁶ не се радва на неправдата, а се радва заедно с истината, ⁷ всичко премълчава, на всичко вярва, на всичко се надява, всичко търпи.

13:4-7 Възможно е следващите думи да са представлявали някакъв химн или поема за любовта, написана или цитирана от Павел. Всички описания на любовта са активни действия. Любовта е действие, а не просто емоция. Всички те описват служението на Исус (който е пълното и завършено откровение на ЯХВЕ), когато Той ходи сред несъвършени хора. Любовта е личност!

13:4 „търпи“ Този глагол (в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение) съдържа конотация за търпеливо отношение без мисъл за отмъщение спрямо хората (ср. с Притчи 19:11; I Солунци 5:14; Яков 5:7-8; II Петър 3:9), които се държат несправедливо към нас. Това е един от плодовете на Духа (Гал. 5:22). Търпението е характеристика на Бога (Римл. 2:4; 9:22; I Тим. 1:16; I Петър 3:20). Съществителното би следвало да е белег на всички новоповярвали хора, в които обитава Божият Дух (II Кор. 6:6; Кол. 1:11).

■ **„милостива“** Това е единственото място, където се среща този глагол. Той също е обърнат към другите хора. Предполага благо отношение към всички заобикалящи. Петър използва сродна дума за Исус в I Петър 2:3. Според Галатяни 5:22 това също е един от плодовете на Духа.

■ **„не завижда“** Този глагол изразява особено силно желание. Буквално означава „вря, кипя“. Любовта не пожелава за себе си чужди притежания.

■ **„не се превъзнася“** Този рядко срещан глагол се отнася за хора, които издигат себе си в самохвалство. В елинската литература се използва за интелектуална или риторическа гордост.

■ **„не се гордее“** Понятието обхваща хора, които преувеличават заслугите си или ласкаят сами себе си. В I Коринтяни се използва многократно (4:6,18,19; 5:2; 8:1 и тук). Съвсем явно изразява характеристики на някои хора в тази църква. Вж. бележката към I Коринтяни 4:6.

13:5 „не безобразничи“ Не е лесно да се дефинира значението на този глагол. Среща се по-рано в 7:36 в по-позитивен смисъл. Тук обаче конотацията му е отрицателна. Понятието се използва в египетски текстове със значение „проклинам“ или „заклевам“ във връзка с неправилни действия (ср. с I Кор. 12:3). Конотацията изразява грубост вместо благодатност.

■ **„не търси своето“** Тази истина се повтаря неколкократно в Новия завет (I Кор. 8:9; 10:24,33; Римл. 14:16; Фил. 2:3). В богословски смисъл може да е свързано със заповедта в Ефесяни 5:21 – да се покоряваме едни на други от любов към Христос.

■ **„не се раздражнява“** Буквално думата означава „изострям“. В метафоричен смисъл значението ѝ е „обострям, разстройвам“. Възможно е да има положителен смисъл (както в Деяния 17:16) или отрицателен (както тук). Преводът на *Филипс* тук е: „не е докачлива“ – т.е. не може лесно да бъде разгневена. Свързаното съществително се използва за спора между Павел и Варнава относно Йоан Марк (Деяния 15:39).

NASB	„не обръща внимание на <i>понесеното</i> зло“
NKJV	„не мисли зло“
NRSV	„нито злопамятна“
TEV	„не държи сметка за злини“
NJB	„не група огорчения“

Този глагол е счетоводно понятие за натрупани или неплатени сметки (ср. с II Кор. 3:5; 12:6). Отнася се за човек, който таи отмъстителни мисли. Пример за употребата му може да бъде Деяния 15:36-41 и II Тимотей 4:11 по отношение на Йоан Марк.

Възможно е тук да има препратка към превода в Септуагинта на Захария 8:17: „Нека никога да не замисля зло в сърцето си срещу своя ближен.“ При положение че останалите глаголи в този текст не са препратки към Стария завет, това намалява вероятността тази конкретна фраза да е такава.

13:6 Тук се съдържа както отрицателно, така и положително твърдение за истината. В настоящия контекст може да се отнася до склонност да се вярва на слухове в коринтската общност. Необичайно е, че думата „неправда“ се контрастира с думата „истина“. Възможно е „неправда“ да е просто антоним на „праведен живот“, докато съществителното „истина“ да касае благовестието.

■ „с истината“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 13:8.

13:7 „всичко премълчава“ Думата *panta* („всичко“) се среща четири пъти в началото на тези фрази за подчертан акцент. Любовта е инклузивна. Използва се със значение „във всички случаи“ (като и четирите глаголи в тази поредица са в сегашно време) и „при всички поводи“.

Думата „премълчава“ идва от гръцкия корен на съществителното „покрив“ (Матей 8:8). В метафоричен план се използва за: (1) покривало (ср. с I Петър 4:8, където е друга дума, но идеята е същата); или за (2) понасяне, претърпяване (вж. I Кор. 12:9; I Сол. 3:1,5). Преводът *Moffat* тук гласи: „бавно разкрива“.

■ „на всичко вярва“ В настоящия контекст идеята е: „вижда най-доброто у околните“ или „не обвинява прибързано другия вярващ“. Винаги поддържа вярата (Гал. 5:22).

■ „на всичко се надява“ Според контекста любовта поддържа надеждата, че вярващият човек в крайна сметка ще претърпи развитие. Тоест не се отчайва.

■ „всичко търпи“ Доста силно понятие за изтърпяване на изкушение или изпитание (вж. Матей 10:22; 24:13; Евреи 10:32; Яков 1:12). Тук описва съзнателно, волево устояване. Тази фраза подчертава, че не трябва да има лично отмъщение или отхвърляне. Вместо това вярващият демонстрира устойчиво търпение особено към хората.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 13:8-13

⁸ Любовта никога не преминава; обаче пророчества ли са, ще се прекратят, езици ли са, ще престанат, знание ли е, ще се прекрати. ⁹ Защото отчасти знаем и отчасти пророкуваме, ¹⁰ но когато дойде съвършеното, тогава това, което е частично, ще се прекрати. ¹¹ Когато бях дете, като дете говорех, като дете мислех, като дете отсъждах. Но когато станах мъж, прекратих детското. ¹² Защото сега виждаме неясно, като в огледало, а тогава ще видим лице в лице. Сега познавам отчасти, а тогава ще позная напълно, както и аз съм бил напълно познат. ¹³ И така, остават тези три: вяра, надежда и любов; но най-голямата от тях е любовта.

13:8 Няколко библейски превода предпочитат да започнат нов абзац с 8 стих. Павел тръгва в нова посока, за да доразвие представата за християнската любов (качествата и делата на този свят срещу консумирането на новата епоха, която все още не е настъпила в пълнота).

☐ „Любовта никога не преминава“ Този глагол има две метафорични приложения: (1) използва се за актьор, който бива прокуден от сцената с освирквания; или (2) използва се за цвете, чиито венчелистчета опадат при смяната на времето (вж. Яков 1:11; I Петър 1:24). Божията любов *никога* не се предава!

NASB	„ако има... ако има... ако има...“
NKJV	„било... било... било...“
NRSV	„дали... дали... дали...“
TEV	„има... има... има...“
NJB	„ако има... ако... ако...“

Грамматическата форма *eite* (три условни изречения от първи клас) предполага, че духовните дарби все още съществуват.

☐ „пророчества... ще се прекратят, езици... ще престанат, знание... ще се прекрати“ Обърнете внимание на паралелната структура в тези три фрази. Именно тези дарби се преувеличават в средите на коринтската църква (вж. 1-3 ст.). Мнозина са използвали този стих, за да подценят говоренето на езици, понеже в този случай се използва друг глагол и друг залог. Контекстът обаче просто казва, че единствено любовта няма никога да се прекрати. В самия текст не се казва нищо за времеви елемент. Не може да се изтъкне и някакво противопоставяне на тези дарби една спрямо друга. Духовните дарби са съществена част от временния ни живот, но не и от вечността. Единствено любовта е вечна!

Глаголът „ще се прекрати“ е същият като в 8, 10 и 11 стихове. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ УНИЦОЖАВАМ / АНУЛИРАМ (*KATARGEŌ*) към I Коринтяни 1:28.

13:9 Тук започва нова мисъл я акцент върху частичността и незавършеността на духовните дарби. Отчасти това се дължи на човешката слабост, греховност и ограниченост, а не на липса на надареност свише.

13:10 „когато дойде съвършеното“ Думата *teleios* означава „зрелост“, „завършеност“ или „подготвеност за дадено задание“ (вж. I Кор. 2:6; 13:10; 14:20). Мнозина тук са питали за какво се отнася тази фраза.

1. Някои изтъкват, че се отнася за Новия завет. Нищо в този контекст не говори за подобно нещо. Това е само теория, според която духовните дарби са приключили след епохата на апостолите.
2. Някои посочват, че става дума за духовната зрялост поради 11 стих (първо дете, после зрял човек) или за подходящата употреба на духовните дарби.
3. Други смятат, че касае Второто идване и Новата епоха на правдата поради 12 стих („лице в лице“).
4. Според мен значението е някакво съчетание между втория и третия вариант.

Различните употреби и конотации на понятието *teleios* може да се проследят в Посланието до евреите. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЗАВЪРШЕК ИЛИ ПЪЛНОТА (*TELOS*)

SPECIAL TOPIC: END OR FULL (*TELOS*)

В Евреи многократно се среща темата за това, как духовните неща достигат до кулминация:

1. *telos* – „край“, „завършек“ (Евреи 3:6,14; 6:8,11);
2. *teleiōo* – „усъвършенствам, правя съвършен“:
  - a. (Исус) да направи съвършен чрез страдания Автора на тяхното спасение (Евреи 2:10);
  - b. (Исус) послушание от това, което пострада, и усъвършенстван (Евреи 5:8-9);
  - c. законът не е усъвършенствал нищо (Евреи 7:19);
  - d. Сина, който е съвършен довека (Евреи 7:28);
  - e. да направи съвършени онези, които пристъпват (Евреи 10:1);
  - f. усъвършенствал е завинаги онези, които се освещават (Евреи 10:14);
  - g. да не би да достигнат съвършенство без нас (Евреи 11:40);
  - h. духовете на усъвършенстваните праведници (Евреи 12:23);
3. *teleios* – пълнолетните (Евреи 5:14);

4. *teleios* – по-съвършената скиния (Евреи 9:11);
5. *teleiotēs* – нека се обърнем към пълната зрялост (Евреи 6:1);
6. *teleiōsis* – ако можеше да има съвършенство чрез левитското свещенство (Евреи 7:11);
7. *teleiōtēs* – Начинателя и Завършителя на нашата вяра (Евреи 12:2).

Исус довежда до зрялост и завършеност онова, което Мойсеевият завет никога не би могъл!

13:11 „прекратих“ Тук виждаме гръцкия глагол *katargeō*, който апостол Павел използва често. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:28. В настоящия контекст Павел твърди:

1. Пророчествата ще приключат, 8 ст. (бъдеще време, страдателен залог, изявително наклонение).
2. Знанието ще приключи, 8 ст. (бъдеще време, страдателен залог, изявително наклонение).
3. Всяка дарба ще приключи, 8 ст. (бъдеще време, страдателен залог, изявително наклонение).
4. Духовната незрялост ще приключи, 8 ст. (бъдеще време, деятелен залог, изявително наклонение).

13:12 „огледало“ Коринт е известен с лъскавите си метални огледала. По онова време те са най-доброто постижение в тази сфера, но все пак образът в тях се изкривява. Дори и изкупените от греха хора изпитват затруднения поради: (1) греховното си естество; (2) ограничеността си; (3) ограничената перспектива; (4) светогледа и съвестта, които се влияят от културата; (5) времето като хронологическа последователност; (6) човешкия език, който е недостатъчен да обяснява и описва дадена духовна действителност.

Забележете паралелизма тук:

1. 9 стих – познаваме частично, пророкуваме частично, но идва съвършеното.
2. 11 стих – първоначално дете, впоследствие зрял човек.
3. 12 стих – сега е огледало, но идва съвършеното; познавам частично, но ще бъде напълно познат.

Изглежда в тези стихове се прави съпоставка между настоящата действителност и бъдещата реалност. В този смисъл става ясно, че фокусът е във Второто идване – т.е. в реализацията на Новата епоха.

■ **„неясно“** Буквално думата означава „гатанка“ (вж. NJB). Равините са смятали, че Бог е разговарял с Мойсей посредством гатанки (вж. Числа 12:6,8).

■ **„лице в лице“** Метафора за близко общение (сравнение с Числа 12:8). В Стария завет да видиш ЯХВЕ е било равносилно на смърт (Битие 32:30; Изход 33:20; Йоан 1:18). В новата епоха това е нещо нормално (Матей 5:8; II Коринтяни 5:7; I Йоан 3:2; Откровение 22:4).

■ **„познавам отчасти... ще позная напълно... аз съм бил напълно познат“** Очевидно тук има игра с конотациите на еврейските и гръцките думи със значение „познавам“. В Стария завет този глагол се е използвал не за знаене на когнитивни факти (което е елинска представа), а за лично взаимоотношение с някого (вж. Битие 4:1; Еремия 1:5).

В настоящия контекст има също така игра с гръцката дума *ginōskō* („познавам“). Първата употреба в стиха е основното понятие. На второ и на трето място обаче виждаме съставния глагол *epiginōskō*, който включва опитно, пълно познаване. Вярващите ще опознаят Бога в Новата епоха така, както самият Той познава нас (вж. I Кор. 8:3; Гал. 4:9). „Новият завет“ се характеризира от това, че всеки един от Божиите люде ще познава лично Бога (вж. Еремия 31:31-34). Повече няма да има нужда от посредници и проповедници!

Богословската представа за „познаването“ е свързана с концепцията за избирането. Тайната за това, как точно избирането (от Божия страна) се свързва със заветния отклик (от човешка страна), е неясна. Ако се следва логиката на следните старозаветни пасажи: Псалом 1:6, Еремия 1:5, Амос 3:2, както и на следните новозаветни стихове: Римляни 8:29, 11:2, I Коринтяни 8:3, 13:13, Галатяни 4:9, тогава става ясно, че Бог познава вярващите хора още преди времето, във времето и отвъд времето. Самите вярващи обаче опознаят Бога на етапи, които дефинираме като оправдание, освещение, прославяне. Във времето ние Го опознаваме посредством Стария завет, чрез Исус и с помощта на благовестието. С течение на времето Го опознаваме чрез собственото ни израстване в христоводие с помощта на Духа. А отвъд времето ще Го опознаем в пълното лице в лице, с близостта на личната връзка и със съвършено познание в новата епоха на правдата.

13:13 „надежда“ Тази гръцка дума съвсем не е толкова неясна и неопределена като съвременната. Тя включва значение за увереност, че Божиите обещания ще се реализират според Неговото време.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: НАДЕЖДА (*ELPIS*) В ПИСМАТА НА ПАВЕЛ SPECIAL TOPIC: HOPE (*ELPIS*) IN PAUL

Павел често използва това понятие, в няколко различни смисъла, имащи взаимна връзка. Често думата е свързана със завършека на християнската вяра (напр. I Тим. 1:1). Това може да се представи като слава, вечен живот, окончателно спасение, Второ идване и пр. Завършекът е сигурен, но не се знае точно кога. Думата често е използвана заедно с „вяра“ и „любов“ (вж. I Кор. 13:13; I Сол. 1:3; II Сол. 2:16). Следва частичен списък на някои от употребите на Павел:

1. Второто идване на Исус, Гал. 5:5; Ефес. 1:18; 4:4; Тит 2:13
2. Исус е нашата надежда, I Тим. 1:1
3. Вярващият да бъде представен пред Бога, Кол. 1:22-23; I Сол. 2:19
4. Надеждата е положена в небесата, Кол. 1:5
5. Доверие в благовестието, Кол. 1:23; I Сол. 2:19
6. Окончателно (завършено) спасение, Кол. 1:5; I Сол. 4:13; 5:8
7. Божията слава, Римл. 5:2, II Кор. 3:12; Кол. 1:27
8. Спасението на езичниците чрез Христос, Кол. 1:27
9. Увереност в спасението, I Сол. 5:8
10. Вечен живот, Тит 1:2; 3:7
11. Резултати от християнска зрялост, Римл. 5:2-5
12. Изкупление на творението, Римл. 8:20-22
13. Осъществяване на осиновлението, Римл. 8:23-25
14. Титла за Бога, Римл. 15:13
15. Желанието на Павел за вярващите, II Кор. 1:7
16. Старият завет като напътствие за новозаветните вярващи, Римл. 15:4.

■ **„И така... вяра, надежда и любов“** Глаголът е в единствено число (ср. с Галатяни 5:22). Павел често прибегва до тази тройка (вж. също Римляни 5:2-5; Галатяни 5:5-6; Ефесяни 1:15-18; Колосяни 1:4-5; I Солунци 1:3; 5:8). Същото виждаме и у други новозаветни автори (Евреи 6:10-12; I Петър 1:21-22).

■ **„най-голямата от тях е любовта“** Най-велика е понеже другите две ще отминат, когато дойде мигът на реализацията на Новата епоха. Вярата ще се превърне във виждане, а надеждата ще бъде изпълнена. Любовта обаче остава, понеже именно тя е основният характер на Бога (Йоан 3:16; I Йоан 4:8,16).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Опишете централната идея на тази глава със собствени думи, в едно изречение.
2. Защо Павел вмъква глава за любовта в по-широката тема за духовните дарби?
3. Определете със собствени думи какво означава любовта *agapē*.
4. Защо 8-13 стихове провокират спорове за духовните дарби в нашето съвремие?

І Коринтяни 14 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
		Проблеми в съвместния живот		Благоприличие в публичното поклонение
		(11:2—14:40)		(11:2—14:40)
Езици и пророчества	Пророчества и езици	Пророкуването стои по-високо от езика	Още за дарбите от Духа	Духовните дарби: перспектива и значение в църквата
14:1-5	14:1-5	14:1-5	14:1-4	14:1-5
	Езиците следва да се тълкуват		14:5-6	
14:6-19	14:6-19	14:6-12		14:6-12
			14:7-12	
		14:13-19	14:13-17	14:13-19
	Езиците – знак за невярващите		14:18-19	
14:20-25	14:20-25	14:20-25	14:20-22	14:20-25
			14:23-25	
Всичко следва да се извършва с ред	Редът в събранието на църквата		Ред в църквата	Регулиране на духовните дарби
14:26-33а	14:26-40	14:26-33а	14:26-33а	14:26-33а
14:33б-36		14:33б-36	14:33б-35	14:33б-35
			14:36-38	14:36-38
14:37-40		14:37-40		14:39-40
			14:39-40	

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА 14:1-40

- A. Тук продължава темата с насоките за съвместното поклонение, които започват в 11 глава. Църквата в град Коринт се покланя на Бога по неподходящи начини в няколко области.
- B. Основният критерий за оценка на богослужебните практики е въпросът: „Това изгражда ли цялата църква?“ Съвместното поклонение има два фокуса:
1. нуждата на изгубените, които присъстват в събранието;
  2. нуждата на повярвалите, които присъстват в събранието.
- Всичко това е следствие от Великото поръчение (Матей 28:19-20). Ето цитат от книгата *Hard Sayings of the Bible* (p. 606):
- „Оперативният принцип на Павел при общностния живот и поклонението е константен. Ако нещо възпрепятства движението на благовестието, ако нещо причинява объркване вместо растеж, ако нещо обезсърчава вместо да насърчава и укрепва, ако нещо издига себето за сметка на околните – всичко това е противно на Божието намерение. И ако жените в Коринт или където и да е другаде в тези млади църкви са използвали дарбите си противно на Божието намерение, тогава препоръката към тях да мълчат в събранието е логична и уместна заповед. Принципът, който стои зад тази препоръка, е с авторитетна тежест както за мъжете, така и за жените във всяка една църква.“
- C. Относно спорния въпрос за участието на жените в съвместното поклонение. Ако отворите пет различни коментара върху този текст, ще намерите пет различни тълкувания. Проблемът изглежда се състои в това, че всички подхождаме към тази глава откъм собствените ни личностни или деноминационни, или житейски, или херменевтични гледни точки! Никой от нас не е неутрален. Приемаме библейския текст сериозно, ала в Библията апостол Павел говори с два гласа (ср. напр. I Коринтяни 11:5 с 14:34).
- Някои коментатори дори се опитват да отстранят I Коринтяни 14:34-35, обявявайки го за добавка от по-късни преписвачи (впрочем ръкописите D, F, G поставят тези стихове след 14:40) или допускат, че Павел цитира лозунга на някой лъжеучител. При всички случаи с такъв подход главата вече казва тъкмо обратното на това, което изглежда на пръв поглед.
- D. Думите на Павел в I Коринтяни 14:34-35 съответстват на юдейската практика и на гръко-римската култура. В много отношения обаче служението на Павел е насочено срещу обичаите на юдейската религия и срещу тенденциите на гръко-римската култура.
- E. Средиземноморският свят от първи век е едно общество, базирано на робовладелческите практики и на доминирането на мъжете. Ако Исус или апостол Павел внесат радикално изменение на който и да е от тези две социални институции, това неминуемо би оказало негативно, а може би и пагубно въздействие върху здравето и съществуването на църквата. Както Исус, така и Павел утвърждават достойнството и стойността на всички човешки същества. С времето благовестието ще съумее да разруши и двете форми на злоупотреба с власт. Спокойно можем да твърдим, че в своята епоха те говорят с вдъхновена от Бога сила, а думите им сочат към едно бъдеще с достойнство и равенство.
- F. Жените и слугите водачи в ранната църква биха оказали негативно влияние върху споделянето на благата вест. Същото е валидно и днес, но в обратната посока. В нашето общество красноречивите жени, надарени за служение, са способни да достигнат даден аспект от обществото ни по-удачно от някои други. Това изобщо не означава, че ръкоположените жени следва да са мнозинство. По-скоро трябва да има осъзнаване, че всички вярващи хора са призовани и надарени от Бога служители на благата вест! Всички вярващи! Не защитавам ролята на жените в дадено конкретно служение, но с увереност твърдя, че всички вярващи са призовани да бъдат служители (вж. Ефесяни 4:12).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 14:1-5

¹ Стремете се към любовта; но копнейте и за духовните дарби, а особено за дарбата да пророкувате. ² Защото, който говори на език, той не говори на хора, а на Бога, защото никой не го разбира; но в духа говори тайни. ³ А който пророкува, той говори на хората за изграждане и увещание, и утеха. ⁴ Който говори на език, изгражда себе си; а който пророкува, изгражда църквата. ⁵ Желал бих всички вие да говорите на езици, а още повече да пророкувате; а който пророкува, е по-горен от този, който говори на езици, освен ако тълкува, за да се изгражда църквата.

14:1 „Стремете се към любовта“ Тук глаголят е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение (вж. Римл. 14:19; I Сол. 5:15; I Тим. 6:11; II Тимотей 2:22). Показва контекстуална връзка с 13 гл. Любовта е характеристика на Бога и на Неговите люде (Гал. 5:22; I Йоан 4:7-21). Помнете, че 11-14 глави са една цялостна литературна единица по проблемите на общностното хваление в град Коринт.

NASB	„желайте ревностно духовните дарби“
NKJV	„желайте духовните дарби“
NRSV	„стремете се към духовните дарби“
TEV	„устремете сърце към духовните дарби“
NJB	„жадувайте също и за духовните дарби“

И тук глаголят е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение от корена „кипвам“ (вж. I Кор. 12:31). Показва контекстуална връзка с 12 глава. В един смисъл 13 глава е вмъкната в по-големия контекст. Помнете, че 12-14 глави са литературна единица, посветена на правилната употреба на духовните дарби.

Думата „духовните“ е същата, която се използва в I Коринтяни 12:2 (както и в 2:13,15; 3:1; 9:11; 10:3-4; 14:37; 15:44,46. Може да се отнася за дарби, за хора, за неща и т.н. Конотацията се определя от контекста.

■ **„а особено за дарбата да пророкувате“** Думата „пророкувате“ се използва в Първо коринтяни с особен смисъл. Не се отнася за дейността на пророците в Стария завет (съхранена в Светото писание), а за ясното изразяване на благовестието било чрез публично проповядване, било чрез лично свидетелство. Това следва да е предмет на копнежите на всички вярващи (вж. също 39 ст.), но в случая е и духовна дарба (вж. 12:10,28-29). Всички вярващи участват на някакво равнище във всички дарби на Духа. Някои хора обаче получават особена сила от Святия Дух със специфична духовна насоченост и ефективност. Разнообразието помежду ни изисква сътрудничество и дух на любов помежду ни. Призвани сме за единство (но не и за еднаквост) в името на благовестието. Ефективни можем да бъдем единствено когато сме заедно! Всеки от нас отчаяно се нуждае от останалите вярващи. Църквата е общност на призвани, обдарени свише служители. Получаваме дарби за разпространението на благата вест и за здравето и единството на цялата църква.

Тази дарба е съпоставена с дарбата езици на базата на критерия: „Градивна ли е за цялата църква?“ В този контекст тя се отнася за разпространението на благовестието, което е за благословение както за църквата, така и за всички посетители. Не бива да разглеждаме тази дарба в старозаветния смисъл на думата, който касае боговдъхновеното откровение (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРОРОЧЕСТВАТА В СТАРИЯ ЗАВЕТ към I Коринтяни 12:10).

**СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПРОРОЧЕСТВАТА В НОВИЯ ЗАВЕТ
SPECIAL TOPIC: NEW TESTAMENT PROPHECY**

I. Не е същото като пророчествата в Стария завет (BDB 611, KB 661; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРОРОЧЕСТВАТА В СТАРИЯ ЗАВЕТ), които имат равинската конотация да бъдат вдъхновени откровения на *YHWH* (вж. Деяния 3:18,21; Римл. 16:26). Единствено пророците са можели да пишат книги от Библията.

- A. Мойсей е бил наричан пророк (вж. Втор. 18:15-21).
- B. Историческите книги (от Исус Навиев до книгите на Царете, с изключение на Рут) са известни като „първите пророци“ (вж. Деяния 3:24).
- C. Пророците заместват ролята на първосвещеника като източник на информация от Бога (от Исая до Малахия).
- D. Второто деление на еврейския канон се нарича „Пророците“ (вж. Матей 5:17; 22:40; Лука 16:16; 24:25,27; Римл. 3:21).

II. В Новия завет понятието се използва по няколко различни начина:

- A. за старозаветните пророци и техните боговдъхновени послания (вж. Матей 2:23; 5:12; 11:13; 13:14; Римл. 1:2).
- B. за посланието към отделен човек, а не към цялостна група (в Стария завет пророците говорят предимно на целия Израил).
- C. за Йоан Кръстител (вж. Матей 11:9; 14:5; 21:26; Лука 1:76) и на Исус Христос, които провъзгласяват приближаването и настъпването на Божието царство (вж. Матей 13:57; 21:11,46; Лука 4:24; 7:16; 13:33; 24:19). Исус също така заявява, че е по-голям от пророците (вж. Матей 11:9; 12:41; Лука 7:26).
- D. за други пророци в Новия завет.
  - 1. през ранния живот на Исус, записан в Лука (по спомени на Мария)
    - a. Елисавета (вж. Лука 1:41-42)
    - b. Захария (вж. Лука 1:67-79)
    - c. Симеон (вж. Лука 2:25-35)
    - d. Анна (вж. Лука 2:36)
  - 2. иронични предсказания (вж. Каяфа, Йоан 11:51)
- E. за човек, който провъзгласява евангелието (списъците с провъзгласителните дарби са в I Кор. 12:28-29; Ефес. 4:11)
- F. за трайна дарба в Църквата (вж. Матей 23:34; Деяния 13:1; 15:32; Римл. 12:6; I Кор. 12:10,28-29; 13:2; Ефес. 4:11). Понякога се отнася за жените (вж. Лука 2:36; Деяния 2:17; 21:9; I Кор. 11:4-5).
- G. за апокалиптичната книга Откровение на Йоан (вж. Откр. 1:3; 22:7,10,18,19)

III. Новозаветните пророци

- A. Не дават вдъхновено от Бога откровение както пророците в Стария завет (които пишат Библията). Това твърдение е възможно поради израза „вярата“ (т.е. завършеното благовестие), който се среща в Деяния 6:7; 13:8; 14:22; Галатяни 1:23; 3:23; 6:10; Филипияни 1:27; Юда 3,20 ст. Тази представа става ясна от пълната фраза, която срещаме в Юда 3 стих: „вярата, която веднъж завинаги бе предадена на светите“. Изразът „веднъж завинаги“ се отнася за истините, доктрините, понятията и светогледните учения на християнската вяра. Именно в тази поверена на древните пророци вяра е основата на богословското ограничение за вдъхновението на новозаветните писания и недопускането на по-късни текстове да се включват в канона на откровението (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: БОГОВДЪХНОВЕНИЕ). В Новия завет има множество смътни, несигурни и сиви области (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗТОЧНА ЛИТЕРАТУРА – БИБЛЕЙСКИ ПАРАДОКСИ), но вярващите утвърждават с вяра, че всичко, което е „нужно“ за вярата и практиките им, е включено с цялата необходима яснота в Новия завет. Тази представа се разгръща в т.нар. „триъгълник на откровението“.
  - 1. Бог открива себе си в историята на човека (ОТКРОВЕНИЕ)
  - 2. Бог избира определени автори, които да документират и обяснят неговите дела (ВДЪХНОВЕНИЕ)
  - 3. Бог дава своя Дух, който отваря умовете и сърцата на хората, за да разбират тези писания – не дефинитивно, но достатъчно адекватно за спасението и плодотворния християнски живот (ПРОСВЕТЛЕНИЕ; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРОСВЕТЛЕНИЕ). Основната идея е, че боговдъхновението е ограничено до авторите на Священото Писание. Не съществуват никакви други писания, видения или откровения, които да са били вдъхновявани от Бога. Канонът е приключен. Днес ние разполагаме с цялата истина, която ни е нужна, за да откликнем

подобавашо на Божия призив. Тази истина най-добре се вижда в контраста между съгласието на библейските автори и несъгласията между искрените християни след тях. Нито един съвременен автор или говорител не разполага с онова ниво на небесно водителство, на каквото са се радвали авторите на Свещеното писание.

В. В някои отношения пророците в Новия завет приличат на тези в Стария завет:

1. при предсказване на бъдещи събития (вж. Павел в Деяния 27:22; Агав в Деяния 11:27-28; 21:10-11; други пророци в Деяния 20:23)
2. при обявяване на осъждане (вж. Павел в Деяния 13:11; 28:25-28)
3. при символични действия, които ярко илюстрират дадено събитие (вж. Агав в Деяния 21:11)

С. Те действително провъзгласяват истините на евангелието, понякога използвайки предсказания (вж. Деяния 11:27-28; 20:23; 21:10-11), но това не е основният фокус. Пророкуването в Първото послание към коринтяните означава най-вече провъзгласяване на евангелието (вж. I Кор. 14:24,39).

Д. Те са съвременният начин, по който Духът открива практическите приложения за днес на Божията истина във всяка нова ситуация, култура или времеви период (вж. I Кор. 14:3).

Е. Те са били активни в ранните църкви, основани от Павел (вж. I Кор. 11:4-5; 12:28,29; 13:29; 14:1,3,4,5,6,22,24,29,31,32,37,39; Ефес. 2:20; 3:5; 4:11; I Сол. 5:20), и се споменават в *Дидахе* (съчинение, писано към края на I век или началото на II век), както и в някои свидетелства от монотанизма през II-III век в Северна Африка.

IV. Прекратени ли са новозаветните дарби?

А. Трудно е да се отговори на този въпрос. За начало би било добре да изясним въпроса с предназначението на дарбите. Дали са дадени, за да потвърдят първоначалното проповядване на благовестието или са трайна форма на църквата да служи на себе си в този изгубен свят?

В. Дали отговора на този въпрос можем да търсим в историята или в самия Нов завет? Текстът на новозаветните писания сам по себе си не ни дава категорично свидетелство, че духовните дарби са временни. Всички онези, които се опитват да цитират I Коринтяни 13:8-13, за да обясняват този въпрос, изопачават авторското намерение за този пасаж, според което само любовта не е временна.

С. Изкушавам се да посоча, че след като истинският авторитет е не църковната история, а Новият завет, следователно вярващите би следвало да приемат, че дарбите продължават до днес. От друга страна, моето убеждение е, че културата влияе на тълкуването. Някои ясни текстове вече не могат да се прилагат в определени култури (като например святата целувка, женските покривала, църковните събрания по домовете и т.н.). Ако културата може да влияе на даден текст, тогава защо и църковната история да не може да го прави?

Д. Честно казано, на този въпрос не можем да дадем окончателен и категоричен отговор. Някои вярващи защитават „прекратяването“ на дарбите, докато други заемат противоположна позиция. В тази сфера, както и в много други интерпретативни въпроси, ключът се крие в сърцето на вярващия. Новият завет е смътен по темата и допуска културна интерпретация. Трудността е в това, да решим кои текстове се влияят от културата/историята и кои са безвременни (Fee and Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*, p. 14-19, 69-77). Именно тук идва мястото на дискусиите за свободата и отговорността, които се основават на Римляни 14:1-15:13 и I Коринтяни 8-10 гл. Нашият отговор на този въпрос има значение по две причини.

1. Всеки вярващ трябва да ходи с вяра в светлината, която му е дадена. Бог преглежда нашите сърца и мотиви.
2. Всеки вярващ трябва да позволи на другите вярващи да ходят с вяра според собствените си разбирания. В рамките на библейското тълкуване е необходима известна доза толерантност. Бог иска да се обичаме един другия както Той ни обича.

Е. За да обобщим въпроса, християнството е живот на вяра и любов, а не на перфектно богословие. Взаимоотношението с Бога, което влияе на нас и на околните, е по-съществено от категоричната информация или доктриналната прецизност.

NASB, NKJV, NRSV, NJB	„на език“
KJV	„на непознат език“
TEV	„на странни езици“

Тук се използва гръцката дума *glōssa*, която метафорично означава конкретен човешки език или диалект. В деня на Петдесетница очевидно става дума за събитие, при което се говори на разпознаваеми човешки „езици“ (Деяния 2:6-10). Тогава чудото е за ушите на слушащите („Как ги слушаме да говорят всеки на нашия собствен език, в който сме родени?“). Същото явление се повтаря неколккратно в книгата Деяния с цел да се уверят вярващите юдеи, че Бог приема във вярата поредната различна група хора (съответно самаряни, римски военни, езичници).

„Езиците“ от Първо коринтяни обаче по-скоро изглеждат като екстатичната реч на гръцките оракули като Делфи, където жена изпада в транс и започва да говори нещо, а някой до нея превежда казаното. Коринт е космополитен град. В него са се струпали жители от целия тогава познат свят, а при все това текстът тук говори за „тълкуване на езиците“ като духовна дарба (12:10,30; 14:26), а не като преводаческо умение на човек, владеещ някакъв чужд език.

■ **„той не говори на хора, а на Бога“** Коринтските езици са личен разговор между Бога и вярващия човек (14 ст.). Сами по себе си тези езици не са точно форма на комуникация, а по-скоро начин на изключително лично общуване с Бога. Едва когато има тълкуване, говорещият и слушащите биха могли да разберат какво се казва.

■ **„никой не го разбира“** Очевидно езиците в Коринт са неразбираеми и нечленоразделни звукове. В град Делфи е имало конкретни фигури (обикновено жени), чиято роля е била да произнасят непонятни неща, а след това някой друго е носел отговорност да превежда изговореното. Тази практика изглежда сходна с онова, което се случва с „езиците“ в град Коринт. В книгата Деяния на апостолите обаче никъде няма необходимост от преводач!

14:3 „изграждане“ Ето я третата проверка за преценяване на духовните дарби (вж. Наблюденията върху контекста на 12 глава, точка С). Изграждат ли те църквата като цяло? Тази тема се повтаря отново и отново в 14 глава (3,4,5,12,17,26 ст.). Ето по тази причина трябва да копнеем повече за „проорокуването“, което в контекста се разбира като прогласяване на благата вест, отколкото за „говоренето на езици“. Когато се проорокува, евангелието става достъпно за всички слушащи, докато при практикуването на дарбата „езици“ се благославя единствено говорещият (освен ако няма тълкуване). Едва след тълкуване езиците служат на предназначението си – да се прогласява благовестието. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗГРАЖДАМ към I Коринтяни 8:1.

■ **„увещание, и утеха“** Предназначението на извяването на евангелието не е само за целите на самото благовестие, а и за насърчаването на църквата (изграждане, увещаване, утешаване).

14:4 „Който говори на език, изгражда себе си“ Без тълкуване езиците в град Коринт са дарби, които са предназначени единствено за отделния човек.

■ **„църквата“** Това е гръцката дума *ekklesia*, която се отнася за цялостното тяло от вярващи хора. Павел изразява желание всички вярващи хора, а не само шепа избрани, да имат възможност да бъдат благословени през събранието. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЦЪРКВАТА (*EKKLĒSIA*) към I Коринтяни 1:2.

14:5 „Желал бих всички вие да говорите на езици“ Съпоставете този текст с 12:30, като имате предвид, че фразата се обуславя от онова, която следва. Павел не отхвърля дарбата езици, а по-скоро: (1) утвърждава подходящата ѝ връзка с останалите дарби; и (2) очертава някои важни практически насоки за прилагането ѝ. Очевидно коринтяните са желали тази дарба от егоистична амбиция за лична слава и престиж.

■ **„който проорокува, е по-горен“** Тази оценка се основава на вече изразения критерий, че езиците са с по-малка стойност по отношение на изграждането на църквата. Помнете обаче, че говоренето на езици все пак е напълно автентична дарба от Духа (I Коринтяни 14:18,39).

■ „освен ако тълкува“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие. Въвежда се с *ei* вместо с *ean*. Възможно ли е даден човек да има не само дарбата „говорене“, но и дарбата „тълкуване на езици“? От други текстове научаваме, че със сигурност някои водачи в църквата са били надарени с повече от една дарба (вж. Деяния 13:1; II Тимотей 1:11). Ако обаче е възможно един и същи човек едновременно и да говори на езици, и да тълкува казаното, тогава за какво е необходимо тълкуването? И как тази комбинация от дарби би се различавала от дарбата „пророкуване“? Напълно е възможно един и същи човек да е имал и двете дарби с цел да ги прилага в различни случаи, ала това е рядкост (вж. 13 ст.). По-скоро апостол Павел използва тук литературна техника, за да подчертае необходимостта от общуване, когато църквата е заедно на поклонение.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 14:6-12

⁶ Но сега, братя, ако дойда при вас и говоря на езици, какво ще ви ползвам, освен ако не ви съобща или откровение, или знание, или пророчество, или поучение? ⁷ Дори бездушните неща като свирка или гъдулка, когато издават звук, ако не се различават тоновете им, как ще се познае какво свирят със свирката или с гъдулката? ⁸ Защото и ако тръбата издадеше неопределен звук, кой би се приготвил за бой? ⁹ Също така и вие, ако не изговаряте с езика разбираеми думи, как ще се познае какво говорите? Защото ще говорите на вятъра. ¹⁰ Има например толкова вида езици на света; и нито един от тях не е без значение. ¹¹ И така, ако аз не разбира значението на езика, ще бъда другоезичен за този, който говори, и този, който говори, ще бъде другоезичен за мен. ¹² Така и вие, понеже копнеете за духовните дарби, старайте се да се преумножат те у вас за изграждане на църквата.

14:6 „ако“ В този абзац (6-12 ст.) има четири условни изречения от трети клас, чиято употреба предполага потенциално действие (6,7,8,11 ст.). Въпросите в 6 и 7 стихове очакват отрицателен отговор (също както и този в 9 стих).

■ „или откровение, или знание, или пророчество“ Изброените думи сякаш сочат към различни дарби, ала конкретните разграничения помежду им не са твърде сигурни. Възможно е и тук да се говори за отделни надарени водачи, както в Ефесяни 4:11, където всеки има за роля да прогласява благовестието, ала с някакъв различен акцент. Бог разкрива истината си по различни начини. Съдържанието обаче е едно и също. Много са дарбите, но евангелието е едно. Много за надарените вярващи, но целта им е една – изграждането и израстването на църквата (вж. Матей 28:19-20; Лука 24:47; Деяния 1:8).

14:7-8 За да онагледя мисълта си, Павел използва музикалните инструменти свирка и гъдулка (7 ст.) и военна тръба (8 ст.). Предназначението на музикалните инструменти може да е различно (за изсвирване на мелодия или за подаване на определен сигнал). Ако инструментът издава различен звук, това би довело до объркване. Човешкият глас е създаден, за да изразява информация за останалите хора. Ако той произнася звуци без семантично значение за околните, тогава е престанал да отговаря на предназначението си (9 ст.).

14:10 Това е рядък случай на условно изречение от четвърти клас. Този стих не може да се привежда като аргумент, че при дарбата „езици“ се говори на познат човешки език. В 10 и 11 стихове Павел си служи със съвсем различно съществително (*phōnē*, а не *glōssa*). Целта му е да илюстрира колко трудно е да се разбира неправилно произношение или непознат език. Човешкият език е предназначен да се разбира.

14:11

NASB, NJB „варварин“
NKJV, NRSV, TEV „чужденец“

Тук се използва звукоподражателно понятие (*barbaros*), с което обикновено елини и римляни илюстрират колко странно им звучат околните езици особено ако идват от териториите на север от Римската империя. Елините и римляните са казвали, че на тях подобно приказване им звучи като „бар-бар“ – т.е. бърборене. Именно оттук произлиза съществителното „варварин“.

4:12 „и вие, понеже копнеете за духовните дарби“ Павел не критикува тяхната ревност (вж. 14:1), а по-скоро се опитва да я канализира за изграждането на цялата църква (вж. 12:7).

NASB, NKJV, NRSV, NIV	„духовните дарби“
RSV	„изявленията на Духа“
TEV	„дарбите на Духа“
NJB	„духовните сили“

Тази дума е различна от понятието *pneumatikōn* в I Коринтяни 12:1. Тук се използва родителен падеж, множествено число на съществителното *pneuma* (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДУХЪТ В БИБЛИЯТА към I Кор. 12:1), което означава „дъх“, „вятър“, „дух“. Тази форма се среща също така и в 12:10, където се отнася за една конкретна дарба („разпознаването на духове“; вж. I Йоан 4:1). Според контекста изглежда значението ѝ е за различните духовни дарби, които дава Духът (12:11) за общото благо на църквата (12:7).

☐ „старайте се да се преумножат те у вас за изграждане на църквата“ Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение, множествено число. Предназначението на духовните дарби е не за да се възвеличава отделният човек, а за да се инвестира в здравето и растежа на Христовото тяло.

За думата „преумножат“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 2:7.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 14:13-19

¹³ Затова, който говори на език, нека се моли за дарбата и да гълкува. ¹⁴ Защото, ако се моля на език, духът ми се моли, но умът ми не дава плод. ¹⁵ Тогава какво? Ще се моля с духа си, но ще се моля и с ума си; ще пея с духа си, но ще пея и с ума си. ¹⁶ Иначе, ако славиш с духа си, как ще каже: Амин! на твоето благодарение онзи, който е в положението на неучения, като не знае какво говориш? ¹⁷ Защото ти наистина благодариш добре, но другият не се изгражда. ¹⁸ Благодаря на моя Бог, че аз говоря езици повече от всички вас; ¹⁹ но в църквата предпочитам да изговоря пет думи с ума си, за да наставя и други, а не десет хиляди думи на език.

14:13 Според контекста става дума за това, че изразяването на благата вест пред всички хора е по-ценно от личното преживяване на екстаз (вж. 14:15). Означава ли този стих, че при спасението човек получава една дарба (12:11), а впоследствие би могъл да се моли за друга? Въпросът остава без изчерпателен отговор. Със сигурност някои хора са получавали различни дарби (вж. Деяния 13:1; I Тимотей 2:7; II Тимотей 1:11).

14:14 „ако“ Изречението тук също е в условен вид от трети клас – подобно на I Кор. 14:6,7,8,11,23,24,28,29.

☐ „духът ми се моли“ Става дума за духа на човека. Това е литературна метафора за личностност.

☐ „умът ми не дава плод“ Павел се заиграва с амбициите на коринтяните да търсят мъдрост. Освен това отново потвърждава, че предназначението на дарбата „езици“ не е да изразява някаква комуникация дори и за самия говорещ.

14:15

NASB	„Какъв е изводът тогава?“
NKJV	„Какъв е резултатът тогава?“
NRSV, TEV	„Какво тогава да кажа?“
NJB	„Тогава какво?“

Това е идиом (вж. I Коринтяни 14:26; Деяния 21:22). Павел вече довежда темата към заключение.

☐ „ще пея с духа си“ Дали това не е поредната духовна дарба (ср. с I Кор. 14:26; Кол. 3:16; Ефес. 5:19)?

14:16 „ако“ Изречението тук също е в условен вид от трети клас – подобно на I Кор. 14:6,7,8,11,14.

NASB	„онзи, който изпълва мястото на ненадарения“
NKJV	„онзи, който заема мястото на неинформирания“
NRSV	„как може някой в позицията на външен“
TEV	„как може обикновените хора, участващи в събранието“
NJB	„непросветеният човек“

Това понятие се използва за човек, който не е информиран или не е обучен в дадена сфера. Впоследствие започва да се прилага за мирянин (вж. Деяния 4:13; II Кор. 11:6). Употребата на думата тук и в 23-24 стихове може да има някое от следните значения:

1. редовен посетител на християнските събрания (за разлика от 23 ст., където вероятно иде реч за човек, който идва за пръв път в църква);
2. новоповярвал християнин, който не разполага с дарбите „езици“ или „тълкуване“.

Фразата „в положението на“ може да се отнася за: (1) посетители или новоповярвали, които сядат на места, където може да се чуе ясно; или (2) идиом за човек, който не е информиран за случващото се.

■ „как ще каже: Амин!“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

Със сигурност е възможно понятието да се отнася за ненадарен вярващ (вж. F. F. Bruce, *Answers to Questions*, p. 98). Ако това е така, значи Павел иска вярващите да обръщат сериозно внимание и дори да изпитват пророческите думи, които се произнасят на събранието (вж. I Кор. 2:12,15; 14:29,37; I Сол. 5:20-21; както и I Йоан 4:1). Думата „Амин“ следва да се казва само когато вярващият:

1. разбира какво се произнася;
2. има умение (дадено от Духа) да преценява какво се произнася.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: АМИН SPECIAL TOPIC: AMEN

I. СТАРИЯТ ЗАВЕТ

A. Понятието „амин“ е от еврейската дума за:

1. „истина“ (*emeth*, BDB 49)
2. „истинност“ (*emun*, *emunah*, BDB 53)
3. „вяра“ или „вярност“
4. „доверие“ (*dmm*, BDB 52)

B. Етимологията на думата идва от описване на стабилното физическо състояние на човека.

Противоположната дума би описала човек, който е нестабилен, хлъзгащ се (вж. Втор. 28:64-67; 38:16; Псалм 40:2; 73:18; Ерем. 23:12) препъващ се (вж. Пс. 73:2). Предвид тази буквална употреба, възниква и разширеното метафорично значение на думата, верен, надежден, лоялен и доверен (вж. Битие 15:16; Авак. 2:4).

C. Специална употреба (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЯРА, ДОВЕРИЕ, УПОВАНИЕ, ВЯРНОСТ В СТАРИЯ ЗАВЕТ)

1. стълб, IV Царе 18:16 (I Тим. 3:15)
2. увереност, Изход 17:12
3. твърдост, Изход 17:12
4. стабилност, Исаия 33:6; 34:5-7
5. истински, III Царе 10:6; 17:24; 22:16; Притчи 12:22
6. твърд, II Лет. 20:20; Исаия 7:9
7. надежден (Тора), Пс. 119:43,142,151,168

D. В Стария завет два други еврейски термина за използвани за активна вяра.

1. *bathach* (BDB 105), доверие
2. *yra* (BDB 431), страх, уважение, поклонение (вж. Битие 22:12)

- Е. Изхождайки от идеята за доверие или надеждност се развива литургичната употреба, която се използва, за да утвърди нечие истинно твърдение (вж. Втор. 27:15-26; Неемия 8:6; Пс. 41:13; 70:19; 89:52; 106:48).
- Ф. Богословският ключ за този термин не се свежда до човешката вярност, но до тази на *ЯХВЕ* (вж. Изход 34:6; Втор. 32:4; Пс. 108:4; 115:1; 117:2; 138:2). Единствената надежда на падналото човечество е милостивата, вярна, заветна лоялност на *ЯХВЕ* и Неговите обещания. Тези, които познават *ЯХВЕ* трябва да бъдат като Него (вж. Авак. 2:4). Библията е история и разказ за това как Бог възстановява Своя образ (вж. Битие 1:26-27) в човека. Спасението възстановява човешката способност за интимно общение с Бога. За това сме били създадени.

II. НОВИЯТ ЗАВЕТ

- А. Употребата на думата „амин“ като завършващо литургично потвърждение на нечие изявление е често срещано в Новия завет (вж. I Кор. 14:16; II Кор. 1:20; Откр. 1:7; 5:14; 7:12).
- В. Използването на термина в края на молитвата е типично за Новия завет (вж. Римл. 1:25; 9:5; 11:36; 16:27; Гал. 1:5; 6:18; Ефес. 3:21; Фил. 4:20; II Сол. 3:18; I Тим. 1:17; 6:16; II Тим. 4:18).
- С. Исус е единственият, който използва термина (често по два пъти в Йоан) в началото на забележителни твърдения (вж. Лука 4:24; 12:37; 18:17,29; 21:32; 23:43)
- Д. Използван е като титла за Исус в Откр. 3:14 (вероятно титла на *ЯХВЕ* от Исая 65:16).
- Е. Концепцията за вярност или вяра, надеждност или доверие е изразена в гръцкото понятие *pistos* или *pistis*, чиито английски еквивалент са думите „доверие“, „вяра“, „вярвам“ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЯРА, ДОВЕРИЕ, УПОВАНИЕ).

14:16-17 „на твоето благодарение“ Тази фраза може да се отнася за Господнята трапеза, която се нарича *Евхаристия* според гръцката дума за „благодарност“. Стих 17 обаче показва, че става дума за молитва.

■ „другият“ Вж. коментара към I Коринтяни 1:6.

14:18 „Благодаря на моя Бог, че аз говоря езици повече от всички вас“ Павел е наясно за какво говори. Този стих в съчетание с 39 стих би следвало да накара днешните християни да се замислят, преди да критикуват дарбата „езици“ в нашето съвремие. Освен това стихът предизвиква едно наум и у онези, които имат склонност да преувеличават с тази дарба. Павел я приема, но посочва, че не е най-важната.

Интересно е как в 14 глава Павел неколкократно превключва от единствено число във 2,4,9,13,14,19,26,17 стихове към множествено число в 5,6,18,22,23,39 стихове.

Напрежението в коринтската църква се дължи на (1) разликата в социалните класи; (2) надареността на отделните личности и общностното изграждане на църквата. В Христовото тяло отделните фигури винаги служат на цялото събрание (вж. I Кор. 12:7)!

Тук виждаме поредния пример как в някаква степен апостол Павел се опитва да се отъждестви с ревностните вярващи в град Коринт. Макар да утвърждава знанието, той подчертава основната роля на любовта. Макар да приема езиците, той акцентира на общото изграждане.

14:19 „но в църквата предпочитам да изговоря пет думи с ума си, за да наставя и други, а не десет хиляди думи на език“ Литературната единица в 11-14 глави се занимава с публичното поклонение на църковното събрание (14:23,28,34). В този контекст личното поклонение на езици на отделния човек не е от съществено значение, понеже никой друг не се информира и съответно не се обръща към вярата (24-25 ст.), нито се изгражда (3,4,5,12,17,19,26 ст.).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 14:20-25

²⁰ Братя, не бъдете деца по ум, но бъдете невръстни в злобата, а по ум бъдете пълнолетни. ²¹ В закона е писано: „Чрез другоезични хора и чрез устните на чужденци ще говоря на този народ, но и така няма да Ме послушат“, казва Господ. ²² И така, езиците не са белег за вярващите, а за невярващите. А пророчеството не е за невярващите, а за вярващите. ²³ И така, ако се събере

цялата църква и всички говорят на езици, и влязат хора неучени или невярващи, няма ли да кажат, че вие сте полудели? ²⁴ Но ако всички пророкуват и влезе някой невярващ или неучен, той се обвинява от всички и се осъжда от всички, ²⁵ тайните на сърцето му се откриват; и така, той ще падне на лицето си, ще се поклони пред Бога и ще изповяда, че Бог наистина е между вас.

14:20 „не бъдете деца“ Тук глаголят е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение с отрицателна частица. Обикновено това обозначава прекратяване на някакво действие. В тази област те се държат като деца (ср. с Ефесяни 4:14), въпреки че вече би следвало да са пораснали и зрели във вярата!

■ **„по ум“** Това съществително произлиза от гръцката дума за диафрагма. Древните народи са смятали, че именно там, а не в мозъка се намира физиологическият център на интелекта.

■ **„но бъдете невръстни“** В някои области вярващите е добре да останат невежи (вж. Матей 10:16; Римл. 16:19). Една от най-силните защиты срещу злото в простосърдечието.

■ **„бъдете пълнолетни“** Павел използва понятието *teleios*, за да опише вярващ човек, който напълно разбира благовестието и живее според него (вж. I Кор. 2:6; 13:10; 14:20; Ефес. 4:13; Фил. 3:15; Кол. 1:28). Всички вярващи започват от изходна позиция като духовни бебета и тепърва трябва да израстват. Има различни равнища на растеж и благочестив живот. Това понятие не съдържа представа за безгрешност, а по-скоро говори за пълноценно живеене и подготвеност за служение.

14:21-22 Частичен цитат от Исаия 28:11-12. Препратката е към асирийското завоевание над Израил. Стих 22 е свързан с този цитат, а не с целия контекст. Това изречение е напълно противоположно на всичко останало, което пише Павел в тези няколко глави. Затова може да се отнася единствено за старозаветния цитат. Павел използва съществителното „белег“ с две значения: за осъждане и за благодат.

14:21 „В закона“ В обичайния юдейски контекст това съществително се отнася за Мойсеевите писания (от Битие до Второзаконие), ала невинаги значението му е напълно фиксирано. Според Йоан 10:34; 12:34 и 15:25 (както и в Римляни 3:9) фразата вече се отнася за цитати от Псалмите. Същата фраза се използва в I Коринтяни 14:23, ала не е напълно сигурно за кои старозаветни текстове се отнася, освен ако не сочи към Битие 3 глава.

Валтер Кайзер прави интересно наблюдение в своя коментар (Walter Kaiser, *Toward An Exegetical Theology*, p. 110), според което 34-35 стихове са цитат от писмото, което апостол Павел е получил по-рано от църквата в град Коринт. Обикновено в това послание отговорите на Павел до писмените въпроси на тези хора се въвеждат с фразата „а относно“ (I Кор. 7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1), ала това невинаги задължително е така (напр. в I Кор. 6:12 и 10:23 очевидно също има цитати от въпросното писмо). Ако това наблюдение е вярно, тогава изразът „както казва и законът“ (34 ст.) може да се отнася за Псалом 68:11 – текст, към който има препратка и в I Коринтяни 14:36! Псалом 68:11 утвърждава прогласяването на благата вест в съвместното поклонение от жени. В своя коментар към Първо коринтяни Гордън Фий също изразява становището, че не Павел е автор на 34-35 стихове (вж. Gordon Fee, *New International Commentary*, pp. 699-708).

14:23 „ако“ Още едно изречение в условен вид от трети клас (ср. с I Кор. 14:6,7,8,11,14).

■ **„ако се събере цялата църква“** Литературният контекст на 11-14 глави дава насоки за съвместното поклонение.

Обикновено онези ранни църкви (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЦЪРКВАТА (*EKKLĒSIA*) към I Кор. 1:2) са се събирали в частни домове под формата на домашни групи. В градове с размерите на Коринт често е имало по няколко такива домашни църкви. Възможно е това да е една от причините за появата на напрежение между групите в коринтската църква. Думите на апостол Павел тук се отнасят за по-голямо църковно събрание, при което вероятно вярващите са споделяли агапе вечеря (11:17-34) и Господня трапеза. Колко често и на какви места са се събирали за това общо събрание, не е напълно сигурно. Според настоящия стих очевидно на тези събрания са били допускани и гости, което показва, че не става дума за затворени или потайни срещи.

NASB	„че вие сте луди“
NKJV, NRSV	„че вие не сте на себе си“
TEV	„че вие всички сте обезумели“
NJB	„че вие сте побъркани“

Тази дума (*mainomai*) се среща в Деяния 12:15 и 26:24-25. В Йоан 10:20 се използва за описание на човек, обладаван от демон. Само по себе си понятието касае не лудост, а бесовско обладаване. В гръцката култура вероятно би описвало някакво привилегировано духовно състояние, но не и в християнството.

14:24 „ако“ Още едно изречение в условен вид от трети клас (ср. с I Кор. 14:6,7,8,11,14,23,24,28,29).

NASB	„той се обвинява... и му се иска отговорност“
NKJV	„той се убеждава... и се осъжда“
NRSV	„той се укорява... и му се иска отговорност“
TEV	„той се укорява от греха им... и се осъжда“
NJB	„оказва се подложен на изпит... и се осъжда“

Пророкуването води до разбиране и убеждение, докато езиците водят до объркване за невярващите.

■ **„всички... всички... всички“** Тук не се казва, че всеки вярващ е говорел на всяко богослужение. По-скоро идеята е, че всяко нещо в рамките на богослужението е съдействало за духовното убеждаване на посетителите с цел евентуално да повярват. Думата „всички“ включва и повярвалите жени.

14:25 „тайните на сърцето му се откриват“ Може да се отнася за истината, че:

1. Бог познава мислите на човека и довежда до убеждение чрез Духа си (вж. 24 ст.).
2. публичното изповядване на греха е част от поклонението през първи век (Матей 3:6; Марк 1:5; Деяния 19:18; Яков 5:16).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СЪРЦЕТО SPECIAL TOPIC: THE HEART

Гръцкото понятие *kardia* е използвано в Септуагинта и в Новия завет, за да отрази еврейската дума *lēb* (BDB 523, KB 513). Използва се по няколко начина (вж. Bauer, Arndt, Gingrich, Danker, *A Greek-English Lexicon*, pp. 403-404).

1. центърът на физическия живот, метафора за личността (вж. Деяния 14:17; II Коринтяни 3:2-3; Яков 5:5)
2. центърът на духовния (моралния) живот
  - a. Бог познава сърцето (вж. Лука 16:15; Римл. 8:27; I Кор. 14:25; I Сол. 2:4; Откр. 2:23)
  - b. за духовния живот на човека (вж. Мат. 15:18-19; 18:35; Римл. 6:17; I Тим. 1:5; II Тим. 2:22; I Петър 1:22).
3. центърът на мисловния живот (интелекта, вж. Мат. 13:15; 24:48; Деяния 7:23; 16:14; 28:27; Римл. 1:21; 10:6; 16:18; II Кор. 4:6; Ефес. 1:18; 4:18; Яков 1:26; II Петър 1:19; Откр. 18:7; думата „сърце“ е синоним на „разум“ във II Кор. 3:14-15 и Фил. 4:7)
4. центърът на волята (вж. Деяния 5:4; 11:23; I Кор. 4:5; 7:37; II Кор. 9:7)
5. центърът на емоциите (вж. Мат. 5:28; Деяния 2:26,37; 7:54; 21:13; Римл. 1:24; II Кор. 2:4; 7:3; Ефес. 6:22; Фил. 1:7)
6. уникално място за действие на Духа (вж. Римл. 5:5; II Кор. 1:22; Гал. 4:6 [т.е., Христос в нашето сърце; Ефес. 3:17])
7. Сърцето е метафоричен начин за описване на цялостната личност (вж. Мат. 22:37, цит. на Вт. 6:5). Мислите, мотивите и решенията на сърцето изцяло разкриват типа личност. В Стария завет има няколко удивителни употреби на понятието:
  - a. Бит. 6:6; 8:21, „Бог се насърби в сърцето Си“, виж също Осия 11:8-9;

- b. Втор. 4:29; 6:5, „с цялото си сърце и цялата си душа“;
- c. Втор. 10:16, „необрязано сърце“ и Римл. 2:29;
- d. Езек. 18:31-32, „едно ново сърце“;
- e. Езек. 36:26, „ново сърце“ срещу „каменно сърце“.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 14:26-33

²⁶ Тогава, братя, какво става? Когато се събирате, всеки от вас има псалм, има поучение, има откровение, има език, има тълкуване. Всичко да става за изграждане. ²⁷ Ако някой говори на език, нека говорят по двама или най-много по трима, и то по ред, а един да тълкува. ²⁸ Но ако няма тълкувател, такъв нека да мълчи в църквата и нека говори на себе си и на Бога. ²⁹ От пророците нека говорят само двама или трима, а другите да преценяват. ³⁰ Но ако дойде откровение на някой друг от седящите, първият нека да замълчи. ³¹ Защото можете да пророкувате всички един след друг, за да се поучават всички и всички да се насърчават. ³² И духовете на пророците се покоряват на пророците. ³³ Защото Бог не е Бог на безредие, а на мир. Както е по всичките църкви на светиите...

14:26-33 Тук успяваме да надникнем в динамиката на неструктурираното богослужение в ранната църква. Очевидно по това време все още няма професионални църковни служители. Всеки може да се изправи и да говори свободно. Проблеми възникват в две сфери:

1. Настъпва объркване, тъй като твърде много хора искат да говорят.
2. Прекъсват се един другото.

Павел се опитва да им помогне да структурират съвместното поклонение по такъв начин, че да не се ограничава свободата в Духа, а вместо това да се подчертае целта на събранието – спасението на невярващия и съзряването на повярвалия (Матей 28:19-20). Тази структура не е самоцелна (вж. I Кор. 14:32)! Павел не се опитва да им наложи контролирана богослужерна среда!

14:26 „Тогава, братя, какво става?“ Вж. коментара към 15 стих.

☐ **„Всичко да става за изграждане“** Тук виждаме заповед, която се отнася за всички епохи (Тук глаголет е в сегашно време, страдателен [депонентен] залог, повелително наклонение). Предназначението на духовните дарби не е за издигане на отделния човек, а за израстването както в брой, така и в зрелост на цялата църква. Струва си да си задаваме следния въпрос: „Въпросното действие или структура постига ли целта на Великото поръчение на Исус (Матей 28:19-20)?“

14:27 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. С този стих Павел не препоръчва говорене на езици, а само отбелязва, че има такава.

14:28 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Павел желае съвместното поклонение да осигурява духовна информация на всички присъстващи. Езиците са неприемливи, освен ако не се тълкуват. Когато църквата е събрана заедно за поклонение, това не е времето и мястото за лични изживявания, които да се налагат и да доминират общностното преживяване.

☐ **„ако няма тълкувател, такъв нека да мълчи в църквата“** Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Езиците и пророкуването са подвластни на онзи, който има съответната дарба (вж. 30 стих). Разковничето за общностното поклонение не е личната свобода, а изграждането на Христовото тяло и разпространяването на благата вест.

14:29 Пророкуващите хора не разполагат с неограничена свобода (по отношение на темата, времето или съдържанието) да говорят. Останалите вярващи следва да преценяват служението им (вж. I Кор. 14:30 и 12:10; I Йоан 4:1-3). Не забравяйте, че демонични сили присъстват както при проповедите на Исус вътре в синагогата, така и при публичните Му беседи.

■ „а другите да преценяват“ Вж. коментара към I Коринтяни 4:7, както и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 10:29.

14:30 „ако“ Още едно изречение в условен вид от трети клас (ср. с I Кор. 14:6,7,8,11,14,23,24,28,29).

■ „първият нека да замълчи“ Стихът е паралелен с 28 стих (глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение). С други думи говорещият може да бъде прекъснат от друг вярващ и е длъжен да изслуша новия говорещ, преди да отговори или да добави нещо към откровението. Онези ранни служби са изключително динамични и непринудени. На някои хора това им допада също толкова много, колкото строгият ред допада на други хора!

Сега въпросът е дали тази структура на богослужението е стандарт от страна на апостол Павел за ранните църкви или виждаме някакъв уникален за коринтската църква аспект на съвместното поклонение. Можем ли да възприемем тези новозаветни стихове като постановление как да бъдат структурирани собствените ни служби? Или това е просто пример как да се справяме с проблемите, които възникват в тази сфера?

14:31 „можете да пророкувате всички един след друг“ Доколко буквално следва да възприемаме тази фраза? Установява ли Павел тук конкретна богослужерна структура или отваря възможност всеки вярващ да може да говори по време на събранието? Не е ли имало времеве ограничения в ранните богослужения на църквата? Тук виждаме пример за литературно твърдение, а не за буквалистично постановление. Според контекста Павел се опитва да ограничи свободата им, а не да я разшири!

Понятието „всички“ обаче просто показва, че както мъже, така и жени може да пророкуват (вж. 11:5). Всички вярващи хора – независимо дали са мъже или жени – са обдарени от Бога заради общото благо на църквата (12:7; 14:26). Тук още повече се налага да изясним какво се казва в 34 стих!

■ „за да се поучават всички и всички да се насърчават“ Това подчинено изречение за причина (*hina*) изразява основното намерение на Павел – не толкова всички да говорят, колкото всички да се изграждат и да съзряват във вярата! В настоящата глава тази тема се повтаря многократно.

NASB, NKJV, NRSV „духовете на пророците се покоряват на пророците“

TEV „дарбата да прогласява Божията вест следва да е под контрол на говорещия“

NJB „пророческият дух следва да е под контрола на пророка“

Тези вариации в превода онагледяват двата различни начина за тълкуване на фразата:

1. Онези хора, които прогласяват Божието послание, са подчинени (глаголът е в сегашно време, страдателен залог, изявително наклонение) на други, които прогласяват Божието послание (т.е. едните пророкуващи надзират другите пророкуващи; 29 ст.).
2. Онзи, който прогласява Божието послание, упражнява личен контрол (глаголът е в сегашно време, среден залог, изявително наклонение) над това, кога и какво да говори (30 ст.).

Понятието „дух“ се използва тук със същото значение, както и във 2,14,15,16 стихове. Това е идиоматичен начин да се говори за индивидуалността на човека (ср. с I Кор. 2:11; 5:3-4; 7:34; 16:18). Вж. бележките върху подчинението към I Коринтяни 16:16 и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 9:13.

NASB „Бог е Бог не на объркване, а на мир“

NKJV „Бог е автор не на объркване, а на мир“

NRSV, NJB „Бог е Бог не на безредие, а на мир“

TEV „Бог желае да бъдем не в безредие, а в хармония и мир“

Не става дума за сътворението. Темата тук не е редът срещу хаоса, а сектантските боричкания и егоизъм срещу мира в събранието. По никакъв начин не се подценява динамичният характер на богослужението през първи век (вж. I Коринтяни 14:39-40). Вместо това се оспорва ревнивото и егоистично отношение у някои надарени говорители (вж. II Коринтяни 6:5; 12:20; Яков 3:16). Както стилът на поклонение, така и отношението на поклонника показват какъв е в нашите представи този Бог, когото твърдим, че хвалим (вж. I Коринтяни 11:17-34).

■ „**Както е по всичките църкви на светиите**“ Не е сигурно дали тази фраза се отнася към контекста преди 33а стих (както е заложено в NASB, NKJV) или към този след 34 стих насетне (както е в NRSV, TEV, NJB). При положение че фразата „в църквите“ се повтаря в 33 и 34 стихове, по-логично би било по средата да има прекъсване на мисълта, така че 33б стих всъщност да завършва мисълта, а в 34 стих да започва нов абзац. Подобен прочит се потвърждава и от наблюдението, че фразата „във всичките църкви“ вече два пъти се използва от апостол Павел като заключителна бележка на предишен абзац в I Коринтяни 4:17 и 7:17. Тази фраза ясно посочва пред коринтските вярващи, че техните домашни църкви не са с нищо по-специални, по-възвишени или по-обдарени от други църкви (вж. I Коринтяни 4:17; 7:17; 11:16; 14:33,36; 16:1). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЕТИИ към I Коринтяни 1:2.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 14:34-36

³⁴ жените нека да мълчат в църквите, защото не им е позволено да говорят; а да се подчиняват, както казва и законът. ³⁵ Но ако искат да научат нещо, нека питат мъжете си у дома, защото е срамно за жена да говори в църква. ³⁶ Или Божието слово излезе от вас? Или стигна само до вас?

14:34 „жените нека да мълчат в църквите“ Този стих се е превърнал в основен богословски въпрос за определени сегменти в съвременната църква. Днешните обществени и културни тенденции за акцент върху индивидуалните права и равенства сякаш са превърнали Новия завет – и в частност апостол Павел – в глас, който звучи осъдително и негативно по тази тема. В онази епоха от първи век обаче богословието на самия Павел по отношение на жените е звучало изключително позитивно (вж. Ефесяни 5:22-23). Очевидно е, че Павел е работил заедно с редица жени. Виждаме го от списъка на неговите съработници в Римляни 16 глава. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЖЕНИТЕ В БИБЛИЯТА към I Коринтяни 7:5.

Дори и в контекста на Първо коринтяни Павел поставя баланс между 11:5 и 14:34. По някакъв начин текстът в I Коринтяни 14:34-35 се отнася конкретно за коринтската църква през първи век. Съществуват цял легион теории по този въпрос (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу)! Основният проблем обаче е как този текст се прилага за нашето съвремие. Нямаме право нито да подхождаме с догматизъм, нито да караме текста да защитава някаква наша собствена теза. По този конкретен въпрос библейските свидетелства не са еднозначни и монолитни.

Към няколко различни групи в коринтската църква Павел отправя призив да мълчат (I Кор. 14:28,30,34). Знаем, че в град Коринт е имало проблем при събирането на църквата за съвместно поклонение. Част от този проблем са били християнките. Новопридобитата им свобода в Христос (или фактът, че поради статута си те са представлявали част от движението за свободи за жените в римското общество) е причинявала културни, богословски и благовестителски проблем. В нашето съвремие по-скоро обратното е вярно. Надарените от Бога жени водачи ще помагат на църквата от XXI век да достига света с евангелската вест. Това не нарушава постановленията от Бога ред при сътворението на човека, а по-скоро показва приоритета на благовестието (вж. I Коринтяни 9:22). Със сигурност този въпрос не е богословски или доктринален.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЖЕНИ В СЛУЖЕНИЕ SPECIAL TOPIC: WOMEN IN MINISTRY

Забележете, че всички жени в Римляни 16 гл. са съработнички на Павел в служението (вж. Фил. 4:3):

- a. Фива в 1 стих;
- b. Приска в 3 стих;
- c. Мария в 6 стих;
- d. Юния (или Юний; възможно е това да е мъж) в 7 стих;
- e. Трифена и Трифоса в 12 стих;
- f. Персида в 12 стих;
- g. „неговата майка“ в 13 стих;
- h. Юлия (вероятно апостол) в 15 стих;
- i. и „неговата сестра“ в 15 стих.

Внимавайте с догматизма относно жените в служение. Всички вярващи имат дарби (вж. I Кор. 12:7,11) и са призовани да бъдат служители (вж. Ефес. 4:12). В този списък има жена дякон (Фива) и вероятно жена апостол (Юния); ср. с Йоил 2:28; Деяния 2:16-21. Трудно е строго библейски да разглеждаме този въпрос поради парадокса в думите на Павел в I Кор. 11:4-5 в сравнение с 14:34.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ТЕОРИИ, СВЪРЗАНИ С „ЖЕНИТЕ НЕКА ДА МЪЛЧАТ“ SPECIAL TOPIC: THEORIES RELATED TO “WOMEN KEEP SILENT”

- I. Тази фраза в I Коринтяни 14:34 не е от апостол Павел, а е добавена по-късно (вж. Gordon Fee, *New International Commentary, “I Corinthians”*, pp. 699-708). Това предположение обикновено се базира на някои гръцки манускрипти, които поставят 14:33-34 след 40 стих (MSS D, F, G; един ръкопис от Вулгата; латинския църковен отец Амвросиастър след 384 г. сл. Хр.).
- II. Павел цитира писмо от коринтската църква, в което се изреждат някои лъжливи възгледи от водачи на домашни групи. Причината Павел да цитира тази фраза е за да я опровергае. Само че този продължителен абзац (33-35 или 36 ст.) не съответства на по-останалите „лозунги“, които Павел цитира по-рано в посланието. Това не е простичко твърдение, цитирано от Павел, а разгърнат аргумент.
- III. Павел изтъква проблемна група жени, които нарушават реда в богослужението било чрез говорене на езици, пророкуване или задаване на въпроси. Въодушевляването им от новопридобитата свобода в Христос причинява културни затруднения за благовестието и за хвалението на коринтската църква.
- IV. Павел ограничава не публичното пророкуване на жените, а по-скоро правото им да оценяват посланията на мъжете пророци и по този начин да претендират за авторитет върху тях (вж. James Hurley, *Men and Women in Biblical Perspective*, pp. 185-194 and Wayne Grudem, *The Gift of Prophecy in I Corinthians*, pp. 239-255).
- V. Павел адресира различни ситуации съответно в I Коринтяни 11:5 и I Коринтяни 14:34.
  - A. 11:5 касае домашна църква, докато 14:34 се отнася за общото събрание.
  - B. 11:5 е адресирано до неомъжени жени, докато 14:34 касае омъжени.
  - C. Някои жени са неуправляеми или твърде приказливи.

Разнообразието и броят на интерпретации онагледява несигурността на съвременните тълкуватели по отношение на хвалебните практики в коринтската църква (вж. Bruce W. Winter, *After Paul Left Corinth*), както и изобщо в ранните християнски общности от първи век. Не можем да кажем с категоричност дали въпросът касае:

1. местната група (т.е. само в Коринт);
2. римската култура от първи век;
3. злоупотребата с дарбите;
4. опитите на жени да доминират;
5. опитите да се налага юдейска структура върху църквата;
6. лъжлив възглед сред някоя от домашните групи в Коринт.

NASB	„следва да се подчиняват“
NKJV	„следва да са покорни“
NRSV	„трябва да се подчиняват“
TEV	„не трябва да са начело“
NJB	„тяхната роля е подчинена“

Тук глаголет е в сегашно време, страдателен залог, повелително наклонение. Думата „подчиняват“ е военно понятие, което се отнася за йерархията във войската. Самият Исус го използва (в Лука 2:51 относно земните му родители; и в I Коринтяни 15:58 относно небесния Бог Отец) и то е универсална истина изобщо за Църквата (Ефесяни 5:21).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПОКОРСТВО (*HYPOTASSŌ*) SPECIAL TOPIC: SUBMISSION (*HYPOTASSŌ*)

В Септуагинта с това понятие се превеждат десет различни еврейски думи. Основното значение е „заповядвам, нареждам“ или „имам правото да командвам“. Ето как това значение се заимства в Септуагинта (LXX).

1. Бог заповядва (вж. Левит 10:1; Йона 2:1; 4:6-8)
2. Мойсей заповядва (вж. Изход 36:6; Втор. 27:1)
3. царете заповядват (вж. II Лет. 31:13)

В Новия завет се запазва същият смисъл. Вж. например Деяния 10:48, където апостол заповядва „покорство“. В Новия завет обаче думата има и нови конотации.

1. появява се аспект на доброволност (често във възвратен залог);
2. това самоограничително действие може да се види при Исус:
  - a. когато се покорява на Отец (вж. I Коринтяни 15:25);
  - b. когато се покорява на земните си родители (Лука 2:51).
3. вярващите се покоряват на някои аспекти на културата, за да не възпрепятстват благовестието:
  - a. другите вярващи (вж. Ефес. 5:21);
  - b. вярващите жени (вж. Кол. 3:18; Ефес. 5:22-24; Тит 2:5; I Петър 3:1);
  - c. вярващите по отношение на езическите власти (вж. Римл. 13:1-7; I Петър 2:13).

Вярващите действат, подбудени от любов към Бога, към Христос, към Царството, за доброто на другите.

Подобно на глагола *agapaō* (обичам) църквата изпълва това понятие с нов смисъл, базиран на нуждите на Царството и на околните. Понятието съдържа нов благороден елемент на несебичност, който не се основава не на заповед, а на нова връзка със себеотдадения Бог и Неговия Месия. Вярващите се подчиняват и се покоряват за доброто на всички и заради благословието на Божието семейство.

■ „**както казва и законът**“ Дали апостол Павел говори за конкретен пасаж или за универсален принцип? В Стария завет няма текст, който да казва такова нещо. В светлината на I Коринтяни 11:8-9 е възможно тук да става дума за Битие 2:20-24 (ср. с I Тимотей 2:13). Някои изследователи смятат, че по-скоро иде реч за резултатите от Грехопадението и Битие 3:16. Според контекста също така има вероятност понятието „покорявам се“ да е обвързано с употребата на същата дума в 32 стих. Ако е така, значи става дума за покоряване пред други пророци (вж. *Hard Sayings of the Bible*, p. 616).

Самият Павел използва думата „закон“ с различна конкретика. Най-често тя се отнася за Мойсеевия закон – старият завет. В някои случаи обаче просто става дума за най-общото понятие „закон“. Ако и тук думата се използва с такова общо значение, тогава изглежда се отнася за установеното мислене на патриархалната култура, според която мъжът има първенство.

Ако на жените би било позволено да заемат водеща роля дори и външно, това би наранило Христовата кауза в гръко-римската култура през първи век. В този смисъл тук има паралел с начина, по който Новият завет се отнася към проблема с робството. Вж. коментара към I Коринтяни 14:21 за едно по-различно тълкуване на тази фраза.

14:35 Този стих подчертава, че думата „жените“ от 34 стих всъщност означава „съпругите“. Дали стихът позволява на отделна жена да говори? Същата неяснота се среща и в 11:5.

Този стих има връзка с I Тимотей 2:11-12 и Тит 2:5. Дали в I Тимотей 2:13-14 темата е богословска или е културна? Дали е заключена в конкретна историческа обстановка или е универсална истина за всички

култури през всички епохи? Свидетелството на Библията сякаш говори с два гласа (вж. Gordon D. Fee and Douglas Stuart, *How To Read the Bible for All Its Worth*, pp. 15, 63, 72, 74).

■ „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Християнките съпруги са задавали въпроси по време на съвместното поклонение в коринтската църква. Оказва се, че църковните събрания тогава са били прекъсвани от пеене, от говорене на езици, от тълкуване на езици и от пророкуване. Сега в целия този хаос се включват и любопитни съпруги, които злоупотребяват със свободата си.

■ „нека питат“ Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Наставлението към тези съпруги е кога да питат, кога да питат и защо! Поведението им очевидно влияе на обстановката в съвместното поклонение.

Моля, проследете бележката за разбирането на Валтер Кайзер относно 34-36 стихове, включена във втори абзац на коментара към I Коринтяни 14:21.

14:36 Саркастична бележка, предназначена да шокира възгорделите се коринтяни и да ги върне към духовната действителност и мястото им сред останалите християнски църкви. Граматическата форма на двата въпроса в този стих очаква отрицателен отговор.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 14:37-38

³⁷ Ако някой мисли, че е пророк или духовен, нека узнае, че това, което ви пиша, е заповед от Господа. ³⁸ Но ако някой не иска да узнае, нека остане в незнание.

14:37-38 Павел подчертава, че хората с истински духовни дарби следва да разпознават кой има право да говори и кой има дарба от Бога (вж. I Кор. 14:32; Матей 11:15; 13:9,15,16,43). Описанието на този смисъл на водачеството се среща в I Коринтяни 7:40 и 14:38. Павел е наясно с апостолската си дарба и произтичащия от нея авторитет да говори от Христова страна. Неговото апостолство се подлага под съмнение от някои хора в град Коринт.

Стих 38 предполага известно проклетие от Божия страна (глаголет е в сегашно време, страдателен залог, изявително наклонение) върху онези, които дръзват да оспорват апостолския авторитет (вж. Wayne Grudem, *The Gift of Prophecy in 1 Corinthians*, p. 52 footnote #104).

■ „ако... ако“ Тези две условни изречения са от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели. Някои хора в град Коринт „мислят“, че са „духовни“ (*pneumatikos*; вж. I Кор. 12:1), ала поведението им и отношението им към апостолския авторитет (на Павел) показват, че въобще не са такива. Ако не се покоряват пред неговия авторитет и не го признават, тогава не следва да се смятат за духовни водачи.

14:38

NASB	„той не е разпознат“
NKJV	„нека бъде невежа“
NRSV	„не трябва да бъде разпознат“
TEV	„не му обръщайте внимание“
NJB	„такъв човек не е разпознат“

В глаголното време на тази фраза има вариации в някои гръцки манускрипти: между сегашно време, страдателен залог, изявително наклонение (MSS κ*, A*) и сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение (MSS P⁴⁶, κ², A^C, B, D²). Страдателният залог би означавал: „пренебрегнати или неразпознати от страна на Бога“. Повелителното наклонение от друга страна подтиква вярващите в Коринт да отхвърлят човека, който си позволява да оспорва авторитета на самия Павел (или може би авторитета на Тимотей, който защитава и представлява апостол Павел). UBS⁴ дава рейтинг B (почти сигурно) на прочита със страдателен залог, изявително наклонение.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 14:39-40

³⁹ Затова, братя мои, копнейте да пророкувате и не забранявайте да се говори на езици. ⁴⁰ И нека всичко да става с приличие и ред.

14:39 „копнейте“ Това е понятието за силно желание (12:31; 14:1). Английският превод TEV тук дава: „насочете сърцето си“. Според Павел в тази културна обстановка желанието следва да е насочено към прогласяването и разпространяването на благовестието за благото и на вярващите, и на невярващите. Ср. с Числа 29:11.

Изглежда уводните думи на Павел в I Коринтияни 14:1 също така са и заключителни думи в 14:39. Гръцката дума *ōste*, последвана от повелително наклонение, може да е прием за въвеждане на обобщение (ср. с I Коринтияни 10:12; 11:33; 14:39; 15:58; Филипияни 2:12; I Солунци 4:18).

■ **„не забранявайте да се говори на езици“** Ето го необходимия баланс за разрешаване на проблеми както в Коринт, така и днес. В реакциите си по определени духовни въпроси ние имаме склонността да отиваме в една или друга крайност. Пътят на истината е обграден с канавки на богословски грешки и от едната, и от другата страна (едни твърдят, че всеки следва да говори на езици; а други смятат, че никой не трябва да говори на езици)!

NASB	„прилично и с ред“
NKJV, NRSV	„подобавашо и с ред“
TEV	„по приличен и подреден път“
NJB	„по приличен и подреден начин“

Първото понятие е съчетание между наречието „добре“ (*eu*) и съществителното „начин“ или „форма“ (вж. Римляни 13:13; I Солунци 4:12).

Второто понятие означава „подреждам по определен начин“, „осигурявам ред“ (вж. Колосяни 2:5). Тази фраза е паралелна с 14:33. Тя касае не някакъв предварително установен ред (т.е. наложен контрол), а по-скоро съобразяване с предназначението на общото богослужебно поклонение – т.е. за благовестието и ученичеството (Матей 28:18-20).

Това е заключителната бележка на Павел по темата за съвместното поклонение, която започва в 11 глава.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Какви са трите критерии за преценяването на духовните дарби?
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....
2. Защо в тази глава езиците са на по-ниска категория спрямо пророкуването? По-долна дарба ли са?
3. Каква е връзката между разума и езиците?
4. Какъв е проблемът с 22 стих?
5. Следва ли коринтската църква да се използва като модел за всички църкви?
6. Трябва ли жените да мълчат в църквата? Обяснете отговора си, съпоставяйки 11:5 с 14:34.

І Коринтяни 15 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Възкресението на Христос	Възкръсналият Исус – реалност на вярата	Христовата смърт и възкресение	Възкресението на Христос	Фактът на възкресението
15:1-11	15:1-11	15:1-11	15:1-2	15:1-8
			15:3-7	
			15:8-11	15:9-11
Възкресението на мъртвите	Възкресеният Исус – нашата надежда	Значението на възкресението за нас	Нашето възкресение	
15:12-19	15:12-19	15:12-19	15:12-19	15:12-19
	Последният враг унищожен			
15:20-28	15:20-28	15:20-28	15:20-28	15:20-28
	Отхвърлянето на възкресението			
15:29-34	15:29-34	15:29-34	15:29-32	15:29-34
			15:23-34	
Възкресенското тяло	Прославно тяло	Естеството на възкресението	Възкресенското тяло	Начинът на възкресението
15:35-41	15:35-49	15:35-41	15:35-38	15:35-38
			15:39	15:39-44a
			15:40-41	
15:42-49		15:42-49	15:42-49	15:44b-49
	Последната победа			
15:50-58	15:50-58	15:50-57	15:50	15:50-53
			15:51-57	Триумфален химн и заключение
				15:54-57
		15:58	15:58	15:58

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА НА 14:1-40

- A. От контекста е очевидно, че Павел реагира на някаква потенциална местна ерес, отричаща възкресението от мъртвите (с която мнозина юдеи биха се съгласили). За възможния произход на тази ерес има няколко предположения:
1. зараждащи се гностически (вж. Речника) идеи, акцентиращи на дуализма между духа (т.е. Бог, който е добър) и материята (т.е. физическите неща, които са зли).
  2. хора, които твърдят, че възкресението вече е настъпило (вж. II Тимотей 2:17-18).
- B. Това е доктринално определящият новозаветен текст относно възкресението на Исус Христос и възкресението на вярващите. Трябва да се помни, че този пасаж вероятно е написан преди което и да е от четирите евангелия.
- C. Обърнете внимание върху доктриналния акцент в края на главата (58 ст.). Тук има сходство с I Солунци 4:18. Павел неизменно свежда доктрината до всекидневието и служението. Истината информира начина на живот!
- D. Би било полезно да имаме обща представа за структурата на тази дълга глава. Мой колега от Източнотексаския баптистки университет на име д-р Дейвид Кинг предлага следния план:

За да растат, зрелите християни трябва да разбират възкресението (I Кор. 15:1-58).

1. Въведение (1-11 ст.)
  - a. Благовестието е здраво вкоренено във възкресението на Исус (1-8 ст.)
    - (1) Основните факти на благовестието (т.нар. *Керигма*) касаят смъртта, погребението и възкресението на Исус (3-4 ст.).
    - (2) След възкресенските явления на Исус доказват отвъд всяко съмнение, че Той е възкръснал от мъртвите (5-7 ст.).
    - (3) Павел фокусира погледа върху благодатта на Бога, с чиято помощ е станал свидетел на възкресението на Исус (8-11 ст.).
  2. Основата на доктрината за възкресението на Исус (12-34 ст.)
    - a. Някои твърдят, че не е възкръснал. Какви са следствията от това (12-19 ст.)?
      - (1) Проповедта ни е без стойност (12-14 ст.).
      - (2) Вашата вяра е напразна (14,17 ст.).
      - (3) Вие сте лъжесвидетели на Божията истина (15 ст.).
      - (4) Все още сте в греховете си (17 ст.).
      - (5) Умрелите вярващи са изгубени завинаги (18 ст.).
      - (6) Всички вярващи са за окайване (19 ст.).
    - b. Христос обаче е възкресен! Какви са следствията от това (20-34 ст.)?
      - (1) Той е първият плод от идещата жетва (20 ст.).
      - (2) Човекът Христос победи смъртта, въведена в света от първия човек Адам (21-22 ст.; вж. Римляни 5:12-21).
      - (3) Възкресението се дели на две части: възкресението на Исус и възкресението на други хора (23 ст.).
      - (4) Смъртта ще бъде победена чрез възкресението и *всички хора* ще бъдат покорени на Бога, който е създател на всичко (24-28 ст.).
      - (5) Вярващите са кръстени във вярата, понеже са повярвали както в духовното, така и във физическото възкресение (29 ст.).
      - (6) Можем да се изправяме без страх пред всевъзможни опасности, понеже дори и да умрем, ние ще живеем отново и ще бъдем съдени според делата си. Затова трябва да внимаваме как живеем (30-34 ст.).

3. Доктрината за възкресението на вярващите е разумна. Павел отговаря на въпроси (35-57 ст.).
  - a. Как се възкресяват мъртвите? Отговор: Чрез Божията сила – също както Бог произвежда растения от семената (35-38 ст.).
  - b. Какво тяло ще имат? Отговор: Различно тяло, пригодено за различния вид живот, който ще живеем във вечността (39-41 ст.).
    - (1) Бог е създал различни тела за живота в този свят (39-41 ст.).
    - (2) Възкресенското тяло е напълно различно (42-44 ст.).
      - ◆ нетленно вместо тленно
      - ◆ прославлено вместо унижено
      - ◆ могъщо вместо слабо
      - ◆ духовно вместо животинско (физическо)
    - (3) Естеството на възкресенското тяло се изяснява чрез съпоставка с естественото тяло, а това води до съпоставка между Адам и Христос (45-49 ст.; ср. с Римл. 5:12-21).
  - c. Кога ще се случи това? Отговор: Когато Исус се завърне (50-57 ст.).
    - (4) Промяната е необходима за всички (50 ст.).
    - (5) Всички ще се изменим мигновено (51-52 ст.; I Сол. 4:14-17).
    - (6) Ще се случи, когато прозвучи Божията тръба (52 и сл. ст.; I Сол. 4:16).
    - (7) С тази промяна пълната победа над смъртта ще бъде наша в Христос (53-57 ст.).
4. Заключение: Резултатът от вярата в тази доктрина е устояване в служението, понеже ние знаем, че нашето служение не е напразно (58 ст.).

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:1-2

¹ И още, братя, напомням ви благовестието, което ви проповядвах, което и приехте, в което и стоите, ² чрез което се и спасявате, ако държите здраво онова слово, което аз ви благовестих, освен ако не сте повярвали напразно.

15:1

NASB	„запознавам ви“
NKJV	„обявявам пред вас“
NRSV	„искам да ви напомня“
TEV	„искам сега да ви припомня“
NJB	„искам да ви е ясно“

Павел структурира цялото послание около няколко въпроса, изпратени от коринтската църква (7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1). Той въвежда отговорите с „а относно“ (*peri de*). Петнайсетата глава сега започва само със съюза *de*. Възможно е темата за възкресението да не е била сред зададените въпроси от страна на църквата, а по-скоро да се дължи на някакво развитие, за което Павел е научил междуременно и което го притеснява.

Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение от формата *gnōrizō*. Значението му е „съобщавам“, „разкривам“, „оповестявам“. Павел обаче им дава не някаква нова информация (3 ст.), а доктринално обобщение на благовестието, което им е проповядвал.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: *КЕРИГМА* НА РАННАТА ЦЪРКВА SPECIAL TOPIC: THE *KERYGMA* OF THE EARLY CHURCH

По адрес на християнската вяра има много мнения. Живеем в епоха на религиозен плурализъм – досущ както е било и през първи век. В личен план аз съм готов да приема всички групи, които изповядват с вяра Исус Христос. По определени точки всички изпитваме някакви разногласия, но в основата си нашата вяра се центрира около Исус. Съществуват обаче и групи, които претендират, че са християнски, ала това е само на външен вид. По какъв начин да разграничаваме кой кой е?

Ето две насоки.

- А. Полезна книга с изследване на убежденията на съвременните култове (според собствените им текстове) е Walter Martin, *The Kingdom of the Cults*.
- В. Проповедите на ранната църква – и особено тези на апостол Павел и апостол Петър в книгата Деяния – ни дават обща схема по какъв начин през първи век вдъхновените от Бога проповедници са представяли християнската вяра пред слушателите си. Това ранно „прогласяване“ (чието обобщение виждаме в Деяния) се дефинира с гръцката дума *kerygma*. По-долу следват най-основните истини на благовестието за Исус според книгата Деяния на апостолите.
  1. Исус изпълнява редица старозаветни обещания – Деяния 2:17-21,30-31,34; 3:18-19,24; 10:43; 13:17-23,27; 33:33-37,40-41; 26:6-7,22-23.
  2. Исус е изпратен от ЯХВЕ според обещанието Му – Деяния 2:23; 3:26.
  3. Исус извършва чудеса като потвърждение на посланието Му и като начин да се разкрие Божието състрадание – Деяния 2:22; 3:16; 10:30.
  4. Исус е предаден и отхвърлен – Деяния 3:13-14; 4:11.
  5. Исус е разпънат – Деяния 2:23; 3:14-15; 4:10; 10:39; 13:28; 26:23.
  6. Исус е върнат към живот – Деяния 2:24,31-32; 3:15,26; 4:10; 10:40; 13:30; 17:31; 26:23.
  7. Исус е издигнат до Божиата десница – Деяния 2:33-36; 3:13,21.
  8. Исус ще се върне отново – Деяния 3:20-21.
  9. Исус е назначеният Съдия – Деяния 10:42; 17:31.
  10. Исус изпраща Святия Дух – Деяния 2:17-18,33,38-39; 10:44-47.
  11. Исус спасява всички, които повярват – Деяния 13:38-39.
  12. Друг Спасител няма – Деяния 4:12; 10:34-36.

Ето какъв отклик се очаква от хората, когато чуят тези истини:

1. Да се покаят – Деяния 2:38; 3:19; 17:30; 26:20.
2. Да повярват – Деяния 2:21; 10:43; 13:38-39.
3. Да се кръстят – Деяния 2:38; 10:47-48.
4. Да приемат Духа – Деяния 2:38; 10:47.
5. Всички да дойдат – Деяния 2:39; 3:25; 26:23.

Тази схема служи като основа за прогласяването на посланието на ранната църква, макар че различните автори из Новия завет прескачат част от нея или поставят акцент върху друга част в проповедите си. Цялото Евангелие на Марк плътно следва последователността на новозаветната *керигма* според проповедите на апостол Петър. Традиционно се приема, че именно Марк е комплектовал изнесените от Петър проповеди в Рим и ги е съставил под формата на евангелие. Впоследствие същата структура се следва и от Матей и Лука.

■ „братя“ Павел често използва това обръщение, за да обозначи нов аспект от темата си или за да посочи начало на нова тема (I Кор. 1:10; 2:1; 3:1; 4:6; 8:12; 10:1; 11:33; 12:1; 14:6,20,26; 15:1,58; 16:12,15).

■ „благовестието“ Има паралел между думата „благовестието“ и „словото, което ви проповядвах“ (2 ст.). В еврейската мисъл Божието слово има особена сила (вж. Битие 1:3,6,9,11,14,20,24; Пс. 22:6,9; Исаия 55:1; Йоан 1:1). Следователно това е метафора за съдържанието на неговите проповеди, а не просто препратка към устното им изказване.

Този стих съдържа сроден акузатив: букв.: „благовестието, което ви благовествах“.

Ето извадка върху значението на думата „благовестие“, заимствана от коментара ми в *Евангелието според Петър* (том 2; вж. www.freebiblecommentary.org).

Предвид факта, че Марк вероятно е първото написано евангелие, това е първата употреба на думата *euangelion* (вж. Марк 1:14-15; 8:35; 10:29; 13:10; 14:9) от евангелски автор (Павел я

използва в Галатяни 2:2 и I Солунци 2:9, което е по-рано в хронологичен ред). Буквално означава „добра вест“ или „добро послание“. Думата очевидно отразява написаното в Исая 61:1 и вероятно в Исая 40:9 и 52:7. Според граматичната си форма думата означава или: (1) послание, изречено от Исус; или; (2) вестта за Исус. Второто значение е по-вероятно. От друга страна, в *Dictionary of Jesus and the Gospels* (публикуван от IVP, p. 285), се казва: „Предлогът „на“ в съчетание с родителен падеж вероятно касае и подлога, и допълнението: Исус прогласява благовестието, а Евангелието прокламира историята на Исус.“ В *Jerome Biblical Commentary* се казва: „Марк използва думата „благовестие“ подобно на Павел, който има предвид или акта на прогласяването, или съдържанието на вестта“ (p. 24).“

■ **„което и приехте“** С този глагол евреите обозначават предаване на традиции (I Кор. 15:3; 11:23; 15:3; Марк 7:4; Фил. 4:9; I Сол. 4:10; II Сол. 3:6). Апостол Павел предава онова, което е приел (благовестието; вж. I Кор. 15:3) от Христос (вж. Гал. 1:12,16; Деяния 9:1-22; 22:3-16; 26:7-18). Преди да стане апостол към езичниците самият Павел е получил това благовестие. Тук глаголът е в аорист, деятелен залог, изявително наклонение. Въпреки че Исус е дал живота си за целия грях на хората, според този текст (и според някои други като Йоан 1:12; 3:16; Римляни 10:9-13) е очевидно, че всеки един човек следва лично да вземе решение да приеме Божия дар на спасението (I Кор. 15:11). Благовестието включва (1) решение за лични отношения с личността на Исус Христос; (2) вяра в истините за тази личност; и (3) живот с вяра, който отразява характера на тази личност.

■ **„в което и стоите“** Тук глаголът е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение, с което се обозначава завършено действие през изминал период, което днес се е превърнало в трайно състояние. Фразата наемква за необходимостта да се устоява (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:21).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СТОЯ (*HISTĒMI*) SPECIAL TOPIC: STAND (*HISTĒMI*)

Това общо понятие се използва с различни богословски значения в Новия завет:

1. Установявам:
  - a. старозаветния закон, Римл. 3:31
  - b. човешка правда, Римл. 10:3
  - c. новия завет, Евр. 10:9
  - d. обвинение, II Кор. 13:1
  - e. Божията истина, II Тим. 2:19
2. Възпротивявам се духовно:
  - a. на дявола, Ефес. 6:11
  - b. в деня на осъждението, Откр. 6:17
3. Съпротивявам се, като отстоявам позицията си
  - a. военна метафора, Ефес. 6:14
  - b. цивилна метафора, Римл. 14:4
4. Държа на истината, Йоан 8:44
5. Стоя в благодатта
  - a. Римл. 5:2
  - b. I Кор. 15:1
  - c. I Пет. 5:12
6. Стоя във вярата
  - a. Римл. 11:20
  - b. I Кор. 7:37
  - c. I Кор. 15:1
  - d. II Кор. 1:24

7. Стоя в арогантност, I Кор. 10:12

Думата изразява както заветната благодат и милост на суверенния Бог, така и факта, че вярващите трябва да откликнат на нея чрез вяра! И двете истини са библейски. Трябва да вярваме и в двете!

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЗАВЕТ, както и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПАРАДОКСЪТ В ПИСАНИЕТО.

15:2 „чрез което се и спасявате“ Тук глаголът е в сегашно време, страдателен залог, изявително наклонение: „спасявани сте“ (вж. I Коринтяни 1:18; II Коринтяни 2:15; I Петър 3:21; 4:18). Спасението е процес в посока към нашето уподобяване спрямо Христос.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СПАСЕНИЕТО (ГРЪЦКИ ГЛАГОЛНИ ВРЕМЕНА) към I Кор. 3:15.

■ **„ако“** Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че трябва да „държат здраво“ истината на благовестието, което им е било проповядвано, но се добавя и нотка за спешност със съюза *ei* („освен ако“). Изглежда тук има паралел с Притчата за сеяча (Матей 13 гл.) и разказа на Йоан за онези хора, които са проявявали някакъв временен интерес, но впоследствие са се разотиили.

В Коринт има групички, които с действия, с отношение и с богословски разбирания показват, че въобще не са повярвали! Те отхвърлят както (1) благовестието на Павел; така и (2) апостолския му авторитет; и (3) в крайна сметка смесват благовестието с римската култура, позволявайки ѝ така да стане доминираща. Културното християнство винаги е слабо и често в него няма нищо християнско!

Моля забележете обаче, че според контекста Павел набляга на увереността си, че коринтските християни действително са повярвали.

1. аорист – „приехте“ (1 ст.);
2. перфектно време – „стоите“ (1 ст.);
3. условно изречение от първи клас – „ако държите“ (2 ст.).

■ **„освен ако не сте повярвали напразно“** Думата *eike* („напразно“) означава буквално „безсмислено“ (вж. Гал. 3:4; 4:11). Според Матей 13:1-9,18-23 и Йоан 8:31-59 е очевидно, че лъжливата изповед е част от действителността в религиозния живот (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ОТСТЪПЛЕНИЕ (*APHISTĒMI*) към I Кор. 6:9. Тази фраза формира четвъртия етап в една поредица, която съдържа необходимите елементи на християнския живот: приемане, заставане, напредване и устояване. Спасението е процес, който включва покаяние, вяра, покорство (първоначално и постоянно), както и устояване.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: НУЖДАТА ДА УСТОЯВАМЕ към I Кор. 1:21.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 15:3-11

³ Защото ви предадох преди всичко това, което и аз приех – че Христос умря за греховете ни според Писанията, ⁴ че беше погребан, че беше възкресен на третия ден според Писанията ⁵ и че се яви на Кифа, после на дванадесетте, ⁶ че след това се яви на повече от петстотин братя наведнъж, повечето от които и досега са живи, а някои починаха, ⁷ че после се яви на Яков, а след това на всичките апостоли; ⁸ а най-накрая от всички се яви и на мен, като на някой изверг. ⁹ Защото аз съм най-нищожният от апостолите, който не съм достоен да се нарека апостол, понеже гоних Божията църква. ¹⁰ Но с Божията благодат съм, каквото съм; и Неговата благодат към мен не беше напразна, а аз се трудих повече от всички тях – не аз обаче, а Божията благодат, която беше с мен. ¹¹ И така, било аз или те, ние така проповядваме, и вие така повярвахте.

15:3 „ви предадох“ Отнася се или за (1) християнското свидетелство, което Павел е приел (от Стефан, Деяния 7 гл.; от Анания 9:10-18; и от гонените вярващи, Деяния 9:1-2; I Кор. 15:9); или за (2) прякото откровение от Господа (I Кор. 11:23; дя 9:1-22; 22:3-16; 26:9-18; Гал. 1:12). Павел им предава евангелските истини, които е получил. Той не е някакъв иноватор, а верен свидетел, прилагач на практиката в новата езическа обстановка истините на благовестието.

■ **„преди всичко“** Следва обобщение на евангелската истината. Нашите опити за подобно обобщение (като напр. „Римския път“ от Римл. 3:23; 5:8; 6:23; 10:9-13) са израз на съвременния стремеж да заимстваме обобщение от боговдъхновените текстове. Павел тук им припомня основните елементи на благата вест (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: *КЕРИГМА* към I Кор. 15:1. Ето какво включва обобщението:

1. Христос е дал живота си за нашите грехове.
2. Христос действително е умрял и е бил погребан.
3. Христос е бил възкресен от мъртвите.
4. Знаем всичко това, понеже се е явявал на мнозина.

■ **„Христос умря за греховете ни“** Думата „Христос“ е гръцкият превод на еврейското понятие „Месия“ („помазаник“). Наред с обичайните съчетания „Исус Христос“, „Господ Исус Христос“ или „Христос Исус“ това наименование онагледява произхода на новозаветната представа, че именно Исус е обещаният юдейски Месия (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МЕСИЯ към I Коринтяни 1:23). По всяка вероятност апостол Павел след обръщението си е възприел понятието от Анания и останалите вярващи в град Дамаск.

Тук глаголът е в аорист, деятелен залог, изявително наклонение: „Исус е изплатил дълг, който не е дължал, докато ние дължим дълг, който не можем да изплатим“ (ср. с Галатяни 3:13; I Йоан 4:10).

Предлогът „за“ (*hyper*) означава „поради“. Често пъти той се използва взаимозаменяемо с гръцкия предлог *anti* („вместо“). Тук става дума за заместническото изкупление (вж. Исая 53 гл.; Марк 10:45).

Заместническата смърт на Христос е сред основните теми в писмата на Павел. За да я опише, той използва различни думи:

1. кръв – I Кор. 11:25,27; Римл. 3:25; 5:9; Ефес. 1:7; 2:13; Кол. 1:20;
2. даде себе си – Ефес. 5:2,25;
3. бе предаден – Римл. 4:25; 8:32;
4. жертва – I Кор. 5:7;
5. умря – Римл. 5:6; 8:34; 14:9,15; I Кор. 8:11; 15:3; II Кор. 5:15; Гал. 5:21; I Сол. 4:14; 5:10;
6. кръстът – I Кор. 1:17-18; Гал. 5:11; 6:12-14; Ефес. 2:16; Фил. 2:8; Кол. 1:20; 2:14;
7. разпятието – I Кор. 1:23; 2:2; II Кор. 13:4; Гал. 3:1.

■ **„според Писанията“** Става дума за Стария завет, понеже по това време все още не е написана никаква част от Новия завет (може би с изключение на Галатяни и Солунци). Употребата на тази фраза в 3-4 стихове подчертава пророческия (Лука 24:27) и предварително определен изкупителен план на Бога (Деяния 2:23; 3:18; 4:28; 13:29; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:21).

Възможно е обаче и думата „Писанията“ да се отнася за евангелските текст (или за текстове със записани цитати от Исус), циркулиращи през първи век независимо от по-късно написаните синоптични евангелия. Не е напълно сигурно кога и от кого са били писани подобни текстове, нито кога са били в обращение сред най-ранните църкви. Ако в действителност фразата се отнася до такъв евангелски текст, тогава изразът „на третия ден“ би следвало да касае възкресението на Исус в неделя (първия ден на еврейската седмица), което според стандартния начин за броене на дни в еврейската култура се е случило три дена след Разпятието.

15:4 „беше погребан“ Действително е бил мъртъв!

■ **„на третия ден“** В Стария завет няма ясни текстове за „третия ден“. Това обаче е част от т.нар. *керигма* (Марк 10:34; Лука 24:46; Деяния 10:40; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 15:1). Някои смятат, че препратката е към Йона 1:17 или Псалом 16:10. Самият Исус изглежда обвързва „третия ден“ с времето на Йона в корема на огромната морска риба (Матей 12:40).

■ **„беше възкресен“** Тук глаголът е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение, което се използва многократно в настоящата глава (4,12,13,14,16,17,20 ст.). Глаголното време показва, че Христос е именно „Възкресеният“, докато страдателният залог поставя акцент върху действието на Бог Отец при самото възкресяване. Така се подчертава също и одобренето на Отец относно живота, учението и жертвената смърт на Исус. Новият завет приписва изкупителното дело и на трите личности в Троицата:

1. Бог Отец е възкресил Исус (Деян. 2:24; 3:15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33,34,37; 17:31; Римл. 6:4,9; 10:9; I Кор. 6:14; II Кор. 4:14; Гал. 1:1; Ефес. 1:20; Кол. 2:12; I Сол. 1:10).
2. Синът е възкръснал (Йоан 2:19-22; 10:17-18).
3. Духът е възкресил Исус (Римл. 8:11).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ВЪЗКРЕСЕНИЕТО SPECIAL TOPIC: THE RESURRECTION

В Библията възкръсването има три значения

- A. Хора, които не умират, а директно отиват при Бога (Енох, Битие 5:24; Илия, IV Царе 2:11). В този случай се казва, че са „пренесени“.
- B. Хора, които с Божията сила се връщат от прага на смъртта към физическо здраве. В този случай се казва, че са „съживени“. По-късно те все пак умират.
- C. Има само едно възкресение – на Исус. Той умира, но е възкресен от мъртвите (*hades*) и получава ново тяло, подготвено за вечен живот с Бога. Той е първият плод изсред мъртвите (вж. I Кор. 15:20,23; или „първородният от мъртвите“, Кол. 1:15,17). Поради Него вярващият хора ще бъдат възкресение при Второто идване (вж. Псалом 49:15; 73:24; Исаия 26:19; Дан. 12:2; Мат. 22:31-32; Марк 12:26-27; Йоан 5:25,28-29; 6:39-40,44,54; Римл. 8:11; I Кор. 15; I Сол. 4:13-18; I Йоан 3:2).

Свидетелства за възкресението

- A. Петдесет дни по-късно на Петдесатница възкресението става ключова тема в проповедта на апостол Петър (вж. Деяния 2 гл.). В същия град към вярата се обръщат хиляди хора.
- B. Животът на учениците се променя радикално от обезсърчение (те не очакват възкресение) към дързост и даже мъченичество.
- C. Павел изброява в I Кор. 15:5-8 стотици очевидци, сред които е и самият той (Деян 9 гл.).

Значение на възкресението

- A. Показва, че Исус е такъв, какъвто твърди (вж. Мат. 12:38-40 – предсказанието за смъртта и възкресението).
- B. Бог изказва одобрение спрямо живота, учението и заместническата смърт на Исус! (Римл. 4:25).
- C. Показва обещание към всички християни (за възкресенско тяло; вж. I Кор. 15 гл.).

Самият Исус предсказва, че ще възкръсне от мъртвите

- A. Мат. 12:38-40; 16:21; 17:9,22, 23; 20:18-19; 26:32; 27:63;
- B. Марк 8:31; 9:1-10, 31; 14:28,58;
- C. Лука 9:22-27;
- D. Йоан 2:19-22; 12:34; 14-16 гл.

Както Петър, така и Павел подчертават, че Псалом 16 се отнася за Месията Исус.

- A. Петър в Деяния 2:24-32.
- B. Павел в Деяния 13:32-37.

За допълнително изследване

- A. Josh McDowell, *Evidence That Demands a Verdict*
- B. Frank Morrison, *Who Moved the Stone?*
- C. *The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible*, „Resurrection“; „Resurrection of Jesus Christ“
- D. L. Berkhof, *Systematic Theology*, pp. 346, 720.

15:5 „след това се яви“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СЛЕДВЪЗКРЕСЕНСКИТЕ ЯВЛЕНИЯ НА ИСУС
SPECIAL TOPIC: JESUS' POST-RESURRECTION APPEARANCES

Исус се показва пред различни хора след Възкресението. Целта Му е да ги увери, че е жив:

1. пред жените край гробницата, Матей 28:9;
2. пред единайсетте ученици, Матей 28:16;
3. лично пред Симон Петър, Лука 24:34;
4. пред двама мъже, Лука 24:15;
5. пред учениците, Лука 24:36;
6. пред Мария Магдалина, Йоан 20:15;
7. пред десетима ученици, Йоан 20:19;
8. пред единайсетте ученици, Йоан 20:26;
9. пред седем от учениците, Йоан 21:1;
10. пред Кифа (Петър), I Коринтяни 15:5;
11. пред дванайсетте (апостоли), I Коринтяни 15:5;
12. пред 500 братя, I Коринтяни 15:6 (Матей 28:16-17);
13. пред Яков (негов брат по плът), I Коринтяни 15:7;
14. пред всички апостоли, I Коринтяни 15:7;
15. пред Савел, I Коринтяни 15:8 (Деяния 9 гл.).

Очевидно някои от тези текстове се отнасят за едно и също явяване на Исус. Определено Той е искал те да са наясно, че е жив!

■ **„Кифа“** В писмата до коринтската църква Павел обикновено използва това име за Петър (I Кор. 1:12; 3:22; 9:5; 15:50), докато в Галатяни го нарича както Кифа, така и Кифа (Гал. 2:9), така и Петър (Гал. 1:18; 2:7,8,11,14). При нито един случай Павел не го нарича Симон.

Забележително е, че първият човек (освен няколкото жени край гробницата), който вижда възкресения Исус с очите си, е именно този, който по-рано се е отрекъл от Него трикратно. Именно той и произнася първата публична проповед на Петдесетница. В Марк 16:7 Исус изрично споменава неговото име, когато отправя покана към учениците да Го очакват в Галилея. По този начин се подчертава любовта, разбирането, прошката и възстановителната сила на Христос. Голяма част от Йоан 21 глава описва възстановяването на Петър като водач.

■ **„дванайсетте“** Западното семейство гръцки манускрипти (MS D [Codex Bezae]), както и Вулгатата тук използват думата „единайсетте“. Понятието „Дванайсетте“ се е превърнало в техническо обръщение към групата на апостолите. Павел не използва тази дума никъде другаде в писмата си. Някои изследователи смятат, че 3-7 стихове може би са представлявали катехизисна формулировка на ранната църква.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЧИСЛОТО ДВНАДЕСЕТ
SPECIAL TOPIC: THE NUMBER TWELVE

Числото „дванадесет“ винаги е съдържало символика на организираност и пълнота (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СИМВОЛИЧНИ ЧИСЛА В ПИСАНИЕТО).

A. Извън Библията

1. дванайсетте знака в астрологията
2. дванайсетте месеца в годината

B. В Стария завет (BDB 1040 plus 797)

1. синовете на Яков (юдейските племена)

2. това се изразява:

- a. в дванайсетте колони на олтара – Изход 24:4
- b. в дванайсетте скъпоценни камъка на нагръдника на свещеника (които представляват дванайсетте племена) – Изход 28:21
- c. в дванайсетте самуна хляб в святото място на скинията – Левит 24:5
- d. в дванайсетте съгледвачи, изпратени в Ханаан – по един ОТ всяко племе – Числа 13 гл.
- e. в дванайсетте пръчки при бунта на Корей – Числа 17:2
- f. в дванайсетте камъка на Исус Навиев – Исус Навиев 4:3,9,20
- g. в дванайсетте административни единици в управлението на Соломон – III Царе 4:7
- h. в дванайсетте камъка на Илиевия олтар пред *ЯХВЕ* – III Царе 18:31

C. В Новия завет

1. дванайсет избрани апостоли
2. дванайсет кошници с хляб (за всеки апостол), Матей 14:20
3. дванайсет престола за апостоли (съответстващи на 12-те племена), Матей 19:28
4. дванайсет легиона ангели, готови да помагат на Исус, Матей 26:53
5. в символиката на книгата Откровение
  - a. 24 старейшини, седящи на 24 престола – 4:4
  - b. 144 000 (т.е. 12 x 12 000) души – 7:4; 14:1,3
  - c. дванайсет звезди в короната на жената – 12:1
  - d. дванайсет порти, дванайсет ангели, изобразяващи 12-те племена – 21:12
  - e. дванайсет основополагащи камъка в Новия Ерусалим, върху от които са изписани имената на 12-те апостоли – 21:14
  - f. дванайсет хиляди стадии размер на Новия Ерусалим – 21:16
  - g. стената е 144 мерни единици – 21:17
  - h. дванайсет бисерни порти – 21:21
  - i. дърветата в Новия Ерусалим имат 12 вида плод (по един за всеки месец) – 22:2.

15:6 „се яви на повече от петстотин братя“ Може би става дума за Матей 28:16-20. Обърнете внимание на I Коринтяни 15:17, където изрично се акцентира, че Великото поръчение е дадено на цялата църква, а не само на избрани ръководители. Акцентът на Павел в този шести стих е историческата автентичност на Възкресението. Ако човек не е склонен да повярва, има на разположение многобройни очевидци, които свидетелстват.

■ **„досега“** Исус е възкресен към средата на триесетте години на първи век, докато Първо коринтяни е написано към средата на петдесетте. През тези изминали двайсет години мнозина от хората, които са били повлияни от думите и делата на Исус, все още са били живи и са свидетелствали!

■ **„починаха“** Павел следва употребата на този глагол като евфемизъм за умирање както го вижда при Исус (Матей 27:52; Йоан 11:11,13) и в Стария завет (Даниил 12:2).

15:7 „Яков“ Става дума за Господния брат Яков, който не е вярвал в Него чак до Възкресението (вж. Марк 3:21; Йоан 7:5). В Горницата са присъствали всички от семейството (Деяния 1:14). Този Яков е посочен като полубрат на Исус (Матей 13:55; Марк 6:3), за да бъде разграничен от апостол Яков, който е от най-близкия кръг Исусови ученици, убит твърде рано (Деяния 12 гл.). В продължение на няколко поколения църквата в Ерусалим е имала физически роднина на Исус сред ръководителите си. Няколко библейски текста (като Деяния 12:17; 15:13; 21:18; I Коринтяни 15:7 и Яков 1:1) посочват, че като водач Яков е бил с особена роля и значение за ерусалимската църковна общност. За това явление от Исус към Яков се споменава единствено на това място. Очевидно е, че Новият завет съвсем не разказва с изчерпателност за ученията и действията на Исус Христос. Разполагаме с достатъчно информация, за да Му се доверяваме и да Го следваме, но не достатъчно, за да си съставим изчерпателна и завършена хронология на живота Му.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЯКОВ, ПОЛУБРАТЪТ НА ИСУС
SPECIAL TOPIC: JAMES, THE HALF-BROTHER OF JESUS

- A. Наречен е „праведният Яков“, а по-късно получава прозвището „камилски колене“, защото постоянно се молел на колене (от Хегесип, цитиран от Евсевий Кесарийски в *История на църквата* 2.23-24; 4-18).
- B. Яков повярва едва след Възкресението (Марк 3:21; Йоан 7:5). Исус му се явява лично след Възкресението (I Кор. 15:7).
- C. Той е в горницата с учениците (Деяния 1:14) и вероятно също е там, когато идва Светият Дух.
- D. Женен е (I Кор. 9:5).
- E. Павел го нарича стълб (вероятно апостол, вж. Гал. 1:19; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗПРАЩАМ (*APOSTELLŌ*)), обаче не е сред Дванайсетте (Гал. 2:9; Деяния 12:17; 15:13 и сл.; 21:18).
- F. В книгата *Юдейски древности* 20.9.1, Йосиф Флавий споменава, че Яков е убит с камъни през 62 г. сл. Хр. по нареждане на садукееите от Синедриона. Според друго предание обаче (от Климент Александрийски и Хегесип, през II век) Яков е хвърлен от стената на храма.
- G. За много поколения след Исусовата смърт, Негов роднина е водач на църквата в Ерусалим.
- H. Яков е автор на едноименната новозаветна книга. Негов брат пък е написал Посланието на Юда (вж. Юда 1 ст.).

■ „на всичките апостоли“ При положение че в 5 стих се споменават Дванайсетте, очевидно тук става дума за по-широка употреба на понятието. Изглежда Яков е бил наричан „апостол“ в същия смисъл както Варнава (Деяния 14:4,14); Андроник и Юния (Римляни 16:7); Аполос (I Коринтяни 4:6-9); Епафродит – (Филипяни 2:25); Сила и Тимотей (I Солунци 2:6).

Има и друга възможна теза, че след като Кифа е споменат отделно от Дванайсетте, по аналогичен начин фразата „всичките апостоли“ може да се отнася към Дванайсетте.

15:8

NASB, NRSV „като на някой ненавременно роден“

NKJV „като на роден не на времето си“

TEV „макар да съм като някой, чието раждане е ненормално“

NJB „сякаш съм ненормално родено дете“

Тези английски версии онагледяват общото значение на това доста рядко срещано понятие. В Септуагинта то се среща само три пъти (Числа 12:12; Йов 3:16; Екл. 6:3), като във всеки от тях обозначава помятане. В същността си думата обозначава ненавременно или преждевременно раждане. В настоящия контекст обаче изглежда Павел го използва във връзка с късното си присъединяване към групата на апостолите (след неговото обръщение по пътя към Дамаск; Деяния 9 гл.).

Със сигурност е възможно това да е било пренебрежително обръщение, използвано от някоя групичка в град Коринт, отхвърляща авторитета на Павел (с твърдението, че не е от истинските Дванайсет). Апостол Павел посочва, че именно по благодат Бог му се е открил посред гонението на Църквата (I Кор. 15:10; Гал. 1:23). При все това обаче той някак си е попаднал в списъка на онези малцина избрани, на които Христос се е явил след възкресението си. Възможно е тук Павел дори да намеква, че е единственият, комуто се е явил прославеният (т.е. възнесен) Христос (вж. Гал. 1:15-16).

Освен това е възможно понятието да има вторично значение на „изверг, изрод“, с което има препратка към неговите злостни и многобройни нападения срещу невинни вярващи (Деяния 9:1-2; вж. също *Jerome Bible Commentary*, р. 273). Има вероятност и самият Павел да е измислил тази дума, за да опише юдейското си мислене преди обръщението си.

15:9 „най-нищожният от апостолите“ Ето колко много е бил смирен Павел от Божията благодат, и то тъкмо по времето, когато е било гонител на Църквата на Исус. По свой адрес той често пъти прибегва до подобни характеристики (вж. също II Коринтяни 12:11; Ефесяни 3:8; I Тимотей 1:15).

■ „понеже гоних Божията църква“ Вж. Деяния 9:1,13,21; 22:4,19; 26:10-11; Галатяни 1:13,23; Филипийци 3:6; I Тимотей 1:13.

15:10 „с Божията благодат съм, каквото съм“ Думата „благодат“ е добавена за акцент (вж. Римл. 12:3; Ефес. 2:8-9). Всички вярващи са каквито са именно по Божията благодат, ала в същото време забележете необходимия баланс и от съзнателно участие от страна на човека (Фил. 2:12-13).

■ „не беше напразна“ Думата тук е различна от онази във 2 стих. Впрочем в тази глава апостол Павел използва три различни понятия със значение „празнота“:

1. *eikē* – 15:2;
2. *kenos* – 15:10,14,48 (ср. с II Кор. 6:1);
3. *mataios* – 15:17 (ср. с I Кор. 3:20).

Мисълта му е, че Божията благодат се е показала работеща в служението на самия Павел, а коринтската църква лично е била свидетел на резултатите.

■ „аз се трудих повече от всички тях“ Контекстът налага референцията тук да е за апостолската група. Павел съпоставя себе си с други апостоли в Галатяни, понеже там също неговият апостолски авторитет е бил поставен под съмнение. Възможно е някоя от групичките в коринтската църква да е подхождала по подобен начин. Между Павел и Дванайсетте няма конфликти и спорове. А самият той току-що ясно и с авторитет е посочил какво е неговото призвание!

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОВЕЧЕ към II Коринтяни 2:7.

■ „не аз обаче, а Божията благодат“ Има определен баланс в богословските разбирания на Павел между призванието, надареността и служението по отношение на Божия суверенитет. Между тези два начина на възприемане на резултатите от човешкия труд винаги следва да има заветен баланс. Павел твърди, че се е трудил повече от останалите апостоли, но в същото време той е наясно, че източникът на плодовете в неговото служение не е самият той, а Бог. Същият баланс се намира между Йоан 15:5 и Филипийци 4:13 или Филипийци 2:12-13.

15:11 Павел подчертава дебело, че благовестието, което е приел и им е проповядвал, е абсолютно същото като онова, което са разпространявали апостоли. Самият факт, че изразява това твърдение, е показателен за нападките, които е понасял в Коринт. Някои хора са отхвърляли апостолския му авторитет и в следствие на това – и съдържанието на благовестието му.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 15:12-19

¹² Но ако се проповядва, че Христос е възкресен от мъртвите, как някои между вас казват, че няма възкресение на мъртвите? ¹³ Ако няма възкресение на мъртвите, тогава и Христос не е бил възкресен. ¹⁴ А ако Христос не е бил възкресен, тогава нашата проповед е празна и вашата вяра също е празна. ¹⁵ При това, ние се намираме в положение на Божии лъжесвидетели, защото свидетелствахме за Бога, че е възкресил Христос, когато Той няма да е възкресил, ако мъртвите наистина не се възкресяват. ¹⁶ Защото, ако мъртвите не се възкресяват, тогава и Христос не е бил възкресен; ¹⁷ а ако Христос не е бил възкресен, вашата вяра е суетна; вие сте още в греховете си. ¹⁸ Тогава и тези, които са починали в Христос, са погинали. ¹⁹ Ако се надяваме на Христос само в този живот, то от всичките хора ние сме най-окаяните.

15:12 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас – тоест допуска се, че за Христос се проповядва (вж. I Коринтяни 15:11).

■ „как някои между вас казват, че няма възкресение на мъртвите“ Това отхвърляне на Възкресението вероятно произлиза от елинската философия (и в частност от гностицизма), която възприема тялото като източник на злото. От самия текст не е сигурно дали става дума за отричане на Христовото възкресение или това на всички вярващи. В ранната църква този проблем се е срещал на редица места (вж. II Тимотей 2:18).

15:13 „ако“ Отново условното изречение е от първи клас. Граматиците го наричат „просто“ или „логично“ условие (вж. 13,14,15,16,17,19 ст.). Очевидно в този стих Павел си служи с логична условност, за да подсили литературния си аргумент. В никакъв случай той не намеква, че Христос не е бил възкресен! Логиката в следващите няколко стиха обаче е изключително силна. Ако Христос не е бил възкресен, тогава:

1. значи въобще няма възкресение – 13, 16 ст.
2. проповядването ни е безсъдържателно – 14 ст.
3. вярата ви е празна – 14 ст.
4. явяват се лъжесвидетели – 15 ст.
5. вярата ви е безстойностна – 17 ст.
6. все още сте в греховете си – 17 ст.
7. умрелите хора са погинали – 18 ст.
8. изсред всички хора ние сме най-много за окайване – 19 ст.

Богословският въпрос за възкресението на Христос не е второстепенна тема! Или Той е жив, или цялото християнство е една лъжа! Тази доктрина е вододелна.

15:14,17 „празна... суетна“ Тези две различни прилагателни означават съответно „празен“ и „безплоден“. Без Възкресението претенциите на евангелското послание нямат никакъв ефект.

15:19 „Ако се надяваме на Христос само в този живот“ Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели. Павел подчертава, че ако Христос не е бил възкресен, значи ние имаме надежда (перфектна перифрастична форма на деятелен залог) единствено в този живот, понеже в такъв случай живот след смъртта не съществува!

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:20-28

²⁰ Но сега Христос е възкресен от мъртвите и стана първият плод от починалите. ²¹ Понеже, както чрез един човек дойде смъртта, така чрез един Човек дойде възкресението на мъртвите. ²² Защото, както в Адам всички умират, така и в Христос всички ще оживеят. ²³ Но всеки на своя ред: Христос – първият плод; а после тези, които са Христови – при Неговото пришествие. ²⁴ Тогава ще бъде краят, когато Той предаде царството на Бога и Отца, когато унищожи всяко началство и всяка власт, и сила, ²⁵ защото Той трябва да царува, докато положи всички врагове под краката Си. ²⁶ Последният враг, който ще бъде унищожен, е смъртта. ²⁷ Защото Бог „е покорил всичко под краката Му“. Но когато казва, че всичко е покорено, ясно е, че се изключва Този, който Му е покорил всичко. ²⁸ А когато всичко Му бъде покорено, тогава и Самият Син ще се покори на Този, който Му е покорил всичко, за да бъде Бог всичко във всичко.

15:20 „Но“ Колко важен е този контраст!

☐ **„Христос е възкресен“** Често пъти тази глава се наименоува „Възкресенската глава“. Основната тема в нея е възкресението – както на Христос, така и на Неговите последователи. Сигурността на този факт и последващите от него резултати се онагледяват с глагола *egeirō* („събуждам“, „възкресявам“):

- ◆ 12 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 13 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 14 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 15 стих – аорист, деятелен залог, изявително наклонение (два пъти);
- ◆ 16 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 16 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 17 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 20 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 32 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 35 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 42 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 43 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;
- ◆ 44 стих – перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение;

- ♦ 52 стих – бъдеще време, страдателен залог, изявително наклонение.

Забележете как почти навсякъде тук се използва страдателен залог. Триединният Бог възкресява мъртвите. Употребата на перфектно време говори за окончателното възкресение на Исус в миналото. То е факт. Сега вярващите хора споделят действителността на Неговото възкресение и чрез вяра получават увереност в своето собствено предстоящо възкресение!

■ „от починалите“ Перфектно средно причастие (ср. с Матей 27:52), което представлява еврейски идиом за състояние на смърт.

■ „първият плод“ Ежегодните жертвени ритуали в Стария завет се описват в Левит 23:10 и сл. Първите плодове в Стария завет са узрели снопове от ечемичната жетва, които се поднасят пред Господа в храма ден след светата събота на Страстната седмица – тоест през деня на Възкресението в Новия завет. Те се дават, за да онагледят, че Бог е собственик на цялата реколта. Това е старозаветният прототип на обещанието за възкресението на всички Христови последователи! Павел използва това понятие още веднъж в I Коринтяни 16:15 по отношение на първите повярвали хора в Ахая. Също така в Римляни 8:23 с негова помощ описва как вярващите приемат Духа, но същевременно с това трепетно очакват възкресението си. Исус е първият изсред възкресените (вж. Колосяни 1:8), а когато настъпи подходящият момент, Неговите последователи ще преживеят същото. В един духовен смисъл ние вече притежаваме възкресенски живот (Ефес. 2:5-6).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПЪРВОРОДЕН SPECIAL TOPIC: FIRSTBORN

Думата „първороден“ (*prōtotokos*) се среща в Библията с няколко различни значения.

1. В Стария завет според контекста думата се отнася за:
  - a. първородните, които принадлежат на ЯХВЕ (ВДВ 114, КВ 131, вж. Изх. 13:2,12; 22:29; 34:19; Числа 3:13);
  - b. превъзходството на първия роден син в семейството (вж. Второзаконие 21:17; Пс. 89:27; Лука 2:7; Римл. 8:29; Евреи 11:28);
2. Употребата на тази дума в Колосяни 1:15 представя Исус като първенеца на Сътворението, което е вероятна препратка към Притчи 8:22-31 или като извършителя на Сътворението (вж. Йоан 1:3; I Коринтяни 8:6; Колосяни 1:15-16; Евреи 1:2).
3. Употребата на тази дума в Колосяни 1:15,18, I Коринтяни 15:20,23 и Откровение 1:15 представя Исус като първородения изсред мъртвите.
4. Това е старозаветна титла за Месията (вж. Пс. 89:27; Евреи 1:6; 12:23). Тази титла съчетава няколко аспекта на първенството и централното място на Исус.

15:21-22 Типологията между Адам и Христос ще се разгърне допълнително в 45-58 стихове (ср. с Римляни 5:12-21; Филипяни 2:6-11). В Адам цялото човечество бива повлияно от греха (т.е. от смъртта). В Христос от друга страна има възможност всеки човек да бъде засегнат от благодатта.

Известната неяснота в тези стихове позволява на някои изследователи да твърдят, че в крайна сметка всички хора ще получат спасение. Други смятат, че става дума за възкресението на спасените и на изгубените (Даниил 12:2). В Адам всички умират. В Исус всички ще бъдат възкресени (едни за награда, а други за осъждане). На мен ми изглежда очевидно, че когато се разглеждат в съответния си контекст, всички писма на Павел говорят за необходимостта от отклик от покаяние, за да има спасение.

15:23-25 Някои богослови твърдят, че тези стихове дават основа за премилениален есхатологичен възглед. Текстът обаче обсъжда не Хилядолетното царство, а възкресението. Смъртта е победена в опразнения гроб, а не при бъдещото управление. Трябва да се пазим от изкушението собствените ни богословски възгледи да влияят на интерпретацията на даден текст. Павел никъде не говори за Хилядолетното царство – дори и когато се спира на Грабването (I Сол. 4:13-18) или на Антихриста (II Сол. 2 гл.). Самият Исус също не говори за Хилядолетното царство – дори и при есхатологичните си беседи (Матей 24 гл.; Марк 13 гл.; Лука

21 гл.). Има няколко сериозни изследвания, които предлагат добро разяснение на всеки от есхатологичните възгледи, позволявайки на останалите позиции да хвърлят светлина върху силните и слабите страни на всеки от тях:

1. Robert G. Clouse (ed.), *The Meaning of the Millennium, Four Views*
2. C. Marvin Pate (ed.), *Four Views on the Book of Revelation*
3. Darrell L. Boch (ed.), *Three Views on the Millennium and Beyond*.

Вж. коментара ми върху книгата Откровение, 20 глава, на www.freebiblecommentary.org.

15:23 „Неговото пришествие“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: НОВОЗАВЕТНИ ИЗРАЗИ ЗА ХРИСТОВОТО ЗАВРЪЩАНЕ SPECIAL TOPIC: NT TERMS FOR CHRIST'S RETURN

Есхатологичният акцент върху специално очаквания ден, когато хората ще се срещнат с Исус (като Спасител и Съдия) има различни обозначения в Павловите писания.

1. „денят на нашия Господ Исус Христос“ (I Кор. 1:8)
2. „денят на Господа“ (I Кор. 5:5; I Сол. 5:2; II Сол. 2:2)
3. „денят на Господ Исус“ (I Кор. 5:5; II Кор. 1:14)
4. „денят на Исус Христос“ (Фил. 1:6)
5. „денят на Христос“ (Фил. 1:10; 2:16)
6. „Неговият ден (на Човешкия Син)“ (Лука 17:24)
7. „денят, който Човешкият Син е разкрил“ (Лука 17:30)
8. „откровението на нашия Господ Исус Христос“ (I Кор. 1:7)
9. „когато Господ Исус ще се открие от небето“ (II Сол. 1:7)
10. „в присъствието на Господ Исус при Неговото идване“ (I Сол. 2:19)

Има поне четири начина, по които новозаветните автори описват Исусовото завръщане.

1. *epiphaneia*, което говори за ослепителна светлина, богословски свързана (макар и не етимологично) със „славата“. Във II Тим. 1:10; Тит 2:11 и 3:4 става дума за Първото идване (т.е. Въплъщението) и за Второто идване на Христос. Думата е използвана и във II Сол. 4:8, където се срещат трите основни понятия за Второто идване: I Тим. 6:14; II Тим. 4:1,8; Тит 2:13.
2. *parousia*, думата означава „присъствие“ и първоначално описва кралски визити. Това е най-широко използваното понятие (Матей 24:3,27,37,39; I Кор. 15:23; I Сол. 2:19; 3:13; 4:15; 5:23; II Сол. 2:1,8; Яков 5:7,8; II Петър 1:6; 3:4,12; I Йоан 2:28).
3. *apokalypsis* (или *apocalypsis*), което означава „разбулвам, разкривам“. Така се нарича последната новозаветна книга (Лука 17:30; I Кор. 1:7; II Сол. 1:7; I Петър 1:7; 4:13).
4. *phaneroō*, което означава да осветлиш или „разкривам, обявявам ясно“. Понятието често се използва в Новия завет, за да покаже много аспекти от Божието откровение. Подобно на *epiphaneia* може да описва Първото идване (I Петър 1:20; I Йоан 1:2; 3:5,8; 4:9) или Второто идване на Христос (Матей 24:30; Кол. 3:4; I Петър 5:4; I Йоан 2:28; 3:2).
5. Популярната дума *erchomai* („идвам“) понякога също се употребява за Христовото завръщане (Матей 16:27-28; 23:39; 24:30; 25:31; Деяния 1:10-11; I Кор. 11:26; Откр. 1:7,8).
6. Използва се и с фразата „Денят на Господа“ (I Сол. 5:2), което е старозаветно понятие за Божия ден на благословение (възкресение) и осъждане.

Новият завет като цяло е написан с оглед на старозаветния светоглед, според който:

- a. Живеем в зъл и бунтовен век
- b. Очаква се да дойде нов век на правда
- c. Новият век ще дойде чрез силата на Духа и делото на Месията (Помазаника)

Богословската теза за прогресивно откровение е важна, защото новозаветните автори леко променят очакването на Израил. Вместо едно идване на военно настроен, националистичен Месия за Израил,

налице са две месиански появи. Първото идване е възплъщението на Бога посредством зачатие и раждането на Исус от Назарет. Той идва като мирния и неосъдителен „страдащ слуга“ от Исаия 53 глава; смирено яздещ на магаре (не военен кон или царско муле) от Захария 9:9. Първото идване слага начало на новата Месианска епоха – Божието царство на земята. В един смисъл Царството е тук, но разбира се, то все още предстои. Именно това напрежение между двете идвания на Месията в известен смисъл представлява припокриването на двете еврейски епохи, което не е напълно ясно от Стария завет. На практика това двойно идване подчертава решимостта на ЯХВЕ да изкупи цялото човечество (Битие 3:15; 12:3; Изход 19:5 и проповядването на пророците, особено Исаия и Йона).

Църквата не очаква изпълнение на старозаветно пророчество, защото повечето пророчества се отнасят до първото идване (*How to Read the Bible For All Its Worth*, pp. 165-166). Това, което вярващите очакват, е славното идване на възкръсналия Цар на царете и Господ на господарите, очакваното историческо изпълнение на новия век на правда на земята, както е на небето (Матей 6:10).

Старозаветната представа не е неправилна, но е непълна (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЗАЩО СТАРОЗАВЕТНИТЕ ОБЕЩАНИЯ ИЗГЛЕЖДАТ ТОЛКОВА РАЗЛИЧНИ ОТ НОВОЗАВЕТНИТЕ?)

Той ще дойде отново точно както е предсказано от пророците, в силата и властта на ЯХВЕ.

Самата фраза „Второто идване“ се среща в Библията, но идеята се вмества в светогледа и рамките на целия Нов завет. Бог ще възцари правда. Общението между Бога и създания по Негов образ човек ще бъде възстановено. Злото ще бъде осъдено и премахнато. Божиите цели и планове няма да пропаднат!

Ранната църква се е събирала за поклонение както през съботата, така и през първия ден от новата седмица (който днес наричаме неделя). Синагогата е реагирала на растящото християнско движение, настоявайки членовете ѝ да отхвърлят Исус като Месията (вж. напр. „Осемнайсетте благословии“). Към този момент (70 г. сл. Хр.) християните вече са се събирали почти само в неделен ден.

15:24 „царството“ Изненадващо е колко често в синоптичните евангелия Исус използва това понятие. То е тема на първата и на последната Му проповед. В основата е на повечето Негови притчи. От друга страна, в Евангелието от Йоан тази дума се среща само два пъти. „Царството“ представлява Божието управление в човешкото сърце сега, като един ден то ще се реализира над цялата земя (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 4:20).

Исус използва това понятие за настоящото присъствие на Божието царство посредством собственото Му присъствие и учение (Матей 3:2; 4:17; 10:7; 11:12; 12:28; Марк 1:15; Лука 9:9,11; 11:20; 21:31-32). Обаче то се свързва също така и с бъдещото славно реализиране при Неговото завръщане (Матей 6:10; 16:28; 26:64). Именно в него е съсредоточено прословутото евангелско напрежение „вече тук/още не“.

Конкретни препратки към „царството“ се срещат сравнително рядко в писмата на Павел:

- ◆ Римляни 14:17
- ◆ I Коринтяни 4:20; 6:9; 15:24,50
- ◆ Галатяни 5:21
- ◆ Ефесяни 5:5
- ◆ Колосяни 1:13; 4:11
- ◆ I Солунци 2:12
- ◆ II Солунци 4:1,18

■ **„когато унищожи всяко началство и всяка власт, и сила“** Става дума за ангелските сили (наричани *aeon* в елинската философия) на настоящата покварена от греха епоха (вж. Римляни 8:38; Ефесяни 1:21; 3:10; 6:12; Колосяни 1:16; 2:10,15). Въпросното унищожаване се случва:

1. теоретично на кръста и при Възкресението;
2. окончателно при Второто идване на Месията.

При това положение I Солунци 4:13-18 е най-близкият паралел до писмата на Павел. Обърнете внимание, че след Грабването вярващите ще бъдат с Господа завинаги (I Сол. 4:17), което е вечното царство на Бог Отец (вж. Даниил 7:13-14).

За думата „началство“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ARCHĒ
SPECIAL TOPIC: ARCHĒ

Понятието *archē* означава „начало“ или „произход“ на нещо.

1. началото на сътворения ред (вж. Йоан 1:1; I Йоан 1:1; Евр. 1:10)
2. началото на благовестието (вж. Марк 1:1; Фил. 4:15; II Сол. 2:13; Евр. 2:3; I Йоан 1:1)
3. първи очевидци (вж. Лука 1:2)
4. начални знамения (чудеса, вж. Йоан 2:11)
5. начални принципи (вж. Евр. 5:12)
6. начало на увереност, основана на евангелската истина (вж. Евр. 3:14)
7. началото (Кол. 1:18; Откр. 3:14)

Понятието започва да се използва, за да обозначи „управление“ или „власт“:

1. на държавни служители
  - a. Лука 12:11
  - b. Лука 20:20
  - c. Римляни 13:3; Тит 3:1
2. на ангелски власти
  - a. Римляни 8:38
  - b. I Коринтяни 15:24
  - c. Ефесяни 1:21; 3:10; 6:12
  - d. Колосяни 1:16; 2:10,15
  - e. Юда 6 стих

Тези лъжливи учители от Посланието на Юда презират всяка власт, земна и небесна. Това са либертинците антиномиани. Те поставят себе си и своите желания на първо място преди Бога, ангелите, човешките власти и църковните водачи.

За думата „власт“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ВЛАСТ (EXOUSIA)
SPECIAL TOPIC: AUTHORITY (EXOUSIA)

I. Начинът, по който Лука си служи с думата *exousia* („власт, авторитет, юридическо право“).

1. В Лука 4:1 Сатана твърди, че може да даде власт на Исус.
2. В Лука 4:32,36 юдейското множество остава удивено от начина, по който Исус ги учи – с власт.
3. В Лука 9:1 Исус дава от своята власт на апостолите си.
4. В Лука 10:19 Исус дава от властта си на своите седемдесет пратеници.
5. В Лука 20:2,8 се задава централният въпрос за властта на Исус.
6. В Лука 22:53 злото получава власт да осъди и дори да убие Исус.

От своя страна Матей описва Великото поръчение така: „Даде Ми се всяка власт на небето и на земята“ (Матей 28:18). Това прекрасно изявление на авторитета и властта на Исус.

Самият Исус изтъква, че разполага с власт поради:

1. изговорените думи от Бог Отец:
  - a. при кръщението на Исус (Лука 3:21-22)
  - b. при Преображението на Исус (Лука 9:35)
2. изпълнените пророчества от Стария завет
  - a. за племето Юда (Битие 49:10)
  - b. за семейството на Есей (II Царе 7 гл.)
  - c. за раждането във Витлеем (Михей 5:2)

- d. за раждането през Четвъртата империя, Рим (Даниил 2 гл.)
- e. за помощта спрямо бедни, слепи, нуждаещи се (Исая)
- 3. Когато прогонва демони, това демонстрира властта Му над Сатана.
- 4. Когато съживява мъртъвци, това показва властта Му над живота и смъртта.
- 5. Когато извършва чудеса, това изявява властта Му над времето и пространството.
  - a. над природата
  - b. при нахранване на множества
  - c. при изцеления
  - d. когато четете мислите на хората
  - e. при чудодейния улов на риба

II. Начинът, по който Павел използва думата „власт“ относно християнките.

Въпросът с авторитета се обсъжда и в Първо коринтяни 11 глава във връзка с покривалото на главата при жените. Ето откъс от бележките ми по този въпрос.

I Коринтяни 11:10 „жената е длъжна да има на главата си белег на власт“ Този текст, също както и всички останали в настоящия контекст, може да се разбира по няколко начина. Ключовият въпрос е какво означава тук думата *exousia* („власт“).

Преди всичко трябва да отбележим, че *exousia* винаги се свързва с *dunamis*. Ото Бец има интересна статия върху понятието *exousia* тук: Otto Betz, *New International Dictionary of New Testament Theology*, vol. 2, pp. 606-611. Ето няколко примера.

„Характерно за Новия завет е, че както *exousia*, така и *dunamis* се свързват с делото на Христос, с настоящия последвал ред на космическите властови структури и с овластяването на вярващите“ (р. 609).

„*Exousia* на вярващите хора. Авторитетът на християнина се основава върху управлението на Христос и обезоръжаването на всички власти. В него се включва както свободата, така и служението“ (р. 611).

„Той е свободен да прави каквото и да е (вж. I Кор. 6:12; 10:23, *exestin*). Това твърдение, което първоначално е представлявало теза на някои водачи на малките групички в Коринт, впоследствие е заимствано от Павел. Той потвърждава, че това е вярно“ (р. 611).

„На практика обаче тази теоретично ограничена свобода се управлява по преценка на онова, което ще е полезно за останалите християни и за цялостната църковна общност предвид факта, че пълното изкупление още не е настъпило (I Кор. 6:12; 10:23)“ (р. 611).

„Всички неща са законни [*exestin*] за мен, ала не всички са полезни. Всички неща са законни [*exestin*], ала не всички неща изграждат. Нека никой не търси собственото си благо, а по-скоро благо на ближния си“ (I Кор. 10:23 и сл.). Първите части на тези две изречения вероятно са били лозунги на либертинците в град Коринт. Павел се противопоставя, признавайки фразите, но онагледявайки, че те не изразяват пълната истина“ (р. 611).

В писмата си до коринтската църква Павел използва често тези две съществителни:

1. *exousia* – I Кор. 7:37; 9:4,5,6,12 (два пъти), 18; 11:10; II Кор. 13:10
2. *dunamis* – I Кор. 1:18; 2:4,5; 4:19,20; 5:4; 15:24,43; II Кор. 4:7; 6:7; 8:3 (два пъти); 12:9; 13:4 (два пъти).

Както за легалистите, така и за либертинците в Коринт правата и властта са ключови въпроси. Павел се опитва да върви по тънко въже между тези крайности. В настоящия контекст той насърчава жените християнки да приемат постановления от Бога порядък на творението (Христос-мъж-жена) за целите на разпространението на Божието царство. В 11-12 стихове Павел поставя акцент на взаимната им обвързаност и посвещение (Бит. 1:26-27; 2:18). В богословски план е изключително опасно:

1. един стих да се изолира от своя контекст;
2. да се прилага строга систематична деноминационна рамка от отношенията между мъжа и жената (съпруга и съпругата) през първи век към всяка култура във всяка епоха;
3. да не се пропусне балансът, който апостол Павел очертава между свободата на християнина и съвместната заветна общност на християнската църква.

Откъде християнките са получили свобода да участват като водачи в общото поклонение (т.е. в богослуженията на домашните църкви)? Със сигурност не от практиките в синагогата. Дали това е било културна тенденция, заимствана от римското общество? Със сигурност е възможно и по мое мнение подобно развитие би хвърлило светлина върху много от аспектите на тази глава. Обаче също така е възможно източникът за това да се крие в силата на благовестието да възстанови оригиналния „образ на Бога“, изгубен при Грехопадението. Във всички сфери на личния и на обществения живот вече има изненадващо ново равнище на равенство. Напълно възможно е обаче с това равенство да се злоупотребява за лично себедоказване и самоналагане. Павел адресира именно тази злоупотреба със свободата и равенството в Христос.

Ф. Ф. Брус е помогнал особено много за разнищването на многобройните противоречиви въпроси, свързани с църковните традиции на съвременното западно християнство. Като екзегет самият аз винаги съм смятал, че покривалото на жената е замислено да изявява Божия дар (или взаимното равенство от Битие 1:26-27), а не авторитета на съпруга ѝ спрямо нея. Подобно тълкуване обаче не успявам да намеря сред библейските източници, с които разполагам. Затова не го давам в коментарите ми и в проповедите ми. До ден днешен си спомням въодушевлението и радостта, която изпитах, когато установих, че Брус разсъждава по същия начин (вж. F. F. Bruce, *Answers to Questions*, p. 95). Моето убеждение е, че всички вярващи са призвани, пълноценни и надарени служители на Христос (вж. Ефесяни 4:11-12)!

Настоящият контекст би могъл да се отнася за гръцките *aeon*. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: АНГЕЛИТЕ В ПИСМАТА НА ПАВЕЛ SPECIAL TOPIC: ANGELIC LEVELS IN PAUL'S WRITINGS

Равините са смятали, че ангелите изпитват ревност поради любовта на Бога към хората (напр. при даването на Закона на Синайската планина) и поради това, че Той толкова много се ангажира с нас. Предполагали са, че по тази причина ангелите не ни харесват. Гностичните лъжеучители през първи век са твърдели, че спасението е възможно единствено ако човек знае тайни заклинания, разкрити му от ангелските селения (вж. Колосяни и Ефесяни). Според тях само така е било възможно човек да достигне до добрия Бог.

Джордж Елдън Лад дава хубаво обобщение на понятията, които използва апостол Павел (вж. George Eldon Ladd, *A Theology of the New Testament*, p. 401):

Павел говори не само за добри и лоши ангели, за Сатана и демоните. Той също така използва и други понятия, с чиято помощ обозначава равнищата на ангелски духове. Ето какви са неговите термини:

- ◆ началство [*archē*], I Кор. 15:24; Ефес. 1:21; Кол. 2:10;
- ◆ началства [*archai*], Ефес. 3:10; 6:12; Кол. 1:16; 2:15; Римл. 8:38;
- ◆ власт [*exousia*], I Кор. 15:24; Ефес. 1:21; Кол. 2:10;
- ◆ сила [*dynamis*], I Кор. 15:24; Ефес. 1:21;
- ◆ сили [*dynameis*], Римл. 8:38;
- ◆ престоли [*thronoi*], Кол. 1:16;
- ◆ господство [*kyriotēs*], Ефес. 1:21;
- ◆ господства [*kyriotētes*], Кол. 1:16;
- ◆ световните владетели на мрака, Ефес. 6:12;
- ◆ духовете на злото в небесните места, Ефес. 6:12;
- ◆ властта на тъмнината, Кол. 1:13;
- ◆ всяко име, с което се наименоуват, Ефес. 1:21;
- ◆ небесните, земните и подземните същества, Фил. 2:10.

15:25 „докато положи всички врагове под краката Си“ Старозаветен идиом за пълна победа (Пс. 8:6; 110:1). В Стария завет враговете са заобикалящите Израил народи, докато в Новия завет те са ангелски духовни сили, враждебни на Бога и на Неговия Помазаник. Тези зли сили въздействат върху хората, като ги провокират към неверие и бунт срещу Бога. Исус е постигнал пълна победа над тези сили на кръста и при Своето възкресение. Окончателното възкресение на всички ярващи ще бележи реализацията на тази Негова победа!

Има две интересни книги, които се опитват да дефинират въпросните сили:

1. Hendricus Berkhof, *Christ and the Powers*.
2. Oscar Cullmann, *Christ and Time*.

15:26 „Последният враг, който ще бъде унищожен, е смъртта“ Буквално глаголет тук означава „права на нищо“. Смъртта е победена (II Тим. 1:10; Откр. 21:4). Смъртта със сигурност не е влизала в оригиналния план на Бога за човека. Тя е резултат от Грехопадението (Бит. 3 гл.). При положение че тя сега е победена, проклятието ще се отстрани (Откр. 21:3).

Относно думата „унищожавам“ в 24,26 стихове вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: УНИЩОЖАВАМ / АНУЛИРАМ (*KATARGEŌ*) към I Коринтяни 1:28.

15:27-28 Не е напълно ясно към какво сочат тези местоимения. Очевидно става дума за вътрешните отношения в Троицата (ср. с I Кор. 3:23; 11:3). Синът Христос е подчинен (но не и неравен; вж. Кол. 3:11) на Бог Отец в изкупителното Си дело, извършено вътре във времето (Римл. 11:33-36).

15:27 Цитат от Псалом 8:6 с добавена препратка към Псалом 110:1. За понятието „покорил... покорено“ вж. бележката към I Коринтяни 16:16 и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 9:13.

15:28 „когато всичко Му бъде покорено“ Кога се случва това? В самия абзац има няколко времеви препратки, които си струва да се изследват:

1. после (*epeita*) – I Коринтяни 15:23;
2. тогава (*eita*) – I Коринтяни 15:24;
3. когато (*hotav*, два пъти) – I Коринтяни 15:24;
4. докато (*achri*) – I Коринтяни 15:25;
5. когато (*hostan*) – I Коринтяни 15:27;
6. когато (*hostan*) – I Коринтяни 15:28.

Не е напълно сигурно дали това се отнася за:

1. смъртта и възкресението на Исус;
2. възнесението на Исус;
3. завръщането на Исус и Грабването;
4. някакъв аспект от Хилядолетното царство.

Очевидно е, че съществува хронологичен ред. Думите на Павел обаче съдържат определена несигурност за категорично тълкуване. Често собствените ни предположения и разбирания по систематично богословие формират интерпретацията на този пасаж.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:29-34

²⁹ Иначе какво ще правят тези, които се кръщават заради мъртвите? Ако мъртвите изобщо не се възкресяват, защо тогава се кръщават заради тях? ³⁰ Защо и ние се излагаме на опасност всеки час? ³¹ Братя, с похвалата заради вас, която имам в Христос Исус, нашия Господ, аз всеки ден умирам. ³² Ако, по човешки казано, аз съм се борил със зверове в Ефес, какво ме ползва? Ако мъртвите не се възкресяват, тогава „нека ядем и пием, защото утре ще умрем“. ³³ Не се мамете. Лошите приятели покваряват добрите нрави. ³⁴ Събудете се за правдата и не съгрешавайте, защото някои от вас не познават Бога. Това казвам, за да се засрамите.

15:29 Този стих създава основни проблеми при интерпретация. В писанието липсват каквито и да е паралели за подобна мисъл. Никъде другаде не се споменава за подобни практики в ранната църква, макар

че историческите сведения говорят за сходни обичаи сред еретици от втори и трети век. Следва да признаем, че не сме сигурни чисто библейски за какво става дума тук. Ето някои теории:

1. Нови християни се кръщават, заемайки мястото на починали християни.
2. Новоповярвали хора се кръщават поради уважение към свои починали роднини.
3. Хора на катехизисно обучение, починали преди кръщението си, впоследствие биват кръстени от живи християни.
4. Новоповярвали хора се кръщават над гроба на починали известни християни.

От херменевтична гледна точка следва да се направят няколко уточнения по отношение на интерпретацията на този библейски стих:

1. Той принадлежи към поредица от примери/илюстрации за автентичността на възкресението.
2. Богословска доктрина не може да се изгражда върху примери и илюстрации.
3. При положение че нямаме яснота за конкретната историческа практика, този текст не следва да се акцентира или да се прилага. Определено не може да се изгражда доктрина върху него (както става в ученията на мормонството).
4. От контекста дори не е напълно ясно дали Павел одобрява въпросната практика или просто я споменава (вж. TEV, NJB).

■ „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. С него се подчертава мисълта. Гръцкият текст тук съдържа думата *holōs* („всъщност“). Вж. бележките към I Коринтяни 5:1.

15:31

NASB, NKJV	„Твърдя“
NRSV	„сигурно е“
TEV	„Обявявам това“
NJB	„Кълна се“

Тази фраза липсва в оригиналния текст. Според контекста обаче изглежда има формулировка за клетва. Самият Павел често си служи с клетвени формулировки (вж. Римл. 9:1; II Кор. 1:18,23; 11:10-11,31).

■ „с похвалата заради вас, която имам в Христос“ Павел твърди, че делото му в Коринт е свидетелство за начина, по който се труди в Христос. Положените усилия си струват (вж. II Коринтяни 3:1-2; 7:4; 9:2-3). Основаните от Павел църкви са свидетелство за неговото апостолство и са плод от старанията му.

■ „аз всеки ден умирам“ Тази фраза е поставена за акцент в началото на изречението (ср. с II Коринтяни 5:14-15; Галатяни 2:20; I Йоан 3:16). Стихове 30-32 се отнасят до трудностите, с които се сблъсква Павел, когато служи на Христос (вж. II Коринтяни 1:8-10; 4:8-12; 6:3-10; 11:23-27). Той знае, че всичко това си струва, понеже лично се е срещнал с прославения Христос по пътя към Дамаск (Деяния 9:1-22; 22:3-16; 26:9-18). Богословието на Павел е информирано от личното му преживяване и Христовото откровение (Деяния 9:1-22; Галатяни 1:11-12), както от познанията му върху Стария завет (равинското образование).

15:32 „Ако“ За да защити мисълта си, тук Павел използва две условни изречения от първи клас. Ако няма възкресение и ако няма награда за християнина, тогава по каква причина самият той е готов да понася толкова всекидневни страдания заради благовестието?

■ „аз съм се борил със зверове в Ефес“ Това събитие е пропуснато при изброяването на страданията на Павел във II Коринтяни 11:23-27. При положение че има римско гражданство, изобщо не би следвало да бъде подлаган на борби с животни. Най-вероятно тази фраза е метафора за духовната обстановка, с която Павел се е сблъскал в град Ефес (I Коринтяни 1:8-10). Някои изследователи обаче възприемат текста съвсем буквално и заключават, че той е бил затворен и във Ефес.

■ „какво ме ползва“ Усилията на Павел не биха имали абсолютно никакво духовно значение, ако не съществува възкресение – било на Христос, било впоследствие и на самия него. Той се труди за евангелието, но ако то не е истинно, тогава няма да има и никаква награда (нито спасение, нито възкресение, нито вечен живот, нито общение с Бога, нито среща с починалите близки на небето; вж. I Коринтяни 15:12-19).

■ **„нека ядем и пием, защото утре ще умрем“** Ето го лайтмотивът на епикурейците. Фразата също така е заемка от Исая 22:13 (ср. с Исая 56:12; Лука 12:19). Днес също чуваме подобни изрази: „Веднъж се живее. Възползвай се от всеки шанс!“ Ами ако възкресението съществува? Ами ако наистина един ден предстои да се изправим пред един свят Бог, за да дадем отчет за живота си (Дан. 12:2)?

15:33 „Не се мамете“ Тук глаголет е в сегашно време, страдателен залог, повелително наклонение, с отрицателна частица. Коринтската църква се подвежда по фалшиво богословие (I Коринтяни 6:9).

■ **„Лошите приятели покваряват добрите нрави“** Изглежда това изречение е цитат от съчинението *Тауда* на елинския поет Менандър, базирано на живота на известната хетера със същото име. Някои групи в град Коринт изпитват гордост (1) от гръкоримското си наследство; или (2) от сексуалните си свободи. Павел играе по тази струна, цитирайки техни собствени мислители и поети (32-33 ст.). Самият Павел е расъл в град Тарс, известен с школите по елинска философия (вж. Деяния 17:28; Тит 1:12). Имал е уникалната възможност да бъде образован както в равинския юдаизъм, така и в гръцката мисъл.

■ **„покварят“** вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 15:42.

15:42

NASB

„станете трезви“

NKJV

„събудете се за правдата“

NRSV

„елате до трезво и праведно мислене“

TEV

„вразумете се за правдата“

NJB

„събудете се от вцепенението си“

Тук глаголет е в аорист, деятелен залог, повелително наклонение. Изглежда означава „веднъж завинаги се върнете към моралния си компас“.

■ **„не съгрешавайте“** Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение, с отрицателна частица. Обикновено това означава прекратяване на някакъв процес. Очевидно онези, които са отхвърляли възкресението, успоредно с това са водели и безбожен живот. Павел използва безчестието им като илюстрация за несъстоятелността на богословското им твърдение (че няма възкресение).

■ **„не познават Бога“** Това е думата, от която произлиза днешното понятие „агностик“. Павел отправя хаплива бележка към онези личности, които се гордеят толкова много с познанията си. Тяхното богословие и тяхното поведение показва, че въобще не разполагат с истинско знание!

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 15:35-41

³⁵ Но някой ще каже: Как се възкресяват мъртвите? И с какво тяло идват? ³⁶ Глупако! Това, което ти сееш, не оживява, ако не умре. ³⁷ И когато го сееш, не посяваш тялото, което ще изникне, а голо зърно, пшенично или някое друго, ³⁸ а Бог му дава тяло, каквото е искал, и на всяко семе – негово собствено тяло. ³⁹ Всяка плът не е еднаква; а една е плътта на хората, а друга – плътта на животните, друга – на птиците и друга – на рибите. ⁴⁰ И има небесни тела и земни тела. Но блясъкът на небесните е един, а на земните – друг; ⁴¹ един е блясъкът на слънцето, друг – блясъкът на луната и друг – блясъкът на звездите; а и звезда от звезда се различава по блясък.

15:35 „някой ще каже“ Този литературен подход у Павел се нарича филипика. Форматът въпрос-отговор се среща и в Стария завет при пророк Малахи, а в Новия завет – в Римляни и в Първото послание на Йоан. Темата на литературната творба се поднася под формата на диалог между автора и въображаем опонент. Тук аргументът се измества към малко по-различна тема. Първо, някой от групичките в град Коринт са отхвърляли възкресението на Христос и като следствие от това – възкресението изобщо на вярващите хора. сега Павел адресира въпросите относно вида на възкресенското тяло.

■ „с какво тяло идват“ Един от източниците на конфликта относно възкресенското тяло произлиза от негативното отношение към тялото изобщо в някои школи на елинската мисъл. Древните гърци са гледали на материята като на зло (особено в гностицизма), а физическото тяло се е приемало за един вид затвор на вечната божествена искра у всички хора. Тази културно-философска обстановка влиза в пряк разрез с еврейското (и в частност фарисейско) образование на Павел относно живота на тялото след смъртта.

15:35-41 Павел прибъгва до поредица от илюстрации, които показват връзките (но и разликите) между физическото тяло и духовното тяло.

1. семе и зряло растение – 37 стих;
2. човешка и животинска плът – 39 стих;
3. небесни и земни тела – 40 стих;
4. нощни светила и Слънцето – 41 стих.

15:36 „Глупако“ Хората, които претендират, че познават Бога, а при все това се държат по греховен начин, са характеризирани като глупави мислители! Саркастичните забележки на Павел, с каквито е пълно в Първо и Второ коринтяни, описват именно такъв вид личности. Те са прекомерно уверени, че разполагат с познания, а при все това не са способни да разпознаят истинското знание!

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПОНЯТИЯ ЗА ГЛУПАВИ ХОРА SPECIAL TOPIC: TERMS FOR FOOLISH PEOPLE

Това отношение се изразява чрез няколко старозаветни понятия:

1. „глупак“, „глупец“ (BDB 17, KB 21) – Йов 5:2,3; Псалом 107:17; Притчи 1:7 (и мн. други); Исаия 19:11; 35:8; Еремия 4:22; Осия 9:7
2. „самоуверен“ (BDB 493, KB 489) – Псалом 49:10; 92:6; 94:8; Притчи 1:22,32 (и мн. други); Еклисиаст 2:14-16; 5:1,3,4 (и мн. други)
3. „празен“ (BDB 614, KB 663) – Второзаконие 32:6,21; II Царе 3:33; 13:13; Йов 2:10; 30:8; Псалом 14:1; 39:8; 53:1; 74:18,22; Притчи 17:7,21; 30:22; Еремия 17:11
4. „твърдоглав“ (BDB 698, KB 754) – Битие 31:28; I Царе 13:13; II Царе 15:31; 24:10; I Летописи 21:8; II Летописи 16:9; Еклисиаст 2:19; 10:3,14; Исаия 44:25; Еремия 5:21.

Самият Исус използва три думи за описание на глупави хора:

1. *aphrōn*, Лука 11:40; 12:20
2. *anoētos*, Лука 24:25
3. *mōros*, Матей 5:22; 23:17,19

Най-силното изявление от страна на Исус по отношение на такова характеризиране от един човек спрямо друг се среща в Матей 5:22, където гръцката дума *mōros* съответства на еврейската *raca*, което буквално означава „неспособен да живее“. Мисълта в този абзац не се занимава с въпроса по какъв начин може или не може да се обръщаме към други хора, а по-скоро с отношението на вярващия към околните – и особено към заветните му братя.

Гръцката дума *mōros*, преведена „глупак“ е превод на арамейската *raca*. Играта на думи у Исус обаче тук се фокусира не върху думата *mōros*, а най-вече върху еврейската *mōreh* (BDB 598), която означава „бунтовник против Бога“ (вж. Числа 20:10; Второзаконие 21:18,20; вж. също F. F. Bruce, *Answers to Questions*, p. 42). Със същото понятие Исус нарича фарисеите в Матей 23:17. Не само нашите действия, а и нашите мотиви, отношения и намерения определят греховете ни спрямо околните хора. Убийството от гледна точка на Бога би могло да бъде и само една мисъл! Омразата към брат или сестра ясно показва, че не познаваме Бога (I Йоан 2:9-11; 3:15; 4:20). За околните хора една омразна мисъл може да е по-приемлива от физическото убийство, но не забравяйте, че в тази част от Светото писание целта е да се разбие на пух и прах всяка себеправедност и гордост относно собствената ни доброта.

Апостол Павел следва Стария завет и Исус, използвайки няколко думи за описание на глупавите хора;

1. *aphrōn*, I Коринтяни 15:36; II Коринтяни 11:16,19; 12:6,11
2. *mōros*, I Коринтяни 3:18; 4:10, както и сродна дума в Римляни 1:22.

Хората, които претендират, че познават Бога, а в действителност се държат неподобаващо, често сами се издават, че разсъждават глупаво и невежо! Саркастичните коментари на Павел, многократно срещани в I и II Коринтяни, разкриват този тип хора. Те са толкова самоуверени в познанията си, че не са способни да съзрат или да разпознаят истинното познание!

15:37 „Това, което ти сееш, не оживява, ако не умре“ Павел отново се позовава на думите на Исус (от Йоан 12:24). Тук виждаме пример на феноменологичен език (т.е. описание на неща, които са осезаеми за петте човешки сетива). Изречението не е замислено като научно описание или твърдение. По-скоро то е селскостопанска метафора за новия живот, произлизащ от твърди и сякаш мъртви семена.

Думата „ако“ обозначава изречение в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие.

■ „а“ Непълно условно изречение от четвърти клас (ср. с I Кор. 14:10). Павел намеква, че е възможно да има и различен вид семена.

15:39-40 „друга... друга“ Първата дума тук е *allos* и се среща четири пъти в 39 стих и още три пъти в 41 стих. Втората дума е *heteros* и се среща три пъти в 40 стих. Разликата между двете понятия е категорична в класическия гръцки, но почти е изчезнала в гръцкия *койне*. В този конкретен контекст обаче изглежда все пак има разлика между:

1. *allos* – друг от същия вид (39,41 ст.);
2. *heteros* – друг от различен вид (40 ст.).

15:40,41,45 „блясъкът“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (*DOXA*) към I Коринтяни 2:7.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:42-49

⁴² Така е и възкресението на мъртвите. Сее се в тление, възкръсва в нетление; ⁴³ сее се в безчестие, възкръсва в слава; сее се в немощ, възкръсва в сила; ⁴⁴ сее се одушевлено тяло, възкръсва духовно тяло. Има одушевлено тяло, има и духовно тяло. ⁴⁵ Така е и писано: „Първият човек, Адам, стана жива душа“, последният Адам стана животворящ дух. ⁴⁶ Обаче не е първо духовното, а одушевеното, и после духовното. ⁴⁷ Първият човек е от земята – пръстен; вторият Човек е от небето. ⁴⁸ Какъвто е пръстеният, такива са и пръстените; и какъвто е Небесният, такива са и небесните. ⁴⁹ И както сме се облекли в образа на пръстения, така ще се облечем и в образа на Небесния.

15:42-49 Библията не разкрива с изчерпателност нещата, които касаят живота на човека след смъртта. Причината за това вероятно е, че в нашето покварено от греха и ограниченията състояние ние всъщност не бихме могли и да ги разберем. Този абзац се занимава с възкресенското тяло, съпоставяйки го със земното тяло. При все това сравнението не е напълно прецизно. Всичко, което може да се каже със сигурност, е, че новите ни тела ще бъдат напълно пригодени за живота, за общението, за поклонението и за служението пред нашия Бог в новата епоха. В светлината на тази истина точната форма на новото тяло няма особено значение (Филипяни 3:21; I Йоан 3:2).

15:42

NASB, NKJV, NJB „тленно... нетленно“

NRSV „покваряемо... непокваряемо“

TEV „смъртно... безсмъртно“

Това понятие често се използва в един и същи контекст заедно с антонима си (вж. Римляни 1:23; I Кор. 9:25; 15:50,53). Обърнете внимание на паралелните контрасти между земните и небесните ни тела.

1. нетрайни и трайни – 42,50 стихове;
2. в безчестие и в слава – 43 стих;
3. в слабост и в сила – 43 стих;
4. естествени и духовни тела – 44 стих;
5. първият Адам и последният Адам – 45 стих;
6. образ на земното и образ на небесното – 49 стих.

**СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: РАЗРУШАВАМ, СЪСИПВАМ, ПОКВАРЯВАМ (*PHTHEIRŌ*)
SPECIAL TOPIC: DESTROY, RUIN, CORRUPT (*PHTHEIRŌ*)**

Основното значение на думата *phtheirō* е „унищожавам“, „съсипвам“, „покварявам“. Тя може да се отнася за:

1. финансов крах (вероятно в II Кор. 7:2);
2. физическо унищожение (вж. I Кор. 3:17a);
3. морална корупция (вж. Римл. 1:23; 8:21; I Кор. 15:33,42,50; Гал. 6:8; Откр. 19:2);
4. сексуална съблазън (вж. II Кор. 11:3);
5. вечно унищожение (вж. II Петър 2:12,19);
6. преходните човешки предания (вж. Кол. 2:22; I Кор. 3:17^b).

Това понятие често се използва в един и същи контекст заедно с антонима си (вж. Римляни 1:23; I Коринтяни 9:25; 15:50,53). Обърнете внимание на паралелните контрасти между земните и небесните ни тела.

1. нетрайни и трайни, I Кор. 15:42,50;
2. в безчестие и в слава, I Кор. 15:43;
3. в слабост и в сила, I Кор. 15:43;
4. естествени и духовни тела, I Кор. 15:44;
5. първият Адам и последния Адам, I Кор. 15:45;
6. образ на земното и образ на небесното, I Кор. 15:49.

15:43 „немощ“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАБОСТ към II Коринтяни 12:9.

15:44 „ако“ Според *Handbook on Paul's First Letter to the Corinthians* (The United Bible Societies) това не е условно изречение от първи клас, а по-скоро е твърдение (р. 361). От своя страна А. Т. Робъртсън твърди, че е условно изречение от първи клас (А. Т. Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, р. 197). Очевидно граматиката не е точна наука.

15:45 „Първият човек, Адам“ Цитат от Битие 2:7. Когато Исус говори за Адам (Матей 19:4; Марк 10:6; Лука 3:38), с това се потвърждава историчността му. Исус говори за падението на първата двойка Адам и Ева. Когато Павел изгражда типологията Адам-Исус (тук и в Римл. 5:17-21), това също предполага, че Адам и Ева са съществували като реални личности. Възможно е тяхното сътворяване да е било по-късно (вж. моя коментар върху Битие 1-11 глави онлайн на www.freebiblecommentary.org, където защитавам възгледа за стара земя, но сравнително скорошно сътворение на Едемската градина), но със сигурност би трябвало да е *специално* сътворение.

☐ **„последният Адам стана животворящ дух“** Би следвало това да се отнася за възкресението на Исус. Целта не е да се отхвърли физическият аспект на следвъзкресенските явления на Исус, а по-скоро да се направи съпоставка между „първия Адам“, чиито действия са причини смърт, и „последния Адам“, чиито действия довеждат до живот – вечен, възкресенски живот! Прекрасен пример за типологията Адам-Исус (Римл. 5:12-21; I Кор. 15:21-22,45-49; Фил. 2:6-8).

☐ **„животворящ дух“** Ето един добър пример за трудността в някои текстове да се определи дали думата „дух“ следва да се изписва с главна или с малка буква (ср. с Римл. 8:9; II Кор. 3:3; Гал. 4:6; I Пет. 1:11).

Библията използва понятието *pneuma* с няколко различни значения. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДУХЪТ В БИБЛИЯТА към I Коринтяни 12:1.

15:46 Това не е онтологично твърдение, а по-скоро обусловено от времеви ограничения сравнение между първия Адам и втория Адам (вж. I Кор. 15:47). Физическият живот на човека предхожда духовния живот!

15:47 „вторият Човек е от небето“ В гръцките манускрипти има няколко различни добавки към тази фраза. Повечето от тях се опитват да подчертаят, че Исус е човек подобно на Адам, но все пак е повече от човек. Барт Ерман смята, че тези промени са следствие на доктринални противоречия в ранната църква през периода, когато са се преписвали въпросните манускрипти (Bart D. Ehrman, *The Orthodox Corruption of Scripture*, pp. 94-95). Според него добавките са съзнателни богословски опити за пояснение от страна на ортодоксални преписвачи.

15:49 „както сме се облекли в образа на пръстения“ Този текст присъства в ранните гръцки ръкописи P⁴⁶, κ, A, C, D (където е в аорист, деятелен залог, подчинително наклонение). Контекстът сякаш по-скоро предпочита ранния александрийски манускрипт В, който дава: „ще се облечем“ (т.е. бъдеще време, деятелен залог, изявително наклонение). Тук разликата между гръцките варианти е минимална. Ранните ръкописи първоначално са се преписвали, като един човек е четял на глас, а няколко книжници са правели ръчни копия на текста. От богословска гледна точка бъдещото време, изявително наклонение е по-вероятно. Другите глаголи в контекста са в бъдеще време, а самият текст е описателен, а не увещателен.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 15:50-57

⁵⁰ А това казвам, братя, че плът и кръв не могат да наследят Божието царство, нито тленното наследява нетленното. ⁵¹ Ето, казвам ви една тайна: не всички ще починем, но всички ще се изменим ⁵² в един миг, в мигване на око, при последната тръба; защото тръбата ще затръби и мъртвите ще възкръснат нетленни, и ние ще се изменим. ⁵³ Защото това тленното трябва да се облече в нетление и това смъртното – да се облече в безсмъртие. ⁵⁴ А когато това тленното се облече в нетление и това смъртното се облече в безсмъртие, тогава ще се сбъдне написаното слово: „Погълната беше смъртта победоносно.“ ⁵⁵ „О, смърт, къде ти е победата? О, смърт, къде ти е жилото?“ ⁵⁶ Но жилото на смъртта е грехът, а силата на греха е законът; ⁵⁷ но благодарение да бъде на Бога, който ни дава победата чрез нашия Господ Исус Христос!

15:50 „плът и кръв“ Метафора за човешкото естество (вж. Матей 16:17; Гал. 1:16; Ефес. 6:12; Евреи 2:14).

■ „ще наследят“ Метафора от семейните взаимоотношения, описваща непреходната ни връзка с Бога. В Стария завет левитите не са получавали големи земи в наследство (имало е само 48 градове за левити) и по тази причина се е казвало, че тяхното наследство е ЯХВЕ. В новозаветни времена тази представа се прехвърля върху всички вярващи (както и още много от дейностите на свещениците). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: НАСЛЕДСТВОТО НА ВЯРВАЩИТЕ към I Коринтяни 6:9.

■ „Божие царство“ Вж. коментара към I Коринтяни 15:24.

15:51 „тайна“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: БОЖИЯТ ПЛАН ЗА ИЗКУПЛЕНИЕ, ТАЙНА SPECIAL TOPIC: GOD'S PLAN FOR REDEMPTION, MYSTERY

Бог има цялостен план за изкуплението на човека, който дори предхожда Грехопадението (Бит. 3 гл.). Някои елементи от този план се разкриват още в Стария завет (Битие 3:15; 12:3; Изход 19:5-6; както и всички универсални пасажии в пророците). Инклузивността на целия замисъл обаче не е била ясна (I Кор. 2:6-8). С идването на Исус и на Духа нещата започват да стават по-ясни. Павел използва понятието

„тайна“, за да опише този цялостен изкупителен план, който някога е бил неясен, но сега е разкрит напълно (I Кор. 4:1; Ефес. 6:19; Кол. 4:3; I Тим. 1:9). Той обаче използва думата с няколко значения:

1. Има частично закоравяване на Израил, за да може езичниците да бъдат включени. Напливът на езичници ще подейства като механизъм (чрез ревност), за да може в крайна сметка евреите да приемат Исус като пророкувания Месия (Римляни 11:25-32).
2. Благовестието е разкрито пред народите и всички хора потенциално са включени в Христос и чрез Христос (Римляни 16:25-27; Колосяни 2:2).
3. Вярващите ще имат ново тяло при Второто идване (I Коринтяни 15:5-57; I Солунци 4:13-18).
4. Всички неща ще се съберат в Христос (Ефесяни 1:8-11).
5. Езичниците и евреите ще бъдат сънаследници (Ефесяни 2:11—3:13).
6. Близката връзка между Христос и Църквата е описана като брачни отношения (Ефес. 5:22-33).
7. Езичниците са включени към заветния народ, а Святият Дух обитава в тях, за да произвежда у всекиго христоводна зрялост – т.е. за да възстанови Божия образ в падналия в грях човек (Битие 1:26-27; 5:1; Колосяни 1:26-28).
8. Антихристът в края на времената (II Солунци 2:1-11).
9. Обобщение на тайната под формата на изповед в ранната църква е записано в I Тимотей 3:16.

■ „не всички ще починем, но всички ще се изменим“ Тук сякаш се казва, че при Второто идване ще има живи християни (I Сол. 4:13-18). Сънят е библейски евфемизъм за умирането.

Дали самият Павел е очаквал да е жив по време на Второто идване на Месията или това първо лице в множествено число е по-късна добавка (живи при завръщането на Исус, I Кор. 15:51-52; I Сол. 4:15,17; или възкресени при завръщането на Исус, I Кор. 6:14; II Кор. 4:14; 5:1-10)? Подобно на всички новозаветни автори и той сякаш очаква всеки миг прославеният Христос да се завърне. Точният миг обаче се знае само от Бог Отец (Матей 24:36; Марк 13:32; Деяния 1:7). Вярващите днес следва да живеят в светлината на надеждата за Второто идване на Месията, но да планират поведението си и да се изграждат и обучават сякаш то ще се забави.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЗАВРЪЩАНЕТО НА ИСУС (НОВОЗАВЕТНИЯТ ПАРАДОКС „ВСЕКИ МИГ“ СРЕЩУ „ВСЕ ОЩЕ НЕ“)

SPECIAL TOPIC: THE ANY-MOMENT RETURN OF JESUS VERSUS THE NOT YET

- A. Новозаветните есхатологични пасажии отразяват старозаветното пророческо прозрение, което гледа на последното време с очите на съвременето.
- B. Матей 24 гл., Марк 13 гл. и Лука 21 гл. са трудни за тълкуване, защото касаят няколко въпроса едновременно.
  1. Кога ще бъде разрушен Храмът?
  2. Какъв ще бъде белегът на Второто идване на Месията?
  3. Кога ще настъпи краят (Матей 24:3)?
- C. Жанрът на новозаветните есхатологични текстове обикновено е съчетание от апокалиптични и пророчески послания, които нарочно са неясни и с много символи (вж. D. Brent Sandy, *Ploshwares and Pruning Hooks: Rethinking the Language of Biblical Prophecy and Apocalyptic*).
- D. Няколко пасажа в Новия завет (Матей 24 гл., Марк 13 гл., Лука 17, 21 гл., I и II Солунци и Откровение) говорят за Второто идване. Тези пасажии подчертават, че:
  1. Точното време на събитието е неизвестно, но то е сигурно
  2. Можем да знаем общото време, но не и конкретния момент на събитието
  3. Ще дойде внезапно и неочаквано
  4. Ние трябва да се молим, да бъдем готови и верни на поставените задачи.
- E. Налице е парадоксално богословско напрежение между:

1. завръщането на Исус всеки момент (Лука 12:40,46; 21:36; Матей 24:27,44) и
  2. факта, че първо трябва да станат някои световни събития.
- F. Новият завет твърди, че някои събития трябва да се случат преди Второто идване:
1. Евангелието трябва да се проповядва в целия свят (Матей 24:14; Марк 13:10)
  2. Голямо отстъпление (Матей 24:10-13, 21; I Тим. 4:1; II Тим. 3:1 и сл.; II Сол. 2:3)
  3. Появата на „човека на греха“ (Дан. 7:23-26; 9:24-27; II Сол. 2:3)
  4. Премахване на онова/онзи, който въздържа (II Сол. 2:6-7)
  5. Съживление в Израил (Захария 12:10; Римляни 11 гл.)
- G. Лука 17:26-37 не е паралелен с пасажа в Марк. Неговият синопитичен паралел е Матей 24:37-44.
- H. За анализ на темата за скорошното идване на Месията вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СКОРОШНОТО ИДВАНЕ.
- I. За анализ на темата за забавянето на Месията вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЗАБАВЯНЕТО НА ВТОРОТО ИДВАНЕ.

15:52 „в един миг“ От това гръцко съществително произлиза съвременната дума „атом“ – тоест нещо, което е неделимо.

☐ **„в мигване на око“** Същият глагол се използва за блещукането на звездите или за бързото движение на крилцата на комара. Приложението на тази метафора е, че когато започне, завръщането на Исус ще се случи изключително бързо. Няма да има време за скорострелни молитви.

☐ **„при последната тръба“** По този начин в Стария завет са описвали оповестяването на последните събития с помощта на *шофар* (т.е. левият рог на овен; Исаия 27:13; Захария 9:13; Матей 24:31; I Сол. 4:16). Със сигурност е възможно тръбата просто да е метафора за дълбокия глас на Бога (вж. Изход 19:16,19; 20:18; Откровение 1:10), което се използва също така и за гласовете на пророците (Исаия 58:1; Евреи 12:19).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: РОГОВЕ, КОИТО СЕ ИЗПОЛЗВАТ В ИЗРАИЛ SPECIAL TOPIC: HORNS USED BY ISRAEL

Има четири еврейски думи, свързани с рогове, тръби:

1. „рог на овен“ (BDB 901, KB 1144) – превърнат в инструмент за възпроизвеждане на звук (вж. Исус Навиев 6:5). Същата дума се използва за овена, който Авраам хваща за рогата, за да замести Исаак като жертва в Битие 22:13.
2. „тръба“ (BDB 1051) – от асирийското понятие за дива овца (*ibex*). Това е рогът, използван в Изход 19:16,19 на хълма Синай/Хорив. В Исус Навиев 6:5 първото и второто понятие се срещат паралелно. Използват се, за да оповестят:
  - a. време за поклонение (Левит 25:9);
  - b. време за война (вж. при Йерихон и двете са налице, вж. Исус Навиев 6:4; Съдии 3:27; 6:34; I Царе 13:3; Еремия 4:5; Осия 5:8).
  - c. време за помазване на цар (III Царе 1:34,39).
  - d. Бог го надува (Захария 9:14).
3. „рог на овен“ (BDB 385, KB 398) – от финикийската дума за овен (Исус Навиев 6:4,6,8,13). Използва се и за оповестяване на Юбилейната година (Левит 25:13,28,40,50,52,54; 27:17,18,23,24).
Изглежда и трите се използват взаимозаменяемо, без да се прави разлика помежду им. В Мишна (RH 3.2) се позволява използването на почти всеки рог – от овен, коза или антилопа, но не и от крава.

4. „тръби“ (BDB 348, KB 344) – вероятно произлиза от глагола „протягам“, като с това се обозначава права кост (а не извита като животинските рогове). Те са направени от сребро (по египетски модел). Използват се:
- при поклоннически обреди (Числа 10:2,8,10; Ездра 3:10; Неемия 12:35,41)
  - за военни цели (Числа 10:9; 31:6; Осия 5:8)
  - за дворцово предназначение (IV Царе 11:14),
- Такъв метален рог е изобразен в Арката на Тит в Рим. Йосиф Флавий също ги описва в своето съчинение *Юдейски древности* 3.12.6.

15:54 Препратка към Исая 25:8. Към този стих насочват също така пасажите в Матей 5:11; I Петър 4:14; Откровение 7:17; 21:4. Стихове 54 и 55 очевидно са триумфален възглас от страна на Павел срещу последния враг на човека – смъртта (която е окончателно победена при възкресението на Христос) и поради това, че последователите на Исус са освободени от наказанието за греха и на свой ред очакват собственото си възкресение един ден.

15:55 Препратка към Осия 13:14, като последователността е обърната според превода в Септуагинта. Повечето старозаветни цитати в Новия завет са заимствани от гръцкия превод на Стария завет. Именно той е циркулирал като свещено писание сред раните църкви от първи век.

15:56 В този стих Павел подчертава нарушената връзка между човека и Бога поради греха (Битие 3 гл.; Римляни 2-3 гл.). Този бунт ни е накарал да се чувстваме отчуждени именно от Онзи, който ни е създал за самия Себе си.

Грехът е проникнал в света посредством съзнателното непокорство на хората. Понятието „закон“ тук касае не Мойсеевия закон в частност, а Божиите заповеди изобщо. Ние сме покварени, но Бог е избрал да възстанови общението с нас посредством Христос. Онова, което грехът е разрушил, Христос впоследствие възстановява (т.е. трайните отношения с Бога; Божия образ в човека).

15:57 „благодарение да бъде на Бога“ Този възглас ми напомня за виковете на Павел в Римляни 6:17 и 7:25. Те предшестват великата метафора за триумфалния марш във II Коринтяни 2:14, както и изблика на благодарност във II Коринтяни 9:15. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 2:14.

■ „победата чрез нашия Господ Исус Христос“ Всяка духовна победа идва единствено посредством Христос! За нас победата вече е извоювана! Вярващите хора живеят в светлината на пълната и окончателна Христова победа!

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 15:58

⁵⁸ **Затова, възлюбени мои братя, бъдете твърди, непоколебими, и преизобилствайте винаги в Господното дело, като знаете, че в Господа вашият труд не е напразен.**

15:58 Павел приключва грандиозната богословска тема за възкресението с практически пастирски думи на напътствие за необходимостта от постоянство и устояване в християнското ни всекидневие. Вечният живот има видими, осезаеми характеристики! Тук има глагол в сегашно време, повелително наклонение, последван от две причастия с императивна роля. Когато се изправим лично пред Него и бъдем приети във вечното Царство, тогава ще осъзнаем, че всичко това си е струвало.

■ „преизобилствайте“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 2:7.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Посочете четири аспекта на християнския живот, които намирате в 1-2 стихове.
2. Посочете основните елементи на благовестието според 3-4 стихове.
3. Защо Павел смята себе си за най-малкия измежду апостолите?
4. На каква основа хора от коринтската църква отричат възкресението?
5. Какво представлява типологията Адам-Христос?
6. Какво означава да кръщаваш мъртъвци?
7. Хуманоидна форма ли ще имат нашите възкресенски тела?

І Коринтяни 16 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Принос за светиите	Събиране за светиите	Последни послания	Принос за вярващи в нужда	Поощрения и поздравления
16:1-4	16:1-4	16:1-4	16:1-4	16:1-4
Планове за пътуване	Лични планове		Плановете на Павел	
16:5-9	16:5-12	16:5-9	16:5-7	16:5-7
			16:8-9	
16:10-11		16:10-11	16:10-11	16:10-12
16:12		16:12	16:12	
Последни молби и поздрави	Последни увещани		Последни думи	
16:13-14	16:13-18	16:13-14	16:13-14	16:13-14
16:15-18		16:15-18	16:15-18	16:15-18
	Поздрави и формално сбогуване			
16:19-20	16:19-24	16:19-20	16:19-20a	16:19-20
			16:20b	
16:21-24		16:21-24	16:21	16:21
			16:22a	16:22
			16:16b	
			16:23	16:23
			16:24	16:24

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

ВЪВЕДЕНИЕ

А. Петнадесета глава представляваше задълбочен богословски аргумент за реалността на възкресението, докато следващата 16 глава се отнася за всекидневното практическо християнство. Апостол Павел не се притеснява да прескача по този начин между богословските истини и житейската практика. Двете следва да вървят заедно. Този вид внезапна промяна на темата е характерна за писмата на Павел.

В. Кратка схема на главата:

1. събиране на дарение за бедните в Юдея – 1-4 стихове;
2. намерения за пътуване до Коринт – 5-9 стихове;
3. други християни съработници – 10-12 стихове;
4. финални увещания – 13-18 стихове;
5. заключителни поздрави – 19-24 стихове.

С. Взаимоотношенията на Павел с Акила и Прискила:

1. Акила и Прискила са от Рим. Занаятът им е да правят палатки. Поради едикт на имп. Клавдий от 49-50 г., забраняващ всякакво практикуване на юдейски обичаи (каквито през този период са били включени и във всекидневието на църквата) те са принудени да се изселят от столицата.
2. Запознават се с Павел в град Коринт (Деяния 18:2).
3. Впоследствие се преместват в Ефес и основават домашна църква (I Кор. 16:19).
4. По-късно отново се връщат в Рим, когато Клавдий умира и едиктът му е отменен (Римл. 16:6).

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:1-4

¹ А колкото за събирането на дарение за светните, правете и вие така, както наредих в църквите в Галатия. ² Във всеки първи ден на седмицата всеки от вас да си отделя и да събира според успеха на работите си, за да не се събира, когато аз дойда. ³ И когато дойда, ще изпратя с писма онези, които ще одобрите, да отнесат дара ви в Ерусалим. ⁴ И ако си заслужава да отида и аз, ще пътувам с мен.

16:1 „А колкото“ С гръцката фраза *peri de* апостол Павел въвежда отговори на въпроси, които са му изпратени по-рано от коринтската църква (вж. 7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1,12).

■ „събирането“ Съществителното *logia* присъства в гръцки папируси, открити в Египет, като нарицателно за парични средства, които се събират за религиозни цели, но не са част от някаква регулярна такса (вж. Moulton, Milligan, *The Vocabulary of the Greek Testament*, p. 377). Първият случай, когато Павел изразява загриженост за бедните хора в Юдея, е в разговор с Яков, Петър, Йоан и Варнава в Галатияни 2:10; 6:10. Това конкретно дарение е иницирано от църквата в Антиохия, където са служели по-рано Павел и Варнава (Деяния 11:27-30). Събирането на тази помощ се споменава неколкостранно в Новия завет (Римляни 15:26; II Коринтияни 8-9 гл.; I Коринтияни 16:1). Очевидно представлява опит да се заздравят отношенията между еврейската църква майка и езическите църкви.

Павел нарича това еднократно събиране на средства с различни наименования:

1. милостиня – Деяния 27:14;
2. общение, участие – Римляни 15:26-27; II Коринтияни 8:4; 9:13;
3. длъжници – Римляни 15:27;
4. служение – Римляни 15-27; II Коринтияни 9:12.

■ „за светните“ Думата *hagioi* („светии“) произлиза от старозаветното понятие *kadosh* („свят“) – „отделен за Божия служба“ (I Кор. 1:2; II Кор. 1:2; Римл. 1:1; Ефес. 1:1; Фил. 1:1; Кол. 1:1). В Новия завет то неизменно се употребява в мн.ч. с изключение на Филипяни 4:21 (но дори и там е в общностен смисъл). Да бъдеш спасен означава да станеш част от заветната общност на вярата, от семейството на повярвалите в Христос.

Божииете люде са свети поради вменената им праведност на Исус (вж. Римляни 4 гл.; II Коринтияни 5:21). Бог желае те да водят свят живот (вж. Ефесяни 1:4; 4:1; 5:27; Колосяни 1:22; 3:12). От една страна вярващите са обявени за свети (позиционна святост), а от друга са призовани да живеят свято (прогресивно осветение).

Ученията за оправданието и освещението следва винаги да вървят заедно! Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТОСТ И ОСВЕЩЕНИЕ В НОВИЯ ЗАВЕТ към I Кор. 1:2 и СВЕТИИ към I Кор. 1:2.

■ „**както наредих в църквите в Галатия**“ Павел няма различно отношение към коринтската църква. За това събиране на дарение има стандартна процедура (вж. I Коринтяни 4:17; 7:17; 11:34; 14:33; Тит 1:5). Не знаем по какъв начин конкретно Павел е изпратил тази препоръка до църквите в Галатия. В действителност дори не сме сигурни за кои църкви става дума в този стих. Някои смятат, че иде реч за едноименната римска провинция, докато според други Павел се обръща към обособена езикова или етническа група.

■ „**църквите**“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:2.

16:2 „Във всеки първи ден на седмицата“ Този модел за събрания за поклонение се налага поради първите явления на Исус в неделя вечер (Йоан 20:19-20). За ранната църква той се развива като ден за редовни събрания (Деяния 20:7; Откровение 1:10). Чак до епохата на император Константин Велики (306-337 г. сл. Хр.) неделата се е приемала за първия ден от седмицата. Християните са се срещали преди работа за богослужение, поклонение, проповед и Господня трапеза.

След 70 г. сл. Хр. ръководителите на еврейската нация въвеждат реорганизация и реформи. Сред тях е специален обет, с проклинане и отричане на Исус като Месията. Ранните вярващи са се събирали в синагогите в събота и за църковно богослужение в неделя. Тази клетва обаче предизвиква разделяне между евреи и християни. Така неделата се превръща в специалния ден за събиране на вярващите в Исус.

■ „**всеки от вас да си отделя и да събира**“ Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение, а веднага след него следва сегашно деятелно причастие с функция на императив. Този текст сякаш казва, че у първия ден от седмицата всеки вярващ самостоятелно трябва да заделя на сигурно място у дома дарение, което впоследствие да се донася в църквата. Самият факт обаче, че се споменава първият ден от седмицата, по-скоро сякаш говори, че именно тогава християните са събирали средства, които преди това всекидневно са заделяли за седмичното богослужение (вж. Юстин Мъченик, *Апология*, 1.67-68). Забележете, че този кратък стих заедно с II Коринтяни 8-9 глави ни дават основните новозаветни насоки по отношение на даването: (1) редовно; (2) като приоритет; (3) доброволно; (4) радостно; (5) пропорционално.

Изненадващо е колко малко авторите на Новия завет всъщност говорят за редовното даване на вярващите. Насърчителните думи на Павел тук и процедурата за еднократно събрано дарение от езическите църкви за бедните вярващи в ерусалимската църква майка са единствените напътствия в тази насока. Християните си дават сметка, че не са собственици на нищо, а по-скоро са настойници на всичките си ресурси. Това разбиране на практика превъзхожда старозаветната концепция за „даването на десятък“. Със сигурност е вярно, че можеш много да научиш за приоритетите на човека, ако разгледаш как и за какво харчи своите средства! За християните даването е въпрос на преливащо и изобилно сърце, а не на сметки с калкулатор!

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ДЕСЯТЪК

SPECIAL TOPIC: TITHING

В Новия завет няма много препратки към даването на десятък. Самият аз не съм убеден, че в Новия завет изобщо има учение за десятъка, понеже цялостният дух на новозаветните писания е противен на онази дребнавост на юдейския легализъм и себеправедност (вж. напр. Матей 23:13-36). Със сигурност Новият завет дава напътствия за редовно даване във II Коринтяни 8-9 глави (по отношение на еднократното набиране на помощи от езическите църкви за бедните вярващи в църквата майка в Ерусалим). Това дарение обаче отива далеч отвъд изчисляването на десятък! Ако въз основа на Стария завет еврейният е трябвало да дава между десет и трийсет процента от приходите си (в целия Стар завет впрочем има два или три случая, където да се постановява десятък; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДЕСЯТЪЦИТЕ В МОЙСЕВИЯ ЗАКОН), то новозаветните християни би следвало да дават от все сърце, без дори да се замислят какъв процент!

Вярващите в Новия завет трябва да се пазят от тенденцията да превръщат християнската вяра в някакъв нов кодекс, ориентиран върху поведението и даването (сякаш е някакъв „християнски

Талмуд“). Желанието да бъдат угодни на Бога ги кара да търсят насоки във всяка област от живота. Богословски обаче е опасно да се вадят старозаветни правила, за които няма изрично утвърждаване в Новия завет (като това на Ерусалимския събор в Деяния 15 гл.), и да се превръщат в догматични критерии – особено когато някои съвременни проповедници твърдят, че именно липсата на даване причинява природни бедствия или щедрото даряване е повод да се обещава просперитет (Мал. 3 гл.).

Ето един чудесен цитат от Frank Stagg, *New Testament Theology*, pp. 292-293 по този повод:

Новият завет никъде не въвежда десятъка в благодатта на даването. Десятъците се споменават в Новия завет само три пъти:

1. при укора срещу фарисеите за това, че пренебрегват правдата, милостта и вярата, докато в същото време цепят косъма за десятъци дори от градинската продукция (Матей 23:23; Лука 11:42);
2. при изобличаването на възгорделия се фарисей, който „се моли на себе си“, хвалейки се как пости два пъти седмично и дава десятък от целия си имот (Лука 18:12);
3. при обсъждането на превъзходството на Мелхиседек (т.е. на Христос) по отношение на Леви (Евреи 7:6-9).

Очевидно Исус одобрява десятъка като част от храмовата система – също както по принцип утвърждава и общите принципи и практики в храма и в синагогата. Няма обаче никакви индикации, че Той налага каквото и да е от храмовата обредност върху Своите последователи. Десятъците са били най-вече от продукцията, като първоначално са били предназначени да бъдат консумирани в светилището от даващия, а впоследствие – от свещениците. Начинът, по който са постановени в Стария завет, постановява десятъците единствено в рамките на една религиозна система, изградена около животински жертвоприношения.

Много християни смятат, че десятъкът е справедлив и работещ план за даването. Стига да не се налага насила като част от легалистична система, може би от него би имало определена полза. Не може обаче с основания да се твърди, че десятъкът се постановява от Новия завет. Авторите на новозаветните текстове го разпознават като важна част от юдейската обредност (Матей 23:23; Лука 11:42), ала никъде не четем той е заповед за християните. Впрочем днес дори е невъзможно както за евреите, така и за християните да дават десятък в смисъла му от Стария завет. В днешно време даването на десятък е само бегло сходство с древната обредна практика, която е част от юдейската жертвена система.

В заключение Франк Стаг пише:

Макар че може да се говори много за усвояването на доброволното даване на десятък като стандарт за жертвеното даряване на християнина, без непременно да се налага като изискване, съвсем очевидно е, че по този начин в действителност не се изпълнява старозаветната практика. В най-добрия случай вършим нещо, което отдалеч наподобява практиката на даване на десятък в Стария завет, където десятъкът е представлявал такса за издръжка на храма и на системата на свещеничеството – една обществено-религиозна система, която повече не съществува. В юдаизма десятъците са представлявали задължителна такса до унищожаването на храма през 70 г. сл. Хр., но не можем да твърдим, че са обвързващи по същия начин и за християните.

С тези думи не се опитвам да дискредитирам даването на десятък. Искам само да изясня неговата връзка с духа на Новия завет. По никакъв начин новозаветните текстове не поощряват нито подобна насилствена, легалистична мотивировка, нито условните пазарлъци, които така често характеризират съвременните призови за даряване. Ако е доброволна система, десятъкът може да е много полезен. За да стане християнска практика обаче, той трябва да бъде изцелен чрез благодатта. Аргументът, че десятъкът „просто работи“, в действителност следва прагматичната логика на този свят. Има много неща, които „просто работят“, но въобще не са християнски. Ако трябва десятъкът да се впише по някакъв начин в новозаветното богословие, това може да стане единствено ако то бъде вкоренено в благодатта и любовта на Бога.

NASB, NKJV	„според колкото благоуспява“
NRSV	„каквото допълнително можете“
TEV	„пропорционално според изкараното“
NJB	„колкото можете да заделите“

Буквално изразът гласи: „в каквото и ако благоуспее“. А. Т. Робъртсън пише: „Не е сигурно в каква граматическа форма е изразът *eudō tai*: в сегашно време, страдателен залог, подчинително наклонение; или в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение; или дори перфектно време страдателен залог, подчинително наклонение“ (А. Т. Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, p. 200). Изразът е гръцки идиом за пожелание на щастливо и успешно пътешествие за търговски цели. Павел го използва като принцип за даването на християнина (т.е. според възможностите на човека; вж. също II Коринтяни 8:3,11).

■ „за да не се събира, когато аз дойда“ Павел е особено внимателен по отношение на внимателното събиране на парични средства. Възможно е или (1) да е имал някакви проблеми в тази сфера; или (2) лично да са го нападали по този повод. Той не желае да приема никакви средства от църквите, с които работи. А когато дарението бъде отнесено в Ерусалим, той настоява да го придружават представители на отделните църкви. Дори заявява в 4 стих, че не е сигурен дали ще отиде лично.

16:3 „които ще одобрите, да отнесат дара ви“ Този стих е интересна смесица от апостолския авторитет и авторитета на църковното събрание. Изследователите имат различно становище кой точно е написал съответните писма с препоръки – самият Павел или коринтската църква (вж. Деяния 18:27). Граматически и двата варианта са възможни. Английските преводи KJV и RSV поставят църквата в ролята на одобряващ, докато преводите *Williams New Testament*, TEV, NIV, NJB и REB приписват тази роля на Павел. Самият Павел желае църквата да избере представители, които да придружат дарението, за да не може никой да го обвини в погрешни мотиви (I Коринтяни 9:3-18), а той вече е понесъл достатъчно обвинения от тази църква.

Често пъти Павел пише и препоръчителни писма за собствените си съработници (вж. Римл. 16:1; II Кор. 3:1; 8:18-24; както и други примери в Деяния 9:2; 22:5; III Йоан). Във II Коринтяни 3:1 той използва тази концепция в метафоричен смисъл – че самите църкви представляват негово писмо с препоръка. Очевидно апостол Йоан също пише препоръка в III Йоан 9 стих. В един смисъл именно това е начинът, по който ранните църкви са утвърждавали пътуващите проповедници.

16:4 „ако“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие.

NASB	„ако е уместно и аз да отида“
NKJV	„ако е уместно да отида“
NRSV	„ако изглежда препоръчително да ида“
TEV	„ако изглежда, че си струва да ида“
NJB	„ако си заслужава да отида“

Изглежда тук става дума или (1) за размера на дарението; (2) за инициатора на дарението да дойде с него; или (3) за желанието на Павел тази църква, която изпитва такова недоверие към неговия авторитет, да разпознае подobaващата му роля.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 15:5-9

⁵ Но при вас ще дойда, след като мина през Македония, понеже минавам през Македония. ⁶ И може и да остана при вас или дори да презимувам, за да ме изпратите вие, накъдето отида. ⁷ Защото не ми се иска да ви видя сега, като минавам, а се надявам да остана при вас известно време, ако позволи Господ. ⁸ А в Ефес ще остана до Петдесетницата, ⁹ защото ми се отвори голяма врата за работа, а има и много противници.

16:5-9 Павел пише това писмо от град Ефес през третото си мисионерско пътешествие. По-късно някоя от групичките в Коринт ще го напада с обвинения, че е много „капризен“ в плановете си за пътуване (II Кор.

1:15 и сл.). Първоначално той възнамерява да поеме по море до Коринт и после да замине за Македония, ала тъй като му се иска да поостане там по-дълго време, решава да мине по земя през Македония и чак след това да пристигне в град Коринт. Остава да зимува там (Деяния 20:2-3). По тази причина някои хора в църквата използват колебанията в плановете му за пътуване, за да нападат и богословските му учения (евангелието).

16:6 „за да ме изпратите вие, накъдето отида“ Глаголът *propetrō* се използва като техническо понятие за подсигуриране на нуждите на пътуващите проповедници (вж. I Коринтяни 16:11: „изпратете го“; вж. също Деяния 15:3; Римляни 15:24; II Коринтяни 1:16; Тит 3:13; III Йоан 6 ст.).

16:7 „ако позволи Господ“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие. За ранните християни тази фраза не е била нещо, което се произнася с лекота. Те са били убедени, че със своята промисъл Господ направлява стъпките им (Деяния 18:21; Яков 4:14; I Кор. 4:19; Евреи 6:3).

16:8 „Петдесетницата“ Думата буквално означава „петдесетият“. Отнася се за фестивала на жетвата (наричан Празник на седемте седмици; вж. Числа 28:26), който юдеите съблюдават точно петдесет дни след втория ден на Празника на безквасните хлябове (16 нисан). В настоящия контекст по-скоро е начин за времево датиране на плановете за пътуване, а не намек, че самият Павел все още спазва старозаветните празници на еврейския народ.

16:9

NASB	„защото широка врата за ефективно <i>служение</i> се отвори пред мен“
NKJV	„защото голяма и ефективна врата се отвори пред мен“
NRSV	„защото широка врата за ефективно дело се отвори за мен“
TEV	„има реална възможност тук за голяма и стойностна работа“
NJB	„много обещаваща врата стои отворена пред мен“

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ДУМАТА „ВРАТА“ В НОВИЯ ЗАВЕТ SPECIAL TOPIC: USE OF “DOOR” IN THE NT

Новият завет използва думата „врата“ с няколко значения.

1. Буквално
  - a. за домове – Матей 6:6; Марк 1:33; 11:7; на горницата в Йоан 20:19,26
  - b. за храма – Деяния 3:2; 21:30
  - c. за затвор – Деяния 5:19,23; 12:6; 16:26-27
  - d. за гроб – Матей 27:60; 28:2; Марк 15:46; 16:3
  - e. за обор – Йоан 10:1-2
  - f. за двор – Йоан 18:16; Деяния 12:13
2. Метафорично
  - a. за приближаващ момент – Матей 24:33; Марк 13:29; Деяния 5:9; Яков 5:9
  - b. за препятствие пред истинската вяра – Матей 7:13-14; Лука 13:24; Откровение 3:20
  - c. за възможност за спасение на изгубените – Матей 25:10; Лука 13:25; Откровение 3:7
  - d. за възможност за спасителна вяра – Деяния 14:27; Откровение 3:7
  - e. за възможност за служение – I Коринтяни 16:9; II Коринтяни 2:12; Колосяни 4:3; Откр. 3:8
  - f. за откровение – Откровение 4:1; 19:11
3. Описателно наименование на самия Исус – Йоан 10:7,9.

☐ „има и много противници“ Божиите възможности често са съпроводени от опозиция. За конкретната историческа обстановка вж. Деяния 19:19-20; 20:19,23.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:10-11

¹⁰ Ако дойде Тимотей, внимавайте да бъде без страх между вас, защото и той работи Господното дело, както и аз. ¹¹ Затова никой да не го презира, а го изпратете с мир, за да дойде при мен, защото го очаквам с братята.

16:10 „ако“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие. Изглежда Павел вече е изпратил Тимотей и Еразд (Деяния 19:22) и може би Тит (вж. II Кор. 2:13; 7:6-7) към Коринт по този маршрут по земя. Писмото обаче е изпратено по море и се очаква да пристигне по-бързо.

■ **„да бъде без страх между вас“** Павел поставя тази фраза в заповедна форма (глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение). Той знае от личен опит как любовта може да отсъства в една църква. Никак не му се иска неговият млад сътрудник да понеса подигравки поради (1) възрастта си; (2) темперамента си; или (3) техните отрицателни емоции срещу Павел (I Коринтияни 16:11).

16:11

NASB, NKJV, NRSV „Затова никой да не го презира“

TEV „Никой да не го гледа надменно“

NJB „никой да не го подценява“

Тук глаголът е в аорист, деятелен залог, подчинително наклонение. Буквално: „да не го прави на нищо“ (вж. I Коринтияни 1:28; I Тимотей 4:12; Тит 2:15).

■ **„с братята“** Не е сигурно за кого конкретно говори тук. Вероятно става дума за Еразд (Деяния 19:22) и Тит (II Кор. 2:13; 7:6-7), но кой още освен тях, не се уточнява.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:12

¹² А колкото за брат Аполос, много му се молих да дойде при вас с братята, но никак не му се искаше да дойде сега. Ще дойде обаче, когато намери случай.

16:12 „А колкото“ Отново се въвежда отговор на въпроси, изпратени по-рано от коринтската църква (вж. 7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1,12).

■ **„Аполос“** Високо ерудирани и красноречиви проповедници от град Александрия. По-рано той вече е идвал в град Коринт (Деяния 18:24—19:1), но впоследствие е отказал да се върне тук (12 ст.).

■ **„но никак не му се искаше да дойде сега“** Този текст може да се тълкува по два начина: (1) самият Аполос не е имал желание да дойде; или (2) Бог не е искал той да дойде. От формулировката на стиха изглежда Аполос е напуснал Ефес между момента, когато Павел е разговарял с него, и написването на това послание.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:13-14

¹³ Бдете! Стойте твърдо във вярата! Бъдете мъжествени! Бъдете силни! ¹⁴ Всичко у вас да става с любов.

16:13-14 Поредица от пет последователни заповеди. Много приличат на практичните увещания от 15:58. Първите четири са в трето лице, множествено число и са заимствани от света на военните. Последната е във второ лице единствено число и сякаш е адресирана до цялата църква като едно тяло.

16:13

NASB „Бъдете нащрек“

NKJV „внимавайте“

NRSV „стойте нащрек“
TEV „бъдете внимателни“
NJB „бъдете бдителни“

Тук глаголет е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Основното му значение е „събуждам“, но в заповедна форма означава „бдя, внимавам“ (вж. Матей 24:42; 25:13; 26:38,40,48; Марк 13:35,37; 14:34,37,38). Павел ги увещава да стоят бдителни и внимателни срещу всеки дух на разделение, на ерес, на поквара и на гордост.

NASB, TEV „стойте твърдо във вярата“
NKJV „стойте крепко във вярата“
NRSV „стойте твърдо във вашата вяра“
NJB „останете твърдо във вярата“

И този глагол е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Терминът е военен и означава „удържам позиция“. Изразът „във вярата“ се отнася за християнската истина и доктрина (Юда 3,20 ст.).

☐ „Бъдете мъжествени!“ Тук глаголет е в сегашно време, среден (депонентен) залог, повелително наклонение. Единствено тук в Новия завет се среща това понятие. Глаголет идва от думата *anēr*, която означава зрял мъж или съпруг. В Септуагинта се среща в Исус Навиев 1:6. Самото съществително се отнася единствено за мъжете, но в случая е форма на насърчение към цялата църква да се държи зряло и смело.

☐ „Бъдете силни!“ Тук глаголет е в сегашно време, страдателен залог, повелително наклонение.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: УКРЕПВАМ SPECIAL TOPIC: BE MADE STRONG

Този глагол (*krataiō*) в страдателен залог се среща с няколко значения в Новия завет:

1. за естественото развитие на Исус като човек – Лука 1:80; 2:40;
2. за крепненето на вярващите от Святия Дух – Ефесяни 3:16;
3. за твърдостта и решителността на вярващите в лицето на външни борби – I Кор. 16:13.

16:14 „Всичко у вас да става с любов.“ В гръцкия текст думата „всичко“ е поставена в началото за акцент. В една проблемна религиозна, динамична и разнопосочна обстановка като тази в коринтската църква любовта е от ключово значение. Тук отново глаголет е в сегашно време, среден (депонентен) залог, повелително наклонение. По никакъв начин правилната вяра и правилното поведение без любов не могат да отговарят на Божията воля (вж. 14:1)! Трудно е да осъзнаем, че за нас като християни средствата са не по-малко значими от целта.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:15-18

¹⁵ **Още ви моля, братя: знаете, че домът на Стефанин е първият плод на Ахая и че те са посветили себе си да служат на светиите;** ¹⁶ **подчинявайте се на такива и на всеки, който съдейства в делото и се труди.** ¹⁷ **Радвам се за идването на Стефанин, на Фортунат и Ахаик, защото те запълниха вашата липса,** ¹⁸ **понеже освежиха моя и вашия дух. Такива признавайте.**

16:15 „Още ви моля“ Тази фраза се отнася за 16 стих. Павел вмъква в скоби мисъл за дома на Стефанин.

☐ „братя“ Английският превод NRSV тук предава: „братя и сестри“. Намерението на Павел е да адресира цялата църква. С тази дума обикновено той въвежда нова тема или разгръщане на аргумента.

■ „домът на Стефанин“ Очевидно някои от първите повярвали („първите плодове“) са израснали като водачи в ранната църква. Павел споменава и други имена сред тях в Деяния 17:34.

Представата как „домът“ се обръща към вярата едновременно с повярването на главата на семейството (вж. *Корнилий* в Деяния 11;14-17; *Лидия* в Деяния 16:14-15; *началникът на тъмницата* в Деяния 16:31-33) често затруднява евангелските християни, които акцентират на личното решение за обръщане. Културната среда обаче е от основно значение, за да разберем не само как работи семейната вяра, а и изобщо племенната вяра. Бог не е ограничен от съвременния западен индивидуализъм! Това откритие е почти болезнено за нашето ограничено мислене и догматизъм.

Някои деноминации пък използват съществителното „домът“ от подобни текстове като оправдание на доктрината за кръщаване на деца. Обикновено се изтъква и обредната практика на юдаизма, според която бебета на осем дена се обрязват и така символично стават част от израилевия народ. От библейска гледна точка обаче началото следва да се разглежда от гледна точка на завършека. Истинската вяра расте, покаява се, вярва, покорява се и устоява. Истинската вяра си проличава според плодовете, а не от съответния обред или ритуал за начало (вж. I Коринтяни 16:16б; както и посланията на Яков и I Йоан).

■ „те са посветили себе си да служат“ Много интересна фраза. Глаголът „посветили са се“ е *tassō*, чието буквално значение е „назначавам“. Истинската вяра намира своето предназначение в служението! За да разбираш благовестието, е необходима готовност да се предадеш в служение на околните така, както и самият Исус е отдал Себе си за нас (I Йоан 3:16). Това не е изключение, а е нормалното развитие на вярата. Докато отделните групички в тази църква се стремят към собствения си интерес, собственото си издигане и собственото си управление, истинската вяра се стреми към любовта (I Коринтяни 14:4; 16:14). Вярващите получават спасение и дарби заради Великото поръчение (Матей 28:19-20; Лука 24:47; Деяния 1:8) и заради общото благо на Христовото тяло (I Коринтяни 12:7).

Стефанин и неговото домочадие са се посветили да използват всичките си ресурси в полза на Царството. Ако този човек е бил заможен представител на елитната обществена класа, значи неговото поведение е отражение на ученията на Павел. Той се превръща в пример за останалите заможни хора, които членуват в тази църква (вж. Bruce W. Winter, *After Paul Left Corinth*, pp. 184-205). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 4:1.

■ „да служат“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтяни 4:1.

■ „светиите“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЕТИИ към I Коринтяни 1:2.

16:16 „подчинявайте се на такива“ Тук глаголът е в сегашно време, страдателен залог, подчинително наклонение. Думата *hypotassō* („подчинявайте се“) е термин от света на военните. Буквално означава да следващ заповедите на вишестоящите. В писмата на Павел до коринтската църква тази дума изразява:

1. духовете на пророците се подчиняват на самите пророци – I Коринтяни 14:32;
2. всички неща се подчиняват на Исус – I Коринтяни 15:27;
3. Исус се подчинява на Бог Отец – I Коринтяни 15:28;
4. вярващите се подчиняват на духовните водачи – I Коринтяни 16:16.

Възможно е да има и игра на думи между фразите „те са посветили себе си да служат“ (от *tassō*, 12 ст.) и „подчинявайте се на такива“ (от *hupo* и *tassō*, 13 ст.). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОДЧИНЕНИЕ към II Коринтяни 9:13.

Коринтската църква е изпитвала проблеми в сферата на правилното отношение към истинските водачи (вж. I Коринтяни 16:18; I Солунци 5:12; Евреи 13:17). Едно писмо на Климент Римски, изпратено до тази църква около 40 години по-късно, показва, че все още са имали същия проблем.

16:17 „на Стефанин, на Фортунат и Ахаик“ Според някои изследователи последните две имена в тази група (за които не се казва нищо друго никъде в Новия завет) са членове на домочадието на Стефанин. Други смятат, че и тримата са били роби, но и това не може да се установи. Изглежда именно тези хора са донесли писмото по-рано от коринтската църква до апостол Павел. Преди това знаем, че Павел е получавал информация за развитието на църквата от роднините на Хлоя. Около 40 години по-късно Климент Римски пише до тази църква и споменава личност на име Фортунат.

■ „те запълниха вашата липса“ На съвременен език тук има някакво негативно звучене, но фразата не е замислена по този начин. Техните сведения донасят до Павел новини за една църква, която той искрено обича независимо че тя преминава през сериозни проблеми (вж. 24 ст.). Пред Павел тези хора са били един вид представители на църквата. Не е напълно сигурно какво точно са дали на Павел освен радостта от присъствието си (вж. 18 ст.).

16:18 „освежиха моя и вашия дух“ От контекста е очевидно, че с думата „дух“ Павел говори за себе си (ср. с I Коринтяни 2:11; 5:4; II Коринтяни 2:13; 7:13; Римляни 1:9; 8:16; Филипаяни 4:23).

NASB, NKJV	„признавайте такива хора“
NRSV	„разпознавайте такива личности“
TEV	„хора като тях заслужават признание“
NJB	„трябва да оценяват хора като тях“

Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение на глагола *ginōskō* със значение „разпознавам“ (ср. с II Кор. 3:2) или „опознавам, за да приема“ (ср. с I Кор. 8:3).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:19-20

¹⁹ Поздравяват ви църквите, които са в Азия. Много поздравии ви изпращат в Господа Акила и Прискила с църквата в техния дом. ²⁰ Поздравяват ви всичките братя. Поздравете се един друг със свята целувка.

16:19 „църквите, които са в Азия“ Отнася се за едноименната римска провинция през първи век, заемала огромна част от територията на съвременна Турция.

■ „Акила и Прискила“ Акила е майстор на палатки (или кожар) подобно на Павел. Всички евреи, дори и равините, са се учели на занаят, за да не се налага да приемат пари срещу преподаването на Писанието. Съпругата Прискила (или Приска) е поставена на първо място в четири от шестте случая, когато техните имена се споменават в Новия завет (Деяния 18:2,18,26; Римляни 16:3; I Коринтяни 16:19; II Тимотей 4:19). Мнозина отбелязват, че името ѝ е с римски благороднически произход (*gens Prisca*). При положение че по-често се споменава първа, което е доста необичайно в еврейската култура, мнозина допускат, че тук има смесен брак между заможна римлянка и пътуващ еврейски занаятчия!

Според *Текстус Рецептус* в този стих се използва умалителната форма на името „Прискила“ също както и в Деяния 18:2,18,26. Освен в Деяния тази форма на името се използва също така в Римляни 16:3 и тук. Това отговаря на гръцките манускрипти А, С, D, F, G, K, L, сирийските преводи и повечето днешни ръкописи с малки букви. Самият Павел обаче я нарича „Приска“ и това е онагледено в манускриптите P⁴⁶, 8, B, M, Вулгата и коптските преводи. Вж. Bruce Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, p. 570.

■ „църквата в техния дом“ Ранните църкви не са притежавали сгради. Събирали са се в частни домове. Има различни причини за това:

1. недостиг на средства;
2. необходимост от потайност, тъй като християнската вяра е била нелегална в Римската империя;
3. нуждата да имат законен вид, понеже в римските градове ранните християнски групи са се събирали по подобие на римски социални общности.

Концепцията за домашни църкви започва още от Деяния 2:46; 5:4. Впоследствие виждаме как се развива и разгръща в Римляни 16:5,23; Колосяни 4:15; Филимон 2 ст.

16:20 „всичките братя“ Очевидно става дума за цялата църква, а не само за мъжете.

■ „Поздравете се един друг със свята целувка“ Тази форма на публичен поздрав (целувка по едната или по двете бузи) и знак за общение може да се види още в Стария завет в Изход 4:27. Споменава се също така в Марк 14:45. Превръща се в нещо като стандарт за ранната църква (вж. Римляни 16:16; II Коринтяни 3:12;

I Солунци 5:26; I Петър 5:14), която следва модела на събирания на синагогата. Мъжете са целували мъже, а жените – жени. Впоследствие с този обичай започва да се злоупотребява и да се възприема неправилно от невярващите хора. По тази причина църквата се отказва от него. Някои източни църкви и днес продължават да го практикуват при специални случаи. Съвременният еквивалент на Запад би било топлото здрависване или прегръдка.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 15:21-24

²¹ Поздрава пиша аз, Павел, със собствената си ръка. ²² Ако някой не обича Господ Исус Христос, да бъде проклет. Мараната. ²³ Благодатта на Господ Исус Христос да бъде с вас. ²⁴ Моята любов да бъде с всички вас в Христос Исус. Амин.

16:21 „Поздрава пиша аз, Павел, със собствената си ръка“ Обичайна практика от страна на Павел, когато е диктувал кореспонденцията си. Един вид подпис за автентичност (вж. Гал. 6:11; II Сол. 2:2; Кол. 4:18; Филемон 19 ст.).

16:22 „Ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Очевидно някои хора в коринтската църква не са обичали Господа!

■ **„не обича“** Това е гръцката дума *phileō*. Павел не използва твърде често това понятие (ср. с Тит 3:15). По тази причина някои изследователи приемат, че тук той цитира местен химн или литургичен израз. Идва от същия корен като глагола „целувам“ (*philēma*). На гръцки койне думата *phileō* почти е станала синоним на *agapaō* (вж. Йоан 5:20; 16:27), но в някои случаи се долавя контекстуална разлика (вж. Йоан 21:15-17).

■ **„проклет“** Думата *anathema* е гръцкият еквивалент на еврейското *herem*. Той описва нещо посветено на Бога, което впоследствие става несвято и по тази причина следва да се унищожи (напр. град Ерихон в Исус Навиев 6:17-19). С течение на времето започва да се използва в смисъл на проклятие свише (вж. Деяния 22:12,14; Римляни 9:31; I Коринтяни 12:3; 16:22; Галатяни 1:8-9). Подобен силен израз може би говори за наличие на лъжеучители в град Коринт (ср. с I Коринтяни 12:3). Напълно е възможно да изразява и някаква практика в коринтската църква. Вж. коментара към I Коринтяни 12:3.

■ **„Мараната“** Исус и ранните апостоли са говорили на арамейски, а не на еврейски език. След епохата на Персийската империя арамейският се превръща в обичаен език. В Новия завет са транслитерирани няколко арамейски думи и фрази:

1. *talitha kum* – Марк 5:41;
2. *ephphatha* – Марк 7:34;
3. *abba* – Марк 14:36; Римляни 8:15;
4. *maranatha* – I Коринтяни 16:22.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: МАРАНАТА SPECIAL TOPIC: MARANATHA

„Мараната“ е арамейска фраза, която изразява богословската литургична изповед на ранната църква по отношение на: (1) божествената природа на Исус (Псалом 10); и (2) Второто идване на Месията (Деяния 3:19-21). Значението на израза зависи от начина, по който се превежда думата:

1. „Наш Господи, ела!“ (т.е. *marana-tha*) – това е значението на една сходна фраза в Откровение 22:20. По тази причина повечето преводи възприемат именно това значение в I Коринтяни 16:22. Ако е така, значи изразът е молитва за завръщането на Господ Исус Христос.

2. „Нашият Господ дойде!“ (т.е. *maran-atha*) – това би представлявало перфектно време на арамейски език. Именно така превежда тази фраза Йоан Златоуст (345-407 г. сл. Хр.). Ако това е верният превод, значи изразът говори за Въплъщението.
3. „Нашият Господ иде!“ – това би представлявало пророческо перфектно време на еврейски език. Мнозина използват подобна фраза при християнско служение. Второто идване на Месията винаги е било насърчителна мисъл за християните във всяка една епоха.
4. Според *Дидахи 10:6* (писано към края на първи или втори век) същата фраза се използва в контекста на Господнята трапеза, където настоящото присъствие и бъдещото есхатологично завръщане на Исус се акцентират успоредно в молитвите на събранието.

16:23 „Благодатта на Господ Исус Христос“ Първата стъпка при тълкуването на Библията е да се установи точно какъв е оригиналният текст. Полезен източник в тази насока е Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament* (United Bible Societies). За да онагледим ползата от това изследване, нека да цитирам абзац именно върху този стих.

Текстус Рецентус следва κ^c, A, C, D, F, G, K, L, M и повечето ръкописи с малки букви, в това число и 6 424^c 920 1739, it^{d,g,r} syr^{p,h} cop^{8a,bo} arm eth, като всички те дават на това място фразата Ἰησοῦ Χριστοῦ. За предпочитане обаче е по-краткият вариант Ἰησοῦ, който се подкрепя от κ*, B 2 33 35 226 356 442 823 1611 1908 2002 vg goth al. Като се вземе предвид, че в други финални поздравления от страна на Павел е наличен по-дългият вариант (Римл. 16:24; II Кор. 13:13; Гал. 6:18; Фил. 4:23; I Сол. 5:28; II Сол. 3:18; Флмн. 25 ст.), както и поради естествената склонност на преписвачите да разгръщат съкратения вариант на това име, може би е забележително, че изобщо някои свидетели са устояли на подобен натиск (р. 570).

16:24 „Моята любов да бъде с всички вас“ Един от редките случаи, когато Павел изразява личната си обич. Обърнете внимание, че любовта му е „с всички“ вярващи от тази така разпокъсана църква.

☐ „Амин“ Вж. коментара към I Коринтяни 14:16.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Избройте въпросите, които коринтската църква е изпратила до апостол Павел.
2. Какви източници на информация ползва Павел за настоящата обстановка в коринтската църква?
3. Посочете насоките за четене на Новия завет.
4. Защо Павел е толкова заинтригуван от дарението за църквата в Ерусалим?
5. Защо Павел продължава да спазва еврейските празници дори и след спасението си?
6. По какъв начин можем да помирим I Коринтяни 16:15 с Деяния 17:34?
7. Кой са Акила и Приска?
8. Защо Павел използва арамейска фраза в писмо до гръцка църква?

ВЪВЕДЕНИЕ КЪМ КОМЕНТАРА ВЪРХУ II КОРИНТЯНИ

УВОДНИ НАБЛЮДЕНИЯ

- А. Второ коринтяни повече от всяко друго писмо на Павел изразява отношението на апостола спрямо езичниците. В най-голяма степен то също така може да се нарече негова духовна или пасторска автобиография.
- В. Това послание също така е и сигурно най-завършената му апологетична творба. Реймънд Браун пише: „Спокойно можем да твърдим, че Второ коринтяни е най-красноречивото и убедително съчинение на апостол Павел“ (Raymond E. Brown, *An Introduction to the New Testament*, p. 541). Неговото предназначение е да се противопостави на софистите, които са проникнали в град Коринт и които оспорват не само риторическия подход на Павел, а и неговото благовестие (т.е. неговия аргумент срещу човешката мъдрост в I Коринтяни 1-4 гл.).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СОФИСТИ SPECIAL TOPIC: SOPHISTS

Гръцката дума *sophia* означава „мъдрост“. Производното ѝ понятие *sophistēs* с времето започва да се използва за хора, които имат умения и са обучени в риторика. Обикновено обозначава лектор, често пътуващ говорител, който пристига в даден град с цел да основе школа за обучение на децата на елитната класа. Този вид публично говорене (т.е. подготовка по риторика) именно мотивира родителите да търсят частни уроци за децата си и да ги изпращат в подобни школи.

Огромна е била конкуренцията между този вид „мъдреци“ за изграждането на собствената им репутация и за способността им да набират последователи. Имало е специално разработени напътствия как точно да се използват възможностите за публично говорене. Според един такъв набор от процедурни насоки е трябвало още в началото на беседата си философът да изброи квалификацията си и силните си страни.

Проблемите на апостол Павел с коринтската църква изглеждат произлизат от:

1. групички в църквата, които следват ученията на различни хора (I Кор. 1-4 гл.);
2. обучени в елинизма пътуващи проповедници от Ерусалим (II Кор. 10-13 гл.).

Обсъждането на човешката „мъдрост“ в I Коринтяни 1-4 глави от страна на Павел сякаш дава конкретен повод да бъде критикуван от фигури, които искрено се гордеят с образованието си по философия и риторика и съдят околните от тази своя ерудирана позиция. Донякъде е изненада, че юдейски учители се хвалят именно с помощта на философски категории, ала такъв прецедент виждаме в юдаизма още при Филон Александрийски, както и може би в образованието и миналото на Аполос от Александрия.

Павел не е бил кой знае какъв префинен оратор. И определено е понасял критики поради това. В отговор той съчинява изключително елегантната, балансирана и добре обмислена риторическа форма във II Коринтяни 10-13 глави. С помощта на техните понятия, техните форми и тяхната изказност той изобличава подмолното им отношение и надменността им.

Вж. Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*.

- С. Тази новозаветна книга е особено съчетание (подобно на самия Павел) между духовни върхове и трудни моменти, между бурен гняв и бликаща радост.

- D. По същността си този текст е писмо, а всяко писмо представлява само половината от разговора. Много от причините и обстоятелствата зад отговорите на Павел са изгубени с времето. Книгата е добър пример за това, как новозаветните послания първоначално са били писани под формата на кореспонденция, отговаряща на конкретни нужди, а не като самостоятелни богословски дисертации.
- E. Както изследователи, така и проповедници често подминават тази книга. Върху Второ коринтяни са написани по-малко коментари, отколкото върху всяка друга книга в Новия завет. Това е тъжно, понеже именно във Второ коринтяни апостол Павел дава най-пълноценното си изложение на естеството на страданието в живота на християните.
- F. За пастирите това послание предлага проникновени насоки как да се справят с проблеми в своите местни църкви. Павел ни предлага пример, който можем да следваме независимо от всички лични нападки и неразбирателства.

АВТОР

- A. Дори и при съвременните тенденции да се отхвърля традиционното авторство на библейските книги това конкретно послание винаги се е приписвало именно на апостол Павел.
- B. Писмото е толкова автобиографично, а някои от изразите в него са толкова трудни за разбиране, че вероятността някой друг да е имитирал Павел в този случай е сведена до минимум. Именно трудността и конкретността на посланието говорят за неговата автентичност. Истина е, че според немалко новозаветни изследователи Второ коринтяни представлява сборник от няколко негови писма до тази църква. Лично аз държа на неговото единство по следните причини:
  1. В древните манускрипти на гръцки език не съществува нито помен от подобно сглобяване.
    - a. никакви вариации в литературните единици
    - b. нито един ръкопис без всичките тринадесет глави
  2. Въпреки че II Коринтяни 13 глава изглежда е била непозната на Климент Римски през 96 г. сл. Хр., десетина години по-късно тя е цитирана от Поликарп (ок. 105 г. сл. Хр.).
  3. Книгата е разбираема като цялостна единица. Определени теми като „страданието“ присъстват в цялото послание.
  4. Вътрешните свидетелства на текста не са достатъчни, за да се защитава тезата за няколко различни послания.
- C. Във II Коринтяни 1:1 и 10:1 се казва, че автор на писмото е Павел.

ДАТА

- A. Датирането на II Коринтяни неизменно се обвързва с I Коринтяни и книгата Деяния.
- B. Деяния 18:1-18 и 20:2-3 говорят за посещения на апостол Павел в град Коринт. Освен тях обаче очевидно е имало най-малкото още едно негово гостуване там, неописано в книгата Деяния (вж. II Кор. 2:1; като също така за трета визита се споменава във II Кор. 12:14; 13:1-2).
- C. Основният въпрос е изминалото време между посещенията на Павел и писмата му до Коринт.
- D. Проблемът с датирането на свързаните с град Коринт събития се състои в това, че не разполагаме с никакви външни свидетелства или данни между Деяния 18:1-18 и Деяния 20:2-3, с изключение на вътрешната информация, която се съдържа в самите писма до коринтската църква.
- E. Възможна хронология на контактите между Павел и коринтската църква.

ДАТА

50-52 г. сл. Хр.
Второ мисионерско
пътешествие

52 г. сл. Хр.
Галион е проконсул
от 51 г. (Деяния 18:12-17)

56 г. сл. Хр. (пролет)

56 г. сл. Хр. (зима) или
57 г. сл. Хр. (пролет)

ПОСЕЩЕНИЕ

а. При Второто мисионерско
пътуване Павел отсяда в Коринт
единайсет месеца (Деяния 8:1-11)

б. Павел научава за проблеми
в църквата, докато е в град Ефес,
от два различни източника:
(1) хората на Хлоя (I Кор. 1:11) и
(2) Стефанас, Фортунат, Ахаик (16:17).
Те донасят и писмо с въпроси
от домашните църкви в Коринт.

в. Павел прави болезнено и
спешно посещение до Коринт
(неописано в Деяния; II Кор. 2:1).
То е безуспешно, но той обещава
да се върне отново при тях.

г. Павел планира да се срещне с Тит
в Троада, но Тит не идва там.
Затова Павел отива в Македония
(II Коринтяни 2:13; 7:5,13) и може би
във Филипи (вж. MSS B^c, K, L, P).

ПОСЛАНИЕ

а. I Коринтяни 5:9-11 говори
за предишно писмо по повод
аморалност в църквата.
Това писмо не е запазено, или:
(1) според някои II Коринтяни
6:14-7:1 е част от него; или:
(2) II Коринтяни 2:3-4,9 са
епистоларни аористи и касаят
II Коринтяни.

б. Павел отговаря на въпроси
(I Кор. 7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1-2),
като написва I Коринтяни.
Тимотей носи отговора (4:17)
от Ефес (16:8) до Коринт.
Тимотей не успява да разреши
проблемите в църквата.

в. Павел пише остро писмо
(II Коринтяни 2:3—4:9; 7:8-12)
до домашните църкви в Коринт,
което е изпратено по Тит (вж.
II Коринтяни 2:13; 7:13-15).
Това писмо не е запазено,
освен ако части от него не са
във II Коринтяни 10-13 глави.

г. Павел намира Тит и научава,

че църквата е откликнала на неговото водачество. Затова той пише II Коринтяни с голяма благодарност (7:11-16). Изпратено е по Тит.

57-58 г. сл. Хр. (зима)

д. Последното описано посещение на Павел до Коринт е в Деян. 20:2-3. Въпреки че там град Коринт не се споменава изрично, иде реч за него. Павел остава да зимува в този град.

д. Явната смяна в настроението между I Кор. 1-9 и 10-13 глави според някои изследователи е показателно за още лоши вести (може би активизиране на стари опоненти и добавяне на нови) от домашните църкви в Коринт след написването на 1-9 глави (Ф. Ф. Брус).

КОЛКО ПИСМА Е НАПИСАЛ ПАВЕЛ ДО КОРИНТ

- A. Само две – Първо коринтяни и Второ коринтяни.
- B. Три, ала едно от тях е изгубено.
- C. Четири, ала две от тях са изгубени.
- D. Някои съвременни изследователи твърдят, че изгубените писма всъщност са интегрирани в текста на Второ коринтяни:
  - 1. по-ранно писмо (I Кор. 5:9) – във II Коринтяни 6:14—7:1;
  - 2. остро писмо (II Кор. 2:3-4,9; 7:8-12) – във II Коринтяни 10-13 глави.
- E. Пет, като две са изгубени, а петото всъщност е II Коринтяни 10-13 глави, изпратено след лошите вести, които донася Тит.
- F. Самият аз поддържам вариант C (вж. също Н. С. Thiessen, *Introduction to the New Testament*, p. 209).
  - 1. предишно писмо – изгубено (вж. I Кор. 5:9)
  - 2. I Коринтяни
  - 3. остро писмо – изгубено (вж. II Кор. 2:3-4,9; 7:8-12)
  - 4. II Коринтяни

ВРАГОВЕТЕ НА ПАВЕЛ В КОРИНТ

- A. Във II Коринтяни проблемът изглежда се състои в това, че няколко от групичките в църквата са започнали да доминират върху останалите домашни групи (възможно е да са същите групички от I Коринтяни, но може и да са други).
  - 1. група привърженици на традиционната римска култура и обичаи;
  - 2. група привърженици на традиционната гръцка риторическа мисъл;
  - 3. група привърженици на традиционната юдейска култура и обичаи;
  - 4. група вярващи измежду слабите и обезправени слоеве на обществото.
- B. Появата на изпратени от Палестина юдеи размътва водите и причинява нови разногласия (вж. II Коринтяни 10-13 гл.). Тези хора се различават от юдаизаторите в Галатия, както и от легалистите в Колоса. Възможно е да са били богословски подготвени харизматични водачи като Аполос.
- C. Ето някои обвинения срещу Павел от страна на тези хора, на които той дава отговор:
  - 1. Павел е колеблив (плановите му се менят – II Коринтяни 1:15 и сл.).

2. Павел е силен в писане, но слаб в проповядване (II Коринтяни 10:10).
3. Павел не е изкусен оратор (I Коринтяни 10:10; 11:6).
4. Павел не приема пари (II Коринтяни 11:7 и сл.; 12:13 и сл.).
5. Павел не е истински апостол (II Коринтяни 11:5,13; 12:4).
6. Павел не е ортодоксален евреин (II Коринтяни 11:21 и сл.).
7. Павел не е имал пряко откровение, нито специални видения като тях (II Коринтяни 12:1 и сл.).

ПОВОД И ЦЕЛ НА НАПИСВАНЕТО НА ВТОРО КОРИНТЯНИ

- A. Благодарност за положителните реакции от страна на църквата относно апостолството на Павел (II Коринтяни 2:12-13; 7:11-16).
- B. Подготовка за трето посещение от страна на Павел (10:1-11). Изглежда втората му визита сред тях му е причинила болка и не е пожънала успех. Осезаемо е как 10-13 глави са заредени с емоции. Някои изследователи изтъкват, че това емоционално напрежение всъщност говори за съчетаване на няколко писма от Павел до коринтската църква в едно. Също така е възможно Павел да е написал тези думи и след като е научил за нови прояви на опозиция сред коринтската общност. Определено в писмото се долавя емоционален заряд.
- C. Оборване на пътуващи евреи лъжеучители (10-12 гл.), които са оспорвали:
  1. личността на Павел;
  2. мотивите на Павел;
  3. авторитета на Павел;
  4. стилът на говорене у Павел;
  5. евангелското послание у Павел.

ВЕРОЯТНИ ЛИТЕРАТУРНИ ЕДИНИЦИ

- A. Очертаването на категорични литературни единици в това послание е от изключителна трудност поради следните причини:
  1. промените в настроението;
  2. разнообразието на теми;
  3. широкото отваряне на скоби (напр. II Коринтяни 2:14—7:1 или 7:4);
  4. липсата на информация за обстановката в коринтската църква.
- B. Очевидно е обаче, че съществуват три ясно обособени раздела:
  1. Павел отговаря на писмото на Тит и излага намеренията си за пътуване – 1-7 глави (като в скоби се адресира въпросът за служението му като апостол в II Кор. 2:14—7:1 или 7:4);
  2. Павел изразява задоволство от събраното дарение за църквата в Ерусалим – 8-9 глави;
  3. Павел защитата статута си на ръководител – 10-13 глави.

ПЪРВИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете цялата библейска книга на един дъх. Посочете централната ѝ тема със свои собствени думи.

1. Тема на цялата книга
2. Тип литература (жанр)

ВТОРИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Отново прочетете цялата библейска книга на един дъх. Очертайте основните тематични единици и ги озаглавете с по едно изречение.

1. Тема на първата литературна единица:
2. Тема на втората литературна единица:
3. Тема на третата литературна единица:
4. Тема на четвъртата литературна единица:
5. И т.н.

Copyright © 2013 Bible Lessons International

II Коринтяни 1 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ†

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Приветствие	Поздрави	Поздрави и благодарност	Приветствие	Обръщение и поздрав
1:1-2	1:1-2	1:1a	1:1a	1:1-2
		1:1б	1:1б	
		1:2	1:2	
Благодарностите и трудности на Павел	Утеха в страданието		Павел благодари на Бога	Благодарности
1:3-7	1:3-7	1:3-7	1:3-7	1:3-7
	Избавен от болка			
1:8-11	1:8-11	1:8-11	1:8-11	1:8-11
Отлагане на визитата на Павел	Искреността на Павел	Отношения с църквата	Промяна в плановете на Павел	Защо Павел променя плановете си
		(1:12—2:13)	(1:12—2:4)	(1:12—2:11)
1:12-14	1:12-14	1:12-14	1:12-14	1:12-14
	Щадене на църквата			
1:15-22	1:15-24	1:15-22	1:15-22	1:15-22
1:23—2:4		1:23—2:4	1:23—2:4	1:23—2:4

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

† Макар да не са вдъхновени от Бога, разделенията по абзаци са полезни, за да проследяваме намерението на автора. Всеки съвременен превод е направил свое разделение. Абзацът има централна тема, истина или мисъл. Различните библейски преводи предават тази тема по различен начин. Докато четете текста, си задавайте въпроса кой превод пасва най-добре на начина, по който вие разбирате делението на темата.

Във всяка глава трябва най-напред да прочитаме библейския текст и да се опитаме сами да обособим нейните абзаци и теми. После съпоставяме нашето деление с това на съвременните преводи. Едва когато човек проникне в намерението на първоначалния автор, следвайки неговата логика и изложение, ще може и истински да започне да разбира Библията. Вдъхновен от Бога е само първоначалният автор. Читателят няма право да променя или да модифицира посланието. Библейските читатели имат отговорност да прилагат вдъхновената истина в своя живот.

Забележете, че всички технически понятия и съкращения са обяснени в I приложение „Кратко описание на гръцките граматически термини“, II приложение „Текст критика“ и III приложение „Речник“.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА

- A. Второ коринтяни е написано между шест и осемнайсет месеца след Първо коринтяни, скоро след пътуването на Павел и Тит до Македония. Именно Тит предава отклика на коринтската църква по отношение на предишната кореспонденция от Павел (вж. II Коринтяни 2:12-13; 7:11-16).
- B. Това писмо е изключително интензивно и лично. Емоционалното състояние на Павел проличава дори от граматиката (напр. липса на съюзи и недовършени изречения).
- C. Павел получава злостни критики от някаква малка групичка в църквата. Това малцинство се състои както от местни коринтяни, така и от пътуващи юдейски проповедници. Обвиненията им включват:
  - 1. Павел има нечисти мотиви – II Коринтяни 1:12.
  - 2. Павел е непостоянен и колеблив – II Коринтяни 1:15 и сл.
  - 3. Павел е слаб – II Коринтяни 10:10.
  - 4. Павел е физически грозен – II Коринтяни 10:10.
  - 5. Павел не е добър оратор – II Коринтяни 10:10; 11:16.
  - 6. Павел проповядва за пари – II Коринтяни 11:7 и сл.; 12:13 и сл.
  - 7. Павел не е истински апостол – II Коринтяни 11:5,13; 12:4.
  - 8. Павел не е ортодоксален евреин – II Коринтяни 11:21 и сл.
  - 9. Те имат пряко откровение свише, а Павел няма – II Коринтяни 12:1 и сл.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: II КОРИНТЯНИ 1:1a

¹ Павел, с Божията воля апостол на Исус Христос, и брат Тимотей...

1:1a „Павел“ За първи път Павел от Тарс получава името „Павел“ в Деяния 13:9. Повечето евреи от „диаспората“ в онези епоха са имали две имена – едно еврейско и едно римско. При това положение, след като родителите му са му дали името „Савел“, тогава защо в Деяния 13 гл. внезапно се появява вариантът „Павел“? Може би (1) околните са започнали да се обръщат към него с това име. Или пък (2) самият той е предпочитал отгук насетне да се самоопределя като „малък“ или „най-малкият“. Гръцкият вариант на името *Paulos* означава „дребен, малък“. Възможно е това да се отнася за няколко неща.

- 1. Може да става дума за физическия му ръст, за който се говори също така в една древна неканонична книга от втори век. Според това предание Павел е бил нисък, закръглен, плешив, с къси крака, гъсти вежди и остри очи. Текстът е писан в Солун и е носи заглавие „Павел и Текла“.
- 2. Може да се отнася за личното му усещане, че е най-незначителният измежду апостолите, тъй като първоначално в Деяния 9:1-2 го виждаме като гонител на Църквата (I Коринтяни 15:9; Ефесяни 3:8; I Тимотей 1:15). Някои смята, че самият той е искал да го наричат „най-малкия“. От друга страна обаче в Посланието до галатяните виждаме друг акцент. Там Павел акцентира на независимостта си и на равенството си с Дванайсетте от Ерусалим (вж. също II Коринтяни 11:5; 12:11; 15:10).

■ **„с Божията воля“** Същата уводна фраза се използва в I Коринтяни 1:1; II Коринтяни 1:1; Колосяни 1:1; II Тимотей 1:1. Павел е напълно убеден, че именно Бог го е призовал да бъде апостол. Началото на това призвание е поставено на пътя за Дамаск (Деяния 9:1-22; 23:3-16; 26:9-18). Павел често посочва към този даден му от Бога авторитет и призовава читателите му да възприемат неговите думи като дадени от Бога (т.е. боговдъхновени; вж. II Тимотей 3:16; I Коринтяни 2:9-13; I Солунци 2:13).

■ **„апостол“** Обичайна дума, произхождаща от глагола „изпращам“ (*apostellō*). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 4:19. Думата има няколко богословски употреби.

- 1. Равините са я използвали за човек, който е повикан и изпратен като представител на някого друго – нещо като съвременното понятие „посланик“ (II Коринтяни 5:20).
- 2. Евангелията често използват тази дума за Исус, който е изпратен от Бог Отец (Матей 10:40; 15:24; Марк 9:37; Лука 9:48). При Йоан понятието добива месианско звучене (Йоан 4:34; 5:24,30,36,37,38;

6:29,38,39,40,57; 7:29; 8:42; 10:36; 11:42; 17:3,8,18,21,23,25; 20:21). Използва се също така и за върващи хора, които са били изпратени някъде от самия Исус (Йоан 17:18; 20:21).

3. Новият завет я прилага за последователите на Исус:
  - a. за дванайсетте апостоли – вътрешният кръг ученици (Лука 6:13; Деяния 1:21-22);
  - b. за специална група апостолски помощници и съработници:
    - 1) Варнава – Деяния 14:4,14
    - 2) Андроник и Юния – Римляни 16:7
    - 3) Аполос – I Коринтяни 4:6-9
    - 4) Яков, брат на Господа – Галатяни 1:19
    - 5) Сила и Тимотей – I Солунци 2:6
    - 6) вероятно Тит – II Коринтяни 8:23
    - 7) вероятно Епафродит – Филипяни 2:25
  - c. като една от дарбите в църквата (I Коринтяни 12:28-29; Ефесяни 4:11)
4. Павел използва тази титла за самия себе си в повечето от своите писма. Това е неговият начин да заяви, че призванието и авторитетът му са му дадени лично от Бог Отец като представител на Христос (вж. Римляни 1:1; I Коринтяни 1:1; II Коринтяни 1:2; Галатяни 1:1; Ефесяни 1:1; Колосяни 1:1; I Тимотей 1:1; II Тимотей 1:1; Тит 1:1).

■ **„Христос“** Думата „Христос“ е гръцкият превод на еврейската дума *месия* (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:23), която означава „помазаник“. Това понятие утвърждава старозаветната титла на Исус като онзи, когото ЯХВЕ е обещал да изпрати, за да установи нова епоха на правда. Буквално означава „този, който е призван и подготвен от Бога за специална задача“. В Стария завет е имало три групи хора, които са получавали помазване: свещениците, царете и пророците. Всяка от тези функции се изпълнява във фигурата на Исус (вж. Евреи 1:2-3).

■ **„Исус“** Еврейският корен на това име означава „ЯХВЕ спасява“ или „ЯХВЕ носи спасение“. „Исус“ е името, дадено във Витлеем от ангела (Матей 1:21). Състои се от еврейската дума за „спасение“ (*hosea*), която е прикачена като наставка към корена „ЯХВЕ“ (заветното име на Бога). На еврейски език е същото име като това на Исус Навиев.

В гръцките манускрипти тук има различия в последователността на двете имена:

1. „Исус Христос“ – A, D, G, K, L, (Peshita, KJV, NKJV);
2. „Христос Исус“ – P⁴⁶, x, B, M, P (NASB, NRSV, TEV, NJB, NIV).

От богословска гледна точка тази последователност сякаш няма особено значение. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИМЕНАТА НА БОГА към I Коринтяни 2:8.

■ **„брат Тимотей“** В I Коринтяни 1:1 се споменава името на Состен. Тук Павел цитира името на Тимотей вероятно като съработник, съавтор или преписвач. Възможно е също така Павел да споменава Тимотей, понеже църквата в Коринт не е реагирала твърде сговорчиво на предишното му послание, когато той им го е донесъл.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ТИМОТЕЙ **SPECIAL TOPIC: TIMOTHY**

- A. Името му означава „почитащ Бога“.
- B. Роден е в семейство на майка еврейка и баща грък. Живели са в Листра (Деяния 16:1). Латинският превод на коментара на Ориген върху Римляни 16:21 твърди, че Тимотей е бил жител на Дервия. Тази представа може би е заимствана от Деяния 20:4.
- C. Наставляван е в юдейската (или може би християнската) вяра от майка си и баба си (II Тимотей 1:5; 3:14-15).
- D. Обръща се към Христос през първото мисионерско пътешествие на Павел (Деяния 14:6-7).

- E. Павел и Сила го канят да се присъедини към второто мисионерско пътешествие (Деяния 16:1-5), като изглежда поема някои от задълженията на Йоан Марк. Това се потвърждава с пророчество (I Тимотей 1:18; 4:14).
- F. Павел го обрязва, за да може да работи и сред юдеи, и сред гърци (Деяния 16:3).
- G. Превръща се в посветен спътник на Павел и става негов апостолски пратеник. Името му се споменава по-често от всички други сътрудници на апостол Павел (17 пъти в десет послания: вж. напр. Римляни 16:21; I Коринтяни 4:17; 16:10; II Коринтяни 1:1; Филипяни 1:1; 2:19,22; Колосяни 1:5; I Тимотей 1:2; II Тимотей 1:2; Тит 1:4).
- H. Павел с топлота го нарича „мое истинско дете във вярата“ (I Тимотей 1:2); „моят възлюбен син“ (II Тимотей 1:2); „моето истинно дете в общата вяра“ (Тит 1:4). Обърнете внимание също така и на израза „моето възлюбено и вярно дете в Господа“ в I Коринтяни 4:17).
- I. Изглежда е бил в Рим, когато освобождават Павел от тамошния затвор. Придружава го на четвъртото му мисионерско пътешествие (Колосяни 1:1; Филипяни 1:1).
- J. В I Солунци 2:6 е наречен „апостол“ в смисъла на дарбата, която Господ продължава да дава на църквата (вж. Ефесяни 4:11).
- K. Две от трите пастирски послания на апостол Павел са насочени лично към него.
- L. За последен път Новият завет го споменава в Евреи 13:23. От хронологична гледна точка обаче последното споменаване на името му е във II Тимотей 1:2).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: II КОРИНТЯНИ 1:16

¹ ...до Божията църква, която е в Коринт, и до всичките светии, които са по цяла Ахая:

1:16 „църква“ Гръцката дума тук е *ekklēsia* (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:2). Тя е съставена от две части: „от“ и „призован“ и се отнася за специално призованите от Бога хора. Ранната църква я е заимствала от светското ѝ значение (Деяния 19:32,39,41). Взели са за себе си употребата ѝ в Септуагинта на този термин за „събрание“ на Израил (Числа 16:3; 20:4). Ранната църква я е използвала за себе си като продължение на Божия народ от Стария завет. Те са новият Израил (вж. Римл. 2:28-29; Гал. 3:29; 6:16; I Петър 2:5,9; Откр. 1:6), изпълнението на Божията мисия за света (вж. Битие 3:15; 12:3; Изход 19:5-6; Матей 28:18-20; Лука 24:47; Деяния 1:8).

☐ **„Божията... която е в Коринт“** Тази фраза показва две ясно различни значения на думата „църква“.

1. Църквата е местна група от новородени, кръстени членове. Повечето места в Новия завет, където се среща думата *ekklēsia*, носят именно това значение.
2. Църквата е и вселенското изражения на Христовото тяло. Това значение се вижда в Матей 16:18 (където е първата употреба на понятието от самия Исус); Матей 18:17 (два пъти); Деяния 9:31 (където съществителното в единствено число обхваща всички местни събрания в Юдея, Галилея и Самария) и накрая в Посланието до ефесяните, което е окръжно писмо до всички църкви в Мала Азия (ср. с II Коринтяни 1:22; 3:10,21; 5:23-32).

Има едно глобално Христово тяло, съставено от всички вярващи в историята (някои починали, а други живи), както и множество местни поделения на това всеобщо тяло.

☐ **„до всичките светии, които са по цяла Ахая“** Този поздрав показва, че Второ коринтяни е имало по-широка целева група, а не само конкретната църква получател (което впрочем се отнася за всички писма на Павел). Може да е функционирало и като циклично писмо до целия регион около град Коринт – също като са посланията Галатяни и Ефесяни. Това послание обаче се занимава специфично с въпроси на коринтската църква.

☐ **„светии“** Тоест това са хората, обявени за святи посредством делото на Исус и действието на Духа (вж. II Коринтяни 6:11). Сродният глагол *hagiazō* е свързан с прилагателното „свят“ (*hagios*) и съществителното „светии“ (*hagioi*). В него се включва отделяне за служение пред Бога. Тук се отнася за нашето положение в

Него (също както и в 1:3), ала на други места в Новия завет виждаме призив към вярващите хора да се стремят към „святост“. Това е положение, а не състояние. От нас се очаква да се освещаваме – т.е. да се променяме в посока на святостта. Павел насърчава накъсаната на групички и белязана от горделивост църква, като нарича вярващите в нея „светии“ независимо от грешките и греховете им!

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЕТИИ към I Коринтяни 1:2.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: II КОРИНТЯНИ 1:2

² Благодат на вас и мир от Бога, нашия Отец, и Господ Исус Христос.

1:2 „Благодат на вас и мир от Бога“ Традиционното начало на писмата в елинистични времена включва думата „поздрав“ (вж. Деяния 23:26; Яков 1:1), а не „благодат“. Павел тук използва игра на думи, като заменя думата *chairein* с варианта *charis*, който е характерен конкретно за християнската реч (I Сол. 1:1; Гал. 1:3). Някои изследователи смятат, че думата „мир“ идва от еврейския поздрав *shalom* (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:3). Възможно е апостол Павел да познава това съчетание на понятия от известното благословение в Числа 6:24-26. Повечето кореспонденция в елинистични времена и в Новия завет започват традиционно с благодарствена молитва, но поради проблемите между Павел и тази църква сега благодарностите са насочени към Бога (3-7 ст.).

■ **„от Бога, нашия Отец“** Акцентът се поставя върху близките семейни лични отношения (вж. Матей 6:9). В Стария завет Бог е баща на Израил (Исаия 64:8; Осия 1-3; 11 гл.). При положение че Бог е личност, най-добрите метафори за описание на отношението вътре в Троицата и спрямо Неговите люде е посредством семейни понятия, познати в еврейската култура. Както Бог Отец се отнася към Господ Исус Христос, така се отнася и към вярващите хора. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: БАЩИНСТВОТО НА БОГА към I Коринтяни 1:3.

Както „благодатта“, така и „мирът“ идват едновременно и от Бог Отец и от Сина. Имената на Отец и Исус са обвързани заедно граматически е единица (с един предлог, но като две отделни допълнения). Това е характерен начин за новозаветните автори

■ **„и Господ Исус Христос“** Тези три имена съставляват пълната титла „Господ Исус Христос“ (вж. II Коринтяни 1:2,3,7,8,9,10). Всяко от тях има свое собствено значение.

1. „Христос“ е гръцкият превод на еврейската дума *Месия* (т.е. „помазаникът“). Това понятие утвърждава старозаветната титла на Исус като онзи, когото ЯХВЕ е обещал да изпрати, за да установи нова епоха на правда.
2. „Исус“ е името, дадено във Витлеем от ангела (Матей 1:21). Състои се от два еврейски корена на думите „ЯХВЕ“ (заветното име на Бога) и „спасение“ (подобно на пророк Осия). На еврейски език е същото име като това на Исус Навиев. Когато се използва самостоятелно, обикновено се отнася за човека Исус от Назарет, син на Мария (Матей 1:16,25; 2:1; 3:13,15-16).
3. „Господ“ (която се среща във II Коринтяни 1:1 според KJV) е съвременният превод на еврейското понятие *adon*, което означава „собственик, съпруг, господар, владетел“. Евреите са се страхували да произнасят свещеното име ЯХВЕ, за да не би случайно да нарушат една от Десетте заповеди. Затова при всеки прочит на текст от Писанието те са произнасяли *Adon* на мястото на ЯХВЕ. Именно по тази причина някои съвременни преводи (включително и българският РИВ) изписват главни букви „ГОСПОД“ всеки случай в Стария завет, когато се среща името ЯХВЕ. Когато новозаветните автори използват тази титла (*kurios* на гръцки) за Исус, те неизменно утвърждават Неговата божествена природа и равенството Му с Бог Отец.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: II КОРИНТЯНИ 1:3-7

³ Благословен да бъде Бог и Отец на нашия Господ Исус Христос, Отец на милостите и Бог на всяка утеха, ⁴ който ни утешава във всяка наша скръб, за да можем и ние да утешаваме тези, които се намират в каквато и да било скръб, с утехата, с която и ние сме утешавани от Бога. ⁵ Защото, както изобилстват в нас страданията на Христос, така и нашата утеха изобилства чрез Христос. ⁶ И ако ни притесняват, това е за вашата утеха и спасение; или ако ни утешават, това е

за вашата утеха (и спасение), която действа, като устоявате на същите страдания, които понасяме и ние. ⁷ И надеждата ни за вас е твърда, като знаем, че както сте участници в страданията, така сте и в утехата.

1:3 „благословен“ Съвременното име „Евлоги“ произлиза от тази гръцка дума. Още от Септуагинта това понятие неизменно се използва в случаи, когато хора благославят Бога (вж. напр. Лука 1:68). В Марк 14:61 то е перифраза на Божието име („Благословеният“). Павел го използва за Бог Отец в Римляни 1:25; II Коринтяни 1:3; 11:31 и Ефесяни 1:3.

■ **„Бог“** Хвалебствената молитва в 3-11 стихове описва Бога по три начина:

1. Той е Отец на Исус.
2. Той е Отец на всяка милост.
3. Той е Богът на всяка утеха.

В древния свят писмата са започвали обичайно с благодарствена молитва за получателите. Тук обаче молитвата е отправена по отношение на Бога.

ЯХВЕ като Отец на *Йешуа* (еврейското произношение на *Исус*) може да бъде опознат единствено чрез откровение. Никой аргумент за философската необходимост или за наличието на върховен дизайнер не би могъл да осъществи такъв вид близост на богословската връзка. Пазете се от „доказателства“ за Бога, които се основават на логика, вместо на Писанието. От друга страна, те имат роля – и тя е да помагат на онези хора, които не възприемат Писанието като истина. Вж. Elton Trueblood, *The Logic of Belief*.

■ **„Отец на милостите“** На гръцки език има три понятия, които изразяват концепцията за „милост“ или „състрадание“:

1. *eleos* – обикновено се отнася за чувства на милост и съчувствие (вж. II Коринтяни 4:1; Римляни 9:15; което всъщност е цитат от Изход 33:19);
2. *splanchna* – отнася се за предполагаемото местоположение на усещането за състрадание в долната част на коремната област (вж. Филипяни 2:1; Колосяни 3:12);
3. *oiktirmos* – усещане или изразяване на милост и състрадание спрямо състоянието на друго (вж. II Коринтяни 1:3,4-6; Римляни 12:1).

Понятието описва Божиите чувства и действия по отношение на човека. Това е върховната ни надежда – непроменяемата милост и благодат на Бога.

Новият завет многократно използва думата „Отец“ в съчетание с родителен падеж:

1. Отец на милостите (II Коринтяни 1:3);
2. Отец на славата (Ефесяни 1:17; ср. с Деяния 7:2; I Коринтяни 2:8);
3. Отец на всички (Ефесяни 4:6);
4. Отец на духовете (Евреи 12:9; Откровение 22:6);
5. Отец на светлините (Яков 1:17);
6. Отец на нашия Господ Исус Христос (многократно в Павловите послания).

1:4-11 „утеха“ В различните си форми понятието *paraklēsis* се среща цели десет пъти в 3-11 стихове тук. То е ключово за целия пасаж, както и изобщо за 1-9 глави, където общо се използва двайсет и пет пъти. Глаголът буквално означава „призовавам покрай“. В юридическия жаргон често обозначава адвокат, който предлага правна помощ, подкрепа и напътствия.

В настоящия контекст думата се използва със значение на насърчение и утешение. Сродно съществително от същия корен (*paraklētos*) се отнася за Светия Дух в Йоан 14:16,26; 15:26; 16:7; или за Исус в I Йоан 2:1. В контекста на II Коринтяни 1 глава думата пък е отнесена към Бог Отец.

Глаголната форма *parakaleō* се среща в няколко значения.

1. в Септуагинта:
  - a. насърчавам – Второзаконие 32:28;
  - b. успокоявам – Битие 24:67; 37:35; Псалом 119:50 (и в месиански смисъл: Исаия 40:1; 49:13; 51:3; 61:2);
  - c. изпитвам състрадание – Второзаконие 32:36; Съдии 2:18; Псалом 135:14;
  - d. утешавам – Исаия 35:4;
  - e. призовавам – Изход 15:13.

2. в Павловите писма до коринтската църква:
  - a. насърчавам – I Кор. 1:10; 4:16; 14:30-31; 16:15-16; II Кор. 2:8; 5:20; 6:1; 8:4,6; 10:1;
  - b. успокоявам, разведрявам – II Кор. 1:4,6; 2:7; 7:6,7,13; 13:11;
  - c. изпитвам състрадание, утешавам – I Кор. 4:13;
  - d. увещавам, умолявам – I Кор. 16:12; II Кор. 9:5; 12:18.

1:4 „за да можем и ние да утешаваме тези, които се намират в каквато и да било скръб“ В този текст се посочват две причини за страданието на християните: (1) за да могат на свой ред да утешават други хора (4 ст.); и (2) за да не разчитат на самите себе си (9 ст.). Вярващите живеят в един пострадал от греха свят. Случват се лоши неща – и природни бедствия, и лични посегателства. Ала всички те може да се използват от Бога (след като Той ги е допуснал, а не изпратил) за целите на съзряването и служението на вярващите (вж. Римл. 8:28-29). Вж. John W. Wenham, *The Goodness of God*.

Понятието „скръб“ (*thlipsis*) етимологично означава „изстисквам, смачквам“ (както се обработва гроздето за производство на вино). Фигуративно с времето тази дума започва да се използва за физически (II Кор. 1:6) или за емоционални (II Кор. 2:4; 11:28) травми (вж. също II Кор. 4:8; 7:5).

Тук ще си позволя лична бележка. Много е трудно да се прецени кого има предвид в това послание Павел с местоименията „ние“, „нас“ или „наш“. Възможни са няколко варианта: (1) да има предвид само себе си; (2) да говори за своя мисионерски екип; (3) да визира себе си и останалите апостоли; или (4) да говори за всички вярващи. Когато няма изрична яснота, единствено контекстът може да ни дава насоки за значението.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СКРЪБ (*THLIPSIS*)

SPECIAL TOPIC: TRIBULATION (*THLIPSIS*)

Трябва да се прави богословско разграничение между употребата на понятието *thlipsis* и у апостол Павел и у апостол Йоан:

A. Употреба у апостол Павел (повлияна от Исус)

1. проблеми, страдания, зло в падналия свят
  - a. Мат. 13:21
  - b. Римл. 5:3
  - c. I Кор. 7:28
  - d. II Кор. 7:4
  - e. Ефес. 3:13
2. проблеми, страдания, зло, причинени от вярващите
  - a. Римл. 5:3; 8:35; 12:12
  - b. I Кор. 1:4,8; 6:4; 7:4; 8:2,13
  - c. Ефес. 3:13
  - d. Фил. 4:14
  - e. I Сол. 1:6
  - f. II Сол. 1:4
3. проблеми, страдания, зло в последното време
  - a. Мат. 24:21,29
  - b. Марк 13:19,24
  - c. II Сол. 1:6-9

B. Употреба у апостол Йоан

1. В Откровение има ясно разграничение между *thlipsis* и *orgē* (или *thumos*, „гняв“). *Thlipsis* се причинява от невярващите на вярващите, а *orgē* е онова, което Бог нанася на невярващите:
  - a. *thlipsis* – Откр. 1:9; 2:9-10,22; 7:14
  - b. *orgē* – Откр. 6:16-17; 11:18; 16:19; 19:15
  - c. *thumos* – Откр. 12:12; 14:8,10,19; 15:2,7; 16:1; 18:3
2. Йоан използва термина и в своето евангелие, за да покаже проблемите, които вярващите срещат във всяка епоха – Йоан 16:33.

1:5 „изобилстват в нас страданията на Христос“ Гръцката дума *pathēma* тук се отнася за страданията на Исус Христос (Лука 22:15), докато в 6-7 стихове тя се отнася за страданията на вярващите. По-рано в четвърти стих Павел използва различно понятие за теготите („скърбите“, *thlipsis*), през които преминава самият той и неговият екип.

На няколко пъти Павел пише, че вярващите страдат подобно на Христос (II Коринтяни 4:10-11; Римляни 8:17; Филипаяни 3:10; Колосяни 1:24). Както участваме в Неговата смърт и Неговото възкресение, така и споделяме Неговите страдания и гоненията срещу Него. Представата за страдащия християнин се представя многократно в Новия завет (вж. Деяния 14:22; Яков 1:1-4; I Петър 2:19-23; 3:14; 4:12-19; Римляни 5:3-4; 8:17; Галатяни 6:17; Филипаяни 1:29; 3:10; Колосяни 1:24; I Солунци 3:3-4; II Тимотей 3:12; Евреи 13:13). Това е норма за всички християни. Темата е основна за цялото Второ послание до коринтяните. В същото време изобилно се подчертава и фактът, че Христос е достатъчен! Да, вярващите хора ще понесат страдания в този паднал е грехове свят поради факта, че са християни, ала нашият Бог ще продължава да снабдява всяка наша нужда физически, емоционално и духовно посредством Христос. Смъртта и възкресението на Исус Христос са не само за небето, а и за нас!

■ **„изобилства“** Художественият стил на апостол Павел във Второ коринтяни е белязах от многократна употреба на думата „изобилно“:

1. *perissos*, „прекомерно“ (II Коринтяни 2:7; 9:1);
2. *perissotērōs*, „още повече“ (II Коринтяни 2:4; 7:13);
3. *perisseuō*, „изобилно“ (II Коринтяни 1:5; 3:9; 4:15; 8:2; 9:8);
4. *perisseauma*, „изобилие“ (II Коринтяни 8:13,14);
5. *perisseia*, „преизобилстване“ (II Коринтяни 8:2; 10:15).

Когато описва нещата, които Христос прави за вярващите хора, Павел неизменно използва думи с подобно значение: „перизобилства“, „екстравагантно“, „предостатъчно“. Вж. пълната бележка към II Коринтяни 2:7.

1:6 „ако... ако“ И двете изречения тук са условни от първи клас. В този затънал в грях свят християните водачи понесат удари, ала това се превръща в огромна възможност за помощ и спасение у онези, които чуват за това. Страданието се допуска от Бога с конкретна цел (вж. 7 стих).

■ **„това е за вашата утеха и спасение“** Тъй като утехата тук се свързва със спасението, изглежда Павел на това място възприема старозаветната употреба на понятието *soōō* „физическо избавление“ (Матей 9:22; Марк 6:56; Яков 5:20).

В 6-7 стихове има някои вариации в гръцките ръкописи. Най-очевидната причина е, че думата *paraklēseōs* („утеха“) в началото на шести стих се обърква с абсолютно същата форма във втората половина на стиха, където обаче добавката е пропусната. Поради тази липса с времето книжници и преписвачи изглежда са добавили още думи, за да направят текста разбираем.

■ **„като устоявате“** В Септуагинта това понятие се използва със значение на „очакване“, „надежда“ (вж. Еремия 14:8; 17:13; 50:7). В съчиненията на Павел то означава „активно, трайно и съзнателно устояване“, което може да се произведе единствено от свързаните с благовестието страдания. В писмата на апостол Павел има обвързване между думите „надежда“ (II Кор. 1:7) и „устоявате“ (II Кор. 1:6; вж. Римляни 5:3-5; 8:25; 15:4-5; I Солунци 1:3; I Тимотей 6:11).

1:7 Също както споделят страдания подобно на Исус, вярващите така споделят и утеха подобно на Исус. Надеждата на Павел е:

NASB	„твърдо основана“
NKJV	„устойчива“
NRSV	„непоклатима“
TEV	„никога не се разклаща“
NJB	„сигурна“

Това е същото понятие (*bebaios*), което срещаме в I Коринтяни 1:8 и II Коринтяни 1:21.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ГАРАНЦИЯ
SPECIAL TOPIC: GUARANTEE

Това е гръцката дума *bebaios*, която има три конотации:

1. Нещо, което е сигурно, твърдо и може да му се вярва (вж. Римл. 4:16; II Кор. 1:7; Евр. 2:20; 3:6,14; 6:19; II Петър 1:10,19).
2. Процес, при който се установява достоверността на дадено нещо (вж. Римл. 15:8; Евреи 2:2; вж. Louw and Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament*, Vol. 1, pp. 340,377,670).
3. В древните ръкописи тази дума се превръща в технически термин за правни гаранции (вж. Moulton and Milligan, *The Vocabulary of the Greek New Testament*, pp. 107-108).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: II КОРИНТЯНИ 1:8-11

⁸ Защото не искаме, братя, да не знаете за скръбта, която ни сполетя в Азия – че бяхме изключително притеснени, свръх силите си, така че дори се отчаяхме за живота си; ⁹ но ние самите бяхме приели смъртната присъда в себе си, за да не се уповаваме на себе си, а на Бога, който възкресява мъртвите, ¹⁰ който ни избави от толкова близка смърт и още избавя и на когото се надяваме, че пак ще ни избавя, ¹¹ като ни съдействате и вие чрез молитва, така че поради дадената на нас чрез молитвите на мнозина благодат да благодарят мнозина за нас.

1:8 „не искаме, братя, да не знаете“ Павел използва тази фраза често за да въведе нова информация или заключение (вж. Римляни 1:13; 11:25; I Коринтяни 10:1; 12:1; II Коринтяни 1:8; I Солунци 4:13).

■ **„скръбта, която ни сполетя в Азия – че бяхме изключително притеснени“** Не е напълно сигурно за какво точно говори Павел в тази наситена с емоции фраза. Има няколко възможности:

1. породения от Димитри бунт в Деяния 19:23-41;
2. борбата със зверове в Ефес от I Коринтяни 15:32;
3. затвор, вероятно придружен със смъртна присъда (вж. II Коринтяни 1:9-10);
4. някакво физическо заболяване.

Каквото и да е от горните неща, очевидно за Павел е представлявало застрашаващо живота изживяване (8-10 ст.). Явно коринтската църква е знаела за него, понеже Павел не вижда необходимост да уточнява.

Относно наречието *hyperbolē* („изключително“) вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

1:9 „бяхме приели смъртната присъда в себе си“ Колко необичайно изявление! Първо, думата „присъда“ се среща единствено на това място въобще в древногръцката литература. Много по-късно тя ще придобие значение на „смъртна присъда“ (вж. Йосиф Флавий, *Юдейски древности* 14:10:6). Едва ли апостол Павел тук говори за съдебна присъда. По-скоро има предвид личното усещане за приближаваща смърт. Това дава подтик на него и спътниците му да се хвърлят изцяло в служение на Божията помощ, състрадание и сила.

Глаголът е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение. Някои изследователи на Библията смятат, че по този начин Павел намеква за заболяване с трайни последствия, от което страдат и той, и спътниците му. Възможно е обаче глаголт да се интерпретира и като аорист – т.е. същата форма като във II Коринтяни 2:13.

По всички тези причини фразата е доста неясна и позволява разнообразни тълкувания. Въпреки че не е сигурно какви конкретно са били физическите обстоятелства, духовната идея на Павел е ясна. Страданието помага на вярващите да се доверяват по-пълноценно на Бога!

■ **„да не се уповаваме на себе си“** Така, както четвърти стих изразяваше първото предназначение на страданието на християнина, сега този стих посочва втората му цел. Същата истина по-късно ще видим в

израза „трън в плътта“ (II Коринтяни 12:7-9). В духовната действителност човешката слабост, съчетана с вяра, освобождава силата на Бога.

■ **„на Бога, който възкресява мъртвите“** Не е напълно ясно дали тук Павел говори за:

1. старозаветни случаи как Бог връща хора към физически живот (III Царе 17:17-21; IV Царе 4:32-37);
2. старозаветни богословски твърдения (Втор. 32:39; I Царе 2:6; IV Царе 5:7);
3. предишното му изложение на темата за възкресението (I Кор. 15 гл.).

1:10 „на когото се надяваме“ Местоимението се отнася за Бог Отец (ср. с II Кор. 1:9; I Тим. 4:10). Колко прекрасна описателна фраза! Павел често изковава силни и чудесни описателни наименования за Бога (вж. пълния списък в коментара към 3 стих) като например:

1. „Отец на милостите“ (II Коринтяни 1:3);
2. „Бог на всяка утеха“ (II Коринтяни 1:3);
3. „Този, който е способен“ (Римляни 16:25; Ефесяни 3:20).

Тук глаголът е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение, което обикновено предполага някакво действие, което е било завършено в миналото, но е с последствия към настоящето (вж. I Коринтяни 15:19; I Тимотей 5:5; 6:17).

■ **„ще ни избавя“** В десети стих този глагол се среща цели три пъти. Значението му отговаря на неговата употреба в Стария завет, където се има предвид физическо, обществено, емоционално и духовно избавление. Самият Павел често прибегва до тази дума (вж. Римляни 7:24; 11:26; 15:31; II Коринтяни 1:10; Колосяни 1:13; I Солунци 1:10; II Солунци 3:2; II Тимотей 3:11; 4:17-18). Действително той е очаквал, че му предстои да умре в град Ефес (8-10 ст.).

NASB	„от толкова сериозна смъртна опасност“
NKJV	„от толкова велика смърт“
NRSV	„от толкова смъртоносна опасност“
TEV	„от толкова ужасяващи опасности от смърт“
NJB	„от такава смърт“

Между гръцките ръкописи има вариации между единственото число на фразата „толкова велика смърт“ (манускрипти κ , A, B, C, D, F, G) и множественото ѝ число (напр. P⁴⁶ и сирийски преводи, както и гръцки текстове на Ориген, Василий, Златоуст, Теодорет, Йероним и Августин). Вариантът с множествено число (вж. TEV) е най-необичайният и най-древният. Много е вероятно изборът на множествено число да е поради проблемите, с които се е сблъсквал той вътрешно и външно (II Коринтяни 4:8-12; 6:3-19; 11:23-29). UBS4 дава рейтинг B (почти сигурно).

1:11

NASB	„като се присъединявате с помощ чрез молитвите си“
NKJV	„като ни помагате с молитва за нас“
NRSV	„присъединявате се, помагайки ни с молитвите си“
TEV	„помагате ни посредством молитвите ви за нас“
NJB	„вашиите молитви за нас ще допринесат за това“

Неколцина библейски изследователи смятат, че тази граматическа конструкция тук се използва с условен смисъл (Murry J. Harris, *The Expositor's Bible Commentary*, vol. 10, p. 322; *The Anchor Bible*, vol. 32A, p. 115). Ако вярващите хора пренебрегват молитвата, тогава по някакъв начин суверенният Бог преценява да не се намесва в техните обстоятелства (вж. Яков 4:2). Така в текста се онагледява важното предназначение на застъпническата молитва (вж. Ефес. 6:18-20). Павел чувства, че молитвите на християните, обвързани с благодатната природа на Бога, са го избавили от смъртта и дори продължават да го закрилят и да го подкрепят. Избавлението му ще бъде разпознато и оценено от мнозина, които тепърва ще се благославят от продължаващото служение на Павел.

■ **„молитвите на мнозина“** Буквално изразът тук е „молитвите от много лица“ (*prosōpon*, „лице“). Павел използва това съществително многократно във Второ коринтяни (2:10; 3:7 [два пъти], 13, 18; 4:6; 5:12; 8:24;

10:1,7; 11:20). Може би е препратка към традиционната за евреите в Стария завет молитвена поза с вдигнато към небесата лице.

Значенията на тази дума във Второ коринтяни са няколко:

1. за личности – II Коринтяни 1:11; 2:10; 4:6;
2. за човешко лице – II Коринтяни 3:7 [два пъти], 13,18; 10:1,7; 11:20;
3. метафорично за местоположение „пред“ някого – II Коринтяни 8:24;
4. метафорично за външен вид – II Коринтяни 5:12.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: II КОРИНТЯНИ 1:12-14

¹² **Защото нашата похвала е тази: свидетелството на нашата съвест, че живяхме на света с простота и Божия искреност – не с плътска мъдрост, а в Божията благодат; и най-много между вас.** ¹³ **Защото не ви пишем друго освен това, което четете, а и разбирате, и което се надявам, че ще разберете и до край;** ¹⁴ **както и отчасти сте разбрали, че ние сме похвала за вас, както и вие – за нас, в Деня на нашия Господ Исус.**

1:12 „нашата похвала“ Гръцките думи *kauchaomai*, *kauchēta*, и *kauchēsis* се използват общо трийсет и пет пъти от Павел и само два пъти на други места в Новия завет (и двата от Яков). Преобладаващо те се срещат в Първо и Второ коринтяни.

Във връзка с хваленето има две основни истини:

1. никоя плът няма да се прослави/похвали пред Бог (вж. I Кор. 1:29; Ефес. 2:9).
2. вярващите трябва да се прославят в Господа (вж. I Кор. 1:31; II Кор. 10:17, което е препратка към Ерем. 9:23-24).

Затова има уместна и неуместна похвала (т.е. гордост).

1. уместна
  - a. в надеждата на славата (вж. Римл. 4:2)
  - b. в Бога, чрез Господ Исус (вж. Римл. 5:11)
  - c. в кръста на Господ Исус Христос (главната тема на Павел – вж. I Кор. 1:17-18; Гал. 6:14)
  - d. Павел се хвали:
    - 1) със своето служение, което е без компенсации (вж. I Кор. 9:15,16; II Кор. 10:12)
    - 2) със своя авторитет от Христос (вж. II Кор. 10:8,12)
    - 3) с това, че не се е хвалел с работата на другите (както някои в Коринт правеха – вж. II Кор. 10:15)
    - 4) със своето потомствено наследство (както другите са правели в Коринт – вж. II Кор. 11:17; 12:1,5,6)
    - 5) със своите църкви
      - a) Коринт (II Кор. 7:4,14; 8:24; 9:2; 11:10)
      - b) Солун (II Сол. 1:4)
    - 6) увереността си в утехата и спасението у Бога (вж. II Кор. 1:12)
2. неуместна
  - a. във връзка с юдейското наследство (вж. Римл. 2:17,23; 3:27; Гал. 6:13)
  - b. някои в църквата в Коринт се хвалели
    - 1) с хората (вж. I Кор. 3:21)
    - 2) с мъдростта (вж. I Кор. 4:7)
    - 3) със свободата (вж. I Кор. 5:6)
  - c. лъжливите учители се опитали да се хвалят в църквата в Коринт (вж. II Кор. 11:12)

■ **„свидетелството на нашата съвест“** В писмата си до коринтската църква Павел неколkokратно си служи с думата „съвест“ (I Коринтяни 4:4; 8:7,10,12; 10:25,27,28,29; II Коринтяни 1:12; 4:2; 5:11). Тя се отнася за онова вътрешно усещане, което човек изпитва какво е правилно и неправилно (Деяния 23:1; Римляни 2:15). Съвестта може да се влияе от миналото ни, от погрешните ни решения или пък от Святия Дух. В никакъв случай тя не е безпогрешен наставник и ръководител (вж. I Коринтяни 4:4; 8:7; I Тимотей 4:2), ала със сигурност притежава функция да определя ограниченията на личната вяра (I Тимотей 1:5,19).

Следователно насилването на съвестта – дори и когато тя е слаба или помрачена – е основен проблем за вярата.

Съвестта на вярващия човек трябва все повече и повече да се формира според Словото на Бога и Духа на Бога (I Тимотей 3:9). Бог ще съди вярващите според светлината, която имат. Всички вярващи обаче следва все повече и повече да се отварят за Библията и за Духа, за да получават още повече светлина и за да могат да растат в познаване на Господ Исус Христос. В настоящия контекст на Второ коринтяни контекстът е осъдението, което предстои в края на времената (13-14 ст.). Бог ще съди хората в светлината на техните разбираня и тяхната съвест (Римляни 2:15-16; 9:1; 13:5).

Мотивите и поведението на Павел са подложени на остри критики от една неголяма група лъжеучители в град Коринт (вж. 10-13 гл.). По всичко личи, че те са представлявали две групи: (1) местна групичка негови опоненти; и (2) пътуващи от Палестина юдеи лъжеучители.

■ **„простота“** Някои гръцки ръкописи тук използват думата „святост“ (P⁴⁶, κ*, A, B, C, K, P, коптските преводи; вж. NASB, NIV, NJB). Други по-скоро предпочитат думата „простота“ (κ², D, F, G, както и Вулгатата, Пешита; вж. NKJV, NRSV, TEV). Брус Метцгер посочва, че преводаческият екип на UBS³ по-скоро предпочита варианта „простота“ (*haplotēti*), ала самият той му придава рейтинг D, тоест доста висока степен на несигурност (вж. Bruce Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, p. 575). От друга страна изданието UBS⁴ му придава рейтинг B, тоест почти сигурно (p. 612). Тази повишена несигурност произтича от факта, че Павел използва думата „простота“ във II Коринтяни 11:3 (като същото понятие се превежда „щедрост“ във II Коринтяни 8:2; 9:11,13), ала в никое свое послание не прибегва до гръцката дума *hagiotēti*.

■ **„искреност“** Тази дума има две конотации: „великодушие“ или „искреност“. Тя е метафора, свързана с виждането. В Стария завет окото се е използвало като метафора за мотив по два начина: (1) „зло око“ (т.е. скъперническо, BDB 949; вж. Втор. 15:9-10); и (2) „добро око“ (т.е. щедро; BDB 373 III; вж. Притчи 22:9). Исус следва тази употреба (вж. Мат 6:22-23; 20:15). Павел на свой ред използва понятието в две значения:

1. „простота“, „искреност“, „чистота“ – т.е. липса на скрити мотиви и фалшиви претенции (II Кор. 1:12; 11:3; Ефес. 6:5; Кол. 3:22);
2. „великодушие“, „щедрост“ (Римл. 12:8; II Кор. 8:2; 9:11,13).

■ **„не с плътска мъдрост“** Павел многократно говори за светската мъдрост в Първо коринтяни (вж. I Кор. 1:18-31; 2:1-16 и 3:18-23; както и саркастично във II Кор. 4:10; 6:5 и може би 10:15). Подобни фрази той използва по отношение на човешката мъдрост в I Коринтяни 1:17; 2:4,13-14. В настоящия абзац той се заиграва с контраста между светската мъдрост и живеещата в света благодат. Аргументите в полза на неговото собствено призвание не се свеждат единствено до логика или риторика, но също така се изразяват и в благочестив живот и чиста съвест пред Бога. Павел твърди, че им е писал с прости, разбираеми думи. Ако наистина са толкова мъдри, тогава би трябвало ясно да схващат думите му, мотивите му и житейския му пример. Очевидно обаче не е така.

Апостол Павел използва думата „плът“ с няколко различни значения. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26.

1:13-14 Тези стихове формират паралелна структура и изглежда касаят предишните писма на Павел до коринтската църква (несигурно е кое точно). Той пише с цел да бъде разбран. Тяхното отношение и начинът им на живот обаче са показателни, че те не го разбират.

Дали думата *telous* в този контекст означава „съвършено“ (TEV, NJB, NIV) или „до край“ (NASB, NKJV, NRSV)? И в двете има логика. Ако значението е „съвършено“ (т.е. напълно, а не частично), тогава явно има връзка с началото на 14 стих. Ако значението е „до край“, тогава сигурно препратката е към фразата „Деня на нашия Господ Исус Христос“ в края на 14 стих.

■ **„ние сме похвала за вас“** Коринтската църква е потвърждение на апостолската ефективност на апостол Павел. Той желае техните думи, мотиви и поведение да бъдат източник на гордост и похвала, когато настъпи деня на Христовото завръщане за последния съд („Деня на нашия Господ“; вж. I Коринтяни 1:8; 5:5; Филипаяни 1:6,10; 2:16; I Солунци 5:2; II Солунци 2:2).

1:14 „в Деня на нашия Господ Иисус“ Фразата „Господният ден“ е старозаветен идиом. Вж. бележката към коментара ми върху Амос 2:16.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ОНЗИ ДЕН
SPECIAL TOPIC: THAT DAY

Изразът „през онзи ден“ е прием у еврейските пророци от осми век преди Христос да адресират Божието присъствие (пришествие) за осъждане или за възстановяване.

Осия	Амос		Михей	
	положително	отрицателно	положително	отрицателно
1:11	1:5	1:14 (2)		2:4
	2:3	2:16		3:6
2:15		3:14	4:6	
2:16	4:5	5:18 (2)		5:10
2:18	5:9	5:20		7:4
2:21	6:2	6:3	7:11 (2)	
	7:5	8:3	7:12	
	9:5	9:11	8:9 (2)	
	10:14	8:10		
		8:13		

Този модел е характерен за старозаветните пророци. С времето Бог ще вземе мерки срещу греха, ала също така и дава възможност за покаяние и прошка за всички онези, които са готови да се променят (т.е. да приемат ново сърце, ново съзнание, нов дух; вж. Езекиил 36:22-27)! Божията цел за изкупление и възстановяване рано или късно ще се осъществи! Той ще придобие хора, които отразяват Неговия характер. Целта на Сътворението (общение между Бога и човека) ще се постигне!

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: II КОРИНТЯНИ 1:15-22

¹⁵ С тази увереност възнамерявах да дойда при вас преди това, за да имате втора благодат, ¹⁶ като мина през вас за Македония, а от Македония да дойда пак при вас и тогава вие да ме изпратите за Юдея. ¹⁷ Като възнамерявах това, лекомислено ли постъпих? Или това, което възнамерявах, от плътта ли го възнамерявах, че да означава Да, да и Не, не едновременно? ¹⁸ Но Бог е верен, така че словото ни към вас не е Да и Не. ¹⁹ Защото Божият Син, Иисус Христос, който беше проповядван между вас от нас – от мен, Сила и Тимотей – не беше Да и Не, а в Него беше Да; ²⁰ понеже, колкото са Божиите обещания, всичките в Него са Да! – затова и чрез Него е Амин! за слава на Бога чрез нас. ²¹ А Този, който ни утвърждава заедно с вас в Христос, и който ни е помазал, е Бог, ²² който ни е запечатал и е дал в сърцата ни Духа в залог.

1:15 „С тази увереност“ Вж. пълната бележка към II Коринтяни 3:4.

■ „възнамерявах да дойда при вас“ Думата „възнамерявах“ е в несвършен вид, с което се обозначава повторемост на действия (тук намерения) в миналото. В I Коринтяни 16:2-8 апостол Павел им е споделил какви са плановете му за пътуване. Поради тяхното поведение впоследствие той е сменил решението си, понеже е искал да дойде сред тях с радостни емоции, а не с осъждане! Гласовитото малцинство го вини в променчивост, ала това се отнася единствено за плановете му за пътуване, но не и за благовестието му (вж. II Коринтяни 1:18-20).

NASB „за да може два пъти да получите благословение“
NKJV „за да може да имате втора полза“
NRSV „за да имате втора благодат“

TEV „така че да бъдете благословени двойно“
NJB „за да приемете двойна полза“

Има няколко вариации в гръцките манускрипти на този текст. Някои ръкописи съдържат думата *charin*, което произлиза от *charis*, „полза“, „благодат“ (напр. κ^* , A, C, D, F, G и сирийските и арменските преводи). Други ръкописи използват думата *charan*, която означава „радост“, „задоволство“ (напр. κ^2 , B, L, P). Гръцкият текст UBS⁴ дава на *charin* рейтинг В (почти сигурно). В настоящия контекст (вж. 16 ст.) става дума за това, че апостол Павел идва двукратно в Коринт, за да им даде възможност да се погрижат за нуждите му по време на неговите пътувания (вж. Gordon D. Fee, *To What End Exegesis?*, pp. 99-104).

1:16 „и тогава вие да ме изпратите за Юдея“ Павел не желае да приема финанси от коринтската църква, докато им служи. Той се опасява, че може да понесе нападки по тази тема. В крайна сметка нападите така или иначе се натрупват, въпреки че от тях той не е приемал пари.

Английският превод NASB тук дава превод: „чрез вас да бъда подпомогнат за пътуването ми до Юдея“. Тази фраза предполага, че той е имал готовност да получи от тази църква подкрепа за нуждите на своите мисионерски пътувания (ср. с I Коринтяни 16:6; Римляни 15:24). Възможно е тук да изпитва лоялността им към него с цел да се затвори устата на критиците му.

1:17 „от плътта ли го възнамерявах“ Възможно е тази фраза визира критиците на апостол Павел (II Кор. 10:2-3; 11:18). Или пък може би Павел търси Божията воля за всяко свое решение – включително и за пътуванията му (I Кор. 4:19; 16:7; Деяния 18:21; Римляни 1:10; 15:32).

Втората вероятност сякаш по-добре съответства на текста предвид 18 стих. Божията вярност е постоянна тема в писанията на Павел (I Кор. 1:9; 10:13; I Сол. 5:24; II Сол. 3:3).

Относно думата „плът“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26.

1:18 „Бог е верен“ В гръцкия текст думата „верен“ е в началото на изречението за акцент. Самият Павел често използва тази дума като описателна за характера на Бога (I Кор. 1:9; 10:13; I Сол. 5:24; II Сол. 3:3). В Стария завет вярата обикновено се разбира като вярност. Това е ключова черта сред атрибутите на Бога (ср. с Втор. 7:9; Исаия 49:7). Неговият благодатен и верен характер не се променя (Мал. 3:6). Надеждата на човека се съсредоточава не в собствените му постижения или посвещения, а в характера и обещанията на Бога (вж. II Кор. 1:12,15,20)!

1:19 „Божият Син, Исус Христос“ Апостол Павел използва фразата „Божият Син“ сравнително рядко (само в Римляни 1:4; Галатяни 2:20 и тук). Самата концепция обаче и сродните фрази се срещат доста често. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:9.

■ „Сила“ Сила (или Силванус) е човекът, който Павел избира да го придружи на второто му мисионерско пътуване, след като Варнава и Йоан Марк заминават за Кипър:

1. За първи път в Библията името му се среща в Деяния 15:22, където е наречен „водител“ сред братята от църквата в Ерусалим.
2. Той е пророк (вж. Деяния 15:32).
3. Той е римски гражданин като Павел (вж. Деяния 16:37).
4. Ерусалимската църква го изпраща заедно с Юда Варсава в Антиохия, за да проверят ситуацията (вж. Деяния 15:22,30-35).
5. Павел го споменава във II Коринтяни 1:19 като съработник, проповядващ евангелието.
6. Петър го посочва като съавтор на първото си послание (вж. I Петър 5:12).
7. Както Павел, така и Петър го наричат Силванус, докато Лука го нарича Сила (арамейската форма на Савел). Вероятно *Сила* е неговото еврейско име, а *Силванус* е латинското му име (вж. F. F. Bruce, *Paul: Apostle of the Heart Set Free*, p. 213).

1:19-20 „всичките в Него са Да!“ Стихове 19-20 са пълни с богословско съдържание! Павел споделя тук, че неговият мисионерски екип (заедно със Сила и Тимотей) проповядват Исус като изпълнение на Божието обещание за изпращането на Сина, като единствената надежда за човечеството и като реализацията и кулминацията на старозаветното откровение! Тяхната проповед не се състои от никакви мекушави послания, а е ясна и конкретна (вж. 18 ст.). Исус е произнесеното от Бог Отец категорично „Да!“ за всяко

обещание, всяка нужда, всяка надежда (тук глаголят *ginomai* е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение). Като утвърждават личността на Исус, те отдават слава на Отец за проявената Му грижа за тях.

Цялото познание на коринтската църква (1) за Бога, (2) за Сина, (3) за Божиите обещания (Римл. 9:4) и (4) за Божията благодатна грижа е получено именно от поученията на мисионерския екип на Павел. Всяко съмнение в мотивите и посланието на Павел рано или късно ще подкопае вярата в самото благовестие!

■ „Амин!“ Вж. коментара към I Коринтяни 14:16.

■ „слава“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (*DOXA*) към I Коринтяни 2:7.

1:21-22 Тези два стиха имат ясна структура. Те описват какво е направил Бог („Този, който“), за да изгради и утвърди мисионерския екип на апостол Павел.

1. Бог ни утвърждава – II Коринтяни 1:21 (ср. с I Коринтяни 1:8). Това е сегашно деятелно причастие, говорещо за действие, което още продължава. Глаголят означава „потвърждавам, установявам, укрепвам, поддържам“ (ср. с II Коринтяни 1:7; Римляни 4:16). Понятието се използва в древните текстове със значение на юридическа гаранция (вж. Moulton and Milligan, p. 107).
2. Бог ни е помазал – II Коринтяни 1:21 (ср. с I Йоан 2:20,27). Това е аорист деятелно причастие. Изборът на граматическо време предполага завършено и еднократно действие в миналото. Самото понятие изразява старозаветна представа за това, как Бог избира и посочва за служение определени видове водачи в Израил:
  - a. пророци – вж. III Царе 19:16; и може би паралелизъм в I Летописи 16:22; Псалом 105:15;
  - b. свещеници – вж. Изход 40:15; Левит 4:3; Псалом 105:15;
  - c. царе – вж. I Царе 9:16; Псалом 2:2; 18:50; 20:6; Авакум 3:14.

Именно тази дума се превежда на гръцки *Христос* (докато на иврит тя е *Месия*, „помазаник“). Бог избира и подготвя вярващите хора, за да служат по различни начини в Неговото царство.

3. Бог ни е запечатал – II Коринтяни 1:22 (ср. с Йоан 3:33; 6:27; Римляни 4:11; 15:28; I Коринтяни 9:2; Ефесияни 1:13; 4:30; II Тимотей 2:19; Откровение 7:3-8). Това е аорист средно причастие. Думата се използва със значение за отбелязване на човек или предмет като нечия собственост, като нещо автентично или като избавен от нещо. Вярващите хора принадлежат на Бога!
4. Бог ни е дал Духа в сърцето ни като залог – II Коринтяни 1:22 (ср. II Коринтяни 5:5; Римляни 8:9-16,23,26-27; Ефесияни 1:13-14).

Глаголят „е дал“ деятелно причастие в аорист, говорещо за завършено действие. Бог е осигурил чадата си.

1. Утвърждава ни (сегашно време).
2. Помазал ни е (аорист).
3. Запечатал ни е (аорист).
4. Дал ни е Духа (аорист).

Всички тези прояви на Божията грижа се свързват с изразената от Павел увереност във II Кор. 1:15,19-20. Убеждението на Павел е в действията и грижата както на Бог Отец, така и на Божия Син и на Святия Дух.

■ „Христос... Бог... Духа“ Обърнете внимание, че за нашата увереност получаваме активна помощ от всяка личност в троицата (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу. Въпреки че терминът „Троица“ не се среща в Библията, неговото значение и същност си проличават в немалко текстове (вж. I Коринтяни 12:4-6; II Коринтяни 13:14). Християнството е монотеистична вяра (Втор. 6:4). При положение че Исус Христос има божествена природа, а Святия Дух е личност, значи има три ясно обособени личности, споделящи една и съща божествена същност. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 2:10.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: УВЕРЕНОСТ SPECIAL TOPIC: ASSURANCE

- A. Възможно ли е християните да са уверени, че са спасени (вж. I Йоан 5:13)? I Йоан предлага три проверки или свидетелства.

1. доктринална (вяра) – I Йоан 1,5,10; 2:18-25; 4:1-6,14-16; 5:11-12
2. житейска (послушание) – I Йоан 2-3; 2:3-6; 3:1-10; 5:18
3. социална (любов) – I Йоан 2-3; 2:7-11; 3:11-18; 4:7-12, 16-21

В. Увереността може да се превърне в деноминационен спор.

1. Жан Калвин основава увереността върху Божия избор. Той посочва, че човек никога не може да бъде сигурен в този живот.
2. Джон Уесли основава увереността върху религиозното преживяване. Той смята, че хората имат способност да живеят над познатите грехове.
3. Римокатолическата базира увереността върху авторитета на Църквата. Отговорът се крие в принадлежността на христианина.
4. Повечето евангелски христиани основават увереността си върху обещанията на Библията, свързани с плода на Духа в живота на вярващия (вж. Гал. 5:22-23) – всекидневното уподобяване на Христос.

С. Основната увереност на греховния човек се крие единствено в характера на триединния Бог.

1. В любовта на Бог Отец
  - a. Йоан 3:16; 10:28-29
  - b. Римляни 8:31-39
  - c. Ефесяни 2:5,8-9
  - d. Филипяни 1:6
  - e. I Петър 1:3-5
  - f. I Йоан 4:7-21
2. В действията на Сина
  - a. който умира вместо нас
    - 1) Деяния 2:23
    - 2) Римляни 5:6-11
    - 3) II Коринтяни 5:21
    - 4) I Йоан 2:2; 4:9-10
  - b. който се моли като първосвещеник за нас (Йоан 17:12)
  - c. който продължава трайно да се застъпва за нас
    - 1) Римляни 8:34
    - 2) Евреи 7:25
    - 3) I Йоан 2:1; 4:9-10
3. В служението на Светия Дух
  - a. който ни призовава (Йоан 6:44,65)
  - b. който ни запечатва
    - 1) II Коринтяни 1:22; 5:5
    - 2) Ефесяни 1:13-14; 4:3
  - c. който ни вдъхва сигурност
    - 1) Римляни 8:16-17
    - 2) I Йоан 5:7-13

Д. Хората трябва да откликнат на заветното предложение на Бога (и първоначално, и трайно)

1. Вярващият трябва да се отвърне от греха (с покаяние) и да се обърне към Бога (с вяра)
  - a. Марк 1:15
  - b. Деяния 3:16,19; 20:21
2. Вярващият трябва да приеме Божието предложение в Христос (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРИЕМАМ/ПОВЯРВАМ/ИЗПОВЯДВАМ/ПРИЗОВАВАМ)
  - a. Йоан 1:12; 3:16
  - b. Римляни 5:1 (и по аналогия 10:9-13)
  - c. Ефесяни 2:5,8-9
3. Вярващият трябва да устоява (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: УСТОЯВАНЕ)

- a. Марк 13:13
- b. I Коринтяни 15:2
- c. Галатяни 6:9
- d. Евреи 3:14
- e. II Петър 1:10
- f. Юда 20-21 ст.
- g. Откровение 2:2-3,7,10,17,19,25-26; 3:5,10,11,21

Е. Увереността е нещо трудно, защото:

1. често вярващите търсят преживявания, които не се обещават в Библията
2. често вярващите не схващат добре същността на благовестието
3. често вярващите продължават съзнателно да съгрешават (вж. I Кор. 3:10-15; 9:27; I Тим. 1:19-20; II Тим. 4:10; II Петър 1:8-11)
4. определени личностни типове (със склонност към перфекционизъм) така и не успяват да приемат Божията безусловна прошка и любов
5. в Библията има примери за лъжливи изповеди на вяра (вж. Мат. 13:3-23; 7:21-23; Марк 4:14-20; II Петър 2:19-20; I Йоан 2:18-19; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ОТСТЪПЛЕНИЕ).

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: УВЕРНОСТТА НА ХРИСТИЯНИНА за изложение на същата доктрина от друга гледна точка.

1:22 „ни е запечатал“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПЕЧАТ към I Коринтяни 9:2.

☐ „сърцата ни“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 14:25.

☐ „в залог“ Това понятие включва както гаранция за пълно плащане в бъдеще, така и частична предплата сега. Божието капаиране на спасението става посредством живота на Неговия Син и пълното присъствие на Неговия Дух (вж. Ефес. 1:3-14). Вж. коментара към II Коринтяни 5:5.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: II КОРИНТЯНИ 1:23-24

²³ И аз призовавам Бога за свидетел на моята душа, че за да ви пощадя, още не съм дошъл в Коринт. ²⁴ Не че ние господстваме над вашата вяра, а сме помощници на вашата радост; понеже чрез вярата вие стоите.

1:23

NASB „Но аз призовавам Бога като свидетел на душата ми“

NKJV „Освен това призовавам Бога като свидетел срещу душата ми“

NRSV „Но аз призовавам Бога като свидетел срещу мен“

TEV „Призовавам Бога като свидетел. Той познава сърцето ми“

NJB „С живота си призовавам Бога да ми бъде свидетел“

Клетва за произнасяне на истина. Павел неколкократно прибегва до подобни клетви като потвърждение на думите си (вж. II Коринтяни 11:11,31; Римляни 1:9; Галатяни 1:20; Филипаяни 1:8; I Солунци 2:5).

☐ „за да ви пощадя“ Промяната в плановете за пътуването на Павел е пример не за непостоянство у него, а за неговата любов към тях. Той съзнателно взема решение да не се завърне сред тях в обстановка, в която мнението му би се изразявало най-вече в осъждане и противопоставяне. Лъжеучителите са поставили под въпрос неговите мотиви и действия. Сега той посочва каква всъщност е истината.

■ **„още не съм дошъл в Коринт“** Немалко са дебатите относно точния брой посещения на Павел от Ефес до Коринт, както и колко точно писма е изпратил до коринтската църква. За повече информация по тази тема вж. Въведението към коментара на Второ коринтяни, точка D.

1:24 „Не че ние господстваме над вашата вяра“ Тук се вижда балансът между ролята на авторитетен апостол (1:1) и свободата на местната църква. Библейската заветна вяра започва и се развива посредством поредица от съзнателни решения, чиято цел е да произведат радост, стабилност и зрялост.

■ **„чрез вярата вие стоите“** Павел споменава тази мисъл и в I Коринтяни 15:1 (ср. с Римляни 15:2; 11:20). Възможно е концепцията да има старозаветен произход (вж. Псалом 76:7; 130:3; Наум 1:6; Малахия 3:2; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:9). Касае се за непоколебима и стабилна вяра в Божието присъствие. На фона на проблемите в коринтската църква това изявление звучи някак изненадващо. Най-малкото коринтската църква не се е оставила на влиянието на лъжеучителите както църквите в Галатия. Някои от домашните групи в Коринт са силни и белязани от чистота (тук глаголет е в перфектно време; т.е. „досега сте устояли и продължавате да стоите“). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СТОЯ (*HISTEMI*) към I Коринтяни 15:1.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. След като Павел пише по конкретен проблем в град Коринт, тогава защо това писмо следва да се прочете навсякъде из Ахая (1:1)?
2. Какви са двете ползи от страданието според 4 и 9 стихове?
3. През какво промеждие преминава Павел в Азия, което за малко не му коства живота (8-10 ст.)?
4. Защо Павел понася критики поради промените в плановете на пътуването си (ср. I Кор. 16:1-8 с II Кор. 1:12-20)?
5. Защо вярваме в Триединен Бог?

II Коринтяни 2 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Отлагане на визитата на Павел (1:12—2:4)	Пощадяване на църквата	Скоршни връзки с църквата (1:12—2:13)	Промяна в плановете на Павел (1:12—2:4)	Защо Павел променя плановете си (1:12—2:11)
	1:15—2:2			
1:23—2:4	Прошка за извършителя	1:23—2:4	1:23—2:4	
2:5-11		2:5-11	2:5-11	2:5-11
Тревога и успокоение на Павел 2:12-13	Триумф в Христос 2:12-13	2:12-13	Тревогата на Павел в Трояда 2:12-13	Апостолът от Трояда до Македония (2:12—4:6)
		Нашето служение (2:14—3:6)		
			Победа в Христос	
2:14-17	2:14-17	2:14-17	2:14-17	2:12—3:3

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА

- A. Сред коментаторите се вихрят доста дискусии относно броя посещения и писма на Павел до тази църква. Втора глава изглежда е в сърцевината на въпросния дебат, понеже изглежда сякаш говори за предходно писмо и болезнена визита. Доста са неяснотите както в текста, така и в сведенията, с които разполагаме за живота на Павел. Не му е тук мястото да се изпада в догматизъм.
- B. Друга сфера на спорове по отношение на 2 глава е въпросът дали извършителят от 5-6 стихове е:
  1. същият блудник с кръвосмешението от I Коринтяни 5 глава;
  2. водач на някоя от групичките или домашните църкви от I Коринтяни 1-4 глави;
  3. ръководител на пътуващите лъжеучители, дошли от Ерусалим, които лично се противят на Павел при донеслото толкова болка посещение (вж. II Коринтяни 10-13 гл.).

- C. Очевидно решението къде започва и свършва главата е неудачно. Втора глава е неразривно свързана с обсъждането на плановете за пътуване още от 15 стих на предишната.
- D. От 14 стих насетне има продължителен пасаж с вмъкване в скоби на странична тема. Павел се връща към обсъждането на срещата с Тит в Македония чак във II Коринтяни 7:5. Благодарен съм на Бога за това отклонение в мисълта, понеже то ни помага да вникнем в сърцето на апостол Павел и да почувстваме интензивната му любов към Исус Христос!

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 2:1-4

¹ Но в себе си реших това: да не идвам при вас пак със скръб. ² Защото, ако аз ви наскърбявам, то кой ще развесели мен, ако не този, който е бил наскърбен от мен? ³ И това писах нарочно, да не би когато дойда, да бъда наскърбен от онези, които би трябвало да ме зарадват, като съм сигурен във всички вас, че моята радост е радостта на всички вас. ⁴ Защото с голяма скръб и свито сърце ви писах с много сълзи – не за да се наскърбите, а за да познаете любовта, която аз имам особено към вас.

2:1

NASB, NKJV	„Но“
NRSV, TEV, NIV, REB	„И така“
NJB	„Тогавя“
RSV	„Защото“

Има няколко вариации в гръцките манускрипти между „защото“ (*gar*; P⁴⁶, B) и „но“ (*de*; K, A, C, D, F, G). UBS⁴ дава тук рейтинг C за „защото“ (което означава, че не могат да решат). Предлозите често имат ключова роля при тълкуването, ала в този случай значението на изречението е недвусмислено.

NASB	„реших това за себе си“
NKJV	„реших това в себе си“
NRSV, TEV, NJB	„прецених“

Изглежда идеята е, че Павел не е получил изрични инструкции от Духа за това решение. Няколко пъти той споменава как именно Духът го е направлявал в избора на плановете за пътуване (Деяния 16:9-10; 18:21; Римляни 1:10; 15:32; I Коринтяни 4:19). Този път обаче очевидно не е имал специфично напътствие и затова сам решава, че няма да пътува.

☐ „да не идвам при вас пак със скръб“ Във II Коринтяни 12:14; 13:1 Павел споменава за трето гостуване. Книгата Деяния не споменава нищо за тази втора изпълнена с болка визита. Първоначалният му престой в град Коринт се описва в Деяния 18:1-11. Вж. Въведението към коментара. Вероятно това второ посещение се е случило някъде между написването на Първо и Второ Коринтяни.

2:2 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели. Второто гостуване на Павел в тази църква му е причинило доста тъга. Допада ми преводът на NJB на този стих: „Ако ви причинявам стрес, значи причинявам стрес на единствения ми възможен източник на радост.“ Павел не е изпитвал никакво удоволствие от случаите на конфронтация в неговото служение като апостол.

2:3 „това писах нарочно“ За обяснение на тези стихове има няколко теории.

1. Някои смятат, че това е епистоларен аорист – тоест се отнася за Второ коринтяни (NJB).
2. Други смятат, че се отнася за Първо коринтяни.
3. Според трети става дума за изгубеното писмо, споменато в I Коринтяни 5:9.

4. Други изтъкват, че Павел говори за непълно изгубено писмо, част от което впоследствие е била интегрирана във Второ коринтяни (10-13 глави).

2:4 Този стих категорично разкрива отношението на апостол Павел и емоционалната болка след онова злополучно негово предишно гостуване. Въпреки болката обаче той говори истината. Подобно на добър лекар, Павел е наясно, че понякога болката е необходима за дългосрочното изцеление.

Павел използва два подчинителни глагола в това изречение, понеже понякога хората не реагират добре на преки забележки. Бог е създал всички хора със свободна воля, а това е както скъпоценен дар, така и опасен риск. В свободната воля се съдържа както потенциалът за радост и възстановяване, така и възможността за огорчение и задълбочаване на бунта срещу Бога.

NASB	„особено“
NKJV, NRSV	„изобилно“
NJB	„толкова много“

Този стих също включва едно от характерните за Павел понятия, до които толкова често той прибъгва в своите послания (*perissotērōs*). Вж. пълния коментар към II Коринтяни 1:5 и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 2:7.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 2:5-11

⁵ Но ако някой е причинил скръб, не е наскърбил мен, а донякъде – да не кажа прекалено много – всички вас. ⁶ За такъв един е достатъчно това наказание, което му е било наложено от мнозинството; ⁷ така че сега вече вие трябва по-добре да му простите и да го утешите, да не би такъв един да бъде погълнат от прекомерната скръб. ⁸ Затова ви умолявам да го уверите в любовта си към него. ⁹ Понеже затова и писах – за да позная от опит дали сте послушни във всичко. ¹⁰ А на когото вие прощавате нещо, прощavam и аз; защото, ако и аз съм простил нещо, простил съм го заради вас пред лицето на Христос, ¹¹ да не би Сатана да добие преимущество над нас; защото неговите замисли не са ни неизвестни.

2:5 Този стих е изключително труден за превод! Според мен най-сполучливо са се справили английските версии RSV и Phillips: „Но ако някой е причинил болка, причинил я е не на мен, а в някаква степен (меко казано) на всички вас.“ В изречението няма пряко допълнение и по тази причина някои изследователи го свързват (1) с цялата църква (вж. NKJV, NJB, RSV, Phillips, NIV, NEB); или (2) с извършителя на деянието (вж. английския превод KNOX).

Кой е този „някой“, който е причинявал проблеми? Има няколко предположения:

1. Става дума за човека, който се е събрал с доведената си майка – I Коринтяни 5:9.
2. Става дума за водач на някоя от домашните групи.
3. Става дума за говорител на групата от т.нар. „водачи“ от Палестина, които са се противопоставяли на апостол Павел при завръщането му в град Коринт, а църквата явно не го е защитила подобаващо.

☐ „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Някой причинява болка както на самия Павел, така и на цялата църква (глаголът е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение). Последниците от това остават дълго време.

2:6 „това наказание, което му е било наложено от мнозинството“ Решението не е единодушно. Когато претърпява нападки, Павел проявява грижа дори и за критиците си (вж. II Кор. 2:7), както и за духовните последици, които ще се породят от противоречията и конфронтацията (II Кор. 2:11).

Думата „мнозинството“ показва възгледа на Павел за църковното устройство. Самият той е убеден, че Бог го е призовал да бъде апостол сред езичниците, ала това не премахва ръководната отговорност на църковното събрание. Павел поддържа здравословен баланс в посланията си между властните заповеди (вж. напр. Галатяни или I Коринтяни 5 гл.) и необходимостта от местни ръководители, които да вземат свои решения. В Новия завет може да се срещнат и трите форми на църковно управление: (1) апостоли водачи (т.е. *епископална*); (2) местни ръководители (т.е. *презвитерианска*); (3) отговорност у всеки един вярващ

(т.е. *съборна*). В Деяния 15 глава съзираме и трите форми в процеса на вземане на решения от църквата. Въпросът не е коя от тези три форми е библейски. Всяка от тях присъства в Новия завет. Въпросът по-скоро се състои в това, духовни вярващи да водят църквата в рамките на библейските принципи и стандарти, а не на собствените си намерения и виждания!

2:7 „по-добре да му простите и да го утешите“ И двата глагола са инфинитиви в аорист. Църковната дисциплина никога няма отмъстителен характер. Целта ѝ е да постигне изкупление и изцеление (Гал. 6:1). Грехът трябва да се изобличава, но и да се покрива (т.е. да получава прошка и от Бога, и от църквата), след като бъде изобличен.

За думата „утеха“ вж. пълния коментар към Второ коринтяни 1:4-11.

NASB	„да бъде смазан от прекомерната скръб“
NKJV	„да бъде погълнат от твърде много скръб“
NRSV	„да не бъде смачкан от прекалена скръб“
TEV	„от това, да се наскърби дотолкова, че да се предаде“
NJB	„да бъде съсипан от степента на притеснението си“

Първата фраза тук буквално гласи: „да не би чрез още изобилна скръб такъв да бъде погълнат“. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

Понятието *katapinō* също е интензивна метафора. Буквално означава „преглъщам надолу“. Използва се в положителен смисъл във II Коринтяни 5:4 (където животът „поглъща“ смъртното естество). В негативно значение може да обозначава унищожаване (I Кор. 15:54; II Кор. 2:7; Евреи 11:29; I Петър 5:8).

Личните преживявания и богословската подготовка на апостол Павел му придават особена чувствителност относно дълбините на греха и висотите на благодатта и милостта на Бога. Подборът на думи изразява силата на емоциите, които изпитва той.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ИЗОБИЛСТВОМ (*PERISSEUŌ*) **SPECIAL TOPIC: ABOUND (*PERISSEUŌ*)**

Апостол Павел често използва този глагол. То се среща с положително значение за неща, които преливат в изобилие.

1. Истината за Бога изобилства за Негова слава, Римляни 3:7
2. Подарената благодат на Исус Христос се преумножава, Римляни 5:15
3. Вярващите изобилстват с надежда, Римляни 15:13
4. Бог не съди вярващите дали ядат или не ядат определени храни, I Коринтяни 8:8 (ср. с Марк 7:15,17-23)
5. Вярващите се преумножават за растежа на църквата, I Коринтяни 14:12
6. Вярващите преумножават делото на Господа, I Коринтяни 15:58
7. Вярващите споделят във всичко Христовите страдания и Неговата утеха, II Коринтяни 1:5
8. Служението на праведността преумножава славата, II Коринтяни 3:9
9. Благодарността на вярващите преумножава Божията слава, II Коринтяни 4:15
10. Вярващите изобилстват от радост, II Коринтяни 8:2
11. Вярващите изобилстват във всичко (вяра, слово, познание, усърдие, любов), също и в дарението за църквата в Ерусалим, II Коринтяни 8:7
12. Благодатта изобилства за вярващите, II Коринтяни 9:8
13. Вярващите непрестанно благодарят на Бога, II Коринтяни 9:12
14. Богатствата на Божията благодат се изливат върху вярващите, Ефесяни 1:8
15. Любовта на вярващите ще преизобилства все повече и повече, Филипаяни 1:9
16. Увереността на вярващите в Христос изобилства чрез Павел, Филипаяни 1:26
17. Имаме изобилие, Филипаяни 4:12,18
18. Вярващите са изпълнени с благодарност, Колосяни 2:7
19. Любовта между вярващите расте непрестанно, I Солунци 3:12

20. Преуспяване в богоугоден живот, I Солунци 4:1

21. Изобилие на любов към вяращите, I Солунци 4:10

Разбирането на Павел е, че Божията благодат в Христос прелива от изобилие. По същия начин би следвало и вяращите хора да ходят в изобилие с благодат и любов във всекидневието си!

2:8 „ви умолявам да го уверите в любовта си към него“ Става дума за възстановяване на позиция чрез формално гласуване от църквата (вж. употребата на този термин в Галатяни 3:15), породено от любов и загриженост. Възможно е да е метафорична употреба (вж. Louw and Nida, p. 668).

2:9 „писах“ Вж. пълния коментар към II Коринтяни 2:3.

■ **„от опит“** Отнася се за проверка на автентичността на метални монети. В Новия завет тази дума има конотация със значение „изпитвам с цел одобрение“. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ГРЪЦКИ ДУМИ ЗА ИЗПИТАНИЕ И ТЕХНИ КОНОТАЦИИ към I Коринтяни 3:13.

■ **„дали сте послушни във всичко“** Подлага се на изпитание тяхната лоялност пред авторитета на Павел. Именно този въпрос е в основата на всичко (вж. II Коринтяни 7:15; 10:6).

Има няколко вариации в гръцките манускрипти на думата „дали“:

1. *ei* – κ, C, D, F, G;
2. *η* – A, B;
3. [липсва] – P⁴⁶.

Изглежда, че макар и да е доста стар, P⁴⁶ е съставяван набързо и пропуска немалко думи и изрази. Що се отнася до първите два варианта, те се произнасят по един и същи начин. При преписването на много от ранните гръцки ръкописи един човек е четял на глас, а друг е пишел. По тази причина се появяват редица вариации от този вид. UBS⁴ дава рейтинг A (сигурно) на първия от тези варианти.

2:10 „прощавате“ Глаголът *charizomai* (II Кор. 2:7,10; 12:13) се формира от корена *chairō*, който означава „радвам се“, „празнувам“. В настоящия контекст значението му е прощавам, подминавам с благодат (вж. II Коринтяни 2:7,10 [три пъти]).

Павел отправя призив към мнозинството да дадат прошка в 7 стих (аорист, среден залог, инфинитив). В 10 стих наново повтаря тази своя молба (сегашно време, среден залог, изявително наклонение), а след това в същия стих ги уверява в собствената си (лично местоимение *egō*) благодатна и окончателна прошка към извършителя (два глагола в перфектно време, среден залог, изявително наклонение).

■ **„ако“** Тук условното изречение е от първи клас. Павел повтаря прошката си към този извършител.

■ **„заради вас пред лицето на Христос“** Това е приемът на Павел да подчертае, че възстановяването на извършителя в крайна сметка ще укрепи и самата църква. Самият той има силите да го стори воден от любов към Исус Христос.

2:11

NASB „за да не може да се възползва от нас Сатана“

NKJV „да не би Сатана да се възползва от нас“

NRSV „за да не бъдем надхитрени от Сатана“

TEV „да не би Сатана да добие преимущество над нас“

NJB „за да се предпазим Сатана да ни надхитри“

Този стих утвърждава личностната сила на злото в нашия свят, посветена да извращава Божия план. Павел го нарича с няколко наименования във Второ коринтяни:

1. „Сатана“ – II Коринтяни 2:11; 11:14; 12:7;
2. „богът на този свят“ – II Коринтяни 4:4;
3. „Велиал“ – II Коринтяни 6:15;

4. „змията“ – II Коринтяни 11:3.

Местоимението „ние/нас“ може да се отнася или за самия Павел, или за Павел и коринтската църква. Интересно е да подчертаем, че Сатана изкушава хората както с подтикване към злото, така и с изопачаване на доброто. Неправилното, непростително, гневно и горделиво отношение от страна на църквата би могло да отвори врата за Сатана да смущава общността на вярващите.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЛИЧНОСТНОТО ЗЛО към I Коринтяни 7:5.

■ „неговите замисли не са ни неизвестни“ Лукавият се опитва да въздейства на живота ни (Ефесяни 4:14; 6:10-18. Често пъти вярващите остават в неведение (*agnoeō*) по отношение на неговите замисли.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПОМИСЛИ SPECIAL TOPIC: SCHEMES

Това е гръцката дума *noēta*. Павел я използва пет пъти във Второ коринтяни и само още един път – във Филипяни 4:7. Произлиза от корена *nous*, „разум“, „мисли“. Павел развива понятието в две отношения.

А. зло или разрушително мислене

1. замисли на Сатана – II Коринтяни 2:11
2. съзнания, които са закоравени и помрачени от неверие – II Коринтяни 3:14
3. съзнания, които са заслепени от Сатана (бога на този свят) – II Коринтяни 4:4
4. съзнания, заблудени от Сатана (като Ева) и са подведени – II Коринтяни 11:3;

В. духовно мислене

1. пленяване на всяка мисъл в покорство пред Христос – II Коринтяни 10:5
2. мирът на Бога, който надминава всяко разбиране (*nous*), ще пази сърцата ви и мислите ви (*noemata*).

Капацитетът на хората да разсъждават и да говорят е част от Божия образ в тях (вж.

СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЧОВЕШКА РЕЧ). Тези прекрасни дарби може да се използват както за добро, така и за зло. Вярващите хора следва да предпазват мислите и думите си. Нашето съзнание може да бъде подведено, заслепено или манипулирано от Сатана (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: САТАНА; както и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДУХОВНАТА ВОЙНА). От друга страна мисленето ни може по прекрасен начин да бъде подсилвано и подхранвано от Бога за Негова слава и заради Неговото царство. Ние сме настойници на мислите си, на плановете си и на мотивите си!

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 2:12-13

¹² И когато дойдох в Трояда да проповядвам благовестието на Христос и когато ми се отвори врата в Господното дело, ¹³ духът ми не се успокои, понеже не намерих брат си Тит, а като се простих с тях, отпътувах за Македония.

2:12 „когато дойдох в Трояда“ Тук се следва програмата от I Коринтяни 16:5 (вж. Деяния 16:8-11). Павел очевидно получава нападки от някои хора в Коринт поради отменянето на неговото гостуване. Сега той се опитва да разясни защо се е стигнало до това.

■ „когато ми се отвори врата в Господното дело“ Това е перфектно страдателно причастие, с което се има предвид, че Бог е разкрил възможност за благовестието и все още е така! Фразата „отворена врата“ е сред любимите метафори на Павел (вж. I Кор. 16:9; Кол. 4:3; както и Деяния 14:27; Откровение 3:8). Тази фраза акцентира на ефективната власт на Бога посредством завършеното изкупително дело на Месията и дискретната намеса на Святия Дух за благовестие и ученичество (Матей 28:19-20; Деяния 15:3-4,12; 21:19).

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 16:9.

2:13 „духът ми не се успокои“ Тук думата „дух“ се използва като синоним на „личност“ (ср. с II Кор. 7:13; I Кор. 16:18). Павел непрестанно изпитва притеснения (перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение) по отношение на ситуацията в коринтската църква (вж. II Кор. 7:5). Въображението му го подбужда да ги предупреждава: Опазете своите си! Той си оставя отворена вратичка в Троада поради опасения за коринтската църква. Павел обича тази накъсана на групички и изпълнена с гордост църква!

■ **„не намерих брат си Тит“** По-рано Павел вече е изпратил Тимотей в Коринт, ала очевидно той не е бил приет особено добре от местната църква. Впоследствие Павел изпраща и Тит, като му поверява едно още по-остро писмо (II Коринтяни 2:3-4). Тъй като известно време не пристигат никакви вести и от него, сега Павел изпитва сериозна загриженост.

Във Второ коринтяни името на Тит се споменава няколко пъти (2:13; 7:6,13,14; 8:6,16,23; 12:18).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ТИТ **SPECIAL TOPIC: TITUS**

- A. Тит е един от най-доверените съработници на апостол Павел. Свидетелство за това е фактът, че Павел го изпраща на горещи точки като град Коринт и остров Крит.
- B. Тит е изцяло езичник по произход (докато Тимотей е само наполовина грък). То се обръща към вярата посредством проповедите на Павел. Впоследствие Павел взема решение да го обреже (вж. Галатяни 2 гл.).
- C. Споменава се многократно в посланията на Павел (II Коринтяни 2:13; 7:6-15; 8:6-24; 12:18; Галатяни 2:1-3; II Тимотей 4:10). Изненадващо е, че в книгата Деяния Лука не ни казва нищо за неговата личност. Някои коментатори изтъкват, че:
  - 1. Може да е бил роднина на Лука (вероятно брат) и по тази причина Лука е сметнал за неуместно да избягва да говори за него.
  - 2. Може да е бил основният източник на информация за Лука относно живота и служението на апостол Павел и именно по тази причина Лука не го споменава.
- D. Придружава Павел и Варнава на важния църковен събор в Ерусалим, записан в Деяния 15 глава.
- E. Посланието до Тит се фокусира върху съвети и препоръки от страна на Павел за служението на Тит на остров Крит. В този смисъл там Тит се явява официален заместник на Павел.
- F. Последната информация в Новия завет за Тит е как го изпращат на служение в Далмация (II Тимотей 4:10).

■ **„отпътувах за Македония“** Тук Павел отваря скоба, която ще се затвори чак в II Коринтяни 7:5. Той се отклонява от темата си, за да се впусне по странична линия за славословието на Христос! Отклонението му е изключително красиво и полезно. Можем само да благодарим на Бога, че е включено в текста. Много от най-паметните цитати от апостол Павел се намират именно в тези скоби.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 2:14-17

¹⁴ Но благодаря на Бога, който винаги ни води в победно шествие в Христос и на всяко място изявява чрез нас благоуханието на познанието за Него. ¹⁵ Защото за Бога ние сме благоуханието на Христос сред тези, които се спасяват, и сред онези, които погиват. ¹⁶ За едните – смъртоносно ухание, което докарва смърт, а за другите – животворно ухание, което докарва живот. И кой е способен на това? ¹⁷ Защото ние не сме като мнозината, които изопачават Божието слово, а говорим искрено в Христос, като от Бога, пред Бога.

2:14 „благодаря на Бога“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ХВАЛЕНИЕ И БЛАГОДАРНОСТ НА ПАВЕЛ ПРЕД БОГА SPECIAL TOPIC: PAUL'S PRAYER, PRAISE, AND THANKSGIVING

Павел обича да хвали Бога. Той познава Стария завет. Всеки от първите четири раздела на Псалтира завършва с някакво славословие (вж. Пс. 41:13; 72:19; 89:52; 106:48). Павел прославя и издига Бога по няколко различни начина:

1. Уводни думи на писмата
  - a. уводните благословии и поздравии (вж. Римл. 1:7; I Кор. 1:3; II Кор. 1:2)
  - b. уводните благословения (*eulogētos*, вж. II Кор. 1:3-4; Ефес. 1:3-14)
2. Кратки изблици на хваление
  - a. Римляни 1:25; 9:5
  - b. II Коринтяни 11:31
3. Доксологии (белязани от думите (1) *doxa*, „слава“; и (2) „завинаги“)
  - a. Римляни 11:36; 16:25-27
  - b. Ефесяни 3:20-21
  - c. Филипяни 4:20
  - d. I Тимотей 1:17
  - e. II Тимотей 4:18
4. Благодарности (*eucharisteō*)
  - a. в началото на писмата (вж. Римл. 1:8; I Кор. 1:4; II Кор. 1:11; Ефес. 1:16; Фил. 1:3; Кол. 1:3,12; I Сол. 1:2; II Сол. 1:3; Флм. 4 ст.; I Тим. 1:12; II Тим. 1:3)
  - b. призив за благодарност (вж. Ефес. 5:4,20; Фил. 4:6; Кол. 3:15,17; 4:2; I Сол. 5:18)
5. Кратки изблици на благодарност
  - a. Римляни 6:17; 7:25
  - b. I Коринтяни 15:57
  - c. II Коринтяни 2:14; 8:16; 9:15
  - d. I Солунци 2:13
  - e. II Солунци 2:13
6. Заключителни благословения
  - a. Римляни 16:20,24
  - b. I Коринтяни 16:23-24
  - c. II Коринтяни 13:14
  - d. Галатяни 6:18
  - e. Ефесяни 6:24

Павел познава триединния Бог както теоретично, така и от личен опит. Той започва посланията си с молитва и хваление. По средата на писмата често прекъсва мисълта си с изрази на хваление и признателно сърце. Към края на всяко послание неизменно изразява молитви, хвали и благодарности към Бога. Текстовете на Павел са пропити със славословия и думи на застъпничество, молитва и признателност. Той познава Бога, познава и себе си, познава и благовестието.

■ „винаги“ Бог винаги ни води (1) чрез Христос; (2) в победата на Христос; и (3) с цел свидетелство, за да „изявява чрез нас“ (сегашно деятелно причастие; ср. с 15-16 ст.).

NASB, NKJV „който винаги ни води в триумф в Христос“
NRSV „който в Христос винаги ни води в триумфален парад“
TEV „водени от Бога като пленници в Христовата победоносен парад“
NJB „който винаги ни дава в Христос участие в неговата триумфален парад“

Тази фраза се използва за практика на римските войски, при която командирите на победоносния легион провеждат триумфален парад по улиците на Рим. Тук изразът изтъква Христос като победител (причастието е в единствено число). Той е унищожил всички вражески сили (ср. с Колосяни 2:15; като глаголът се среща единствено на тези две места в Новия завет). Вярващите хора Го следват не като затворници (TEV, NEB и

РЕВ поставят тук думата „пленници“, ала това не съответства на контекста, където очевидно става дума за победа; освен ако Павел не говори за страданията и униженията си като благовестител, съпоставяйки ги със състоянието на пленените вражески бойци в римските триумфални шествия), а като съратници! Ние сме победители единствено поради Него и единствено посредством Него! Нашата победа е спечелена, ала ние следва съзнателно да вземаме всекидневна решение да я избираме и да ходим в нея.

■ „ни“ Местоименията в множествено число в 14-17 стихове се отнасят: (1) за апостолите; (2) за Павел и неговия мисионерски екип; (3) или за всички вярващи, които разпространяват благовестието. Според мен фокусът на пасажа клони към вариант (2), докато практическото приложение от този текст по-скоро важи за вариант (3).

Благовестителите жънат победи, ала за целта плащат и цена (вж. II Коринтяни 4:7-12; 6:3-10; 11:23-30).

■ „изявява“ Павел използва многократно този глагол във Второ коринтяни (2:14; 3:3; 4:10,11; 5:10,11 [два пъти]; 7:12; 11:6). Понятието означава „показвам ясно“, „представям“, „изявявам“. Огромното желание на апостола е напълно, публично и категорично да изявява Бога, като прокламира личността и делото на Исус Христос (т.е. благовестието).

■ „на всяко място... познанието за Него“ Коринтската църква се е възгордяла поради интелектуалното си наследство. Павел от своя страна се хвали с познаването на Бога чрез Исус Христос. Познаването не е повод за лична слава, а инструмент за благовестие. От нас, които „винаги“ (*pantote*) сме водени в триумфално шествие в Христос, се очаква ясно да разкриваме (да прогласяваме) посланието за Христос „на всяко място“ (*panti*). Универсалното благовестие за Христос следва победоносно да се разпространява от Неговите последователи навсякъде (Матей 28:19-20; Лука 24:47; Деяния 1:8).

Павел често пъти използва фразата „на всяко място“ (напр. I Кор. 1:2; I Сол. 1:8; I Тим. 2:8). Питам се дали това не е препратка към Малахия 1:11, където се предсказва повсеместно поклонение пред Месеията.

2:15 „за Бога ние сме благоуханието на Христос“ Тази фраза може да произлиза от две места:

1. В Стария завет издиганият се дим от жертвоприношенията и от изгорения тамян отива нагоре (т.е. символично към Бога) и се приема като сладко благоухание (вж. Битие 8:21; Изход 29:18,25; в Септуагинта в Левит 1:9,13,17; 2:2; както и метафорично от Павел във Филипаяни 4:18).
2. През първи век се е изгарял тамян по маршрута на преминаващите римски военни паради.

Разпространяването на благовестието е хвалебната жертва, която е угодна на ЯХВЕ. Вярващите получават място до Христос именно с цел да заприличат на Него и да разказват за Него на околните.

■ „сред тези, които се спасяват, и сред онези, които погиват“ Разликата изглежда се състои в това, че онези, които погиват, на практика обричат сами себе си поради постоянното си съзнателно упорство (сегашно деятелно причастие); докато тези, които се спасяват, всъщност получават спасението си по волята на Бога посредством Христос (сегашно страдателно причастие). За богословското значение на израза „тези, които се спасяват“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СПАСЕНИЕТО (ГРЪЦКИ ГЛАГОЛНИ ВРЕМЕНА) към I Коринтяни 3:15. За понятието „погиват“ вж. богословското изложение към I Коринтяни 1:18 – текст, който е паралелен на настоящия.

2:16 „кой е способен на това?“ Проповядването на благовестието разделя хората едни от други за цялата вечност. От II Коринтяни 3:5-6 научаваме, че Бог подготвя чадата си за невероятната отговорност на личното свидетелство. Животът на всеки вярващ е благоухание пред Бога, на което околните реагират или с доверие в Христос, или с отхвърляне на Христос. От огромно значение е как живеем, понеже хората около нас ни наблюдават (II Кор. 2:16; 3:2-3).

Когато чета този стих, се замислям колко много пъти пред мен се е разкривала привилегията да споделям благата вест. Човек никога не знае кой го слуша и през какво преминава той! Някои от моите проповеди са изготвени добре, докато други са ужасно слаби! Как би могъл благовестителят да се справя с тежката мисъл, че някои от слушателите му ще трябва да вземат решение относно вечността въз основа на онова, което са чули от него, един човек? А в действителност основната роля е на Святия Дух, а не на прогласяващия! Ние следва да сме верни да споделяме благата вест, ала отговорността ни си има граници. Бог е благовестието! То е в Неговото слово. Никой не се спасява без допир от Духа (Йоан 6:44,65). Нито човешката логика, нито човешката риторика са решаващ фактор!

2:17 „ние не сме като мнозината“ Тук Павел говори както за (1) гостуващи учители от гръко-римския свят, които са пътували от място на място, за да преподават философията си, така и за (2) проповедници от Палестина (споменати в Галатяни 1:6-9), които пристигат в Коринт и поставят под въпрос апостолския му авторитет (вж. II Коринтяни 4:2).

Има вариации в гръцките манускрипти по отношение на думата „мнозината“ (ръкописи κ , A, B, C, K, P), която на някои места е дадена „останалите“ (NKJV, NRSV бел. под линия). Според Брус Метцгер вторият вариант би прозвучал „обидно“ и по тази причина едва ли Павел би прибягнал до него в настоящия контекст (Bruce Metzger, *A Textual Commentary of the Greek New Testament*, p. 577). UBS⁴ дава рейтинг B (почти сигурно) на варианта „мнозината“.

■ **„изопачават Божието слово“** Понятие от винарската промишленост. Използва се с две значения:

1. разреждам вино с вода, за да го продам за повече пари (т.е. подправям);
2. разнасям продукти за дребна търговия (т.е. амбулантен търговец).

Павел никога не е променял същността на благовестието само и само за да го приспособява към различни аудитории (гръци, юдеи и т.н.). Той обаче изменя подхода си (вж. неговите проповеди в Деяния и неговото изявление в I Коринтяни 9:19-23).

■ **„искрено“** Думата идва от корен със значение „без примеси“ (вж. II Коринтяни 1:12). Тоест това е обратното на предишния глагол „изопачават“. Думата е рядка и вероятно е някакво съчетание между понятията „слънчева светлина“ и „преценявам“. Изразява представа за нескрити, чисти мотиви (вж. напр. II Петър 3:1; I Коринтяни 5:8; II Коринтяни 1:12; 2:17; Филипияни 1:10). Обърнете внимание на паралела между фразите „а... искрено“ и „а от Бога“.

■ **„Божие слово... от Бога, пред Бога“** Павел твърди, че неговото послание идва от Бога и че основното му съдържание е самият Христос! Павел благодари на Бога:

1. за това, че имаме триумф в Христос (14 ст.);
2. за това, че на всяко място изявяваме познанието за Него (14 ст.);
3. за това, че познанието на Него произвежда живот или смърт (15-16 ст.);
4. за това, че искреното ни послание е от Бога, пред Бога, за Христос и в Христос (17 ст.).

■ **„говорим... в Христос... пред Бога“** Същата фраза се повтаря във II Коринтяни 12:19. Изглежда това е идиом за подчертаване на истинността и достоверността на благовестието.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Защо Павел обсъжда плановете си за пътуване толкова подробно?
2. Колко писма е изпратил Павел до коринтската църква?
3. Обяснете откъде идва представата за триумфалното шествие във II Коринтяни 2:14.
4. По какъв начин човек устоява на духовното напрежение от II Коринтяни 2:15-16, когато знае, че споделянето на благата вест може да донесе разлика между рая и ада за слушателите?

II Коринтяни 3 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Служители на новия завет	Христовото послание	Нашето служение	Служители на един нов завет	Апостолът от Трояда до Македония
		(2:14—3:6)		(2:12—4:6)
3:1-3	3:1-3	3:1-3	3:1-3	3:1-3
	Духът, а не буквата			
3:4-6	3:4-6	3:4-6	3:4-6	3:4-11
	Славата на новия завет	Служението на новия завет		
3:7-11	3:7-18	3:7-11	3:7-11	
3:12-18		3:12-18	3:12-18	3:12-18

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА

- A. Акцентът на тази глава е много подобен с основната идея на Посланието до евреите. В нея се прави съпоставка между Стария завет и Новия завет – по какъв начин падналите в грях хора може да изправят отношенията си с Бога.
  1. чрез добри дела според Мойсеевия закон;
  2. чрез вяра в изкупителното дело на Бога в Христос.

С помощта на това сравнение апостол Павел защитава и благовестието си, и самия себе си срещу пътуващите от Юдея лъжеучители, които са пристигнали в Коринт.
- B. Думата „дух“ в тази глава има доста неясно значение. Множество дискусии са се водили върху 6,7,17 и 18 стихове. Дали става дума за „Святия Дух“ или за „духовното“? Изглежда посланието съзнателно допуска преливане между двете. Новата епоха е епохата на Духа (вж. Еремия 31:31-34; Езекиил 36:22-38). При нея се постановяват нови духовни взаимоотношения между човека и Бога, които повече не се основават на добри дела и човешки постижения.

- С. Употребата на думата „закон“ от Павел (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 9:9)
1. закон = гняв (Римляни 3:20; 4:15; Галатяни 3:10-13; Колосяни 2:14)
  2. закон = духовно добър (Римляни 7:14)
  3. съпоставка между Римляни 1:5, 2:13; Галатяни 3:12 от една страна и Римляни 3:2 или 8:7; II Коринтяни 3:6; Галатяни 3:21 от друга.
  4. Павел използва Авраам и Мойсей като два типологични символа на връзката вяра-закон. Законът е добър. Той е от Бога. Той е служил и продължава да служи на Божието намерение (вж. Римляни 7:7,12,14,22,25). Законът не може да донесе мир или спасение. Джеймс Стюарт онагледява изпълненото с парадокси мислене на Павел (James Stewart, *A Man in Christ*, p. 26) в следния цитат:

Обикновено бихте очаквали, когато човек се захване да изгражда дадена система от мисли и учения, да фиксира възможно най-прецизно понятията в нея. Бихте очаквали да търси точност във фразеологията на водещите идеи. Бихте искали една дума, след като веднъж бъде използвана с определено значение, да носи същия смисъл през цялото време. Ако обаче търсите такива неща у Павел, ще останете разочаровани. Голям процент от неговата фразеология е флуидна, а не строга... „Законът е свят – пише той. – С вътрешния си човек се наслаждавам в Божия закон“ (Римл. 7:12-13). На друго място обаче категорично използва друг аспект на думата *nomos*, когато пише: „Христос ме е изкупил от проклятието на закона“ (Гал. 3:13).

- D. Павел прибегва до три основни метафори в тази глава:

1. писма – II Коринтяни 3:1-3
  - a. препоръчителни писма – 1 ст.
  - b. те са писма – 2 ст.
  - c. старозаветни плочки – 3 ст.
2. стар и нов завет – II Коринтяни 3:6-11
  - a. писаното и духовното – 3,6 ст.
  - b. единият убива, а другият оживотворява – 6 ст.
3. покривало – II Коринтяни 3:7,12-16
  - a. Мойсей – 12 ст.
  - b. юдеите в дните на Павел – 14 ст.
  - c. вярващите – 14-16 ст.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 3:1-3

¹ Пак ли започваме да се препоръчваме? Или и ние, както някои, имаме нужда от препоръчителни писма до вас или от вас? ² Вие сте нашето писмо, написано в сърцата ни, узнавано и прочитано от всички хора; ³ и става явно, че вие сте Христово писмо, произлязло чрез нашето служение, написано не с мастило, а с Духа на живия Бог, не на плочи от камък, а на плочи от плът – на сърцето.

3:1 Граматическата форма на първи стих предполага отрицателни отговори. Трудно е да определим дали тук Павел си служи със сарказъм или говори с болка в сърцето.

■ „да се препоръчваме“ Тази дума е съставена от корените „поставям“ и „заедно“. В метафоричен план се използва със следните значения:

1. демонстрирам, показвам (Римл. 3:5; 5:8; II Кор. 7:11; Гал. 2:18);
2. устоявам, издържам (Кол. 1:17);
3. поздравявам, препоръчвам (Римл. 16:1; II Кор. 3:1; 4:2; 5:12; 6:4; 10:12,18; 12:11).

■ „както някои“ Във Второ коринтияни Павел многократно си служи с този израз поради лъжеучителите от Палестина, които са се опитвали да издигат себе си, съпоставяйки се с Павел, с неговото минало и с

неговото благовестие (вж. II Кор. 3:2; 2:17; 10:2). По-рано в първото си послание до тази коринтската църква той е използвал същия израз с отрицателно значение по отношение на поведението и вярванията на някои църковни членове (I Кор. 4:18; 15:12).

☐ „**препоръчителни писма**“ Ранната църква си изгражда процедура с препоръчителни писма, за да се гарантира ортодоксалното учение и достоверността на пътуващите проповедници (вж. Деяния 18:27; Римляни 16:1; I Коринтяни 16:3,15-18; Филипяни 2:29-30; III Йоан 12 ст.).

3:2 „Вие сте нашето писмо, написано в сърцата ни“ Павел твърди, че не се нуждае от писмо, за да се препоръчва сам себе си на тази църква (нищо от тази църква за някоя друга), понеже именно той е основал църквата върху Христос като Спасител и Господ. Те са неговото писмо от плът и кръв (3 ст.).

Изразът „написано в сърцата ни“ включва перфектно страдателно причастие. Павел обича тази църква. Те са постоянно и в ума му, и в сърцето му. Страдателният залог предполага, че извършителят на действието е самият Бог (вж. 3 ст.). Именно Той е авторът на любовта у Павел.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЪРЦЕТО към I Коринтяни 14:25.

☐ „**узнавано и прочитано**“ Между тези две гръцки думи (*ginōskomenē* и *anaginōskomenē*) има звукова прилика (ср. с II Кор. 1:13). И двете са сегашни страдателни причастия.

☐ „**от всички хора**“ Ето я употребата на думата „всички“ в случай, когато не е инклузивна (Римл. 11:26). Очевидно това е хипербола – прием, който е изключително характерен за еврейската литература (вж. Матей 5:29-30,38-42; 6:24; 7:3-5; 23:23-24).

3:3 „става явно“ Вж. коментара към II Коринтяни 2:14.

☐ „**вие сте Христово писмо**“ Вярващите хора следва да разкриват Христос ясно с мотивите си, с думите си и с поведението си. Начинът, по който живеем, се отразява на Неговата репутация!

☐ „**произлязло чрез нашето служение**“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтяни 4:1.

☐ „**с Духа на живия Бог**“ Термините, които се отнасят за Триединния Бог, често се използват флуидно. На много места например Духът се нарича „Духът на Исус“ (вж. Римл. 8:9; II Кор. 3:17; Гал. 4:6; I Петър 1:11). Тук същият вид флуидност се прилага по отношение на Бог Отец. Наименованието „живия Бог“ идва от името ЯХВЕ, което произлиза от еврейския глагол „да бъда“ (Изход 3:14). В Новия завет тази описателна титла се използва доста често по адрес на Бог Отец (Матей 16:16; 26:63; Деяния 14:15; Римл. 9:26; II Кор. 6:16; I Сол. 1:9; I Тим. 3:15; 4:10; Евреи 3:12; 9:14; 10:31; 12:22; Откр. 7:2). В Стария завет езическите божества са напълно безжизнени. Те не са способни да откликнат и са подвластни на годишните сезони и природните цикли на плодородие. ЯХВЕ обаче е единственият действително и постоянно жив Бог!

☐ „**не на плочи от камък, а на плочи от плът – на сърцето**“ Изглежда тук има препратка към даването на Закона в Изход 31:18 и за обещанието за новия завет (вж. Еремия 31:31-34; Езекиил 36:22-38). Контрастът е очевиден между Стария завет като външен закон и Новия завет като вътрешен (ново сърце, ново мислене, нов дух; вж. Езекиил 11:19; 36:26).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 3:4-6

⁴ И ние имаме такава увереност спрямо Бога чрез Христос; ⁵ не че ние сме способни от само себе си да съдим за нещо като от нас си, но нашата способност е от Бога, ⁶ който ни направи способни да бъдем служители на нов завет – не на буквата, а на Духа; защото буквата убива, а Духът оживотворява.

3:4 „увереност“ Още една характерна за Павел дума, използвана предимно във Второ коринтяни. Идва от гръцкия корен за „вяра“ (*peithō – pistis, pisteuō*). Означава „убеденост“, „доверие“, „разчитане“.

1. В положителен контекст:
  - a. за плановите на Павел за пътуване – II Коринтяни 1:15
  - b. за увереността на Павел в Бога чрез Христос – II Коринтяни 3:4
  - c. за доверието на Павел в Тит – II Коринтяни 8:22
  - d. за вярата на Павел в Христос – Ефесяни 3:12
2. В отрицателен контекст:
  - a. Павел иска да е мек към коринтяните – II Коринтяни 10:1
  - b. Павел не желае да сравнява акредитивите си с тези на лъжеучителите – Филипяни 3:4.

3:5 „не че ние сме способни от само себе си“ Гръцката дума *hikanos* се среща многократно в Новия завет и се използва с две значения:

1. голямо количество от нещо (вж. II Кор. 11:30), включително и време;
2. подобавашо, уместно (вж. II Кор. 2:6), съответстващо, способно, адекватно.

Тук се използва с второто значение. По-рано в I Коринтяни 15:9 Павел е изразил собственото си усещане за недостатъчност. А сега във II Коринтяни 2:16 и 3:5 подчертава, че сами по себе си служителите на благовестието не са достойни и способни.

Да, дори и когато самите ние сме неадекватни и неспособни, Бог все пак ни призовава и ни дава сили да бъдем Негови представители (II Кор. 3:6; II Тим. 2:2). Единствено в Него сме адекватни (Кол. 1:12).

■ **„да съдим“** Това е глаголят *logizomai*. Павел го използва общо трийсет и четири пъти (II Кор. 3:5; 5:19; 10:2,7; 11:5; 12:6), докато останалите новозаветни автори общо прибъгват до него само седем пъти. Думата изразява логичното мислене у самия Павел и желанието му неговите читатели също да умеят да разсъждават ясно и да преценяват нещата.

Думата има сериозно богословско значение поради:

1. употребата ѝ в Септуагинта за персонализираната истина (вж. *New International Dictionary of NT Theology*, vol. 3, p. 823);
2. употребата ѝ в Битие 15:6, цитирано от Павел, за да подчертае, че в Стария завет праведността е дар от Бога посредством вяра (вж. Римляни 4:3);
3. употребата ѝ от софистите в техните риторически беседи (вж. Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*).

Съвременните вярващи също би трябвало внимателно да се замислят в какво конкретно вярват и защо. Нашите интелектуални и вербални способности са част от Божия образ у човека. От нас се очаква да се покланяме на Бога и с мисленето си (вж. Втор. 6:5 в Септуагинта; ср. с Матей 22:37). Трябва да умеем да даваме разбираеми разяснения за надеждата, която изповядваме (I Петър 3:15). Трябва да преценяваме своите вярвания и доктрини както заради собствената ни духовна стабилност, така и за целите на благата вест. Вж. видео запис от лекцията ми „Защо се доверявам на Новия завет“ (“Why I Trust the New Testament”, www.freebiblecommentary.org, “Biblical Interpretation Sermons”, Video Seminar, Dallas, TX, 2009, Lesson 3).

3:6 „служители на нов завет“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтяни 4:1.

■ **„не на буквата, а на Духа“** Тук има цяла поредица от сравнения.

1. писаното и духовното – 3,6 ст.
2. буквата и Духът – 6 ст.
3. старото и новото служение – 7 ст.
4. осъждащо и оправдаващо служение – 9 ст.
5. преминаващото и постоянното – 11 ст.
6. останалото и отмахнатото покривало – 14 ст.

Павел сравнява стария и новия завет, ала конкретният фокус тук е съпоставката между сърдечната вяра (Римл. 2:29; 7:6) и умствената вяра (легализъм, човешки дела, себеправедност).

■ **„буквата убива“** Препратка към първичното предназначение на Мойсеевия закон. Той е даден не за да подсигурава живо, а за да разкрие и подчертае греховната ни природа (Римл. 7:8-11; Гал. 3:10). Законът докарва осъждане (Римл. 5:13), гняв (Римл. 4:15) и смърт (Римл. 7:19; II Кор. 3:6). (Вж. George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, pp. 495-510.) Мястото на Закона категорично се вижда в Римляни 3:20; 5:20;

10:4; Галатяни 3:24-25. Взаимоотношението между новозаветния вярващ и старозаветния закон не е ясно на мнозина. Въз основа на всички текстове от Новия завет стигам до заключението, че християнинът не се намира под старозаветния закон (вж. Римл. 6:14; Гал. 5:18). Причината за това не е защото Законът вече е отминал, а защото новозаветният християнин изпълнява старозаветния закон посредством Божията любов и изразяването ѝ в отношението ни спрямо другите хора (Римл. 13:8-10; Гал. 5:14). Предназначението на Закона е да доведе затъналия в грях човек при Христос, за да бъде изкупен. От друга страна, не можем да твърдим, че само защото старозаветният закон не е средство за спасение, той не поставя стандартите на Божията воля за обществените отношения (вж. Матей 5:17; Римл. 8:4). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЪЗГЛЕДЪТ НА ПАВЕЛ ЗА МОЙСЕВИЯ ЗАКОН към I Коринтяни 9:9.

■ „Духът оживотворява“ Контекстът не предлага херменевтичен метод! Този абзац не може да се използва при дискусията между историко-граматическия метод на библейската херменевтика от една страна и алегоричния метод от друга. Целта му е най-вече да покаже контраста между предназначението съответно на Стария завет и на Новия завет.

Нещо повече, сравнява се ролята на сърдечната вяра в Божиите ресурси (Йоан 6:63) с уповаването на човешки ресурси (познания, поведение, расова позиция). Разковничето е в Божията любов, Христовото дело и действието на Духа. Обърнете внимание, че и двата глагола („убива“ и „оживотворява“) са в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 3:7-11

⁷ Но ако служенето на онова, което докарва смърт, написано с букви, издълбани на камък, стана с такава слава, че израилевите синове не можеха да гледат Мойсей в лице заради блясъка на лицето му, който преминаваше, ⁸ как служенето на Духа няма да бъде с по-голяма слава? ⁹ Защото, ако служенето на онова, което докарва осъждане, стана със слава, служенето на онова, което докарва правда, го надминава много повече по слава. ¹⁰ Защото и онова, което е било прославлено, не е било прославлено в това отношение, поради славата, която превъзхожда. ¹¹ Защото, ако преходното беше със слава, колко повече ще бъде в слава трайното!

3:7 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели.

■ „служенето на онова, което докарва смърт, написано с букви, издълбани на камък“ Целта на Закона е да онагледя греховността на човека (Гал. 3:24). Следващият абзац от Второ коринтяни (3:7-18) се явява нещо като *Мидраш* върху Изход 34:23-35. Метафората за „покривалото“ се използва трикратно: (1) за Мойсей; (2) за тогавашните евреи; (3) за вярващите хора.

Старият завет е написан с Божия пръст върху каменни плочки на Синайската планина (Изход 19-20 гл.). Новият завет също е написан от Бога, но върху сърцата на верните последователи (Еремия 31:31-34; Езекиил 36:22-38). Първият се характеризира с покоряване на външен кодекс, докато второто е белязано от смирено послушание на едно вътрешно взаимоотношение.

■ „стана с такава слава“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (*DOXA*) към I Коринтяни 2:7.

■ „не можеха да гледат Мойсей в лице заради блясъка на лицето му, който преминаваше“ Препратка към Изход 34:30-35. Върху този пасаж има доста обсъждания. Някои смятат, че Мойсей е покривал лицето си, за да предпази израилтяните от вида на преминаващата слава (вж. II Кор. 3:7,13). Според други обаче Мойсей е слагал това покривало, понеже израилтяните е нямало да може да устоят на Божията слава поради греховете си.

3:8 Този стих съпоставя служението на Мойсей, което отразява Божията слава, със служението на Духа, който споделя славата на Бог Отец.

3:9 „ако“ И това условно изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели.

■ „служенето на онова, което докарва осъждане“ Колко силен и изненадващо отрицателен начин за описание на Стария завет!

■ „служенето на онова, което докарва правда“ Старият завет произвежда осъждение за повечето от Авраамовите наследници. Новият завет от своя страна докарва праведност на всички Адамови наследници, които биха се доверили на завършеното дело на Христос и неосезаемия глас на Святия Дух.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРАВДАТА към I Коринтяни 1:30.

■ „надминава“ Тук глаголят *perisseuō* е в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение. Това поставя акцент върху продължаващото действие. Вж. по-пълния коментар към II Коринтяни 1:5, както и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 2:7.

3:10

NASB „наистина онова, което имаше слава, в този случай нямаше слава поради славата, която го надминава“

NKJV „дори онова, което е било прославено, не е имало слава в това отношение поради славата, която превъзхожда“

NRSV „наистина онова, което някога е имало слава, е изгубило славата си поради по-великата слава“

TEV „може да кажем, че поради далеч по-ярката слава сега славата, която някога е била толкова ярка в миналото, е преминала“

NJB „наистина онова, което някога се е смятало за славно, е изгубило претенцията си за слава в сравнение със славата, която го превъзхожда“

Според стиха Старият завет „е имал слава“ (перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение). Тя със сигурност е идвала от Бога и е отразявала Бога. Далеч по-пълноценното откровение на Създателя обаче е посредством Христос – славата на Новия завет (перфектно страдателно причастие). Съпоставката между заветите на ЯХВЕ се разработва в допълнителна дълбочина в Посланието до евреите.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (*DOXA*) към I Коринтяни 2:7.

Определителният член *to* (именителен падеж, среден род, единствено число) според граматическата подредба на изречението се отнася за „стария завет“ (повечето преводи тук използват думата „онова“. В този контекст думата се характеризира по следните начини:

1. „написано с букви, издълбани на камък“ – 3,7 ст.
2. „буквата“ – 6 ст.
3. „служението, докарващо смърт“ – 7 ст.
4. „служението, докарващо осъждение“ – 9 ст.

■ „превъзхожда“ Допълнително подсилена форма на глагол, съставен от „над“, „отвъд“ и „хвърлям“. Павел го използва тук и във II Коринтяни 9:14 („изобилна Божия благодат“). Освен това във II Коринтяни 11:23 той прибегва до глаголите *perisseuō* и *hyperballō*, съпоставяйки собственото си минало и служение с акредитивите на лъжеучителите. Павел говори с интензивни емоции и пълен с хиперболи речник! Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Кор. 2:1.

3:11 „ако“ И това условно изречение е от първи клас.

■ „преходното“ Глаголят тук е *katargeō*. Павел доста често си служи с него в писмата до коринтската църква (I Кор. 1:28; 2:6; 6:13; 13:8,10,11; 15:24,26; II Кор. 3:7,11,13,14). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:28.

■ „колко повече ще бъде в слава трайното“ Контрастът не е между онова, което е от Бога или има Божията слава, а с по-великата и пребъдваща слава. Отговорът е Новият завет в Христос, новата епоха на Духа и завършеният изкупителен план, подготвен и предопределен още от вечността (вж. Деяния 2:22-24; 3:18-21; 4:28; 13:29-41).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 3:12-18

¹² И така, като имаме такава надежда, пристъпваме с голямо дръзновение ¹³ и не сме като Мойсей, който слагаше покривало на лицето си, за да не могат израилевите синове да гледат края на това, което преминаваше. ¹⁴ Но техните умове бяха заслепени. Защото и до днес същото това покривало стои при прочитането на Стария Завет, като не се открива, защото то се отмахва в Христос. ¹⁵ Но и до днес при прочитането на Мойсей покривало лежи на сърцето им, ¹⁶ но когато Израил се обърне към Господа, покривалото се отмахва. ¹⁷ А Господ е Духът; и където е Господният Дух, там е свобода. ¹⁸ А ние всички, с открито лице, гледайки като в огледало Господната слава, биваме преобразявани в същия образ от слава в слава, като от Господния Дух.

3:12 „като имаме такава надежда“ Изглежда става дума за есхатологичната слава (II Кор. 3:11).
Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: НАДЕЖДА към I Коринтяни 13:13.

■ „пристъпваме с голямо дръзновение“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ДЪРЗОСТ (*PARRHĒSIA*) SPECIAL TOPIC: BOLDNESS (*PARRHĒSIA*)

Гръцкото понятие е съставено от „всичко“ (*pan*) и „говорене“ (*rhēsis*). Тази свобода или дързост в говоренето съдържа идеята за изявяване на някаква истина въпреки наличието на опозиция или отхвърляне (Йоан 7:13; I Сол. 2:2).

В писанията на Йоан (13 пъти) често думата обозначава публично прогласяване (вж. Йоан 7:4; също и в Павловите писания, Кол. 2:15). Понякога обаче означава „ясно, категорично“ (Йоан 10:24; 11:14; 16:25,29).

В Деяния апостолите разгласяват посланието за Исус по същия начин (с дързост), както Исус е говорил за Отец и за Неговите планове и обещания (Деяния 2:29; 4:13,29,31; 9:27-28; 13:46; 14:3; 18:26; 19:8; 26:26; 28:31). Павел от своя страна моли за застъпничество, така че да може да прогласява благовестието с истинска дързост (Ефес. 6:19; I Сол. 2:2) и да го показва в живота си (Фил. 1:20).

Есхатологичната надежда на Павел му дава дързост и увереност да проповядва благовестието в сегашния порочен свят (II Кор. 3:11-12). Той е уверен, че последователите на Исус ще живеят подобаващо (II Кор. 7:4). w

Това понятие има още един аспект. Употребата му в Посланието до евреите има уникален смисъл на дързост в Христос, която ни помага да пристъпваме пред Бога и да разговаряме с Него (вж. Евреи 3:6; 4:16; 10:19,35). Посредством Сина вярващите са напълно приети в близкото общение на Бог Отец!

Използва се по няколко начина в Новия завет:

1. увереност, дързост, сигурност във връзка с:
  - а. хората (Деяния 2:29; 4:13,31; II Кор. 3:12; Ефес. 6:19);
  - б. Бога (I Йоан 2:28; 3:21; 4:12; 5:14; Евреи 3:6; 4:16; 10:19).
2. да говориш открито, ясно и недвусмислено (Марк 8:32; Йоан 7:4,13; 10:24; 11:14; 16:25; Деяния 28:31);
3. да говориш публично (Йоан 7:26; 11:54; 18:20);
4. сродната форма (*parrhēsiāzomai*) се използва за дръзко проповядване сред трудни обстоятелства (Деяния 18:26; 19:8; Ефес. 6:20; I Сол. 2:2).

3:13 Този стих е свързан със 7 стих, където има препратка към Изход 34:29-35. В Стария завет причината Мойсей да си поставя покривало е от опасения какво може да причини светещото му лице на израилтяните (вж. Изход 34:30). Павел тълкува това, прехвърляйки го символично върху целия Стар завет. Както лицето на Мойсей постепенно изгубва светлината си, същото се получава и с Мойсеевия завет!

Павел прави няколко съпоставки между завета на Мойсей и Новия завет на Исус:

1. Богът на Изхода = Духът на Исус.

2. Само Мойсей може да се приближи към Бога. Сега всички вярващи чрез Христос имат достъп.
3. Лицето на Мойсей постепенно губи светлината си. Славата на Исус никога не повяхва.
4. Последователите на Мойсей не могат да видят Христос в Стария завет. Последователите на Исус обаче чрез Духа могат правилно да тълкуват Стария завет в светлината на Месията.
5. Мойсей донася робството на добрите дела. Христос донася свободата на благодатта.
6. Буквата на Мойсеевия закон докарва смърт. Духът на Новия завет докарва живот, и то изобилен и вечен живот.
7. Заветът на Мойсей е неспособен да направи хората праведни. Заветът на Исус обаче произвежда праведни хора (както обективно праведни при оправданието; така и субективно праведни по време на освещението им).

3:14 „Но техните умове бяха заслепени“ Този глагол е в аорист, страдателен залог, изявително наклонение. Той произлиза от представата за „дебелокож“ и „мазол“ (ср. с Марк 6:52; 8:17; Римл. 11:7,25). Духовната слепота има както духовен произход (тоест от една страна се причинява от Бога, което проличава от избора на страдателен залог; вж. Исая 6:9-10; 20:10; Йоан 12:40; Римл. 9:18; а от друга страна е дело на Сатана; вж. II Кор. 4:4), така и човешки произход (вж. Йоан 3:19-20). За богословската тайна на израилевото закоравяване прочетете Римляни 9-11 глави. Вж. също *Hard Sayings of the Bible*, IVP, pp. 619-621.

Глаголът „лежи“ в 15 стих може да бъде или в сегашно време, страдателен залог (т.е. Бог го причинява), или в сегашно време, среден залог (т.е. причинява го Сатана).

■ **„същото това покривало стои“** Мойсей си служи с физическо покривало. Това съществително тук се използва за обозначаване на духовната слепота на съвременния юдаизъм. Евреите ходят в осъдението от Исая 6:9-10 и 29:10. Това също така се отнася за юдите от собственото ни съвремие, които отказват да приемат Исус като Месията (вж. II Кор. 3:15).

■ **„то се отмахва в Христос“** Единствено благодатта на Бога е способна да отстрани слепотата на традициите, себеправедността и греха. Религиозните хора са податливи на духовна слепота не по-малко от нерелигиозните. Единствената надежда на затъналия в грях човек е:

1. непроменимата милост на Бог Отец;
2. пълното и окончателно изкупление, осъществено от Сина;
3. вътрешното убеждаване от Духа.

Спасението е духовен дар, а не въпрос на семеен произход, обществени предания, интелигентност, добро поведение или лични предпочитания!

Възможно е в този контекст апостол Павел да ни насочва към способността на вярващия с помощта на Святия Дух да вижда живота, ученията и делото на Исус в Стария завет. Самият Исус отваря съзнанието на двамата прибиращи се в Емаус ученици (Лука 24:13-35; и особено II Кор. 3:25-27).

NASB, TEV	„то се отстранява“
NKJV	„то се отнема“
NRSV	„то се премества“
NJB	„то се премахва“

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: УНИЩОЖАВАМ / АНУЛИРАМ (*KATARGEŌ*) към I Коринтяни 1:28.

3:15 „на сърцето им“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЪРЦЕТО към I Коринтяни 14:25.

3:16 „но когато Израил се обърне към Господа, покривалото се отмахва“ Възможно е това да е цитат от Изход 34:34. Ако е така, значи има връзка с действията на Мойсей, когато се приближава към Господа. Освен това обаче изразът звучи като универсален призив и покана към всекиго да се обърне към Бога. Глаголът *shub* („обръщам се“) говори за покаяние. Съществителното „Господ“ тук контекстуално може да се отнася както за ЯХВЕ, така и за Исус. Тази неяснота може и да е нарочна. Обърнете внимание на акцента както върху съзнателния избор на човека, така и върху Божието действие (т.е. заветът).

3:17 „А Господ е Духът“ Служението на Исус и това на Духа са неразривно свързани (II Кор. 3:17-18). Служението на Духа е да издига и възвеличава личността на Исус (Йоан 16:8-14).

Според контекста има вероятност Павел да говори не за връзката между Исус и Духа, а по-скоро чрез понятието *kurios* („Господ“) в 16 стих (който визира Изход 34:34) да говори за ЯХВЕ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 1:1). Английският превод REB тук гласи: „А Господ, за когото говори този пасаж, е Духът.“ Ако това тълкуване е вярно, значи целият раздел с понятието „Господ“ всъщност визира Святия Дух (ср. с Битие 1:2; вж. също Gordon D. Fee, *To What End Exegesis*, pp. 218-239).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ИСУС И ДУХЪТ SPECIAL TOPIC: JESUS AND THE SPIRIT

Между делото на Духа и делото на Сина има известна флуидност. Г. Кембъл Морган посочва, че най-доброто наименование за Духа е „другият Исус“ (макар че не трябва да забравяме, че става дума за вечно различни личности). Ето едно схематично съпоставяне между делата и титлите на Сина и на Духа.

1. Духът се нарича „Христовият Дух“ или с други подобни изрази (вж. Римл. 8:9; II Кор. 3:17; Гал. 4:6; I Петър 1:11).
2. И двамата се отъждествяват със следните три понятия:
  - a. „истина“
    - 1) Исус (Йоан 14:6)
    - 2) Духът (Йоан 14:17; 16:13)
  - b. „адвокат“
    - 1) Исус (I Йоан 2:1)
    - 2) Духът (Йоан 14:16,26; 15:26; 16:7)
  - c. „свят“
    - 1) Исус (Лука 1:35; 4:34)
    - 2) Духът (Лука 1:35)
3. И двамата обитават във вярващите:
  - a. Исус (Мат. 28:20; Йоан 14:20,23; 15:4-5; Римл. 8:10; II Кор. 13:5; Гал. 2:20; Ефес. 3:17; Кол. 1:27)
  - b. Духът (Йоан 14:16-17; Римл. 8:9,11; I Кор. 3:16; 6:19; II Тим. 1:14)
  - c. Отец (Йоан 14:23; II Кор. 6:16)
4. Ролята на Духа е да свидетелства за Исус (Йоан 15:29; 16:13-15).

■ **„там е свобода“** Визира се свободата от духовната слепота, от себеправедното мислене и от легализма. Тя се поражда единствено от личните отношения с Исус Христос (вж. Йоан 8:32-36; Римляни 14 гл.; I Кор. 8 гл.; 10:23 и сл.; Галатяни 5:1,13).

Един от любимите ми коментатори Ф. Ф. Брус пише (F. F. Bruce, *Paul: Apostle of the Heart Set Free*, p. 21):

Павел категорично познава Христовата любов и нейната могъща сила в живота. Там, където любовта е мотивиращата сила, няма никакво усещане за напрежение или конфликт, или принуждение да постъпваш правилно. Онези мъже и жени, които усещат подтика на любовта на Исус и изпитват силата на Духа, вършат Божията воля от сърце. Понеже, както самият Павел знае от собствен опит, „където е Божият Дух, там е свобода“.

3:18 „с открито лице“ Изборът на перфектно страдателно причастие намеква, че покривалото е премахнато трайно и окончателно. Обърнете внимание също така на инклузивната фраза „ние всички“, отправена първоначално към обръканата и нахъсана на групички църковна общност в град Коринт.

■ **„гледайки като в огледало Господната слава“** Благовестието окончателно разкрива както ЯХВЕ, така и Исус от Назарет (II Кор. 4:6). Когато откликнем с покаяние и вяра, това откровение ни променя обратно според Неговия образ. Същата метафора се използва и в II Коринтяни 4:4. Тези коринтски християни ясно са видели Бога в личността на Христос посредством евангелието.

Думата „гледайки“ не се среща често. Лексиконът *The Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, съставен от Bauer, Arndt, Gingrich and Danker, изброява възможните употреби въз основа на глаголния залог (р. 424):

1. деятелен залог – произвеждам отражение;
2. страдателен залог – образът в огледалото;
3. среден залог – оглеждам се в огледало.

■ **„биваме преобразявани“** Този глагол е в сегашно време, страдателен залог, изявително наклонение. Всички глаголи в контекста са в страдателен залог, с което се намеква как Бог работи за нас, преобразувайки вярващите според Христовия образ (Римл.12:2). Същият глагол се използва в описанията на Христовото преображение (Матей 17:2; Марк 9:2). От него произлиза съвременната дума „метаморфоза“.

■ **„в същия образ“** Исус е образът на Бога (II Кор. 4:4; Йоан 1:14-18; 14:9; Кол. 1:15; Евреи 1:3). Хората са създадени според образа на Бога (Битие 1:26-27). Повярвалите и изкупени хора са възстановени според образа на Христос (Римл. 8:29-30). Христоподобие то е висшата цел за всички вярващи (Гал. 4:19; Ефес. 1:4).

■ **„от слава в слава“** Божият план за възстановяване и възобновяване на Христовия образ у нас си има различни етапи. Вярващите се намират в процес на преобразуване (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 3:15), което води към христоподобие (I Йоан 3:2). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (DOXA) към I Коринтяни 2:7.

■ **„от Господния Дух“** Ето възможните преводи на тази фраза:

1. „дори като от Духа на Господа“ (KJV)
2. „дори като от Господа, който е Духът“ (Вулгата)
3. „дори като от суверенния Дух“ (Westcott & Hort)
4. според контекста на 16-17 стихове: „дори като от Господа, който е Дух“ (TEV, NJB, NIV)

Понякога дори и контекстът не помага да се прецени какво конкретно би следвало да е значението и преводът на думата *pneuma* („дух“):

1. с малка буква – т.е. човешки дух (вж. KJV: II Кор. 3:6,8; Римл. 7:6; I Кор. 15:45);
2. с главна буква – т.е. Светият Дух (вж. II Кор. 3:3; Римл. 8:9; Гал. 4:6; I Петър 1:11).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Опишете разликите между Стария завет и Новия завет.
2. Защо за Стария завет се казва, че е смърт? Означава ли това, че Старият завет е нещо зло?
3. Какви са отношенията между Стария завет и Новия завет?
4. Говори ли пасажът за Светия Дух или за човешката действителност?
5. Какво говори на съвременните християни метафората за „покривалото“?

II Коринтяни 4 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Съкровища в пръстени съдове	Светлината на благовестието	Истинско съкровище, смъртни служители	Духовно съкровище в пръстени съдове	Апостолът от Трояда до Македония (2:12—4:6)
4:1-6	4:1-6	4:1-6	4:1-6	4:1-6
	Поваляни, но не победени			
4:7-15	4:7-15	4:7-12	4:7-12	4:7-12
Да живееш с вяра	Да виждаш невидимото	4:13-15	4:13-15	4:13-15
			Да живееш с вяра	
(4:16—5:5)			(4:16—5:5)	
4:16-18	4:16-18	4:16-18	4:16-18	4:16-18

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

КРАТЪК ПЛАН НА КОНТЕКСТА

- A. Представяне на посланието – 2 стих
- B. Противопоставяне на посланието – 3-4а стихове
- C. Посланието е покрито – 4б-6 стихове
- D. Парадоксът на посланието – 7-13 стихове
- E. Последствия от посланието – 14-18 стихове

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 4:1-6

¹ Затова, като имаме това служение, както придобихме милост, не се обезсърчаваме; ² но се отрекохме от тайните дела на срама, като не постъпваме лукаво, нито изопачаваме Божието слово, а като изявяваме истината, препоръчваме себе си на съвестта на всеки човек пред Бога. ³ Но ако нашето благовестие е покрито, то е покрито за тези, които погиват, ⁴ за невярващите, чиито умове е заслепил богът на този свят, за да не би да ги озари светлината на благовестието на славата на Христос, който е образ на Бога. ⁵ Защото ние не проповядваме себе си – а Христос Исус като Господ, а себе си като ваши слуги заради Исус. ⁶ Защото Бог, който е казал на светлината да изгрее от тъмнината, е Този, който е огрял в сърцата ни, за да даде светлината на познанието на Божията слава в лицето на Исус Христос.

4:1 „имаме“ Очевидно е, че макар да говори от първо лице, множествено число, Павел всъщност тук има предвид самия себе си. Този похват се използва в цялата 4 глава.

■ **„имаме това служение“** Павел говори за „служение в Духа“ (II Кор. 3:8), а по-късно го нарича „служение, докарващо праведност (3:9). Във Второ коринтияни той многократно си служи с думата *diakonia* („служене“) и нейни производни:

1. *diakonēo* – II Коринтияни 3:3; 8:19,20;
2. *diakonia* – II Коринтияни 3:7,8,9; 4:1; 5:18; 6:3; 8:4; 9:1,12,13; 11:8;
3. *diakonos* – II Коринтияни 3:6; 6:4; 11:15,23.

Християните получават спасение, за да служат на околните (Ефес. 2:10). Християнството не е фокус върху личната изгода, а по-скоро върху възможността да направиш за други хора онова, което за теб е сторил Исус Христос (Галатяни 2:20). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Кор. 4:1.

■ **„както придобихме милост“** Проявената от Бога милост спрямо Савел на пътя към Дамаск (глаголът е в аорист, страдателен залог, изявително наклонение) във време, когато той е все още настроен остро и негативно спрямо християните (I Тим. 1:13,16), впоследствие мотивира апостола на свой ред самият той да проповядва благовестието в лицето на препятствия и опасности.

Павел пише на гръцки език, но разсъждава на еврейски. Гръцката дума *eleeō* („милост, състрадание“) в Септуагинта се използва за превод на еврейското понятие *hesed* (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтияни 13:1), свързано със заветната вярност. ЯХВЕ е верен на заветните си обещания дори и когато хората проявяват невярност! Драматичното обръщение на апостол Павел ясно онагледява състраданието на Бога към хората. Бог се държи се държи с милост както спрямо юдеите (Римл. 9:15-16,18,23-24), така и спрямо езичниците (Римл. 11:32). Прави го поради собствената си заветна цел – възстановяването на Неговия образ у човека посредством делото на Христос и служението на Духа. Божията вярност към този завет и неизменимийт Му характер, белязан от милост, е единствената надежда на хората.

■ **„не се обезсърчаваме“** Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение. Това следва да се разбира в светлината както на цялостното служение на апостол Павел, така и на конкретния контекст тук (вж. 16 ст.). Павел на няколко пъти е на границата да се откаже. Исус му се явява лично поне няколко пъти, за да го насърчи да продължи (вж. Деяния 18:9-10; 23:11; 27:24; II Тимотей 4:17). В този конкретен случай, изправен пред лицето на физически изпитания и проблеми в коринтската църква, Павел споделя убеждението си, че милостивият заветен Бог владее положението (3:12). Задачата е прекалено важна, за да си позволяват да се обезсърчават (вж. Матей 28:19-20; Лука 24:47; Деяния 1:8).

4:2 „но се отрекохме“ Тук глаголът е в аорист, среден залог, изявително наклонение. Има поредица от инструменти, които Павел отказва да използва в собственото си служение:

1. никакви подмолни средства;
2. никакви безчестни методи;
3. никакво лукавство;
4. никакво изкривяване или разводняване на Божието послание.

Всеки от горните прийоми е характерен за обвиненията и за поведението на лъжеучителите.

NASB	„от нещата, които носят срам“
NKJV	„от тайните дела на срама“
NRSV	„срамните неща, които човек прикрива“
TEV	„тайните и срамни дела“
NJB	„срамната потайност“

Павел си служи с подобни изрази, за да опише робството на греха (в Римляни 6:21), както и човешките грехове, които ще се разкрият (в I Коринтяни 4:5; ср. с 14:25). Според настоящия контекст фразата сякаш се отнася за методологията на пътуващите лъжеучители.

NASB, NKJV	„не ходим в коварство“
NRSV	„отказваме да упражняваме хитрини“
TEV	„не постъпваме лукаво“
NJB	„не ни е свойствено да бъдем притворни“

Това е сегашно деятелно причастие. Павел си служи с понятието „лукавство, хитрост“ няколко пъти в писмата до коринтската църква (I Кор. 3:19; II Кор. 11:3; 12:16). Трябва да бъдем особено внимателни не само по отношение на целите си, но и по отношение на средствата, с които ги осъществяваме. Защото в християнството целта не оправдава средствата. С помощта на тази дума Павел:

1. цитира Йов 5:13 във връзка с човешката мъдрост (I Кор. 3:19);
2. припомня как Сатана е подмамил Ева (II Кор. 11:3);
3. визира коварството на Сатана и на лъжеучителите (Ефес. 4:14);
4. разобличава подхода на лъжеучителите в този текст.

NASB	„или прелюбодействаме със словото на Бога“
NKJV	„нито си служим с Божието слово измамно“
NRSV	„нито изопачаваме Божието слово“
TEV	„нито изкривяваме словото на Бога“
NJB	„или да изкривяваме словото на Бога“

Понятието и сродните му форми означават:

1. разводняване (II Кор. 2:17);
2. залагане на капан (Матей 26:4; Марк 14:1);
3. подвеждане или измамване (II Кор. 11:13; Римл. 3:13).

Отнася се за изменяне на дадено послание според очакванията на слушателите или с цел подвеждането им (вж. I Коринтяни 1:23).

NASB	„като изявяваме истината“
NKJV	„чрез изявяване на истината“
NRSV	„чрез открито изказване на истината“
TEV	„в пълната светлина на истината“
NJB	„като показваме истината открито“

За думата „изявяване“ вж. коментара към II Коринтяни 2:14. Съществителното „истината“ тук е членувано и се отнася за Христовото благовестие – т.е. за Новия завет. Лъжеучителите постъпват измамно и потайно, докато апостол Павел проповядва пълната истина съвсем публично. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДУМАТА „ИСТИНА“ В ПИСМАТА НА ПАВЕЛ към II Коринтяни 13:8.

☐ „препоръчваме себе си на съвестта на всеки човек пред Бога“ Тук Павел визира самоограничаващата се любов в полза на околните (I Коринтяни 9:19-23). Не става дума за компромиси, а за доброволен избор да ограничиш собствената си свобода поради някакви културни наслоявания или поради личните очаквания на хората. Той се интересува от благовестието, а не толкова от личните си свободи (вж. Римл. 14:1—15:13; I Коринтяни 8 гл.; 10:23 и сл.).

Същите понятия по-късно Павел ще използва и във II Коринтяни 5:22-21, където отново акцентът е върху благовестието и нашата роля в прогласяването му. Вж. коментара върху „съвест“ към I Кор. 8:7 и 10:25.

■ **„пред Бога“** Изглажда тази фраза е идиом, паралелен с израза „Бог ми е свидетел“. И на други места Павел си служи с подобна изразност (Гал. 1:20; I Тим. 5:21; 6:13; II Тим. 2:14; 4:1). Обърнете внимание и на другите негови клетвени формулировки (II Кор. 1:23; 11:31; както и I Сол. 2:5,10).

4:3 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели. Някои хора просто не схващат (Матей 13 гл.).

■ **„нашето благовестие е покрито“** Това е перифразирано перфектно страдателно причастие от глагола „покривам“ (вж. 14,16 ст.). На Павел му е ясно, че когато проповядва благовестието, някои хора изобщо не са в състояние да откликнат. Също както евреите са „закоравени“ (II Кор. 3:14; Исаия 6:9-10), тукашните му слушатели са „заслепени“ (II Кор. 4:4). Тук виждаме тайното взаимоотношение между предопределението и свободната воля на човека – парадоксът на благовестието (Йоан 1:12; 3:16 срещу Йоан 6:44,65).

■ **„тези, които погиват“** Павел продължава аналогията за това, че благовестието е аромат, който докарва или живот, или смърт (II Кор. 2:15; I Кор. 1:18-19; 8:11; 10:9-10; 15:18). Прогласяването на евангелието е сериозен ангажимент, понеже е вододел между живота и смъртта за слушателите.

За глагола „погиват“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОГУБВАНЕ (*APOLLUMI*) към I Коринтяни 8:11 и коментара върху I Коринтяни 1:18.

4:4 „богът на този свят“ Павел използва различни наименования за личностното зло:

1. „Сатана“ (Римл. 16:20; I Кор. 5:5; 7:5; II Кор. 2:11; 11:14; 12:7; I Сол. 2:18; II Сол. 2:9; I Тим. 1:20; 5:15);
2. „дявол“ (Ефес. 4:27; 6:11-12; I Тим. 3:6,7; II Тим. 2:26; в мн. ч. това съществително се използва за демоните: I Кор. 10:20-21; I Тим. 4:1);
3. „князът на въздушните сили (Ефес. 2:2);
4. „богът на този свят“ (II Кор. 4:4; Йоан го нарича „владетелят на този свят; Йоан 12:31; 14:30; 16:11);
5. „изкусителят“ (I Сол. 3:5);
6. „нечестивият“ (II Сол. 3:3; доста разпространено наименование в Матей и Йоан);
7. „светъл ангел“ (II Кор. 11:14).

Този стих е причинявал доста притеснения у ранните отци на църквата, понеже им се е струвало, че налива масло в мелницата на гностиците и защитниците на арианството. По тази причина някои от тях (например Иринеи Лионски, Тертулиан, Ориген, Йоан Златоуст, Амвросий Медиолански, Теодорет Кирски, Августин Блажени) са изменяли гръцкия текст по следния начин: „у които Бог е заслепил ума на невярващия от този свят“. Очевидно Новият завет определя Сатана като управник и сила в този свят (Йоан 12:31; 14:30; Ефес. 2:2). Онзи ранни църковни отци са реагирани не по отношение на личностното присъствие в злото, а по-скоро срещу философската представа за гностическия майстор на вселената Демийург и срещу доктрината на арианите, че Исус не е напълно божествен. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЛИЧНОСТНОТО ЗЛО към I Коринтяни 7:5.

■ **„на този свят“** Това е гръцката дума *aiōnos* („век“). Изглежда Павел прибегва до еврейската представа, че съществуват две епохи: настоящият нечестив век, белязан и доминиран от греха; и идещия век, който ще бъде установен и контролиран от Месията (Матей 28:20; Ефес. 2:2). За по-пълноценна съпоставка на двете епохи вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:20. Фразите *kosmos houtos* („този свят“) и *aiōn houtos* („този век“) се използват взаимнозаменяемо в Новия завет (вж. George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, p. 223).

■ **„невярващите, чиито умове е заслепил“** Тук глаголят е в аорист, деятелен залог, изявително наклонение. Понятието се използва със значение на духовна слепота в Матей 15:14; 23:16; I Йоан 2:11, както и в Йоан 9 глава. Същата дума се среща като цитат от Исаия 6:10 от Септуагинта в Йоан 12:40. Павел прибегва до нея сравнително рядко (само в Римляни 2:19 и тук). В евангелията обаче се среща многократно.

Според пасажа от Исаия 6:9-10 именно Божието осъждане заслепява духовните очи на израилтяните поради упоритото им неверие. Същата истина срещаме в Римляни 1:21, където страдателният залог показва, че Бог извършва действието (ср. с Римляни 11:8-10, където се цитира Исаия 29:10 и Псалом 69:22-23).

Трудно е да разграничим напълно:

1. неверието на човека;
2. закоравяването от Бога
3. заслепяването от Сатана.

Вярата е както дар от Бога, така и необходим отклик от наша страна. Заветният парадокс включва тайната на предопределението и свободната воля. Трябва да оставим Бога да изпълнява Своята си роля, а пък ние като хора да поемаме собствената си отговорност.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗБИРАНЕ/ПРЕДОПРЕДЕЛЕНИЕ И НУЖДТА ОТ БОГОСЛОВСКИ БАЛАНС към II Коринтяни 8:16-17.

Можете ли да си представите с каква власт разполага Лукавият, та да има способност да заслепява очите на хората към пленителната красота на благовестието (Матей 13:19) и гласа на Светия Дух, подтикващ ни да откликнем (Йоан 6:44,65)? Павел си служи с няколко метафори за описание на неверието: (1) закоравено сърце; (2) заслепено съзнание; (3) притъпена съвест; (4) заслепени очи. Духовният конфликт е тежък и продължителен (Ефесяни 6:10-19).

NASB	„за да не могат да видят светлината на благовестието на славата на Христос“
NKJV	„за да не би да ги озари светлината на благовестието на славата на Христос“
NRSV	„за да им попречи да виждат светлината на благовестието на славата на Христос“
TEV	„Той им пречи да виждат светлината върху тях – светлината, която идва от Благата вест за славата на Христос“
NJB	„така че да не виждат светенето на светлината на благовестието на славата на Христос“

Ако разгледате контекста, ще забележите няколко думи, свързани със светлината.

1. Исус, който често се нарича „светлината“ (Йоан 1:4,9; 3:199; 8:12);
2. вероятно преживяването на Павел по пътя към Дамаск (Деяния 9 гл.);
3. вероятно препратка към славата *шекина* от книгата Изход, спомената във II Коринтяни 4:6; 3:7.

Да не съзреш Христос в Писанието е равностойно на това, да пропуснеш спасението. Новият завет обявява славата на Христос – благовестието. Старият завет е завършен именно с Него. Той е необходимата основа, краеъгълният камък. Да не Го виждаш в Стария завет е катастрофално за вярата.

■ „който е образ на Бога“ Да виждаш Исус е равностойно на това, да виждаш Отец (Йоан 1:18; 14:8-9); Колосяни 1:15; Евреи 1:3). Новият завет показва, че възплъщението на Исус има три предназначения:

1. напълно да разкрие Бог Отец;
2. да осигури изкупление за греха;
3. да представи пример пред последователите.

4:5 „ние не проповядваме себе си“ Да се опитваш да тълкуваш това писмо на Павел е все едно да слушаш само едната страна на телефонен разговор. От изявленията на апостола гадаем какви са нещата, които биха могли да ги провокират. Според 3:1, според този стих и според 10-13 глави става очевидно, че хората в град Коринт са критикували Павел в личен план и са подронвали неговото благовестие. В отговор апостол Павел категорично изявява господството на Исус и собствената си роля на служител (I Кор. 3:5-9). Единствената причина той да защитава себе си (в случая множественото число „ние“ е с цел акцент) или да подчертава акредитивите си (12 гл.) е за да защити валидността и автентичността на благовестието. Интересен преглед на ограниченията на апостолския авторитет дава Джордж Лад (George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, p. 382).

■ „Христос Исус като Господ“ Тази фраза е част от изповедта на вярата в ранната църква (вж. Римляни 10:9-13; I Коринтяни 12:3; Филипяни 2:9-11). И трите думи се използват в Новия завет за идентифициране на обещания Месия, на Страдащия служител. Тук те се съчетават заедно в една фраза.

1. Христос – гръцкият превод на еврейската дума *Месия* (т.е. „помазаникът“). Значението е за някой, който е изпратен и упълномощен от Бога за конкретна задача. Това понятие утвърждава старозаветната титла на Исус като онзи, когото ЯХВЕ е обещал да изпрати, за да установи нова епоха на правда. В Стария завет са били помазвани три групи водачи: свещеници, царе и пророци. Исус изпълнява всяка от тези роли (Евреи 1:2-3).
2. Исус – съставено от два еврейски корена: „ЯХВЕ“ и „спасение“ – тоест „ЯХВЕ спасява“. Ангел го разкрива на родителите му (Матей 1:21). На еврейски език е същото име като това на Исус Навиев.

3. Господ – думата *kurios* („господар“) може да се използва в общ смисъл или с конкретно богословско значение. Може да означава „господин“, „господар“, „собственик“, „съпруг“, а в частност се отнася за Богочовека Исус. В Стария завет еврейското понятие *adon* се използва от евреите, които се страхуват да произнасят заветното име ЯХВЕ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Кор. 1:1), което произлиза от еврейския корен на глагола „да бъда“ (Изход 3:14), за да не би да нарушат заповедта „Да не изричаш напразно името на Господа твоя Бог“ (Изход 20:7; Втор. 5:11). Смятали са, че ако въобще престанат да го произнасят, ще се застраховат срещу риска да го изрекат напразно. Затова при всеки прочит на текст от Писанието са произнасяли *Adonai* на мястото на ЯХВЕ, чието значение е сходно с новозаветното *kurios*. Новозаветните автори използват тази титла, за да утвърждават божествената природа на Исус.

По адрес на Исус се използват няколко фрази с функция на изповеди:

1. Месията – Деяния 5:42; 9:22; 17:3; 18:5,28; I Коринтяни 1:23;
2. Божият Син – Деяния 9:20; Римляни 1:3-4; Евреи 4:14;
3. Господ – Деяния 2:36; 10:36; 11:20; Римляни 10:9; II Коринтяни 4:5; Филипяни 2:11; Колосяни 2:6.

В някакъв смисъл те обобщават изповедта и разбирането на ранната църква за Исус от Назарет.

4:6 „Бог, който е казал на светлината да изгрее от тъмнината“ Препратка към Битие 1:3, както и към личната среща между Павел и Исус по пътя за Дамаск (Деяния 9:1-22; 22:3-16; 26:9-18). Петър от своя страна също преживява подобно откровение, включващо Исус и светлина (т.е. славата) на Преображенския хълм (II Петър 1:19).

☐ **„сърцата“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЪРЦЕТО към I Коринтяни 14:25.

☐ **„Божията слава“** Вероятно става дума за славата *шекина*, която символизира присъствието на ЯХВЕ в книгата Изход (ср. с II Кор. 3:17). Този символ на Божието присъствие впоследствие се прехвърля върху ковчега на завета, след като израилтяните прекосяват река Йордан и навлизат в Обещаната земя. ЯХВЕ обаче става напълно познат не под формата на сияен и видим физически предмет, а чрез личността на Исус – възплътеният Син на Бога. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (*DOXA*) към I Коринтяни 2:7.

☐ **„в лицето на... Христос“** Продължава съпоставката между Мойсеевото покривало (II Кор. 3:13) и съвършеното отражение на Бог Отец в личността на Исус Христос (Евреи 1:3). Вярващите хора получават възможност да съзират Христовата слава в благовестието (II Коринтяни 3:18).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 4:7-12

⁷ Но ние имаме това съкровище в съдове от пръст, за да бъде превъзходството на силата от Бога, а не от нас. ⁸ Угнетявани сме отвсякъде, но не сме съкрушени; в безизходица сме, но не до отчаяние; ⁹ гонени сме, но не сме изоставени; повалияни сме, но не сме унищожени; ¹⁰ винаги носещи в тялото си умирането на (Господ) Исус, за да се яви в тялото ни и животът на Исус. ¹¹ Защото ние, живите, винаги сме предавани на смърт заради Исус, за да се яви и животът на Исус в нашата смъртна плът; ¹² така че смъртта наистина действа в нас, а животът – във вас.

4:7 „Но ние имаме това съкровище“ Става дума за обитаващия в нас Дух, който издига, разкрива и оформя личността на Христос в живота ни (Йоан 16:8-14; Римляни 8:9; Колосяни 1:27; II Петър 1:3-4).

☐ **„в съдове от пръст“** Препратка към човешкото тяло (II Кор. 4:10,16; 5:1 и сл.; Битие 2:7; 3:19; 18:27). Целият контекст тук е диалектичен, съпоставяйки земното физическо състояние на Павел с величествената духовна сила на благовестието и на Духа, който обитава в живота му.

☐ **„превъзходството на силата“** *Hyperbolē*. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

4:8-11 „Угнетявани сме отвсякъде, но не сме съкрушени“ Стихове 8-10 съдържат поредица от девет сегашни (предимно страдателни) причастия, които на гръцки *койне* представляват игра на думи. Описва се

трудното служение на апостол Павел. Първите осем причастия са групирани по двойки в контраст помежду си. Във всяка двойка първото причастие описва през какво преминава Павел, докато второто ограничава мащаба на последствията. Примери за игра на думи: (1) „в безизходица сме, но не до отчаяние“; (2) „в нокдаун, но не нокаут“. Сходни пасажи в посланието са 1:6; 6:4-10; 11:23-28.

4:9 „унищожени“ За тази дума вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОГУБВАНЕ (*APOLLUMI*) към I Коринтяни 8:11, както и коментара към I Коринтяни 1:18.

4:10 „винаги носещи в тялото си умирането на (Господ) Исус“ Става дума за парадокса, че имаме изправени отношения с Исус, но при все това подлежим на физическите щети на падналия в грях свят. Имаме вечен живот, ала във физически план умираме (II Кор. 1:8). Също както Исус е бил отхвърлян и гонен (Йоан 15:20), ние на свой ред ще понасяме подобни неща като Негови последователи (I Коринтяни 15:31; Галатяни 2:20; Филипяни 3:10; Колосяни 1:24; I Петър 4:12-19).

■ **„животът на Исус“** Тук става дума за (1) възкресения Христос, който е единствената надежда на Павел; (2) верността на Исус по време на гонения. Павел иска да изявява в живота си верността на Исус (вж. II Кор. 4:11) и да участва във възкресението на последователите Му (II Кор. 4:14; I Кор. 15 гл.).

■ **„да се яви в тялото ни“** Тук глаголът е в аорист, страдателен залог, подчинително наклонение. Вижте Галатяни 6:17, където очевидно става дума за физическите белези, които Павел носи на тялото си поради това, че е служител на Исус. Докато земният ни съд е с пукнатини, съкровището отвътре си личи още повече (II Кор. 12:9-10).

Павел използва гръцката дума *sarx* („плът“) с няколко значения:

1. тялото на човека („тялото“ в 10 ст. е в паралел с „плът“ в 11 ст.; вж. също II Кор. 7:5; 10:3; 12:7);
2. личността на човека (II Кор. 5:16; 11:18);
3. произходът на човека (баща-син – Римл. 1:3; 4:1);
4. изобщо хората (I Кор. 1:26,29).
5. слабостта на човека (Римл. 7:5,18; 8:3,4,5,8,9,12,13; II Кор. 7:1; 10:2).

4:11 „ние, живите, винаги сме предавани на смърт заради Исус“ Богословски насоки за значението на този стих можем да открием в I Коринтяни 4:9, където апостолите се представят както пред ангелите, така и пред хората. Вярващите хора също са наблюдавани както от изгубения свят, така и от ангелските селения (вж. Ефес. 2:7; 3:10).

Думата „винаги“ (ср. с II Кор. 6:10) е паралелна със сходното наречие в началото на 10 стих. Призивът за служение е за съзнателно всекидневно умирање спрямо себе си (вж. II Кор. 5:14-15; Римл. 6:7; I Кор. 15:31; Гал. 2:20; Фил. 3:8,10; I Йоан 3:16). Този начин на мислене обръща реда на нещата от случилото се в Битие 3 гл. Той е свидетелство за христоводие – т.е. за възстановяването на Божия образ в човека.

Глаголът *paranididōmi* („сме предавани“) се използва за Юда, който предава Исус на властите (Матей 20:18-19; Марк 10:33). В пророчески смисъл се използва от Исус по отношение на учениците (Матей 10:17; 24:9; Марк 13:11-12).

Изразът „заради Исус“ трябва да се разбира като причинност. Трудностите в нашето служение не ползват самия Христос. Те обаче са наши именно защото Го следваме. Подобно на Него и ние ще бъдем гонени. От друга страна, именно онези неща, поради които страдаме като Христови последователи, ще ни помагат да израстваме все повече и да заприличваме все повече на самия Него.

Отъждествяването на Павел със смъртта на Исус функционира богословски на няколко равнища:

1. сакраментално богословие (Римляни 6:3-5; Колосяни 2:12; 3:1,3-5);
2. църковна доктрина (I Солунци 4:14-15);
3. лично изживяване (Второ коринтяни 4:10-11; Галатяни 2:20; Филипяни 3:10).

■ **„смъртна плът“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26.

4:12 „така че смъртта наистина действа в нас, а животът – във вас“ Глаголът е в сегашно време, среден (депонентен) залог, изявително наклонение. Смъртта е персонифицирана. Отнася се за гоненията срещу Павел и екипа му (II Кор. 4:16) и за духовния живот в хората, на които той проповядва благовестието.

Виктор Фърниш твърди, че това е страдателен залог (Victor Furnish, *The Anchor Bible*, 2 Corinthians, p. 257), понеже именно този залог доминира 10-11 стихове, където подлогът е Божията сила (вж. II Кор. 4:7). В такъв случай значението би било, че Бог си служи с изпитания и гонения, за да произвежда христоподобие в последователите си. Животът на водача придава сила на посланието му (II Кор. 1:3-11; II Тим. 2:9-10).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 4:13-15

¹³ А като имаме един и същ дух на вяра, както е писано: „Повярвах, затова и говорих“, то и ние, понеже вярваме, затова и говорим, ¹⁴ като знаем, че Този, който е възкресил Господ Исус, ще възкреси и нас заедно с Исус и ще ни представи заедно с вас. ¹⁵ Защото всичко това е заради вас, така че благодатта, като се умножи чрез мнозината, да преумножи благодарението за Божията слава.

4:13 „като имаме един и същ дух на вяра“ Важното тук е, че вярата, която изправя отношенията между човека и Бога в Стария завет (вж. Пс. 116), е абсолютно същата, която съдейства за изправянето им и в Новия завет (вж. как в Римляни 4:3,9,22 апостол Павел прави препратка към Авраам в Битие 15:6).

Павел си служи с думата „дух“ в смисъл на личност. С нейна помощ той многократно описва вътрешните качества на човека (вж. коментара към 21 ст.). Това не се отнася за сходната фраза в I Кор. 12:9, където Божият Дух обдарява вярващите с още вяра. Отнася се за спасителна вяра като тази на Авраам (Битие 15:6). Винсент пише: „Не изрично Святият Дух, нито само човешките способности или отношение, а по-скоро смес от двете; вярата е дар от Святия Дух“ (M. R. Vincent, *Word Studies in the New Testament*, vol. 2, p. 82).

Робърт Гърдълстоун пък предлага любопитна класификация за различните употреби на съществителното „дух“ в Новия завет (Robert Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, pp. 61-63):

1. зли духове
2. човешкият дух
3. Святият Дух
4. неща, които Духът произвежда във или чрез човешкия дух:
  - a. „не дух на робство, а дух на осиновяване“ – Римляни 8:15;
  - b. „дух на благодат“ – I Коринтяни 4:21;
  - c. „дух на вяра“ – II Коринтяни 4:13;
  - d. „дух на мъдрост и откровение в познаването на него“ – Ефесяни 1:17;
  - e. „не дух на боязън, а дух на сила, любов и себевладение“ – II Тимотей 1:7;
  - f. „дух на заблуда“ и „дух на истината“ – I Йоан 4:6.

☐ „**както е писано**“ Това е перфектно страдателно причастие. Фразата се използва от авторите на Новия завет, за да подчертаят автентичността и актуалността на даден цитат от Писанието (вж. Матей 5:17-19).

☐ „**Повярвах, затова и говорих**“ Цитат от Псалом 116:10, където се описва как Бог избавя своя светия.

4:14 „Този, който е възкресил Господ Исус“ Тази фраза е отлична възможност да се покаже, че в Новия завет делото на изкуплението се приписва на всекиго от трите личности в Троицата.

1. Бог Отец възкресява Исус (Деяния 2:24; 3:15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33,34,37; 17:31; Римл. 6:4,9; 10:9; I Кор. 6:14; II Кор. 4:14; Гал. 1:1; Ефес. 1:20; Кол. 2:12; I Сол. 1:10)
2. Бог Син възкръсва (Йоан 2:19-22; 10:17-18)
3. Бог Дух възкресява Исус (Римл. 8:11).

Фразата „Господ Исус“ има няколко вариации в новозаветните манускрипти:

1. „Господ Исус“ – MSS κ , C, D, F, G;
2. „Господ Исус Христос“ – MS 436;
3. „Господ Исус от мъртвите“ – MSS 104, 459;
4. „Исус“ – MSS P⁴⁶, B.

UBS⁴ дава рейтинг B (почти сигурно) на първия вариант, а Брус Мецгер предпочита четвъртия (вж. NET). Както при много други вариации значението на пасажа не се променя, който и да е истинският оригинал.

☐ „ще възкреси и нас... ще ни представи“ И двата глагола тук са в бъдеще време, деятелен залог, изявително наклонение. Вярващите хора ще бъдат възкресени от мъртвите (*syn* – заедно с Исус) и ще бъдат представени пред Бог Отец (*syn* – заедно с всички останали вярващи).

Начините, по които Павел описва Второто идване, не създават ясна картина. В някои пасажии сякаш очаква самият той да бъде жив при *parousia* (вж. I Сол. 4:15,17; I Кор. 15:51-52; Фил. 3:20; 4:5). На други места обаче изглежда се причислява към хората, които вече ще са починали по това време (вж. I Кор. 6:14; II Кор. 4:14; 5:1-10). Единствено Бог Отец знае точния момент на Второто идване на Месията (Матей 24:36; Марк 13:32; Деяния 1:7). Второто идване е надеждата на всяко едно поколение вярващи, но ще бъде реализирано само за едно поколение. Вярващите следва да живеят с готовност и активност чрез християнско служение.

4:15 Копнежът на ап е да помага на греховните хора да достигат до вяра в Исус Христос и да намират истинския мир и радост, като отдават слава за всичко това на Бога (II Кор. 1:11; NASB, NRSV, TEV, NJB). Английският превод NKJV от своя страна е малко по-буквален, като дава тук превод „чрез мнозинството“. Ако е така, значи може би Павел се обръща към хората в коринтската църква, които го подкрепят. Това би било противоположното понятие на думата „някой“ във II Коринтяни 3:1; 10:12; I Коринтяни 4:18; 6:11; 8:7; 10:7,8,9,10; 15:6,12,34,35). Петнайсети стих очевидно е обобщение със славословие към Бога.

☐ „за Божията слава“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (*DOXA*) към I Коринтяни 2:7.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 4:16-18

¹⁶ Затова ние не се обезсърчаваме; но дори и да тлее нашият външен човек, пак вътрешният всеки ден се подновява. ¹⁷ Защото нашата временна лека скръб произвежда все повече и повече една вечна пълна слава за нас, ¹⁸ които не гледаме на видимите, а на невидимите неща; защото видимите са временни, а невидимите – вечни.

4:16 „Затова ние не се обезсърчаваме“ Тази тема се среща многократно в писмата на апостол Павел (вж. II Кор. 6:9; Ефес. 3:13; II Сол. 3:13). В действителност обстоятелствата съдействат за изграждане на духовна издръжливост и плодовитост у нас.

☐ „но дори и да тлее нашият външен човек, пак вътрешният всеки ден се подновява“ И двата глагола са в сегашно време, страдателен залог, изявително наклонение – продължително действие. Страдателният залог е труден за превод и за разбиране в този контекст. Повечето английски преводи поставят сказуемите в деятелен залог, ала е възможно да се говори за Божия намеса. Бог използва физическите проблеми и гоненията като средство за укрепване на Исусовите последователи (Матей 5:10-12; Йоан 15:18-21; 16:1-2; 17:14; Деяния 14:22; Яков 1:2-4; I Петър 4:12-19; Римл. 5:3-4; 8:17; II Кор. 4:16-18; Фил. 1:29; 3:11; I Сол. 3:3; II Тим. 3:12; Евреи 5:8). В Ефесяни 3:16; 4:24 има сравнение между стария и новия човек, ала контрастът в настоящия пасаж е между нашето физическо тяло (отвън) и нашето духовно естество (отвътре).

☐ „се подновява“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ОБНОВЯВАМ (*ANAKAINŌSIS*)

SPECIAL TOPIC: RENEW (*ANAKAINŌSIS*)

В основните си форми (*anakainōō*, *anakainizō*) тази гръцка дума има две основни значения:

1. „правя нещо да стане ново и различно (т.е. по-добро)“ – вж. Римл. 12:2; Кол. 3:10;
2. „правя промяна към предишно предпочитано състояние“ – вж. II Кор. 4:16; Евреи 6:4-6 (заимствано от Louw and Nida, *Greek-English Lexicon*, vol. 1, pp. 157, 594).

От друга страна Моултън и Милигън твърдят, че понятието *anakainōsis* не може да се намери никъде в древноелинската литература преди апостол Павел. Според тях именно Павел е автор на тази дума (Moulton and Milligan, *The Vocabulary of the Greek Testament*, p. 34).

Франк Стаг също има интересен коментар:

„Новорождението и обновлението принадлежат единствено на Бога. Думата *anakainōsis* е активно съществително, което наред с глаголните си форми се използва в Новия завет, за да опише трайно и продължаващо обновяване. Вж. напр. Римляни 12:2: „Преобразявайте се чрез обновяването на ума си, за да познаете от опит какво е Божията воля“; и II Коринтяни 4:16: „Ако и да тлее нашият външен човек, пак вътрешният всеки ден се подновява.“ От своя страна Колосяни 3:10 говори за нов човек у нас, „който се подновява в познание по образа на Този, Който го е създал“. С други думи, въпросният нов човек – или новият живот, или обновлението, както и да го наричате – започва с даден определен момент, но е и трайно, всекидневно действие от страна на Бога, който единствен е способен да дарява живот и да го поддържа“ (Frank Stagg, *New Testament Theology*, p. 118).

■ „всеки ден“ Буквално фразата гласи: „ден след ден“. Тук Павел използва еврейски идиоматичен похват за повтаряне (вж. Битие 39:10; Естир 3:4; Псалом 58:19), както и по-рано и в 17 стих: *hyperbolēn eis hyperbolēn* („все повече и повече“). Помнете, че авторите на Новия завет (с изключение на Лука) са разсъждавали на еврейски/арамейски език, но са пишели гръцки *койне*. В съчиненията им в Новия завет присъстват немалко еврейски идиоми и граматически конструкции, както и многобройни алюзии и цитати от Стария завет.

4:17-18 Стих 17 е много сходен с Римляни 8:18, докато 18 стих прилича на Римляни 8:24. Павел пише до римляните от град Коринт! Очевидно е положил немалко размисли за този призив и за свързаните с него проблеми. В действителност временните ни терзания по никакъв начин не могат да се сравнят с вечната слава! Това е библейският светоглед, който подкрепя Божиите хора в този паднал в грях свят. Бог е с нас, Той е откъм нас и в крайна сметка ще ни въведе в Своето вечно присъствие!

4:17 „произвежда“ Същият глагол се използва в Яков 1:2-4 и Римляни 5:3-4, където също се говори за смисъла на страданията и гоненията.

„една вечна пълна слава“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (*DOXA*) към I Коринтяни 2:7.

■ „пълна“ *Hyperbolē*. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. По какъв начин II Коринтяни 4:1 се отнася за лъжеучителите?
2. Имали ли са основание ранните църковни отци да променят II Коринтяни 4:4, за да адресират определени проблеми в собствената си епоха?
3. Какво означава твърдението, че Сатана е „бог“ на този свят?
4. Защо Павел привлича вниманието към своите физически проблеми и духовни сили?

II Коринтяни 5 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Да живееш с вяра (4:16—5:10)	Сигурност във възкресението	Увереност пред лицето на смъртта	Да живееш с вяра (4:16—5:10)	Трудност и надежди в апостолството (4:7—5:10)
4:16—5:5				
	5:1-8	5:1-5		5:105
5:6-10	Христовото съдилище	5:6-10	5:6-10	5:6-10
Служение на примирението	5:9-11	Още защита на служението на примирението	Приятелство с Бога посредством Христос	Апостолството в действие
5:11-15		5:11-15	5:11-15	5:11-15
	Примирете се с Бога	(5:11—6:13)	(5:11—6:13)	
	5:12-21			
5:16—6:10		5:16—6:10	5:16-19	5:16-19
			5:20—6:3	5:5:20—6:10

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА

- A. В първите десет стиха от главата Павел говори за смъртта си.
  1. Той прибегва до две метафори.
    - a. земната палатка или нетленното Божие здание
    - b. облечен или необлечен
  2. Във Второ коринтяни често пъти е трудно да се твърди със сигурност кого визира Павел с местоименията си. Възможно е тук да става дума за следните неща:
    - a. При кръщението се обличае в Христос (2-4 ст.).
    - b. При спасението Духът започва да обитава в нас (5 ст.).

- с. При Христовото завръщане получаваме ново духовно тяло (3,10 ст.).
3. Най-добрите паралели в текстовете на Павел за тълкуване на този пасаж вероятно са Римляни 8:18-25;26-30 („стененето“) и I Коринтяни 15:53-54 („поглъщането“).
  4. Този текст със сигурност има някаква връзка с темата за страданието в 4 и 6 глави. Водеща тема е изпълнението с вяроност и благочестие живот в условията на трудни обстоятелства.
- В. В 6 и 8 стихове Павел формулира едно основно богословско твърдение. Дотогава се е смятало, че и вярващите, и невярващите хора слизат в *Хадес*, за да чакат окончателната си присъда (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: КЪДЕ СА МЪРТВИТЕ? към II Кор. 5:6). Равинският юдаизъм дори твърди, че в това местоположение на мъртвите (наричано *Шеол* в Стария завет) има отделни места съответно за праведните и за нечестивите. Павел обаче тук заявява, че при възкресението си Исус е взел със себе си всички праведни хора на небето. Вярващите не слизат в *Хадес*, а отиват при Господа. Дали тук става дума за пълноценно общение с Него или за някакво ограничение в това, не е напълно сигурно. Библията така и не ни разкрива подробности за живота след смъртта.
- С. Още една изповед прави Павел в 10 стих. Очевидно всички вярващи и невярващи ще се изправят пред Христос като съдия. Дали тук има паралел със съдебното дело, при което се отделят овцете от козите (Матей 25 гл.), или се говори за Съда на големия бял престол (Откр. 20 гл.)? След като вярващите хора получават прошка от всички грехове посредством Христос, тогава за какво ще бъдат съдени? Отново тези специфични въпроси е трудно да получат изчерпателен отговор от страниците на Библията. Логическото предположение е, че те носят отговорност за:
1. посланието на благовестието;
  2. духовните си дарби;
  3. използването на физическите си ресурси;
  4. готовността си да служат.
- Това обаче са само предположения въз основа на съдържанието на 11-21 стихове.
- Д. Темата за духовната отговорност в 11-21 стихове очевидно се дължи на себичните и вероятно неморални думи и действия на лъжеучителите.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 5:1-5

¹ Защото знаем, че ако се развали земният ни дом, телесната ни скиния, имаме от Бога здание на небесата, дом неръкотворен, вечен. ² Понеже в този *дом* ние стенем, като копнеем да се облечем с нашето небесно жилище, ³ стига само, като сме облечени, да не се намерим голи. ⁴ Понеже, като сме в тази телесна скиния, ние стенем обременени; защото желаем не да бъдем съблечени, а да бъдем облечени още повече, така че смъртното да бъде погълнато от живота. ⁵ А Този, който ни е направил точно за това, е Бог, който ни е дал и Духа в залог.

5:1 „знаем“ Не можем да твърдим с категоричност към кого се отнася този глагол в множествено число. Понякога Павел визира: (1) себе си; (2) мисионерския си екип; или (3) всички вярващи. Единствено според контекста може да се съди за кого става дума. В този случай според мен става дума за всички вярващи.

■ **„ако“** Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие. Павел е сигурен в смъртта си, освен ако Второто идване на Месията не настъпи преди това. Той е смятал, че ще умре в Азия (II Кор. 1:8-10). Животът му като апостол не е бил никак лесен или безболезнен (II Кор. 4:7-12; 6:3-10; 11:24-28). Той обаче не знае къде и при какви обстоятелства ще приключи животът му. Възможно е да е смятал или да се е надявал, че ще бъде жив при пришествието на Христос (I Кор. 15:51-52; Фил. 3:20; I Сол. 4:15,17). В други текстове обаче споменава, че очаква да бъде възкресен от мъртвите (I Кор. 6:14; II Кор. 4:14). Изследване по този въпрос прави Ф. Ф. Брус (вж. F. F. Bruce, *Answers to Questions*, pp. 200-201). Надеждата да посрещнем живи Христос е за всяко поколение, ала само едно поколение ще го преживее.

■ „скиния“ Една от няколко метафори в Библията за неустойчивостта на човешкото тяло (наред с „трева“, „глинен съд“ и др.). Павел знае, че тялото му се износва. По професия е майстор на палатки, така че през годините се е опитвал да закърпи не една и две от тях.

NASB, TEV „ако бъде разкъсана“
NKJV, NRSV „ако бъде унищожена“
NJB „ако бъде сгъната“

Този глагол е в аорист, страдателен залог, подчинително наклонение. Павел съзнава, че и животът, и смъртта му са в Божиите ръце (страдателен залог). Знае, че ще умре, но няма представа къде и кога (вж. подчинителното наклонение).

Глаголът има широко семантично поле. В Стария завет и в Новия завет сродното съществително *kataluma* означава място за отсядане и преспиване, а *kataluō* има значение на „отсядам, пребивавам, отпочивам“. От друга страна обаче думата се използва с идея за унищожаване или отменяне на нещо (както виждаме при метафоричното разширяване на думата *luō*, „сривам се“ в Матей 24:2). Според Исая 38:12 същото понятие означава „свивам палатка“. Именно тази употреба сякаш е паралелна с контекста тук.

■ „имаме от Бога здание“ Тази сграда е трайна и непреходна (Йоан 14:2-3; Евреи 11:10). Сравнението тук е с преходната и подвижна палатка (Евреи 11:9). Глаголът е в сегашно време. Павел изрича пророческа истина сякаш вече се е осъществила.

■ „дом неръкотворен“ Новите тела са духовни (I Кор. 15:35-49) като Исусовото (Марк 14:58; I Йоан 3:2).

■ „в небесата... вечен“ Става дума за обиталището на Бога. Съществителното „небесата“ е в множествено число, понеже равините са дебатирали върху броя им. В Битие 1 глава понятието „небе“ се отнася за атмосферата над земята. Равините са използвали различните числа в Стария завет, като са изчислявали, че Бог би трябвало да обитава или на третото, или на седмото небе. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: НЕБЕСА към II Коринтяни 12:2.

Небето не се намира над нас. Най-вероятно то е в друго измерение, където време и пространство имат друг смисъл. След възкресението си Исус се явява и изчезва неколкократно, както и се придвижва от място на място безпрепятствено. Дадем ли си сметка какви са мащабите на физическата вселена, тогава величието на духовния свят се оказва направо поразително!

5:2 „в този“ Местоимението е в среден род тук. Отнася се за думата „дом“ от I стих.

■ „стенем“ Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение. Вярващите хора продължават да стенат и да въздишат дълбоко за новия ред и за новите духовни тела (вж. Римляни 8:18-27; стене цялото творение, II Кор. 5:22; стенат вярващите, II Кор. 5:23; стене и Духът II Кор. 5:26).

■ „копнеем“ Силна дума за желание (ср. с II Кор. 9:14). Сродното съществително е във II Кор. 7:7,11. Павел е човек на силните емоции.

5:3-4 „облечени“ Често пъти Павел използва дрехите като метафора за духовен живот. Тук става дума за външна или горна туника (*ependutēs*; вж. Йоан 21:7). Дрехата е метафора за житейските решения на човека. Вярващите следва да се разсъбличат от стария начин на живот и да го оставят настрана като овехтяла дреха (II Кор. 3:8-9; Ефес. 4:22,25,31; Яков 1:21; I Петър 2:1). От друга страна те трябва да се обличат с Христос (II Кор. 3:10,12,14; Ефес. 4:24; Римл. 13:14; Гал. 3:27). Читателите твърде дълго са позволявали да бъдат контролирани от греховни желания. Сега обаче чрез Христос те могат да ги загърбят (ср. с Римл. 5-6 гл.). В ранната църква метафоричното описание на преобличането в Христос може да е било съотнасяно и към акта на кръщението, след което новоповярвалите се загръщат в нови, чисти дрехи. Павел си представя някакво безтелесно състояние между смъртта и възкресението, а вместо това изразява копнежа си да участва в събитията около Второто идване на Христос (I Сол. 4:15-17), част от които е и новото духовно тяло.

Библията не развива ясна богословска концепция за безтелесното съществуване. По-скоро сякаш с неохота се прави алюзия към елинската философска представа за бъдещо трайно състояние, възприемано като по-висше спрямо телесното съществуване. Робъртсън пише: „Павел изразява нежелание да бъде просто

някакъв безтелесен дух с духовни дрехи“ (А. Т. Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, vol. 4, p. 228). По-долу цитирам част от коментара ми към I Солунци 4:16 (онлайн на www.freebiblecommentary.org):

■ „и мъртвите в Христос първо ще възкръснат“ Тази фраза предизвиква объркване отнсно това, къде отиват мъртвите през периода между смъртта и деня на възкресението. Този стих подсказва, че ще останат в гроба (Матей 27:52-53).

Според II Коринтяни 5:6,8 обаче те са с Господа. Разковничето е в това, да възприемем представата за безтелесното състояние на душата. Физическото тяло остава в гроба, а жизнената сила при Господа. Тук има много въпроси без отговор. Библията не подсигурира ясно поучение по този въпрос. (Вж. William Hendricksen, *The Bible On the Life Hereafter*.)

Според повечето английски преводи светиите са с Бога (с Исус) и се връщат заедно с Него (NASB). Друг вариант откриваме в превода TEV: „Онези, които са умрели, след като са повярвали в Христос, първи ще възкръснат за живот.“

5:3 Трети стих вероятно включва поставена в скоби мисъл. Трудно е да преценим за какво точно пише Павел, тъй като:

1. Текстът смесва метафори.
2. Не е сигурно каква точно е връзката между „голи“ (3 ст.) и „да се облечем“ (2 ст.).
3. Връзката в контекста с апостолските страдания (и смърт) или с опозицията (лъжеучителите).
4. Има и допълнителен проблем с манускриптни вариации. Най-силните текстуални свидетелства са в полза на глагола *eudusamenoī* („съблечени“; MSS P⁴⁶, κ, B, C, D²), ала сходната дума *ekdusamenoī* („облечени“; MS D*) доста повече отговаря на контекста. Ако следваме критериите на текстуалния критицизъм, според който (а) по-старите гръцки ръкописи се смятат за по-достоверни; и (б) по-необичайно звучащият текст е по-вероятно да е оригинален, тогава очевидно Павел използва тавтология („съблечени... голи“). Редакцията на UBS⁴ не съумява да излезе с решение (и дава рейтинг C за несигурност), ала все пак поставя в текста „облечени“. Английският превод NET също предпочита варианта „облечени“.

■ „голи“ Тази дума се среща често в елинската литература със значение на предпочитаното безтелесно състояние след смъртта (вж. Vincent, *Word Studies*, vol. 2, p. 822; Frank Stagg, *New Testament Theology*, pp.322-324; George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, pp. 552-554). Древните гърци са копнеели за подобно освобождение от пленничеството на физическото тяло. Християнската вяра от своя страна (подобно на юдаизма) смята, че хората винаги ще притежават една или друга форма на телесно изражение. И това се отнася както за вярващите, така и за невярващите (вж. Даниил 12:1-2; Матей 25:46; Йоан 5:28-29). Вероятно апостол Павел тук за пореден път оборва вярванията на зараждащия се гностицизъм.

5:4 Този кратък и не особено ясен стих следва да се тълкува в светлината на Римляни 8:18-25,26-30 (във връзка със „стененето“) и на I Коринтяни 15:53-54 (във връзка с „поглъщането“ на „смъртното“). Изглежда просто се повтаря твърдението от втори стих.

5:5 „ни е направил“ Апостол Павел прибъгва до тази дума многократно във Второ коринтяни (4:17; 5:5; 7:10,11; 9:11; 12:12). Нашият живот не се контролира от късмет, случайност или съдба. Управлява го Бог. Дори и изпитанията ни могат да бъдат средство за съзряване и засилване на вярата (вж. Римляни 8:28-30; Евреи 5:8). Даването на Духа е:

1. знак за настъпването на една нова епоха;
2. свидетелство за личното спасение на човека;
3. средство за служението ни;
4. средство за съзряването ни;
5. увереност за небето.

NASB, NJB „залог“

NKJV, NRSV, TEV „гаранция“

Залогът има старозаветни прецеденти. Новозаветните автори са предимно евреи, пишещи на гръцки *койне*:

1. обещание за плащане на дълг (Бит. 38:17,18,20; Втор. 24:10-13);
2. обещание за подсигуриране на препитание (I Царе 17:18);
3. лично обещание (IV Царе 18:23; Исаия 36:8).

Гръцката дума означава „предплата“, „капаро“, „депозит“ (II Кор. 1:22; 5:5). В съвременния гръцки език тя се използва за годежен пръстен, с който човек се ангажира към предстоящия брак. Духът е изпълненото обещание за новата епоха на праведност. Тук отново виждаме новозаветното напрежение между *вече* и *все още не*, което е застъпването на двете епохи от еврейската представа поради двете идвания на Христос (вж. Gordon D. Fee and Douglas Stuart, *How To Read the Bible for All Its Worth*, pp. 129-134). Духът е залогът, който ни се дава сега с ангажимент от Божия страна за бъдещата пълноценна реализация.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 5:6-10

⁶ И така, винаги сме дързостни, като знаем, че докато сме у дома в тялото, ние сме далеч от Господа, ⁷ защото ходим с вярване, а не с виждане. ⁸ И така, ние сме дързостни и предпочитаме да сме далеч от тялото и да дойдем у дома при Господа. ⁹ Затова и ревностно се стараем – било у дома или далеч – да бъдем угодни на Него. ¹⁰ Защото всички ние трябва да се явим пред Христовото съдилище, за да получи всеки според това, което е правил в тялото – било добро, или зло.

5:6

NASB „с добра смелост“
NKJV, NRSV „уверени“
TEV „пълни с дързост“
NJB „пълни с увереност“

Във Второ коринтяни това понятие се използва с две значения:

1. увереност, бодрост – II Коринтяни 5:6,8; 7:16;
2. смелост, дързост – II Коринтяни 10:1-2.

Нашата трайна (сегашно деятелно причастие) увереност в Христос ни придава смелост да служим.

■ „у дома... далеч“ Между тези две родствени понятия има игра на думи (ср. с 8-9 стихове):

1. *endēmountes* – да бъдеш у дома (сегашно деятелно причастие);
2. *ekdēmounten* – да бъдеш далеч от дома (сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение).

Когато сте наясно със своята идентичност в Него, вие винаги се намирате „у дома“ с Него, въпреки че докато сте на земята, живеете чрез вяра (7 ст.).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: КЪДЕ СА МЪРТВИТЕ? SPECIAL TOPIC: WHERE ARE THE DEAD?

I. В Стария завет

- A. Всички хора отиват в *Шеол* (думата *Sheol* няма сродни корени, а етимологията е несигурна; BDB 982, KB 1368), това е начин да се опише смъртта или гробът, най-вече в Литературата на мъдростта и в Исаия. В Стария завет е място на мрачно, съзнателно, но безрадостно съществуване (вж. Йов 10:21-22; 38:17; Пс. 107:10,14).
- B. Характеристики на *Шеол*:
  1. Свързва се с Божието осъждение (огън) – Второзаконие 32:22.
  2. Затвор с порти – Йов 38:17; Псалом 9:13; 108:18.
  3. Земя, от която никой не се завръща – Йов 7:9 (акадийски евфемизъм за смъртта).
  4. Земя/област на мрак – Йов 10:21-22; 17:13; 18:18.
  5. Място на тишина – Псалом 28:1; 31:17; 94:17; 115:17; Исаия 47:5.
  6. Наказанието преди Съдния ден – Псалом 18:4-5.
  7. *abaddon* („унищожение“; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: *ABADDON... APOLLYON*), където Бог също присъства – Йов 26:6; Пс. 139:8; Амос 9:2.
  8. „Ямата“ (гроба) – Псалом 16:10; Исаия 14:15; Езекиил 31:15-17.

9. Нечестивите слизат живи в *Шеол* – Числа 16:30,33; Пс. 55:15.
10. Често се описва като звяр с голяма уста – Числа 16:30; Исаия 5:14; 14:9; Авак. 2:5.
11. Хората там са наречени *Repha'im* („духове на мъртъвци“) – Йов 26:5; Притчи 2:18; 21:16; 26:14; Исаия 14:9-11.
12. Обаче ЯХВЕ присъства дори и там – Йов 26:6; Псалом 139:8; Притчи 15:11.

II. В Новия завет

- A. Еврейската дума *Sheol* се превежда с гръцкото *Хадес* (*Hades*, невидимият свят)
- B. *Hades* се характеризира със следното:
  1. Отнася се до смъртта – Мат. 16:18.
  2. Свързан със смъртта – Откр. 1:18; 6:8; 20:13-14.
  3. Често е аналог на мястото за вечно наказание (*Геена*) – Мат. 11:23 (старозаветен цитат); Лука 10:15; 16:23-24.
  4. Често се свързва с гроба – Лука 16:23.
- C. Вероятно е разделен (равинско схващане)
  1. Мястото на праведните се нарича „рай“ (синоним за небето, вж. II Кор. 12:4; Откр. 2:7) – Лука 23:43
  2. Мястото на нечестивите се нарича *Тартар* (*Tartarus*) – II Петър 2:4. Там се намират всички зли ангели (вж. Битие 6 глава; I Енох). Свързва се с „Бездната“ (Лука 8:31; Римляни 10:7; Откровение 9:1-2,11; 11:7; 17:18; 20:1,3).
- D. *Геена* (*Gehenna*)
  1. От старозаветната фраза „долината на Хиномовите синове“ (местност южно от град Ерусалим). Това е мястото, където се покланят на финикийския бог на огъня Молах (*Molech*, BDB 574, KB 591) посредством жертвоприношения на деца (вж. IV Царе 16:3; 21:6; II Лет.28:3; 33:6), което е забранено в Левит 18:21; 20:2-5.
  2. Еремия го променя от място на езическо поклонение в място за осъждане от ЯХВЕ (вж. Еремия 7:32; 19:6-7). Превръща се в място на огнено вечно осъждане в I Енох 90:26-27 и Sib. 1:103.
  3. Юдеите от времето на Исус са толкова отвратени от това участие на предците им в езическо поклонение, че превръщат тази област в сметище на Ерусалим. Много от Исусовите метафори за вечно осъждане са свързани именно с това сметище (огън, дим, червеи, смрад; вж. Марк 9:44,46). Понятието *Геена* се използва в Новия завет единствено от Исус (с изключение на Яков 3:6).
  4. Какво влага Исус в наименованието *Геена*:
    - a. огън – Мат. 5:22; 18:9; Марк 9:43
    - b. вечност – Марк 9:48 (Мат. 25:46)
    - c. място на унищожение (както душата, така и тялото) – Мат. 10:28
    - d. паралел на *Шеол* – Мат. 5:29-30; 18:9
    - e. нечестивите са „синове на ада“ – Мат. 23:15
    - f. резултат от съдебна присъда – Мат. 23:33; Лука 12:5
    - g. *Геена* е паралел за втората смърт (вж. Откр. 2:11; 20:6,14) или Огненото езеро (вж. Мат. 13:42,50; Откр. 19:20; 20:10,14-15; 21:8). Възможно е това езеро да стане постоянно обиталище на хората (от *Шеол*) и на злите ангели (от *Тартар*, II Петър 2:4; Юда 6 ст. или от Бездната; вж. Лука 8:31; Откр. 9:1-11; 20:1,3);
    - h. не е създадена за хората, а за Сатана и неговите ангели – Мат. 25:41.
- E. поради припокриване на понятията *Шеол*, *Хадес* и *Геена* е възможно:
  1. Първоначално всички хора да отиват в *Шеол/Хадес*;
  2. Тяхното преживяване там (добро/лошо) да се влошава след Съдния ден, но мястото на нечестивите остава същото; ето защо KJV превежда *hades* (гроб) като *gehenna* (ад).
  3. Единственият новозаветен текст, който споменава за мъчение преди Съдния ден е притчата в Лука 16:19-31. *Шеол* е описан и като място за наказание сега (вж. Втор. 32:22; Пс. 18:1-5). Обаче не можем да основаваме доктрина върху притча.

III. Междинно състояние между смъртта и възкресението

- А. Новият завет не говори за „безсмъртие на душата“, което е едно от няколкото древни схващания за състоянието след смъртта. Според този възглед:
1. Човешките души съществуват преди физическия живот.
  2. Човешките души са вечни преди и след физическата смърт.
  3. Често физическото тяло се разглежда като затвор за душата, а смъртта я освобождава и връща към предишното ѝ състояние.
- В. Новозаветни препратки към безтелесно състояние в периода между смъртта и възкресението
1. Исус говори за разделяне на тялото и душата – Матей 10:28.
  2. Авраам може вече да има тяло – Марк 12:26-27; Лука 16:23.
  3. Мойсей и Илия имат физическо тяло при Преображението – Матей 17 гл.
  4. Според Павел при Второто идване душите с Христос първи ще получат нови тела – I Сол. 4:13-18.
  5. Според Павел вярващите получават нови духовни тела в деня на Възкресението – I Кор. 15:23,52.
  6. Според Павел вярващите няма да отидат в *Хадес*, а след смъртта си ще бъдат с Исус – II Кор. 5:6,8; Фил. 1:23. Исус побеждава смъртта и взема праведните със Себе си на небето – I Петър 3:18-22.

IV. Небе

- А. Това понятие има три значения в Библията:
1. атмосферата над земята – Битие 1:1,8; Исаия 42:5; 45:18;
  2. звездните небеса – Битие 1:14; Втор. 10:14; Псалом 148:4; Евреи 4:14; 7:26;
  3. мястото на Божия престол – Втор. 10:14; III Царе 8:27; Псалми 148:4; Ефес. 4:10; Евреи 9:24 (трето небе, II Кор. 12:2).
- В. Библията не говори много за живота след смъртта вероятно защото грешните хора нямат капацитета или способността да разберат тази истина (вж. I Кор. 2:9).
- С. Небето е както място (вж. Йоан 14:2-3), така и личност (вж. II Кор. 5:6,8). Небето може да бъде възстановената Едемска градина (Битие 1-2 гл.; Откровение 21-22 гл.). Земята ще бъде изчистена и възстановена (вж. Деяния 3:21; Римл. 8:21; II Петър 3:10). Божият образ (Битие 1:26-27) е възстановен в Христос. Сега отново е възможно близко общение с Бога подобно на Едемската градина.
- Д. Обаче това може да бъде метафорично (небето като огромен, павиран град от Откр. 21:9-27), а не буквално. I Коринтяни 15 гл. сравнява разликата между физическото тяло и духовното тяло като тази между семето и порасналото растение. Първо коринтяни 2:9 (цитат от Исаия 64:4 и 65:17) е велико обещание и надежда! Знаем, че когато видим Бога, ще бъдем като Него (вж. I Йоан 3:2).

V. Полезни източници

- А. William Hendriksen, *The Bible on the Life Hereafter*.
В. Maurice Rawlings, *Beyond Death's Door*.

5:7 „ходим с вярване, а не с виждане“ Тази тема се повтаря многократно в Новия завет (II Кор. 4:18; Евреи 11:1,10,27; I Петър 1:8). „Ходя“ е библейска метафора за начин на живот. Вярващите хора живеят във физическата действителност, ала чрез вяра уповават на невидимия свят.

5:8 Прекрасен стих за християните. Според него ние ще бъдем с Господа в някакъв смисъл след смъртта си. Тук се оборва представата за сън на душата. Макар нашето общение с останалите вярващи на този етап да е несигурно, а връзката ни с Господа да не е каквато ще бъде, щом получим ново тяло при възкресението, увереността ни е, че ще бъдем с Него! Тази истина не се среща на много места в Библията (с изключение може би на Филипяни 1:21-23), което прави настоящия 8 стих изключително значим! В светлината на това Павел и всички останали вярващи могат да се изправят пред абсолютно всяко едно обстоятелство в живота.

5:9 „ревностно се стараем... да бъдем угодни на Него“ Тук виждаме амбицията и мотивацията на вярващите хора (Ефес. 5:8-10; Кол. 1:10).

Глаголът „да бъдем угодни“ се среща още преди времената на апостол Павел. В елинистичната култура от първи век се използва като израз на лоялност и вяроност (вж. Moulton and Milligan, *The Vocabulary of the Greek Testament*, p. 259). Павел е бил ерудиран както в еврейската, така и в елинската мисъл.

5:10 „всички ние трябва да се явим пред Христовото съдилище“ Непосредственият контекст се отнася за повярвали хора. Дори и те ще се изправят на съд пред Бога (Римляни 14:10; I Коринтяни 3:10-17). Ще бъдем съдени/награждавани поради нашите мотиви, готовност да служим и употреба на духовните дарби. Грехът и греховете са напълно изчистени чрез заместническата смърт на Исус Христос, ала ученичеството е наша отговорност!

Върху представата, че Исус ще бъде Съдия, вж. тази бележка от коментара ми върху Посланието на Йоан.

3:17 „да съди света“ В Евангелието от Йоан има няколко пасажа, които подчертават, че Исус идва в света като Спасител, а не като Съдия (вж. Йоан 3:17-21; 8:15; 12:47). В Йоан обаче има и други пасажи, според които Исус ще дойде като Съдия, за да съди (вж. Йоан 5:22-23,27; 9:39; като и в Деяния 10:42; 17:31; II Тим. 4:1; I Петър 4:5).

От богословска гледна точка следва да отбележим няколко наблюдения:

(1) Бог Отец предава на Исус в знак на почит делото на отсъждането, също както по-рано Му е предал делото на сътворението и изкуплението (вж. Йоан 5:23). (2) Първия път Исус идва на земята не за да съди, а за да спасява (вж. Йоан 3:17). Със своето решение да Го отхвърлят обаче хората сами се осъждат. (3) Исус ще се завърне като Цар на царете и като Съдия (вж. Йоан 9:39).

■ „според това, което е правил в тялото – било добро, или зло“ Универсален принцип е, че хората носят отговорност за поведението си и един ден ще се изправят пред Бога, за да дадат отчет за делата си (Йов 34:11; Пр. 24:12; Екл. 12:14; Ер. 17:10; 32:19; Матей 16:27; 25:31-46; I Пет. 1:17; Римл. 2:6; 14:12; I Кор. 3:8; Гал. 6:7-10; II Тим. 4:14; Откр. 2:23; 20:12; 22:12). Дори и вярващите ще дават отчет за живота си и служението си на Христос. Спасението става не чрез дела, а чрез вяра. То обаче води към дела (Ефесяни 2:8-10; Яков, I Йоан). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 10:23.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 5:11-15

¹¹ И така, като познаваме страха от Господа, убеждаваме хората, а за Бога сме открити; надявам се още, че и за вашите съвести сме открити. ¹² И не препоръчваме себе си отново на вас, а ви даваме повод да се хвалите с нас, за да го използвате срещу онези, които се хвалят с това, което е на лице, а не с това, което е на сърце. ¹³ Защото, ако сме излезли извън себе си, то е заради Бога; или ако сме разумни, то е заради вас. ¹⁴ Защото Христовата любов ни принуждава, като разсъждаваме така, че ако един е умрял за всичките, тогава и всичките са умрели; ¹⁵ и че Той умря за всички, така че тези, които живеят, да не живеят вече за себе си, а за Този, който за тях е умрял и е бил възкресен.

5:11 „страха от Господа“ Фразата има връзка със споменатото по-рано в 10 стих Христово съдилище. Тя включва подобаващото уважение и страхопочитание (Деяния 5:11; 9:31), които хората дължат на Съдията на вселената (Юда 22-23 ст.; Евреи 10:31; 12:29). Вярващите хора се очаква да живеят благочестиво и да разпространяват благата вест със съзнанието, че един ден ще дават отчет пред Бога.

Титлата „Господ“ може да се отнася или за ЯХВЕ, или за Исус. Фразата „страхът от Господа“ е обичайна за Септуагинта по отношение на ЯХВЕ. От друга страна, в Новия завет е обичайно самият Исус да бъде наричан „Господ“. Върховният съдия на вселената е ЯХВЕ, но Той е възложил съда на Своя възплътен Син.

■ „убеждаваме хората“ В настоящия контекст може да става дума за конкретни групи хора:

1. невярващите (вж. 10 ст.);
2. лъжеучителите (вж. 12 ст.);
3. слабите във вярата (вж. 11-12 ст.).

Служението на апостол Павел изпълнява Великото поръчение както с благовестието (Матей 28:19), така и с ученичеството (Матей 28:20).

☐ „за Бога сме открити“ Тук глаголет е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение Павел смело изтъква, че Бог познава в съвършенство неговите мотиви и намерения (вж. II Кор. 4:2). Вж. коментара към Второ коринтяни 2:14.

☐ „за вашите съвестии сме открити“ Тук глаголет е в перфектно време, страдателен залог, инфинитив. Павел се завръща към мисълта си от II Коринтяни 4:2. Неговото служение сред тези хора е било напълно открито и честно. Павел иска тази църква да разбира мотивите и действията му също толкова ясно, колкото ги вижда Бог.

☐ „съвестии“ Вж. пълния коментар към II Коринтяни 1:12.

5:12 „не препоръчваме себе си“ Вж. пълния коментар към II Коринтяни 3:1.

☐ „да го използвате срещу онези, които се хвалят с това, което е на лице, а не с това, което е на сърце“ Огромно значение има с какви мотиви и с какви методи се извършва служението! Очевидно Павел сравнява своите намерения с тези на ръководителите на коринтската църква (вж. II Кор. 4:2; вж. също I Кор. 3:10-15). Някои водачи се интересуват предимно от представлението, но не и от съдържанието.

☐ „да се хвалите... се хвалят“ И двете думи са родствени на съществителното *kauchēma*. Има подобавашо място за хвалене (напр. църквата се гордее с Павел), но има и неподобаваща горделивост (самохвалството на лъжеучителите). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ХВАЛЕНЕ към I Коринтяни 5:6.

☐ „това, което е на лице“ Вж. пълния коментар към II Коринтяни 1:11.

5:13 „ако... ако“ И двете изречения са условни от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели.

NASB, NKJV, NRSV	„извън себе си“
TEV	„наистина луди“
NJB	„несмислени“

Това е гръцкият глагол *histēmi*, „стоя“ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 15:1), като към него е добавен предлогът *ek*, „от“. Думата може да се използва за:

1. израз на удивление (Матей 12:23; Марк 5:42);
2. израз на страх (Марк 16:8; Лука 5:26);
3. състояние на транс (Деяния 10:10; 11:5; 22:17);
4. загуба на сетивност или полудяване (Марк 3:21; II Кор. 5:13).

Трудно е да преценим точно какво иска да каже Павел тук. Редица коментатори свързват тази фраза с 11:1,16; 12:11. Там обаче се използва друга дума „безумен“. В тези глави Павел сравнява собствения си духовен опит с този на харизматичните лъжеучители. Възможно е в този 13 стих той всъщност да цитира дадена обидна квалификация, която лъжеучителите са използвали по негов адрес.

☐ „ако сме разумни, то е заради вас“ Със сигурност Павел е имал моменти на духовен екстаз (вж. Деяния 9 гл.; I Кор. 14:5,18; II Кор. 12 гл.). По отношение на благовестието обаче той служи с ясна мисъл, като се съобразява внимателно с конкретните културни очаквания на съответната група хора (I Кор. 9:19-23).

5:14 „Христовата любов“ Граматически тази фраза е възможно да се разчете по два начина: „любовта на Христос“ (т.нар. субективен генитив) или „любовта към Христос“ (т.нар. обективен генитив). От гледна точка на контекста първият вариант е по-логичен.

NASB	„контролира“
NKJV	„въздържа“
NRSV	„подтиква“
TEV	„управлява“
NJB	„завладява“

Буквално глаголет означава „поддържам плътно“. Любовта обуздава нашите решения и действия. Естеството на благата вест подтиква към определено поведение. В този случай любовта на Христос ни подтиква да умираме спрямо себичните си амбиции и начин на живот.

■ „един е умрял за всичките“ Всеобхватната любов на Бога си проличава в смъртта на Христос както за юдеи, така и за езичници (Ефесяни 2:11—3:13). В Христос всички хора имат достъп до спасението (II Кор. 5:19; Йоан 3:16-18; 4:42; II Петър 3:9; I Йоан 2:2; 4:14; Римляни 5:18; I Тимотей 2:4). Стихове 14-15 са в паралелна двойка. Победната изкупителна смърт на Христос (ср. с Исая 53 гл.) тук се акцентира трикратно. Същата истина се изразява в Римляни 5:12-21. В художествен план това съпоставяне се нарича също така „типология Адам-Христос“ (ср. с I Коринтяни 15 гл.).

■ „тогава и всичките са умрели“ В богословски смисъл всички вярващи хора при своето кръщение се съединяват със смъртта на Христос. Именно Неговата смърт ни дава прошка и вечен живот (Римл. 6 гл.).

Робърт Гърдълстоун предлага ценен преглед на това ново значение на думата „смърт“ за вярващите хора (вж. Robert Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, pp. 285-285):

Нашият Господ казва на Своите ученици (Мат. 16:28): „Има някои от стоящите тук, които никак няма да вкусят смърт, докато не видят Човешкия Син, идващ в царството Си“. Същите думи се изказват под друга форма в Марк 9:1: „Има някои от стоящите тук, които никак няма да вкусят смърт, докато не видят Божието царство, дошло в сила.“ Вж. също Лука 9:27.

Темата на този пасаж е да се подготви съзнанието на учениците за величествената истина, че смъртта, която до този момент е всеявала смърт в света, предстои да изгуби своето *жило* за всички онези, които се съединят с Господа чрез вяра. Самият Христос предстои умре, предстои да понесе болките на смъртта, предстои душата Му да преживее смъртна скръб, предстои да избави онези от тях, които цял живот са били в пленничеството на страха от смъртта. По този начин Той въвежда нов възглед за живота и смъртта, казвайки на учениците си, че всеки човек, който би искал да опази живота си, като се отрича от Господа, всъщност ще го изгуби, докато всеки един, който е готов да изгуби живота си заради Господа, впоследствие ще го спечели. Господ ще се срамува от единия във Великия ден, а ще изповядва другия.

Входът към новия живот, който се случва посредством вяра в Христос, включва смърт в един друг смисъл. Става дума за отсичане на човешкото естество от старите му състояния и принципи на съществуване. С други думи, тази смърт е спрямо греха. Досуц както при физическото умирање тялото престава да изпитва усещания, сърцето – да бие, дланите – да работят, а краката – да ходят, по подобен начин при тази тайна смърт тялото и всичките му части повече не може да бъдат слуги на греха. Същата пропаст следва да се отвори между християнина и греха, каквато пропаст между мъртвеца и външния свят, в който той е живеел и се е движел, и е съществувал. Тази смърт е обвързана с разпятието на Христос, който „умря за греха“. Вярващият човек се кръщава в Христовата смърт, умира заедно с Христос, съобразява се с Неговата смърт, разпъва се заедно с Христос (Римляни 6:5; II Коринтяни 5:14; Галатяни 2:19-20; Колосяни 2:20; 3:3).

5:15 Стих 15 е паралелен на 14 стих и го пояснява. Тази истина е особено важна. За спасението ние не заплащаме нищо, но христоводобният живот ни коства всичко (Гал. 2:20)!

NASB, NKJV, „възкръсна“
NRSV, TEV, NJB „бе възкресен“

Това е страдателно причастие в аорист с неуточнен извършител. В Новия завет делото на изкуплението се приписва на всекиго от трите личности в Троицата:

1. Бог Отец възкресява Исус (Деяния 2:24; 3:15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33,34,37; 17:31; Римл. 6:4,9; 10:9; I Кор. 6:14; II Кор. 4:14; Гал. 1:1; Ефес. 1:20; Кол. 2:12; I Сол. 1:10)
2. Бог Син възкръсва (Йоан 2:19-22; 10:17-18)
3. Бог Дух възкресява Исус (Римл. 8:11).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 5:16-19

¹⁶ Затова, отсега нататък ние не познаваме никого по плът; дори и да сме познавали Христос по плът, пак сега вече не Го познаваме така. ¹⁷ И така, ако някой е в Христос, той е ново създание;

старото премина, ето, (всичко) стана ново! ¹⁸ **А всичко е от Бога, който ни примири със Себе Си чрез (Иисус) Христос и ни даде служение на примирение,** ¹⁹ **тоест, че Бог беше в Христос и примири света със Себе Си, като не счете на хората прегрешенията им, и че вложи в нас словото на примирението.**

5:16 „отсега нататък“ Смъртта и животът на Христос въвеждат една нова епоха. В Неговата светлина всичко вече е различно (вж. Гал. 3:28; Кол. 3:11).

NASB „не разпознаваме никого според плътта“
NKJV „не зачитаме никого според плътта“
NRSV „не зачитаме никого от човешка гледна точка“
TEV „повече не съдим“
NJB „няма да считаме никого по човешки стандарти“

Може би тук има връзка с I Царе 16:7; Исаия 11:3 и Йоан 7:24; 8:15. Исус е променил всяко едно равнище на преценка. Човешките стандарти сега са неадекватно средство за осъждане (Римл. 3:22; I Кор. 12:13; Гал. 3:28; Кол. 3:11). Познаването на Христос ни променя (II Кор. 5:17).

Възможно е тази фраза да е препратка към амбицията на някои хора в коринтската църква да преценяват Павел, благовестието му и служението му (вж. 4,11,12 гл.).

Със сигурност тук Павел не иска да каже, че историческият Исус повече не е важен. Нито пък прави опит да го съпостави с прославения Исус. Павел многократно говори за ранното служение, за ученията и за изкупителните дела на Исус (и особено за кръста и възкресението). В този случай той говори за човешката преценка („не познаваме никого по плът“). Изкуплението дава възможност на вярващите хора да гледат на целия живот и история в светлината на самия Христос. Човешката история всъщност е историята на спасението. Човекът Исус е обещаният Месия. Неговият живот и Неговите учения са боговдъхновено Писание. Историята на Израил подлежи на нова интерпретация заради Неговата личност!

За думата „плът“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26.

5:17 „ако“ Още едно условно изречение от първи клас подобно на тези в 13 и 16 стихове.

■ **„в Христос“** Това е една от любимите метафори на апостол Павел за описание на християнския живот. Описва нашето положение в Исус Христос.

NASB, „нова твар“
NKJV, NRSV, NJB, NIV „ново творение“
NASB, „ново същество“

Павел персонифицира творението в Римляни 8:18-25. Той описва характеристиките на Божието ново творение и новата епоха на Духа във II Коринтяни 5:17 и Галатяни 6:15. Вярващите хора би следвало да живеят като граждани на новото царство (Римл. 6:4).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: *KTISIS*
SPECIAL TOPIC: *KTISIS*

Съществителното *ktisis* има различни употреби в Новия завет. Лексиконът на Лоу и Найда описва следните възможности:

1. творението (акта на творението; вж. Марк 13:19; Римл. 1:20; Ефес. 3:9);
2. твар (живите същества; вж. Марк 10:6; Римл. 1:25; 8:39; Кол. 1:15;23);
3. вселената (всичко сътворено; вж. Марк 13:19; Римл. 8:20; Евр. 9:11);
4. институция (вж. I Петър 2:13);
5. власт (вж. I Петър 2:13).

Павел персонафицира творението в Римляни 8:18-25. Той описва характеристиките на Божието ново творение и новата епоха на Духа във II Коринтяни 5:17 и Галатяни 6:15. Вярващите хора би следвало да живеят като граждани на новото царство (Римл. 6:4).

■ **„старото премина, ето, (всичко) стана ново“** Забележете целевото редуване на глаголни времена:

1. „старото премина“ – тук глаголът е в аорист, изявително наклонение, което често се използва за завършено действие в миналото. Става дума за обръщението.
2. „всичко стана ново“ – тук глаголът е в перфектно време, което се отнася за действие в миналото с ефект върху настоящето. Става дума за ученичеството.

В гръцкия текст има разночетене между манускриптите по отношение на фразата „всички неща“ във втората половина на този цитат (вж. напр. MS D²). Подобен вид изясняване е характерно като намеса от по-късни преписвачи на текста. Най-старите гръцки манускрипти (MSS P⁴⁶, $\aleph$, B, C, D*, F, G) завършват фразата с думата *kaina*. UBS4 дава рейтинг A (сигурно) на този прочит.

Акцентът върху „новите“ неща е част от старозаветната терминология на *есхатона*. Пророците в Стария завет многократно говорят за настъпващата нова епоха.

1. „нови неща“ – Исаия 42:9; 43:19; Еремия 31:22;
2. „нов завет“ – Еремия 31:31-34;
3. „ново сърце“, „нов дух“ – Езекиил 11:19; 18:31; 36:26;
4. „ново име“ – Исаия 62:2; 56:5; 65:15;
5. „нова песен“ – Псалом 96:1; Исаия 42:10;
6. „ново небе и нова земя“ – Исаия 65:17; 66:22.

Есхатологичното обновяване настъпва чрез Исус. Старите неща обаче все още са налице. Новото още не е влязло в пълна консумация. Застъпването на „двете епохи“ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 1:20) между двете идвания на Исус убягва от погледа на старозаветните пророци, въпреки че те все пак описват Месията както като смирен служител, така и като прославен владетел.

5:18 „всичко е от Бога“ Именно Божията любов изпраща Исус на този свят (Йоан 3:16). Спасението е изцяло от Бога (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Кор. 8:16-17; ср. с Йоан 6:44,65; Ефес. 1:4; 2:8-9). От вярващите хора обаче се очаква да откликнат и да продължават да откликват на този нов завет с покаяние, вяра, послушание и устояване.

■ **„ни примиря“** Изключително важна богословска истина. Самата дума означава „разменям“, „сменям“, като по този начин се събират страни, които са били отчуждени помежду си. Разбунтувалите се срещу Бога хора получават възможност да възстановят общението си с Него посредством Исус Христос. Бог разменя Христовата праведност (21 ст.) срещу техния грях. Христос умира на наше място (14,21 ст.).

Контекстът на II Коринтяни 16-21 заедно с Римляни 5:10-11 са ключови текстове по отношение на тази богословска истина. Грешниците сега са доведени до състояние да бъдат приятели и дори роднини на Святия Бог. Възстановяването на взаимоотношението, прекъснато при Грехопадението (Бит. 3 гл.) сега се осъществява пълноценно в Исус Христос.

Прекрасно изложение на „примирението с Бога“ като богословска концепция може да се намери тук: Frank Stagg, *New Testament Theology*, pp. 102-104,142.

■ **„ни даде служение на примирение“** В богословско отношение тази фраза е паралелна с 14-15 стихове. Исус осъществява примирението между Бога и повярвалите в Него хора, а сега от тях се очаква на свой ред да бъдат инструменти за споделяне на благата вест за това примирение сред останалите хора. Вярващите участват както в смъртта, така и в служението на Исус (19 ст.). Христоводобното служение е основна цел в плана на Бога (I Йоан 3:16). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Кор. 4:1.

5:19 „Бог беше в Христос“ Ето го основното твърдение на християнската вяра. Наистина ли Бог (същият Бог като старозаветния ЯХВЕ) обитава в личността на Исус от Назарет, примирявайки света със Себе си (вж. Галатяни 1:3-4)? Ако е така, значи християнството е истина. Ако не, значи е фалшиво учение. Наистина ли Исус е пълнотата на Бога (Йоан 1:1-14; Колосяни 1:15-16; Филипаяни 2:6-11; Евреи 1:2-3)? Наистина ли

Той е единственият начин човекът да получи прошка и примирение с Бога (Йоан 14:6)? Ако е така, тогава благовестието е най-важната информация за всеки един човек! Ние трябва да говорим истината. Трябва да проповядваме благата вест. Трябва да издигаме Христос. Трябва да предлагаме това достъпно спасение на изгубения свят.

■ **„света“** Бог обича света (Йоан 3:16). Светът може да получи спасение (I Тимотей 2:4; II Петър 3:9). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДУМАТА *KOSMOS* (СВЯТ) ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 3:21-22.

■ **„не счете на хората прегрешенията им“** Възможно е тук да има препратка към Псалом 32:2, който се цитира също така в Римляни 4:6-8. Преди Закона грехът не се е вменявал на отделния човек (Римляни 4:15; 5:13-14; Деяния 17:30). Този текст обаче съдържа още по-дълбока истина. В лицето на познатия човешки бунт срещу Бога все пак има прошка в Христос. Кръвта на Исус очиства от всеки грях! Повече грехът не е препятствие между Бога и човека. Сега обаче препятствието се причинява от:

1. неверие;
2. отхвърляне на вярата в Христос;
3. нежелание да се откликне на Божието предложение.

■ **„не счете“** Глаголът тук е *logizomai*. Павел го използва общо трийсет и четири пъти, ала с две напълно различни значения. Първото може да се види във II Коринтяни 3:5 – „да съдим“. Вж. пълния коментар към този стих.

Второто значение е „вменявам“, „считам“. То ясно личи в Римляни 4:3,4,5,6,8,9,10,11,22,23,24, както и в Галатяни 3:6. Тази богословска употреба говори за депозиране на нещо в нечия банкова сметка.

Бог вменява праведността на Исус в нашата сметка (вж. 21 ст.). Същевременно с това Той взема решение да не вменява греха в нашата сметка. Колко невероятен Бог! Колко съвършен Спасител!

■ **„вложи в нас словото на примирението“** Изгубеният свят не се е изправил пред един безсилен и студен Бог, ала за жалост се сблъсква с немалко апатични и незаинтересовани църкви. Ние сме натоварени с това послание. Ние държим ключовете за Царството (Матей 16:19; Откровение 1:18; 3:7). В нас обитава Святият Дух (Римляни 8:9,11; I Коринтяни 3:16; 6:19; II Тимотей 1:14). Разполагаме и с повелението на Исус (Матей 28:18-20). Какво ще сторим?

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 5:20-21

²⁰ И така, от страна на Христос ние сме посланици, като че Бог чрез нас умолява; молим ви от страна на Христос: примирете се с Бога, ²¹ който за нас направи грешен Онзи, който не знаеше грях, за да станем ние в Него праведни пред Бога.

5:20 „ние сме посланици“ За кого конкретно се отнасят местоименията „ние“ и „ви“ в този стих? На църквата ли говори Павел? Ако е така, тогава местоимението „ние“ касае него и мисионерския му екип и те се обръщат към вярващите в Коринт. Получателите на писмото не се нуждаят от ново спасение. Но пък имат нужда да се върнат към единството помежду си.

Обърнете внимание, че Павел не казва „трябва да сме посланици“. Той просто изразява съществуващ факт. Ние *сме* посланици. Това изявление прилича на думите на Исус от Матей 5:13-16. Вярващите хора са сол и светлина. Въпросът е какъв вид сол и каква светлина. Ето това е големият въпрос. Вярващите са посланици на Христос, ала какви точно посланици ще бъдат на практика: разпокъсани помежду си; с еретични учения; непрактикуващи любов?

■ **„умолява“** Вж. коментара към II Коринтяни 1:4-11.

■ **„примирете се с Бога“** Тук глаголът е в сегашно време, страдателен залог, повелително наклонение. За изгубени или за спасени хора се отнася тази заповед? Контекстът около този стих повелява на вярващите хора да живеят подобаващо. Исус ни е спасил от греха и от мъките. Спасил ни е, за да служим на околните. Призиванието пред нас е да се отдадем на христово подобно служение, а не на личните си амбиции.

Контекстът има послание към изгубения свят. Христос е умрял за вас (подсигурявайки положението на вашето оправдание). Освен това обаче контекстът се обръща и към вярващите, които живеят без единство и без любов. Христос е умрял за вас (подсигурявайки прогресивно изграждане на праведност).

Страдателният залог може да се преведе по няколко начина: (а) „позволете на Бога да ви примири със Себе си“; (б) „позволете на себе си да бъдете оправдани“ (вж. The Jerome Biblical Commentary, p. 281); или (в) „позволете на Бога да ви промени от врагове в Свои приятели“ (вж. TEV). Вярващите прогласяват истината. Духът изобличава изгубените. Синът подсигурява изкуплението. Отец осъществява волята си посредством заветния отклик на хората.

5:21 Този текст съдържа няколко велики истини.

1. Бог е изпратил Исус да умре за нас (Йоан 3:16). Исус е дошъл, за да умре за нас (Марк 10:45).
2. Исус не познава никакъв грях (Йоан 8:46; I Петър 1:19; I Йоан 3:5; Евреи 4:15; 7:26).
3. Целта е личната праведност и христоводното служене (I Петър 1:15; Римляни 8:28-29; II Коринтяни 3:18; Галатяни 4:19; Ефесяни 1:4; I Солунци 3:13; 4:3). Тук обаче има и нотка на условност (глаголът е в подчинително наклонение). Не всички вярващи осъществяват напълно цялостното намерение на Бога при спасението. Това е призив за служение, за себеотрицание, за святост. Когато човек се довери на Исус, това е само началото на християнската вяра. Това е едва първата стъпка в едно дълго пътешествие.

NASB	„да <i>бъде</i> грях на наше място“
NKJV	„да <i>бъде</i> грях за нас“
NRSV	„да <i>бъде</i> грях“
TEV	„да сподели нашия грях“
NJB	„победител заради греха“

По какъв начин Бог Отец е направил Исус да стане грях? Възможно е тук да има препратка към приноса за грях в Стария завет (Исаия 53 гл.; Римляни 8:3). Бог принася Исус като безгрешен агнец (Йоан 1:29,36).

Според мен думите на Исус от кръста „Боже мой, Боже мой, защо си ме оставил?“ (Марк 15:34), които са цитат от Псалом 22, изразяват духовната действителност как Бог Отец се отвръща от Сина (което се символизира и от настъпилия тогава мрак; Марк 15:33), понесъл върху Себе си греха на света. Богословски тази истина е паралелна с Галатяни 3:13: „стана проклет за нас“!

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Говори ли тази глава за безтелесен период между смъртта и възкресението на човека?
2. Казва ли се в 10 стих, че всички вярващи също ще бъдат съдени? Ако да, за какво?
3. Посочете двата мотива на Павел да благовества (11,14 ст.).
4. Обяснете защо 14-15 стихове са съществено важни за правилното разбиране на християнството?

II Коринтяни 6:1—7:1

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Служението на примирението	Белези на служението	Още защита на служението на примирението	Приятелство с Бога чрез Христос	Апостолоството в действие
(5:11—6:13)		(5:11—6:13)	(5:11—6:13)	(5:11—6:10)
5:11—6:10				
	6:1-10			
	Бъдете святи		6:3-10	Предупреждение
6:11-13	6:11—7:1	6:11-13	6:11-13	6:11-13
Храмът на живия Бог		В скоби за отношението към невярващите	Предупреждение срещу езически влияния	
6:14—7:1		6:14—7:1	6:14—7:1	6:14—7:1

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА

- A. Първи стих е разковничето за интерпретацията на цялата глава. Контекстът се отнася за вярващите от църквата в Коринт и следователно става дума не за отстъпление (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 6:9), а за липса на плодове в християнския живот.
- B. От 4 стих насетне се използват редица предлози:
  1. предлогът *en* с дателен падеж – 18 пъти; вж. II Коринтяни 6:4-7;
  2. предлогът *dia* с родителен падеж – 3 пъти; вж. II Коринтяни 6:7-8;
  3. предлогът *hōs* със сегашни причастия – 7 пъти; вж. II Коринтяни 6:9-10.

Всички те сякаш дават описание на служението на Павел по отношение на проблемите и натиска както отвън, така и отвътре; а също и на съответната благодат от Бога.

- C. Заключениеите парадокси на 8-10 стихове изглежда описват живота на Павел както от гледна точка на неговите критици, така и от Божия перспектива.
- D. Разделът 6:14—7:1 изглежда сякаш е извън контекст. По-късно в 7:2 Павел се завръща към темата и понятията от преди 6:13. По естество този абзац звучи доста еврейски. Той дава предупреждение срещу прекалено близкото общуване с езическата култура. Предупрежденията са заимствани от старозаветния контекст (юдеи срещу езичници; Божии хора срещу идолопоклонници). Подобен подход обаче Павел използва по-рано в I Коринтяни 10:14-33, където темата е участието на вярващи в езическо поклонение.
- Усещането за липса на връзки между този новозаветен пасаж и заобикалящите го провокира различни теории за това, как Второ коринтяни е съставен сглобен текст от няколко писма на Павел до коринтската църква.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 6:1-10

¹ И ние, като съработници, също ви умоляваме да не приемате напразно Божията благодат. ² Защото Той казва: „В благоприятно време те послушах и в спасителен ден ти помогнах.“ Ето, сега е благоприятно време! Ето, сега е спасителен ден! ³ Ние в нищо не даваме никаква причина за съблазън, да не би да се злослови служението ни, ⁴ а във всичко представяме себе си като Божии служители, в голямо търпение, в скърби, в нужди, в страхове, ⁵ в бичувания, в затваряния, в смутове, в трудове, в неспане, в постене, ⁶ в чистота, в познание, в дълготърпение, в благодет, в Светия Дух, в нелицемерна любов, ⁷ в говорене истината, в Божията сила, чрез оръжията на правдата в дясната и в лявата ръка, ⁸ сред слава и опозорение, сред похвали и укори; считани като измамници, и въпреки това истинни; ⁹ като непознати, и въпреки това добре познати; като умиращи, и въпреки това, ето, живеем; като наказвани, и въпреки това неумъртвени; ¹⁰ като наскърбени, но винаги радостни; като бедни, но обогатяващи мнозина; като не притежаващи нищо, и въпреки това притежаващи всичко.

6:1 „съработници“ Фразата е сегашно деятелно причастие. Няма ясно изразено пряко допълнение, но от контекста се подразбира „на Бога“ (ср. с II Кор. 5:20; I Кор. 3:9). Павел прибегва до същото понятие по отношение на собствените си съработници в благовестието (II Кор. 1:24; 8:23; I Кор. 16:16; Римл. 16:3,9,21), ала този конкретен контекст по-скоро говори за Бога. Колко невероятна мисъл – че вярващите хора са съработници на Бога (I Кор. 3:5-9)!

■ **„сщо ви умоляваме“** Същият глагол се среща в II Коринтяни 5:20. Вж. коментара към 1:4-11.

■ **„да не приемате напразно Божията благодат“** Тук инфинитивът е в аорист и се отнася за това, как коринтските вярващи приемат Христос. Думата „напразно“ има връзка с предназначението на спасението – да носим плод за Божието царство, а не просто да имаме лична гаранция за небето. Павел често прибегва до това понятие, когато говори за нашето служение в Царството (вж. I Кор. 15:10,14,58; Гал. 2:2; Фил. 2:16; II Сол. 2:1; 3:5). Тази представа е паралелна с начина, по който Павел използва думата „ходя“ в Ефесяни (вж. Ефес. 4:1,17; 5:2,15).

6:2 „Той казва“ Апостолът цитира текст от Стария завет, насочен първоначално към Израил. С решението си да използва в този случай сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение („казва“) обаче той също така наемква, че това старозаветно обещание на практика се отнася за всички времена и всички хора. С помощта на този цитат Павел отправя директен призив от Бога към коринтската църква. Писанието е актуално за всеки човек!

■ **„В благоприятно време“** Цитат от Септуагинта на Исаия 49:8 (където всъщност виждаме една от поемите/песните за Служителя). Препратката се отнася за това, как Бог Отец приветства и подготвя на първо място (1) Месията, а след това и (2) цялата месианска общност. Често може да се долови известно

напрежение в Исаия 40-53 между общността Израил като Божий служител и идеалния израилев Цар, очаквания Месия.

■ **„благоприятно време... благоприятно време“** Цитат от Септуагинта на Исаия 49:8 с подсилена форма на думата *dektos* (*eurosdektos*, вж. Римл. 15:16). Павел използва тази подсилена форма, прилагайки древното пророчество към обстановката в град Коринт (вж. II Кор. 6:2б). Месията вече е дошъл и сега поканата за пълно приемане от Бога е отправена към тях. Те трябва да сграбчат възможността; да бъдат есхатологичната месианска общност.

Денят на спасението за всекиго е чудно и вълнуващо събитие, ала често пъти впоследствие настъпват най-различни гонения и трудности (II Кор. 6:4-10).

NASB, NKJV „Ето“
NRSV „вижте“
TEV „Чуйте“
NJB „ами“

Това е гръцкият глагол *idou*, който служи за приковаване на вниманието към някаква истина. Павел често пъти си служи с нея във II Коринтяни (5:17; 6:2,9; 7:11; 12:14).

■ **„сега е спасителен ден“** Последното изречение във II Коринтяни 6:2 е коментар от страна на Павел върху цитата от Исаия. Може да се отнася както за решението на отделния човек да откликне на благата вест, така и за общностния живот в служение в Месианското царство.

6:3 „в нищо не даваме никаква причина за съблазън“ На гръцки език тук има двойно отрицание. Павел е решен както в личния си живот, така и в служението си да не поставя никакви препятствия между себе си и слушателите на благовестието (I Кор. 9:19-23). Той използва своя живот, за да постигне две цели: (1) да им даде пример за следване в служението; (2) да се противопостави на обвиненията на лъжеучителите (вж. II Коринтяни 11:12).

Единствената „съблазън“ е самият Христос (вж. I Кор. 1:18-25). Благовестието е отхвърлено:

1. от юдеите поради страданията на Месията;
2. от езичниците поради физическото Му възкресение;
3. от коринтските лъжеучители поради недобрата риторика на Павел.

Поради връзките от Сатана (II Кор. 4:4) и поради напрежението в самото евангелско послание апостол Павел се пази от всякакви действия, които евентуално биха подхлъзнали хората да отхвърлят проповедта му (I Кор. 9:19-27).

NASB „да не би да се дискредитира служението“
NKJV „нашето служение да не бъде обвинявано“
NRSV „да не би да се злослови служението ни“
TEV „Не искаме никой да обвинява нашето дело“
NJB „да не се докарва вина върху нашето дело на служението“

Местоимението „нашето“, „ни“ (вж. NKJV, NRSV, TEV, NJB) не присъства в оригиналния гръцк текст. Вместо това тук има само определителен член: „служението“. Стихът е свързан в богословско отношение с I Тимотей 3:2-10, където се казва, че служителите не трябва да дават повод за обвинения. Вярващите хора живеят и служат за разгръщането на Месианското царство, а не за личното си изтъкване или за своите собствени предпочитания (I Кор. 9:12). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтяни 4:1.

6:4-7 Тук следва поредица от думи, въведени с предлога *en*. Той се повтаря осемнайсет пъти за акцент. В писмата си до коринтската църква Павел на няколко пъти изброява проблемите, с които се сблъсква (I Кор. 4:9-13; II Кор. 7:5; 11:23-29). Причината да говори за тези неща е за да мотивира верните християни и да подкопае претенциите на лъжеучителите. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОРОЦИ И ДОБРОДЕТЕЛИ В НОВИЯ ЗАВЕТ към I Коринтяни 5:9.

ГРЪЦКИ ИЗРАЗИ С ПРЕДЛОГА EN

	NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
4 ст., <i>hypomonē</i>	много устояване	много търпение	голямо устояване	търпеливо устояване	решимо постоянство
4 ст., <i>thliphis</i>	страдания	скърби	страдания	беди	трудности
4 ст., <i>anagkē</i>	трудности	нужди	трудности	трудности	затруднения
4 ст., <i>stenochōria</i>	притеснения	притеснения	бедствия	затруднения	стрес
5 ст., <i>plēgē</i>	побоища	бичувания	побой	пребиван	бичуван
5 ст., <i>phulakē</i>	затваряния	затваряния	затваряния	затварян	хвърлян в затвор
5 ст., <i>akatastasia</i>	метежи	метежи	бунтове	обсаждан	обсаждан
5 ст., <i>kopos</i>	трудовете	трудовете	трудовете	преуморен	трудещ се
5 ст., <i>agrupnia</i>	безсъние	безсъние	безсънни нощи	без сън	безсънен
5 ст., <i>nēsteia</i>	гладуване	постене	гладуване	без храна	гладуващ
6 ст., <i>hagnotēs</i>	чистота	чистота	чистота	чистота	чистота
6 ст., <i>gnōsis</i>	знание	знание	знание	знание	знание
6 ст., <i>makrothumia</i>	търпение	дълготърпение	търпение	търпение	търпение
6 ст., <i>chrēstotēs</i>	благост	благост	благост	благост	благост
6 ст., <i>pneumati hagiō</i>	Светия Дух	Светия Дух	святост по дух	Светия Дух	Светия Дух
6 ст., <i>agatiē</i>	автентична любов	искрена любов	автентична любов	истинска любов	свободна от афект любов
<i>anuplkritō</i>	любов		любов		
7 ст., <i>logō</i>	словото на	словото на	истинно	посланието на	словото на
<i>aletheias</i>	истината	истината	говорене	истината	истината
7 ст., <i>dunamei theou</i>	Божията сила	Божията сила	Божията сила	Божията сила	Божията сила

6:4 „а във всичко представяме себе си като Божии служители“ Ето в това е въпросът. Тук е референтът на израза „напрасно“ от първи стих. Павел утвърждава приоритетното място на Божието царство. всички вярващи са надарени (I Кор. 12:7,11) служители (Ефес. 4:12). Благовестието притежава както индивидуален фокус (личното спасение), така и общностен фокус (прогласяването на евангелието и служение на околните; I Кор. 12:7). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтяни 4:1.

6:6 „в чистота“ Става дума или (1) за коренното значение на това понятие – „непоколебимост“; или (2) за нравствения и морален живот на апостол Павел.

☐ **„в дълготърпение“** Тази дума често се използва за проява на търпимост спрямо околните хора. В Новия завет обаче тя се използва и по отношение на Божия характер (вж. Римл. 2:4; 9:22; I Петър 3:9,15).

☐ **„в благост“** Това съществително често се превежда със значение на „благост по дух“. Такова отношение човек следва да има – по-добре да се оставиш да те наранят, отколкото да нараняваш. По-добре да показваш приветливост и гостоприемство, отколкото да демонстрираш очакване към теб да се държат приветливо.

☐ **„в Светия Дух“** Английският превод NEB тук дава: „дарбите на Светия Дух“. От своя страна *Jerome Bible Commentary* предлага превода „в свят дух“ (р. 282). Причината да търсят варианти е понеже изглежда нехарактерно Павел да споменава личността на Светия Дух посред тази поредица от описателни думи. Аз съм съгласен, че по-скоро иде реч за святостта на Павловия дух, която идва от присъствието на Светия Дух. Не бива обаче да изпадаме в догматизъм тук поради: Римл. 9:1; 14:17; 15:16; I Кор. 12:3; I Сол. 1:5.

☐ **„в нелицемерна любов“** Същия израз виждаме в Римляни 12:9. Павел прибегва до същото прилагателно в I Тимотей 1:5 и II Тимотей 1:5, този път описвайки вярата. Петър си служи с това прилагателно в I Петър 1:22, но по отношение на думата *philadelphia*, синоним на *agapē*.

6:7 „в говорене истината“ Трябва да помним, че в еврейската култура понятието „истина“ не е антоним на думата „лъжа“, а по-скоро съдържа смисъл на „преданост“ и „последователност“ в междуличностни взаимоотношения (вж. Йоан 8:32; 14:6). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДУМАТА „ИСТИНА“ В ПИСМАТА НА ПАВЕЛ към II Коринтяни 13:8.

ГРЪЦКИ ИЗРАЗИ С ПРЕДЛОГА *DI*

	NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB	NIV
7 ст., <i>hoplōntēs dikaiosunēs</i>	оръжията на правдата	снаряжение на правдата	оръжията на правдата	правдата като наше оръжие	оръжията на правотата	оръжията на правдата
8 ст., <i>dozēs kai atimias</i>	слава и безчестие	чест и безчестие	чест и безчестие	прославян и опозоряван	времена на слава и безчестие	слава и безчестие
8 ст., <i>dusphēmias kai euphēmias</i>	укори и похвали	укори и похвали	обиждан и похвалван	лоша и добра репутация	обвинения и похвали	укори и похвали

■ „чрез оръжията на правдата в дясната и в лявата ръка“ Става дума за духовните инструменти, които Бог ни дава за нашата земна война с невидимия свят (II Кор. 2:11; Римл. 6:13; Ефес. 2:2; 4:14,27; 6:10-18; I Петър 5:8). Възможно е тук „дясната... ръка“ да се отнася за офанзивните оръжия, а „лявата“ да е за дефанзивните. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРАВДАТА към I Коринтяни 1:30.

6:8 „опозорение“ Тази дума се използва за човек, който е изгубил правата си на гражданин.

ГРЪЦКИ ИЗРАЗИ С ПРЕДЛОГА *HΩS*

	NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
8 ст., <i>planoi kai alētheis</i>	измамници, но пак истинни	измамници, но пак истинни	самозванци, но пак истинни	лъжци, но пак говорят истина	самозванци, но пак истински
9 ст., <i>agnooumenoi kai epigninōskomenoi</i>	непознати, а пък добре познати	непознати, а пък добре познати	непознати, а пък добре познати	непознати, а пък известни	непознати, а пък разпознати
9 ст., <i>apothnēskontes kai idou zōmen</i>	умиращи, а ето, живеем	умиращи, а пък живеем	умиращи, а пък сме живи	мъртви, а живеем	умиращи, а пък сме живи
9 ст., <i>paideuomenoi kai mē thanatoumenoi</i>	наказвани, но не умъртвени	наказвани, но не убити	наказвани, но не убити	наказвани, но не убити	измъчвани, но не екзекутирани
10 ст., <i>hupoumenoi aei de chairontes</i>	наскърбявани, а винаги радостни	наскърбявани, а винаги радостни	наскърбявани, а винаги радостни	натъжени, но винаги доволни	с болки, но пълни с радост
10 ст., <i>ptōchoi pollous de ploutizontes</i>	бедни, а обогатяващи	бедни, а обогатяващи	бедни, а обогатяващи	сякаш сме бедни, а правим	бедни, а много хора
10 ст., <i>mēden echontes kai panta katechontes</i>	нямаме нищо, а имаме всичко	нямаме нищо, а имаме всичко	нямаме нищо, а имаме всичко	нямаме нищо, а всъщност имаме всичко	нямаме нищо, а притежаваме всичко

6:8-9 „въпреки това... въпреки това“ В гръцкия текст тук е съюзът *kai*, който обикновено се превежда „и“, но в определен вид контекст може да означава „въпреки това“, „и все пак“ (вж. Йоан 20:29). Помнете, че значението се определя от контекста, а не от тълковния речник.

6:10 „наскърбени, но винаги радостни“ Вж. Римляни 5:3-5; Филипаяни 2:17-18; 3:1; 4:4; I Солунци 5:16.

■ „въпреки това притежаващи всичко“ Тази поредица от парадоксални двойки показва контраста между мисленето на света и гледната точка на Бога. Вярващите са наследници на всички неща посредством Христос (Римляни 8:17,32; I Коринтяни 3:21).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 6:11-13

¹¹ О, коринтяни, устата ни са отворени към вас, сърцето ни се разшири. ¹² На вас не ви е тясно в нас, а ви е тясно в сърцата ви. ¹³ Също така за отплата – говоря като на деца – разширете и вие сърцата си.

6:11 Двата глагола тук са в перфектно време. С пълна искреност и откритост Павел е формулирал цялата, завършена евангелска истина и нейните приложения за вярващите от град Коринт.

■ **„О, коринтяни“** Това е едно от трите места във всичките си послания, където Павел се обръща по име към конкретната църква, до която пише (вж. още Гал. 3:1; Фил. 4:15). Във всеки от тези три случая се вижда интензивността на неговите сърдечни чувства.

6:12

NASB „Не сте възпрени от нас“
NKJV „Не сте ограничени от нас“
NRSV „Няма никакво ограничение“
TEV „Не ние сме затворили сърцето си за вас“
NJB „Всеки стрес, който изпитвате, не е от нас“

Същата глаголна форма се използва във II Коринтяни 6:4 и 12:10 (ср. с Римляни 2:9; 8:25). Буквално става дума за натъкване на някого или на нещо в тясно пространство. В метафоричен смисъл се използва още за „теснотия“, „утеснение“, „терзание“ (вж. II Кор. 4:8; 6:12).

NASB, NKJV, NRSV „привързаността си“
TEV „затворили сте сърцето си“
NJB „притеснение“

Старозаветна метафора, произлизаща от думата „вътрешности“, „черва“. Древните са смятали, че центърът на емоциите е някъде вътре в долната част на стомаха или в основните органи (сърце, черен дроб, бели дробове). Вж. в Септуагинта Притчи 12:10; 26:22; Еремия 28:13,51; II Мак. 9:5-6; IV Мак. 10:8; Варух 2:17. Апостол Павел често пъти си служи с тази метафора (II Кор. 6:12; 7:15; Фил. 1:8; 2:1; Кол. 3:12; Филимон 7,12,20 ст.).

6:13

NASB „А сега в замяна“
NKJV „А сега в отплата за същото“
NRSV „В отплата“
NJB „Като справедлива замяна“

Основната дума в тази фраза е *antimisthia*, произлизаща от понятието *misthos* (обезщетение за нещо, което заслужава човек; I Кор. 3:8,14; 9:17-18; I Тим. 5:18) плюс отрицателната частици *anti-*. Тази форма на думата се среща единствено тук и в Римляни 1:27.

Понятието може да се използва както в положителен, така и в отрицателен смисъл според контекста. В Римляни 1:27 значението е негативно, докато тук сякаш се използва позитивно в смисъла на Галатяни 4:12.

■ **„на деца“** Подобно на Йоан апостол Павел нарича обръщенците си „деца“ (вж. I Кор. 4:14,17; Гал. 4:19; I Тим. 1:2,18; II Тим. 1:2; 2:1; Тит 1:4; Филимон 10 ст.).

■ **„разширете и вие сърцата си“** Също както Павел е разтворил сърцето си за тях независимо от техните разделения и противоречия, по подобен начин очаква и от тях такова отношение. Тук глаголът е в аорист, страдателен залог, повелително наклонение. Обърнете внимание как поради страдателния залог се намеква, че те не могат сами да го направят. Трябва да позволят на Бога да разшири сърцето им.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 6:14-18

¹⁴ Не се впрягайте с невярващите; защото, какво общо имат правдата и беззаконието? Или какво общение има светлината с тъмнината? ¹⁵ И какво съгласие има между Христос и Велиал? Или какво съучастие има вярващият с невярващия? ¹⁶ И какво споразумение има между Божия

храм и идолите? Защото ние сме храм на живия Бог, както каза Бог: „Ще се заселя между тях и между тях ще ходя; и ще им бъде Бог, и те ще Ми бъдат народ.“¹⁷ Затова, „излезте изсред тях и се отделете“, казва Господ, „и не се допирайте до нечисто“, и: „Аз ще ви приема,¹⁸ и ще ви бъде Отец, и вие ще Ми бъдете синове и дъщери“, казва всемогъщият Господ.

6:14

NASB „Не се обвързвайте заедно с невярващите“
NKJV „Не се впрягайте неравно с невярващите“
NRSV „Не се събирайте погрешно с невярващите“
TEV „Не се опитвайте да работите като равни с невярващите“
NJB „Не се впрягайте в неравни екипи с невярващите“

Павел често си служи със старозаветни цитати, за да онагледни християнски истини (I Кор. 9:9; I Тим. 5:1). Препратката тук е към Второзаконие 22:10. Това е сегашно страдателно повелително причастие с отрицателна частица, което допуска, че коринтяните вече са започнали да формират такива неравностойни, неуместни и неправилни междуличностни връзки с невярващи хора. Гръцката дума е съчетание между глагола *zugeō* („впрягам“) и *heteros* („друг от различен вид“). Използва се за неравнопоставен животински впряг. Този стих често се привежда като аргумент срещу бракосъчетание на вярващи хора с невярващи. Текстът обаче изглежда не се занимава непосредствено с отношения в брака, въпреки че това със сигурност се включва в по-широкото значение на фразата. По-скоро става дума за това, че вярващите хора следва да ограничават най-интимните си междуличностни контакти до други вярващи. Тази заповед ни помага да се борим срещу влечението на тази паднала в грях култура, което ни отдалечава от Христос. Вярата в Исус и обитаващият в нас Дух често довеждат до остър и дълбок разрыв в отношенията ни с близки, с колеги, с компании, с увлечения и дори с определени църкви.

Човек следва да помни текстове като I Коринтяни 5:9-13; 7:12-16; 10:27, за да може да разглежда на техния фон въпросния богословски баланс. Трябва да помним в какви неща се е изразявало нечестие на езическата култура през първи век. В този стих няма призив към монашеско уединение. По-скоро тук има опит за ограничаване на близките лични отношения с пропитата от грях светска система (I Йоан 2:15-17).

▣ „**какво общо имат правдата и беззаконието**“ Същата истина се повтаря в окръжното Послание до ефесяните (ср. с II Кор. 5:7,11). Съпоставката между правдата и беззаконието показва ясно, че в настоящия контекст става дума не за вменената праведност (Римл. 4 гл.; Гал. 3 гл.), а по-скоро за праведния начин на живот (Матей 6:1). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРАВДАТА към I Коринтяни 1:30.

▣ „**общение**“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:9.

6:15

NASB, NKJV „Велиал“
NRSV, NJB „Велиар“
TEV „Дявола“

Еврейско понятие (*beli* и *ya'al*; вж. BDB 116), чиято етимология не е напълно установена. В някои еврейски писания битува вариантната форма *Велиар*. Възможен произход:

1. безстойностност (т.е. описание на всички хора; Втор. 13:13; II Царе 23:6; III Царе 21:10,13);
2. беззаконие (II Царе 22:5);
3. място, откъдето няма измъкване (*Шеол*; Псалом 18:4);
4. име на Сатана (Наум 1:15; Юбилеи 1:20; 15:33; както и в Скрижалите от Мъртво море [ex. IQS 1:18,24; 2:5,19]).

6:16 „И какво споразумение има между Божия храм и идолите?“ Този стих следва да се разглежда в съпоставка с I Коринтяни 3:16, където местната църква е наречена „храм на Бога“. В I Коринтяни 3:16 има определителен член пред думата „храм“ (*naos* – т.е. централното светилище). Местоимението „вие“ е в множествено число, докато „храм“ е в единствено. Следователно в онзи контекст думата „храм“ определено се отнася за цялата църква в град Коринт (ср. с Ефесяни 2:21-22).

Фокусът на еврейската вяра се развива от храмовата ритуалност и литургичност (Еремия 7 гл.) към лична вяра в ЯХВЕ. Въпросът не е *къде* или *кога*, или *как* се покланяш на Бога, а по-скоро *с кого* имаш лични взаимоотношения. Исус говори за собственото си тяло като за храм на Бога (Йоан 2:21). Той е по-велик от старозаветния храм (Матей 12:6). Божието действие ни изкарва извън светилищата и сградите към святостта на собственото ни изкупено и осветено тяло.

Идолите и вярващите са предмет на обсъждане в I Коринтяни 8 гл.; 10:14-22. Помежду им не може да има никаква връзка! Не всички пътища водят към Небето!

■ **„живия Бог“** Заветното име на Бога в Стария завет е ЯХВЕ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 2:8), което произлиза от глагола „да бъда“. Авторите на Стария завет често прибавят до прилагателното „живия“, описвайки вечно съществуващия Бог. Старозаветните препратки в 16-18 стихове тук съдържат заветна терминология. „Аз ще бъда техен Бог, а те ще бъдате мои люде“ (Езек. 37:27).

Фразата „ходя сред тях“ изглежда е заимствана от Левит 26:12. Старозаветните цитати във II Коринтяни 6:16 говорят за една нова епоха, когато ЯХВЕ ще обитава сред Своите хора по подобие на Битие 2 глава и на временния период при пустинните скиталчества на Израил. В крайна сметка това близко общение ще се реализира напълно едва в новото небе и новата земя (Откровение 21-22 гл.).

■ **„каза Бог“** Тук има свободно съчетание между Левит 26:11-12 и Езекиил 37:27 от Септуагинта. В този контекст Павел прилага горните обещания, първоначално дадени на Израил, по отношение на Църквата, която е духовният Израил (ср. с Римляни 9:6; Галатяни 6:16).

6:17 „излезте изред тях и се отделете“ И двата глагола са в аорист и са в повелително наклонение. Те са препратки към Исая 52:11 от Септуагинта. Божиите хора следва да се абстрахират от грешниците и невярващите, за да не би да попаднат в очакващото ги осъждение (Откр. 18:4).

Днес често чувам тези стихове във връзка с принадлежността към определени деноминации. Нека да цитирам Ф. Ф. Брус: „Употребата на тези стихове за оправдаване на църковни разделения между християни показва гротесково неумение да се вникне в техния контекст“ (F. F. Bruce, *Answers to Questions*, p. 103).

■ **„не се допирайте до нечисто“** Глаголът тук е в сегашно време, среден залог, повелително наклонение. Вярващите хора не бива да участват в греховните действия на съответната си култура. Като изкупени хора ние следва да изразяваме и прогласяваме новото сърце и новото мислене на Божия народ. Всичко вече е напълно различно в Него!

6:18 Този стих изразява казаното от немалко пророци. Най-пълно тази истина е формулирана от Осия (или във II Царе 7:14). Християнството е въпрос на семейни отношения.

■ **„всеомогъщият Господ“** Тук виждаме старозаветното съчетание между понятието ЯХВЕ (Изход 3:14) и *Ел Шадай* (Изход 6:3). В Септуагинта фразата се превежда „Господ на силите“. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИМЕНАТА НА БОГА към I Коринтяни 2:8.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 7:1

¹ И така, възлюбени, като имаме тези обещания, нека очистим себе си от всяка плътска и духовна нечистота, като се усъвършенстваме в святост в страх от Бога.

7:1 „възлюбени“ Думата е същата като в Матей 3:17 и 17:5, където се отправя от Бог Отец към Исус. Павел заимства това понятие, прилагайки го за последователите на Исус (II Кор. 12:19; I Кор. 10:14; 15:58; Римл. 12:19; Фил. 2:12; 4:1). Понятието говори за Божията установена заветна любов (ивр., *hesed*; гр. *agapē*) към нас посредством Христос. Тук обаче тази дума изразява любовта на апостол Павел към разпокъсаната и надменна църква в град Коринт.

■ **„като имаме тези обещания“** Това е сегашно деятелно причастие. Павел цитира пророческите старозаветни обещания от Бога, сякаш се прилагат директно за коринтяните (вж. 2 ст.). Старият завет също така се цитира във II Коринтяни 6:16-18, където се припомня за трайното желание на ЯХВЕ да вижда как

хората отразяват Неговия характер. Павел се опитва да мотивира коринтските вярващи да водят благочестив и посветен на Бога живот. Те са вкусили от „благодатта“ (вж. 1 ст.) и сега би следвало да живеят в нея. Този стих е призив за христоводна святост (ср. Ефес. 1:4; 2:10).

■ **„нека очистим себе си“** Тук глаголет е в аорист, деятелен залог, подчинително наклонение. Изборът на аорист е характерен прием в гръцкия *койне* за утвърждаване на някакво действие. Може да има множество различни приложения (вж. D. A. Carson, *Exegetical Fallacies*, 2nd ed., pp. 68-73). В конкретния случай е призив към решително действие (т.е. подчинителното наклонение се използва в ролята на императив). Освен това употребата на подчинително наклонение внушава усещане за неотложност. Вярващите хора трябва да сътрудничат на Бога в процеса на спасението и в духовното си израстване.

■ **„всяка плътска и духовна нечистота“** Става дума за цялостното човешко същество. Буквално текстът гласи „от всяка нечистота в плът и дух“. Мнозина смятат този стих за по-късна добавка поради склонността на апостол Павел да използва и двете понятия в съвсем различен вид контекст. Ако обаче обвържем II Коринтяни 7:5 с 2:13 (които са съответно края и началото на целия този вмъкнат в скоби тематичен раздел), ще видим как думите „плът“ и „дух“ се използват синонимно. Често пъти виждаме как апостол Павел използва едни и същи думи с различни значения (вж. James S. Stewart, *A Man in Christ*, Harper and Row).

■ **„като се усъвършенстваме в святост в страх от Бога“** Сегашно деятелно причастие. В богословски план е вярно, че когато бъдем спасени, ние едновременно получаваме и оправдание, и освещение (вж. I Кор. 1:30; както и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЯТОСТ И ОСВЕЩЕНИЕ В НОВИЯ ЗАВЕТ към I Кор. 1:2). Става дума за нашето положение в Христос. От нас обаче се очаква и да живеем в светлината на това положение. Затова Бог ни подтиква да изпълняваме призванието си посредством прогресивно освещение и уподобяване на Христос (Римл. 8:28-29; Ефес. 4:1). Тази битка е постоянна (Римл. 7 гл.). Също както спасението е както дар от Бога, така и посвещение с висока цена, подобно нещо може да кажем и за нашето освещение. Тази представа се вижда и във факта, че от една страна вярващите хора са наречени „светии“ (като описателно понятие), а от друга са призвани да се освещават (като императивно понятие). Не смятам, че в този живот е възможно да достигнем до безгрешност, обаче убедено вярвам в това, че следва да се стремим да съгрешаваме все по-малко и по-малко! Това е богословското и практическото напрежение, което се причинява от истината, че вярващите се намират в Царството, но пък самото Царство все още не е установено в пълнота (Fee, Stewart, *How to Read the Bible For All Its Worth*, pp. 131-134).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Говори ли б:1, че може да изгубим спасението си?
2. По какъв начин да живее християнинът, че да не бъде съблазън за околните?
3. Защо животът на Павел е бил толкова труден?
4. Какво означава фразата „излезте изсред тях и се отделете“?
5. Напълно безплатно ли е спасението или ни коства всичко?

II Коринтяни 7:2-16

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
				Предупреждение
				(6:11—7:4)
Радостта на Павел при покаянието на църквата	Откликът на коринтяните	Радостта на Павел	Радостта на Павел	
7:2-4	7:2-12	7:2-4	7:2-4	7:2-4
				Павел в Македония: включването на Тит
7:5-13а		7:5-13а	7:5-7	7:5-7
			7:8-11	7:8-13а
	Радостта на Тит		7:12-13а	
	7:13-16			
7:13б-16		7:13б-16	7:13б-16	7:13б-16

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 7:2-4

² Направете място в сърцата си за нас. Никога не сме онеправдали, никога не сме покварили, никога не сме измамили. ³ Не казвам това, за да ви осъдя; защото преди това казах, че вие сте в нашите сърца, за да умрем заедно и да живеем заедно. ⁴ Голяма е моята увереност към вас, много се хваля с вас. Изпълнен съм с утеха, преизобилствам с радост при всичката наша скръб.

7:2 „Направете място в сърцата си за нас.“ Този абзац подема мисълта от II Коринтяни 6:13. Тук глаголът е в аорист, деятелен залог, повелително наклонение, ала с акцент върху продължителността на

действието. Павел споменава същата мисъл по-рано в 6:13. Преди това в 6:12 той използва антоним („точно ви е“). Неговото желание е тези хора да бъдат отворени към него също както той е отворен към тях.

С думата „сърце“ в 11 стих Павел всъщност говори за самия себе си. Със същото значение в 7:5 той използва думата „плът“, а в 7:13 – думата „дух“. Вж. бележката към 7:5.

☐ „Никого не сме онеправдали, никого не сме покварили, никого не сме измамили.“ Всички тези глаголи са в аорист, деятелен залог, изявително наклонение. Местоимението „никого“ се повтаря в началото на всяка от тези три фрази за акцент. това са или действия на лъжеучителите, или техни обвинения срещу Павел и служението му (ср. с 12:17-18).

☐ „покварили“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 15:42.

7:3 „да умрем заедно и да живеем заедно“ Гръцкият текст гласи: „да умра заедно с вас или да продължа да живея заедно с вас“. Първият глагол е в аорист, деятелен залог, инфинитив, докато вторият е в сегашно време, деятелен залог, инфинитив. Възможно е тук да има препратка към 6:1. Павел желае в град Коринт да има жизнена и функционираща църква. Ако следват неговите напътствия и авторитет, те ще носят плод. В противен случай съществуването им е напразно. Възможно е също така тази фраза да представлява някакъв културен идиом от епохата със значение на отдаденост до последно.

7:4 „увереност“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДЪРЗОСТ (*PARRHĒSIA*) към II Кор. 3:12.

☐ „се хваля“ Вж. пълния коментар върху I Коринтяни 5:6 и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Кор. 1:12.

☐ „Изпълнен съм с утеха, преизобилствам с радост“ Изглежда Павел говори за получените сведения от Тит във II Коринтяни 7:6-13а. Павел не крие емоциите си по отношение на духовното състояние на неговите църкви (вж. Галатяни 4:19).

Думата „преизобилствам“ (*hyperperisseuomai*, вж. Римляни 5:20) е подсилена форма на глагола *perisseuō*. Със своите сродни форми този глагол многократно се използва от Павел в писмата до коринтската църква. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

1. *perissos/perissoteros*

- a. повече – I Коринтяни 12:23,24; 15:10;
- b. прекомерно – II Коринтяни 2:7; 10:8;
- c. излишно – II Коринтяни 9:1.

2. *perissotērōs*, още повече – II Коринтяни 1:12; 2:4; 7:13,15; 11:23; 12:15.

3. *perisseuō*

- a. изобилствам – II Коринтяни 1:5; 3:9; 9:8,12;
- b. преумножавам се – I Коринтяни 14:12; II Коринтяни 8:7;
- c. преизобилствам – I Коринтяни 15:58;
- d. печеля – I Коринтяни 8:8;
- e. преумножавам – II Коринтяни 4:14; 9:8.

4. *perisseuma*, изобилие – II Коринтяни 8:13-14.

5. *perisseia*, извънмерно изобилие – II Коринтяни 8:2; 10:15.

☐ „при всичката наша скръб“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СКРЪБ (*THLIPSIS*) към II Кор. 1:4.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 7:5-13а

⁵ Защото и когато дойдохме в Македония, плътта ни нямаше спокойствие, а отвсякъде бяхме притеснени – отвън борби, отвътре страхове. ⁶ Но Бог, който утешава смирените, ни утеши с идването на Тит. ⁷ И не само с идването му, но и с утехата, с която той беше утешен чрез вас, като ни извести копнежа ви, плача ви, ревността ви за мен, така че аз още повече се зарадвах. ⁸ Защото, дори да ви наскърбих с писмото си, не се разкайвам; въпреки че се бях поразкалял, когато видях, че онова писмо ви наскърби, макар и за кратко време. ⁹ Сега се радвам, не заради

наскърбяването ви, а заради това, че наскърбяването ви доведе до покаяние; понеже вие бяхте наскърбени по Бога, така че да не претърпите никаква вреда от нас.¹⁰ Защото скръбта по Бога води до спасително покаяние, за което не съжаляваш; но скръбта на света докарва смърт.¹¹ Защото вижте, това, че се наскърбихте по Бога, какво усърдие породило във вас, каква защита, какво негодувание, какъв страх, какъв копнеж, каква ревност, какво наказание! Във всичко вие покажете, че сте чисти в това нещо.¹² И така, ако ви писах, не ви писах заради този, който беше оскърбил, нито заради този, който беше оскърбен, а за да ви се яви пред Бога нашата грижа за вас.^{13a} Затова ние се утешихме.

7:5 „Защото и когато дойдохме в Македония“ Павел възобновява темата за получените сведения от Тит, която започва във II Коринтяни 2:13. Между 2:13 и 7:5 има продължително отклонение в скоби, с което апостолът коментира радостите и горестите на служението си.

■ **„плътта ни нямаше спокойствие“** Павел изпитва огромни притеснения за тази църква (вж. 12-13 ст., където и двата глагола са в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение). Когато самият аз съм изпаднал в притеснения или съмнения, ми е полезно да знам, че великият апостол за езичниците също е бил преследван от съмнения за трайността на плодовете от служението (вж. II Кор. 6:1).

Думата „плът“ тук Павел използва като синоним на самия себе си (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26). Със същото значение по-късно в 13б той използва думата „дух“ (вж. паралела с 2:13, „духът ми не се успокои“) по отношение на Тит. Новият завет не изгражда стройна теория за трихотомен състав на човека (дух, душа, тяло). Човекът е едно цяло (Битие 2:7). Павел използва различни понятия за това разнолико единство.

■ **„а отвсякъде бяхме притеснени“** Сегашно страдателно причастие. Този стих е кратко обобщение на проблемите, които Павел изброява във II Коринтяни 1:4-10; 4:7-12; 6:3-10.

■ **„отвън борби, отвътре страхове“** Още от времето на Йоан Златоуст тази фраза се тълкува като проблеми съответно с невярващите и с вярящите (ср. с II Коринтяни 11:28). Павел е обезпокоен от замислите на Сатана (II Коринтяни 11:3; I Коринтяни 7:5).

7:6 „Но Бог, който утешава смирените, ни утеши“ Каква прекрасна титла за Бога: „Онзи, който винаги утешава“ (сегашно деятелно причастие). Вж. пълния коментар върху утехата към II Коринтяни 1:4-11.

7:7 Молитвите и посланията на Павел носят плод. По-голямата част от църквата е откликнала правилно на апостолския авторитет и на евангелското изложение. Те са отхвърлили неморалните ереси на фалшивите учители (7:8-13a).

7:8

NASB	„дори да ви причиних скръб“
NKJV, NRSV	„дори да ви накарах да съжалявате“
TEV	„дори... да ви направих тъжни“
NJB	„макар и да ви притесних“

Условно изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора.

■ **„с писмото си“** Изглежда се намеква за трето писмо от Павел до коринтската църква, обикновено наричано от изследователите „строгото писмо“ (вж. II Кор. 2:3,4,9). Това е едно от двете изгубени писма, освен ако 10-13 глави тук не са извадки от него.

7:8-11 „наскърбяването... покаяние... за което не съжаляваш“ Три много значими гръцки понятия се използват в този текст за описание на скръбта и покаянието. Първият от тези глаголи (*lupeō*) е най-общото понятие за „скръб“ или „притеснение“. От богословска гледна точка то е неутрална дума. В този абзац се среща два пъти в 7:8; три пъти в 7:9; два пъти в 7:10; и веднъж в 7:11 (ср. с II Кор. 2:2,4,5; 6:10).

Думата „съжالياвам“ (*metamelomai*) се среща два пъти в 7:8 и с отрицателна частица в 7:10. Значението ѝ е „променям вълнението си“. Изглежда касае съжаление поради последиците от минали действия. Примери: (1) хората, които не се покаяват истински в притчата на Исус в Матей 21:29,32; (2) Юда в Евреи 12:16-17; (3) Исав в Матей 27:3.

Третата дума (*metanoieia*) се среща в 7:9 и 7:10. Тя има изключително силно богословско значение. буквално означава „променям мисленето си“. Включва не само смяна на отношението, но и различно поведение (Марк 1:15; Деяния 3:16; 20:21). Примери за покаяние са цар Давид и апостол Петър.

Апостол Павел говори за „болезненото“ си писмо, което е изпратил до коринтската църква. Много ясно и откровено той е изразил мислите си, ала впоследствие е започнал да се колебае дали това послание не е довело до прекомерна скръб у читателите му вместо здравословно покаяние, което би възстановило и нарушените взаимоотношения. Тези хора са принудили Павел да влезе в ролята на духовен хирург вместо на духовен баща. Павел адресира неправилното им поведение и отношение, очаквайки да реагират както би следвало. Ала също както един баща дисциплинира децата си с тъга в сърцето, Павел им пише притеснен, опасявайки се от най-лошото – че няма да реагират с истинско покаяние, че взаимоотношенията им няма да се оправят и че делото му сред тях в крайна сметка ще се окаже напразно (вж. II Кор. 6:1).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПОКАЯНИЕТО В СТАРИЯ ЗАВЕТ SPECIAL TOPIC: REPENTANCE IN THE OLD TESTAMENT

Понятие от съществена важност, но и трудно за дефиниране. Повечето от нас следваме определение, което е оцветено от деноминационната ни принадлежност. Така налагаме едно „категорично“ богословско значение върху определени еврейски (и гръцки) думи, които обаче не притежават подобно „категорично“ и определено значение. Трябва да помним, че авторите на Новия завет (с изключение на Лука) са евреи. Те са разсъждавали на еврейски, но са писали на гръцки койне. Следователно за тълкуването на подобни понятия следва да започнем с анализ най-напред на еврейските понятия. В случая те са основно две.

1. *nacham* (BDB 636, KB 688)
2. *shub* (BDB 996, KB 1427)

Първото от тях (*nacham*) първоначално е означавало „да си поемеш дълбоко въздух“. То се използва с няколко значения:

- a. „почивка“, „утеха“ (вж. Бит. 5:29; 24:67; 27:42; 37:35; 38:12; 50:2; като често се включва и в лични имена: IV Царе 15:14; I Лет. 4:19; Неемия 1:1; 7:7; Наум 1:1);
- b. „тъга“ (вж. Битие 6:6-7);
- c. „промяна в мнението“ (вж. Изх. 13:17; 32:12,14; Числа 23:19);
- d. „състрадание“ (вж. Втор. 32:36).

Обърнете внимание, че при всяка от двете употреби се предполага някаква дълбока емоция! Ето го разковничето – дълбоките чувства водят до действие. Промяна в поведението, която се отнася спрямо околните хора, но също така и спрямо бога. Именно тази промяна в начина на мислене и в отношението към Бога насища това понятие с толкова силно богословско значение. Тук обаче трябва да внимаваме. За Бога също се казва, че „се покаява“ (вж. Битие 6:6-7; Изход 32:14; Съдии 2:18; I Царе 15:11,35; Псалом 106:45), но това действие не е резултат от съжаление или някаква грешка от Негова страна, а по-скоро фигуративен език, предназначен да ни покаже състрадателността и загрижеността на Бога (вж. Числа 23:19; I Царе 15:29; Псалом 110:4; Еремия 4:27-28; Езекиил 24:14). Ако човек истински се обърне от своите грехове към Бога, тогава може да очаква Неговата прошка за извършения грях или за проявеното непокорство.

Понятието има сравнително широко семантично поле. Затова е необходимо да разгледаме контекста, преди да се впуснем да определяме точното значение.

Втората дума (*shub*) означава „обръщам се“ (от нещо или към нещо). Глаголът *shub* (BDB 996, KB 1427) в общи линии означава: „връщам се“. Може да се използва за:

1. обръщане гръб на Бога – Числа 14:43; Исус Навиев 22:16,18,23,29; Съдии 2:19; 8:33; I Царе 15:11; III Царе 9:6; Еремия 3:19; 8:4;

2. обръщане към Бога – III Царе 8:33,48; II Летописи 7:14; 15:4; 30:9; Псалом 51:13; 116:7; Исая 6:10; 10:21,22; 31:6; Еремия 3:7,12,14,22; 4:1; 5:3; Осия 3:5; 5:4; 6:1; 7:10,16; 11:5; 14:1,2; Амос 4:6,8-11;
3. ЯХВЕ, който казва на Исая, че Юда не иска да се обърне (Исая 6:10), макар че Той многократно ги призовава към това.

Покаянието не е толкова емоция, колкото отношение спрямо Бога. То е преориентиране на живота от себе си към Него. То е израз на готовност за промяна. При него има не толкова прекратяване на греховете ни, колкото всекидневно отказване от съзнателния бунт срещу Бога! то е преобръщане на себичните резултати от Грехопадението в Битие 3 глава. Покаянието показва, че образът и подобие на Бога (Бит. 1:26-27), макар и увредени, получават възстановяване! Общението на падналите в грях хора с Бога е възможно отново.

В Стария завет покаянието означава най-вече „промяна на действията“, докато в Новия завет то изразява предимно „промяна на мисленето“ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОКАЯНИЕ). И двете неща са необходими, за да има истинно библейско покаяние. Също така е необходимо да си даваме сметка, че покаянието е както първоначален акт, така и продължителен процес. Първоначалното действие може да се види в пасажи като Марк 1:15, Деяния 3:16,19 и 20:21, докато продължителният процес се вижда в I Йоан 1:9, Откровение 2-3 глави. Покаянието не е въпрос на лично предпочитание (вж. Лука 13:3,5)!

Ако действително двете заветни условия са „покаянието“ и „вярата“ (вж. Матей 3:2; 4:17; Марк 1:4,15; 2:17; Лука 3:3,8; 5:32; 13:3,5; 15:7; 17:3), тогава *nacham* се отнася за интензивните чувства при осъзнаването на греха и отказа от него, докато *shub* по-скоро касае решението да загърбим греха и да се обърнем с лице към Бога. Пример за тези две духовни действия виждаме в Амос 4:6-11: „не сте се обърнали към мен“ (цели пет пъти); и в Амос 5:4,6,14: „търсете Ме“, „търсете Господа“, „търсете доброто, а не злото“.

Първият велик пример за силата на покаянието е след греха на Давид с Витсавее (вж. II Царе 12 гл.; Псалми 32 и 51). Тук виждаме трайните и тежки последици за Давид, за неговите близки, както и за целия Израил. Междувременно обаче Давид получава възстановено общение с Бога! Дори и злият Манасия получава право да се покае и да получи прошка (вж. II Летописи 33:12-13).

Двете думи се срещат в рамките на един и същи стих в Псалом 90:13. Необходимо е да има разбиране за сериозността на греха, както и съзнателно и лично отвръщане от него, съчетано с решимост и желание да търсим Бога и Неговата праведност (вж. Исая 1:16-20). Покаянието има когнитивен аспект, личностен аспект и нравствен аспект. И трите са жизнено необходими както за да започнем нови отношения с Бога, така и за да можем след това да ги поддържаме. Дълбокото чувство за съжаление се превръща в трайно посвещение към Бога!

7:9

NASB	„вие бяхте наскърбени според волята на Бога“
NKJV	„вие бяхте натъжени по благочестив начин“
NRSV	„вие изпитяхте благочестива скръб“
TEV	„вашата тъга бе използвана от Бога“
NJB	„вашето притеснение бе одобрено от Бога“

Буквално фразата означава „бяхте наскърбени според Бога“. Можете да видите различните богословски гледни точки в горните варианти за превод. Дали Бог прибегва до скръб, болка и дори зло за собствените си намерения? Някои биха цитирали Римляни 8:28 и биха отговорили утвърдително. Други биха цитирали Яков 1:13,17 и биха отговорили отрицателно. Павел изброява проблемите и страданията, през които е преминавал като апостол. В Ефесяни 2:2-3 той ги приписва на Сатана, на падналия в грях свят и на поквареното Адамово естество. Бог е готов да прощава на грешниците и да работи с тях. Той може да използва злото за собствените си цели, без обаче самият Той да участва в него. Страданието и проблемите често произвеждат положителен резултат. В този контекст довеждат до покаяние (9-11 ст.).

■ „така че да не претърпите никаква вреда от нас“ Този глагол е в аорист, страдателен залог, подчинително наклонение. Обърнете внимание на условността. Павел иска да бъде благословение, а не препятствие за тази църква. Обаче от църквата се очаква да приеме него и служението му.

7:10 „води до спасително покаяние“ Покаянието е един от необходимите елементи за спасението. То се споменава като изискване от Йоан Кръстител (Матей 3:2), от самия Исус (Матей 4:17), от Петър (Деяния 2:38) и от Павел (Деяния 26:20). Покаянието е загърбване на греха и обръщане с вяра към Христос. И двете части са от значение (Марк 1:15; Деяния 3:16,19; 20:21). С времето съм се убедил, че за зрялото спасение има няколко съществени нормативни изисквания: покаяние, вяра, кръщение, служение и устояване. Християнството е житейско взаимоотношение, а не поредица от обръчи, през които да прескачаш. Вечният живот обаче притежава наблюдаеми характеристики!

Заветното напрежение между волята на суверенния Бог и очакването за отклик от страна на човека може също така да се види и в тази богословска област, понеже Деяния 11:18 изтъква, че Бог ни дава покаянието. Спасението в Библията се вижда, че е изцяло осъществено от Бога, като при все това Той очаква реакция от човека. Ето го парадокса на изцяло платеното от Бога спасение и костващия всичко християнски живот.

Представата за спасението в Новия завет се описва като първоначален акт на вяра, последван от все нарастваща вяра с взаимоотношение с Бога, като всичко това кулминира при Второто идване на Христос. настоящият текст сякаш говори за консумация на спасението в бъдеще време. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СПАСЕНИЕТО (ГРЪЦКИ ГЛАГОЛНИ ВРЕМЕНА) към I Коринтяни 3:15.

■ „но скръбта на света докарва смърт“ Това изречение притежава три ключови думи, които следва да се тълкуват според новозаветния си контекст.

1. „скръбта“ – Десети стих съдържа и трите гръцки думи за „скръб“, „съжаление“ и „покаяние“. В тази конкретна фраза е използвана думата *lupēō*, която означава „скръб“. Хората съжаляват за миналите си действия, но изпитват това чувство по себични причини.
2. „света“ – Става дума за човешкото общество, което се е организирано и функционира отделно от Бога. Ето го падналият в грях човек!
3. „смърт“ – Изборът на тази дума вероятно целенасочено включва някаква неяснота. Става дума и за духовната смърт (вж. Битие 3 гл.), както и за физическата смърт (вж. Битие 5 гл.).

7:11 Скръбта по Бога (*lupēō*) произвежда духовни резултати (истинското покаяние *metanoēō* и неговите плодове). Единайсети стих изброява някои от тези последствия.

■ „какво наказание“ Буквално думата тук е „отмъщение“, ала се използва със значение на разтапяне на справедливостта. Между изследователите има разногласия относно значението на този стих. Някои смятат, че (1) той препраща към I Коринтяни 5:5; докато според други (2) става дума за разпокъсаните групички или за лъжеучителите (II Кор. 7:12).

7:12 Дванайсети стих вероятно е гръцки идиом за съпоставяне, а не негативно твърдение (вж. *The Jerome Bible Commentary*, p. 283).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 7:136-16

¹³⁶ и освен тази наша утеха се зарадвахме още повече заради радостта на Тит, защото всички вие сте освежили духа му. ¹⁴ Защото, ако съм му се похвалил с нещо за вас, не бях посрамен; но както всичко, което ви говорихме, беше истинно, така и похвалата ни с вас пред Тит излезе истина. ¹⁵ И той още повече милее за вас, като си спомня послушанието на всички ви и как сте го приели със страх и трепет. ¹⁶ Радвам се, че във всичко мога да разчитам на вас.

7:13 „се зарадвахме още повече заради радостта на Тит, защото всички вие сте освежили духа му“ Църквата се е отнесла добре с Тит. Той се е почувствал освежен (глаголът е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение). Очевидно апостол Павел е бил притеснен за това поради отношението им по-рано към Тимотей.

Обърнете внимание, че Павел използва думата „дух“ като синоним за личността на Тит, а не само като част от него (съставен от тяло, душа, дух; вж. Elwell, *Evangelical Dictionary of Theology*, pp. 676-680). Вж. коментара към II Коринтяни 4:13.

За фразата „още повече“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 2:7.

7:14 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели. Павел се е хвалил пред Тит за коринтяните.

☐ „се похвалил“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ХВАЛЕНЕ към I Коринтяни 5:6.

☐ „истинно“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 13:8

7:15 „още повече“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 2:7.

☐ „милее“ Това е гръцката дума *splagchna*. Вж. пълната бележка към II Коринтяни 6:12.

☐ „като си спомня послушанието на всички ви“ Това е или сегашно средно причастие (вж. Moulton, *Analytical Greek Lexicon Revised*, p. 24), или сегашно страдателно причастие (Friberg, *Analytical Greek New Testament*, p. 562). Начинът, по който църквите се отнасят към служителите, говори много за тях (вж. I Кор. 16:16; I Сол. 5:12; Евреи 13:17).

7:16 С това изречение приключва литературната единица (2:14—7:16) с нотка на увереност.

☐ „да разчитам на вас“ Вж. коментара към II Коринтяни 5:6.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Защо Тит е толкова важен за апостол Павел?
2. Дайте определение за всяка от трите думи със значение „скръб“ в 8-11 стихове и пояснете тяхната богословска значимост.

II Коринтяни 8 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Щедро даване	Блестете в даването	Събиране на помощ за църквата в Ерусалим (8:1—9:15)	Даването при християните	Защо коринтяните да бъдат щедри
8:1-7	8:1-7	8:1-7	8:1-7	8:1-7
	Христос нашият пример			
8:8-15	8:8-15	8:8-15	8:8-9	
			8:10-12	
			8:13-15	
Тит и спътниците му	Събиране за светиите в Ерусалим		Тит и спътниците му	Препоръчаните пратеници до коринтяните
8:16-24	8:16-24	8:16-24	8:16-19	8:16—9:5
			8:20-21	
			8:22-24	

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА

- A. Осма и девета глави образуват литературна единица, свързана с участието на коринтяните в приноса на езическите църкви за бедните хора от ерусалимската църква (вж. I Кор. 16:1-3).
- B. Контекст на дарението от Павел към ерусалимската църква

1. В Деяния 11:27-30 църквата в Антиохия подхваща програма за събиране на пожертвувания за делото в Ерусалим. По този начин се укрепва единството между църквите, съставени от юдеи и от езичници.
2. В Галатяни 2:10 и 6:10 Павел подема подобен акцент в ранното си служение.
3. От I Коринтяни 16:1-4 става ясно, че в Коринт вече са започнали да събират дарението.
4. В Римляни 15:26 се споменават помощите и от Македония, и от Ахая.

C. Общата обосновка на Павел относно даването при християните

1. пример от други (македонците – 8:1-5;
2. даването е аспект на духовното съзряване – 8:7-8;
3. примерът на Христос – 8:9; 9:15;
4. собственото им начало – 8:6,10;
5. насърчение да дават с желание – 8:10;
6. разковничето е мотивът, а не количеството – 8:12;
7. даването ни прави равни – 8:14.

D. Новозаветни насоки за даване сред християните, основано на модела на македонските църкви

1. с радост и искреност, дори и при бедност – 8:2; 9:7;
2. доколкото човек е способен – 8:3;
3. жертвено отвъд възможностите – 8:3,12;
4. свободно – 8:3; 9:7;
5. искрено – 8:4;
6. не само парични средства – 8:5.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 8:1-6

¹ При това, братя, известяваме ви Божията благодат, дадена на църквите в Македония, ² че макар и в голямо скръбно изпитание, пак изобилната им радост и дълбоката им бедността направиха да преизобилства богатството на тяхната щедрост. ³ Защото свидетелствам, че те дадоха доброволно според възможностите си и дори над възможностите си, ⁴ като ни умоляваха с голяма настоятелност да приемем и техния дар и участие в служенето на светиите. ⁵ И те не само дадоха, както се надявахме, но първо предадоха себе си на Господа и по Божията воля на нас. ⁶ Така че помолихме Тит да довърши у вас и това благодаяние, както го беше и започнал.

8:1 „Божията благодат“ Думата *charis* („благодат“) се среща над десет пъти в 8-9 глави. Значението ѝ е:

1. незаслужената любов на Бога в Христос – II Кор. 8:1,9; 9:8,14;
2. благосклонност, привилегия – II Кор. 8:4;
3. събраното дарение за Ерусалим – II Кор. 8:1,6,7,19;
4. благодарност – II Кор. 8:16; 9:15.

Обърнете внимание, че благодатта се отнася както за незаслужената Божия любов посредством Христос, така и евфимистично за събраното дарение от езическите църкви към църквата майка в град Ерусалим. Тази гръцка дума има широко семантично поле.

■ **„църквите в Македония“** Става дума за Филипи, Солун и Берей (вж. Деяния 16-17 гл.). Съществува известно културно съревнование между Ахая и Македония. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЦЪРКВАТА (*EKKLĒSIA*) към I Коринтяни 1:2.

8:2 „в голямо скръбно изпитание“ За тези гонения частична информация получаваме от Деяния 17:1-5 и I Солунци 1:6; 2:14. Две са гръцките думи, които се превеждат „изпитание“ или „изкушение“. Едната касае изпит с цел препъване и провал, докато другата се отнася за проверка с цел одобрение (вж. II Кор. 8:2,8,22; 9:13). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 3:13.

За фразата „скръбно изпитание“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СКРЪБ (*THLIPSIS*) към II Кор. 1:4.

■ **„изобилната им радост“** Изненадващо е, че тази фраза се намира между изразите „скръбно изпитание“ и „дълбока беднотия“. Радостта в контекста на тежки обстоятелства е характерна за вярващия човек (вж. Матей 5:10-12; Римляни 5:3; Яков 1:2). Радостта е плод на Духа (Гал. 5:22) и не зависи от заобикалящата ни обстановка!

За многократно използваната от Павел дума „изобилна“ вж. коментара към II Коринтяни 1:5.

■ **„и дълбоката им беднотия направиха да преизобилства богатството на тяхната щедрост“** Думата „беднотия“ (*ptōchos*) е натоварено понятие. Използва се: (1) в Септуагинта за прекомерна бедност (вж. Второзаконие 8:9; Съдии 6:6; 14:15); както и (2) за просещ човек (вж. II Кор. 6:10; Римл. 15:26; Откровение 2:9; 3:17). Коринтските вярващи събират дарение не от изобилие. Напротив, доверяват се на Бога да се погрижи за техните нужди (Марк 12:42; Лука 21:2). В настоящия контекст „дълбоката им беднотия“ сякаш се отнася за гоненията, които те преживяват поради вярата в благовестието (II Кор. 8:13-18).

■ **„щедрост“** В корена си думата означава „непоколебимост“, а оттам – „автентичност“, „искреност“ (вж. в Септуагинта II Царе 15:11; I Летописи 29:17). В Новия завет обаче (и по-конкретно единствено в писмата на апостол Павел) тя се използва със значение „щедрост“ (вж. II Кор. 9:11,13). Според *Jerome Biblical Commentary* (р. 284) в нея се съдържа връзка със староеврейско понятие, означаващо „съвършенство“ или „интегритет“ – и оттам произлиза връзка с чистотата на мотивите. Разковничето тук е мотивацията зад нашето даване (ср. с II Кор. 8:12). Вж. коментара към II Коринтяни 1:12.

8:3 Павел знае от първа ръка колко бедни са тези хора.

NASB	„дадоха по свое собствено решение“
NKJV	„дадоха със свободна воля“
NRSV	„дадоха доброволно“
TEV	„от собствената си свободна воля“
NJB	„беше тяхно лично решение“

Понятието е съставно от думите *autos* и *haireomai*, което означава „собствено решение“. Среца се както в трети, така и в 17 стих. Коренът има конотация на решение, което е пропито с удоволствие и любов (вж. Матей 12:18, което е цитат от Песента за Служителя в Исаия 42:1-3). Използва се също така във II Мак. 6:19 и III Мак. 6:6; 7:10; както и в египетските папируси на *койне* със значение „свободно волево действие“.

Според *A Handbook on Paul's Second Letter to the Corinthians* от авторите Roger Omanson и John Ellington английските библейски преводи на тази фраза се различават в граматическите връзки по отношение на това, към какво точно се отнася тя (р. 142):

Може да се предположи, че тези думи се отнасят към предходното изречение – т.е. че македонците са давали по своя свободна воля (вж. RSV, NRSV, NJB, SPCL). Възможно е обаче фразата да се отнася за следващото изречение в четвърти стих – т.е. че по своя воля те са настоявали да се включат в събирането на дарението (вж. TEV, NIV, ERB, NJB, TNT, FRCL). Вторият вариант следва пунктуацията на Гръцкия Нов завет на UBS и има по-висока степен на вероятност.

8:4 „с голяма настоятелност“ Вж. бележката върху тази фраза към II Кор. 1:4-11.

■ **„да приемем и техния дар“** Относно думата „приемем“ вж. коментара към II Кор. 8:1. Понятието „дар“ (на англ. „участие“) буквално е думата *koinōnia*. Павел често си служи с нея в писмата до коринтската църква с няколко свързани значения. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: *KOINŌNIA* към I Коринтяни 1:9.

1. близка връзка, лични взаимоотношения (от глагола *koinōneō*, който често се използва за инициация в мистичните религии:
  - a. със Сина – I Коринтяни 1:9;
  - b. с Духа – II Коринтяни 13:13;
  - c. но не и със злото – II Коринтяни 6:14;
  - d. между Тит и Павел в служението – II Коринтяни 8:23.
2. щедрост (от прилагателното *koinōnikos*, свързано с щедро даване на блага) – II Коринтяни 9:13.

3. участие в нещо:

- a. в Христовата кръв – I Коринтяни 10:16;
- b. в приноса за бедните вярващи в Ерусалим – II Коринтяни 8:4;
- c. в страданията – I Коринтяни 1:7.

Изглежда има игра на думи между участието (*koinōnia*) и подкрепата (*diakonia*). Тази конкретна дума за служение се среща многократно във Второ коринтяни:

1. *diakonos* – II Коринтяни 3:6; 6:4; 11:15,23;
2. *diakonēo* – II Коринтяни 3:3; 8:19,20;
3. *diakonia* – II Коринтяни 3:7,8,9; 4:1; 5:18; 6:3; 8:4; 9:1,12,13; 11:8.

Християнската вяра е служене. Бог ни спасява, за да служим на околните.

☐ „и участие“ Вж. коментара към I Коринтяни 16:1.

☐ „светиите“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЕТИИ към I Коринтяни 1:2.

8:5 „първо предадох себе си на Господа и по Божията воля на нас“ Настойничеството включва всичко, което сме и което притежаваме. Ако отдадеш себе си на Бога, не остава нищо друго за отдаване! Затова християнското служение е термометърът на нашата духовна зрелост. Вярващите хора не притежават нищо, но са настойници на всичко в Бога. Тази истина понякога е по-лесна за разбиране и прилагане сред бедните хора, отколкото сред богатите.

8:6 „Тит“ Ф. Ф. Брус коментира теорията, че 10-13 глави са препис от изгубено писмо, по следния начин: „Това предположение обаче се оборва от 12:18, което очевидно има връзка с 8:6,16-19“ вж. F. F. Bruce, *Paul: Apostle of the Heart Set Free*, p. 274, footnote 51).

☐ „това благодеяние“ Става дума за дарението от езическите църкви към бедните вярващи в църквата майка в град Ерусалим (вж. I Кор. 16:1-4; Римл. 15:26). Пол Барнет отбелязва ценно наблюдение относно разнообразието от понятия, с които си служи апостол Павел по отношение на събраното дарение за бедните хора в Ерусалим (Paul Barnett, *Jesus and the Rise of Early Christianity*, p. 344):

Апелът се характеризира със свой собствен речник: „приносът на светиите“ (I Кор. 16:1); „дар“ (I Кор. 16:3); „благодеяние“ (II Кор. 8:6,7,9; 9:14); „служение“ (II Кор. 9:12; Римл. 15:27); „общение“ (II Кор. 8:4; 9:13; Римл. 15:26).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 8:7-15

⁷ И както изобилствате във всяко нещо – във вяра, в слово, в познание, в пълно усърдие и в любовта си към нас – така да преизобилствате и в това благодеяние. ⁸ Не казвам това като по заповед, а за да изпитам искреността на вашата любов чрез усърдието на другите. ⁹ Защото знаете благодатта на нашия Господ Исус Христос – че като беше богат, за вас стана беден, за да станете вие богати чрез Неговата бедност. ¹⁰ А относно това ви давам този съвет, защото това е полезно за вас, които миналата година започнахте не само да правите това, но и да го желаете. ¹¹ А сега го свършете и на дело, така че, както сте имали готовност в желанието, така да имате и в довършването според това, което имате. ¹² Защото, ако има готовност, тя се приема според това, което има човек, а не според това, което няма. ¹³ Понеже не искам други да бъдат облекчени, а вие – притеснени, ¹⁴ а да има равенство, като вашето сегашно изобилие запълни тяхната оскъдност и тяхното изобилие послужи на вашата оскъдност; така че да има равенство, ¹⁵ както е писано: „Който беше събрал много, нямаше излишък; и който беше събрал малко, не му беше оскъдно.“

8:7 „както изобилствате във всяко нещо“ Обърнете внимание, е списъкът тук (вяра, слово, познание, усърдие, любов) не е свързан с материални притежания. Причината да даряваме не е за да получаваме още неща за себе си. Ние изобилстваме в Него (I Кор. 1:5). Бог снабдява всяка наша нужда (II Кор. 9:8).

■ „изобилствате“ Два пъти се среща тази дума в седми стих. Първата употреба е в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение. Коринтяните са пълни с благословенията на евангелието. Втората ѝ употреба е в сегашно време, деятелен залог, подчинително наклонение. По този начин се добавя нотка на условност. Досущ както са участвали в ползата от Новия завет, сега следва да поемат ролята си и в новите отговорности. Тяжната подкрепа за Ерусалимската църква е едно от тези „благоденствия“.

NASB	„в любовта, която вдъхновихме у вас“
NKJV, TEV	„в любовта ви към нас“
NRSV	„в любовта ни към вас“
NJB	„и също любов към нас“

Тези преводи показват някои различия в гръцкия текст:

1. „нашата любов към вас“ (NRSV) – MSS P⁴⁶, B;
2. „вашата любов към нас“ (NKJV, TEV, NIV) – MSS κ, C, D, F, G;
3. NASB предпочита вариант 1 в текста, но леко изменя фокуса: „любовта, която вдъхновихме у вас“;
4. UBS⁴ поставя в текста вариант 1, но му дава рейтинг C.

Подобно объркване на местоимението се среща и в 9 стих.

8:8 „Не казвам това като по заповед“ Заповедите са неподходящи и неуместни в тази сфера на християнското настояничество. Правилният мотив е от изключителна важност тук.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ДЕСЯТЪК SPECIAL TOPIC: TITHING

В Новия завет няма много препратки към даването на десятък. Самият аз не съм убеден, че в Новия завет изобщо има учение за десятъка, понеже цялостният дух на новозаветните писания е противен на онази дребнавост на юдейския легализъм и себеправедност (вж. напр. Матей 23:13-36). Със сигурност Новият завет дава напътствия за редовно даване във II Коринтяни 8-9 глави (по отношение на еднократното набиране на помощи от езическите църкви за бедните вярващи в църквата майка в Ерусалим). Това дарение обаче отива далеч отвъд изчисляването на десятък! Ако въз основа на Стария завет еврейците е трябвало да дават между десет и тридесет процента от приходите си (в целия Стар завет впрочем има два или три случая, където да се постановява десятък; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДЕСЯТЪЦИТЕ В МОЙСЕВИЯ ЗАКОН), то новозаветните християни би следвало да дават от все сърце, без дори да се замислят какъв процент!

Вярващите в Новия завет трябва да се пазят от тенденцията да превръщат християнската вяра в нов кодекс, ориентиран върху поведението и даването (сякаш е някакъв „християнски Талмуд“). Желанието да бъдат угодни на Бога ги кара да търсят насоки във всяка област от живота. Богословски обаче е опасно да се вадят старозаветни правила, за които няма изрично утвърждаване в Новия завет (като това на Ерусалимския събор в Деяния 15 гл.), и да се превръщат в догматични критерии – особено когато някои съвременни проповедници твърдят, че именно липсата на даване причинява природни бедствия или щедрото даряване е повод да се обещава просперитет (ср. с Малахи 3 гл.).

Ето един чудесен цитат от Frank Stagg, *New Testament Theology*, pp. 292-293 по този повод:

Новият завет никъде не въвежда десятъка в благодатта на даването. Десятъците се споменават в Новия завет само три пъти:

1. при укора срещу фарисеите за това, че пренебрегват правдата, милостта и вярата, докато в същото време цепят косъма за десятъци дори от градинската продукция (Матей 23:23; Лука 11:42);
2. при изобличаването на възгорделия се фарисей, който „се моли на себе си“, хвалейки се как пости два пъти седмично и дава десятък от целия си имот (Лука 18:12);

3. при обсъждането на превъзходството на Мелхиседек (т.е. на Христос) по отношение на Леви (Евреи 7:6-9).

Очевидно Исус одобрява десетъка като част от храмовата система – също както по принцип утвърждава и общите принципи и практики в храма и в синагогата. Няма обаче никакви индикации, че Той налага каквото и да е от храмовата обредност върху Своите последователи. Десетъците са били най-вече от продукцията, като първоначално са били предназначени да бъдат консумирани в светилището от даващия, а впоследствие – от свещениците. Начинът, по който са постановени в Стария завет, постановява десетъците единствено в рамките на една религиозна система, изградена около животински жертвоприношения.

Много християни смятат, че десетъкът е справедлив и работещ план за даването. Стига да не се налага насила като част от легалистична система, може би от него би имало определена полза. Не може обаче с основания да се твърди, че десетъкът се постановява от Новия завет. Авторите на новозаветните текстове го разпознават като важна част от юдейската обредност (Матей 23:23; Лука 11:42), ала никъде не четем той е заповед за християните. Впрочем днес дори е невъзможно както за евреите, така и за християните да дават десетък в смисъла му от Стария завет. В днешно време даването на десетък е само бегло сходство с древната обредна практика, която е част от юдейската жертвена система.

В заключение Франк Стаг пише:

Макар че може да се говори много за усвояването на доброволното даване на десетък като стандарт за жертвеното даряване на християнина, без непременно да се налага като изискване, съвсем очевидно е, че по този начин в действителност не се изпълнява старозаветната практика. В най-добрия случай вършим нещо, което отдалеч наподобява практиката на даване на десетък в Стария завет, където десетъкът е представлявал такса за издръжка на храма и на системата на свещеничеството – една обществено-религиозна система, която повече не съществува. В юдаизма десетъците са представлявали задължителна такса до унищожаването на храма през 70 г. сл. Хр., но не можем да твърдим, че са обвързващи по същия начин и за християните.

С тези думи не се опитвам да дискредитирам даването на десетък. Искам само да изясня неговата връзка с духа на Новия завет. По никакъв начин новозаветните текстове не поощряват нито подобна насилствена, легалистична мотивировка, нито условните пазарлъци, които така често характеризират съвременните призови за даряване. Ако е доброволна система, десетъкът може да е много полезен. За да стане християнска практика обаче, той трябва да бъде изцелен чрез благодатта. Аргументът, че десетъкът „просто работи“, в действителност следва прагматичната логика на този свят. Има много неща, които „просто работят“, но въобще не са християнски. Ако трябва десетъкът да се впише по някакъв начин в новозаветното богословие, това може да стане единствено ако то бъде вкоренено в благодатта и любовта на Бога.

NASB	„да докажа чрез усърдието на други искреността и на вашата любов“
NKJV	„изпитвам искреността на вашата любов чрез прилежността на други“
NRSV	„изпитвам автентичността на вашата любов на фона на усърдието на други“
TEV	„като показвам ви колко усърдно помагат другите, проверявам колко истинска е вашата любов“
NJB	„проверявам автентичността на вашата любов на фона на загрижеността на други“

Павел провокира църквите в Ахая да последват примера на македонските вярващи (II Кор. 8:1-5), като за целта им изпраща Тит (II Кор. 8:6,16-24).

■ „да изпитам“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 3:13.

8:9 „благодатта“ Вж. коментара към II Коринтяни 8:1.

☐ **„на нашия Господ Иисус Христос“** Вж. коментара към II Коринтяни 1:2.

☐ **„като беше богат“** Става дума за предвечната слава на Иисус Христос (Йоан 1:1; 8:56-59; 16:28; 17:5,24; II Коринтяни 8:9; Филипяни 2:6-7; Колосяни 1:17; Евреи 1:3; 10:5-8; I Йоан 1:1).

☐ **„за вас стана беден“** Акцент върху въплъщението на предвечно съществуващия *Логос* във витлеемската ясла. Той се ражда чрез невръстна девствена селянка, чиракува като дърводелец, ала е Бог в човешко тяло (вж. George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, pp. 241-242).

☐ **„за да станете вие богати чрез Неговата бедност“** Павел посочва две предназначения на Исусовото въплъщение:

1. Той е дошъл, за да умре на наше място за греховете ни (Марк 10:45).
2. Той е дошъл, за да ни остави пример, който да следваме (I Йоан 3:16).

Тази невероятна мисъл е паралелна с II Коринтяни 9:15. Коринтската църква се смята за доста богата (вж. I Кор. 4:8). Сега истинската дефиниция за богатство очевидно е духовна и ориентирана към служението, а не към себичното, интелектуалното или материалното.

8:10 „давам този съвет“ Макар Павел да заявява, че това е негово лично мнение, очевидно въз основа на казаното в I Коринтяни 7:25,40 подобно твърдение също има библейски авторитет и боговдъхновеност.

☐ **„миналата година започнахте“** Второ коринтяни е написано между шест и осемнайсет месеца след Първо коринтяни (II Кор. 16:1-4).

8:11 „А сега го свършете и на дело“ Тук глаголът е в аорист, деятелен залог, повелително наклонение. Те са една от първите църкви, пожелали да изпратят помощ за Ерусалим. Сега е време да го реализират (вж. също TEV).

NASB, NKJV	„готовност“
NRSV	„желание“
TEV	„да имате желание“
NJB	„ентузиазъм“

Това е гръцката дума *prothumia*, която се използва също така във II Коринтяни 8:12,19; 9:2. Основното ѝ значение е „готовност“ (Деяния 17:11).

☐ **„довършването според това, което имате“** Обърнете внимание как Павел се връща към тази тема. За мен е изненадващо, че той никъде не говори за редовния ангажимент на вярващите хора да даряват средства. Единствените му коментари по отношение на „даването“ е във връзка с това еднократно дарение за църквата в Ерусалим. Той признава, че работникът заслужава своето възнаграждение и че църквите би следвало да подкрепят пътуващите проповедници, ала така и не дава изрични напътствия в тази сфера.

Новозаветните вярващи трябва да се пазят от изкушението да прехвърлят старозаветни култови принципи към напълно различната обстановка в Новия завет (вж. Walter C. Kaiser, Peter H. Davids, F. F. Bruce, Manfred T. Branch, *Hard Sayings of the Bible*, p. 539, footnote #1). Ако твърдим, че даването на десетък е Божията воля, тогава какво би възпряло някои да започнат да налагат съблюдаването и на поклонението в Шабат? Исус действително споменава десетъка в разговор с един юдейски законник (Матей 23:23; Лука 11:42), ала тези разменени реплики не може да се използват като база да се твърди, че въпросната практика от старозаветни времена следва да е валидна за всички поколения (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Кор. 8:8).

Не се опитвам да намаля отговорността на вярващите хора да дават. По-скоро отбелязвам, че Павловите напътствия във II Коринтяни 8-9 глави са единственото място в Новия завет, където тази тема се адресира изрично (вж. също I Кор. 16:2). Новозаветните вярващи в никакъв случай не следва да се задоволяват със стандартите на Стария завет! Четете внимателно какво пише апостол Павел (вж. също Frank Stagg, *New Testament Theology*, pp. 285-293).

8:12 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас. Павел допуска, че коринтяните имат готовност и желание да дават.

■ **„тя се приема според това, което има човек, а не според това, което няма“** Разковничето относно християнското настойничество се крие в отношението и в мотивите ни, а не в количеството или в процента (вж. Марк 12:41-44).

8:13-14 Ключовата дума в тези два стиха е „равенство“, а ключовото понятие е реципрочността. Божието семейство би следвало да се подкрепя в нужда (Ефес. 4:28). Ерусалимската църква разпространява благата вест за Исус Христос (Римл. 15:27). Езическите църкви могат да подкрепят това, като изпратят помощ за бедните хора в град Ерусалим. Възможно е бедността на някои от тези хора да се дължи именно на вярата им в Христос.

■ **„изобилие“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 1:4.

8:15 „както е писано“ Тук глаголят е в перфектно време, страдателен залог, изявително наклонение. Този еврейски идиом се използва често пъти при въвеждане на старозаветен цитат. Освен това подчертава както боговдъхновеността, така и вечната актуалност на Писанието. Цитираният текст се отнася за чудото на всекидневното подсигуряване на манната, при което израилтяните са разполагали с достатъчно за прехрана (Изход 16:17-18). Бог ще подсигурява нуждите на вярващите хора, очаквайки междуременно те да Го търсят и да Му се покоряват (Матей 6:19-34).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 8:16-24

¹⁶ Но да благодарим на Бога, който влага същото усърдие за вас в сърцето на Тит. ¹⁷ Защото той наистина прие молбата, но като беше и сам много усърден, тръгна към вас доброволно. ¹⁸ Пратихме с него и брата, чиято похвала в делото на благовестието е известна на всичките църкви; ¹⁹ и не само това, но още беше избран от църквите да пътува с нас за делото на това благодеяние, на което служим за славата на Самия Господ и за да се покаже нашето усърдие, ²⁰ като избягваме това, някой да ни упрекне относно този щедър дар, който е поверен на нашето служение; ²¹ понеже се грижим за това, което е добро не само пред Господа, но и пред хората. ²² Изпратихме с тях и другия наш брат, чието усърдие сме опитали много пъти и в много неща и който сега е много по-усърден поради голямото доверие към вас. ²³ Колкото за Тит, той е мой другар и съработник между вас; а колкото за нашите братя, те са пратеници на църквите и са слава на Христос. ²⁴ И така, покажете на тях, а и пред църквите, доказателство за своята любов и за основателността на нашата похвала с вас.

8:16-17 „Но да благодарим на Бога, който влага същото усърдие за вас в сърцето на Тит.“ Обърнете внимание как Павел разбира Божията подготовка (Ефесяни 4:12) и Божията мотивация за нашето служение. Същото разбиране за суверенното ръководство от страна на Бога в човешките дела може да се види в Откровение 17:17. Това е тайната на Божия суверенитет и свободната воля на човека.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ИЗБИРАНЕ/ПРЕДОПРЕДЕЛЕНИЕ И НУЖДТА ОТ БОГОСЛОВСКИ БАЛАНС SPECIAL TOPIC: ELECTION/PREDESTINATION AND THE NEED FOR A THEOLOGICAL BALANCE

Избирането е прекрасна доктрина. Тя обаче не е зов за фаворитизъм, а по-скоро призив да бъдем посредници или средство за избавлението на другите! В Стария завет понятието се използва предимно

за служение. В Новия завет се среща най-вече в контекста на спасението, което води до служение. Библията никъде не примирява привидното противоречие между Божия суверенитет и свободната воля на човека. Тя подкрепя и двете! Добър пример за това библейско напрежение може да се види в Римляни 9 глава (върху суверенния избор на Бога) и Римляни 10 глава (върху подobaващия отклик от човека; вж. Римл. 10:11,13).

Ключът към това богословско напрежение може би се крие в Ефесяни 1:4. Исус е избраният човек на Бога, в когото всички хора са потенциално избрани (Карл Барт). Исус е Божието „да“ на нуждата на падналия в грях човек (Барт). Ефесяни 1:4 също така ни помага да изясним въпроса с твърдението, че целта на предопределението не е небето, а святостта (т.е. хриstopодобието). Ние често изпитваме привличане към ползите от благовестието и пренебрегваме отговорностите! Божият призив (избирането) е както за времето, така и за вечността!

Всяка доктрина на свой ред е свързана с други истини, а не е отделна, самостоятелна истина. Тук е подходяща аналогията между едно съзвездие и отделната звезда. В Писанието Божията истина се представя посредством източни, а не западни литературни жанрове. Не трябва да премахваме напрежението, предизвикано от диалектични (парадоксни) двойки от доктринални истини:

1. Предопределението срещу свободната човешка воля
2. Сигурността на вярващите срещу нуждата да устояваме
3. Първороден грях срещу съзнателен грях
4. Безгрешност (перфекционизъм) срещу по-малко съгрешаване
5. Първоначално спонтанно оправдание и осветение срещу прогресивно осветение
6. Християнска свобода срещу Християнска отговорност
7. Божията трансцендентност срещу Божията иманентност
8. Бог е напълно непознаваем срещу Бог е познаваем чрез Писанията
9. Божието царство е сред над срещу Божието царство предстои
10. Покаянието като дар от Бога срещу покаянието като необходима човешка заветна отговорност
11. Исус като божествен срещу Исус като човешка личност
12. Исус като равен на Отец срещу Исус като подчинен на Отец

Богословското значение на понятието „завет“ обединява суверенитета на Бога (който винаги поема инициативата и начертава дневния ред) и задължителния първоначален и траен отклик с покаяние и вяра от страна на човека (вж. Марк 1:15; Деяния 3:16,19; 20:21). Бъдете внимателни срещу изкушението да редактирате едната страна на парадокса за сметка на другата! Внимавайте и да не залагате своята собствена доктрина или богословска система!

8:16-24 Стихове 16 до 24 изглежда са препоръчително обръщение за личността на Тит. Вж. коментара по тази тема към II Коринтяни 3:1. Ето кратка биографична справка за Тит:

1. Тит е един от най-доверените съработници на апостол Павел. Свидетелство за това е фактът, че Павел го изпраща на горещи точки като град Коринт и остров Крит.
2. Тит е изцяло езичник по произход (докато Тимотей е само наполовина грък). То се обръща към вярата посредством проповедите на Павел. Впоследствие Павел взема решение да го обреже (вж. Галатяни 2 гл.).
3. Споменава се многократно в посланията на Павел (II Коринтяни 2:13; 7:6-15; 8:6-24; 12:18; Галатяни 2:1-3; II Тимотей 4:10). Изненадващо е, че в книгата Деяния Лука не ни казва нищо за неговата личност. Някои коментатори изтъкват, че: (а) може да е бил роднина на Лука (вероятно брат) и по тази причина Лука е сметнал за неуместно да избягва да говори за него; (б) може да е бил основният източник на информация за Павел относно живота и служението на апостол Павел и именно по тази причина Павел не го споменава.
4. Придружава Павел и Варнава на важния църковен събор в Ерусалим, записан в Деяния 15 глава.
5. Посланието до Тит се фокусира върху съвети и препоръки от страна на Павел за служението на Тит на остров Крит. В този смисъл там Тит се явява официален наместник на Павел.
6. Последната информация в Новия завет за Тит е как го изпращат на служение в Далмация (II Тимотей 4:10).

8:16 „сърцето“ Павел често прибъгва до това съществително във II Коринтяни (вж. 1:22; 3:2-3,15; 4:6; 5:12; 6:11; 7:3; 8:16; 9:7). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 14:25.

8:18 „Пратихме с него и брата, чиято похвала в делото на благовестието е известна на всичките църкви“ Според църковното предание тук става дума за Лука, съработник на Павел. Името на Лука не се споменава в спътниците на Павел в Деяния 20:4, ала разделът от първо лице, множествено число в тази книга (след Деяния 20:5-6, където се намеква за включването на Лука) започва именно там. Вж. тезата на Ориген, преразказана в *История на църквата* 6:25:5 от Евсевий Кесарийски. Вж. също А. Т. Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, p. 245).

Ф. Ф. Брус от своя страна отбелязва следното по отношение на теорията, че Тит и Лука са били братя (вж. F. F. Bruce, *Paul: Apostle of the Heart Set Free*, p. 339, footnote #5):

Едно от обясненията за мълчанието на Лука относно човек, който е бил толкова доверен спътник на Павел, е че е много вероятно Тит и Лука да са били братя. Вж. W. M. Ramsay, *St. Paul the Traveller and the Roman Citizen* (London, 1895), p. 390; *Luke the Physician and Other Studies* (London, 1908), pp. 17 f.; A. Souter, “A Suggested Relationship between Titus and Luke”, *Expository Times* 18 (1906-1907), p. 285, and “The Relationship between Titus and Luke”, *ibid.*, pp. 335 f. Ако обаче приемем наличието на такава връзка помежду им, тогава ще се наложи да изключим вероятността Лука да бъде „братът“ от Второ коринтяни 8:18 и сл. (p. 320). Целта на Павел да изпрати този „брат“ заедно с Тит е да го използва като независим гарант за честността на управлението на събраната финансова помощ. А тази цел би се осуетила, ако на критиците се даде шанс да привлекат внимание към кръвната връзка между двамата. Едва ли може да се намери по-добър повод да се затвърдят вече съществуващи подозрения.

От своя страна М. Р. Винсент очертава друга теория (M. R. Vincent, *Word Studies*, p. 830):

За личността, която тук е наречена „брат“, има най-различни версии: братът на Тит, Варнава, Марк, Лука и Епафрат, споменат в Римляни 16:5. Препратката към Епафрат се основава на една предполагаема игра на думи върху съществителното „похвала“, *epainos*. Думата *Epaenetus* означава „достоеен за похвала“, а като паралел се привежда подобна игра на думи от Филимон 11 ст., където Онисим е „полезен“ за апостол Павел.

8:19 „още беше избран от църквите да пътува с нас“ Глаголът тук е *cheirotoneō*. Представява съставно понятие от думите „ръка“ и „простирам се“. Първоначално се отнася за гласуване чрез вдигане на ръка. Не би могло да има такова значение в Деяния 14:23, но пък тук във II Кор. 8:19 изглежда означава точно това.

Тук виждаме още един пример за връзката между съборното управление на местната църква и връзката му с ръководенето на други църкви. Вж. пълната бележка към I Коринтяни 16:3.

NASB	„да пътува с нас в това благодатно дело“
NKJV	„да пътува с нас с тази дарба“
NRSV	„да пътува с нас, докато отслужваме това благодатно начинание“
TEV	„да пътува с нас, докато изпълняваме това служение на любов“
NJB	„да бъде наш спътник в това дело на щедрост“

Павел винаги се отнася особено предпазливо по отношение на обвиненията за злоупотреба с финанси (вж. II Кор. 8:20; 11:9,12). Затова тук иска да вземе със себе си няколко представители на различните църкви, за да отнесат събраните средства от езическите църкви до църквата майка в Ерусалим.

■ „за славата на Самия Господ и за да се покаже нашето усърдие“ Това парично дарение има няколко предназначения. Две от тях са посочени тук:

1. за прослава на Господа;
2. за свидетелство, че езическите църкви искат да помогнат на палестинската църква.

Възможно е дарението да е помогнало на Павел да демонстрира посвещението си и лоялността си спрямо повярвалите в Месията юдеи, които са част от вселенската църква. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 2:7.

Думата „Самия“ има вариации в гръцките манускрипти. Възвратното местоимение се среща в две форми:

1. *auto* – MSS κ, D¹;
2. *autēn* – MS P;

3. липсва в унциалните ръкописи В, С, D*, F, G и L (NJB).
UBS⁴ дава на вариант 1 рейтинг С, което означава, че комисията не може да вземе твърдо решение.

8:20 „избягваме това“ Тази фраза (англ. „вземайки мерки“) е сегашно средно причастие и се среща единствено тук и във II Солунци 3:6. Оригинално е мореплавателна метафора за специалните грижи, които се прилагат при боравенето с платна при приближаване към пристан (вж. Moulton and Milligan, p. 587).

NASB „да ни дискредитира“
NKJV, NRSV „да ни обвини“
TEV „да провокира недоволство“
NJB „да може да отправя обвинения“

Тук се използва гръцкият глагол *tōtos*, който обикновено означава „обвинявам“, „подигравам се“, „обезчестявам“ или „изопачавам“ (вж. II Петър 2:13). Глаголната му форма тук (аорист, среден [депонентен] залог, подчинително наклонение) съдържа нюанс на „намирам вина“, „цензурирам“ или „упреквам“ (вж. II Кор. 6:3; 8:20).

NASB, NRSV, TEV „това щедро дарение“
NKJV „това изобилно дарение“
NJB „тази огромна сума“

Това не е обичайното понятие за подарък. В Септуагинта се използва за зрели хора (II Царе 15:18; IV Царе 1:9) или за ръководители (II Царе 15:18; IV Царе 10:6,11; Исая 34:7). От гръцката литература се използва за узрели зърнени култури или за нещо дебело. Това е единственото място в Новия завет, където се среща.

8:21 „понеже се грижим за това, което е добро“ Изглежда това е цитат от Притчи 3:4 в Септуагинта. Вярващите хора следва да живеят напълно безукорно (Матей 10:16; Римляни 12:17; I Солунци 5:22).

Думата „добро“ (NKJV, NIV) или „почтено“ (NASB) е гръцкото прилагателно *kalos*, което може да притежава най-различни нюанси:

1. красив
2. добър
3. полезен
4. отличен
5. справедлив
6. почтен
7. изтъкнат
8. нравствено превъзходен
9. достоен
10. добродетелен
11. уместен

■ **„пред Господа“** Става дума за мотивите на човека и познаването му на Писанието. Ако II Кор. 8:21 е цитат от Притчи 3:4, тогава думата „Господ“ се отнася за ЯХВЕ.

■ **„и пред хората“** Става дума за свидетелството (Римляни 14:18; Филипяни 2:15; 4:8; I Тимотей 3:7; I Петър 2:12).

8:22 „Изпратихме с тях и другия наш брат“ Изглежда това е още един неназован спътник. С неговото присъствие се изпълнява старозаветното изискване за наличие на двама свидетели (Втор. 17:6; 19:15). Така се оказва, че в този контекст Павел говори за трима души:

1. за Тит в 6 стих;
2. за брата от 18 стих;
3. за брата от 22 стих.

■ „ме опитали много пъти“ Глаголът *dokimazō* се среща също така в осми стих, както и с друга форма във втори стих. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ГРЪЦКИ ДУМИ ЗА ИЗПИТАНИЕ И ТЕХНИ КОНОТАЦИИ към I Коринтяни 3:13.

■ „голямото доверие към вас“ Вж. пълния коментар към II Коринтяни 3:4.

NASB, NKJV, NRSV   „*те са пратеници на църквите*“
TEV   „*те представляват църквите*“
NJB   „*те са емисари на църквите*“

Тук се използва съществителното *apostolos*, което означава „пратеник“. Поради уникалната употреба на това понятие в Евангелието според Йоан (при което „Пратеникът“ е Исус, който на свой ред изпраща Своите ученици) с течение на времето думата се използва в специфично значение на официална представителна функция (апостол). В конкретния случай обаче тя просто има обичайното си значение (обобщително за Тит и двамата неназовани братя) за хора, които са изпратени да представляват езическите църкви по време на посещението в Ерусалим със събраното дарение. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗПРАЩАМ (*APOSTELLŌ*), ОТКЪДЕТО ИДВА „АПОСТОЛ“ към I Коринтяни 4:9.

■ „слава на Христос“ Би трябвало да става дума за 19 стих. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАВА (*DOXA*) към I Кор. 2:7. Възможно е и фразата да касае църквите, които са събрали дарението.

8:24 Екзегетическият въпрос тук гласи: „За кого се отнася местоимението „тях“?“

1. Може да се отнася за бедните хора в Ерусалимската църква. Коринтската църква демонстрира своята любов посредством събраното дарение за църквата майка. Тяхната щедрост показва пред останалите езически църкви, че те си сътрудничат с Павел и следват неговото ръководство.
2. Може да се отнася и за останалите църкви. Според контекста и граматиката това тълкуване сякаш е по-удачно.

■ „покажете на тях“ Вж. пълната бележка към II Коринтяни 1:11.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Как се различава новозаветното даване от старозаветното?
2. Десятъкът културна или универсална истина е? Защо?
3. Как сравнявате собственото си даряване с това на македонците?
4. Пояснете разликата между даването и настойничеството.
5. За кой „брат“ се говори в II Коринтяни 8:18?

II Коринтяни 9 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Приносът за светиите	Отслужване на дарбите	Събиране на дарение за църквата в Ерусалим (8:1—9:15)	Помощ за вярващи в нужда	Пратеници, препоръчани за коринтяните (8:1—9:5)
9:1-5	9:1-5	9:1-5	9:1-5	Очаквано благословение поради дарението
	Да даваш с радост			
9:6-15	9:6-15	9:6-15	9:6-15	9:6-9
				9:10-15

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА

- А. Трябва да помним, че осма и девета глави са една литературна единица. Освен това в известна степен те са паралелни помежду си. Възможно е Павел да комбинира тук две проповеди върху даването на християните.
- В. По мое мнение тези две глави изразяват категоричното мнение на Новия завет по отношение на настояничеството.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 9:1-5

¹ А за служенето на светиите е излишно да ви пиша, ² понеже зная вашата готовност, за което се хваля с вас пред македонците – че Ахая още от миналата година е готова; и вашата ревност е подбудила по-голямата част от тях. ³ Но аз изпратих братята, за да не би нашата похвала с вас в

това отношение да излезе напразна, така че да бъдете готови, както казах; ⁴ да не би ако дойдат с мен македонци и ви намерят, че не сте готови, да се посрамят ние – да не кажа вие – в тази увереност. ⁵ И така, намерих за необходимо да помоля братята да отидат при вас по-рано и да приготвят обещаното отпреди ваше дарение, за да бъде готово като дарение, а не като скъперничество.

9:1 „служенето“ Думата *diakonia* често се използва за християнското настойничество (вж. Деяния 6:1; 11:29; Римляни 15:31; II Кор. 8:4; 9:1,12-13). В този случай става дума за „служене“. Връзката на вярващия човек с благодатния Бог и пожертвалия живота си Месия изисква живот на служене (Йоан 17:18; 20:21; I Йоан 3:16). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтяни 4:1.

☐ „на светиите“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СВЕТИИ към I Коринтяни 1:2.

☐ „излишно“ Това е думата *perissos*. Използва се тук със значение „отвъд“, „над“. Заедно с родствените си форми се среща често във Второ коринтяни. Павел редовно прибегва до понятия за нещо извънредно. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 2:7.

☐ „да ви пиша“ Необичайно е Павел да твърди подобно нещо, при положение че в 8 глава току-що им е писал по темата за събирането на средства от езическите църкви за ерусалимската църква. Тези две глави са паралелни по отношение на духовните принципи зад християнското наставничество. Възможно е да са представлявали първоначално две негови проповеди или части от два катехизиса.

9:2 „зная вашата готовност“ Вече Павел е споменал за това във II Коринтяни 8:8-12,20.

☐ „за което се хваля с вас пред македонците“ Този глагол е в сегашно време, среден залог, изявително наклонение. Павел продължава да се хвали с ахайците. Във II Коринтяни 8:1-5 той посочва македонците, за да насърчи коринтяните. Сега в 9 глава изтъква ахайците, за да насърчи македонците.

☐ „се хваля“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ХВАЛЕНЕ към I Коринтяни 5:6.

☐ „Ахая“ Римската провинция покрай южното крайбрежие на Гърция. Стихът е в съгласие с II Кор. 1:1, където се казва, че писмото е замислено до всички Божии хора в Ахая. С други думи, това послание се е чело в няколко църкви в района на Ахая. Или пък коринтската църква, намираща се в столичния град на провинцията, е имала широко географско влияние.

☐ „още от миналата година е готова“ На пръв поглед сякаш има противоречие с 8 глава. Реалността е, че коринтяните са искали да започнат събирането на това дарение година по-рано, ала така и не са го завършили. Истинският проблем е в превода на глагола (тъй като наставките са едни и същи):

1. Ако е перфектно време, среден залог, следва да се преведе: „се подготвя“.
2. Ако е перфектно време, страдателен залог, следва да се преведе: „е готова“.

Според мен би следвало да се възприема като среден залог поради контекста и поради сходното причастие в трети стих (което е в перфектно време, среден залог).

☐ „вашата ревност е подбудила по-голямата част от тях“ Глаголът в това изречение може да се преведе или в отрицателен смисъл (както виждаме във Второзаконие 20:21 в Септуагинта; и в Колосяни 3:21), или в положителен смисъл (както виждаме във II Коринтяни 9:2). Единствено контекстът би могъл да определи конкретното значение.

9:3 „да бъдете готови“ Тук глаголът е в перфектно време, страдателен залог, подчинително наклонение. Времето и залогът съответстват на втори стих, ала подчинителното наклонение показва, че има елемент на условност на базата на желанието на вярващите в коринтската църква във връзка с дарението (в това отношение).

9:4 „ако дойдат с мен македонци“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие. Въпросните представители се споменават по-рано във II Коринтяни 8:19-24. Когато в Деяния 20:4 се изброяват имената на хората, пристигнали в Ерусалим с това дарение, няма никого от град Коринт. Според някои изследователи това означава, че изпратеният по-рано Тит всъщност е техният представител. За него обаче не се казва нищо в Деяния на апостолите.

■ В четвърти стих има три подчинителни глагола. Те въвеждат елемент на условност според действията на ахайските църкви.

NASB	„ние – да не кажа вие –“
NKJV	„ние (да не споменавам вас)“
NRSV	„ние... да не казвам нищо за вас –“
NJB	„ние – да не казвам нищо за вас“

Проблемът с превода на тази фраза произтича от местоимението и неговата връзка с предходния глагол (*kataischunthōmen*, „да се посраим“, аорист, страдателен залог, подчинително наклонение, мн.ч.). Според UBS⁴ има три варианта:

1. *lego* (сег. вр., деятелен залог, подчинително наклонение, ед.ч.) – MSS P⁴⁶, C*, D, F, G;
2. *legōmen* (сег. вр., деятелен залог, подчинително наклонение, мн.ч.) – MSS κ, B, C²;
3. липсва – MS K.

Екипът на UBS⁴ дава на първия вариант рейтинг В (почти сигурно). В тази глава апостол Павел използва първо лице, единствено число в 1, 2, 3 и 5 стихове (вж. Metzger, p. 582).

NASB	„с тази увереност“
NKJV	„с тази уверена хвалба“
NRSV	„в това начинание“
TEV	„като се чувстваме толкова сигурни във вас“
NJB	„с нашата увереност във вас“

Каква е причината за „посрамването“ на апостол Павел и на коринтската църква? Думата *hupostasis* (вж. NASB, „увереност“) според Бауер, Арнт, Гингрич и Данкер (Bauer, Arndt, Gingrich and Danker, *Greek-English Lexicon*, p. 847, #2 and #3.) не би следвало да се превежда „увереност“, а по-скоро „начин на мислене“ или може би „осъществяване“ на дарението за бедните хора в Ерусалим (вж. NRSV, „начинание“). Павел се притеснява за дарението, а не с какво ще се похвали. Това предположение пасва на употребата на същата дума в Евреи 1:3. От друга страна, ако съпоставим този четвърти стих с II Коринтяни 11:17 („тази моя увереност на хваленето“), тогава става ясно защо NASB предпочита именно този превод.

Понятието „хвалба“ (NKJV) отсъства в най-ранните гръцки манускрипти (MSS P⁴⁶, κ*, B, C, D*, F, G). Думата обаче присъства в MSS κ² и D¹. Според UBS⁴ отсъствието на думата е с рейтинг В (почти сигурно).

9:5 Три думи в този стих започват с представката *pro-* („преди“):

1. Павел изпраща предварително представители (*proerchomai*, Деяния 20:5,13).
2. Павел иска да се подготвят предварително (*prokatartizō*, Деяния 3:18,24; 7:52).
3. Павел иска да изпълнят първоначалното си обещание (*proepēngellomai*, Римляни 1:2).

■ „дарение“ Буквално думата е *eulogia* („добро слово“). В 6 стих същата дума се превежда „щедро“.

Понятието има широко семантично поле. В лексикона си върху Новия завет Лоу и Найда изреждат шест значения (вж. Louw and Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament*, vol. 2, p. 108):

1. хвалба (Яков 3:9);
2. ласкателство (Римляни 16:18);
3. благословение (I Коринтяни 10:16; Яков 3:10);
4. полза (Римляни 15:29);
5. подарък, дар (II Коринтяни 9:5);
6. значителна сума (II Коринтяни 9:6).

Третият вариант в този списък следва употреба в Септуагинта (вж. Съдии 1:15; LXX).

NASB	„като изобилно дарение и неповлияни от пожелаване“
NKJV	„като <i>предмет</i> на щедрост, а не от недоволно задължение“
NRSV	„като доброволен дар, а не като изнудване“
TEV	„дадохте, понеже искахте, а не понеже трябваше“
NJB	„като истински дар, не по принуда“

Буквално текстът гласи: „като благословение, а не като алчност“. Целият аргумент на Павел по отношение на даването в тази литературна единица (II Кор. 8-9 гл.) е изложен с такт и позитивно отношение. Тази фраза обаче показва, че в църквата е имало някакъв елемент на опозиция срещу идеята. Павел желае коринтската църква да се чувства като неразривна част от широката общност на тогавашните църкви и да изпитва реална съпричастност за служението на тази благотворителност. По тази причина той пресича критиките със заповед: „Свършете го, преди да дойда при вас!“

Според *Jerome Biblical Commentary* (р. 285) съществителното, което често на други места се превежда като „алчност“, в настоящия контекст би следвало да се преведе „подарък, дарен с неохота“.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 9:6-15

⁶ А това казвам, че който сее оскъдно, оскъдно и ще пожъне; а който сее щедро, щедро и ще пожъне. ⁷ Всеки да дава, както е решил в сърцето си, не с неохота и не от принуждение; защото Бог люби онзи, който дава на драго сърце. ⁸ А Бог е силен да преумножи върху вас всякаква благодат, така че, като имате винаги и във всичко достатъчно във всяко отношение, да изобилствате във всяко добро дело, ⁹ както е писано: „Разпръсна щедро, даде на сиромасите; правдата Му трае до века.“ ¹⁰ А Този, който дава семе на сеяча и хляб за храна, ще даде и ще умножи вашето семе за сеене и ще направи да изобилстват плодовете на вашата правда, ¹¹ за да бъдете във всяко отношение богати за всякаква щедрост, която чрез нас произвежда благодарение на Бога. ¹² Защото извършването на това служение не само запълва нуждите на светиите, но и се умножава чрез многото благодарения пред Бога; ¹³ понеже чрез доказателството на това служение те славят Бога за вашата послушност на Христовото благовестие, което изповядвате, и за щедростта на вашето участие в дарението за тях и за всички; ¹⁴ и в молитвите си за вас те копнеят за вас поради дадената ви изобилна Божия благодат. ¹⁵ Да благодарим на Бога за Неговия неизразим дар!

9:6 „който сее оскъдно, оскъдно и ще пожъне“ Тази фраза сякаш е препратка към Притчи 11:24-25 (ср. с Пр. 19:17; 22:9). Изразява учението на Исус по отношение на даването (Матей 7:2; Марк 4:24; Лука 6:38). Селскостопанската метафора за сеенето често се среща в Библията – понякога в есхатологичен контекст (Гал. 6:7), а друг път като препратка към свръхестествени теми като възкресението (I Кор. 15:35-37). В настоящия контекст метафората се основава на факта, че едно семе произвежда много семена – тоест има изобилен плод. Преди това обаче човек трябва да е готов да го дари (т.е. да го посеете)!

9:7 „Всеки да дава, както е решил в сърцето си“ Тук глаголът е в перфектно време, среден залог, изявително наклонение. Ключов принцип в духовното даване. Нареджда се заедно с 8:12 сред основните насоки към вярващите хора по отношение на настойничеството.

▣ „сърцето“ Вж. коментара към I Коринтияни 14:25.

▣ „не с неохота и не от принуждение“ Духовното даване трябва да бъде доброволно и с правилни мотиви (ср. с II Кор. 8:12). Ужасявам се, когато чувам как днес се проповядва налагане на старозаветния десятък (обикновено с цитати от Малахи или Левит) като един вид (1) мандат за личното ни благоденствие; или (2) заплаха за физическото ни здраве и успех. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДЕСЯТЪК към II Кор. 8:8.

▣ „Бог люби онзи, който дава на драго сърце“ Фразата изглежда е заемка от Притчи 22:8 в Септуагинта. Подобно твърдение липсва в Масоретския текст (МТ). Същото понятие се използва във връзка с милостта в Римляни 12:8. В гръцките папируси на *койне* прилагателното *hilaros* („щастлив“) е синонимно с думата

hileōs („милост“). По тази причина се смята, че значението му тук е „благодатно“ (Moulton and Milligan, *The Vocabulary of the Greek New Testament*, p. 303).

9:8 „Бог е силен“ Особено силно свидетелство за характера и способностите на Бога (ср. с фразата „Онзи, който е способен“ в Римляни 16:25; Ефесяни 3:20; Юда 24 ст.). Вярващите хора се доверяват и се отдават с обич на един Бог, който е активен!

■ **„да преумножи върху вас всякаква благодат“** Тази фраза се отнася не за дарението на коринтяните, а за същностната природа на Бога – благодатта. Поради Неговото естество и поради Неговия дар (Исус) вярващите хора на свой ред също следва да дават. Те отразяват семейните черти на небесния си Баща.

■ **„като имате винаги и във всичко достатъчно“** Обърнете внимание колко пъти тук се използва местоимението *pas* („всичко“, „винаги“, „все“):

1. всякаква благодат (*pasan*)
2. винаги (*pantote*)
3. във всичко достатъчно (*pasan*)
4. във всяко отношение (*panti*)
5. във всяко добро дело (*pan*).

За християните даването се изразява във всяка сфера на живота! Бог от своя страна пък проявява грижата си във всички наши нужди (Матей 6:19-34).

Думата „достатъчно“ произлиза от две понятия на гръцки – „себе“ и „удовлетворение“ (вж. I Тим. 6:6-10; Фил. 4:11-12,19; Евреи 13:15). Както Робъртсън, така и Винсент твърдят, че това понятие издава колко ерудиран и запознат е бил Павел с гръцката стоическа мисъл (А. Т. Robertson, *Word Pictures In The New Testament*, vol. 4, p. 248; M. R. Vincent, *Word Studies*, p. 831). Той обаче дава нова дефиниция на гръцките понятия в светлината на благовестието. Вж. също Bruce Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*.

■ **„да изобилствате във всяко добро дело“** На всички онези, които даряват ресурсите си за Него, Бог ще предоставя още изобилни ресурси. Това изобилие обаче не е предназначено за лична употреба. Целта му е да служи за каузата на Исус Христос (Ефес. 4:28). Като дарител християнинът се превръща в посредник за Божиите ресурси, които да достигат до нуждаещите се хора наоколо. Именно тази истина толкова често се изгубва, когато преподаваме настойничеството на християнина. Да, действително ще получаваме заветни благословения, ала те следва да се споделят за нуждите на Царството, а не да се кътат за собствените ни потребности! Причината Бог да спасява хората е за да ги ангажира след това да служат на околните! Те са особено благословени именно когато дават!

9:9 „както е писано“ Цитат от Псалом 112:9 от Септуагинта (където номерацията е 111:9). Препратката тук включва една от редките употреби на еврейското понятие „правда“ (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:30) по отношение на човешкото поведение (Матей 6:1). При юдаизма тази дума се е превърнала в ежеседмична практика за обгрижване на бедните хора в синагогата (вж. Псалом 112:1-6). В Новия завет обаче праведността обикновено се изтъква като дар от Бога, независещ по никакъв начин от действията или заслугите на човека.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: МИЛОСТИНЯ SPECIAL TOPIC: ALMSGIVING

I. Самото понятие

- A. Това понятие се заражда в юдаизма.
- B. Свързано е с подпомагане на бедните и нуждаещите се
- C. Английската дума „подаяние“ (*almsgiving*) идва от гръцката съставна дума *eleēmosunē*.

II. Старозаветна представа

- A. Подпомагане на бедните – появява се рано в *Тората*.
  1. характерният контекст – Втор. 15:7-11
  2. „пабирък“, оставяне част от жетвата за бедните – Левит 19:9; 23:22; Втор. 24:20
  3. „съботна година“, на бедните се разрешава да ядат от реколтата на седмата година, когато земята не се засява – Изход 23:10-11; Левит 25:2-7.
- B. Представата търпи развитие в Литературата на мъдростта. Ето няколко примера:
  1. Йов 5:8-16; 29:12-17 (нечестивите са описани в 24:1-12);
  2. в Псалмите (напр. 11:7);
  3. Притчи 11:4; 14:21,31; 16:6; 21:3,13.

III. Развитие в юдаизма

- A. Първият раздел от *Мишна* коментира какво да бъде отношението към бедните, нуждаещите се и местните левити.
- B. Подбрани цитати
  1. Премъдрост на Иисус Син Сирахов 3:30: „Както водата залива пламенния огън, така подаянието изкупва греха“ (NRSV).
  2. Премъдрост на Иисус Син Сирахов 29:12: „Складирай подаянието в съкровищницата си и то ще те избави от всяка беда“ (NRSV).
  3. Товит 4:6-11: „Онези, които постъпват в съгласие с истината, ще успяват във всичките си дела. На всички онези, които вършат правда, дават милостиня от притежанията си, и не допускат околото ти да се свида, когато даряваш. Не отвърщай лицето си от нито един бедняк и Божието лице не ще се отвърне от тебе. Ако имаш много притежания, давай от тях съразмерно; ако имаш малко, не се бой да дадеш и от малкото. така ще натрупаш добро съкровище за себе си за ден на нужда. Защото даването на милостиня избавя от смърт и предпазва от отиване в Тъмнината. Наистина, за всички, които го практикуват, даването на милостиня, е отличен принос в присъствието на Всемогъщия“ (NRSV).
  4. Товит 12:8-9: „Молитвата и постът са добро нещо, но по-добро и от двете е да даваш с правда. Малкото, дадено с правда е по-добро от богатство с неправда. По-добре е да даваш милостиня, отколкото да събираш злато. Защото милостинята спасява от смърт и очисти всеки грях. Тези, които дават милостиня, ще се радват на пълноценен живот“ (NRSV).
- C. Последният цитат от Товит 12:8-9 разкрива проблем. Действията и заслугите на човека се разглеждат като механизъм за придобиване на прошка и изобилие.
Тази представа се развива още по-подробно в Септуагинта, където гръцката дума за „милостиня“ (*eleēmosunē*) се превръща в синоним за „правда“ (*dikaïosunē*). Двете думи стават взаимнозаменяеми при превод на еврейската дума „праведност“ (BDB 842: „Божията заветна любов и вярност“, вж. Втор. 6:25; 24:13; Исая 1:27; 28:17; 59:16; Дан. 4:27).
- D. Проявите на съчувствие и милостиня се превръщат в самоцел, за да се постигне лично благополучие на земята и спасение при смъртта. По-голямо богословско значение се отдава на самия акт, отколкото на мотива зад него. Бог гледа преди всичко в сърцето, а след това преценява делото на ръцете ни. Това е учението на равините, но то някак си се изкривява и изгубва в личните амбиции за себеправедност (вж. Михей 6:8).

IV. В Новия завет

- A. Понятието се среща в следните текстове:
  1. Матей 6:1-4;
  2. Лука 11:41; 12:33;
  3. Деяния 3:2-3,10; 10:2,4,31; 24:17.
- B. Исус адресира традиционното разбиране за „правда“ (ср. с II Климент 16:4) така:
  1. милостиня
  2. постене
  3. молитва

В Проповедта на планината (Матей 5-7 гл.) Исус радикално променя традиционния възглед за праведността като доверие в собствените ти дела. Новият завет от Еремия 31:31-34 се превръща в нов стандарт за изправени отношения с Бога (Римляни 3:19-31). Бог ни придава ново сърце, ново съзнание, нов дух. Фокусът вече е не върху делата на човека, а върху изкупителното завършено дело на Божия Син и делото на Бога (Езек. 36:26-27).

■ „до века“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ЗАВИНАГИ ('OLAM) SPECIAL TOPIC: FOREVER ('OLAM)

Етимологията на думата 'olam (עולם, BDB 761, KB 798) не е сигурна (NIDOTTE, vol. 3, p. 345). Използва се в няколко смисъла (и обикновено значението ѝ се определя от контекста). Примери:

1. древни неща:
  - a. хора – Битие 6:4; I Царе 27:8; Еремия 5:15; 28:8
  - b. местности – Исаия 58:12; 61:4
  - c. Бог – Псалом 93:2; Притчи 8:23; Исаия 63:16
  - d. неща – Битие 49:26; Йов 22:15; Псалом 24:7,9; Исаия 46:9
  - e. време – Второзаконие 32:7; Исаия 51:9; 63:9,11
2. бъдещето
  - a. човешкият живот – Изход 21:6; Второзаконие 15:17; I Царе 1:22; 27:12
  - b. хипербола за уважение към цар – III Царе 1:31; Псалом 61:7; Неemia 2:3
  - c. продължително съществуване
    - 1) земята – Псалом 78:69; 104:5; Еклисиаст 1:4
    - 2) небесата – Псалом 148:5
  - d. съществуването на Бога
    - 1) Битие 21:33
    - 2) Изход 15:18
    - 3) Второзаконие 32:40
    - 4) Псалом 93:2
    - 5) Исаия 40:28
    - 6) Еремия 10:10
    - 7) Данаил 12:7
  - e. заветът
    - 1) Битие 9:12,16; 17:7,8,13,19
    - 2) Изход 31:16
    - 3) Левит 24:8
    - 4) Числа 18:19
    - 5) II Царе 23:5
    - 6) Псалом 105:10
    - 7) Исаия 24:5; 55:3; 61:8
    - 8) Еремия 32:40; 50:5
  - f. специалният завет с Давид
    - 1) II Царе 7:13,16,25,29; 22:51; 23:5
    - 2) III Царе 2:33,45; 9:5
    - 3) II Летописи 13:5
    - 4) Псалом 18:50; 89:4,28,36,37
    - 5) Исаия 9:7; 55:3
  - g. Божият Месия

- 1) Псалом 45:2; 72:17; 89:35-36; 110:4
  - 2) Исаия 9:6
- h. Божиите закони
- 1) Изход 29:28; 30:21
  - 2) Левит 6:18,22; 7:34; 10:15; 24:9
  - 3) Числа 18:8,11,19
  - 4) Псалом 119:89,160
- i. Божиите обещания
- 1) II Царе 7:13,16,25; 22:51
  - 2) III Царе 9:5
  - 3) Псалом 18:50
  - 4) Исаия 40:8
- j. наследниците на Авраам в Обещаната земя
- 1) Битие 13:15; 17:19; 48:4
  - 2) Изход 32:13
  - 3) I Летописи 16:17
- k. заветни празници
- 1) Изход 12:14,17,24
  - 2) Левит 23:14,21,41
  - 3) Числа 10:8
- l. вечността
- 1) III Царе 8:13
  - 2) Псалом 61:7-8; 77:8; 90:2; 103:17; 145:13
  - 3) Исав 26:4; 45:17
  - 4) Даниил 9:24
- m. какво ще прави ярващият завинаги според псалмите
- 1) ще благодари – Псалом 30:12; 79:13
  - 2) ще пребъдва в присъствието Му – Псалом 41:12; 61:4,7
  - 3) ще уповава на милостта Му – Псалом 52:8
  - 4) ще хвали Господа – Псалом 52:9
  - 5) ще пее славословия – Псалом 61:8; 89:1
  - 6) ще изявява праведността Му – Псалом 75:7-9
  - 7) ще прославя името Му – Псалом 86:12; 145:2
  - 8) ще благославя името Му – Псалом 145:1
- n. новата епоха според Исаия
- 1) вечен завет – Исаия 24:5; 55:3; 61:8
  - 2) ЯХВЕ е вечна канара – Исаия 26:4
  - 3) вечна радост – Исаия 35:10; 51:11; 61:7
  - 4) вечният Бог – Исаия 40:28
  - 5) вечно спасение – Исаия 45:17
  - 6) вечна милост (*hesed*) – Исаия 54:8
  - 7) вечен знак – Исаия 55:13
  - 8) вечно име – Исаия 56:5; 63:12,16
  - 9) вечна светлина – Исаия 60:19,20

В отрицателен смисъл се използва за вечното наказание на нечестивите, за което четем в Исаия 33:14 („вечно изгаряне“). Исаия често използва думата „огън“, за да опише Божия гняв (вж. Исаия 9:18-19; 10:16; 47:14), но единствено в Исаия 33:14 огънят е „вечен“.

3. както напред, така и назад във времето
  - a. Псалом 41:13 – славословия за Бога
  - b. Псалом 90:2 – самият Бог
  - c. Псалом 103:17 – милостта на Бога

Помнете, че контекстът определя обхвата на значението на тази дума. Вечните завети и обещания са условни (напр. в Еремия 7 гл.; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЗАВЕТ). Пазете се от изкушението да налагате съвременната си гледна точка или новозаветната си богословска рамка върху старозаветната употреба на това доста флуидно понятие. Помнете също така, че Новият завет универсализира обещанията от Стария завет (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СТАРОЗАВЕТНИ ПРЕДСКАЗАНИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО И НОВОЗАВЕТНИ ПРЕДСКАЗАНИЯ).

9:10 Първата част на стиха сякаш е цитат от Исаия 55:10, докато втората част вероятно е препратка към Осия 10:12. Тези стихове подчертават следното:

1. Бог притежава всичко и се грижи за всичко.
2. Вярващите хора са настойници.

Бог е източникът, а вярващите хора получават благословение, когато даряват.

Фактът, че Бог притежава всичко, се изразява с глагола *chorēgeō* („снабдява“), откъдето произлиза нашата дума „хор“. В гръцкия *койне* това понятие се е използвало за благодетел, който спонсорира местен хор от музиканти. Съвременните вярващи често приписват благополучието си върху собствената си креативност, работната си етика, натрупаните си познания и на положените старания. Според библейския светоглед обаче всички ресурси идват единствено от Бога.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтяни 4:1.

NASB, NRSV	„да умножи жетвата от вашата правда“
NKJV	„да умножи плодовете от вашата правда“
TEV	„да произведе богата жетва от вашата щедрост“
NJB	„да направи жетвата от правдата ви изобилна“

Също както в пети стих думата „благодат“ се използва с две значения, така е и с думата „правда“. Богословската тайна е как така вярващите получават благословение или награда за нещата, които Бог лично дарява и вдъхновява? Това е тайната на Божия суверенитет и човешкия заветен отклик! Вярващите хора даряват поради:

1. това, че Бог дава;
2. примера на Исус;
3. нуждите на хората;
4. новия си светоглед;
5. обитаващия ги Дух.

Даването е естествена реакция на това, че сме получили спасение. Фразата „християнин скъперник“ съдържа вътрешно противоречие и взаимно изключване!

9:11 „да бъдете във всяко отношение богати“ Сегашно страдателно причастие от глагола *ploutizō* с представка „във всичко“ за акцент. Според II Коринтяни 8:7-9 е очевидно, че тук не става дума единствено за материални благословения, а също така и за духовни благословения (ср. с II Кор. 6:10; I Кор. 1:5).

■ „всякаква щедрост“ Забележете още две инклузивни думи с местоимението *pas* (вж. 8 ст.). Гръцката дума може също така да означава „непоколебимост“ (т.е. „искреност“, „чистота“) или „автентичност“ (вж. 8:2; 9:11,13). Вж. също коментара към II Коринтяни 1:12.

■ „чрез нас произвежда благодарение на Бога“ Акцентът в този заключителен абзац от 9 глава е върху това, че Бог приема славата заради даренията на вярващите (9:11-13). Това ми напомня за Матей 5:16, където се казва: „...ще виждат добрите ви дела и ще прославят вашия Отец на небесата“. Основното намерение на Павел е да заздравя връзките между църквата майка в Ерусалим и езическите църкви, поощрявайки любов и наслада в развитието на тези взаимоотношения (вж. 14 ст.).

9:12 „служение“ Това е гръцката дума *leitourgia* (съставена от думите „общество“ и „труд“). От нея получаваме съвременното понятие „литургия“. Първоначално тя е обозначавала човек, който изпълнява някаква обществена функция на собствени разноски. В този си смисъл е сходна с думата *chorēgeō* в 10 стих.

☐ **„запълва нуждите на светиите“** Глаголът тук е *prosanaplēroō* (сегашно време, деятелен залог, перифрастична форма на изявително наклонение). Състои се от представката *pros* и корена *anaplēroō*, който означава „напълвам“, „изпълвам“ (вж. I Кор. 14:16; 16:17). Павел си служи с редица интензивни глаголни форми с частицата *pros* (вж. II Кор. 9:5). Точното производно значение обаче остава недокрай сигурно. Същата подсилена форма виждаме във II Коринтяни 11:9.

Съществителното „нуждите“ буквално гласи „липсващите неща“ (ср. с I Кор. 16:17; II Кор. 8:8,13,14; 11:8). Бедните вярващи в Ерусалим са изпитвали реална нужда, а езическите църкви са откликнали с помощ.

Относно думата „светиите“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:2.

☐ **„и се умножава чрез многото благодарения пред Бога“** Нуждаещите се хора в Ерусалим, както и всички останали вярващи в Палестина отправят благодарност към Бога поради загрижеността и жертвената любов на езическите църкви (II Кор. 9:13).

9:13 „доказателството“ Думата е *dokimē* („изпитанието“). Използва се във II Коринтяни 2:9; 8:2; 13:3. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 3:13.

☐ **„това служение“** Става дума за дарението от езическите църкви към църквата майка в Ерусалим. Същото понятие се използва във II Коринтяни 9:1.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ИЗПОВЕД/ПРИЗНАНИЕ SPECIAL TOPIC: CONFESSION/PROFESSION

- A. Има две форми на един и същ гръцки корен, използвани за изповед или признание: *homologeō* и *exomologō*. Яков използва съставен термин от *homo*, същият; *legō*, да говоря; и *ex*, извън. Основното значение е да кажеш същото нещо, да се съгласиш с нещо. Предлогът *ex* внася идеята за публично заявление.
- B. Английските варианти на тази група думи са:
1. *praise* – хвала
  2. *agree* – съгласявам се
  3. *declare* – декларирам (Матей 7:23)
  4. *profess* – изповядвам
  5. *confess* – признавам (Евреи 4:14; 10:23)
- C. Тази група от думи се използва в противоположни насоки:
1. прославям (Бога)
  2. признавам греха
- Идеята може да се е зародила от човешкото усещане за Божията святост и човешката греховност. Ако признаеш едната истина, трябва да признаеш и другата.
- D. Новозаветната употреба на въпросната група думи е както следва:
1. да обещава (вж. Мат. 14:7; Деяния 7:17).
  2. да се съглася или приема нещо (вж. Йоан 1:20; Лука 22:6; Деяния 24:14; Евр. 11:13).
  3. да прославя (вж. Мат. 11:25; Лука 10:21; Римл. 14:11; 15:9).
  4. да одобря:
    - a. дадена личност (вж. Мат. 10:32; Лука 12:8; Йоан 9:22; 12:42; Римл. 10:9; Филипяни 2:11; I Йоан 2:23; Откр. 3:5).
    - b. дадена истина (вж. Деяния 23:8; II Кор. 11:13; I Йоан 4:2).

5. да направя публично изявление (правен смисъл, разгърнат в религиозен, вж. Деяния 24:14; I Тим. 6:13):

- a. без признание за вина (вж. I Тим. 6:12; Евр. 10:23);
- b. с признание за вина (вж. Мат. 3:6; Деяния 19:18; Евр. 4:14; Яков 5:16; I Йоан 1:9).

NASB, NKJV, NRSV, TEV „послушание“
NJB „лоялност“

Буквално тук думата е *hupotagē*, „подчинение“ (вж. Галатяни 2:5; I Тимотей 2:11; 3:4). Използва се със значение на покорство, понеже допълнението е „благовестието“, а не личност.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ПОКОРСТВО (*HUPOTASSŌ*) SPECIAL TOPIC: SUBMISSION (*HUPOTASSŌ*)

В Септуагинта с това понятие се превеждат десет различни еврейски думи. Основното значение е „заповядвам, нареждам“ или „имам правото да командвам“. Ето как това значение се заимства в Септуагинта (LXX).

1. Бог заповядва (вж. Левит 10:1; Йона 2:1; 4:6-8)
2. Мойсей заповядва (вж. Изход 36:6; Втор. 27:1)
3. царете заповядват (вж. II Лет. 31:13)

В Новия завет се запазва същият смисъл. Вж. например Деяния 10:48, където апостол заповядва „покорство“. В Новия завет обаче думата има и нови конотации.

1. появява се аспект на доброволност (често във възвратен залог);
2. това самоограничително действие може да се види при Исус:
  - a. когато се покорява на Отец (вж. I Коринтяни 15:25);
  - b. когато се покорява на земните си родители (Лука 2:51).
3. вярващите се покоряват на някои аспекти на културата, за да не възпрепятстват благовестието:
  - d. другите вярващи (вж. Ефес. 5:21);
  - e. вярващите жени (вж. Кол. 3:18; Ефес. 5:22-24; Тит 2:5; I Петър 3:1);
  - f. вярващите по отношение на езическите власти (вж. Римл. 13:1-7; I Петър 2:13).

Вярващите действат, подбудени от любов към Бога, към Христос, към Царството, за доброто на другите.

Подобно на глагола *agapaō* (обичам) църквата изпълва това понятие с нов смисъл, базиран на нуждите на Царството и на околните. Понятието съдържа нов благороден елемент на несебичност, който не се основава не на заповед, а на нова връзка със себеотдадения Бог и Неговия Месия. Вярващите се подчиняват и се покоряват за доброто на всички и заради благословието на Божието семейство.

■ „Христовото благовестие, което изповядвате“ Думата „изповядвам“ означава „съгласявам се“ (вж. I Тимотей 6:12-13; I Йоан 1:9). В настоящия контекст тяхната метафорична изповед е щедрото им дарение, което затвърждава взаимоотношенията им с другите езически църкви и със самия Христос. Вечният живот има видими характеристики!

■ „вашето участие“ Съществителното тук е *koinōnia* (ср. с Римляни 15:26). Означава „съвместно участие“ заедно с някого. В конкретния случай се отнася за средства, които се даряват за църквата в Ерусалим (вж. бележката към I Коринтяни 16:1). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:9.

■ „за тях и за всички“ Трудно е да се преведе тази фраза. По някакъв начин тя се отнася за въздействието на коринтската църква върху останалите езически църкви за съучастие в дарението (вж. II Кор. 9:2).

9:14 Този стих се отнася за получателите на събраното дарение – бедните в Ерусалимската църква. Павел иска тези две крила на ранната църква да бъдат неразривно свързани.

■ „изобилна“ Глаголът тук е *hyperballō*. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

9:15 „Да благодарим на Бога за Неговия неизразим дар!“ Според някои изследователи тази фраза се отнася до събраното от коринтската църква дарение. По-вероятно е обаче „неотразимият дар“ да е личността и служението на Месията Исус от Назарет поради следните стихове:

1. II Коринтяни 8:9 – изумителната жертва на Исус;
2. II Коринтяни 9:1 – благовестието за Христос.

Джеймс Дън от своя страна отбелязва, че в книгата Деяния на апостолите (2:38; 8:20; 10:45; 11:17) фразата „Божият дар“ се отнася за Святия Дух и новата епоха (James D. G. Dunn, *Unity and Diversity in the New Testament* (p. 184).

Себеотрицателното служение на Сина (II Кор. 8:9) има предназначение:

1. да вдъхновява вярващите да принасят благодарност (*eucharistia*, 11-12 ст.; *charis*, 13 ст.) към Бога;
2. да подтиква вярващите да споделят финансовите си ресурси с нуждаещи се хора.

NASB, NKJV, NRSV	„неописуем“
TEV	„безценен“
NJB	„неизразим“

Думата тук е *ekdiēgeomai*, което означава „обяснявам напълно“ или „изброявам всички подробности“. Тя е в съчетание с отрицателната частица *αλφα*. В някои случаи любовта на Бога е твърде невъобразима и хората не са способни да схванат всичките ѝ измерения (вж. Втор. 30:11; Йов 11:7; Псалом 139:6; Притчи 30:18; Исаия 55:8-9; Римляни 11:33).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Опишете със свои думи принципите за настойничество според 8-9 глави.
2. Дайте определение със свои думи за това, какво означават в собствения ви живот 6 и 10 стихове.

Copyright © 2013 Bible Lessons International

II Коринтяни 10 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Павел защитава служението си	Духовната война	Призив за истинско апостолство	Павел защитава своето служение	Отговорът на Павел за това, че е слаб
10:1-6	10:1-6	10:1-6	10:1-6	10:1-11
	Истинското апостолство на Павел			
10:7-11	10:7-11	10:7-11	10:7-11	
	Ограничения на апостолството на Павел			Отговорът на Павел за това, че има големи амбиции
10:12-18	10:12-18	10:12-18	10:12-16	10:12-18
			10:17-18	

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА

- A. От десета до тринайсега глави на посланието се формира нова литературна единица. В нея Павел се защитава срещу определени обвинения от страна на лъжеучителите. Тези хора са фокусирали цялото си внимание срещу него. Затова с неохота той защитава своето апостолство, служейки си със собствените им крилати фрази и риторичен стил. В крайна сметка намерението му е да защити благовестието.
- B. Някои примери за обвинения срещу Павел:
  1. скромно в лични разговори, но дързък в кореспонденцията – II Кор. 10:1,9,11;
  2. движен от низки мотиви – II Кор. 10:2;
  3. външно неатрактивен, а ораторските му умения са слаби – II Кор. 10:2,10;
  4. проповядва просто за пари – II Кор. 11:8,12; 12:16.

С. Враговете на Павел:

1. Изглежда са три групи.
  - a. контингент местни хора (фракциите от I Кор. 1-4 гл.);
  - b. контингент юдеи от Палестина (като юдаизаторите от II Кор. 10-13 гл.);
  - c. смесица от двете групи
2. Според Първо коринтяни изглежда има групи, които го атакуват поради и от различни позиции:
  - a. група законници (аскети);
  - b. група антизаконници (либертинци).

D. Тъй като няколко пъти Павел споменава други писма, които е изпращал до коринтската църква (които явно не са съхранени), съществуват известни предположения, че Второ коринтяни е сглобено от няколко такива изгубени писма. Със сигурност употребата на епистолярен аорист при споменаването на тези писма предизвиква объркване. Освен това можем да определим очевидни литературни единици в състава на Второ коринтяни, които често се възприемат като нарушаване на хронологията и на рационалната подредба.

Със сигурност е възможно накъсаният стил да се дължи на това, че Павел е писал посланието продължително време, като междуременно с пристигането на нова информация е подхващал нови литературни единици. Писмото започва с позитивен тон, но във втората половина зазвучава доста негативно.

Лично аз въобще не се терзя от вероятността някои писма на Павел да са били изгубени с времето (може би в тях са се съдържали размисли, които Духът е преценил, че не може да бъдат част от Светото писание). Твърдението за „сглобяване“ на Второ коринтяни от няколко независими едно от друго писма, което не се подкрепя нито от гръцките манускрипти, нито от църковното предание (а е просто теоретизиране от страна на някои съвременни западни изследователи) обаче никак не ми допада! Нямаме никакво право да вкарваме древните източни мислители и писатели в нашите западни литературни категории!

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 10:1-6

¹ И сам аз, Павел, ви моля с кротостта и нежността на Христос – аз, който съм смирен, когато съм между вас, но когато отсъствам, ставам смел към вас – ² моля ви, когато съм при вас, да не се принудя да употребя смелост с онази увереност, с която мисля да се одързостя срещу някои, които считат, че ние постъпваме плътски. ³ Защото, макар и да живеем в плът, ние не воюваме по плът. ⁴ Защото оръжията, с които воюваме, не са плътски, а са силни пред Бога за събаряне на крепости. ⁵ Понеже събаряме помисли и всичко, което се издига високо против познанието на Бога, и пленяваме всяка мисъл да се покорява на Христос. ⁶ И сме готови да накажем всяко непослушание, щом стане пълно вашето послушание.

10:1 „сам аз, Павел, ви моля“ Тук Павел не използва множественото число „ние“ от предишните глави, понеже се защитава пред обвиненията на лъжеучителите. С помощта на думите *autos* и *egō* (ср. с II Кор. 12:13; Римл. 7:25; 9:3; 15:24; както и в Галатяни 5:2 *egō* и *Paulos*) той акцентира върху личната си молба.

За думата „моля“ вж. коментара към II Коринтяни 1:4-11.

■ **„с кротостта и нежността на Христос“** Павел се отнася с подобаващо уважително отношение и методология дори към въпросните лъжеучители (вж. Матей 11:29). Кротостта не е сред най-висшите морални ценности според елинските мислители (като Сократ, Аристотел, стоиците). Тук Павел адресира едно от обвиненията, които се повдигат срещу него от страна на лъжеучителите. Според М. Р. Винсент едни и същи еврейски думи се превеждат в Септуагинта на гръцки език със следните понятия: *praus*, „кротост“ (II Кор. 10:1); *tapeinos*, „кротък“ (II Кор. 10:1); *penēs*, „беден“ (II Кор. 9:9). С тяхна помощ се прави съпоставка между богатите и могъщите хора и отхвърлените и аутсайдерите от друга страна (M. R. Vincent's Word Studies, vol. 2, p. 832).

■ „аз, който съм смирен, когато съм между вас, но когато отсъствам, ставам смел към вас“ Тази преценка от страна на Павел може да се отнася до острото му писмо към коринтската църква, което не е съхранено (II Кор. 1:9-11). Обърнете внимание как той се заиграва с думата „кротост“. Той нарича Христос „кротък“ (заимствайки думата *praus* по отношение на Месията в Матей 21:5 и по отношение на вярващите в Матей 5:5; I Петър 3:4,15). В тази фраза той си служи и със синонима *tapeinos* (вж. Louw and Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament*, Vol. 1, p. 748), който на различни места се използва както за Исус (Матей 11:29), така и за самия Павел (II Кор. 11:7; 12:21).

■ „смел“ Вж. коментара към II Коринтяни 5:6.

10:2 „моля ви“ Тук се използва гръцкият глагол *deomai*, който означава „умолявам настойчиво“, „пледирам“. Той е синоним на глагола *parakaleō* от II Коринтяни 10:1 (ср. с II Кор. 2:8; 5:20; 6:1; 8:6; 9:5; 12:8,18; 13:11) (вж. Louw and Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament*, Vol. 1, p. 408). Апостолът настойчиво призовава тези вярващи да подложат на сериозна преценка всичко, което са чули от лъжливите учители, дошли сред тях.

■ „когато съм при вас“ Павел не иска да се връща в град Коринт, докато нещата там не се променят. Той предпочита да се държи с нежност и благодет, а не със смелост и строгост.

■ „да употребя смелост с онази увереност, с която мисля да се одързостя срещу някои“ Тук има игра с гръцката дума „плът“. Лъжеучителите укоряват Павел с обвинение, че действа от низки и плътски мотиви. Павел признава, че живее в плътта (т.е. във физическото си тяло; II Кор. 10:3), ала категорично подчертава, че мотивите му не са според плътта (вж. II Кор. 1:17; 2:17; 4:3; 7:2; 10:3-4).

За думата „увереност“ вж. коментара към II Коринтяни 3:4.

■ „мисля... считат“ Игра с гръцката дума *logizomai*. Павел си служи с този глагол (в сегашно време, среден залог, изявително наклонение), за да опише собствените си мисли; а след това използва неговото причастие (сегашно, средно), за да адресира лъжливите обвинения на фалшивите учители. Възможно е също така това понятие да е било технически термин сред софистите (вж. Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*). Вж. коментара към II Коринтяни 3:5.

■ „постъпваме“ Буквално: „ходим“ – еврейски идиом за всекидневно поведение (Ефесяни 4:1,17; 5:1-2).

■ „плътски“ Тези хора съдят Павел в светлината на собствените си обществени норми (I Кор. 9:8; 15:32; Римляни 3:5; Галатяни 1:11; 3:15). Вярващите хора обаче имат различен стандарт – изявеното Слово на Бога (1) в Стария завет; (2) в личността на Исус; и (3) в Новия завет. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26.

10:3-6 Апостолът си служи с поредица от военни метафори, за да опише всекидневната битка, която води християнинът срещу духовното нечестие (Римляни 7 гл.; 8:3-11). В пети стих това нечестие е дефинирано като човешка логика, човешка мъдрост, човешка аргументация срещу благата вест (ср. с Ефесяни 6:10-18).

10:3 „по плът“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:26.

■ „воюваме“ Това е гръцкият глагол *strateuō*, от който произлиза съвременното понятие „стратегия“. Използва се за войник (I Кор. 9:7; II Тим. 2:4) или в метафоричен план за духовната битка (напр. тук или в I Тим. 1:18). В духовната сфера войната никога не спира.

10:4-5 Поредица неща се изреждат тук, които Павел атакува:

1. разрушаване на крепости (*ochuroō*)
2. разрушаване на предразсъдъци (*logizomai*)
3. разрушаване на високи неща (*huphōō*)
4. пленяване на всяка мисъл (*noōō*)

Тези неща вероятно визират риториката на софистите, която Павел вече е оспорил в II Коринтяни 1-4 гл. (вж. Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*, pp. 180-202).

10:4 „оръжията, с които воюваме“ По-рано във II Коринтяни 6:7 Павел вече е зачекнал темата за духовната война. Посланието до римляните е писано от град Коринт тъкмо по това време. В Римляни 6:13 и 13:12 той говори за тази духовна война. Петър си служи със същия глагол в I Петър 4:1, където насърчава вярващите да се въоръжават за борбата с плътта.

По тази тема препоръчвам книгата *Three Crucial Questions about Spiritual Warfare* на Clinton E. Arnold, публикувана от издателство „Baker“.

■ **„за събаряне на крепости“** Вероятно препратка към Притчи 21:22 (както и контекстът от 13 до 31 ст.). Сред коментаторите се вихрят най-различни предположения относно конкретното значение на тази фраза. Очевидното е, че следващият пети стих говори за духовни крепости. Изглежда мисълта му тук адресира фалшивото богословие на лъжеучителите.

10:5

NASB „разрушавайки предразсъдъци“
NKJV „събаряме аргументи“
NRSV „унищожаваме аргументи“
TEV „събаряме“
NJB „именно идеи разрушаваме“

Вж. коментара към II Коринтяни 3:5.

NASB „и всяко издигнато нещо“
NKJV „и всяко високо нещо“
NRSV „и всяко горделиво препятствие“
TEV „всяко горделиво препятствие“
NJB „всяко надменно мислене“

Думата „издигнато“ описва надменното мислене на човека. Става дума за огромния акцент, който поставят лъжеучителите върху:

1. знанието и човешката логика (I Кор. 1:18-25; Кол. 2:8);
2. легализма (Кол. 2:16-23).

■ **„пленяваме всяка мисъл да се покорява на Христос“** Сказуемото тук е съставено от съществителното „копие“ и глагола „пленявам в битка“. Лъжеучителите пленяват мислите и съзнанието на вярващите в коринтската църква. Павел ни предизвиква да обновяваме мисленето си (Римляни 12:2; Ефесяни 4:23), да защитаваме ума си (Филипяни 4:7). Спасението ни се предлага безвъзмездно, ала християнският живот е белязан от покорство, служене, поклонение и устояване. Това са нашите заветни отговорности. Духовният конфликт продължава!

Апостол Павел си служи многократно във Второ коринтяни с думата *noēta*, „мисъл“ (2:11; 3:14; 4:4; 11:3), ала освен в това послание я използва само още веднъж – във Филипяни 4:7. Вероятната причина да споменава тази дума толкова често тук е прекомерният акцент върху познанието сред коринтяните. Харолд Моултън изброява няколко конотации (вж. Harold K. Moulton, *The Analytical Greek Lexicon Revised*, p. 280):

1. съзнанието, разбирането, интелектът – II Кор. 3:14; 4:4;
2. сърцето, душата, емоциите, чувствата, настроението – II Кор. 11:3;
3. мисловна идея, намерение, цел – II Кор. 2:11; 10:5.

10:6 Павел предупреждава лъжеучителите и техните последователи, че приближава времето да понесат отговорност за думите си. Те са го обвинявали в слабост, ала това е проява на неразбиране на неговото търпение към тях (1) поради Христос; (2) заради здравето на църквата. Павел предупреждава коринтската църква да разреши проблемите си още преди неговото пристигане. В противен случай ще му се наложи лично да се занимава с тях (I Кор. 5:3-5).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 10:7-11

⁷ Погледнете това, което е пред очите ви! Ако някой е уверен в себе си, че е Христов, нека размисли още веднъж в себе си, че както той е Христов, така и ние сме Христови. ⁸ Защото, ако бих се похвалил малко повече с нашата власт, която Господ ни даде за вашето изграждане, а не за вашето разрушение, не бих се засрашил. ⁹ Но нека не изглежда така, като че желая да ви плаша с писмата си. ¹⁰ Понеже – казват някои – писмата му са строги и силни, но личното му присъствие е слабо и говоренето – нищожно. ¹¹ Такъв нека има предвид това, че каквито сме на думи в писмата си, когато сме далеч от вас, такива сме и на дело, когато сме при вас.

10:7 „Погледнете“ Поради наставката си тази глаголна форма може да е императив: „Погледнете“ (NRSV, NJB) или изявително наклонение: „Виждате“ (NASB, TEV, NJB). От своя страна NKJV и ASV я превеждат като въпрос: „Виждате ли?“

Църквата в Коринт се вира във външното, плътското, светското вместо в онова, което принадлежи към духовното благовестие.

☐ **„ако“** Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора. Някои хора в град Коринт заблуждават сами себе си (I Кор. 14:37) по отношение на духовното си състояние. Думата „е уверен“ е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение.

☐ **„в себе си“** Павел използва понятието *eautoi* два пъти в този стих. Лъжеучителите се заблуждават. Това е най-тежкото духовно състояние. Трудно е да спориш с човек в него или да му повлияеш.

☐ **„както той е Христов, така и ние сме Христови“** Лъжеучителите претендират за свой собствен духовен авторитет и позиция, а отхвърлят авторитета на Павел.

10:8 „ако“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие (ср. с II Кор. 11:1—12:13).

☐ **„бих се похвалил“** Глаголът *kauchaomai* в различните си производни често се среща в писмата на Павел до коринтската църква:

1. *kauchaomai* – хваля се, гордея се (I Коринтияни 1:29,31; 3:21; 4:7; 13:3; II Коринтияни 5:12; 7:14; 9:2; 10:8,13,15,16,17; 11:12,16,18,30; 12:1,5,6,9);
2. *kauchēma* (I Коринтияни 5:6; 9:15,16; II Коринтияни 1:14; 5:12; 9:3);
3. *kauchēsis* (I Коринтияни 15:31; II Коринтияни 1:12; 7:4,14; 8:24; 11:10,17).

Вж. коментара към II Коринтияни 1:12, както и СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтияни 5:6.

☐ **„с нашата власт, която Господ ни даде“** Става дума за преживяването по пътя към Дамаск (Деяния 9:15-16; Римляни 1:5; Галатяни 2:9).

☐ **„за вашето изграждане, а не за вашето разрушение“** Във II Коринтияни 13:10 Павел повтаря тази фраза два пъти. Това напомня за призива към Исаия (Исаия 6 гл.) и Еремия (Еремия 1 гл.), но с тази разлика, че те са призовани и за двете! Павел си служи със същия глагол (*kathairesis*), който вече е използвал два пъти в четвърти стих за разрушаването на крепости и предразсъдъци. Призивът към него е да събаря мисловни схеми, но не и да разрушава църквата. Напротив, Бог му е възложил да защитава и да опазва църквата (вж. 9 стих). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗГРАЖДАМ към I Коринтияни 8:1.

☐ **„не бих се засрашил“** Павел планира да се защитава, понеже лъжеучителите са насочили вниманието към него в личен план. Като защитава себе си, той всъщност утвърждава (1) авторитета, който му е поверен свише; и (2) благовестието, което проповядва.

Възможно е тук да има ехо от старозаветните обещания на Бога (ср. с Римляни 9:33 и 10:11, където се цитира Исаия 28:16), че никой човек, който полага доверието си в Бога, няма да бъде посрамен, нито ще остане разочарован. Павел знае кому се е доверил!

Дори и Павел да се е хвалил прекалено много (вж. NRSV, TEV), за своето призвание и задачи, те все още са валидни и Бог ще го защити. Хората, които отхвърлят авторитета на Павел, ще получат осъждане (вж. I Кор. 14:37-38).

10:9 Писмата на апостол Павел целят да провокират покаяние, но не и да изсипят върху тях осъждане (вж. II Кор. 7:5-13а). Съвсем различно обаче е положението с лъжеучителите (II Кор. 10:8,11; 13:10).

10:10 „Понеже – казват някои“ Изразът „казват някои“ се среща в ръкописа В, в латинската Вулгата и в Пешита (сирийски превод от пети век). Повечето гръцки манускрипти на това място съдържат местоимение „той“, което може да се отнася за някой водач на групичка в коринтската църква или за конкретна фигура на лъжеучител, за когото читателите са били наясно (ср. с II Кор. 10:7,11; 11:4).

■ **„личното му присъствие е слабо“** Едно предание за физическото състояние на апостол Павел идва от произведение от втори век, свързано с град Солун и озаглавено „Павел и Текла“. Според него той е бил нисък, плешив, с къси крака, гъсти вежди и остри очи. Във физическо отношение Павел не е изглеждал кой знае колко впечатляващо (вж. Галатяни 4:14). Някои от тези физически характеристики може да са свързани с прословутия му трън в плътта (II Кор. 12:7), който според мен вероятно е представлявал някаква слабост в зрението, може би причинена при преживяването му по пътя за Дамаск.

Възможно е тази фраза, подобно на следващата, да се отнася и за публичното говорене на Павел, което също е било повод за разногласия (I Кор. 1:17). Фразата често се е използвала за „сценично присъствие“ (вж. Bruce W. Winter, *After Paul Left Corinth*, Eerdmans, 2001, p. 35).

■ **„и говоренето – нищожно“** Перфектно страдателно причастие. Понятието е натоварена с напрежение гръцка дума (вж. I Кор. 1:28; 6:4; 16:11; Римл. 14:3,10). Павел не е бил безупречен оратор (т.е. не е владел професионална елинска риторика; ср. с I Кор. 1:17; II Кор. 11:6). Доста по-красноречив и обучен в риторика говорител от Александрия е бил Аполос. Самият Павел обаче твърди, че независимо от не особено впечатляващото му говорене (II Кор. 11:6) неговото послание и неговият авторитет идват от Христос.

10:11 Лъжеучителите обвиняват Павел в това, че се изразява добре писмено, ала личното му представяне е слабо. Павел от своя страна ги уверява, че демонстрираната в писмата му сила на речта би се проявила по същия начин, ако се наложи да дойде до град Коринт, за да се занимае лично с положението!

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 10:12-18

¹² **Защото не смеем да се причисляваме или да се сравняваме с някои от онези, които препоръчват сами себе си; но те, като мерят себе си със себе си и като сравняват себе си със себе си, не постъпват разумно.** ¹³ **Но ние няма да се похвалим извън мярката, а според мярката на областта, която Бог ни е определил като мярка, която да достигне дори до вас.** ¹⁴ **Защото ние не се простираме прекалено надалеч, като че ли не сме били достигали до вас, защото и до вас достигнахме с Христовото благовестие;** ¹⁵ **и не се хвалим с това, което е извън нашата мярка, тоест с чужди трудове, но имаме надежда, че с растежа на вашата вяра ние, според областта си за работа, ще се възвеличим още повече между вас,** ¹⁶ **така че да проповядваме благовестието и от вас по-нататък, а не да се хвалим с извършеното в чужда област.** ¹⁷ **А „който се хвали, с Господа да се хвали.“** ¹⁸ **Защото не е одобрен този, който препоръчва сам себе си, а този, когото Господ препоръчва.**

10:12 „но те, като мерят себе си със себе си и като сравняват себе си със себе си“ Павел прибегва до човешки препоръки във II Коринтияни 3:1 (ср. с 10:18). Сега той разширява темата до това, как хората се сравняват едни с други. Очевидно лъжеучителите се съпоставят с Павел, подчертавайки собствената си позиция и подкопавайки неговата.

От изследванията си върху Стария завет (I Царе 16:7; Притчи 21:2) Павел знае колко безсмислено е такова занимание. Вероятно той също така е запознат и с ученията на Исус по отношение на хората, които сами се опитват да оправдават себе си (Лука 10:29; 16:15; 18:9,14).

В този стих има нотка на сарказъм (подобно на първи стих). В Първо коринтияни той често е саркастичен.

Очевидна игра на думи има между двата глагола в аорист, деятелен залог, инфинитив:

1. *egkrinai* (*en + krinō*) – „съдя според същата категория“
2. *sugkrinai* (*sun + krinō*) – „съдя със съпоставка“

В кодекса Беза (унциален ръкопис от пети век) има фраза, която е изпусната в края на 12 стих и началото на 13 стих. Изглежда окото на преписвача е прескочило от *ou* (12 ст.) към *ouk* (13 ст.) и при копирането на текста е пропусната фразата „...постъпват разумно. Но ние няма...“ Вж. II приложение „Текст критика“. Според UBS4 включването на пропуснатия текст има рейтинг В (почти сигурно).

■ „не постъпват разумно“ Това изявление е доста шокиращо:

1. за гръцките философи, понеже подкопава безрезервната им вяра в превъзходството на знанието;
2. за еврейските мислители, понеже навежда за животинска примитивност.

10:13 Павел говори за призива и мандата, който е получил свише при преживяването по пътя за Дамаск (Деяния 9 гл.; 22:3-16; 26:9-18) да бъде апостол към езичниците. Тук той не се сравнява с никого, нито пък налага себе си. Просто разказва какъв е бил призивът, който е получил от Бога.

Призванието към него да споделя благовестието сред езичниците очевидно включва и хората от църквата в град Коринт (II Кор. 10:14-15).

■ „областта, която Бог ни е определил“ Ценен коментар към тази конкретна фраза откриваме в *NASB Study Bible*, p. 1701:

10:13 *областта, която Бог ни е определил*. Картичката, която има предвид Павел може би е за спортно състезание, при което има очертани писти за бягане пред всеки атлет. Ако е така, тогава думата „областта“ по-скоро следва да се преведе „пистата“ (тук и в 15-16 ст.). Когато нахлуват в град Коринт, фалшивите апостоли на практика навлизат в пистата на Павел – а именно онази писта, която Бог е очертал пред него и която го е довела при коринтяните като техен автентичен апостол. Той не изпитва никакви амбиции да навлиза в чужди писти и да претендира за тяхното дело като свое собствено. Фалшивите учители обаче постъпват точно така. Други библейски изследователи тълкуват тази гръцка дума със значение на „сфера на авторитет“.

10:14 „ние не се простираме прекалено надалеч“ Ето я поредната съставна дума с представката *hyper* – *hyperekeinō*. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

■ „и до вас достигнахме с Христовото благовестие“ Павел е основател на коринтската църква, а при все това лъжеучителите се опитват да си присвоят заслугите (18б стих).

10:15 „не се хвалим с това, което е извън нашата мярка, тоест с чужди трудове“ Лъжеучителите си присвояват заслугите за основаната от Павел църква в град Коринт.

10:16 „да проповядваме благовестието и от вас по-нататък“ Изглежда става дума за намеренията на Павел да пътува до град Рим и/или Испания (Деяния 19:21; Римляни 15:22 и сл.). Той иска установените вече църкви да му оказват подкрепа както със събирането на помощ за ерусалимската църква, така и с финансова помощ за пътуванията му в Западното Средиземноморие с цел основаване на нови църковни общности там.

Думата „по-нататък“ е поредната съставна дума с представката *hyper* – *hyperekeinō*. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

10:17 „който се хвали, с Господа да се хвали“ Цитат отлхх от Еремия 9:23-24. Същият пасаж се цитира и в I Коринтяни 1:31. Всяко човешко самохвалство е наивно. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ХВАЛЕНЕ към I Коринтяни 5:6; както и коментара към II Коринтяни 1:12.

10:18 Истинският въпрос е коя групичка и кое учение измежду всичките се ползва с одобрението на Исус (вж. I Коринтяни 4:1-5).

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Разяснете защо между 9 и 10 глави има видима смяна на темата.
2. Какви са някои от обвиненията на лъжеучителите по адрес на апостол Павел?
3. Защо Павел си служи с военни понятия, когато описва собствената си борба срещу обвиненията на лъжеучителите?
4. Искрени християни ли са тези лъжеучители, с някакви дребни богословски грешки? Или са водачи, които се опитват да отклонят хората, изопачавайки истината на Божието слово?

Copyright © 2013 Bible Lessons International

II Коринтяни 11 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Павел и лъжеучителите	Загиженост за тяхната вяръност	Павел отговаря на опонентите си	Павел и лъжеучителите	Павел е принуден сам да се похвали (11:1—12-18)
11:1-6	11:1-4	11:1-6	11:1-4	11:1-6
	Павел и лъжеучителите			
	11:5-15		11:5-6	
11:7-11		11:7-11	11:7-11	11:7-15
11:12-15		11:12-15	11:12-15	
Страданията на Павел като апостол	Хвалба с неохота		Страданията на Павел като апостол	
11:16-26	11:16-21	11:16-21a	11:16-21a	11:16-21a
	Страдания за Христос			
		11:216-29	11:216-29	11:216-29
	11:22-33			
11:30-33		11:30-33	11:30-33	11:30-33

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА

- A. От десета до тринайсега глави на посланието се формира нова литературна единица. В нея Павел се защитава срещу определени обвинения от страна на лъжеучителите. Тези хора са фокусирали цялото си внимание срещу него. Затова с неохота той защитава своето апостолство, служейки си със собствените им крилати фрази и риторичен стил. В крайна сметка намерението му е да защити благовестието.

В. Павел отговаря на повдигнатите обвинения (11:4,8,12,15,18-20).

С. Павел си служи с ирония и сарказъм, за да провокира спомените на коринтските християни относно неговото служение (11:5,7,19,20,21).

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 11:1-6

¹ О, да бихте потърпели още малко моето безумие! Но и вие наистина ме търпите! ² Защото ревнувам за вас с божествена ревност, понеже ви сгодих за един Мъж, за да ви представя като чиста девица пред Христос. ³ Но се боя, да не би както змията измами Ева с хитростта си, така и вашите умове да се покварят и да отпаднат от простотата, която дължите на Христос. ⁴ Защото, ако дойде някой и ви проповядва друг Исус, когото ние не сме проповядвали, или ако получите друг дух, когото не сте получили, или друго благовестие, което не сте приели, вие лесно търпите това. ⁵ Обаче аз мисля, че не съм в нищо по-долен от превъзходните апостоли! ⁶ Но дори и да съм неучен в говоренето, в познанието не съм; и ние по всякакъв начин сме ви показали това пред всички.

11:1 „да бихте потърпели“ Тук глаголът е в несвършено време, среден залог, изявително наклонение. Средният залог отговаря на личното въведение в началото на 10 глава. Имперфектът би могъл да означава (1) повтаряемо действие в миналото; или (2) началото на ново действие. Вторият вариант по-скоро отговаря на контекста. Вж. коментара към думата „понасям“ към II Коринтияни 11:4.

■ „още малко моето безумие“ Павел и по-рано е казал, че физическото сравнение е глупаво, ала тези лъжеучители са го използвали като предмет на подигравки. По тази причина той прибегва до риторичния стил на софистите (хвалежки се), като го насочва срещу самите тях (с пародия и сарказъм). Налага се той да се защитава пред коринтската църква за тяхно собствено добро. Както виждаме в 17 и 21 стихове, той се чувства глупаво, че се налага да го прави.

■ „вие наистина ме търпите“ Този глагол или е в сегашно време, среден залог, изявително наклонение (NASB, NKJV, NJB), или е в сегашно време, среден залог, повелително наклонение (NRSV, TEV). Във втори, четвърти и пети стихове се изброяват три основания защо е важно тези хора да се вслушат. Всяка от тези три причини се въвежда с думата *gar*, „защото“.

11:2 „понеже ви сгодих за един Мъж, за да ви представя“ Като основател на тази църква Павел се държи като родител, който ги е „сгодил“ за Христос (ср. с Ефес. 5:22-23; Откр. 19:9; 21:2,9; 22:17). Представата от старозаветни времена за Бога като съпруг на Израил се среща в Исаия 54:5; 62:5 и Осия 1-3 гл.; 11:1-4.

■ „чиста девица пред Христос“ Тук се прилага езикът на старозаветната венчална церемониалност. Павел повтаря същата мисъл в Ефесияни 5:25-27. Така той дискретно изобличава коринтските вярващи, че изобщо се вслушват в беседите на пътуващите лъжеапостоли. В един смисъл хората, които са решили да ги подкрепят, извършват духовна изневяра (в Стария завет определяна като духовно прелюбодеяние).

11:3 „както змията измами Ева с хитростта си“ Става дума за изкушението от Битие 3 глава (ср. с I Тим. 2:14). Споменете си как змията подвежда Ева все по-далеч от ЯХВЕ с малки стъпки, като постепенно ѝ внушава амбиция за независимост от Него!

Думата *exarataō* („измами“) се използва единствено от Павел в Новия завет (Римл. 7:11; 16:18; I Кор. 3:18; II Кор. 11:3; II Сол. 2:3; I Тим. 2:14). Този глагол има и неподсилена форма (*arataō*), която се среща относно Ева в Битие 3:13 в Септуагинта. Павел използва кратката форма в Ефесияни 5:6 и I Тим. 2:14 [два пъти]. Измамата може да дойде отвътре или отвън. Вярващите хора следва винаги да са нащрек.

Понятието *ponourgia* („хитростта“) е съставено от думите *pan* („всичко“) и *ergon* („работя“). Павел вече два пъти си служи с него в писмата до коринтската църква (I Кор. 3:19; II Кор. 4:2). Апостолът разбира в каква духовна война са въвлечени вярващите (Ефес. 4:14). Той ясно им показва какви са последиците от

злото върху човека (Римляни 1-3 гл.) и в частност върху вярващите хора (Римляни 7 гл.; Ефесяни 6:10-10). Според богословието на Павел проблемите започват с бунта на ангелите и на хората. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОМИСЛИ към II Коринтяни 2:11.

■ **„вашиите умове да се покварят“** Глаголът *phtheirō* тук има форма на страдателно причастие в аорист. Като продължава препратката към Битие 3 глава, Павел неколкократно използва този глагол, за да онагледя покварата и разрухата в нравствеността на човека (II Кор. 7:2; 11:3; I Кор. 3:17; 15:33; Ефесяни 4:22). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 15:42. Напълно е възможно злото да подвежда, да манипулира и да надвива вярващите хора!

■ **„от простотата“** Вж. коментара към II Коринтяни 1:12.

■ **„и чистотата“** Някои гръцки манускрипти добавят тук фразата „и чистотата“ (MSS P⁴⁶, κ*, В и G (wv. NASB, NRSV, TEV, NIV). Тази добавка липсва в MSS κ^c, D^c, H, K и P (вж. NKJV, NJB, REB). Манускриптът D също добавя тази дума, но я разменя с предишната. Изследователите на новозаветния текст се раздвояват в мнението си кой от двата варианта е оригинален. Думата „чистата“ препраща към II Коринтяни 11:2 и присъства в някои от най-добрите и географски разпространени древни ръкописи на Новия завет.

NASB	„посветена на Христос“
NKJV	„която е в Христос“
NRSV, TEV, NJB, NIV	„отдаденост на Христос“

Аблативният предлог *apo* въвежда три непреки допълнения:

1. от простотата;
2. от чистотата;
3. от [посоката] към Христос.

Кой е референтът в трети стих? Някои библейски преводи добавят думата „отдаденост“, ала е напълно възможно тази роля да се играе от словосъчетанието „в Христос“, което съответства на прословутата фраза на апостол Павел за лична вяра в Христос.

11:4 „ако дойде някой“ Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели. Думата „някой“ се отнася най-вероятно за водещия глас сред лъжеучителите, за когото се намеква по-рано във II Коринтяни 10:7,10.

■ **„друг Исус, когото ние не сме проповядвали“** Несъгласието на лъжеучителите не касае никакви дребни, второстепенни въпроси. Те се разминават с Павел по отношение на личността и делото на Исус Христос (I Кор. 3:11). Според свидетелствата изглежда, че те са били някаква смесица между юдаизаторите (за които четем в Галатяни) и някакви елинисти (може би софисти). Пътуващи откъм Ерусалим, те вече са се отказали от темата за нуждата от обрязване (вероятно поради решенията на Събора в Ерусалим в Деяния 15 глава), ала продължават да проповядват различни форми на юдейски легализъм в съчетание с елинистична философия.

Тук може би Павел цитира някои от техните обвинения срещу него. По всяка вероятност обвиненията им са включвали и това, че той „проповядва друго благовестие“.

Всички ние, които изповядваме вяра, че Библията е боговдъхновено Божие слово, следва да си дадем отговор на няколко въпроса:

1. Четем ли Новия завет през очите на Стария завет? Или позволяваме на Новия завет да има върховенство при интерпретацията на цялото Писание?
2. Възприемаме ли думите на Павел (както и на всеки друг новозаветен автор) като също толкова боговдъхновени, колкото са и думите на Исус?
3. Наличието на „някакви“ различия между новозаветните автори позволява ли на съвременните изследователи да шикалкавят и да се измъкват от определени теми? Допускаме ли същото и сред най-ранните църковни тълкуватели (като гръцките и латинските църковни отци; като по-късните водачи от рода на Августин, Тома Аквински, Лутер, Калвин и пр.)? Или казано с други думи, в какви рамки и определения разбираме и дефинираме ортодоксалната доктрина?

■ **„или ако получите друг дух, когото не сте получили“** Според някои изследователи тук става дума за Святия Дух (Галатяни 4:6; TEV), ала по-скоро изглежда е добре да възприемем тази дума било като (2) „дух на страх и робство“ (Римл. 8:15; I Тим. 1:7); или (2) „дух на мир и радост“ (Римл. 14:17). По-пълнен коментар върху съществителното „дух“ може да се намери към I Коринтяни 2:11.

Думата „друг“ е *heteros* – тоест „друг от различен вид“. Павел съпоставя посланията на лъжеучителите със своето благовестие (вж. Галатяни 1:6). Доста сходства има между проблемите от Галатяни 1 глава и тези в настоящата обстановка.

■ **„получили... приели“** Гръцките глаголи *lambanō* и *dechomai* са синоними. И двата имат основно значение „приемам, хващам нещо“. Полезни насоки намирам в статиите на Лоу и Найда (вж. Louw and Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament*, vol. 1, p. 572):

1. „Да получа или да приема предмет или подарък, инициативата за който е у дарителя, ала фокусът на вниманието се прехвърля върху получателя“;
2. „Между думите *lambanō* и *dechomai* може да се долови известен нюанс на разлика, като първата предполага малко повече участие от страна на получателя. Това обаче не може да се определи по наличните текстове, с които разполагаме.“

За мен лично като евангелски християнин двете думи са от ключово значение по отношение на правилния отклик спрямо благовестието (Йоан 1:12). Обещанията на Бог Отец, делата на Исус Христос и действието на Святия Дух са инициатива и дар от небето, а от нас се очаква да откликнем с вяра както с първоначално решение, така и с всекидневен посвещение. Така се формира основата на заветната представа, че Бог е начинателят и завършителят, а човекът е този, който откликва и приема.

В настоящия контекст *lambanō* се използва неколкоратно (II Кор. 11:4,8,20,24; 12:16).

NASB	„понасяте го прекрасно“
NKJV	„добре го изтърпявате“
NRSV	„приемате го с готовност“
TEV	„радостно го толерирате“
NJB	„изтърпявате го с твърде голяма готовност“

Глаголът е в сегашно време, среден залог, а наклонението е или повелително, или изявително. Сарказмът на Павел е насочен към готовността на коринтските християни да се вслушват в лъжеучителите.

Павел си служи с думата *anechomai* няколко пъти в 11 глава (1,4,10,20 ст.). В първи стих думата означава „търпя, изтърпявам“ (ср. с 12 ст.), но в останалите случаи значението му е саркастично: „толерирам“.

11:5 „Обаче аз мисля“ В тази литературна единица Павел многократно използва думата *logizomai* (I Кор. 10:2,7,11; 11:5; 12:6). Възможно е да е била паразитна дума в речника на софистите лъжеучители.

■ **„не съм в нищо по-долен“** Тук глаголът е в перфектно време, деятелен залог, инфинитив. В никакъв момент от миналото Павел не се е възприемал на някакво по-ниско равнище от претенциозните гости от Ерусалим (вж. II Кор. 12:11). Тази гледна точка е предмет също така и на Галатяни 1:11—2:14, където отново Павел защитава апостолския си авторитет.

NASB, NKJV	„от най-бележитите апостоли“
NRSV	„от тези свръх апостоли“
TEV	„от тези специални така наречени ваши апостоли“
NJB	„от свръх апостолите“

Това саркастично описание е съставено от гръцката представка *hyper* („свръх“) и думата *lian* („величав“, „величие“). Като описателна фраза се среща рядко – единствено тук и в 12:11. Пети стих контекстуално е свързан с четвърти стих, където очевидно става дума за лъжеучителите (ср. с II Кор. 11:13-15). Павел си служи с думата „апостоли“ със саркастичен тон и в двете значения на понятието: (1) Дванайсетте апостоли; (2) изпратени от църквите вестители, II Кор. 11:13). Изглежда лъжеучителите са имали някаква връзка с ерусалимската църква (вж. II Кор. 11:22, където се вижда как претендират за юдейско потекло; а в 12:1 се виждат претенциите им за харизматични изживявания).

■ „превъзходните“ Думата тук е *hyperlian*. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

11:6 „Но дори и да съм“ Условно изречение от първи клас. Павел признава пред тях, че уменията по гръцка риторика не са му силна страна. Неговият коз е вдъхновеното свише съдържание на проповедите му.

■ „неучен в говоренето“ Тази дума се използва със значение „необучен“, „аматорски“ (ср. с Деяния 4:13, където се използва за Петър и Йоан; или с I Коринтяни 14 гл., където се отнася за хората, които са невежи относно духовните дарби). Тук явно е признание от страна на Павел, че му липсват умения по риторика (ср. с II Кор. 10:10; I Кор. 1:17).

Очевидно това е обвинение, идещо от страна на лъжеучителите. То показва, че те са ценели риторичното говорене. С други думи, явно са притежавали някакво елинистично (т.е. софистично) образование. Вж. Bruce W. Winter, *Philo and Paul Among the Sophists*.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 11:8-11

⁷ Грях ли сторих, като смирявах себе си, за да се издигнете вие, понеже ви проповядвах Божието благовестие даром? ⁸ Други църкви обрах, като вземах заплата от тях, за да служа на вас. ⁹ А когато бях при вас и изпаднах в нужда, не дотежах на никого, защото братята, които дойдоха от Македония, задоволиха нуждата ми. Така във всичко се пазих и ще се пазя, да не ви бъда в тежест. ¹⁰ Христовата истина, която е в мен, свидетелства, че никой няма да ми отнеме тази похвала в ахайските места. ¹¹ Защо? Защото не ви любя ли? Бог знае!

11:7 „Грях ли сторих, като смирявах себе си, за да се издигнете вие“ Седми стих е въпрос, който очаква отрицателен отговор. Пореден пример за сарказма на апостол Павел по отношение на продължаващите сред тях спорове относно неговия отказ да приеме финансови компенсации от тази църква (I Кор. 9:3-18).

Думата *hamartia* („грях“) тук е лишена от нравствена натовареност и просто означава „грешка“ или „лоша преценка“. Никога не забравяйте, че единствено контекстът определя конкретното значение на дадена дума. Въздържайте се да прилагате на сляпо речниковите дефиниции на думите!

■ „Божие благовестие“ Забележете, че Христовото благовестие (II Кор. 2:12; 9:13; 10:14) е също така и Божие благовестие!

11:8 „Други църкви обрах“ Гърците и римляните са имали навик да плащат на пътуващи проповедници. Павел обаче е наясно, че така само ще се породят поводи за обвинения от страна на лъжеучителите. Затова той изрично отказва да приеме финансова подкрепа от тази църква (както и от която и да е друга църква, докато работи сред тях; вж. I Солунци 2:5-9; II Солунци 3:7-9). Той приема средства от филипяните и от солунците, но едва след като ги напуска (вж. Филипияни 4:15-18 и може би I Солунци 3:6). Изглежда този отказ е засегнал някои хора в коринтската църква (II Кор. 11:11; 12:13,14; I Кор. 9:12,15,18).

■ „църкви“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:2.

■ „да служа на вас“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтяни 4:1.

11:10 „Христовата истина, която е в мен“ Идиоматичен начин да се подчертае истинност – в случая убеждението на Павел, че говори боговдъхновено (вж. Римл. 9:1). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ДУМАТА „ИСТИНА“ В ПИСМАТА НА ПАВЕЛ към II Коринтяни 13:8.

■ „никой няма да ми отнеме тази похвала в ахайските места“ Силна гръцка дума, която в Септуагинта се използва за възпирането на река с цел създаване на язовир. Павел отказва да приеме пари от църквата в град Коринт. Очевидно го е подчертавал неколккратно и публично. Относно думата „похвала“ вж. коментара към II Коринтяни 1:12.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 11:12-15

¹² А каквото правя, това и ще правя, за да отрежа възможността на тези, които търсят възможност да бъдат считани за такива, каквито сме ние, в това, с което те се хвалят. ¹³ Защото такива хора са лъжеапостоли, измамни работници, които се преправят на Христови апостоли. ¹⁴ И това не е чудно, защото сам Сатана се преправя на ангел на светлината. ¹⁵ Така че не е голямо нещо, ако и неговите служители се преправят на служители на правдата. Но техният край ще бъде според делата им.

11:12 Павел познава опонентите си. Затова се старее да премахне всеки повод за нападение от тяхна страна. Ограничава собствената си свобода и правата си с цел да защити и да разшири благовестието (вж. Римляни 14:1—15:13).

11:13 „такива хора са лъжеапостоли“ Дошлите отдалеч (вероятно от Ерусалим) религиозни авторитети претендират за апостолство. Павел ги нарича „лъжеапостоли“ и дори „лъжебратя“ (II Кор. 11:26).

☐ **„измамни работници“** Прилагателното идва от думата за „стръв за риби“. Тези хора се опитват да хванат коринтските вярващи за собствените си намерения и за да издигнат самите себе си.

☐ **„които се преправят на Христови апостоли“** Не става дума за искрени християни, които случайно са се подвели нещо. Това са духовно изгубени хора (II Кор. 11:14), чиито намерения са да разцепят църквата на Бога (I Кор. 3:10-15). Вълци в овчи кожи (Матей 7 гл., Деяния 20:29; II Петър 2:1-22; Юда 3-16 ст.).

Думата *metaschēmatisō* („преправят се“) се използва в 13, 14, и 15 стихове. Означава външна промяна на някого или нещо (ср. с Филипяни 3:21). Тези лъжеучители (както и самият Сатана) се преправят на такива, каквито не са!

☐ **„сам Сатана се преправя на ангел на светлината“** Тази истина е очевидна, но тук е единственото място в Библията, където се изказва по този начин. Възможно е фразата да е заимствана от равинските предания относно Битие 3 глава (вж. DDS Cave 1, *Manual of Discipline* 3:20,24). Основната измама, с която си служи Сатана, е изопачаването и извращаването на истината (вж. Битие 3 гл.). Злото неизменно се стреми да имитира и да подправя доброто. Лъжеучителите винаги се появяват от недрата на самата църква (II Петър 2 гл.; I Йоан 2:18-19). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЛИЧНОСТНОТО ЗЛО към I Коринтияни 7:5.

☐ **„ако“** Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели. В коринтската църква е имало учители, които са били вдъхновени от Сатана. Днес също има такива хора!

☐ **„служители на правдата“** Павел рядко използва думата „правда“ с това значение. Тук конотацията ѝ е „доброто“ или „правдивостта“ (ср. с Матей 6:1), а не богословското ѝ значение на оправдание чрез вяра (вж. Римляни 4 гл.). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПРАВДАТА към I Коринтияни 1:30.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛУЖЕЩО ВОДАЧЕСТВО към I Коринтияни 4:1.

☐ **„техният край ще бъде според делата им“** Изглежда това е препратка към Притчи 24:12. Основна библейска истина. Вж. бележката към II Коринтияни 5:10.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 11:16-21a

¹⁶ Пак казвам, никой да не ме счита за безумен; ако ли не, приемете ме като безумен, та и аз да се похваля малко. ¹⁷ Това, което казвам, не го казвам по Господа, а като в безумие, в тази моя увереност на хваленето. ¹⁸ Тъй като мнозина се хвалят по плът, ще се похваля и аз. ¹⁹ Защото вие, като сте разумни, с готовност търпите безумните; ²⁰ понеже търпите, ако някой ви заробва, ако ви изпояжда, ако ви обира, ако се превъзнася, ако ви бие по лицето. ^{21a} За срам казвам, че бяхме слаби.

11:16 „**никой да не ме счита за безумен... та и аз да се похваля малко**“ Павел не се чувства уютно да се хвали (вж. II Коринтяни 11:1,17). Лъжеучителите го притискат да прибегва до техните собствени методи (стилът на 10-13 глави отговаря на характеристиките на елинистичните риторически форми).

За думата „безумен“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 15:36.

За думата „да се похваля“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ХВАЛЕНЕ към I Коринтяни 5:6.

▣ „**ако**“ Незавършено условно изречение от първи клас (т.е. липсва сказуемо). Вярващите в град Коринт са изненадани от писмото на Павел.

11:17 Павел сочи към живота и отношението на Исус във II Коринтяни 10:1 (за кротостта и благостта на Христос). Когато обаче нещата идват до хвалба или до човешки сравнения, Павел трябва да признае, че у Господа подобни неща няма.

11:18 „**Тъй като мнозина се хвалят по плът, ще се похваля и аз**“ Ето го основния фокус на 10-13 глави. Лъжеучителите са нападали Павел и неговото евангелие, съпоставяйки неговото духовно наследство и неговата надареност със своята собствена (вж. 8 стих). Павел се притеснява, че църквата изобщо се вслушва в техните думи и се влияе от аргументите им. Затова решава временно да слезе на тяхно ниво, за да спечели обратно църквата и да заздравя увереността ѝ в неговото ръководство и неговото евангелие.

11:19-20 Хаплив сарказъм по отношение на коринтската църква. Лъжеучителите лично практикуват всяко от нещата, в които обвиняват Павел, а при все това църквата откликва положително на думите им!

▣ „**гърпите**“ Вж. коментара към II Коринтяни 11:4.

11:20 „**ако някой ви заробва**“ Тук започва поредица от условни изречения от първи клас. Глаголът *katadouloō* се среща единствено тук и в Галатяни 2:4, където е отнесен към юдаизаторите. Те са твърдели, че преди да стане християнин, човек следва пълноправно да се присъедини към юдейската религия. По какъв точно начин тези лъжеучители имат връзка с онези юдаизатори от Галатия, не е много сигурно. Не знаем също така какви са били точните правила или ритуали, които са се опитвали да наложат върху коринтската църква тези лъжеучители.

▣ „**ако ви изпояжда**“ Този глагол Павел използва само два пъти – тук и в Галатяни 5:15, където също се описва конфликт между църквата и фалшивите учители.

NASB, NKJV, TEV „се възползва от вас“
NRSV „отнема от вас“
NJB „ви поддържа под разпоредби“

Това е глаголът *lambanō*, но с метафорично разширяване на буквалното значение до „държа“, „хващам“. В случая означава „манипулирам някого за лична изгода“.

NASB, NKJV „издига себе си“
NRSV „се надува“
TEV „ви гледа надменно“
NJB „се превъзнася над вас“

Павел прибегва до същото понятие във I Коринтяни 10:5, за да опише арогантността в аргументите и твърденията на лъжеучителите. Понятието просто означава „издигам нагоре“ (ср. с I Тимотей 2:8). По-рано в I Коринтяни се използва с негативна конотация за човешката гордост и надменност.

▣ „**ако ви бие по лицето**“ Думите на Павел са пропити от сарказъм (вж. 21 ст.). По-рано той се е отнасял към тях с кротост и благост (II Кор. 10:1), ала те са го отхвърлили. Лъжеучителите от своя страна се държат себично и манипулативно, а те ги приемат.

11:21 „За срам“ Буквално: „за безчестие“. Павел вижда как собствената му кротост и благост срещат неразбиране от коринтската църква и стават повод за манипулации от лъжеучителите. Вероятно това е поредният пример за саркастичен коментар.

☐ „слаби“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАБОСТ към II Коринтяни 12:9.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 11:216-29

^{21b} Но в каквото се осмелява някой – неразумно говоря – осмелявам се и аз. ²² Евреи ли са? И аз съм. Израилтяни ли са? И аз съм. Авраамово потомство ли са? И аз съм. ²³ Христови служители ли са? – В безумие говоря. – Аз още повече. Бил съм в много повече усилия, прекомерно в бичувания, още повече в тъмници и много пъти и на смърт. ²⁴ Пет пъти юдеите са ми удряли по четиридесет удара без един, ²⁵ три пъти са ме били с тояги, веднъж са ме пребивали с камъни, три пъти съм претърпявал корабкрушение, една нощ и един ден съм бил сред морските стихии. ²⁶ Много пъти съм бил в пътешествия, в опасност от реки, в опасност от разбойници, в опасност от съотечественици, в опасност от езичници, в опасност в града, в опасност в пустинята, в опасност в морето, в опасност между лъжебратя; ²⁷ в труд и мъка, много пъти в неспане, в глад и жажда, много пъти в пост, в студ и голота; ²⁸ и освен всичко, това, което тежи върху мен всеки ден – грижата за всичките църкви. ²⁹ Кой изнемощява, без да изнемощявам и аз? Кой се съблазнява, без да се разпалвам и аз?

11:216 Павел е готов да посрещне огъня с огън. Ако ще сравняват акредитивите си, така да бъде!

11:22 „Евреи ли са? И аз съм.“ Първият от четири последователни риторични въпроса. Думата „евреи“ идиоматично се отнася до владенето на арамейски език (Деяния 6:1), ала с приложение, че са автентични расови юдеи. Поредното свидетелство, че тези лъжеучители имат палестински/юдаизаторски произход.

Думата *kagō* („и аз съм“) се повтаря трикратно в 22 стих.

☐ „Израилтяни ли са? И аз съм.“ Явно те са се гордеели, че принадлежат към заветния народ на Бога (ср. с Филипяни 3:5; Йоан 8:31-59).

11:23 „Христови служители ли са?“ С това Павел не потвърждава, че тези хора са християни. По-скоро за целите на аргумента той подчертава, че разполага със същия вид духовни акредитиви, с които се хвалят тези хора. Самите те дори претендират за превъзходство над него.

☐ „Аз още повече“ В тези няколко стиха Павел използва поредица от сравнения с предлога *en*:

1. в много повече усилия – 23 стих;
2. прекомерно в бичувания – 23 стих;
3. още повече в тъмници – 23 стих;
4. много пъти и в опасност от смърт – 23 стих:
  - a. петкратно бичуван с по 39 удара – 24 стих;
  - b. трикратно пребиван с тояга – 25 стих;
  - c. веднъж пребиван с камъни – 25 стих;
  - d. трикратно преживявал корабкрушение – 25 стих.

Някои (ала не всички) от тези неща са описани в Деяния на апостолите. В действителност ние знаем доста малко за живота на църквата през първи век. Павел е заплатил цената за прогласяването на благовестието!

11:24 „Пет пъти юдеите са ми удряли по четиридесет удара без един“ Става дума за наказание, което се постановява от юдейската синагога (ср. с Втор. 25:1-3). Много е вероятно да се е извършвало с тояга (вж. Изход 21:20; Притчи 10:13; 19:29; 26:3) на публично място. Този вид наказание е бил популярен в Асирия и Египет. В Израил също се е практикувал (вж. Исая 50:6; Еремия 20:2; 37:15).

Равините по-късно постановяват, че трябва да се ограничи до четиридесет удара без един (тъй като 40 е бил максималният брой удари; вж. Йосиф Флавий, *Юдейски древности* 4:8:21,23). Уточняват дори точно колко удара да бъдат нанасяни отпред, отзад, отляво и отдясно (*Mascoth* 3:10 и сл.).

11:25 „са ме били с тояги“ Римско публично наказание (т.нар. *verberatio*), вероятно постановявано от градски съдилища (вж. Деяния 16:22-40; I Кор. 4:21).

■ **„веднъж са ме пребивали с камъни“** В Деяния 14:19 линчуващата тълпа си тръгва с убеждение, че Павел е мъртъв! Може би става дума именно за този случай.

■ **„три пъти съм претърпявал корабокрушение“** Тук виждаме колко ограничена картина придобиваме от разказа в Деяния на апостолите. Описаното в книгата корабокрушение всъщност настъпва доста след изпращането на Второ коринтяни. Книгата Деяния не е изчерпателна история, а богословско описание как евангелието преминава от Палестина към Рим, от юдеите към езичниците.

11:26

NASB „Бил съм на различни пътешествия“

NKJV „често на пътешествия“

NRSV „на чести пътешествия“

TEV „на много пътувания“

NJB „постоянно пътувайки“

Тук започва нова поредица от съществителни в множествено число, дателен падеж (който според А. Т. Робъртсън би следвало да се нарича „локатив“). В 26, 27 и 28 стихове липсват каквито и да е глаголи, причастия и инфинитивни форми. Стиховете описват служението на Павел за Христос.

1. опасност от реки,
2. опасност от разбойници,
3. опасност от съотечественици,
4. опасност от езичници,
5. опасност в града,
6. опасност в пустинята,
7. опасност в морето,
8. опасност между лъжебратя (както виждаме в град Коринт)

11:27 Тук започва нов списък, отново с прибягване до дателен падеж (или локатив):

1. в труд,
2. в мъка,
3. в неспане (многократно),
4. в глад,
5. в жажда,
6. в пост (букв. „често без храна“),
7. в студ,
8. в голота

Всички ние, които твърдим, че сме служители на Христовото благовестие, би следвало да престанем вече да мрънкаме за щяло и нещяло!

11:28 Друго нещо, което причинява на Павел всекидневна болка, е психологическата и духовна тревога за здравето и плодородността на църквите. Вероятно тази болка е била най-силна от всички!

11:29 „Кой изнемощява, без да изнемощявам и аз?“ Стих 29 съдържа два риторически въпроса. Когато Павел вижда болките и раните на църквите и на вярващите хора, това причинява и на самия него особени страдания и провокира у него гняв спрямо хората, които подхлъзват към грях вярващите (вж. Матей 18 гл.).

NASB „да изпитвам интензивно притеснение“

NKJV „да се разпалвам от гняв“

NRSV „да се гневя“

TEV „да се изпълвам с притеснения“

NJB „да се разпалвам в агония“

В посланията до коринтската църква Павел придава особен смисъл на глагола „разпалвам“. Значението му е не негативното „разрушавам“ (като в Ефесяни 6:16), а по-скоро изразява метафора за интензивно желание и копнеж (ср. с I Кор. 7:9).

NASB, TEV „е бил въвеждан в грях“
NKJV, NRSV „е бил препъван“
NJB „е бил събарян“

Това е гръцката дума *skandalon*, която буквално се отнася за капан с примамка (вж. Римл. 11:9). Използва се със значение на нравствено падение (тук и в I Кор. 8:13), както и за изкушението да се подведеш по фалшивото богословие на „сврхх апостолите“ (вж. I Кор. 1:23; Гал. 5:11).

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 11:30-33

³⁰ Ако трябва да се хваля, ще се похваля със своята немощ. ³¹ Бог и Отец на нашия Господ Исус (Христос), който е благословен до века, знае, че не лъжа. ³² В Дамаск областният управител на цар Арета постави стража в град Дамаск, за да ме улови, ³³ но през един прозорец ме спуснаха по стената с кош и избягах от ръцете му.

11:30 „ако“ Тук условното изречение е от първи клас.

☐ „свс своята немощ“ Испитанията на Павел и обвиненията срещу него го карат да си даде сметка, че силите му идват от Бога, а слабостите му са възможност Бог да получи подобавашата Му се слава (вж. II Кор. 12:1-10).

11:31 „Бог и Отец на нашия Господ Исус“ Този стих представлява клетва. Павел често пъти прибегва до Божието име, за да подчертае истинността на нещата, които пише (вж. Римляни 1:9; II Коринтияни 1:18; 11:10-11; Галатяни 1:20; I Тимотей 2:7).

☐ „до века“ Буквално: „до вековете“ (вж. римл. 1:25; 9:5; 11:36; 16:27). Същата фраза, но в единствено число се среща в I Коринтияни 8:13 и II Коринтияни 9:9. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ТОЗИ ВЕК И ИДЕЩИЯТ към I Коринтияни 1:20.

11:32-33 „В Дамаск областният управител на цар Арета“ Според някои изследователи тук има обратна кулминация, ала очевидно става дума за най-унизителния (т.е. най-слабия) момент в живота на Павел. Може би това е поредното обвинение срещу него от лъжеучителите. Цар Арета (*Harethath*) управлява Набатея от 9 г. пр. Хр. до 40 г. сл. Хр. Той е тъст на Ирод Антипа. Името „Арета“ е подобно на думата „Фараон“, като се използва за всички набатейски царе, управлявали в град Петра. Понятието „областен управител“ касае официалния посланик на Арета в град Дамаск. Разказът в Деяния 9:23-25 е различен. Възможно е лъжливите учители да са използвали въпросната ситуация, за да поставят под въпрос характера на апостол Павел.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Защо апостол Павел се защитава срещу тези лъжеучители?
2. Трети стих в главата за какво се отнася – за отпадане от благодатта или за загърбване на апостолския авторитет?
3. Защо апостол Павел не приема парични средства от коринтската църква?
4. Кой са тези лъжеучители?
5. Опишете богословските разбирания на лъжеучителите.
6. Защо бруталните гонения, през които преминава Павел, са белег за неговия апостолски авторитет (I Кор. 4:9-13; II Кор. 4:8-12; 6:4)?

Copyright © 2013 Bible Lessons International

II Коринтяни 12 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Видения и откровения	Видение за Небето	Още хвалби: сила в немощта	Видението и откровенията на Павел	Павел е принуден да изрече хвалби за самия себе си (11:1—12:18)
12:1-10	12:1-10	12:1-10	12:1-6 12:7-10	12:1-6 12:7-10
Загрижеността на Павел за коринтската църква	Белезите на един апостол		Загрижеността на Павел за коринтяните	
12:11-18	12:11-13	12:11-13	12:11-13	12:11-13
	Любов към църквата	Планове да дойде отново в Коринт (12:14—13:10)		
	12:14-21	12:14-18	12:14-15 12:16-18	12:14-15 12:16-18
		Призив за самопреценка (12:14—13:10)		Страхове и тревоги у Павел (12:19—13:10)
12:19-21		12:19-21	12:19-21	12:19-21

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ КОНТЕКСТА

- A. Специфичното видение и физическите проблеми на Павел са две от темите в този контекст. Вероятно и едното, и другото са се случили в град Тарс 14 години по-рано (42 или 43 г. сл. Хр.). Не може да става дума за прословутото му обръщение по пътя за Дамаск, настъпило около два

години по-рано, макар че според мен въпросният „трън“ всъщност представлява някакъв зрителен проблем, който би могъл да се дължи на срещата между Савел и Исус (Деяния 9:22,26).

- В. В 11, 13 и 15 стихове Павел продължава с хапливия си сарказъм, който вече видяхме по-рано във II Коринтяни 11:4-5,6,19-21. Според мен 10-13 глави са написани в риторическия стил на елините, а целта е да се покаже на арогантните обучени в елинизъм юдеи, че и самият той също е наясно с любимия им литературен стил.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 12:1-10

¹Трябва да се хваля, макар че не е от полза; но сега ще дойда до видения и откровения от Господа. ²Познавам един човек в Христос, който преди четиринадесет години – в тялото ли, не зная, вън от тялото ли, не зная, Бог знае – беше грабнат и занесен до третото небе. ³И зная за този човек – в тялото ли, или извън тялото, не зная, Бог знае – ⁴че беше грабнат и занесен в рая, и чу неизразими думи, които на човека не е позволено да изговори. ⁵С такъв човек ще се похваля, а със себе си няма да се похваля освен с немощите си. ⁶Защото, дори и да поискам да се похваля, няма да бъда безумен, понеже ще говоря истината; но се въздържа, за да не би някой да помисли за мен повече от това, което вижда в мен или чува от мен. ⁷А за да не се превъзнасям поради твърде многото откровения, ми се даде трън в плътта, пратеник от Сатана, да ме мъчи, за да не се превъзнасям. ⁸За това нещо три пъти се молих на Господа да се махне от мен; ⁹и Той ми каза: Достатъчна ти е Моята благодат; защото силата Ми се показва свършена в немощ. И така, с голяма радост ще се похваля по-скоро с немощите си, за да почива на мен Христовата сила. ¹⁰Затова намирам удоволствие в немощи, в укори, в лишения, в гонения, в страхове заради Христос; защото, когато съм немощен, тогава съм силен.

12:1 „Трябва да се хваля“ Гръцката дума *dei* означава „необходимост“. Лъжеучителите нападат Павел. Той се защитава, за да съхрани посланието си. Глаголът „хваля се“ се среща многократно в 10-13 глави (вж. II Кор. 10:8,13,15,16,17; 11:12,16,18,30; 12:1,5,6,9; вж. коментара към II Кор. 1:12; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 5:6). Понятието характеризира конкретен тип риторика, популярна през първи век. Павел показва на надменните лъжеучители, че е способен да играе тяхната игра.

Това изречение е обръкващо за древните книжници и те го изменят по няколко начина:

1. Някои добавят думата „ако“ — MSS κ^2 , H.
2. Други променят думата *dei* („трябва“) на *de* („но“) — MSS κ и D.
3. Формата в UBS⁴ се подкрепя от MSS P⁴⁶, B, D², F, G (с рейтинг A).

Тези вариации показват как през ранните векове е имало преписвачи, които са изменяли гръцкия текст, водени от добри намерения.

NASB	„въпреки че не е полезно“
NKJV	„несъмнено негодно“
NRSV	„нищо не следва от това“
TEV	„макар да не ви е от никаква полза“
NJB	„макар да няма полза от това“

Ако няма смисъл от хваленето, тогава защо Павел прибегва до него? Прави го със сарказъм за ефект, използвайки абсолютно същите понятия и методи като лъжеучителите (които всъщност представляват обучени в елинска риторика юдеи от диаспората, свързани по някакъв начин с ерусалимската църква и подобни на юдаизаторите сред галатяните и фарисейските елементи в Ерусалимския събор в Деяния 15 гл.).

■ **„видения и откровения“** Между тези две понятия вероятно няма разлика. И двете обозначават вид пряко откровение (вж. I Кор. 2:10; 11:23; Гал. 1:12; 2:2; Ефес. 3:3). Лъжеучителите вероятно са претендирали за специално и пряко откровение свише. Самото понятие „откровение“ е гръцката дума *apokalypsis*, чието основно значение е „разкриване“).

И тогава, и сега лъжеучителите се характеризират от:

1. сексуална експлоатация;
2. финансова експлоатация;
3. претенции за специално и уникално откровение свише.

■ **„от Господа“** Тази фраза може да се преведе или като субективен генитив: „откровение от Господа“ или като обективен генитив „откровение за Господа“. Последващият контекст по-скоро подсказва, че става дума за откровение „от Господа“ (поради пасивния залог във 2, 4 и 7 ст.).

12:2 „Познавам един човек“ В равинската изразност това е начин да говориш за себе си. Павел сякаш не изпитва особено желание да говори за това преживяване, ала все пак го разказва от любов към църквата, за да отвърне на претенциите на лъжеучителите, че имат някакви духовни видения.

■ **„в Христос“** Тази фраза е любимият начин, по който Павел нарича християните. Вярващите хора се идентифицират с живота, смъртта и възкресението на Исус Христос (Римл. 6 гл.). Житейската цел на всеки вярващ е да се уподобява на Него (Римл. 8:29; II Кор. 3:18; Гал. 4:19; Ефес. 1:4; I Сол. 3:13; 4:3; I Пет. 1:15).

Джордж Лад изразява любопитно твърдение: „Човекът в Христос всъщност е и в Духа. Ако обратното на състоянието „в Христос“ е да бъдеш „в Адам“, тогава противоположното състояние на това, да бъдеш „в Духа“ е да бъдеш „в плът“. Животът в Духа означава есхатологично съществуване – тоест живот в Новата епоха“ (George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, p. 483).

■ **„преди четирнадесет години“** Вероятно става дума за недокументирано служение на Павел в град Тарс непосредствено преди момента, когато Варнава идва да го вземе, за да му помогне в Антиохия (вж. Деяния 11:25-26). Обърнете внимание, че специалните видения не са всекидневно преживяване за апостол Павел, ала все пак той е имал няколко (вж. Деяния 9:4; 18:9; 23:11; 27:23).

■ **„в тялото ли, не зная, вън от тялото ли, не зная“** Самият Павел не е напълно сигурен какво конкретно се е случило (тази фраза се повтаря два пъти във втори и трети стих). Вероятно става дума за изживяване, подобно на това на Езекиил (Ез. 8 гл.) или на Йоан (Откр. 1:10; 4:2; 17:3; 21:10). Забележете, че тялото не се изключва в християнството, както виждаме в елинската философия.

■ **„грабнат“** Същият глагол се използва: (1) за Филип в Деяния 8:30; (2) за „грабването“ в I Солунци 4:17; и за роденото мъжко дете в Откровение 12:5. Основното му значение е описание на действието на хищник, който сграбчва своята плячка и я отнася някъде. С други думи, Павел напълно неочаквано е бил пренесен телесно или мислено в Божието присъствие (вж. 4 стих).

■ **„до третото небе“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: НЕБЕСАТА И ТРЕТОТО НЕБЕ SPECIAL TOPIC: THE HEAVENS AND THE THIRD HEAVEN

В Стария завет понятието „небеса“ обикновено е в множествено число (*shamayim*, BDB 1029, KB 1559). Значението на еврейската дума е „височина“. Бог обитава на високи места. Тази представа отразява святостта и трансцендентността на Бога.

В Битие 1:1 множественото число на думата във фразата „небесата и земята“ показва, че Бог създава (1) атмосферата над тази планета; или (2) цялата действителност – и духовната, и физическата. От това основно разбиране се привеждат като аргумент и други пасажи, обозначаващи различните равнища на небесата: „небето на небесата“ (вж. Пс. 68:33) или „небето и небето на небесата“ (вж. Втор. 10:14; III Царе 8:27; Неем. 9:6; Пс. 148:4). Еврейските равини обобщават, че най-вероятно съществуват:

1. Две небеса (R. Judah, Hagigah 126);
2. Три небеса (Test. Levi 2-3; Ascen. of Isa. 6-7; Midrash Tehillim on Ps. 114:1);
3. Пет небеса (III Варух)

4. Седем небеса (R. Simon b. Lakish; Assen. of Isaiah 9:7);

5. Десет небеса (II Енох 20:3; 22:1)

Всички тези аргументи обаче показват най-вече едно – че има отчетливо разграничение между Бога и физическото творение посредством Неговата трансцендентност. Най-разпространеното схващане за броя небеса в равинския юдаизъм е седем. А. Коен пише, че тук има връзка с астрономичните сфери (А. Cohen, *Everyman's Talmud*, p. 30). Според мен обаче по-скоро става дума за това, че числото 7 се смята за числото на съвършенството (напр. такъв е броят на дните на Сътворението, след което Бог си почива; Бит. 2:2).

От своя страна във II Коринтяни 12:2 апостол Павел споменава за „трето небе“ (гр. *ouranos*) в опитите си да обозначи величественото и все пак лично присъствие на Бога. В даден момент Павел е имал лична среща с Бога!

12:3-4 Тези стихове хвърлят допълнителна светлина върху преживяването от втори стих.

12:4 „в рая“ Съществителното *parádeisos* е заемка от персийски за „оградена градина на благородник“. Гръцката дума се среща в Септуагинта за „Едемската градина“ (Битие 2:8; 3:1; Езекиил 28:13; 31:18). В Лука 23:43 понятието се използва за обозначаване на мястото за праведници в *Хадес (Шеол)*. В неканоничната книга *Тайните на Енох* (наричана още *Втора книга на Енох*) 8 глава тази дума описва третото небе или Божието присъствие. Както понятието „третото небе“, така и съществителното „рай“ са описателни начини да се говори за Божието присъствие.

☐ **„чу неизразими думи, които на човека не е позволено да изговори“** Човешкото любопитство няма как да бъде удовлетворено във всички измерения на истината. Също както Лазар не получава позволение да говори на живите от отвъдния свят, така и Павел не иска (поради поразителната святост) и не може (поради недостиг на човешки понятия) да говори за това изживяване. Очевидно има някаква игра на думи с понятието „неизговорим“ между думите *arrētos* и *hrētos*. Или пък може би Павел просто използва заемка технически идиом, обозначаващ обред за посвещение в мистичните религии. А най-вероятно просто му липсват достатъчно адекватни човешки понятия, за да изрази видяното (ср. с I Кор. 2:9).

12:5 Павел не се хвали с личните си постижения (вж. коментара към II Кор. 1:12). Причината за неговата хвалба е Божието откровение в личните му изживявания и в евангелската истина. Именно недостатъците и слабостите на Павел позволяват на Бога да се прославя в живота му (ср. Йоан 15:5 с Фил. 4:13).

☐ **„немощите“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАБОСТ към II Коринтяни 12:9.

12:6 „дори и“ Изречението тук е в условен вид от трети клас, което предполага потенциално действие.

☐ **„безумен“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОНЯТИЯ ЗА ГЛУПАВИ ХОРА към I Коринтяни 15:36.

☐ **„да не би някой да помисли за мен повече от това, което вижда в мен или чува от мен“** Изпълнено със сарказъм изявление. Лъжеучителите са размахвали собствените си изживявания и акредитиви, за които коринтяните само са слушали, но така и не са ги виждали. Павел обаче пише: „Не ми се доверявайте за нещата, които не сте виждали у мен. Вярвайте на онова, което съм показал сред вас. Вижете делата ми.“

12:7 „поради твърде многото откровения“ Тази фраза граматически може да е свързана или с израза „за да не би някой да помисли за мен“ (6 ст.), или с израза „за да не се превъзнасям“ (7 ст.). Ако в оригиналния текст на седми стих присъства думата *dio* (както е в MSS κ, Α, Β, F, G), тогава най-вероятно тя е свързана с израза от 6 стих. От друга страна обаче в някои древни манускрипти думата *dio* отсъства (напр. MSS P46, D, както и във Вулгата, в арменския превод и в Пешита). Според UBS4 включването на тази дума има рейтинг C (т.е. трудно да се прецени със сигурност).

Относно думата *hyperbolē* („твърде многото“) вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛОЖНИ ДУМИ С ПРЕДСТАВКАТА *HUPER* ПРИ ПАВЕЛ към I Коринтяни 2:1.

„за да не се превъзнасям“ Същото понятие се среща във II Солунци 2:4, където описва горделивия дух на „човека на греха“ (Антихрист). За пореден път Павел съпоставя себе си с придошлите лъжеучители. Те се гордеят с изтънчената си софистика (която Павел имитира в 10-13 гл.).

Павел е убеден, че въпросният „трън в плътта“ му е даден от Бога (вж. страдателния залог на глагола „ми се даде“ в 7 ст.) с определено предназначение (целта се въвежда със съюза *hina*). Може би това става в смисъла от Римляни 8:28 (където някои гръцки ръкописи гласят: „Бог причинява всички неща“), но целта е уподобяване на Христос, което много ясно се разбира от Римляни 8:29 (съобразяване с образа на Неговия Син). Сатана е единствено служител!

■ „трън в плътта“ Думата „трън“ може да означава и „кол“. В класическия гръцки това понятие означава изострена греда, докато в Септуагинта се използва за растителен трън (вж. Числа 33:55; Езекиил 28:24; Осия 2:6). Ето някои предположения за какво става дума:

1. Според ранните църковни отци, както и според Лутер и Калвин в този случай Павел говори за духовните последици поради греховното естество („в плътта“).
2. Според Йоан Златоуст става дума за междуличностни проблеми (ср. с Числа 33:55; Съдии 2:3).
3. Други смятат, че Павел е страдал от епилепсия.
4. Сър Уилям Рамзи твърди, че иде реч за малария.
5. Според мен става дума за т.нар. офталмия – разпространено възпаление на очите (сравнете Гал. 4:13-15 с Гал. 6:11), засилено или причинено от заслепяването по пътя за Дамаск (вж. Деяния 9 гл.; като е възможно да има и старозаветна алузия към Исус Навиев 23:13).

Относно думата „плът“ вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПЛЪТ (*SARX*) към I Коринтяни 1:26.

■ „пратеник от Сатана“ Бог Отец допуска и използва действията на Лукавия (Йов 2:6; I Кор. 5:5; I Тим. 1:20). Съществителното „пратеник“ изглежда се отнася за демон. Както на еврейски, така и на гръцки език тази дума може да се преведе като „ангел“. Ако е така, значи явно демоните са способни да навреждат на вярващите хора, ала единствено когато Бог допуска това за Своите цели. Бог използва злото, за да насочва хода на събитията за Своите праведни намерения.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: САТАНА SPECIAL TOPIC: SATAN

Тази тема е много трудна по няколко причини.

1. Старият завет не говори за свръхнеприятел на доброто, а го описва като слуга на *ЯХВЕ* (вж. А. В. Davidson, *OT Theology*, pp. 300-306), който предлага алтернатива на човечеството и го обвинява за неправдата му. Има само един Бог (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МОНОТЕИЗЪМ), една сила, една кауза в Стария завет – *ЯХВЕ* (Исаия 45:7; Амос 3:6).
2. Представата за личност свръхнеприятел на Бога, разработена в междубиблейската (неканонична) литература под влиянието на персийските дуалистични религии (като *зороастринството*). Те на свой ред силно повлияват на равинския юдаизъм и есейската общност (вж. Ръкописите от Мъртво море).
3. Новият завет разработва старозаветни теми в изненадващо ярки, но селективни категории.

Ако анализираме злото от перспективата на библейското богословие (всяка книга, автор или жанр изучавани и схематизирани поотделно), тогава налице са различни схващания за злото.

Ако обаче подходим към изучаване на злото от небиблейска или извънбиблейската перспектива на световните или източните религии, тогава голяма част от новозаветните идеи са загатнати в персийския дуализъм и гръкоримския спиритизъм.

Ако човек изповядва категоричния авторитет на Писанието, тогава новозаветните идеи и доктрини трябва да се разглеждат като прогресивно откровение. Християните трябва да са внимателни и да не допускат идеите им да са под влиянието на еврейския фолклор или западната литература (Данте, Милтън). Определено има мистерия и неяснота в тази област на библейското откровение. Бог е избрал да не разкрива всички аспекти на злото, неговия произход (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ЛУЦИФЕР), развитие и цел, но Той разкрива неговото поражение!

В Стария завет думата „сатана“ или „обвинител“ (BDB 966; КБ 1317) се отнася до три групи:

1. хора обвинители (вж. I Царе 29:4; II Царе 19:22; IV Царе 11:14,20,29; Пс. 109:6)
2. ангели обвинители (вж. Числа 22:22-23; Йов 1-2; Зах. 3:1)
3. демони обвинители (вж. I Лет. 21:1; IV Царе 22:21; Зах. 13:2)

Едва по-късно в междузаветния период змията от Битие 3 глава започва да се идентифицира със Сатана (вж. *Премъдрост* 2.23-24; *II Енох* 31:3). Именно тогава започват да я използват равините (вж. *Sot* 9b и *Sanh.* 29a). „Божиите синове“ от Битие 6 гл. стават ангели в *I Енох* 54:6. Споменавам това не с цел да изтъкна неговата богословска акуратност, а за да покажа, че идеята търпи развитие. В Новия завет тези старозаветни дейности се приписват на зли ангели (вж. I Кор. 11:3; Откр. 12:9).

Трудно или невъзможно (в зависимост от схващането) е да определим произхода на личностното зло смо според информацията в Стария завет. Една от причините за това е силният монотеизъм на Израил (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МОНОТЕИЗЪМ; както и I Царе 22:20-22; Екл. 7:14; Исаия 45:7; Амос 3:6). Всяка причинност се приписва на *ЯХВЕ*, за да се демонстрира Неговата уникалност и превъзходство (вж. Исаия 43:11; 44:6,8,24; 45:5-6,14,18,21,22).

Източници на информация по темата са (1) Йов 1-2 глави, където Сатана е представен като един от „синовете на Бога“ (ангелите) или (2) Исаия 14 глава и Езекиил 28 глава, където гордите царе от Близкия изток са посочени (Вавилон и Тир) като илюстрация за гордостта на Сатана (вж. I Тим. 3:6). Този подход ме навежда на смесени чувства. Езекиил използва метафори от Едемската градина не само за Тирския цар като Сатана (вж. Езек. 28:12-16), а също и за царя на Египет като Дървото за познаване на доброто и злото (Езекиил 31 гл.). Обаче Исаия 14 глава, и особено 12-14 ст., изглежда описват ангелски бунт, предизвикан от гордост. Ако Бог иска да ни разкрие конкретната същност и природа на Сатана, това е много уклончив начин и място да го стори. Трябва да внимаваме с тенденцията на систематичното богословие, което взема малки, неясни части от различните завети, автори, книги и жанрове и ги комбинира като парчета от един сложен ребус.

Съгласен съм с Алфред Едерщайм (Alfred Edersheim, *The Life and Times of Jesus the Messiah*, том 2, appendices XIII [pp. 748-763] и XVI [pp.770-776]), че равинският юдаизъм е силно повлиян от персийския дуализъм и спекулация с демоничното. Равините не са добър автентичен източник в тази област. В това отношение Исус радикално се отклонява от поученията на синагогата. Смятам, че идеята за архангела – неприятел на *ЯХВЕ* възниква под влиянието на персийския зороастрийски дуализъм и двете им върховни божества *Ахкиман* и *Ормаза*, а по-късно е бил разработен от юдейските равини като своего рода библейски дуализъм за *ЯХВЕ* и Сатана.

В Новия завет определено е налице прогресивно откровение относно персонификацията на злото, но не е толкова подробно формулирано като равинското. Добър пример за тази разлика е т.нар. „война в небесата“. Падането на Сатана е логична необходимост, но подробности не се дават (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПАДЕНИЕТО НА САТАНА И НЕГОВИТЕ АНГЕЛИ). Казаното по темата е завоалирано в апокалиптичния жанр (вж. Откр. 12:4,7,12-13). Макар и победен от Исус и заточен на земята, Сатана продължава да служи като слуга на *ЯХВЕ* (вж. Мат. 4:1; Лука 22:31-32; I Кор. 5:5; I Тим. 1:20).

Налага се да обуздаем любопитството си в тази област. Съществува личностна сила на злото, но при все това Бог е само един и ние продължаваме да носим отговорност за нашия избор. Духовна битка има както преди, така и след спасението. Победата е възможна единствено чрез Триединния Бог. Злото е победено и един ден ще бъде изцяло отстранено (Откр. 20:10)!

■ „да ме мъчи“ Тук глаголът е в сегашно време, деятелен залог, подчинително наклонение. Буквално думата означава „удрям с юмруци“. Проблемът на Павел е бил както повтарям, така и болезнен.

■ „за да не се превъзнасям“ Предназначението е въведено със съюза *hina*. Духовните претенции на лъжеучителите видимо подсилват техния егоизъм. При Павел действието на духовните изживявания обаче води до обратното – смирение.

12:8 „се молих на Господа“ Контекстуално може да става дума или (1) за *ЯХВЕ*; или (2) за Исус (вж. Йоан 14:13-14). Обичайно Павел се моли на Бог Отец. Християните могат да се молят на всяка личност в Троицата, макар че нормално се молим на Бог Отец, в името на Сина, с посредничеството на Духа.

■ **„това нещо“** Възможно е да става дума или (1) за тази ситуация; или (2) за това гонение; или (3) за пратеника на Сатана; или (4) за физическия проблем на Павел.

■ **„три пъти“** Подобно на молитвата на Исус в Гетсиманската градина (Матей 26:42; Марк 14:39:41) Павел също се моли трикратно. Подобен вид повтаряне е показателно за акцента и интензивността на молитвата. Това не е проява на неверие или недоверие, а показва, че можем да се молим за всяко нещо, което ни терзае, и то толкова често, колкото се нуждаем. Този повторяем и болезнен проблем у Павел е особен духовен урок (ср. с 9 стих) за него. Тук трябва да признаем, че това негово изживяване хвърля важна светлина върху прекомерния акцент, който в съвременето ни се поставя върху изцелителните чудеса и тяхното обуславяне от количеството вяра у болния. Очевидно Павел е притежавал огромна вяра. Също така нелепото учение, че Божията воля е всеки вярващ да бъде съвършено здрав и да бъде напълно избавен от всякакви проблеми, съвсем ясно се адресира в този текст. Молитвите и на Исус, и на Павел не получават желанието отговор. Бог използва и проблемите, и заболяванията ни за собствените си цели (вж. Римляни 8:17; II Коринтяни 1:5,7; Филипийци 3:10; I Петър 4:12-17). Нашите нужди са възможност Бог да разкрие Себе си и волята си!

12:9 „Той ми каза“ Глаголът е в перфектно време. Идиоматично това означава: „Накрая Той каза...“

■ **„Достатъчна ти е Моята благодат“** Павел се нуждае единствено от характера и присъствието на Бога. Мисля си, че е възможно Павел да си е спомнил III Царе 8:27. Това е едно от местата в Стария завет, където се среща фразата „небето и небето на небесата“. Възможно е именно оттам да произлиза и фразата „третото небе“ по-рано във 2 стих. Молитвата на Соломон говори както за трансцендентността на Божието „висше небе“ и иманентността Му в неговото присъствие в храма. От Павел се очаква да не се вторачва твърде много във величието на третото небе, а по-скоро да съзерцава благодатната природа и личното присъствие на Бога в собственото му всекидневие.

■ **„силата Ми се показва съвършена“** Този глагол е в сегашно време, страдателен залог. Божията сила се проявява по различни критерии от човешките. Бог приема славата, когато човешките същества са слаби и неспособни да посрещнат собствените си нужди. Силата на Бога се състои в непроменяемия Му характер!

Тази фраза може да е напомнила за I Коринтяни 2:5 или за II Коринтяни 4:7 и не е свързана с претенциите на лъжеучителите за техните човешки заслуги и постижения.

■ **„ще се похваля по-скоро с немощите си“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ по-долу.

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: СЛАБОСТ (ASTHENEŌ)
SPECIAL TOPIC: WEAKNESS (ASTHENEŌ)

Лъжеучителите се хвалят с пълномощията си и с риторичния си стил, но апостол Павел съзнава ценността на „слабостта“ (*astheneō*). Павел използва истината за слабостта си по няколко начина.

1. Божието слабо е по-велико от човешкото – I Коринтяни 1:27
2. слабостта на света – I Коринтяни 1:27
3. слабостта и плахостта на Павел – I Коринтяни 2:3; 9:22; II Коринтяни 11:29,30; 12:5
4. Павел и неговият мисионерски екип – I Коринтяни 4:10; II Коринтяни 11:21
5. слаб вярващ (вж. Римляни 14:1—15:13) – I Коринтяни 8:7,9,10,11,12; 9:22
6. физическа немощ – I Коринтяни 11:30
7. части на човешкото тяло – I Коринтяни 12:22
8. физическото тяло – I Коринтяни 15:43
9. физическото присъствие на Павел или риторическите му умения – II Коринтяни 10:10
10. слабостта на Павел, подсилена от Божията сила – II Коринтяни 12:9,10; 13:4,9
11. Христовото послание чрез Павел – II Коринтяни 13:3
12. физическото тяло на Христос – II Коринтяни 13:4

☐ „Христовата сила“ Силата е на Бога! Силата е на Христос! Христос е Бог!

NASB, NRSV „за да обитава в мен“

NKJV, NJB „за да почива на мен“

TEV „за да изпитвам закрилата на“

Тук виждаме гръцкия глагол *episkēnoō*, съставен от представката *epi* и корена *skēnē* („палатка“; II Кор. 5:1). В метафоричен план той означава „засенчвам“ или „обитавам върху“. Думата се среща единствено тук в целия Нов завет. Същият корен се използва за девственото зачатие на Исус (Лука 1:35), за преобразението на Исус (Матей 17:5) и за това, как сенките на апостолите падали върху хората за изцеление (Деяния 5:15).

Павел е наясно, че облачният стълб в пустинята при скиталчествата на израиляните (Изход 40:35) е наричан от равините „облакът на славата *шекина*“. Думата *шекина* означава „обитавам трайно“. Павел иска да живее в личното присъствие на Бога, който се разкрива в Исус Христос пълноценно и съвършено. Това е целта на християнската вяра – не личната власт, не личният престиж, не специалното познание или изживяване, а близкото познание с Бога („да позная Него и силата на Неговото възкресение, и общението в Неговите страдания“, Фил. 3:10).

12:10 „Затова намирам удоволствие“ От личен опит след преживяването по пътя за Дамаск Павел знае, че добрите намерения и човешките усилия са недостатъчни. Всички ние се нуждаем преди всичко от благодат (II Кор. 2:9), а не толкова от сила. Никое човешко същество не би могло да узурпира славата на Бога (I Кор. 1:29; Ефес. 2:9). Божията благодат, сила и слава се проявяват най-добре, когато човекът се е предал и е осъзнал немошата си.

☐ „удоволствие в немощи“ В края на десети стих Павел ни дава кратко обобщение на изпитанията си в служението. По-рано в 4:7-11; 6:3-10 и 11:24-28 той вече е изброявал тези изживявания. Павел добре знае значението на думите на Исус от Матей 5:10-12!

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 12:11-13

¹¹ Станах безумен. Вие ме принудихте. Защото вие трябваше да ме препоръчвате, понеже не съм бил по-долен в нищо от превъзходните апостоли, макар и да съм нищо. ¹² Наистина, апостолските признаци се показаха между вас с пълно търпение, чрез знамения, чудеса и велики дела. ¹³ Защото, в какво бяхте поставени по-долу от другите църкви освен в това, че сам аз не ви дотежах? Простете ми тази неправда!

12:11 „Станах безумен“ Тук глаголет е в перфектно време, деятелен залог, изявително наклонение. Някои групички вътре в църквата (вж. I Кор. 1-4 гл.), както и някои от пътуващите лъжеучители (II Кор. 10-13 гл.) нападат личността на Павел, неговото водачество, неговия авторитет, неговия стил на говорене, както и самото благовестие. По тази причина се налага Павел да защити себе си. Той го прави по няколко начина:

1. Сравнява своя живот с техния.
2. Използва техния риторически стил, но със смирение.
3. Прибягва до сарказъм, за да подчертае мисълта си.

Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ПОНЯТИЯ ЗА ГЛУПАВИ ХОРА към I Коринтяни 15:36.

☐ В гръцкия текст тук има акцент върху подлога „аз“ (*egō*). Това се вижда в 11, 13, 15 и 16 стихове.

☐ „да ме препоръчвате“ Вж. коментара към II Коринтяни 3:1.

☐ „не съм бил по-долен в нищо от превъзходните апостоли“ Вж. коментара към II Коринтяни 11:5.

☐ „макар и“ Тук условното изречение е от първи клас. С него се подчертава мисълта на пишещия, а не нещо действително случило се. Павел не е по-долен от тях по никакъв начин.

■ „да съм нищо“ Павел си дава сметка, че положението му е единствено по благодат (I Кор. 15:9; Ефес. 3:8; I Тим. 1:15). Освен това обаче той знае какво означава да е призван и надарен от Бога апостол (вж. Деяния 8:22,26).

12:12 „чрез знамения, чудеса и велики дела“ Свидетелството на Павел се потвърждава от силата на Бога (вж. I Кор. 2:4; 4:20; Римл. 15:19). Основното доказателство, че той идва от Бога, обаче се състои не просто в чудесата, а в неговото отношение и неговото поведение спрямо коринтската църква.

12:13 „сам аз не ви дотежах“ Павел не е съгласен тази вътрешно разпокъсана църква да го подкрепя с финанси. На други църкви като тези във Филипи (Филипийци 4:15) и Солун (I Солунци 3:6) той позволява това, ала едва след като ги е напуснал физически и е заминал другаде. Неговият отказ наранява чувствата на коринтяните (II Кор. 12:13а), ала Павел не е склонен да отстъпи именно поради обвиненията от страна на лъжеучителите (II Кор. 11:8-20). От друга страна, принципно Павел подкрепя финансовата издръжка на служителите от църквите (I Кор. 9:3-18).

■ „другите църкви“ Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 1:2.

■ „Простете ми тази неправда!“ Хаплив сарказъм.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 12:14-18

¹⁴ Ето, готов съм да дойда при вас за трети път и няма да ви дотежа, защото не искам вашето, а вас; понеже децата не са длъжни да събират имот за родителите, а родителите – за децата. ¹⁵ А пък аз с най-голяма радост ще харча и цял ще се похарча за душите ви. Ако аз ви любя повече, вие по-малко ли ще ме любите? ¹⁶ Но нека да е така, че не съм ви натежал, но понеже съм бил хитър, съм ви уловил с измама. ¹⁷ Припечелих ли аз чрез някои от онези, които изпратих до вас? ¹⁸ Помолих Тит да отиде при вас и изпратих нашия брат с него. Тит припечели ли в нещо от вас? Не ходехме ли в същия дух, в същите стъпки?

12:14

NASB, NRSV, NJB „ето“

NKJV „а относно“

TEV -липсва-

Тук се използва гръцкия глагол *idou*, чието значение буквално е „вижте“. Той се среща многократно в евангелията. Функцията му е да привлече вниманието към следващата фраза. Павел си служи с него сравнително рядко (вж. Римляни 9:23 [в цитат от Стария завет]; I Коринтяни 15:51; II Коринтяни 5:17; 6:2 [в цитат от Стария завет], 9; 7:11; 12:14; Галатяни 1:20).

■ „за трети път“ В книгата Деяния на апостолите се описват само две негови посещения до град Коринт (Деяния 18:1; 20:2-3; II Кор. 1:15; 13:1-2). Тази книга обаче не представлява изчерпателна, нито подробна история. По-скоро има функция на богословски документ, който онагледява разпространението на християнската вяра от една на друга народностна група и от Палестина до Рим.

■ „няма да ви дотежа“ Става дума за финансови компенсации (вж. II Кор. 11:9; 12:3; I Кор. 9:12,18). Павел утвърждава правото на служителите да получават финансова издръжка, ала в личен план го отхвърля, (1) понеже понася критики по тази тема от лъжеучителите (II Кор. 12:14б); и (2) поради собственото си минало като равин.

■ „а вас“ Павел желае не парите им, а отношението и верността им.

■ „децата... родителите“ Аналогия от сферата на семейството. Той възприема себе си като техен духовен родител (вж. I Кор. 4:14-15; Гал. 4:19).

12:15 „ще харча“ Тази гръцка дума може да има две различни значения: (1) буквално „изплащам пари“ (Деяния 21:24); или (2) фигуративно „похарчвам напълно“ или „плащам всичко или нищо“ (Марк 5:26). Павел е готов да даде всичките си средства, че даже и самия себе си, за каузата на Христос сред вярващите в коринтската църква.

Очевидно Павел си служи с игра на думи относно парите. За себе си той не желае финансови средства, но пък е готов напълно да се похарчи за тях.

▣ **„за душите ви“** Думата „душа“ (*psychē*) тук обозначава цялостната личност също както в други свои текстове Павел си служи с думата „дух“ (*pneuma*, вж. Филипяни 1:27).

Тук не става дума за онтологическа дихотомия на човека. В този случай думата „душа“ включва двойната способност на човека да общува както с природата, така и с Бога. Еврейската дума *nephesh* (BDB 659) в книгата Битие се използва както за човека, така и за животните, докато съществителното *ruah* (BDB 924) се отнася единствено за хората. Това обаче не следва да се привежда като изчерпателно доказателство в полза на теорията, че човешкото същество се състои от три части (трихотомно).

В Библията човекът е представен най-вече като единство (Бит. 2:7). Добър анализ на теориите за човека като трихотомно или дихотомно същество, или като единство можете да намерите тук: Милард Ериксън, *Християнско богословие* (Нов човек, С., 2000), 508-525 стр.; Frank Stagg, *Polarities of Man's Existence in Biblical Perspective*.

▣ **„Ако“** Тук условното изречение е от първи клас. Предполага се, че твърдението е вярно от гледна точка на автора или за неговите литературни цели.

▣ **„повече“** Тази група от свързани понятия онагледява емоционалния и екстравагантен литературен стил на Павел във Второ коринтяни. Вж. коментара към II Коринтяни 2:7.

▣ **„по-малко ли ще ме любите“** Колкото повече Павел се раздава за тях, с толкова по-малко уважение и любов се отнасят те към него. Обстановката става нетърпима.

12:16 „но понеже съм бил хитър, съм ви уловил с измама“ Възможно е да става дума за събраното дарение за ерусалимската църква (8-9 гл.). Лъжеучителите вероятно са обвинявали Павел поради това, че изпраща други да съберат дарението, вместо да дойде лично (II Кор. 12:17-18).

Коментарът на Павел е хаплив сарказъм!

12:18 „Тит“ Изненадващо е, че в книгата Деяния изобщо не се споменава името на Тит. (Възможно е той да е бил брат на Лука.) За Павел той е един от най-близките и доверени сътрудници. (Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към II Коринтяни 2:13.) Изглежда Тит също не е приемал никакви средства от тази църква по примера на Павел.

▣ **„нашия брат с него“** Вероятно е същата личност от II Коринтяни 8:18. Някои смятат, че става дума за Лука (вж. напр. Ориген). Решението на Павел да води със себе си представители на църквите е с цел да обезоръжи обвиненията срещу него във връзка със събраното дарение за църквата в Ерусалим.

▣ Стихове 17 и 18 съдържат поредица от четири въпроса. Граматическата форма на първите два очаква отрицателен отговор, докато последните два очакват утвърдителен отговор. Предназначението на тези въпроси е да се покаже, че нито Павел, нито Тит са се възползвали от коринтската църква по какъвто и да е начин (както твърдят някои).

▣ **„в същия дух“** Става дума за изкупения човешки дух на Тит (локативен падеж), а не за Святия Дух (ако беше инструментален падеж). Павел използва думата „дух“ за самия себе си многократно (II Кор. 2:13; 7:13; I Кор. 2:11; 5:4; 16:18; Римляни 1:9; 8:16; Филипяни 4:23). Вж. коментара към II Коринтяни 7:13б.

¹⁹ **Още ли мислите, че ние се защитаваме пред вас? Ние говорим пред Бога в Христос, и всичко това, възлюбени мои, за ваше изграждане.** ²⁰ **Защото се боя, да не би като дойда, да не ви намеря такива, каквито ви желая, и вие да ме намерите такъв, какъвто не ме желаете; и да не би да има между вас раздори, завист, гняв, партизанщина, клюкарство, шушукания, големеене, бъркотии;** ²¹ **да не би когато дойда пак, да ме смири моят Бог между вас и да оплача мнозина, които преди това са съгрешили и не са се покаяли за нечистотата, блудството и разпътството, на които са се предавали.**

12:19 „Още“ Павел говори за настоящото си писмо (Второ коринтяни).

☐ **„мислите, че ние се защитаваме пред вас“** Саркастична бележка. Павел познава тази църква много добре. Те са развили надутото отношение спрямо собствената си стойност и свободи.

☐ **„говорим пред Бога“** Същата фраза се среща във II Коринтяни 2:17, където авторът изрича клетва за истинността на думите си пред Бога.

☐ **„за ваше изграждане“** Павел говори за собствения си авторитет, прибегвайки до същото понятие във II Коринтяни 10:8. Той се защитава с цел да предпази тази заблудена църква. Действията му целят да окажат помощ на тях, а не на него. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗГРАЖДАМ към I Коринтяни 8:1.

☐ **„възлюбени“** Павел се отнася към тази църква с много прямота, но и с любов. Това понятие изразява неговото сърдечно отношение (ср. с I Кор. 10:14; 15:58; II Кор. 7:1; 12:19).

12:20 Тук виждаме аналог на начина, по който в Първо коринтяни беше описано отношението на хората от тази църква едни към други и към апостол Павел.

☐ **„раздори“** Вж. коментара към I Коринтяни 2:11.

Това понятие (и следващото) са в единствено число (вж. MSS P46, κ, A), но всички останали по-надолу в списъка са в множествено число.

☐ **„завист“** В този контекст става дума за дух на разцепления и разделения (I Кор. 3:3). Вж. коментара към II Коринтяни 9:2.

☐ **„гняв“** Изблици на гняв (Галатяни 5:20; Ефесяни 4:31; Колосяни 3:8).

☐ **„партизанщина“** Думата *eritheia* оригинално означава „наемане за работа“. С времето придобива нюанс на аристократична надменност по отношение на хората, които се налага да работят, за да си изкарват прехраната. Подобно отношение пасва на обстановката на разпокъсаност в Първо коринтяни – и особено в 11 глава. Павел често си служи с това понятие (Римляни 2:8; Галатяни 5:20; Филипяни 1:17; 2:3; вж. също как го използва Яков в Яков 3:14,16).

☐ **„клюкарство“** Става дума за клеветничество и унижаване на някого (Римляни 1:30; II Коринтяни 12:20; Яков 4:11; I Петър 2:1,12; 3:16).

☐ **„шушукания“** Буквално думата е „шепна“. Става дума за потайно говорене зад гърба на някого.

☐ **„големене“** Гръцкият глагол *phusioō* първоначално означава „надувам“ (вж. Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, p. 105; както и Vincent, *Word Studies*, p. 766). Произлиза от думата *phusa* – „мях“. В християнската литература вероятно най-напред от Павел този глагол започва да се използва метафорично за гордост и надменност. В това се състои и основният духовен проблем на коринтската църква. Павел си служи с тази дума в I Коринтяни 4:6,18,19; 5:2; 8:1; 13:4; както и в списък за грехове във II Коринтяни 12:20. Извън писмата до коринтската църква се среща само веднъж в Колосяни 2:18, където се отнася за виденията и специалното познание, за които претендират гностиците.

NASB	„смущения“
NKJV	„метежи“
NRSV, TEV	„безредие“
NJB	„бъркотии“

Вж. коментара към I Коринтяни 14:33. Църквата е разпокъсана на групички. Същото понятие се използва и в Яков 3:16.

В писанията на Павел има няколко списъка с пороци (Римляни 1:29-31; I Коринтяни 5:11; 6:9; Галатяни 5:19-21; Ефесяни 4:31; 5:34; Колосяни 3:5-9). В много отношения те са паралелни с подобни списъци у стоиците. Християнската вяра изисква нравствен отклик. Вечният живот притежава наблюдаеми морални характеристики.

12:21 Павел изпитва притеснения, че ако тази църква не се покае, той ще бъде принуден да използва своя апостолски авторитет при следващата им среща (II Кор. 13:2). Някои от групичките в църквата (I Кор.) и някои от лъжеучителите (II Кор.) очевидно водят безбожен живот, угаждайки на самите себе си.

NASB, TEV, NJB	„да ме унижи“
NKJV, NRSV, NIV	„да ме смири“

Тази дума Павел използва в няколко значения в писмата си до коринтската църква (списъка по-долу заимствам от Harold K. Moulton, *Analytical Greek Lexicon Revised*, p. 397).

1. *tapeinos*
  - a. нисък в обстановка; потиснат (II Кор. 7:6);
  - b. който обича скромно, без изхвърляне (II Кор. 10:1).
2. *tapeinoō*
  - a. (среден залог) да живея в скромни условия (II Кор. 11:7);
  - b. да бъда скромнен в очаквания и надежди; да бъда потиснат от разочарование (II Кор. 12:21).

■ „да оплача“ Вж. коментара към I Коринтяни 5:2.

■ „мнозина, които преди това са съгрешили“ Цялата фраза е превод на едно причастие с определителен член, което се среща единствено тук и във II Коринтяни 13:2. Представява перфектно деятелно причастие, съставено от представка *pro* („пред-“) и глагола *hamartanō* („съгрешавам“). Съчетаното значение от двете обозначава хора, които са извършвали грехове в миналото и продължават да съгрешават досега. Фразата „преди това“ в текста липсва в оригинала и е добавена от преводачите. Времето тук е обозначено единствено в изявителното наклонение.

■ „не са се покаяли“ Този стих очевидно се отнася за християни, които са впримчени в някакви грехове. Покаянието е ключово за християнската вяра не само в първоначалния момент (Марк 1:15; Деяния 2:28,31; 3:16,19; 20:21), а и в цялостния живот след това (I Йоан 1:9). За вярващия човек покаянието има функцията да възстановява нарушените взаимоотношения (а не отново да осигурява спасение)! Покаянието е правилно отношение спрямо Бога и спрямо себе си, а не толкова някаква поредица от духовни стъпки или действия. Вж. пълния коментар към II Коринтяни 7:8-11.

■ „нечистотата, блудството и разпътството“ Трябва да помним каква е безбожната, сладна култура, от която произлизат вярващите хора в коринтската църква. Те са расли в условия на разюздана сексуалност, посветена на езически божества. Обърнете внимание обаче, че този стих също така споменава начина, по който християните следва да се справят с греха в живота си – чрез покаяние (ср. с I Йоан 1:9; Пс. 19:12-14). Вярата и покаянието са както първоначална реакция спрямо благат вест, така и духовно посвещение през целия живот на християнина.

Този списък е възможно да кореспондира на действията на лъжеучителите, които акцентират на гръцкия риторически стил. Ако е така, значи тези хора са се повлияли от гностицизма, при който има силен акцент върху знанията, но не и върху нравствените стандарти. Всички тези понятия се срещат и в списъка на делата на плътта в Галатяни 5:19. Оправданието не може и не следва да се откъсва от освещението!

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. Защо апостол Павел споменава специалното откровение, което е получил, но сетне не ни казва нищо конкретно за него?
2. Защо слабостта е от ключово значение, за да може да ни използва Бог?
3. Служи ли си Бог със злото, за да осъществява целите си?
4. Защо Павел толкова категорично не желае да получава средства от тази църква (вж. 20-21 ст.)?

Copyright © 2013 Bible Lessons International

II Коринтяни 13 глава

РАЗДЕЛЕНИЯ ПО АБЗАЦИ В СЪВРЕМЕННИТЕ ПРЕВОДИ

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Последни предупреждения и поздравя	Идване с авторитет	Призив за самооценка и поправка (12:19—13:10)	Последни предупреждения и поздравя	Страхове и притеснения у Павел (12:19—13:10)
13:1-4	13:1-6	13:1-4	13:1-4	13:1-4
13:5-10	Павел предпочита езичниците 13:7-10	13:5-10	13:5-10	13:5-10
	Поздравя и благословение	Заклучение		Заклучение
13:11-12	13:11-14	13:11-12	13:11 13:12а	13:11 13:12
			13:12б	
13:13		13:13	13:13	13:13

ТРЕТИ ЦИКЪЛ НА ПРОЧИТ

(от „Ръководство за изучаване на Библията“, 10 стр.)

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АВТОРСКОТО НАМЕРЕНИЕ НА НИВО АБЗАЦИ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Прочетете главата на един дъх. Определете темите. Съпоставете вашето тематично разделение с петте съвременни превода по-горе. Разделянето на абзаци не е вдъхновено от Бога, но е ключово за проследяването на авторското намерение, което е и в сърцевината на интерпретирането. Всеки абзац има една единствена тема.

1. Първи абзац
2. Втори абзац
3. Трети абзац
4. И т.н.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДУМИ И ИЗРАЗИ

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 13:1-4

¹ Ето, трети път идвам при вас. „От устата на двама или трима свидетели ще се потвърди всяка работа.“ ² Както, когато бях при вас втори път, ви предупредих, така и сега, когато не съм при вас, предупреждавам тези, които преди това са съгрешили, и всички други, че ако дойда пак, няма да пощадя, ³ тъй като търсите доказателство, че в мен говори Христос, който не е слаб спрямо вас, но е силен във вас; ⁴ защото, макар и да беше разпънат в немощ, пак живее чрез Божията сила. И ние също сме немощни в Него, но ще живеем с Него чрез Божията сила към вас.

13:1 „трети път идвам при вас“ Тук се придава текстуална тежест към теорията за евентуално болезнено посещение на Павел в Коринт между двете послания (ср. с II Кор. 12:14). В книгата Деяния няма сведения за тази визита.

■ **„всяка работа“** Цитат от Второзаконие 19:15 (ср. с Числа 35:30; Второзаконие 17:6; Матей 18:16; I Тимотей 5:19), който е посветен на съдебна процедура. С каква цел се привежда този стих тук? Има две възможности:

1. Отнася се за оценката на църквата спрямо Павел. Той вече ги е посещавал два пъти и е споделял с тях благовестието. Те носят отговорност как реагират на истината, която са чули.
2. Става дума за църковна дисциплина спрямо дадена групичка вътре в църквата.
  - a. тези, които всяват разцепления според I Коринтяни 1-4 гл. (вж. II Кор. 12:20);
  - b. тези, които вършат безморални грехове (вж. II Кор. 12:21);
  - c. „свръх апостолите“, т.е. лъжеучителите с връзки в Ерусалим и в юдаизма (според 10-13 гл. и особено 11:13-15).

NASB	„следва да се потвърди“
NKJV	„ще се установи“
NRSV	„трябва да се утвърди“
TEV	„трябва да се поддържа“
NJB	„се изисква“

Формата на този глагол е в бъдеще време, страдателен залог, изявително наклонение (вж. NKJV). Барбара и Тимъти Фрайбърг от друга страна обаче смятат, че той по-скоро функционира като аорист, страдателен залог, повелително наклонение (вж. NRSV, NJB) (Barbara and Timothy Friberg, *Analytical Greek New Testament*, p. 573). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СТОЯ (*HISTĒMI*) към I Коринтяни 15:1.

13:2 „тези, които преди това са съгрешили, и всички други“ Изглежда става дума за две групи. Едните „преди това са съгрешили“ (перфектно деятелно причастие). Вероятно става дума за вярващите в град Коринт, които са слушали благовестието на Павел вече два пъти, но при все това са се разбунтували срещу неговото ръководство. Вероятно това са онези, които всяват разцепления според I Коринтяни 1-4 глави или неморалната група според I Коринтяни 5 глава (ср. с II Кор. 12:20-21).

Фразата „и всички други“ сякаш касае хората, които не са присъствали и двата пъти. Може би тук се включват лъжеапостолите от Ерусалим и техните поддръжници, за които се говори във II Коринтяни 10-13 глави. И двете групи обаче получават предупреждение, че Павел иска да се изправят пред проблемите си. В противен случай самият той ще дойде лично да се занимава с тях!

■ **„ако“** Изречението тук е в условен вид от трети клас, но се използва със значение „когато дойда пак“ (вж. Йоан 16:7; I Йоан 3:2).

■ **„няма да пощадя“** Павел използва това понятие в положителен смисъл в I Коринтяни 7:23 и във II Коринтяни 1:23. Тук обаче и във II Коринтяни 12:6 го прилага в юридически смисъл (вж. II Кор. 10:11).

13:3 „доказателство“ Отново и отново в контекста се говори за изпитване. В текста има продължителна игра на думи между конотациите на два гръцки глагола: *dokimazō* и *peirazō*.

1. 3 стих, доказателство – *dokimē* (II Кор. 2:9; 8:2; 9:13; 13:3);
2. 5 стих, изпит – *peirazō* (II Кор. 13:5);
3. 5 стих, изпитване – *dokimazō* (II Кор. 8:8,22; 13:5);
4. 5 стих, проваляне на изпит – *adokimos*;
5. 6 стих, не се проваляйте на изпита – *adokimos*;
6. 7 стих, одобряване – *dokimos* (cf. II Кор. 10:18);
7. 7 стих, неодобрен – *adokimos*.

За по-пълноценно изследване на тази дума вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 3:13.

■ **„че в мен говори Христос“** Някои хора в град Коринт оспорват авторитета на апостол Павел. По този начин те „изпитват“ Павел. Във II Коринтяни 13:5 сега на свой ред Павел „изпитва“ тях! Присъствието на Христос в Павел вече е потвърдено (вж. II Кор. 12:12).

■ **„не е слаб“** Слабостта е Божият път към победата. Виждаме това както в живота на Исус (II Кор. 13:4) и на Павел (II Кор. 10:1,11; 12:9; 13:9). Нито едно човешко същество няма да успее да се похвали пред Бога със своите постижения. Нашите добри дела са пряко следствие от характера и личността на Бога. Те не са наши. Единствено когато се осланяме на Бога, ще може да имаме духовни резултати! Вярващите хора би следвало да дават място на Неговата сила, която да се проявява в техните нужди и тяхната безпомощност. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: СЛАБОСТ към II Коринтяни 12:9.

Стихове 3-4 представляват обобщена антитеза за твърденията на арогантните лъжеучители. Тези хора претендират за превъзходство:

1. в расово отношение;
2. в личния си харизматичен опит;
3. в изтънченото си обучение по софистика и риторика;
4. в съпоставката между тях и него.

■ **„спрямо вас... във вас“** Множественото число на местоимението „вас“ показва, че Павел тук говори за общностния им опит, а не за индивидуални преживявания на някого от тях (ср. с 5 стих). Преводът на TEV „сред вас“ сякаш е най-удачен в улавянето на значението.

13:4 „разпнат“ По няколко различни начина Павел описва Христовата смърт:

1. смърт – Римл. 5:6 и сл.; 14:15; I Кор. 8:11; 15:3; II Кор. 5:15; Гал. 2:21; I Сол. 4:14; 5:10;
2. кръв – Римл. 3:25; 5:9; Ефес. 1:7; 2:13; Гал. 1:10;
3. кръст – I Кор. 1:17-18; Гал. 5:11; 6:12,14; Ефес. 2:16; Фил. 2:8; Кол. 1:20; 2:14;
4. разпятие – I Кор. 1:23; 2:2; II Кор. 13:14; Гал. 3:1.

■ **„пак живее чрез Божията сила“** Именно фрази като тази с времето провокират немалко противоречия в ранната църква. Исус не е ли Бог? Докато е човек, дали Исус живее със силата на отделен Бог (ЯХВЕ)? Не може да изграждаме систематично богословие въз основа на един стих (или няколко отделни стиха), а по-скоро трябва да се стараем да обединяваме всички богословски концепции в едно интегрирано цяло. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: МОНОТЕИЗЪМ към I Коринтяни 8:4.

Обикновено понятията в този стих се използват за утвърждаване, че Отец в знак на одобрение е възкресил Сина (ср. с Деяния 2:24; 3:15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33,34,37; 17:31; Римл. 1:4; 6:4,9; 8:11; 10:9; I Кор. 6:14; II Кор. 4:14; Гал. 1:1; Ефес. 1:20; Кол. 2:12; I Сол. 1:10). Според други вдъхновени текстове от Новия завет обаче (1) Духът е възкресил Сина (вж. Римл. 8:11); както и Синът е възкръснал (вж. Йоан 2:19-22; 10:17-18).

■ **„ние също сме немощни в Него, но ще живеем с Него“** Разбирането на апостол Павел за християнската вяра включва идентифициране на вярващите хора с живота, смъртта и възкресението на Исус. Също както Той е водел смирен, благ и неразбран от обществото живот, ние на свой ред ще живеем така. Също както Той е дал живота си за останалите, и ние трябва да сме жертвоготовни. Също както Той е бил възкресен от мъртвите, и ние получаваме нов живот (сега, в настоящето) и ще бъдем възкресени с ново тяло (един ден, при Второто идване на Месията).

Това т.нар. богословие на отъждествяването е особено видимо в Римляни 6 глава. Павел пише Посланието до римляните по същото време, когато се занимава с проблемите на коринтяните. Систематичното гледище на Павел относно християнството (което той излага в Римляни) сега придобива осезаема плът, докато той работи с дисфункционалната църква в град Коринт.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТИЯНИ 13:5-10

⁵ Изпитвайте себе си дали сте във вярата, опитвайте себе си. Или самите вие не познавате, че Христос е във вас, освен ако не сте негодни? ⁶ Но аз се надявам вие да познаете, че ние не сме негодни. ⁷ И моля Бога да не извършите никакво зло – не за да се покажем ние годни, а за да правите вие това, което е добро, дори и ние да бъдем като негодни. ⁸ Защото не можем да вършим

нищо против истината, а само за истината.⁹ Понеже се радваме, когато ние сме слаби, а вие сте силни; и за това се молим – за вашето усъвършенстване.¹⁰ И така, пиша това, докато отсъствам, та когато съм при вас, да не трябва да се отнеса строго към вас според властта, която ми е дал Господ за изграждане, а не за разрушение.

13:5 „Изпитвайте себе си“ Глаголът е в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение. Това е думата *peirazō*, която означава „изпитвам някого с намерение да го съборя“. Тези хора са подложили Павел на изпити, а сега той ги провокира да подложат себе си на анализ!

■ **„дали“** Условно изречение от първи клас, което се предполага, че съдържа истина. Павел не казва, че се съмнява в тяхната вяра, а по-скоро ги провокира да се пробудят!

■ **„във вярата“** Гръцкото съществително *pistis* се превежда с различни думи: „доверие“, „упование“, „вяра“. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 2:4. Новият завет използва това съществително с три различни значения: (1) като лично решение човек да приеме Исус като Божия Месия; (2) като живот, изпълнен с лоялност спрямо Него; (3) като комплект с духовни учения относно Исус Христос (вж. II Кор. 13:3; Гал. 1:23; 3:23-25). Зрялото християнство се развива и в трите области.

■ **„опитвайте себе си“** Павел повтаря своята заповед (отново с глагол в сегашно време, деятелен залог, повелително наклонение), но този път си служи с друго понятие (*dokimazō*), чието значение е „изпитвам някого с намерение да бъде одобрен“. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 3:13.

■ **„познават“** Гръцкият глагол *epignōskō* тук се използва в сегашно време, деятелен залог, изявително наклонение. Обикновено с това се има предвид пълноценно познание, базирано на опит.

■ **„Христос е във вас“** Докато 4 стих се фокусира върху общностното изживяване, тази фраза (със същия предлог и същото местоимение в мн.ч.) би могла да се отнася за отделния човек. Христос със сигурност обитава сред Своите люде, ала поединично също така живее у всекиго от тях! Служението на Исус и на Духа са толкова близо свързани, че често в Новия завет виждаме как авторите използват израза „Христовия Дух“ (вж. Римл. 8:9; I Петър 1:11). На няколко места се казва, че самият Исус обитава във вярващите хора (Йоан 14:23; Римл. 8:10; Кол. 1:27; вж. също Матей 28:20). Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИСУС И ДУХЪТ към II Коринтяни 3:17.

■ **„освен ако не сте негодни“** Тази фраза е паралелна с „дали сте във вярата“ от 5 стих. Павел по няколко начина подсказва (напр. чрез условното изречение от първи клас в 5 стих и избора на глагола *dokimazō*), че според него повечето читатели, макар и не всички, на неговите писма са повярвали в Месията. Със сигурност сред тях има контингент от лъжеучители, които не познават Христос (вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ОТСТЪПЛЕНИЕ (*APHISTĒMI*) към I Кор. 6:9).

Тази конкретна фраза не би могла да се отнася за греховни вярващи, понеже Павел вече е писал на тях във II Коринтяни 12:20-21. Тези хора трябва да се покаят, докато лъжеучителите се нуждаят да приемат Христос (вж. Матей 7 гл.).

Същото понятие Павел използва в I Коринтяни 9:27, където то е основание защо му е трудно да стои под Божия контрол. Павел не желае да бъде „дисквалифициран“ или отхвърлен. Вярващите хора също следва да подлагат сами себе си на анализ (ср. с Филипаяни 2:12).

13:6 Според Павел самият той и неговите спътници са преминали този изпит (т.е. никой от тях не е *dokimos*, „фалшив“; вж. 7 стих) – особено по отношение на коринтската църква. Ако Христос обитава в тях, значи служението на Павел е било плодно.

13:7 В един смисъл силната и правоверна коринтска църква би следвало да утвърждава ръководния авторитет и апостолските акредитиви на Павел. Той по-скоро се притеснява дали те ще се държат правилно и подобаващо поради Бога и благовестието, а не толкова поради амбиции да потвърдят неговия авторитет и ръководство (вж. 9 стих).

■ „годни... негодни“ Павел продължава с играта на думи между *dokimos* и *adokimos*.

13:8 Истината в този контекст се отнася за благовестието като личност (Исус Месията), като послание (евангелието за Исус) и като начин на живот (отражение на живота на Исус).

СПЕЦИАЛНО ПОНЯТИЕ: ДУМАТА „ИСТИНА“ В ПИСМАТА НА ПАВЕЛ SPECIAL TOPIC: “TRUTH IN PAUL’S WRITINGS”

Начинът, по който апостол Павел използва понятието „истина“, идва от неговия старозаветен еквивалент *emet*, което означава „достоверен“, „верен“ (BDB 53; вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ВЯРА, ДОВЕРИЕ, УПОВАНИЕ, ВЯРНОСТ В СТАРИЯ ЗАВЕТ). В юдейските писания между двата завета думата се използва за „истина“ като антоним на „фалшивост“. Може би най-близкият паралел би бил в скрижалите от Мъртво море, където в техните *Благодарствени химни* това съществително се среща със значение на разкрито учение. Членовете на есейската общност са се наричали „свидетели на истината“.

Павел използва понятието като синоним за благовестието на Христос.

1. Римляни 1:18,25; 2:8,20; 3:7; 15:8
2. I Коринтяни 13:6
3. II Коринтяни 4:2; 6:7; 11:10; 13:8
4. Галатяни 2:5,14; 5:7
5. Ефесяни 1:13; 6:14
6. Колосяни 1:5,6
7. II Солунци 2:10,12,13
8. I Тимотей 2:4; 3:15; 4:3; 6:5
9. II Тимотей 2:15,18,25; 3:7,8; 4:4
10. Тит 1:1,14

Освен това Павел използва понятието, за да защити точността на собствените си думи.

1. Деяния 26:25
2. Римляни 9:1
3. II Коринтяни 7:14; 12:6
4. Ефесяни 4:25
5. Филипяни 1:18
6. I Тимотей 2:7

Друга употреба е при описанието на неговите мотиви в I Коринтяни 5:8 и на начина му на живот (неговият и на всички християни) в Ефесяни 4:24; 5:9; Филипяни 4:8. В някои случаи той използва думата и за характера на:

1. Бога, Римл. 3:4 (вж. Йоан 3:33; 17:17)
2. Исус Христос, Ефес. 4:21 (подобно на Йоан 14:6)
3. апостолското свидетелство, Тит 1:13
4. самия Павел, II Кор. 6:8

Единствено Павел използва глаголната форма на тази дума (*alētheuō*). Това виждаме в Галатяни 4:16 и Ефесяни 4:15, където глаголът се отнася към благата вест. За по-дълбоко изследване вж. Colin Brown (ed.), *The New International Dictionary of New Testament Theology*, vol. 3, p. 784-902.

13:9 „се радваме, когато ние сме слаби, а вие сте силни“ Ето го парадоксът на Павел. Той е наясно, че духовната сила се освобождава посредством човешката слабост (II Кор. 12:10; 13:4). По тази причина иска да остане слаб. Същата истина обаче касае и коринтската църква. За да може да бъдат силни, те също трябва да станат слаби. Това е тъкмо противоположно на начина, по който обичайно хората оценяват живота си. Лъжеучителите са внесли учение за сила посредством образование, потекло, опит. Ала Павел подчертава, че единственият начин да достигнеш до Божията сила е посредством Христовия пример (вж. 4 ст.).

■ **„за вашето усъвършенстване“** Съществителното от тази дума се среща единствено на това място в Новия завет. Глаголът на свой ред означава „сплитам“. Павел прибегва до него в I Коринтяни 1:10, където призовава коринтската църква да прекратят разногласията помежду си. Сега във Второ коринтяни той се връща към онзи призив и ги подтиква да градят единство, което да доведе до духовни ползи.

В своя коментар Лоу и Найда изтъкват, че производните на думата *artios* („завършен“, „адекватен“, „подготвен за определена задача“) с всичките им разнообразни представки (*epi; kata*) са всъщност синоними помежду си (ср. с Лука 6:40; II Кор. 13:9,11; Ефес. 4:12; II Тим. 3:17) (Louw and Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament*, vol. 1, p. 680).

Павел иска коринтската църква да бъде изпълнена с любов, да е функционираща и единна (вж. 11 стих). За да се осъществи това, трябва да има наличие на прошка, помирение и прилагане на църковна дисциплина (ср. с Галатяни 6:1).

13:10 Павел не желае да прави още едно безполезно пътуване до град Коринт (II Кор. 2:3-4). Той не иска да идва сред тях, облечен с апостолски авторитет. По-скоро желае да поддържа отношения на родителска любов с тези хора. реакцията на църквата обаче ще определи какво ще стане оттук насетне.

■ **„според властта, която ми е дал Господ“** Точно същата фраза се появява по-рано във II Кор. 10:8. Независимо дали с лично присъствие или от дистанция (I Кор. 5:4) този апостолски авторитет всъщност е авторитет, даден на Павел от Христос (II Кор. 12:19; 13:3). Това става на срещата помежду им по пътя към Дамаск (Деяния 9:22,26).

■ **„изграждане“** Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ: ИЗГРАЖДАМ към I Коринтяни 8:1.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 13:11-13

¹¹ Най-накрая, братя, радвайте се, усъвършенствайте се, утешавайте се, бъдете единомислени, живеете в мир; и Бог на любовта и на мира ще бъде с вас. ¹² Поздравете се един друг със свята целувка. ¹³ Поздравяват ви всичките светии.

13:11 „Най-накрая“ Буквално фразата тук гласи: „а за останалото“ (ср. с Галатяни 6:17). Това е характерен начин за завършване на писмо у Павел (вж. Ефес. 6:10; Фил. 3:1; 4:8; II Сол. 3:1). Обикновено маркира преход към заключителни мисли.

■ **„братя“** Колко прекрасен и утешителен начин за завършване на послание до тази проблемна църква! Освен това думата функционира и като литературен прием за преход към нова тема.

■ Тук следва поредица от пет глагола в сегашно време, повелително наклонение:

1. „радвайте се“ (сег. вр.; деятелен залог; повелително наклонение) – Павел често си служи с тази дума във Второ коринтяни (II Кор. 2:3; 6:10; 7:7,9,13; 13:9,11). Възможно е тази дума просто да означава „довиждане“ (ср. с Филипяни 3:1; 4:4), ала тогава би била изключение от поредицата от пет императивни глаголи в 11 стих.
2. „усъвършенствайте се“ (сег. вр.; страдателен залог; повелително наклонение) – Павел акцентира върху любовта и единството помежду им (вж. 9 ст.).
3. „утешавайте се“ (сег. вр.; страдателен залог; повелително наклонение) – Павел често си служи с тази дума във Второ коринтяни (II Кор. 1:4,6; 2:7,8; 5:20; 6:1; 7:6,7,13; 8:6; 9:5; 10:1; 12:8,18; 13:11).

4. „бъдете единомислени“ (сег. вр.; деятелен залог; повелително наклонение) – Тази гръцка дума има множество конотации (вж. Louw and Nida, vol. 2, p. 259), ала в настоящия контекст е паралелна с „усъвършенствайте се“ по-рано. Става дума за единство в името на благовестието. Тук Павел не твърди, че вярващите следва да са напълно единомислени по всяка тема. По-скоро акцентът на това единство е за каузата на евангелската вест. Ако има разногласия, те следва да се третират с любов, а благовестието неизменно следва да бъде приоритет на фона на личните предпочитания!
5. „живейте в мир“ (сег. вр.; деятелен залог; повелително наклонение) – Категорично този глагол е в паралел с I Коринтяни 1-4 глави и II Коринтяни 11-13 глави. Не е напълно сигурно каква е връзката между тези проблеми, ала и двата причиняват в църквата разединение и напрежение. Павел им заповядва да търсят мира не с никакви морални компромиси, а посредством христоводобие. Богът на мира (вж. II Кор. 13:11) ще ни помага в нашите слабости!

■ **„Бог на любовта и на мира“** Прекрасна описателна титла за ЯХВЕ. На немалко места в Новия завет ЯХВЕ се отъждествява с мира (Римляни 15:33; 16:20; I Коринтяни 14:33; Филипяни 4:9; I Солунци 5:23; Евреи 13:20). Във II Солунци 3:16 е наречен „Господ на мира“. Любовта и мирът се изтъкват едновременно като Негови качества в Ефесяни 6:23).

От вярващите хора се очаква да изразяват тези черти във взаимоотношенията помежду си.

13:12 „Поздравете се“ Възможно е този глагол да се преведе „сбогувам се“ (Деяния 20:1; 21:6). Изразява отношение на приемане и сътрудничество. Противоположната идея се изразява в Матей 5:47.

Кратка бележка относно номерацията на последните два стиха. Някои английски преводи на Библията тук съчетават 12 и 13 стихове заедно (TEV, NJB RSV, NRSV), докато други по-скоро предпочитат да ги приемат за два отделни стиха (KJV, NKJV, NASB, NIV).

■ **„святата целувка“** С времето този обичай (целувка между роднини или близки приятели) се прекратява, понеже езичниците не могат да вникнат в него (приписвайки му еротични нюанси). В ранната църква обаче мъжете са целували мъже, а жените – жени (по обичай от юдейската синагога; вж. Римл. 16:16; I Кор. 16:20; I Сол. 5:26). Вж. коментара към I Коринтяни 16:20.

Това е императив. Означава ли, че и до ден днешен християните следва да се поздравяват един другото по този специфичен начин? Ето един прекрасен пример как културата и новата обстановка следва да влияят на интерпретацията на библейския текст. Въпросът не е във формата, а в отношението. Вярващите хора са едно семейство.

13:13 „всичките светии“ Тази фраза се отнася не само за Павел и неговия мисионерски екип, а и за всички други основани от него църкви). Между град Коринт и останалите църкви е имало известно напрежение. Коринтяните са се отнасяли към останалите с чувство за превъзходство. Павел адресира този въпрос, като на няколко пъти споменава стандартите, които преподава на останалите места (вж. I Кор. 4:17; 7:17; 11:16,34; 14:33). Коринтската църква трябва да бъде неразривна част от глобалното Христово семейство, а не някакъв самостоятелен, елитен и привилегирован член. Вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Кор. 1:2.

Въпреки настоящата криза в Коринт всички останали църковни общности, основани от апостол Павел, им изпращат своите поздравии, а това говори за общение, загриженост, сътрудничество, застъпническа молитва и приемане.

ЦИТАТ ОТ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД РИВ: I КОРИНТЯНИ 13:14

¹⁴ **Благодатта на Господ Исус Христос и Божията любов, и общението на Светия Дух да бъде с всички вас. (Амин.)**

13:14 Неизменно Павел завършва писмата си с молитва за благословение. Това писмо обаче е уникално. В заключителни думи се съчетават три аспекта на Божия характер, съотнесени съответно към всяка от трите личности в Троицата. Необичайното е, че тук Исус се споменава на първо място. За по-пълнен коментар върху доктрината за Троицата вж. СПЕЦИАЛНОТО ПОНЯТИЕ към I Коринтяни 2:10.

Трите аспекта на Бога са благодат, любов и общение. Те са формулирани като обещание за „всички вас“ в град Коринт. Завършекът на тази молитва е от особено значение. Павел желае да възстанови общението между вярващите, независимо че досега е изобличавал лъжеучителите.

Павел се възползва от услугите на книжник за писането на посланията. Тази последна молитва обаче може би е записал собственоръчно (ср. със II Сол. 3:17). Павел обича тази църква!

▣ „общението на Светия Дух“ Вж. СПЕЦИАЛНИТЕ ПОНЯТИЯ към I Коринтяни 1:9 и към 12:11.

ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Този коментар е само ръководство за изучаване. Това означава, че вие сами носите отговорност за начина, по който тълкувате Библията. Всеки от нас трябва да ходи в светлината, която му е дадена. Приоритет при интерпретацията сте самият вие, вашата Библия и Светият Дух. Не бива да прехвърляте тази отговорност на който и да е коментатор.

Настоящите въпроси за обсъждане целят да ви подпомогнат да обмислите основните теми в този раздел на посланието. Целта им е да предизвикат мисли, а не да дадат крайни отговори.

1. По какъв начин вярващите хора следва да анализират себе си?
2. Защо Павел споменава толкова често слабостта си в 10-13 глави?
3. По какъв начин увереността е обвързана с устояването?
4. Как е възможно Бог едновременно да бъде един и да бъде три личности?

Copyright © 2013 Bible Lessons International

І ПРИЛОЖЕНИЕ

КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ГРЪЦКИТЕ ГРАМАТИЧЕСКИ ТЕРМИНИ

Гръцкият „койне“, често наричан също елинистичен гръцки, е общият език на средиземноморския свят от времето на завоеванията на Александър Велики (336-323 г. пр. Хр.) в продължение на осемстотин години след това (300 г. пр. Хр. – 500 г. сл. Хр.). Той не е само опростен класически гръцки език, а в много отношения е нова форма на гръцкия, която се превръща във втория език на Близкия изток и Средиземноморието в древността.

Новозаветният гръцки език е уникален в много отношения, защото авторите му, с изключение на Лука и авторът на Евреи, вероятно са използвали арамейски като основен език. Затова и текстовете им са повлияни от идиомите и структурните форми на арамейския език. Те също така четат и цитират Септуагинта (гръцкия превод на Стария завет), който също е написан на койне. Септуагинта обаче е дело на еврейски учени, чийто майчин език не е гръцкият.

С това искам да кажа, че не можем да очакваме Новият завет да се гради върху стройна граматическа структура. Езикът му е уникален, но има много общо със: (1) Септуагинта; (2) някои юдейски съчинения като например тези на Йосиф Флавий; и (3) папирусите, намерени в Египет. Как тогава можем да направим граматически анализ на Новия завет?

Грамматическите свойства на старогръцкия койне и новозаветния койне са променливи. През онези времена граматиката следва тенденция на опростяване. При превод и тълкуване ние се водим най-вече от контекста. Думите имат конкретно значение единствено в по-широкия си контекст и затова граматическата структура може да се разбере единствено в светлината на: (1) стила на конкретния автор и (2) определения контекст. Не е възможно да правим категорични заключения за гръцките форми и структури.

Койне е предимно устен език. Разковничето за разбирането му често се крие във вида и формата на глаголите. В повечето случаи глаголят се поставя на в началото на изречението, което показва значимостта му. Когато анализираме гръцкия глагол, трябва да имаме предвид три основни неща: (1) основата на структурата като ВРЕМЕ, ЗАЛОГ и НАКЛОНЕНИЕ (*морфология*); (2) основното значение на конкретния глагол (*лексикология*); и (3) хода на речта и контекста (*синтаксис*).

I. ГЛАГОЛНО ВРЕМЕ

- A. Глаголният вид (или аспект) е признак на глагола, който показва как протича глаголното действие – дали е завършено или незавършено. Дели се на СВЪРШЕН ВИД и НЕСВЪРШЕН ВИД.
1. Глаголите в СВЪРШЕН ВИД фокусират вниманието върху извършване на действието. Не ни се дава никаква допълнителна информация, освен че нещо се е случило! Не се говори за началото, за продължителността или за кулминацията на действието.
  2. Глаголите в НЕСВЪРШЕН ВИД се фокусират върху продължителния процес на действието. Може да се опише като линейно събитие, продължително действие, прогресивно действие и др.
- B. Глаголните времена могат също така да се категоризират според намерението на автора относно продължителността на действието:
1. Действието е завършено = АОРИСТ (*минало свършено*)
  2. Действието е завършено, но резултатите остават = ПЕРФЕКТ (*сегашно перфектно*)
  3. Действието е минало и резултатите са налице, но вече не = ПЛУПЕРФЕКТ (*минало перфектно*)
  4. Действието се случва в момента = ПРЕЗЕНТ (*сегашно несвършено*)
  5. Действието се е случвало = ИМПЕРФЕКТ (*минало несвършено*)
  6. Действието ще се случи = ФУТУР (*бъдеще*)

Как тези времена биха помогнали при тълкуването, можем да видим с пример с глагола „спасявам“. Той се използва в няколко различни времена, за да покаже и процеса, и изпълнението му.

1. АОРИСТ (*минало свършено*) – „спасихме се“ (вж. Римл. 8:24)
2. ПЕРФЕКТ (*сегашино перфектно*) – „спасени сте“ (вж. Ефес. 2:5,8)
3. ПРЕЗЕНТ (*сегашино несвършено*) – „биваме спасени“; „спасявате се“ (вж. I Кор. 1:18; 15:2)
4. ФУТУР (*бъдеще*) – „ще се спасим“ (вж. Римл. 5:9, 10; 10:9)

С. Когато разглеждат глаголните времена, преводачите преди всичко търсят причината защо съответният новозаветен автор е избрал тъкмо това време. Най-често използваното стандартно глаголно време е АОРИСТ (*минало свършено*). То е обичайното „неконкретно“, „неотбелязано“ или „неуточнено“ глаголно време. То може да се използва в широки рамки, а контекстът определя точното му значение. То просто отбелязва, че дадено действие се е случило. Миналото време се уточнява единствено чрез употребата на изявително наклонение. Ако се използват други глаголни времена, тогава се поставя акцент върху нещо по-конкретно. Какво е то обаче?

1. ПЕРФЕКТ (*сегашино перфектно*) – показва завършено действие в миналото с резултати, които остават и в настоящето. В някои случаи се касае за комбинация от АОРИСТ и ПРЕЗЕНТ. Обикновено фокусът е върху последиците или завършването на действието. Пример: „По благодат сте спасени“ (Ефесяни 2:5,8).
2. ПЛУПЕРФЕКТ (*минало перфектно*) – подобно на ПЕРФЕКТ, с тази разлика, че резултатите вече не са налице. Пример: „Петър беше застанал отвън до вратата“ (Йоан 18:16).
3. ПРЕЗЕНТ (*сегашино несвършено*) – предава незавършено действие. Фокусът обикновено е върху продължителността на случващото се. Пример: „Никой, който стои в Него, не съгрешава“ и „който е роден от Бога, не върши грях“ (I Йоан 3:6,9).
4. ИМПЕРФЕКТ (*минало несвършено*) – при това глаголно време връзката с ПРЕЗЕНТ прилича на тази между ПЕРФЕКТ и ПЛУПЕРФЕКТ. ИМПЕРФЕКТ предава или незавършено действие, което се е случвало, но сега е спряло, или началото на някакво действие в миналото. Пример: „Целият Ерусалим излизаше при Него“ или „започна да излиза при Него“ (Матей 3:5).
5. ФУТУР (*бъдеще време*) – предава действие, за което се очаква да се случи в бъдещ момент спрямо говоренето. Фокусът е по-скоро върху възможността нещо да се случи, отколкото върху самото действие. Това глаголно време обаче често пъти изразява сигурност. Пример: „Блажени... те ще...“ (Матей 5:4-9).

II. ЗАЛОГ

- A. Залогът описва отношението между действието на ГЛАГОЛА и неговия ПОДЛОГ.
- B. ДЕЯТЕЛНИЯТ ЗАЛОГ е нормалният, очакван, немаркиран начин да се посочи, че подлогът извършва глаголното действие.
- C. СТРАДАТЕЛНИЯТ ЗАЛОГ посочва, че ПОДЛОГЪТ приема върху себе си глаголното действие, което се извършва от някого друго. В новозаветния гръцки външният извършител се въвежда чрез следните ПРЕДЛОЗИ и падежи:
  1. пряк личен извършител – чрез предлога *hupo* с АБЛАТИВ (вж. Мат. 1:22; Деян. 22:30).
  2. личен извършител с посредник – чрез *dia* с АБЛАТИВ (вж. Мат. 1:22).
  3. безличен извършител – обикновено чрез *en* с ТВОРИТЕЛЕН падеж.
  4. понякога и личен, и безличен извършител – само чрез ТВОРИТЕЛЕН падеж.
- D. СРЕДНИЯТ ЗАЛОГ означава, че ПОДЛОГЪТ провежда глаголното действие, но също така е и пряко включен в действието на ГЛАГОЛА. Често се нарича залог на повишения личен интерес. Тази конструкция подчертава по някакъв начин ПОДЛОГА в изречението. Може да се превежда по различни начини. Ето някои примери:
  1. ВЪЗВРАТНО – пряко действие на подлога върху себе си. Пример: „Обеси се“ (Мат. 27:5).
  2. ЕМФАТИЧНО – подлогът сам извършва действието. Пример: „Сатана сам се преправя на светъл ангел“ (II Кор. 11:14).
  3. РЕЦИПРОЧНО – взаимодействие между два подлога. Пример: „Те се съветваха помежду си“ (Мат. 26:4).

III. НАКЛОНЕНИЕ

- A. В гръцкия *койне* има четири НАКЛОНЕНИЯ. Те показват връзката на ГЛАГОЛА с реалността, поне в ума на автора. НАКЛОНЕНИЯТА се разделят в две общи категории: такива, които изявяват реалността (ИЗЯВИТЕЛНО) и такива, които изявяват потенциалност, възможност (ПОДЧИНТЕЛНО, ПОВЕЛИТЕЛНО и ЖЕЛАТЕЛНО).
- B. ИЗЯВИТЕЛНОТО наклонение е нормалното наклонение за изразяване на действие, което се е случило или се случва, поне от гледна точка на автора. Това е *единственото* наклонение на гръцки, което изразява определено време, като дори и тук този аспект е второстепенен.
- C. ПОДЧИНТЕЛНОТО наклонение изразява вероятно бъдещо действие. Даденото нещо все не се е случило, но е твърде вероятно да се случи. То е свързано до голяма степен с БЪДЕШЕ ИЗЯВИТЕЛНО. Разликата е в това, че ПОДЧИНТЕЛНОТО предава определена степен на съмнение. В съвременните езици това наклонение често се изразява с модални глаголи като „би могло”, „може” и др.
- D. ЖЕЛАТЕЛНОТО наклонение предава желание, което е теоретично възможно. То е една стъпка по-далеч от реалността от ПОДЧИНТЕЛНОТО. ЖЕЛАТЕЛНОТО наклонение изразява вероятност при определени обстоятелства. Среща се рядко в Новия завет. Най-често се наблюдава в известната фраза на Павел: „Да не бъде“, която се среща петнайсет пъти (вж. Римл. 3:4, 6, 31; 6:2, 15; 7:7, 13; 9:14; 11:1, 11; I Кор. 6:15; Гал. 2:17; 3:21; 6:14). Други примери можем да видим в I Солунци 1:38, 20:16, Деяния 8:20 и I Солунци 3:11.
- E. ПОВЕЛИТЕЛНОТО наклонение изразява заповед, която може да се случи, но ударението е върху намерението на говорещия. Показва само желание и възможност, но зависи от избора и решенията на друг човек. Специална употреба на ПОВЕЛИТЕЛНОТО НАКЛОНЕНИЕ виждаме в молитвите и в молбите в трето лице. Тези форми се срещат само в ПРЕЗЕНТ и АОРИСТ в Новия завет.
- F. Някои граматикали посочват ПРИЧАСТИЯТА като вид наклонение. Използват се в Новия завет, обикновено дефинирани като *отглаголно прилагателно*. Превеждат се във връзка с основния ГЛАГОЛ, към който се отнасят. При превода на причастията има различни варианти. Проверете английските преводи. Препоръчвам *The Bible in Twenty Six Translations* (Baker).
- G. Нормалният или немаркиран начин да се опише дадено действие е АОРИСТ, ДЕЯТЕЛЕН ЗАЛОГ, ИЗЯВИТЕЛНО НАКЛОНЕНИЕ. Всяко друго глаголно време, залог или наклонение имат конкретно тълкувателно значение, което авторът е искал да предаде.

IV. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ПОМАГАЛА

За всеки незапознат с гръцкия език препоръчвам следните помагала:

- A. Friberg, Barbara и Timothy. *Analytical Greek New Testament*. Grand Rapids: Baker, 1988.
- B. Marshall, Alfred. *Interlinear Greek-English New Testament*. Grand Rapids: Zondervan, 1976.
- C. Mounce, William D. *The Analytical Lexicon to the Greek New Testament*. Grand Rapids: Zondervan, 1993.
- D. Summers, Ray. *Essentials of New Testament Greek*. Nashville: Broadman, 1950.
- E. *Moody Bible Institute* в Чикаго предлага акредитирани кореспондентски курсове по *койне*.

V. СЪЩЕСТВИТЕЛНИ

- A. В синтактично отношение СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ се класифицират по своя падеж. Падежът е онази форма на СЪЩЕСТВИТЕЛНОТО, която показва отношението му към ГЛАГОЛА и към другите части на изречението. В *койне* много от функциите на падежа се изявяват чрез ПРЕДЛОЗИ. Падежната форма често може да означава няколко различни вида отношения и затова ПРЕДЛОЗИТЕ са се развили да дават по-ясно разделение на тези възможни функции.

В. Гръцките падежи се подразделят на следните осем категории:

1. ИМЕНИТЕЛЕН ПАДЕЖ (*номинатив*) – използва за наименование и обикновено изразява подлога в изречението. Използва се също така и за СЪЩЕСТВИТЕЛНИ или ПРИЛАГАТЕЛНИ ПОДЛОЗИ заедно със спомагателния глагол „да бъде“.
2. РОДИТЕЛЕН ПАДЕЖ (*генитив*) – използва се за описание и обикновено предава атрибут или качество на думата, към която се отнася. Отговаря на въпроса „Какъв вид?“
3. АБЛАТИВЕН ПАДЕЖ (*аблатив*) – приема същата форма като РОДИТЕЛНИЯ падеж, но се използва за разграничаване, обикновено във времето, пространството, произхода или степента.
4. ДАТИВЕН ПАДЕЖ (*датов*) – се използва за предаване на личен интерес. Този интерес може да има позитивен или негативен аспект. Често това е непрякото допълнение в изречението.
5. МЕСТЕН ПАДЕЖ (*локатив*) – приема същата форма като ДАТЕЛНИЯ, но предава място или положение в пространството, времето или логическите рамки.
6. ТВОРИТЕЛЕН ПАДЕЖ (*инструментал*) – приема същата форма като ДАТЕЛНИЯ и МЕСТНИЯ, но изразява средства или връзки.
7. ВИНИТЕЛЕН ПАДЕЖ (*акузатив*) – се използва за предаване на края на някакво действие. Изразява ограничения. Обикновено се изразява с прякото допълнение. Отговаря на въпросите: „Докъде?“ или „В каква степен?“
8. ЗВАТЕЛЕН ПАДЕЖ (*вокатив*) – използва се за пряко обръщение.

VI. СЪЮЗИ и СВЪРЗВАЩИ ЧАСТИЦИ

А. Гръцкият е много точен език, защото има множество съюзи. Те свързват мисловни елементи (ПОДЧИНЕНИ и ГЛАВНИ ИЗРЕЧЕНИЯ). Толкова често се употребяват, че липсата им (*asyndeton*) често има конкретно екзегетично значение. Съюзите дори указват посоката на мисълта на автора. Често те са основата за определяне на конкретното послание.

В. Предлагаме списък с някои СЪЮЗИ и техните значения (тази класификация е заимствана от Н. Е. Dana, Julius K. Mantey, *A Manual Grammar of the Greek New Testament*).

1. Съюзи за ВРЕМЕ

- (a) *epei, epeidē, hopote, hōs, hote, hotan* (ПОДЧ.) – „когато“
- (b) *heōs* – „докато“
- (c) *hotan, epan* (ПОДЧ.) – „когато и да е“
- (d) *heōs, achri, mechri* (ПОДЧ.) – „докогато“
- (e) *priv* (ИНФИНИТИВ) – „преди“
- (f) *hōs* – „откакто“, „в момента, когато“

2. Съюзи за ЛОГИЧЕСКА ВРЪЗКА

а. за цел

- (1) *hina, hopōs, hōs* – „за да може да“, „за да“
- (2) *hōste* (АРТИКУЛАРЕН ВИНИТЕЛЕН ИНФИНИТИВ) – „че“
- (3) *pros* или *eis* (АРТИКУЛАРЕН ВИНИТЕЛЕН ИНФИНИТИВ) – „че“

б. за резултат (с близка връзка между граматичните форми за цел и за резултат)

- (1) *hōste* (най-често ИНФИНИТИВ) – „така че“
- (2) *hiva* (КОНЮНКТИВ) – „за да“
- (3) *ara* – „така че“

в. за причина

- (1) *gar* (причина/следствие или довод/заключение) – „за“, „затова“
- (2) *dioti, hotiy* – „защото“
- (3) *epei, epeidē, hōs* – „след като“
- (4) *dia* – „защото“

г. за подразбиране

- (1) *ara, poimn, hōste* – „затова“
- (2) *dio* (най-силен подч. съюз за подразбиране) – „заради което“, „където“, „затова“
- (3) *oun* – „затова“, „така“, „тогава“, „следователно“
- (4) *toinoun* – „затова“

- e. за противопоставяне или контраст
    - (1) *alla* (силно противопоставяне) – „но”, „освен”
    - (2) *de* – „но”, „обаче”, „още”, „от друга страна”
    - (3) *kai* – „но”
    - (4) *mentoi, oun* – „обаче”
    - (5) *plēn* – „въпреки това” (предимно в Лука)
    - (6) *oun* – „обаче”
  - f. за сравнение
    - (1) *hōs, kathōs* (въвеждат сравнителни изречения)
    - (2) *kata* (заедно с *katho, kathoti, kathōsper, kathaper*)
    - (3) *hosos* (в Евреи)
    - (4) *ē* – „отколкото”
  - g. за продължителност или поредица
    - (1) *de* – „и”, „сега”
    - (2) *kai* – „и”
    - (3) *tei* – „и”
    - (4) *hina, oun* – „че”
    - (5) *oun* – „както и” (в Йоан)
3. Емфатична употреба
- a. *alla* – „сигурно”, „да”, „всъщност”
  - b. *ara* – „наистина”, „определено”, „истински”
  - c. *gar* – „но наистина”, „определено”, „всъщност”
  - d. *de* – „всъщност”
  - e. *ean* – „дори”
  - f. *kai* – „дори”, „всъщност”, „наистина”
  - g. *mentoi* – „всъщност”
  - h. *oun* – „наистина”, „задължително”

VII. УСЛОВНИ ИЗРЕЧЕНИЯ

- A. УСЛОВНО ИЗРЕЧЕНИЕ е такова, което съдържа едно или повече условни подчинени клаузи. Тази граматична структура помага на тълкуванието, понеже предлага условията, причините и доводите защо се случва или не се случва действието на основното сказуемо. Съществуват четири типа УСЛОВНИ ИЗРЕЧЕНИЯ. Те се обуславят от онова, което се приема за вярно от перспективата на автора и обслужва неговата цел или просто изразява някакво негово желание.
- B. УСЛОВНО ИЗРЕЧЕНИЕ ОТ ПЪРВИ КЛАС изразява действие или състояние, което авторът смята за вярно за целите на текста, макар да е въведено с сумата „ако”. В определен контекст то може да се преведе „понеже” или „след като” (вж. Мат. 4:3; Римл. 8:31). Това обаче не означава, че всички изречения от ПЪРВИ КЛАС отразяват реалността. Често те се използват, за да докажат нещо в даден спор или да подчертаят нечия грешка (вж. Мат. 12:27).
- C. УСЛОВНО ИЗРЕЧЕНИЕ ОТ ВТОРИ КЛАС често се нарича „противоположно на фактите”. Изразява нещо, което не е вярно, с цел да докаже някаква мисъл. Например:
1. „Ако беше пророк, щеше да познае коя и каква е жената, която се допира до Него” (Лука 7:39).
  2. „Ако вярвахте на Мойсей, щяхте да повярвате и на Мен” (Йоан 5:46).
  3. „Ако бях още угаждал на хора, нямаше да съм служител на Христос” (Гал. 1:10).
- D. УСЛОВНО ИЗРЕЧЕНИЕ ОТ ТРЕТИ КЛАС предава възможно действие в бъдещето. То често предполага, че въпросното действие е вероятно. Обикновено се предполага някаква степен на евентуалност. Действието на основното сказуемо зависи от действието на подчиненото изречение, въведено с думата „ако”. Примери можем да видим в I Йоан 1:6-10; 2:4,6,9,15,20,21,24,29; 3:21; 4:20; 5:14,16.
- E. УСЛОВНО ИЗРЕЧЕНИЕ ОТ ЧЕТВЪРТИ КЛАС е най-далече от вероятността. То се среща рядко в Новия завет. Всъщност нямаме пълно УСЛОВНО ИЗРЕЧЕНИЕ ОТ ЧЕТВЪРТИ КЛАС, в което и двете части на

условието да отговарят на дефиницията. Пример за частичен ЧЕТВЪРТИ КЛАС се среща в първото изречение на I Петър 3:14. Друг такъв пример е второто изречение на Деяния 8:31.

VIII. ЗАБРАНИ

- A. СЕГАШНО ПОВЕЛИТЕЛНО с ЧАСТИЦАТА *МЕ* често (но не винаги) изразява спирането на вече протичащо действие. Ето някои примери: „спрете да трупате богатства на земята...” (Мат. 6:19); „спрете да се притеснявате за живота си...” (Мат. 6:25); „спрете да отдавате на греха части от тялото си като инструменти за грехове...” (Римл. 6:13); „спрете да обиждате Божия Дух...” (Ефес. 4:30); „спрете да се опивате с вино...” (5:18).
- B. АОРИСТ ПОДЧИНТЕЛНО с ЧАСТИЦАТА *МЕ* предава идеята „дори не започвайте да вършите определено действие”. Ето някои примери: „Дори не си мислете, че...” (Мат. 5:17); „не започвайте да се притеснявате...” (Мат. 6:31); „недейте никога да се срамувате...” (II Тим. 1:8).
- C. ДВОЙНОТО ОТРИЦАНИЕ с ПОДЧИНТЕЛНО наклонение е изключително емфатично отрицание. „Никога, не, никога” или „при никакви обстоятелства”. Някои примери: „той никога, не, никога няма да изпита смърт” (Йоан 8:51); „Аз никога, не, никога...” (I Кор. 8:13).

IX. ОПРЕДЕЛИТЕЛЕН ЧЛЕН

- A. В койне ПЪЛНИЯТ ЧЛЕН се използва по начин, подобен на английския. Основната му функция е да посочи, да прикове вниманието към дума, име или фраза. Различните автори в Новия завет го употребяват по различен начин. ПЪЛНИЯТ ЧЛЕН може да функционира също и:
  - 1. като контрастиращо средство, като показателно МЕСТОИМЕННИЕ;
  - 2. като знак за предварително въведен ПОДЛОГ или личност;
  - 3. като начин да се посочи подлога в изречението със свързан ГЛАГОЛ. Примери: „Бог е Дух”, Йоан 4:24; „Бог е светлина”, I Йоан 1:5; „Бог е любов”, I Йоан 4:8,16.
- B. В койне няма НЕПЪЛЕН ЧЛЕН. Липсата на пълен член може да означава:
  - 1. фокус върху характеристиките или качествата;
  - 2. фокус върху категорията.
- C. Новозаветните автори използват ОПРЕДЕЛИТЕЛНИЯ ЧЛЕН по разнообразни начини.

X. ИЗРАЗЯВАНЕ НА АКЦЕНТ В ГРЪЦКИЯ НОВ ЗАВЕТ

- A. Отделните автори на Новия завет използват различни техники за поставяне на ударение в текста. Най-последователни са Лука и авторът на Посланието до евреите.
- B. По-рано казахме, че АОРИСТ, ДЕЯТЕЛЕН ЗАЛОГ, ИЗЯВИТЕЛНО НАКЛОНЕНИЕ е стандартният и немаркиран начин за изразяване на определено ударение, а всички други времена, залози и наклонения имат значение за тълкуването. Това не означава, че глаголите в АОРИСТ, ДЕЯТЕЛЕН ЗАЛОГ, ИЗЯВИТЕЛНО НАКЛОНЕНИЕ не се използват често в значим граматичен смисъл. Пример за това е Римляни 6:10 (два пъти).
- C. Словоредът в гръцкия койне.
  - 1. Койне е падежен език и затова не зависи от подредбата на думите (както е в английския). Затова авторът може да разнообразява стандартния очакван словоред, за да покаже:
    - a. какво конкретно иска да покаже на читателя;
    - b. мисъл, която да бъде изненадваща за читателя;
    - c. мислите, които най-силно вълнуват автора.
  - 2. Стандартният словоред в гръцкия език не е напълно установен. Предполагаемият обичаен словоред е както следва:
    - a. за свързващи глаголи

- (1) сказуемо
  - (2) подлог
  - (3) допълнение
  - b. за преходни глаголи
    - (1) сказуемо
    - (2) подлог
    - (3) допълнение
    - (4) непряко допълнение
    - (5) предложна фраза
  - c. за фрази със съществителни имена
    - (1) съществително
    - (2) определение
    - (3) предложна фраза
3. Словоредът може да има изключително важно значение за екзегетиката. Примери:
- a. „дадоха на мен и на Варнава десница на общение“. Изразът „десница на общение“ е разделен и е в началото на изречението, за да се постави ударение върху него (Галатяни 2:9)
  - b. В Галатяни 2:20 изразът „с Христос“ е в началото на изречението, за да се постави ударение върху смъртта на Христос, която играе централна роля.
  - c. В Евреи 1:1 изразът „много пъти и по много начини“ е поставен в началото на изречението. Подчертава се начинът, по който Бог се разкрива чрез контраст, без това да касае факта на откровението.
- D. Обикновено акцентът в някаква степен се изразява и посредством:
1. Повтарянето на МЕСТОИМЕНИЕТО, което вече е подсказано от спрежението на самия глагол. Пример: „Самият аз ще бъда с вас...“ (Мат. 28:20).
  2. Липсата на очакван СЪЮЗ или друга връзка между думите, фразите, клаузите и изреченията. Това се нарича *asyndeton* (гр., „безсъюзност“). Очаква се да има някаква връзка и липсата й привлича вниманието. Примери:
    - a. Блаженствата, Матей 5:3 и сл. (всичко се подчертава)
    - b. Йоан 14:1 (нова тема)
    - c. Римляни 9:1 (нов раздел)
    - d. II Коринтяни 12:20 (подчертава се целият списък)
  3. Повторението на думи или фрази в даден контекст. Примери: „за похвала на славата“ (Ефес. 1:6, 12 и 14). Тази фраза се използва, за да се изяви делото на всяка Личност в Троицата.
  4. Употребата на идиом или игра на думи (звукове) между термините
    - a. евфемизми – заместващи думи за определено табу: „заспа“ вместо „умря“ (Йоан 11:11-14) или „крака“ вместо „мъжки гениталии“ (Рут 3:7-8; I Царе 24:3).
    - b. изрази, които заместват името на Бога, като „Небесното царство“ (Мат. 3:21) или „глас от Небето“ (Мат. 3:17).
    - c. СРАВНЕНИЯ И ПРЕНОСНИ ИЗРАЗИ
      - (1) невъзможни хиперболи (Мат. 3:9; 5:29-30; 19:24).
      - (2) леки хиперболи (Мат. 3:5; Деян. 2:36).
      - (3) персонификации (I Кор. 15:55).
      - (4) ирония (Гал. 5:12)
      - (5) поетични пасажи (Фил. 2:6-11).
      - (6) игра на звукове между думите
        - (a) „църква“
          - (i) „църква“ (Ефес. 3:21)
          - (ii) „призвание“ (Ефес. 4:1,4)
          - (iii) „призвани“ (Ефес. 4:1,4)
        - (b) „свободни“
          - (i) „свободна жена“ (Гал. 4:31)
          - (ii) „свобода“ (Гал. 5:1)
          - (iii) „свободни“ (Гал. 5:1)
    - d. идиоматичен език – изпъстрен с думи, характерни за местната култура:

- (1) фигуративната употреба на „храна” (Йоан 4:31-34).
  - (2) фигуративната употреба на „Храм” (Йоан 2:19; Мат. 26:61).
  - (3) еврейският идиом за състрадание „омраза” (Битие 29:31; Втор. 21:15; Лука 14:36; Йоан 12:25; Римл. 9:13).
  - (4) „всички” или „мнозина” (ср. Исаия 53:6 („всички”) с 53:11 и 12 („много”); в Римляни 5:18 и 19 тези понятия са синонимни).
5. Употребата на пълна лингвистична фраза, вместо една дума. Пример: „Господ Исус Христос”.
  6. Специалната употреба на *autos*
    - а. когато е с ОПРЕДЕЛИТЕЛЕН ЧЛЕН (атрибутивна позиция), се превежда „същият”.
    - б. когато е без ОПРЕДЕЛИТЕЛЕН ЧЛЕН (предикативна позиция), се превежда като ИНТЕНЗИВНО РЕФЛЕКСИВНО МЕСТОИМЕННИЕ – „той самият”.
- Е. Ако не познавате гръцкия език койне, можете да определите ударението по няколко начина:
1. С аналитичен лексикон и двуезичен библейски текст.
  2. Сравнение на английските преводи, особено ако предават различни теории. Пример: сравнение на преводите „дума по дума” (KJV, NKJV, ASV, NASB, RSV, NRSV) с „динамичен еквивалент” (Williams, NIV, NEB, REB, JB, NJB, TEV). Можете да ползвате също и *The Bible in Twenty-Six Translations* от Baker.
  3. С *The Emphasized Bible* от Joseph Bryant Rotherham (Kregel, 1994).
  4. Чрез съвсем буквален превод
    - а. *The American Standard Version* от 1901
    - б. *Young’s Literal Translation of the Bible* от Robert Young (Guardian Press, 1976).

Изследването на граматиката е тежка задача, но е необходима за правилното тълкуване. Тези кратки дефиниции, бележки и примери целят да насърчат онези, които не говорят гръцки, като им дадат възможност да използват граматическите бележки, предложени в този коментар. Разбира се, това са твърде опростени дефиниции. Не можем да ги използваме като краен авторитет, а само като помагало за по-доброто разбиране на синтаксиса на Новия завет. Надявам се те да бъдат полезни и на всички, които искат да разберат и други технически пособия върху новозаветния текст.

Необходимо е да можем да проверяваме тълкуванията си чрез информацията, която намираме в текста на Библията. Граматиката е една изключително важна наука в тази насока. Други възможни посоки за изследване са конструиране на историческия контекст, разглеждане на литературния контекст, употребата на думите и сравнението с паралелни пасажи.

II ПРИЛОЖЕНИЕ

ТЕКСТ КРИТИКА

Целта на това изложение е да поясним текстуалните бележки в настоящия коментар. Използваме следната схема:

- I. Текстуални източници на английските преводи на Библията
  - A. За Стария завет
  - B. За Новия завет
- II. Кратко пояснение на проблемите и теориите на тексткритиката
- III. Предложения за допълнителен прочит

I. Текстуални източници на английските преводи на Библията

A. За Стария завет

1. Масоретски текст (MT). Еврейският текст със съгласни знаци, установен от Равин Акива през края на I век сл. Хр. Маркерите за гласни звуци, ударенията, бележките в полето, пунктуацията и всички останали необходими знаци са били добавени през VI век сл. Хр. и са довършени чак през IX век сл. Хр. Цялата тази дейност се извършва от Школата на масоретите. Те са използвали текстуална форма, същата като тази в Мишна, Талмуда, Таргумите, Пешита и Вулгатата.
2. Септуагинтата (LXX). Според традицията LXX е изготвена от 70 юдейски книжници за период от седемдесет дена в Александрийската библиотека с финансовата подкрепа на цар Птолемей II (285-246 г. пр. Хр.). Преводът е поръчан от юдейски водач, живеещ в Александрия. Тази история се разказва в „Посланието на Аристей“. В много от случаите LXX се базира на различна текстуална традиция от използваната от Равин Акива (MT).
3. Ръкописите от Мъртво море (DSS). Тези текстове са писани през Римския период (ок. 200 г. пр. Хр. до 70 г. сл. Хр.) от група юдейски сепаратисти, познати като „есеи“. Всички еврейски манускрипти, открити в различни пещери из района на Мъртво море са основани на текстуална традиция, която се различава както от MT, така и от LXX.
4. Ето някои конкретни примери как съпоставянето на тези текстове помага на преводачите да разбират Стария завет.
  - a. LXX помага за тълкуването на MT.
    - 1) Исая 52:14 (LXX): „Мнозина се чудеха на него.“
    - 2) Исая 52:14 (MT): „Мнозина се чудеха на теб.“
    - 3) в 15 ст. се потвърждава местоимението от LXX:
      - a) LXX: „много народи му се удивяват“
      - b) MT: „той поръсва много народи“
  - b. DSS помага за разбирането на MT.
    - 1) Исая 21:8 (DSS): „Гледачът извика: На стража стоя.“
    - 2) Исая 21:8 (MT): „И извиках лъв! Господи, винаги стоя на стражевата кула денем“
  - c. LXX и DSS помагат за изясняване на Исая 53:11.
    - 1) LXX и DSS: „след тежкия труд на душата му той ще види светлина и ще се удовлетвори“
    - 2) MT: „той ще види... от тежкия труд на душата си и ще се удовлетвори“

B. За Новия завет

1. Над 5300 ръкописа на всички части на гръцкия Нов завет са налични. Около 85 са записани на папируси, а 268 са манускрипти изцяло с главни букви (*унциали*). Гръцките манускрипти в писмена форма наброяват около 2700. Разполагаме също така с 2100 копия на списъци с библейски пасажки, използвани за литургични цели.

2. Около 85 гръцки манускрипти, съдържащи части от Новия завет на папируси, се пазят в различни музеи. Някои от тях са датирани до II век сл. Хр., но повечето са от третото и четвъртото столетие. Нито един от тези ръкописи не съдържа целия Нов завет. Фактът, че тези копия са най-древните, не гарантира, че ще имат най-малко разночетения. Много от наличните документи са били преписвани набързо за местна употреба, невинаги с достатъчно грижа и прецизност. Това е причината да имат различни вариации.
3. *Codex Sinaiticus*, познат с еврейската буква $\aleph$ (*aleph*) или (01), е открит в манастира „Св. Катерина“ на връх Синай от Тишендорф. Той е датиран до около IV век сл. Хр. и съдържа както LXX на Стария завет, така и гръцкия Нов завет. Този текст е от „Александрийски“ тип.
4. *Codex Alexandrinus*, познат като „А“ или (02), е гръцки манускрипт от V век, открит в египетския град Александрия.
5. *Codex Vaticanus*, познат като „В“ или (03), е открит във Ватиканската библиотека в Рим и датира от средата на IV век. Той съдържа както LXX, така и гръцкия Нов завет и е от „Александрийски“ тип.
6. *Codex Ephraemi*, познат като „С“ или (04), е гръцки манускрипт от V век, частично унищожен.
7. *Codex Bezae*, познат като „D“ или (05), е гръцки ръкопис от V или VI век. Той е основният представител на т.нар. „Западен“ тип текст. Съдържа множество добавки и е бил основната за изготвянето на превода KJV.
8. Новозаветните манускрипти могат да се групират в три или четири семейства, които споделят определени общи черти.
  - a. *Александрийски текстове* от Египет
    - 1) P⁷⁵, P⁶⁶ (ок. 200 г. сл. Хр.), с четирите евангелия
    - 2) P⁴⁶ (ок. 225 г. сл. Хр.), с посланията на Павел
    - 3) P⁷² (ок. 225-250 г. сл. Хр.), с посланията на Петър и Юда
    - 4) *Codex B*, наричан *Vaticanus* (ок. 325 г. сл. Хр.), включващ и Стария завет, и Новия завет
    - 5) Ориген цитира от Александрийските текстове
    - 6) други манускрипти от този тип са: $\aleph$, C, L, W, 33
  - b. *Западни текстове* от Северна Африка
    - 1) северноафриканските църковни отци Тертулиан, Киприан и от старолатинския превод
    - 2) цитати от Иринея Лионски
    - 3) цитати от Тациан и старосирийския превод
    - 4) *Codex D* „*Bezae*“ следва Западните текстове
  - c. *Византийски източни текстове* от Константинопол
    - 1) този тип текстове е наличен в над 80% от всички налични 5300 манускрипти
    - 2) от Антиох Сирийски, Кападокийските отци, Йоан Златоуст и Теродорит
    - 3) *Codex A*, само в евангелията
    - 4) *Codex E* (VIII век сл. Хр.) за целия Нов завет
  - d. *Цезарийски текстове* от Палестина
    - 1) виждат се предимно в Марк
    - 2) някои свидетели за тях са P⁴⁵ и W

II. Кратко пояснение на проблемите и теориите на тексткритиката

A. Как се появяват разночетенията

1. по невнимание и случайност (в огромния брой случаи)
  - a. при недовиждане при ръчно преписване, когато има две сходни думи и окото несъзнателно прескача на втората, изпускайки текста между тях (*хомойотелевтон*)
    - 1) недовиждане при изпускане на двойна буква в дадена дума или фраза (*халпография*)
    - 2) несъзнателно повтаряне на израз или ред от гръцкия текст (*дитография*)
  - b. при недочуване при диктовка, когато се появява погрешно изписване (*итацизъм*); често води до изписване на друга, сходна дума на гръцки език.

- с. най-ранните гръцки текстове не са имали разделение по глави и стихове; не е имало почти никаква пунктуация; не е имало дори разстояние между отделните думи, при което е възможно да настъпи неправилно разделяне на думата, формирайки нови думи.
  - 2. преднамерени промени
    - а. промени за подобряване на граматическата форма на текста
    - б. промени за съгласуване с други библ. пасаж (хармонизиране на паралелни текстове)
    - с. промени за съчетаване на два или повече вариантни прочита в един дълъг съчетан пасаж (конфлация)
    - д. промени за коригиране на забелязан проблем в текста (вж. I Кор. 11:27 и I Йоан 5:7-8)
    - е. допълнителна информация относно историческата обстановка или правилната интерпретация на текста се поставя в полето от някой книжник, а с течение на времето други преписвачи я вмъкват в самия текст (вж. Йоан 5:4)
- В. Основни принципи на текстуалния критицизъм (логически насоки, определящи оригиналното значение на даден текст, когато има наличие на разночетения)
  - 1. Най-громавият или граматически необичаен текст обикновено е оригиналният.
  - 2. Най-краткият текст обикновено е оригиналният.
  - 3. Най-старият текст получава повече тежест поради историческата му близост с оригинала. Всичко друго се третира равнопоставено.
  - 4. Географски разнообразните ръкописи обикновено имат оригинална тежест.
  - 5. Доктринално по-слабите текстове, особено онези, които са свързани с по-основни богословски дискусии от периода на манускриптните разночетения (като стиха за Троицата в I Йоан 5:7-8), би трябвало да се предпочитат.
  - 6. Текстът, който най-добре обяснява произхода на другите варианти.
  - 7. Ето два цитата, които показват баланса между многобройните обезпокоителни варианти:

Дж. Х. Грийнлий:

„Нито една християнска доктрина не зависи от дискутируем текст. Всеки изследовател на Новия завет трябва да се пази от стремежа даден текст да бъде по-ортодоксален или по-силен доктринално от боговдъхновения оригинален пасаж“ (J. Harold Greenlee, *Introduction to New Testament Textual Criticism*, p. 68).

У. А. Крисуел казва в интервю за в. *Бирмингам нюз*:

„Не можем да наречем *вдъхновена* всяка една дума в Библията – особено когато иде реч за думи, претърпели множество преводи през вековете. Вярвам в текстуалния критицизъм. В този смисъл, според мен, последната половина от Марк 16 гл. си е чиста проба ерес. Този текст не е боговдъхновен, а си е направо измислен... Когато съпоставите тези манускрипти с оригиналните, ще видите, че първоначалният вариант на Евангелието според Марк е оставен недовършен. Някой впоследствие е добавил този текст.“

Малко по-нататък в интервюто Крисуел заявява, че подобна „интерполация“ се вижда и в Йоан 5 гл., където е случката с Исус пред къпалнята Витезда. Освен това той съпоставя двата разказа за самоубийството на Юда (вж. Матей 27 гл. и Деяния 1 гл.):

„Това е просто различна гледна точка на самоубийството. Ако тези текстове са в Библията, за тях ще има някакво обяснение. А и двата разказа за самоубийството на Юда са си библейски текстове... Текстуалният критицизъм сам по себе си е чудесна наука. Той не е нито ефимерен, нито безочлив, а по-скоро е динамично и основополагащо начинание...“ (W. A. Criswell в интервю пред Greg Garrison за в. *Birmingham News*).

III. Предложения за допълнителен прочит за манускриптните разночетения

- A. R. H. Harrison, *Biblical Criticism: Historical, Literary u Textual*;
- B. Bruce M. Metzger, *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption u Restoration*;
- C. J. H. Greenlee, *Introduction to New Testament Textual Criticism*.

III ПРИЛОЖЕНИЕ

РЕЧНИК

Абзац. Основната интерпретативна единица в прозата. Съдържа централна мисъл и нейното разгръщане. Ако се задържа в основните му граници, няма да се задълбочаваме в незначителни неща, а ще схванем мисълта на автора.

Адопцианство. Един от ранните възгледи за отношението между Исус и Бога. Твърди, че Исус е бил обикновено човешко същество във всяко отношение, но е бил „осиновен“ по специален начин от Бога при своето кръщение (вж. Матей 3:17; Марк 1:11) или при своето възкресение (вж. Римл. 1:4). Той е водел толкова примерен живот, че в даден миг (при Кръщението или Възкресението) Бог го е осиновил като свой „Син“ (вж. Римл. 1:4; Фил. 2:9). Този възглед се е приемал в някои малки кръгове сред ранната църква. Вместо Бог да стане човек (при Въплъщението), нещата са обърнати обратно и човек е станал Бог!

Трудно е да се вербализира как точно Божият Син Исус, бидейки предвечно Божество, ще бъде възнаграден заради примерния си живот. Ако действително Той е бил Бог от предвечността, тогава как може да бъде възнаграждаван? Ако е имал предсъществуваща божествена слава, как изобщо може да получи допълнителни почести? Въпреки че на нас ни е трудно да го проумеем, по някакъв начин Бог Отец действително отдава слава на Исус в специален смисъл на думата заради съвършеното изпълнение на волята Му.

Айзегеза. Антоним на „екзегеза“ (вж. по-долу). Ако екзегетическият подход „изхожда“ от намерението на автора, айзегетическият по-скоро му „привнася“ чужда и външна идея.

Александрийска школа. Този метод на библейска интерпретация е бил разработен в Александрия около II век сл. Хр. Той се позовава на основните интерпретативни подходи на Филон Александрийски, който е бил един от последователите на Платон. Често се нарича „алегоричен метод“. Задържа се стабилно в църквата чак до епохата на Реформацията. Сред най-отявлените му поддръжници са Ориген и Августин Блажени (вж. Moises Silva, *Has The Church Misread The Bible?*, Academic, 1987).

Александринус. Библейски манускрипт от V век сл. Хр. от Александрия, съдържащ Стария завет, апокрифите и по-голямата част от Новия завет. Това е един от основните свидетели на целия гръцки Нов завет (с изключение на някои части от Матей, Йоан и II Коринтяни). Когато *Alexandrinus* (познат като „А“) и *Vaticanus* (познат като „В“) се съгласят върху даден текст, сред повечето изследователи съществува становището, че този текст следва да се третира като доказано автентичен.

Алегория. Вид библейска интерпретация, възникнала най-напред в средите на александрийския юдаизъм. Основният ѝ стремеж е да направи Писанието актуално в културата и средата на читателя, пренебрегвайки историческата ѝ обстановка и/или литературния ѝ контекст. Подходът търси скрити или духовни значения зад всеки един библейски пасаж. Трябва да признаем, че самият Исус (в Мат. 13 гл.), както и ап. Павел (в Галатяни 4 гл.) също прибегват до алегии, за да изяснят дадена истина. Това обаче става под формата на типология, а не на строга алегория.

Аналитичен лексикон. Вид изследователски инструмент, който осигурява възможност всяка една гръцка форма да бъде идентифицирана в Новия завет. Представлява компилация по азбучен ред (според гръцката азбука) на форми и основни дефиниции. В съчетание с интерлениарен превод на Новия завет лексиконът дава възможност и на читатели, които не са гърци по произход, да могат да анализират граматическите и синтактическите форми на новозаветния език.

Аналогия на Писанието. Фраза, с която се описва възгледът, че Библията е боговдъхновена и следователно не съдържа никакви вътрешни противоречия. Именно това аксиоматично предположение лежи в основата на традицията едни библейски текстове да се тълкуват с помощта на други.

Антропоморфизъм. Означава „да имаш черти, които се свързват с човешки същества”. Терминът се използва, за да даде обяснение на религиозните изрази, с които описваме характера на Бога. В корена на думата са гръцките понятия за „човек” и „форма”. С помощта на този подход ние описваме Бога така, сякаш Той е човешко същество – с физически, социологически и психологически понятия, които описват хората (вж. Битие 3:8; III Царе 22:19-23). Разбира се, този подход е само аналогия. Прибягваме до него, понеже като хора не разполагаме с други категории и инструменти за изразност. Следователно нашето познание за Бога, колкото и да е истинно, в същността си е ограничено.

Антиохийска школа. Традиция за библейска интерпретация, разработена в Антиохия Сирийска през III век сл. Хр. като реакция срещу алегорическия подход на Александрийската школа. Основният стремеж на тази традиция е да насочва вниманието си върху историческото значение на библейските текстове. Школата тълкува Библията като нормална човешка литература. Включва се в известния дебат дали Христос е имал две природи (т.нар. *несторианство*) или една природа (напълно човек и напълно Бог). Римската църква заклеймява подхода на Антиохийските богослови като еретичен и школата се налага да премести седалището си в Персия, където влиянието ѝ намалява значително. Основните ѝ херменевтични принципи по-късно залягат в основата на интерпретативния подход на класическите протестантски реформатори (като Лутер и Калвин).

Антитеза. Описателен термин, с който се разглежда взаимоотношението между редовете в еврейската поезия. Обозначава съседни строфи, които имат противоположно значение (вж. Пр. 10:1, 15:1).

Апокалиптична литература. Преобладаващо, ако не и изключително само, юдейски жанр литература. Представява криптически стил на писане, който предупреждава за предстоящи време на нашествие и окупация на юдеите от чужди сили. Допуска, че личностният, изкупителен Бог създава и контролира всички световни събития и че Израил представлява специален интерес в очите Му. Апокалиптичната литература обещава, че накрая с помощта на Бога юдеите ще пожънат окончателна победа и триумф.

Жанрът е изключително символичен и образен, изпълнен с множество криптични изрази. Често представя дадена истина с помощта на цветове, цифри, видения, сънища, ангелски послания, тайни думи и остър дуализъм между добро и зло.

Примери за този стил писане са: (1) в Стария завет – пр. Езекил (36-48 гл.); Данаил (7-12 гл.); Захария; в Новия завет – Матей 24 гл.; Марк 13 гл., II Солунци и книгата Откровение на Йоан.

Апологет (апологетика). Съществително от гръцкия корен със значение на „правна защита”. Апологетиката е специфична дисциплина в богословието, която се стреми да предоставя свидетелства и рационални аргументи в подкрепа на християнската вяра.

A priori. В общи линии синоним на думата „предразсъдък”. Обозначава мислене, основаващо се на предварително възприети дефиниции, принципи или позиции, които се приемат за истинни. С други думи, *апприори* е онова, което приемаме, без да го подлагаме на проверка или анализ.

Арианство. Арий е бил презвитер на църквата в Александрия през III-IV век сл. Хр. Според неговите твърдения Исус бил предсъществуващ, но не божествен (т.е. нямал същата природа като Бог Отец). Вероятно тезата му се е граждала на текст като Притчи 8:22-31. Арий бил предизвикан от александрийския епископ, който през 318 г. започнал дебат, продължил дълги десетилетия. Арианството се превърнало в официално верую на Източната църква. По време на Никейския събор от 325 г. Арий бил осъден като еретик, а Исусовата божественост и равенство с Бог Отец били утвърдени.

Аристотел. Един от философите на древна Гърция, последовател на Платон и учител на Александър Велики. Неговото влияние до ден днешен се забелязва в множество сфери на съвременната наука. Причината е, че Аристотел поставя силно ударение на знанието, което се постига посредством наблюдение и класифициране. Именно това е един от белезите на съвременния научен подход.

Автографи. Име, дадено на оригиналните библейски писания. Първите писмени ръкописи на библейските текстове са изгубени в историята. Днес разполагаме единствено с преписи от преписи. Такъв е източникът на много от текстуалните варианти на еврейските и гръцките манускрипти и древни версии.

Библейски авторитет. Това понятие се използва в много специфичен смисъл. Според него ние можем да разберем какво е казал първоначалният автор на своите съвременници и също така да приложим тази истина към нашето ежедневие. Да говорим с библейски авторитет означава, че сме приели Библията като единствено и висше напътствие в онова, което казваме. В светлината на множеството съвременни погрешни интерпретации обаче аз ограничавам това понятие единствено до онази интерпретация на Библията, която отговаря на изискванията на историко-граматическия метод.

Bezae. Гръцки и латински манускрипт от VI век сл. Хр. Обозначен е с буквата „D”. Съдържа евангелията и Деяния на апостолите, както и някои от общите послания. Характеризира се с многобройни добавки от различни книжници. Формира основата на *Textus Receptus* – основният гръцки манускрипт, който стои зад традицията на преводи като KJV.

Боговдъхновение. Доктрината, че Бог е говорил на човечеството с помощта на ръководство над множество библейски автори, които прецизно и ясно са записвали Неговото откровение. Пълното понятие обикновено се изразява с три пояснения: (1) *откровение* – че Бог се е намесвал в историята на човека; (2) *боговдъхновение* – че Бог е разкривал правилната интерпретация на действията си и значението им пред определени подбрани от Него хора, за да я запишат за останалите хора; и (3) *просветление* – че Бог е предоставил Своя Дух на хората, за да им помогне да разберат Неговото себеразкриване.

Буквален. Фокусиран върху текста и историчността метод за херменевтика от Антиохия Сирийска. При него интерпретацията включва нормалното и очевидното значение на човешкия език, макар че се допуска и известно присъствие на фигуративна реч.

Ватиканус. Гръцкият манускрипт от IV век сл. Хр. Открит е в библиотеката на Ватикана. Първоначално съдържал Стария завет, апокрифите и Новия завет. Някои части от него обаче били изгубени (Битие, Псалми, Евреи, пастирските послания, Филимон и Откровение). Много полезен ръкопис за определянето на оригиналния словоред на автографите. Обозначен е с главна латинска буква „B”.

Висш критицизъм. Процедура за интерпретация на библейски текстове, която се фокусира върху историческата обстановка и литературната структура на съответната библейска книга.

Вулгата. Името на латинския превод на Библията от Ернотим Блажени. Става основа на т.нар. „основен” или „общ” превод на Римокатолическата църква. Направен е след 380 г. сл. Хр.

Гностицизъм. Повечето ни известни познания за тази ерес идват от гностически писания от II век сл. Хр. Идеите на движението обаче се появяват още през I век.

Ето някои от по-известните твърдения на валентианския и церинтианския гностицизъм от II век: (1) материята и духът са еднакво вечно съществуващи (т.нар. „онтологически дуализъм”). Материята е зло, а духът е добро. Бог е дух и затова не може пряко да се включва в формирането на злата материя. (2) Съществуват еманации (*еони* или ангелски нива) между Бога и материята. Най-ниското от тези нива е бил старозаветният *YHWH*, който е формирал тази вселена (*космоса*). (3) Исус е бил еманация като *YHWH*, но от по-високо равнище, по-близо до истинския Бог. Някои гностици дори поставят Исус на най-високото ниво преди Бога, но определено не е Бог, нито пък е възплъщение на Бога (вж. Йоан 1:14). След като материята е зло, няма как Исус да е имал тяло на човек и същевременно да е имал божественост. Следователно е бил духовен фантом (вж. I Йоан 1:1-3; 4:1-6). (4) Спасението се постига посредством вяра в Исус плю с определено тайно познание, което е известно на малцина специални хора. Това познание (вид *пароли*) е било необходимо, за да може човек да премине през небесните сфери. За достигане на Бога е бил нужен и определен юдейски легализъм.

Гностическите лъжеучители защитавали две противоположни нравствени системи. (А) Според някои сегашният ни начин на живот няма никаква връзка със спасението. Те смятат, че спасението и духовността са капсулирани в тайно знание (*пароли*), което дава достъп до Бога през ангелските сфери (*еони*). (Б) Според

други сегашният живот има ключово отношение към спасението. Те поставят ударение на аскетичния начин на живот като свидетелство за наличие на истинска духовност.

Двусмислие. Като термин тази дума касае объркването, което възниква, когато даден писмен документ може да има повече от едно значение или когато в него се казват две или повече неща едновременно. Възможно е Йоан да е прибягвал целенасочено към подобна методика (т.нар. *double entendres*).

Дедуктивен метод. Метод за логическо разсъждение, който изхожда от общите принципи и преминава към конкретните приложения посредством обмисляне. Противоположен е на индуктивното разсъждение, при което научният метод преминава от наблюдение на специфична конкретика към общи заключения (или теории).

Диалектичен метод. Метод на логическо разсъждение, при който някакво противоречиво или парадоксално твърдение се поддържа в напрежение, за да се открие единен отговор, който включва и двете страни на парадокса. Много библейски доктрини имат две части: предопределение срещу свободна воля; сигурност срещу устояване; вяра срещу дела; решение срещу ученичество; християнска свобода срещу християнска отговорност.

Диаспора. Технически гръцки термин, използван от палестинските юдеи, за да описват другите юдеи, които живеят отвъд географските граници на Обещаната земя.

Динамичен еквивалент. Теория за интерпретация на Библията. Библейският превод може да се разглежда или като (а) континуум от съответствия „дума към дума“, при което конкретна съвременна дума трябва да се предоставя съответно за всяка еврейска или гръцка дума; или като (б) „перифраза“, при която само мисълта се превежда, без да се придържа твърде близо до оригиналните думи и изрази. По средата между тези две теории се намира (в) „динамичният еквивалент“, който се опитва да възприема оригиналния текст сериозно, но да го превежда с помощта на съвременни граматически форми и идиоми. Истински добро разграничение между тези различни подходи можем да намерим в следните пособия: Fee and Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*, стр. 35; Robert Bratcher, *Introduction to the TEV*.

Доказателствен прочит. Практиката да се интерпретира Писанието чрез цитиране на стихове, без да се обръща внимание на непосредствения или на общия контекст в съответната литературна единица. Този подход изважда стиховете от намерението на оригиналния автор и обикновено включва опит да се докаже някакво лично становище с позоваване на авторитета на Библията.

Екзегеза. Технически термин за тълкуването на конкретен пасаж. Означава „извеждане“ (от текста). Целта е да разберем намерението на оригиналния автор в светлината на историческата обстановка, на литературния контекст, на синтаксиса и на съвременното лексикално значение.

Еклектичен. Понятие във връзка с текстуалния критицизъм. Отнася се за практиката да се избира между различните гръцки манускрипти, за да се достигне до текст, който би трябвало да е възможно най-близо до оригиналните автографи. Отхвърля възгледа, че някои от гръцките семейства манускрипти е оригиналното.

Естествено откровение. Категория на Божието себеразкриване пред хората. Включва естествения ред на нещата (Римл. 1:19-20) и моралната съвест у човека (Римл. 2:14-15). За него се говори в Псалом 19:1-6 и Римляни 1-2 гл. Различава се от *специалното откровение*, което е Божият конкретен начин да разкрие себе си чрез Библията и най-вече чрез личността на Исус от Назарет.

Тази богословска категория получава допълнителен акцент от движението на онези християни, които поддържат теорията за „старата земя“ (вж. например съчиненията на Хю Рос). Те използват естественото (или „общото“) откровение, за да посочат, че всяка истина на тази земя е Божия истина. Природата е отворена врата към знанието за Бога. Нейното послание се различава от това на специалното откровение (Библията). Тя дава на съвременната наука свободата да изследва природния ред на нещата. По мое мнение това е прекрасна нова възможност да свидетелстваме на съвременните учени днес.

Етимология. Аспект на лексикално изследване, който се опитва да установи първоначалното значение на всяка дума. От значението на корена можем по-лесно да идентифицираме по-късните специализирани употреби. При процеса на библейска интерпретация не етимологията, а съвременното значение на думите е от основен интерес.

Жанр. Френско понятие, което обозначава различните видове литература. В същността на термина е спецификата на литературни форми, разпределени в категории, които споделят общи характеристики: исторически наратив, поезия, притча, апокалиптика, законодателство.

Идиом. Фрази, които са се обособили с конкретно собствено значение в дадена култура, без да има задължителна връзка с обичайното значение на всяка отделна дума в тях. Съвременни примери: „ужасно добър“ или „направо ме уби“. Библията също съдържа такива видове фрази.

Индуктивен метод. Метод на логическо разсъждение, който изхожда от конкретните неща към общото. Такъв е емпиричният метод на съвременната наука. Основава се най-вече на подхода на Аристотел.

Интерлинеарен. Изследователски подход, даващ възможност на онези, които не разбират езиците на Библията, да анализират значението и структурата на оригиналните текстове. Под всяка дума от даден съвременен превод паралелно се разполага оригиналното понятие на еврейски. В съчетание с „аналитичния лексикон“ това пособие ще ви помага да отъждествявате формите и основните значения на думите в еврейския и гръцкия.

Канон. Наименование на писания, за които се смята, че са боговдъхновени по уникален начин. Понятието се използва както за Стария, така и за Новия завет.

Коментар. Специализиран вид изследователско пособие. Предоставя общия фон за дадена библейска книга. Някои коментари се концентрират върху това, как се прилага текстът, докато други боравят предимно с техническите въпроси около изграждането на самия текст. Подобни инструменти са необходими, но следва да се използват едва след като човек си е направил предварителното лично изследване на съответната книга. Интерпретациите на коментатора никога не трябва да се приемат безкритично. Обикновено се препоръчва да се прави съпоставка между богословските гледни точки на няколко различни коментара.

Конкорданс. Изследователско пособие за изучаване на Библията. Изброява всички прояви на дадена дума в Стария завет и Новия завет. Полезно е в няколко отношения: (1) за определяне на еврейската или гръцката дума, която стои за определена съвременна дума; (2) за съпоставяне на текстове, в които се среща една и съща еврейска или гръцка дума; (3) за показване къде две различни думи в оригинала се превеждат с едно и също понятие на съвременен език; (4) за представяне на честотата на употреба на определени думи при определени книги или автори; (5) за откриване на даден библейски текст (вж. Walter Clark, *How to Use New Testament Greek Study Aids*, стр. 54-55).

Легализъм. Това отношение се характеризира със свръх голямо ударение върху правилата и ритуалите. Има тенденция да уповава на човешките постижения като средство за достъп до Бога. Обезценява взаимоотношенията и поставя силен акцент върху постиженията, въпреки че в завета между святия Бог и падналото в грях човечество най-същественото са именно взаимоотношенията между Него и хората.

Литература на мъдростта. Литературен жанр, популярен в Близкия изток (а и в съвременния свят). Представлява опит за инструктиране на следващото поколение с насоки за сполучливия живот посредством поезия, поговорки или есета. Адресира се по-скоро към отделния читател, отколкото към цялостната общност. Не употребява конкретни исторически алюзии, но се основава на житейски премеждия и наблюдения. В Библията от книгата на Йов до Песен на песните приемат присъствието и поклонението пред *YHWH*, макар че подобен религиозен мироглед не се проявява отявлено във всяко човешко преживяване.

Като жанр литературата на мъдростта изказва основни истини. Обаче жанрът не може да се прилага във всяка една конкретна ситуация. Съществуват общи твърдения, които невинаги се прилагат към всяка специфична обстановка.

Старозаветните мъдреци са си позволявали да задават трудните въпроси на живота. Често са провокирали традиционните религиозни възгледи (вж. напр. Йор и Еклисиаст). В този смисъл ролята им донякъде е да формират баланс и напрежение към склонността да даваме лесни отговори на житейските трагедии.

Литературен жанр. Отнася се към някои конкретни форми на комуникация като поезията или историческия наратив. Всеки тип литература притежава свои собствени херменевтически процедури наред с общите принципи, които се отнасят към цялата писмена литература.

Литературна единица. Отнася се за основните мисловни единици в дадена библейска книга. Може да бъде съставена от няколко стиха, няколко абзаца или дори няколко цели глави. Представлява завършена смислова единица с една основна вътрешна тема.

Нисш критицизъм. Вж. ТЕКСТУАЛЕН КРИТИЦИЗЪМ.

Описателен език. Използва се във връзка с идиомите на текста на Стария завет. Описва нашия свят с помощта на неща, които можем да усетим с някое от петте си сетива. Не е научен метод за описание, нито е замислян като такъв.

Манускрипт (ръкопис). Понятие за различните копия на оригиналния гръцки Нов завет. Обикновено се разделят на два типа според (1) материала, върху който са записани (папирус, кожа) или (2) формата на писането (с главни букви или слято).

Масоретски текст. Еврейски манускрипти на Стария завет от IX век сл. Хр., съставени от няколко поколения юдейски книжници. Съдържат гласни букви и други текстуални бележки. Формират основния текст, от който днес превеждаме Стария завет на съвременни езици. Автентичността на Масоретския текст е потвърдена исторически от еврейските манускрипти – особено Исаия, – познати като Скрижалите от Мъртво море. Съкращава се „МТ“.

Метонимия. Фигура на речта, при която името на даден предмет се използва за обозначаване на нещо друго, свързано с него. Например изречението „Чайникът кипна“ на практика означава, че е кипнала водата в него.

Мураториански фрагменти. Списък с каноническите книги на Новия завет. Съставен е в Рим около 200 г. сл. Хр. Изброява абсолютно същите двайсет и седем книги, които днес съставляват съвременния Нов завет. Това ясно показва, че местните църкви из различни части на Римската империя на практика вече са използвали канона далеч преди формалното му одобрение от общите църковни събори през IV век.

Несторианство. Несторий бил константинополски патриарх през V век, учил преди това в Антиохия Сирийска. Твърдял, че Исус Христос има две природи – една напълно човешка и една напълно божествена. Възгледът се различавал от основното ортодоксално становище на Александрийската църква за единната природа на Исус. Основното възражение на Несторий било срещу прозвището „богородица“, приписвано на Мария. Срещу Несторий се изправил епископ Кирил Александрийски, както и родната му Антиохийска школа. Антиохия била центърът на историко-граматическо-текстуалния подход за интерпретиране на Библията, докато Александрия поддържала четирикратния (алегорически) подход за интерпретация. В крайна сметка Несторий бил отстранен от длъжност и отлъчен.

Оригинален автор. Истинският автор, който е писал дадена библейска книга.

Откровение. Представата, че Бог говори на човечеството. Пълното понятие се изразява с три термина: (1) откровение – че Бог се намесва в историята; (2) вдъхновение – че Той е дал правилно обяснение за действията си и значението им пред определени подбрани хора, които да го запишат за останалите хора; и (3) просветление – че Той е дал Своя Дух, за да помага на хората да разбират себеразкриването Му.

Папируси. Вид материал за писане от Египет. Изработвал се е от речна тръстика. Върху такъв материал са били записвани най-древните копия на гръцкия Нов завет.

Паралелни пасажи. Част от представата, че цялата Библия е боговдъхновена и следователно сама обяснява себе си и сама възстановява равновесието между противоречащите си истини в нея. Това е от огромна полза, когато човек се опитва да интерпретира даден неясен или двусмислен текст. Помага също и да открием най-ясния пасаж по дадена тема, както и всички други библейски аспекти на даден въпрос.

Перифраза. Наименование на една от теориите за превод на Библията. Разнообразните форми на библейски превод варират от буквалното словесно съответствие (при което конкретна днешна дума трябва да се предостави за всяка еврейска или гръцка дума) до перифразата (при която само мисълта се превежда, без да се търси буквализъм по отношение на отделните думи и изрази). Между тези два подхода се намира т.нар. „динамичен еквивалент“, който се стреми да приеме сериозно оригиналния текст, но да го превежда с помощта на съвременни езикови форми и идиоми. Истински добро разграничение между тези различни подходи можем да намерим в следните пособия: Fee and Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*, стр. 35.

Парадокс. Отнася се за онези истини, които звучат видимо противоречиво, но в същото време са едновременно верни и истинни, макар и в напрежение помежду си. Те ограждат с рамка истината от двете ѝ страни. Много от истините в Библията се изразяват с помощта на парадоксни (или диалектически) двойки. Библейските истини не са самостоятелни звезди, а по-скоро съзвездия, изградени от съчетанието между звездите.

Платон. Философ от древна Елада. Философията му оказва силно влияние върху ранната църква посредством книжниците от Александрия, Египет и по-късно посредством Августин Блажени. Платон твърди, че всяко нещо на земята е илюзорно и само отразява духовен архетип. Богословите по-късно приравняват „формите и идеите“ на Платон с духовния свят от Библията.

Предразсъдък. Нашето предварително изградено становище по дадена тема. Често ние формираме мнението си и присъдите си относно определен въпрос преди още да сме подхождали към Писанието. Подобна предварителна нагласа е позната също като позиция *априори*, презумпция или мироглед.

Просветление. Представата, че Бог е говорил на човечеството. Пълното понятие се изразява с три термина: (1) откровение – че Бог се намесва в историята; (2) вдъхновение – че Той е дал правилно обяснение за действията си и значението им пред определени подбрани хора, които да го запишат за останалите хора; и (3) просветление – че Той е дал Своя Дух, за да помага на хората да разбират себеразкриването Му.

Равински юдаизъм. Етап от живота на юдейския народ, който започва през епохата на Вавилонския (586-538 г. пр. Хр.). Когато влиянието на свещениците и на Храма бива отстранено, местните синагоги се превръщат в център на юдейския живот. Тези местни центрове за юдейска култура, общение, поклонение и изучаване на Писанията се превръща в основата на общностния религиозен живот. При падането на Ерусалим през 70 г. сл. Хр. книжническата форма, доминирана от фарисеите, контролира насоката на религиозния живот у юдеите. Той се характеризира с практически и често легалистични тълкувания на *Тората* чрез поясненията на устната традиция (*Талмудът*).

Ръкописи от Мъртво море. Поредица древни текстове, писани на еврейски и арамейски, открити в непосредствена близост до Мъртво море през 1947 г. Представяват религиозни библиотеки на сектантския юдаизъм от I век сл. Хр. Натискът от римските окупатори и зилотските войни от Шейсетте години ги подтикват да потърсят убежище за скрижалите. Поставяли са ги в херметически затворени глинени съдове в пещери или планински цепнатини. Тези текстове днес ни помагат да разбираме по-добре историческата обстановка в Палестина от Първи век и потвърждават, че *Масоретските текстове* са изключително прецизни поне що се отнася до ранните векове преди Христос. Учените често ги наричат „DSS“ (от англ. *Dead Sea Scrolls*).

Семантично поле. Цялостният обхват от значения, свързани с дадена дума. В него се включват всички възможни конотации, които притежава думата в различни контексти.

Септуагинта. Наименованието на гръцкия превод на Стария завет. Според традицията е изработен за седемдесет дена от седемдесет юдейски книжници за Александрийската библиотека в Египет. Традиционната му датировка е около 250 г. пр. Хр. (но на практика са били необходими над сто години за изготвянето му). Този превод е особено значителен, понеже (1) ни предоставя достатъчно древен текст, с който можем да съпоставяме Масоретския текст; (2) ни показва състоянието на юдейската преводаческа традиция от III-II век пр. Хр.; (3) ни разкрива юдейското месианско разбиране отпреди епохата на Исус. Учените го използват със съкращението „LXX”.

Синайтикус. Гръцки ръкопис от IV век сл. Хр. Открит е от немския учен Тишендорф до манастира „Св. Катерина” на Джебел Муса – традиционното място на връх Синай. Манускриптът е обозначен с първата буква на еврейската азбука „алеф” [א]. Съдържа както LXX на Стария завет, така и гръцкия Нов завет.

Синоними. Понятия с еднакво или сходно значение (макар че на практика е невъзможно две думи да имат изцяло еднакво семантично застъпване). Връзката между тях е толкова близка, че често могат да се заместват взаимно в дадено изречение, без да има особена загуба на значението. Понятието се използва и за обозначаване на една от трите форми на еврейския поетически паралелизъм. В този смисъл понятието се отнася до еврейски двустийшия, които повтарят една и съща истина с различни думи (вж. Пс. 103:3).

Синтаксис. Гръцко понятие, означаващо структурата на изречението. Отнася се за начините, по които частите на изречението се сглобяват, за да съставят една цяла завършена мисъл.

Синтетизъм. Една от трите форми, които са характерни за еврейската поезия. Обозначава строфи, които се градираат една върху друга в градация, за да доведат до кулминация или „климакс” (вж. Пс. 19:7-9).

Систематично богословие. Подход в интерпретацията, който се опитва да съчетае истините на Библията в единна и рационална форма. По характер този метод е по-скоро логическо, отколкото историческо излагане на християнското богословие по категории (Бог, човекът, грехът, спасението и т.н.).

Талмуд. Заглавието на кодифицираното юдейско Предание. Юдеите смятали, че Талмудът е даден от Бога на Мойсей на връх Синай. В действителност той е съставен като сборник от натрупаната мъдрост на юдейски учители в продължение на годините. Има два различни писмени източника за Талмуда: (1) Вавилонският текст; и (2) по-краткият, но и недовършен Палестински текст.

Текстуален критицизъм. Изследване, базирано върху библейските манускрипти. Текстуалният критицизъм (още „тексткритиката”) е необходим, понеже днес не разполагаме с оригинални копия на библейските книги, а съществуващите преписи крият известни различия помежду си. Методиката се стреми да обясни разночетенията и да достигне (доколкото е възможно) до първоначалния текст на автографите на Новия завет и Стария завет. Често този вид критицизъм е познат като „нисш”.

Текстус рецептус. Наименование, което произтича от издание на Новия завет от 1633 г., дело на братята Бонавентура и Абрахам Елзевир. В основата си представлява форма на Новия завет, съставена от няколко късни гръцки манускрипти и латински версии на Еразъм (1510-1535 г.), Стефанус (1546-1559 г.) и Елзевир (1624-1678 г.). А.Т. Робертсън посочва: „Византийският текст на практика си е *Textus Receptus*” (А. Т. Robertson, *An Introduction to the Textual Criticism of the New Testament*, 27 стр.). Цитираният Византийски текст е най-малко достоверният от всичките три семейства ранни гръцки манускрипти (западни, александрийски и византийски). Той съдържа натрупани грешки от няколко века традиция на ръчно преписване. В същото време обаче А. Т. Робертсън казва също: „*Textus Receptus* е съхранил и значително количество прецизни текстове” (21 стр.). Тази гръцка манускриптна традиция (особено третото издание, подготвено от Еразъм през 1522 г.) формира основата за превода на KJV през 1611 г.

Тора. Еврейското съществително за „поучение”. Превръща се в официално заглавие на Мойсеевите книги (Битие до Второзаконие). За юдеите това е най-авторитетното поделение от еврейския канон.

Типология. Специализиран вид библейска интерпретация. Обикновено се занимава с търсене на новозаветна истина в старозаветни текстове с помощта на аналогия и символика. Тази категория херменевтически метод била характерна за Александрийската богословска школа. Поради злоупотребите с този вид интерпретация би трябвало да бъде ограничавана до конкретни примери, ясно описани в Новия завет.

Херменевтика. Техническо понятие за оперативните принципи, които съставят екзегетиката. Представява както конкретни напътствия, така и форма на изкуство. Библейската херменевтика обикновено се дели на две категории: общи принципи и специфични принципи. Те се свързват с различните видове литература в Библията. Всеки конкретен жанр си притежава свои характерни насоки, но и също така споделя общи презумпции и процедури за интерпретация.

Христоцентричност. Понятие, с което се подчертава централността на Исус Христос. Използвам го във връзка с библейското учение, че Исус е Господ на цялата Библията. Старият завет сочи към Него и Той е изпълнението и целта на старозаветните Писания (вж. Матей 5:17-48).

YHWH. Заветното име на Бога в Стария завет. Дадено е в Изход 3:14, представлява модална КАУЗАТИВНА ФОРМА на еврейския глагол „да бъде”. Юдеите се страхуват да произнасят това име, за да не се окаже, че го изричат напразно. Затова предпочитат да го заменят с еврейското съществително *Адонай* („Господ”). Именно с това значение и обикновено превеждаме заветното име на Бога на съвременен език.

IV ПРИЛОЖЕНИЕ

ДОКТРИНАЛНА ИЗПОВЕД

Самият аз не съм особен привърженик на формулировките на символ верую. Предпочитам да се насочвам към самата Библия. Добре съзнавам обаче, че едно изказване на вярата ще предостави платформа на онези, които не ме познават, за да си изградят мнение за моята доктринална гледна точка. В нашето съвремие, изпълнено с богословски изопачения и измами, ето накратко в какво точно вярвам аз.

1. Библията – и Старият завет, и Новият завет – е боговдъхновено, непогрешимо, авторитетно и вечно Божие Слово. Тя е себепознанието на Бога, записано от множество хора под свръхестествено ръководство. Тя е единственият ни източник на ясна истина за Бога и за Неговите намерения. Освен това тя е единственият източник за вярата и практиките на Божията църква.
2. Съществува само един вечен Създател и Изкупител – Бог. Той е Творец на всички неща, видими и невидими. Той разкрива себе си като любящ и грижовен, макар че същевременно е и строг и справедлив. Бог се е разкрил в три ясно различими личности – Отец, Син и Дух; напълно отделни, но съвсем еднакви по същността си.
3. Бог активно контролира своя свят. Той има както вечен план за цялото творение (който е непроменлив), така и индивидуално фокусиран план (допускащ наличието на свободна воля). Не съществува абсолютно нищо отвъд Божието знание и позволение, макар че Той разрешава право на избор както на ангелите, така и на хората. Исус е избраният Човек на Отец и всички хора са потенциално избрани в Него. Предузнанието на Бога за случващите се събития не свежда хората до пионки в предварително написан сценарий. Всеки един от нас носи отговорност за своите мисли и постъпки.
4. Макар сътворено по Божи образ и свободно от греха, човечеството е взело решение да се разбунтува срещу Бога. Изкушени от свръхестествен агент, Адам и Ева все пак носят отговорност за съзнателното си себично решение. Техният бунт оказва влияние върху цялото човечество и цялото творение. Ние всички се нуждаем от Божията милост и благодат – както заради нашето общностно паднало в грях състояние, така и заради личния си съзнателен бунт срещу Бога.
5. Бог е осигурил начин за опрощаване и възстановяване на падналия в грях човек. Единственият Божи Син Исус Христос става човек, води безгрешен живот и чрез заместническата си смърт изплаща наказанието за греха на цялото човечество. Той е единственият път да бъдем възстановени за взаимоотношение с Бога. Не съществува друга форма за спасение освен чрез вяра в Неговото завършено изкупително дело.
6. Всеки един от нас би трябвало лично да приеме Божията покана за прошка и възстановяване в Исус. Това се постига посредством съзнателно доверие, положено в Божиите обещания чрез Исус Христос, и решение да се отвърнем от греха си.
7. Всеки един от нас получава пълна прошка и възстановяване въз основа на доверието си в Христос и покаянието си от греха. В същото време обаче свидетелството за това ново взаимоотношение се вижда в променения и непрестанно променящия се живот. Целта на Бога за хората е не само да отидат на небето един ден, но и да бъдат като Христос сега. Онези, които са истински изкупени, макар и понякога да съгрешават, ще продължават да живеят с вяра и покаяние.
8. Святият Дух е „другият Исус“. Той е даден на света, за да води изгубените към Христос и да развива христоводност в спасените хора. Дарбите на Духа се придават при спасението. Те

са животът и служението на Исус и са разпределени сред Неговото тяло Църквата. Дарбите са най-вече нови отношения и мотиви за Исус трябва да бъдат мотивирани от плода на Духа. Духът работи в нашето съвремие, също както е работил и в библейски времена.

9. Отец е постановил възкръсналият Исус Христос да бъде Съдия на всичко. Той ще се завърне на земята, за да съди цялото човечество. Всички онези, които са се доверили на Исус и чиито имена са записани в Книгата на живота, ще приемат вечните си осветени тела при Неговото завръщане. Те ще бъдат завинаги с Него. От друга страна, всички онези, които са отказвали да откликнат на Божията истина, ще бъдат завинаги отделени от радостите на общението с триединния Бог. Те ще получат осъждение наред с Дявола и неговите паднали ангели.

Със сигурност горното изложение не е изчерпателно. Но се надявам, че поне ще ви предостави възможност да вкусите богословското състояние на моето сърце.

Следното изречение ми допада много:

В същностното – единство.

В периферното – свобода.

Във всичко – любов.